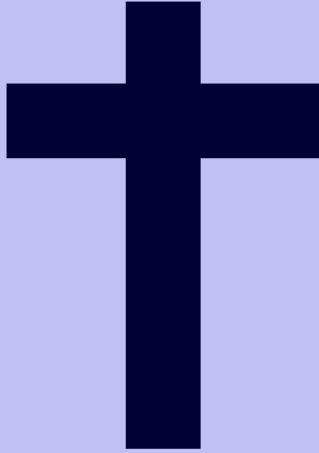

Nəkukuə Ikinan

The New Testament in the Nafe (Kwamera) language of
Southeast Tanna, TAFEA Province, Vanuatu

Nəkukuə Ikinan
The New Testament in the Nafe (Kwamera) language of Southeast
Tanna, TAFEA Province, Vanuatu
Niutestamen long lanwis Nafe blong Vanuatu.
Le Nouveau Testament dans la langue Nafe de Vanuatu.

copyright © 2013 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Nafe (Nafe)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2019-06-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023
26b0f540-c192-5878-be67-18ede9ab1416

Contents

Nəgkiariien sə rakupwən	1
Matiu	3
Mak	55
Luk	86
Jon	140
Wok Me	180
Rom	230
Fas Korin	255
Seken Korin	278
Kalesia	293
Efesas	302
Filipae	311
Kolosi	317
Fas Tesalonaeka	323
Seken Tesalonaeka	328
Fas Timoti	331
Seken Timoti	338
Taetas	343
Filimon	346
Hipru	348
Jemes	366
Fas Pita	373
Seken Pita	380
Fas Jon	384
Seken Jon	390
Nampa Tri Jon	391
Jut	392
Revelesen	394
Diksonari	420

Preface

This publication is the New Testament in the Nafe language. The 3000 speakers of Nafe live in Southeast Tanna, which is located in TAFEA province in southern Vanuatu.

The New Testament in the Nafe language was translated during the years 2003 to 2013 by the South Tanna Translation and Literacy Project.

Nəgkariien sə rakupwən

In i nəgkariien səvəi translesen rinostat mo wok irə meste ro sampam

Fwe kupwən aposol me səvəi Iesu Kristo mine nərmama me nepwin ipaka ti nirəha həmərāi nəkukuə me səvəi Niutestamen. Irəha həmərāi nəkukuə me nəha ia nəgkariien i Krik. Ro iamihni irə ti nəri nə mə nəgkariien səvəi nəkur Kris rəmwhen ia kampani nəgkariien ia kwopun nəha Metel Ist fwe kupwən. Fwe kupwən nərmama me ia Metel Ist nəgkariien me səvənraha hənətui pehe irə səpəmsəpə, mətə ko kra i nəkukuə riti ia nəgkariien i Krik irəha pam həvsini mhəukurən nipwran ti nəri nə mə in nə kampani nəgkariien səvənraha. Ipwet mine ko ikəvsini nəgkariien i Krik ikətə mə ro iamihni irə mine: 'Εν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος, καὶ ὁ λόγος ἦν πρὸς τὸν θεόν, καὶ θεὸς ἦν ὁ λόγος. (Jon 1:1)

Kuvərai raka Niutestamen fwe kupwən ia nəgkariien Krik, kurirə irə nəgkariien amasan səvəi Iesu Kristo ruviris mevən mwī meste nari fwe kwopun me nepwin nərmama həreirei nəgkariien Krik ikin. Ro iamihni irə nərmama me ia kwopun me nəha hənəməmwur mənəmhuvsini nəgkariien Krik ia Niutestamen ruvehe ia nəgkariien me səvənraha səpəmsəpə.

Ia nuk 2001 nəkur ia Tənə səməme kamhəni nəgkariien i Nəfe həmter ia kusen riti səvənraha səvəi nuvsiniien nəgkariien ruvehe ia Nəfe. Kani nəghi kusen nəha mə Saot Tana Translesen mo Litresi Projek. Kurirə irə nərmama ia kusen nəha hərhi pen nəresien riti revən ti Vanuatu Baebol Translesen (VBT) fwe ia Vila. Nərmama ia kusen səvəi nuvsiniien nəgkariien ruvehe ia Nəfe rəres VBT mə trətui ro iərmama riti truvehe masitu ia nirəha ti noien wok. Iərmama sə trasitu iamihna irə kani wok səvənhi mə in rəmwhen ia advaesā. Ia 2003 VBT rərhi pen advaesā riti revən marə tegin nərmama fwe ia rukwənu nəha Ienmarei. Nəpin advaesā nəha ruvəuvehe raka, nənə rukwənu me mine nimwəfwaki me fwe Irupou meste nari fwe Kripoen hərhi pen nərmama me səvənraha həuvən kəru kəru mhousəsimwin irəha me ia Kwamera. Ia nəkureien nəha səvənraha, irəha hərpwi rəginraha ia nirəha me nepwin mə tuhamowok ipaka ti advaesā, mamhəuvsvini nəgkariien ia Niutestamen ruvehe ia nəgkariien i Nəfe. Ia nuk 2004 kusen səvəi nuvsiniien nəgkariien ruvehe ia Nəfe roeite mwī nərmama me haməuku pen ia rukwənu me mine nimwəfwaki me pam. Nərmama me nəha həuvehe mhəsəni noien tukrai nəgkariien Nəfe irə. Ro iamihni irə kusen səvəi nuvsiniien nəgkariien ruvehe ia Nəfe rinamo vi wok səvənhi ia nuk 2004, mərki meste mo sampam ia Niutestamen ia nuk 2013. Ia nuk 2013 kusen səvəi nuvsiniien nəgkariien ruvehe ia Nəfe roeite mwī nərmama ia rukwənu me mine nimwəfwaki me pam həuvehe kəvsini irapw Niutestamen irəha pam həregi fwe Matiu meste Revelesen. Nəpin həuvəregi pam həsəni mə ramanas pam.

Suatuk sə transleta me hənesi pen ti nuvsiniien nəgkariien ia Niutestamen ruvehe ia nəgkariien i Nəfe

Nəgkariien i Krik kimərāi Niutestamen irə fwe kupwən ropə ia nəgkariien i Nəfe nərmama ia Saot Tana kamhəni ipwet mine. Ko transleta me həuvsvini nəgkariien Krik ruvehe ia nəgkariien i Nəfe resi pen noien səvəi nəgkariien nəkur Kris kamhəni fwe kupwən, mətə saon səvənhi tripkatukwatukw mhə. Ro iamihni irə, nəpin transleta me ho pəri wok irəha advaesā, irəha həmwur mə (1) translesen səvənraha trini irapw nipwrai nəgkariien səvəi nəgkariien Krik, nənə (2) translesen səvənraha tresi pen atukwatukw nəgkariien i Nəfe mine suatuk sə nərmama kamhəni nəgkariien i Nəfe ipwet mine. Nəpin transleta me ho pəri wok irəha advaesā, irəha həti pen pik ia Niutestamen kimərāi ia nəgkariien Krik kupwən. Mətə həti pen mwī ia translesen me nepwin. Translesen me nəha həti pen pik ia nirəha irəha i Revised Standard Version (RSV), Good News Bible (GNB), mine Bislama (BSL).

Nəgkariien mi nəha kani irau mə futnot mine refrens

Tikəvsini Niutestamen i ia nəgkariien i Nəfe, mətəni ia kwopun me nepwin leta riti kimərāi raməmāk utə ia nusvenhi nəgkariien riti. Tikətəni mə ro iamihni irə (a). Leta nəha ramahatən pen mə nəgkariien riti raməmāk inhəripw anan ia nimwai nəkukuə nəha ikaməvsini. Tikəvsini nəgkariien nəha inhəripw anan ramahatən nipwrai nəgkariien riti

a :: Hemia nao wan futnot.

uə suatuk riti mwi ti nuvsiniien nəgkiariien nəha ruvehe ia Nəfe. Kani nəgkiariien sə ro iamihə irə mə futnot.

Kwopun kimərai pen futnot me ikin ia nīmwai nəkukuə tikətoni mwi inhəripw irə nəgkiariien me nepwɪn kəmhəni vas me nepwɪn mwi ia Nəkukuə Ikinan. Kani vas me nəha mə refrens. Tikəvsini refrens me nəha trahətən vas me nepwɪn mwi ia Nəkukuə Ikinan kəmhəgkiari ia nari riti rəmwhen ia vas nəha kino mak irə raməgkiari mwi irə.

Nənimwi nari me

Tikəvsini pam Niutestamen i ia nəgkiariien i Nəfe, marə mətoni mwi nɪpəri nəkukuə riti mwi nəha ikin nənimwi nari me həpik irə. Nənimwi nari me nəha trasitu ia niram mə tikukurən amasan mwi narimnari me nepwɪn Nəkukuə Ikinan raməgkiari irə mətə nepwɪn riwən ia Vanuatu. Tikəti pen ia nənimwi nari me nəha mətoni narimnari me rəmwhen ia nei me, uə nərimiru me, uə narimnari me nepwɪn səvəi narəien i nəkur Isrel mine nəkur Rom hənərə irə fwe kupwən mətə riwən ia Vanuatu.

Map me

Tikəvsini Niutestamen i ia nəgkiariien i Nəfe, mətoni map me nepwɪn. Ia map me nəha tikətoni kwopun me nepwɪn Iesu ramavən ikin fwe kupwən. Map me nepwɪn mwi kəmhəhətən navənien me səvəi Pol nəpɪn in ramavən irə mamevən ia kwopun me maməvisau irəp w nəgkiariien amasan səvəi Iesu Kristo.

Nəkukuə sə rani irəp w nɪp w rai nəgkiariien me (Diksonari)

Trini minuə ikətoni nəgkiariien riti ia Niutestamen sə ikreirei nɪp w rān ramasan mə tikəmwur mətoni mə kimərai pen nəgkiariien nəha ia diksonari uə rekəm. Diksonari nəha in nɪpəri nəkukuə səmpam, mamini irəp w nɪp w rai nəgkiariien me nepwɪn.

Nɪp w rai ninien me

Trini minuə ikokeikei mə tikəhətən nərmama ia nari riti sə Nəkukuə Ikinan raməgkiari irə, ramasan mə tikətoni nɪpəri nəkukuə sə rani nɪp w rai ninien me.

Matiu Nægkiariien sə rani mə nəfe i nəkukuə

Nəkukuə i Matiu rımərai raməgkiari ia nəgkiariien amasan səvəi Kumwesən mamini mə iəmə i kani mə Mesaea sə profet kupwən me həməni mə truvehe ruvəuvehe raka. Mesaea nəha in nəha Iesu sə ruvehe mə truvehimiri nəkur Isrel mine nərmama rıpkə mħə irəha nəkur Isrel. Matiu in riti ia twelef nərmama me səvəi Iesu in rımərai nəkukuə i. Matiu rımərai raka nəkukuə i kurirə nəkur Röm housi testesi nimwə səvəi Kumwesən fwe Jerusalem ia nuk 70. Mak mine Luk irau mwi krimərai nəkukuə sə raməgkiari ia nimiruien səvəi Iesu. Mətə nəkukuə səvəi Matiu raməgkiari ia narimnari me nepwin səməmə hopə ia nəkukuə səvənrau. Matiu raməgkiari pik ia Iesu mə in Mesaea sə nəkukuə səvəi Oltestamen rinaməgkiari irə. Nægkiariien sə Matiu raməgkiari pik irə in i: “Nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə” uə “Nitətə ia neiai.” Ikəvsini nəgkiariien nəha fwe ia Oltestamen. Ro iamınhi irə mine nərmama həpik rerınraha rırhi mə Matiu rımərai nəkukuə i ramevən ti nəkur Isrel. Matiu rımərai ia nəkukuə səvənhi mə Iesu Kristo in iahtən asori. Iesu rahatən kitaha ia loa səvəi Kumwesən mine nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə.

Kaha kupwən me səvəi Iesu Kristo

¹ Kwopi nəgkiariien i rani nəghi kaha kupwən me səvəi Iesu Kristo. In kwənəkwas səvəi Kig Tevit mine kwənəkwas səvəi Epraham.

² Epraham in tata səvəi Aesak,
Aesak in tata səvəi Jekop,

Jekop in tata səvəi Juta mine piəvni me,^a

³ Juta in tata səvəi Peres mine Sara. Mama səvənrau nə Tamar.
Peres in tata səvəi Hesron,

Hesron in tata səvəi Ram,

⁴ Ram^b in tata səvəi Aminatap,

Aminatap in tata səvəi Nason,

Nason in tata səvəi Salmon,

⁵ Salmon in tata səvəi Poas. Mama səvəi Poas nə Rehap.

Poas in tata səvəi Opet. Mama səvəi Opet nə Rut.^c

Opet in tata səvəi Jese,

⁶ Jese in tata səvəi Kig Tevit.

Kig Tevit in tata səvəi Solomon. Mama səvəi Solomon nə Patsepa pran səvəi Uria kupwən.

⁷ Solomon in tata səvəi Rehopoam,

Rehopoam in tata səvəi Apia,

Apia in tata səvəi Asa.^d

⁸ Asa in tata səvəi Jehosafat,

Jehosafat in tata səvəi Joram,

Joram i tata səvəi Usia,

⁹ Usia in tata səvəi Jotam,

Jotam in tata səvəi Ahas,

Ahas in tata səvəi Hesekia,

¹⁰ Hesekia in tata səvəi Manase,

Manase in tata səvəi Amon,

Amon in tata səvəi Josaea,

¹¹ Josaea in tata səvəi Jekonaea mine piəvni me. Ia nəpın nəha kinərhi irapwə nəkur Isrel həier mħəuvən ia tənə Papilon.

¹² Ia nəpın nəha nəkur Isrel həməier irə mħəuvən ia tənə Papilon, Jekonaea in tata səvəi Sealtiel,

Sealtiel in tata səvəi Serupapel,

¹³ Serupapel in tata səvəi Apiut,

Apiut in tata səvəi Eliakim,

Eliakim in tata səvəi Asop,

¹⁴ Asop in tata səvəi Jatok,

1:1: Jen 22:18, 1Kron 17:11, Luk 3:23-38 ^a **1:2:** Juta mine piəvni me irəha pam twelef. Irəha nəha kaha kupwən me səvəi nəkur Isrel. **1:3:** Jen 38:29-30, Rut 4:18-22 ^b **1:4:** Nəghin riti mwi Aram (1Kron 2:9) **1:5:** Rut 4:13-17

^c **1:5:** Əvsini nəkukuə nəha Rut ia Oltestamen **1:6:** 2Saml 12:24 ^d **1:7:** Nəghin riti mwi mə Asaf **1:11:** 2King 24:14-15, 2Kron 36:10, Jer 27:20 **1:12:** Esra 3:2

Jatok in tata sǝvǝi Akim,
 Akim in tata sǝvǝi Eliut,
¹⁵ Eliut in tata sǝvǝi Eleasar,
 Eleasar in tata sǝvǝi Matan,
 Matan in tata sǝvǝi Jekop,
¹⁶ Jekop in tata sǝvǝi Josef.

Josef nǝ in iǝrman sǝvǝi Meri. Meri nǝ in pran nǝ mama sǝvǝi Iesu. Iesu nǝ kani nǝghin nǝ Kristo.

¹⁷ Ro iaminih i rǝ fwe Epraham meste pehe Kig Tevit tata me irǝha pam fotin. Fwe Kig Tevit meste pehe kinǝrhi irapw nǝkur Isrel hǝier mhǝuvǝn ia tǝnǝ Papilon tata me irǝha pam fotin. Fwe ia nǝpin nǝha nǝkur Isrel hǝmǝier irǝ mhǝuvǝn ia tǝnǝ Papilon meste pehe Kristo rǝtui tata me irǝha pam fotin.

Iesu Kristo rǝtui

¹⁸ In i nǝgkiariien sǝ rani Iesu Kristo mǝ rinafo mǝtui. Mama sǝvǝnhi nǝghin nǝ Meri. Fwe kupwǝn kǝsisǝg in mǝ tresi pen iǝrman riti nǝghin nǝ Josef. Nǝpin irau krouǝpwǝh nǝrǝ pǝriien ihi, Meri rǝtoni mǝ rino tipwin ia nǝgse Nǝnimwin Ikinan.

¹⁹ Josef in iǝrmama riti sǝ noien sǝvǝnhi ratukwatukw, rǝpwǝh nokeikeien mǝ Meri trauris ia nǝmri nǝrmama. Ro pen nǝtǝrigien sǝvǝnhi mǝ trǝpwǝh afafa a in.

²⁰ Mǝtǝ nǝpin Josef ramǝtǝrig mǝ tro iaminih, agelo riti sǝvǝi Iǝrimǝnu rier pen tukwe ia nǝmakrahǝien, mini mǝ, “Josef, kwǝnǝkwus sǝvǝi Kig Tevit. Tikuvehi Meri mǝ pran sǝim, mǝpwǝh nehekiriien. Iǝkunouihi nǝha ia tipwin ruvehe ia nǝgse Nǝnimwin Ikinan.

²¹ Meri trǝrǝhi tini iǝrman, tikamǝkeikei misegi pen nǝghin nǝ mǝ Iesu,^e ti nǝri nǝ mǝ in truvehimiru nǝrmama me sǝvǝnhi, muvehi raka nǝrǝhǝien me sǝvǝnraha.”

²² Narimnari me pam i hǝier pehe iaminih mǝ nǝgkiariien i truvehe mukua sǝ Iǝrimǝnu rimǝni irapw ia tǝrhui profet riti sǝvǝnhi fwe kupwǝn.

²³ In rimǝni mǝ, “Hǝregi ro. Pran i rireirei ihi iǝrman tro tipwin, mǝrǝhi tini iǝrman. Nǝnǝ irǝha tuhǝsegi pen nǝghin nǝ mǝ Emanuel.” (Nipwrai nǝhag nǝha in i mǝ Kumwesǝn ramǝrǝ tukutaha.)

²⁴ Nǝpin Josef rǝtui ia napriien sǝvǝnhi, ro nǝfe agelo nǝha sǝvǝi Iǝrimǝnu rimǝni pen tukwe in, muvehi Meri mǝ pran sǝvǝnhi,

²⁵ mǝtǝ ripkapri pǝri mhǝ irau min meste rǝrǝhi tini iǝrman. Nǝnǝ Josef risegi pen nǝghin nǝ mǝ Iesu.

2

Nǝmǝ hǝukurǝn amasan noien sǝvǝi kǝmǝhau me

¹ Nǝpin Iesu rinǝtui raka ia rukwǝnu Petlehem ia tǝnǝ Jutia, ia nǝpin nǝha Kig Herot ramǝrimǝnu, nǝrmama me nepwin sǝmǝme hǝukurǝn amasan noien sǝvǝi kǝmǝhau me hǝuku pen fwe meri rautǝ ikin, mhǝuvehe ia Jerusalem,

² mamhǝres mǝ, “Iǝkunouihi nǝha ripkǝtui a i, in kig sǝvǝi nǝkur Isrel, in pǝku? Kimaha iahǝnǝtoni kǝmǝhau sǝvǝnhi fwe ia kwopun meri rautǝ ikin, nǝnǝ iahamǝuvehe mǝ taheiwaiu ia nǝnimen, mhǝuvei pen nisaiien sǝkimaha min.”

³ Nǝpin Kig Herot riregi nǝgkiariien nǝha, in mine nǝkur Jerusalem me pam hǝrkǝrinari mhehekir.

⁴ Nǝnǝ Kig Herot rǝkwein pris asori me mine nahatǝn me sǝmǝme kamhahatǝn nǝkur Isrel ia Loa sǝvǝi Moses, nǝnǝ mǝres pen irǝha i mǝ, “Iǝmǝ nǝ kani mǝ Kristo trǝtui pǝku?”

⁵ Miregi irǝha hǝni pen tukwe in mǝ, “Ia rukwǝnu Petlehem ia tǝnǝ Jutia. Kimaha iahǝukurǝn mǝ tro iaminih irǝ ti nǝri nǝ mǝ profet riti fwe kupwǝn rimǝrai nǝgkiariien i mǝ:

⁶ Mǝtǝ ik Petlehem ia tǝnǝ Jutia

ripko mhǝ ik rukwǝnu auǝr a ia rukwǝnu asori me ia tǝnǝ Jutia.

Iǝrman riti truku pen ia niram, mǝrimǝnu ia nǝrmama.

In trǝtui amasan ti sipsip me sǝiou nǝkur Isrel.’ ”

⁷ Ia nǝpin nǝha Kig Herot rǝkwein afafa nǝmǝ me nǝha hǝukurǝn amasan noien sǝvǝi kǝmǝhau me hǝuvehe. Rǝres pen irǝha i nǝfe nǝpin atukwatukw hǝnǝtoni kǝmǝhau nǝha rutǝ vi a irǝ.

⁸ Nǝpin hǝni pam, in rǝrhi pen irǝha, mini mǝ, “Kimiaha tihǝuvǝn fwe Petlehem, mhǝtui amasan ro iǝkunouihi nǝha mǝ in pǝku. Nǝpin hiǝtoni, tihǝuvehe mhǝni sas pehe tukw iou i, pwǝh iou mwi iakevǝn meiwaiu ia nǝnimen, muvei pen nisaiien sǝiou min.”

^{1:18:} Luk 1:27,35 ^{1:21:} Luk 1:31, 2:21 ^e ^{1:21:} Nipwrai nǝhag nǝha mǝ “Iǝrimǝnu rauvehimiru nǝrmama.” ^{1:23:} Aes 7:14 ^{1:25:} Luk 2:7, 21 ^{2:6:} Maeka 5:2, Jon 7:42

⁹ Nəmə me nəha hətərig pam nəgkiariien səvəi Kig Herot, nənə mhəier. Ia suatuk hətoni kəməhau nəha hənətoni nəpin rautə vi a fwe ia kwopun meri rautə ikin rakupwən ia niraħa, mamevən meste rərer atukwatukw məhiəpwın kwopun nəha iəkunouihi ramarə ikin.

¹⁰ Nəpin irəha hətoni kəməhau nəha, rərınraha ragien, hagian pik.

¹¹ Nənə həuvnimwə ia nəkwai nimwə nəha, mhətoni iəkunouihi nəha irau mama səvənhi Meri, mhənimwi nukurhunraha, mhəuvei pen nisaiien səvənraha min. Ia nəpin nəha həsevər ia tənəripw me səvənraha, mhəuvei pen nari amasan me min. Həuvei pen kol mine nise nei mi nə kani mə fragkinsens mine mir.

¹² Nənə ia nəpin irə, Kumwesən rinise irəha ia nəməkrəhaien mə tuhəpwəh nırərigien mhəuvən ti Kig Herot. Ro pen irəha həier, mamhesi pen suatuk əpə, mamhəuvən fwe imwənraha.

Josef mine Meri krouvehi Iesu, rouap, rouevən fwe Ijip

¹³ Nənə nəpin nəmə me nəha həukurən amasan noien səvəi kəməhau me həuvəier raka, agelo riti səvəi lərimənu rier pen ti Josef ia nəməkrəhaien, mini mə, “Əskəmter, mərəhi iəkunouihi i irau mama səvənhi, mharap, mharevən fwe ia tənə Ijip, mamhararə fwe ikin meste iou takini mə tiharrərig. Ripko mhə tui Kig Herot trətui iəkunouihi i mə trousi əpune.”

¹⁴ Ro iamınhi irə Josef riskəmter ia nəpin, mərəhi iəkunouihi i irau mama səvəi iəkunouihi, mharevən fwe ia Ijip.

¹⁵ Nənə irəhar hararə fwe ikin meste Kig Herot remhə. Nəri nəha rier pehe iamınhi mə nəgkiariien i truvehe mukuə sə lərimənu rıməni irapw ia tərhui profet riti səvənhi fwe kupwən. In rıməni mə, “Iakəkwein nərik rier ia tənə Ijip muvehe.”

Naruagən me səvəi Kig Herot housi əpune nəkwərħakwərħa me

¹⁶ Nəpin Kig Herot rətoni mə nəmə me nəha həukurən amasan noien səvəi kəməhau me həneikua irə, niemaha rəpi pik in. In rərhi pen naruağən me səvənhi həuvən mhousi əpune nıpwnətı nərman me pam fwe ia Petlehem mine ia kwopun me ipaka səməme nuk səvənraha kəru meiwaiu. In ramesi pen a nəpin atukwatukw kəməhau nəha rutə vi a irə rəmwhen nəmə me nəha həukurən amasan noien səvəi kəməhau me həməni pen tukwe in.

¹⁷ Narimnari me nəha ro nəgkiariien i Profet Jeremaea rıməni ruvəuvehe muvəukuə:

¹⁸ “Kamregi pran riti fwe ia Rama ramasək maməkwein əpwəmwis. Rejel nə ramasək ti nıpwnətın me, nənə nıpkokeikei mhə mə iərmama riti trəgkiari vivi min, ti nəri nə mə nıpwnətın me həuvəiwən.”

Josef mine Meri mine Iesu harevən fwe ia Nasaret

¹⁹ Nəpin Kig Herot remhə, Josef in fwe Ijip, nənə agelo riti səvəi lərimənu rier pen tukwe in ia nəməkrəhaien,

²⁰ mini mə, “Əskəmter, mərəhi iəkunouihi i mine mama səvənhi mharevən fwe ia tənə Isrel. Nərmama me nəha kənamhətui iəkunouihi i mə tuhousi əpune həuvamhə.”

²¹ Ro iamınhi irə Josef riskəmter irau mama səvəi iəkunouihi, mharevən fwe ia tənə Isrel.

²² Mətə nəpin Josef riregi mə Akeleas ruvehi təmwki tata səvənhi Herot, mamərimənu ia tənə Jutia, in rehekır nevənien fwe ikin. Nənə ti nəri nə mə Kumwesən rinise mwi in ia nəməkrəhaien mə trəpwəh nevənien fwe ikin, in rier mevən fwe ia tənə Kalili.

²³ Ia kwopun nəha revən mamarə ia taon riti kani mə Nasaret. Nəri nəha rier pehe iamınhi mo nəgkiariien i profet me həməni fwe kupwən ruvəuvehe muvəukuə. Irəha həgkiari ia Kristo, mhani mə, “Tukəkwein in mə iəmə Nasaret.”

3

Jon Paptas raməvisau fwe ia kwopun akwesakwes ikin

¹ Nuk me nepwın ruvehe mukurau, nənə Jon Paptas ruvehe ia kwopun akwesakwes ikin fwe ia tənə Jutia, maməvisau m nərmama mə,

² “Kimiaha tihaməkeikei mhərərig ia noien ərəha me səkimiaha ti nəri nə mə nitətə ia neiai^ə ruvəuvehe ipaka.”

³ Jon nəha in iəmə Profet Aesea rəgkiari irə fwe kupwən nəpin rini mə, “Reri iərmama riti raməkwein əpwəmwis ia kwopun akwesakwes ikin, mamini mə, ‘Kimiaha tihaməkeikei mhəpərhi suatuk səvəi lərimənu səkitaha, mhəmri atukwatukw suatuk ouih me səvənhi.’ ”

2:11: Sam 72:10-15, Aes 60:6 **2:15:** Hos 11:1 **2:18:** Jer 31:15, Jen 35:19 **2:20:** Eks 4:19 **2:23:** Luk 2:39, Aes 11:1, 53:2, Jon 1:46 **3:2:** Mat 4:17, Mak 1:15 **3:2:** Nəpin rıpk Matiu rani nəgkiariien i mə “Nitətə ia neiai.” Nıpwrıi nəgkiariien i in i “Nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə.” **3:3:** Aes 40:3

⁴ Jon ramarkahu ia tɪnari kino ia nɪmwɛri kamel, mamətoti ia teki nərɪmɪru, maməni kinhə mine kwənipwət ia sukapak.

⁵ Nərmama me həpik həier ia Jerusalem mine kwopun me ia tənə Jutia mine kwopun me ipaka ti nui aris Jotan, mamhəuvən ti Jon,

⁶ mamhəni irapw noien ərəha me səvənraha, nənə in ramo paptaes ia nirəha ia nui aris Jotan.

⁷ Mətə nəpin Jon rətoni Farisi me mine Satusi me həpik kamhəuvehe mə in tro paptaes ia nirəha, in rini pen ti nirəha i mə, “Kimiaha hiəmwhen ia snek me kamhahi əpune nərmama. Kumwesən niemaha rəpi. Ripko mhə tui in trərpwin noien ərəha me səkimiaha. Sin rini pehe tukumiaha i mə tihap raka irə?”

⁸ Kimiaha tihaməkeikei mho noien amasan me trahatən pen mə hiənəpwəh pərhiən noien ərəha me səkimiaha.

⁹ Rərəha tihəni pen tukumiaha me i mə Epraham in kaha səkimiaha. Iakani pehe tukumiaha i mə Kumwesən rukurən nuvehien kəruətərei me i, mo nipwnəti Epraham me ia nirəha.

¹⁰ In rinərpwi pen raka paha səvənhi ia nuai nei me na trərai. Nei me pam səməme həpkukuə mhə nukwai nei amasan in trərai əmwesi, mousə pen irəha ia napw.

¹¹ Iou iakamo paptaes ia kimiaha ia nui ti nəri nə mə hiənəpwəh noien ərəha me səkimiaha. Mətə iərmama nəha rauvehe kurirə ia nirak niskaiien səvənhi rasori məpi raka iou. Iou iapkamwhen mhə mə takuvehi raka put səvənhi. In tro paptaes ia kimiaha ia Nənimwin Ikinan mine ia napw.

¹² Fok səvənhi, in rarukwi utə nuni nari me irə, rinəmak raka ia rəgin. Na trirukwi utə nuni nari me səvənhi irə ti nuaiien nunin mine tekin. Nuni nari me sə ramasan in tripeki pen irəha ia nimwə səvənhi sə ramoeite nəveginien ikin, mətə tekin sə rərəha in trihia i pen napw irə, napw sə tripkifwə mhə.”

Jon ro paptaes ia Iesu

¹³ Ia nəpin nəha Iesu ruku pen ia tənə Kalili, muvehe ia nui aris Jotan mə Jon tro paptaes irə.

¹⁴ Mətə Jon raməmwur mamnise in, mamni minuə, “Kwa ik i tiko paptaes ia nirak. Rəfo ikuvehe tukw iou mə tako paptaes ia niram?”

¹⁵ Mətə Iesu rini pen tukwe in mə, “Rekəm. Tikaməkeikei mo paptaes ia nirak təkwtəkwi. Ratukwatukw ti nəri nə mə ia noien nəha krau traou narimnari me pam sə Kumwesən rokeikei həuvehe mhəukuə.” Ro pen Jon rəsəni, mo paptaes irə.

¹⁶ Nəpin Jon rino raka paptaes ia Iesu, Iesu rutə pehe ia nui, təkwtəkwi a kəpuapən rakwag tukwe, in rətoni Nənimwin səvəi Kumwesən rameiwaiu pehe rosi mak inhəripw, muvehe məkure irə.

¹⁷ Nənə reri Kumwesən ruku pen ia neiai, mini mə, “In i nərik keikei. Rerik ragien tukwe.”

4

Setan raməmwur mə tro Iesu rimwei ia nərəhaien

¹ Nənə Nənimwin Ikinan riri pen Iesu revən ia kwopun akwesakwes ikin. Ia kwopun nəha Setan raməmwur mə tro Iesu rimwei ia nərəhaien.

² Iesu ripkəni mhə nari meste pen nəpin foti ia nəpin mine ia ran. Kurirə ikin nukumhə rinahi pik in.

³ Nənə Setan sə raməmwur mə tro nərmama həmwei ia nərəhaien, ruvehe, mini pen ti Iesu i mə, “Trini minuə ik Tini Kumwesən pərhiən, ni pen ti kəruətərei me i mə tuhəuvehe mho nəveginien^a ia nirəha.”

⁴ Mətə Iesu rini mə, “Kimərai pen ia Nəkukuə Ikinan mə, ‘Iərmama tripkimɪru mhə ia nəveginien əpa, mətə trɪmɪru ia nəgkiarɪien pam sə raku pen ia tərhui Kumwesən.’ ”

⁵ Nənə Setan ruvehi Iesu, mevən fwe ia taon ikinan nəha Jerusalem, mukurei pen in ia kwopun riti irənhə anan ia təkure nimwə səvəi Kumwesən,

⁶ nənə mini pen tukwe in mə, “Trini minuə ik Tini Kumwesən pərhiən, ivə irapw. Kimərai pen ia Nəkukuə Ikinan mə,

‘Kumwesən trini pen ti nagelo me səvənhi mə irəha tuhaməkeikei mhətui amasan tukw ik, mhəuvehi utə ik ia rəginraha,

kamo ikouini nisum ia kəruətərei riti.’ ”

3:4: 2King 1:8 3:7: Mat 12:34, 23:33 3:9: Jon 8:33,39, Rom 2:28-29, 4:12 3:10: Mat 7:19, Luk 13:6-9 3:11: Jon 1:26-27,33, Wok Me 1:5 3:12: Mat 13:30 3:16: Jon 1:32 3:17: Sam 2:7, Aes 42:1, Mat 12:18, 17:5, Luk 9:35
4:1: Hip 2:18, 4:15 4:2: Eks 34:28, Jen 3:1-7 a 4:3: Uə bred 4:4: Dut 8:3

7 Miregi Iesu rini pen tukwe in mæ, “Mætæ kimærai pen mwi ia Nækukuæ Ikinan mæ, ‘Tikæpwæh neipweipwiiën Iærimænu Kumwesæn sæim.’”

8 Nænæ Setan ruvehi mwi in muvehi mevæn fwe ia tækuær riti sæ ræpwæmwis anan, mahatæn irapw nitætæ me pam kig me ia tiprænæ i kamhærimænu ia niræha, mahatæn irapw mwi nauta amasan me pam ia nitætæ me næha,

9 mîni pen ti Iesu i mæ, “Narimnari me pam næha takuvei pehe mik trîni minuæ ikisiai iou, minimwi nukurhum mi ia nænimek.”

10 Mætæ Iesu rini pen tukwe in mæ, “Evæn isipwin, Setan! Kimærai pen ia Nækukuæ Ikinan mæ, ‘Tikinimwi nukurhum mi ia næmri Iærimænu Kumwesæn sæim, misiai in. In æpa næ tiko nækwan.’”

11 Ia næpin næha Setan ræpwæh Iesu mamevæn. Nænæ Iesu rætoni nagelo me hæuvehe, mamho tukwini nari min.

Iesu rinamævisau ia tænæ Kalili

12 Ia næpin næha kækwtæmhiri Jon Paptæes kuvehi puwnimwæ in ia kalapus. Næpin Iesu rirégi, in ræpwæh kwopun næha, mirærig mevæn ia tænæ Kalili,

13 nænæ mier ia taon næha Nasaret, mevæn mamaræ ia Kapaneam. Kapaneam in taon riti ipaka ti nui asori Kalili fwe ia tiprænæ sævai Sepulun mine Naftali.

14 Næri næha rier pehe iamînhi mæ nægkiariien sævai Profet Aesea truvehe mukua. In rimæni mæ,

15 “Tænæ sævai Sepulun mine tænæ sævai Naftali,

ipaka ti nui asori Kalili fwe ia nikare nui aris Jotan pen,

in i tænæ Kalili kwopun nærmama ripko mhæ iræha nækur Isrel kamharæ ikin.

16 Nærmama sæmæme kamharæ ia næpitævien tuhætoni nukuraanien asori riti.

Nærmama sæmæme kamharæ ia tæmwkæmwi nemhæien nukuraanien riti trutæ mæhiærpwin iræha.”

17 Ia næpin næha Iesu rinamævisau, minamini mæ, “Kimiaha tihamækeikei mhærærig ia noien æræha me sakimiaha ti næri næ mæ nitætæ ia neiai ruvæuvehe ipaka.”^b

Iesu rækwein nærmama nepwin mæ tuhækuriræ in

18 Næpin Iesu ramavæn ia nikare nui asori Kalili, in rætoni iærmama kæru, Saemon (iæmæ kani mwi næghin mæ Pita) mine piævni næghin næ Antru. Krauerukw net ia nui ti næri næ mæ irau iærmama mi kravi næmu.

19 Iesu rini pen ti nirau i mæ, “Rouvehe roukuriræ iou. Pwæh iou tako kimirau iærmama mi sæ kravi nærmama.”

20 Tækwtækwuini a krouæpwæh net me sævænrau roukuriræ in.

21 Kuriræ ikin Iesu ravæn ouihî a mwi, mætoni iærmama kæru mwi, Jemes mine piævni næghin næ Jon. Irau tini Sepeti mi. Krauækure ia nækwai nitætæ ouihî riti iræhar tata sævænrau kamharitiri net me sævænrahar. Iesu rækwein irau,

22 nænæ tækwtækwuini a krouæpwæh nitætæ ouihî mine tata sævænrau, rouevæn roukuriræ in.

Iesu ro nærmama me hæpik hæuvehe mhæsanin

23 Iesu revæn ia kwopun me pam ia tænæ Kalili, mamahatæn nærmama ia nækwai nimwæfwaki me sævai nækur Isrel, mamævisau irapw nægkiariien amasan ia nitætæ sæ Kumwesæn ramærimænu iræ, mamomasan nærmama me pam sæmæme kamhemhæ ia nemhæien me sæpæmsæpæ mine sæmæme nemhæien rouraha nipæri nipwranraha.

24 Ro pen nærmama kamhæni pik næghi Iesu. Nægkiariien sævænraha rauviris mamevæn ia kwopun me pam ia tænæ Siria. Nænæ iræha hæuvehi nærmama me pam sæmæme kamhemhæ, mhæuvehi mhæuvehe tukwe. Iræha kamhemhæ ia nemhæien me sæpæmsæpæ. Nepwin nipwranraha ramæmisæ. Nepwin næremhæ me kamharæ ia niræha. Nepwin nemhæien næha nikævan ramo iræha. Nepwin nipæri nipwranraha remhæ. Nænæ Iesu ro iræha hæuvehe mhæsanin.

25 Nænæ nærmama hæpik kamhækuriræ ia Iesu. Nepwin hæuku pen ia tænæ Kalili, nepwin hæuku pen fwe Tekapolis, kwopun taon ten ikin, nepwin hæuku pen ia Jerusalem mine tænæ Jutia. Nænæ nepwin hæuku pen ia nikare nui aris Jotan pen mwi.

5

Iesu ramahatæn nærmama me ia tækuær

4:7: Dut 6:16 4:10: Dut 6:13 4:11: Hip 1:6,14 4:12: Mak 6:17, Luk 3:19-20 4:13: Jon 2:12 4:17: Mat 3:2 **b** 4:17: Næpin ripik Matiu rani nægkiariien i mæ “Nitætæ ia neiai.” Nipwrai nægkiariien i in i “Nitætæ sæ Kumwesæn ramærimænu iræ.” 4:19: Luk 5:1-11, Mat 13:47 4:20: Mat 19:27 4:23: Mak 1:39, Mat 9:3, Wok Me 10:38 4:24: Mak 6:55 4:25: Mak 3:7-8

¹ Nəpɪn Iesu rətoni nərɪmama me həuvəpɪk, rutə ia təkuaer riti məkure. Nərɪmama me səvənhi həuvehe tukwe,

² nənə in rinamahatən irəha, minamini mə,

³ “Nərɪmama səməme hətə sas ia rerinraha mə irəha həmwən ia nərɪmama nautə səvənraha riwən, rerinraha tragien, ti nəri nə mə nitətə ia neiai^a səvənraha.

⁴ Nərɪmama səməme kəmhəregi rərəha mamhasək, rerinraha tragien, ti nəri nə mə Kumwesən truvehi utə nətərigien səvənraha.

⁵ Nərɪmama səməme həpkəfiutə mhə ia nirəha, rerinraha tragien, ti nəri nə mə Kumwesən truvei pen tiprənə i minraha.

⁶ Nərɪmama səməme hokeikei pik mə tuhətoni noien atukwatukw, mamhəregi nokeikeien nəha rəmwhən ia iərmama nukumhə ramahi, maməkwaqwa, rerinraha tragien, ti nəri nə mə Kumwesən tro irəha həregi həkuvətə.

⁷ Nərɪmama səməme kəmhəpi ti nərɪmama, rerinraha tragien, ti nəri nə mə Kumwesən trapi mwi ti nirəha.

⁸ Nərɪmama səməme nətərigien səvənraha rəmher, rerinraha tragien, ti nəri nə mə irəha tuhətə Kumwesən.

⁹ Nərɪmama səməme kəmhəmri nəmərɪnuien, rerinraha tragien, ti nəri nə mə tukini irəha mə nipwnəti Kumwesən me.

¹⁰ Nərɪmama səməme kamometə irəha ti nəri nə mə kamho noien atukwatukw, rerinraha tragien, ti nəri nə mə nitətə ia neiai səvənraha.

¹¹ Kimiaha i rerimiaha tragien nəpɪn nərɪmama tuharis əkenhin ia kimiaha, mhometə kimiaha, mhəni nəgkiariien ərəha me səpəmsəpə mine neikuəien me, mhousi kimiaha irə ti nəri nə mə kimiaha nərɪmama me səiut.

¹² Kimiaha tihəməkeikei mhəregi ramasan, mhagien pik, ti nəri nə mə nəəkuien səkimiaha rasori fwe ia neiai. Kimiaha hiəkuran mə nərɪmama me hənometə profet kupwən me ia noien a mwi nəha.”

Iesu rəgkiari ia sol mine nukuraanien

¹³ “Kimiaha nə hiəmwən ia sol ia tiprənə i. Mətə trini minuə sol nəsiəien səvənhi ruvəiwən, tukəfo mwi rəsien mwi? Sol nə ripkəmwhən mhə mə tuko nari amasan riti mwi irə. Ramasan mə tukərarki a i, nənə nərɪmama tuhavən irə.

¹⁴ Kimiaha nə hiəmwən ia nukuraanien ia tiprənə i. Taon riti fwe ia təkure təkuaer ko ripkərkwafə mhə.

¹⁵ Nərɪmama me həpkihai pen mhə napw ia laet mhəuiui ia nari riti, mətə irəha tuhaməkeikei mhəkurei utə i ia nəri kakurei utə laet irə mə nərɪmama ia nəkwai nimwə tuhətoni raməhiapw.

¹⁶ Rəmwhən a mwi ia kimiaha tihəməkeikei mho laet səkimiaha ruək asori ia nəmri nərɪmama pwəh hətoni noien amasan me səkimiaha nənə mhəgnəgini Tata səkimiaha fwe ia neiai.”

Iesu rəgkiari ia Loa səvəi Moses

¹⁷ “Rerimiaha trəpwəh nırhien mə iakuvehe mə takərarki Loa səvəi Moses mine nəgkiariien səvəi profet kupwən me. Iapkuvehe mhə mə takərarki nəgkiariien me səvənraha, mətə iakuvehe mə tako nəgkiariien me səvənraha həuvehe mhəukua.

¹⁸ Iakani nipərhiəien tukumiaha i mə loa nəha tripkiwən mhə meste tiprənə mine neiai trouiwən. Nəgkiariien kwakwa uə nipəri nəgkiariien kwakwa kimərai pen ia loa nəha tripkiwən mhə meste narimnari me pam tuhəier irapw.

¹⁹ Ro pen iərmama sə trəruil loa riti rouih ia loa me i, mamahatən nərɪmama me mə tuho mwi iaməhi, tukəkwein in mə iəmə auər a ia nitətə ia neiai. Mətə iərmama sə tresi pen loa me i, mamahatən nərɪmama me irə, tukəkwein in mə iəmə asori ia nitətə ia neiai.

²⁰ Iou iakani pehe tukumiaha i mə noien səkimiaha traməkeikei matukwatukw nəpi raka noien səvəi nahatən me səvəi Loa mine noien səvəi Farisi me. Mə rekəm, kimiaha tihəpwəh nuvniwəien ia nitətə ia neiai ia nəpɪn riti.”

^{5:3}: Aes 57:15 ^a ^{5:3}: Nəpɪn ripik Matiu rani nəgkiariien i mə “Nitətə ia neiai.” Nipwrai nəgkiariien i in i “Nitətə sə Kumwesən ramərɪmənə irə.” ^{5:4}: Aes 61:2-3, Rev 7:17 ^{5:5}: Sam 37:11 ^{5:6}: Aes 55:1-2 ^{5:7}: Jem 2:13 ^{5:8}: Sam 24:3-4, 51:10, 73:1 ^{5:9}: 1Jon 3:2-3 ^{5:10}: Hip 12:4, 1Pit 3:14 ^{5:11}: 1Tes 4:14, Jem 1:2 ^{5:12}: 2Kron 36:16, Wok Me 7:52, Hip 11:32-38, Jem 5:10 ^{5:14}: Jon 8:12, 9:5 ^{5:15}: Mak 4:21, Luk 8:16, 11:33 ^{5:16}: Efes 5:8-9, 1Tes 2:12 ^{5:17}: Mat 3:15, Rom 3:31, 10:4 ^{5:18}: Luk 16:17, 21:33 ^{5:19}: Jem 2:10

Iesu rægkiari ia noien sávai niemaha

²¹ “Kímiaha hiävüværegi raka kimæni pen ti kaha kupwæn me sækitaha mæ, ‘Tikæpwæh nousi æpuneien iærmama. Trîni minuæ iærmama riti rousi æpune iærmama riti ratukwatukw mæ tuko nærpwinien min.’

²² Mætæ iou iakani pehe tukumiaha i iærmama sæ ramo niemaha m piævni, ratukwatukw mæ tuko nærpwinien min. Iærmama sæ trîni pen ti piævni mæ, ‘Ikamarmæri,’ ratukwatukw mæ tukuvi irapw in ia næmri næmæ asori me. Iærmama sæ træskiari æræha anan ia piævni, ratukwatukw mæ trevæn ia kwopun napw asori rauæk ikin.

²³ Ro pen trîni minuæ ikamærer pen ia nifatæ sævai Kumwesæn mæ tikuvei pen nari riti min, nænæ ia kwopun næha rerim rîrhi mæ piam niemaha ramæpi in ti nari riti ikino min,

²⁴ tikæpwæh næri næha ikuæ tikuvei pen m Kumwesæn pwæh ramæmak ia nîkare nifatæ, nænæ mevæn. Tikamækeikei mukupwæn mevæn ti piam rouamasan kimirau min, nænæ kuriræ ikrærig, muvei pen narimnari me sæim ia tækure nifatæ ramevæn ti Kumwesæn.

²⁵ Trîni minuæ iko noien æræha riti ia iærmama, nænæ in rokeikei mæ kimirau min tirouærer ia næmri næmæ asori me pwæh hækiri noien sæim, ramasan mæ tikevæn akwauakw, rouæmri atukwatukw næri næha næpin kimirau iræuesi pen ihi suatuk rauevæn ia kwopun kamækiri nægkiariien ikin. Ræræha mæ iærmama næha ikino noien æræha iræ træmri pen ik ia rægi iæmæ asori sæ ramækiri nægkiariien, nænæ iæmæ asori sæ ramækiri nægkiariien træmri pen ik ia rægi polis, nænæ tukuvehi puvnimwæ ik ia kalapus.

²⁶ Iakani nîpærhienien tukw ik i mæ tikæpwæh nierien ia kalapus meste ikeræku pen pam faen me sæim.”

Iesu rîni mæ iærman rerin træpwæh nakresien pran

²⁷ “Kímiaha hiävüværegi raka kimæni mæ, ‘Tikæpwæh nakresien pran sævai iærmæpæ.’

²⁸ Mætæ iou iakani pehe tukumiaha i trîni minuæ iærman riti rætoni pran riti, nænæ rerin rakres i, iæmæ næha rînæruî raka nægkiariien næha ia rerin.

²⁹ Trîni minuæ nænimem mwatuk ramo ik ikamwei ia næræhæien, tikukumwîri raka, mæraraki. Nænimem nîpæri nîpwram a. Trîni minuæ ikouraha nîpæri nîpwram ramasan pik mæpi raka mæ tukærarki pen nîpwram me pam ia kwopun napw asori rauæk ikin.

³⁰ Nænæ trîni minuæ rægim mwatuk ramo ik ikamwei ia næræhæien, tikæræi raka, mæraraki. Rægim nîpæri nîpwram a. Trîni minuæ ikouraha nîpæri nîpwram ramasan pik mæpi raka mæ tukærarki pen nîpwram me pam ia kwopun napw asori rauæk ikin.”

Iesu rîni mæ iærman træpwæh næpwæhien pran sævænhi

³¹ “Nægkiariien riti mwi kimæni fwe kupwæn in i mæ, ‘Iærman sæ rokeikei mæ træpwæh pran sævænhi pwæh ruvei pen nimwai nækukuæ riti m pran sævænhi rani mæ in rînæpwæh in.’

³² Mætæ iou iakani pehe tukumiaha i trîni minuæ iærman riti ræpwæh pran sævænhi, pran sæ ripko ænapen mhæ nari irau iærmæpæ, ramouraha sævænhi pran, mammo in revæn mamætui iærmæpæ riti mæ trîri in. Trîni minuæ pran næha resi pen iærmæpæ riti iamînhi, in ramo noien æræha. Iærman næha in ramesi pen ripko mhæ iærman atukwatukw sævænhi. Nænæ iærman sæ ramiri pran sæ iærman sævænhi rînæpwæh in ramo noien æræha. Pran næha in ramiri sævai iærmæpæ.”

Iesu rîni mæ tikæpwæh nahatæn penien nari, muvehi kwæsuahi

³³ “Nægkiariien riti mwi kímiaha hiävüværegi raka kimæni pen ti kaha kupwæn me in i mæ, ‘Tikæpwæh nuvehien kwæsuahi ia næmri Iærimænu meikuæ iræ, mætæ tikamækeikei mo næfe ikimæuvehi kwæsuahi mîni mæ tiko.’

³⁴⁻³⁵ Mætæ iou iakani pehe tukumiaha i mæ tihæpwæh nuvehien kwæsuahi iamînhi. Tikæpwæh nahatæn penien neiai uæ tiprænæ uæ Jerusalem muvehi kwæsuahi ia nîræhar, ti næri næ mæ neiai in næ kwopun Kumwesæn ramækure ikin mamærimænu, tiprænæ in næ næri Kumwesæn ramærpwi utæ tipage nisun mi iræ, nænæ Jerusalem in næ taon sævænhi, in Iærimænu Asori.

³⁶ Tikæpwæh nahatæn penien kæmkapwæ, muvehi kwæsuahi iræ, ti næri næ mæ ko ipko mhæ nimwai nukwænem riti ruvehe mæpsan uæ ruvehe mipitav.

³⁷ Mætæ nægkiariien sæim pwæh ro iamînhi. Tikini a ‘Ouah’ uæ ‘Rekæm.’ Nægkiariien sæ ræpi raka nægkiariien mi næha ruku pen ti Setan.”

Iesu rîni mæ tikæpwæh nærpwinien noien æræha sævai nærmama

5:21: Eks 20:13, 21:12, Lev 24:17, Dut 5:17 5:22: 1Jon 3:15 5:23: Mak 11:25 5:25: Mat 6:14-15, Mat 18:34-35
5:27: Eks 20:14, Dut 5:18 5:28: 2Tes 2:14 5:29: Mat 18:9, Mak 9:47, Kol 3:5 5:30: Mat 18:8, Mak 9:43 5:31:
Dut 24:1-4, Mak 10:4, 1Kor 7:10-11 5:33: Eks 20:7, Lev 19:12, Nam 30:2, Dut 23:21 5:34-35: Aes 66:1, Jem 5:12, Mat
23:22, Wok Me 7:49, Sam 48:2, Aes 66:1 5:37: Jem 5:12

³⁸ “Kimiaha hiəuvəregi raka kiməni mə, “Trini minuə iərmama rouraha nənimek riti tukaməkeikei kouraha mwi nənimen riti. Trini minuə iərmama rouraha revik riti tukaməkeikei kouraha mwi revin riti.”

³⁹ Mətə iou iakani pehe tukumiaha i mə tihəpwəh nəvisaien kimiaha iərmama rərəha, mhəpwəh nərpwinien tai noien ərəha səvənhi iamihni. Trini minuə iərmama riti rəpwi nikare nikapwim mwatuk, ikuvei pen mwi nikaren mour min.

⁴⁰ Trini minuə iərmama riti ruvi irapw ik ia nəgkiariien asori mə truvei raka səim karkahu, ikuvei pen mwi səim kot min.

⁴¹ Trini minuə iərmama riti raməkeikei mik mə tikəvrani narimnari me səvənhi mavən kilometa kuatia, ikavən kilometa kəru kimirau min.

⁴² Trini minuə iərmama riti rəres ik nari riti, ikuvei pen min. Tikəpwəh niniseien iərmama sə rokeikei mə truvehi ouih i səim narimnari me.”

Iesu rini mə tikokeikei nərmama səməme haməmwəki ik

⁴³ “Kimiaha hiəuvəregi raka kiməni mə, “Tikaməkeikei mokeikei piam nənə məmwəki iərmama sə raməmwəki ik.”

⁴⁴ Mətə iou iakani pehe tukumiaha i mə kimiaha tihaməkeikei mhokeikei nərmama səməme haməmwəki kimiaha, nənə mhəfwaki ti nərmama səməme kamhometə kimiaha.

⁴⁵ Noien nəha trahatən pen mə Tata səkimiaha fwe ia neiai nipwnətin me nə kimiaha, ti nəri nə mə in ramo meri səvənhi rautə nukwəsikər raməhiərpwin nərmama ərəha me mine nərmama amasan me. In ramərhi irapw mwi nesən raməfw i nərmama atukwatukw mine nərmama həpkatukwatukw mhə.

⁴⁶ Kimiaha hiaməfətərig irə? Trini minuə kimiaha hiəkeikei a nərmama səməme hokeikei kimiaha, Kumwesən trəgnəgini kimiaha ti nəfe? Nərmama kaməroku pen takis minraha irəha mwi kamho noien nəha!

⁴⁷ Nənə trini minuə kimiaha hiaməgkiari pen m piəvmiaha me a, nəfe noien amasan hiamo mhəpi raka nərmama me nepwin? Nərmama me səməme həreirei Kumwesən irəha mwi kamho noien nəha!

⁴⁸ Ro pen kimiaha tihaməkeikei mhatukwatukw rəmwhen ia Tata səkimiaha fwe ia neiai in ratukwatukw.”

6

Iesu rəgkiari ia nəriari penien nari m nərmama nautə səvənraha riwən

¹ “Kimiaha tihaməsiari nəpin hiamo noien atukwatukw me səkimiaha, mhəpwəh noien ia nəmri nərmama me mə irəha tuhətoni. Trini minuə hiamo iamihni irə, nərəkuien səkimiaha sə truku pen ti Tata səkimiaha fwe ia neiai triwən.

² Nəpin ikuə tikuvei pen nari riti mə trasitu ia nərmama nautə səvənraha riwən, ikəpwəh nukupwəniən məse kisipw rəmwhen kəuətəkəsua me kamho ia nəkwai nimwəfwaki me səvəi nəkur Isrel mine ia suatuk me mə nərmama tuhətoni mhəgnəgini irəha. Iakani nipərhiəniən tukumiaha i nərmama me nəha həuvəuvehi raka nərəkuien səvənraha.

³ Mətə nəpin tikuvei pen nari riti mə trasitu ia nərmama nautə səvənraha riwən, ikəpwəh nəseniən rəgim mour rukurən nəfe rəgim mwatuk ramo.

⁴ Ro iamihni irə tiko afata nəriariien səim, nənə səim Tata sə ramətə narimnari me kamo afata truvei pehe nərəkuien mik.”

Iesu rəgkiari ia nəfwakiien

⁵ “Nənə nəpin kimiaha tihəfwaki, hiəpwəh noien rəmwhen ia kəuətəkəsua me kamho. Irəha kamhərer ia nəkwai nimwəfwaki me səvəi nəkur Isrel mine ia kwopun me suatuk me həuvehe mamhəvsiek ikin, mamhəfwaki mə nərmama tuhətoni irəha. Irəha hokeikei pik noien nəha, mətə iakani nipərhiəniən tukumiaha i mə nərmama me nəha həuvəuvehi raka nərəkuien səvənraha.

⁶ Mətə nəpin tikəfwaki, ikevən ia nəkwai rum səim mərəpinhə, məfwaki m Tata səim sə nərmama həpkətoni mhə. Nənə Tata səim sə ramətə narimnari me kamo afata truvei pehe nərəkuien mik.

⁷ Nənə nəpin kimiaha tihəfwaki, hiəpwəh niiniən nəgkiariien me ripik rəmwhen ia nərmama səməme həreirei Kumwesən kamho. Irəha rərinraha rirhi mə kumwesən me səvənraha tuhəregi irəha ti nəri nə mə kamhəni nəgkiariien me ripik.

⁸ Kimiaha tihəpwəh noien rəmwhen ia nirəha ti nəri nə mə nəpin kimiaha hiəpkərəs mhə ih i Tata səkimiaha, in ruvəukurən raka narimnari me sə həiwən təni kimiaha.

⁹ Ro pen kimiaha tihamækeikei mhæfwaki iamînhi iræ:

'Tata sækimaha ia neiai,

Pwæh nærmama hæsiài næghim ro ikinan i.

¹⁰ Pwæh nitetæ sæ ikamarimænu iræ ruvehe.

Pwæh ko nækwam ia tiprænæ ræmwhen kamo nækwam ia neiai.

¹¹ Tikuvei pehe næveginien sænæmaha ræmwhen sævæi næpin ipwet.

¹² Tikenouenou noien æræha me sækimaha

ræmwhen kimaha ia hamenouenou noien æræha me sæmæ nærmama hamo ia kimaha.

¹³ Tikæpwæh niri penien kimaha ia kwopun tahæmwæi ia næræhæien ikin,

mætæ tikinise Setan mæ træpwæh nourahæien kimaha.'

¹⁴ Trini minuæ kimiaha hienouenou noien æræha me sævæi nærmama, Tata sækimiaha fwe ia neiai in mwi trenouenou noien æræha me sækimiaha.

¹⁵ Mætæ trini minuæ kimiaha hiæpwæh nenouenouien noien æræha me sævæi nærmama, Tata sækimiaha træpwæh mwi nenouenouien noien æræha me sækimiaha."

Iesu rægkiari ia næpwæhien næveginien ti næfwækieien

¹⁶ "Nænæ næpin tihæpwæh naniiien nari mæ tihæfwaki, hiæpwæh noien nænimemiaha ræpou ræmwhen ia kauætkæsuæ me kamho. Iræha kamho nænimenraha ruvehe mopæiti mæ nærmama me tuhætoni mhæukuræn mæ kamhæpwæh naniiien nari. Iakani nipærhienien tukumiaha i nærmama me næha hæuvæuvehi raka nærækuien sævænraha.

¹⁷ Mætæ næpin ikuæ tikæpwæh næniiien nari mæ tikæfwaki, ikaikuas ia nænimem, mahakwi oel ia nukwænem.

¹⁸ Nænæ nærmama tuhæpwæh nætoniiien mæ ikæpwæh næniiien nari, mætæ Tata sæim sæ nærmama hæpkatoni mhæ trætoni. Nænæ Tata næha sæim sæ ramætæ narimnari me kamo afafa truvei pehe nærækuien mik."

Iesu rægkiari ia noeiteien nautæ ia neiai

¹⁹ "Kimiaha tihæpwæh noeiteien nautæ sækimiaha ia tiprænæ i. Ia kwopun i uvne me mine nopweiiien kraouraha nari. Ia kwopun i rakres me kamheitehi nimwæ, mamhæuvnimwæ, mamhakres.

²⁰ Mætæ kimiaha tihamækeikei mhoeite nautæ sækimiaha ia neiai. Ia kwopun næha uvne me mine nopweiiien kroupkouraha mhæ nari. Rakres me hæpkeitehi mhæ nimwæ mæ tuhæuvnimwæ mhakres.

²¹ Iakani iamînhi iræ ti næri næ mæ kwopun nautæ sæim ramæmak ikin, nætærigien sæim tramæmak mwi ikin."

Iesu rægkiari ia næmri iærmama

²² "Næmri iærmama in næ rauvei pen nukuraanien m nipwran. Ro iamînhi iræ trini minuæ nænimem ramasan, nipwram pam trukuwæ ia nukuraanien.

²³ Mætæ mæ nænimem ræræha, nipwram pam trukuwæ ia næpitævien. Trini minuæ nukuraanien ia rerim ro næpitævien iræ, ikamaræ ia næpitævien pærhien."

Iesu rægkiari ia iæmæ asori kæru

²⁴ "Iærmama riti riwæn ramo tukwini nari ko ro nækwai iæmæ asori kæru. Trini minuæ ro iamînhi iræ, trokeikei riti, mæmwæki riti, uæ trisiai riti mipkisiai mhæ riti. Kimiaha ko hiæpkuvehi pæri mhæ Kumwesæn mine mane mho iæmæ asori mi iræ sækimiaha mæ tiho pæri nækwanrau."

Iesu rægkiari ia nætærig pikien ia narimnari me sævæi tiprænæ i

²⁵ "Ro pen iakani pehe tukumiaha i mæ tihæpwæh nætærig pikien ti nimiruien sækimiaha, mamhæres næfe tihani uæ næfe tihænimwi. Tihæpwæh nætærig pikien ia nipwramiaha, mamhæres næfe tiharkahu i. Nimiruien ripko mhæ sævæi næveginien æpa. Nipwrai iærmama ripko mhæ sævæi tinari æpa.

²⁶ Hætæ ro menu me i ia nimagouagou. Iræha hæpwæh næpweiiien nari, mhæpwæh nesiiien nukwan, mhæpwæh noeiteien næveginien ia nimwæ sæ kamoeite næveginien ikin. Mætæ Tata sækimiaha ia neiai ramækwæmæni iræha. Nænæ ia nænimen kimiaha hiamasan pik mhæpi raka iræha.

²⁷ Sin ia kimiaha ko ro nimiruien sævænhi ræpwæmwis mwi sævæi næpin ouihi a trini minuæ ramætærig pik tukwe? Kimiaha riti ko ripko mhæ nari næha.

²⁸ Ro iamînhi iræ ræfo hiamætærig pik ti tinari? Hætoni ro tihinari me ia kwopun me mæ kamhæfæutæ iræ. Iræha hæpwæh noien wok, mhæpwæh nitirriien tinari.

6:9: Jon 17:6 6:10: Mat 7:21, 26:39, Luk 22:42 6:12: Mat 6:14-15, Mat 18:21-35 6:13: Luk 22:40, Jem 1:13, Jon 17:15, 2Tes 3:3, 2Tim 4:18, 1Kron 29:11-13 6:14: Mak 11:25-26 6:16: Aes 58:5-9 6:19: Jem 5:1-3 6:20: Mat 19:21, Luk 18:22, Kol 3:1-2 6:25: Fil 4:6, 1Tim 6:6-8, Hip 13:5, 1Tes 5:7 6:26: Mat 10:29-31, Luk 12:6-7

²⁹ Mætə iakani pehe tukumiaha i Kig Solomon fwe kupwən nautə səvənhi rasori pik, mamarkahu tinari amasan me, mətə tinari səvənhi ripkamasan mhə rəmwhen ia tihinari me i.

³⁰ Kimiaha nahatətəien səkimiaha ripkiskai mhə. Kumwesən rauvei pen tinari amasan me m tihinari me, nəri auər a tihinari me kamhəmīru ipwet mətə trakwakwi haukei, mhəsas, kuvani ia napw. Mə Kumwesən ramo iamīnha irə, in truvei pehe mwi tinari m kimiaha nəpi raka.

³¹ Ro pen tihəpwəh nətərig pikien, mamhəres mə, “Tsani nəfe?” uə “Tsənīmwi nəfe?” uə “Tsarkahu ia nəfe?”

³² Nərmama səməme hərəirei Kumwesən kamhətui əmisə nəveginien mine tinari. Nənə Tata səkimiaha ia neiai ruvəukurən raka narimnari me i mə tihaməkeikei mhəuvehi.

³³ Mətə kimiaha tihəkupwən mhətui əmisə nitətə sə in ramərīmənu irə mine noien atukwatukw me səvənhi, nənə in truvei pehe mwi narimnari me pam i m kimiaha.

³⁴ Ro pen kimiaha tihəpwəh nətərig pikien ti nəfe trakwakwi. Narimnari me səvəi trakwakwi səvəi trakwakwi. Nəsəsauien me səvəi nəpin kuatia nəmwhen raka.”

7

Iesu rəgkiari ia nəkiriien nərmama ti noien ərəha me səvənraha

¹ “Kimiaha tihəpwəh nəkiriien nərmama ti noien ərəha me səvənraha kamo Kumwesən rəkiri mwi kimiaha ti noien ərəha me səkimiaha.

² Nəkiriien səkimiaha sə hiaməkiri nərmama irə, tukəkiri mwi kimiaha irə. Nərpwinien səkimiaha sə hiamo m nərmama tukərpwin pehe mwi m kimiaha.

³ Rəfo ikamətə nimwəkmwəki nei sə raməmāk ia nəmri piam, mətə ipkətə mhə nīpəri nei asori sə raməmāk ia nənīmēm?

⁴ Trīni minuə nīpəri nei asori raməmāk ia nənīmēm, rəfo iakamini pen ti piam mə, ‘Əseni iou, pwəh iakiskəri raka nimwəkmwəki nei sə raməmāk ia nənīmēm?’

⁵ Ik iərmama sə ikamo kəuətəkəsua tikaməkeikei mukupwən muvehi raka nīpəri nei asori sə raməmāk ia nənīmēm, kurirə irə ikətə amasan nari mə tikiskəri raka nimwəkmwəki nei sə raməmāk ia nəmri piam.

⁶ Kimiaha tihəpwəh nuvei penien nari sə ro ikinan m kuri me. Rərəha mə kuri me nəha hərəri mhahi testei nīpwramiaha. Tihəpwəh nərarki penien nəri amasan nənimen rutə pik revən ti pikə me. Rərəha mə pikə me nəha havən irə ia nisunraha.”

Iesu rini mə tikəres nari, mətui nari, mīkunkun ia təpinhə

⁷ “Trīni minuə hiokeikei nari riti, ramasan mə tihəres, nənə tukuvei pehe m kimiaha. Tihətui əmisə i, nənə tihətəni. Tihəkunkun ia təpinhə, nənə tukəsəvər tukumiaha.

⁸ Iərmama sə raməres nari, truvehi nari. Iərmama sə ramətui əmisə nari, trətəni. Iərmama sə rakunkun ia təpinhə, tukəsəvər tukwe.

⁹ Sin ia kimiaha nəpin iəkunouihī səvənhi rəres bred, truvei pen kəruətərei min,

¹⁰ uə rəres nəmu truvei pen snek? Rekəm!

¹¹ Kimiaha tihaməkeikei mhəuvei pen narimnari amasan me m nəkwərəkəwərha me səkimiaha. Mə kimiaha i nəkur ərəha hiəukurən noien iamīnhi, hiaməfətərig ia Tata səkimiaha ia neiai? In truvei pen narimnari amasan me rasori mwi m nərmama səməme kamhəres in tukwe.

¹² Ro pen nəfe noien kimiaha hiokeikei mə nərmama tuho ia kimiaha, kimiaha mwi tiho ia nīrəha, ti nəri nə mə in i nīpwrai nəgkiariien me ia Loa səvəi Moses mine nəkukuə me səvəi profet kupwən me.”

Iesu rəgkiari ia suatuk kəru

¹³ “Kimiaha tihaməkeikei mhəukurau ia ket ouihī. Iakani iamīnhi irə ti nari nə mə ket asori mine suatuk sə rīməru ramevən ti nemhəien. Nərmama həpik kamhəukurau ia ket nəha.

¹⁴ Mətə ket ouihī mine suatuk əknekīn ramevən ti nīmīruien. Nərmama houihī a kamhətə suatuk nəha.”

Iesu rəgkiari ia noien səvəi profet eikuə me

¹⁵ “Kimiaha tihaməsīari ti profet eikuə me. Irəha tuhəuvehe tukumiaha mhəvi sipsip me ia nīrəha, mətə rərīnraha rəmwhen ia kuri əprmin me.

¹⁶ Kimiaha tihətə irəha, mhəukurən mə irəha profet eikuə me, ti nəri nə mə noien səvənraha trahatən pen. Rəfo, ko kesi nukwai krep ia rəhi, uə nukwai niemis ia nəkwus sə ro rirəvin me? Rekəm!

¹⁷ Nei amasan raukuə kwənkwai nei amasan, mətə nei ərəha raukuə kwənkwai nei ərəha.

¹⁸ Nei amasan ko rəpwəh nukusien kwənkwai nei ərəha. Nei ərəha ko rəpwəh nukusien kwənkwai nei amasan.

¹⁹ Nei me pam səməmə həpkukuə mhə kwənkwanraha sə ramasan kamərai əmwesi irəha, kamərarki pen ia napw.

²⁰ Ro pen kimiaha tihətə irəha mhəukurən mə irəha profet eikuə me ti nəri nə mə noien səvənraha trahatən pen.

²¹ Nərmama həpik kamhəkwein iou mə, 'Iərimənu, Iərimənu,' mətə ripko mhə irəha pam tuhəvnimwə mhə ia nitətə ia neiai.^a Iərmama sə ramo nəkwai Tata səiou sə ramarə ia neiai in truvnimwə.

²² Ia nəpən nəha nərmama həpik tuhəni pehe tukw iou i mə, 'Iərimənu, Iərimənu, ia nəghim kimaha iahənəvisau m nərmama. Ia nəghim kimaha iahənəkoui irapw nəremhə me ia nərmama. Ia nəghim kimaha iahəno nimtətien asori me ripik. Rəfo ia kimaha?'

²³ Mətə iou takini pen atukwatukw ti nirəha i mə, 'Iou iəpkukurən raka mhə kimiaha ia nəpən riti. Kimiaha nərmama me hiamo noien ərəha, həuvən isipwın tukw iou.' "

Iesu rəgkiari ia iərmama mi sə krauvrhəkin nimwə

²⁴ "Iərmama sə riregi nəgkiariien me i səiou, mamə nəfe iakiməni, in trəmwəhen ia iərmama riti rukurən nari muvrhəkin nimwə səvənhi ia təkure kəruətərei.

²⁵ Nəpən nesən rauə, iəpiwən raiu, nimətəgi rəsua ia nimwə nəha, mətə nimwə nəha rəpwəh nimweien ti nəri nə mə kiməuvrhəkin pen ramərer əknekin ia təkure kəruətərei.

²⁶ Mətə iərmama sə riregi nəgkiariien me i səiou, məpwəh noien nəfe iakiməni, in trəmwəhen ia iərmama riti rireirei nari muvrhəkin nimwə səvənhi ia nipəkir.

²⁷ Nəpən nesən rauə, iəpiwən raiu, nimətəgi ruvehe məsuə ia nimwə nəha, nənə nimwə nəha rımwei. Nəpən rımwei irə ruvehe mərəha pam."

²⁸ Nəpən Iesu rini pam nəgkiariien me i, nərmama me həkəri asori nari ia nahatənien səvənhi,

²⁹ ti nəri nə mə in rahatən irəha rəmwəhen iərmama sə rauvehi nasoriien ruku pen ti Kumwesən. In ropə ia nahatən me səvənraha səməmə kamhahatən Loa.

8

Iesu ro iərmama riti nemhəien skai ro tekin ruvehe məsanin

¹ Nəpən Iesu reiwaiu ia təkuar nəha, nərmama həpik kamhəkurirə i.

² Nənə iərmama riti nemhəien skai riti ro tekin ruvehe tukwe in, minimwi nukurhun mi ia nənimen, mini mə, "Iərimənu. Mə rerim ragien, ko iko iou iakəmher?"

³ Nənə Iesu rosə pen rəgin, mirapi in, mini mə, "Rerik ragien. Tikuvehe məmher." Təkwətəkwuni a nemhəien səvəi iərmama nəha raraka irə. Nipwran ruvehe məmher mwi.

⁴ Nənə Iesu rini pen tukwe in mə, "Tikətui amasan tukwe, məpwəh ninien nəfe iakino mik ti iərmama riti. Mətə tikevən atukwatukw ti pris^a pwəh rətoni nipwram mə rəmher. Tikuvei pen nəfe m Kumwesən sə Moses rıməni. Nərmama me tuhətoni həukurən mə nemhəien i ruvəiwən ia nipwram."

Iaruagən riti səvəi nəkur Rom ramahatətə ia Iesu

⁵ Iesu revən mapirapw ia taon nəha Kapaneam. Iaruagən riti səvəi nəkur Rom nəha ikin in rasori ia naruagən me irəha pam hantret. Ruvehe ti Iesu, məres mə,

⁶ "Iərimənu. Ko ikasitu ia nirək? Iərmama sə ramo tukwini nari miou raməmak fwe ia nəkwai nimwə səiou, mamregi rərəha anan, ko ripkavən mhə."

⁷ Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, "Iou takuvehe mo in ruvehe məsanin."

⁸ Mətə iəmə asori səvəi naruagən me rini mə, "Iərimənu. Ripko mhə iou iəmə amasan riti. Iərkəmwhən mhə mə tikuvehe muvnmwə ia nimwə səiou. Mətə tikini a nəkwam, nənə pwəh iərmama sə ramo tukwini nari miou ruvehe məsanin. ⁹ Iou mwi iərmama riti sə iakamarə tegin nəmə asori me. Naruagən me nepwın mwi kamharə tegin iou. Nəpən iakini

7:16: Kal 5:19-22, Jem 3:12 **7:19:** Mat 3:10, Luk 3:9, Jon 15:6 **7:20:** Mat 12:33 **7:21:** Luk 6:46, Mat 21:31, Rom 2:13, Jem 1:22,25 **a 7:21:** Nəpən ripik Matiu rani nəgkiariien i mə "Nitətə ia neiai." Nipwrai nəgkiariien i in i "Nitətə sa Kumwesən ramərimənu irə." **7:23:** Sam 6:8, Mat 10:33, 25:41, Mat 13:41-42, 2Tim 2:19 **7:29:** Mak 1:22, Luk 4:32, Jon 7:46 **8:4:** Lev 14:1-32, Mat 9:30, Mak 7:36, Luk 17:14 **a 8:4:** Pris me nəha Iesu raməgkiari ia nirəha, irəha nimwipwi Eron me. Fwe kupwən irəha kamho wok ia nimwə səvəi Kumwesən fwe Jerusalem. **8:5:** Jon 4:47

pen ti riti mā 'Evən,' in trevən. Nəpin iakini pen ti riti mwi mā 'Uvehe,' in truvehe. Nəpin iakini pen ti iərmama sə ramo tukwini nari miou mā 'O nəri,' in tro."

¹⁰ Nəpin Iesu riregi nəgkiariien nəha, rərkərinari, mini pen ti nərmama səməme kamhəkurirə in mā, "Iakani nīpərhiēnien tukumiāha i mā iou iapktə raka mhə iāmə Isrel riti nahatətəien səvəni riskai rəmwhēn ia nahatətəien səvəi iāmə Rom i.

¹¹ Iakani pehe tukumiāha i mā nərmama həpik rīpkō mhə irəha nəkur Isrel tuhəuku pen ia nikaren pərei mine nikaren pəraha mhəuvehe mhani pəri nari irəha Epraham mine Aesak mine Jekop ia Nitətə ia Neiai.^b

¹² Mətə nəkur Isrel, irəha nīpwnətī nitətə nəha, tukərarki irapw irəha həpik fwe iruə ia kwopun rīpitəv ikin. Ia kwopun nəha tuhasək, mhahi tərini revīnraha."

¹³ Nənə Iesu rini pen ti iāmə asori səvəi naruağən me mā, "Evən. Iərmama sə ramo tukwini nari mik trəsənīn rəmwhēn ikinī nīpərhiēnien mā tako mik." Təkwtəkwni a irə iərmama sə ramo tukwini nari m iāmə asori səvəi naruağən me ruvehe məsənīn.

Iesu ro mama səvəi Pita ruvehe məsanīn

¹⁴ Kurirə ikin Iesu revən muvnmwə ia nīmwwə səvəi Pita, mətōni kaka pran səvəi Pita ramamak maməkwiēi fifa.

¹⁵ Iesu rirapi rəgin, nənə nemhəien raraka irə. Prən nəha riskəmter, minaməpnəpənə nəveginien sənəni.

¹⁶ Ia nəpin nəha ia nəruarəv meri ruvəivə irəha həuvehi nərmama həpik nəremhə me kamharə ia nīrəha həuvehi irəha mhəuvehe ti Iesu. In rini a nəgkiariien səvənhi, məkoui irapw nənīmwin ərəha me irə, mo mwi səməme kamhemhə irəha pam həuvehe mhəsənīn.

¹⁷ Narimnari me i həier pehe iamīnhi mā nəgkiariien səvəi Profet Aesea truvehe mukua. In rīmāni mā, "In ruvehi nemhəien me səkītaha mine nəmīsəien me səkītaha."

Iərmama kəru krouokeikei mā troukurirə Iesu

¹⁸ Nəpin Iesu rətōni mā nərmama me həpik hərəer kurau kurau irə, rini pen ti nərmama me səvənhi mā, "Pwəh səuvən mhəpi sīmwin pen fwe ia nīkare nui asori."

¹⁹ Ia nəpin nəha iahatən riti səvəi Loa ruvehe mini pen tukwe in mā, "Iahatən, takukurirə ik kwopun pəku tikevən ikin."

²⁰ Miregi Iesu rini pen tukwe in mā, "Kuri əprmin me səvənraha nīpəg rarə. Menu me ia nīməgouəgou təpwagenraha rarə. Mətə iou, Iəmətī Iərmama, kwopun səiou riwən mə takapri ikin."

²¹ Nənə iərmama riti mwi sə ramərəer ia kwopun nəha irəha nərmama me səvəi Iesu rini pen tukwe in mā, "Iərimənu. Takukurirə ik, mətə pwəh iakukupwən mevən mīnimwi raka səiou tata."

²² Miregi Iesu rini pen tukwe in mā, "Nərmama səməme həpkukurirə mhə iou rəmwhēn me həuyamhə raka. Tikukurirə iou, məpwəh irəha. Pwəh irəha hənīmwi nərmama me səvənraha səməme həuyamhə."

Iesu rinise nīmətəgi asori

²³ Ia nəpin nəha Iesu rəputə ia nitətə ouihī riti. Nərmama me səvənhi həkurirə in.

²⁴ Irəha həier mənəmhəuvən. Rīpkō mhə tui nīmətəgi asori riti riskəmter ia təkure nui mo peiau peiau me rasori mīnakuər ia nitətə ouihī səvənraha. Mətə Iesu ramapri.

²⁵ Ro pen irəha həuvən, mhəsəpwirī in, mamhəni mā, "Iərimənu! Tikuvehimīru kītaha! Na tsəmwhēnimw!"

²⁶ Miregi Iesu rini pen ti nīrəha i mā, "Rəfo kimīāha hīamhekīr? Kwa nahatətəien səkīmīāha rīpkiskai mhə." Nənə in riskəmter mīnise nīmətəgi mine nui asori mīni mīnuə trouēwaiu. Təkwtəkwni a mwi narimnari me pam həuvehe mhəmərīnu.

²⁷ Nərmama me səvənhi nənīmənraha rier. Irəha hənī mā, "Nəfe i iərmama nīmətəgi mine nui krauo nəkwən?"

Iesu rəkoui irapw nəremhə me nēpwīn ia iərmama Katara kəru

²⁸ Nəpin Iesu rier pen ia nīkare nui asori ia tənə səvəi nəmə Katara, iərmama kəru krouier ia kwopun kanīmwi nərmama ikin, rouvehe tukwe in ia suatuk. Nəremhə me kamharə ia nīrau, mamho irau krauousi nərmama. Iərmama riti riwən ko rukurau ia suatuk ia kwopun nəha.

²⁹ Nəpin irau krouətə Iesu, krouəkweīn əpwəmwis, rouni mā, "Tini Kumwesən, ikuvehe mə tiko nəfe ia kimāha? Rosi tiko nəmīsəien m kimāha, mətə rīpkō mhə ihī nəpin atukwatukw səvənhi uə?"

8:10: Mat 15:28 **8:11:** Sam 107:3, Luk 13:29 **b 8:11:** Nəpin rīpkō Matiu rani nəgkiariien i mā "Nitətə ia neiai." Nīpwrāi nəgkiariien i in i "Nitətə sə Kumwesən ramārīmānu irə." **8:12:** Mat 22:13, 25:30, Luk 13:28 **8:14:** 1Kor 9:5
8:20: 2Kor 8:9 **8:21:** 1King 19:20, Jon 5:25 **8:24:** Sam 4:8 **8:26:** Mat 14:31, 16:8, Sam 89:9 **8:29:** Mak 1:24, Luk 4:34,41

³⁰ Mætə toue pikə me həpik kamhərku ia kwopun nəha isipwɪn kwopti ti nɪrəha.

³¹ Nəremhə me nəha hase Iesu, mhəni mə, “Trini miuə ikəkoui irapw kimaha, pwəh ikərhi pen kimaha iahəuvən ia reri pikə me nəha.”

³² Miregi Iesu rini pen ti nɪrəha i mə, “Həuvən!” Ro pen irəha həier ia iərmama mi nəha, mhəuvən ia reri pikə me. Təkwətəkwuni a mwi pikə me pam haiu, mheiwaiu ia nəpatu, mhəsas pen ia təmwei nui asori, mhəmwhenimw.

³³ Nərmama səməme kamhətui ti pikə me hap, mhəuvən ia taon səvənraha, mhəni irapw narimmari me pam nəha irəha hənətəni. Irəha həgkiari pik ia nəfe Iesu rino ia iəmə mi nəha nəremhə me hənarə ia nirau.

³⁴ Nərmama me pam ia taon nəha həier mə tuhətə Iesu ia suatuk. Nəpin hətoni, hase in mə trəpwəh tənə səvənraha mamevən.

9

Iesu ro iərmama riti nisun mi krouemhə ruvehe məsanin

¹ Nənə Iesu rəputə ia nitətə ouih, məpi simwɪn mwi ia nui asori, muvehe ia taon səvənhi.^a

² Ia kwopun nəha nərmama nepwɪn həuvehi iərmama riti mhəuvehi mhəuvehe tukwe. Iərmama nəha ramapri ia niməhan səvənhi nisun mi krouemhə. Nəpin Iesu rətoni nahatətəien səvənraha, rini pen ti iərmama sə nisun mi krouemhə mə, “Nərik. Tikəpwəh nehekiri. Iakinenouenou raka noien ərəha me səim.”

³ Nəpin Iesu rini nəgkiariien nəha nahatən me nepwɪn səvəi Loa həgkiari minraha me, mhəni mə, “Iəmə i rani ərəha Kumwesən.”

⁴ Mətə Iesu ruvəkurən raka nətərigien səvənraha, mɪni mə, “Rəfo reriimiaha ramrhi ərəha iou iamihhi irə?”

⁵ Nəgkiariien mi sə pəku nəha rimeru tukw iou ti niniien: nəgkiariien i mə, ‘Iakinenouenou raka noien ərəha me səim,’ uə nəgkiariien i mə, ‘Ərer mavən?’

⁶ Mətə iakokeikei mə kimiaha tihəkurən mə iou, Iəmətə iərmama, iakauvehi nasoriien ia tiprənə i. Iakukurən nenouenouiien noien ərəha me.” Nənə Iesu rini pen ti iərmama sə nisun mi krouemhə mə, “Ərer, muvehi niməhan səim, mavən mamevən fwe imwam.”

⁷ Iəmə nəha rərə, mavən, mevən fwe imwəni.

⁸ Nəpin nərmama hətoni nəri nəha, həhekir, nənə həuvehi utə nəghi Kumwesən ti nəri nə mə in ruvei pen nasoriien m nərmama mə tuho iamihhi irə.

Iesu rəkwein Matiu mə trukurirə in

⁹ Nəpin Iesu rəpwəh kwopun nəha mamevən, rətoni iərmama riti nəghin nə Matiu raməkure ia nimwə kamərəku pen takis ikin. Iesu rini pen tukwe in mə, “Kurirə iou.” Nənə Matiu riskəmter mukurirə in.

¹⁰ Kurirə irə Iesu revən maməni nari ia nəkwai nimwə səvəi Matiu. Nərmama kamərəku pen takis minraha mine nərmama ərəha me nepwɪn mwi həpik həuvehe mamhani pəri nari irəha min mine nərmama me səvənhi.

¹¹ Nəpin Farisi me hətoni, həni pen ti nərmama me səvənhi mə, “Rəfo iahatən səkimiaha raməni pəri nari irəha nərmama kamərəku pen takis minraha mine nərmama ərəha me nepwɪn mwi?”

¹² Mətə nəpin Iesu riregi, rini mə, “Nərmama həsanin tuhətui tokta ti nəfe? Mətə nərmama kamhəmhə kamhətui tokta.

¹³ Ramasan mə kimiaha tihəuvən kahatən kimiaha ia nipwrai nəgkiariien i Kumwesən riməni ia Nəkukuə Ikinan mə, ‘Iakəpwəh nokeikeiien mə nərmama tuhousi əpune nərimiru me mhəuvehi pehe miou, mətə iakokeikei mə irəha tuhapi ti nɪrəha me.’” Nənə Iesu rərə mɪni mwi mə, “Iakani iamihhi irə ti nəri nə mə iapkuvehe mhə mə takəkwein nərmama atukwatukw me, mətə iakuvehe mə takəkwein nərmama ərəha me.”

Noien vi ko ripkuvehe mhə mo kuatia irau noien ivis

¹⁴ Ia nəpin nəha nərmama me səvəi Jon Paptəes həuvehe ti Iesu, mamhəni mə, “Rəfo kimaha mine Farisi me iahəməpwəh naniiien nari ti nəfwakiien, mətə nərmama me səim həpwəh noien iamihhi irə?”

¹⁵ Miregi Iesu rini pen ti nɪrəha i mə, “Nərmama ia nəveginien i kamo ti narə viien səvəi iərman mine pran tuhəməkəikei mhəni nari, mamhəgien, ti nəri nə mə iərman sə ripkarə vi a irau pran səvənhi ramarə irəha minraha. Ripkatukwatukw mhə mə reriinraha trəpou ia nəpin nəha. Mətə tripkuvehe ia nəpin sə tukuvehi raka iərman sə ripkarə vi a irau səvənhi pran tripkarə mhə mwi irəha minraha. Ia nəpin nəha irəha tuhəpwəh naniiien nari ti nəfwakiien.

^a 9:1: Taon nəha Iesu revən ikin nəghin nə Kapaneam. 9:4: Mat 12:25, Luk 9:47, Jon 2:25 9:6: Jon 17:2, 5:8 9:11: Luk 15:2, 19:7 9:13: Mat 12:7, Hos 6:6 9:14: Luk 18:12 9:15: Jon 3:29

¹⁶ Iærmama riti riwæn ko ruvehi nîpæri tinari vi mîtiri tukuahag ia rui tînari ivis. Trîni mînuæ ro iamînhi iræ, tînari vi truvi tæriini nænæ meitehi asori mwi.

¹⁷ Iærmama riti riwæn ko rætægi pen waen vi ia tiki waen tui me sæ kino ia teki næni. Trîni mînuæ ro iamînhi iræ, tiki waen tui me tuhæsisî mhæpæruæ ti næri næ mæ hæuvæskai raka. Waen traris pam, nænæ tiki waen me tuhærsæha. Mætæ waen vi tukætægi pen ia tiki waen vi me sæ hamærmæru ihi mæ waen vi mîne tiki waen vi me irau pæri trouamak amasan.”^b

Iesu romasan pran riti maræ momasan mwi præni ouihî riti

¹⁸ Næpin Iesu rani narimnari me næha ti niræha i, tækwækwuni a mwi iæmæ asori riti sævæi nimwæfwaki sævæi nækur Isrel ruvehe tukwe in, mînimwi nukurhun mi ia nænimen, mîni mæ, “Prænouihî sæiou ripkemhæ a i, mætæ tiko muvehe, mæmrutæ rægim iræ, nænæ in trîmiru mwi.”

¹⁹ Ro pen Iesu riskamter iræha nærmama me sævænhi, mhækuriræ iæmæ næha.

²⁰ Pran riti fwe ikîn ramemhæ ia nemhæien sævæi nîpran. Nemhæien næha rînaræ rerîn iræ muvehi nuk twelef. Tækwækwuni næha rukuriræ Iesu, muvehe, mîrapi nusvenhi tinari sævænhi.

²¹ In ro iamînhi iræ mîne ti næri næ mæ rerîn ramrhi mæ, “Rosi ko iakrapi tinari sævænhi, ko iakuvehe mæsanîn.”

²² Næpin rîrapi tinari sævæi Iesu, Iesu ruvsini, mætoni præni næha, mîni mæ, “Præn i. Tikæpwæh nehekîrien. Nahatætæien sæim rino raka ik ikuvehe mæsanîn.” Tækwækwuni a præni næha ruvehe mæsanîn.

²³ Kuriræ iræ Iesu revæn mapirapw ia nimwæ sævæi Jaeras, mætoni nærmama sæmæme kamhæni nîpu sævæi nemhæien mîne nærmama hæpik kamho nurigriгийн asori.

²⁴ In rîni mæ, “Hæier. Prænouihî næha ripkemhæ mhæ, mætæ ramapri a.” Iræha hæregi haris ia Iesu.

²⁵ Mætæ næpin hæmæier irapw iræ, in ruvnmwæ, muvehi rægî præni ouihî næha, nænæ in rîmiru mærer.

²⁶ Nænæ nævisauien sævæi næri i revæn ia kwopun me pam ia tænæ næha.

Iesu romasan iærmama kæru nænimenrau rifwæ

²⁷ Næpin Iesu rapwæh kwopun næha mamevæn, iærmama kæru nænimenrau rifwæ kroukuriræ in, rouækwein æpwæmwis, rouni mæ, “Kwænækwus sævæi Kig Tevit! Api tukumrau!”

²⁸ Næpin Iesu ruvnmwæ ia nækwai nimwæ, iærmama mi næha næmrînrau rifwæ krouvehe tukwe in. Nænæ Iesu rini pen ti nirau i mæ, “Kimirau irouni nîpærhienien mæ iakukuræn noien næri i uæ rekæm?”

Miregi irau krouni mæ, “Ouæh, Iærimænu.”

²⁹ Ro pen in rîrapi næmrînrau, mîni mæ, “Itæ. Pwæh iakomasan nænimenirau rukuriræ pen a nahatætæien sækimirau.”

³⁰ Nænæ nænimenrau rætui, irau krouætæ nari. Nænæ Iesu rinise pen æknekin ti nirau i mæ, “Kimirau tirouætui amasan tukwe, rouæpwæh nîniien næfe iakino m kimirau ti iærmama riti.”

³¹ Mætæ irau krouæpwæh in, ruvæn nærouævisau næfe Iesu rino mînrau nægkiariien sævænrau ruviris mevæn ia kwopun me pam ia tænæ næha.

Iesu romasan iærmama riti sæ iæremhæ raræ iræ

³² Næpin iærmama mi næha krouærari rauevæn, tækwækwuni næha nærmama nepwîn hæiri iærmama riti, mhæiri mhæuvehe ti Iesu. Iærmama næha ko ripkægkiari mhæ ti næri næ mæ iæremhæ raræ iræ.

³³ Næpin Iesu rækoui irapw raka iæremhæ næha, iærmama næha rinamægkiari. Nænæ nærmama me hætoni hærkærinari iræ, mamhæni mæ, “Kîtaha sæpkætæ raka mhæ nari riti iamînhi ia tænæ Isrel.”

³⁴ Mætæ Farisi me hæni mæ, “In rauvehi niskaiien sævæi iæremhæ sæ in rasori ia næremhæ me, mamækoui irapw næremhæ me iræ.”

Iesu rerîn rækwæpîr ti nærmama

³⁵ Ia næpin næha Iesu revæn ia taon me mîne rukwænu me pam, mamahatæn nærmama ia nækwai nimwæfwaki me sævæi nækur Isrel, mamævisau nægkiariien amasan ia nitætæ sæ Kumwæsæn ramærimænu iræ, mamomasan nærmama me pam sæmæme kamhemhæ ia nemhæien me sæpæmsæpæ mîne sæmæme nemhæien rouraha nîpæri nîpwrænraha.

9:16: Jon 1:17 **b 9:17:** Iesu rusipekin ia nîpæri tinari vi mîne tinari ivis, maræ mîni mwi tiki waen tui me mîne tiki waen vi me. Nusipekinien mi næha nîpwrænrau mæ nahatænien vi sævæi Iesu tripkesi pen mhæ nahatænien tui sæ nækur Isrel kamharæ iræ. **9:21:** Mat 14:36 **9:24:** Jon 11:11 **9:27:** Mat 20:29-34 **9:29:** Mat 8:13 **9:30:** Mat 8:4 **9:33:** Mak 2:12 **9:34:** Mat 12:24, Mak 3:22, Luk 11:15 **9:35:** Mat 4:23, Mak 1:39

³⁶ Nəpɪn in rətoni nərmama həpɪk anan, rerin rərkwəpɪr ti nɪrəha, ti nəri nə mə həməmwur pik, mhənəpou. Irəha həmwhen ia sipsip me nepwin iərmama riwən trətə amasan irəha.

³⁷ Ro iamɪnhi irə Iesu rini pen ti nərmama me səvənhi mə, “Nəveginien sə ruvəmruə raka fwe ia nəmhien rasori pik, mətə nərmama səməmə kəmhəpeki pehe houihi a.

³⁸ Ro iamɪnhi irə kimiaha tihaməkeikei mhəfwaki m Kumwesən sə ramərimənu ia nəmhien, mhəres in mə trərhi pen nərmama nepwin mwi həuvən fwe ia nəmhien səvənhi mhəpeki nəveginien sə ruvəmruə, mhəpeki mhəuvehe.”C

10

Iesu rərhi pen nərmama səvənhi twelef həuvən mhəvisau

¹ Iesu rəkwein pen nərmama səvənhi twelef həuvehe tukwe. Nənə in ruvei pen nasorijen mɪnrəha. Ia nasorijen nəha irəha həukurən nəkoui irapwien nənimwin ərəha me ia nərmama, mhəukurən mwi nomasanien nərmama me pam səməmə kəmhəmə ia nemhəien me səpəmsəpə.

² Aposol me nəha irəha pam twelef nəghinraha me i: Sə rukupwən Saemon (iəmə sə kani mə Pita), mɪne Antru piəvi Saemon, mɪne Jemes tɪni Sepeti, mɪne Jon piəvi Jemes,

³ mɪne Filip, mɪne Patolomiu, mɪne Tomas, mɪne Matiu (iəmə sə kupwən kəmərəku pen takis min), mɪne Jemes tɪni Alfeas, mɪne Tateas,

⁴ mɪne Saemon (iəmə sə kupwən rakurirə ia nəmə me nəha kəmhəmwur mə tuhəkoui irapw nəkur Rom), mɪne Jutas Iskariot (iəmə sə ruvei pen Iesu ia rəgi nərmama səməmə həməmwəki in).

⁵ Nəmə me nəha twelef Iesu rərhi pen irəha, məməvəhəg mɪnrəha, manɪ mə, “Kimiaha tihəpwəh nəvənien ti nərmama rɪpko mhə irəha nəkur Isrel, mhəpwəh mwi nuvniwəien ia taon riti səvəi nəkur Sameria.

⁶ Mətə kimiaha tihaməkeikei mhəuvən əpa ti nəkur Isrel. Irəha həmwhen ia sipsip me hənəruui.

⁷ Nəpɪn kimiaha hiamesi pen suatuk səkimiaha məmhəuvən, tihəni irapw iamɪnhi irə mə, ‘Nɪtətə ia neiai ruvəuvehe ipaka.’^a

⁸ Kimiaha tihaməkeikei mhə nərmama səməmə kəmhəmə həuvehe mhəsənin. Səməmə həuvəmhə, kimiaha tiho irəha hətui mwi. Səməmə nemhəien skai ro tekɪnrəha, kimiaha tiho irəha həuvehe mhəmher. Səməmə nəremhə me kəmhəre ia nɪrəha, kimiaha tihəkoui irapw nəremhə me nəha ia nɪrəha. Nasorijen i iakəuvei pehe m kimiaha hiəpkuvehi mhə nənimen. Ro pen kimiaha tihəsitu ia nərmama me irə, mhəpwəh nəresien nərəkuien tukwe.

⁹ Kimiaha tihəpwəh nuvehien kol uə silva uə kapa uə manə riti mwi mhəvai pen ia pəkət me səkimiaha.

¹⁰ Kimiaha tiharkahu karkahu kuatia a, mhəuvei pen put, mhəuvehi tənəripw mɪne kaskin səvəi nəvənien səkimiaha, mətə tihəpwəh nuvehien sə rəkkwaku. Iakani iamɪnhi irə ti nəri nə mə kimiaha hiəmwhen ia nərmama kəmhəwok. Ratukwatukw mə nəkur me nəha tuhəkwməni kimiaha, mhəuvei pehe nəfe riwən tani kimiaha.

¹¹ Nəpɪn kimiaha tihəuvən ia taon riti uə rukwənu riti, tihətui iərmama riti sə in rerin rəgien mə truvehi puvinmwə kimiaha ia nimwə səvənhi, nənə tihəmarə ikin meste nəpɪn tihəier irə.

¹² Nəpɪn tihəuvnimwə ia nimwə nəha tihəkwein amasan ia nɪrəha mhəni mə, ‘Nəmərinuien rəmarə tukumiaha.’

¹³ Nənə trini mɪnuə nərmama ia nəkwai nimwə nəha rerinraha rəgien mə tuhəuvehi puvinmwə pehe kimiaha, nəmərinuien nəha səkimiaha trəmarə ti nɪrəha, mətə mə rerinraha rɪpkəgien mhə tukumiaha, nəmərinuien nəha səkimiaha trɪrərig mwi tukumiaha.

¹⁴ Nənə trini mɪnuə nərmama nepwin həpwəh nəsevərien ia rerinraha tukumiaha uə həpwəh nətərigien ia nəgkiariien me səkimiaha, nəpɪn kimiaha tihəier ia nimwə səvənrəha uə taon səvənrəha, tihaməkeikei mhounouini raka niməkwrur ia nisumiaha, mhəhatən pen mə irəha hənə noien ərəha.

¹⁵ Iakani nɪpərhiənen tukumiaha i ia nəpɪn nəha Kumwesən trərpwin noien ərəha me irə nərpwinien səvəi nərmama ia taon nəha triskai məpi raka nərpwinien səvəi tənə Sotom mɪne Komora fwe kupwən.”

9:36: Mat 14:14, Nam 27:17, 1King 22:17, Esik 34:5 **9:37:** Sek 10:2, Mak 6:34, Luk 10:2 **C 9:38:** Iesu rusipekin ia nəveginien sə ruvəmruə ia nəmhien. Nusipekinien nəha nɪpwrən mə nərmama həpɪk hənərakə rere mə tuhəuvehe ti Iesu, mətə nərmama səməmə tuhasitu ia nɪrəha, mhəiri irəha mhəuvehe houihi a. **10:1:** Mak 6:7, Luk 9:1 **10:5:** Wok Me 13:46 **10:6:** Jer 50:6, Mat 15:24 **10:7:** Mat 3:2, 4:17, Luk 10:9,11 **a 10:7:** Nəpɪn rɪpik Matiu rani nəgkiariien i mə “Nɪtətə ia neiai.” Nɪpwrəi nəgkiariien i in i “Nɪtətə sə Kumwesən rəmarərimənu irə.” **10:8:** Wok Me 20:33 **10:9:** Luk 10:4 **10:10:** Nam 18:31, Luk 10:7, 1Kor 9:14, 1Tim 5:18 **10:12:** Luk 10:5-6 **10:14:** Luk 10:10-12, Wok Me 13:51, 18:6 **10:15:** Mat 11:24, Jud 7

Iesu rini mə tukometə nərmama me səvənhi

¹⁶ “Həregi ro, lakamarhi pen kimiaha mə tihəuvən mhəmwhen ia kwəti sipsip me sə kamhərer ia kurkwai kuri əprmin me. Ro pen kimiaha tihəməkeikei mho rəmwhen ia nərimiru sə rukurən nari mine nərimiru sə nöien səvənhi rəmher.

¹⁷ Kimiaha tihəməsiari nərmama me. Irəha tuhəuvei pen kimiaha ia rəgi nəmə asori me mə irəha tuhəkiri nəgkiriien səkimiaha. Irəha tuhərisi mwi kimiaha ia nəkwai nimwəfwaki me səvəi nəkur Isrel.

¹⁸ Ti nəri nə mə kimiaha nərmama me səiou, irəha tuhəuvehi kimiaha, mhərpwi irapw kimiaha ia nəmri kig me mine ia nəmri nərmama səməme kamhərimənu. Mətə mə irəha ho iamınha irə kimiaha tihəuvehi nəpin riti səkimiaha tihəni irapw nəgkiriien səiou irə ia nəmrinraha mine ia nəmri nərmama ripko mhə irəha nəkur Isrel.

¹⁹ Nəpin nərmama tuhəuvei pen kimiaha ia rəgi nəmə asori me mə irəha tuhəkiri nəgkiriien səkimiaha, tihəpwəh nətərig pikien mə kimiaha tihəfni irə uə nəfe nəgkiriien tihəni. Kimiaha tihəpwəh nətərig pikien iamınhi ti nəri nə mə ia nəpin atukwatukw nəha tihəgkiari irə tukuvei pehe m kimiaha nəfe nəgkiriien tihəni.

²⁰ Ripko mhə nəgkiriien atukw səkimiaha tihəni, mətə Nənimwin səvəi Tata səkimiaha trəgkiari ia tərhumiaha.

²¹ İərmama truvei pen piəvni anan ia rəgi nərməpə mə tukousi əpune. Tata me tuho mwi iamınhi ia tininraha me. Nəkwərəkəwərha me tuhəskəmter mhəni ərəha səvənraha me tata me mine mama me, mhəuvei pen irəha mə tukousi əpune irəha.

²² Nərmama me pam tuhəmwəki kimiaha ti nəri nə mə kimiaha nərmama me səiou. Mətə İərmama sə trərer ənkəkin ia nahatətien səvənhi meste nərəhaien me i həuvehe mhəkurau pam, Kumwesən truvehimiru in.

²³ Nəpin irəha tuhometə kimiaha ia taon riti, kimiaha tihəməkeikei mhəp mhəuvən ia taon əpə riti. İakani nıpərthienien tukumiaha i kimiaha tihəpkəuvən pam mhə ia taon me ia tənə Isrel kurirə iou, İəmətə İərmama, iakuvehe.

²⁴ İərmama sə kamahatən in ripkasori mhə ia iahatən səvənhi. İərmama sə ramo tukwini nari ripkasori mhə ia iəmə asori səvənhi.

²⁵ Trini minuə İərmama sə kamahatən in ruvehe minəmwhen ia iahatən səvənhi, uə İərmama sə ramo tukwini nari ruvehe minəmwhen ia iəmə asori səvənhi, rerinrau tragien. İou iəmə asori səkimiaha, mətə irəha həməni ərəha iou mə iou İəremhə asori Pielsepul. Ro iamınhi irə hiəukurən mə irəha tuhəni ərəha anan mwi kimiaha nərmama me səiou.

²⁶ Ro pen kimiaha tihəpwəh nehekiriien irəha. Narimnari me pam səməme hamərkwafə tuhaməkeikei mhəier irapw. Narimnari me pam səməme haməmak afafa tukaməkeikei kətoni kuvehi irapw ia nukuraanien.

²⁷ Nəfe nəgkiriien İakani pehe tukumiaha ia nəpitəvien, kimiaha tihəməkeikei mhəni irapw ia nukuraanien. Nəfe nəgkiriien hiamregi kaməsiwən irə, kimiaha tihəməkeikei mhəni irapw ia təkure nimwə.

²⁸ Kimiaha tihəpwəh nehekiriien nərmama səməme həukurən nousi əpuneien nıpwramiaha, mətə ko həpwəh nousi əpuneien nənimwimiaha. Mətə kimiaha tihəməkeikei mhehekir Kumwesən ti nəri nə mə in rukurən nouraha pəriien nıpwramiaha mine nənimwimiaha ia kwəpun nəpw asori rauək İkin.

²⁹ Rerimiahə rirhi ro kwəti menu me. Nənimenraha reiwaiu. Kəuvehi kəru ia silin sə rouihi anan kuati. Mətə mə Tata səkimiaha ripkəsəni mhə menu me nəha ko riti rəpwəh nimweien ia tiprənə memhə.

³⁰ Hətə ro nimwai nukwənəmiaha, mətə Kumwesən rinəvsini pam raka irəha.

³¹ Ro iamınhi irə kimiaha tihəpwəh nehekiriien. İa nənimen kimiaha hiamasan mwi mhəpi raka kwəti menu me nəha həpik.

³² İərmama sə trini irapw ia nəmri nərmama mə in İərmama riti səiou, iou mwi takini irapw ia nəmri Tata səiou ia neiai mə in İərmama riti səiou.

³³ Mətə İərmama sə trini irapw ia nəmri nərmama mə in rıreirei iou, iou mwi takini irapw ia nəmri Tata səiou ia neiai mə İakreirei in.”

Iesu rəgkiari ia nəmərinuien mine nəvisiən

³⁴ “Rərəha mə rerimiahə ramrhi iou mə İakuvehe mə tako nərmama ia tiprənə i harə ia nəmərinuien. İapkuvehe mhə mə tako nərmama harə ia nəmərinuien, mətə İakuvehe mə tako nərmama həuai irəha me, mhəvisə.

10:16: Luk 10:3, Jon 10:12, Wok Me 20:29, Rom 16:19 **10:17:** Mak 13:9-11, Luk 12:11-12, Luk 21:12-15 **10:18:** Wok Me 25:23, 27:24 **10:20:** Jon 14:26, 1Kor 2:4 **10:21:** Maeka 7:6, Mat 10:35, Mak 13:12, Luk 21:16 **10:22:** Mat 24:9,13, Mak 13:13, Luk 21:17, Jon 5:18-21 **10:23:** Mat 16:28 **10:24:** Luk 6:40, Jon 13:16, 15:20 **10:25:** Mat 9:34, 12:24, Mak 3:22, Luk 11:15 **10:26:** Mak 4:22, Luk 8:17 **10:28:** Jem 4:12 **10:31:** Mat 6:26, 12:12 **10:33:** Mak 8:38, Luk 9:26, 2Tim 2:12

³⁵ Iakuvehe mə tako
 iərmama rəvisə irau tata səvənhi,
 pran rəvisə irau mama səvənhi,
 prisini pran rəvisə irau kaka pran səvənhi.

³⁶ Iərmama riti trətoni

mə nərmama səməme kamharə ia nəkwai nimwə səvənhi tuhaməmwəki in.'

³⁷ Iərmama sə rokeikei pik tata səvənhi uə mama səvənhi məpi raka in rokeikei iou, rəpwəh nəmwhenien mə truvehe mo in iərmama riti səiou. Nənə iərmama sə rokeikei pik tini iərman uə tini pran məpi raka in rokeikei iou rəpwəh nəmwhenien mə truvehe mo in iərmama riti səiou.

³⁸ Iərmama sə ripkuvehi utə mhə nei kamarkuau i səvənhi, məvrani mukurirə iou, rəpwəh nəmwhenien mə truvehe mo in iərmama riti səiou.

³⁹ Iərmama sə rokeikei mə trəkwətəmhiri nimiruien səvənhi trarfai irə. Mətə iərmama sə traraka ia nimiruien səvənhi tukw iou truvehi nimiruien rerin."

Iesu rəgkiari ia nərəkuien səvəi nəkur atukwatukw me

⁴⁰ "Iərmama sə raməsevər ia rerin tukumiaha rəmwhen mə raməsevər mw i rerin tukw iou. Nənə iərmama sə raməsevər ia rerin tukw iou rəmwhen mə raməsevər mw i rerin ti Kumwesən sə rinərhi pehe iou iakuvehe.

⁴¹ Iərmama sə raməsevər ia rerin ti iərmama riti ti nəri nə mə in rukurən mə iərmama nəha in profet, in truvehi nərəkuien səvənhi rəmwhen ia nərəkuien səvəl profet. Nənə iərmama sə raməsevər ia rerin ti iərmama riti ti nəri nə mə in rukurən mə iərmama nəha in iərmama atukwatukw, in truvehi nərəkuien səvənhi rəmwhen ia nərəkuien səvəi iərmama atukwatukw.

⁴² Nənə iərmama sə truvei pen nui əkwie i a m iərmama riti ti nəri nə mə in rukurən mə iərmama nəha in iərmama riti səiou, nəri auər a mə in reiwaiu ia nərmama nepwin səiou, mətə iakani nipərhenien tukumiaha i mə iərmama nəha traməkeikei muvehi nərəkuien səvənhi."

11

Nərmama me səvəi Jon Paptas həuvən mhətə Iesu

¹ Nəpin Iesu rəvəhag pam m nərmama səvənhi twelef, in rier ia kwopun nəha, mevən ia taon me səvəi nəkur Kalili mə trahatən irəha məvisau minraha.

² Ia nəpin nəha Jon Paptas raməmak ia kalapus. Nəpin riregi narimnari me Iesu Kristo ramo, in rərhi pen nərmama nepwin səvənhi

³ həuvən mə tuhəres pen Iesu i mə, "Ik i in i profet kupwən me kamhəni ik mə tikuvehe uə rekəm? Mə ripko mhə ik i rosi kimaha tahətui səpə iti uə?"

⁴ Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, "Kimiaha tihəuvən mhəni pen ti Jon nəfe hiəregi mhətəni.

⁵ Nərmama me nəminraha rifwə hətui mhətə nari, nənə səməme nisunraha rərfe həvi atukw i mhəvən. Nərmama səməme nemhəien skai ro tekinraha həuvehe mhəmher, nənə səməme nəkwəreginraha ruvisimw rəkwag həregi nari. Nərmama me nepwin səməme kupwən həuvamhə, təkwətəkwuni nəha həuvəmiru mw i, nənə nərmama me nautə səvənraha riwən kaməvisau nəgkiariien amasan minraha.

⁶ Iərmama sə ramətə iou, trini minuə in ripkimvehi mhə ia nahatətiən səvənhi ti nari riti iakamo, rerin tragien."

Iesu rəgkiari ia Jon Paptas

⁷ Nəpin nərmama me səvəi Jon hənərari mənəmhəuvən, Iesu rinaməgkiari ia Jon, minamini pen ti nərmama me i mə, "Fwe kupwən, kimiaha hiəier ia taon me mine rukwənu me mhəuvən ia kwopun akwesakwes ikin mə tihətə nəfe? Iərmama riti sə rəmwhen ia kwənkwai nig ripkərər atukwatukw mhə nəpin mətəgi rauini? Rekəm.

⁸ Kimiaha hiəier mhəuvən mə tihətə nəfe? Iərmama riti sə rauvei pen tinari amasan me? Rekəm. Nərmama səməme kamhəuvei pen tinari amasan me kamharə ia nimwə me səvəi kig me.

⁹ Kimiaha hiəier mhəuvən mə tihətə nəfe? Profet riti? Ouəh, nipərhenien. Kimiaha hiəier mhəuvən mə tihətə profet riti. Mətə iakani pehe tukumiaha i mə iamə i in rasori məpi raka profet.

¹⁰ In iərmama sə Nəkukuə Ikinan raməgkiari irə, nəpin rini mə,

‘Ətə ro, takərhi pen iərmama sə trəgkiari tukwini səiou,
in trukupwən ia niram mevən, məpərhi səim suatuk.’

11 Iakani nıpərhiendien tukumiaha i mə nərmama me səməme nıpran me hərəhi irəha ia tıprənə i riti riwən rasori məpi raka Jon Paptaes. Mətə nərmama me pam ia nıtətə ia neiaia^a sə in reiwaiu anan ia nırəha in rasori məpi raka Jon.

12 Ia nəpin nəha Jon Paptaes rınaməvisau irə ruvehe meste pehe ipwet mine, nıtətə ia neiai rauviris mamevən ia niskaiien, nənə nərmama skai me kamhəkwtəmhirı.^b

13 Fwe kupwən meste pehe nəpin səvəi Jon, profet me pam mine Loa səvəi Moses kamhəni irapw narımmari me sə tuhəuvehe.

14 Nənə trini minuə rerimiahə ragien ti nıregiiien nəgkiariien i səiou, iakani pehe tukumiaha i mə Jon in nə Elaeja sə profet me həməni mə truvehe mwı.

15 İərmama sə nəkwəregın rarə ti nıregiiien nari traməkeikei mətərig amasan.

16 Takini nəfe nəgkiariien musipekin ia noien səvəi nərmama ipwet mine? İrəha həmwhen ia nəkwərhakwərha me kamhəkure ia kwopun kamapır ikin, mamhəkwein pen ia irəha me nepwın mə,

17 ‘Kimaha iahani nıpu səvəi nagienien tukumiaha,
mətə kimiaha hiəpko mhə tanis.

Iahani nıpu səvəi nemhəien,
mətə kimiaha hiəpkasək mhə.’

18 Iakani iamınhi irə ti nəri nə mə Jon rıməuvehe, nıpkəni mhə nari, məpwəh nənimwiien waen, nənə irəha həni mə, ‘İəremhə rarə irə.’

19 İou İəməti İərmama iakıməuvehe, maməni nari, mamənimwi rəmwhen a ia nırəha, nənə irəha həni mə, ‘Hətə ro iəmə nəha, in raməni pik nari, mamənimwi mamakonə i, maməvən pəri irəha nərmama səməme kaməraku pen takis mınraha mine nərmama ərəha me nepwın mwı!’ Mətə noien amasan me səvəi nərmama səməme kamhesi pen nukurənien səvəi Kumwesən kamhatən pen mə nukurənien nəha ro nıpərhiendien.”

Iesu raməgkiari skai m nərmama nepwın

20 Ia nəpin nəha İesu rınaməgkiari skai m nərmama me ia taon me sə in rino nımtətien asori me səvənhi rıpiək ikin, ti nəri nə mə irəha həkəpwəh mhə noien ərəha me səvənraha.

21 In rini mə, “Trərəha anan tukumiaha nəkur Korasin! Trərəha anan tukumiaha nəkur Petsaeta! İakino raka nımtətien asori me ia taon mi səkimiaha, mətə kimiaha hiəpkəpwəh mhə noien ərəha me səkimiaha. Rıpiı minuə iakino nımtətien me nəha ia taon mi nəha Taea mine Saeton, tui raka ko nərmama me ikin hənarkahu raka tınari ivis, mhəkure ia nımwırakw, mhəpwəh noien ərəha me səvənraha.

22 Mətə iou iakani pehe tukumiaha i ia nəpin nəha Kumwesən trərpwın noien ərəha me irə nərpwiniien səkimiaha triskai məpi raka nərpwiniien səvəi nəkur Taea mine Saeton.

23 Nənə kimiaha nəkur Kapaneam. Tukəfo ia kimiaha? Ko kuvehi utə kimiaha hiəuvən ia neiai? Rekəm! Tukuvehi irapw kimiaha hiəuvən inharıpw ia Imwei Nəkur Həuvamhə. İakino raka nımtətien asori me ia taon səkimiaha, mətə kimiaha hiəpkəpwəh mhə noien ərəha me səkimiaha. Rıpiı minuə iakino nımtətien me nəha ia taon nəha Sotom fwe kupwən ko ramarə ihi meste ipwet mine.

24 Mətə iou iakani pehe tukumiaha i ia nəpin nəha Kumwesən trərpwın noien ərəha me irə, nərpwiniien səkimiaha triskai məpi raka nərpwiniien səvəi tənə Sotom fwe kupwən.”

Iesu rəgnəgini Tata səvənhi

25 Ia nəpin nəha İesu rini irapw mə, “Tata səiou İərimənu ia neiai mine tıprənə, iakani tanak tukw ik, ti nəri nə mə ikinərkwafə narımmari me i. Nərmama səməme həkurən nari mine səməme kınhatən amasan irəha həkətəni mhə. Mətə iko pui pen m nərmama səməme həmwhen ia nıpwınəti nəkwərhakwərha me hətəni.

26 Ouəh, Tata, nəri nəha ikinə ramesi pen a nətərigien amasan səim.”

Iesu rəkwein nərmama mə tuhəuvehe tukwe

27 İesu rarə mını pen mwı ti nərmama me i mə, “Tata səiou rınəmri pehe raka narımmari me pam ia rəgik, iou Tini. Nənə iərmama riti riwən rukurən iou, mətə Tata səiou əpa. Nənə

^a **11:11:** Nəpin rıpiək Matiu rani nəgkiariien i mə “Nıtətə ia neiai.” Nıpwırai nəgkiariien i in i “Nıtətə sə Kumwesən ramərımənu irə.” **11:12:** Luk 16:16 ^b **11:12:** Suatuk riti mwı ti nıniien vas 12 in i mə: “İa nəpin nəha Jon Paptaes rınamostat maməvisau muvehe meste ipwet mine nəmə skai me kamhousari mə tuhouraha nıtətə ia neiai. Nənə nərmama səməme kamhousari əknekin həuvnimwə pen irə.” **11:14:** Mal 4:5, Mat 17:10-13, Mak 9:11-13 **11:18:** Mat 3:4 **11:19:** Mat 9:14 **11:21:** Jon 3:6 **11:22:** Aes 23, Esik 26-28, Joel 3:4-8, Amos 1:9-10, Sek 9:2-4 **11:23:** Aes 14:13-15, Jen 19:24-28 **11:24:** Mat 10:15, Luk 10:12 **11:25:** 1Kor 1:26-29 **11:27:** Mat 28:18, Jon 3:35, 17:2, Fil 2:9, Jon 1:18, 10:15

iærmama riti riwæn rukuræn sæiou Tata, Iou æpa mine nærmama me naha sëmæme rerik rægien mæ tako pui pen in minraha.

²⁸ Hæuwehe tukw iou kimiaha i sëmæme hiamo pik wok mamhævrani nari pæmpæm me nænæ pwæh iakuvei pehe napwisien m kimiaha.

²⁹ Kimiaha tihæuvehi nægkiariien me sæiou sëmæme iakamahatæn kimiaha iræ, mhatipæ pen ia nuramiaha ræmwhen ia næri katipæ pen ia nurai kau mæ trærar. Pwæh iakahatan kimiaha ia noien me sæiou. Iou iæmæ afafa. Rerik reiwaiu. Nænæ kimiaha tihætoni napwisien ia nimiruien sækimiaha.

³⁰ Kimiaha tiho iaminhi iræ ti næri næ mæ nægkiariien sæ iakamahatæn kimiaha iræ rimæru, nænæ narimnari me sæ takuvei pehe m kimiaha mæ tihæuvehi hæpwæh nipamien.”

12

Iesu in ramærimænu ia Sapat

¹ Ia næpin naha, ia Sapat riti, Iesu ramavæn mamæpi simwîn ia nimeï wit me nepwîn. Nærmama me sævænhi nukumhæ rinamahi iræha, nænæ hænamesi kwænkwai wit mænamhani.

² Mætæ næpin Farisi me hætoni, hæni pen tukwe in mæ, “Ætæ ro. Nærmama me sæim kamho noien riti ripkatukwatukw mhæ ia Loa sækitaha mæ tuko ia Sapat.”

³ Miregi Iesu rini pen ti niræha i mæ, “Rosi kimiaha hiæpkævsini raka mhæ ia Nækukuæ Ikinan næfe Kig Tevit rino fwe kupwæn uæ? Ia næpin naha in mine nærmama me sævænhi nukumhæ ramahi iræha,

⁴ Kig Tevit ruvnimwæ ia nimwæ sævæi Kumwesæn, mæni bred ikinan sæ ramæmak ia nifatæ. Ripkatukwatukw mhæ ia Loa sækitaha mæ in mine nærmama me sævænhi tuhani bred naha, mætæ pris me æpa hæukuræn nanien.

⁵ Uæ rosi kimiaha hiæpkævsini raka mhæ ia Loa sækitaha mæ ia Sapat me pris me fwe ia nimwæ sævæi Kumwesæn kamhæruï loa sævæi Sapat mætæ Kumwesæn rætæ mæ iræha hæpwæh noien nari riti ræræha?

⁶ Iakani pehe tukumiaha i nari riti rasori mæpi raka nimwæ sævæi Kumwesæn in i ia kwopun i.

⁷ Kumwesæn rimæni mæ, ‘Iakæpwæh nokeikeïen mæ nærmama tuhousi æpune nærimæru me mhæuvehi pehe miou, mætæ iakokeïkei mæ iræha tuhapi ti niræha me.’ Ripinuæ kimiaha hiæukuræn nipwrai nægkiariien i ko hiæpwæh nini ærhæien nærmama me sæiou. Iræha hæpwæh noien nari riti ræræha.

⁸ Iakani iaminhi iræ ti næri næ mæ iou, Iæmæti Iærmama, iakamærimænu ia Sapat.”

Iesu romasan rægi iærmama riti

⁹ Iesu ræpwæh kwopun naha, mevæn, muvnimwæ ia nimwæfwaki sævæi nækur Isrel.

¹⁰ Iærmama riti ia nakwai nimwæfwaki naha rægin ræffe. Ko ripkuvi atukw mhæ i. Farisi me hæres pen Iesu i mæ, “Ratukwatukw ia Loa sækitaha mæ ia Sapat tukomasan iærmama sæ ramemhæ uæ rekæm?” Kamhætærig ia Iesu mæ træfni iræ. Trini minuæ ræseni, tuhæni æræha in tukwe.

¹¹ Iesu rini pen ti niræha i mæ, “Sin ia kimiaha, trini minuæ sipsip riti sævænhi rivæ pen ia ruei tæno ia Sapat træpwæh ramæmak? In tramækeïkei mækwætmhiri, muvehi utæ.

¹² Mætæ iærmama in ramasan mæpi raka sipsip! Ro iaminhi iræ ratukwatukw ia Loa sækitaha mæ tuko noien amasan ia Sapat.”

¹³ Nænæ Iesu rægkiari m iærmama sæ rægin ræffe, mini mæ, “Tiko muvi atukw rægin.” Iærmama naha ruvi atukw rægin. Rægin ruvehe mamasan mwi mæsanin ræmwhen ia nikare rægin.

¹⁴ Mætæ Farisi me hæier irapw, mhousæsimwîn iræha me, mænamhæni æræha Iesu, mænamhætui suatuk mæ tuhousi æpune in.

Iesu in iæmæ sæ Kumwesæn ruværfi raka in

¹⁵ Iesu ruvæukuræn raka nætærigien sævænraha, ro pen rier ia kwopun naha. Nærmama hæpik hækuriræ in. Sëmæme kamhemhæ in ro iræha pam hæuwehe mhæsanin,

¹⁶ nænæ minise pen ti niræha i mæ tuhæpwæh ninien næghin kamo nærmama hæregi hæukuræn in.

¹⁷ Narimnari me i hæier pehe iaminhi mæ nægkiariien sævæi Profet Aesea truvehe mukua. In rimæni mæ,

¹⁸ “Hætæ ro iærmama sæ ramo tukwini nari miou. Iakimærfi raka in.

Iakokeikei pik in, rerik ragien tukwe.

Takamri pen Nanimwin saiou ramarā irā,

nənə in trini irapw noien atukwatukw ti narmama ripko mhə irəha nəkur Isrel.

¹⁹ In tripkəvisə mhə uə trəpwəh nətəpaharien.

Narmama tuhəpwəh niregiiien rerin ia suatuk me.

²⁰ In truvehi məru narmama səməme həpkiskai mhə

rəmwhen kauvehi məru kwənkwai nig sə rərkwəpir,

nənə səməme nəgsenraha rinamiwən in truvehi məru irəha

rəmwhen kauvehi məru nukumhəəv ia napw sə na trifwə.

Tro iamihni irə mamevən meste in tro narimnari me pam həuvehe mhatukwatukw.

²¹ Nənə narmama me ripko mhə irəha nəkur Isrel tuhəmri pen əknekien nətərigien səvənraha irə.”

Narmama kamhəni ərəha Iesu mə iərəmhə rarə irə

²² Nəpin riti narmama nepwin həiri iərmama riti mhəiri mhəuvehe ti Iesu. Iərmama nəha nənimen rifwə ko ripkəgkiari mhə ti nəri nə mə iərəmhə rarə irə. Nənə Iesu ro in ruvehe məsanin. Iərmama nəha rəgkiari, mətə mwi nari.

²³ Nənə narmama me pam nənimenraha rier. Həni mə, “Narmama. Rosi iəmə i in i kwənəkwas səvəi Kig Tevit kitaha sameitenhi uə?”

²⁴ Mətə nəpin Farisi me həregi, həni mə, “Rekəm! Iəmə nəha rauvehi niskaiien səvəi iərəmhə asori nəha Pielsepul, maməkoui irapw nəremhə me irə.”

²⁵ Mətə Iesu rukurən nətərigien səvənraha, mīni pen ti nirəha i mə, “Trini mīnuə ieni riti ruai narəien səvənhi ro kəru irə, narmama me səvənhi kamhousi irəha me, nitətə sə ieni nəha ramərimənu irə truvehe mərəha. Trini mīnuə narmama ia rukwənu riti uə ia nəkwai nimwə riti həuui irəha me ia kusen kəru, kamhousi irəha me, irəha ko həpkarə amasan mhə.

²⁶ Nənə mə nipərhiēnien i Setan raməkoui irapw nəremhə me səvənhi ia narmama, noien nəha ramahatan pen mə narəien səvənhi ro kəru. In ramousi atukw a in. Mə ro iamihni irə nitətə sə in ramərimənu irə trəfərəp əpwəmwis?

²⁷ Kimiaha hiəmāni iou mə iakaməkoui irapw nəremhə me ia niskaiien səvəi Pielsepul. Trini mīnuə nəgkiariien nəha səkimiaha ro nipərhiēnien, rəfo ia narmama me səkimiaha? Irəha kamhəkoui irapw nəremhə me ia niskaiien səvəi sin? Səvəi Setan? Rekəm! Ro pen ramanas mə irəha tuhəkiri nəgkiariien i səkimiaha.

²⁸ Mətə iou iakaməkoui irapw nəremhə me ia niskaiien səvəi Nanimwin səvəi Kumwesən. Noien nəha ramahatan pen mə nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə ruvəuvehe raka tukumiaha.

²⁹ Uə iərmama riti trəfo muvnimwə, makres narimnari me ia nəkwai nimwə səvəi iəmə skai riti? In traməkēikei mukupwən məkwətəmhiiri iəmə skai nəha, mərihi ragin mi mīne nisun mi. Kurirə irə in rukurən nevənien makres narimnari me fwe ia nəkwai nimwə səvənhi.

³⁰ Iərmama sə ripkukurirə mhə iou in raman əpə ia nirak. Nənə iərmama sə ripkasitu mhə ia nirak, mamiri pehe narmama həuvehe tukw iou, in raməkoui kirkiri irəha.

³¹ Ro pen iakani pehe tukumiaha i. Kumwesən rukurən nenouenouien nərəhəien me pam səməme narmama tuho uə tuhəni irə, məpwəh nərpwinien. Mətə iərmama sə trini ərəha Nanimwin Ikinan, Kumwesən tripkənouenou mhə nərəhəien səvənhi ia nəpin riti.

³² Iərmama sə trini nəgkiariien ərəha riti, muəsi Iou Iəməti Iərmama irə, Kumwesən rukurən nenouenouien nərəhəien səvənhi, məpwəh nərpwinien. Mətə iərmama sə trini nəgkiariien ərəha riti muəsi Nanimwin Ikinan i, Kumwesən tripkənouenou mhə nərəhəien səvənhi ia nəpin riti. Nərpwinien səvənhi trarə ia nitətə ipwet mīne mīne ia nitətə sə tripkuvehe.”

Iesu rəgkiari ia kwənkwai nei me

³³ “Nei amasan rukuə nukwai nei amasan, mətə nei ərəha rukuə nukwai nei ərəha. Nei amasan uə nei ərəha tihətə sas a ia kwənkwanrau.

³⁴ Kimiaha hiəmwhen ia kuse snək me səməme kamhahi əpune iəmə! Kimiaha nəkur ərəha tihəfo mhəni nəgkiariien amasan? Ko hiəpko mhə, ti nəri nə mə iərmama raməgkiari, ramini irapw a nəfe nətərigien rerin rukuər irə.

³⁵ Iərmama amasan rani irapw nəgkiariien amasan ti nəri nə mə rerin rukuər ia nətərigien amasan. Iərmama ərəha rani irapw nəgkiariien ərəha ti nəri nə mə rerin rukuər ia nətərigien ərəha.

³⁶ Iakani pehe tukumiaha i ia nāpin naha Kumwesən trākiri nārmama me irə ti noien me sāvənraha, in trəres nāgkiariien ərəha me pam sə nārmama me hāməni əpnəpen, nənə irəha tuhaməkeikei mhəni pen tukwe in mə hənəfo irə mhəni.

³⁷ Nāgkiariien me saim sə ikamini, Kumwesən trākiri nāgkiariien me naha mətə sas ia niram mə ik iərmama atukwatukw uə ik iərmama ərəha.”

Farisi me mine nahatən me sāvai Loa kamhəres nimtətien riti

³⁸ Nənə nahatən me nepwin sāvai Loa mine Farisi me həni pen ti Iesu i mə, “Iahatən. Kimaha iahokeikei mə tiko nimtətien riti pwəh iahətəni ro.”

³⁹ Mətə Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Kimiaha nārmama ipwet mine hiamətui a nimtətien ti nəri nə mə noien səkimiaha rikou. Kimiaha hianəpwəh Kumwesən rəmwhen pran sə rəpwəh iərman sāvənhi mamesi pen iərməpə. Kumwesən trəpwəh nuvei peheien nimtətien riti mwi m kimiaha, mətə nimtətien əpa sāvai Profet Jona.

⁴⁰ Fwe kupwən Profet Jona raməmak ia tipwi nāmu asori nāpin ia ran kahar mine nāpin ia nāpin kahar. Rəmwhen a mwi iou, Iəməti Iərmama, takarə ia reri tiprənə nāpin ia ran kahar mine nāpin ia nāpin kahar.

⁴¹ Ia nāpin naha Kumwesən trākiri nārmama me irə ti noien me sāvənraha, nəmə Nineve tuhərer irəha nārmama ipwet mine, nənə mhəni mə irəha nəkur ərəha me. Iakani iamihhi irə ti nəri nə mə nāpin nəmə Nineve hərəgi Profet Jona raməvisau, irəha hərərig ia noien ərəha me sāvənraha. Mətə hətə ro! Iərmama riti in rasori ia Profet Jona in i ia kwopun i.

⁴² Ia nāpin naha Kumwesən trākiri nārmama me irə ti noien me sāvənraha, pran asori sə rinamərimənu ia tənə Sipa fwe kupwən trərer irəha nārmama ipwet mine, nənə mini mə irəha nəkur ərəha me. Iakani iamihhi irə ti nəri nə mə pran naha ruku pen ia nikare tənə fwe isipwin anan muvehe mə rīregi nukurənien sāvai Solomon. Mətə hətə ro! Iərmama riti in rasori ia Solomon in i ia kwopun i.

⁴³ Nāpin kinəkoui irəpw nənimwin ərəha riti ia iərmama, nənimwin ərəha naha trəfo irə? Trevən mavən ia kwopun me sə nui riwən ikin, mamətui kwopun trapwis ikin. Mətə mə rīpkətəni mhə,

⁴⁴ trəgkiari iamihhi irə mə, ‘Təkrərig mwi mevən ti nimwə fwe səiou sə iakiməier irə.’ Nənə nāpin rirərig muvehe, trətəni mə nimwə naha ro tekın, kinaies amasan irə, narimnari me pam kamhərimə r a ia təmwhəkinraha.

⁴⁵ Nənə in trevən miri mwi nənimwin ərəha me sefen səməme hərəha mhəpi raka in, miri irəha mhəuvehe, mhəuvnimwə mwi, nənə mharə ia reri iərmama naha. Nənə nimiruien sāvai iərmama naha truvehe mərəha anan məpi raka sə kupwən. Nəri naha iakani truvehe meste nārmama ərəha me i ipwet mine.”

Mama me sāvai Iesu mine piəvni me mini kitiriməni me

⁴⁶ Nāpin Iesu raməgkiari m nārmama, nārmama nepwin hətəni piəvni me mine mama sāvənhi kamhərer fwe irəmə mamhəres in mə tuhəgkiari ro min.

⁴⁷ Nənə iərmama riti rini pen ti Iesu i mə, “Ətə ro! Saim mama mine piam me kamhərer fwe irəmə, mamhətui ik. Irəha hokeikei mə tuhəgkiari mik.”

⁴⁸ Mətə Iesu rini mə, “Sin naha səiou mama? Nisimə naha piak me?”

⁴⁹ In ruini rəgin ia nārmama me sāvənhi, mini mə, “Kimiaha i mama me səiou. Kimiaha i piak me.

⁵⁰ Iərmama sə ramo nəkwai Tata səiou fwe ia neiai, in nə piak mine kitirimak mine mama səiou.”

13

Iesu rusipekin ia iərmama sə rauini nuni nari

¹ Ia nāpin naha Iesu rier ia nimwə mevən məkure ia nikare nui asori.

² Nārmama me həpik həuvehe mhousəsimwin pen irəha me tukwe. Ro pen Iesu rəputə ia nitətə ouihhi riti fwe peraha məkure irə. Nārmama me pam kamhərer pəri ia nīpəkir.

³ Nənə in rani narimnari me rīpik ti nirəha i, mausipekin, mamini mə, “Hərəgi ro. Nāpin riti, iərmama riti revən mə truiini nuni nari me ia nəmhiən sāvənhi.

⁴ Nāpin rauini nuni nari me, nuni nari me nepwin həsas pen ia suatuk, nənə menu me həuvehe mhani pam.

⁵ Nepwin həsas pen ia təkure kəpwier tiprənə rouihhi ikin. Həuverə akwauakw a ti nəri nə mə nuanraha rīpkeiwaiu amasan mhə ia tiprənə.

⁶ Mətə nāpin meri rəkwiri, mənhi, haukei pam ti nəri nə mə nuanraha rouihhi.

⁷ Nuni nari me nepwin h̄sas pen ia tipr̄n̄ə s̄ə n̄əkwus ər̄əha rauviris ikin. N̄əkwus ər̄əha me h̄əuviris mh̄əuvehe mh̄əousəman pam ir̄əha.

⁸ N̄ən̄ə nuni nari me nepwin h̄sas pen ia tipr̄n̄ə amasan, n̄ən̄ə mh̄əukuə. Nepwin kw̄ənkwan hantret, nepwin kw̄ənkwan sikisti, nepwin kw̄ənkwan toti.

⁹ Īərmama s̄ə n̄əkw̄əregin rar̄ə ti n̄iregiien nari tram̄əkeikei m̄ət̄ərig amasan.”

¹⁰ Kurir̄ə ir̄ə n̄ərmama me s̄əv̄əi Iesu h̄əuvehe, mh̄əni pen tukwe in m̄ə, “R̄əfo ikam̄əgkiari m n̄ərmama ia nusipekinien me?”

¹¹ Miregi Iesu rini pen ti nir̄əha i m̄ə, “K̄imiah̄a n̄ərmama me s̄əiou kin̄əsev̄ər ia suatuk tukumiah̄a hīəukur̄ən narimnari me i ia nit̄ət̄ə ia neīai^a h̄ən̄am̄ərkwaf̄ə fwe kupw̄ən. M̄ət̄ə n̄ərm̄əp̄ə me, kipk̄əsev̄ər mh̄ə ia suatuk ti nir̄əha m̄ə tuh̄əukur̄ən narimnari me n̄əha iam̄inhi.

¹² Ro iam̄inhi ir̄ə ti n̄əri n̄ə m̄ə īərmama s̄ə kuvei pen nari riti min, ro wok ir̄ə, tukuvei pen s̄ə r̄əkwaku min, n̄ən̄ə in truvehi r̄əmwh̄en m̄əpi raka. M̄ət̄ə īərmama s̄ə kuvei pen nari riti min, ro nari aūər a ir̄ə, tukuvei raka pam tukwe.

¹³ Iou iakam̄əgkiari minraha ia nusipekinien me ti n̄əri n̄ə m̄ə kamh̄ətui, m̄ət̄ə h̄əpk̄ət̄ə mh̄ə nari. Kamh̄əregi, m̄ət̄ə h̄əpk̄regi mh̄ə nari mh̄əukur̄ən.

¹⁴ Noien s̄əv̄ənraha ro n̄əgkiariien i s̄əv̄əi Profet Aesea ruv̄əuvehe muv̄əukuə. Rini m̄ə, ‘K̄imiah̄a tih̄əregi, mh̄əregi, mh̄əregi, m̄ət̄ə ti n̄əpin riti tih̄əpk̄regi mh̄ə mh̄əukur̄ən.

Tih̄ətoni, mh̄ətoni, mh̄ətoni, m̄ət̄ə ti n̄əpin riti tih̄əpk̄ət̄əni mh̄ə mh̄əukur̄ən.

¹⁵ Tro iam̄inhi ir̄ə, ti n̄əri n̄ə m̄ə reri n̄ərmama me i ruv̄əskai raka.

H̄ən̄əsis̄əg raka ia n̄əkw̄əreginraha mine n̄ən̄imenraha.

M̄ət̄ə tr̄ini min̄uə h̄əpw̄əh noien iam̄inhi ir̄ə,

n̄əf̄ə n̄əgh̄in tuh̄əukur̄ən n̄ətoniien ia n̄ən̄imenraha

n̄ən̄ə mh̄əregi ia n̄əkw̄əreginraha,

uə tuh̄əukur̄ən ia rerinraha,

n̄ən̄ə mh̄ərari mh̄əuvehe tukw iou, n̄ən̄ə tako ir̄əha h̄əuvehe mh̄əsanin.’

¹⁶ M̄ət̄ə k̄imiah̄a n̄əm̄ərimiaha ram̄ət̄ə nari, n̄əkw̄əregimiah̄a ram̄regi nari. Ro iam̄inhi ir̄ə rerimiah̄a tram̄əkeikei magien.

¹⁷ Iakam̄ini n̄ip̄ər̄h̄ienien tukumiah̄a i m̄ə fwe kupw̄ən profet me h̄əpik mine n̄əkur atuk-watukw me h̄əpik h̄əkeikei m̄ə tuh̄ət̄ə narimnari me i h̄iam̄ət̄ə, m̄ət̄ə h̄əpk̄ət̄ə mh̄ə. H̄əkeikei m̄ə tuh̄əregi n̄əgkiariien me i h̄iam̄regi, m̄ət̄ə h̄əpk̄regi mh̄ə.

¹⁸ H̄ət̄ərig iou pw̄əh iak̄ini irapw n̄ipwrai nusipekinien s̄əv̄əi īərmama s̄ə rauini nuni nari me.

¹⁹ Nuni nari s̄ə r̄əsas pen ia suatuk r̄əmwh̄en ia īərmama s̄ə ram̄regi n̄əvisaiuen ia nit̄ət̄ə s̄ə Kumwes̄ən ram̄ərim̄ənu ir̄ə, m̄ət̄ə in r̄ireirei n̄ipwran. Ro pen Setan ruvehe akwauakw, muvehi raka n̄əgkiariien n̄əha ia n̄ət̄ərigien s̄əv̄ənhi.

²⁰ Nuni nari s̄ə r̄əsas pen ia takure k̄əpwier r̄əmwh̄en ia īərmama s̄ə ram̄regi n̄əgkiariien amasan, n̄ən̄ə t̄əkw̄t̄əkw̄uni a ruvehi, magien tukwe.

²¹ M̄ət̄ə n̄əgkiariien n̄əha r̄ip̄k̄eiwaiu amasan mh̄ə ia rerin r̄əmwh̄en ia nuai nei me. In truvehi n̄əgkiariien n̄əha s̄əv̄əi n̄əpin oūihi a. N̄əpin n̄ərmama tuho n̄əm̄issien min, uə tuh̄omet̄ə in ti n̄əgkiariien amasan, traraka akwauakw a ir̄ə.

²² Nuni nari s̄ə r̄əsas pen ia tipr̄n̄ə n̄əkwus ər̄əha rauviris ikin r̄əmwh̄en ia īərmama s̄ə r̄iregi n̄əgkiariien amasan, m̄ət̄ə ram̄ət̄ərig pik ia narimnari me s̄əv̄əi tipr̄n̄ə i. Mane rameikuə ir̄ə, mavi raka n̄ət̄ərigien s̄əv̄ənhi. N̄ət̄ərigien me n̄əha h̄əusəman n̄əgkiariien amasan. R̄əpw̄əh nukūəien.

²³ M̄ət̄ə nuni nari s̄ə r̄əsas pen ia tipr̄n̄ə amasan r̄əmwh̄en ia īərmama s̄ə r̄iregi n̄əgkiariien amasan, mukur̄ən n̄ipwran, mukuə. Riti nukwan toti, riti nukwan sikisti, riti nukwan hantret.”

Iesu rusipekin ia nurhi ər̄əha

²⁴ N̄ən̄ə Iesu rini nusipekinien riti mwi ti nir̄əha i m̄ə, “Nit̄ət̄ə ia neīai r̄əmwh̄en ia īərmama s̄ə ruini nuni nari amasan me ia n̄əm̄h̄ien s̄əv̄ənhi,

²⁵ m̄ət̄ə n̄əpin n̄ərmama me s̄əv̄ənhi kamh̄apri, īərmama s̄ə ram̄əmw̄əki in ruvehe, muini pen mwi nuni nurhi ər̄əha ia n̄əkwai n̄əm̄h̄ien n̄əha, n̄ən̄ə mier mamev̄ən.

²⁶ N̄əpin nuni nari amasan me h̄əut̄ə p̄əhe, m̄ət̄ə nurhi ər̄əha mwi rut̄ə ia rerinraha.

²⁷ Īəm̄ə asori n̄əha s̄əv̄ənhi n̄ərmama nepwin kamho tukwini nari min. Ir̄əha h̄əuvehe, mh̄əni pen tukwe in m̄ə, ‘Īəm̄ə asori. Ikin̄əp̄wei nuni nari amasan me ia n̄əm̄h̄ien s̄əim. M̄ət̄ə r̄əfo nurhi ər̄əha mwi fwe ikin?’

^a **13:11:** N̄əpin r̄ipik Matiu rani n̄əgkiariien i m̄ə “Nit̄ət̄ə ia neīai.” N̄ipwrai n̄əgkiariien i in i “Nit̄ət̄ə s̄ə Kumwes̄ən ram̄ərim̄ənu ir̄ə.” **13:12:** Mat 25:29, Mak 4:25, Luk 8:18, 19:26 **13:13:** Dut 29:4 **13:14:** Jon 12:40, Wok Me 28:26-27 **13:16:** Luk 10:23-24 **13:22:** Mat 6:19-34, Luk 12:16-21, 1Tim 6:9-10,17

²⁸ Miregi in rini pen ti niraha i ma, 'Kwa iarmama sa ramawaki iou rino.'

Miregi narmama samame kamho tukwini nari min hani pen tukwe in ma, 'Ro iamihni ira ikokeikei ma kimaha tahauvan mheivi raka nurhi araha?'

²⁹ Mata in rini ma, 'Rekam. Raraha ma kimiaha hiameivi uta nurhi araha, nana mheivi uta pekin sa ramanan me.

³⁰ Pwah iraha hauta pari meste napin naha tuharmua ira. Ia napin naha takini pen ti narmama me saiou samame tuhesi kwankwai nari amasan me naha ma, Kimiaha tihakupwan mhousasimwin nurhi araha, mharihi tarini ia kusen me ma tukararki pen ia napw. Mata kwankwai nari amasan me kimiaha tihapeki, mhauvehe, mhagri ia nimwa saiou sa iakamoeite naveginien ikin.'

Iesu rusipekin ia nuni nei sa rouihi anan

³¹ Iesu rini irapw nusipekinien riti mwi ti niraha i, mini ma, "Nitata ia neiai ramwhen ia kwununi nei naha mastat. Iarmama riti ruvehi, mapwei ia namhien savnhi.

³² Nuni mastat in rouihi anan ia nuni nei me, mata napin ruta, rasori mapi raka napigin me pam, muvehe mo nei ira, menu me ia nimagouagou hauvehe mho pen kwatapag me savnraha ia ragin me."

Iesu rusipekin ia yis

³³ Nana Iesu rini pen nusipekinien riti mwi ti niraha i, mini ma, "Nitata ia neiai ramwhen ia yis sa pran riti ruvehi, marapi irau floa ripik, nana mapwah meste yis rose floa me pam rasisi."

³⁴ Iesu ragkiari m narmama me ia nusipekinien me a. Nagkiariien riti mwi riwan rini mahatan iraha ira.

³⁵ Iesu ro iamihni ira ma nagkiariien i profet riti savai Kumwesan rimani fwe kupwan truvehe muku. Rini ma, "Takagkiari ia nusipekinien me, mini irapw narimnari me sa iakinarkwafa i napin naha iakino tiprana i meste pehe ipwet mine."

Nipwrai nusipekinien savai nurhi araha

³⁶ Iesu ragkiari pam, mapwah narmama me, muvnmwa ia nakwai nimwa. Nana narmama me savnhi hauvehe tukwe, mhani ma, "Tikauseare pui pehe ro nipwrai nusipekinien naha ikimani ia nurhi araha sa ruta ia namhien."

³⁷ Miregi Iesu rini ma, "Iarmama sa rauini nuni nari amasan me in na iou, Iamati Iarmama. ³⁸ Namhien in na tiprana i. Nuni nari amasan me iraha na nipwnati nitata sa Kumwesan ramarimnu ira. Nurhi araha me iraha na nipwnati Setan, iaremh araha.

³⁹ Iarmama sa ramwaki iam asori savai namhien, muini pen nurhi araha in na Setan. Napin nuni nari amasan me hamrua ira in na napin sampam. Nana narmama me naha hauvan mhesi kwankwan iraha na nagelo me.

⁴⁰ Ramwhen ma narmama housasimwin nurhi araha, nana mhauvani ia napw, ia napin sampam tro mwi iamihni ira.

⁴¹ Iou, Iamati Iarmama, takarhi pen nagelo me saiou, hauvan ia kwopun me saiou sa iakamarimnu ikin. Nana iraha tuhapeki raka narimnari me pam samame kamho narmama kamhamwei ia narahien mine nakur araha me pam,

⁴² nana mhararki pen iraha ia napw asori. Ia kwopun naha narmama tuhasak, mahi tarini revnraha.

⁴³ Nana nakur atukwatu kw tuhauvnmwa ia nitata sa Tata savnraha ramarimnu ira, nana mhahiapw rosi meri. Iarmama sa nakwaregin rana tramakeikei matarig amasan."

Iesu rusipekin ia mane asori sa kinimwi ia tiprana

⁴⁴ "Nitata ia neiai ramwhen ia mane asori kinimwi ia tiprana riti. Iarmama riti raman mtoni mane naha, rana minimwi mwi. Ti nari na ma rerin ragien pik, in ramri pen namri nari ia narimnari me pam savnhi, muvehi mane ira, nana mevän muvehi namri tiprana naha."

Iesu rusipekin ia karuateri amasan riti kani ma pel

⁴⁵ "Nana riti mwi. Nitata ia neiai ramwhen ia iarmama riti sa ramatui karuateri amasan me naha kani ma pel ma tramri pen namri nari ia niraha, nana muvehi mane.

⁴⁶ Napin ratoni pel riti nanimen ruta pik, revän namri pen namri nari ia narimnari me pam savnhi, muvehi mane ira, nana mevän muvehi namri pel naha."

Iesu rusipekin ia net

⁴⁷ “Nənə riti mwi. Nitətə ia neiai rəmwhen ia net sə kərarki pen ia nəkwai təsi, ruvehi nəmu me səpəmsəpə.

⁴⁸ Nəpın net ruvəukuə; nərmama həvi parei, mhəkure, mənəmhəuai nəmu me. Sə ramasan me kamhəvai pen ia tənəripw me, mətə sə rərəha me kamhərarki.

⁴⁹ Tro mwi iamınhi irə ia nəpın sampam. Nagelo me tuhəuvən, mhəpeki raka nəkur ərəha ia reri nəkur amasan,

⁵⁰ nənə mhərarki pen irəha ia kwopun napw asori rauək ikin. Ia kwopun nəha nərmama tuhasək, mhahi tərini revınraha.”

⁵¹ Iesu rəgkiari pam, nənə mərəs pen nərmama me i səvənhi mə, “Narimnari me i iakini pehe tukumiaha i hiaregi mhəkuran nıpwranraha uə rekəm?”

Miregi irəha həni mə “Ouah. Kimaha iahəkuran.”

⁵² Miregi Iesu rini pen ti nırəha i mə, “Ro iamınhi irə iərmama sə kupwən in iahatən səvai Loa, mətə kurirə irə kahatən amasan in ia nitətə ia neiai, in rəmwhen ia iəmə asori riti nautə me rıpk fwe ia nəkwai nimwə səvənhi. In rukurən nuvnımwəien mıpeki raka nautə me sə vi irau nautə me sə tui.”^b

Nəkur imwei Iesu həpwəh nisaiien in

⁵³ Nəpın Iesu rini irapw pam nusipekinien me i, in rəpwəh kwopun nəha,

⁵⁴ mevən ia Nasaret, imwəni atukwatukw, mınamahatən nərmama ia nəkwai nımwəfwaki səvai nəkur İsrəl. Irəha nənımenraha rier. Həni mə, “Iəmə i ruvehi nukurənien nəha pəku? Raməfo mamə nımtətien me i?”

⁵⁵ Kwa tını Josef i iəmə sə rıməuvrhəkin nımwə! Səvənhi mama nə nəghın nə Meri. Pıəvni me nə Jemes, Josef, Jutas, mine Saemon.

⁵⁶ Kitiriməni me pam hamarə ia rukwənu i kitaha mınraha. Ro iamınhi irə iəmə i ruvehi narimnari me nəha pəku?”

⁵⁷ Nənə rerınraha rıpkagien mhə ti Iesu. Həpwəh nisaiien in.

Mətə Iesu rini pen ti nırəha i mə, “Nərmama ia kwopun me kamhəsiai profet riti, mətə nəkur imwəni me mine nərmama səməmə kamharə ia nəkwai nımwə səvənhi ko həpwəh nisaiien in.”

⁵⁸ Nənə Iesu rıpkə mhə nımtətien me rıpk ia kwopun nəha, ti nəri nə mə nəkur imwəni me həpwəh nıniien nıpərhiienien irə.

14

Jon Paptəes remhə

¹ Ia nəpın nəha nərmama kamhəni pik nəghi Iesu. Nəpın Kig Herot rıregi nəgkiariien səvənraha,

² rini pen ti nərmama səməmə kamho tukwini nari min mə, “In nəha Jon Paptəes. Rınətui mwi ia nemhəien səvənhi ro pen ruvehi nıskaiien mamə nımtətien me.”

³ Kig Herot rini iamınhi irə ti nəri nə mə fwe kupwən in rəkwətəmhirı Jon, mərihi in, muvehi puvnımwə ia kalapus ti Herotias, pran səvai pıəvni nəghın nə Filip.

⁴ Niemaha raməpi prən nəha ti nəri nə mə Jon rini pen ti Kig Herot i mə, “Ikakres pran səvai pıam noien nəha rıpkatukwatukw mhə ia Loa.”

⁵ Kig Herot rokeikei mə trousi əpune Jon, mətə rehekır nərmama ti nəri nə mə irəha həni mə Jon in profet riti.

⁶ Mətə nəpın ko nəveginien asori riti sə rahatən pen nəpın Kig Herot rınətui irə, prən ouihi səvai Herotias ruvehe motanis ia nənımenraha, mo Kig Herot rerin ragien.

⁷ Ro pen Kig Herot rini nəkwən muvehi kwəsuaıi tukwe mə truvei pen nəfe nəghın prən ouıhi i trəres i.

⁸ Ia nəpın nəha mama səvai prən ouıhi rəgkiari min, mını pen nətərigien səvənhi tukwe. Nənə prən ouıhi nəha revən mını pen ti Kig Herot i mə, “Tikevən muvehi kənkəpwə Jon Paptəes ia tikiplet muvehi muvehe ia kwopun i muvei pehe miou.”

⁹ Nəpın Kig Herot rıregi nəresien nəha, rerin rəpou. Mətə ti nəri nə mə rıməuvehi kwəsuaıi ia nəmri nəmə asori me səməmə kamhəni pəri nari irəha min in rini nəkwən mə tukuvei pen.

¹⁰ In rərhi pen iaruağən riti səvənhi revən ia kalapus, mərai raka kənkəpwə Jon,

¹¹ məmri pen ia tikiplet, muvehi muvehe, muvei pen m prən ouıhi. Prənouıhi nəha ruvehi mevən, muvei pen m mama səvənhi.

13:48: Mat 22:9-10 **13:50:** Mat 13:42, Luk 13:28 ^b **13:52:** Iesu rusipekin ia nautə me sə vi mine nautə me sə tui. Nautə me sə vi rəmwhen ia nəgkiariien sə rəmək ia Niutestamen. Nautə me sə tui rəmwhen ia nəgkiariien sə rəmək ia Oltestamen. **13:53:** Mat 7:28 **13:54:** Jon 7:15 **13:55:** Jon 6:42 **13:57:** Jon 4:44 **14:3:** Mat 11:2 **14:4:** Lev 18:16, Lev 20:21 **14:5:** Mat 21:26 **14:10:** Mat 17:12

¹² Nənə nərmmama me səvəi Jon həuvehe, mhəuvehi nīpwrān, mhəuvən, mhənīmwi. Kurirə irə həuvən mhəni pen ti Iesu.

Iesu rəkwəmāni nərmmama me irəha pam faef-taosen

¹³ Nənə nəpin Iesu riregi nəgkiariien i, rəputə ia nitətə ouihi, məpwəh kwopun nəha, mevən in əpa ia kwopun riti nərmmama həiwən ikin. Mətə nərmmama me həregi, həier ia taon mə, mhəvən a, mhəkuriə in.

¹⁴ Nəpin in ruvarei, rətoni nərmmama həpik, nənə rerin rərkwəpir ti nīrəha. Nənə in ro nərmmama me səvənraha səməme kamhemhə həuvehe mhəsānīn.

¹⁵ Nəpin rinaməruarəv meri na trivə, nərmmama me səvəi Iesu həuvehe mhətə in, mhəni mə, "Rinaməpitəv. Kwopun i nəveginien riwən ikin. Ramasan mə tikərhi pen nərmmama me i həuvən ia rukwənu me pwəh həuvehi nəmri nəveginien sənənraha."

¹⁶ Mətə Iesu rini pen ti nīrəha i mə, "Irəha tuhəuvən ti nəfe? Kimiaha nə tihəuvei pen nəveginien minraha."

¹⁷ Miregi irəha hāni pen tukwe in mə, "Nəveginien sənətaha rəpwəh nəmwhenien. Bred krirum mine nəmu kəru a i."

¹⁸ Miregi Iesu rini mə, "Həuvehi irəha mhəuvehe tukw iou."

¹⁹ In rini nəkwān mə nərmmama tuhəkure ia nurhi. Ruvehi bred krirum mine nəmu kəru, məkwətə ia nīmāgouagou, məfwaki minī vivi Kumwesən tukwe, məkwsen bred me, muvei pen m nərmmama me səvənhi, nənə irəha həpeki pen m nərmmama.

²⁰ Nərmmama pam hani nari tipwinraha rəsisi. Nənə nərmmama me səvəi Iesu həvai pen nīpərpəri nəveginien me nəha sə hənani mhəpwəh rukuə ia tənəripw me irəha pam twelef.

²¹ Nərmmama me nəha həpik hani nari nərman nīpran mine nəkwərəkəkərha. Kəvsini nərman me əpa ipaka faef-taosen.

Iesu ravən ia təkure nui asori Kalili

²² Kurirə irə Iesu rini pen ti nərmmama me səvənhi mə tuhəputə ia nitətə ouihi, mhəkupwən mhəpi simwin ia nui asori. In tramo mərhi pen nərmmama həuvən fwe imwənraha me.

²³ Iesu rəsəkir raka minraha, mutə ia təkūr riti mə trəfwaki in əpa. Nəpin rinəpitəv in əpa ia kwopun nəha,

²⁴ mətə nitətə ouihi nərmmama me səvənhi kamhəsua i ruvan raka isipwin ti tənə nəha. Peiau peiau me kamhəpwi ti nəri nə mə irəha kamhəu mamhəuvən ia nəmri mətəgi mwatuk.

²⁵ Ia nəpin nəha rinamran Iesu ruvehe ti nīrəha, mamavən ia təkure nui.

²⁶ Mətə nəpin nərmmama me səvənhi həti pen mhətəni mə in ravən ia təkure nui, həhekīr, mhəni mə, "Kwa iəremhə nəha." Nənə irəha həkwein əpwəmwis ti nəri nə mə həhekīr asori.

²⁷ Mətə təkwtəkwi a Iesu rəgkiari minraha minī mə, "Kimiaha tihəpwəh niregiiēn rərəha. Kwa iou i. Tihəpwəh nehekiriēn."

²⁸ Miregi Pita rini pen tukwe in mə, "Iərimənu. Trini minuə ik nə tikini nəkwam tukw iou i mə takavən ia təkure nui muvehe tukw ik."

²⁹ Miregi Iesu rini mə, "Uvehe." Ro pen Pita reivə irapw ia nəkwai nitətə ouihi, mavən ia təkure nui mevən ti Iesu.

³⁰ Mətə nəpin rətoni nīmətəgi, rehekīr, minaməmwhenimw, minaməkwein əpwəmwis mə, "Iərimənu! Uvehimīru iou!"

³¹ Təkwtəkwi a Iesu rəsə pen rəgin muvehi Pita, minī pen tukwe in mə, "Ik iərmama nahatətəien səim ripkiskai mhə. Rəfo nətərigiiēn səim ro kəru iamīnhi irə?"

³² Nəpin irau krouəputə ia nitətə ouihi, nīmətəgi reiwai miwən.

³³ Nənə nərmmama me səvəi Iesu ia nəkwai nitətə ouihi hənīmwi nukurhunraha, mhəuvei pen nisaiien səvənraha min, mhəni mə, "Nīpərhiēnien ik Tini Kumwesən."

Iesu ro nəkur Kenesaret səməme kamhemhə həuvehe mhəsānīn

³⁴ Irəha həpi simwin ia nui asori, mhəuvən mhəuvarei ia tənə Kenesaret.

³⁵ Nəpin nərmmama ia kwopun nəha hətəni mhəkūrən mə Iesu nəha, hərhi pen nəgkiariien revən ia rukwənu me pam ia kwopun nəha. Nənə irəha həuvehi nərmmama me pam səməme kamhemhə mhəuvehi mhəuvehe ti Iesu,

³⁶ mamhəres in mə ko irəha hərəpi a nusvenhi tinari səvənhi. Nənə irəha pam səməme hərəpi həuvehe mhəsānīn.

15

Nərmmama me i kamhəsiai Kumwesən ia tərhunraha əpa

¹ Ia nēpin nāha Farisi me mine nahatēn me sāvai Loa hāier ia Jerusalem, mhāuvehe ti Iesu, mhāni mā,

² “Rāfo nārmama me saim kamhāruī nītētā sāvai kaha kupwān me? Nēpin hani nari, hāpkukupwān mhā mhārkwerīg.”

³ Miregi Iesu rini pen ti nirāha i mā, “Rāfo kīmiaha hiamātefi nāgkiariien sāvai Kumwesān mā tihesi pen narāien sākīmiaha?”

⁴ Kumwesān rīmāni nākwan mā, “Tikisīai tata mine mama saim.’ In rīmāni mwi mā, “Trini minuā iārmama riti rani ērāha tata mine mama sāvānhi, tukamākeikei kousi ēpune in.’

⁵ Mātā kīmiaha hiamāni mā, “Trini minuā iārmama riti rini pen ti sāvānhi tata mine mama mā, Sāiou narimnari me sē trasitu ia kīmirau ro ikinan i sāvai Kumwesān,

⁶ ramasan mā in trāpwāh nuvei penien nari riti m sāvānhi tata misīai in irā.’ Ia noien nāha kīmiaha hiamousi raka nāgkiariien sāvai Kumwesān ia narāien sākīmiaha.

⁷ Kīmiaha kāuātkāsū me. Fwe kupwān, Profet Aesea rīmāni atukwatukw kīmiaha, mīni mā,

⁸ “Nārmama me i kamhāsīai iou ia tārhunraha, mātā rerinraha rāmāk isipwin tukw iou.

⁹ Kamhāfwaki auār a miou.

Nēpin kamhahatēn nārmama,

hāni mā kamhahatēn nāgkiariien sāiou, mātā rekām.

Kamhahatēn nāgkiariien sē ruku pen a ti nārmama.’ ”

Nāfe nari tro iārmama ruvehe māmkekīk ia nāmri Kumwesān

¹⁰ Nānā Iesu rākwein nārmama me hāuvehe tukwe. Rini pen ti nirāha i mā, “Kīmiaha tihātīg amasan ia nirāk, mhāukurān nāfe takīni.

¹¹ Ripko mhā nāri sē ruvniwā ia nākwai iārmama ramo in rāmkekīk ia nāmri Kumwesān, mātā nāri sē ruku pen ia nākwan māmier in nā ramo in rāmkekīk ia nāmri Kumwesān.”

¹² Nānā nārmama me sāvānhi hāuvehe, mhāni pen tukwe in mā, “Ikukurān mā nēpin Farisi me hāregi nāgkiariien nāha niemaha rāpi irāha.”

¹³ Miregi Iesu rini mā, “Nei me pam sāmāme Tata sāiou fwe ia neiai ripkārwei mhā ti nēpin riti keivi utā irāha.

¹⁴ Kīmiaha tihāpwāh irāha. Irāha nārmama kamhāiri pen nārmama ia suatuk sē tuhesi, mātā nāmrinraha rīfwā. Trini minuā iārmama riti nānimen rīfwā māmiri pen iārmama riti mwi nānimen rīfwā ia suatuk sē trouesi, irau pāri trouivā irapw ia ruei tānā.”

¹⁵ Mātā Pita rini pen tukwe in mā, “Ni pehe ro tukumaha i nīpwrai nusipekinien nāha ikīmāni.”

¹⁶ Miregi Iesu rini mā, “Kīmiaha mwi hiamreirei ihi?”

¹⁷ Hīāpkukurān mhā mā nāfe nari revān ia nākwai iārmama, ramevān ia tipwin, māmier.

¹⁸ Mātā nāri sē ramier ia nākwai iārmama raku pen ia rerin fwe imwā nānā in nā ramo in rāmkekīk ia nāmri Kumwesān.

¹⁹ Iakani iamānhi irā ti nāri nā mā nātārigien ērāha ruku pen ia reri iārmama fwe imwā, māmier: nousi ēpuneien iārmama, nakresien pran sāvai iārmāpā, noien sē nārmam mine nīpran kamhāiri ēpnāpen irāha me, nakresien, neikuāien, nīni ērhāien iārmama.

²⁰ Noien me i ramo iārmama rāmkekīk ia nāmri Kumwesān. Mātā trini minuā iārmama ripkārkerīg mhā, mānāni nari, noien nāha ko ripko mhā in ruvehe māmkekīk ia nāmri Kumwesān.”

Pran Kenan riti rini nīpārhiēnien ia Iesu

²¹ Nānā Iesu rier, māpwāh kwopun nāha, mevān ipaka ti taon mi nāha Taea mine Saeton.

²² Nānā tākwākwuini a pran Kenan riti sē ramārā ia kwopun nāha ruvehe, māmasāk, mānīni mā, “Iārimānu, kwānākwus sāvai Kīg Tevīt, tikāpi tukw iou! Iārmhā ramārā ia prān ouīhi sāiou, māmo in ramāmisā pik!”

²³ Mātā Iesu rāpwāh nīnīien nāgkiariien riti ti prān nāha. Nānā nārmama me sāvānhi hāuvehe māmhāgkiari min, mhāni mhānuā, “Ōrhi pen prān i ramevān, ti nāri nā mā rakurirā kitaha, māmasāk.”

²⁴ Miregi Iesu rini mā, “Kumwesān rārhi pehe iou mā takuvehe āpa ti nākur Isrēl. Irāha hāmwhen ia sipsip me hānāruēi.”

²⁵ Mātā prān nāha ruvehe mīnīmwi nukurhun mi ia nānimen, mīni mā, “Iārimānu. Tikasitu ia nirāk.”

²⁶ Miregi Iesu rini mæ, “Ræpwæh namananien mæ takuvehi næveginien sənəi nækwærhakwæra mararki pen i m kuri me.”

²⁷ Miregi præn i rini mæ, “Nipærhienien, Iærimænu. Mætə kuri me mwi kamhani nimwækmwæki næveginien sə ramasas irapw ia ruei tepol səvəi iamə asori səvænraha.”

²⁸ Miregi Iesu rini pen tukwe in mæ, “Præn i ikamahatətə pærhien. Pwəh iako mik rəmwhen sə ikoikeiki.” Tækwətækwuni a mwi præn ouih i səvənhi ruvehe mæsanin.

Iesu ro nærmama hæpik hæuvehe mhəsanin

²⁹ Iesu rier ia kwopun nəha, mavæn ia nikarkare nui asori Kalili, mevæn mutə ia tækuær riti makure fwe ikin.

³⁰ Nənə nærmama hæpik hæuvehe tukwe, mamhæuvehi nærmama me səmæme kamhemhə. Nepwin nisunraha ræfe. Nepwin nənimenraha rifwə. Nepwin nemhəien rouraha nipəri nipwranraha. Nepwin ho iæpou ko hæpwəh nægkiariien. Hæuvehi mwi nærmama hæpik mwi, mhəmri pen irəha ia nisui Iesu, nənə in ro irəha hæuvehe mhəsanin.

³¹ Ia næpin nəha nəpou me hamægkiari. Nærmama nemhəien rouraha nipəri nipwranraha hæuvehe mhəsanin. Nærmama səmæme nisunraha ræfe, hævi atukw a nisunraha mamhavæn. Nənə nærmama nənimenraha rifwə hətui mamhətə nari. Nəpin nærmama me hətuni, nənimenraha rier. Nənə hægnəgini Kumwesən səvəi nækur Isrel.

Iesu rækwməni nærmama irəha pam fo-taosən

³² Ia næpin nəha Iesu rækwein nærmama me səvənhi hæuvehe. Rini pen ti nirəha i mæ, “Rerik rækwəpir ti nærmama me i. Hənarə raka næpin kahar kitaha minraha, nənə sənənraha næveginien ruvəiwæn. Iakəpwəh no keikeien mæ takərhi pen irəha fwe imwænraha næpin nukumhə ramahi irəha. Rərəha mæ kamhəuvæn næmrinraha ripitəv hæmwei ia saatuk.”

³³ Miregi nærmama me səvənhi hani pen tukwe in mæ, “Tsəuvehi bred pəku rəmwhen tsækwmənu nærmama me i? Kwa hæpik anan. Kitaha samarə ia kwopun næveginien riwæn ikin.”

³⁴ Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mæ, “Sənəmiaha bred kevə?”

Miregi hani mæ, “Sefen mine kwopnəti nəmu me nepwin mwi fwe ikin.”

³⁵ Iesu rini nækwan mæ nærmama me nəha sənənraha næveginien riwæn tuhəkure ia tiprənə.

³⁶ Nənə ruvehi bred nəha sefen mine kwopnəti nəmu me, mafwaki mini vivi Kumwesən tukwe. Nəpin rəfwaki pam, maməkwsen bred me, mauvei pen m nærmama me səvənhi, hæpeki pen m nærmama me.

³⁷ Nærmama me pam hani nari tipwinraha rəsisi. Nəpin hənani raka nari, həvai pen nipərprəri bred mine nəmu me hənani mhəpwəh rukuær ia tənəripw sefen.

³⁸ Nærmama me nəha hani nari hæpik anan nærman nipran mine nækwærhakwæra. Kəvsini nærman me əpa irəha pam fo-taosən.

³⁹ Nənə Iesu rərhi pen irəha kamhəuvæn imwænraha me. Kurirə irə rəputə ia nitətə ouih i riti, mamevæn fwe kwopun riti nəghin nə Makatan.

16

Farisi me kamhəres nimtətien riti

¹ Ia næpin nəha Farisi me mine Satusi me hæuvehe, mhəres pen Iesu i mæ, “Ko iko ro nimtətien riti sə ruku pen ia neiai pwəh iahətuni mhəkurən mæ ik pærhien Kumwesən rərhi pehe ik?”

² Miregi Iesu rini mæ, “Nəpin meri na trivə, kimiaha hiəni mæ, ‘Rosi trakwakwi rukwəsikər ti nəri nə mæ nimagouagou ræruerəv.’

³ Nənə ia nəpnəpin kimiaha hiəni mæ, ‘Rosi nesən trauær ipwet ti nəri nə mæ nimagouagou ræruerəv, mæpuə.’ Kimiaha hiəkurən nətəien nimagouagou, nənə mhəkurən nəfe nari nimagouagou ramahatən pen. Mætə rəfo hiəreirei nipwrai nimtətien me i kamo ipwet mine?”

⁴ Kimiaha nærmama ipwet mine hiamətui a nimtətien ti nəri nə mæ noien səkimiaha rikou. Kimiaha hiənəpwəh Kumwesən rəmwhen pran sə rəpwəh iærman səvənhi namesi pen iærmpə. Kumwesən trəpwəh nuvei peheien nimtətien riti mwi m kimiaha, mætə nimtətien əpa səvəi Profet Jona.” Iesu rini nægkiariien nəha, mæpwəh irəha, mamevæn.

Nahatənien səvəi Farisi me mine Satusi me

⁵ Ia næpin nəha Iesu revən irəha nærmama me səvənhi, mhəuvæn mhəpi simwin ia nui asori. Nærmama me səvənhi hənənouenou mæ tuhəuvehi bred. Nəpin irəha həuvarei ia nikaren pen,

⁶ Iesu rini pen ti niraha i ma, "Kimiaha tihetui amasan, mhasiari ti yis savai Farisi me mine Satusi me."

⁷ Miregi iraha hanamagkiari minraha me i ma, "Rosi ramagkiari iamihni ira ti nari na ma kitaha sannenouenou bred ua?"

⁸ Nana napin Iesu riregi, rini ma, "Kimiaha nahatathien sakimiaha ripkiskai mh. Rfo hiamagkiari m kimiaha me ma sanamiahla bred riwan?"

⁹ Kimiaha hiaireirei ihi? Rerimiahla ripkrhi mh bred krirum sa iakinakwmani narmama faef-taosen ira mine tanaripw keva hiamavehi kurira?

¹⁰ Rerimiahla ripkrhi mh bred sefen sa iakinakwmani narmama fo-taosen ira mine tanaripw keva hiamavehi kurira?

¹¹ Rfo hareirei nipwrai nagkiariien saiou? Iapkgkiari mh ia bred, mat e iakamini ma kimiaha tihamasiari ti yis savai Farisi me mine Satusi me."

¹² Ia napin naha narmama me savai Iesu hauvehe mhakur an ma Iesu ripkini mh ma tuhasiari ti yis savai bred, mat e tuhasiari ti nahatathien savai Farisi me mine Satusi me.

Pita rini irapw ma Iesu in Kristo

¹³ Napin Iesu ruvehe ipaka ti taon naha Sisaria Filipae, reres pen narmama me savanhi ma, "Narmama kamhani iou, lamati Iarmama, ma iou sin?"

¹⁴ Miregi hani ma, "Narmama nepwin kamhani ik ma Jon Paptaes. Nepwin kamhani ik ma Profet Elaaja. Nepwin mwi kamhani ik ma Jeremaea ua profet riti mwi fwe kupwan."

¹⁵ Miregi Iesu rini pen ti niraha i ma, "Mat e kimiaha hiamani ma iou sin?"

¹⁶ Miregi Saemon Pita rini ma, "Ik Kristo. Kumwes an sa ramiru, tini na ik."

¹⁷ Miregi Iesu rini pen tukwe in ma, "Saemon, tini Jon, rerim traigien! Ripko mh ia iarmama riti rahatan ik ira ma tikukuran nari i, mat e Tata saiou fwe ia neiai rahatan ik ira ikukuran."

¹⁸ Nana iakani pehe tukw ik i ma ik na Pita. Nipwrai nahag naha ma kapwier. Ia takure kapwier i takuvrhakin nakalasia me saiou ramwhen sa kauvrhakin pen nimwa ira, niskaiien savai nemhathien ko ripkouraha mh iraaha.

¹⁹ Takevei pehe ki me savai nitata ia neiai^a mik. Nafe nari ikarhi tarini ia tiprane i, tukarhi tarini fwe ia neiai. Nafe nari ikifi raka ia tiprane i, tukifi raka fwe ia neiai."

²⁰ Nana Iesu rinise pen aknekin ti narmama me savanhi ma, "Kimiaha tihapwah ninien ti iarmama riti ma iou Kristo."

Iesu rukupwan mini irapw ma in tremha nana matui mwi

²¹ Ia napin naha mamevan, Iesu rinamahatan narmama me savanhi ma, "Takamakeikei mev an fwe Jerusalem. Nam e asori me mine pris asori me mine nahatan me savai Loa tuho namisathien me ripik ia nirak, mhousi apune iou. Mat e ia napin saro kahar ira takatui mwi."

²² Ia napin naha Pita riri raka Iesu ia nikarenraha, minanise pen tukwe in ma, "Iarimanu, pwah Kumwes an trapi tukw ik, mapwah naseniien narmama tuho noien naha ia niram ia napin riti."

²³ Mat e Iesu ruvsini, mini pen ti Pita i ma, "Setan, ev an ia takutak! Ikamamwur ma tiko iakapat i mimwei iamihni ira ti nari na ma natarigien sam ripkesi pen mh natarigien savai Kumwes an, mat e ikamesi pen an natarigien savai narmama."

Iarmama tramakeikei mavrani nei kamarkuau

²⁴ Nana Iesu rini pen ti narmama me savanhi ma, "Iarmama sa rokeikei ma truvehe mo iarmama riti saiou tramakeikei mapwah natarigien savanhi, muvehi ut e nei kamarkuaui savanhi, mavrani mukurira iou."

²⁵ Iarmama sa rokeikei ma trakwtamhiri nimiruian savanhi trarfai ira, mat e iarmama sa traraka ia nimiruian savanhi tukw iou truvehi nimiruian rerin.

²⁶ Trini minua iarmama riti ripeki pam narimnari me ia tiprane i mo savanhi i, nana kurira ik in remha, mat e ripkuvehi mh nimiruian rerin, noien naha trafasitu ira? U e iarmama truvei pen nape mapwin tai nimiruian savanhi?

²⁷ Iou lamati Iarmama takevehe ia niskaiien savai Tata saiou kimaha nagelo me saiou. Ia napin naha takarpwin noien savai narmama me kuatia kuatia. Narpwinien sa takevei pen minraha tresi pen a nape nari iraha hano.

²⁸ Iakani niparhienien tukumiahla i narmama nepwin kamharer ia kwopun i tuhapkemha mh e meste tuhathoni iou, lamati Iarmama, iakavehe ramwhen ia kig ma takarimanu ia nitata saiou."

16:6: Luk 12:1 **16:9:** Mat 14:17-21 **16:10:** Mat 15:34-38 **16:14:** Mat 14:1-2, Mak 6:14-15, Luk 9:7-8 **16:16:** Jon 6:69 **16:17:** Mat 17:5, Kal 1:15-16 **16:18:** Jon 1:42, Efes 2:20 **16:19:** Mat 18:18, Jon 20:23 ^a **16:19:** Napin ripik Matiu rani nagkiariien i ma "Nitata ia neiai." Nipwrai nagkiariien i in i "Nitata sa Kumwes an ramarimanu ira."
16:20: Mat 17:9, Mak 9:9 **16:24:** Mat 10:38, Luk 14:27 **16:25:** Mat 10:39, Luk 17:33, Jon 12:25 **16:26:** Mat 4:8-9
16:27: Mat 25:31, Sam 62:12, Prov 24:12, Rom 2:6, Rev 22:12

17

Nipwrai Iesu ruvehe mopə

¹ Nəpin sikis rukurau, nənə Iesu riri əpa Pita mine Jemes mine piəvni Jon, həutə parei ia təkuaer əpwəmwis riti.

² Ia kwopun nəha irəhar harətoni ia nənimenrahar nipwrai Iesu ruvehe mopə. Nənimen rəhiapw rəmwhen ia meri. Tinari səvənhi ruvehe məpsan rəmwhen ia nukuraanien.

³ Təkwtəkwni a irəhar harətoni Profet Elaeja mine Moses krouier pehe, rouəgkiari irəhar Iesu.

⁴ Nənə Pita rini pen ti Iesu i mə, “Iərimənu. Ramasan mə kimrahar iaharuvehe i. Mə ikokeikei tako tənimwə kahar, riti səim, riti səvəi Moses, riti səvəi Profet Elaeja.”

⁵ Pita raməgkiari ihi, təkwtəkwni a mwi nəpuə əpsan riti ruvehe muvegi irəha. Reri Kumwesən ruku pen ikin, mini mə, “In nəha nərik keikei. Rerik ragien tukwe. Tihətərig in.”

⁶ Nəpin Pita mine Jon mine Jemes harregi nəgkiariien nəha, harhekir, mharəmwei, mharənimwi irapw nənimenrahar ia tiprənə.

⁷ Mətə Iesu ruvehe mirəpi irəhar, mini mə, “Harərer, mharəpwəh nehekirien.”

⁸ Nənə irəhar harəkwtə, harəpwəh nətoniien Moses mine Profet Elaeja, mətə Iesu əpa irəha min.

⁹ Nəpin irəha kamheiwaiu pehe ia təkuaer, Iesu rini pen ti nirəhar i mə, “Kimirəhar tiharəpwəh niniien ti iərmama riti nimitətien nəha hiarnətoni, meste iou, Iəməti Iərmama, iakətui mwi ia nemhəien səiou.”

¹⁰ Nənə Pita mine Jemes mine Jon harəwəs pen in i mə, “Rəfo nahatən me səvəi Loa kamhəni mə Profet Elaeja traməkeikei mukupwən muvehe?”^a

¹¹ Miregi Iesu rini mə, “Nipərhiəniien. Profet Elaeja truvehe məmri amasan pam narimnari me rəmwhen ia sə fwe kupwən.

¹² Mətə iou iakani pehe tukumirəhar i mə Profet Elaeja ruvəuvehe raka nənə nərmama me həpkətə sas mhə in, mətə hesi pen nətərigien səvənraha, mho rərəha irə. Iou mwi, Iəməti Iərmama, takaməkeikei mevən ia rəginraha, nənə irəha tuho nəmisəien miou.”

¹³ Ia nəpin nəha Pita mine Jemes mine Jon haruvehe, mharukurən mə Iesu raməgkiari ia Jon Paptaes.

Iesu rəkoui irapw iəremhə ia iəkunouih

¹⁴ Nəpin irəha hərərig pehe mwi ti nərmama me, iərmama riti ruvehe ti Iesu, minimwi nukurhun mi ia nənimen,

¹⁵ mini mə, “Iərimənu. Tikapi tukw iou, masitu ia nərik. Nemhəien i nikəvan ro in. In raməmisə pik. Nəpin ripik ramwei pen ia napw, mamwei pen ia nui.

¹⁶ Iakuvehi in muvehe ti nərmama me səim, mətə irəha ho kəpkə mhə in ruvehe məsanin.”

¹⁷ Miregi Iesu rini mə, “Kimiaha nəkur ipwet mine nahatətəien səkimiaha riwən. Noien səkimiaha rikou. Tsarə kitaha miou mesite nəfe nəpin? Tinesən mine iakapwis kimiaha? Kimiaha tihəuven mhəuvehi iəkunouih nəha mhəuvehi mhəuvehe.”

¹⁸ Nəpin həuvehi mhəuvehe, Iesu rinise pen ti iəremhə i mə, “Tikier ia iəkunouih i.” Nənə təkwtəkwni a rier, iəkunouih nəha ruvehe məsanin.

¹⁹ Kurirə irə nərmama me səvəi Iesu həuvehe ti Iesu, mhəres pen in əpa mə, “Rəfo kimaha iahəreirei nəkoui irapwien nənimwin ərəha nəha?”

²⁰ Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Ti nəri nə mə nahatətəien səkimiaha ripkiskai mhə. Iakani nipərhiəniien tukumiaha i trini minuə kimiaha hiahatətə pərhiəni ia Kumwesən, nəri auər a mə nahatətəien nəha səkimiaha rouih anan rəmwhen ia kwənuni nei nəha mastat, mətə hiəukurən niniien ti təkuaer i mə, ‘Təkuaer i tikaraka ia kwopun i mevən məkure pen fwe,’ nənə trier mevən. Narimnari me pam triməru tukumiaha.”

²¹ b

²² Nəpin nərmama me səvəi Iesu housəsəimwin irəha me ia tənə Kalili, in rini pen ti nirəha i mə, “Tripkə mhə tui kuvei pen iou, Iəməti Iərmama, ia rəgi nərmama.

²³ Irəha tuhousi əpune iou, nənə Kumwesən tro iakətui mwi ia nemhəien səiou ia nəpin səro kahar irə.” Nənə nərmama me səvənhi hərəgi rərəha anan.

Iesu ruvehi silin ia nəkwai nəmu mərəku pen nəmri takis irə

17:2: 2Pit 1:16-18 **17:5:** Sam 2:7, Aes 42:1, Mat 3:17, Mak 1:11, Luk 3:22, Dut 18:15 **17:9:** Mat 16:20 **17:10:** Mal 4:5 ^a **17:10:** Mal 4:5 Profet Malakəe rīmāni mə Profet Elaeja trukupwan muvehe kurirə irə Kristo ruvehe. **17:12:** Mat 11:14, 14:10 **17:13:** Luk 1:17 **17:17:** Dut 32:5,20, Jon 14:9 **17:19:** Mat 10:1 **17:20:** Mat 21:21, Mak 11:23, Luk 17:6, 1Kor 13:2 ^b **17:21:** Nəkukua me ripik kimərai pen Niutestamen irə ia nəgkiariien səvəi nəkur Kris kupwən kwopi nəgkiariien ia vas 21 riwan. **17:22:** Mat 16:21

²⁴ Nəpin Iesu mine nərmama səvənhi me həuvehe ia Kapaneam, nərmama səməme kamhəuvehi takis səvai nimwə səvai Kumwesən həuvehe ti Pita, mhəni mə, “Rosi iahatən səkimiaha ripkərəku mhə takis səvai nimwə səvai Kumwesən uə?”

²⁵ Miregi Pita rini mə, “Ouəh. In ramərəku.”

Nəpin Pita revən muvniwə, Iesu rukupwən mægkiari min, mini mə, “Saemon, ikamfətərig irə? Kig me ia tiprənə i kamhəkeikei m nəfe nərmama me mə tuhərəku pen nəmri takis minraha, tininraha me uə nərməpə?”

²⁶ Miregi Pita rini mə, “Nərməpə.”

Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Ikani nipərhiēnien. Nipwnəti kig me həkərəku mhə nəmri takis,

²⁷ mətə pwəh sərəku pen rərəha kitaha tso niemaha rəpi nərmama me i səməme kamhəuvehi takis. Tikevən fwe ia nui asori, mosəperaha. Nəmu sə rukupwən mæggher ia kwərvinari, tikivi utə, mətə pen ia nəkwən, nənə tikətoni silin riti. Tikuvehi muvei pen mərəku pen takis səkrau minraha.”

18

Iərmama əfo nə in rasori ia nərmama nepwin

¹ Ia nəpin nəha nərmama me səvai Iesu həuvehe tukwe in, mhəni mə, “Ia nitətə ia neiaia^a sin rasori məpi raka nərmama me nepwin?”

² Nənə Iesu rəkwein iəkunouihī riti ruvehe, rərpwi irapw in ia kurkwənraha,

³ nənə mini mə, “Ikani nipərhiēnien tukumiaha i mə kimiaha tihaməkeikei mhərari mhəuvehe mhəmwhen ia nəkwərhakwərha me. Mə hiəpwəh tihəpkuvnimwə mhə ia nitətə ia neiaia ia nəpin riti.

⁴ Iərmama sə treiwaiu rəmwhen ia iəkunouihī, mipkəfiəutə mhə in, in rasori məpi raka nərmama me nepwin ia nitətə ia neiaia.

⁵ Iərmama sə trəsevər ia rerin ti iəkunouihī riti sə ro iaminhī ia nəghik rəmwhen mə raməsevər mwi ia rerin tukwe iou.”

Iesu rəgkiari ia narimnari me səməme tuhəuvehe mho nərmama həmwei

⁶ “Nəkwərhakwərha me i səməme kamhəhatətə ia niraik, trini minuə iərmama riti ro riti rimwei ia nərhəien, Kumwesən trərpwin noien ərəha səvənhi. Iərmama nəha triregi rərəha anan məpi raka kərihi pen kəruətərei asori ia nipətəkinuan kosə irapw i ia təmwei təsi.

⁷ Trərəha anan ti nərmama ia tiprənə i ti nəri nə mə narimnari me kamhəuvehe tuho irəha həmwei ia nərhəien. Narimnari me i tuhaməkeikei mhəuvehe, mətə trərəha anan ti iərmama sə truvehi narimnari me i muvehe.

⁸ Mə rəgim uə nisum ramo ikamwei ia nərhəien, tikərai raka, mərarki. Mə rəgim ripip uə nisim ripip mətə ikuvehi nimiruien, ramasan pik tukw ik. Rərəha mə rəgim kəru uə nisum kəru mətə tukərarki pen ik ia kwopun napw asori rauək rerin ikin.

⁹ Mə nənimem ramo ikamwei ia nərhəien, tikukumwiri raka, mərarki. Mə nənimem kuatia mətə ikuvehi nimiruien, ramasan pik tukw ik. Rərəha mə nənimem kəru mətə tukərarki pen ik ia kwopun napw asori rauək ikin.”

Iesu rusipekin ia sipsip sə rəruei

¹⁰ Nənə Iesu rini mə, “Kimiaha tihətəi amasan tukumiaha me mhəpwəh noien nəri auər a ia nəkwərhakwərha me i riti. Ikani pehe tukumiaha i mə fwe ia neiaia nagelo me səvənraha kamhətə rerin nəmri Tata səsiou sə ramarə fwe ia neiaia.

¹¹ Iou, Iəmətə iərmama, iakuvehe mə takuvehimiru nərmama səməme kamhəruei.^b

¹² Kimiaha hiaməfətərig irə? Trini minuə iərmama riti sipsip me səvənhi irəha pam hantret, nənə riti ia nirəha rəruei, trəfo pen irə? In trəpwəh naenti-naen kamhani nurhi ia təkuər, mevən mamətui sə nəha rinəruei.

¹³ Nənə trini minuə rətoni, iakamini nipərhiēnien tukumiaha i mə rerin ragien pik ti sipsip nəha məpi raka naenti-naen səməme həkərəuei mhə.

¹⁴ Ia noien nəha rəmwhen a mwi Tata səkimiaha ia neiaia rəpwəh nokeikeien mə nəkwərhakwərha me i riti trəruei.”

Iesu rəgkiari mə tiko nəfe ia piam nəpin ro rərəha ia niram

17:24: Eks 30:13, Eks 38:26 **18:1:** Luk 22:24 ^a **18:1:** Nəpin ripik Matiu rani nəgkiariēn i mə “Nitətə ia neiaia.” Nipwrai nəgkiariēn i in i “Nitətə sə Kumwesən ramarimənu irə.” **18:5:** Mat 10:40, Luk 10:16, Jon 13:20 **18:6:** Luk 17:1-2 **18:8:** Mat 5:29-30 **18:10:** Hip 1:14 **18:11:** Luk 19:10 ^b **18:11:** Nəkuə me ripik kimərai pen Niutestamen irə ia nəgkiariēn səvai nəkur Kris kupwən kwopi nəgkiariēn ia vas 11 riwən.

¹⁵ “Trini minua piam ro ræraha ia niram, evæn mætoni kimirau æpa. Nænæ ikini pen næfe rino ræraha. Trini minua rætærig ik, nægkiariien sæim tro piam rirærig pehe sækimirau min tramasan.

¹⁶ Mætæ trini minua ræpwæh nætærigien ik, iri iærmama kuation uæ kæru mharevæn mwi pwæh irau krouregi rouætoni nægkiariien me pam næha ikini pen ti piam ro nipærhienien.

¹⁷ Trini minua rerin ræpwæh nætærigien iræha, ni irapw ti nakalasia me sævai næfwakiiien. Nænæ trini minua ræpwæh mwi nætærigien iræha, tiko iræ ræmwhen iærmama sæ riræirei Kumwesæn uæ iærmama sæ kamæraku pen takis min.

¹⁸ Iakani nipærhienien tukumiaha i næfe nari tihærihi tæriini ia tiprænæ i tukærihi tæriini fwe ia neiaï, nænæ næfe nari tihæfi raka ia tiprænæ i tukifi raka fwe ia neiaï.

¹⁹ Iakani pehe mwi nipærhienien tukumiaha i trini minua kæru ia kimiaha ia tiprænæ i krouni simwin nari riti, rouares i, Tata sæiou ia neiaï in tro nækwanrau,

²⁰ ti næri næ mæ pæku ikin iærmama kæru uæ kahar harousæsimwin ia næghik, iakamaræ ti niræha ia kwopun næha.”

Iesu rini mæ tikamækeikei menouenou nærahaïen sævæi piam

²¹ Nænæ Pita ruta pehe mini pen ti Iesu i mæ, “Iærimanu. Trini minua piak ramo noien æraha miou, næpin kevæ takenouenou i? Rosi sefen uæ?”

²² Miregi Iesu rini mæ, “Iou iapkini pehe mhæ tukw ik i mæ tikenouenou nærahaïen me sævæi piam m sefen, mætæ tikenouenou nærahaïen me sævænhi næpin me pam.

²³ Iakamini iamînhi iræ ti næri næ mæ nitatæ ia neiaï ræmwhen ia iæmæ asori riti sæ rokeikei mæ nærmama me i kamho tukwini nari min tuhæraçu pam kaon me sævænraha sæ in rimæuvei pen minraha.

²⁴ Næpin rækwein iræha mæ tuhæuvehe, hæuvehi riti ia niræha mhæuvehe. Kaon sævænhi rasori pik anan.

²⁵ Ko ripkæraku mhæ. Ro pen iæmæ asori sævænhi rini mæ tukæmri pen næmri nari m iæmæ i mine pran sævænhi mine nipwænin me mine narimnari me pam sævænhi. In truvehi mane ia niræha, mæraçu kaon sævæi iæmæ næha.

²⁶ Ia næpin næha iæmæ næha sæ ramo tukwini nari m iæmæ asori rinimwi nukurhun mi, mamasæk, mini pen ti iæmæ asori sævænhi mæ, “Tikapi tukw iou, muvei pehe næpin miou, nænæ takæraku pehe pam mik.”

²⁷ Nænæ iæmæ asori rerin rærkwæpir ti iæmæ i ramo tukwini nari min. Ro pen in renouenou kaon sævænhi, mini mæ træpwæh næraçuïen, mæseni in rier mamevæn.

²⁸ Mætæ næpin iæmæ næha rier irapw, rætoni iærmama riti sæ ramo tukwini nari irau min. Kaon riti sævænhi ramaræ tukwe in. Rouihi pik anan. Nænæ in ruvehi iærmama næha, nækwætæmhiri nipætækinuan, mini mæ, ‘Æraçu pehe pam sæim kaon.’

²⁹ Nænæ iærmama næha ramo tukwini nari irau min rimwei irapw, mamasæk, mini pen tukwe in mæ, “Tikapi tukw iou, muvei pehe næpin miou, nænæ takæraku pehe pam mik.”

³⁰ Mætæ iæmæ næha iæmæ asori rinenouenou kaon sævænhi ræpwæh nokeikeïien. In revæn muvehi iærmama næha muvehi puvnimwæ ia kalapus mæ træræ meste træræçu pam kaon sævænhi.

³¹ Næpin nærmama nepwin sæmæme kamho tukwini nari m iæmæ asori hætoni noien næha, hæregi ræraha anan. Hæuvæn mhæni pen ti iæmæ asori sævænraha narimnari me pam iæmæ næha rino.

³² Ro iamînhi iræ iæmæ asori rækwein iærmama næha ramo tukwini nari min ruvehe. Rini pen tukwe in mæ, ‘Ik iæmæ æraha. Iakamo tukwini æraha nari miou. Iakinouenou kaon me pam sæim, ti næri næ mæ ikinasæk tegin iou.

³³ Mætæ ræfo ikæpwæh næpiien ti iærmama næha sæ ramo tukwini nari miou kimirau min ræmwhen iou iakinapi tukw ik?”

³⁴ Ro pen iæmæ asori niemaha ræpi. In ruvehi puvnimwæ iæmæ næha ia kalapus mæ tuko næmisæien min meste træræçu pam kaon sævænhi.

³⁵ Ia noien næha ræmwhen a mwi Tata sæiou ia neiaï tro ia kimiaha kuation kuation trini minua hiæpwæh nenouenouien nærahaïen sævæi piævniaha me ia rerimiaha.”

19

Iesu rini mæ iærman mine pran trouæpwæh næpwæhien irau me

¹ Iesu rini pam nægkiariien me næha, nænæ næpwæh tæna Kalili, mier mevæn ia tæna Jutia fwe ia nikare nui aris Jotan pen.

18:15: Lev 19:17, Luk 17:3, Kal 6:1 **18:16:** Dut 19:15, Jon 8:17 **18:17:** 1Kor 5:13 **18:18:** Mat 16:19, Jon 20:23

18:19: Mak 11:24, Jon 15:7 **18:20:** Mat 28:20, Jon 14:23 **18:22:** Luk 17:4 **18:34:** Mat 5:25-26 **18:35:** Mat

6:15, Mak 11:25, Efes 4:32, Kol 3:13

² Nærmama hæpik hækuriræ i. Nænæ in ro sëmæme kamhemhæ hæuvehe mhæsanin ia kwopun naha.

³ Nænæ Farisi me hæuvehe tukwe in mhæres pen nari riti min mæ tuhæregi ro Iesu mæ træfni iræ. Iræha hani mæ, “Ratukwatukw ia Loa sækitaha mæ ko iærman riti ræpwæh sævænhî pran uæ rekæm?”

⁴ Miregi Iesu rini mæ, “Rosi kîmiaha hiæpkævsini raka mhæ nægkiariien i ia Nækukua Ikinan rini mæ fwe ia nukune naræien ‘Kumwesæn rino iærman kæru riti iærman riti pran,’

⁵ raræ mini mwi mæ, ‘Ro iamînhi iræ iærman traraka ia tata mine mama sævænhî, mevæn rouaræ pæri irau pran sævænhî, nænæ irau trouvehe rouæmwhen ia nipwrai iærman kuaatia.’

⁶ Nægkiariien naha rini mæ iærman mine pran sævænhî krouæpwæh ihi noien iærman kæru i, mætæ krouæuvehe rouæmwhen ia nipwrai iærman kuaatia. Ti næri næ mæ Kumwesæn riripin iærman mine pran sævænhî iamînhi iræ, ro pen ripkatukwatukw mhæ mæ iærman træpwæh sævænhî pran, mætefi naræien sævænrau.”

⁷ Miregi Farisi me hani pen ti Iesu i mæ, “Mæ ro iamînhi iræ ræfo Moses rimæni mæ iærman sæ rokeikei mæ træpwæh pran sævænhî trirai nimwai nækukua m pran sævænhî rani mæ in rinæpwæh in, nænæ mæhi pen i ramevæn?”

⁸ Miregi Iesu rini pen ti niræha i mæ, “Moses rinæseni kîmiaha mæ tihæpwæh nipran me sækîmiaha ti næri næ mæ kæmkapwæmiaha riskai, mætæ fwe ia nukune naræien ripko mhæ iamînhi iræ.

⁹ Iou iakani pehe tukumiaha i iærman sæ ræpwæh pran sævænhî miri pran æpæ riti mwi ramo noien æræha. Præn naha in ramiri ripko mhæ pran atukwatukw sævænhî. Mætæ mæ pran ramo æpnæpen nari irau iærmapæ, iærman sævai præn naha rukuræn næpwæhien in.”

¹⁰ Nænæ nærmama me sævai Iesu hani pen tukwe in mæ, “Trini minuæ ro iamînhi iræ næpin iærman ræpwæh pran sævænhî, ramasan mæ iærman ræpwæh a niriiien pran.”

¹¹ Mætæ Iesu rini pen ti niræha i mæ, “Ripko mhæ nærmama me pam hæukuræn nuvehiiien nægkiariien i sæiou mharæ iræ, mætæ sëmæme æpa Kumwesæn ræsevær ia suatuk tukunraha iræha naha tuhæuvehi mharæ iræ.

¹² Nærman nepwîn tuhæpwæh niriiien pran ti næri næ mæ hænætui pehe mwatukw sævænraha ræpou. Ro pen reinraha riwæn ia pran. Nærman nepwîn tuhæpwæh niriiien pran ti næri næ mæ kæræi iræha ræmwhen kamo ia kau kærman. Ro pen reinraha riwæn ia pran. Nænæ nærman me nepwîn mwi tuhæpwæh niriiien pran ti næri næ mæ iræha hokeikei nætærigien sævænraha tramæk æpa ia nitætæ ia neiai.^a Iærman sæ rukuræn nuvehiiien nægkiariien i sæiou tramækeikei muvehi maræ iræ.”

Pwæh nækwærhakwærho me hæuvehe ti Iesu

¹³ Næpin riti nærmama nepwîn kamhæuvehi nækwærhakwærho me sævænraha mamhæuvehe ti Iesu mæ træmri utæ rægîn mi ia niræha mæfwaki. Nærmama me sævænhî hænise iræha.

¹⁴ Mætæ Iesu rini mæ, “Pwæh nipwnæti nækwærhakwærho me hæuvehe tukw iou. Tihæpwæh niniseien iræha ti næri næ mæ nitætæ ia neiai sævai nærmama sëmæme hæmwhen ia nækwærhakwærho me i.”

¹⁵ Nænæ Iesu ræmri utæ rægîn mi ia niræha, mæfwaki ti niræha, nænæ mæpwæh iræha mamevæn.

Iærman riti nautæ sævænhî rasori

¹⁶ Ia næpin naha iærman riti ruvehe ti Iesu, mini mæ, “Iahætæn, næfe noien amasan takamækeikei mo mæ takuvehi nimiruien rerin?”

¹⁷ Miregi Iesu rini pen tukwe in mæ, “Ræfo ikamæres iou nari riti ia nikaren sævai noien amasan? Kumwesæn æpa ramasan. Trini minuæ ikuæ tikuvehi nimiruien, ikesi pen loa me sævænhî.”

¹⁸ Miregi iærman naha rini pen tukwe in mæ, “Næfe loa me takesi pen?”

Miregi Iesu rini mæ, “Tikæpwæh nousi æpuneien iærman, mæpwæh nakresien pran sævai iærmapæ, mæpwæh nakresien, mæpwæh neikuæien.

¹⁹ Tikamækeikei mislai sæim tata mine mama, nænæ mokeikei piæm ræmwhen ikokeikei atukw a ik.”

²⁰ Miregi iærman naha rini pen ti Iesu i mæ, “Loa me pam i iakamesi pen. Næfe mwi naha ikin takamækeikei mo?”

²¹ Miregi Iesu rini pen tukwe in mæ, “Trini minuæ ikuæ tikuvehe matukwatukw pam, evæn, mæmri pen næmri nari ia sæim narimnari me. Næpin kuvehi nænimen, tikuvehi manæ, muvei

19:3: Mat 16:1 **19:4:** Jen 1:27, 5:2 **19:5:** Jen 2:24, Efes 5:31 **19:7:** Dut 24:1-4, Mat 5:31 **19:9:** Mat 5:32, 1Kor 7:10-11 **19:10:** 1Kor 7:1-2, 7-9 ^a **19:12:** Næpin ripik Matiu rani nægkiariien i mæ “Nitætæ ia neiai.” Nipwrai nægkiariien i in i “Nitætæ sæ Kumwesæn ramærimanu iræ.” **19:14:** Mat 18:2-3 **19:17:** Lev 18:5, Luk 10:28 **19:18:** Eks 20:12-16, Dut 5:16-20 **19:19:** Lev 19:18 **19:21:** Mat 6:20, Luk 12:33, Wok Me 2:45, Wok Me 4:34-37

pen m nærmama nautə səvənraha riwən. Nənə səim nautə tripiik fwe ia neiai. Nəpin ikino pam, ikuvehe mukurirə iou.”

²² Nəpin iərmama nəha riiregi nəgkiariien nəha, in rəpwhə Iesu, mamevən. Rer in rəpou ti nəri nə mə nautə səvənhi rasori.

²³ Ro iamihni irə Iesu rini pen ti səvənhi nærmama me i mə, “Iakamini nipərhiendien tukumiaha i riskai ti iərmama nautə səvənhi rasori mə truvnimwə ia nitətə ia neiai.

²⁴ Takini mwi tukumiaha i. Iərmama nautə səvənhi rasori rəknekin tukwe in mə truvnimwə ia nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə. Rəknekin məpi raka nərimiru nəha kamel rasu pen ia ruei nitel mier.”

²⁵ Nəpin nærmama me səvənhi həregi nəgkiariien nəha nənimenraha rier. Həni mə, “Mə rəknekin iamihni, nisimə nəha ko həuvehi nimiruien?”

²⁶ Mətə Iesu rətə irəha mini mə, “Nəri nəha rəknekin iərmama ko ripko mhə, mətə Kumwesən rukurən noien. Narimnari me pam riməru ti Kumwesən.”

²⁷ Miregi Pita rini pen tukwe in mə, “Ətə ro. Kimaha iahənəpwhə pam narimnari me səkimaha mamhəkurirə ik. Ro iamihni irə kimaha təhəuvehi nəfə?”

²⁸ Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Iakamini nipərhiendien tukumiaha i ia nitətə vi sə truvehe narimnari me pam tuhəuvehe mhərməvi. Ia nəpin nəha iou, iəməti Iərmama, təəkure ia jea asori səiou mərimənu. Kimiaha i səməme hiaməkurirə iou ipwet mine təəkure mwi ia jea me twelef mhərimənu ia kwənəkwas me twelef səvəi nəkur Isrel.

²⁹ Nənə nærmama me pam səməme hənəpwhə narimnari me səvənraha ti nəri nə mə irəha nærmama me səiou tuhəuvehi tain. Trini minuə iərmama riti rəpwhə nimwə me, uə pləvni me, uə kitiriməni me, uə tata mine mama səvənhi, uə nəkwərəkwhəha me səvənhi, uə tiprənə səvənhi, in truvehi tain rasori mwi rəmwhen tahret, nənə muvehi mwi nimiruien rerin.

³⁰ Mətə nærmama həpiik kamhəkupwən tuhəuvehe mhəkurirə. Nənə səməme kamhəkurirə tuhəuvehe mhəkupwən.”

20

Iesu rusipekin ia nærmama səməme kamhowok ia nəmhien

¹ “Iakamini iamihni irə ti nəri nə mə suatuk sə Kumwesən ia neiai ramərimənu ia nitətə səvənhi rəmwhen iəmə asori riti nəmhien səvənhi rasori. Nəpin riti rier ia nəpnəpin anan mə tripeki nærmama nepwin tuhəmhu səvənhi.

² Rini mə irəha kuation kuation tuhəmhu nəpin pekin nənə mhəuvehi silin kuation kino ia silva.^a Nənə nəpin irəha həseni raka, in rərhi pen irəha həvən fwe səvənhi nəmhien.

³ Nənə ia nəen klok ia nəpnəpin, iəmə asori rier mwi, mətoni nærmama nepwin kamhərer ia kwopun kamo maket ikini, mhəpko mhə nari riti.

⁴ In rini pen ti nirəha i mə, ‘Kimiaha mwi hiəvən mhəmhu fwe nəmhien səiou, nənə nəfə nərəkuien atukwatukw səkimiaha takuvei pehe m kimiaha.’

⁵ Ro pen irəha həvən. Ia twelef klok, nənə ia tri klok ia nəruarəv, iəmə asori nəha rirərig mo mwi nəghi nari riti a.

⁶ Nənə ia faef klok ia nəruarəv in rier mwi, mətoni nærmama nepwin kamhərer ihi ia kwopun nəha. Nənə rini pen ti nirəha i mə, ‘Rəfo kimiaha hiamərer ia kwopun i nəpin pekin hiəpko mhə nari riti?’

⁷ Miregi həni pen tukwe in mə, ‘Iərmama riwən rəkwein kimaha ipwet mə tahowok səvənhi.’

Miregi iəmə asori rini pen ti nirəha i mə, ‘Kimiaha mwi hiəvən mhəmhu fwe ia nəmhien səiou.’

⁸ Nənə ia nəruarəv iəmə asori səvəi nəmhien rini pen ti iərmama səvənhi sə trərəku nærmama mə, ‘Əkwein nærmama me nəha kamhəmhu səiou həuvehe nənə ikuvei pen nərəkuien səvənraha. Tikukupwən ia səməme haməkurirə mhəuvehe men mo sampam ia səməme haməkupwən mhəuvehe.’

⁹ Nənə nəpin nærmama səməme iəmə asori rərhi pen irəha ia faef klok ia nəruarəv həuvehe, irəha kuation kuation həuvehi silin riti kino ia silva.

¹⁰ Nəpin nærmama səməme iəmə asori rərhi pen irəha ia nəpnəpin anan həuvehe, rerinraha rirhi mə tuhəuvehi rasori mwi, mətə irəha kuation kuation həuvehi mwi silin riti kino ia silva.

¹¹ Irəha həuvehi, rerinraha ripkagien mhə. Həni pen ti iəmə asori i

19:26: Jen 18:14, Job 42:2 **19:28:** Mat 25:31, Luk 22:30, Rev 3:21 **19:29:** Hip 10:34 **19:30:** Mat 20:16, Luk 13:30

20:1: Mat 21:33 ^a **20:2:** Nəghi silin nəha tenarius. Fwe tui tenarius kuation nərəkuien atukwatukw sə kuvei pen m iərmama sə rowok nəpin pekin ia nəpnəpin meste ia nəruarəv. **20:8:** Lev 19:13, Dut 24:15

¹² Mæ, 'Səmæme i hæuvehe kuriræ hæmhu aoa kuation a, mætæ kímaha iahæmhu næpin pekin ia nukwæsikar asori. Ræfo ikæraku kímaha ræmnæmwhen a?'

¹³ Mætæ iæmæ asori rini pen ti niræha riti mæ, 'Iapko mhæ nari riti ræræha ia niram. Ikinæseni raka mæ tikæmhu næpin pekin nænæ muvehi silin kuation kino ia silva.

¹⁴ Tikuvehi nærækuien sæim muvehi mamevæn. Iærmama i ruvehe kuriræ rerik raçien ti nuvei penien nærækuien sævæhi ræmwhen a mwi iakuvei pehe mik.

¹⁵ Ikuwæræn mæ ko iako næfe iakokeikei mæ tako ia mane sæiou? Ræfo rerim ramrhi æræha iou ti namasanien næha iako minraha? "

¹⁶ Nænæ Iesu rini mæ, "Ro iamæhi iræ nærmama sëmæme hæuvehe kupwæn tuhæuvehe mhækuriræ, nænæ sëmæme hæuvehe kuriræ tuhæuvehe mhækupwæn."

Iesu rini irapw mwi mæ tremhæ

¹⁷ Næpin Iesu rautæ mamevæn fwe ia Jerusalem, riri raka æpa nærmama sævæhi twelef. Ia suatuk rini pen ti niræha i mæ,

¹⁸ "Hæregi ro. Kitaha samæutæ mamhæuvæn fwe ia Jerusalem. Ia kwopun næha tukuvei pen iou, Iæmæti Iærmama, ia rægi pris asori me mine nahatæn me sævæi Loa. Iræha tuhæni mæ takamækeikei memhæ.

¹⁹ Tuhæuvei pen iou ia rægi nærmama rþpko mhæ iræha nækur Isrel. Nænæ iræha tuharis ækenhin ia nirak, mhærisi iou, mhæru i tæriini pen iou ia nei kamarkuau. Takemhæ, nænæ Kumwesæn tro iakætui mwi ia næpin særo kahar iræ."

Jemes mine Jon krouæres pen nari riti m Iesu

²⁰ Ia næpin næha pran sævæi Sepeti riri tini mi kæru, muvehe ti Iesu, minimwi nukurhun mi ia nænimen, mamæres pen nari riti min.

²¹ Nænæ Iesu rini pen ti præni i mæ, "Ikokeikei næfe?"

Miregi rini pen tukwe in mæ, "Ni mæ iækunouih mi kæru sæiou trouækure riti ia nikarem mwatuk riti ia nikarem mour næpin tikæræimænu ia nitætæ sæim."

²² Miregi Iesu rini mæ, "Kimirau irouereirei næfe nari irouæres i. Ko kimirau irouænimwi kap i iou takænimwi?"

Miregi irau krouni mæ, "Kimrau iarouæmwhen."

²³ Miregi Iesu rini pen ti nirau i mæ, "Nþræhienien kimirau tirouænimwi kap i sæiou, mætæ iou ko iakæpwæh næsenien kimirau irouækure riti ia nikarek mwatuk riti ia nikarek mour. Mætæ kwopun næha sævæi iærmama mi næha sæiou Tata rimærfi raka irau mæ trækure fwe ikin."

²⁴ Næpin ten mwi nærmama me sævæi Iesu hæregi næresien næha sævæi Jemes mine Jon, niemaha ræpi iræha.

²⁵ Mætæ Iesu rækwein iræha hæuvehe tukwe. Rini mæ, "Kímiaha hiæuvæukuræn raka noien sævæi nærmama rþpko mhæ iræha nækur Isrel. Næmæ asori me sævænraha sæ kamhærimænu ia niræha, kamhæfiæutæ ia iræha, mamho nærmama kamho nækwænraha.

²⁶ Mætæ kímiaha tihæpwæh noien iamæhi iræ ia kímiaha me. Trini minuæ kímiaha riti rokeikei mæ truvehe masori ia kímiaha, in tramækeikei muvehe mo iærmama sæ ramo tukwini nari m kímiaha.

²⁷ Trini minuæ kímiaha riti rokeikei mæ trasori makupwæn ia kímiaha, in tramækeikei muvehe mo iærmama sæ ramo auær a wok sækímiaha pam.

²⁸ Kímiaha tiho ræmwhen a ia nirak. Iou, Iæmæti Iærmama, iapkuvehe mhæ mæ nærmama tuho tukwini nari miou, mætæ iakuvehe mæ tako tukwini nari minraha, muvei pen nimæruien sæiou træræku suatuk ti nifi rakaien nari ia nærmama hæpik."

Iesu romasan næmri iærmama kæru

²⁹ Næpin Iesu mine nærmama me sævæhi hæier ia Jeriko, mamhæuvæn, nærmama hæpik kamhækuriræ ia Iesu.

³⁰ Ia kwopun næha iærmama kæru krouækure ia nikare suatuk. Nænimenrau rþfwæ. Næpin krouregi mæ Iesu rauvehe mæ trukurau, krouækwein æpwæmwis, rouni mæ, "Iærimænu, kwænækwus sævæi Kig Tevit! Api tukumrau!"

³¹ Miregi nærmama hægiari skai minrau mæ, "Rouafafa." Mætæ irau krouerþpin rouækwein æpwæmwis mwi, rouni mæ, "Iærimænu, kwænækwus sævæi Kig Tevit! Api tukumrau!"

³² Nænæ Iesu rærer, mækwein irau krouvehe, rini mæ, "Irouokeikei mæ tako næfe m kimirau?"

³³ Miregi krouni pen tukwe in mæ, "Iærimænu. Iarouokeikei mæ næmrimrau trouætui pwæh iarouætæ nari."

³⁴ Iesu rerin rærkwæpîr ti nirau. Rîrapi nânimenrau. Nânê tækwtækwuni nâha nânimenrau ramasan. Krouætê nari. Nânê Iesu ramesi suatuk mamevân, irau krouækurîrê i.

21

Nêkur Jerusalem kamhagnagîni Iesu

¹ Irâha hâuven ipaka ti Jerusalem, mhâier pen ia Têkuer Olif ia kwopun nâha ipaka ti rukwânû Petfas, nânê Iesu rârhi pen iêrmama karu sâvânhi,

² mîni pen ti nirau i mê, “Kîmirau tirouevân fwe ia rukwânû nâha samarêti pen i. Nêpin tirouapîrapw fwe îkin, tirouætê togki riti kînêkwi têrîni irau tîni. Tiroufî raka nari ia nirau, rouæsîgi irau, rouvehe tukw iou.

³ Trîni mînuê iêrmama riti râres kîmirau mê iroufî raka nari irê ti nêfe, tirouni mê ‘Iêrimânû sêkîtaha ramâres togki mi i, mêtê trîpkêpêwmwîs mhê trârhi pehe mwi irau.’ ”

⁴ Nêri nâha rier pehe iamînhi irê mê nêgkîariien sêvêi Profet Aesêa truvehe mukua. In rîmânî mê,

⁵ “Kîmiaha tîhânî pen ti nêkur Saeon mê,
‘Hêtê ro kîg sêkîmiaha rauvehe tukumiaha,
mîpkêfiutê mhê in, ramêkure ia togki,
togki i in kwêti togki a.’ ”

⁶ Iêrmama mi nêha sêvêi Iesu krouevân, rauo nêfe in rîmânî pen ti nirau i.

⁷ Krouæsîgi togki nâha irau tîni, rouæsîgi rouvehe, rouêpênê pen karkahu êpwêmwîs mi sêvânrau ia têkutai togki mi nâha, nânê Iesu rêkure irê.

⁸ Nêrmama hêpîk hêpênê pen karkahu êpwêmwîs me sêvânraha ia suatuk. Nêrmama nêpwin mwi hêrai nîmwai nei me, mhêpênê pen ia suatuk.

⁹ Nêrmama sêmême kamhêkupwân mîne sêmême kamhêkurîrê ia Iesu kamhêkweîn êpwêmwîs, mamhânî mê,

“Sêgnêgîni iêmê i ruku pen ia kwênakwus sêvêi Kîg Tevî!
Sêkweîn amasan irê rauvehe ia nêghi Iêrimânû sêkîtaha!
Kêgnêgîni Kumwesân fwe irênhê anan!”

¹⁰ Nêpin Iesu ruvnîmwê ia Jerusalem, nêrmama pâm ia taon nâha kamhânî nêgkîariien me rîpîk, mamhêres mê, “Nêfe nâha iêrmama?”

¹¹ Mîrêgi nêrmama sêmême kamhêkurîrê in hânî mê, “In i profet nâha nêghîn nê Iesu. Ruku pen fwe Nasaret ia tênhê Kalîli.”

Iesu rêkoui irapw nêrmama ia nîmwê sêvêi Kumwesân

¹² Nânê Iesu revân ia nîmwê sêvêi Kumwesân, mînamêkoui irapw nêrmama sêmême kamhêmrî pen nêmrî nari ia narîmnari me mîne sêmême kamhêuvehi nêmrî narîmnari me. Rêvsîni tepol me sêvêi nêrmama kamhêvrîwei mane me. Rêvsîni jêa me sêvêi nêrmama sêmême kauvehi nêmrî menu me ti nîrêha.

¹³ In rîni pen ti nîrêha i mê, “Kîmêrai pen ia Nêkukua Ikinan mê, ‘Tukani nîmwê sêiou mê nîmwêfwaki,’ mêtê kîmiaha hîsno ruvêuvehe kwopun sê rakes me kamhêrkwafê îkin.”

¹⁴ Ia nêpin nâha nêrmama sêmême nânimenraha rîfwê mîne sêmême nîsunraha rêrfe hêuvehe ti Iesu ia nîmwê sêvêi Kumwesân, nânê in ro irêha hêuvehe mhêsanîn.

¹⁵ Mêtê pris asorî me mîne nahatên me sêvêi Loa rerînraha rîpkagîen mhê ia narîmnari amasan me sê in ramo. Irêha hêregî mwi mê nêkwêrhakwêrha me ia nîmwê sêvêi Kumwesân kamhêkweîn êpwêmwîs mê, “Sêgnêgîni iêmê i ruku pen ia kwênakwus sêvêi Kîg Tevî!” Irêha hêtonî niemaha rêpi irêha.

¹⁶ Nânê hânî pen ti Iesu i mê, “Ikêregî nêgkîariien nâha kamhânî?”

Mîregî Iesu rîni pen ti nîrêha i mê, “Ouêh, iakamrêgi. Rosî hîêpkêvsîni raka mhê nêgkîariien i ia Nêkukua Ikinan rîni mê, ‘Ikinêpnêpê nê raka ia têrhui nêkwêrhakwêrha me mîne têrhui nêkwêrhakwêrha êmtêmetê me mê tuhêgnêgîni îk?’ ”

¹⁷ Nânê Iesu rêpwêh irêha, mîer ia Jerusalem, mevân fwe Petanî, maprî îkin.

Iesu rêkweîn êrêha ia niemis riti

¹⁸ Kîni rakwakwî irê, ia nêpnêpîn Iesu rîrêrîg mamevân mwi fwe Jerusalem mîregî nukumhê rînahî.

¹⁹ Nânê in rêti pen mêtonî niemis riti ramêrer ia nîkare suatuk. Revân ipaka tukwe mêtê nîmwân me a. Nukwân rîwân. Ro pen in rêgkîari ia nei nê mîni mê, “Tîkêpwêh mwi nukuwêien ia nêpin rîti.” Nânê tækwtækwuni a niemis nê ruvehe maukei.

²⁰ Nêpin nêrmama me sêvânhi hêtonî, hêrkêrînarî, mhânî mê, “Niemis nâha rêfîmhîê akwauakw iamînhi irê?”

²¹ Miregi Iesu rini pen ti niraha i ma, "Iakani niparhienien tukumiaha i trini minua kimiaha hiahatae parhien ia Kumwesan, mharpwah namkiemkiiien, hiaukuran noien ramwhen iakino ia niemis i. Mata ripko mhae in epa i. Trini minua kimiaha hiani pen ti takuar i ma, "Takuar i, tiko mier miva pen fwe ia tasi," nana takuar naha tro nakwamiahaha.

²² Trini minua kimiaha hiahatae parhien ia Kumwesan, nafe naghin tihafwaki mhares i, tihauvehi."

Iesu ramo narimnari me naha ia nakwai sin

²³ Iesu revan ia nimwa savai Kumwesan, mamahatan narmama me. Nana pris asori me mine namasori me savai nakur Isrel hauvehe tukwe, mhani ma, "Ikamo narimnari me i ia nakwai sin, ua sin raseni ik ma tiko narimnari me i?"

²⁴ Miregi Iesu rini pen ti niraha i ma, "Iou mwi takares kimiaha nagesien riti. Trini minua hiani atukwatukw tukw iou i, takini pehe tukumiaha i ma iakamo narimnari me i ia nakwai sin.

²⁵ Fwe kupwan, sin rarhi pehe Jon ma tro paptas ia narmama, Kumwesan ua iarmama riti?"

Nana iraha hægkiari pari, mamhani ma, "Tsafni ira i? Tuko sani ma Kumwesan rarhi pehe Jon ma tro paptas ia narmama, Iesu trini pehe tukutaha i ma, 'Ro iamihni ira rəfo hiarpwah ninien niparhienien ia nægkiarrien savai Jon?"

²⁶ Mata ko sani ma iarmama riti rarhi pehe Jon ua?" Mata iraha hahékir ninien iamihni, ti nari na ma narmama me hani niparhienien ia Jon ma in profet parhien riti.

²⁷ Ro pen hani pen ti Iesu i ma, "Kimaha iahareirei."

Miregi Iesu rini pen ti niraha i ma, "Iou mwi ko iakarpwah ninien tukumiaha i ma iakamo narimnari me i ia nakwai sin."

Iesu rusipekin ia iarmama riti tini karu

²⁸ Nana Iesu rini pen ti niraha i ma, "Kimiaha hiamafatarig ira? Iarmama riti tini karu. Napin riti revan mini pen ti namritaik savanhi ma, 'Narik. Ipwet tukevən mamhu ia namhien sakrau.'

²⁹ Miregi rini ma, 'Iakarpwah.' Mata kurira ira rarari ia notarigien savanhi, mevən.

³⁰ Nana tata savanhi revan ti pivni mini pen nægkiarrien kuatia.

Miregi rini ma, 'Ramasan tata, pwah iakevan.' Mata in rapwah nevənien.

³¹ Sa paku ia nirau ro nakwai tata savanhi?"

Miregi iraha hani ma, "Namritaik."

Miregi Iesu rini pen ti niraha i ma, "Iakamini niparhienien tukumiaha i narmama samame kamaraku pen takis minraha mine nipran me savai suatuk kamhakupwan ia kimiaha, mamhauvni mwə ia nitatae sa Kumwesan ramarimənu ira.

³² Iakini iamihni ira ti nari na ma Jon Paptas rimauvehe tukumiaha mahatan suatuk atukwatukw sa tihesi pen, nana kimiaha hiarpwah ninien niparhienien ira. Mata narmama samame kamaraku pen takis minraha mine nipran me savai suatuk hamani niparhienien ira. Kurira ira histoni, mata hiarpwah nararigien ia noien araha sakimiaha, mamhani ihi neikuaien ira."

Iesu rusipekin ia nimekrep savai iamə asori

³³ "Kimiaha tihatarig iou pwah iakini irapw nusipekinien riti mwi. Iama asori riti rapwei nakws naha krep ia namhien savanhi, mukurei pen napai rukurau kurau ira, mvasi kapwier mo nakwan sa tukeiva testesi tipwei krep ikin ti nuvehien nisen, mo mwi napai rapwəmwis mutə tukatui ti krep ikin. Napin ro sampam ira, raseni narmama nepwin hauvehe mhatui ti nimekrep savanhi. Iraha tuhəmhū ikin, mhesi kwənkwaikrep, mhəuai, mhəuvei pen niparin m iama asori. Iama asori ramri pen nimekrep savanhi ia raginraha, mier, mevən ia tənə əpa iti.

³⁴ Napin kwənkwaikrep rimruə, iama asori rarhi pen narmama me nepwin samame kamho tukwini nari min həuvən mhəta nəmə hamatui ti nimekrep savanhi. In rokeikei ma tuhəuvei pen kwənkwaikrep me nepwin minraha.

³⁵ Mata nama kamhatui ti krep hakwtəmhiri iotukwininari me savanhi, mhəvasi riti, mhousi əpune riti, nana mhəkwi riti ia karuətəri.

³⁶ Iama asori rarari, marhi pen mwi narmama nepwin mwi kamho tukwini nari min həuvən. Nana nama kamhatui ti krep ho mwi nari kuatia ia niraha.

³⁷ Sampam iama asori rarhi pen tini, mini ma, 'Iraha tuhəvai narik.'

³⁸ Mətə nəpɪn nəmə kamhətui ti krep hətɔni tini iəmə asori, həni pen ti nirəha me i mə, 'Kwa tini iəmə asori nəha. Nəpɪn tata səvənhi tremha, nimeɪ krep i ruvehe mo səvənhi. Həuvehe, pwəh sousi əpune nənə nimeɪ krep səvənhi truvehe mo səkitaha i.'

³⁹ Nənə irəha həkwətəmhirɪ, mhousi əpune, mhərarki irapw ia tanirua.

⁴⁰ Ro iamɪnhi irə nəpɪn iəmə asori səvəi nimeɪ krep truvehe, tro nəfə ia nəmə hamətui ti nimeɪ krep səvənhi?"

⁴¹ Miregi nəmə asori me həni pen ti Iesu i mə, "In trousi əpune nəmə ərəha me nəha ia noien riti rərəha anan, məseni nərməpə me həuvehe mhətui ti nimeɪ krep səvənhi. Irəha tuhesi kwənkwaɪ krep ia nəpɪn atukwatukw səvənhi, mhəuai, mhəuvei pen nɪpərɪn min."

⁴² Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, "Rosi kimiaha hiəpkəvsini raka mhə nəgkiariien i ia Nəkukua İkinan rini mə,

'Kəruətərei nəha nəmə kamhəuvrəhəkin nimwə hənuə rərəha, mhəpwəh,
təkwtəkwni nəha ruvəuvehe mino kəruətərei sə rəpi raka pam kəruətərei me,
məkwətəmhirɪ əknekin pam nimwə.

Iərimənu səkitaha rino nəri i,
sətoni nəmrɪtaha rier tukwe?"

⁴³ Ro pen iakani pehe tukumiaha i mə nitətə sə Kumwesən ramərɪmənu irə raməmak ia rəgimiaha, tukamevən kuvehi raka tukumiaha kuvei pen m nərmama nəpwin səməme tuhəukuə kwənkwan me.

⁴⁴ Iərmama sə trimwei pen ia kəruətərei nəha, nɪkəkrin me trəkwəpɪrəkwpɪr. Trini minua kəruətərei nəha rɪmwei pen ia iərmama riti, iərmama nəha trɪpwarɪspwarɪs."

⁴⁵ Nəpɪn pris asori me mine Farisi me həregi nusipekinien me nəha Iesu rani, həukurən mə raməgkiari ia nirəha.

⁴⁶ Hokeikei mə tuhəkwətəmhirɪ in, mətə hənhəkir nərmama me ti nəri nə mə irəha kamhəni mə in profet pərhiən riti.

22

Iesu rusipekin ia nəveginien asori

¹ Nənə Iesu rəgkiari mwi minraha, musipekin mini mə,

² "Suatuk sə Kumwesən ia neiai ramərɪmənu ia nitətə səvənhi rəmwhen ia kig riti sə ro nəveginien asori səvəi tini ti nəri nə mə tini rɪpkiri a pran səvənhi.^a

³ Rərhi pen nərmama səməme kamho tukwini nari min həuvən mhəkwein nərmama səməme in ruvəni pen raka ti nirəha i mə tuhəuvehe, mətə irəha həpwəh nokeikeien mə tuhəuvehe.

⁴ Ro pen kig rərari mərhi pen nərmama nəpwin mwi səməme kamho tukwini nari min, rini pen ti nirəha i mə, 'Kimiaha tihəuvən mhəni pen ti nərmama səməme iakuvəni raka ti nirəha i mə tuhəuvehe mə hətə ro iakinəpnəpənə raka səiou nəveginien. Iakinousi əpune raka kau me səiou mine kwətɪ kau me səiou həsisi amasan. Narɪmnari me pam i iakameitenhi a kimiaha. Tihəuvehe ti nəveginien asori səiou sə iakamo səvəi nərik ti nəri nə mə rɪpkiri a pran səvənhi.'

⁵ Mətə irəha ho nəri auər a ia nəgkiariien səvəi kig, mamhəuvən. Riti revən ti səvənhi nəmhien. Riti revən ti səvənhi stoa.

⁶ Nərmama me nəha nəpwin həkwətəmhirɪ nərmama səməme kamho tukwini nari m kig, mho naurisien minraha, mhousi əpune irəha.

⁷ Ia nəpɪn nəha kig niemaha rəpi. Ro pen rərhi pen naruağən me səvənhi, həuvən mhousi əpune nərmama me nəha səməme hənousi əpune səvənhi me nərmama, nənə mhəuvəni taon səvənraha.

⁸ Kurirə irə kig rini pen ti nərmama səməme kamho tukwini nari min mə, 'Nəveginien asori səiou sə iakamo ti nərik sə rɪpkiri a pran i iakinəpnəpənə pam tukwe, mətə səməme iakuvəni raka ti nirəha i mə tuhəuvehe həpwəh nəmwhenien.

⁹ Ro iamɪnhi irə, kimiaha tihəuvən fwe suatuk me, mhəni pen ti nərmama me pam səməme hiətoni irəha mə tuhəuvehe ia nəveginien səiou.'

¹⁰ Nənə nərmama me nəha kamho tukwini nari m kig həier, mhəuvən ia suatuk me, mhəkwein nərmama me pam səməme hətoni irəha, nəkur ərəha mine nəkur amasan, həuvehi irəha mhəuvən ti nəveginien asori səvəi kig. Nənə nimwə sə kaməni nari ikɪn rukuər ia nərmama.

21:38: Mat 27:18 **21:39:** Hip 13:12 **21:42:** Wok Me 4:11, Rom 9:33, 1Tes 2:6-8 **21:44:** Dan 2:44-45 **21:46:** Mat 21:26 ^a **22:2:** Suatuk riti mwi ti ninien nəgkiariien i ro iamɪnhi irə: "Nitətə ia neiai rəmwhen ia kig riti sə ro nəveginien asori səvəi tini ti nəri nə mə tini rɪpkiri a pran səvənhi. **22:4:** Mat 21:36 **22:6:** Mat 21:35

¹¹ Mətə nəpɪn kɪg ruvɪnmwə pehe mə trətɔni nərɪmama me nəha səməme həuvehe, rətə iərɪmama riti raməni nari nɪp̄karkahu mhə tɪnari atukwatukw sə kamarkahu i ia nəveginien sə ro iamɪnhi.

¹² Nənə kɪg rini pen tukwe in mə, 'Iou riti! Ikəfuvɪnmwə pehe irə məpwəh narkahuien tɪnari atukwatukw sə kamarkahu i ia nəveginien iamɪnhi?' Nənə iərɪmama nəha rireirei mə trini nəfe.

¹³ Nənə kɪg rini pen ti nərɪmama me nəha kamho tukwini nari min mə, 'Hərihi rəgin mi mine nisun mi, mhərarki irapw iruə ia nəp̄itəvien. Kwopun nəha nərɪmama tuhasək ikin, mhahi tərini revɪnraha.' "

¹⁴ Nənə Iesu rarə mini mwi mə, "Kaməkweɪn nərɪmama həp̄ik mə tuhəuvehe, mətə houihi a Kumwesən ruvər̄fi raka irəha mə səvənhi me."

Ratukwatukw mə tukər̄aku pen takis m Kig Sisa uə rekəm?

¹⁵ Ia nəp̄in nəha Farisi me həuvən, mhəgkiari pəri, mamhəres mə tuhəfo mho Iesu rəfwəkour ia nəgkiariien səvənhi.

¹⁶ Nəp̄in həgkiari pam, hərhi pen nərɪmama nepwɪn səvənraha ti Iesu həuvən irəha nərɪmama nepwɪn səvəi Kig Herot, nənə mhəni mə, "Iahatən. Kimaha iahəukurən mə ik iəmə sə ikani nɪp̄ər̄hienien. Ikamahatən atukwatukw suatuk sə Kumwesən rokeikei mə nərɪmama tuhesi pen. Ikəpwəh nehekiriien nərɪmama, mətə nəmə asori uə nəmə auər̄ a ikahatən rəm̄nəmwhen a ti nɪrəha.

¹⁷ Ro iamɪnhi irə tiko mini pehe ro tukumaha i nətər̄igien səim. Ratukwatukw ia Loa səkitaha mə tsər̄əku pen nəmri takis m Kig Sisa uə rekəm?"

¹⁸ Mətə Iesu ruvəukurən raka nətər̄igien ərəha səvənraha, rini mə, "Kimiaha kəuətəkəsua me. Rəfo hiameipweipwi iou iamɪnhi irə?"

¹⁹ Həuvehi silin riti mhəuvehi mhəuvehe, pwəh iakətə ro." Nənə irəha həuvei pen silin riti min.

²⁰ Nənə Iesu rini pen ti nɪrəha i mə, "Nənɪmwi iərɪmama sin i ia silin? Nənə nəghi sin i?"

²¹ Miregi həni mə, "Nənɪmwi Kig Sisa mine nəghi Kig Sisa."

Miregi Iesu rini pen ti nɪrəha i mə, "Ro iamɪnhi irə narimnari me səvəi Kig Sisa hiəuvei pen m Kig Sisa. Narimnari me səvəi Kumwesən hiəuvei pen m Kumwesən."

²² Nəp̄in irəha həregi nəgkiariien səvənhi, nənimenraha rier. Nənə həpwəh Iesu mamhəuvən.

Iər̄imənu in Kumwesən səvəi nərɪmama səməme kamhəm̄iru

²³ Ia nəp̄in nəha mwi Satusi me nepwɪn həuvehe ti Iesu. (Satusi me irəha kamhəni mə iərɪmama sə ruvamhə ko ripkətui mhə mwi.) Irəha həuvehe mhəres Iesu nəresien riti,

²⁴ mhəni mə, "Iahatən, Moses rɪməni mə, 'Trini minuə iər̄man riti remhə, məpwəh səvənhi pran, mətə tɪnɪnrau rɪwən, piəvi iər̄man nəha traməkəikei miri pran nəha rouər̄əhi nəkwər̄hakwər̄ha me, rouəsihagin piəvi iəmə nəha.'

²⁵ Mətə nər̄man me nepwɪn səkitaha, irəha pam sefen. Irəha piəvnraha me. Sə rasori riri pran riti, rouəpwəh nər̄əhiien iəkunouihiti riti, remhə, məpwəh səvənhi pran. Nənə piəvi iər̄man nəha riri.

²⁶ Piəvni sə resi pen in mwi ro iamɪnhi irə. Nənə piəvni sə ro kahar in mwi ro iamɪnhi irə mamevən meste sampam.

²⁷ Nər̄man me nəha sefen hemhə pam. Nənə prən nəha remhə mwi.

²⁸ Ni pehe ro tukumaha i. Ia nəp̄in nəha Kumwesən tro nər̄mama hətui mwi ia nemhəien, prən nəha səvəi sin ia nər̄man me nəha sefen, ti nəri nə mə irəha pam həməiri in?"

²⁹ Mətə Iesu rini pen ti nɪrəha i mə, "Kimiaha hiəireirei nɪpwrai nəgkiariien me ia Nəkukua Ikinan, mhəireirei mwi niskaiien səvəi Kumwesən. Ro iamɪnhi irə mine nahatənien səkimiaha ripkatukwatukw mhə.

³⁰ Nəp̄in nər̄mama tuhətui mwi ia nemhəien, nər̄man tuhəpwəh niriien nɪpran, nɪpran tuhəpwəh nesi penien nər̄man. Mətə irəha tuhəmwhen ia nagelo me ia neiai.

³¹ Nənə nəgkiariien səvəi nəgkiariien i hiaməni mə iər̄mama ko ripkətui mhə mwi ia nemhəien. Rosi kimiaha hiəp̄kəvsini raka mhə nəgkiariien i Kumwesən rɪməni pehe tukumiaha i uə? Rɪməni mə,

³² 'Iou Kumwesən səvəi Epraham mine Kumwesən səvəi Aesak mine Kumwesən səvəi Jekop.' In ripko mhə Kumwesən səvəi nər̄mama me səməme həuvamhə, mətə in Kumwesən səvəi nər̄mama me səməme kamhəm̄iru."

³³ Nəp̄in nər̄mama me həregi nəgkiariien nəha Iesu ramahatən nər̄mama me irə, nənimenraha rier.

Nāfe loa in rasori ia loa me nepwin?

³⁴ Mātā nāpin Farisi me hāregi mā Iesu rāsīsāg tārhuī Satusi me ia nāgkiariien sāvānhi, irāha housēsīmwin irāha me.

³⁵ Irāha riti in iahatān sāvāi Loa rāres pen nari riti min mā triregi ro Iesu mā trāfni irā. In rini mā,

³⁶ “Iahatān. Nāfe loa ia Loa sāvāi Moses in rasori?”

³⁷ Miregi Iesu rini pen tukwe in mā, “Tikamākeikei mokeikei Iārimānu Kumwesān sām ia rerim me pam, mokeikei in ia nīmīruīen me pam sām, mokeikei in ia nātārigien me pam sām.’

³⁸ Loa nāha in rasori makupwān ia loa me.

³⁹ Nānā loa saro kēru irā rakurirā pen loa nāha rāmwhēn irā. Rini mā, “Tikamākeikei mokeikei piam rāmwhēn ikokeikei atukw a ik.’

⁴⁰ Nāgkiariien me pam kīmārai pen ia Loa sāvāi Moses mine nākukua me sāvāi profet kupwān me hāgher pen ia loa mi nāha.”

Kristo in tini sin?

⁴¹ Farisi me housēsīmwin irāha me, nānā Iesu rāres pen irāha i

⁴² mā, “Kimiāha hiamāfātārig irā mā Kristo in tini sin?”

Miregi irāha hāni pen tukwe in mā, “In tini Kig Tēvit ti nāri nā mā truku pen ia kwānākwus sāvānhi.”

⁴³ Miregi Iesu rini pen ti nirāha i mā, “Mātā rāfo nāha Kig Tēvit rinākwēn Kristo mā Iārimānu sāvānhi? Ia nāpin nāha Nānimwin Ikinan rinarā irā Kig Tēvit rīmāni mā,

⁴⁴ ‘Kumwesān rini pen ti Iārimānu sāvāni mā,

Ōkure ia nikarek mwatuk

mesite tako nārmama sāmāme hāmāmwāki ik hāuvehe,

tikārpwi utā tīpage nisum mi ia nirāha.’

⁴⁵ Mā Kig Tēvit rinākwēn Kristo mā Iārimānu sāvānhi rāfo kimiāha hiamāni mā in tini Kig Tēvit?”^b

⁴⁶ Nāpin Iesu rāres nāresien nāha, iārmama riti riwān ko riripwēn pen min. Ia nāpin nāha māmēvān, nārmama pam hāhekīr nāresien nāresien me min.

23

Iesu rāgkiari skai m Farisi me mine nahatān me sāvāi Loa

¹ Iesu rāgkiari m nārmama me mine nārmama me sāvānhi, mīni mā,

² “Nahatān me sāvāi Loa mine Farisi me kamhākure ia tāmwiki Moses.

³ Ro iamānhi irā kimiāha tihāmākeikei mhāsiai irāha, mhō nāfe nāghin irāha hāni pehe tukumiāha i. Mātā tihāpwāh noien rāmwhēn ia nirāha. Irāha kamhāvisau, mātā hāpko mhā nāfe kamhāni.

⁴ Kamhākeikei m nārmama me mā tuhēsi pen loa skai me sāmāme hāmwhēn ia katipā sārīpam, mātā irāha hāpkuvei pen mhā nākwai rāginrāha riti mhāsitu ia nirāha ti natipāien.

⁵ Kamhō noien amasan me pam sāvānrāha mā nārmama tuhātōni hāgnāgini irāha. Kwāti tānārīpw me i kīmāvai pen nāgkiariien sāvāi Kumwesān irā, nārmama kamhārihi tārini pen ia nīpwānanrāha mine rāginrāha, nahatān me sāvāi Loa kamhākusi sāvānrāha sārīpwinari, mhō mwī nusvenhi karkāhu me sāvānrāha hāpwāmwis.

⁶ Ia nāveginiēn asori me irāha hōkeikei mā tuhākure ia kwopun kamsiai nārmama me ikīn. Ia nākwai nīmwfāwaki me sāvāi nākur Isrel hōkeikei mā tuhākure ia kwopun amasan me.

⁷ Ia kwopun kamo maket me ikīn hōkeikei mā nārmama tuhākweīn irāha ia nisaiiēn, mhōkeikei nāpin nārmama hākweīn irāha mā, ‘Iahatān.’

⁸ Mātā kimiāha tihāpwāh nāsēniēn nārmama hākweīn kimiāha mā ‘Iahatān,’ ti nāri nā mā iahatān sākimiāha kuatīa a, nānā kimiāha piāvmiāha me.

⁹ Nānā tihāpwāh nākweīniēn iārmama riti ia tīprānā i mā ‘Tata,’ ti nāri nā mā Tata sākimiāha kuatīa a. In ramarā fwe ia neiai.

¹⁰ Nānā tihāpwāh nāsēniēn nārmama hākweīn kimiāha mā ‘Iārimānu,’ ti nāri nā mā sākimiāha Iārimānu kuatīa a. In i iou, Kristo.

22:37: Dut 6:5

22:39: Lev 19:18

22:40: Mat 7:12, Rom 13:10, Kal 5:14

22:42: Jon 7:42

22:43: Mat

26:64 ^b 22:45: Nākur Isrel me fwe kupwān hāuvākurān raka mā profet me sāvāi Kumwesān hāmāni mā iārmama riti truku pen ia kwānākwus sāvāi Kig Tēvit mārimānu ia nirāha. Iāmā nāha kani nāghin mā ‘Kristo’ uā ‘Mesaea’ uā ‘Tini Tēvit.’ Ia kwāti nāgkiariēn i, Iesu rokeikei mā nāmā asori me tuhātā sas Kristo mā in rīpko mhā tini Kig Tēvit āpa, mātā in Tini Kumwesān. Satōni mhākurān mā in Tini Kumwesān ti nāri nā mā Kig Tēvit rākweīn in mā Iārimānu sāvānhi. **23:3:**

Mal 2:7-8

23:5: Mat 6:1, Eks 13:9, Dut 6:8, Nam 15:38-39

23:6: Mat 6:5, Luk 14:7

¹¹ Iærmama sə rokeikei mə trasori ia kimiaha in traməkeikei muvehe mo iærmama sə ramo tukwini nari m kimiaha.

¹² Mətə iærmama sə rauvehi utə in, Kumwesən truvehi irapw in. Iærmama sə rauvehi irapw in Kumwesən truvehi utə in.

¹³ Trərəha anan tukumiaha nahatən me səvəi Loa mine Farisi me. Kimiaha kəuətəkəsua me. Hiaməsisəg ia təpinhə ia nitətə ia neiai^a ia nəmri nærmama. Kimiaha hiəpwəh nuvn-imwəien ia nitətə nəha, nənə hiaməsisəg mwi nærmama səməme hokeikei mə tuhəuvnimwə irə.

¹⁴ b

¹⁵ Trərəha anan tukumiaha nahatən me səvəi Loa mine Farisi me. Kimiaha kəuətəkəsua me. Hiəsua ia nitətə me mhəpi simwin ia təsi mine tənə mhəuvən isipwin mə tihəvi iærmama kuatia ruvehe mukurirə ia kimiaha. Nənə nəpin in ruvehe mukurirə ia kimiaha, hio ruvehe mərəha anan məpi raka kimiaha. Nipwnəti kwopun napw asori rauək ikin irəha nə kimiaha.

¹⁶ Trərəha anan tukumiaha. Kimiaha nærmama hiaməiri pen nærmama ia suatuk sə tuhesi, mətə nənimemiaha rifwə. Hiaməni mə 'Trini minua iærmama riti rahatən nimwə səvəi Kumwesən, muvehi kwəsua hi irə, nəgkiariien nəha ro nəri auər a. Mətə trini minua rahatən kol ia nəkwai nimwə nəha, muvehi kwəsua hi irə, in traməkeikei mo nəfe in ramini.'

¹⁷ Kimiaha hiəreirei nari. Nənimemiaha rifwə. Sə pəku nəha ro ikinan məpi raka, kol nəha uə nimwəfwaki sə ro kol ruvehe mo ikinan i?

¹⁸ Nənə kimiaha hiaməni mə, 'Trini minua iærmama riti rahatən nifatə səvəi Kumwesən, muvehi kwəsua hi irə, nəgkiariien nəha ro nəri auər a. Mətə trini minua rahatən nari riti sə kinəmri utə ia təkure nifatə nəha, in traməkeikei mo nəfe in ramini.'

¹⁹ Kimiaha nənimemiaha rifwə. Sə pəku nəha ro ikinan məpi raka, nəri sə raməmak utə ia təkure nifatə uə nifatə səvəi Kumwesən sə ro nəri nəha ruvehe mo ikinan i?

²⁰ Ro iamini hi irə iærmama sə ramahatən nifatə səvəi Kumwesən, mauvehi kwəsua hi irə, in ramahatən nifatə nəha mine narimnari me pam səməme kamhəmak ia təkuren kauvei pen m Kumwesən, mauvehi kwəsua hi ia nirəha.

²¹ Nənə iærmama sə ramahatən nimwə səvəi Kumwesən, mauvehi kwəsua hi irə, in ramahatən nimwə nəha mine Kumwesən sə ramarə fwe ia nəkwān, mauvehi kwəsua hi ia nirau.

²² Nənə iærmama sə ramahatən neiai, mauvehi kwəsua hi irə, ramahatən Kumwesən mine jea sə Kumwesən raməkure irə mamərimənu, mauvehi kwəsua hi ia nirau.

²³ Trərəha anan tukumiaha nahatən me səvəi Loa mine Farisi me. Kimiaha kəuətəkəsua me. Hiaməuai narimnari me səkimiaha ia kusen ten, mamhəuvei pen riti m Kumwesən. Hiamo iamini hi irə ia nəri ouih rəmwhen ia nimwai nei me səməme kavi rərəgi pen ia nəveginien. Mətə hienənouenou nəgkiariien me həpam mwi. Kimərai pen ia Loa səvəi Kumwesən mə iærmama traməkeikei mo noien atukwatukw, mamapi ti iærmama, nənə mamahatətə ia Kumwesən. Ramasan mə kimiaha hiamo nəgkiariien asori me nəha, mhəpwəh nənənouenouien mwi nəgkiariien ouih me.

²⁴ Kimiaha nærmama hiaməiri pen nærmama ia suatuk sə tuhesi, mətə nənimemiaha rifwə. Nəpin hiənəmwī nui, hiəpeki raka manman irə, mətə hiəpkətə mhə nərimiru nəha kamel raməmak irə, nənə hiətəgi ai.

²⁵ Trərəha anan tukumiaha nahatən me səvəi Loa mine Farisi me. Kimiaha kəuətəkəsua me. Noien səkimiaha rəmwhen ia kap mine tiki nari kaikuas irə iruə rəmher mətə nəkwān rəmkekik. Fwe imwə rerimiahā rukuar ia nərəhaien mine nakresien. Hiamətərig əpa tukumiaha me.

²⁶ Ik Farisi, nənimem rifwə pərhien. Kupwən maikuas ia nəkwai kap mine plet kurirə ikəpərhi tekin iruə rəmher.

²⁷ Trərəha anan tukumiaha nahatən me səvəi Loa mine Farisi me. Kimiaha kəuətəkəsua me. Kimiaha hiamwhen ia nipəgi kəruətərei sə kərkwafə pen iærmama sə remhə ikin kəfəri

23:11: Mat 20:26, Mak 9:35, Luk 22:26 **23:12:** Job 22:29, Prov 29:23, Esik 21:26, Luk 14:11, 18:14 ^a **23:13:** Nəpin ripik Matiu rani nəgkiariien i mə "Nitətə ia neiai." Nipwrai nəgkiariien i in i "Nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə."

^b **23:14:** Ia Niutestamen me nepwin kimərai tui anan ia nəgkiariien səvəi nəkur Kris nəgkiariien səvəi vas 14 riwən. Mətə ia Niutestamen me nepwin sə kimərai kurirə nəgkiariien ia vas 14 raməmak ia nirəha. Kamhəni mə, "Trərəha anan tukumiaha nahatən me səvəi Loa mine Farisi me. Hiaməikuas ia nipran me səməme nərman me səvənrəha həuvamhə, mamhakres narimnari me səvənrəha, nənə mamho mwi nəfwakien əpwəmwis me mə nærmama tuhətoni həsiai kimiaha tukwe. Kumwesən trərpwin noien ərəha me səkimiaha məpi raka nærmama nepwin." **23:16:**

Mat 15:14 **23:22:** Aes 66:1, Mat 5:34 **23:23:** Lev 27:30, Maeka 6:8 **23:25:** Mak 7:4 **23:27:** Wok Me 23:3

irua rəpsan. Nəpɪn nərmama hətoni irua, rerinraha rirhi mə ramasan, mətə fwe imwə rukuər ia nɪkəkri iərmama mine nɪpwrən sə rɪmərɪr məmkemik.

²⁸ Ia noien nəha rəmwhen a mwi nəpɪn nərmama hətə nɪpwrəmiəha irua, rerinraha rirhi mə kimiaha hiatukwatukw, mətə fwe imwə rerimiəha rukuər ia neikuəien mine noien ərəha me.

²⁹ Trərəha anan tukumiəha nahatən me səvəi Loa mine Farisi me. Kimiəha kəuətəkəsə me. Hiəuvrhəkin kref me səvəi profet me mine nəmə atukwatukw me, mamhərəkwi utə tihinari me ia nirəha.

³⁰ Kimiəha hiəməni mə, ‘Rɪpkɪni mɪnuə samarə ia nəpɪn kupwən səvəi kaha me, ko səpwəh noien rəmwhen irəha həno, mhousi əpune profet me.’

³¹ Ia nəgkiəriien nəha kimiaha hiəməni pui atukw a kimiaha mə nɪpərhiəniən i nɪmwɪpwi nərmama me nəha səməme hənousi əpune profet kupwən me irəha nə kimiaha.

³² Ramasan mə kimiaha tihərɪpɪn noien ərəha me nəha kaha kupwən me səkimiaha həno stat mho, mho sampam irə.

³³ Kimiəha snek me, hiəmwhen ia nɪpwnətɪ snek me kamhahi əpune iərmama! Tihəfo mhəp mə Kumwəsən trəpwəh nərpwɪniən noien ərəha me səkimiaha ia kwopun napw asori rauək ikin?

³⁴ Tɪ nəri nə mə kimiaha hiəmo noien me nəha, iou takərhi pehe profet me, mine nərmama səməme həkukurən nari, mine nahatən me həuvehe tukumiəha. Kimiəha tihousi əpune nəpwin, mhərui tərini pen nəpwin ia nei kamarkuəui, mhousi nəpwin ia nəkwai nɪmwəfwaki me səkimiaha, mhərɪpwi irəha ia taon me.

³⁵ Takərhi pehe irəha tukumiəha iamɪnhi irə mə kimiaha nərmama ipwet mine tihəuvehi nərpwɪniən tɪ nite nəkur atukwatukw me pam sə rɪnəi ia tɪpɾənə i rostat ia nite Epel, iəmə sə rɪpko mhə nərhəhien riti, muvehe meste nite Sekarəə tɪni Perekia sə kimiaha hiənousi əpune ia nɪmwə səvəi Kumwəsən ia nɪmwɾhenhi nɪfatə mine kwopun sə ro ikinan.

³⁶ Iakani nɪpərhiəniən tukumiəha i narimnari me pam i treste kimiaha nərmama ipwet mine.”

Iesu rasək ti nəkur Jerusalem

³⁷ “Jerusalem, Jerusalem! Ik taon i ikamousi əpune profet me, maməkwi əpune nərmama səməme Kumwəsən ramərhi pehe irəha tukw ik. Nəpɪn rɪpik iakokeiki mə takousəsɪmwɪn nɪpwnətɪm me rəmwhen ia rɪnhi menu ramo ia tɪni me mauiui irəha ia tərəgin mi. Mətə kimiaha hiəpwəh nokeikeiien.

³⁸ Hətə ro. Təkwtəkwi nəha Kumwəsən trəpwəh nɪmwə səkimiaha^C ro tekɪn a.

³⁹ Iakamini pehe tukumiəha i mə kimiaha tihəpwəh mwi nətoniən iou meste tihəni mə, ‘Səgnəgini iərmama i rauvehe ia nəghi Iərimənu səkitaha.’ ”

24

Iesu rini irapw mə tukousi testesi pam nɪmwə səvəi Kumwəsən

¹ Iesu rier ia nɪmwə səvəi Kumwəsən mamevən. Ia nəpɪn nəha nərmama me səvənhi həuvehe mhahatən pen nɪmwə nəha mine nɪmwə me nəha kiməuvrhəkin pen mwi irə mə i trətəni.

² Nənə Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Kimiəha hiəmətə nɪmwə me i? Iakani nɪpərhiəniən tukumiəha i mə tukamevən tukousi testesi pam, kəruətəri riti ko rəpwəh nərer əknekinien ia riti.”

Nuveheien səvəi Iərimənu mine nəpɪn sampam

³ Kurirə irə Iesu raməkure ia Təkuər Olif, nənə nərmama me səvənhi həuvehe tukwe. Nəpɪn irəha mɪn əpa həres pen in i mə, “Tiko mɪni ro tukumaha i mə narimnari me i tuhəuvehe tɪnəsən? Nəfe nɪmtətien truvehe mahatən pen mə nuveheien səim mine nəpɪn sampam krouvəuvehe ipaka?”

⁴ Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Kimiəha tihəməsiari kamo iərmama riti reikuə ia kimiaha.

⁵ Nərmama həpik tuhəuvehe ia nəghik, mhəni mə irəha Kristo. Tuheikuə ia nərmama həpik.

23:28: Luk 16:15 **23:31:** Wok Me 7:52 **23:33:** Mat 3:7, 12:34, Luk 3:7 **23:34:** 1Tes 2:15, Mat 10:23 **23:35:** Jen 4:8, Hip 11:4, 2Kron 24:20-21 **23:37:** Wok Me 7:59, 1Tes 2:15 **23:38:** 1King 9:7-8, Jer 12:7, 22:5 ^C **23:38:** Rosi nəgkiəriien i mə ‘Nɪmwə səkimiaha’ raməgkiari ia nɪmwə səvəi Kumwəsən. Fwe tui anan nɪmwəfwaki nəha ramərər fwe Jerusalem. **23:39:** Sam 118:26, Mat 21:9 **24:2:** Luk 19:44 **24:5:** Mat 24:23-24, Wok Me 5:36-37, 1Jon 2:18

⁶ Kimiaha tihæregi nærmama tuhævisau ia naruagænien me mæ 'naruagænien riti fwe' uæ 'naruagænien trutæ.' Tihætui amasan ræraha hiæhekir; ti næri næ mæ næri naha tramækeikei muvehe, mætæ ripko mhæ ihi næpin sampam.

⁷ Iakamini iamînhi iræ ti næri næ mæ nærmama ia kwænækwus riti tuhæskämter mharuagæn iræha nærmama ia kwænækwus æpæ. Nærmama sævai kig riti tuhæskämter mharuagæn iræha nærmama sævai kig æpæ. Nukumhæ trahi nærmama. Kwopun me nepwin nimwnimwien trikiu.

⁸ Mætæ narimnari me pam i ræmwhen a ia pran sæ rinamregi tækutan rinamæmisæ ti nærhiiien iakunouihî.

⁹ Ia næpin naha tukuvei pen kimiaha ia rægi nærmama mæ iræha tuho næmisæien m kimiaha, mhousi æpune kimiaha. Nærmama ia tæntætænæ me pam tuhæmwæki kimiaha ti næri næ mæ kimiaha nærmama me sæiou.

¹⁰ Nærmama hæpik nahatætæien sævænraha trimwei. Iræha tuhæseni pen iræha me ia rægi næmæ æraha me, mhæmwæki iræha me.

¹¹ Profet eikuæ me hæpik tuhæskämter, mheikuæ ia nærmama me hæpik.

¹² Nænæ ti næri næ mæ noien æraha truvehe masori, nærmama hæpik nokeikeiien sævænraha truvehe mækwiei.

¹³ Mætæ iærmama sæ trærer æknekin ia nahatætæien sævænhi meste nærhæien me i hæuvehe mhækurau pam, Kumwesæn truvehimîru in.

¹⁴ Tukini irapw nægkiariien amasan i ramægkiari ia nitætæ sæ Kumwesæn ramærimænu iræ. Nærmama ia tæntætænæ me pam tuhamækeikei mhæregi kuriræ iræ næpin sampam truvehe."

Iesu ramægkiari ia nærhæien sæ treste nækur Jerusalem

¹⁵ "Kimiaha tihætوني næri naha Profet Taniel rimani kani mæ 'Næri sæ ræraha anan mamouraha narimnari ikinan.' Tramærer ia kwopun ikinan fwe ia nækwai nimwæ sævai Kumwesæn. Næpin kimiaha tihætوني, iærmama sæ ramævsini nækukuæ i tramækeikei mukuræn nipwran.

¹⁶ Nærmama ia tænæ Jutia tuhamækeikei mhæp mhækwafæ ia tækuær me.

¹⁷ Trîni minuæ iærmama riti ramapwis ia tækure nimwæ sævænhi, tramækeikei meiwaiu map akwauakw, mæpwæh nuvnmwæien mæ truvehi nari riti sæ ræmak ia nækwai nimwæ sævænhi.

¹⁸ Nænæ trîni minuæ iærmama riti ramæmhu ia næmhien sævænhi, tramækeikei map akwauakw, mæpwæh nîrærigien mevæn imwæni mæ truvehi sævænhi tinari.

¹⁹ Træræha anan ti nipran me sëmæme tuhæpæmpæm mine sëmæme tuhamæuvei pen kænunu m nækwærhakwæraha æmtæmetæ me ia næpin naha.

²⁰ Tihæfwaki mæ næpin naha tihæp iræ træpwæh nuveheien ia næpin sævai nækwieiiien uæ ia Sapat riti,

²¹ ti næri næ mæ næpin naha næpin sævai nærhæien. Nærhæien naha trasori mæpi raka nærhæien me pam sëmæme hæuvævehe raka fwe nukune naræien mesite pehe ipwet mine. Nænæ nærhæien riti mwi riwæn truvehe mæpi raka.

²² Ko nærhæien naha ravæn æpwæmwis, nærmama me hemhæ pam. Mætæ Iærimænu tro næpin sæ nærhæien naha travæn iræ rukwakwa. In tro iamînhi iræ mæ truvehimîru nærmama me sævænhi sëmæme in ruværfi raka iræha.

²³ Ia næpin naha, trîni minuæ iærmama riti rini pehe tukumiaha i mæ, 'Hætæ ro, Kristo i' uæ 'Hætæ ro, Kristo naha,' kimiaha tihæpwæh niniiien nipærhienien iræ.

²⁴ Nærmama tuhæskämter. Nepwin tuhæni mæ iræha Kristo, mætæ neikuæien. Nepwin tuhæni mæ iræha profet, mætæ neikuæien. Tuho nimtætien asori me mine narimnari me nærmama tuhætوني mhærkæri asori nari iræ. Iræha tuhæmwur mæ tuheikuæ ia nærmama sëmæme Kumwesæn ruværfi raka iræha, trîni minuæ iræha hæukuræn noien.

²⁵ Hætæ ro. Narimnari me pam iakukupwæn muvæni raka tukumiaha i.

²⁶ Ro iamînhi iræ trîni minuæ nærmama me nepwin hæni pehe tukumiaha i mæ, 'Hætæ ro. Kristo in fwe ia kwopun akwesakwes ikin,' tihæpwæh nevænien fwe ikin. Trîni minuæ hæni mæ, 'Hætæ ro. In i ia nækwai nimwæ,' tihæpwæh niniiien nipærhienien iræ.

²⁷ Næpin rouapir iræ nærmama hætoni nhæiapwien sævænhi fwe pesu meste nari fwe prehî. Iou, Iæmæti Iærmama, nuveheien sæiou tro mwi iamînhi iræ.

²⁸ Ia kwopun pæku nipwrai næri remhæ lkin menu me naha kamhani nipwrai næri sæ remhæ tuhæuvehe mhousæsimwîn iræha me, mhani."

Iæmati Iærmama truvehe mwi

24:7: 2Kron 15:6, Aes 19:2 **24:9:** Mat 10:22, Jon 15:18 **24:11:** Mat 24:5,24, 1Jon 4:1 **24:13:** Mat 10:22 **24:14:** Mat 10:18, 28:19 **24:15:** Dan 9:27, 11:31, Dan 12:11 **24:17:** Luk 17:31 **24:21:** Dan 12:1, Joel 2:2, Rev 7:14 **24:23:** Mat 24:5,11 **24:24:** Dut 13:1-3, 2Tes 2:8-9, Rev 13:13-14 **24:26:** Luk 17:23-24 **24:27:** Mat 24:37-39 **24:28:** Luk 17:37

²⁹ “Nəpin nərhəhien nəha trukurau pam, təkwtəkwni a mwi meri truvehe mīpītəv, məkwə trəpwəh nəhiapwien, kəməhau me ia nīmagouagou tuhasəsəsas, narimnari me ia nīmagouagou həskai pik, Kumwesən trīkiukiū ia nīrəha.

³⁰ Ia nəpin nəha nīmtətien səiou ləməti lərmama trier irapw ia nīmagouagou. Nənə nərmama ia kwənəkwas me pam ia təkure tīprənə i tuhəregi rərəha mhasək tukwe. Irəha tuhətəni iou, ləməti lərmama, ia nəpuə fwe ia nīmagouagou iakauvehe ia niskaiien mine nukuraanien asori.

³¹ Ia nəpin nəha kisipw riti trasək asori, nənə takərhi raka nagelo me səiou, həuvrehi, mhəuvesu, mhəuveraha, mhəuvarei, mhəuvən ia kwopun me pam ia tīprənə i, mhəpeki nərmama me səməme iakimərfi irəha mə səiou, mhəpeki irəha mhəuvehe.”

Iesu rusipekin ia nei niemis

³² “Həregi ro nusipekinien səvəi nei nəha niemis. Nəpin rinarkwi pen tukun sə rīmərmaru mīnaməpīrpi, kimiaha hiəukurən mə nəpin səvəi nəpnəpanien ruvəuvehe ipaka.

³³ Rəmwhen a mwi, nəpin kimiaha tihətəni narimnari me i, tihəukurən mə iou, ləməti lərmama, iakuvəuvehe ipaka, rəmwhen a iakamərər ia kwəruə ia nīmwə mə takuvnimwə pehe.

³⁴ Iakani nīpərhiēnien tukumiaha i mə nərmama səməme kamhəmīru təkwtəkwni mine tuhəpwəh nemhə pamien meste narimnari me pam i həier pehe.

³⁵ Neiai mine tīprənə trouiwən, mətə nəgkiariēn me səiou tuhəpkīwən mhə.”

lərmama riti riwən rukurən nəfe nəpin lərimənu truvehe irə

³⁶ “Mətə nəpin səvəi nəri nəha uə aoa səvənhi lərmama riti riwən rukurən. Nagelo me ia neiai mine iou mwi, Tini Kumwesən, iahəreirei. Mətə Tata səiou əpa rukurən.

³⁷ Nəpin nəha iou, ləməti lərmama, takuvehe irə trəmwhen ia nəpin səvəi Noa.

³⁸ Nəpin nesən asori rəpwəh ihi nauəriēn, nərmama me kamhəvegīn, mamhənimwi. Nərman me kamhəiri nīpran. Nīpran me kamhesi pen nərman. Irəha kamho noien me nəha mamhəuven meste Noa ruvnimwə ia nītətə asori səvənhi.

³⁹ Irəha həreirei mə tuhemhə meste nesən asori rauər, nənə iapiwən raiu mīpeki raka irəha həmwhenimw. Iou, ləməti lərmama, nuveheien səiou tro mwi iamīnha irə.

⁴⁰ Ia nəpin nəha lərman kəru trouəmhu ia nəmhiēn, tukuvehi raka riti, kəpwəh riti.

⁴¹ Pran kəru trouvnari ia kwopun kuatia, tukuvehi raka riti, kəpwəh riti.

⁴² Ro iamīnhi irə kimiaha tihəmətui a mhəpwəh napriēn tī nəri nə mə hiəreirei nəfe nəpin lərimənu səkimiaha truvehe irə.

⁴³ Mətə kimiaha tihəməkeikei mhəukurən nəri. Trini mīnuə lərmama riti rukurən mə ipwet ia nəpin lərmama riti truvehe muvnimwə ia nəkwai nīmwə səvənhi makres, in tramətui a məpwəh napriēn. Ko in rəpwəh nəseniēn lərmama riti reitehi nīmwə səvənhi muvnimwə makres.

⁴⁴ Rəmwhen a mwi kimiaha mwi tihəməkeikei mhəpnəpənə tī nəri nə mə iou, ləməti lərmama, takuvehe ia nəpin riti tihakiraka iou.

⁴⁵ Iotukwininari sə rukurən nari, mamə nəkwai iəmə asori səvənhi ia nəpin me pam, iəmə asori səvənhi truvehi utə in ruvehe masori ia nīmwə səvənhi mə trəkwməni nərmama me səvənhi ia nəpin atukwatukw kamhāni nari irə.

⁴⁶ Trini mīnuə iəmə asori səvəi iotukwininari nəha ruvehe mətəni mə ramo wok me iamīnha irə, iotukwininari nəha rerin tragien.

⁴⁷ Iakani nīpərhiēnien tukumiaha i iəmə asori nəha truvehi utə iotukwininari nəha ruvehe masori ia narimnari me pam səvənhi.

⁴⁸ Mətə mə iotukwininari nəha rerin rinamrhi mə iəmə asori səvənhi ramo tanpen, məpwəh nuvehe akwauakwien,

⁴⁹ nənə rinamousi nərman mine nīpran səməme kamho tukwini pəri nari irəha min, maməvegīn, mamənimwi, mamakonə irəha nərmama kamhənimwi pik,

⁵⁰ iəmə asori səvənhi truvehe ia nəpin riti in trakiraka in, uə ia aoa riti sə in rīreirei.

⁵¹ Nənə iəmə asori səvənhi trəpwīn noien ərəha me səvənhi, məmri pen in ramarə irəha kəuətksuə me. Ia kwopun nəha irəha tuhasək, mhahi tərini revīnraha.”

25

Iesu rusipekin ia nīprən ouīhi me irəha pam ten

¹ “Nəpɪn nəhə nɪtətə ɪə neɪai^a truvehə ɪrə trəmwhən ɪə nɪprən ouɪhi me ɪrəhə pam ten. Həuvehi laet me səvənraha mhəuvən mə tuhətɔni ɪərman sə trɪri vi a pran səvənhi. ɪərman nəhə trɪri prən nəhə krouevən fwe ɪmwəni rouarə pəri.

² Pran ouɪhi me nəhə krɪrum hərəirei nari. Krɪrum həukurən nari.

³ Nəpɪn səməmə hərəirei nari həuvehi laet me səvənraha, həpwəh nuvehien oel laet rauək ɪrə ɪrəhə mɪnrəhə.

⁴ Mətə səməmə həukurən nari həuvehi laet me səvənraha, mhəuvehi mwi tikinari me nepwɪn həukurə ɪə oel laet rauək ɪrə.

⁵ Nənə ti nəri nə mə ɪərman sə rɪpkiri a pran səvənhi ramo tɪpwə ɪrəhə hərəgi napriien ruvehi ɪrəhə hapri.

⁶ Mətə ɪə kurkwai nəpɪn ɪərmana riti rəkweɪn, mɪni mə, ‘ɪərman sə rɪpkiri a pran səvənhi rauvehe! Həuvehe mhətɔni!’

⁷ ɪə nəpɪn nəhə nɪprən ouɪhi me nəhə ten hətui, mhəpərhi laet me səvənraha.

⁸ Nənə səməmə hərəirei nari hani pen ti səməmə həukurən nari mə, ‘Həuvei pehe səkimiaha riti oel laet rauək ɪrə. Laet me səkimiaha hənəməfwə.’

⁹ Mətə səməmə həukurən nari hani mə, ‘Rəkəm. Oel i laet rauək ɪrə trɪpkəmwhən mhə tukutaha pam. Həuvən fwe ɪə stoa me mhəuvehi nəmri səkimiaha me nepwɪn.’

¹⁰ Nəpɪn ɪrəhə kamhəuvən mə tuhəuvehi nəmri oel laet rauək ɪrə, ɪərman sə rɪpkiri a pran səvənhi rapirapw. Nɪprən ouɪhi me nəhə krɪrum səməmə hənəpnəpənə, həuvnɪmwə ɪrəhə mɪn ɪə nəkwai nɪmwə sə tukəni nəveginien asori ɪkin. Nənə nərmama həsisəg ɪə təpinhə.

¹¹ Kurirə ɪrə nɪprən ouɪhi me nəhə səməmə həpkəpnəpənə mhə hərərig mwi, mhəuvehe, mamhəkweɪn mə, ‘ɪərɪmənʉ, ɪərɪmənʉ, əsevər ɪə təpinhə tukumaha.’

¹² Mətə ɪərman sə rɪpkiri a pran səvənhi rɪni mə, ‘ɪakamɪni nɪpərhiɪenien tukumiaha i iakreirei kimiaha.’”

¹³ Nənə ɪesu rɪni mə, “Ro ɪamɪnhi ɪrə kimiaha tihəməkəikei mhətui amasan, mhəpwəh napriien, ti nəri nə mə hərəirei nəfe nəpɪn uə aɔa ɪərɪmənʉ səkimiaha truvehə ɪrə.”

ɪesu rusipekin ɪə nərmama kamhətui ti mane səvəi ɪəmə asori

¹⁴ “Nuvehien səvənhi trəmwhən ɪərmana riti sə rauvehi nəvənien əpwəmwis səvənhi. Kurirə rier ɪmwəni rəkweɪn nərmama səməmə kamho tukwini nari mɪn həuvehe. Nənə rəmri pen mane səvənhi ɪə rəginraha mə tuhətui amasan tukwe.

¹⁵ ɪə riti ruvei pen tənəripw me krɪrum mane rukuər ɪrə, nənə tənəripw kəru m riti, nənə tənəripw kuartia m riti. Ruvei pen kuartia kuartia mɪnrəhə rəmwhən ɪn rukurən mə trətui amasan tukwe. Kurirə ɪrə ɪn rier mamevən.

¹⁶ ɪərmana sə ruvehi tənəripw krɪrum revən atukwatukw mowok ɪrə, nənə muvehi mane asori rukuər ɪə tənəripw krɪrum mwi.

¹⁷ Nənə ɪərmana sə ruvehi tənəripw kəru ro mwi ɪamɪnhi, nənə muvehi mane asori rukuər ɪə tənəripw kəru mwi.

¹⁸ Mətə ɪərmana sə ruvehi tənəripw kuartia revən meri tɪprənə, mɪnɪmwɪ mane səvəi ɪəmə asori səvənhi.

¹⁹ Nəpɪn əpwəmwis rukurau, ɪəmə asori səvəi nərmama me nəhə rɪrərig muvehe, nənə məkəikei mə trəskun mane me nəhə rɪməuvei pen mɪnrəhə.

²⁰ Nənə ɪərmana sə rɪməuvehi tənəripw krɪrum ruvehe mərəer ɪə nəmri ɪəmə asori səvənhi, mɪni mə, ‘ɪəmə asori, fwe kupwən ɪkiməuvei pehe tənəripw krɪrum miou mane rukuər ɪə nɪrəhə. Ətə ro, ɪakɪnowok ɪrə rəkwhəi mwi masori ɪakuvai pen ɪə tənəripw krɪrum mwi.’

²¹ Nənə ɪəmə asori səvənhi rɪni pen tukwe ɪn mə, ‘ɪk ɪəmə amasan. ɪkamə tukwini amasan nari miou ɪə nəpɪn me. ɪkɪnətui amasan ti nəri ouɪhi i ɪakɪnəmri pehe ɪə rəgin, mo pen tako ɪk ɪkuvehe masori mətui ti narɪmmari me rɪpɪk. Uvnɪmwə pehe ɪə nəkwai nɪmwə səvəi ɪəmə asori səm. Pwəh krau krauagien pəri.’

²² Nənə ɪərmana sə rɪməuvehi tənəripw kəru ɪn mwi ruvehe mərəer ɪə nəmri ɪəmə asori səvənhi, mɪni mə, ‘ɪəmə asori, fwe kupwən ɪkiməuvehi pehe tənəripw kəru miou mane rukuər ɪə nɪrau. Ətə ro, ɪakɪnowok ɪrə rəkwhəi mwi masori ɪakuvai pen ɪə tənəripw kəru mwi.’

²³ Nənə ɪəmə asori səvənhi rɪni pen tukwe ɪn mə, ‘ɪk ɪəmə amasan. ɪkamə tukwini amasan nari miou ɪə nəpɪn me. ɪkɪnətui amasan ti nəri ouɪhi i ɪakɪnəmri pehe ɪə rəgin, mo pen tako ɪk ɪkuvehe masori mətui ti narɪmmari me rɪpɪk. Uvnɪmwə pehe ɪə nəkwai nɪmwə səvəi ɪəmə asori səm. Pwəh krau krauagien pəri.’

²⁴ Nənə ɪərmana sə ruvehi tənəripw kuartia ɪn mwi ruvehe mərəer ɪə nəmri ɪəmə asori səvənhi, mɪni mə, ‘ɪəmə asori. ɪakukurən mə ɪk ɪərmana riti noien səm rɪskai. ɪk ɪkapeki

25:1: Rev 19:7, Luk 12:35 **a 25:1:** Nəpɪn rɪpɪk Matiu rani nəgkɪariien i mə “Nɪtətə ɪə neiai.” Nɪpwrai nəgkɪariien ɪ ɪn i “Nɪtətə sə Kumwesən ramərɪmənʉ ɪrə.” **25:11:** Luk 13:25-27 **25:12:** Mat 7:23 **25:13:** Mat 24:42 **25:14:** Mak 13:34 **25:15:** Rom 12:6 **25:21:** Mat 24:45-47, Luk 16:10

nəveginien ia nəmhien sə ipkəmhu mhə irə, nənə mamesi mwi nukwai nei me ia kwopun ipkəpwei mhə nuni nari ikin.

²⁵ Ro iamihni irə, iakihekir, mevən, minimwi tənəripw səim sə mane rukuər irə ia tiprənə. Ətə ro in i mane səim.'

²⁶ Mətə iəmə asori səvənhi rini pen tukwe in mə, 'Ik iəmə ərəha. Ikamo tukwini ərəha nari miou, mamarpaha. Ikuvəukurən raka mə iakapeki nəveginien ia nəmhien sə ipkəmhu mhə irə, nənə mamesi mwi nukwai nei me ia kwopun ipkəpwei mhə nuni nari ikin.

²⁷ Mətə rəfo ikəpwəh nəmri penien mane səiou fwe ia pag? Kamo ipkəmri pen ko ipkuvehe mipkuvehi ihi mane səiou mine sə rəkwaku pag rəkwəhi.'

²⁸ Nənə iəmə asori rini pen ti nərmama səməme kamho tukwini nari min mə, 'Həuvei raka tənəripw tukwe, mhəuvei pen m iərmama sə riməuvehi tənəripw ten.

²⁹ Iərmama sə kuvei pen nari riti min, ro wok irə, tukuvei pen mwi rasori mwi min, nənə in truvehi rəmwhen məpi raka. Mətə iərmama sə kuvei pen nari riti min, ro nəri auər a irə, tukuvei raka pam tukwe.

³⁰ Mətə iərmama i sə ramo tukwini ərəha nari miou hərarki irapw i iruə ia nəpitəvien. Ia kwopun nəha nərmama tuhasək, mhahi tərini revinraha.'

Iesu rəgkiari ia sipsip me mine nəni me

³¹ "Nəpin nəha iou, Iəməti Iərmama, takuvehe irə ia nukuraanien asori kimaha nagelo me, takəkure ia jea səiou mərimənu.

³² Nərmama ia tənəmtənə me pam tuhəuvehe mhousəsimwin pehe irəha me ia nənimək, nənə iou takuai irəha rəmwhen iərmama sə ramətui ti sipsip me muai sipsip me mine nəni me.

³³ Takuai pen sipsip me ia nikarek mwatuk, mətə nəni me ia nikarek mour.

³⁴ Nənə iou kig səvənraha takini pen ti nərmama me nəha ia nikarek mwatuk mə, 'Həuvehe kimiaha i səməme Tata səiou raməkwein amasan ia kimiaha. Nəpin tiprənə namiwan ihi, in rinəpənəpənə raka kwopun səkimiaha ia nitətə sə in ramərimənu irə. Həuvehe mharə irə.

³⁵ Nəpin nukumhə rahi iou hiəuvei pehe nəveginien miou. Nənə nəpin iakakwakwa hiəuvei pehe nui miou. Nəpin iakamavən rəmwhen ia iərmama pwispwis, hiəuvehi puvnimwə iou ia nəkwai nimwə me səkimiaha me.

³⁶ Nəpin tinari səiou riwən, hiarkahu pehe miou. Nəpin iakamemhə, hiəuvehe mhəti pehe iou. Nəpin iakamarə ia kalapus, hiəuvehe tukw iou.'

³⁷ Miregi nəkur atukwatukw me nəha tuhəni pehe tukw iou i mə, 'Iərimənu. Mətə nəfe nəpin nəha kimaha iahətoni nukumhə rahi ik, nənə iahəuvei pehe nəveginien mik, uə ikakwakwa nənə iahəuvei pehe nui mik?

³⁸ Nəfe nəpin kimaha iahətoni ikamavən rəmwhen ia iərmama pwispwis riti, nənə iahəuvehi puvnimwə ik ia nimwə me səkimaha me, uə səim tinari riwən, nənə iaharkahu pehe mik?

³⁹ Nəfe nəpin kimaha iahətoni ikamemhə, uə ikamarə ia kalapus, nənə iahəuvehe mhəti pehe ik?'

⁴⁰ Miregi iou kig səvənraha takini pen ti nirəha i mə, 'Ikamini nipərhiendien tukumiaha i nəpin kimiaha hənə noien nəha ia piak riti sə in iəmə auər a ia piak me, hiənə noien nəha ia nirak.'

⁴¹ Kurirə irə iou takini pen ti nərmama me nəha ia nikarek mour mə, 'Kimiaha i Kumwesən raməkwein ərəha ia kimiaha haraka ia nənimək mhəvən ia napw sə rauək rerin. Kinəse napw nəha ti Setan mine nagelo me səvənhi.

⁴² Nəpin nukumhə rahi iou kimiaha hiəpwəh nuvei peheien nəveginien miou. Nəpin iakakwakwa hiəpwəh nuvei peheien nui miou.

⁴³ Nəpin iakamavən rəmwhen ia iərmama pwispwis riti, hiəpwəh nuvei puvnimwəien iou ia nəkwai nimwə me səkimiaha me. Nəpin tinari səiou riwən, hiəpwəh narkahu peheien miou. Nəpin iakamemhə uə ikamarə ia kalapus, hiəpwəh nəti peheien iou.'

⁴⁴ Miregi irəha mwi tuhəni pehe tukw iou i mə, 'Iərimənu, mətə nəfe nəpin nəha kimaha iahətoni nukumhə rahi ik, uə ikakwakwa uə ikamavən rəmwhen ia iərmama pwispwis, uə tinari səim riwən, uə ikamemhə, uə ikamarə ia kalapus, nənə kimaha iahəpwəh nasituien ia niram?'

⁴⁵ Miregi iou takini pen ti nirəha i mə, 'Ikani nipərhiendien tukumiaha i nəpin kimiaha hiəpwəh noien nəha ia piak riti sə in iəmə auər ia piak me, hiənəpwəh noien nəha ia nirak.'

⁴⁶ Nənə nərmama me nəha tuhəuvən ia kwopun Kumwesən trərpwın rerin noien ərəha me səvənraha ikin. Mətə nərmama atukwatukw tuhəuvən mhəuvehi nimiruien rerin.”

26

Nəmə asori me hərai sun mə tuhəuvən afafa mhəkwtəmhiri Iesu

¹ Nəpin Iesu rini pam nəgkiariien me nəha, in rəgkiari m nərmama me səvənhi, mini mə,
² “Kimiaha hiəukurən mə nəpin kəru mwi tuko Pasova. Ia nəpin nəha tukuvei pen iou, İəməti İərmama, ia rəgi nərmama me mə irəha tuhərui tərini pen iou ia nei kamarkuau.”

³ Ia nəpin nəha pris asori me mine nəmə asori me səvəi nəkur İsrel housəsımwin irəha me ia nəkwai nımwə səvəi pris asori anan. Nəghin nə Kaeafas.

⁴ Nənə hərai sun mə tuhəuvən afafa, mhəkwtəmhiri Iesu, mhousi əpune.

⁵ Mətə həni mə, “Pwəh kitaha səpwəh nəkwətmhırıien Iesu ia nəpin səvəi nəveginien asori. Rəfəha mə nərmama niemaha trəpi irəha kamho nurıgrıgien asori tukwe.”

Pran riti rətəgi pen senta ia nukwəne Iesu

⁶ Nəpin Iesu ramarə ia rukwənu nəha Petani, ruvnımwə pen ia nəkwai nımwə səvəi Saemon (Saemon nəha kupwən nemhəien skai ro tekın.)

⁷ Nənə pran riti ruvehe ti Iesu mauvehi potel riti kino ia kəruətərei riti kani mə alapasta.^a Fwe ia nəkwai potel nəha senta riti nənimen rutə pik. Prən nəha rətəgi pen senta nəha ia nukwəne Iesu nəpin raməkure ia kwopun kaməni nari ikin.

⁸ Nənə nəpin nərmama me səvəi Iesu hətoni, niemaha rəpi irəha. Həni mə, “Rəfo ramouraha senta iamınhi?

⁹ Rıpkəmri pen a nəmri nari irə, ko ruvehi mane asori irə, muvei pen m nərmama nautə səvənraha riwən.”

¹⁰ Mətə nəpin Iesu rıregi nəgkiariien nəha, rini pen ti nırəha i mə, “Rəfo kimiaha hıamıo iamınhi irə ia prən i? In ramo noien amasan riti mıou.

¹¹ Nərmama nautə səvənraha riwən tuhamarə kimiaha mınraha ia nəpin me, mətə iou tapkarə mhə kitaha m kimiaha nəpin me.

¹² Rəfo prən i rətəgi pehe senta i ia nıpwrak? In ro mə trəpnəpenə ia nıpwrak mə tukınımwı.

¹³ İakamını nıpərhıenien tukumıaha i kwopun pəku ia tənəmtənə me tukını irapw nəgkiariien amasan səıou ikin tukını irapw nəfe prən i rıno mıou mə nərmama rerınraha tramrhi.”

Jutas tro noien ərəha

¹⁴ Nərmama me səvəi Iesu irəha pam twelef, riti ia nırəha nəghin nə Jutas İskariot. Revən ti pris asori me,

¹⁵ mini mə, “Trını mınua iakuvei pehe Iesu ia rəgımıaha, kımıaha tıhəuvei pehe nəfe mıou?” İrəha hərəku in silin me kino ia silva irəha pam toti.

¹⁶ Ia nəpin atukwatukw nəha Jutas rınamətui suatuk mə truvei pen Iesu ia rəginraha.

Iesu mine nərmama me səvənhi hani pəri nəveginien səvəi Pasova

¹⁷ Neste atukwatukw nəpin nəha tuhani bred sə yıs riwən irə. Nərmama me səvəi Iesu həuvehe tukwe in, mhəni mə, “Kwopun pəku nəha ikokeikei mə kımaha tahəpnəpenə nəveginien səvəi Pasova ikin, nənə ik tikəni?”

¹⁸ Mıregi Iesu rini mə, “Həuvən fwe Jerusalem, mhətoni İərmama riti fwe ikin, mhəni pen tukwe in mə, İahatan səkitaha rini mə nəpin səıou ruvəuvehe ipaka. Tahani pəri nəveginien səvəi Pasova kımaha nərmama me səıou ia nəkwai nımwə səım.”

¹⁹ Nərmama me səvəi Iesu həuvən mhə nəfe rıməni pen ti nırəha i, mhəpnəpenə ti nəveginien səvəi Pasova.

²⁰ Ia nəruarəv Iesu mine twelef nərmama me səvənhi kamhəkure

²¹ mamhəni pəri nari. Nənə Iesu rini pen ti nırəha i mə, “İakamını nıpərhıenien tukumıaha i mə kımıaha riti truvei pen iou ia rəgi nərmama səməme kamhəmwwəki iou.”

²² Nəpin irəha həregi nəgkiariien nəha, rerınraha rəpou. Həuvehe kuatia kuatia mamhəres Iesu i mə, “İərimənu, sin nəha ikani? İou?”

²³ Mıregi Iesu rini mə, “İakani İərmama sə rameıtesı bred ia tıkiplet kuatia kımrau min. In truvei pen iou ia rəgi nərmama səməme kamhəmwwəki iou.

²⁴ İou, İəməti İərmama, takaməkeikei memhə rəmwhen kımərai pen ia Nəkukua İkinan, mətə trərəha anan ti İərmama sə truvei pen iou ia rəgi nərmama səməme kamhəmwwəki iou. Ramasan pik mə rıpkəpwəh a nətıuien.”

25:46: Dan 12:2, Jon 5:29 **26:2:** Eks 12:1-27, Mat 20:18 **26:7:** Luk 7:37-38 ^a **26:7:** Alapasta kəruətərei riti nənimen rutə pik. Fwe kupwən nərmama həuvehi mhəvi pen senta irə. **26:11:** Dut 15:11 **26:14:** Jon 11:57 **26:15:** Sek 11:12 **26:17:** Eks 12:14-20 **26:18:** Mat 21:3 **26:23:** Sam 41:9

²⁵ Nənə Jutas, iərmama sə truvei pen Iesu ia rəgi nərmama kamhəmwəki in, rini mə, “Iahatən, sin nəha ikani? Iou?”

Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Ik nə ikani.”

²⁶ Nəpən nəha kamhani nari irə, Iesu ruvehi bred, məfwaki mini vivi Kumwesən tukwe, nənə məkwsen, muvei pen m nərmama me səvənhi, mini mə, “Tihəuvehi, mhani. In i nipwrak.”

²⁷ Kurirə irə in ruvehi kap waen, məfwaki mini vivi Kumwesən tukwe. Məfwaki pam, nənə muvei pen minraha, mini mə, “Kimiaha pam tihənimwi.

²⁸ In i nitek sə trərihi tərini əknekin nəgkiariien vi səvai Kumwesən. Traiu ti nərmama həpik mə Kumwesən trəpwəh nərpwinien noien ərəha me səvənraha.

²⁹ Iakani pehe tukumiaha i tapkənimwi mhə mwi waen i meste nəpən nəha takənimwi waen vi kitaha m kimiaha ia nitətə sə Tata səiou ramərimənu irə.”

³⁰ Nənə irəha hani nipu riti, mho sampam irə, mhəier mhəuvən ia Təkuər Olif.

Pita trini m kahar mə in rireirei Iesu

³¹ Ia kwopun nəha Iesu rini pen ti səvənhi nərmama me i mə, “Ipwet ia nəpən kimiaha pam tihap raka ia narak. Iakani iamənhi irə ti nəri nə mə kimərai pen ia Nəkukuə Ikinan mə Kumwesən rini mə,

‘Iou takousi iərmama sə ramətui ti sipsip,
nənə sipsip me səvənhi tuhaiu kirkiri.’

³² Mətə in tro iakətui mwi ia nemhəien səiou. Takətui raka, mevən fwe ia tənə Kalili. Iou takukupwən kimiaha tihəkurirə.”

³³ Mətə Pita rini pen ti Iesu i mə, “Irəha pam tuhap raka ia niram, mətə ripko mhə iou.”

³⁴ Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Iakani nipərhiēnien tukw ik i ipwet ia nəpən, kurirə rəiə rakaka, ik tikini m kahar mə ikreirei iou.”

³⁵ Mətə Pita rini pen tukwe in mə, “Trini minuə həni mə takaməkeikei memhə krau mik, mətə ko iakəpwəh ninien mə iakreirei ik.” Nənə nərmama me pam səvənhi həni nəgkiariien kuatia.

Iesu raməfwaki ia Ketsemane

³⁶ Iesu mine nərmama me səvənhi həuvən ia kwopun riti nəghin nə Ketsemane. Nənə Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Kimiaha tihaməkure ia kwopun i. Pwəh iou iakəvən kwərha məfwaki.”

³⁷ Nənə in riri Pita mine tini Sepeti kəru irəhar harevən irəha min. Ia nəpən nəha in rinamregi rərəha, rerin rəpou pik.

³⁸ Nənə rini pen ti nirəhar i mə, “Rerik rəpou pik ipaka iakemhə tukwe. Tiamharo i, pwəh kitaha m kimirəhar tsəpwəh napriien.”

³⁹ Nənə Iesu revən ouih i a mwi mimwei ia tiprənə məfwaki, mini mə, “Tata səiou. Tikuvehi raka kap i pwəh iakəpwəh nənimwiien. Mətə tikəpwəh noien rəmwhen sə iakokeikei, mətə tiko rəmwhen sə ikokeikei.”

⁴⁰ Nənə Iesu rəfwaki pam, mirərig pehe mətəni Pita mine Jemes mine Jon kamharapri. Nənə in rini pen ti Pita i mə, “Rəfo, ko hiəpkətui mhə nəpən ouih i a uə?”

⁴¹ Kimirəhar tiharətui mharəfwaki mə tiharəpwəh nimweien ia nərəhəien. Nipərhiēnien reriməiaha ragien mə tihəfwaki, mətə nipwramiaha rəpou.”^b

⁴² Nənə Iesu revən səro kəru irə, məfwaki, mini mə, “Tata səiou. Trini minuə kap i ko ripkiwən mhə meste iakənimwi, tako rəmwhen sə ikokeikei.”

⁴³ Nənə Iesu rirərig pehe mwi mətə Irəhar harnapri mwi, ti nəri nə mə napriien ruvəuvehi irəhar.

⁴⁴ Ro iamənhi irə in rəpwəh mwi irəhar, mevən səro kahar irə, məfwaki, mini a mwi nəgkiariien kuatia.

⁴⁵ Kurirə irə ruvehe mwi ti nərmama me səvənhi, mini pen ti nirəhar i mə, “Rəfo, hiamarapri, mamharuvehi ih i napwisien səkimiahar? Həregi ro. Nəpən nəha ruvəuvehe. Iərmama riti truvei pen iou, Iəmət i Iərmama, ia rəgi nəmə ərəha me.

⁴⁶ Tiharo mharərer. Pwəh saməuvən. Hətə ro, iərmama nəha trini pui iou ruvəuvehe ipaka.”

Nərmama səməme kamhəmwəki Iesu həuvehe mhəkwətəmhiri in

26:26: Mat 14:19 **26:28:** Eks 24:8, Jer 31:31-34, Sek 9:11, 1Kor 10:16 **26:30:** Luk 22:39, Jon 18:1 **26:31:** Sek 13:7 **26:32:** Mat 28:7,16 **26:34:** Mat 26:69-75 **26:35:** Mat 26:56 **26:38:** Jon 12:27 **26:39:** Hip 5:7-8, Mat 6:10 **26:41:** Mat 6:13, Hip 2:14, 4:15 ^b **26:41:** Suatuk riti mwi ti ninien nəgkiariien i in i mə, “Nipərhiēnien Nənimwin rerin ragien mə tihəfwaki, mətə nipwramiaha rəpou.” **26:44:** 2Kor 12:8 **26:46:** Jon 14:31

⁴⁷ Nəpin Iesu raməgkiari ihi, Jutas, in riti ia twelef nərmama me səvəi Iesu, ruvehe irəha nərmama həpik. Nəpwin kamhəuvehi nau. Nəpwin kamhəuvehi nipiari nei. Pris asori me mine nəmə asori me səvəi nəkur Isrel hənərhi pen irəha.

⁴⁸ Jutas rinəgkiari raka minraha mə, “Iərmama sə takakei min, iəmə nə in nə. Kimiaha tihəkwətəmhiri.”

⁴⁹ Nənə Jutas ruvehe, mevən atukwatukw ti Iesu, mini mə, “Ramasan tukw ik, iahatən.” Nənə rakei min.

⁵⁰ Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Iou riti. Tiko mo nəfe ikiməuvehe tukwe.” Nənə nərmama me həuvehe mhəmri pen rəginraha ia Iesu, mhəkwətəmhiri.

⁵¹ Mətə iərmama riti sə ramərəer ipaka ti Iesu reivi raka nau səvənhi, mərai iərmama riti sə ramo tukwini nari m pris asori anan, mərai raka nikare nifregin.

⁵² Nənə Iesu rini pen tukwe in mə, “Uvehi nau səim mivai pen ia təmwhekin, ti nəri nə mə nərmama me səməme kamhəuvehi nau mə tuharuagən irə tukarai əpune irəha ia nau.

⁵³ Kimiaha hiaməfətərig irə mə ko iapəkəwein mhə Tata səiou nənə təkwətəkwuni a irə in trərhi pehe nagelo me taosen m taosen həuvehe mhasitu ia niraq.”

⁵⁴ Mətə trini minuə iako iaminih irə nəgkiariien i sə Nəkukuə Ikinan rani mə kimiaha tihəkwətəmhiri iou iaminih irə trəfuvehe mukuə irə?”

⁵⁵ Ia nəpin nəha Iesu rini pen ti nərmama me i mə, “Rəfo hiaməuvehi nau me mine nipiəpəri nei me mamhəuvehe mə tihəkwətəmhiri iou iaminih irə? Nətərigien səkimiaha rinuə iou rakres riti uə? Ia nərineiv m neis mine iakamarə fwe ia nimwə səvəi Kumwesən, mamahatən nərmama. Rəfo hiəpwəh nəkwətəmhiriien iou ia nəpin nəha?”

⁵⁶ Mətə narimnari me i hiamo haməier pehe iaminih irə mə nəgkiariien me nəha profet kupwən me həmərari pen ia Nəkukuə Ikinan tuhəuvehe mhəukuə.” Nəpin nərmama me i həkwtəmhiri Iesu, nərmama me səvənhi həpwəh in mhap.

Iesu rərəer ia nəmri pris asori anan mine nəmə asori me

⁵⁷ Nərmama me nəha səməme həkwtəmhiri Iesu həiri in mhəuvən ti Kaeafas. Kaeafas in pris asori anan. Nahatən me səvəi Loa mine nəmə asori me səvəi nəkur Isrel hənousasimwin raka irəha me ia nimwə səvənhi.

⁵⁸ Pita rakurirə ia Iesu, mamavən isipwin tukwe meste nari fwe nikare nimwə səvəi pris asori anan. Nənə muvnimwə, məkure irəha iotukwininari me, mə trətoni mə tukəfo irə ia Iesu.

⁵⁹ Nənə pris asori me mine nəmə asori me səvəi nəkur Isrel kamhətui nərmama nəpwin mə tuheikuə, mhəni irapw nəri ərəha riti sə Iesu rino uə riməni. Nəmə asori me hokeikei mə tuhəregi pwəh housi əpune in tukwe.

⁶⁰ Nəri auər a mə nərmama həpik həkəmter mamheikuə ia nəfe hənətoni Iesu rino uə həməregi in riməni, mətə nəmə asori me həpkətə mhə nari riti. Mətə irəha kamhəmwur mamhəuvən meste iərmama kəru krouvehe,

⁶¹ rouni mə, “Iəmə i riməni iaminih irə mə, ‘Iou iakukurən nourahaien nimwə səvəi Kumwesən, marə muvrhəkin mwi ia nəpin kahar.’”

⁶² Nənə pris asori anan rərəer, mini pen ti Iesu i mə, “Nəgkiariien riti riwən tikini? Rəfo ia nəgkiariien nəha irau krouni rauuəsi ik irə?”

⁶³ Mətə Iesu rəpnəpen. Nənə pris asori anan rini pen tukwe in mə, “Iakəres pehe ik i ia nəghi Kumwesən sə ramiru. Ni pehe ro tukumaha i. Ik Kristo, Tini Kumwesən, uə rekəm?”

⁶⁴ Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Ik ikini, mətə iakani pehe tukumiaha i mə nəha təkwətəkwuni mine mamevən tihətoni iou, Iəməti Iərmama, takaməkure ia nikare Kumwesən mwatuk sə in niskaiien səvənhi rasori. Tihətoni mwi iou takauvehe ia nəpuə me ia nimagouagou.”

⁶⁵ Nənə nəpin pris asori anan riregi, reitehi tinari səvənhi, mini mə, “Kitaha tsətui iərmama riti mwi tro pui iəmə i ti nəfe? Kimiaha hiəuvəregi raka mə in rini ərəha Kumwesən.

⁶⁶ Nətərigien səkimiaha mə tsəfo irə?” Miregi irəha həni mə, “In traməkeikei memhə.”

⁶⁷ Nənə hərgəvəsi pen nanimen, mamhəuəsi in. Nəpwin həpwi in,

⁶⁸ mamhəni mə, “Mə ik Kristo pərhiən, ni pehe ro tukumaha i nəgkiariien sə ruku pen ti Nənimwin mə sin ruəsi ik!”

Pita rini mə in rireirei Iesu

⁶⁹ Ia nāpin naha Pita fwe inhāripw ia nākare nimwā sāvai pris asori anan. Nānā pran riti sē ramo tukwini nari m pris asori anan ruvehe ipaka tukwe, mīni mā, “Ik mwi ikinamavən pəri kimirau Iesu iamā Kalili.”

⁷⁰ Mātā ia nāmri naha pam Pita rini mā, “Rekām. Iou iakreirei nāfe i ikamini.”

⁷¹ Pita rāpwāh nākare nimwā naha mier mevən ipaka ti tēpinhā asori riti sē nārmama kamhāvnmwā pehe irā. Nānā pran riti mwi sē ramo tukwini nari rātē in, mīni pen ti nārmama sēmāme kamhārer ia kwopun naha mā, “Iāmā i rinamavən pəri irau Iesu iamā Nasaret.”

⁷² Miregi Pita rini mwi mā, “Rekām. Iakani pehe tukw ik i kwəsuaahi anan mā iou iakreirei iamā naha ikani.”

⁷³ Nāpin ouihi a rukurau, nānā nārmama sēmāme kamhārer ia kwopun naha hāuvehe, mhāni pen ti Pita i mā, “Nipārhiēnien. Ik riti ia nīrāha ti nāri nā mā ik iamā Kalili.”

⁷⁴ Miregi Pita rini mā, “Mā iakameikuā pwāh Kumwesən rārpwīn noien ērāha sāiou. Iakani pehe tukumiaha i kwəsuaahi anan mā iou iakreirei iamā naha kimiaha hiamāni.”

Pita rini iamīnhi irā, nānā tākwtākwuni a rāia rakaka.

⁷⁵ Nānā Pita rerin rīrhi nāgkiariēn sāvai Iesu. Rīmāni mā, “Kurirā rāia rakaka, ik tikini m kahar mā ikreirei iou.” Pita rerin rīrhi. Nānā rier mevən mīrapi nāsākien.

27

Jutas remhā

¹ Ia nāpnāpin pris asori me mīne nāmā asori me sāvai nākur Isrel irāha pam hārai sun mā tuhousi ēpune Iesu.

² Irāha hāiri in, mhāvən, mhāmri pen in ia rāgi Paelat. Paelat naha in iamā Rom sē ramārimānu ia kwopun naha.

³ Nāpin Jutas iamā i sē rīmāuvei pen Iesu ia rāgi nārmama sēmāme kamhām wāki, in rātōni mā irāha hāni mā Iesu tramākeikei memhā, in rārari ia nētārigien sāvənhi, muvehi silin me naha kīno ia silva irāha pam toti, muvehi muvehe, muvei pen m pris asori me mīne nāmā asori me sāvai nākur Isrel,

⁴ mīni mā, “Iakino noien ērāha i, muvei pehe iārmama sē in ratukwatukw a ia rāgimīaha mā tihousi ēpune in.”

Miregi irāha hāni mā, “Rāfo ikuvehe masāk tēgin kīmaha? Sāim atukw a nā noien.”

⁵ Nānā Jutas rārarki irapw silin me kīno ia silva fwe ia nākwai nimwā sāvai Kumwesən, nānā mier mevən, mīrukwi utā atukw a in ia kwānākwus.

⁶ Mātā pris asori me hāuvehi silin me naha kīno ia silva, mhāni mā, “Rīpkatukwatukw mhā ia Loa sēkitaha mā kitaha tsousāsimwīn mane i irāha mane sāvai nimwāfwāki ti nāri nā mā mane i kuvei pen mā tukuvehi nāmri iārmama i mā tukousi ēpune.”

⁷ Ro iamīnhi irā irāha hārai sun mhāuvehi mane naha, mhāuvehi nāmri tīprānā riti. Fwe kupwən kani tīprānā naha mā Tīprānā sē kamo tekinari me irā. Irāha hāuvehi nāmri tīprānā naha mā tukinimwi nārmama pwīspwis me ikīn.

⁸ Ro pen ipwet mīne kamsegi pen ihī nāghi tīprānā naha mā Tīprānā sē netā rīnaiu ikīn.

⁹ Ia nāpin naha nāgkiariēn sāvai Profet Jeremāea ruvāuvehe muvāukūā. In rīmāni mā, “Irāha hāuvehi silin me kīno ia silva irāha pam toti.

In nā mane sē nākur Isrel me nepwīn hāni mā tuhāuvei pen ti nuvehīien nāmri iārmama naha.

¹⁰ Irāha hāuvei pen mane naha mhāuvehi nāmri tīprānā sē kamo tekinari me irā rāmwhēn ia Iārimānu rini pehe tukw iou i mā tako.”

Iesu rārer ia nāmri Paelat

¹¹ Nāpin Iesu ramārer ia nāmri Paelat, Paelat rāres pen in mā, “Ik kīg sāvai nākur Isrel?”

Miregi Iesu rini mā, “Ik ikani.”

¹² Ia nāpin naha pris asori me mīne nāmā asori me sāvai nākur Isrel hāsākānter, mamhāni ērāha Iesu, mātā Iesu rāpwāh nīniēn nāgkiariēn riti ti nīrāha i.

¹³ Ro pen Paelat rini pen tukwe in mā, “Rāfo ikamāpnāpen? Ipkrēgi mhā nāgkiariēn me rīpik naha kamhāni ērāha ik irā?”

¹⁴ Mātā Iesu rīpkini mhā nāgkiariēn riti tukwe in, mīpkārpwīn mhā nāgkiariēn riti sē irāha kamhāni. Nānā Paelat rātōni mārkeri asori nari irā.

Paelat rāsēni pen Iesu ia rāgi naruaqān me mā tuhousi ēpune

¹⁵ Ia nuk me pam nāpin kamo nāveginien asori naha Pasova irā, iamā Rom sē ramārimānu ia kwopun naha rukurān nuvehi rakaiēn iārmama riti ia kalapūs sē nākur Isrel hāmāres i, nānā māseni in rier māmēvən.

¹⁶ Ia nāpin naha iarmama riti fwe ia nəkwei kalapus narmama pam həkurən in nəghin nā Parapas.

¹⁷ Ro iamihni irə nāpin narmama housəsimmwin irəha me, Paelat rini pen ti nirəha i mā, “Kimiaha hiokeikei mā takəsani sin rier ia kalapus mamevən, Parapas uə Iesu sə kani mā Kristo?”

¹⁸ Paelat rəres pen irəha iamihni irə ti nəri nə mā in rukurən mā nəmə asori me səvəi nəkur Isrel həməuvei pen Iesu ia rəgin ti nəmwəkiien səvənraha.

¹⁹ Nari riti mwi, nāpin in raməkure ia kwopun sə raməkiri nəkkiariien ikin, pran səvənhi rərhi pen nəkkiariien riti revən tukwe mini mā, “Tikəpwəh noien nari riti ia iəmə atukwatukw naha. Ia nāpin riran pehe ipwet iakəməkərəha irə. Nənə təkwtəkwwi iakregi rərəha tukwe.”

²⁰ Mətə pris asori me mine nəmə asori me səvəi nəkur Isrel kamhəkeikei m narmama mā tuhəres Paelat i mā trəsani Parapas rier ia kalapus mamevən, mətə trousi əpune Iesu.

²¹ Nənə Paelat rəres pen mwi irəha i mā, “Iəmənmi i sə pəku kimiaha hiokeikei mā takəsani rier ia kalapus mamevən?”

Miregi irəha hāni mā, “Parapas.”

²² Miregi Paelat rini pen ti nirəha i mā, “Ro iamihni irə takəfo ia Iesu sə kani mā Kristo?”

Miregi irəha pam hāni mā, “Pwəh hərəui tərini pen in ia nei kamarkuau.”

²³ Miregi Paelat rini mā, “Ti nəfe? Nəfe naha nərəhaien in rino?”

Mətə irəha hāni asori mwi mā, “Pwəh hərəui tərini pen in ia nei kamarkuau.”

²⁴ Nāpin Paelat rətoni mā ko ripko mhə rerinraha rəpwuən, mətə hənəmo nurigrigien asori, in ruvehi nui, maikuas ia rəgin mi ia nəmrinraha pam, mini mā, “Lou iakiwən ia nəmhaien səvəi iəmə i. Niten riwən ia nirak. Ramarə a ia kimiaha.”

²⁵ Miregi narmama me pam hāni mā, “Pwəh niten rəmək pehe a ia kimiaha mine nəkwerhakwərha me səkimaha.”

²⁶ Nənə Paelat ro nəkwanraha, məsani Parapas rier ia kalapus mamevən, mətə rini nəkwan mā tukərisi Iesu. Nāpin naruağən me səvənhi hərisi pam in, Paelat ruvei pen in ia rəginraha mā tuhərəui tərini pen in nei kamarkuau.

Naruagən me haris əkenhin ia Iesu

²⁷ Naruağən me səvəi Paelat həri Iesu mhəuvnimwə ia nimwə asori səvəi Paelat nəghin nā Praetorium. Irəha həkwein irəha me nepwin ia kusen səvənraha həuvehe mhousəsimwin irəha me ipaka ti Iesu,

²⁸ mhəuvehi raka karkahu səvənhi, mharkahu pen karkahu əruerəv min rəmwhen ia karkahu səvəi kig.

²⁹ Həuvehi rəhi, mhəuvnhi kəfəfau səvəi kig irə, mhəfəfau pen ia kənkəpwə, mhəuvei pen mwi rigi nei riti ia rəgin mwatuk rəmwhen ia nəri sə kig rauvehi rahatən pen nasoriien səvəi kig. Hənimwi nukurhunraha ia nənimen, mamharis əkenhin irə, mamhəni mā, “Ik kig səvəi nəkur Isrel kimaha iahəsiai ik!”

³⁰ Irəha hərgəvəsi in, mhəuvehi raka rigi nei naha ia rəgin, mhousi kənkəpwə irə.

³¹ Nāpin hənaris əkenhin raka irə, həuvehi raka karkahu əruerəv nə mharkahu pen tinari ihi səvənhi, mhəri in mhəuvən mā tuhəri tərini pen in nei kamarkuau.

Naruagən me həri tərini pen Iesu ia nei kamarkuau

³² Nāpin naruağən me naha hənəmāier, hətōni iəmə Saerin riti nəghin nā Saemon. Irəha həkēikei min mā trəvrani nei kamarkuau səvəi Iesu.

³³ Irəha həuvən ia kwopun riti nəghin nā Kolkota (nipwrai nahəg naha kwopun səvəi kerhə ia iarmama). Ia kwopun naha irəha

³⁴ həuvei pen waen m Iesu mā trənimwi. Kəvti pen nimwai nari riti rəfiə trasitu muəsi nəmisiən. Mətə nāpin Iesu rəpwasi əghan, rəpwəh nokeikeiien mā trənimwi.

³⁵ Nāpin irəha həri tərini pen raka in ia nei kamarkuau, həuai kirkiri tinari me səvənhi, mhəuini nari riti sə trahatən pen mā sin truvehi nəfe tinari səvənhi.

³⁶ Nənə həkure ia kwopun naha, mamhətui tukwe.

³⁷ Ia kənkəpwə irənhə irə irəha həri pen nəkukə riti kimərai mā Iesu tremhə ti nəfe. Rini mā: *Iesu I Kig Səvəi Nəkur Isrel*

³⁸ Ia nāpin naha həuvehi rakres mi kəru, mhəri tərini pen mwi irau ia nei kamarkuau, riti ia nəkare Iesu mwatuk, riti ia nəkaren mour.

³⁹ Nənə narmama səməme kamhəkukurau ia suatuk kamhounouini kənkəpwənraha me, mamhəni ərəha Iesu,

27:18: Jon 11:47-48, Jon 12:19 **27:24:** Dut 21:6-9, Mat 27:4 **27:25:** Mat 23:35, Wok Me 5:28 **27:28:** Luk 23:11
27:30: Aes 50:6 **27:34:** Sam 69:21 **27:35:** Sam 22:18 **27:38:** Aes 53:12 **27:39:** Sam 22:7, Sam 109:25

⁴⁰ mamhəni mə, “Ik nə iəmə ikiməni mə tikouraha nimwə səvəi Kumwesən marə muvrhəkin mwi ia nəpin kahar. Itə, uvehimiru ik! Trini minua ik Tini Kumwesən pərhiən, araka ia nei kamarkuau meiwaiu pehe.”

⁴¹ Ia noien a mwi nəha pris asori me mine nahatən me səvəi Loa mine nəmə asori me səvəi nəkur Isrel haris əkenhin irə, mamhəni mə,

⁴² “In riməuvehimiru raka nərmama həpik, mətə ko rīpkuvehimiru atukw mhə in. Mə in kig səvəi nəkur Isrel pərhiən, ramasan mə raraka ia nei kamarkuau meiwaiu pehe, pwəh kitaha sətoni mhəni nīpərhiənien irə.

⁴³ Iəmə i rahatətə ia Kumwesən mīni mə in Tini Kumwesən. Pwəh sətoni ro mə Kumwesən rerin ragien tukwe truvehimiru in təkwəkwuni.”

⁴⁴ Iərmama mi nəha sə krauakres kinərui tərini pen irau ia nei kamarkuau irəhar Iesu, irau mwi krauni ərəha in rəmwhen nepwin həməni.

Iesu remhə

⁴⁵ Ia kurkwai nəpin ia ran nəpitəvien ruvehe mousəman kwopun me pam ia tənə nəha meste aoa kahar rukurau.

⁴⁶ Nənə raripwi tri klok ia nəruarəv Iesu rəkwein əpwəmwis, mīni minua, “Eloi, Eloi, lama sapaktani?” Nīpwrai nəgkiariien nəha in i mə “Kumwesən səiou, Kumwesən səiou, rəfo ikap raka ia nīrak iamini?”

⁴⁷ Nərmama me nepwin səməme kamhərer mamhəspau ia Iesu həregi nəgkiariien nəha, mhəni mə, “Iəmə i raməkwein Profet Eləja.”

⁴⁸ Nənə təkwəkwuni a riti ia nīrəha raiu muvehi nīpəri koton, meitesi ia waen sə rəfia, nīpiri pen ia nusvenhi rəgi nei riti, muvehi pen mə Iesu trənimwi.

⁴⁹ Mətə in me nepwin həni mə, “Pəpim ro pwəh sətoni mə Profet Eləja truvehe muvehimiru iəmə i ua rəkəm.”

⁵⁰ Nənə Iesu rəkwein əpwəmwis mwi, məseni pen nimiruien səvənhi, memhə.

⁵¹ Təkwəkwuni a mwi tinari sə rəgher tukuahag kwopun ikinan anan fwe ia nəkwai nimwə səvəi Kumwesən reitehi nīpərin kəru fwe irənhə meste nari fwe inhəripw. Nənə tiprənə rikiu, meitehi kəruətəri me.

⁵² Nīpəgi kəruətəri me nepwin sə kinərkwafə nīpwrai nərmama ikin həuvehe mhəkwaq, nənə Kumwesən ro nərmama me səvənhi həpik hətui mwi ia nemhəien səvənraha.

⁵³ Kurirə irə nəpin Iesu rətui mwi ia nemhəien səvənhi irəha həler irapw ia nīpəgi kəruətəri me səvənraha, mhəuvən ia taon ikinan nə Jerusalem, nərmama həpik hətoni irəha.

⁵⁴ Iaruagən riti nəha in rasori ia naruagən me irəha pam hantret. In mine naruagən me nepwin səvənhi kamhətui ti Iesu. Nəpin irəha hətoni nīmwnimwien nəha mine narimnari me nəha sə həməier pehe, həhekir asori, mhəni mə, “Nīpərhiənien iəmə i in Tini Kumwesən.”

⁵⁵ Nənə nīpran me həpik ia kwopun nəha kamhərer isipwin kwopti ti Iesu mamhəspau irə. Nīpran me nəha həməier ia tənə Kalili, mamhəkurirə ia Iesu, mamhasitu irə.

⁵⁶ Meri Maktala, mine Meri mama səvəi Jemes mine Josef, mine mama səvəi tini Sepeti mi kamhərer irəha mīnraha.

Josef rərkwafə nīpwrai Iesu

⁵⁷ Iəmə Aramatia riti nəha ikin nəghin nə Josef. Nautə səvənhi rasori. In mwi iərmama riti səvəi Iesu. Ia nəruarəv

⁵⁸ revən ti Paelat, məres pen mə ko Paelat rəsəni in ruvehi nīpwrai Iesu. Ro pen Paelat rini nəkwan mə tukuvehi pen min.

⁵⁹ Josef revən muvehi nīpwrai Iesu, muvegi ia tinari əmher riti kino ia linen,

⁶⁰ nənə məmri pen ia nīpəgi kəruətəri riti səvənhi sə in rinarai ərori raka. Nəpin rinəmri raka, rəsəkwasəkwa kəruətəri asori riti mərəpinhə pen kwəruə irə, nənə mamevən.

⁶¹ Meri Maktala, mine Meri mama səvəi Jemes mine Josef krauəkure fwe ikin, rouəti pen nīpəgi kəruətəri nəha kinərkwafə nīpwrai Iesu ikin.

Naruagən me nepwin həsisəg əknekin nīpəgi kəruətəri

⁶² Kini rakwakwi irə, nəpin kaməpnəpənə irə ti Sapat, pris asori me mine Farisi me həuvən mhousəsimwin irəha me ia nəmri Paelat,

⁶³ həni pen tukwe in mə, “Iəmə asori. Rerimaha ramrhi nəgkiariien riti səvəi iəmə nəha rameikua. Nəpin ramiru ihi, riməni mə nəpin kahar trukurau nənə in trətui mwi ia nemhəien səvənhi.

⁶⁴ Ro iamihni irə tikərhi pen nərmmama me nepwin səim pwəh həuvən mhəsisəg əknekim ia nipəg sə kinərkwafə nipwran ikin meste nəpin kahar haruvehe mharukurau. Rərəha nərmmama me səvənhi həuvən, mhakres nipwran, mhəni pen ti nərmmama mə in rinətui mwi ia nemhəien səvənhi. Tuko ro iamihni irə neikuəien nəha səvənraha trərəha məpi raka sə fwe kupwən.”

⁶⁵ Miregi Paelat rini pen ti nirəha i mə, “Iakəsəni naruagən me nepwin səiou. Tiho mhəiri irəha mhəuvən mhəsisəg əknekim ia nipəgi kəruətərei nəha.”

⁶⁶ Ro pen irəha həuvən mhəmri pen nari riti ia kəruətərei sə ramərə r tukuahag ia nipəg nəha mə iərmmama riti rikiu irə irəha tuhətoni mhəukurən. Nənə naruagən me nepwin kamhərə r tukuahag tukwe.

28

Iesu rətui mwi ia nəmhiən səvənhi

¹ Nəpin Sapat ruvəukurau, ipaka rinamran ia Sante, Meri Maktala mine Meri mama səvəi Jemes krouevən mə trouətə nipəgi kəruətərei kinəmri pen nipwrai Iesu irə.

² Nənə təkwətəkwuni a irə, nimwnimwien asori rikiu, ti nəri nə mə agelo riti səvəi Iərimənu rier ia neiai meiwaiu pehe, məsəkwo raka kəruətərei nəha kinəsīsəg pen ia nipəg, nənə məkure utə irə.

³ Nipwran ramser rəmwhen ia nouapirien. Tinari səvənhi rəpsan anan.

⁴ Nəpin naruagən me nəha səməme kamhərə r tukuahag ti nipəg hətəni agelo nəha, həhekir mhətəmmimwin, həuvehe mhəmwhen ia nərmmama həuvəmha.

⁵ Mətə agelo nəha rini pen ti prən mi nəha mə, “Rouəpwəh nehekieren. Iakukurən mə irouətui Iesu sə kinərui tərini pen ia nei kamarkuau.

⁶ In riwən i. In rinətui mwi ia nemhəien səvənhi rəmwhen mə in rīməni. Rouvehe, rouətə kwopun nipwran rinamapri ikin,

⁷ nənə rouevən akwauakw rouni pen ti nərmmama me səvənhi mə in rinətui mwi ia nemhəien səvənhi, nənə təkwətəkwuni in rakupwən ia kimiaha mamevən ia tənə Kalili. Kimiaha tihətəni in fwe ikin. Irouregi iakuvəni raka narimnari me i tukumirau i.”

⁸ Nənə irau krouəpwəh akwauakw nipəg, rouhekir, mətə rerinrau ragien pik mwi. Krouaiu, rouevən mə trouni nəri nəha ti nərmmama me səvəi Iesu.

⁹ Nənə təkwətəkwuni a Iesu rier irəpw ti nirau, mini mə, “Ramasan tukumirau!” Nənə irau krouvehe tukwe, rounimwi nukurhunrau ia nənimen, rouəkwətəmhi ri nisun mi, rousiai in.

¹⁰ Nənə Iesu rini pen ti nirau i mə, “Rouəpwəh nehekieren, rouevən, rouni pen ti piak me mə irəha tuhəvən fwe tənə Kalili. Ia kwopun nəha irəha tuhətə iou.”

Nəgkiariien səvəi naruagən me

¹¹ Nəpin irau krouərīg, təkwətəkwuni a mwi, naruagən me nepwin səməme hənəmərə r tukuahag nipəg həuvən fwe taon, nənə mhəni pen narimnari me nəha ti pris asori me.

¹² Nənə pris asori me hoeite nəmə asori me səvəi nəkur Isrel mamhərai sun irəha minraha. Nənə nəpin həuvərai sun raka, həuvei pen mane asori m naruagən me nəha,

¹³ mhəni mə, “Kimiaha tihəni irəpw ti nərmmama me mə nəpin kimiaha hiapri ia nəpin nərmmama me səvəi Iesu həuvehe mhakres nipwran.

¹⁴ Nənə trini minuə Paelat rirəgi nəgkiariien nəha, kimaha tahəgkiari min mə in trəpwəh nourahəien kimiaha.”

¹⁵ Ro iamihni irə naruagən me həuvehi mane, mhəuvən, mho nəfe pris asori me hənəməri pen ti nirəha i. Nənə nəgkiariien nəha ruviris ia tənə Isrel. Kamini ihi ipwet mine.

Nəgkiariien sampam Iesu ruvei pen m nərmmama me səvənhi

¹⁶ Ia nəpin nəha nərmmama me səvəi Iesu irəha pam eleven həuvən fwe tənə Kalili ia təkuər riti sə Iesu rīməni pen ti nirəha i kupwən.

¹⁷ Nəpin irəha hətəni in, hənimwi nukurhunraha ia nənimen, mhəsiai in. Mətə nepwin hərəirei amasan ia rerinraha mə Iesu pərhiən i.

¹⁸ Nənə Iesu ruvehe, mini pen ti nirəha i mə, “Kumwəsən ruvei pehe nasorien miou iakamərīmənu ia narimnari me pam ia neiai mine tīprənə.

¹⁹ Ro pen kimiaha tihəməkeikei mhəuvən mhəvi nərmmama ia tənəmtənə me pam pwəh irəha həuvehe mho nərmmama me səiou ia nirəha. Kimiaha tihəməkeikei mho paptəes ia nirəha ia nəghi Tata mine Tini mine Nənimwin lkinan,

²⁰ mamhəhatən irəha mə irəha tuhaməkeikei mho nəgkiariien me pam sə iakinəhatən kimiaha irə. Nənə hərəgi ro nəri i. Iou takamarə rerin tukumiaha meste nəpin sampam.”

27:66: Dan 6:17 28:3: Mat 17:2, Wok Me 1:10 28:6: Mat 12:40, 16:21 28:7: Mat 26:32 28:10: Hip 2:11
 28:13: Mat 27:64 28:16: Mat 26:32, Mat 28:7,10 28:18: Dan 7:14, Jon 13:3, Efes 1:20-22 28:19: Mak 16:15-16,
 Wok Me 1:8, 8:16, 19:5, Rom 6:3, 1Kor 1:13, 10:2, Kal 3:27 28:20: Wok Me 18:20, Jon 14:23

Mak Nægkiariien sə rani mə nəfe i nəkukuə

Mak in riməkupwən mirai narimnari me ia nimiruien səvəi Iesu. Nətərigien səvəi nərmmama mə Mak in iərmama riti sə rinakurirə ia Pol mine Panapas nəpin krouəvisau irapw nəgkiariien amasan ia kwopun me. Mak in raməgkiari pik ia narəien səvəi Iesu Kristo. Matiu, Mak, Luk, Jon, irəha pam haməgkiari ia narəien səvəi Iesu Kristo, mətə nəkukuə səvəi Mak rukwakwa mamrai kwərhakwəha nəgkiariien iərmama rəvsini mukurən. Mak raməgkiari ia wok səvəi Iesu Kristo maməgkiari mwi ia nimtətien me səmame in rino. Mak ramahatən mə Iesu rəmwhen ia iərmama sə ramo wok mauvehi nasoriiien. Ikəvsini nəkukuə səvəi Mak nīpərin kahar, nīpərin kuatia raməgkiari ia nəfe kīno ia Kristo ia nəfwakiiien sampam ia nimiruien səvənhi ia təkure tīprənə i, maməgkiari irə mammo sampam ia nemhəien səvənhi mine nəpin rīnətui mwi ia nemhəien.

Nukune nəgkiariien amasan

- ¹ Nukune nəgkiariien amasan sə raməvisau Iesu Kristo, Tini Kumwesən.
² Kimərai pen nəgkiariien riti ia nəkukuə səvəi Profet Aesea fwe kupwən. Nægkiariien nəha rani iamīnhi irə mə,
 “Ətə ro, takərhi pen iərmama sə trəgkiari tukwini səiou,
 in trukupwən ia niram mevən, məpərhi səim suatuk.”
³ “Reri iərmama riti raməkweīn əpwəmwis ia kwopun akwesakwes ikīn mamīni mə,
 ‘Kimiaha tihaməkeikei mhəpərhi suatuk səvəi Iərimənu səkitaha,
 mhəmri atukwatukw suatuk ouihī me səvənhi.’ ”
⁴ Ro iamīnhi irə Jon rier irapw ia kwopun akwesakwes ikīn, maməvisau irapw ti nərmmama mə, “Kimiaha tihaməkeikei mhərərig ia noien ərəha me səkimiaha, mho paptaes, nənə Kumwesən trəpwəh nərpwinien noien ərəha me səkimiaha.”
⁵ Nərmmama pam ia tənə Jutia mine Jerusalem həuvən ti Jon, mamhəni irapw noien ərəha me səvənraha, nənə in ramo paptaes ia nīrəha ia nui aris Jotan.
⁶ Jon ramarkahu ia tīnari kīno ia nīmwheri kamel, mamətoti ia teki nərimiru, maməni kinhə mine kwənīpwət ia sukapak.
⁷ Ramīni irapw mə, “Kurirə ia nīrak, iərmama riti fwe rauvehe. Niskaiien səvənhi rasori məpi raka iou. Iapkamwhen mhə mə takərpəsuk mifi raka nəkwus ia səvənhi put.
⁸ Iou iakamo paptaes ia kimiaha ia nui, mətə in truvehe mo paptaes ia kimiaha ia Nənīmwin Ikinan.”

Jon ro paptaes ia Iesu

- ⁹ Ia nəpin nəha Iesu ruku pen fwe ia taon nəha Nasaret ia tənə Kalili, muvehe, nənə Jon ro paptaes irə ia nui aris Jotan.
¹⁰ Nəpin atukwatukw Iesu rutə pehe ia nui, rətoni kəpuapen rəkwaḡ, Nənīmwin Ikinan rosi mak inhəripw reiwaiu pehe məkure irə.
¹¹ Nənə reri Kumwesən ruku pen ia neiai mīni mə, “Ik nərik keikei. Rerik raḡien tukw ik.”

Setan raməmwur mə tro Iesu rimwei ia nərəhaien

- ¹² Jon rino raka paptaes ia Iesu. Nənə Nənīmwin Ikinan rərhi pen Iesu revən ia kwopun akwesakwes ikīn.
¹³ Rarə ikīn meste nəpin foti. Ia nəpin nəha Setan raməmwur mə tro Iesu rimwei ia nərəhaien. Iesu ramarə irəha nəri əprmin me. Nagelo me hamo tukwini nari min.

Iesu rinaməvisau irapw nəgkiariien amasan səvəi Kumwesən

- ¹⁴ Kəkwtəmhiri Jon, kuvehi puvnimwə ia kalapus. Kurirə ikīn Iesu ruvehe ia tənə Kalili, maməvisau irapw nəgkiariien amasan səvəi Kumwesən, mamīni mə,
¹⁵ “Təkwtəkwwuni rino nəpin atukwatukw. Nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə ruvəuvehe ipaka. Tihərərig ia noien ərəha me səkimiaha, mhəni nīpərhiēnien ia nəgkiariien amasan səiou.”
¹⁶ Nəpin Iesu ramavən ia nīkare nui asori Kalili, rətoni Saemon irau piəvni nəḡhin nə Antru krauerukw net ia nui. Irau krauerukw net ia nui ti nəri nə mə irau iərmama mi kravī nəmu.
¹⁷ Iesu rini pen ti nīrau i mə, “Rouvehe roukurirə iou, pwəh tako kimirau tirouvehe iərmama mi sə kravī nərmmama.”

¹⁸ Nənə təkwtəkwni a krouəpwəh net səvənrau roukurirə in.

¹⁹ Kurirə ikin Iesu ravən ouihi a mwi, mətoni tini Sepeti Jemes mine piəvni nəghin nə Jon. Krauəkure ia nəkwai nitətə ouihi riti rautiri net me.

²⁰ Iesu rətoni irau, məkwein irau. Nənə krouəpwəh səvənrau tata Sepeti raməkure ia nəkwai nitətə ouihi irəha nərmama səməme ramərəku irəha ti noien wok səvənhi, rouevən roukurirə Iesu.

Iesu rəkoui irapw nənimwin ərəha ia iərmama riti

²¹ Iesu mine nərmama me səvənhi həuvən ia taon riti nəghin nə Kapaneam. Ia Sapat Iesu ruvnimwə ia nəkwai nimwəfwaki səvəi nəkur Isrel mamahatən nərmama me.

²² Irəha həkəri asori nari ia nahatənien səvənhi, ti nəri nə mə in ramahatən irəha rəmwhen iərmama sə rauvehi nasoriien ruku pen ti Kumwesən. In ropə ia nahatən me səvəi Loa.

²³ Nənə təkwtəkwni a iərmama riti sə nənimwin ərəha ramarə irə ruvnimwə pehe ia nəkwai nimwəfwaki səvənraha,

²⁴ məkwein əpwəmwis, mini mə, “Iesu, ik iəmə Nasaret! Ikuvehe mə tiko nəfe ia kimaha? Ikuvehe mə tikouraha kimaha uə? Iakukurən ik. Ik iəmə ikinan səvəi Kumwesən.”

²⁵ Mətə Iesu rinise nənimwin ərəha, mini mə, “Əpwəh nəgkiariien, mier ia iərmama i.”

²⁶ Nənə nənimwin ərəha rəkwein əpwəmwis, mikiukiua ia nipwran, mier.

²⁷ Kurirə irə nərmama me nənimwin rier. Hamərəs irəha me i mə, “Nəfe nəha? Nahatənien vi riti uə? Iəmə i rauvehi nasoriien, mamini nəkwan ti nənimwin ərəha me, nənə irəha ho.”

²⁸ Təkwtəkwni a mwi nəgkiariien kamini ia Iesu rier mevən ia kwopun me pam ia tənə Kalili.

Iesu ro nərmama həpik nemhəien rarə ia nirəha həuvehe mhəsanin

²⁹ Iesu rier irapw ia nimwəfwaki səvəi nəkur Isrel irəha Jemes mine Jon mine Saemon mine Antru. Irəha həuvən atukwatukw mhəvnmwə ia nəkwai nimwə səvəi Saemon mine Antru.

³⁰ Nəpin hapirapw fwe ikin, nərmama həvisau pen m Iesu mə kaka pran səvəi Saemon ramapri, maməkwiei fifa.

³¹ Ro iaminhi irə Iesu revən mətoni, muvehi rəgi prən nəha, mivi utə. Təkwtəkwni a mwi nemhəien raraka ia prən nəha. Rəsanin mevən misui raka nəveginien muvei pen mınraha.

³² Raməruarəv meri ruvəivə. Nənə nərmama me həuvehi pam nərmama səməme nemhəien rarə ia nirəha mine səməme nəremhə me kamharə ia nirəha həuvehi irəha mhəuvehe ti Iesu.

³³ Nərmama pam ia rukwənu səvəi Saemon housəsimwin pen irəha ia kwəruə ia nimwə səvənhi.

³⁴ Nənə Iesu ro nərmama həpik nemhəien səpəmsəpə rarə ia nirəha həuvehe mhəsanin. In rəkoui irapw nəremhə me həpik ia nərmama, mətə rinise nəremhə me nəha mə tuhəpwəh nəgkiariien ti nəri nə mə irəha həukurən mə in sin.

³⁵ Ia nəpnəpin anan, rapitəv ihi, Iesu rətui mevən fwe ia kwopun riti sə nərmama həiwən ikin, maməfwaki fwe ikin.

³⁶ Nənə Saemon mine in me nəpwın kamhətui in.

³⁷ Nəpin hətoni Iesu, həni pen tukwe in mə, “Iesu, nərmama pam fwe kamhətui ik.”

³⁸ Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Pwəh səuvən mwi ia rukwənu me nəha ipaka tukutaha. Takəvisau mwi mınraha, ti nəri nə mə səiou atukwatukw nəha wok iakiməuvehe tukwe.”

³⁹ Nənə Iesu revən mukurau ia tənə Kalili, maməvisau ia nəkwai nimwəfwaki me səvəi nəkur Isrel, maməkoui irapw nəremhə me ia nərmama.

Iesu romasan iərmama riti sə nemhəien skai raməmak ia tekin

⁴⁰ Iərmama riti nemhəien skai riti raməmak ia tekin. In ruvehe ti Iesu, mınimwi nukurhun mi ia nənimen, mini pen tukwe in mə, “Mə rerim ragien ko iko iakəmher?”

⁴¹ Nənə Iesu rerin rərkwəpir tukwe. In rosə pen rəgin, mırapi in, mini mə, “Rerik ragien. Tikuvehe məmher.”

⁴² Nənə təkwtəkwni a nemhəien raraka irə. Iesu ro nipwran ruvehe məmher mwi,

⁴³⁻⁴⁴ mərhi pen i, mınise pen tukwe in mə, “Tikətui amasan tukwe, məpwəh nınien nəfe iakino mik ti iərmama riti, mətə tikevən atukwatukw ti pris pwəh rətoni nipwram mə rinəmher. Tikuvei pen nəfe m Kumwesən sə Moses rıməni. Nərmama tuhətəni həukurən mə nemhəien i ruvəiwən ia nipwram.”

⁴⁵ Mætə nəpin iərmama nəha rəpwəh Iesu mier, rinani irəpw nəfe Iesu rino min ti nərmama me. Nəgkiariien səvənhī ruviris ro pen riskai ti Iesu mə travən mevən mwi ia rukwənu riti mwi. Mætə ramavən a ia kwopun me nərmama həiwən ikin. Nərmama pam ia kwopun me kamhəuvehe tukwe.

2

Iesu romasan iərmama riti nisun mi krouemhə

¹ Nəpin me nepwin rukurau, nənə Iesu rirərig pehe mwi ia Kapaneam. Nərmama me həregi kaməvisau mə in fwe ia nəkwai nimwə.

² Ro iamīnhi irə irəha həuvən mhousəsimwin pen irəha me tukwe. Nəkwai nimwə rukuər ia nərmama. Kwopun səvəi nəkureien riwən fwe imwə mine ia kwəruə. Iesu raməvisau irəpw nəgkiariien amasan mīnraha.

³ Ia nəpin nəha nərmama kefə həuvehi iərmama riti mhəuvehe ti Iesu. Iərmama nəha nisun mi krouemhə. Ko ripkavən mhə.

⁴ Həuvehi pehe, mətə ko həpkəuvən mhə ipaka ti Iesu ti nəri nə mə nərmama həpik anan. Ro iamīnhi irə irəha həputə ia təkure nimwə, mho rui nimwə riti ratukwatukw ia kwopun nəha Iesu raməkure ikin. Ho pam ruə, həuvehi irəpw niməhan sə iərmama nisun mi krouemhə ramapri irə reiwaiu.

⁵ Nəpin Iesu rətoni nahatətəien səvənraha, rini pen ti iərmama sə nisun mi krouemhə mə, “Nərik, iakinenouenou raka noien ərəha me səim.”

⁶ Nahatən me nepwin səvəi Loa kamhəkure fwe ikin, rerīnraha ramrhi mə,

⁷ “Rəfo iamə nəha raməgkiari iamīnha irə mine? Nəgkiariien nəha rərəha. Kumwesən əpa rukurən nenouenouien noien ərəha me. Sin mwi rukurən noien?”

⁸ Təkwtəkwuni a Iesu rukurən nətərigien səvənraha, mīni pen ti nirəha i mə, “Rəfo rerimīaha ramrhi iamīnhi?”

⁹ Nəgkiariien mi sə pəku nəha rīməru tukw iou ti nīnīien ti iərmama i nisun mi krouemhə: nəgkiariien i mə, ‘Iakinenouenou raka noien ərəha me səim,’ uə nəgkiariien i mə, ‘Ərer, muvehi niməhan səim, mavən mamevən?’

¹⁰ Mətə iakokeikei mə kīmīaha tihəukurən mə iou, Iəməti Iərmama, iakəuvehi nasorīien ia tīprənə i. Iakukurən nenouenouien noien ərəha me.”

¹¹ Nənə Iesu rini pen ti iərmama sə nisun mi krouemhə mə, “Iakani pehe tukw ik i mə ərer, muvehi niməhan səim, mavən mamevən fwe imwam.”

¹² Təkwtəkwuni a rərer, muvehi niməhan səvənhi ia nəmri nərmama, mavən mamevən. Nənə irəha nənimenraha rier. Həgnəgini Kumwesən mə, “Səpkətə raka mhə nari riti iamīnhi irə ia nəpin riti!”

Iesu rəkwein Livae mə trukurirə in

¹³ Iesu revən mwi mamavən ia nikare nui asori Kalili. Nərmama həpik həuvehe tukwe, nənə in ramahatən irəha.

¹⁴ Ia nəpin nəha ramavən mətoni Livae tini Alfeas raməkure ia nimwə kamərəku pen takis ikin. Iesu rini pen tukwe in mə, “Kurirə iou.” Nənə Levi riskəmter mukurirə in.

¹⁵ Kurirə irə Iesu revən maməni nari ia nəkwai nimwə səvəi Livae. Nərmama kamərəku pen takis mīnraha mine nərmama ərəha me nepwin mwi həpik kamhāni pəri nari irəha mīn mine nərmama me səvənhi. (Ro iamīnhi irə mine ti nəri nə mə nərmama kamərəku pen takis mīnraha mine nərmama ərəha me nepwin mwi həpik kamhəkurirə ia Iesu.)

¹⁶ Nənə nahatən me səvəi Loa, irəha mwi Farisi me, həuvehe mhətəni Iesu raməni nari irəha nərmama kamərəku pen takis mīnraha mine nərmama ərəha me nepwin mwi. Irəha həres nərmama me səvənhi mə, “Rəfo in raməni nari irəha nərmama kamərəku pen takis mīnraha mine nərmama ərəha me nepwin mwi?”

¹⁷ Nəpin Iesu riregi nəgkiariien səvənraha, rini pen ti nirəha i mə, “Nərmama həsanin tuhtəi tokta ti nəfe? Mətə nərmama kamhəmhə kamhatu tokta. Iou iapkuvehe mhə mə takəkwein nərmama atukwatukw me, mətə iakuvehe mə takəkwein nərmama ərəha me.”

Noien vi ko ripkuvehe mhə mo kuatia irau noien ivis

¹⁸ Nəpin riti nərmama me səvəi Jon Paptas irəha Farisi me kamhəpwəh naniien nari ti nəfwakiien. Nərmama nepwin həuvehe mhəres Iesu i mə, “Rəfo nərmama me səvəi Jon mine Farisi me kamhəpwəh naniien nari ti nəfwakiien, mətə səim nərmama me həpko mhə?”

¹⁹ Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Nərmama ia nəveginien i kamo ti narə viien səvəi iərman mine pran tuhaməkeikei mhāni nari, mamhagien, ti nəri nə mə iərman sə ripkarə

vi a irau pran sɔvɛnhi ramarɛ irɛha minraha. Ripkatukwatukw mhɛ mɛ irɛha tuhɛpwɛh naniiɛn nari ti nɛfwakiiɛn ia nɛpin nɛha.

²⁰ Mɛtɛ tripkuvehe ia nɛpin sɛ tipkuvehi raka iɛrman sɛ ripkarɛ vi a irau pran sɔvɛnhi tripkarɛ mhɛ mwi irɛha minraha. Ia nɛpin nɛha irɛha tuhɛpwɛh naniiɛn nari ti nɛfwakiiɛn.

²¹ Iɛrmama riti riwɛn ko ruvehi niɛari tinari vi mitiri tukuahag ia ruei tinari ivis. Trini minuɛ ro iamɛnhi irɛ, niɛari tinari vi truvehe mikimkim, meitehi tinari ivis mo ruen rasori.

²² Iɛrmama riti riwɛn ko rɛtɛgi pen waen vi ia tiki waen tui sɛ kino ia teki nɛni. Trini minuɛ ro iamɛnhi irɛ, waen vi trɛse tiki waen tui rasisi mɛpɛruɛ. Nɛnɛ tiki waen tui mine waen vi irau pɛri krouɛrɛha. Mɛtɛ waen vi tukɛtɛgi pen ia tiki waen vi me.”

Iesu in Iɛrimɛnu sɔvɛi Sapat

²³ Nɛpin riti ia Sapat Iesu ramavɛn mamɛpi simwin ia nimeɛi wit me nepwin. Nɛrmama me sɔvɛnhi kamhɛkurɛ in, mamhesi kwɛnkwai wit, mamhani.

²⁴ Ro iamɛnhi irɛ Farisi me hɛni pen ti Iesu i mɛ, “ɔtɛ ro. Nɛrmama me sɛim kamho noien riti ripkatukwatukw mhɛ ia Loa sɛkitaha mɛ tuko ia sapat. Rɛfo kamho iamɛnha irɛ?”

²⁵⁻²⁶ Miregi Iesu rini pen ti nirɛha i mɛ, “Rosi kimiaha hiɛpkɛvsini raka mhɛ ia Nɛkukue Ikinan nɛfe Kig Tevit rino fwe kupwɛn uɛ? Ia nɛpin nɛha Apiatar rauvehi wok irɛ sɔvɛi pris asori anan, Kig Tevit mine nɛrmama me sɔvɛnhi nɛveginien riwɛn ti nirɛha, nukumhɛ rinahi irɛha. Nɛnɛ Kig Tevit ruvniwɛ ia nimwɛ sɔvɛi Kumwesɛn, muvehi bred ikinan sɛ ramɛmak ia nifatɛ. Ripkatukwatukw mhɛ ia Loa sɛkitaha mɛ in trɛni bred nɛha, pris me ɔpa hɛukurɛn naniiɛn. Mɛtɛ Kig Tevit rani, muvei pen mwi m nɛrmama me sɔvɛnhi hani.”

²⁷ Nɛnɛ Iesu rini pen ti nirɛha i mɛ, “Kino Sapat ti iɛrmama. Kipko mhɛ iɛrmama ti Sapat.

²⁸ Ro pen iou, Iɛmɛti Iɛrmama, iakamɛrimɛnu ia Sapat.”

3

Iesu romasan rɛgi iɛrmama riti

¹ Iesu revɛn muvniwɛ mwi ia nimwɛfwaki sɔvɛi nɛkur Isrel. Iɛrmama riti ia nɛkwai nimwɛfwaki nɛha rɛgin rɛrfe ko ripkuvi atukw mhɛ i.

² Nɛmɛ asori me kamhɛtɛ Iesu mɛ trɛfo irɛ mine. Trini minuɛ romasan iɛrmama nɛha ia Sapat, tuhɛni ɛrɛha in tukwe.

³ Iesu rini pen ti iɛrmama sɛ rɛgin rɛrfe mɛ, “ɔrer ia kurkwai nɛrmama.”

⁴ Nɛnɛ Iesu rɛres pen irɛha i mɛ, “Ratukwatukw ia Loa sɛkitaha mɛ ia Sapat tuko noien amasan uɛ tuko noien ɛrɛha? Ratukwatukw mwi mɛ tukuvehimiru iɛrmama uɛ tukousi ɛpune?” Iesu rɛres pen irɛha i, mɛtɛ hɛpwɛh nɛgkiiɛn.

⁵ In rɛti ɛrari mamɛtɛ irɛha. Niemaha rɛpi. Rerɛn rɛpou ti nɛri nɛ mɛ kɛnkapwɛnraha riskai. Nɛnɛ in rini pen ti iɛrmama sɛ rɛgin rɛrfe mɛ, “Tiko muvi atukw rɛgin.” Iɛrmama nɛha ruvi atukw rɛgin. Rɛgin ruvehe mamasan mwi.

⁶ Nɛnɛ Farisi me hɛier irapw, mhɛuven akwauakw ti nɛrmama me sɔvɛi Kig Herot. Irɛha housɛsimwin irɛha me mhɛni ɛrɛha Iesu, mamhɛtui suatuk mɛ tuhousi ɛpune in.

Nɛrmama hɛpiɛ kamhɛkurɛ ia Iesu

⁷ Iesu rier irɛha nɛrmama me sɔvɛnhi, mevɛn fwe ia nui asori Kalili. Nɛkur Kalili hɛpiɛ hɛkurɛ i.

⁸ Nɛrmama hɛpiɛ mwi nɛha ikin nɛpin hɛregi narimnari me nɛha Iesu ramo hɛuvehe mhɛtoni in. Nepwin hɛuku pen ia tɛnɛ Jutia mine Jerusalem, nepwin hɛuku pen ia tɛnɛ Itumia, nepwin hɛuku pen ia nui aris Joten pen, nepwin mwi hɛuku pen ia kwopun me nɛha ipaka ti taon mi nɛha Taea mine Saeton.

⁹ Ti nɛri nɛ mɛ nɛrmama me nɛha hɛpiɛ anan, Iesu rini pen ti nɛrmama me sɔvɛnhi minuɛ tuhɛrɛpɛnɛ ia nitɛtɛ oulhi riti pwɛh in rɛkure irɛ kamo nɛrmama hɛsigɛsigi in.

¹⁰ In rini iamɛnhi irɛ mine ti nɛri nɛ mɛ in rinomasan raka nɛrmama hɛpiɛ mo pen sɛmɛme kamhɛmhɛ kamhɛuvehe ipaka tukwe mɛ tuhɛrapi in.

¹¹ Nɛnɛ ia nɛpin me, nɛpin nɛnimwin ɛrɛha me sɛmɛme kamharɛ ia nɛrmama kamhɛtoni in, kamhɛnimwi nukurhɛnraha ia nɛnimen, mamhɛkweɛn asori, mamhɛni mɛ, “Ik Tini Kumwesɛn.”

¹² Mɛtɛ Iesu ranise pen ɛknekɛn ti nirɛha i mɛ tuhɛpwɛh nɛkweɛn ɛpwɛmwisɛn nɛghɛn iamɛnhi kamo nɛrmama hɛregi hɛukurɛn in.

Aposol me sɔvɛi Iesu Kristo

¹³ Iesu rutɛ ia tɛkuɛr riti, makweɛn nɛrmama me sɔvɛnhi sɛmɛme in rokeikei mɛ irɛha tuhɛuvehe tukwe, nɛnɛ irɛha hɛuvehe.

¹⁴ In rərpwi rəgin ia nirəha pam twelef, misegi pen nəghinraha mə aposol me.^a Irəha tuhamarə pəri irəha Iesu. In trəhi pen irəha həuvən mhəvisau irapw nəgkiariien amasan.

¹⁵ In truvei pen nasoriiē mīnraha. Ia nasoriiē nəha irəha tuhəkoui irapw nəremhə me ia nərmama.

¹⁶ Nəghi aposol me nəha ro iamīnhi irə: Saemon (iəmə Iesu risegi pen nəghin sə vi mə Pita).

¹⁷ Nənə Jemes mine piəvni nəghin nə Jon (irau tīni Sepeti mi. Iesu risegi pen nəghinrau sə vi mə Poanejes. Nipwrai nəgkiariien nəha in nə mə tīni karuəruə mi).

¹⁸ Nənə Antru, mine Filip, mine Patolomiu, mine Matiu, mine Tomas, mine Jemes tīni Alfeas, mine Tateas, mine Saemon (iəmə sə kupwən rakurirə nəmə me nəha kamhəmwur mə tuhəkoui irapw nəkur Rom).^b

¹⁹ Nənə Jutas Iskariot (iəmə sə ruvehi pen Iesu ia rəgi nərmama səməme kamhəmwəki in).

Nahatən me səvai Loa hani ərəha Iesu

²⁰ Kurirə irə Iesu revən muvniwə ia nimwə riti. Nərmama me həuvehe mwī tukwe. Irəha həpik. Ro pen Iesu mine nərmama me səvənhi nəpin səvənraha riwən ti nəniien nari.

²¹ Nəpin nəkur imwəni me həregi nəfe Iesu ramo, həuvən mə tuhəuvehi raka in, mhəni mə, “In ramarməri.”

²² Ia nəpin nəha nahatən me nepwin səvai Loa həuku pen fwe ia Jerusalem, mhəni ərəha Iesu, mhəni mə, “Pielsepul ramarə ia iəmə nəha. Iəmə nəha raməkoui irapw nəremhə me ia niskaiien səvai iəremhə sə in rasori ia nəremhə me.”

²³ Irəha hani ərəha Iesu iamīnhi irə ro pen Iesu rəkwein pen irəha həuvehe. Rəgkiari mīnraha, mīni nusipekinien riti ti nirəha i mə, “Rəfo irə? Ko Setan rəkoui irapw nəremhə me səvənhi ia nərmama uə rəkəm?^c”

²⁴ Trīni mīnuə ieni riti ruai narəien səvənhi ro kəru irə, nərmama me səvənhi kamhousi irəha me, nitətə sə ieni nəha ramərimənu irə ko ripkərer əpwəmwis mhə.

²⁵ Trīni mīnuə nərmama səməme kamharə ia nəkwai nimwə riti həuai narəien səvənraha ro kəru irə, kamhousi irəha me, irəha ko həpkarə amasan mhə.

²⁶ Nənə trīni mīnuə Setan ruai narəien səvənhi ro kəru irə, raməkoui irapw nəremhə me səvənhi ia nərmama, noien səvai Setan ko ripkərer əpwəmwis mhə. Trəsas miwən.

²⁷ Iərmama riti riwən ko revən ia nəkwai nimwə səvai iəmə skai riti, makres narimnari me səvənhi. In traməkeikei mukupwən məkwətəmhiri iəmə skai nəha, mərihi rəgin mi mine nisun mi. Kurirə irə in rukurən nəvənien makres narimnari me fwe ia nəkwai nimwə səvənhi.

²⁸ Iakani nipərhiēnien tukumiaha i. Kumwesən rukurən nenouenouien nərəhaien me pam səməme nipwəni nərmama me tuho uə tuhəni irə, məpwəh nərpwinien.

²⁹ Mətə iərmama sə trīni ərəha Nənimwin Ikanan, Kumwesən triipkenouenou mhə nərəhaien səvənhi ia nəpin riti. Nərpwinien səvənhi trarə rerin.”

³⁰ Iesu rini nəgkiariien nəha ti nəri nə mə nahatən me səvai Loa haməni mə, “Nənimwin ərəha ramarə irə.”

³¹ Ia nəpin nəha piəvi Iesu me mine mama səvənhi həuvehe mamhərer fwe iruə, mhərhi pen nəgkiariien ti Iesu mə truvehe.

³² Nərmama həpik kamhəkure kurkurau ia Iesu. Irəha hani pen tukwe in mə, “Ətə ro! Səim fwe mama mine piəm me kamhərer fwe iruə mamhəres ik.”

³³ Miregi Iesu rini mə, “Sin nəha səiou mama? Nisimə nəha piak me?”

³⁴ In rəti ərari mamətə səməme kamhəkure kurkurau i, mīni pen ti nirəha i mə, “Kimiāha i səiou mama me. Kimiāha i piak me.

³⁵ Nərmama səməme kamho nəkwai Kumwesən, irəha həmwən ia mama me mine piak me səiou.”

4

Iesu rusipekin ia iərmama sə rauini nuni nari ia nəmhiēn

¹ Iesu rīnamahatən mwī nərmama ia nīkare nui asori. Nərmama me həpik həuvehe mhousəsimwin pen irəha me tukwe. Ro pen Iesu rəputə ia nitətə ouihī riti fwe peraha, məkure irə. Nərmama me pam kamhərer parei ia nīkare nui asori.

² Iesu ramahatən irəha narimnari me ripik ia nusipekinien me. Nəpin ramahatən irəha, rani mə,

a 3:14: “Aposol” Nipwrai nəgkiariien nəha in i mə, “Iərmama sə kamərhi.” **3:16:** Jon 1:42 **3:17:** Luk 9:54

b 3:18: Nəmə me nəha səməme kamhəmwur mə tuhəkoui irapw nəkur Rom rerinraha ripkagien mhə mə nəkur Rom kamhərimənu ia nəkur Isrel. Ro pen kamharuəgən, mamhousi nəkur Rom tukwe. **3:21:** Jon 10:20 **3:22:** Mat 9:34, 10:25 **c 3:23:** Nəgkiariien səvai nəkur Kris kupwən rini mə, “Rəfo, ko Setan rəkoui irapw Setan?” **3:31:** Mak 6:3,

Jon 2:12, Wok Me 1:14 **4:1:** Mak 3:7-9, Luk 5:1-3 **4:2:** Mat 13:34, Mak 4:33-34

³ “Tihæregi ro! Iærmama riti revæn mæ truini nuni nari ia næmhien sævænhi.

⁴ Næpin rauini pen nuni nari me, nuni nari me nepwin hæsas pen ia suatuk. Menu me hæuvehe mhani pam.

⁵ Nuni nari me nepwin hæsas pen ia tækure kæpwier sæ tiprænæ rouihi ikin. Hæutæ akwauakw ti næri næ mæ nuanraha ripkeiwaiu amasan mhæ ia tiprænæ.

⁶ Nuanraha rouihi. Ro pen næpin meri rækwiri, mænhi, haukei pam.

⁷ Nuni nari me nepwin hæsas pen ia tiprænæ sæ nækwus æræha rautæ iræ. Nækwus æræha me næha hæuviris mhæuvehe mhousæman pam. Ro pen nuni nari me hæpkukuæ mhæ.

⁸ Nuni nari me nepwin hæsas pen ia tiprænæ amasan, mhæutæ amasan, mhæukuæ. Nepwin kwænkwan toti, nepwin kwænkwan sikisti, nepwin kwænkwan hantret.”

⁹ Iesu rini mæ, “Iærmama sæ nækwæregin raræ ti niregiiën nari tramækeikei mætærig amasan.”

Nærmama me sævæi Iesu hæres nipwrai nusipekinien me

¹⁰ Næpin Iesu æpa, nærmama sævænhi twelef hæuvehe iræha nærmama me nepwin mwi sæmæme kamharæ ipaka ti Iesu, mhæres pen mæ ræfo in ramahatæn nærmama ia nusipekinien me.

¹¹ Iesu rini pen ti niræha i mæ, “Kimiaha nærmama me sæiou kinæsevæ ia suatuk tukumiaha hiæukuræn nitætæ sæ Kumwesæn ramærimænu iræ mæ in ræfo iræ. Mætæ nærmama iruæ me, iakamahatæn iræha ia nusipekinien me a,

¹² mæ iræha tuhætæ, mætæ tuhæpwæh nætæien mhæukuræn. Iræha tuhæregi, mætæ tuhæpwæh niregiiën mhæukuræn. Ro iamînhi iræ ko iræha hæpwæh niræregiiën mhæuvehe ti Kumwesæn minuæ in trenouenou noien æræha me sævænraha.”

Iesu rini irapw nipwrai nusipekinien

¹³ Iesu ræres pen nærmama me sævænhi mæ, “Ræfo? Kimiaha hiæreirei nipwrai nusipekinien sævæi iærmama sæ rauini nuni nari? Ro iamînhi iræ tihæfo mhæukuræn mwi nusipekinien me nepwin mwi?

¹⁴ Iærmama sæ rauini nuni nari ræmwhen ia iærmama sæ ramævisau irapw nægkiariien amasan.

¹⁵ Nærmama nepwin hæmwhen ia nuni nari sæ hæsas pen ia suatuk. Næpin hamætærig iærmama ramævisau irapw nægkiariien amasan, tækwætækwuni a mwi Setan ruvehe muvehi raka nægkiariien næha hamregi.

¹⁶ Nærmama nepwin hæmwhen ia nuni nari sæ hæsas pen ia tækure kæpwier. Næpin hamregi nægkiariien amasan, hæuvehi, mhægien tukwe.

¹⁷ Mætæ nægkiariien næha ripkeiwaiu amasan mhæ ia rerinraha ræmwhen ia nuai nei me. Iræha tuhæuvehi nægkiariien næha sævæi næpin ouihi a. Næpin nærmama tuho næmisæien minraha, uæ tuhometæ iræha ti nægkiariien amasan, tuharaka akwauakw a iræ.

¹⁸ Nærmama nepwin hæmwhen ia nuni nari sæ hæsas pen ia tiprænæ nækwus æræha rautæ iræ. Hæregi nægkiariien amasan,

¹⁹ mætæ hamætærig pik ia narimnari me sævæi tiprænæ i. Mane rameikuæ ia niræha, mavi raka nætærigien sævænraha. Hokeikei mæ tuhæuvehi nauta me nepwin mwi. Nætærigien me næha hæuvnimwæ ia rerinraha mhousæman nægkiariien amasan ræpwæh nukuæien.

²⁰ Mætæ nærmama nepwin mwi hæmwhen ia nuni nari sæ hæsas pen ia tiprænæ amasan. Iræha hæregi nægkiariien amasan, mhæuvehi, mhæukuæ. Riti nukwan toti, riti nukwan sikisti, riti nukwan hantret.”

Laet sæ kousæman

²¹ Iesu rini pen ti niræha i mæ, “Trini minuæ iærmama riti ruvehi laet, muvnimwæ pehe, ko ræuiui ia nari riti ua rukurei pen ia kwopun afafa ikin? Rekæm! Tramækeikei mukurei pen ia næri kakurei pen laet iræ.

²² Narimnari me pam sæmæme hamærkwafæ tuhamækeikei mhæier irapw. Narimnari me pam sæmæme hamæmak afafa tuhamækeikei mhæuvehe ia nukuraanien.

²³ Kimiaha nærmama nækwæregimiahaha raræ ti niregiiën nari, tihætærig amasan.”

²⁴ Iesu raræ mini pen mwi ti niræha i mæ, “Tihætærig amasan ia næfe hiamregi. Næfe nari hiæuvehi pen tukuvehi pehe ræmwhen rirærig mwi tukumiaha nænæ kuvehi pehe sæ rækwaku.

²⁵ Ro iamînhi iræ ti næri næ mæ iærmama sæ kuvei pen nari riti min, ro wok iræ, tukuvei pen sæ rækwaku min. Mætæ iærmama sæ kuvei pen nari riti min, ro næri auæ a iræ, tukuvehi raka pam tukwe.”

Iesu rusipekin ia nuni nari sæ ruta

²⁶ Iesu rini mæ, "Nítatê sê Kumwesên ramêrimênu irê rêmwhen ia iêrmama riti sê ruini nuni nari rêsas pen ia típrânê.

²⁷ Ruini pam nuni nari, mevên mapri. Mapri ia nêpin meste ríran. Revên mamavên. Nênê nuni nari ríruêruê mutê. Mátê iêrmama nêha ríreirei mæ rêfo mo iamínhi irê.

²⁸ Típrânê a ro nuni nari rutê, meríp tukun, mífi thín, mo kwênkwán.

²⁹ Mátê nêpin kwênkwán rímruê, iêrmama nêha revên mesi, tí nêri nê mæ nêpin atukwatukw nêha sêvênhi."

Iesu rusipekin ia nuni nari sê rouihi

³⁰ Iesu rini mæ, "Tsêfni ia nítatê sê Kumwesên ramêrimênu irê? Rêfo irê? Nêfe nêha nêgkiariien tsêni mhêusipekin irê?

³¹ Nítatê sê Kumwesên ramêrimênu irê rêmwhen ia kwênuni nei nêha mastat. Nêpin kinímwi pen ia típrânê, nuni mastat rouihi anan ia nuni nei me.

³² Mátê nêpin kinímwi pen pam, rutê masori mæpi raka nêpigin me pam. Rêgrêgin rasori. Menu me ia nimagouagou ho pen kwêtapag me sêvânraha irê, mhêkure afafa irê."

³³ Iesu rini irapw nusipekinien me ripík mwi hêmwhen ia sêmême i, mamahatên nêrmama me ia nêgkiariien amasan, míni pen atukwatukw rêmwhen mæ irêha tuhêregi mhêukurê.

³⁴ Iesu rêpwêh níniien nêgkiariien êpê iti mwi tí nírhêha, nusipekinien me a. Mátê kurirê íkin, nêpin Iesu míne nêrmama me sêvênhi irêha êpa, rini irapw pam nípwrai nêgkiariien.

Iesu rínise nimêtagi asori ia nui asori Kalili

³⁵ Ia nêpin nêha rínamêruarêv, Iesu rini pen tí nêrmama me sêvênhi mæ, "Pwêh sêpi simwín pen fwe ia níkarê nui."

³⁶ Nênê irêha hêpwêh nêrmama me, mhêputê ia nêkwai nítatê ouihi sê Iesu ramêkure irê, mamhêuvên. Nítatê ouihi me nepwín mwi kamhêkurirê irêha.

³⁷ Ia nêpin nêha nimêtagi asori riti riskâmter. Peiau peiau ramêpwi nítatê ouihi mamati pen mínakuê:

³⁸ Iesu ramêsauê mamapri fwe ia kurirê ia nítatê ouihi. Nêrmama me sêvênhi hêsuêpwiri in mhêni pen tukwe in mæ, "Iahatên, êtê ro! Na tsêmwhenímw! Iko nêri auê a ia kíthêha mik uê?"

³⁹ Iesu rêrer mínise nimêtagi, mægkiari m nui mæ, "Tíkêiwaiu, mêmêrinu." Nimêtagi reiwaiu. Nui rêmêrinu. Narímnnari me pam hêuvehe mhêmêrinu.

⁴⁰ Nênê Iesu rini pen tí nêrmama me sêvênhi mæ, "Rêfo hiamhêkír iamínhi irê? Kímíahê hîpêkhatêtê mhê íhi ia nírak uê?"

⁴¹ Mátê irêha hêhêkír pík, mhêres pen irêha me i mæ, "Nêfe nêha iêrmama? Nimêtagi míne nui kraou nêkwán!"

5

Iesu rêkoui irapw nênimwín êrhêha ia iêrmê Karasa riti

¹ Irêha hêier pen ia níkarê nui asori ia têné sêvêl nêmê Karasa.

² Nêpin nítatê ouihi ruvehe mêrer, Iesu ruvarei, nênê iêrmama riti ruku pen ia kwopun kanímwi nêrmama íkin mier pehe tukwe. Nênimwín êrhêha ramarê irê.

³ Iêrmama nêha ramarê ia kwopun kanímwi nêrmama íkin. Iêrmama riti mwi ríwên nískaiien sêvênhi rêmwhen mæ trêkwêtmhíri iêrmama nêha mêríhi mwi in. Jen rêpwêh nêmwhenien.

⁴ Nêpin ripík hênêríhi raka rêgin mí míne nísun mí ia jen, mâtê rêvi êmwsêmwesi jen sê rêkwêtmhíri rêgin, mousi testesi jen sê rêkwêtmhíri nísun.

⁵ Ia nêpin míne ia ran ramavên ia kwopun kanímwi nêrmama íkin míne ia têkure têkuêr me, mamêkwêin êpwêmwís, mamêkwí testesi atukw a in ia kêruêterei.

⁶ Nêpin iêrmama nêha rêti pen mêtoni Iesu isípwin kwopti ramavên mauvehe, raiu muvehe mínímwi nukurhún mí ia nênimên,

⁷ mamægkiari asori, mamíni mæ, "Iesu. Kumwesên sê rasori anan tíni nê ík. Ikuvehe mæ tikêfo iou irê? Ia nêghi Kumwesên íakase ík tikêpwêh noien nêmíssien miou."

⁸ In ramægkiari iamínhi irê tí nêri nê mæ Iesu ruvêni pen raka tukwe in mæ, "Ík, nênimwín êrhêha, tíkier ia iêrmama í."

⁹ Iesu rêres pen in i mæ, "Nêghím sín?"

Míregi rini mæ, "Íou nêghík Nêkuêr tí nêri nê mæ kímahê íahêpík."

¹⁰ In ramase Iesu, mamægkiari asori mæ trêpwêh nêrhíien irêha hêuvên isípwin.

¹¹ Mátê toue píké me hêpík anan kamhêrku ia kwopun nêha.

¹² Nənimwin ərəha me nəha hamase Iesu i mə, “Tikərhi pen kimaha iahəuvən ia pikə me. Pwəh iahəuvnimwə ia rerinraha.”

¹³ Iesu rəsəni irəha. Ro pen nənimwin ərəha me həier ia iərmama nəha mhəuvnimwə ia reri pikə me. Pikə me, ipaka irəha pam 2000, haiu, mheiwaiu ia nəpatu, mhəsas pen ia təmwei nui asori, məmwhənimw.

¹⁴ Nərmama səməmə kamhətui ti pikə me hap, mhəuvən ia taon səvənraha mine ia rukwənu me, mhəni irapw nəfe hənətoni. Nəpin nərmama me həregi, həuvən mə tuhəspau i mə rəfo irə.

¹⁵ Irəha həuvehe ti Iesu, mhəti pen mhətoni iərmama sə nənimwin ərəha me həpik hənərə irə. Rarkahu, maməkure, nətərigien səvənhi rinəmak amasan. Irəha hətəni həhekir.

¹⁶ Nənə səməmə hənətoni həni irapw ti nirəha i nəfe kino ia iərmama nəha mine pikə me.

¹⁷ Nənə irəha hənəmase Iesu mə trəpwəh tənə səvənraha mamevən.

¹⁸ Nəpin Iesu rinəmərətə ia nitətə ouih, iərmama sə nəremhə me hənərə irə raməres in mə trəsəni in pwəh revən irau min.

¹⁹ Mətə Iesu rini pen tukwe in mə, “Rekəm. Tikevən fwe imwam, mətoni ik me nepwin, məvisau minraha narimnari me İərimənu rino mik, mini mə rerin rərkwəpir tukw ik.”

²⁰ Nənə iərmama nəha revən fwe ia Tekapolis, kwopun taon ten ikin, məməvisau narimnari me nəha Iesu rino min. Nərmama pam həregi, hamərkərinari irə.

Prənouihi riti sə remhə mine pran riti sə nemhəien rinəmak tui irə

²¹ Iesu rəputə ia nitətə ouih, məpi simwin mwi ia nui asori Kalili, muvarei ia nikaren pen. Nəpin raுவarei ih, nərmama həpik həuvehe mhəusəsimwin pen irəha me tukwe.

²² Nənə iəmə asori riti səvəi nimwəfwaki səvəi nəkur İsrel ruvehe. Nəghin nə Jaeras. Nəpin rətə Iesu, ruvehe minimwi nukurhun mi ia nənimen,

²³ məməmə in mə, “Prənouihi səiou na tremhə. Tikuvehe məmrutə ro rəgim ia nīpwrən pwəh ruvehe məsanin, mīmīru.”

²⁴ Nənə Iesu rukurirə in rouevən.

Nərmama həpik həukuraurau irə, məmhəkurirə i.

²⁵ Pran riti fwe ikin raməmə ia nemhəien səvəi nīpran. Nemhəien nəha rinərə rerin irə muvehi nuk twelef.

²⁶ Ruvəvan raka ti tokta me həpik, mīregi nəmisəien me səpəmsəpə ia rəginraha, mouraha pam mane səvənhi ia nemhəien, mətə nemhəien səvənhi rəpwəh neiwaiuien. Ruvehe məmasori.

²⁷ In ruvəregi raka nərmama kamhəvisau Iesu. Ro pen ruvehe ia reri nəkuər səməmə kamhəkurirə ia Iesu, mīrapı tinari səvənhi.

²⁸ Rerin ramrhi mə, “Rosi ko iakrapi tinari səvənhi, nemhəien səiou triwən.”

²⁹ Nəpin rīrapı tinari səvəi Iesu, təkwtəkwni a mwi nimwapw rama. Prən nəha rīregi mə nīpwrən rinəsanin.

³⁰ Ia nəpin nəha Iesu rīregi mə nəgsen rier irə mevən mo nari riti. Rəti kurirə ia reri nərmama, məməres mə, “Sin rīrapı tinari səiou?”

³¹ Mīregi nərmama me səvənhi həni pen tukwe in mə, “Ikətə nərmama me i həpik kamhəusəsimwin pehe ipaka tukw ik. Rəfo ikaməres mə sin rīrapı ik?”

³² Mətə Iesu rəti ərari məmətəni mə sin rīrapı in.

³³ Pran sə rīrapı Iesu rukurən nəfe Iesu rino min. Ro iamınhi irə ruvehe minimwi nukurhun mi ia nəmri Iesu, mehekir mətəmmnimwin, mini irapw pam nīpərhienien səvənhi.

³⁴ Iesu rīregi, mini pen ti prən i mə, “Nərik, nahatətəien səim rino raka ik ikuvehe məsanin. Nəmərinuien ramarə tukw ik. Evən! Nemhəien səim ruvəiwən.”

³⁵ Nəpin Iesu raməgkiari ih, nərmama nepwin həuku pen ia nimwə səvəi iəmə asori nəha Jaeras, mhəuvehe, mhəni mə, “Səim prən ouih ruvəmhə raka. Ramasan mə ikini pen ti iahətən i mə in trəpwəh pehe.”

³⁶ Mətə Iesu ro nəri auər a ia nəfe irəha məməni, mini pen ti Jaeras i mə, “Tikəpwəh nehekirien, mini a nīpərhienien ia nīrak.”

³⁷ Ia nəpin nəha Iesu rinise pen ti nərmama mə tuhəpwəh nukurirəien in. Mətə rəsəni a Pita, Jemes, mine Jon piəvi Jemes.

³⁸ Nəpin irəha həuvən mhəpirapw ia nimwə səvəi Jaeras, Iesu rəti pen mətə kamho nurigriegien asori. Nərmama kamhəpi məməsək əpwəmwis.

³⁹ Mətə Iesu ruvnimwə ia nəkwai nimwə məres pen irəha i mə, “Rəfo hiaməurigrig məməsək? Prənouihi nəha rīpkemhə mhə, mətə ramapri a.”

⁴⁰ Iræha hæregi, haris ia Iesu. Mætə in rərhi irapw iræha hæuvən fwe iruə, miri tata mine mama səvai prən ouih i iræhar nærmama kahar səvənhi hæuvən fwe ia kwopun prən ouih raməmæk ikin.

⁴¹ Nənə in ruvehi rəgi prən ouih naha, mini pen tukwe in mə, “Talita kum.” Nipwrai nægkiariien naha rini iamnhi irə mə, “Prənouih, iakini pehe tukw ik i mə ərər.”

⁴² Təkwətəkwuni a prən ouih riskəmter mavən. (Prənouih naha nuk səvənhi twelef.) Nəpin nærmama hətəni nafe Iesu rino, nənimenraha rier pik.

⁴³ Mætə Iesu rinise pen ti nirəha i mə, “Tihəpwəh nəvisaiuen noien i m nærmama. Həuvei pen nəveginien riti min pwəh rəni.”

6

Nəmə Nasaret həpwəh nisaiien Iesu

¹ Iesu rəpwəh kwopun naha mevən fwe imwəni. Nərmama me səvənhi irəha mwi həkuriə in mhəuvən fwe ikin.

² Nəpin Sapat ruvehe, Iesu rinamahatən nærmama ia nəkwai nimwəfwaki səvai nəkur Isrel. Nərmama həpik səməme kamhətərig Iesu həkərinari irə, mamhəres mə,

“Iamə i ruvehi narimnari me naha pəku? Muvehi nukurənien naha pəku? Raməfo irə mamə nimtətien asori me?”

³ Kwa kapenta i tini Meri! Piəvni me nə Jemes, Josef, Jutas mine Saemon. Kitiriməni me hamarə ia rukwənu i kitaha minraha.” Irəha rerinraha ripkagien mhə ti Iesu. Həpwəh nisaiien in.

⁴ Ro iamnhi irə Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Nərmama ia kwopun me kamhəsiəi profet riti, mətə ia imwəni atukwatukw, nəkur imwəni me mine nærmama səməme kamharə ia nəkwai nimwə səvənhi ko həpwəh nisaiien in.”

⁵ Nənə Iesu ripko mhə nimtətien ripik fwe imwəni. Ro kəru uə kahar a, məmrutə rəgin mi ia nærmama səməme nemhəien rarə ia nirəha, mo irəha həuvehe mhəsəni.

⁶ In ramərkərinari ia rəkur imwəni me ti nəri nə mə irəha həkini mhə nipərhiien irə.

Iesu rərhi pen nærmama səvənhi twelef həuvən mhəvisau irapw nægkiariien amasan

Iesu ramevən ia rukwənu me mamahatən nærmama me.

⁷ Ia nəpin naha in rəkwein nærmama səvənhi twelef həuvehe. Nənə in rinamərhi pen irəha kəru kəru ia kwopun me, muvei pen nasoriiēn minraha. Ia nasoriiēn naha irəha tuhəkoui irapw nənimwīn ərəha me ia nærmama.

⁸⁻⁹ Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Tihəpwəh nuvehiēn narimnari me səvai suatuk, nəveginien uə tənəripw uə mane. Tiharkahu ia karkahu kuatia a, mhəuvehi pen put, mhəuvehi kaskin a, mhəuvehi mamhəuvən.

¹⁰ Nəpin hiəuvən ia kwopun riti, mhəuvnimwə ia nəkwai nimwə, tiharə ia nimwə naha meste tihəier.

¹¹ Trini minuə fwe ia kwopun riti nærmama həpkəsəni mhə kimiaha, həpkokeikei mhə mə tuhəregi nægkiariien səkimiaha, nəpin kimiaha hiəpwəh imwənraha, tihounouini raka niməkwrur ia nisumiaha. Noien naha hio ro nimtətien minraha, mamahatən pen mə hənə noien ərəha.”

¹² Iesu rini pen pam nənə irəha hæuvən mamhəvisau irapw mə nærmama tuhaməkeikei mhərərig ia noien ərəha me səvənraha.

¹³ Irəha kamhəkoui irapw nəremhə me həpik ia nærmama, mamhətəgi pen oel ia kənkəpwə nærmama səməme nemhəien rarə ia nirəha, mhə irəha həuvehe mhəsəni.

Kinəfo Jon Paptəes remhə

¹⁴ Kig Herot riregi narimnari me səməme Iesu ramo ti nəri nə mə nærmama kamhəni pik nəghi Iesu. Nəpwin kamhəni mə, “In Jon Paptəes. Rinətui mwi ia nemhəien səvənhi ro pen rauvehi niskaiien mamə nimtətien me.”

¹⁵ Nəpwin kamhəni mə, “In Profet Eləeja.” Nəpwin mwi kamhəni mə, “In profet riti rəmwhen ia profet kupwən me.”

¹⁶ Mətə nəpin Kig Herot riregi, rini mə, “Jon sə iakinərai raka kənkəpwə rinətui mwi ia nemhəien səvənhi.”

¹⁷⁻¹⁸ Kig Herot rini nægkiariien naha ti nəri nə mə fwe kupwən in rakres Herotias pran səvai piəvni nəghin nə Filip. Mətə Jon rini pen tukwe in mə, “Ikakres pran səvai piəm noien naha ripkatukwatukw mhə ia Loa.” Nənə ti prən naha Kig Herot rini nəkwən kərihi tərini Jon kuvehi puvnimwə ia kalapus.

¹⁹ Nəpin Jon raməmak fwe ia kalapus, Herotias raməmwəki afafa a in, mamokeikei mə trousi əpune Jon, mətə rəknekin tukwe ti noien.

²⁰ Kig Herot rehekir Jon, mukurən mə in iəmə ikinan riti sə noien səvənhi ratukwatukw. In ramətui amasan ti Jon mə iərmama riti trəpwəh nourahaien. Nipərhiəniən nəpin Kig Herot rirəgi Jon raməgkiari, nətərigien səvənhi rəvsausini pik, mətə rerin ragien mə trirəgi.

²¹ Herotias rokeikei mə trousi əpune Jon, mətə rəknekin. Mətə in rətoni suatuk tukwe ia nəpin Kig Herot rinətui irə. Ia nəpin nəha Kig Herot ro nəveginien asori riti sənəi nəmə asori me səməme kamharə ipaka tukwe in mine nəmə asori me səvəi naruagən me mine nəmə asori me ia tənə Kalili.

²² Nəpin irəha kamhani pəri nari, prən ouihi səvəi Herotias ruvehe mamotanis ia nəmrinraha. Kig Herot mine nəmə asori me səməme kamhani pəri nari irəha min hətoni rerinraha ragien tukwe. Ro iamini irə Kig Herot rini pen ti prən ouihi nəha mə, “Ikokeikei nəfe ikəres i. Iou takuvei pehe mik.”

²³ Kig Herot rini nəkwan muvehi kwəsuaui tukwe, mini mə, “Nəfe ikəres, takuvei pehe. Nitətə səiou iakamərimənu irə ikuə takərpifi ia nipərən kəru, muvei pehe riti mik, takaməikei mo.”

²⁴ Kurirə irə prən ouihi nəha revən mini pen ti səvənhi mama mə, “Mama, takəres nəfe?” Miregi rini mə, “Evən mərəs kənkəpwə Jon Paptas.”

²⁵ Ro iamini irə prən ouihi nəha raiu akwauakw mevən ti Kig Herot, mini pen tukwe in mə, “Iakokeikei mə təkwtəkwni tikuvei pehe kənkəpwə Jon Paptas ia tikiplet.”

²⁶ Kig Herot rerin rəpou pik tukwe. Mətə ti nəri nə mə riməuvehi kwəsuaui ia nəmri nəmə asori me səməme kamhani pəri nari irəha min, rəpwəh nokeikeien mə trətəfi nəgkiariien səvənhi sə riməni pen ti prən ouihi i.

²⁷ Təkwtəkwni a in rərhi pen iaruagən riti mini pen tukwe mə trevən muvehi kənkəpwə Jon muvehi muvehe. Iaruagən nəha revən fwe ia kalapus, mərəi raka kənkəpwə Jon,

²⁸ nəmri pen ia tikiplet, muvehi muvehe, muvei pen m prən ouihi. Prənouihi nəha ruvehi mevən, muvei pen m səvənhi mama.

²⁹ Nəpin nərmama me səvəi Jon həregi, həuvehe mhəuvehi nipwrai Jon, mhəuvən mhəmri pen ia nipəg sə kanimwi iərmama ikin.

Iesu rəkwməni nərmama me həpik ikəvsini nərman me əpa irəha pam faef-taosen

³⁰ Aposol me hərərig pehe mwī ti Iesu, mhəni pen tukwe in narimnari me həno mine nəgkiariien me səməme hənəhatən nərmama me irə.

³¹ Nənə Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Həuvehe kimiaha əpa. Pwəh səuvən ia kwopun riti nərmama həiwən ikin, mhəpwis ouihi a.” In rini iamini irə ti nəri nə mə nərmama həpik kamhəuvehe tukwe mamhəuvən. Ro pen nəpin səvənraha riwən ti nəniien nari.

³² Irəha həputə ia nitətə ouihi riti, irəha əpa, mamhəuvən fwe ia kwopun riti nərmama həiwən ikin.

³³ Nərmama həpik hənətə Iesu mine nərmama me səvənhi həputə ia nitətə ouihi, mamhəuvən. Həuvəukurən raka kwopun kamhəuvən ikin. Ro pen irəha haraka ia rukwənu me səvənraha, mhaiu akwauakw mhəkuraui parei mhəkupwən mhəuvən fwe ikin.

³⁴ Nəpin Iesu ruvare, mətoni nərmama həpik, nənə rerin rərkwəpir ti nirəha, ti nəri nə mə irəha hənwhen ia sipsip me nepwin iərmama riwən trətə amasan irəha. Nənə Iesu rinaməhatən irəha ia narimnari me rəpik.

³⁵ Nəpin meri rakakini, nərmama me səvənhi həuvehe mhətə in, mhəni mə, “Kwopun i nəveginien riwən ikin. Rinaməruarəv.

³⁶ Ramasan mə tikərhi pen nərmama me i həuvən ia nəmhien me mine rukwənu me kwərha ipaka pwəh həuvehi nəmri nəveginien sənənrəha.”

³⁷ Mətə Iesu rini mə, “Kimiaha nə tihəuvei pen nəveginien minraha.”

Miregi hən pen tukwe in mə, “Rəfo? Ikokeikei mə təhəuvən mhəuvehi nəmri bred ia silin kino ia silfa irəha pam tu-hantret, mhəkwməni irəha i?”

³⁸ Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Sənəmiaha bred kevə? Həuvən mhətəni ro.”

Nənə irəha həuvən mhətəni mhəni mə, “Sənəməha bred krirum mine nəmu kəru.”

³⁹⁻⁴⁰ Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Tihəuvən mhəni pen ti nərmama me i mə tuhəuai irəha me, nepwin fifti, nepwin hantret, pwəh həkure ia nurhi əmrəmə.” Nənə nərmama həuai irəha me mhəkure.

⁴¹ Nənə Iesu ruvehi bred krirum mine kwətə nəmu kəru, məkwətə ia niməguəgou, məfwaki mini vivi Kumwəsən tukwe, məkwəsən bred me, muvei pen m nərmama me səvənhi mə tuhəpeki pen m nərmama me, mərə məkwəsən mwī kwətə nəmu mi nəha kəru həpeki pen m nərmama me pam.

⁴² Nærmama pam hani nari tipwînraha ræsisî.

⁴³ Nænæ nærmama me sævai Iesu hævai pen nipærpæri bred mine næmu me hænæpwæh ramrimær rukuær ia tænaripw twelef.

⁴⁴ Nærmama me næha hænani nari hæpik, ikævsini nærman me æpa iræha pam faef-taosen.

Iesu ravæn ia tækure nui asori Kalili

⁴⁵ Tækwatkwuni a mwi Iesu rini pen ti nærmama me sævænhi mæ tuhæputæ ia nitætæ ouihi, mhækupwæn, mhæpi simwîn ia nui asori Kalili, mhæuværei mhæuvæn fwe ia rukwænu næha Petsaeta. In tramo mærho pen nærmama me hæuvæn fwe imwænraha me.

⁴⁶ Næpin Iesu ræsækir raka minraha, mutæ ia tækuær riti mæ træfwaki.

⁴⁷ Ramæfwaki meste rinapitæv. Næpin næha rinapitæv iræ, nærmama me fwe ia nækwai nitætæ ouihi kamhaiu ihi ia kurkwai nui asori. Iesu in æpa fwe parei.

⁴⁸ In ræti peraha, mætoni iræha kamharkut ti næsuæien ti næri næ mæ kamhaiu mamhæuvæn ia næmri mætagi mwatuk. Ia næpin næha rinamran, Iesu ruvehe ti niræha, mamavæn ia tækure nui, mokeikei mæ trevæn mukurau ia nikarenraha.

⁴⁹ Næpin nærmama me sævænhi hæti pen mhætoni Iesu ravæn ia tækure nui asori, rerinraha ramrhi mæ in iæremhæ riti. Hamasæk æpwæmwis.

⁵⁰ Iræha pam hætoni, hæhekir asori.

Mætæ tækwatkwuni a Iesu rægkiari minraha, mini mæ, “Kimiaha tihæpwæh niregiien ræraha. Kwa iou i. Tihæpwæh nehekirien.”

⁵¹ Iesu revæn ti niræha, mæputæ ia nitætæ ouihi. Ia næpin næha nimætagi reiwaiu miwæn. Nænæ nærmama me sævænhi nænimenraha rier pik,

⁵² ti næri næ mæ hæreirei nipwrai nimtætien Iesu sæ rino ia bred krirum, mætæ nætærigien sævænraha riskai pik.

Iesu ro nækur Kenesaret hæuvehe mhæsanin

⁵³ Iræha hæpi simwîn ia nui asori, mhæuvæn mhæuværei ia tænæ Kenesaret.

⁵⁴ Næpin hænækwi tarini raka nitætæ ouihi sævænraha mhæier, nærmama hætoni, mhækuræn amtia mæ Iesu næha.

⁵⁵ Ro pen iræha haiu mhæuvæn ia kwopun me pam, mhæuvehi nærmama me sëmæme nemhæien raræ ia niræha, mhæuvehi ia nimæhan me sævænraha, mhæuvehi mhæuvehe ti kwopun pæku hæregi mæ Iesu ramaræ ikin.

⁵⁶ Ia kwopun pam Iesu revæn ikin, ia taon me, uæ ia rukwænu asori me, uæ ia rukwænu ouihi me, nærmama me hæmri nærmama me sëmæme nemhæien raræ ia niræha ia kwopun asori me sævænraha me, mamhæres Iesu mæ ko iræha hærapî a nusvenhi tinari sævænhi. Nænæ iræha pam sëmæme hærapî nusvenhi tinari sævænhi hæuvehe mhæsanin.

7

Nahatæn me sævai Loa mine Farisi me kamhani æræha Iesu

¹ Farisi me nepwîn mine nahatæn me nepwîn sævai Loa sëmæme hæuku pen fwe ia Jerusalem housæsimwîn pen iræha me ti Iesu,

² mhætoni sævænhi nærmama me nepwîn kamhæruî nitætæ sævai kaha kupwæn me sævænraha, mamhani næveginien ia ræginraha, mætæ hæpkukupwæn mhæ mhærkwerig.

³ (Farisi me mine nækur Isrel me pam kamhesi pen nitætæ sævai kaha kupwæn me sævænraha. Trini minuæ hæpwæh nærkwerigien ia ræginraha, ko hæpwæh naniiien nari.

⁴ Næpin iræha hæuku pen fwe maket, mhæuvehe ia rukwænu, tuhamækeikei mhækupwæn mhærkwerig. Mæ hæpwæh, ko hæpwæh naniiien nari. Natuakamien me nepwîn mwi hæpik kamhesi pen. Kamhæuvehi tikikap me mine tikinari ouihi me mine tikinari asori me sëmæme kino ia pras, mhakiætænîmw iræha ia nui mæ tuho hæmher ia næmri Kumwesæn.)

⁵ Farisi me mine nahatæn me sævai Loa hæres pen Iesu i mæ, “Ræfo sæim nærmama me hæpwæh nesi penien nitætæ sævai kaha kupwæn me? Hamani nari, mætæ hæpkukupwæn mhæ mhærkwerig.”

⁶ Miregi Iesu rini pen ti niræha i mæ, “Fwe kupwæn, Profet Aesea rimæni atukwatukw kimiaha kæuætkausæ me. Ræmwæn kimærai pen ia Nækukuæ Ikinan mæ, ‘Nærmama me i kamhægnægini iou ia tærhunraha,

mætæ nætærigien sævænraha ræmak isipwîn tukw iou.

⁷ Iræha kamhæfwaki auær a miou.

Næpin kamhahatæn nærmama, hæni mæ kamhahatæn nægkiariien sæiou, mætæ rekæm. Kamhahatæn a nægkiariien sæ ruku pen ti nærmama.’

⁸ Kimiaha hiənəpwəh raka nəgkiariien me səvəi Kumwesən, nənə təkwtəkwni mine hiamesi pen a natuakəmien me səvəi nərmana.”

⁹ Iesu rarə mini pen mwi ti nirəha i mə, “Kimiaha hiəkurən amasan noien səvəi nərarkiien Loa səvəi Kumwesən mə tihesi pen narəien səkimiaha.

¹⁰ Tihətərig ro ti Moses. Rīməni mə, “Tikisiai səim tata mine səim mama.” Rini mwi mə, ‘Trini minuə iərmama riti rani ərəha səvənhi tata mine mama, tukaməkeikei kousi əpune in.’

¹¹ Mətə kimiaha hiaməni mə, ‘Trini minuə iərmama riti rini pen ti səvənhi tata mine mama mə, Səiou narimnari me sə trasitu ia kimirau ro korpan’ (uə səvəi Kumwesən),

¹² ko ripkasitu mhə mwi ia səvənhi tata mine mama, muvei pen nari riti minrau. Hiaməsisəg iərmama nəha.

¹³ Nənə ia noien nəha hiamousi raka nəgkiariien səvəi Kumwesən ia narəien səkimiaha kinahətən kimiaha irə. Narimnari me ripik hiamo iamənhī.”

Nəfe nari tro iərmama ruvehe məmkemik ia nəmri Kumwesən

¹⁴ Iesu rəkwein mwi nərmana me həuvehe. Rini pen ti nirəha i mə, “Kimiaha pam tihətərig amasan ia nirak, mhəkurən nəfe takini.

¹⁵ Nari riti riwən iərmama rəni ko ro in ruvehe məmkemik ia nəmri Kumwesən. Mətə narimnari me səməmə həuku pen ia rerin fwe imwə mamhəier irəha nə kamho in rəmkemik ia nəmri Kumwesən.

¹⁶ Kimiaha nərmana nəkwəregimiahə rarə ti niregiiən nari, tihətərig amasan.”

¹⁷ Nəpin nəha Iesu riskəmter məpwəh nərmana me nəha, muvniwə fwe ia nəkwai nimwə. Nənə nərmana me səvənhi kamhəres pen in mə trini nipwrai nusipekiiən sə rīməni.

¹⁸ Nənə Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Kimiaha mwi hiamreirei ihi? Hiəpkukurən mhə mə nəfe nəghin ruku pen fwe iruə muvniwə ia iərmama ko ripko mhə in rəmkemik ia nəmri Kumwesən

¹⁹ ti nəri nə mə ripkuvniwə mhə ia rerin, mətə rəməvən ia tipwin mamier.” (Ia nəgkiariien nəha, Iesu rini irapw mə nəveginien me pam ramasan ti nəniiən.)

²⁰ Iesu rarə mini mwi mə, “Nari sə ruku pen ia reri iərmama fwe imwə mamier in nə ramo in rəmkemik ia nəmri Kumwesən.

²¹ Iakani iamənhī irə ti nəri nə mə nətərigiiən ərəha ruku pen fwe imwə ia reri iərmama, mamier. Nərman mine nipran kamhəri ənpənen irəha me, nakresien, nousi əpuneien iərmama, nakresien pran səvəi iərməpə,

²² iərmama raməpwitig ti nautə səvənhi, nəmtihaien nari, neikuaien, noien sə ro naurisien, nəmwəkiiən, nini ərəhaien iərmama, nəfiəutəien, narməriien.

²³ Noien ərəha me i kamhəuku pen fwe imwə ia reri iərmama, mamhəier, mamho iərmama rəmkemik ia nəmri Kumwesən.”

Iesu rəkoui irapw nənimwin ərəha ia prən ouihī səvəi pran Fonisia

²⁴ Iesu rier məpwəh kwopun nəha, mevən ipaka ti taon nəha Taea. Revən mamarə ia nimwə riti, məpwəh nokeikeiiən mə nərmana tuhəkurən in mə ramarə ia kwopun nəha. Mətə ko ripkərkwafə mhə ti nirəha.

²⁵⁻²⁶ Nənə pran riti fwe ikin, səvənhi prən ouihī nənimwin ərəha ramarə irə. Prən nəha ripko mhə prən Isrel,^a mətə rinətui fwe ia Fonisia ia tənə Siria. Nəpin riregi mə Iesu in ia kwopun nəha, ruvehe tukwe, minimwi nukurhun mi ia nənimen, mamasək tegin in mə, “Tikasitu ia nirak, məkoui irapw iərməhə ia səiou prən ouihī.”

²⁷ Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Pwəh nəkwərhakwərha həkupwən mhani nari tipwinraha rəsisī. Rəpwəh namasanien mə takuvehi nəveginien səvəi nəkwərhakwərha, mərarki pen i m kuri me.”

²⁸ Miregi prən nəha rini pen tukwe in mə, “Iərimənu, nipərhiienien, mətə kuri me fwe ia rui tepol, irəha mwi kamhani nimwəkmwəki nəveginien səvəi nəkwərhakwərha.”

²⁹ Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Ti nəri nə mə ikini iamənhī irə, ik tikrərig mamevən. Iərməhə ruvəier raka ia prən ouihī səim.”

³⁰ Nənə prən nəha rirərig pen fwe imwəni mətə səvənhi prən ouihī ramapri amasan ia niməhan səvənhi. Iərməhə naraka irə.

Iesu romasan iəpou riti

³¹ Iesu rəpwəh kwopun səvəi Taea mevən ia taon riti nəghin nə Saeton, məpwəh muvehe ia Tekapolis, kwopun taon ten ikin, məpi simwin pehe ia nui asori Kalili.

³² Ia kwopun naha narmama nepwin hauvehi iapou riti sa ripkægkiari mhə nəkwaregin ruvisimw, mhəuvehi mhəuvehe ti Iesu, mhəres pen mə trəmruə rəgin irə.

³³ Nənə Iesu riri raka əpa iapou naha, rouevən isipwin ti narmama, muvei pen nukwai rəgin ia rui nəkwaregi iapou, mərəgavis pen ia rəgin, mirapi narami iapou irə.

³⁴ Nənə məkwətə ia neiai, meiahag əfi, mini pen ti iapou i mə, “Efata!” Nipwrai nəgkiariien naha “Efata,” in i mə “Əkwag!”

³⁵ Iesu rini iamınhi irə mine nəkwaregi iapou naha rəkwag. Rerın ruvehe raməgkiari amasan.

³⁶ Nənə Iesu rinise pen əknekin ti nirəha i mə tuhəpwəh nəvisauien nəfe in rino ia iapou naha. Mətə nəpin rinise əknekin irəha, həməha mhəni mwi.

³⁷ Nənimenraha rier pik ti Iesu. Həni mə, “Eh! Narimnari me i iəmə i ramo rirai raka pam! Narmama səməme nəkwareginraha ruvisimw, mine narmama səməme həpkægkiari mhə, in ramomasan irəha.”

8

Iesu rəkwməni narmama irəha pam fo-taosən

¹ Ia nəpin naha narmama həpik hauvehe mwi ti Iesu. Sənənraha nəveginien ruvəiwən. Iesu rəkwein narmama me səvənhi hauvehe. Rini pen ti nirəha i mə,

² “Rerik rəkwəpir ti narmama me i. Hənarə raka nəpin kahar kitaha minraha nənə sənənraha nəveginien ruvəiwən.

³ Irəha nepwin həuku pen fwe isipwin. Trini minuə həpkani mhə nari, iakərhi pen irəha fwe imwənraha, nəmrınraha tripitəv həmwei ia suatuk.”

⁴ Miregi narmama me səvənhi həres pen mə, “Kitaha tsəfo irə mhəuvehi sənənraha bred? Samarə ia kwopun nəveginien riwən ikın.”

⁵ Miregi Iesu rəres pen irəha i mə, “Sənəmiaha bred kevə?”

Miregi həni mə, “Sefen.”

⁶ Iesu rini nəkwan mə narmama me naha sənənraha nəveginien riwən tihəkure ia tiprənə. Irəha həkure, nənə in ruvehi bred me naha sefen, məfwaki mini vivi Kumwesən tukwe. Nəpin rəfwaki pam, maməkwsen bred me, mauvei pen m narmama me səvənhi mə tuhəpeki pen m narmama me. Nənə həpeki pen minraha.

⁷ Narmama me səvənhi sənənraha kwopnəti nəmu me nepwin mwi fwe ikın. Iesu rəfwaki mini vivi Kumwesən tukwe. Məfwaki pam, mini pen ti nirəha i mə, “Nəmu me i mwi tihəpeki pen minraha.”

⁸ Nənə narmama me pam hani nari tipwinraha rəsis. Həvai pen nipərpəri bred mine nəmu me hənəpwəh ramrimər rukuər ia tənəripw sefen.

⁹⁻¹⁰ Narmama me naha Iesu rəkwməni irəha ipaka fo-taosən. Nəpin Iesu rəkwməni pam irəha, rərhi pen irəha kamhəuvən imwənraha me. Kurirə irə rəputə ia nitətə ouih i irəha narmama me səvənhi mamhəuvən fwe ia kwopun riti nəghin nə Talmanuta.

Farisi me hokeikei mə tuhətoni nımtətien riti

¹¹ Farisi me hauvehe mamhəres Iesu mə, “Ko iko ro nımtətien riti sə ruku pen ia neiai pwəh iahətoni mhəukurən mə ik pərhiən Kumwesən rərhi pehe ik?”

¹² Iesu riregi, miregi rərəha fwe imwə ia rerin, mini mə, “Nımtətien əfo naha narmama ipwet mine kamhətui? İakani nipərhiənien tukumiaha i mə narmama ipwet mine ro iamınhi Kumwesən trəpwəh nuvei penien nımtətien riti minraha.”

¹³ Ia nəpin naha Iesu rəpwəh irəha, məputə ia nitətə ouih i irəha narmama me səvənhi, mhəier, mamhəuvən ia nıkare nui.

¹⁴ Narmama me səvəi Iesu hənenouenou mə tuhəuvehi bred. Sənənraha bred kuatia a ia nəkwai nitətə ouih i.

¹⁵ Nənə Iesu rəvəhag minraha, mini mə, “Tihətui amasan, mamhəsiari ti yis səvəi Farisi me mine yis səvəi Kig Herot.”

¹⁶ Miregi narmama me səvənhi hənaməgkiari minraha me i mə, “Sənətaha bred riwən.”

¹⁷ Nəpin Iesu riregi, rini pen ti nirəha i mə, “Rəfo hiəməgkiari m kimiaha me mə sənəmiaha bred riwən? Rosi hiəpkətə raka mhə ihi mhəreirei? Rosi kamkapwəmiaha riskai?”

¹⁸ Nənimemiaha nə, mətə rəfo hiəpkətə mhə nari? Nəkwaregimiaha nə, mətə rəfo hiəpkregi mhə nari? Rosi rerimiaha ripkrhi mhə

¹⁹ nəpin iakinəkwsen bred krirum məkwməni nərman faef-taosən irə? Ia nəpin naha kimiaha hiəuvehi tənəripw kevə rukuər ia nipərpəri nəveginien hənəpwəh ramrimər?”

Miregi həni pen tukwe in mə, “Twelef.”

²⁰ Nənə Iesu rəres pen mə, “Nəpən iakinəkwməni nərmama fo-taosen ia bred sefen, kimiaha hiauvehi tənəpəw keva rukuar ia nīpəpəri nəveginien hənəpəwəh ramrīmər?”

Miregi həni pen tukwe in mə, “Sefen.”

²¹ Nənə Iesu rəres pen irəha i mə, “Hiamreirei ihi?”

Iesu romasan iərmama riti nənimen rifwə

²² Irəha həuvehe ia taon nəha Petsaeta. Nərmama nepwin fwe ikin həiri iərman riti nənimen rifwə mhəuvehe ti Iesu, mhəres Iesu mə Iesu trəmruətə rəgin irə.

²³ Nənə Iesu ruvehi rəgin, miri in rouaraka ia rukwənu. Nənə Iesu rərgəvəsi nənimen məmrutə rəgin irə, məres in i mə, “Ikamətə nari?”

²⁴ Miregi iərmama nəha nənimen rifwə rəti ərari mini mə, “Takamətə nərmama me, mətə iapkatə amasan mhə irəha. Iakamətə irəha həmwhen a ia nei me kamhəvən.”

²⁵ Ro iaminihi irə Iesu rarə məmri pen mwi rəgin ia nənimen. Iərmama nəha rəmaha mətūi. Nənə nənimen ruvehe mamasan mətə amasan narimnari.

²⁶ Nənə Iesu rərhi pen in, mini mə, “Tikevən atukwatukw fwe imwam, məpəwəh nəvənien fwe ia rukwənu nəha kriməuku pen ikin.”

Pita rini irapw mə Iesu in Kristo

²⁷ Iesu mine səvənhi nərmama me həuvən ia rukwənu me ia tənə riti nəghin nə Sisaria Filipae.^a Nəpən kamhəuvən ia suatuk, Iesu rəres pen səvənhi nərmama me i mə, “Nərmama kamhəni iou mə iou sin?”

²⁸ Miregi həni pen tukwe in mə, “Nərmama nepwin kamhəni ik mə Jon Paptas. Nepwin kamhəni ik mə Profet Elaeja. Nepwin mwi kamhəni ik mə profet kupwən riti səvəi Kumwesən.”

²⁹ Nənə Iesu rəres pen irəha mə, “Mətə kimiaha hiaməni mə iou sin?”

Miregi Pita rini mə, “Ik Kristo.”

³⁰ Nənə Iesu rinise pen ti nīrəha i mə tuhəpəwəh nīnien ti iərmama riti mə in Kristo.

³¹ Ia nəpən nəha rinamahatən irəha mə, “Iou, Iəməti Iərmama, takaməkeikei miregi rərəha ia narimnari me rīpik. Nəmə asori me mine pris asori me mine nahatən me səvəi Loa, irəha tuhəpəwəh iou, mhousi əpune iou. Takemhə, nənə, nəpən səro kahar irə iakətui mwi.”

³² Iesu rini irapw nəgkariien nəha, ro nukurənien i. Mətə Pita riri raka Iesu ia nīkarenraha, minanise pen tukwe in mə, “Tikəpəwəh nīnien nəgkariien nəha ikani.”

³³ Mətə Iesu ruvsi, mətoni nərmama me səvənhi kamhərer. Nənə rinise pen ti Pita i, mini mə, “Setan, evən ia təkutak! Nətərigien səim rīpkesi pen mhə nətərigien səvəi Kumwesən, mətə ikamesi pen a nətərigien səvəi nərmama.”

Iərmama sə rakurirə Iesu traməkeikei məvrani nei kamarkuau

³⁴ Iesu rəkwein nərmama me pam həuvehe irəha nərmama me səvənhi. In rini pen ti nīrəha i mə, “Iərmama sə rokeikei mə truvehe mo lərmama riti səiou, traməkeikei məpəwəh nətərigien səvənhi, muvehi utə nei kamarkuau səvənhi, məvrani mukurirə iou.

³⁵ Iərmama sə rokeikei mə trəkwətmhiri nīmīruien səvənhi trarfai irə. Mətə iərmama sə traraka ia nīmīruien səvənhi tukw iou mine nəgkariien amasan səiou truvehi nīmīruien rerin.

³⁶ Trini minuə iərmama riti rīpeki pam narimnari me ia tīprənə i, mo səvənhi i, nənə kurirə ikin remhə marfai ia nīmīruien rerin, noien nəha trəfasitu irə?

³⁷ Iərmama truvei pen nəfe mərpwin tai nīmīruien səvənhi?

³⁸ Nərmama rīpwet mine noien səvənraha rərəha. Irəha hənəpəwəh Kumwesən rəmwhen ia pran riti sə rīnəpəwəh iərman səvənhi, mamesi pen iərman əpə mwi. Trini minuə iərmama riti rauris ia nəmīnraha ti nīnien mə in iərmama riti səiou, rauris mwi ti nəvisauien nəgkariien səiou minraha, iou mwi Iəməti Iərmama, ia nəpən nəha takuvehe ia nīskaiien səvəi tata səiou kimaha nagelo ikinan me, takauris ti nīnien mə iərmama nəha in iərmama riti səiou.”

9

Nīpwrai Iesu ruvehe mopə

¹ Iesu rini pen ti nīrəha i mə, “Iakani nīpərhienien tukumiaha i mə nərmama nepwin kamhərer ia kwopun i tuhəpkemhə mhə meste tuhətoni nīskaiien səvəi Kumwesən rier pehe irau nitətə sə in ramərimənu irə.”

8:20: Mak 8:6-9 **8:26:** Mak 7:36 **a 8:27:** Kani kwopun nəha mə “Sisaria Filipae,” ti nəri nə mə Sisaria in taon asori riti ia tənə Kig Filip ramərimənu ikin. **8:28:** Mak 6:15 **8:29:** Jon 6:68-69, Mak 9:9 **8:34:** Mat 10:38-39 **8:38:** Mat 10:33 **9:1:** Mak 13:30

² Nəpɪn sikis rukurau, nənə Iesu riri əpa Pita mine Jemes mine Jon, həutə parei ia təkuaɛ əpwəmwis riti. Ia kwopun nəha irəhar harətoni ia nənimenrahar nɪpwrai Iesu ruvehe moɸə.

³ Səvənhi tinari ruvehe məpsan mamser pɪk. Iərmama sə ramaikuas tinari ia tiɸrənə i ko rɪpkaikuas mhə rəpsan rəmwhen ia tinari səvənhi.

⁴ Nənə irəhar harətoni Profet Elaeja mine Moses krouier pehe, rouəgkiari irəhar Iesu.

⁵ Nənə Pita rini pen ti Iesu i mə, “Iahatən, ramasan mə kimrahar iaharuvehe i. Pwəh kimrahar iaharo tənimwə kahar, riti səim, riti səvəi Moses, riti səvəi Profet Elaeja.”

⁶ (Pita rini iamɪnhi irə ti nəri nə mə irəhar harhekɪr pɪk. Rireirei mə trəfni irə.)

⁷ Nənə nəpuə riti ruvehe muvegi irəha. Nənə reri Kumwesən ruku pen ia nəpuə mɪni mə, “In nəha nərik kekei. Tihətərig in.”

⁸ Təkwtəkwni a mwi, Pita, Jemes, mine Jon harəti ərari mharəpwəh nətonien Moses mine Profet Elaeja, mətə Iesu əpa irəha mɪn.

⁹ Nəpɪn kamheiwaiu pehe ia təkuaɛ, Iesu rinise pen ti nirəhar i mə, “Nəfe hiarinətoni kimirəhar tiharəpwəh nɪnien ti iərmama riti meste iou, Iəməti Iərmama, iakətui mwi ia nemhəien səiou.”

¹⁰ Ro iamɪnhi irə mine harəpwəh nini irapwien nəfe harinətoni, mətə kamharəres irəhar me i mə, “Nəfe nɪpwrai nəgkiariien nəha Iesu rɪməni pehe tukutahar i mə in trətui mwi ia nemhəien səvənhi?”

¹¹ Nənə irəhar harəres Iesu mə, “Rəfo nahatən me səvəi Loa kamhəni mə Profet Elaeja traməkeikei mukupwən muvehe?”

¹² Miregi Iesu rini pen ti nirəhar i mə, “Nɪpərhienien, Profet Elaeja trukupwən muvehe məmri amasan pam narimnari me rəmwhen ia sə fwe kupwən. Mətə rəfo kimərai pen ia Nəkukua Ikinan iamɪnhi irə mə iou, Iəməti Iərmama, takaməkeikei miregi rərəha ia narimnari me rɪpɪk? Tuho ia nirak rəmwhen ia iou iəmə rərəha riti.

¹³ Mətə iou iakani pehe tukumiaha i mə Profet Elaeja ruvəuvehe raka.^a Nənə nərmama me hesi pen nətərigien səvənraha mhə rərəha irə rəmwhen ia Nəkukua Ikinan rani.”

Iesu rəkoui irapw nənimwɪn ərəha ia iəkunouihɪ riti

¹⁴ Iesu irəha Pita, Jemes, mine Jon hərərig pehe mwi ti nərmama me səvəi Iesu, mhətoni nərmama həpɪk kamhərər kurkurau ia nərmama me səvəi Iesu. Nahatən me səvəi Loa mine nərmama me kamhəvisə mɪnraha me.

¹⁵ Nəpɪn nərmama me hətə Iesu, hərəkərinari, mhaiu mhəuvən mhəgkiari pen mɪn.

¹⁶ Nənə Iesu rəres pen irəha i mə, “Kimiaha nahatən me səvəi Loa hiaməgkiari ia nəfe?”

¹⁷ Mətə riti ia nərmama me nəha rini pen tukwe in mə, “Iahatən, iou iakuvehi səiou iəkunouihɪ muvehe tukw ik. Nənimwɪn ərəha riti ramarə irə, mamə rerin riwən ko rɪpkəgkiari mhə.

¹⁸ Kwopun pəku səiou iəkunouihɪ revən ikin, nəpɪn nənimwɪn ərəha ruvehi in, ruvehi mouini ia tiɸrənə. Nisəkwən ramaiu ia tərhun. Ramahi revɪn. Nɪpwran rakɪnkɪn. Iakinəres raka nərmama me səim mə tuhəkoui irapw nənimwɪn ərəha nəha, mətə həni mə ko həpko mhə.”

¹⁹ Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Kimiaha nəkur ipwet mine səkimiaha nahatətəien riwən. Tsarə kitaha miou mesite nəfe nəpɪn? Tinesən mine iakapwis kimiaha? Kimiaha tihəuvən mhəuvehi iəkunouihɪ nəha mhəuvehi mhəuvehe.”

²⁰ Nənə irəha həuvən mhəuvehi in mhəuvehe ti Iesu. Nəpɪn nənimwɪn ərəha rətə Iesu, təkwtəkwni a ro iəkunouihɪ rɪmwei ia tiɸrənə, mərkəkəkɪr, məsəkwsəkwwu. Nisəkwən ramaiu ia tərhun.

²¹ Nənə Iesu rəres pen səvənhi tata i mə, “Iəkunouihɪ i ruvehi nemhəien i nuk kevə?”

Miregi səvənhi tata rini mə, “Nemhəien i rɪməuvehi ia nouihien səvənhi.

²² Nəpɪn rɪpɪk nənimwɪn ərəha i ro iəkunouihɪ rɪmwei pen ia napw uə ia nui mə tremhə. Mətə mə ikukurən noien nari riti, tikapi tukumrau, masitu ia kimrau.”

²³ Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Rəfo ikini nəgkiariien nəha mətə mə ikukurən noien? Trini mɪnuə iərmama riti rahatətə pərhien ia nirak, iakukurən noien narimnari me pam mɪn.”

²⁴ Nənə təkwtəkwni a mwi tata səvəi iəkunouihɪ nəha rasək əpwəmwis, mɪni mə, “Iakahatətə ia niram, mətə nahatətəien səiou rɪpkiskai mhə. Tikasitu ia nirak!”

²⁵ Ia nəpɪn nəha nərmama həpɪk kamhaiu mamhəuvehe. Nəpɪn Iesu rətoni irəha, rinise pen ti nənimwɪn ərəha, mɪni mə, “Ik nənimwɪn ərəha sə ikamə iərmama tərhun ruvisimw

mine nækwæregin ruvisimw, iou iakani pehe tukw ik i mæ tikier ia iækunouih i mæpwæh nuvnimwæ peheien mwi iræ.”

²⁶ Nænæ nænimwin æræha rikiukiuk pik ia iækunouih, mækwein æpwæmwis, mier. Mætæ nipwrai iækunouih næha ruvehe mæpouæpou pam. Ro pen nærmama hæpik hæni mæ, “Eh, ruvamhæ!”

²⁷ Mætæ Iesu ruvehi rægin, mivi utæ, rærer.

²⁸ Kuriræ iræ Iesu revæn muvnimwæ ia nækwai nimwæ. Næpin nærmama me sævænhi me iræha min æpa, hæres pen in mæ, “Ræfo kimaha iahæreirei nækoui irapwien nænimwin æræha næha?”

²⁹ Miregi Iesu rini pen ti niræha i mæ, “Nænimwin æræha sæ ro me iamihna iræ, nari riti riwæn ko rækoui irapw iræha, mætæ næfwakiien æpa.”

Iesu rini irapw mwi mæ in tremhæ

³⁰ Iræha hæpwæh kwopun næha mhæuvæn mhæpi simwin ia tænæ Kalili. Iesu ripkokeikei mhæ mæ nærmama tuhæukuræn kwopun me næha ramaræ ikin,

³¹ ti næri næ mæ ramahatæn nærmama me sævænhi, mamini pen ti niræha i mæ, “Tripkø mhæ tui kuvei pen iou, Iæmæti Iærmama, ia rægi nærmama. Iræha tuhousi æpune iou. Takemhæ, nænæ, næpin særo kahar iræ iakætui mwi ia nemhæien sæiou.”

³² Mætæ nærmama me sævænhi hæreirei nipwrai nægkiariien i in rani. Hæhekir ti næresien in.

Iærmama rasori mæpi raka

³³ Iræha hæuvehe ia Kapaneam. Næpin hæuvnimwæ ia nækwai nimwæ riti, Iesu ræres pen nærmama me sævænhi mæ, “Samæuvehe kimiaha hiamægkiari ia næfe?”

³⁴ Mætæ iræha hæpwæh nægkiariien, ti næri næ mæ kamhæuvehe mamhægkiari mæ sin ia niræha in rasori.

³⁵ Nænæ Iesu rækure, mækwein nærmama sævænhi twelef hæuvehe. Rini pen ti niræha i mæ, “Iærmama sæ rokeikei mæ trakupwæn ia nærmama me pam, tramækeikei muvehe mukuriræ, mamo in iærmama sæ ramo tukwini nari m nærmama me pam.”

³⁶ Nænæ Iesu ruvehi iækunouih riti mærpwi ia kurkwan ia niræha, mææhi utæ, maræ mini pen mwi ti niræha i mæ,

³⁷ “Iærmama sæ træsevæ ia rerin ti iækunouih riti sæ ro iamihni ia næghik ræmwhen mæ ramæsevæ mwi ia rerin tukwe iou. Iærmama sæ ramæsevæ ia rerin tukw iou ræmwhen mæ ramæsevæ mwi ia rerin ti Kumwesæn sæ rinæri pehe iou iakuvehe.”

³⁸ Jon rini pen ti Iesu i mæ, “Iahatæn, kimaha iahætoni iærmama riti ramækoui irapw næremhæ me ia næghim. Iahamæmwur mæ tahænise in ti næri næ mæ ripko mhæ in kimaha riti.”

³⁹ Mætæ Iesu rini mæ, “Kimiaha tihæpwæh niniseien in. Iærmama sæ ramo nimtætien ia næghik, ko ræpwæh nini æræha akwauakwien iou.

⁴⁰ Iærmama sæ ræpwæh nini æræhæien kitaha in kitaha riti.

⁴¹ Iakani nipærhienien tukumiaha i. Kimiaha næ nærmama me sæiou, iou Kristo. Trini minuæ iærmama riti ruvei pehe nui m kimiaha ia næghik mæ tihænimwi, in tramækeikei muvehi nærækuien sævænhi.”

Tikætui amasan ti nahatætæien sæim

⁴² “Nækwærhakwærha me i sæmæme kamhahatætæ ia nirak, trini minuæ iærmama riti ro riti rimwei ia næræhæien, Kumwesæn trærpwin noien æræha sævænhi. Iærmama næha triregi ræraha mæpi raka karhi pen kæruætereï asori ia nipætækinuan kosæ irapw i ia tæmwei tæsi.

⁴³ Mæ rægim ramo ikamwei ia næræhæien, tikærai raka. Mæ rægim ripip mætæ ikuvehi nimiruien, ramasan pik tukw ik. Ræraha mæ rægim kæru mætæ tikevæn fwe ia kwopun napw asori rauæk rerin ikin.

⁴⁴⁻⁴⁵ Mæ nisum ramo ikamwei ia næræhæien, tikærai raka. Mæ nisum ripip mætæ ikuvehi nimiruien, ramasan pik tukw ik. Ræraha mæ nisum mi kæru mætæ tukærarki pen ik ia kwopun napw asori rauæk rerin ikin.

⁴⁶⁻⁴⁷ Mæ nænimem ramo ikamwei ia næræhæien, tikukumwiri raka. Mæ nænimem kuatia a mætæ ikuvnimwæ pen ia nitætæ sæ Kumwesæn ramærimænu iræ, ramasan pik tukw ik. Ræraha mæ nænimem kæru, mætæ tukærarki pen ik ia kwopun napw asori rauæk ikin.

⁴⁸ Ia kwopun næha
'irær sæmæme hamani iræha hæpwæh nemhæien.

Napw ræpwæh nifwæien.'

⁴⁹ Napw tratəgətəg pen ia nərmama me pam rəmwən ia sol sə kamətəgi pen ia nəveginien.

⁵⁰ Sol in nari amasan. Mətə trini minua sol nəsienien səvənhi ruvəiwən, tihəfo mho rəsien mwi? Pwəh sol raməmak pen ia rerimaha. Nənə hiamarə ia nəməriniuēn.”

10

Iesu rahatən mə iərman mine pran trouəpwəh nəpwəhien irau me

¹ Iesu rəpwəh kwopun nəha mevən ia tənə Julia fwe ia nikare nui aris Jotan pen. Nərmama həpik həuvehe mwi mhousəsımwin pen irəha me tukwe. In rahatən irəha rosi sə ramo ia nəpin me.

² Nənə Farisi me nəpwın həuvehe mhəres pen nari riti min mə tuhəregi ro Iesu mə trəfni irə. Irəha həni mə, “Ratukwatukw ia Loa səkitaha mə ko iərman riti rəpwəh səvənhi pran uə rekəm?”

³ Miregi Iesu rəres pen irəha i mə, “Nəfe nəgkiariien Moses riməni pehe tukumiaha i fwe kupwən?”

⁴ Miregi həni mə “Moses rinəsəni mə iərman riti rukurən niraaiēn nimwai nəkukuə m pran səvənhi rani mə in rinəpwəh in, nənə mərhi pen i ramevən.”

⁵ Mətə Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Moses rimərai nəgkiariien nəha m kimiaha ti nəri nə mə kəmkapwəmiaha riskai.

⁶ Mətə Nəkukuə Ikinan rini mə fwe ia nukune narəien, ‘Kumwesən rino iərman kəru riti iərman riti pran.’

⁷ Ro iamınhi irə iərman traraka ia tata mine mama səvənhi mevən rouarə pəri irau pran səvənhi, nənə

⁸ irau trouvehe rouəmwən ia nipwrai iərman kuaia.’ Nəgkiariien nəha rini mə iərman mine pran səvənhi krouəpwəh ihi noien iərman kəru i, mətə krouvəuvehe rouəmwən ia nipwrai iərman kuaia.

⁹ Ti nəri nə mə Kumwesən riripin iərman mine pran səvənhi iamınhi irə, ro pen ripkatukwatukw mhə mə iərman trəpwəh səvənhi pran, mətəfi narəien səvənrau.”

¹⁰ Nəpin Iesu mine nərmama me səvənhi həuvnimwə mwi ia nəkwai nimwə, irəha hərəs mwi nəgkiariien i min.

¹¹ Nənə Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Iərman sə rəpwəh pran səvənhi miri prən əpə riti mwi ramo noien ərəha ia səvənhi pran. Prən nəha in ramiri ripko mhə pran atukwatukw səvənhi.

¹² Rəmwən a mwi pran sə rəpwəh səvənhi iərman mesi pen iərman əpə riti mwi ramo noien ərəha ia səvənhi iərman. Iərman nəha in ramesi pen ripko mhə iərman atukwatukw səvənhi.”

Iesu rəkweın amasan ia nəkwərhakwərha

¹³ Nəpin riti nərmama me kamhəuvehi nəkwərhakwərha me səvənraha, mamhəuvehe ti Iesu mə trapi irəha. Nənə nərmama me səvəi Iesu hənise irəha.

¹⁴ Mətə nəpin Iesu rətoni, niemaha rəpi. In rini pen ti nirəha i mə, “Pwəh nəkwərhakwərha me həuvehe tukw iou. Tihəpwəh niniseien irəha. Nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə səvəi nərmama səməme həmwən ia nəkwərhakwərha me i.

¹⁵ Iakani nipərhiēnien tukumiaha i mə iərmanama traməkeikei mo rəmwən ia iəkunouih, muvehi nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə. Mə ripko mhə tripkuvnimwə mhə ia nitətə nəha ia nəpin riti.”

¹⁶ Nənə Iesu rərəhi pehe nəkwərhakwərha me, məmrutə rəgin mi ia nirəha, məkweın amasan ia nirəha.

Iərmanama riti səvənhi nautə rasori rokeikei mə truvehi nimiruiēn rerin

¹⁷ Iesu rinamesi pen mwi suatuk səvənhi mamevən. Nənə iərmanama riti raiu muvehe minimwi nukurhun mi ia nənimen, mərəs pen in i mə, “Iahatən, ik iəmə amasan. Nəfe noien takaməkeikei mo mə takuvehi nimiruiēn rerin?”

¹⁸ Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Rəfo ikini mə iou iəmə amasan? Iərmanama amasan riti riwən. Kumwesən əpa in ramasan.

¹⁹ Ik ikuvəukurən raka loa me səvəi Kumwesən. In rini mə, “Tikəpwəh nousi əpuneien iərmanama, məpwəh nakresien pran, məpwəh nakresien, məpwəh neikuəien, məpwəh neikuəien mə tikakres. Tikaməkeikei misiai səim tata mine mama.’”

²⁰ Miregi iərmanama nəha rini pen ti Iesu i mə, “Iahatən, loa me pam i iakesi pen fwe ia nouhiēn səiou meste pehe ipwet mine.”

²¹ Iesu rətə iərmanama nəha, rerin rokeikei in. Ro iamınhi irə rini pen tukwe in mə, “Nari

kuatia rarə ikəpwəh ihi noien. Evən, məmri pen nəmri nari ia səim narimnari me. Nəpin kuvehi nənimen, tikuvehi mane, muvei pen m nərmama nautə səvənraha riwən. Nənə səim nautə tripiik fwe ia neiai. Nəpin ikino pam, ikuvehe mukurirə iou.”

²² Nəpin iərmama naha riregi nəgkiariien nəha, nənimen risiu. Rəpwəh Iesu mamevən. Rerin rəpou ti nari nə mə nautə səvənhi rasori.

²³ Ia nəpin nəha Iesu rəti ərari mətoni nərmama me səvənhi, mini pen ti nirəha i mə, “Rəknekin ti nərmama nautə səvənraha rasori mə tuhəuvnimwə ia nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə.”

²⁴ Nərmama me səvəi Iesu hərkəri asori nari ia nəgkiariien səvənhi. Mətə Iesu rini pen mwi ti nirəha i mə, “Nəkwərhakwərha səiou me, rəknekin ti nuvnimwəien ia nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə.”

²⁵ Iərmama nautə səvənhi rasori rəknekin tukwe in mə truvnimwə ia nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə. Rəknekin məpi raka nərimiru nəha kamel rasu pen ia ruel nitel mier.”

²⁶ Nəpin nərmama me səvəi Iesu həregi nəgkiariien səvənhi, nənimenraha rier. Kamhəres irəha me i mə, “Mə rəknekin iaminihi, nisimə nəha ko həuvehi nimiruien?”

²⁷ Iesu rətə irəha mini mə, “Nəri nəha rəknekin iərmama ko ripko mhə, mətə Kumwesən rukuran noien. Narimnari me pam riməru ti Kumwesən.”

²⁸ Ia nəpin nəha Pita riskəmter mini pen ti Iesu i mə, “Ətə ro. Kimaha iahənəpwəh pam narimnari me səkimaha mamhəkurirə ik.”

²⁹ Miregi Iesu rini mə, “Iakani nipərhiendien tukumiaha i mə nərmama me səməme hənəpwəh narimnari me səvənraha tukwe iou mə tuhəuvən mhəvisau irəpw nəgkiariien amasan səiou, irəha pam tuhəuvehi tain. Trini minuə iərmama riti rəpwəh nimwə me, uə piəvni me, uə kitiriməni me, uə mama mine tata səvənhi, uə nəkwərhakwərha me səvənhi, uə tiprənə səvənhi,

³⁰ ia nitətə ipwet mine truvehi mwi tain hantret, nimwə me, mine piəvni me, mine kitiriməni me, mine mama me, mine nəkwərhakwərha me, mine tiprənə. Tukəmwəki mwi in, ko nəmişəien min ti nəgkiariien amasan səiou. Nənə ia nitətə fwe truvehe in truvehi nimiruien rerin.

³¹ Mətə nərmama həpiik səməme kamhəkupwən tuhəkurirə. Nənə səməme kamhəkurirə tuhəkupwən.”

Iesu rini irəpw mwi mə tremhə

³² Irəha kamhesi pen suatuk mamhəutə pen fwe ia Jerusalem. Iesu rakupwən irəha kamhəkurirə. Səvənhi nərmama me hərkərinari. Nərmama səməme kamhəkurirə ia nirəha kamhəhekir. Iesu riri raka əpa nərmama səvənhi twelef minani pen ti nirəha i nəfe tuho irə,

³³ mini mə, “Hətə ro, kitaha saməutə mamhəuvən fwe ia Jerusalem. Ia kwopun naha tukuvei pen iou, Iəməti Iərmama, ia rəgi pris asori me mine nahatən me səvəi Loa. Irəha tuhəni mə takaməkeikei memhə. Tuhəuvei pen iou ia rəgi nərməpə ripko mhə irəha nəkur Isrel.

³⁴ Irəha tuharis əkenhin ia nirak, mhəgəvəsi iou, mhərisi iou, mhəusi əpune iou. Ia nəpin sə ro kahar irə takətui mwi ia nemhəien səiou.”

Jemes mine Jon krouəres pen nari riti m Iesu

³⁵ Jemes mine Jon, tini Sepeti mi, irau krouvehe ti Iesu rouni pen tukwe in mə, “Iahatən, kimrau tarouəres ik ia nari riti. Iarouokeikei mə tikəsəni kimrau.”

³⁶ Miregi Iesu rini mə, “Nəfe irouokeikei mə tako m kimirau?”

³⁷ Miregi krouni mə, “Əseni kimrau pwəh riti rəkure ia nikarem mwatuk riti ia nikarem mour nəpin tikuvehi nasoriien səim, mamərimənu ia nərmama.”

³⁸ Mətə Iesu rini pen ti nirau i mə, “Kimirau irouəreirei nəfe nari irouəres i. Ko kimirau irouənimwi kap i iou takənimwi? Uə ko kakiətənimw mwi kimirau ia paptəes i sə tukakiətənimw iou irə?”

³⁹ Miregi krouni mə, “Kimrau iarouəmwhen.”

Miregi Iesu rini pen ti nirau i mə, “Kap i iou takənimwi, kimirau mwi tirouənimwi. Tukakiətənimw kimirau mwi ia paptəes i tukakiətənimw iou irə.

⁴⁰ Mətə iou ko iakəpwəh nəseniien kimirau irouəkure riti ia nikarek mwatuk riti ia nikarek mour. Mətə kwopun nəha səvəi iərmama mi nəha kimərfi raka irau mə trouəkure fwe ikin.”

⁴¹ Nəpin ten mwi nərmama me səvəi Iesu həregi nəresien nəha səvəi Jemes mine Jon, niemaha rəpi irəha.

⁴² Ro iaminih irə Iesu rəkwein irəha həuvehe. Rini pen ti nirəha i mə, “Kimiaha hiəuvukurən raka noien səvai nərmama rıpkə mħə irəha nəkur Isrel. Nəmə asori me səvənraha sə kamhərimənu ia nirəha, kamhəfiətə irəha, mamho nərmama kamho nəkwanraha.

⁴³ Mətə kimiaha tihəpwəh noien iaminih irə ia kimiaha me. Trini minuə kimiaha riti rokeikei mə truvehe masori ia kimiaha, in traməkeikei muvehe mo iərmama sə ramo tukwini nari m kimiaha.

⁴⁴ Trini minuə kimiaha riti rokeikei mə trasori makupwən ia kimiaha, in traməkeikei muvehe mo iərmama sə ramo auər a wok səkimiaha pam.

⁴⁵ Kimiaha tiho rəmwhen a ia nirak. Iou, Iəməti Iərmama, iapkuvehe mħə mə nərmama tuho tukwini nari miou, mətə iakuvehe mə tako tukwini nari minraha, muvei pen nimiruien səiou trərəku suatuk ti nifi rakaien nari ia nərmama həpik.”

Iesu romasan nəmri iərmama riti nəghin nə Partimeas

⁴⁶ Iesu mine nərmama me səvənhi həuvehe mhəpirapw ia taon nəha Jeriko. Nəpin həier, nərmama həpik kamhəkuriə in. Partimeas, tini Timeas, raməkure ia nikare suatuk mamase mane m nərmama. Partimeas nənimen rifwə.

⁴⁷ Nəpin riregi mə Iesu iəmə Nasaret rinəuvehe, rinaməkwein əpwəmwis, minamini mə, “Iesu, kwənəkwus səvai Kig Təvit! Api tukw iou!”

⁴⁸ Nərmama həpik hənise pen tukwe in, mħəni mə, “Afafa, məpwəh nəgkiariien!”

Mətə Partimeas raripin maməkwein əpwəmwis mwi, mamini mə, “Iesu, kwənəkwus səvai Kig Təvit! Api tukw iou!”

⁴⁹ Ia nəpin nəha Iesu rərər, mini pen ti nirəha i mə, “Həkwein iərmama nəha ruvehe.”

Irəha həkwein iərmama sə nənimen rifwə, mħəni pen tukwe in mə, “Agien, miskəmter! Iesu raməkwein ik mə tihevən tukwe.”

⁵⁰ Nənə iərmama nəha nənimen rifwə ruvehi raka səvənhi karkahu əpwəmwis məpwəh, miskəmter akwauakw, mevən ti Iesu.

⁵¹ Nənə Iesu rini pen tukwe in mə, “Ikokeikei mə tako nəfe mik?”

Miregi iərmama nəha nənimen rifwə rini pen tukwe in mə, “Iahatən, iakokeikei mə nənimek trətui pwəh iakətə nari.”

⁵² Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Ramasan. Ikukurən nevənien. Nahatətəien səim rinomasan raka nənimen.” Nənə təkwtəkwwuni nəha nənimen rinamasan minətə nari. Nənə Iesu ramesi suatuk mamevən, iərmama nəha rukurirə i.

11

Iesu rapirapw fwe Jerusalem nərmama haməgnəgini in

¹ Irəha həuvən ipaka ti Jerusalem, mhəier pen ia Təkuər Olif^a ia kwopun nəha ipaka ti rukwənu mi nəha Petfas mine Petani. Ia nəpin nəha Iesu rərhi pen iərmama kəru səvənhi, ² mini pen ti nirau i mə, “Kimirau tirouevən fwe ia rukwənu nəha samarəti pen i. Nəpin tirouapirapw fwe ikən, tirouətə kwəti togki riti kinəkwi tərini, iərmama rıpkəkure raka mħə irə. Tiroufi raka nari irə, rouəsigi rouvehe.

³ Trini minuə iərmama riti rərəs kimirau i mə, ‘Rəfo iroufi raka nari ia kwəti togki?’ tirouni pen mə, ‘Iərimənu səkitaha ramərəs kwəti togki i, mətə rıpkəpwəmwis mħə trərhi pehe mwi i.’” ⁴ Ia nəpin nəha krauevən rouətoni kwəti togki nəha kinəkwi tərini pen ipaka ti kwərua ia nimwə riti ramərər ia suatuk. Nəpin kroufi raka nari irə,

⁵ nərmama nepwin səməme kamhərər ipaka ti nirau ia kwopun nəha həni mə, “Rəfo iroufi raka nari ia kwəti togki?”

⁶ Mətə krouni pen nəfe Iesu rıməni pen ti nirau i. Nəpin nərmama me nəha həregi, həseni irau krouevən.

⁷ Irau krouəsigi kwəti togki nəha rouvehe ti Iesu, rouəpənə pen karkahu əpwəmwis mi səvənrau ia təkuren. Nənə Iesu rəkure irə.

⁸ Nərmama həpik həpənə karkahu əpwəmwis me səvənraha ia suatuk. Nərmama nepwin mwi həpənə pen nimwai nei me sə hənərari ia nimei nari.

⁹ Nərmama səməme kamhəkupwən mine səməme kamhəkuriə ia Iesu, kamhəkwein əpwəmwis, mamhəni mə, “Səgnəgini Kumwesən!

Səkwein amasan ia iərmama i rauvehe ia nəghi Iərimənu səkitaha!

¹⁰ Səkwein amasan ia kig i rauvehe mə truvehi təmwheki kaha səkitaha Kig Təvit mərimənu ia kitaha!

^{10:42:} Luk 22:25-26

^{10:43:} Mat 23:11, Mak 9:35

^{10:45:} 1Tim 2:5-6

^{10:47:} Mat 9:27, 15:22

^{10:52:} Mak

5:34 ^a ^{11:1:} Olif, in nei riti. Ruta pik ia təkuer nəha.

Kagnəgini Kumwesən ia neiai irənhə anan!"

¹¹ Nənə Iesu ruvniwə ia Jerusalem, mevən ia nimwə səvai Kumwesən, maməspau narimnari me fwe ikin. Mətə raməruarəv ro pen Iesu rəpwəh mirərig mevən fwe ia Petani irəha twelef nərmama me səvənhi.

Iesu rini pen ti nei riti mə trəpkukuə mhə mwi

¹² Rakwakwi irə irəha həier ia Petani. Iesu riregi nukumhə rinahi.

¹³ Rəti pen mətoni niemis^b riti ramərəer. Nimwan ripik. Iesu revən mə trətə mə nukwan fwe ikin uə riwən. Revən ipaka tukwe, mətə nimwan me a. Nukwan riwən ti nəri nə mə ripko mhə nəpin atukwatukw sə nei nəha trukua irə.

¹⁴ Ro iamini irə Iesu rini pen ti nei nəha mə, "Iərmama riti trəpwəh mwi nəniien nukwam ia nəpin riti." Nəpin Iesu rini nəgkiariien nəha, nərmama me səvənhi həregi.

Iesu rəkoui irapw nərmama me ia nimwə səvai Kumwesən

¹⁵ Iesu mine nərmama me səvənhi həier pehe ia Jerusalem. Nənə Iesu revən ia nimwə səvai Kumwesən, minaməkoui irapw nərmama me səməme kamhəmri pen nəmri nari ia narimnari me mine səməme kamhəuvehi nəmri narimnari me.^c Rəvsini tepol me səvai nərmama me kamhəvriwei mane me. Rəvsini jea me səvai nərmama səməme kauvehi nəmri menu me ti nirəha,

¹⁶ minise pen ti nərmama mə tuhəpwəh nuvehien narimnari me mhəpi simwin ia kwopun nəha nimwə səvai Kumwesən ramərəer ikin.

¹⁷ Nənə Iesu rinamahatən irəha mə, "Kimərai pen ia Nəkukuə Ikinan mə, 'Tukani nimwə səiou

mə nimwəfwaki səvai nərmama me ia tənəmtənə me.'

Mətə kimiaha hiəno ruvəuvehe kwopun sə rakres me kamhərkwafə ikin."

¹⁸ Nəpin pris asori me mine nahatən me səvai Loa həregi nəgkiariien səvai Iesu, kənamhətui suatuk mə tuhəvi əpune. Irəha kamhəhekir Iesu ti nəri nə mə nərmama me pam nənimenraha rier ti nahatənien səvənhi.

¹⁹ Nənə nəruarəv irə Iesu mine nərmama me səvənhi haraka ia Jerusalem, mamhəuvən.

²⁰ Rakwakwi irə ia nəpnəpin irəha həukurau ia kwopun niemis ramərəer ikin, mhətə mə nei nəha ruvəmhə fwe irənhə meste nuan me inhəripw.

²¹ Nənə Pita rerin rirhi nəgkiariien səvai Iesu. Rini pen tukwe in mə, "Tahatən, ətə ro nei nəha ikinəkwein ərəha irə, ruvehe muvəmhə pam."

²² Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, "Tihahatətə ia Kumwesən.

²³ Iakani nipərhiien tukumiaha i trini minuə iərmama riti rini pen ti təkuaer i mə, 'Təkuaer i, tiko mier mivə pen fwe ia tasi,' mə nətərigien səvai iərmama nəha rəpwəh nəmkiəmkiien, mətə rahatətə əknekin ia nəfe riməni mə tro, Kumwesən tro nəkwan.

²⁴ Ro iamini irə iakani nipərhiien tukumiaha i mə nəpin tihəfwaki, nəfe nəghin tihəres i, tihahatətə mə hiəuvəuvehi raka, nənə Kumwesən truvei pehe m kimiaha.

²⁵⁻²⁶ Nənə nəpin tihərəer mhəfwaki, trini minuə iərmama riti rino noien ərəha ia kimiaha, tihenouenou i. Tiho iamini irə mə Tata səkimiaha ia neiai in mwi trenouenou noien ərəha me səkimiaha."

Nəmə asori me səvai nəkur Isrel kamhəres mə sin rəsəni wok sə Iesu ramo

²⁷ Irəha həuvehe mwi ia Jerusalem. Nəpin Iesu ramavən ia kwopun nimwə səvai Kumwesən ramərəer ikin, pris asori me mine nahatən me səvai Loa mine nəmə asori me səvai nəkur Isrel həuvehe tukwe,

²⁸ mhəres pen in mə, "Ikamo narimnari me i ia nəkwai sin, uə sin rəsəni ik mə tiko narimnari me i?"

²⁹ Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, "Iou mwi takəres kimiaha nəresien riti. Trini minuə hiəni atukwatukw tukw iou i, takini pehe tukumiaha i mə iakamo narimnari me i ia nəkwai sin.

³⁰ Tiho mhəni ro tukw iou i mə fwe kupwən, sin rərhi pehe Jon mə tro paptəes ia nərmama, Kumwesən uə iərmama riti?"

³¹ Nənə irəha həgkiari pəri, mamhəni mə, "Təfni irə i? Tuko səni mə Kumwesən rərhi pehe Jon mə tro paptəes ia nərmama, Iesu trini pehe mə, 'Ro iamini irə rəfo hiəpwəh ninien nipərhiien ia nəgkiariien səvai Jon?"

³² Mətə ko səni mə iərmama riti rərhi pehe Jon uə?" Mətə irəha həhekir ti ninien iamina irə ti nəri nə mə nərmama me hahatətə ia Jon mə in prof pərhiien riti.

³³ Ro pen həni pen ti Iesu i mə, "Kimaha iahəreirei."

11:13: Luk 13:6 **b** **11:13:** Fiktri **11:14:** Mak 11:20 **c** **11:15:** Nərmama ia maket nəha kamhəmri pen nəmri nari ia narimnari me səvai nəfwakiien. **11:18:** Mak 14:1 **11:20:** Mak 11:14 **11:23:** Mat 17:20 **11:24:** Mat 7:7 **11:25-26:** Mat 5:23, Mat 6:14-15

Miregi Iesu rini pen ti niraha i mæ, "Iou mwi ko iakæpwæh niniien tukumiaha i mæ iakamo narimnari me i ia nækwai sin."

12

Iesu rusipekin ia nāmæ araha me nepwin sāmæme kamhætui ti nime i krep riti

¹ Ia næpin naha Iesu rinamægkiari minraha minani nusipekinien me, minani mæ, "Iāmæ asori riti rapwei nækwus naha krep ia næmhien sævæhi, mukurei pen næpai rukurau kurau iræ, muæsi kæpwier mo nækwæn sæ tukeivæ testesi tipwei krep ikin ti nuvehiiien nisen, mo mwi næpai rapwæmwis mutæ tukætui ti krep ikin. Næpin ro sampam iræ, ræseni nærmama nepwin hæuvehe mhætui ti nime i krep sævæhi. Iræha tuhæmhu ikin, mhæsi kwænkwai krep, mhæuai, mhæuvei pen nipærin m iāmæ asori. Iāmæ asori ræmri pen nime i krep sævæhi ia ræginraha, mier mevæn ia tæne æpæ iti.

² Næpin kwænkwai krep rimruæ, iāmæ asori ræhi pen iærmama riti sæ ramo tukwini nari min revæn mætæ nāmæ kamhætui ti nime i krep sævæhi. In rokeikei mæ tuhæuvei pen kwænkwai krep nepwin sæpwæni min.

³ Mætæ iræha hækwætæmhiri iāmæ naha, mhousi, mhærhi pen i ramevæn, mhæpwæh nuvei penien nari riti min.

⁴ Iāmæ asori rærari, mæhi pen iærmama riti mwi sæ ramo tukwini nari min revæn. Nænæ iræha housi kænkapwæ, mho naurisien min.

⁵ Iāmæ asori rærari mæhi pen riti mwi revæn. Nænæ iræha housi æpune. Iræha ho noien naha ia nepwin mwi hæpik. Hæuæsi nepwin, mhousi æpune nepwin.

⁶ Nænæ nærmama me naha kamho tukwini nari m iāmæ asori hæuæiwæn pam, mætæ tini anan kuatia sæ rokeikei pik. Iāmæ asori ræhi pen i ti nāmæ kamhætui ti krep, mini mæ, 'Iræha tuhæsiæi nærik.'

⁷ Mætæ næpin nāmæ kamhætui ti krep hætoni tini iāmæ asori, hæni pen ti niraha me i mæ, 'Kwa tini iāmæ asori naha. Næpin tata sævæhi tremhæ, nime i krep i ruvehe mo sævæhi. Pwæh sousi æpune nænæ nime i krep sævæhi truvehe mo sækitaha i.'

⁸ Nænæ iræha hækwætæmhiri, mhousi æpune, mhærarki irapw ia tanirua.

⁹ Iāmæ asori sævæi nime i krep, træfo naha? Truvehe mousi æpune nāmæ me naha mæseni pen nime i krep sævæhi ia rægi nærmæpæ.

¹⁰ Rosi kimiaha hiæpkævsini raka mhæ nægkiariien i ia Nækukua Ikinan uæ?

'Kæruætere naha nāmæ kamhæuævrhækin nimwæ hænuæ ræraha, mhæpwæh, tækwætækwuni naha ruvæuvehe mino kæruætere sæ ræpi raka pam kæruætere me, mækwætæmhiri æknekin pam nimwæ.

¹¹ Iærimænu sækitaha rino næri i, sætoni næmritaha rier tukwe.' "

¹² Nænæ nāmæ asori me hænuæ tuhækwætæmhiri Iesu, ti næri næ mæ hæregi mæ in rini nusipekinien naha muæsi iræha i, mætæ hænhekir nærmama, mhæpwæh Iesu, mamhæuvæn.

Ratukwatukw mæ iærmama træwæku takis revæn ti Kig Sisa uæ rekæm?

¹³ Nāmæ asori me sævæi nækur Isrel hokeikei mæ tuhækwætæmhiri Iesu. Ro pen hæhi pen Farisi me nepwin mine nærmama nepwin sævæi Kig Herot mæ tuhæuvæn mhæres Iesu narimnari me nepwin, mho in ræfwækour ia nægkiariien sævæhi.

¹⁴⁻¹⁵ Nænæ iræha hæuvehe mhæni pen ti Iesu i mæ, "Iahatæn, iahæukuræn mæ ik iāmæ sæ ikani nipærhienien. Ikæpwæh nehekieren nærmama. Nāmæ asori uæ nāmæ auær a ika-hatæn ræmnæmwhen a ti niraha, mahatæn atukwatukw suatuk sæ Kumwesæn rokeikei mæ nærmama tuhæsi pen. Tiko mini ro tukumaha i mæ ratukwatukw ia Loa sækitaha mæ tahæuvehi pen næmri takis m Kig Sisa uæ rekæm?"

Mætæ Iesu ruvæukuræn raka rerinraha mæ hokeikei mæ in træfwækour ia nægkiariien sævæhi. Nænæ rini pen ti niraha i mæ, "Ræfo hiameipweipwi iou iamæhi iræ? Hæuvehi silin riti mhæuvehi mhæuvehe pwæh iakætæ ro."

¹⁶ Nænæ iræha hæuvei pen silin riti min. Nænæ Iesu ræres pen mæ, "Nænimwi iærmama sin i ia silin? Nænæ næghi sin i?"

Miregi hæni mæ, "Nænimwi Kig Sisa mine næghi Kig Sisa."

¹⁷ Miregi Iesu rini pen ti niraha i mæ, "Narimnari me sævæi Kig Sisa hiæuvei pen m Kig Sisa. Narimnari me sævæi Kumwesæn hiæuvei pen m Kumwesæn."

Iræha hæregi nægkiariien sævæhi, nænimenraha rier.

Satusi me hæres Iesu næresien riti

¹⁸ Satusi me nepwin hæuvehe ti Iesu. (Satusi me iræha kamhæni mæ iærmama sæ ruvamhæ ko ripkætui mhæ mwi.) Iræha hæuvehe mhæres Iesu næresien riti, mhæni mæ,

¹⁹ “Iahatən, Moses rimərai pen ia Loa səkitaha mə trini minuə iərman riti remhə, məpwəh səvənhi pran, mətə tɪnɪnrau riwən, piəvi iərman nəha traməkeikei miri pran nəha rouərəhi nəkwərhakwərha me, rouəsɪhagin piəvi iəmə nəha.

²⁰ Mətə nərman sefen, irəha piəvnraha me. Sə rasori riri pran riti, krouəpwəh nərəhiiən iəkunouihɪ riti, nənə iərman nəha remhə, məpwəh səvənhi pran.

²¹ Nənə piəvni səro kəru irə riri pran nəha, memhə mwi, məpwəh prən nəha, mətə tɪnɪnrau riwən. Nənə piəvni səro kahar irə ro mwi iamɪnhi irə

²² meste irəha pam sefen həiri prən nəha, mhemhə pam, nənə prən nəha rəpwəh nərəhiiən iəkunouihɪ riti, memhə mwi.

²³ Ni pehe ro tukumaha i. Ia nəpin nəha Kumwesən tro nərmana hətui mwi ia nemhəien, pran nəha səvai sin, ti nəri nə mə nərman me nəha sefen irəha pam həməiri in?”

²⁴ Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Kimiaha hiəreirei nɪpwrai nəgkiariien me ia Nəkukua İkinan, mhəreirei mwi niskaiien səvai Kumwesən. Ro iamɪnhi irə mɪne nahatənien səkimiaha rɪpkatukwatukw mha.

²⁵ Nəpin nərmana tuhətui mwi ia nemhəien, nərman tuhəpwəh niriien nɪpran, nɪpran tuhəpwəh nesi penien nərman. Mətə irəha tuhamwhen nagelo me ia neiai.

²⁶ Nənə nəgkiariien səvai nəgkiariien i hiaməni mə iərmana ko rɪpkətui mhə mwi ia nemhəien. Rosi kimiaha hiəpkəvsini raka mhə nəgkiariien nəha ia Nəkukua İkinan Moses rimərai rani nei nəha nəpw rauək irə mətə rɪpkahi əmwesi mhə? Ia kwopwi nəgkiariien nəha, Kumwesən riməni pen ti Moses i mə, ‘Iou Kumwesən səvai Epraham mɪne Kumwesən səvai Aesak mɪne Kumwesən səvai Jekop.’

²⁷ In rɪpko mhə Kumwesən səvai nərmana me səməme həuvamhə, mətə in Kumwesən səvai nərmana me səməme kamhəmɪru. Kimiaha nahatənien səkimiaha rɪpkatukwatukw anan mhə.”

Nəfe nəha loa rasori ia loa me?

²⁸ Iahatən riti səvai Loa ruvehe miregi irəha kamhəres irəha me i. Nəpin riregi mə Iesu rini pen atukwatukw ti nirəha i, in rəres pen Iesu i mə, “Nəfe nəha loa rasori ia loa me?”

²⁹ Miregi Iesu rini mə, “Loa sə rasori in nəha Moses riməni mə, ‘Kimiaha nəkur İsrəl! Tihətərig amasan! İərɪmənu Kumwesən səkitaha in əpa kuatia.

³⁰ Nənə tikaməkeikei mokeikei İərɪmənu Kumwesən səim ia rerim me pam, mokeikei in ia nɪmɪruien me pam səim, mokeikei in ia nətərigien me pam səim, mokeikei in ia niskaiien me pam səim.’

³¹ Nənə loa səro kəru irə in i mə, ‘Tikaməkeikei mokeikei piəm rəmwhen ikokeikei atukw a ik.’ Loa riti mwi riwən rasori mwi məpi raka loa mi nəha.”

³² Miregi iahatən səvai Loa rini pen ti Iesu i mə, “Iahatən. Nəgkiariien səim ratukwatukw. İkani nɪparhienien mə İərɪmənu in kuatia. Kumwesən riti mwi riwən, mətə in əpa.

³³ İərmana traməkeikei mokeikei in ia rerin me pam, mokeikei in ia nətərigien me pam səvənhi, mokeikei in ia niskaiien me pam səvənhi. In traməkeikei mokeikei piəvni rəmwhen rokeikei atukw a. Noien nəha ramasan məpi raka iərmana rousi əpune nərɪmiru me, muvani nɪpwrənraha ia nifata, muvei pen m Kumwesən.”

³⁴ Nəpin Iesu rətə mə iahatən səvai Loa ramini pen nəgkiariien sə ratukwatukw min, rini pen tukwe in mə, “Ik ipaka ti nitətə sə Kumwesən ramərɪmənu irə.” Kurirə irə nərmana pam həhekir Iesu. Riti mwi riwən rəres pen nəresien min.

Kristo in tini sin?

³⁵ Nəpin Iesu ramahatən nərmana ia nɪmwə səvai Kumwesən, rəres pen irəha i mə, “Rəfo nahatən me səvai Loa haməni mə Kristo in tini Kig Tevit?”

³⁶ Kig Tevit atukwatukw, nəpin Nənɪmwɪn İkinan rɪnarə irə, riməni irəpw mə, ‘Kumwesən^a rini pen ti İərɪmənu səiou mə,

Əkurei ia nikarek mwatuk mesite tako nərmana səməme haməmwəki ik həuvehe, tikərpwi utə tipage nisum mi ia nirəha.’

³⁷ Ia nəgkiariien nəha Kig Tevit atukwatukw rɪnəkwein Kristo mə İərɪmənu səvənhi. Mə ro iamɪnhi irə rəfo irəha kamhəni mə in tini Kig Tevit?”

Nəkuər nəha rerɪnraha ragien mə tuhətərig ia Iesu.

³⁸ Nəpin Iesu ramahatən irəha i, mani mə, “Kimiaha tihaməkeikei mhəsiari ti nahatən me səvai Loa. Irəha hokeikei mə tuharkahu ia karkahu əpwəmwis me mamhan. Ia kwopun kamo maket me ikin hokeikei mə nərmana tuhəkwein irəha ia nisaiien.

12:19: Dut 25:5 **12:26:** Eks 3:2,6 **12:28:** Luk 10:25-28 **12:29:** Dut 6:4-5 **12:31:** Lev 19:18 **12:33:** Dut 4:35, Aes 45:21, 1Saml 15:22, Hos 6:6 ^a **12:36:** Nəgkiariien səvai nəkur Kris riməni iamɪnhi irə mə, “İərɪmənu rini pen ti İərɪmənu səiou.”

³⁹ Ia nækwai nimwəfwaki me səvəi nəkur Isrel hokeikei mə tuhəkure ia kwopun amasan me. Ia nəveginien asori me hokeikei mə tuhəkure ia kwopun kamsiai nəmə asori me ikin.

⁴⁰ Irəha kamhəpeki raka nautə səvəi nīpran me səməme nərman me səvənraha hemhə mhəpwəh irəha. Kamhəfwaki ia nəfwakiien əpwəmwis me mə nərmana tuhəsiai irəha. Kumwesən trərpwin noien ərəha me səvənraha rasori mwi.”

Pran riti sə ruvei pen mane səvənhi sampam m Kumwesən

⁴¹ Iesu raməkure ipaka ti kwopun kamerukw pen mane m Kumwesən ikin, maməspau nərmana me kamherukw pen mane me səvənraha. Nərmana me səməme nautə səvənraha rasori həpik herukw pen mane asori.

⁴² Mətə pran riti fwe ikin. Səvənhi iərman remhə məpwəh in. Nautə səvənhi riwən. Ruvehe merukw pen silin ouih mi kəru.

⁴³ Nəpin Iesu rətoni, rəkwein nərmana me səvənhi həuvehe. Rini pen ti nīrəha i mə, “Takani nīpərhienien tukumiaha i mə prən nəha iərman səvənhi remhə məpwəh in, nautə səvənhi riwən, in rerukw pen mane rasori məpi raka nərmana me pam nəha səməme kamherukw pen mane m Kumwesən.

⁴⁴ Takani iamihni irə ti nəri nə mə nərmana me nəha nautə səvənraha rasori. Həuvehi raka nīpərin a mhəuvei pen m Kumwesən. Mətə prən nəha nautə səvənhi riwən ruvei pen mane me pam səvənhi sə truvehi nəveginien irə.”

13

Iesu rini irapw mə tukamevən tukousi testesi pam nimwə səvəi Kumwesən

¹ Nəpin Iesu rinamier ia kwopun nimwə səvəi Kumwesən ramərer ikin, iərmana riti səvənhi rini pen tukwe in mə, “lahatən. Ətə ro nimwə səvəi Kumwesən. Kino ia kəruətəri asori me. Nimwə me i hamasan pik.”

² Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Ikətə nimwə asori me i? Tukamevən tukousi testesi pam, kəruətəri riti ko rəpwəh nərər əknekinien ia riti.”

³ Nəpin Iesu raməkure ia Təkuər Olif, maməti əpwəmwis pen ia nimwə səvəi Kumwesən, Pita mine Jemes mine Jon mine Antru hərəs afafa in mə,

⁴ “Tiko mīni ro tukumaha i mə narimnari me nəha truvehe tinesən? Nəfe nīmətien truvehe mahatən pen mə nəpin səvəi narimnari me nəha ruvəuvehe ipaka?”

⁵ Miregi Iesu rini pen ti nīrəha i mə, “Kimiha tihaməsiari kamo iərmana riti reikuə ia kimiaha.

⁶ Nərmana həpik tuhəuvehe ia nəghik, mhəni mə irəha Kristo. Tuheikuə ia nərmana həpik.

⁷ Nəpin tihəregi nərmana tuhəvisau ia naruagənien mə ‘naruagənien riti fwe’ uə ‘naruagənien trutə,’ tihəpwəh nehekiriən. Nəri nəha traməkeikei muvehe, mətə rīpko mhə ihī nəpin sampam.

⁸ Nərmana ia kwənəkwas riti tuhəskəmter mharuagən irəha nərmana ia kwənəkwas əpə. Nərmana səvəi kig riti tuhəskəmter mharuagən irəha nərmana səvəi kig əpə. Kwopun me nēpwīn nīmwnīmwien trīkiu. Nukumhə trahi nərman. Mətə narimnari me i rəmwhen a ia pran sə rinamregi təkutan rinaməmīsə ti nərhəien iəkunouih.

⁹ Kimiaha tihamətə amasan ia kimiaha me. Nərmana tuhəuvei pen kimiaha ia rəgi nəmə asori me mə irəha tuhəkiri nəgkiariien səkimiaha. Fwe ia nækwai nimwəfwaki me səvəi nəkur Isrel tuhərisi kimiaha. Tihərər ia nəmri kig me mine ia nəmri nərmana səməme kamhərimənu ti nəri nə mə kimiaha nərmana me səiou. Tihərər ia nəmrinraha mhəvisau irapw nəgkiariien amasan səiou mīnraha.

¹⁰ Nəgkiariien amasan səiou traməkeikei mukupwən mevən ti nərmana pam ia tənəmtənə me kurirə irə nəpin sampam truvehe.

¹¹ Nəpin nərmana tuhəuvei pen kimiaha ia rəgi nəmə asori me mə irəha tuhəkiri nəgkiariien səkimiaha, kurirə hiəgkiari, tihəpwəh nətərig pikien ia nəfe tihəni. Mətə ia nəpin səkimiaha tihəgkiari irə, tihəskəmter, mhəgkiari, ti nəri nə mə rīpko mhə kimiaha atukwatukw tihəgkiari, mətə Nənīmwin Ikinan truvei pehe nəgkiariien m kimiaha hiəgkiari.

¹² Ia nəpin nəha iərmana truvei pen piəvni anan ia rəgi nərnapə mə tukousi əpune. Tata me tuho mwi iamihni ia tinīnraha me. Nəkwərhakwərha me tuhəskəmter mhəni ərəha səvənraha me tata mine mama, mhəuvei pen irəha mə tukousi əpune irəha.

¹³ Nərmana me pam tuhəmwəki kimiaha ti nəri nə mə kimiaha nərmana me səiou. Mətə iərmana sə trərər əknekin ia nahatətəien səvənhi meste nərhəien me i həuvehe mhəukurau pam, Kumwesən truvehimiru in.”

Nərəhainen asori ia Jerusalem

¹⁴ “Kimiaha tihətōni nəri Profet Taniel rīmāni kani mā ‘Nəri sə rərəha anan mamouraha narimnari ikinan.’ Tramərer ia kwopun sə ripkatukwatukw mhə mə trərer ikin.^a Ia nəpin nəha tihətōni, (iərmama sə raməvsini nəkukuə i traməkeikei mukurən nīpwran), nərmama ia tənə Jutia tuhaməkeikei mhəp mhərkwafə ia təkūr me.

¹⁵ Trini minuə iərmama riti raməpwis ia təkure nimwə səvənhi, traməkeikei meiwaiu map akwauakw, məpwəh nuvnimwəien mə truvehi nari riti.

¹⁶ Trini minuə iərmama riti raməmhū ia nəmhiēn səvənhi, traməkeikei map akwauakw, məpwəh nīrərigien mevən imwəni mə truvehi səvənhi tinarī.

¹⁷ Trərəha anan ti nīpran me səmame tuhəpəmpəm mine səmame tuhaməuvei kənuunu m nəkwərhwəkərha əmtəmetə me ia nəpin nəha

¹⁸ Tihəfwaki mə nəpin nəha trəpwəh nuveheien ia nəpin səvəi nəkwieien,

¹⁹ ti nəri nə mə nəpin nəha nəpin səvəi nərəhainen. Nərəhainen nəha trasori məpi raka nərəhainen me pam səmame həuvəuvehe raka fwe nukune narəien^b mesite pehe ipwet mine. Nənə nərəhainen riti mwi riwə truvehe məpi raka.

²⁰ Ko nərəhainen nəha ravən əpwəmwis, nərmama me hemhə pam. Mətə Iərimənu tro nəpin sə nərəhainen nəha travən irə rukwakwa. In tro iamīnhi irə mə truvehimīru nərmama me səvənhi səmame ruvərfi raka irəha.

²¹ Ia nəpin nəha, trini minuə iərmama riti rini pehe tukumiāha i mə, ‘Hətə ro Kristo i’ uə ‘Hətə ro Kristo nəha,’ kimiāha tihəpwəh nīnīen nīpərhiēn irə.

²² Nərmama tuhəskəmter. Nəpwīn tuhəni mə irəha Kristo, mətə neikuəien. Nəpwīn tuhəni mə irəha profet, mətə neikuəien. Tuho nīmətēien me mine narimnari me nərmama tuhətōni mhərkwərinari irə. Irəha tuhəmwur mə tuheikuə ia nərmama səmame Kumwesən ruvərfi raka irəha, trini minuə irəha həukurən noien.

²³ Mətə kimiāha tihaməsiari. Narimnari me pam iakukupwən muvəni raka tukumiāha i.”

Kristo truvehe mwi

²⁴ Iesu riripin mīni mə, “Mətə nəpin nərəhainen nəha truvehe mukurau pam, ‘meri truvehe nīpitəv,

məkwa trəpwəh nəhiapwien,

²⁵ kəməhau me ia nīmagouagou tuhasəsəsas,

narimnari me ia nīmagouagou həkai pik, Kumwesən trikiukiū ia nīrəha.’

²⁶ Kurirə irə nərmama tuhətōni iou, Iəmətī Iərmama, ia nəpuə iakauvehe ia niskaiien asori mine nukuraanien asori.

²⁷ Ia nəpin nəha takərhi raka nagelo me səiou həuvrehi, mhəuvesu, mhəuveraha, mhəuvareī, mhəuvən ia kwopun me pam ia tīprənə i, mhəpeki nərmama me səmame iakimərfi irəha mə səiou, mhəpeki irəha mhəuvehe.

²⁸ Həregi ro nusipekinien səvəi nei nəha niemis. Nəpin rinarkwi pen tukun sə rīmərməru mīnaməpirpīr, kimiāha hiəukurən mə nəpin səvəi nəpnəpanien ruvəuvehe ipaka.

²⁹ Rəmwhən a mwi, nəpin kimiāha tihətōni narimnari me i hənəmāier pehe, tihəukurən mə iou, Iəmətī Iərmama, iakuvəuvehe ipaka, rəmwhən a iakamərer ia kwəruə ia nimwə mə takuvnimwə pehe.

³⁰ Iakani nīpərhiēnien tukumiāha i mə nərmama səmame kamhəmīru təkwtəkwuni mine tuhəpwəh nēmə pamiēn meste narimnari me pam i həier pehe.

³¹ Neiai mine tīprənə trouiwən, mətə nəgkiariēn me səiou tuhəpkīwən mhə.

³² Mətə nəpin səvəi nəri nəha, uə aə səvənhi, iərmama riti riwən rukurən. Nagelo me ia neiai mine iou mwi, Tini Kumwesən, iahəreirei. Mətə Tata səiou, in əpa rukurən.

³³ Kimiāha tihaməsiari, ti nəri nə mə hiəreirei mə nəpin nəha truvehe tinesən.

³⁴ Rəmwhən a ia iərmama riti ravən əpwəmwis, məseni pen narimnari me səvənhi ia rəgi nərmama me səmame kamho tukwini nari min. Irəha pam səvənraha wok rarə. Nənə nəpin iərmama nəha ramier irə rini pen ti iərmama sə raməkure ia kwəruə ia nimwə səvənhi mə, ‘Tikamətui amasan ti səiou narimnari me, məpwəh napriēn.’

³⁵ Ro iamīnhi irə kimiāha tihaməkeikei mhətui amasan, mhəpwəh napriēn, ti nəri nə mə hiəreirei mə iəmə asori səvəi nimwə truvehe tinesən. Truvehe ia nəruarəv uə ia nəpin uə ia nəpin rəiə rakaka irə uə ia nəpnəpin.

³⁶ Rərəha mə ruvehe akwauakw mətōni hīamapri.

13:14: Dan 9:27, 11:31, Dan 12:11 ^a **13:14:** Trərer ia kwopun ikinan anan ia nimwə səvəi Kumwesən. **13:15:** Luk 17:31 **13:17:** Luk 23:29 **13:19:** Dan 12:1, Joel 2:2, Rev 7:14 ^b **13:19:** Uə fwe kupwən ia nəpin nəha Kumwesən rino neiai mine tīprənə mine narimnari me pam. **13:22:** Dut 13:1-3, Rev 13:13 **13:24:** Rev 8:12 **13:27:** Mat 13:41 **13:34:** Mat 25:14 **13:35:** Luk 12:38

³⁷ Nəfe iakamini pehe tukumiaha i, iakamini pen ti nərmama me pam mə, ‘Hətui amasan, mhəpwəh napriien!’ ”

14

Nəmə asori me səvəi nəkur Isrel kamhətui suatuk ti nousi əpuneien Iesu

¹ Nəpin kəru mwī nəkur Isrel ho Pasova irau nəveginien asori sə hani bred sə yis riwən irə.^a Pris asori me mine nahatən me səvəi Loa kamhətui suatuk riti mə tuhəuvən afafa, məkwətəmhiri Iesu, mhousi əpune.

² Irəha kamhəni mə, “Pwəh kitaha səpwəh nəkwətəmhirien Iesu ia nəpin səvəi nəveginien asori. Rərəha mə nərmama niemaha trəpi irəha kamho nurigrigien asori tukwe.”

Pran riti rətəgi pen senta ia nukwəne Iesu

³ Nəpin Iesu ramarə ia rukwənu nəha Petani, ruvnimwə pen ia nəkwai nimwə səvəi Saemon. (Saemon nəha kupwən nemhəien skai ro tekin.) Iesu raməkure mamani nari. Pran riti ruvehe mauvehi potel riti kino ia kəruətəri riti nəghin nə alapasta. Fwe ia nəkwai potel nəha senta sə kino ia nat atukwatukw.^b Nənimen rutə pik. Prən nəha rətəfi tərhuī potel nəha, mətəgi pen ia nukwəne Iesu.

⁴ Mətə nərmama nəpwīn niemaha rəpi irəha, kamhəni pen ti nirəha me i mə, “Rəfo ramouraha senta ianhi?”

⁵ Ramasan mə rīpkəmri pen a nəmri nari ia senta nəha pwəh iərmama riti ruvehi. Rukurən nuvehiien mane asori muvei pen m nərmama nautə səvənraha riwən.” Nənə kamhəski prən nəha.

⁶ Mətə Iesu rini mə, “Tihəpwəh nəskiien prən i! Rəfo hiamō iamīnhi irə? In ramo noien amasan riti miou.

⁷ Nərmama me səməme nautə səvənraha riwən tuhamarə kimiaha mīnraha ia nəpin me. Nəpin hiənəuə tihasitu ia nirəha, hiəukurən nasituien. Mətə iou tapkarə mhə kitaha m kimiaha nəpin me.

⁸ Prən i rino nari riti rəmwhen irə mə tro. Rukupwən mətəgi pehe senta maməpnəpənə ia nīpwrak mə tukinimwi.

⁹ Iakani nīpərhiien tukumiaha i mə nərmama tuhəvisau irapw nəgkiariien amasan səiou ia kwopun me ia tīprənə i, mhəvisau irapw nəfe prən i rino miou mə nərmama rerinraha tramrhi.”

Jutas truvei pen Iesu ia rəgi nərmama səməme kamhəmwwəki in

¹⁰ Jutas Iskariot, in riti ia twelef nərmama me səvəi Iesu, revən ti pris asori me mə trəgkiari mīnraha. Revən mini mə, “Takuvei pehe Iesu m kimiaha.”

¹¹ Nəpin pris asori me hərəgi nəgkiariien səvənhi, rerinraha ragien tukwe. Həni mə tuhəuvei pen mane mīn. Nənə Jutas rīnamətui suatuk mə truvei pen Iesu ia rəginraha.

Iərmama kəru səvəi Iesu krouəpnəpənə ti nəveginien kaməni bred sə yis riwən irə

¹² Neste atukwatukw nəpin nəha tuhani bred sə yis riwən irə. (Ia nəpin asori nəha, nərmama kamhousi əpune sipsip me səvəi Pasova.) Nərmama me səvəi Iesu hərəs pen Iesu i mə, “Kwopun paku nəha ikokeikei mə kimaha tahəuvən mhəpnəpənə ti nəveginien səvəi Pasova ikin, nənə, ik tikəni?”

¹³ Nənə Iesu rərhi pen iərmama mi kəru səvənhi mīni pen ti nirau i mə, “Kimirau tirouevən fwe ia Jerusalem. Iərman riti trəpi raka kimirau ia suatuk, mauvehi tīkinari riti nui rukur irə. Iroukurirə pen in.

¹⁴ Nəpin revən muvnimwə ia nəkwai nimwə, iroukurirə i, rauevən, rouni pen ti iəmə asori səvəi nimwə nəha mə, ‘Iahatən səkitaha rani mə, nimwə əfo nəha tahani pəri nəveginien səvəi Pasova kimaha səiou me nərmama me ikin?’

¹⁵ Nənə in triri kimirau mevən fwe irənhə ia nimwə nəha mahatən rum asori riti. Narimnari me pam hənəmak raka fwe ikin. Ia rum nəha kimirau tirouəpnəpənə tukutaha.”

¹⁶ Nənə iərmama mi nəha səvəi Iesu krouier, rouevən fwe ia Jerusalem, rouətə narimnari me pam rosi a Iesu riməni pen ti nirau i. Nənə krouəpnəpənə ti nəveginien səvəi Pasova.

Jutas truvei pen Iesu ia rəgi nərmama səməme kamhəmwwəki in

¹⁷ Ia nəruarəv Iesu ruvehe irəha twelef nərmama me səvənhi.

14:1: Mak 11:18 ^a **14:1:** Iərimənu riməni pen ti nəkur Isrel mə irəha tuhaməkeikei mhō Pasova irau nəveginien asori sə hani bred sə yis riwən irə. Tuho ia nuk nuk me mə rerinraha trīrhi nəpin Iərimənu riməivə ueni nimwə səvənraha ia tənə Ijip, məpwəh nousi əpuneien nəmritəik səvənraha: Eks 12:1-19 **14:3:** Luk 7:37-38 ^b **14:3:** Nat in nei riti. Nipekin rapein amasan. Rutə ia tənə səvai nəmə Intia isipwin ti tənə səvai nəkur Isrel. Ro pen nənimen rutə pik. **14:7:** Dut 15:11 **14:8:** Jon 19:40 **14:12:** Eks 12:6, 14:20

¹⁸ Nəpin kamhani pəri nari irə, Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Iakani nipərhiendien tukumiaha i mə kimiaha riti truvei pen iou ia rəgi nərmama me səməme kamhəmwəki iou. Kimiaha riti raməni pəri nari kimrau min.”

¹⁹ Nəpin irəha həregi nəgkiariien nəha, rerinraha rəpou. Həuvehe kuatia kuatia mamhəres Iesu i mə, “Sin nəha ikani? Iou?”

²⁰ Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Iakani kimiaha riti ia twelef nərmama me i səiou. Iərmama sə rameitesi bred ia tikiptel kuatia kimrau min.

²¹ Iou, Iəməti Iərmama, takaməkeikei memhə rəmwhen kimərai pen ia Nəkukuə Ikinan, mətə trərəha anan ti iərmama sə truvei pen iou ia rəgi nərmama me səməme kamhəmwəki iou. Ramasan pik mə ripkəpwəh a nətūiien.”

Nəpin sampam Iesu rəni nari irəha nərmama me səvənhi

²² Nəpin nəha kamhani nari irə, Iesu ruvehi bred məfwaki mīni vivi Kumwesən tukwe. Məfwaki pam, nənə məkwsen muvei pen m səvənhi me nərmama me, mīni pen ti nirəha i mə, “Tihəuvehi. In i nipwrak.”

²³ Kurirə irə in ruvehi kap waen, məfwaki mīni vivi Kumwesən tukwe. Məfwaki pam, nənə muvei pen mīnraha irəha pam hənimwi waen ia tikikap nəha.

²⁴ Nəpin Iesu rauvei pen mīnraha, in rini mə, “In i nitək sə trərihi tərini əknekīn nəgkiariien vi səvai Kumwesən. Traui ti nərmama həpik.

²⁵ Iakani nipərhiendien tukumiaha i mə tapkənimwi mhə mwi waen meste takənimwi waen vi ia nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə.”

²⁶ Nənə irəha hani nīpu riti, mho sampam irə, mhəier mhəuvən ia Təkuər Olif.

Iesu rini mə tukamevən nərmama me səvənhi tuhap kirkiri mhəpwəh in

²⁷ Iesu rini pen ti səvənhi nərmama me i mə, “Tukamevən kimiaha pam tihap raka ia nirak. Iakani iamīnhi irə ti nəri nə mə kimərai pen ia Nəkukuə Ikinan mə Kumwesən rini mə,

‘Iou takousi iərmama sə ramətui ti sipsip, sipsip me tuhaiu kirkiri.’

²⁸ Mətə in tro iakətui mwi ia nemhəien səiou. Takətui raka, mevən fwe ia tənə Kalili. Iou takukupwəh kimiaha tihəkurirə.”

²⁹ Mətə Pita rini pen ti Iesu i mə, “Irəha pam tuhap raka ia niram, mətə ripko mhə iou.”

³⁰ Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Iakani nipərhiendien tukw ik i ipwet ia nəpin, kurirə rəia rakaka səro kəru irə, ik tikini m kahar mə ikreirei iou.”

³¹ Mətə Pita rəgkiari asori mə, “Trini mīnuə hani mə takaməkeikei memhə krau mik, mətə ko iakəpwəh nīniien mə iakreirei ik.” Nənə irəha pam hani nəgkiariien kuatia.

Iesu revən fwe ia Ketseməne, maməfwaki fwe ikin

³² Irəha həuvən ia kwopun riti nəghin nə Ketseməne. Iesu rini pen ti səvənhi me nərmama me i mə, “Kimiaha tihaməkure ia kwopun i. Pwəh iou iakevən məfwaki.”

³³ Nənə in riri Pita, Jemes, mīne Jon hərəvən irəha min. Ia nəpin nəha in rinamregi rərəha, rerin rəpou pik.

³⁴ Nənə rini pen ti nirəhar i mə, “Rerik rəpou pik ipaka iakemhə tukwe. Tiamharo i mharəpwəh napriien.”

³⁵ Nənə Iesu revən ouih i a mwi, mīmwei ia tīprənə, məfwaki, maməres suatuk riti mwi mə nəpin nəha trukurau irə.

³⁶ In rini mə, “Tata keikei, narimnari me pam rīməru tukw ik. Tikuvehi raka kap i pwəh iakəpwəh nənimwiien. Mətə tikəpwəh noien rəmwhen sə iakokeikei, mətə tiko rəmwhen sə ikokeikei.”

³⁷ Nənə Iesu rəfwaki pam, mīrərig pehe mətōni Pita mīne Jemes mīne Jon kamharapri. Nənə in rini pen ti Pita i mə, “Eh, Saemon, rəfo ikamapri, ko ipkətui mhə nəpin ouih i a?”

³⁸ Tiharətui mharəfwaki mə tiharəpwəh nīmweiien ia nərəhəien. Nipərhiendien, rerimīaha ragien mə tihəfwaki, mətə nipwramīaha rəpou.”

³⁹ Nənə Iesu rirərig mevən məfwaki mwi, mīni a nəgkiariien sə rīməni kupwən.

⁴⁰ Nənə mīrərig pehe mwi mətə irəhar kamharapri mwi, ti nəri nə mə napriien ruvəuvehi irəhar. Nənə harfi nəmrinrahar, mətə harreirei mə tuhari pen nəfe tukwe in.

⁴¹ Nənə Iesu revən səro kahar irə muvehe mīni pen ti nirəhar i mə, “Hiamarapri, mamharuvehi ihī napwisien səkimiahar? Nəmwhen. Nəpin nəha ruvəuvehe. Iərmama riti truvei pen iou, Iəməti Iərmama, ia rəgi nəmə ərəha me.

⁴² Tiharo mharerer. Pwäh saməuvən. Hətə ro, iərmama nəha trini pui iou ruvəuvehe ipaka.”

Nərmama səməme kamhəmwəki Iesu həuvehe mhəkwətəmhiri in

⁴³ Nəpin Iesu raməgkiari ihi, Jutas, in riti ia twelef nərmama me səvai Iesu, ruvehe irəha nərmama me həpik. Pris asori me mine nahatən me səvai Loa mine nəmə asori me səvai nəkur Isrel hənərhi pen irəha. Nəpwin kamhəuvehi nau. Nəpwin kamhəuvehi nīpəri nei.

⁴⁴ Jutas rinəgkiari raka minraha mə, “Iərmama sə takakei min, iəmə nə in nə. Kimiaha tihəkwətəmhiri, mhəiri raka mhəuvən, mhətui amasan mə trəpwəh napien.”

⁴⁵ Nənə nəpin Jutas ruvehe ia kwopun nəha, revən atukwatukw ti Iesu, mini mə, “Iahatən!” Nənə makei min.

⁴⁶ Jutas rakei min, nənə nərmama me həuvehe mhəkwətəmhiri.

⁴⁷ Mətə iərmama riti sə ramerer ipaka ti Iesu reivi raka nau səvənhi, mərəi iərmama riti sə ramo tukwini nari m pris asori anan, mərəi raka nikare nifegin.

⁴⁸ Nənə Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Rəfo hiəuvehi nau me mine nīpərpəri nei me mhəuvehe mə tihəkwətəmhiri iou iamini irə? Nətərigien səkimiaha rinuə iou rakres riti uə?”

⁴⁹ Ia nərineiv m neis mine iakamarə kitaha m kimiaha fwe ia nimwə səvai Kumwesən, mamahatən nərmama. Rəfo hiəpwəh nəkwətəmhiri iou ia nəpin nəha? Mətə hiamo iamini irə mə nəgkiariien sə Nəkukuə Ikinan riməni truvehe mukuə.”

⁵⁰ Irəha həkwtəmhiri Iesu. Nənə nərmama me pam səvənhi həpwəh in mhap.

⁵¹ Təmaruə riti rakurirə Iesu. Rauvegi a nīpwrən ia ravaravar. Nərmama me həuvehe mhəkwətəmhiri.

⁵² Mətə resi raka ravaravar ia nīpwrən maiu auər a map.

Iesu rərer ia nəmri nəmə asori me səvai nəkur Isrel

⁵³ Nərmama me həiri Iesu mhəuvən ti pris asori anan. Pris asori me mine nəmə asori me səvai nəkur Isrel, mine nahatən me səvai Loa, hənəussəimwin pen pam raka irəha me tukwe.

⁵⁴ Nəpin həiri pen Iesu mamhəuvən, Pita rakurirə ia Iesu mamavən isipwin tukwe meste nari fwe ia nīkare nimwə səvai pris asori anan. Nənə muvnimwə maməkure irəha iotukwininari me, maməhiəpw ia napw.

⁵⁵ Nənə pris asori me mine nəmə asori me səvai nəkur Isrel kamhətui nərmama nəpwin mə tuhəni irapw nəri ərəha riti sə Iesu rino uə riməni. Nəmə asori me hokeikei mə tuhəregi pwəh housi əpune Iesu tukwe. Mətə irəha həpkətə mhə nari riti.

⁵⁶ Rəknekin ti nirəha ti nəri nə mə nərmama həpik həskəmter mamheikuə ia nəfe hənətoni Iesu rino uə haməregi in riməni, mətə nəgkiariien səvənraha rīpkuvehe mhə mo kuatia.

⁵⁷ Nənə nərmama nəpwin həskəmter mamheikuə ia Iesu mamhəni mə,

⁵⁸ “Kimaha iahəregi iəmə i riməni mə, ‘Iou takouraha nimwə i səvai Kumwesən sə nərmama hənə ia rəginraha. Nəpin kahar rukurau takuvrhəkin riti mwi nərmama tuhəpwəh noien ia rəginraha.’”

⁵⁹ Həni iamini irə, mətə nəgkiariien mwi səvənraha rīpko mhə kuatia.

⁶⁰ Nənə pris asori anan rərer ia kurkwan ia nirəha mərəs pen Iesu i mə, “Nəgkiariien riti riwən tikini? Rəfo ia nəgkiariien nəha irəha kamhəni mamhousi ik irə?”

⁶¹ Mətə Iesu rəpnəpen, məpwəh nəgkiariien.

Nənə pris asori anan rəres pen mwi mə, “Rəfo? Ik Kristo? Kumwesən sə kamini vivi in tini nə ik?”

⁶² Miregi Iesu rini mə, “Iou i. Tukamevən kimiaha tihətoni iou, Iəməti Iərmama, takaməkure ia nīkare Kumwesən mwatuk sə in niskaiien səvənhi rasori. Tihətoni mwi iou takəuvehe ia nəpuə me ia niməgouəgou.”

⁶³ Nənə nəpin pris asori anan riregi, reitehi karkahu səvənhi, mini mə, “Kitaha tsətui iərmama riti mwi tro pui iəmə i ti nəfe?”

⁶⁴ Hiəuvəregi raka mə in rini ərəha Kumwesən. Nətərigien səkimiaha mə tsəfo irə?”

Nənə irəha pam həni mə Iesu traməkeikei memhə.

⁶⁵ Nəpwin həskəmter mhərgəvəsi pen in. Nəpwin housəman nənimen, mamhəuəsi in, mamhəni mə, “Ni ro nəgkiariien sə ruku pen ti Nənimwin mə sin ruəsi ik!” Nənə naruəgən me səvai pris asori anan irəha mwi həuvehi mhəpwi.

Pita rini mə in rireirei Iesu

⁶⁶ Pita in fwe inhəripw ia nīkare nimwə səvai pris asori anan. Nənə pran riti sə ramo tukwini nari m pris asori anan ruvehe.

⁶⁷ Nəpɪn rətɔni Pita ramərhiəpw ia nəpw, rəti ətər irə, mɪni mə, “Ik mwɪ ikinaməvən pəri kimirau Iesu iamə Nasaret.”

⁶⁸ Miregi Pita rini mə, “Rekəm. Iou iakreirei iamə nəha, mireirei nəfe i ikamini.” Nənə Pita rapwəh nikare nimwə səvəi pris asori anan mevən ipaka ti kwəruə asori riti sə nərmama kamhəuvnimwə pehe irə. Nənə rəiə riti rakaka.

⁶⁹ Nənə pran sə ramo tukwini nari ruvehe minamini mwɪ ti nərmama səməme kamhərer ipaka ti Pita i mə, “Iamə i in riti ia nirəha.”

⁷⁰ Mətə Pita rini mwɪ mə, “Rekəm. Ripko mhə iou riti ia nirəha.”

Nənə hərəer ouihɪ a mwɪ. Nərmama səməme kamhərer ipaka tukwe in həni pen mwɪ mə, “Nipərhiəniən, ik riti ia nirəha ti nəri nə mə ik iamə Kalili.”

⁷¹ Miregi Pita rini mə “Mə iakameikuə pwəh Kumwesən rərpwɪn noien ərəha səiou. Iakani pehe tukumiaha i kwəsuaɪ anan mə iou iakreirei iamə nəha kimiaha hiaməni.”

⁷² Pita rini iamɪnhi irə nənə təktwəkɔwuni a rəiə rakaka səro kəru irə. Nənə Pita rərɪn rirhi nəgkiariən sə Iesu riməni pen tukwe in mə, “Kurirə rəiə rakaka səro kəru irə, tikini m kahar mə ikreirei iou.” Pita rərɪn rirhi. Nənə rərɪn rərkwəpɪt, rasək.

15

Iesu rərər ia nəmri Paelat

¹ Ia nəpnəpɪn pris asori me mine nəmə asori me səvəi nəkur Isrel mine nahatən me səvəi Loa mine nərmama pam ia nəkureien səvənraha hərai sun nəgkiariən səvənraha, mhərihi Iesu, mhəri mhəuvən, mhəmri pen in ia rəgi Paelat.

² Nənə Paelat rərəs pen Iesu i mə, “Ik kig səvəi nəkur Isrel?”

Miregi Iesu rini mə, “Ik ikani.”

³ Ia nəpɪn nəha pris asori me kamhəni ərəha Iesu ia narimnari me ripik.

⁴ Ro pen Paelat rərəs pen mwɪ ti Iesu i mə, “Nəgkiariən riti riwən tikini pen ti nirəha i? Regi ro narimnari me ripik kamhəni ərəha ik irə.”

⁵ Mətə Iesu rapwəh nəgkiariən. Nənə Paelat rərkərinari irə.

⁶ Noien riti nəha ikin Paelat ramo ia nuk me pam ia nəpɪn səvəi nəveginien asori nəha Pasova. Raməsəni iərmama riti sə nəkur Isrel həməni rier ia kalapus mamevən.

⁷ Ia nəpɪn nəha iərmama riti raməmak fwe ia kalapus nəghɪn nə Parapas. Kiməuvehi puvnimwə in ia kalapus irəha nərmama me nepwɪn ti nəri nə mə hənəusi əpune iərmama ia nəpɪn səvəi naruağəniən riti.

⁸ Ro iamɪnhi irə nərmama həpik həuvehe ti Paelat mənəmərəs pen mə trəsəni iərmama riti rier ia kalapus rəmwhən sə ramo minraha ia nuk me.

⁹ Miregi Paelat rini pen ti nirəha i mə, “Kimiəha hiəkeikei mə təkəsəni kig səvəi nəkur Isrel rier ia kalapus?”

¹⁰ Paelat rərəs pen irəha iamɪnhi irə ti nəri nə mə in rukurən mə pris asori me həməuvei pen Iesu ia rəgin ti nəmɔkəiən səvənraha.

¹¹ Nənə Paelat rərəs pen irəha, mətə pris asori me hərəer kukurau mamhərhiərhi nərmama, mamhəni pen ti nirəha i mə tuhərəs pen Paelat i mə trəpwəh narakaiən ia Iesu mətə traraka ia Parapas.

¹² Ro iamɪnhi irə Paelat rəgkiari mwɪ minraha mɪni mə, “Trini minuə iakəsəni Parapas rier ia kalapus, rəfo ia iərmama sə hiaməni mə in kig səvəi nəkur Isrel?”

¹³ Miregi irəha həkwein əpwəmwis mwɪ mə, “Ərui tərini pen in ia nei kamarkuau!”

¹⁴ Miregi Paelat rini pen ti nirəha i mə, “Ti nəfe? Nəfe nəha nərəhaiən in rino?”

Mətə həni asori mwɪ mə, “Ərui tərini pen in ia nei kamarkuau!”

¹⁵ Nərmama me həpik nənə Paelat rokeikei mə tro rərɪnraha rəpwɪuən. Ro pen rəsəni Parapas rier ia kalapus mamevən. Nənə Paelat rini pen ti naruağən me mə tuhəri Iesu. Həri Iesu pam nənə Paelat rəsəni pen Iesu ia rəginraha mə tuhərui tərini pen ia nei kamarkuau.

Naruagən me haris əkenhɪn ia Iesu

¹⁶ Naruağən me həri Iesu mhəier mhəuvən ia nəkwai nimwə asori səvəi Paelat. (Nimwə nəha nəghɪn nə Praetoriəm.) Nəpɪn hapirapw fwe ikin, həkwein irəha me nepwɪn ia kusen səvənraha həuvehe,

¹⁷ mharkahu pen karkahu əruerəv riti m Iesu rəmwhən ia karkahu səvəi kig. Həuvehi rəhi mhəuvnhi kəfəfau irə səvəi kig, mhəfəfau pen ia kənkəpwə.

¹⁸ Hənəməkwein pen irə mə, “Ik kig səvəi nəkur Isrel kiməha iahəsiaɪ ik!”

¹⁹ Irəha həuəsi kənkəpwə ia rigi nei, mhərgəvəsi in, mhənimwɪ nukurhənraha ia nənimen mamhəuvnhi nisaiən irə.

²⁰ Nəp̄in hənaris əkenh̄in raka irə, həuvehi raka karkahu əruerəv irə, mharkahu pen tinari ihi səvənhi, mhəiri in mhəier mə tuhəru tərini pen ia nei kamarkuau.

Naruagən me həru tərini pen İesu ia nei kamarkuau

²¹ Irəha həiri İesu, mamhəuvən. Ia suatuk naruagən me hətoni iəmə Saerin riti. Nəgh̄in nə Saemon. In tata səvəi Aleksanta mine Rufas. Ruku pen fwe ia rukwənu mauvehe i ia taon. Naruagən me həkeikei min mə trəvrani nei kamarkuau səvəi İesu.

²² Həiri İesu mhəuvən ia kwopun riti nəgh̄in nə Kolkota (Nipwrai nəhag nəha kwopun səvəi kerhə ia lərmama)

²³ Irəha həuvei pen waen min kəvti pen nimwai nari riti rəfiə trasitu muəsi nəmisəien. Mətə İesu rəpwəh nənimwaien.

²⁴ Irəha həru tərini pen İesu ia nei kamarkuau, mharə mhəuai kirkiri tinari me səvənhi, mhəuini nari riti sə trahətən pen mə sin truvehi nəfe tinari səvənhi.

²⁵ Həru tərini pen İesu ia nei kamarkuau ia naen klok ia nəpnəpin.

²⁶ Nəkukuə kimərai mə İesu tremhə ti nəfe rini mə:

IN I KIG SƏVƏI NƏKUR ISREL

²⁷ Nəp̄in həru tərini pen İesu ia nei kamarkuau, həru tərini pen mwi rakres mi kəru ia nei kamarkuau, riti ia nıkare İesu mwatuk riti ia nıkaren mour.

²⁸ a

²⁹ Nənə nərmama səməme həukurau pehe ia suatuk, kamhəni ərəha İesu, mamharis əkenh̄in irə, mamhounouini kənkəpwənraha me, mamhəni mə, “Ik nə iəmə ikiməni mə tikouraha nimwə səvəi Kumwesən marə muvrhəkin mwi ia nəp̄in kahar.

³⁰ Ita, uvehimiru ik, maraka ia nei kamarkuau meiwaiu pehe!”

³¹ Pris asori me mine nahətən me səvəi Loa, irəha mwi kamhəni ərəha İesu, mamharis əkenh̄in irə, mamhəni pen ti nırəha me i mə, “In ruvəuvehimiru raka nərmama həp̄ik, mətə ko rıpkuehimiru atukw mhə in.”

³² Həni mə, “In Kristo. In kig səvəi nəkur Isrel. Ramasan mə raraka ia nei kamarkuau meiwaiu pehe pwəh kitaha sətoni mhəni nıpərhienien irə.” İərmən mi nəha kəru kinəru tərini pen irau ia nei kamarkuau irəhar İesu, irau mwi krauni ərəha in.

İesu remhə

³³ Ia kurkwai nəp̄in ia ran nəpitəvien ruvehe mousəman kwopun me pam ia tənə nəha meste aoa kahar kururau.

³⁴ Nənə ia tri klok ia nərvəvən İesu rasək əpwəmwis mini mə, “Eloi, Eloi, lama sapaktani?” Nipwrai nəgkiariien nəha, in i mə, “Kumwesən səiou, Kumwesən səiou, rəfo ikap raka ia nırak iamınhi?”

³⁵ Nərmama nepw̄in səməme kamhərer mamhəspau ia İesu həregi nəgkiariien nəha, mhəni mə, “Həregi rə, iəmə i raməkwein Profet Elaeja.”

³⁶ Nənə riti ia nırəha raiu muvehi nıpəri koton, meites i waen sə rəfiə, nıpiri pen ia nusvenhi rəgi nei riti, muvehi pen mə İesu trənimwi, mini mə, “Pəpim ro pwəh sətoni mə Profet Elaeja truvehe muvehi raka iəmə i ia nei kamarkuau uə rekəm.”

³⁷ Mətə İesu rasək əpwəmwis, muvehi neiahagien səvənhi sampam, memhə.

³⁸ Ia nəp̄in nəha tinari sə rəgher tukuahag kwopun ikinan anan fwe ia nəkwai nimwə səvəi Kumwesən reitehi nıpərin kəru fwe irənhə meste nari fwe inhəripw.

³⁹ İəmə asori riti səvəi naruagən me ramərer maməti pen mətoni İesu. Nəp̄in rətoni İesu ruvehi neiahagien səvənhi sampam, memhə iamınhi irə, rini mə, “Nıpərhienien iəmə i in Tini Kumwesən.”

⁴⁰ Nıpran me nepw̄in kamhərer isıpw̄in kwopti ti İesu mamhəspau irə. Meri Maktala, mine Salome, mine Meri mama səvəi Jemes mine İoses, irəha mhənrəha.

⁴¹ Nəp̄in İesu rınəvəvən fwe ia tənə Kalili nıpran mirəhar nəha kamhəkurirə i, mamhasitu irə. Nıpran me nepw̄in mwi həp̄ik, nəp̄in İesu ruvehe ia Jerusalem, irəha mwi həkurirə in mhəuvehe.

Josef rınimwi İesu

⁴² Fraete, nəp̄in kaməpnəpənə irə ti Sapat, ti nəri nə mə nəruarəv meri rınamivə,

⁴³ Josef iəmə Aramatia revan mə trəres Paelat mə ko Paelat rəsəni in ruvehi nıpwrai İesu. (Josef in mwi raməkure irəha nəmə asori me səvəi nəkur Isrel nəp̄in housəsimw̄in irəha me. Nərmama kamhəsai in. Josef rameitenhi mə trətoni nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə truvehe.) Josef rətəgase ia Paelat, mevən məres nıpwrai İesu.

15:21: Rom 16:13 **15:24:** Sam 22:18 **a 15:28:** Niutestamen me nepw̄in kimərai ia nəgkiariien səvəi nəkur Kris kupwən heni nəgkiariien riti mwi ia kwopun i rini mə, “İa noien nəha nəgkiariien səvəi Nəkukuə İkinan ruvehe mukua sə rani mə, İrəha həvsini in mə in riti mwi raməruı Loa.” **15:29:** Sam 22:7, Sam 109:25, Mak 14:58 **15:33:** Amos 8:9
15:34: Sam 22:1 **15:36:** Sam 69:21 **15:40:** Luk 8:2-3

⁴⁴ Nəpin Josef rəres pen Paelat ti nīpwrai Iesu, Paelat rərkərinari, mīreirei mə Iesu ruvamhə pərhiən uə rekəm. Ro iamīnhi irə rəkwein pen iamə asori səvəi naruaqən me mərəs pen tukwe in mə, “Nīpərhiənien Iesu ruvamhə raka?”

⁴⁵ Miregi iamə asori səvəi naruaqən me rini mə, “Nīpərhiənien Iesu ruvamhə raka.”

Nəpin Paelat riregi, rəsəni Josef mə, “Ikukurən nevənien muvehi raka nīpwrən.”

⁴⁶ Josef revan muvehi nəmri tinari kani mə linen, muvehi raka nīpwrai Iesu ia nei kamarkuau, muvegi irə. Muvegi pam, muvehi mevən, məmri pen ia nīpəgi kəruətərei riti kinərai ərori raka, nənə məsəkwsəkwu kəruətərei asori riti mərəpinhə pen kwəruə irə.

⁴⁷ Ia nəpin nəha Meri Maktala mīne Meri mama səvəi Joses krouətə kwopun nəha kəmri pen Iesu ikin.

16

Iesu rətui mwi ia nemhəien səvənhi

¹ Rinaməruarəv, nəpin Sapat rino sampam, Meri Maktala, mīne Salome, mīne Meri mama səvəi Jemes, haruvehi nəmri nīmwai nari me nəpwin sə nīpekīnraha rapein amasan, mə tuhərevən mharəmri pen ia nīpwrai Iesu.

² Ia Sante, ia nəpnəpin anan, irəhar hənəmərevən fwe ia nīpəg.

³ Ia suatuk kamharəres irəhar me i mə, “Sin nəha trasitu ia kitahar, məpəkīr raka kəruətərei nəha ramo tukuahag kwəruə ia nīpəg?”

⁴ Mətə nəpin harəpirəpw fwe ikin, harətī pen mharətōni kəruətərei asori nəha kinəpəkīr raka raka i.

⁵ Nənə hərəvən ia nəkwai nīpəg, mharətōni iərmama riti raməkure ia nīkərenrahar mwatuk, mamarkahu ia karkahu sə rəpwəmwis məpsan. Irəhar harətōni, nənimənrahar rier.

⁶ Mətə iərmama nəha rini pen ti nīrəhar i mə, “Nəmrīmīrəhar trəpwəh nīerīen. Hīarəstui Iesu, iamə Nasaret sə kinəruū tərīni pen ia nei kamarkuau. In rīwən i. Rīnətui raka ia nemhəien səvənhi. Harətōni ro kwopun kinəmri pen nīpwrən raməmək ikin.

⁷ Mətə tihərevən mharīni pen ti nərmama me səvənhi mīne Pita mə Iesu trukupwən ia kimiaha mamevən fwe ia tənə Kalili. Kimiaha tihətōni in fwe ikin rəmwhen rīməni tukumiaha i.”

⁸ Nənə nīprən mīrəhar nəha harhekīr pik, mharətəmnmwīn, mharier, mharap ia nīpəg. Mətə harəpwəh nəvisəuīen nəfə kiməni pen ti nīrəhar i, ti nəri nə mə harhekīr.

Meri Maktala rətōni Iesu

⁹ Sante ia nəpnəpin Iesu rətui mwi ia nemhəien səvənhi, mukupwən mīer irəpw ti Meri Maktala, pran sə fwe kupwən Iesu rīnəkoui irəpw nəremhə me irə irəha pam səfen.

¹⁰ Meri revən mətə nərmama me səməmə kamharə pəri irəha Iesu kupwən. Kamhəkure ti Iesu, mamhasək tukwe. Meri ruvehe mīni pen ti nīrəha i mə “Iakinətə Iesu.”

¹¹ Nəpin hərəgi mə Iesu rīnətui mwi ia nemhəien səvənhi, mhərəgi mwi mə Meri rətōni, nənə həkīni mhə nīpərhiənien irə.

¹² Kurirə irə kəru ia nīrəha krouier ia taon rouavən ia suatuk. Nənə Iesu rier irəpw ti nīrau. Krouətə nīpwrən ropə itī.

¹³ Iərman mī nəha krouerīg rouevən ti nərmama me səvəi Iesu, rouəvisau mīnraha, mətə irəha həpwəh nīnīen nīpərhiənien ia nəgkiariien səvənrau.

¹⁴ Kurirə irə nərmama me nəha səvəi Iesu irəha eleven kamhəkure mamhāni pəri nari. Ia nəpin nəha Iesu rier irəpw ti nīrəha, maməski irəha ti nəri nə mə kənkəpwənraha riskai. Nahatətəien səvənraha rīwən. Hənəpwəh nīnīen nīpərhiənien ia nəgkiariien səvəi Meri, mhəpwəh mwi nīnīen nīpərhiənien ia iərmama səməmī nəha krīnouətōni Iesu mə rīnətui pərhiən mwi ia nemhəien səvənhi.

¹⁵ Iesu rini pen ti nīrəha me i mə, “Həuvən ia kwopun me pam ia tīprənə i, mhəvisau irəpw nəgkiariien amasan səiou m nərmama me pam.

¹⁶ Iərmama sə trīni nīpərhiənien ia nəgkiariien amasan səiou, ko paptəes irə, Kumwesən truvehīmīru in. Mətə iərmama sə trəpwəh nīnīen nīpərhiənien ia nəgkiariien amasan səiou, Kumwesən trəpwin noien irəha me səvənhi.

¹⁷ Nərmama səməmə kamhahətətə ia nīrak tuho nīmətəien me i. Irəha tuhəkoui irəpw nəremhə me ia nərmama ia nəghik. Irəha tuhəgkiari ia nəgkiariien səvəi nəkur əpə.

¹⁸ Irəha tuhəuvehi snek me səməmə kamhahi əpune nərmama. Trīni mīnuə irəha hənīmwi nari riti kəvti pen nīmwai nari sə ramousi əpune iərmama, ko rīpkūəsi mhə irəha. Irəha tuhərapī nərmama səməmə nemhəien rərə ia nīrəha mhə irəha həuvehe mhəsānīn.”

¹⁹ Nəpın İesu İərimənu rınəgkiari pen pam mınraha, kuvehi utə in revən fwe ia neiai, məkure ia nıkare Kumwesən mwatuk.

²⁰ Nənə nərmama me səvənhi həuvən mhəvisau ia kwopun me pam. Nəpın kamhəvisau irə, İərimənu ramarə ti nırəha, mamə nımtətien me mə nərmama tuhətoni, mhəni nıpərhienien ia nəgkiariien amasan səvənhi.

Luk Nægkiariien sə rani mə nəfe i nəkukuə

Matiu, Mak, Luk, Jon irəha pam haməgkiari ia nimiruien səvai Iesu Kristo, mətə Luk nəkukuə səvənhi rəpwəmwis. In mwi rimerai nəkukuə nəha kani mə Wok Me. Luk in tokta riti kinahatan amasan in rukurən pik nari. In rimerai nəkukuə i rerin ramrhi nəkur Kris mine nətəien səvənraha. Luk rokeikei mə nərmama tuhəukurən amasan nəgkiariien amasan səvai Iesu Kristo ro niperhienien. Fwe nukune nəkukuə səvənhi Luk raməgkiari ia nətuiien səvai Iesu Kristo. In rini raka sə nəha marə mini mwi nimiruien səvai Iesu meste nemhəien səvənhi. Luk rokeikei mə kitaha tsəukurən mə Iesu Kristo rokeikei nərmama me pam. Luk raməgkiari pik ia nipran me səməme hənətoni Iesu. In mwi raməgkiari ia nəkwərhakwərha me səməme hənətoni Iesu. Ia nusipekinien me səvənhi in rirai məgkiari pik ia nərmama nautə səvənraha riwən kamometa irəha. Luk 19:10 ramini mə, Iesu Kristo in iərmama pərhiien riti sə riməuvehe fwe kupwən mə trətui nərmama me səməme hənəruei muvei pen nimiruien vi minraha. Luk raməgkiari pik ia nagienien. Tikətoni nagienien nəha ia nipu səvai Meri, mətoni mwi ia nagelo me səməme hənəmagien ia nəpin Iesu rinamətui irə. Tikətoni mwi nagienien nəha ia nərmama me səvai Kristo səməme hənəmrərig pen fwe Jerusalem mamhəgien asori ti nəri nə mə Kristo rinətui mwi ia nemhəien səvənhi. Ro nukurənien i mə Luk rokeikei mə trini irapw nəgkiariien amasan səvai Kristo mahatən mə Kristo ruvehe ia təkure tiprənə i nəkur ərəha kamharə irə. In ruvehe mo irəha həgien, mamheitenhi nəri amasan riti truvehe nəpin kurirə, in truvehimiru irəha.

Nəgkiariien sə rakupwən

¹ Nərmama həpik hənousari raka ti nirai penien ia nəkukuə narimmari me nəha Iesu rino fwe kupwən nəpin ramavən kimaha min.

² Irəha həmərəi pen nəgkiariien me nəha nərmama həukurən amasan irə həmənəi pehe tukumaha i. Fwe ia nukune wok səvənhi, nərmama me nəha həukurən amasan irə hənətoni Iesu ia nənimenraha, nənə mamhəvisau irapw nəgkiariien səvənhi.

³ Iou mwi iakinəskun pam raka narimmari me i mukurən amasan kinəfo irə fwe ia nukunen muvehe. Nənə təkwtəkwwuni, iəmə asori Teofilas, iakregi ramasan mə pwəh iakrai pen ia nəkukuə riti mik.

⁴ Iakamo iamənhi irə minuə tikukurən amasan nəgkiariien sə kinahatən ik irə. In ro nipərhiienien.

Agelo riti rini irapw mə Jon Paptəes trətui

⁵ Ia nəpin nəha Herot ramərimənu ia tənə Jutia pris riti nəghin nə Sekarəea. In pris riti ia təmwen səvənraha kani mə Pris me səvai Apia. Səvənhi iərmama in pran riti sə ruku pen ia kwənəkwwus səvai Eron. Nəghin nə Elisapet.

⁶ Irau pəri noien səvənrau ratukwatukw ia nəmri Kumwesən. Ia nəpin me krauesi pen atukwatukw pam nəfe nəghin Loa səvai Iərimənu rani.

⁷ Mətə tininrau riwən. Elisapet ripkəkəwəhakwen mhə. In niprənemə. Sekarəea nərgharə.

⁸ Nəpin riti Sekarəea irəha təmwen səvənhi kamhowok səvai pris me ia nəmri Kumwesən ia nimwə səvənhi.

⁹ Nənə irəha hesi pen noien səvai pris me mhəuini nari riti sə ramahatən nari. Trahatən pen mə sin trəvən fwe ia nəkwai nimwə səvai Iərimənu muvani nimwəkəmwəki nari nipekin rapein amasan ia təkure nifatə. Həuini pen nəri nəha nənə rahatən pen Sekarəea.

¹⁰ Ia nəpin atukwatukw sə kauvani nimwəkəmwəki nari nipekin rapein amasan irə nərmama me kamhəfwaki fwe iruə.

¹¹ Nənə agelo riti səvai Kumwesən rier pehe mamərer ia nəkare nifatə mwatuk ia nəri kauvani nimwəkəmwəki nari nipekin rapein amasan irə.

¹² Nəpin Sekarəea rətoni agelo nəha, rehekir pik mətəmnimwin.

¹³ Mətə agelo rini pen tukwe in mə, "Sekarəea tikəpwəh nehekiriien. Kumwesən ruvəregi raka nəfwakiien səim. Səim iərmama Elisapet trərəhi tinimiraui riti iərman. Nənə tikisegi pen nəghin nə mə Jon.

¹⁴ Tikregi ramasan maməgien tukwe. Nəpin trətui, nərmama həpik mwi rerinraha tragien tukwe.

¹⁵ In truvehe mo iəmə asori ia nəmri Kumwesən. In tripkənimwi mhə waen uə nənimwiiien skai. Nəpin in ramarə ihi ia tipwi mama səvənhi rerin ruvəukuər raka ia Nənimwin Ikinan.

¹⁶ In tro nækur Isrel me hæpik hærærig mhæuvehe ti Iærimænu Kumwesæn sævænraha.

¹⁷ In trakupwæn ia Iærimænu. Nætærigien sævæhi mine niskaiien sævæhi træmwhen ia nætærigien mine niskaiien sævæi Profet Elæja. In tro tata me hærærig ia rerinraha mæ rerinraha trirhi mwi nipwnætînraha me. Nærmama sævæme hamæruï nækwai Kumwesæn in tro iræha hærærig mhæuvehe mhesi pen nætærigien sævæi nærmama hatukwatukw. Ro iamînhi iræ in tro nærmama hæpnæpænæ ti nuveheien sævæi Iærimænu."

¹⁸ Miregi Sekaræa rini pen ti agelo i mæ, "Takæfo mukuræn mæ næri næha tro iamînhi iræ? Kwa iou iakinærgaræ sæiou iærmama niprænemæ."

¹⁹ Miregi agelo rini pen tukwe in mæ, "Iou i Kapriel. Iakamærer ia næmri Kumwesæn. In rærhi pehe iou mæ takuvehe mægkiari pehe mik mævisau næri amasan mik.

²⁰ Mætæ ti næri næ mæ ipkini mhæ nipærhienien ia nægkiariien sæiou, ætæ ro, rerim triwæn. Tipkægkiari mhæ mesite næri iakimæni pehe tukw ik i trier pehe. Trukuæ ia næpin atukwatukw sævæhi."

²¹ Ia næpin næha, fwe iruæ, nærmama kamheitenhi Sekaræa. Hærkærinari mæ in ræmak tui ia nækwai nimwæ sævæi Kumwesæn.

²² Næpin rier irapw iruæ, kô ripkægkiari mhæ minraha, mætæ ramægkiari a ia rægin. Hænætæ hæuvætukuræn minuæ in rinætæ nari riti ræmwhen ia næmækræhæien fwe nækwai nimwæfwaki.

²³ Næpin næha Sekaræa ramowok pris iræ fwe ia nimwæ sævæi Kumwesæn ruvehe muku-rau, nænæ in rirærig mevæn fwe imwæn.

²⁴ Kuriræ iræ ripko mhæ tui, nænæ sævæhi iærmama Elisapet ro tipwin. Næpin rino tipwin, ramæmak afafa ia nækwai nimwæ sævæhi mesite pen mækwæ krirum sævæhi, mamini mæ,

²⁵ "Iærimænu rino næri miou. Næpin ræti irapw mætæ iakamauris ia næmri nærmama ti næri næ mæ sæiou iækunouïhi riwæn, rerin rægien ruvehi raka naurisien næha ia nirak."

Agelo riti rini irapw minuæ Iesu trætui

²⁶ Elisapet rino tipwin maræ mækwæ sikis. Ia næpin næha Kumwesæn rærhi pen agelo riti næghin næ Kapriel revæn mæ trættoni prænvï riti fwe ia taon riti ia tønæ Kalili næghin næ Nasaret.

²⁷ Prænvï næha ramreirei ihi iærman. Kinæsisæg raka in minuæ tresi pen iærman riti næghin næ Josef. Josef in kwænækwus riti sævæi Kig Tëvit. Prænvï næha næghin næ Meri.

²⁸ Agelo næha rier pen tukwe in, mini mæ, "Meri. Tiko magien. Iærimænu ramasan tukw ik mamaræ tukw ik."

²⁹ Mætæ Meri nætærigien sævæhi rævsausini pik ti nægkiariien næha mamætærig mæ ræfo agelo rini pen tukwe in iamînhi.

³⁰ Nænæ agelo næha rini pen tukwe in mæ, "Meri tikæpwæh nehekirien. Kumwesæn ramasan tukw ik.

³¹ Regi ro! Tiko tipwim, mææhi nærim riti iærman. Tikisegi pen næghin næ mæ Iesu.

³² In truvehe mo in iamæ asori. Tukækwein in mæ tini Kumwesæn, Kumwesæn sæ rasori anan. Iærimænu Kumwesæn sækimiaha truvehi pen nitætæ sævæi ripwini Kig Tëvit min.

³³ In træræmanu ia nuk nuk me ia nærmama me sævæme hæuku pen ia kwænækwus sævæi Jekop. Nitætæ sævæhi tripikwæn mhæ."

³⁴ Miregi Meri rini pen ti agelo i mæ, "Træfo mo iamînhi. Iou prænvï. Iakreirei iærman?"

³⁵ Miregi agelo rini pen tukwe in mæ, "Nænimwin Ikinan truvehe ia niram. Kumwesæn sæ rasori anan niskaiien sævæhi træuui ik. Ro iamînhi iræ tukækwein pen iækunouïhi ikinan næha tikæræhi minuæ in Tini Kumwesæn.

³⁶ Nænæ regi ro. Ik riti fwe Elisapet niprænemæ, mætæ in mwi rino tipwin træræhi tini riti iærman. Kani in mæ pran sæ ripkækwæhakwen mhæ, mætæ ruvæuvehe mipæmpæm maræ mækwæ sikis.

³⁷ Narimnari me pam rimæru ti Kumwesæn."

Meri revæn mætoni Elisapet

³⁸ Miregi Meri rini mæ, "Iou pran sæ iakamo tukwini nari m Iærimænu sæiou. Pwæh rukuaæ ia nirak ræmwhen ia sæ ikimæni." Nænæ agelo næha ræpwæh in mamevæn.

³⁹ Ia næpin næha, ripko mhæ tui, Meri rier mevæn akwauakw fwe ia rukwænu riti ia tækure tønæ ia Jutia,

⁴⁰ mevæn ia nækwai nimwæ sævæi Sekaræa, mamægkiari pen m Elisapet.

⁴¹ Næpin Elisapet rirégi Meri ramægkiari, tini rakurisei asori ia tipwin. Nænæ Elisapet rerin ruvehe mukuær ia Nænimwin Ikinan.

⁴² Nænæ in rækwein æpwæmwis mini mæ, "Meri Kumwesæn ramasan tukw ik mæpi raka pam nipran me. Ramasan mwi ti nærim sæ tikæræhi.

- ⁴³ Mama sɔvɔi lɛrɪmɔnu sɔiου ruvehe mɛtɛ iου. Rɛfo ko nɛri amasan ia nirak iamɪnhi?
⁴⁴ Regi ro, nɛpɪn ikapirapw mɛkweɪn iου, iakregi rɛrɪm, iɛkunouɪhi ia tɪpwɪk rakurisei asori ia nɛgɪnɪen.
⁴⁵ Rɛrɪm tragɪen tɪ nɛri nɛ mɛ ikimɔni mɛ nɪpɛrhɪenɪen trukuwɛ irɛ ia nɛfe lɛrɪmɔnu rɪmɔni pehe tukw ik i.”

Meri rɛgnɛgɪni Kumwesɛn

- ⁴⁶ Miregi Meri rini mɛ,
 “Ia nɪmɪruɪen pam sɔiου iakauvehi utɛ nɛgɪhi lɛrɪmɔnu sɔiου.
⁴⁷ Rɛrɪk ragɪen pɪk tɪ Kumwesɛn sɔiου sɛ rauvehimɪru iου.
⁴⁸ Iou pran auɛr a sɛ iakamo tukwɪni nari min,
 mɛtɛ rɛrɪn ramrɪhi iου.
 Tɛkwɛtɛkwɪni mɪne mamevɛn nɛrmama pam tuhɛni iου
 mɛ iου pran sɛ rɛrɪk ramagɪen,
⁴⁹ tɪ nɛri nɛ mɛ Kumwesɛn i sɛ riskai pɪk rɪno narɪmnari asori me miou.
 Nɛgɪn ro ikinan.
⁵⁰ Nɛpɪen sɔvɛnɪhi ramarɛ tɪ nɛrmama me pam sɛmɛme kamhɛsɪai in,
 mamarɛ mwi tɪ nɪpwnɛtɪnraha me mɪne nɪmwɪpwɪnraha me mamevɛn.
⁵¹ In ramo nɪmtɛtɪen me ia rɛgɪn ɛsanɪn,
 mamɛkoui irapw nɛrmama sɛmɛme kamhɛfɪautɛ ia rɛrɪnraha.
⁵² In rauvehi irapw kɪg asori me ia kwopun kamhɛkure ikɪn mamhɛrɪmɔnu,
 marɛ mauvehi utɛ mwi nɛmɛ auɛr a me.
⁵³ In rauvei pen nɛvegɪnɪen amasan m nɛrmama sɛmɛme nukumhɛ ramahi irɛha.
 Hani tɪpwɪnraha rɛsɪsi.
 Mɛtɛ sɛmɛme nautɛ sɔvɛnraha rasori in ramɛrɪhi irapw irɛha,
 nɪpkuvei pen mhɛ nari riti mɪnraha.
⁵⁴ In ramasɪtu ia kɪtaha nɛkur Isrel.
 Kɪtaha nɛrmama me sɔvɛnɪhi samo tukwɪni nari min.
 In ramo iamɪnhi irɛ tɪ nɛri nɛ mɛ rɛrɪn ramrɪhi nɛpɪen sɔvɛnɪhi
⁵⁵ rosi in rɪmɔni pen tɪ kaha kupwɛn me sɛkɪtaha.
 In rɪmɔni pen tɪ Epraham mɛ in trapi Epraham mɪne nɛrmama me ia kwɛnɛkwus sɔvɛnɪhi
 ia nuk nuk me.”
⁵⁶ Meri rarɛ irau Elisapet meste mɛkwɛ kahar rukurau, nɛnɛ kurirɛ irɛ rɪrɛrɪg mevɛn fwe
 imwɛni.

Jon Paptɛs rɛtɪi

- ⁵⁷ Rɪneste nɛpɪn sɔvɛi Elisapet trɛrɛhi tɪni irɛ. Rɛrɛhi tɪni lɛrman.
⁵⁸ Nɛrmama me ipaka tukwe mɪne nɪpɛrɪn me hɛregi mɛ Kumwesɛn rɪnapi asori in.
 Hɛuvehɛ mhɛtɛ in mamhagɪen pɛrɪ.
⁵⁹ Nɛpɪn iɛkunouɪhi sɔvɛnɪhi restɛ nɛpɪn eit, hɛuvehi mhɛuvehɛ mɛ tukuvehi ninhum min.
 Nɛtɛrɪgɪen sɔvɛnraha mɛ tuhɛsɛgi pen nɛgɪn nɛ Sekarɛa, nɛpwinhi tata sɔvɛnɪhi.
⁶⁰ Mɛtɛ sɔvɛnɪhi mama rɪni mɛ, “Rɛkɛm. Tsɛsɛgi pen nɛgɪn nɛ mɛ Jon”
⁶¹ Miregi irɛha hɛni pen tukwe in mɛ, “Mɛtɛ rɛfo? Nahag nɛha rɪwɛn ia kwɛnɛkwus sɛim.”
⁶² Nɛnɛ irɛha hɛgkɪari pen m tata sɔvɛnɪhi ia rɛgɪnraha, mhɛrɛs nɛfe nahag in rokeikei mɛ
 tuhɛsɛgi pen ia iɛkunouɪhi.
⁶³ Sekarɛa rɛrɛs nɛri kamraɪ pen nari irɛ. Kuvehi pen min. Nɛnɛ rɪrai pen ianhi mɛ,
 “Nɛgɪn nɛ Jon.” Nɛnɛ irɛha pam hɛrkɛrɪnari irɛ.
⁶⁴ Ia nɛpɪn nɛha Sekarɛa rɛrɪn rɪnarɛ mwi. Nɛnɛ in rɪnamɛgnɛgɪni Kumwesɛn.
⁶⁵ Nɛrmama me ia nɪkarkare rukwɛnu hɛregi hɛhɛkɪr. Nɛgkɪariɪen nɛha ruvɪrɪs ia
 kwopun me pam ia tɛkure tɛnɛ ia Jutia.
⁶⁶ Nɛrmama me pam sɛmɛme hɛregi nɛgkɪariɪen nɛha hamɛtɛrɪg irɛ mɛ, “Iɛkunouɪhi nɛha
 trɛfo irɛ? Mɛtɛ in nɛ nɪskaiɪen sɔvɛi lɛrɪmɔnu ramarɛ irɛ.”

Sekarɛa rɪni irapw nɛgkɪariɪen sɛ ruku pen tɪ Nɛnɪmwɪn Ikinan

- ⁶⁷ Ia nɛpɪn nɛha Nɛnɪmwɪn Ikinan ruvehe mukuɛr ia reri Sekarɛa, tata sɔvɛi Jon, muvei
 pen nɛgkɪariɪen min. Nɛnɛ Sekarɛa rɪni mɛ,
⁶⁸ “Pwɛh sɛgnɛgɪni lɛrɪmɔnu Kumwesɛn sɛkɪtaha nɛkur Isrel.
 In ruvehe masɪtu ia kɪtaha nɛrmama me sɔvɛnɪhi meɪvɪnari ia kɪtaha.
⁶⁹ In ruvehi utɛ iɛmɛ skai riti sɛ truvehimɪru kɪtaha.

- Iəmә skai nəha in kwənəkʷus riti səvəi Kig Tevit sə rinamo tukwini nari m Kumwesən fwe kupwən.
- ⁷⁰ Nəri nəha ramesi pen nəgkiariien me səməme Kumwesən rīməni pehe tukutaha i ia tərhuī profet ikinan me səvənhi fwe kupwən.
- ⁷¹ In rīməni mə truvehimīru kitaha, muvehi raka kitaha ia rəgi nərmama me pam səməme kamhometə kitaha, mamhəmwəki kitaha.
- ⁷² In rīməni mə trapi kaha kupwən me səkitaha, məpwəh nənouenouiien nəgkiariien ikinan səvənhi.
- ⁷³ Promes nəha in rīməuvei pen m kaha kupwən səkitaha Epraham, mauvehi kwəsuaḥi tukwe.
- ⁷⁴ In rīməni mə nəpin truvehi raka kitaha ia rəgi nərmama səməme haməmwəki kitaha, in trəsəni kitaha tso tukwini nari min, mhəpwəh nehekiriien.
- ⁷⁵ Kitaha tsəmhər mhatukwatukw ia nənimen ia nəpin me pam ia nīmīruuien səkitaha.
- ⁷⁶ Nənə ik, nərik, tukini mə Kumwesən sə rasori anan, profet riti səvənhi nə ik, ti nəri nə mə tikukupwən məpərhi suatuk me səvəi lərimənu səkitaha, nənə in trukurirə.
- ⁷⁷ Tikini irapw ti nərmama me səvənhi mə Kumwesən truvehimīru irəha, məpwəh nərpwinien noien ərəha me səvənraha.
- ⁷⁸ Kumwesən səkitaha in ramasan pik, mamapi kitaha. Ia nāpiien nəha səvənhi in trərhi pehe Kristo ruku pen fwe ia neiai, muvehe tukutaha rəmwhen ia meri rautə ia nəpnəpin.
- ⁷⁹ In truvei pen nukuraanien m nərmama səməme kamhəkure ia nəpitəvien mine təmwkəmwi nemhəien. In triri nisutaha ia suatuk səvəi nəmərinuien.”
- ⁸⁰ Nənə iəkunouihi nəha rapwinari, mauvehe miskai ia nənimwin. Ia nəpin me ramarə fwe ia kwopun akwesakwes ikin meste nəpin nəha in rier irapw ia nəmri nəkur Isrel.

2

Iesu rətui

- ¹ Nəpin Jon rinətui raka, Kig Sisa Okastas, iəmә Rom sə ramərimənu ia tənəmtənə me, rini nəkwən minuə nərmama me ia kwopun me tuhaməkeikei mhərərig pen fwe imwənraha atukwatukw minuə tukəvsini irəha.
- ² Noien nəha kiməkupwən ko ia nəpin nəha Kwaerinias ramərimənu ia tənə Siria.
- ³ Nərmama me pam hərərig mamhəuvən imwənraha me minuə tuhəuvehi pen nəghinraha.
- ⁴ Josef rier ia taon nəha Nasaret ia tənə Kalili, mevən ia tənə Jutia ia taon səvəi Kig Tevit fwe kupwən kani mə Petlehem, mamevən fwe ikin ti nəri nə mə ruku pen ia kwənəkʷus səvəi Kig Tevit.
- ⁵ Krauevən irau Meri minuə tukuvehi nəghinrau. Josef rinəsisəg raka Meri. Meri rino tipwin.
- ⁶ Nəpin irau krouarə ikin, Meri rineste nəpin atukwatukw səvənhi mə trərəhi iəkunouihi irə.
- ⁷ Rərəhi tini iərman, nəmritaik. Rərəhi, muvegi ia tinari, məmri pen ia nitətə kaməkwməni nərimīru me irə. In ro iamihni irə ti nəri nə mə nimwə nəha nərmama kamhərəku pen mamhapri ikin ruvəukuər.
- ⁸ Ia kwopun nəha nərmama nepwin sə kamhətui ti sipsip kamhəmak ia nikare taon nəha iruə, mamhətui ti sipsip me səvənraha ia nəpin.
- ⁹ Agelo riti səvəi lərimənu reiwaiu pehe mərer ia nikarenraha. Nukuraanien səvəi lərimənu rəhiəpwin irəha. Nənə irəha həhekir pik.
- ¹⁰ Mətə agelo nəha rini pen ti nirəha i mə, “Kimiāha tihəpwəh nehekiriien. Həregi ro! Iou takəvisau nəgkiariien amasan anan m kimiāha. Nərmama pam tuhagien asori tukwe.
- ¹¹ Ipwet ia taon səvəi Kig Tevit kupwən kwəti iəkunouihi riti rinətui. In Kristo, lərimənu səkitaha. Kumwesən ruvərfi raka in mə truvehe tukumiāha muvehimīru kimiāha.
- ¹² Nəri tro nimtətien m kimiāha. Tihəuvən mhətəni kwəti iəkunouihi kuvegi ia tinari raməmak ia nitətə kaməkwməni nərimīru me irə.”
- ¹³ Agelo nəha rəgkiari pam, nənə təkwtəkʷuni a mwī irə nagelo me həpik həuku pen fwe ia neiai mhərər irəha min, mamhəgnəgini Kumwesən mamhani nipu mə,
- ¹⁴ “Kaməgnəgini Kumwesən fwe irənhə anan.

Ia tiprənə i nəmərinuien trarə ti nərmama me səməme Kumwesən rerin ragien ti nirəha.”

¹⁵ Nəpin nagelo me həpwəh irəha mhəərig pen fwe ia neiai, nərmama me nəha səməme kamhatui ti sipsip me həni pen ti nirəha me i mə, “Pwəh səuvən fwe Petlehem mhətə ro nəri İərimənu rıməni pehe tukutaha i.”

¹⁶ Nənə irəha havən akwauakw mhəuvən mhətoni Meri mine Josef mine kwəti iəkunouihi sə ramapri ia nitətə kaməkwməni nərimiru me irə.

¹⁷ Nəpin hətoni iəkunouihi nəha, həni irapw nəfe agelo rıməni pen ti nirəha i.

¹⁸ Nənə nərmama me pam səməme hamregi həkərinari ia nəgkiariien səvənraha.

¹⁹ Mətə Meri rəkwətəmhiri pam narimnari me nəha ia rerin mamətərig tukwe.

²⁰ Nənə nərmama me nəha səməme kamhatui ti sipsip haməərig maməgnəgini Kumwesən maməuvehi utə nəghin ti narimnari me nəha hənətoni mhəregi rosi kiməni pen ti nirəha i.

Kuvehi ninhum m İesu

²¹ Nəpin sə ro eit irə kuvehi ninhum m iəkunouihi nəha, ksegi pen nəghin nə mə İesu, nəhag sə agelo rıməkupwən muvei pen m Meri nəpin ripko mha ihi tipwin.

²² Nənə rino nəpin sə Josef mine Meri tro narimnari me nəha Loa səvai Moses rini mə tro irau krouvehe rouamher mwi ti nəfwakiien. Ia nəpin nəha krouərəhi İesu, rouevən fwe ia Jerusalem mə trouvei pen m İərimənu.

²³ Noien nəha ramesi pen nəgkiariien i kimərai pen ia Loa səvai İərimənu. Rini mə, “Nəmritəik me pam nərman me tukəkwein irəha mə nəkwərəkəwərha ikinan me səvai İərimənu.”

²⁴ İrau krouevən mwi mə trouvei pen nərimiru riti tukousi əpune kuvei pen m İərimənu. Noien nəha ramesi pen nəgkiariien i sə raməmak ia Loa səvənhi. Rini mə, “Nərmama me iamınhi tuhəuvei pen mak kəru uə kwəti menu kəru.”

Simeon rətoni İesu məgnəgini Kumwesən tukwe

²⁵ İərmama riti ia Jerusalem nəghin nə Simeon. In iəməfwaki riti. Noien səvənhi ratukwatukw. In rameitenhi nəpin nəha iəmə nəha kani mə Kristo truvehe irə, nəmə muvehimiru nəkur İsrəl. Nənimwin İkinan rarə ia Simeon.

²⁶ Nənimwin İkinan nəha rınahatən raka in mə ko in ripkəmha mhə meste trətoni Kristo nəha Kumwesən rıməni mə trərhi pehe i.

²⁷ Nənimwin İkinan riri pen Simeon revən ia nəkwai nimwə səvai Kumwesən. Nəpin Josef mine Meri krouərəhi iəkunouihi nəha İesu, rouuvnimwə pehe mə tro narimnari me nəha Loa səvai İərimənu rini,

²⁸ Simeon rərəhi pehe İesu ia rəgin mi, məgnəgini Kumwesən tukwe, mini mə,

²⁹ “İərimənu. İkino nəgkiariien səim ruvəuvehe muvəukua.

Iou iərmama sə iakamo tukwini nari mik.

Təkwtəkwiini nəha iakukurən nemhəien,

mətə nəmərinuien trarə tukw iou.

³⁰ Nənimək rinətoni suatuk səim sə tikuehimiru nərmama me irə.

³¹ İkinəpnəpənə raka suatuk i ia nəmri nərmama ia kwopun me pam.

³² İəkunouihi i truvei pen nukuraanien mine nərmama ripko mhə irəha nəkur İsrəl.

İrəha tuhətə nari, məgnəgini səim nərmama me nəkur İsrəl tukwe.”

³³ Nəpin Josef mine Meri krouregi nəgkiariien nəha Simeon rani ia iəkunouihi səvənrau, krouərkərinari irə.

³⁴ Nənə Simeon rəkwein amasan mwi ia nirau, mini pen ti Meri mama səvai iəkunouihi nəha mə, “Regi ro! Kumwesən ruvərri raka iəkunouihi i mə tro nəkur İsrəl həpik həmwəi, nəmə marə mo mwi həpik hərer. In trəmwhen ia nımtətien riti. Nərmama həpik tuhəni ərəha in,

³⁵ nəmə mhə nərmama hətoni nətərigien me səvənraha sə kamhəkəwəfə ia rerinraha. Nənə ik mwi tikregi nəmissien fwe ia rerim rəmwhen kəpi ik ia nau.”

Ana rətoni İesu məgnəgini Kumwesən tukwe

³⁶⁻³⁷ Pran riti nəha ikin nəghin nə Ana. In profet riti. Tata səvənhi nəghin nə Fanuel. In kwənəkwas riti səvai Aser fwe kupwən.^a Nəpin Ana rınəməprən vi ihi, in rerə, mamərə irau səvənhi iərman nuk sefen. Kurirə irə iərman səvənhi remhə məpwəh in. Nənə prən nəha rarə iamınhi muvehe meste in rınəprənəmə. Nuk səvənhi eiti foa. Ia nəpin me Ana ripkier

2:16: Luk 2:10-12 **2:19:** Luk 2:51 **2:21:** Luk 1:31,59 **2:22:** Lev 12:1-8 **2:23:** Eks 13:2,12,15 **2:24:** Lev 12:8 **2:25:** Aes 40:1, 49:13 **2:30:** Aes 52:10, Luk 3:6, Taet 2:11 **2:32:** Aes 42:6, 49:6, Aes 52:10 **2:34:** Aes 8:14, Mat 21:42, 1Kor 1:23, 1Tes 2:8 **2:36-37:** 1Tim 5:5 ^a **2:36-37:** Aser in kwənəkwas riti səvai nəkur İsrəl.

mhə ia nəkwai nimwə səvəi Kumwesən. Mətə ia nəpin mine ia ran ramsiai Kumwesən, maməpwəh nəveginien, maməfwaki.

³⁸ Nəpin Simeon raməgkiari ia iəkunouih naha, təkwtəkwuni a mwi Ana rier pehe, minani tanak ti Kumwesən, minaməgkiari ia iəkunouih naha m nərmama səməme kamheitenhi Kristo mə truvehe meivinari ia Jerusalem.

Josef mine Meri krouərig rouevən fwe Nasaret

³⁹ Nəpin Josef mine Meri krino pam narimnari me naha Loa səvəi Iərimənu rini, krouərig rouevən fwe tənə Kalili ia taon səvənrau Nasaret.

⁴⁰ Nənə iəkunouih naha rapwinari. Nipwran ruvehe mamskai. Nukurəniən səvənhi rautə pehe. Ia nəpin me Kumwesən raməkwein amasan ira.

Iesu rimətəmaruə mevən fwe Jerusalem

⁴¹ Ia nuk me pam tata mine mama səvəi Iesu krauesi pen narəien səvəi nəkur Isrel, raeuvən fwe Jerusalem nəpin kamho nəveginien asori naha Pasova.

⁴² Nəpin Iesu səvənhi nuk twelef, həutə pen fwe ikin rəmwhen kamho ia nuk me pam.

⁴³ Nəpin hənə pam nəveginien asori naha, nərmama me kamhəərig mamhəuvən fwe imwənraha me, mətə təmaruə naha Iesu ramo a fwe Jerusalem. Səvənhi tata mine mama kroueirei.

⁴⁴ Rerınrau ramrhi mə ramavən irəha nərmama səməme kamhəərig mamhəuvən fwe imwənraha. Ia nəpin pəkin kamhəuvən iamınhi, nənə irau krınauətui in ia kwənəkwas səvənrau mine nərmama səməme krouukurən amasan ira.

⁴⁵ Nəpin krouəpwəh nətəien Iesu, krouərig, rouevən fwe Jerusalem, rouətui in.

⁴⁶ Nəpin kahar rukurau, nənə krouətə in fwe ia nəkwai nimwə səvəi Kumwesən. Raməkure ia kurkwai nahatan me səvəi nəkur Isrel, mamətərig irəha, maməres irəha nəresien me nepwin.

⁴⁷ Nərmama me pam səməme kamhəərig in, nənimenraha rier ti nəri nə mə Iesu ramərai pen amasan nipwrai nəgkiariien minraha, mukurən amasan nari.

⁴⁸ Nəpin tata mine mama səvənhi krouətə in, irau mwi nənimenrau rier. Nənə mama səvənhi rini pen tukwe in mə, “Nərik, rəfo iko iamınhi irə ia kimrau? Ətə ro! Kimrau tata səim iarouətui əmisə ik, rouhekir pik.”

⁴⁹ Miregi Iesu rini pen ti nirau i mə, “Rəfo kimirau irouətui iou? Rosi iroueirei mə takaməkeikei marə ia nəkwai nimwə səvəi Tata səiou?”^b

⁵⁰ Mətə irau kroueirei nipwrai nəgkiariien naha Iesu rani pen ti nirau i.

⁵¹ Kurirə irə Iesu reiwaiu mevən fwe ia Nasaret irəhar minrau, mamsiai irau. Ia nəpin me mama səvənhi rerin ramrhi narimnari me naha, mamətərig tukwe.

⁵² Nənə Iesu nipwran mine nukurəniən səvənhi krouvehe rouasori. Kumwesən mine nərmama kamhəkwein amasan ira.

3

Jon Paptaes raməvisau fwe ia kwopun akwesakwes ikin

¹ Taepirias Sisa, kig səvəi nəkur Rom, rinərimənu raka nuk fiftin. Ia nəpin naha Ponjes Paelat in iəmə Rom sə ramərimənu ia tənə Jutia. Herot in iəmə Rom sə ramərimənu ia tənə Kalili. Piəvi Herot nəghin nə Filip in iəmə Rom sə ramərimənu ia kwopun mi naha kəru Ituria mine Trakonaetas. Lisantias in iəmə Rom sə ramərimənu ia Apilin.

² Anas mine Kaeafas irau iəmə Isrel mi sə krauvehi wok səvəi pris asori anan ia Jerusalem. Nəpin irau krouvehi wok naha, Kumwesən rəgkiari m Jon tini Sekaraea ia kwopun akwesakwes ikin.

³ Nənə Jon revən ia kwopun me pam ipaka ti nui aris Jotan, mamini irapw ti nərmama mə, “Kimiaha tihaməkeikei mhəərig ia noien ərəha me səkimiaha, mhə paptaes, nənə Kumwesən trəpwəh nərpwinien noien ərəha me səkimiaha.”

⁴ Nəri naha ramesi pen nəgkiariien i kimərai pen ia nəkukuə səvəi Profet Aesea. Rini mə, “Iərmama riti raməkwein əpwəmwis ia kwopun akwesakwes ikin mamini mə, ‘Kimiaha tihaməkeikei mhəpərhi suatuk səvəi Iərimənu səkitaha,

mhəmri atukwatukw suatuk ouih me səvənhi.

⁵ Nəkwətənə me pam tukərhavən irəha.

Təkuər me mine nahakw me tukuvehi irapw pam irəha.

Suatuk ikou me tuko irəha həuvehe mhatukwatukw.

2:38: Aes 52:9 2:39: Mat 2:23 2:40: Luk 1:80, 2:52 2:41: Eks 12:24-27, Eks 23:14-17, Dut 16:1-8 2:43: Eks 12:18 2:49: Jon 2:16 b 2:49: Suatuk riti mwi ti niniən nəgkiariien i in i mə “Rosi kimirau iroueirei mə takaməkeikei mamə wok səvəi Tata səiou.” 2:51: Luk 2:19 2:52: 1Saml 2:26, Prov 3:4, Luk 1:80 3:2: Luk 1:80 3:3: Wok Me 13:24, 19:4

Suatuk me kamhapstiapsti tukeipeni irəha pwəh həuwehe mhəpwia,

⁶ nənə nərmama me pam tuhətə suatuk sə Kumwesən truvehimiru nərmama me irə.' "

⁷ Nərmama həpik həuvən ti Jon mə tro paptaes ia nirəha. In rani pen ti nirəha i mə, "Kimiaha hiəmwhen ia snek me kamhahi əpune nərmama. Kumwesən niemaha rəpi. Ripko mhə tui in trərpwin noien ərəha me səkimiaha. Sin rini pehe tukumiaha i mə tihap raka irə?"

⁸ Kimiaha tihəməkeikei mho noien amasan me trahatən pen mə kimiaha hiənəpwəh pərhiən noien ərəha me səkimiaha. Rərəha kimiaha tihəni pen tukumiaha me i mə Epraham in kaha səkimiaha. Iakani pehe tukumiaha i mə Kumwesən rukurən nuvehien kəruətərei me i, mo nīpwnəti Epraham me ia nirəha.

⁹ In rinərpwi pen raka paha səvənhi ia nuai nei me na trərāi. Nei me pam səməme həpkukuə mhə nukwai nei amasan in trərāi əmwesi, mousə pen irəha ia napw."

¹⁰ Nərmama me nəha həres pen Jon i mə, "Nəfe nəha kimaha taho?"

¹¹ Miregi Jon rini pen ti nirəha i mə, "Iərmama karkahu səvənhi kəru traməkeikei muvehi pen riti m iərmama karkahu səvənhi riwən. Iərmama nəveginien sənəni rasori traməkeikei mo mwi iamnhi masitu ia iərmama nəveginien sənəni riwən."

¹² Ia nəpin nəha nərmama nēpwīn səməme kamərəku pen takis minraha irəha mwi həuwehe mə Jon tro paptaes ia nirəha. Irəha hənī pen tukwe in mə, "Iahatən, nəfe nəha kimaha taho?"

¹³ Miregi Jon rini pen ti nirəha i mə, "Kimiaha tihəpwəh nuvehien mane rəpi raka sə kiməni mə tihəuwehi."

¹⁴ Naruagən me nēpwīn irəha mwi həres pen Jon i mə, "Nənə kimaha, kimaha taho nəfe?"

Miregi Jon rini pen ti nirəha i mə, "Kimiaha tihəpwəh nəkeikeien m nərmama mheikuə ia nirəha mə tihə nəmisəien minraha trini minua həpkuvei pehe mhə mane m kimiaha. Rerimāha traməkeikei magien ti nərəkuien səkimiaha."

¹⁵ Ia nəpin nəha nərmama me kamheitenhi mə Jon tro nari riti. Nərmama me pam rerinraha rarhi mə rosi Jon in Kristo, iəmə nəha Kumwesən riməni mə trərhi pehe i.

¹⁶ Mətə Jon rini pen ti nirəha i mə, "Iou iakamo paptaes ia kimiaha ia nui, mətə iərmama səvənhi niskaiien rasori məpi raka iou, in nə rauvehe kurirə ia nirak. Iou iapkmwhen mhə mə takifi raka nəkwus ia səvənhi put. In tro paptaes ia kimiaha ia Nənimwīn Ikinan mine ia napw.

¹⁷ Fok səvənhi, in rarukwi utə nuni nari me irə rinəmak raka ia rəgin, na trirukwi utə nuni nari me səvənhi irə ti nuaiien nunin mine tekin. In tripeki nuni nari me sə ramasan mevən ia nimwə səvənhi sə ramoeite nəveginien ikin, mətə tekin sə rərəha in trihiaī pen napw irə, napw sə tripkifwə mhə."

¹⁸ Ia nəgkiariien me ripik mwi Jon raməvisau irapw nəgkiariien amasan m nərmama, mamousari mə tro irəha hərərig ia noien ərəha me səvənraha.

¹⁹ Mətə ia nəpin nəha Herot, iəmə Rom sə ramərimənu ia tənə Kalili, rakres pran səvai piəvni. Prən nəha nəghin nə Herotias. Jon rəgkiari m Herot, mīni mə noien nəha mine noien me ripik mwi Herot rino hərəha.

²⁰ Nənə Herot rarə makutan pen mwi nərəhaien riti mwi ia nərəhaien me nəha səvənhi, muvehi puvnimwə Jon ia kalapus.

Jon ro paptaes ia Iesu

²¹ Nəpin Jon ramo paptaes ihi ia nərmama, ro paptaes mwi Iesu. Ia nəpin nəha Iesu raməfwaki, mətəni kəpuapen rəkwag,

²² Nənimwīn Ikinan rosi mak inhərpw reiwaiu pehe məkure irə, nənə reri Kumwesən ruku pen ia neiai, mīni mə, "Ik nərik keikei. Rerik ragien tukw ik."

Kaha me səvai Iesu Kristo

²³ Nəpin Iesu rinamostat wok səvənhi, wok səvai nəvisauien, nuk səvənhi rəmwhen ia titi. Nərmama me rerinraha ramrhi mə in tini Josef.

Josef in tini Heli.^a

²⁴ Heli in tini Matat. Matat in tini Livae.

3:7: Mat 12:34, 23:33 **3:8:** Jon 8:33,39 **3:9:** Mat 7:19 **3:12:** Luk 7:29 **3:16:** Wok Me 13:25 **3:19:** Mat 14:3-4, Mak 6:17-18 **3:22:** Jon 1:32, Mat 17:5, Luk 9:35 **3:23:** Luk 4:22, Jon 6:42 ^a **3:23:** Sətoni mə Matiū in mwi rimərai pen kwənəkwus səvai Iesu ia nəkukuə səvənhi (Mat 1:1-17), mətə kwənəkwus nəha Matiū rimərai ropə ia kwənəkwus i Luk rimərai. Kwənəkwus mi nəha kroupkəmwən mhə ti nəri nə mə Matiū rostat ia Epraham mauvehe mamesi pen kwənəkwus səvai Kig Təvit mine tini nəghin nə Solomon, mətə Luk rostat ia Iesu mamrərig mamesi pen kwənəkwus səvai Kig Təvit mine tini nəghin nə Natan. Rosi Luk in rani kwənəkwus səvai Meri, mətə Matiū in rani kwənəkwus səvai Josef. Mə nīpərhiənien Luk rani kwənəkwus səvai Meri, suatuk riti mwi ti niniien kwəti nəgkiariien ia vas 23 in i mə: "Nərmama me rerinraha ramrhi mə in tini Josef, mətə rəkəm. In tini Meri. Tata səvai Meri in Heli."

Livae in t̄ini Melki. Melki in t̄ini Janae.
 Janae in t̄ini Josef.
²⁵ Josef in t̄ini Matatias.
 Matatias in t̄ini Amos. Amos in t̄ini Neham.
 Neham in t̄ini Esli. Esli in t̄ini Nangae.
²⁶ Nangae in t̄ini Mahat. Mahat in t̄ini Matatias.
 Matatias in t̄ini Semein. Semein in t̄ini Josek.
 Josek in t̄ini Jota.
²⁷ Jota in t̄ini Joanan.
 Joanan in t̄ini Resa. Resa in t̄ini Serupapel.
 Serupapel in t̄ini Sealtiel. Sealtiel in t̄ini Neri.
²⁸ Neri in t̄ini Melki. Melki in t̄ini Ati.
 Ati in t̄ini Kosam. Kosam in t̄ini Elmatam.
 Elmatam in t̄ini Ere.
²⁹ Ere in t̄ini Josua.
 Josua in t̄ini Elieser. Elieser in t̄ini Jorim.
 Jorim in t̄ini Matat. Matat in t̄ini Livae.
³⁰ Livae in t̄ini Simeon. Simeon in t̄ini Juta.
 Juta in t̄ini Josef. Josef in t̄ini Jonam.
 Jonam in t̄ini Eliakim.
³¹ Eliakim in t̄ini Melea.
 Melea in t̄ini Mena. Mena in t̄ini Matataha.
 Matataha in t̄ini Natan. Natan in t̄ini Kig Tevit.
³² Kig Tevit in t̄ini Jese. Jese in t̄ini Opet.
 Opet in t̄ini Poas. Poas in t̄ini Salmon.
 Salmon in t̄ini Nason.
³³ Nason in t̄ini Aminatap.
 Aminatap in t̄ini Atmin. Atmin in t̄ini Arni.
 Arni in t̄ini Hesron. Hesron in t̄ini Peres.
 Peres in t̄ini Juta.
³⁴ Juta in t̄ini Jekop.
 Jekop in t̄ini Aesak. Aesak in t̄ini Epraham.
 Epraham in t̄ini Tera. Tera in t̄ini Nehor.
³⁵ Nehor in t̄ini Serug. Serug in t̄ini Rehu.
 Rehu in t̄ini Pelek. Pelek in t̄ini Epar.
 Epar in t̄ini Sela.
³⁶ Sela in t̄ini Kaenan.
 Kaenan in t̄ini Apaksat. Apaksat in t̄ini Sem.
 Sem in t̄ini Noa. Noa in t̄ini Lamek.
³⁷ Lamek in t̄ini Metusela. Metusela in t̄ini Inok.
 Inok in t̄ini Jaret. Jaret in t̄ini Mahalalel.
 Mahalalel in t̄ini Kenan.
³⁸ Kenan in t̄ini Enos.
 Enos in t̄ini Set. Set in t̄ini Atam.
 Atam in t̄ini Kumwesən.

4

Setan rəmwur mə tro Iesu r̄imwei ia nərəhaien

¹ Nəp̄in Iesu rəpwəh nui aris Jotan mə tr̄ir̄er̄ig mevən ia tənə Kalili, rer̄in rukuər ia Nən̄imw̄in İkinan. Nən̄imw̄in nəha riri pen in revən fwe ia kwopun akwesakwes İkin.

² Ia kwopun nəha Setan rəmwur nəp̄in foti mə tro Iesu r̄imwei ia nərəhaien. Ia nəp̄in nəha Iesu rəpwəh nən̄iien nari. Nəp̄in foti me nəha həuvehe mhəkurau pam, nənə in r̄iregi nukumhə rinahi.

³ Nənə Setan rini pen tukwe in mə, “Tr̄ini minuə İk Tini Kumwesən pər̄hien, ni pen ti kəpwier i mə truvehe mo nəveginien irə.”

⁴ Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Kimər̄ai pen ia Nəkukuə İkinan mə, ‘İərmama trəpwəh n̄im̄iruiein ia nəveginien əpa.’ ”

⁵ Ia nəp̄in nəha Setan ruvehi Iesu mutə mahatən nitətə me pam kig me kamhər̄imənu ia n̄irəha ia təkure t̄iprənə i,

⁶ nənə mini pen tukwe in mə, “Takuvei pehe nasorijen mik ikərimənu ia nitətə me pam nəha. Nautə amasan me pam ia nirəha tuho səim ia nirəha. Nautə me nəha hənəmak raka ia rəgik. Iakukurən nuvei penien m sin nəghin iakokeikei mə takuvei pen min.

⁷ Ro iaminih i rə trini minua ikisiai iou, minimwi nukurhum mi ia nənimək, narimnari me pam nəha tuhəuvehe mho səim ira.”

⁸ Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Kimərai pen ia Nəkukuə Ikinan mə, ‘Tikisiai Iərimənu Kumwesən səim, minimwi nukurhum mi ia nənimen. In əpa nə tiko nəkwən.’ ”

⁹ Ia nəpin nəha Setan ruvehi Iesu mevən fwe ia Jerusalem, mukurei pen in ia kwopun riti irənhə anan ia təkure nimwə səvəi Kumwesən, nənə mini pen tukwe in mə, “Trini minua ik Tini Kumwesən pərhiən, ivə irapw ia kwopun i.

¹⁰ Kimərai pen ia Nəkukuə Ikinan mə,
‘Kumwesən trini pen ti nagelo me səvənhi
mə irəha tuhaməkeikei mhətui amasan tukw ik,

¹¹ mhəuvehi utə ik ia rəginraha,
kamo ikouini nisum ia kərusterei riti.’ ”

¹² Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Nəkukuə Ikinan rani mə, ‘Tikəpwəh neipweipwien Iərimənu Kumwesən səim.’ ”

¹³ Setan ramousari iaminih i rə mə tro Iesu rimwei ia nərhəien me nəha. Nəpin ro sampam, rəpwəh Iesu mamevən mə ti nəpin riti ruvehe mwi tukwe.

Iesu rinaməvisau ia tənə Kalili

¹⁴ Kurirə irə Iesu rirərig, mevən ia tənə Kalili, niskaien səvəi Nənimwin Ikinan rarə irə. Nəgkariien sə raməvisau in ruviris mevən ia kwopun me pam ia tənə nəha.

¹⁵ Nənə in ramahətən nərmama ia nəkwai nimwəfwaki me səvəi nəkur Isrel. Nərmama me pam kamhəuvehi utə nəghin.

Nəkur Nasaret həpkisiai mhə Iesu

¹⁶ Nənə Iesu ruvehe ia Nasaret, kwopun nəha in riməpwinari ikin. Ia Sapat in ruvniwə ia nimwəfwaki səvəi nəkur Isrel ramwəhen ramo ia Sapat me pam, mərer mə trəvsini irapw Nəkukuə Ikinan. ¹⁷ Nənə iərmama riti ruvehi nimwai nəkukuə nəha kinərfə kirai pen nəgkariien səvəi Profet Aesə irə, muvehi muvei pen m Iesu. Nənə Iesu ruvehi mivi atukw i, mətui mətoni kwopun kimərai pen nəgkariien i rini iaminih i rə minua:

¹⁸ “Nənimwin səvəi Iərimənu ramarə ia nirak,
ti nəri nə mə in ruvərfi raka iou mə takaməkeikei mini irapw nəgkariien amasan ti
nərmama nautə səvənraha riwən.

In rərhi pehe iou iakuvehe mə takini irapw iaminih i rə mə, ‘Kimiəha səməme hiamarə ia kalapus takevinari ia kimiəha,
nənə səməme nənimemihə rəfwə tako kimiəha hiətui mhətə nari.’

In rərhi pehe iou iakuvehe mə takevinari ia nərmama səməme kamometə irəha,

¹⁹ nənə mini irapw
mə nuk nəha Iərimənu truvehimiru nərmama me səvənhi irə ruvəuvehe.”

²⁰ Nəpin Iesu rəvsini irapw pam nəgkariien nəha, rəsīsəg nəkukuə, muvei pen mine iərmama sə ramətui ti nəkukuə me, nənə məkure. Nərmama me pam ia nəkwai nimwəfwaki nəha səvəi nəkur Isrel nənimenraha revən tukwe.

²¹ Nənə Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Nəgkariien i ia Nəkukuə Ikinan kimiəha hiamregi ipwet i ruvəuvehe muvəukuə.”

²² Nərmama me pam nəha haməni amasan Iesu. Irəha hamərkərinari ia nəgkariien amasan me səməme kamhəuku pen ia tərhun. Mətə kurirə həni mə, “Rosi a mə tini Josef nəha uə?”

²³ Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Iakregi kimiəha hiokeikei mə tihəni pehe tukw iou i nəgkariien i kani rerin mə: ‘Tokta. Tikukupwən muvehimiru atukw a ik pwəh kiməha iahəni nipərhiənien ia niram.’ Rosi nəgkariien riti mwi kimiəha tihəni pehe tukw iou i in i mə, ‘Nimtətien me nəha kiməha iahamregi ikino fwe ia taon nəha Kapaneam, ramasan mə iko mwi ia kwopun i imwam.’ ”

²⁴ Iesu rarə mini mwi mə, “Iakani nipərhiənien tukumihə i profet riti nəkur imwəni me ko həpkisiai mhə in.

²⁵ Mətə pərhiən iakani pehe tukumihə i fwe kupwən ia nəpin səvəi Profet Eləja nipran me həpik səməme nərmam me səvənraha hemhə mhəpwəh irəha kamharə ia tənə Isrel. Nesən ripkəur mə nuk kəhar məkwə sikis nukumhə asori ruvehe mahi nərmama pam ia tənə nəha

²⁶ Mætə Kumwesən ripkərhi pen mhə Elaeja mə trasitu ia nirəha riti. In rərhi pen in revən əpa fwe ia rukwənu nəha Jerefət ia tənə Saeton mə trasitu ia pran riti sə iərman səvənhi remhə məpwəh in.

²⁷ Kurirə irə ia nəpīn səvəi Profet Elisa nərmmama həpik səməme nemhəien skai ro tekīnraha kamharə ia tənə Isrel. Mətə Elisa ripko mhə irəha riti ruvehe məmher. In ro Neman əpa iəmə Siria ruvehe məmher.”

²⁸ Nəpīn nərmmama me ia nəkwai nimwəfwaki həreji nəgkiariien me nəha, irəha pam niemaha rəpi irəha.

²⁹ Həskəmter, mhəkwtəmhirī Iesu, mhəsua in, mhəier ia taon səvənraha, mhəuven ia nipəsəgi təkuər sə həno taon səvənraha ikin mə tuhsua irapw i.

³⁰ Mətə Iesu ravən amasan a ia kurkwanraha, mamevən.

Iesu rəkoui irapw nənimwin ərəha ia iərmama riti

³¹ Iesu reiwaiu mevən ia Kapaneam taon riti ia tənə Kalili, nənə ia Sapat ramahatən nərmmama.

³² Irəha həkəri asori nari ia nahatanien səvənhi, ti nəri nə mə nəgkiariien səvənhi niskaiien səvəi Kumwesən ramarə irə.

³³ Iərmama riti ia nəkwai nimwəfwaki nəha səvəi nəkur Isrel nənimwin ərəha ramarə irə. Iərmama nəha rəkwein əpwəmwis mini mə,

³⁴ “Iesu iəmə Nasaret! Ikuvehe mə tiko nəfe ia kimaha? Ikuvehe mə tikouraha kimaha uə? Iakukurən ik. Ik iəmə ikinan səvəi Kumwesən.”

³⁵ Mətə Iesu rinise nənimwin ərəha nəha, mini mə, “Əpwəh nəgkiariien, mier ia iərmama i.” Iəremhə ro iərmama nəha rimwei ia kurkwanraha, mier irə, məpwəh nourahaien in.

³⁶ Nərmmama me nənimenraha rier. Həni pen ti nirəha me i mə, “Nəfe i nəgkiariien? Iəmə i rauvehi nasoriien mine niskaiien sə ruku pen ti Kumwesən, məgkiari m nənimwin ərəha me mə tuhsəier ia iərmama, nənə irəha həier.”

³⁷ Kurirə nəgkiariien kani ia Iesu rier mevən ia kwopun me pam ia tənə nəha.

Iesu romasan nərmmama həpik səməme kamhemhə

³⁸ Iesu rərər, mier ia nimwəfwaki nəha səvəi nəkur Isrel, mevən muvnimwə ia nimwə səvəi Saemon. Kaka pran səvəi Saemon ramemhə, maməkweie fifa. Nənə irəha həgkiari pen m Iesu tukwe.

³⁹ Iesu revən mərəer pen ipaka ti prən nəha ia kwopun ramapri ikin, minise nemhəien, nənə nemhəien raraka irə. Təkwtəkwwuni a prən nəha riskəmter, minasui raka nəveginien sənənraha.

⁴⁰ Nəpīn meri ruvəivə, nərmmama pam kamhəuvehi irəha me nepwin səməme nemhəien me səpəmsəpə kamharə ia nirəha, həuvehi irəha, mhəuvehe ti Iesu. Nənə Iesu rəmrutə rəgin mi ia nirəha kuatia kuatia, mo irəha pam həuvehe mhəasanin.

⁴¹ Nəremhə me mwi həier ia nərmmama həpik, mamhəkwein əpwəmwis mə, “Ik Tini Kumwesən!” Mətə Iesu rinise irəha mə tuhəpwəh nəgkiariien, ti nəri nə mə irəha həukurən in mə in Kristo.

Iesu raməvisau fwe ia nəkwai nimwəfwaki me səvəi nəkur Isrel

⁴² Nəpīn rinamran, Iesu rier mevən ia kwopun riti sə nərmmama həiwən ikin. Nənə nərmmama kamhətui in. Nəpīn hətoni, hokeikei mə tuhənise in mə trəpwəh nəpwəhien irəha.

⁴³ Mətə in rini pen ti nirəha i mə, “Takaməkeikei mevən ia taon me nepwin mwi, məvisau irapw nəgkiariien amasan sə raməgkiari ia nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə. In i wok Kumwesən rinərhi pehe iou tukwe.”

⁴⁴ Ro pen Iesu revən maməvisau ia nəkwai nimwəfwaki me səvəi nəkur Isrel ia tənə Jutia.

5

Iesu rəkwein nərmmama nepwin mə tuhəkurirə in

¹ Nəpīn riti, nəpīn Iesu ramərəer ia nikare nui asori nəha Kenesaret, nərmmama həpik housəsimwin pen irəha ipaka tukwe mə tuhətərig nəgkiariien səvəi Kumwesən.

² Nənə Iesu rətoni nitətə ouihi kəru krouəmak ia nikare nui. Nərmmama səvəi niviiien nəmu me hənəpwəh irau, mamhaikuas ia net me səvənraha.

³ Nitətə ouihi mi nəha riti səvəi Saemon. Iesu rəputə irə, mərəs pen Saemon mə trarhir i pwəh ruveraha ouihi kwopti. Nənə Iesu rəkure ia nəkwai nitətə ouihi nəha, minamahatən nərmmama.

⁴ Nəpɪn rəgkiari pam, mɪni pen ti Saemon i mə, “Kɪmɪaha tɪhəsua mhəuvən ia kwopun əmwhənɪmw, merukw irapw net me səkimɪaha, mhəvi nəmu me nepwɪn.”

⁵ Miregi Saemon rɪni mə, “Iərɪmənʉ. Kɪmaha iahəmwur meste riran mhəpkuvi mhə nəmu riti. Mətə ti nəri nə mə ikani pwəh iakevən mwɪ mherukw irapw net me səkimaha.”

⁶ Nəpɪn irəha həuvən mho iamɪnha irə, nəmu me həuvən pik ia net me səvənraha. Ti nəri nə mə nəmu me həpik anan net me səvənraha hənəməkʉ əmsəmwerɪs.

⁷ Irəha həkweɪn nərmama səməme kamhəvi pəri nəmu me irəha mɪnraha fwe ia nɪtətə ouɪhi əpə mə tuhəuvehe mhasitu. Irəha həuvehe, həkpi pen nəmu me ia nɪtətə ouɪhi mɪ səvənraha rukuər. Ipaka nɪtətə ouɪhi mɪ krouəmwhənɪmw.

⁸ Nəpɪn Saemon Pita rətɔni, rɪnɪmwɪ nukurhʉn mɪ ia nəmri Iesu, mɪni mə, “Iərɪmənʉ. Evən isipwɪn tukw iou. Iou iəmə ərəha i.”

⁹ Pita rəgkiari iamɪnhi irə ti nəri nə mə in mɪne nərmama me ia nəkwai nɪtətə ouɪhi səvənhi hətə nəmu me nəha həvi, mhətɔni həpik anan. Nənɪmənraha rier.

¹⁰ Nənə Jemes mɪne Jon, tɪni Sepeti mɪ sə kamharəvi pəri nəmu irəhar Saemon, nəmɪnrau mwɪ rier.

Mətə Iesu rɪni pen ti Saemon i mə, “Tɪkəpwəh nehekirien. Ik iərmama səvəi nɪvɪien nəmu, mətə təkwtəkʉwɪ nəha mamevən tikuvɪ nərmama.”

¹¹ Nənə irəha həvi pəri nɪtətə ouɪhi mɪ nəha, mhəpwəh pam narɪmmari me səvənraha, mhəkurirə Iesu.

Iesu ro iərmama riti nemhəien skai ro tekɪn ruvehe məsanɪn

¹² Nəpɪn riti Iesu revən ia taon riti. Iərmama riti ruvehe nemhəien skai ramo tekɪn mamouraha nɪpwrən me pam. Nəpɪn rətɔni Iesu, rɪnweɪ mɪnɪmwɪ irapw nənɪmən ia tɪpɪrənə, mamase in mə, “Iərɪmənʉ. Mə rerɪm ragien, ko iko iou ikəmher?”

¹³ Nənə Iesu rosə pen rəgɪn, mɪrapi in, mɪni mə, “Rerɪk ragien. Tiko məmher.” Təkwtəkʉwɪ a nəmhɪen raraka ia iərmama nəha.

¹⁴ Nənə Iesu rɪnise in, mɪni mə, “Tɪkəpwəh nɪnɪien nəfə iakino mɪk ti iərmama riti, mətə tikevən atukwatukw ti pris pwəh in rətɔni nɪpwrəm mə rəmher. Tikuveɪ pen nəfə m Kumwesən sə Moses rɪmənɪ. Nərmama me tuhətɔni həukurən mə nemhəien i ruvəɪwən ia nɪpwrəm.”

¹⁵ Mətə nəgkiariien sə raməvisau Iesu rier mevən mwɪ ia kwopun me. Nənə nərmama həpik anan həuvehe ia kwopun kuatia mə tuhətərig in, mhəuvehe mwɪ mə truevhi raka nemhəien me səvənraha, mo irəha həuvehe mhəsənɪn.

¹⁶ Mətə ia nəpɪn me Iesu ramier mamevən ia kwopun me nərmama həɪwən ikɪn maməfwaki.

Iesu ro iərmama riti nisun mɪ krouemhə ruvehe məsanɪn

¹⁷ Nəpɪn riti Iesu ramahatən nərmama me. Farisi me mɪne nahatən me səvəi Loa kamhəkure mamhətərig in. Irəha həməier ia Jerusalem mɪne rukwənu me ia tənə Kalili mɪne tənə Jutia mhəuvehe. Niskaiien səvəi Kumwesən ramarə ia Iesu, nənə in ramo nərmama səməme nemhəien ramarə ia nɪrəha həuvehe mhəsənɪn.

¹⁸ Ia nəpɪn nəha nərmama nepwɪn həuvehi iərmama riti ramapri ia nɪməhan səvənhi nisun mɪ krouemhə. Hokeikei mə tuhəuvehi, mhəuvnɪmwə, mhəmri pen in ia nəmri Iesu,

¹⁹ mətə həkətə mhə suatuk riti ti nəri nə mə nərmama həpik anan. Ro pen irəha həputə ia təkure nɪmwə, mho ruei nɪmwə riti, mhəuvehi irapw iərmama nəha irau nɪməhan sə in ramapri irə, kroueiwaiu rouəmək ia nəmri Iesu ia kurkwənraha.

²⁰ Nəpɪn Iesu rətə nahatətəien səvənraha, in rɪni mə, “Iərman. Iakɪnenouenou raka noien ərəha me səɪm.”

²¹ Nəpɪn nahatən me səvəi Loa mɪne Farisi me hərəgi nəgkiariien nəha, hənəmərəs irəha me i mə, “Sin i iərmama i rani ərəha Kumwesən iamɪnhi? Kumwesən əpa rukurən nenouenouien noien ərəha me. Sin mwɪ rukurən noien?”

²² Mətə Iesu ruvəkurən raka nətərigien səvənraha, mɪni pen ti nɪrəha i mə, “Rəfo rerimɪaha ramrhi iamɪnhi?”

²³ Nəgkiariien mɪ sə pəkʉ nəha rɪmərʉ tukw iou ti nɪnɪien ti iərmama i nisun mɪ krouemhə: nəgkiariien i mə, ‘Iakɪnenouenou raka noien ərəha me səɪm,’ uə nəgkiariien i mə, ‘Ərer mavən?’

²⁴ Mətə iakokeikei mə kɪmɪaha tɪhəkurən mə iou, iəmətɪ Iərmama, iakauvehi nasoriien ia tɪpɪrənə i. Iakukurən nenouenouien noien ərəha me.” Nənə Iesu rɪni pen ti iərmama sə nisun mɪ krouemhə mə, “Iakani pehe tukw ik i mə erer, muvehi nɪməhan səɪm, mavən mamevən fwe imwam.”

²⁵ Təkwtəkɔwuni a iərmama nəha rərer ia nəmrinraha, muvehi niməhan səvənhi, mamevən fwe imwəni, maməgnəgini Kumwesən.

²⁶ Nərmama me pam hətoni, həhekir. Nənimenraha rier. Həuvehi utə nəghi Kumwesən, mamhəni mə, “Kwa kitaha i sənətoni narimnari me nepwin ipwet rusəpə.”

Iesu rəkwein Livae mə trukurirə in

²⁷ Kurirə irə Iesu rier mətoni iərmama riti sə kamərəku pen takis min. Nəghin nə Livae. Raməkure ia nimwə kamərəku pen takis ikin. Iesu rini pen tukwe in mə, “Kurirə iou.”

²⁸ Nənə in rəpɔwəh narimnari me pam səvənhi, miskənter, mukurirə in.

²⁹ Kurirə irə Livae ro nəveginien asori ia nəkwai nimwə səvənhi sənəi Iesu. Nərmama kamərəku pen takis minraha mine nərmama nepwin mwi həpik kamhəni pəri nari irəha minrau.

³⁰ Nənə Farisi me mine nepwin mwi ia nirəha nahatən me səvəi Loa rerinraha ripkagien mhə. Həni pen ti nərmama me səvəi Iesu i mə, “Rəfo kimiaha hiamani nari kimiaha nərmama kamərəku pen takis minraha mine nərmama ərəha me nepwin mwi?”

³¹ Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Nərmama həsanin tuhətui tokta ti nəfe? Mətə nərmama kamhəmhə kamhətui tokta.

³² Iou iapkuvehe mhə mə takəkwein nərmama atukwatukw me, mətə iakuvehe mə takəkwein nərmama ərəha me, mə irəha tuhərərig ia noien ərəha me səvənraha.”

Noien vi ko ripkuvehe mhə mo kuatia irau noien ivis

³³ Nənə irəha həni pen ti Iesu i mə, “Nəpin ripik nərmama me səvəi Jon Paptas həpɔwəh naniien nari ti nəfwakiien. Nərmama me səvəi Farisi me irəha mwi kamho iamihhi. Mətə rəfo səim me nərmama me kamhəvegin mamhənimwi?”

³⁴ Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Nərmama ia nəveginien kamo ti narə viien səvəi iərman mine pran tuhaməkəikei mhəni nari, mamhəgien, ti nəri nə mə iərman sə ripkarə vi a irau pran səvənhi ramarə irəha minraha. Ripkatukwatukw mhə mə tihəkəikei minraha mə tuhəpɔwəh naniien nari ia nəpin nəha.

³⁵ Mətə tripkuvehe ia nəpin sə tukuvehi raka iərman sə ripkarə vi a irau pran səvənhi tripkarə mhə mwi irəha minraha. Ia nəpin nəha irəha tuhəpɔwəh naniien nari.”

³⁶ Iesu rini mwi nusipekinien riti ti nirəha i mə, “Iərmama riti riwən ko reitehi raka nipəri tinari vi mitiri tukuahag ia rui tinari ivis. Trini minuə ro iamihhi irə, trouraha tinari vi səvənhi, nənə nipəri tinari vi ko ripkripin amasan mhə ia tinari ivis səvənhi.

³⁷ Iərmama riti riwən ko rətəgi pen waen vi ia tiki waen tui me sə kino ia teki nəni. Trini minuə ro iamihhi irə, waen vi trəse tiki waen tui me həsisi mhəpəruə. Nənə tiki waen tui me mine waen vi irau pəri trouərəha.

³⁸ Mətə waen vi tukətəgi pen ia tiki waen vi me.

³⁹ Nənə iərmama riti mwi riwən nəpin rinənimwi raka waen tui rokeikei mə trənimwi waen vi, ti nəri nə mə in rini mə, “Sə tui ramasan pik.”

6

Iesu in Iərimənu səvəi Sapat

¹ Nəpin riti ia Sapat Iesu ravən maməpi simwin ia nime i wit me nepwin, nənə nərmama me səvənhi kamhesi raka tipwe wit me, mamhəveri raka tekinraha ia rəginraha, mamhəni kwənunin me. ² Mətə Farisi me nepwin həni mə, “Rəfo kimiaha hiame noien riti ripkatukwatukw mhə ia Loa səkitaha mə tuko ia Sapat?”

³ Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Rosi kimiaha hiəpkəvsini raka mhə ia Nəkukuə Ikinan nəfe Kig Tevit rino fwe kupwən uə? Nəpin nukumhə ramahi in mine nərmama me səvənhi,

⁴ ruvnimwə ia nimwə səvəi Kumwesən, muvehi bred ikinan sə raməmak ia nifətə. Ripkatukwatukw mhə ia Loa səkitaha mə in trəni bred nəha, pris me əpa həukurən naniien. Mətə Kig Tevit rəni, muvei pen mwi m nərmama me səvənhi hani”

⁵ Nənə Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Iou, Iəməti Iərmama, iakamərimənu ia Sapat.”

Iərmama riti rəgin rərfə

⁶ Ia Sapat riti mwi Iesu ruvnimwə ia nimwəfwaki səvəi nəkur Isrel, mamahatən nərmama. Iərmama riti ia nəkwai nimwəfwaki nəha rəgin rərfə.

⁷ Nahatən me səvəi Loa mine Farisi me kamhətə amasan Iesu mə tuhətoni mə trəfo irə mine. Trini minuə romasan iərmama nəha ia Sapat, tuhəni ərəha in tukwe.

⁸ Mətə Iesu ruvəukurən raka nətərigien səvənraha, mini pen ti iərmama sə rəgin rərfə mə, “Uvehe, mərer ia kurkwai nərmama.” Iərmama nəha ruvehe, mərer ia kurkwānraha.

⁹ Nənə Iesu rini pen ti niraha i mə, “Iakuə takəres kيمياha nari riti. Raturkwatukw ia Loa səkitaha mə ia Sapat tuko noien amasan uə tuko noien ərəha? Raturkwatukw mwi mə tukuvehimiru iərmama uə tukousi əpune in?”

¹⁰ Nəpin Iesu rəti ərari məta pam raka irəha, mini pen ti iərmama sə rəgin rərfe mə, “Tiko mivi atukw rəgin.” Nənə in rivi atukw rəgin. Rəgin ruvehe mamasan mwi.

¹¹ Mətə nərmama me nəha niemaha rəpi pik irəha. Hənəməgkiari minraha me, mamhəres mə tuhəfo ia Iesu.

Aposol me səvai Iesu Kristo

¹² Ia nəpin nəha Iesu rier mutə ia təkuar riti mə trəfwaki. In rəfwaki m Kumwesən nəpin pekin ia nəpin.

¹³ Nəpin rinamran, rəkwein nərmama me səvənhi, nənə mərəpwi rəgin ia nepwin irəha pam twelef, misegi pen nəghinraha mə aposol me.

¹⁴ Nəghinraha me i: Saemon (iəmə sə Iesu risegi pen nəghin sə vi mə Pita), mine Antru piəvi Saemon, mine Jemes mine Jon, mine Filip, mine Patolomiu,

¹⁵ mine Matiu, mine Tomas, mine Jemes tini Alfeas, mine Saemon (iəmə sə kupwən rakurira ia səməme haməmwur mə tuhəkoui irapw nəkur Rom),

¹⁶ mine Jutas tini Jemes, mine Jutas Iskariot (iəmə sə ruvei pen Iesu ia rəgi nərmama səməme haməmwəki in).

Iesu ramahatən nərmama, mamomasan səməme kamhəmhə

¹⁷ Nənə Iesu mine nərmama me nəha səvənhi heiwaiu pehe ia təkue, mamhərəer ia kwopun rətəni ikin irəha nərmama həpik mwi səvənhi mine nərmama həpik mwi səməme haməuku pen ia tənə Jutia mine Jerusalem mine ia nikare təsi ipaka ti taon mi nəha Taea mine Saeton.

¹⁸ Irəha nəha həuvehe mə tuhətərig Iesu, mhəuvehe mwi mə in tro irəha səməme nemhəien rarə ia niraha həuvehe mhəsanin. Nənə səməme nəninwin ərəha me kamhouraha irəha, Iesu romasan irəha.

¹⁹ Nərmama me pam hamousari mə tuhərapu in ti nəri nə mə nəgsen raku pen irə, mamə irəha pam həuvehe mhəsanin.

Iesu rəkwein amasan ia nərmama nepwin, məkwein ərəha mwi ia nepwin

²⁰ Nənə Iesu rəti pen mamətə nərmama me səvənhi, mini mə,

“Kimiaha səməme nautə səkimiaha riwən rerimiaha tragien, ti nəri nə mə nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə səkimiaha.

²¹ Kimiaha səməme nukumhə ramahi kimiaha ipwet mine rerimiaha tragien, ti nəri nə mə tipwimiaha trəsisi.

Kimiaha səməme hiamasək ipwet mine rerimiaha tragien, ti nəri nə mə kimiaha tiharis.

²² Rerimiaha tragien nəpin nərmama tuhaməmwəki kimiaha, uə tuhəpkəsəni mhə kimiaha mə kimiaha tihəuvehe mho kuatia kimiaha minraha, uə tuhəni ərəha kimiaha, mhəni nəghimiaha mə kimiaha nəremhə me, ti nəri nə mə kimiaha nərmama me səiou, Iou Iəməti Iərmama.

²³ Ia nəpin nəha kimiaha tihagien, mho tanis. Nərəkuien səkimiaha rasori fwe ia neiai. Kaha kupwən me səvənraha həno iamihə irə ia profet me.

²⁴ Mətə kimiaha səməme nautə səkimiaha rasori trərəha anan tukumiaha, ti nəri nə mə kimiaha hiəuvəvehi raka nimiruien səkimiaha sə riməru.

²⁵ Kimiaha səməme tipwimiaha raməsisu ipwet mine trərəha anan tukumiaha, ti nəri nə mə nukumhə trahi kimiaha.

Kimiaha səməme hiamaris ipwet mine trərəha anan tukumiaha, ti nəri nə mə kimiaha tihəregi rərəha mhasək.

²⁶ Trərəha anan tukumiaha nəpin nərmama me pam kamhəni amasan kimiaha. Kaha kupwən me səvənraha həno iamihə irə ia profet eikuə me.”

Iesu rini mə nərmama səvənhi tuhaməkeikei mhokeikei nərməpə me

²⁷ “Mətə iou iakani pehe tukumiaha i səməme hiəmətərig ia nirak mə kimiaha tihəməkeikei mhokeikei nərmama səməme haməmwəki kimiaha, nənə mho noien amasan m nərmama səməme kamho noien ərəha m kimiaha.

²⁸ Kimiaha tihəməkeikei mhəkwein amasan ia nərmama səməme kamhəkwein ərəha ia kimiaha, nənə mhəfwaki ti nərmama səməme kamhometə kimiaha.

²⁹ Trini minuə iərmama riti rəpwi nikare nikapwim, tikuvei pen mwi nikaren min. Trini minuə iərmama riti ruvehi raka səim kot, ramasan mə ikuvei pen mwi karkahu səim min.

³⁰ Trini minua iarmama riti ræres ik nari riti, ikuvei pen min. Trini minua iarmama riti ripeci raka narimnari me saim, tikapwæh næresien in mæ tripeci pehe mwi.

³¹ Næfe noien kimiaha hiokeikei mæ nærmama tuho ia kimiaha, kimiaha mwi tiho ia niraha.

³² Trini minua kimiaha hiokeikei a nærmama me sãmæme hokeikei kimiaha, Kumwesæn trægægini kimiaha ti næfe? Nækur æræha me iræha mwi hokeikei nærmama me sãmæme hokeikei iræha!

³³ Trini minua kimiaha hio noien amasan mine nærmama sãmæme ho noien amasan m kimiaha, Kumwesæn trægægini kimiaha ti næfe? Nækur æræha me iræha mwi kamho iamihha iræ.

³⁴ Trini minua kimiaha hiæuvei pen mane m iarmama riti sæ hiestigite iræ mæ trærpwin pehe mwi m kimiaha, Kumwesæn trægægini kimiaha ti næfe? Nækur æræha me iræha mwi kamhæuvei pen mane me minraha me mæ tukærpwin pen tai mane atukwatukw minraha me.

³⁵ Mætæ kimiaha tihamækeikei mhokeikei nærmama sãmæme hamæmwæki kimiaha, mho noien amasan minraha, mhæuvei pen mane minraha, mhæpwæh nætærigien mæ tihæuvehi nari riti ræmwhen ia tain. Kimiaha tiho iamihhi iræ nænæ nærækuien sækimiaha trasori. Tukini mæ Kumwesæn sæ rasori anan nipwnætïn me næ kimiaha ti næri næ mæ in ramo noien amasan m nærmama sãmæme hæpkini mhæ tanak tukwe mine nærmama æræha me.

³⁶ Kimiaha tihamækeikei mhapi nærmama ræmwhen ia Tata sækimiaha ramapi iræha.”

Nækiriien nærmama ti noien æræha me sævænraha

³⁷ “Kimiaha tihæpwæh nækiriien nærmama ti noien æræha me sævænraha, nænæ Kumwesæn træpwæh nækiriien kimiaha ti noien æræha me sækimiaha. Tihæpwæh næripwinien noien æræha me sævæi nærmama, nænæ Kumwesæn træpwæh næripwinien noien æræha me sækimiaha. Tihenouenou noien æræha me sævæi nærmama, nænæ Kumwesæn trenouenou noien æræha me sækimiaha.

³⁸ Kimiaha tihamækeikei mhæriari pen narimnari me m nærmama, nænæ Kumwesæn træriari pehe narimnari me m kimiaha. In truvei pehe rasori pik ia rægimiaha ræmwhen ia iarmama rarigin pen ia tænræipw, mækiukiu iræ meste ruvehe mukuær mæsas. Trini minua kimiaha hiæriari pen asori, Kumwesæn træriari pehe rasori m kimiaha. Mætæ mæ kimiaha hiæriari pen ouihhi, in træriari pehe m kimiaha rouihhi.”

Noien atukwatukw

³⁹ Iesu rini mwi nusipekinien riti ti niræha i mæ, “Ræfo, ko iarmama riti sæ nænimen rifwæ ramiri pen iarmama riti mwi nænimen rifwæ ia suatuk sæ trouesi? Tuko ro iamihhi iræ irau pæri krouivæ irapw ia ruei tænwæ.

⁴⁰ Iærmama sæ kamahatæn in ripkasori mhæ ia iahatæn sævænhi. Mætæ mæ kamahatæn in keste rukuræn pam nari, in træmwhen ia iahatæn sævænhi.

⁴¹ Ræfo ikamætæ nimwækmwæki nei sæ ramæmak ia næmri piam, mætæ ipkætæ mhæ nipæri nei asori sæ ramæmak ia nænimem?”

⁴² Trini minua nipæri nei asori ramæmak ia nænimem, ræfo iakamini pen ti piam mæ, ‘Piak, æseni iou pwæh iakiskæri raka nimwækmwæki nei sæ ramæmak ia nænimem?’ Ik iarmama sæ ikamo kæuætksuæ tikamækeikei mukupwæn muvehi raka nipæri nei asori sæ ramæmak ia nænimem, kuriræ iræ ikætæ amasan nari mæ tikiskæri raka nimwækmwæki nei sæ ramæmak ia næmri piam.

⁴³ Nei amasan riti riwæn rukuæ kwænkwai nei æræha. Ræmwhen a mwi nei æræha ræpwæh nukuæien kwænkwai nei amasan.

⁴⁴ Nærmama hætæ sas ia nei me ia kwænkwanraha. Kipkesi raka mhæ kwænkwai niemis ia ræhi, uæ kwænkwai krep ia nækwus æræha.

⁴⁵ Ræmwhen a mwi iarmama amasan rani irapw nægkiariien amasan ti næri næ mæ rerin rukuær ia nætærigien amasan. Iærmama æræha rani irapw nægkiariien æræha ti næri næ mæ rerin rukuær ia nætærigien æræha. Iakani iamihhi iræ ti næri næ mæ iarmama ramægkiari, ramini irapw a næfe nætærigien rerin rukuær iræ.”

Iærmama kæru sæ krauvrhækin nimwæ

⁴⁶ “Ræfo kimiaha hiamækwein iou mæ ‘Iærimænu, Iærimænu,’ mætæ hiæpwæh noien næfe iakini pehe tukumiaha i?”

⁴⁷ Iærmama sæ ruvehe tukw iou, miregi nægkiariien me sæiou, mamu næfe iakimæni, pwæh iakini irapw noien sævænhi tukumiaha.

⁴⁸ In rəmwhen ia iərmama sə rəuvrhəkin nimwə səvənhi. In reri ruə rəmwhenimw, məmri nəri sə nimwə trərer pen irə ia kəruətəri. Nəpən nesən asori rauər, iapiwən raiu muvehe meri nimwə nəha mətə ko rīpkikiukiu mhə irə, ti nəri nə mə iərmama nəha rīməuvrhəkin amasan nimwə nəha.

⁴⁹ Mətə iərmama sə rīregi nəgkiariien səiou, məpwəh noien narimnari me iakiməni, rəmwhen iərmama sə ruvrhəkin nimwə səvənhi ia təkure tiprənə, mətə rīpkəmri pen nəri nəri sə raməkwtəmhiri əknekin nisui nimwə. Nəpən iapiwən raiu muvehe meri nimwə nəha, təkwtəkwuni a nimwə nəha rīmwei. Nənə nəpən rīmwei irə, ruvehe mərəha pam.”

7

Iaruagən riti səvəi nəkur Rom rahatətə pərhiēn ia Iesu

¹ Nəpən Iesu rini pam nəgkiariien me nəha ti nərmama, revən mapirapw ia taon nəha Kapaneam.

² Iaruagən riti səvəi nəkur Rom nəha ikin in rasori ia naruagən me irəha pam hantret. Səvənhi fwe iərmama sə ramo tukwini nari min. In rokeikei pik iərmama nəha, mətə ramemhə na tremhə.

³ Nəpən iaruagən nəha rīregi kani mə Iesu ruvəuvehe, rərhi pen nəmə asori me nepwin səvəi nəkur Isrel həuvən mə tuhəres in mə ko ruvehe mo iərmama sə ramo tukwini nari min rəsənin.

⁴ Nəpən irəha həuvehe ti Iesu, kamhase in, mamhəni mə, “Ramasan mə tikasitu ia iəmə nəha

⁵ ti nəri nə mə in rokeikei pik kitaha nəkur Isrel. Iəmə nəha in nəha rīməuvei pehe mane masitu ia kimaha iahəuvrhəkin nimwəfwaki səkimaha ia kwopun i.”

⁶ Nənə Iesu rukurirə irəha.

Nəpən ruvehe ipaka ti nimwə nəha, iaruagən nəha sə in rasori ia naruagən me irəha pam hantret rərhi pen in me nepwin həuvən, mhəni pen ti Iesu i mə, “Iərimənu. Tikəpwəh nəmwurien iamīnhi. Ripko mhə iou iəmə amasan riti. Iapkamwhen mhə mə tikuvehe, muvniwə ia nimwə səiou.

⁷ Ro iamīnhi irə iou iakregi mə ko iou iapkuvehe mhə tukw ik. Mətə tikini a nəkwam pwəh səiou iotukwininari ruvehe məsanin.

⁸ Iou mwi iərmama riti iakamarə tegin nəmə asori me. Naruagən me nepwin mwi kamharə tegin iou. Nəpən iakini pen ti riti mə ‘Evən,’ in trevən. Nəpən iakini pen ti riti mwi mə ‘Uvehe,’ in truvehe. Nəpən iakini pen ti iərmama sə ramo tukwini nari miou mə ‘O nəri,’ in tro.”

⁹ Nəpən Iesu rīregi nəgkiariien nəha, rərkərinari ia iəmə nəha, muvsini mətoni nərmama səməmə kamhəkurirə in, mīni mə, “Iakani nīpərhiēnien tukumiaha i mə iou iapkatə raka mhə iəmə Isrel riti nahatətəien səvənhi riskai rəmwhen ia nahatətəien səvəi iəmə Rom i.”

¹⁰ Nənə nəpən nərmama me nəha iaruagən nəha rərhi pen irəha hərərig mhapirapw ia nimwə səvənhi, hətoni iərmama sə ramo tukwini nari min rīnəsənin.

Iesu rəsəpwiri iəkunouihī riti sə ruvəmhə

¹¹ Kurirə irə nəpən ouihī a rukurau Iesu revən fwe ia taon riti nəghin nə Naen. Nərmama səvənhi me mīne nərmama nepwin mwi həpik həkurirə in.

¹² Nəpən Iesu ruvehe ipaka ti kwəruə asori səvəi taon nəha, rətoni nərmama kamhəier irə, mamhəuvehi iəkunouihī riti sə remhə, mamhəuvən mə tuhənimwi. Mama səvəi iəkunouihī nəha tini riti mwi riwən. Səvənhi iərman ruvəmhə raka, məpwəh in. Nərmama həpik ia taon nəha kamhəkurirə prən nəha.

¹³ Nəpən Iərimənu səkitaha rətə prən nəha, rerin rərkwəpīr tukwe. Nənə in rini mə, “Prən i, tikəpwəh nasəkien.”

¹⁴ Nənə Iesu revən ipaka, mīrapī nīkoukau səvəi iəkunouihī nəha. Nərmama səməmə kamhəuvehi hərəer. Nənə Iesu rini mə, “Iəkunouihī i! Iakini pehe tukw ik i mə tiko mərər!”

¹⁵ Nənə iəkunouihī nəha sə remhə riskəmter, məkure, mīnaməgkiari. Nənə Iesu ruvehi in, muvei pen m mama səvənhi.

¹⁶ Nərmama me pam hətoni həhekīr, mhəgnəgini Kumwesən, mhəni mə, “Profet asori riti ruvəier pehe tukutaha.” Nənə irəha həni mwi mə, “Kumwesən ruvəuvehe raka mə truvehimīru nərmama me səvənhi.”

¹⁷ Nənə nəgkiariien sə raməvisau nəri nəha Iesu rino ruviris mevən ia kwopun me pam ia tənə Jutia mīne kwopun me nepwin mwi ipaka ti tənə nəha.

Jon Paptəes rərhi pen nərmama nepwin həuvən mhətoni Iesu

¹⁸ Nərmama me səvəi Jon Paptəes həvisau pen narimnari me pam i min. Nəpən Jon rīregi,

¹⁹ rækwein sævənhi iærmama kæru krouvehe tukwe. Nənə in rərhi pen irau krouevən ti Iærimanu səkītaha mə trouares in mə, “Ik i in i profet kupwən me kāmhəni ik mə tikuvehe uə rekəm? Mə ripko mhə ik i rosi kīmaha tahətui səpə iti uə?”

²⁰ Nəpīn iəmə mi nəha krouvehe ti Iesu, krouni mə, “Jon Paptas rərhi pehe kīmrau iarouvehe mə trouares ik mə, ‘Ik i in i profet kupwən me kāmhəni ik mə tikuvehe uə rekəm? Mə ripko mhə ik i rosi kīmaha tahətui səpə iti uə?’ ”

²¹ Ia nəpīn nəha Iesu raməkoui irapw nemhəien me səpəmsəpə mine nənimwīn ərəha me ia nərmmama həpīk, mamō irəha həuvehe mhəsani. Nərmmama həpīk nənimenraha rifwə in ro irəha hətui mhətə nari.

²² Nənə in rīni pen ti iəmə mi nəha Jon rərhi pen irau mə, “Kīmīrau tirouevən rouni pen ti Jon i nəfe irouregi rouətoni. Nərmmama me nəmriṅraha rifwə hətui mhətə nari, səməme nisunraha rərfe həvi atukw i mhavən. Nərmmama nemhəien skai ro tekīnraha həuvehe mhəmher, səməme nəkwəregīnraha ruvisimw rəkwaḡ hərəgi nari. Nərmmama me nepwīn səməme kupwən həuvamhə, təkwtəkwni nəha həuvəmīru mwī. Nənə nərmmama nautə səvənraha rīwən kāməvisau nəgkīriien amasan mīnraha.

²³ Iærmama sə ramətə iou trīni mīnuə in ripkīmwei mhə ia nahatətəien sævənhi ti nari riti iakamo rerin tragien.”

²⁴ Nəpīn iəmə mi nəha Jon rərhi pen irau krouerīg rouevən, Iesu rīnaməgkīari ia Jon, mīnamīni pen ti nərmmama me i mə, “Fwe kupwən kīmīaha hīəier ia taon me mine rukwənu me mhəuvən ia kwopun akwesakwes ikin mə tihətə nəfe? Iærmama riti sə rəmwhen ia kwənkwaī nig ripkərəer atukwatukw mhə nəpīn mətāgi rauini? Rekəm.

²⁵ Kīmīaha hīəier mhəuvən mə tihətə nəfe? Iærmama riti sə rauvei pen tīnari amasan me? Rekəm. Nərmmama səməme kāmhəuvei pen tīnari amasan me, mamharə ia narəien sə rīmərū, irəha fwe ia nimwə me səvəi kīg me.

²⁶ Kīmīaha hīəier mhəuvən mə tihətə nəfe? Profet riti? Ouəh, nīpərhiēien. Kīmīaha hīəier mhəuvən mə tihətə profet riti. Mətə iakani pehe tukumīaha i iəmə i in rasori məpī raka profet.

²⁷ In iærmama sə Nəkukuə Ikinan raməgkīari irə nəpīn rīni mə, ‘Ətə ro, takərhi pen iærmama sə trəgkīari tukwīni səiου, in trukupwən ia niram mevən, məpərhi səim suatuk.’

²⁸ Iakani nīpərhiēien tukumīaha i mə nərmmama me sə nīpran me hərəhi irəha ia tīprənə i riti rīwan rasori məpī raka Jon. Mətə nərmmama me pam ia nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə sə in reiwaiu anan ia nīrəha in rasori məpī raka Jon.”

²⁹ Nəpīn nərmmama əpnəpen me mine nərmmama səməme kamərəkū pen takis mīnraha hərəgi nəgkīariien i, hənī mə Kumwesən in ratukwatukw. Irəha hənī iamīnhi irə ti nəri nə mə Jon rīno raka paptas ia nīrəha.

³⁰ Mətə Farisi me mine nahatən me səvəi Loə hənəpwəh nəseniien mə Jon tro paptas ia nīrəha. Ro iamīnhi irə irəha hənəpwəh suatuk sə Kumwesən rīməni mə irəha tuhesi pen.

³¹ Iesu rarə mīni mwī mə, “Takīni nəfe nəgkīariien mahatən pen noien səvəi nərmmama ipwet mine? Noien səvənraha rəfo?”

³² Irəha həmwhen ia nəkwərhakwərha kāmhəkure ia kwopun kamapir ikin, mamhəkwein pen ia irəha me nepwīn mə,

‘Kīmaha iahani nīpu səvəi nagliēien tukumīaha, mətə kīmīaha hīəpko mhə tanis.

Iahani nīpu səvəi nemhəien,

mətə kīmīaha hīəpkasək mhə.’

³³ Iakani iamīnhi irə ti nəri nə mə Jon Paptas rīməuvehe, mīpkəni mhə nari, məpwəh nənimwīien waen, nənə kīmīaha hīaməni mə, ‘Iəremhə rarə irə.’

³⁴ Iou, Iəmətī Iærmama, iakīməuvehe, maməni nari, mamənimwī rəmwhen ia ia kīmīaha, nənə kīmīaha hīaməni mə, ‘Hətə ro iəmə nəha, in raməni pīk nari, mamənimwī mamakonə i, mamavən pəri irəha nərmmama səməme kamərəkū pen takis mīnraha mine nərmmama ərəha me nepwīn mwī!’

³⁵ Mətə nərmmama səməme kamhesi pen nukurəniēien səvəi Kumwesən kamho noien amasan me. Noien amasan me nəha kāmhatən pen mə nukurəniēien nəha ro nīpərhiēien.”

Prən ərəha riti

³⁶ Nəpīn riti Farisi riti rərəs Iesu mə truvehe mənī nari irau min. Ro pen Iesu revən muvniwə ia nimwə səvəi Farisi nəha, məkure mə trəni nari.

³⁷ Ia taon naha pran riti sə ramo noien ərəha. Nəpɪn rɪregi mə Iesu raməni nari fwe nəkwai nimwə səvəi Farisi naha, ruvehi senta mevən fwe ikin. Senta naha raməmak ia nəkwai potel riti kino ia kəruətərei nəghin nə alapasta.

³⁸ Prən naha revən mərəer ia təkutai Iesu ipaka ti nisun mi, mamasək. Nise nənimen rətəg pen ia nisui Iesu mi krouəpwtig. Nənə reiwaui muvei pen nimwai nukwənen, mirai raka i, makei m nisun mi, mahakwi nisun mi ia senta.

³⁹ Nəpɪn Farisi naha sə rəkwein Iesu mə trəni pəri nari irau min rətə prən naha, rerin ramrhi mə, “Kamo iəmə naha in profet pərhiən, ko rukurən mə nəfe naha pran ramrapi in. Kwa pran sə ramo noien ərəha.”

⁴⁰ Nənə Iesu rini pen tukwe in mə, “Saemon, iou iakuə takini nari riti tukw ik i.”

Miregi Saemon rini mə, “Ni pehe ro iahatən.”

⁴¹ Miregi Iesu rini mə, “Iəmə asori riti ruvei pen mane m iərmama kəru mə ti nəpɪn riti krouəpwin pen min. Kaon səvəi riti silin kino ia silva irəha pam faef hantret. Nənə kaon səvəi riti silin kino ia silva irəha pam fifti.

⁴² Iərmama mi naha riskai ti nirau ti nərpwin penien min. Ro pen iəmə asori rərai raka kaon səvənrau mini mə irau trouəpwəh nərpwinien. Tuko ro iaminha irə sin naha ia iərmama mi naha trokeikei pik iəmə asori naha?”

⁴³ Miregi Saemon rini mə, “Rosi sə naha sə kaon səvənhi rasori nənə iəmə asori rərai raka.”

Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Nəkiriien səim ratukwatukw.”

⁴⁴ Nənə in ruvsini, mətɪ pen mətə prən naha, mini pen ti Saemon i mə, “Ikətə prən i? Nəpɪn iakiməuvnimwə pehe ia nimwə səim, ipkaikuas mhə ia nisuk mi ia nui, mətə prən i raikuas ia nisuk mi ia nise nənimen, mirai raka ia nimwai nukwənen.

⁴⁵ Ik ipkakei mhə miou, mətə nəpɪn iakuvnimwə pehe, prən i rinamakei m nisuk mi, məpwəh napwisien.

⁴⁶ Ik ipkahakwi mhə nukwənek ia oel, mətə prən i rahakwi nisuk mi ia senta.

⁴⁷ Ro iaminhɪ irə iakani pehe tukw ik i mə noien ərəha me ripik prən i rino iou iakinenouenou raka. Ro pen in rokeikei pik iou. Mətə iərmama sə ripko pik mhə noien ərəha trini minuə iakenouenou noien ərəha me naha səvənhi iərmama naha ko in ripkoikei pik mhə iou tukwe.”

⁴⁸ Nənə Iesu rini pen ti prən i mə, “Iakinenouenou raka noien ərəha me səim.”

⁴⁹ Nənə nərmama me naha səməme kamhani pəri nari irəha min, kənamhəni pen ti nirəha me i mə, “Sin i iərmama i rukurən nenouenouien noien ərəha me iaminhɪ?”

⁵⁰ Mətə Iesu rini pen ti prən i mə, “Nahatətəien səim ruvəuvehimiru ik. Evən. Nəmərɪnuien trarə tukw ik.”

8

Nipran səməme kamhasitu ia Iesu

¹ Kurirə irə nəpɪn ouihɪ a rukurau, Iesu ramevən ia taon me mine rukwənu me, mamini irapw nəgkiariien amasan sə raməvisau nitətə sə Kumwesən ramərɪmənəu irə. Nərmama səvənhi twelele

² mine nipran me nepwin mwi kamhəkurirə in. Fwe kupwən Iesu rinomasan nipran me naha, məkoui irapw nənimwin ərəha me ia nepwin, muvehi raka nemhəien me ia nepwin. Nəghinraha me i: Meri sə kaməkwein mwi nəghin nə mə Maktala, pran naha Iesu rinəkoui irapw nəremhə sefen irə;

³ nənə Joana, pran səvəi Jusa, iəmə asori riti sə ramowok ipaka ti Herot; nənə Susana, mine nipran me həpik mwi səməme kamhəuvehi nəmri narimnari me ia mane me səvənraha, mamhəuvei pen m Iesu mine nərmama me səvənhi mə trasitu ia nirəha.

Iərmama sə ruini nuni nari me ia nəmhien səvənhi

⁴ Nərmama həpik anan həier ia taon me pam ia kwopun naha, mhəuvehe ti Iesu. Nəpɪn hənouəsəsimwin raka irəha me, in rini nusipekinien riti ti nirəha i minua,

⁵ “Iərmama riti revən mə trui ni nuni nari me ia nəmhien səvənhi. Nəpɪn rauini pen nuni nari me, nuni nari me nepwin həsas pen ia saatuk, nənə nərmama havən ia nirəha, menu me ia nimagouagou həuvehe mhani pam.

⁶ Nənə nuni nari me nepwin həsas pen ia təkure kəpwier tiprənə rouihɪ ikin. Həuverə mətə ti nəri nə mə nui riwən haukei pam.

⁷ Nənə nuni nari me nepwin həsas pen ia tiprənə nəkwus ərəha rauviris ikin. Nənə nəkwus ərəha me həuviris mhəuvehe mhousəman pam irəha.

⁸ Nənə nuni nari me nepwin həsas pen ia tiprənə amasan, mhəutə, mhəukuə kwənkwan hantret.”

Nəpin Iesu rini pam nəgkiariien me nəha, rəkwein əpwəmwis, mini mə, “Iərmama sə nəkwəregin rarə ti niregiien nari traməkeikei mətərig amasan.”

Iesu rini irapw nipwrai nusipekinien nəha

⁹ Nəpin nərmama me səvai Iesu həres pen in mə nəfe nipwrai nusipekinien nəha,

¹⁰ in rini mə, “Kimiaha nərmama me səiou kinəsevər ia suatuk tukumiaha hiəukurən narimnari me i ia nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə hənəmərkwafə fwe kupwən. Mətə nərməpə me kamhəregi iakaməgkiari ia narimnari me nəha iakausipekin a irə. Iakamo iamihhi irə mə

‘irəha tuhətə, mətə tuhəpwəh nətəien mhəukurən.

Irəha tuhəregi, mətə tuhəpkregi mhə mhəukurən.’

¹¹ Nənə nipwrai nusipekinien i iakiməni ro iamihhi irə. Nuni nari in nə nəgkiariien səvai Kumwesən.

¹² Səməmə həsas pen ia suatuk həmwən ia nərmama səməmə həregi nəgkiariien səvai Kumwesən. Nəpin həuəregi raka Setan ruvehe, muvehi raka nəgkiariien nəha ia nətərigien səvənraha, kamo irəha hənə nipərhiienien irə nənə Kumwesən ruvehimiru irəha.

¹³ Nənə səməmə həsas pen ia təkure kəpwier tiprənə rouihi ikin həmwən ia nərmama səməmə həregi nəgkiariien səvai Kumwesən, nənə mhəuvehi, mhagien tukwe. Mətə nəgkiariien nəha ripkeiwaiu amasan mhə ia rerinraha həmwən ia nuai nei me. Irəha tuhənə nipərhiienien irə nəpin ouihhi a. Nəpin narimnari me tuhəuvehe mhə nəmisiəien minraha mə tro mətə sas ia nahatətəien səvənraha, irəha həmwəi.

¹⁴ Nənə səməmə həsas pen ia tiprənə nəkwus ərəha rəuivris ikin həmwən ia nərmama səməmə həregi nəgkiariien nəha, mətə nəpin irəha kamhesi pen suatuk səvənraha mamhəuvən, kamhətərig pik ti narimnari me səvai tiprənə i həmwən ia mane mine nəfe m nəfe mwī irəha hokeikei mə tuhəuvehi mhəregi raman irə ia nimiriien səvənraha. Nətərigien me nəha həuviris ia rerinraha, həuvehe, mhəusəman nəgkiariien səvai Kumwesən. Nənə nəgkiariien nəha rəpwəh nukuaen.

¹⁵ Mətə səməmə həsas pen ia tiprənə amasan irəha nəha həmwən ia nərmama səməmə həregi nəgkiariien səvai Kumwesən, nənə mhəkwtəmhiiri ia rerinraha sə ratukwatukw mamasan. Irəha həkwtəmhiiri əknekin mamhəuvən nənə mhəukuə.”

Iesu rəgkiari ia laet sə kousəman

¹⁶ “Iərmama riti riwən ko rihiai pen napw ia laet məuiui ia nari riti uə rukurei pen kwopun afafa ikin. Mətə traməkeikei mukurei utə i ia nari sə kakurei utə laet irə mə nərmama tuhətəni raməhiapw nəpin həuənimwə pehe.

¹⁷ Rəmwən a mwī narimnari me pam səməmə hamərkwafə tuhaməkeikei mhəier irapw. Narimnari me pam səməmə haməmək afafa tukaməkeikei kətoni kuvehi irapw ia nukuraanien.

¹⁸ Ro iamihhi irə kimiaha tihaməkeikei mhətərig amasan ia nəfe hiamregi ti nəri nə mə iərmama sə kuvei pen nari riti min, ro wok irə, tukuvei pen sə rəkwaqu min. Mətə iərmama sə kuvei pen nari riti min, ro nəri auər a irə, tukuvehi raka pam tukwe.”

Mama səvai Iesu mine piəvi Iesu me

¹⁹ Ia nəpin nəha piəvi Iesu me mine mama səvənhi həuvehe mə tuhətə in, mətə ko həkəuvən mhə ipaka tukwe ti nəri nə mə nərmama me həkik.

²⁰ Ro pen nərmama me hənə pen ti Iesu i mə, “Səim mama mine piəm me kamhərer fwe iruə. Irəha hokeikei mə tuhətə ik.”

²¹ Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Nərmama səməmə kamhəregi nəgkiariien səvai Kumwesən, nənə mamho nəfe rani irəha nə səiou mama mine piak me.”

Iesu rinise nimətəgi asori

²² Nəpin riti Iesu rəputə ia nitətə ouihhi irəha nərmama me səvənhi, rini pen ti nirəha i mə, “Pwəh səuvən mhəpi simwin pen fwe ia nikare nui asori.” Ro pen həvi nivən, mənamhəuvən.

²³ Nəpin kamhəiu ia nitətə ouihhi mamhəuvən, Iesu revən mapri. Nimətəgi asori reiwaiu ia nəkwai nui asori nəha, nitətə ouihhi səvənraha rinakuər ia nuī, na tuhəmwənimw.

²⁴ Nərmama me səvai Iesu həuvən, mhəsəpwiri in, mhənə mə, “Iərimənu. Iərimənu. Na tsəmwənimw!”

Iesu rərer minise nimətəgi mine peiau peiau asori me, nənə heiwiu mhəiwən. Narimnari me həuvehe mhəmərinu.

²⁵ Iesu rini pen ti niraha i mæ, "Nahatætaien pæku sækimiahæ?"

Mætæ iraha hæhekir. Nænimenraha rier. Kamhæni pen ti niraha me i mæ, "Næfe naha iærmama? Ramægkiari m nimætaji mine nui krauo nækwani!"

Iesu rækoui irapw iæremhæ ia iæmæ Karasa riti

²⁶ Iraha hæier ia tæne Kalili, mhaiu ia nitætæ ouihi naha, mhæpi simwin ia nui asori, mhæuvæn ia tæne sævæi næmæ Karasa.

²⁷ Næpin Iesu ruvarei, iærmama riti ia taon riti fwe ikin ruvehe tukwe. Iærmama naha næremhæ me kamharæ iræ. Næpin ripik ripkarkahu mhæ tinari, mipkapri mhæ mwi ia nækwai nimwæ sævænhi, mætæ ramaræ ia kwopun kanimwi nærmama ikin.

²⁸ Næpin iærmama naha rætæ Iesu, rasæk æpwæmwis, muvehe minimwi nukurhun mi ia nænimen, mægkiari asori mini mæ, "Iesu, Kumwesæn sæ rasori anan tini næ ik. Ikuvehe mæ tikafo iou iræ? Iakase ik tikæpwæh noien næmisæien miou."

²⁹ Nænimwin æræha naha ramægkiari iamihni iræ, ti næri næ mæ Iesu ruvæni pen raka tukwe in minuæ trier ia iærmama naha. (Næpin me ripik nænimwin æræha naha rinækwætmhiri iærmama naha. Nærmama hænerihni rægjin mi mine nisun mi ia jen me, mhærer tukuahag in, mætæ in rævi æmwesi jen me, iæremhæ rækoui pen in revæn ia kwopun akwesakwes ikin.)

³⁰ Nænæ Iesu ræres in mæ, "Næghim sin?"

Miregi rini mæ, "Iou næghik Nækuæ." In rini iamihni iræ ti næri næ mæ næremhæ me hæpik hæmæuvnimwæ ia reri iærmama naha.

³¹ Nænæ næremhæ me naha hase Iesu mæ træpwæh nærhi penien iræha hæuvæn ia nipæg sæ rameiwaiu nukunen riwæn.

³² Mætæ toue pikæ me hæpik kamhærku ia kwopun naha. Næremhæ me hase Iesu mæ træsæni iræha hæuvnimwæ ia rerinraha. Ro pen Iesu ræsæni iræha.

³³ Nænæ næremhæ me hæier ia iærmama naha, mhæuvnimwæ ia reri pikæ me. Pikæ me haiu, mheiwiu ia næpatu, mhæsas pen ia tæmwei nui asori, mhæmwhenimw.

³⁴ Næpin nærmama sæmæme kamhætui ti pikæ me hættoni, hap, mhæni irapw ia taon sævænraha mine rukwænu me.

³⁵ Nænæ nærmama me hæier mhæuvæn mæ tuhæspau i mæ ræfo. Næpin hæuvehe ti Iesu hæti pen mhættoni iærmama naha næremhæ me hæmæier iræ, rarkahu, mamækure irapw ia nisui Iesu, nætærigien sævænhi rinæmak amasan. Iræha hættoni hæhekir.

³⁶ Nænæ sæmæme hænttoni næri naha, hæni irapw ti nærmama me i mæ iærmama naha rinæfo muvehe mæsanin.

³⁷ Nænæ nækur Karasa sæmæme kamharæ ipaka ti kwopun naha hæres Iesu mæ træpwæh iræha mævæn ti næri næ mæ hæhekir pik anan. Ro iamihni iræ in raputæ ia nitætæ ouihi mæ træræg.

³⁸ Iærmama sæ næremhæ me hæmæier iræ rase in mæ træsæni in pwæh revæn irau min. Mætæ Iesu rærhi pen i ramevæn, mini mæ,

³⁹ "Tikræg mevæn fwe imwam, mini irapw narimnari me i Kumwesæn rino mik." Nænæ iærmama naha revæn ia kwopun me pam fwe ia taon sævænhi, mamini irapw narimnari me naha Iesu rino min.

Præn sæ rirapi tinari sævæi Iesu mine præni ouihi sævæi Jaeras

⁴⁰ Næpin Iesu riræg pehe mwi ia nikare nui asori, nærmama me hæuvæn tukwe. Rerindraha rægien ti næri næ mæ kamheitenhi in.

⁴¹ Iærmama riti fwe ikin næghin næ Jaeras. In iæmæ asori riti sævæi nimwæfwaki sævæi nækur Isrel. Ruvehe minimwi nukurhun mi ia næmri Iesu, mamase in mæ truvehe ia nimwæ sævænhi,

⁴² ti næri næ mæ præni ouihi sævænhi ramemhæ na tremhæ. Prænouihi naha sævænhi in æpa kuatia. Nuk sævænhi ipaka reste twelef.

Næpin Iesu ravæn mævæn, nærmama hæpik hæukuraukurau iræ.

⁴³ Præn riti naha ikin ruvehe ramemhæ ia nemhæien sævæi nipran. Nemhæien naha rinæræ rerin iræ muvehi nuk twelef. In rinouraha pam mane sævænhi ia tokta me, mætæ iærmama riti riwæn ko ro in ræsanin.

⁴⁴ Præn naha rukuriræ Iesu, muvehe, mirapi nusvenhi tinari sævænhi. Tækwækwuni a mwi nimwapw rama, nemhæien sævænhi ro sampam.

⁴⁵ Nænæ Iesu rini mæ, "Sin naha rirapi iou?"

Miregi nærmama pam hæni mæ ripko mhæ iræha. Nænæ Pita rini mæ, "Iærimænu. Nærmama hæpik kamhærer kurkurau ik, mamhæsigiæsigi ik."

⁴⁶ Mætæ Iesu rini mæ, "Rekam. Iakukuræn mæ iærmama riti rirapi iou. Iakregi nægsek rier ia nirak, mevæn mo nari riti."

⁴⁷ Nænæ næpin præni naha rættoni mæ ko in ripkærkwafæ mhæ, ruvehe mamætæmmimwin, minimwi nukurhun mi ia næmri Iesu, mini irapw ia næmri nærmama me pam mæ in rirapi Iesu ti næfe mine rinæfo mæsanin akwauakw.

⁴⁸ Nənə Iesu rini pen ti prən i mə, “Nərik, nahatətəien səim rino raka ik ikuvehe məsanin. Evən. Nəməriniuen trarə tukw ik.”

⁴⁹ Nəpən Iesu raməgkiari ihi, iərmama riti ruku pen ia nimwə səvəi iəmə asori nəha Jaeras, muvehe mini mə, “Səim prən ouihi ruvamhə raka. Ramasan mə ikini pen ti iahatən i mə in trəpwəh pehe.”

⁵⁰ Mətə nəpən Iesu riregi nəgkiariien nəha, rini pen ti Jaeras i mə, “Tikəpwəh nehekiriien, mīni a nīpərhienien ia nīrak, nənə prən ouihi səim trəsanin.”

⁵¹ Nəpən Iesu rapirapw ia nimwə səvəi Jaeras, ripkaseni mhə nərmama me pam mə tuhəuvnimwə irəha min, mətə rəsəni əpa Pita mīne Jon mīne Jemes mīne tata mīne mama səvəi prən ouihi nəha.

⁵² Nərmama me pam kamhasək mamhəkwein əpwəmwis ti prən ouihi nəha, mətə Iesu rini mə, “Rəfo kimiaha hiamasək? Prənouihi nəha ripkemhə mhə, mətə ramapri a.”

⁵³ Irəha həregi haris ia Iesu. Irəha həkurən mə prən ouihi nəha ruvamhə raka.

⁵⁴ Mətə Iesu ruvehi rəgi prən ouihi nəha, mini mə, “Prənouihi, ərər.”

⁵⁵ Nənə nīmīruvien səvənhi ruvehe. Təkwtəkwni a mwi riskəmter. Nənə Iesu rini mə tukuvei pen nəveginien min pwəh rəni.

⁵⁶ Tata mīne mama səvəi prən ouihi nəha nənimenrau rier, mətə Iesu rinise pen ti nirau i mə trouəpwəh nīnien ti iərmama riti nəfe in rino.

9

Iesu rərhi pen nərmama səvənhi twelef mə tuhəuvən mhəvisau

¹ Iesu rəkwein nərmama səvənhi twelef həuvehe mhousəsīmwin irəha me. Nənə in ruvei pen niskaiien mīnraha. Ia niskaiien nəha irəha həkurən nifi rakaiien nemhəien me ia nərmama. Nənə in ruvei pen mwi nasoriien mīnraha. Ia nasoriien nəha irəha həkurən nəkoui irapwien nəremhə me pam.

² Nəpən Iesu ruvei pen pam, rərhi pen irəha mə tuhəuvən mhəvisau irapw nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə, nənə mho nərmama səməme kamhemhə həuvehe mhəsanin.

³ In rini pen ti nirəha i mə, “Kimiaha tihəpwəh nuvehien narimnari me səvəi suatuk səkimiaha rəmwhen ia kaskin, uə tənəripw, uə nəveginien, uə mane. Kimiaha tiharkahu ia karkahu kuatia a.

⁴ Nəpən tihəuvən ia kwopun riti, nənə mhəuvnimwə ia nimwə riti, nimwə nən in nə tiharə irə meste hiəier ia kwopun nəha.

⁵ Trini minuə hiəuvan ia taon riti, mətə nərmama me ikin həkəsevər mhə ia rerinraha tukumiaha, nəpən hiəier ia taon səvənraha, tihounouini raka nīməkwrur ia nisumiaha ti nahatən penien mə irəha həno noien ərəha.”

⁶ Nənə nərmama me twelef səvəi Iesu həier, mhəuvən ia rukwənu me, mamhəvisau irapw nəgkiariien amasan, mamho nərmama səməme kamhemhə ia kwopun me pam həuvehe mhəsanin.

Herot raməgkiari ia Iesu

⁷ Herot, iəmə Rom sə ramərimənu ia tənə Kalili, riregi narimnari me nəha Iesu ramo. Ia nəpən nəha nətərigien səvənhi rəvsausini ti nəri nə mə nərmama me nepwin kamhəni mə Jon Paptaes rinətui mwi ia nemhəien səvənhi.

⁸ Nənə nərmama me nepwin kamhəni mə Profet Elaeja ruvəier pehe mwi. Nənə nərmama me nepwin mwi kamhəni mə profet kupwən riti rinətui mwi ia nemhəien səvənhi.

⁹ Nənə Herot rini mə, “Jon iakinərai raka kənkəpwə. Mətə sin mwi iərmama i iakamregi nəvisaiuen irə?” Ro iamīnhi raməmwur mə trətə Iesu.

Iesu rəkwməni nərmama me hāpik kəvsini nərman me əpa irəha pam faef-taosen

¹⁰ Nəpən aposol me hərərig mhəuvehe mwi ti Iesu, həni pen tukwe in narimnari me pam səməme həno. Nənə in riri raka əpa irəha, mharaka ia nərmama mhəuvən ia taon riti nəghin nə Petsaeta.

¹¹ Nəpən nərmama me həregi mə Iesu ramevən fwe ikin, kamhəkurirə pen in. Nəpən Iesu rətəni irəha, rerin rəgien. In rəkwein irəha həuvehe, nənə rəgkiari mīnraha ia nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə, mo səməme nemhəien ramarə ia nirəha həuvehe mhəsanin.

¹² Rinaməruarəv meri na trivə. Nərmama səvənhi twelef həuvehe, mhəni pen tukwe in mə, “Ramasan mə tikərhi pen nərmama me i həuvən ia rukwənu me mīne nəmhien me kwərha ipaka pwəh hətui kwopun me səvəi napriien mīne nəveginien ti nəri nə mə kwopun i narimnari me həiwən ikin.”

¹³ Mətə Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Kimiaha nə tihəuvei pen nəveginien mīnraha.”

Miregi hani mā, “Kimaha iahəuvehi a bred krirum mine nəmu kəru. Rəfo? Ikokeikei mā kimaha tahəuvən mhəuvehi nəmri nəveginien sənəi nərmama me pam i?”

¹⁴ (Irəha hani iamihni ti nəri nə mə nəpin həvsini a nərman me ia nirəha mətə ipaka faef-taosen.)

Nənə Iesu rini pen ti səvənhi nərmama me i mā, “Kimiaha tihəuvən mho irəha həuai irəha me mhəkure əpaməpə me fifti ia tamwen kuatia.”

¹⁵ Nənə irəha həuvən mho nərmama me həkure rəmwhen Iesu riməni.

¹⁶ Nənə Iesu ruvehi bred me nəha krirum mine nəmu i kəru, məkwətə ia nimagouagou, məfwaki mīni vivi Kumwesən tukwe, məkwesen, mauvei pen m səvənhi nərmama me mā irəha tuhəpeki pen m nərmama me.

¹⁷ Nərmama me pam hani nari tipwīnraha rəsisi. Nənə nərmama me səvəi Iesu həvai pen nīpərpəri nəveginien me nəha sə hənani mhəpwəh rukuər ia tənəipw irəha pam twelef.

Pita rini irapw mā Iesu in Kristo

¹⁸ Nəpin riti Iesu in əpa raməfwaki irəha səvənhi me nərmama. Nənə rini pen ti nirəha i mā, “Nərmama kamhəni iou mə iou sin?”

¹⁹ Miregi hani mā, “Nərmama nepwīn kamhəni ik mā Jon Paptaes. Mətə nepwīn kamhəni ik mā Profet Elaeja. Nepwīn mwī kamhəni ik mā profet kupwən riti sə rinətui mwī ia nemhəien səvənhi.”

²⁰ Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mā, “Mətə kimiaha hiaməni mə iou sin?”

Miregi Pita rini mā, “Ik Kristo sə Kumwesən riməni mə trərhi pehe ik ikuvehe.”

²¹ Nənə Iesu rinise pen əknekīn ti nirəha i mā, “Kimiaha tihəpwəh niniien nəgkiariien i ti iərmama riti.”

²² Nənə in riripin nəgkiariien səvənhi mīni mā, “Iou Iəməti Iərmama takaməkeikei miregi nəmisiien me rīpik. Nəmə asori me mine pris asori me mine nahatən me səvəi Loa tuhəuvei pehe təkutanraha miou. Tukousi əpune iou, nənə nəpin sə ro kahar irə iakətui mwī.”

Iərmama sə trukurirə Iesu traməkeikei məvrani nei kamarkuauī

²³ Nənə Iesu rini pen ti nərmama me pam mā, “Iərmama sə rokeikei mə truvehe mo iərmama riti səiou traməkeikei məpwəh nətərigien səvənhi, muvehi utə nei kamarkuauī səvənhi ia nəpin me, məvrani mukurirə iou.

²⁴ Iərmama sə rokeikei mə trəkwəmhirī nimiruien səvənhi trarfai irə. Mətə iərmama sə traraka ia nimiruien səvənhi tukw iou truvehi nimiruien rerin.

²⁵ Trini mīnuə iərmama riti rīpeki pam narimnari me ia tiprənə i mo səvənhi i, nənə kurirə ikīn remhə, mətə rīpkuvehi mhə nimiruien rerin, noien nəha trəfasitu irə?

²⁶ Iərmama sə trauris ia nəmri nərmama ti niniien mə in iərmama riti səiou, mauris mwī ti nəvisaiuen nəgkiariien me səiou mīnraha, Iou mwī Iəməti Iərmama, ia nəpin nəha takuvehe ia niskaiien səiou mine ia niskaiien səvəi tata səiou mine nagelo ikinan me, takauris ti niniien mə iərmama nəha in iərmama riti səiou.

²⁷ Mətə iakani nīpərhienien tukumiaha i nərmama nepwīn kamhərər ia kwopun i tuhəpkemhə mhə meste tuhətoni nītətə sə Kumwesən ramərimənu irə rier pehe.”

Nīpwrai Iesu ruvehe mopə

²⁸ Nəpin Iesu rini pam nəgkiariien me nəha, ipaka nəpin eit ruvehe mukurau, nənə in riri Pita mine James mine Jon mutə parei ia təkūər riti mə trəfwaki.

²⁹ Nəpin raməfwaki, nənimen ruvehe mopə. Tinari səvənhi ruvehe məpsan mamser.

³⁰ Təkwtəkwūni a iərmama kəru krauəgkiari irəhar min. Irau nə Moses mine Profet Elaeja.

³¹ Krouier pehe ia nukuraanien asori, rauni narimnari me ia nīkaren səvəi nemhəien səvənhi sa trīpko mhə tui in revən mo sampam irə fwe ia Jerusalem.

³² Ia nəpin nəha Pita mine James mine Jon haremhə napriien. Mətə nəpin harətui, harətui nīpwrai Iesu ramser iərmama kəru nəha krouərər irəhar min.

³³ Nənə nəpin irau krīnouəpwəh Iesu rauevən, Pita rini pen tukwe in mā, “Iərimənu. Ramasan mā kimrahar iaharuvehe i. Pwəh kimrahar iaharo tənīmwə kahar, riti səim, riti səvəi Moses, riti səvəi Profet Elaeja.” (Mətə Pita raməgkiari əpnəpen, nīpkukurən amasan mhə nəfe rani.)

³⁴ Nəpin in raməgkiari ihi, nəpuə riti rīnauvehe mīnamousəman irəhar. Irəhar harətōni mā nəpuə nəha truvegi irəhar. Harətōni harhekīr.

³⁵ Nənə reri Kumwesən ruku pen ia nəpuə nəha, mīni mā, “In nəha nərik sə iakuvərri raka in. Kimiaha tihətərig in.”

³⁶ Nəp̄in Kumwesən rəgkiari pam, harəti pen mharətoni Iesu əpa ramərəer. Kurirə ia nəp̄in nəha irəhar harəpnəpen, mharəpwəh niniien ti iərmama riti nəfe harənətoni.

Iesu rəkoui irapw nənimwin ərəha ia iəkunouihī riti

³⁷ Kini rakwakwi irə, nəp̄in irəha həneiwaiu raka ia təkuaer nəha, nərmama həp̄ik həuvehē ti Iesu.

³⁸ Nənə iərmama riti sə ramərəer ia reri nərmama me nəha rəkweīn əpwəmwis, mini mə, “Iahatən. Iakase ik. Tiko muvehe mətə ro nərik. In kwənkwan kuatia.

³⁹ Ia nəp̄in me nənimwin ərəha riti raməkwtəmhiri in, mamo in ramərkərinari mamasək əpwəmwis, mamərkəkəkər, nisəkwan ramaiu. Nənimwin ərəha nəha ro pik nəmisəien min, ko ripkaraka akwauakw mhə irə.

⁴⁰ Iakinəres raka səim nərmama me mə irəha tuhəkoui irapw i, mətə ko həp̄ko mhə.”

⁴¹ Miregi Iesu rini mə, “Kimiāha nəkur ipwet mine nahatətəien səkimiāha riwən. Noien səkimiāha rikou. Tsarə kitaha miou meste nəfe nəp̄in? Tineisən mine iakapwis kimiāha? Tiko miri nərim muvehe i.”

⁴² Nəp̄in iəkunouihī nəha ramavən ihī mauvehe, iəremhə ruvehi in mouini irapw ia tiprənə, mamo in ramərkəkəkər. Mətə Iesu rinise pen ti nənimwin ərəha, mo iəmə ouihī nəha ruvehe məsanin. Nəp̄in rinəsəim raka Iesu ruvehi in muvei pen m səvənhi tata.

⁴³ Nənə nərmama pam səməme hətoni nəri asori nəha Iesu rino ia niskaiien səvəi Kumwesən nənimənraha rier.

Mətə nəp̄in irəha pam kamhərkəri ihī nari ia narimnari me nəha in ramo, Iesu rini pen ti səvənhi nərmama me i mə,

⁴⁴ “Pwəh nəgkiariien me i həuvnimwə amasan ia nəkwəregimiāha. Tripkə mhə tui kuvei pen iou, Iəməti Iərmama, ia rəgi nərmama.”

⁴⁵ Mətə irəha həregi nəgkiariien i həreirei nipwran. Kumwesən rərkwafə i mə ko irəha həpkətəni mhə. Nənə həhekir ti nəresien Iesu mə nəfe nipwrai nəgkiariien i.

Nərmama səvəi Iesu tuhaməkeikei mhəuvehi irapw irəha

⁴⁶ Ia nəp̄in nəha nərmama me səvəi Iesu hənaməvisə minraha me mə sin ia nirəha in rasori.

⁴⁷ Mətə Iesu rukurən nətərigien səvənraha. Ro pen in ruvehi iəkunouihī riti, mərpwi ia nikaren,

⁴⁸ nənə mini pen ti nirəha i mə, “Iərmama sə trəsevər ia rerin ti iəkunouihī i ia nəghik, raməsevər mwi ia rerin tukw iou. Iərmama sə raməsevər ia rerin tukwe iou rəmwhen mə raməsevər mwi ia rerin ti Kumwesən sə rinərhi pehe iou iakuvehe. Iakani iamihni irə ti nəri nə mə iərmama sa truvehi irapw in ia kimiāha in nə iərmama sə rasori ia kimiāha.”

⁴⁹ Miregi Jon rini mə, “Iahatən, kimiāha iahətəni iərmama riti raməkoui irapw nəremhə me ia nəghim. Iahaməmwur mə təhənise in ti nəri nə mə ripko mhə in kimiāha riti.”

⁵⁰ Mətə Iesu rini pen tukwe in mə, “Kimiāha tihəpwəh niniiseien in. Iərmama sə ripkini ərəha mhə kimiāha in kimiāha riti.”

Nəkur Sameria həpwəh nokeikeien Iesu mə truvehe imwənraha

⁵¹ Rinəuvehe ipaka ti nəp̄in nəha Kumwesən truvehi Iesu mutə mevən ia neiai. Iesu nətərigien səvənhi ruvehe miskai mə traməkeikei mevən fwe Jerusalem.

⁵² Nənə in rərhi pen nərmama nepwin mə tuhəkupwən irə. Irəha həuven mhəier pen ia rukwənu riti səvəi nəkur Sameria mə tuhəpnəpənə ia narimnari me kurirə Iesu ruvehe.

⁵³ Mətə nərmama ia kwopun nəha həpkəsəni mhə Iesu mə truvehe imwənraha ti nəri nə mə irəha həuəkuren raka nətərigien səvənhi riskai mə traməkeikei mevən fwe Jerusalem.

⁵⁴ Nəp̄in iərmama mi kəru səvənhi mi Jemes mine Jon krouətə noien nəha, krouni mə, “Iərimənu. Ikokeikei mə kimrau trouəkweīn napw pwəh ruku pen fwe ia neiai meiwaiu pehe mahi əmwesi irəha?”^a

⁵⁵ Mətə Iesu ruvsini in minise pen əknekīn ti nirau i.

⁵⁶ Nənə irəha həuven mwi ia rukwənu əpə riti.

Nərmama nepwin hokeikei mə tuhəkurirə Iesu

⁵⁷ Nəp̄in riti Iesu mine nərmama me səvənhi kamhesi pen suatuk mamhəuvən. Nənə iərmama riti rini pen tukwe in mə, “Takukurirə ik kwopun pəku tikevən ikīn.”

⁵⁸ Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Kuri ərrmin me səvənraha nipəg rarə. Menu me ia niməgouagou təpwagenraha rarə. Mətə iou, Iəməti Iərmama, kwopun səiou riwən mə takapri ikīn.”

⁵⁹ Nənə Iesu rini pen ti iərmama riti mwi mə, “Kurirə iou.”

Mətə iərmama nəha rini mə, “Iərimənu. Takukurirə ik, mətə pwəh iakukupwən mevən minimwi raka səiou tata.”

⁶⁰ Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Nərmama səməme həpkukurirə mhə iou rəmwhen mə həuvamhə raka. Pwəh irəha hənimwi nərmama me səvənraha səməme həuvamhə. Mətə ik tiko muvehe, mevən məvisau irapw nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə.”

⁶¹ Nənə iərmama riti mwi rini mə, “Iərimənu. Takukurirə ik, mətə pwəh iakevən məsəkir raka m nəkur imwak me.”

⁶² Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Trini minuə iərmama rauvehi kəkur i kau ravi, minamostat minamərar, maməti kurirə, ripko mhə in iəmə amasan riti sə truvehi wok ia nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə.”

10

Iesu rərhi pen nərmama me sefenti-tu mə tuhəuvən mhəvisau

¹ Kurirə irə Iərimənu səkitaha rərpiw rəgin ia nərmama me nepwin mwi irəha pam sefenti-tu, mərhi pen irəha mə tuhəkupwən irə, mhəuvən kəru kəru ia taon me mine rukwənu me pam sə in mwi trukurirə pen irəha mevən ikin.

² In rini pen ti nirəha i mə, “Nəveginien sə ruvəmruə raka fwe ia nəmhien rasori pik, mətə nərmama səməme kamhəpeki pehe houhi a. Ro iamihni irə kimiaha tihaməkeikei mhəfwaki m Kumwesən sə ramərimənu ia nəmhien, mhəres in mə trərhi pen nərmama nepwin mwi həuvən fwe ia nəmhien səvənhi mhəpeki nəveginien sə ruvəmruə, mhəpeki mhəuvehe.

³ Kimiaha tihəuvən, mətə tihaməkeikei mhəukurən nəri i. Iakamərhi pen kimiaha mə tihəuvən mhəmwhen ia kwəti sipsip me sə kamhərer ia kurkwai kuri əprmin me.

⁴ Tihəpwəh nuvehien tənəripw sə kavai pen mane irə, uə tənəripw sə kavai pen nəveginien irə, uə put səkimiaha. Tihəpwəh napwisien ia suatuk, mhəgkiari kimiaha iərmama riti.

⁵ Nəfe nimwə tihəuvnimwə irə, tihəkupwən mhəni mə, ‘Nəmərinuuen ramərə ia nimwə i.’

⁶ Trini minuə iərmama səvəi nimwə nəha rokeikei nəmərinuuen nəha, nəmərinuuen səkimiaha trəuiui in. Mətə mə rekəm, trirərig mwi tukumiaha.

⁷ Kimiaha tihamarə rerin ia nimwə kuatia a, mhəpwəh nəvən əpnəpenien ia nimwə me. Nəfe nari irəha tuhəuvei pehe m kimaha, tihəuvehi mhəni mhənimwi. Tiho iamihna irə ti nəri nə mə kimiaha hiəmwhen ia nərmama kamhowok. Ratukwatukw mə irəha tuhəraku pehe narimnari me nəha m kimiaha.

⁸ Trini minuə kimiaha hiəuvən ia taon riti, nənə nərmama me ikin həuvehi puvinimwə kimiaha ia nimwə me səvənraha, tihəni nəfe nəveginien sə tuhəuvei pehe m kimiaha.

⁹ Nərmama səməme nemhəien rarə ia nirəha, tiho irəha həuvehe mhəsənin. Tihəni pen ti nirəha i mə, ‘Nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə ruvəuvehe ipaka tukumiaha.’

¹⁰ Mətə trini minuə kimiaha hiəuvən ia taon riti, nənə nərmama me ikin həpwəh nəsevərin ia rerinraha tukumiaha, tihəuvən, mhərer ia kurkwai suatuk me, mhəni irapw iamihni irə mə,

¹¹ ‘Niməkwrur ia taon i səkimiaha i raməmak ia nisumaha, kimaha tahahakwi raka ti nəri nə mə kimiaha hiəno noien ərəha. Kimiaha tihaməkeikei mhəukurən nəri i. Nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə ruvəuvehe ipaka tukumiaha, mətə kimiaha hiənəpwəh.’

¹² Iou iakani pehe tukumiaha i ia nəpin nəha Kumwesən trərpwin noien ərəha me irə nərpwinien səvəi nərmama ia taon nəha triskai məpi raka nərpwinien səvəi nəkur Sotom.”

Iesu raməgkiari skai m nərmama nepwin

¹³ “Trərəha anan tukumiaha nəkur Korasin! Trərəha anan tukumiaha nəkur Petsaeta! Iakino raka nimtətien asori me ia taon mi səkimiaha, mətə kimiaha hiəpkəpwəh mhə noien ərəha me səkimiaha. Ripini minuə iakino nimtətien me nəha ia taon mi nəha Taea mine Saeton, tui raka ko nərmama me ikin hənarkahu raka tinari ivis, mhəkure ia nimwrakw, mhəpwəh noien ərəha me səvənraha.

¹⁴ Mətə ia nəpin nəha Kumwesən trərpwin noien ərəha me irə nərpwinien səkimiaha triskai məpi raka nərpwinien səvəi nəkur Taea mine Saeton.

¹⁵ Nənə kimiaha nəkur Kapaneam. Tukəfo ia kimiaha? Ko kuvehi utə kimiaha hiəuvən ia neia? Rekəm! Tukuvehi irapw kimiaha hiəuvən inhəripw Imwei Nəkur Həuvamhə.”

¹⁶ Nənə Iesu rini pen ti nərmama me səvənhi mə, “Iərmama sə ramətərig ia nəgkiariien səkimiaha rəmwhen mə ramətərig mwi ia nəgkiariien səiou. Iərmama sə ramətərig pen təkutan

m kimiaha rəmwhen mæ rauvei pehe mwi təkutan miou. Nənə iərmama sə rauvei pehe təkutan miou rəmwhen mæ rauvei pen mwi təkutan m Kumwesən sə rīnərhi pehe iou iakuvehe.”

Nərmama me nəha irəha pam sefenti-tu hərərig mhəuvehe mwi ti Iesu

¹⁷ Nərmama me nəha irəha pam sefenti-tu hərərig mwi mhəuvehe ti Iesu, mamhagien, mamhəni mæ, “Iərimənu. Nəremhə me irəha mwi ho nəkwamaha nəpin iahəgkiari mīnraha ia nəghim.”

¹⁸ Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mæ, “Iakinətoni kərarki irapw Setan rier ia neiai meiwaiu pehe rəmwhen ia nouapirien.

¹⁹ Həregi ro. Iakuvəuvei pehe raka nasorien m kimiaha. Kimiaha hiəukurən neivəien ia snek me mine mimi me sə kəmhəpi mamho nəmisəien m nərmama. Iakiməuvehi utə kimiaha hiasori ia niskaiien me pam səvəi Setan. Nari riti riwən tro nəmissəien m kimiaha.

²⁰ Nəri nəha ro nīpərhiēien. Mətə rərəha kimiaha hiamagien ti nəri nə mæ nəremhə me kamho nəkwamiahə. Kimiaha tihəməkēikei mhagien ti nəri nə mæ Kumwesən ruvərai pen raka nəghimiahə fwe ia neiai.”

Iesu rerin ragien

²¹ Ia nəpin a mwi nəha Iesu rerin ruvehe mukuər ia nagienien səvəi Nənimwīn Ikinan, nənə in rini mæ, “Tata səiou Iərimənu ia neiai mine tiprənə iakani tanak tukw ik ti nəri nə mæ ikinarkwafə narimnari me i. Nərmama səməme həkukurən nari mine səməme kinahatən amasan irəha həkətōni mhə. Mətə iko pui pen m nərmama səməme həmwhen ia nīpwnəti nəkwərhakwərha me hətōni. Ouəh, Tata. Nəri nəha ikino ramesi pen a nətərigien amasan səim.

²² Tata səiou rīnəmri pehe raka narimnari me pam ia tipage rəgik, iou tini. Nənə iərmama riti riwən rukurən iou, mətə Tata səiou əpa. Nənə iərmama riti riwən rukurən səiou Tata. Iou əpa mine nərmama me nəha səməme rerik ragien mæ tako pui pen in mīnraha.”

²³ Iesu ruvsini in, məgkiari pen əpa m səvənhi nərmama me, mīni mæ, “Rerimiahə tragien ti nəri nə mæ kimiaha hiamətə narimnari me i ia nəmrimiahə.

²⁴ Takani pehe tukumiahə i mæ fwe kupwən profet me həpik mine kig me həpik hokeikei mæ tuhətə narimnari me i hiamətə, mətə həkətə mhə. Hokeikei mæ tuhəregi nəgkiariien me i hiamregi, mətə həkregi mhə.”

Iesu rusipekin ia iəmə Sameria rasitu ia iəmə Isrel

²⁵ Ia nəpin nəha, iahatən riti səvəi Loa rokeikei mæ triregi atukwatukw ro Iesu mæ trəfni irə. Ro pen riskəmter, mīni mæ, “Iahatən. Takəfo irə muvehi nīmīruien rerin?”

²⁶ Miregi Iesu rini mæ, “Nəkukūə Ikinan rani nəfe? Nəpin ikəvsini Loa nəha miregi rīməfni irə?”

²⁷ Miregi iahatən səvəi Loa rini mæ, “Tikaməkēikei mokeikei Iərimənu Kumwesən səim ia rerin me pam, mokeikei in ia nīmīruien me pam səim, mokeikei in ia niskaiien me pam səim, mokeikei in ia nətərigien me pam səim, nənə tikaməkēikei mokeikei piam rəmwhen ikokeikei atukw a ik.”

²⁸ Miregi Iesu rini pen tukwe in mæ, “Nəgkiariien səim ratukwatukw. Trini minuə iko narimnari me i Nəkukūə Ikinan rani, tikuvehi nīmīruien irə.”

²⁹ Mətə iahatən səvəi Loa rokeikei mæ treikuə irə mæ in iəmə atukwatukw. Ro pen rini pen ti Iesu i mæ, “Sin nə piak?”

³⁰ Miregi Iesu rini mæ, “Iərmama riti rier ia Jerusalem mameiwaiu mamevən ia Jeriko. Nərmama nepwīn sə kəmhakres həkwtəmhirī, mhəpeki raka mane mine tinari səvənhi, mhousi in, mhəp raka irə, mhəpwəh raməmak ipaka remhə.

³¹ Ia nəpin nəha pris riti ramesi pen suatuk nəha, mətōni iəmə nəha, rukurau irə ia nikare suatuk mamevən.

³² Kurirə irə kwənəkwas riti səvəi Livae sə ramasitu ia pris me ro mwi iamīnhi, muvehe ia kwopun nəha, mətōni iəmə nəha, mukurau mwi irə ia nikare suatuk mamevən.

³³ Mətə iəmə Sameria riti in mwi ramesi pen suatuk nəha, ruvehe ia kwopun nəha iəmə nəha raməmak ikin. Nəpin rətōni iəmə nəha, rerin rərkwəpir tukwe.

³⁴ In revan ipaka tukwe maikuas ia nīmwapw me səvənhi ia oel mine waen, nənə muvegi tərini nīmwapw me, mərəhi utə iəmə nəha mukurei pen in ia təkure togki səvənhi, nənə muvehi mevən ia nīmwə sə kamərəku pen kamapri ikin, mamətui amasan tukwe.

³⁵ Kini rakwakwi irə, ruvehi irapw silin kəru kino ia silva, muvei pen m iərmama nəha sə kamərəku pen min kamapri ia nīmwə səvənhi, mīni mæ, “Tikətui amasan ti iəmə i. Trini

minuə ikouraha mane me nepwin səim mæpi raka səmæmi iakauvei pehe mik, næpin takrærig muvehe, takærpwin pehe mik.' ”

³⁶ Nənə Iesu ræres mæ, “Ikamæfætærig irə? Sin ia nirəhar i ro rəmwhen ia in piævi iæmə nəha nærmama səmæme kamhakres həkwtæmhiri?”

³⁷ Miregi iahatæn səvai Loa rini mæ, “Sə nəha rinapi tukwe masitu irə.”
Miregi Iesu rini pen tukwe in mæ, “Ik tikevæn mo mwi iamihni.”

Iesu ruvnimwə ia nimwə səvai Marta mine Meri

³⁸ Næpin Iesu mine nærmama me səvænhi kamhesi pen suatuk səvænraha mamhəuvæn, hæier pen ia rukwænu riti. Pran riti fwe ikin næghin nə Marta rəsevər ia nimwə səvænhi mæ Iesu truvnimwə irə.

³⁹ Præn nəha piævni riti næghin nə Meri. Næpin Iærimænu səkitaaha ruvnimwə pehe, Meri revæn məkure ipaka tukwe, mamætærig nægkiariien səvænhi sə ramahatæn nærmama me irə.

⁴⁰ Mætə Marta ko ripkəkure mhə mhætærig i ti næri nə mæ rasui raka pik næveginien səvai nærmama. Nənə in revæn ti Iesu, mini mæ, “Iærimænu. Rəfo? Ratukwatukw mæ piak rəpweh iou, iou əpa iakasui raka næveginien səvai nærmama me? Ni pen tukwe in mæ traməkəikei masitu ia nirak.”

⁴¹ Mætə Iærimænu səkitaaha rini pen tukwe in mæ, “Marta, Marta! Ikamætærig ti narimnari me ripik. Rerim ko ripkapwis mhə.

⁴² Mætə nari kuatia a kimiaha tihaməkəikei mhə. Tihætærig ia nægkiariien səiou. In nə ramasan pik, Meri ramo. Ro pen iou takəpweh niniseien in.”

11

Iesu rahatæn nærmama səvænhi mæ tuhəfəfwaki irə

¹ Næpin riti Iesu raməfwaki ia kwopun riti, məfwaki pam, nənə iærmama riti səvænhi rini pen tukwe in mæ, “Iærimænu. Tikahatæn ro kimaha tahəfəfwaki irə rəmwhen ia Jon rinahatæn nærmama me səvænhi irə.”

² Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mæ, “Næpin kimiaha tihəfwaki, tihəni iamihni irə mæ, ‘Tata, pweh nærmama həsiai næghin ro ikinan i. Pweh nitətə sə ikamærimænu irə ruvehe.

³ Tikuvei pehe næveginien sənəmaha rəmwhen səvai næpin ipwet.

⁴ Tikenouenou noien ərəha me səkimaha

ti næri nə mæ kimaha mwi iahamenouenou noien ərəha me səmæme nærmama hamo ia kimaha.

Tikəpweh niri penien kimaha ia kwopun tahəmwei ia nərəhæien ikin.’ ”

⁵ Nənə Iesu rarə mini pen mwi ti nirəha i mæ, “Sin ia kimiaha trevæn ti in riti ia kurkwai næpin ia næpin, nənə mini pen tukwe in mæ, ‘Iou riti. Uvei pehe ro bred kahar.

⁶ Piak riti ruku pen isipwin muvehe təkwtəkwni, mætə næveginien sənək riwæn mæ takuvei pen min’?

⁷ Iəmə nəha ia nəkwai nimwə trægkiari mæ, “Tikəpweh nometæien iou. Iakinərəpinhə raka. Kimaha nəkwərhakwərha me səiou iahənapi raka. Ko iakəpweh niskəmterien muvei pehe nari riti mik.’ ”

⁸ Nənə Iesu rini mæ, “Nipərhiendien iəmə nəha rini minuə ko in ripkiskəmter mhə muvei pen nari riti min. Mætə iakani pehe tukumiaha i in triskəmter muvei pen nəfe nari iærmama nəha raməres i. In tripkə mhə iamihni irə ti næri nə mæ raməkwein iærmama nəha mæ in riti, mætə in tro ti næri nə mæ iærmama nəha ræres in, məpweh naurisien.

⁹ Iakani pehe tukumiaha i trini minuə kimiaha hiokeikei nari riti, ramasan mæ tihəres, nənə tukuvei pehe m kimiaha. Tihətui əmisə i, nənə tihətəni. Tihəkunkun ia təpinhə, nənə tukəsevər tukumiaha.

¹⁰ Iærmama sə raməres nari truvehi nari. Iærmama sə ramətui əmisə nari trətəni. Iærmama sə rakunkun ia təpinhə tukəsevər tukwe.

¹¹ Sin ia kimiaha tata me næpin iəkunouihni səvænhi ræres nəmu, trəpweh nuvei penien nəmu, mætə truvei pen snek min’?

¹²⁻¹³ Uə trini minuə ræres kwənəre menu, truvei pen mimi sə trəpi mo nəmisæien min? Rekəm! Kimiaha tihaməkəikei mhəuvei pen narimnari amasan me m nəkwərhakwərha me səkimiaha. Mə kimiaha nəkur ərəha hiəkuræn noien iamihni irə, hiaməfætærig ia Tata səkimiaha ia neiai? In truvei pen Nənimwin Ikinan rasori mwi m nærmama səmæme kamhæres in tukwe.”

Iesu mine Pielsepul

¹⁴ Nəpɪn riti Iesu raməkoui irapw iəremhə riti sə ramarə ia iərmama riti. Iərmama nəha ko rɪpkəgkiari mhə, mətə nəpɪn iəremhə ruvəier irə, rɪnaməgkiari. Nənə nərmama me hətoni həkərɪnari irə.

¹⁵ Mətə irəha me nepwɪn həni mə, “Iəmə nəha raməkoui irapw nəremhə me ia niskaiien səvəi Pielsepul, iəremhə sə in rasori ia nəremhə me.”

¹⁶ Nərmama nepwɪn mwɪ kamhəres pen Iesu i mə, “Ko iko ro nɪmtətien riti sə ruku pen ia neiəi pwəh iəhətoni mhəkurən mə ik pərhien Kumwesən rərhi pehe ik?”

¹⁷ Mətə Iesu ruvəkurən raka nətərigien səvənraha, nənə rɪni pen ti nɪrəha i mə, “Trɪni mɪnuə ieni riti ruai narəien səvənhi ro kəru irə, nərmama me səvənhi kamhousi irəha me, nɪtətə sə ieni nəha ramərɪmənə irə truvehe mərəha. Trɪni mɪnuə nərmama səməme kamharə ia nəkwai nɪmwə riti həuai narəien səvənraha ro kəru irə, kamhousi irəha me, irəha ko həpkarə amasan mhə.

¹⁸ Trɪni mɪnuə Setan ruai narəien səvənhi ro kəru irə, raməkoui irapw nəremhə me səvənhi ia nərmama, nɪtətə sə in ramərɪmənə irə trəfərər əpwəmwis? Trəsas mɪwən. Iakani iamɪnhi irə ti nəri nə mə kɪmɪaha hɪaməni iou mə iou iakaməkoui irapw nəremhə me ia niskaiien səvəi Pielsepul.

¹⁹ Trɪni mɪnuə nəgkiariien nəha səkɪmɪaha ro nɪpərhienien, rəfo ia nərmama me səkɪmɪaha? Irəha kamhəkoui irapw nəremhə me ia niskaiien səvəi sin? Səvəi Setan? Rəkəm! Ro pen ramasan mə irəha həkiri nəgkiariien i səkɪmɪaha.

²⁰ Mətə iou iakaməkoui irapw nəremhə me ia niskaiien səvəi Kumwesən. Noien nəha ramahatan pen mə nɪtətə sə Kumwesən ramərɪmənə irə ruvəuvehe raka tukumɪaha.

²¹ Nəpɪn iəmə skai riti rauvehi narɪmnari me səvəi naruaɡənien ia rəɡɪn, mamərər tukuahag ia nɪmwə səvənhi, nautə me səvənhi iərmama riti ko rɪpkuvehe mhə makres i.

²² Mətə trɪni mɪnuə iəmə riti niskaiien səvənhi rasori mwɪ irə ruvehe, in traruagən irau mɪn ruvehi irapw in, mɪpeki raka narɪmnari me səvənhi sə ramərər irə mamaruagən. Nənə kurirə irə, in truai narɪmnari me sə in rɪməpeki raka ia rəɡɪ iəmə skai nəha, mɪpeki pen mɪne in me nepwɪn.

²³ Iərmama sə rɪpkukurirə mhə iou in raman əpə ia nɪrak. Nənə iərmama sə rɪpkasitu mhə ia nɪrak, mɪpeki nərmama mhəuvehe tukw iou, in raməkoui kɪrkiri irəha.”

Iesu raməgkiari ia nənimwɪn ərəha

²⁴ “Nəpɪn kɪnkəoui irapw nənimwɪn ərəha riti ia iərmama, nənimwɪn ərəha nəha trəfo irə? Trevən mavən ia kwopun me sə nui rɪwən ikɪn, mamətui kwopun trapwis ikɪn. Nəpɪn rɪpkətoni mhə, trəgkiari iamɪnhi irə mə, “Takrərig mwɪ mevən ti nɪmwə fwe səiou sə iakɪməier irə.”

²⁵ Nənə nəpɪn rɪrərig muvehe, trətoni mə nɪmwə nəha kɪnaies amasan irə, narɪmnari me pam kamhərɪmər a ia təmwhəkɪnraha.

²⁶ Nənə in trevən miri mwɪ nənimwɪn ərəha me sefen səməme hərəha mhəpi raka in, miri irəha mhəuvehe, mhəuvnɪmwə mwɪ, nənə mharə ia reri iərmama nəha. Nənə nɪmɪruien səvəi iərmama nəha truvehe mərəha anan məpi raka sə kupwən.”

Iərmama sə ramo nəkwai Kumwesən triregi ramasan

²⁷ Nəpɪn Iesu rani irapw narɪmnari me nəha, pran riti ia reri nərmama rəkweɪn əpwəmwis, mɪni pen ti Iesu i mə, “Pran sə rərəhi ik, muvei pen kənunu mik, rukurən nagienien.”

²⁸ Mətə Iesu rɪni pen tukwe in mə, “Mətə nərmama səməme kamhəregi nəgkiariien səvəi Kumwesən, nənə mamho nəkwən həukurən nagienien mwɪ mhəpi raka.”

Nərmama hokeikei mə Iesu tro nɪmtətien riti

²⁹ Nəpɪn nərmama me həuvehe mənəmhəpɪk, Iesu rɪni mə, “Nərmama ipwet mɪne irəha nəkur ərəha. Kamhətui a nɪmtətien. Kumwesən trəpwəh nuvei penien nɪmtətien riti mwɪ mɪnraha, mətə nɪmtətien əpa səvəi Profet Jona.

³⁰ Fwe kupwən Profet Jona ruvehe mo nɪmtətien irə mɪne nəkur Nineve. Rəmwhen a mwɪ iou, iəmətɪ iərmama, takuvehe mo nɪmtətien ia nɪrak mɪne nərmama ipwet mɪne.

³¹ Ia nəpɪn nəha Kumwesən trərpwɪn noien ərəha me irə, prən asori sə rɪnamərɪmənə ia tənə Sɪpa fwe kupwən trərər irəha nərmama ipwet mɪne, nənə mɪni mə irəha nəkur ərəha me. Iakani iamɪnhi irə ti nəri nə mə prən nəha ruku pen ia nɪkare tənə fwe isɪpwɪn noien muvehe mə triregi nukurənien səvəi Solomon. Mətə hətə ro! Iərmama riti in rasori ia Solomon in i ia kwopun i.

³² Ia nəpɪn nəha Kumwesən trərpwɪn noien ərəha me irə, nəmə Nineve tuhərer irəha nərmama ipwet mine, nənə mħani mə irəha nəkur ərəha me. Iakani iamɪnhi irə ti nəri nə mə nəpɪn nəmə Nineve hərəgi Jona raməvisau, irəha hərərig ia noien ərəha me səvənraha. Mətə hətə ro! Iərmama riti in rasori ia Profet Jona in i ia kwopun i.”

Iesu raməgkiari ia nənime iərmama

³³ “Iərmama riti riwən ko rihiai pen napw ia laet mukurei pen ia kwopun afafa ikin uə rəuiui ia nari riti, mətə trukurei utə i ia nari kakurei utə laet irə mə nərmama səməme həuvnimwə pehe tuhətoni raməhiəpwin nari.

³⁴ Nənime nə rauvei pehe nukuraanien m nɪpwrəm. Nəpɪn nənime rəsənɪn, nɪpwrəm pam rukuər ia nukuraanien. Mətə nəpɪn nənime rərəha, nɪpwrəm pam rukuər ia nəpitəvien.

³⁵ Ro iamɪnhi irə tikaməkeikei mħəskun amasan nukuraanien nəha ia rərɪm mə rɪpkə mħə nəpitəvien irə.

³⁶ Mə nɪpwrəm pam rukuər ia nukuraanien sə nəpitəvien riti riwən irə, trəhiəp w amasan rəmwhən ia laet sə raməhiəp w mauvei pehe nukuraanien mik.”

Iesu rəgkiari ia Farisi me mine nahatən me səvəi Loa

³⁷ Nəpɪn Iesu raməgkiari ihi, Farisi riti rərəs pen in mə trevən ia nimwə səvənhi, mənɪ pəri nari irau min. Ro pen Iesu revən muvnimwə məkure mə trəni nari.

³⁸ Nənə Farisi nəha rərəkərinari nəpɪn rətəni mə Iesu rɪpkukupwən mħə məkwerig kurirə rəni nari.

³⁹ Nənə Iərimənu səkitaha rini pen tukwe in mə, “Kimiəha Farisi me noien səkimiaha rəmwhən ia tikikəp mine tikinari kamaikuas irə iruə rəmher mətə nəkwən rəmkekik. Fwe imwə rerimiaha rukuər ia nakresien mine nərəhəien.

⁴⁰ Kimiəha me i hiərəirei nari. Hiaməfətərig irə mə Kumwesən sə rino nəri iruə rɪpkə mħə mwi sə fwe imwə?

⁴¹ Mətə ramasan mə kimiəha hiəuvehi nəveginien mine nui sə krouəmak ia nəkwai tikikəp me mine tikinari me səkimiaha, mħəuvehi mħəuvei pen m nərmama nautə səvənraha rəien. Nənə tihətəni narimnari me pam tuhəmher tukumiaha.

⁴² Mətə trərəha anan tukumiaha Farisi me ti nəri nə mə kimiəha hiaməuai narimnari me pam səkimiaha ia kusen ten, mamhəuvei pen riti m Kumwesən. Hiamo iamɪnhi irə ia nəri ouih rəmwhən ia nimwai nei me səməme kavi rərəgi pen ia nəveginien. Mətə hiənənouenou noien atukwatukw səvəi nəkirien iərmama, mħənənouenou mwi noien səvəi noikeikeien Kumwesən. Ramasan mə kimiəha hio noien mi nəha, mħəpwəh nənənouenouien mwi sə nəha hiamo ia nəri ouih.

⁴³ Trərəha anan tukumiaha Farisi me ti nəri nə mə ia nəkwai nimwəfwaki me səvəi nəkur Isrel hiokeikei mə tihəkure ia kwopun amasan me. Ia kwopun kamomaket me ikin hiokeikei mə nərmama tuhəkwein kimiəha ia nisaiien.

⁴⁴ Trərəha anan tukumaha ti nəri nə mə kimiəha hiəmwhən ia kref me kɪpkə mħə mak ia nərəha, nənə nərmama hərəirei mamhəvən utə ia nərəha.”^a

⁴⁵ Ia nəpɪn nəha iahatən riti səvəi Loa rini pen ti Iesu i mə, “Iahatən. Nəpɪn ikani nəgkiariien me nəha, ikani ərəha mwi kimaha.”

⁴⁶ Miregi Iesu rini mə, “Trərəha anan mwi tukumiaha nahatən me səvəi Loa ti nəri nə mə hiaməkeikei m nərmama me mə tuhesi pen loa skai me səməme həmwhən ia katipə sə rɪpəm. Mətə kimiəha ko hiəpkuvei pen mħə nukwai rəgimiaha riti mħasitu ia nərəha ti natipəien.

⁴⁷ Trərəha anan tukumiaha ti nəri nə mə kimiəha hiəuvrħəkin kref me səvəi profet me səməme kaha kupwən me səkimiaha hənousi əpune irəha.

⁴⁸ Ia noien nəha kimiəha hiamo pui atukw a kimiəha mə rerimiaha rəgien ia narimnari me nəha kaha kupwən me səkimiaha hənə. Irəha hənousi əpune profet me, nənə kimiəha hiəuvrħəkin kref me səvənraha.

⁴⁹ Ro iamɪnhi irə Kumwesən sə rukurən pam nari rini mə, ‘Iou takərhi pen profet me mine aposol me həuvən ti nərəha. Irəha tuhousi əpune nɪpwin, mħometə nɪpwin.’

⁵⁰ In tro iamɪnhi irə mine mə nərmama ipwet mine tuhəuvehi nərpwinien ti nite profet me pam sə rɪnostat maiu ia nukune narəien muvehe.

11:32: Jon 3:5-10 **11:33:** Mak 4:21, Luk 8:16 **11:37:** Luk 7:36, 14:1 **11:39:** Mat 15:2 **a 11:44:** Ia narəien səvəi nəkur Isrel, trini minuə iərmama riti rɪrəpɪ nɪpwrəi iərmama sə rəmħə in truvehe məmkekik ia nɪkərən səvəi nəfwakien səvənraha. Ro pen irəha tuhaməkeikei mħeri amasan təmwhəki kref me mə nərmama tuhəpwəh nəvən pəkinien ia nərəha.” Əvsini mwi Nam 19:16.

⁵¹ Nite Epel muvehe meste nite Sekaraea sã kinousi apune in ia nimwã sãvãi Kumwesãn ia nimwrhenhi nifatã mine kwopun sã ro ikinan, iakani nipãrhienien tukumiaha i nãrmama ipwet mine tuhãuvehi nãrpwiniãn ti nitenraha pam.

⁵² Trãrãha anan tukumiaha nahatãn me sãvãi Loa ti nãri nã mã kimiaha hiãrkwafã ki sã ramãsevãr ia tãpinhã ia nimwã nãha nukurãniãn ramãmak ia nãkwãn. Kimiaha hiãpkuvnimwã mhã, nãnã mamhãnise mwĩ sãmãme hokeikei mã tuhãuvnimwã.”

⁵³ Nãpin Iesu rier ia kwopun nãha mamevãn, nahatãn me sãvãi Loa mine Farisi me hãregi niemaha rinãmãpi pik irãha. Hãnamãres Iesu nãresien me ia narimnari me ripik.

⁵⁴ Irãha hamãrer mwatuk mã tuhãkwãmhirĩ in trĩni minuã rãfwãkour ia nãgkiariien sãvãnhi.

12

Nãrmama sãvãi Iesu tuhamãkeikei mhãsiari ti noien sãvãi Farisi me

¹ Ia nãpin nãha nãrmama hãpik hamwheãn ia taosen m taosen hãuvehe mhousãsimwin irãha me. Kwopun rouihi. Hameivã pen ia nisunraha me. Nãnã Iesu rukupwãn mãgkiari pen m nãrmama me sãvãnhi, mini mã, “Kimiaha tihãmãsiari ti yis sãvãi Farisi me. Yis nãha in nã noien sãvãi kãuãtkãsuã.

² Narimnari me pam sãmãme kamhãrkwafã tuhamãkeikei mhãier irãpw. Narimnari me pam sãmãme kamhãmak afãfa tukãmãkeikei kãtoni kuvehi irãpw ia nukuraaniãn.

³ Ro pen nafã nãgkiariien kimiaha hiãni ia nãpitãvian nãrmama tuhãregi ia nukuraaniãn. Nãfã nãgkiariien kimiaha hiãsivãn irã ia kwopun afãfa tukãni irãpw ia tãkure nimwã me.”

Nãrmama tuhamãkeikei mhehekĩr Kumwesãn

⁴ “Iou me nepwĩn, iakani pehe tukumiaha i mã kimiaha tihãpwãh nehekĩriãn nãrmama sãmãme hãukurãn nousi apuneien nipwrãmiaha mãtã kurirã irã ko hãpko mhã nari riti mwĩ.

⁵ Mãtã takini pehe tukumiaha i sin nãha tihãmãkeikei mhehekĩr i. Tihãmãkeikei mhehekĩr Kumwesãn ti nãri nã mã nãpin in rinousi apune raka iãrmama, rauvehi nasoriãn ti nosã peniãn in ia kwopun nãpw asori rauãk ikin. Ouãh, nipãrhienien, iakani pehe tukumiaha i mã kimiaha tihãmãkeikei mhehekĩr in.

⁶ Rerimãiaha rĩrhi ro kwãti menu me. Nãnimãnraha reiwãiu. Kauvehi krĩrum ia silin sã rouihi anan karu, mãtã kwãti menu me nãha Kumwesãn ko ripkenouenou mhã riti.

⁷ Hãtã ro nimwai nukwãnemãiaha, mãtã Kumwesãn rinãvsiniãn pam raka irãha. Ro iamĩnhi irã kimiaha tihãpwãh nehekĩriãn. Ia nãnimãn kimiaha hiãmasãn mwĩ mhãpi raka kwãti menu me nãha hãpik.”

Iesu rãgkiari ia naurisien mine nehekĩriãn

⁸ “Iakani pehe tukumiaha i. Iãrmama sã trĩni irãpw ia nãmri nãrmama me mã in iãrmama riti sãiou, Iou mwĩ Iãmãti Iãrmama takini irãpw ia nãmri nagelo me sãvãi Kumwesãn mã in iãrmama riti sãiou.

⁹ Mãtã iãrmama sã trĩni irãpw ia nãmri nãrmama me mã in rĩreirei iou, iou mwĩ takini irãpw ia nãmri nagelo me sãvãi Kumwesãn mã iãkreirei in.

¹⁰ Iãrmama sã trĩni nãgkiariien ãrãha riti, muãsi Iou Iãmãti Iãrmama irã, Kumwesãn rukurãn nenouenouien nãrãhaiãn sãvãnhi, mãpwãh nãrpwiniãn. Mãtã iãrmama sã trĩni nãgkiariien ãrãha riti, muãsi Nãnimwĩn Ikinãn irã, Kumwesãn triãpenouenou mhã nãrãhaiãn sãvãnhi ia nãpin riti. Nãrpwiniãn sãvãnhi trãrã rerin.

¹¹ Nãrmama tuhãuvehi kimiaha, mhãrpwi irãpw kimiaha ia nãmri nãmã asori me sãvãi nimwãfwãki me sãvãi nãkur Isrel mine ia nãmri nãrmama sãmãme kamhãrimãnu mine sãmãme kamhãuvehi nasoriãn mã irãha tuhãkiri nãgkiariien me sãkimiaha. Ia nãpin nãha kimiaha tihãpwãh nãtãrig pikien mã tihãfo mhosãripĩn nãgkiariien sãvãnraha uã tihãni nãfã nãgkiariien ti nirãha i.

¹² Tihãpwãh nãtãrig pikien irã, ti nãri nã mã nãpin atukwatukw nãha sãkimiaha sã tihãgkiari irã, Nãnimwĩn Ikinãn trãhatãn kimiaha ia nãfã nãgkiariien tihãni.”

Iesu ramãgkiari ia nautã sãvãi tiprãnã i

¹³ Iãrmama riti ia reri nãrmama me nãha riniãn pen ti Iesu i mã, “Iãhatãn. Tata sãiou ruvãmhã raka. Niãn pen ti piãk i mã pwãh kimrau iãrouwãĩ pãri narimnari me nãha tata rinãmri mã sãkimrau.”

¹⁴ Mãtã Iesu riniãn pen tukwe in mã, “Iãrman. Sin mã takãmri amãsan nãvisãien sãkimirãu? Ripko mhã wok sãiou nã.”

¹⁵ Nənə Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Kimiaha tihətui amasan, mhəpwəh nəsenuien noien i kimiaha hiokeikei mə tihəuvehi nautə me ripik. Nukune nimiruien səvai iərmama ripko mhə in nə nautə asori səvənhi.”

¹⁶ Nənə Iesu rini nusipekinien riti ti nirəha i mə, “Iərmama riti nautə səvənhi rasori. Nəveginien rasori pik ia nəmhiən səvənhi.

¹⁷ Rerir rirhi minua ‘Takəfo i? Kwopun riti mwi səiou takəmri amasan nəveginien sənək ikin riwən.’

¹⁸ Iərmama nəha ramətərig tukwe, nənə mini mə, ‘Ah, iakukurən nəfe tako. Takeitehi nimwə mə səiou, nənə muvrhəkin tain me rasori mwi. Ia nimwə me nəha takəmri pen nəveginien me sənək mine narimnari amasan me pam səiou.’

¹⁹ Nəpin iərmama nəha rino pam, in rəgkiari iamihni irə mini mə, ‘Səiou narimnari amasan me sə iakiməfate i ruvəpik. Takimiru irə nuk ripik. Ramasan mə takapwis, məvegin, mənimwi, magien.’

²⁰ Mətə Kumwesən rini pen tukwe in mə, ‘Ik iərmama ikreirei nari. Ipwet ia nəpin tako ik ikemha. Nənə tukəfo ia narimnari me nəha ikinəpnəpənə irə? Sin truvehi?’

²¹ Noien nəha rəmwhen mwi iərmama sə ramoeite nautə me səvənhi mə səvənhi əpa, mətə ia nəmri Kumwesən in iəm auər a.”

²² Nənə Iesu rini pen ti səvənhi nərmama me i mə, “Ro iamihni irə iakani pehe tukumiaha i kimiaha tihəpwəh nətərig pikien ti nimiruien səkimiaha mamhəres nəfe tihani. Tihəpwəh nətərig pikien ia nipwramiaha mamhəres nəfe tiharkahu i.

²³ Nimiruien ripko mhə səvai nəveginien əpa. Nipwrai iərmama ripko mhə səvai tinari əpa.

²⁴ Hətōni ro menu me ia nimagouagou. Həpwəh nəpweien nari, mhəpwəh nesiiən nukwan. Nimwə səvənraha sə kamhoeite nəveginien ikin riwən. Mətə Kumwesən raməkwməni irəha. Nənə ia nanimen kimiaha hiamasan pik mhəpi raka menu me.

²⁵ Sin ia kimiaha ko ro nimiruien səvənhi rəpwəmwis mwi səvai nəpin ouihni a trini minua ramətərig pik tukwe?

²⁶ Mə riskai tukumiaha ti noien nəri nəha rouihni, rəfo hiamətərig pik ti narimnari me nepwin mwi?

²⁷ Hətōni ro tihinari me mə kamhəfəutə irə. Irəha həpwəh noien wok, mhəpwəh nətirien tinari. Mətə iakani pehe tukumiaha i Kig Solomon fwe kupwən nautə səvənhi rasori pik, mətə tinari səvənhi ripkamasan mhə rəmwhen ia tihinari me i.

²⁸ Kimiaha nahatəšien səkimiaha ripkiskai mhə. Kumwesən rauvei pen tinari amasan me m tihinari me, nəri auər a tihinari me kamhəmuru ipwet mətə trakwakwi haukei, mhəsas, kuvani ia napw. Mə Kumwesən ramo iamihni irə, in truvei pehe mwi tinari m kimiaha məpi raka.

²⁹ Kimiaha tihəpwəh nətui əmisəien nəfe tihani uə nəfe tihənimwi. Kimiaha tihəpwəh nətərig pikien tukwe,

³⁰ ti nəri nə mə nərmama ia tənəmtənə me ia təkure tiprənə i kamhətui əmisə narimnari me nəha, nənə Tata səkimiaha ruvəukurən raka narimnari me nəha mə kimiaha tihaməkeikei mhəuvehi.

³¹ Mətə kimiaha tihaməkeikei mhətui əmisə nitətə sə in ramərimənu irə, nənə in trəriari pehe mwi narimnari me nəha m kimiaha.

³² Kimiaha i sipsip me səiou hiəpkəpik mhə. Tihəpwəh nehekirien. Tata səkimiaha rerin ragien ti nuvei peheien nitətə sə in ramərimənu irə m kimiaha.

³³ Tihəmri pen nəmri nari ia narimnari me səkimiaha, mhəuvehi mane ia nirəha, nənə mhəuvei pen m nərmama nautə səvənraha riwən. Tihəkusi tənəripw me sə tuhəpkimərir mhə ia nəpin riti mhəvai pen nautə səkimiaha ia nirəha. Tihəfate pen nautə səkimiaha fwe ia neiai. Ia kwopun nəha nautə səkimiaha ko ripkiwən mhə ia nəpin riti ti nəri nə mə iərmama səvai nakresien riwən uvne me həpkouraha mhə narimnari.

³⁴ Iakani iamihni irə ti nəri nə mə kwopun nautə səkimiaha raməmak ikin, nətərigien səkimiaha traməmak mwi ikin.”

Iesu raməgkiari ia nuveheien səvənhi

³⁵ “Kimiaha tihaməkeikei mharkahu tinari səvai wok, nənə mhəhiai pen napw ia laet me səkimiaha pwəh rauək rerin.

³⁶ Ho rəmwhen ia nərmama səməme kamheitənhi iəmə asori səvənraha mə trier ia nəveginien asori səvai iərmam sə kiri pen vi a pran səvənhi, muvehe ia rukwənu səvənhi. Nəpin in ruvehe, mikunkun təpinhə, təkwtəkwni a irəha tuhəsevər ia təpinhə tukwe.

³⁷ Trini minua iamə asori naha ruvehe mətōni nərmama me naha səməme kamho tukwini nari min kamhətui mhəpkapri mhə, rerinraha tragien. Iakani nīpərhiēnien tukumiaha i iamə asori naha trarkahu tinari səvənhi səvai wok, nənə mini pen ti nīrəha mə tuhəkure mhani nari. Nənə in trisui raka nəveginien, muvei pen minraha.

³⁸ Trini minua iamə asori naha ruvehe ia kurkwai nəpin, uə ia nəpin rəiə rakaka irə, mətōni nərmama me naha səməme kamho tukwini nari min kamhətui mhəpkapri mhə, rerinraha tragien.

³⁹ Mətə kimiaha tihaməkeikei mhəukurən nəri i. Trini minua iərmama riti rukurən mə ipwet ia nəpin iərmama riti truvehe, muvniwə ia nəkwai nimwə səvənhi, makres, in tramətui a məpwəh napriēn. Ko in rəpwəh nəsenien iərmama riti reitehi nimwə səvənhi, muvniwə, makres.

⁴⁰ Rəmwhen a mwi kimiaha mwi tihaməkeikei mhəpnəpenə ti nəri nə mə iou, Iəməti Iərmama, takuvehe ia nəpin riti tihakiraka iou.”

⁴¹ Miregi Pita rini mə, “Iərimənu. Ikani nusipekinien naha maməgkiari pehe m kimaha əpa uə ikaməgkiari pen mine nərmama me pam?”

⁴² Miregi Iərimənu səkitaha rini mə, “Iotukwininari sə rukurən nari, mamə nəkwai iamə asori səvənhi ia nəpin me, iamə asori səvənhi truvehi utə in ruvehe masori ia səvənhi iotukwininari me pam mə trəkwmani irəha ia nəpin atukwatukw kamhani nari irə.

⁴³ Trini minua iamə asori səvai iotukwininari naha ruvehe, mətōni mə ramo wok me iaminha irə, iotukwininari naha rerin tragien.

⁴⁴ Iakani nīpərhiēnien tukumiaha i iamə asori naha truvehi utə iotukwininari naha ruvehe masori ia narimnari me pam səvənhi.

⁴⁵ Mətə mə iotukwininari naha rerin rinamrhi mə iamə asori səvənhi ramo tanpen, məpwəh nuvehe akwauakwien, nənə rinamousi nərman mine nīpran səməme kamho tukwini pəri nari irəha min, maməvegin, mamənimwi, mamakona,

⁴⁶ iamə asori səvənhi truvehe ia nəpin riti in trakiraka in, uə ia aoa riti sə in rīreirei. Iamə asori səvənhi trəpwīn noien ərəha me səvənhi, məmri pen in ramarə irəha nərmama səməme həpkini mhə nīpərhiēnien ia nəgkiariēn səvənhi.

⁴⁷ Iotukwininari sə ruvəukurən raka nəkwai iamə asori səvənhi, mətə rīpkəpnəpenə mhə, uə rīpkesi pen mhə nəkwan, tukəri si pik in.

⁴⁸ Mətə iotukwininari sə rīreirei nəkwai iamə asori səvənhi, nənə mo nari riti ratukwatukw mə tukəri si in tukwe, tukəri si mərə uə in. Iərmama sə Kumwesən ruvei pen narimnari me rīpik min traməkeikei mo narimnari me rīpik. Nənə iərmama sə nərmama həmri pen narimnari me rīpik ia rəgin, tuhəres pen in narimnari me rīpik mwi.”

Nəgkiariēn səvai Iesu tro nərmama həuai irəha me

⁴⁹ Nənə Iesu rini mə, “Iou iakuvehe mə takərarki pehe napw ia tīprənə i. Iakuə ko napw naha ruvəuək raka, mətə rīpkuək mhə ihi.

⁵⁰ Səiou riti naha paptəes tukaməkeikei kakiatənīmw iou irə. Nənə təkwətəkwuni iakamregi rərəha pik anan meste tuko sampam irə.

⁵¹ Nətərigien səkimiaha rəfo? Hiənuə iakuvehe mə tako nərmama ia tīprənə i harə ia nəmərīnuēn? Iakani pehe tukumiaha i mə iapkuvehe mhə mə tako nərmama harə ia nəmərīnuēn, mətə iakuvehe mə tako nərmama həuai irəha me.

⁵² Təkwətəkwuni mamevən trini minua nərmama kirum kamharə ia nəkwai nimwə kuatia, irəha tuhəuai irəha me. Kahar tuharəmwəki kəru. Kəru trouəmwəki kahar.

⁵³ Irəha tuhəuai irəha me. Tata trəmwəki tīni iərman, tīni iərman trəmwəki tata səvənhi. Mama tramwəki tīni pran, tīni pran trəmwəki mama səvənhi. Kaka pran trəmwəki prisini pran, prisini pran trəmwəki kaka pran səvənhi.”

Nimtətien me naha Iesu ramo

⁵⁴ Iesu rini nəgkiariēn riti mwi ti nərmama me mə, “Nəpin kimiaha hiətōni nəpuə riti rutə ia nukunhi təsi, təkwətəkwuni a hiəni mə, ‘Kwa nesən trauər.’ Nənə nesən rauər.

⁵⁵ Nənə nəpin kimiaha hiətōni nīmətəgi natogə riskəmter, hiəni mə, ‘Kwa nukwəsikər travən.’ Nənə nukwəsikər ravən.

⁵⁶ Kimiaha kəuətəsuə me! Hiəukurən nətəien tīprənə mine nīməgouəgou, nənə mhəukurən nəfe nari irau krouahatən pen. Mətə rəfo hiəreirei nīpwrai nīmətəien me i kamo ipwet mine?”

Iesu rəgkiari ia nəvisien

⁵⁷ “Kimiaha tihaməkeikei mhəkiri suatuk me, mhəni mə sə pəku naha ratukwatukw.

⁵⁸ Trini minua iko noien araha riti ia iarmama, nana in rokeikei ma kimirau min tirouarer ia namri nam asori me pwah hakiri noien sam, ramasan ma tikevan akwauakw, rouamri atukwatukw nari naha nepin ipkevnan mha ihi ia kwopun kamakiri nagkiariien ikin. Raraha iarmama naha ikino noien araha ira tramri pen ik ia ragi iam sa ramakiri nagkiariien, nana iam sa ramakiri nagkiariien tramri pen ik ia ragi polis, nana tukuvehi puwnimwa ik ia kalapus.

⁵⁹ Iakani niparhienien tukw ik i tikapwah nierien meste ikaraku pen pam faen me sam."

13

Narmama me pam tuhamakeikei mharpwah noien araha me savanraha

¹ Ia nepin a mwi naha, narmama nepwin hawehe mhavisau pen m Iesu ma Paelat rinousi apune nam Kalili me nepwin nepin iraha kamhavi nite narimiru me ia nifat savai Kumwesan.

² Nana Iesu rini pen ti niraha i ma, "Kimiaha hiamafatarig ia nam Kalili me naha? Iraha haraha anan mhapi raka nam Kalili me nepwin ti nari na ma iraha hemha iaminha ira?"

³ Rekam! Mata iakani pehe tukumiaha i kimiaha tihamakeikei mharpwah noien araha me sakimiaha. Ma hiarpwah noien, kimiaha pam tihemha ramwhen ia niraha.

⁴ Ua kimiaha hiamafatarig ia narmama me naha eitn nimwa riti rapwamwis mut rimwei, makure tarini iraha, hemha? Iraha haraha anan mhapi raka iraha me nepwin samame kamharawe Jerusalem?

⁵ Rekam! Mata iakani pehe tukumiaha i kimiaha tihamakeikei mharpwah noien araha me sakimiaha. Ma hiarpwah noien, kimiaha pam tihemha ramwhen ia niraha."

Iesu rusipekin ia niemis riti ripkukua mh

⁶ Nana Iesu rini nusipekinien riti ti niraha i ma, "Iarmama riti rapwei niemis riti ia nemhien savanhi. Nana ia nepin riti ruvehe mamatui nukwan, mata ripketa mh riti.

⁷ Ro pen rini pen ti iarmama sa ramamhu savanhi ma, 'Eta ro. Mh kahar naha takwtakwuni iakuvehe mamatui kwankwai niemis i, mata iapkata mh riti. Erai amwesi! Ramarer auar a ia tirona i.'

⁸ Miregi iarmama sa ramamhu savanhi rini ma, 'Iama asori. Epwah rarer nuk riti mwi. Pwah iakeri nukunen mukuraukurau, nana marki pen nimwinahak sa trasitu ira mut amasan.

⁹ Trini minua rarer nuk riti mwi mukua, ramasan. Mata ma ripkukua mh, ikukur an nari amwesiien.' "

Iesu ro pran riti takutan rikou ruvehe masanin ia Sapat

¹⁰ Nepin riti ia Sapat Iesu ramahatan narmama ia nakwai nimwafwaki savai nakur Isrel.

¹¹ Pran riti naha ikin nanimwin araha rinar raka ira ia nuk eitn mam takutan rikou. Pran naha ramakamak a, ko ripkorer atukwatukw mh.

¹² Nepin Iesu ratoni, rakwein pen pran naha, mini pen tukwe in ma, "Pran i. Takifi raka nemhien sam ia niram."

¹³ Nana Iesu ramri pen rugin mi ira, nana takwtakwuni a takutai pran naha ruvehe matukwatukw. Nana in ragnagini Kumwesan.

¹⁴ Mata iam asori savai nimwafwaki niemaha rapi ti nari na ma Iesu romasan pran naha ia Sapat. In rini pen ti narmama i ma, "Nepin sikis naha ratukwatukw ma tuko wok ira. Hawehe ia nepin me naha pwah in romasan nipwramiaha. Mata ia Sapat kimiaha tiharpwah nuveheien."

¹⁵ Miregi Iarimanu sakitaha rini pen tukwe in ma, "Kimiaha kauatkusa me. Sin ia kimiaha rapwah nifien savanhi kau ua togki ia Sapat, misigi, mev an ti nui? Kimiaha pam hiam nari i!

¹⁶ Nana rafa ia pran i Setan rirukwi nuk eitn? In kwankwus riti savai Epraham. Ko iapkifi mh nemhien i ira ia Sapat?"

¹⁷ Nepin Iesu rini nagkiariien naha, narmama pam samame kamhata araha in haregi hauris. Mata samame hapkata araha mh in rerinraha ragien ti narimnari asori me sa in ramo.

Nusipekinien savai kwununi nei naha mastat

¹⁸ Nana Iesu rini ma, "Nitata sa Kumwesan ramarimanu ira ramwhen ia nafa nari? Takini nafa nagkiariien mahatan pen ira?"

¹⁹ Rəmwhen ia nuni nei mastat sə rouihi anan ia nuni nei me. Iərmama riti ruvehi, məpwei ia nəmhiən səvənhi, nənə ruta, muvehe mo nei irə, nənə menu me ia nimagouagou ho pen kwətəpag me səvənraha ia rəgin me.”

Nusipekinien səvəi yis

²⁰ Nənə Iesu rarə mini mwi mə, “Takini nəfe nəgkiariien mahatən pen nitətə sə Kumwesən ramərīmənu irə?”

²¹ Rəmwhen ia yis sə pran riti ruvehi, muvehi mərəpi irau flaoa me ripik, nənə məpwəh meste yis rəse floa me pam rəsisi.”

Iesu rəgkiari ia kwəruə sə rouihi

²² Iesu ravən makurau ia taon me mine rukwənu me, mamahatən nərmama, mamesi pen suatuk səvənhi mamevən mə treste nari fwe Jerusalem.

²³ Nənə iərmama riti rini pen tukwe in mə, “Iərimənu. Nərmama me nəha Kumwesən truvehimiru irəha tuhəpik uə tuhəuuih a?”

Miregi Iesu rini pen ti nirəha i minuə,

²⁴ “Kimiaha tihəməkeikei mhəusari mhəuvnimwə ia kwəruə ouihi. Iakani pehe tukumi-aha i nərmama həpik tuhəusari ti nuvnimwəien, mətə tuhəpwəh nuvnimwəien.

²⁵ Iəmə asori səvəi nimwə nəha triskamter, məsisəg ia təpinhə ia nimwə səvənhi.

Ia nəpin nəha kimiaha tihərəer iruə, mamhəruui təpinhə, mamhəni mə, ‘Iərimənu, əsevər ia təpinhə tukumaha.’

Miregi in trini pehe tukumiaha i mə, ‘Kimiaha hiəuku pəku? Iakreirei kimiaha.’

²⁶ Miregi kimiaha tihəni mə, ‘Kimaha i səməme sənəvegin, mhənənimwi pəri kitaha mik. Ikinərəer ia suatuk me səkimaha, mamahatən nərmama.’

²⁷ Mətə in trini iamihni mə, ‘Iakani pehe tukumiaha i iakreirei kimiaha mə hiəuku pəku. Kimiaha pam i nərmama hiamə noien ərəha, həuvən isipwin tukw iou.’

²⁸ Ia kwəpun nəha kimiaha tihəsək mhahi tərini revimihə nəpin tihətoni Epraham mine Aesak mine Jekop mine profet kupwən me kamhəuvnimwə ia nitətə sə Kumwesən ramərīmənu irə, mətə kinərarki irapw kimiaha iruə.

²⁹ Nənə nərmama ripko mhə irəha nəkur Isrel tuhəuku pesu, mhəuku prehi, mhəuku peraha, mhəuku parei, mhəuvehe mhəkure mhəni pəri nari ia nitətə sə Kumwesən ramərīmənu irə.

³⁰ Nənə hərəgi ro. Nərmama nepwin kamhəkurirə tuhəuvehe mhəkupwən, nənə nepwin haməkupwən tuhəuvehe mhəkurirə.”

Iesu ramasək ti Jerusalem

³¹ Ia nəpin a mwi nəha Farisi me nepwin həuvehe mhəni pen ti Iesu i mə, “Araka ia kwəpun i mamevən. Herot rokeikei mə troui əpune ik.”

³² Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Həuvən mhəni pen ti kuri əprmin nəha Herot mə iakani ianhi mə, ‘Regi ro! Iakaməkouir irapw nəremhə me ia nərmama, mafi raka nemhəien me ia nirəha. Tako iamihni irə ipwet mine trakwakwi. Nənə tineis iako sampam ia wok səiou.

³³ Takaməkeikei mesi pen suatuk səiou mamevən ipwet, trakwakwi, mine tineis, ti nəri nə mə ko kirkousi əpune mhə profet riti ia kwəpun əpə iti, mətə traməkeikei memhə fwe ia Jerusalem əpa.’

³⁴ Jerusalem, Jerusalem! Ik taon i ikamousi əpune profet me maməkwi əpune nərmama səməme Kumwesən ramərhi pehe irəha tukw ik! Nəpin ripik iakokeikei mə takousəsimwin nipwnətim me rəmwhen ia rinhi menu ramo ia tini me mauui irəha ia tərəgin mi. Mətə kimiaha hiəpwəh nokeikeien.

³⁵ Hətə ro. Təkwətəkwuni nəha Kumwesən trəpwəh nimwə səkimihə. Nənə iakani pehe tukumiaha i mə kimiaha tihəpwəh mwi nətoniien iou meste tihəni mə, ‘Səgnəgini iərmama i rauvehe ia nəghi Iərimənu səkitaha.’”

14

Iesu romasan iərmama riti rəgin mi mine nisun mi krouəsisi

¹ Ia Sapat riti Iesu revən mə trəni nari ia nəkwai nimwə səvəi iəmə asori riti səvəi Farisi me. Irəha kamhətə amasan in mə trəfo irə.

² Iərmama riti nəha ikin nemhəien ramərə irə, mamə rəgin mi mine nisun mi krouəsisi.

³ Nəpin Iesu rətoni, rəres pen nahatən me səvəi Loa mine Farisi me i mə, “Rəfo? Ratuk-watukw ia loa səkitaha mə ia Sapat tuko iərmama sə nemhəien rarə irə ruvehe məsanin uə rekəm?”

⁴ Mətə irəha həpwəh niniien nəgkiariien riti. Ia nəpən nəha Iesu ruvehi iərmama nəha, mo nıpwran ruvehe məsanin, rəhi pen in ramevən.

⁵ Kurirə irə Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Sin ia kimiaha trini minuə ia Sapat səvənhi iəkunouih uə kau rımwei pen ia ruei tənə trıpkəvən akwauakw mhə mivi utə in?”

⁶ Mətə riskai ti nirəha ko irəha həpwəh niniien nəgkiariien riti ti nəresien nəha.

Iərmama trəpwəh nəfiəutəien in

⁷ Ia nəpən nəha, Iesu rətə nərmama nəpwın səməme iəmə asori səvəi nimwə nəha rəkwein irəha mə tuhani pəri nari həuvən mhəkure ia kwopun nəha kamsiai nərmama ikin. Nənə Iesu rini nusipekinien riti ti nirəha i mə,

⁸ “Trini minuə iərmama riti rəkwein ik mə tikevən məni nari ia nəveginien asori sə kamo ti iərman sə kiri pen vi a pran səvənhi, tikəpwəh nəkureien ia kwopun kamsiai nərmama me ikin. Rərəha iərmama riti sə rasori ia niram ruvehe,

⁹ nənə iərmama sə rınəkwein kimirau pəri truvehe, mini pehe tukw ik i mə, ‘Araka, pwəh iərmama i rəkure ia kwopun i.’ Nənə ik tikauris ti nəri nə mə tikaməkeikei mevən məkure ia kwopun i inhəripw anan.

¹⁰ Mətə trini minuə iərmama riti rəkwein ik iaminhi, tikevən məkure ia kwopun sə inhəripw anan. Nənə iərmama sə rınəkwein ik truvehe mini pehe tukw ik i mə, ‘Iou riti. Uvehe məkure ia kwopun i irənəh.’ Ia noien nəha in truvehi utə ik ia nəmri nərmama me pam səməme kamhani pəri nari kimiaha minraha.

¹¹ Iakani iaminhi irə ti nəri nə mə iərmama sə rauvehi utə in, Kumwesən truvehi irapw in, nənə iərmama sə rauvehi irapw in, Kumwesən truvehi utə in.”

¹² Nənə Iesu rini pen ti iərmama i rınəkwein in mə trəni nari ia nəkwai nimwə səvənhi mə, “Trini minuə iko nəveginien asori riti ia rukwəsikər uə ia nəpən, tikəpwəh nəkweinien ik me nəpwın uə piam me uə nərmama ia kwənəkwas səim uə nərmama səməme kamharə ipaka tukw ik nautə səvənraha rasori mə irəha tuhəuvehe mhani nari. Mə iko iaminhi irə irəha tuhəkwein mwi ik mə tikevən məni pəri nari kimiaha minraha. Nənə ia noien nəha irəha tuhərpwın tai noien ikino minraha.

¹³ Mətə nəpən tiko nəveginien asori, tikəkwein nərmama nautə səvənraha riwən, mine nərmama səməme nıpəri nıpwranraha remhə, mine səməme nisunraha rərfe, mine səməme nənimenraha rifwə mə irəha tuhəuvehe mhani pəri nari.

¹⁴ Nənə Kumwesən trəkwein amasan ia niram ti nəri nə mə irəha ko həpkərpwın pehe mhə tai noien sə ikino minraha. Mətə ia nəpən sampam, nəpən nəkur atukwatukw tuhətui mwi ia nemhəien, Kumwesən trərpwın pehe mik.”

Nusipekinien səvəi nəveginien asori

¹⁵ Iərmama riti sə raməni pəri nari irəha Iesu rıregi nəgkiariien nəha, mini pen tukwe in mə, “Iərmama sə truvnimwə ia nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə məni nari rerin tragien.”

¹⁶ Mətə Iesu rini pen tukwe in mə, “Nəpən riti iərmama riti rokeikei mə tro nəveginien asori riti, nənə mukupwən məkwein nərmama həpik mə tuhəuvehe tukwe.

¹⁷ Ia nəpən səvəi nəveginien asori nəha, in rəhi pen iərmama riti sə ramo tukwini nari min revən ti nirəha səməme in rınəkwein irəha mə tuhəuvehe, mini pen ti nirəha mə, ‘Həuvehe, iakinəpnəpənə pam narimnari.’

¹⁸ Mətə irəha pam həni mə ko həpkuvehe mhə. Iərmama sə rukupwən məgkiari rini pen tukwe in mə, ‘Sore. Ko iapkuvehe mhə. Iapkuvehi a nəmri tıprənə riti. Takaməkeikei mevən mətoni.’

¹⁹ Riti mwi rini mə, ‘Sore. Mətə iou iapkuvehi a nəmri kau me irəha pam ten. Takaməkeikei mevən məskun irəha. Ko iou iapkuvehe mhə.’

²⁰ Riti mwi rini mə, ‘Kiri pehe a pran səiou i. Ro iaminhi irə ko iapkuvehe mhə.’

²¹ Ia nəpən nəha iərmama sə ramo tukwini nari rırərig, mevən ti iəmə asori səvənhi, məvisau pen nəgkiariien me nəha min. Nənə iəmə asori niemaha rəpi. In rini pen ti iərmama nəha ramo tukwini nari min mə, ‘Evən akwauakw ia suatuk me mine kwopun me ia taon i, miri nərmama nautə səvənraha riwən, mine nərmama səməme nıpəri nıpwranraha remhə, mine səməme nənimenraha rifwə, mine səməme nisunraha rərfe, miri irəha mhəuvehe.’

²² Ro pen iotukwininari nəha revən, mirərig, mini mə, ‘Iəmə asori. Nəfe ikiməni iakino, mətə nimwə səim rıpkukuər mhə.’

²³ Miregi iəmə asori səvəi iotukwini nari nəha rini pen tukwe in mə, ‘Evən ia suatuk me mine kwopun me iruə ia taon, məkeikei m nərmama mə tuhəuvnimə pehe pwəh nimwə səiou rukuar amasan.

²⁴ Iakani pehe tukw ik i narmama me naha samame iakinakwein iraha fwe kupwan iraha riti ko ripkani mha naveginien saiou.' ”

Noien savai nukuriraien Iesu

²⁵ Nəpin riti narmama həpik kamhəkurirə Iesu. Nənə in ruvsini mini pen ti nirəha i minua,

²⁶ “Trini minua iarmama riti ruvehe tukw iou in traməkeikei mokeikei iou məpi raka tata savənh i mine mama savənh i, mine pran savənh i, mine nipwnətin me, mine piəvni me, mine kitiriməni me, mine nimiruien atukw savənh i. Trini minua in ripkokeikei mha iou iaminh i, ko ripkuvehe mha mo in iarmama riti saiou.

²⁷ Iarmama sə ripkəvrani mha nei kamarkuau i savənh i muvehe mukurirə iou, ko in ripkuvehe mha mo in iarmama riti saiou.

²⁸ Sin ia kimiaha rokeikei mə tro nimwə riti rəpwəmwis mutə, mətə ripkukupwə mha məkure, məvsini nəmri narimnari me sə tro nimwə irə mə mane savənh i rəmwhen uə rekəm?

²⁹ Trini minua iarmama ripko mha iaminh i irə, nəpin ro sampam ia nisui nimwə naha, ko ripko pam mha nimwə, nənə narmama me pam tuhətə haris əkenhin irə,

³⁰ mhəni mə, ‘Hətə ro iarmama naha. Rino pam nisui nimwə, mətə ko ripko pam mha.’

³¹ Uə nəfe kig rokeikei mə trevən maruagən irau kig riti, mətə ripkukupwə mha məkure, mətərig tukwe mə in rəmwhen ko riri pen savənh i naruagən me iraha pam ten taosen həuvən mharuagən iraha kig sə ramiri pehe savənh i me iraha pam twenti taosen?

³² Trini minua kig naha rətoni mə in rəpwəh nəmwhenien, nəpin kig naha savənh i naruagən me iraha pam twenti taosen rauvehe ihi fwe isipwin, in trərhi pen narmama nepwin savənh i həuvən mə tuhəres mə trəfo naha məmri nəməriniuen.

³³ Ia noien naha rəmwhen a mwi kimiaha tihaməkeikei mhəkupwə mətərig tukwe. Trini minua kimiaha riti rerin ripkagien mha mə traraka ia narimnari me pam savənh i, ko in ripkuvehe mha mo in iarmama riti saiou.”

Iesu rəgkiari ia sol sə nəsiegien savənh i ruvəiwən

³⁴ “Sol nəri ramasan. Mətə trini minua sol nəsiegien savənh i ruvəiwən, tukəfo mwi rəsien mwi?

³⁵ Ripkamasan mha ti tiprənə uə ti nihi kau sə tukərapi ia tiprənə kəmhu irə. Ramasan a mə tukərarki a i. Iarmama sə nəkwəregin rarə ti nireglien nari traməkeikei mətərig amasan.”

15

Iesu rusipekin ia iarmama sə rətə wau ia savənh i sipsip

¹ Ia nəpin naha narmama samame kaməraku pen takis minraha mine narmama ərəha me nepwin mwi həuvehe mə tuhətərig ia Iesu.

² Nəpin Farisi me mine nahatən me savəi Loa hətoni, həni ərəha Iesu, mhəni mə, “Iəmə i raməsəni nəkur ərəha me həuvehe tukwe in. Raməni pəri nari iraha minraha.”

³ Ro pen Iesu rini nusipekinien riti ti nirəha i mə,

⁴ “Trini minua kimiaha riti savənh i sipsip me iraha pam hantret, mətə rətə wau ia riti, trəfo pen irə? In trəpwəh naenti-naen fwe ia kwopun kamhani nurhi ikin, mevən mətui sipsip sə rinəruei meste trətoni.

⁵ Nənə nəpin rətoni, truehi utə məmri pen ia nuran mi, mamagien,

⁶ mevən fwe imwəni, moeite in me nepwin mine narmama samame kamharə ipaka tukwe, mini pen ti nirəha i mə, ‘Pwəh sagien pəri ti nəri nə mə iakinətoni sipsip saiou sə rinəruei.’

⁷ Rəmwhen ia noien naha iakani pehe tukumiaha i trini minua iarmama ərəha riti rirərig ia nətərigien savənh i, məpwəh noien ərəha me savənh i, nagienien fwe ia neiai rəsori məpi raka nagienien sə kamregi ti narmama atukwatukw me naha iraha pam neanti-naen samame tuhəprərig mha ia nətərigien savənraha ti nəri nə mə noien ərəha me savənraha riwən.”

Iesu rusipekin ia pran sə rətə wau silin savənh i

⁸ Nənə Iesu rini mə, “Uə trini minua pran savənh i silin iraha pam ten, rətə wau ia riti, trəfo pen irə? Trihi ai pen napw ia laet, maies ia nəkwai nimwə, mamətui silin naha meste trətoni.

⁹ Nənə nəpin rətoni, trəkwein in me nepwin mine narmama samame kamharə ipaka tukwe, mini mə, ‘Pwəh sagien pəri ti nəri nə mə iakinətoni silin sə iakinətə wau irə.’

¹⁰ Rəmwhen ia noien naha iakani pehe tukumiaha i nagelo me savəi Kumwesən kamhagien nəpin iarmama ərəha riti rirərig ia nətərigien savənh i, məpwəh noien ərəha me savənh i.”

Iesu rusipekin ia tamarua sɔ rɔruɛi

- ¹¹ Nənə Iesu rini mə, “Iərmama riti tini kəru iərman mi.
¹² Nəpin riti tini sɔ rouihi rini pen ti sɔvənhi tata i mə, ‘Tata. Uai narimnari me səim muvei pehe sɔiου naha təkwtəkɔwuni.’ Nənə tata sɔvənhi ruai narimnari me sɔvənhi ia nənimen kəru riti sɔvəi tini sɔ rasori riti sɔvəi tini sɔ rouihi.
¹³ Ripko mhə tui tini sɔ rouihi roueite sɔvənhi narimnari me, ruvehi mane irə, mier, məpwəh inwəni, mevən marə ia tənə riti isipwɔn. Nənə ia kwopun naha in rouraha mane sɔvənhi ia noien ərəha me
¹⁴ meste mane sɔvənhi riwən. Nəpin sɔvənhi mane ruvəiwən pam, nukumhə rinamavən ia tənə naha. Nukumhə rinamahi. Sənəni nəveginien riwən.
¹⁵ Ro pen in revən mamowok sɔvəi iərmama riti ia tənə naha. Nənə iərmama naha rərhi pen in revən mə trəkwməni pikə me sɔvənhi.
¹⁶ Nəpin in raməkwməni pikə me naha, nukumhə rahi pik anan, mətə iərmama riti ripkuvei pen mhə nari riti min. Nənə rerin rirhi mə, ‘Rosi ko iakəni nɔpəri nəveginien riti sənəi pikə me i takregi ramasan.’
¹⁷ Mətə nəpin nətərigien amasan sɔvənhi rirərig muvehe, in rini mə, ‘Nərmama me naha tata sɔiου ramərəku pen minraha ti no tukwiniien nari min irəha pam nəveginien sənənrəha rasori məpi raka irəha, mətə iou iakamarə ia kwopun i nukumhə ramahi iou na takernə.
¹⁸ Takier ia kwopun i, mirərig, mevən ti sɔiου tata, mini pen tukwe in minua, Tata. Iakino nari riti rərəha rəpwəh nəmwhenien ia nəmri Kumwesən mine ia nənimem.
¹⁹ Təkwtəkɔwuni naha iapkəmwhen mhə mə tikəkwein nərim ia nɔrak. Tiko iou iakəmwhen iərmama riti sɔ ikamərəku pen min ti no tukwiniien nari mik.’
²⁰ Ro iamini irə tamarua naha rɔskəmter, mirərig, minamevən ti tata sɔvənhi. Mətə nəpin rauvehe ihi fwe isipwɔn, tata sɔvənhi rətoni, nənə rerin rərkwəpir tukwe. Raiu, mevən, mərəhi pehe, makei min.
²¹ Nənə tini rini pen tukwe in mə, ‘Tata. Iakino nari riti rərəha rəpwəh nəmwhenien ia nəmri Kumwesən mine ia nənimem. Təkwtəkɔwuni naha iapkəmwhen mhə mə tikəkwein nərim ia nɔrak.’
²² Mətə tata sɔvənhi rəkwein nərmama səməme kamho tukwini nari min mini mə, ‘Həuvən akwauakw, mhəuvehi karkahu əpwəmwis riti sɔ ramasan pik məpi raka karkahu əpwəmwis me nəpwɔn, nənə mharkahu pen i min, mhəuvei pen rig ia nukwai rəgin, mhəuvei pen put ia nisun mi,
²³ nənə mhəuvən mhəuvehi kau naha nɔpwrən rəsisi amasan mhəuvehe, mhousi əpune. Pwəh sani mhəgien pəri
²⁴ ti nəri nə mə ikunouih i sɔiου rəmwhen mə ruvamhə raka, mətə təkwtəkɔwuni ruvəmɔru mwɔ. In rinəruei, mətə təkwtəkɔwuni naha iakinətoni mwɔ.’ Nənə irəha kənamhəgien pəri.
²⁵ Ia nəpin naha tini sɔ rasori in fwe ia nəmhien. Nəpin rirərig mauvehe ia rukwənu, muvehe ipaka ti nimwə, rirəgi nərmama kamhani nɔpu, mamho tanis.
²⁶ Nənə rəkwein iərmama riti sɔ ramo tukwini nari m tata sɔvənhi, məres mə, ‘Nəfe i hiamo?’
²⁷ Miregi iərmama naha rini pen tukwe in mə, ‘Piam ruvəuvehe. Nənə tata səim ruəsi kau naha nɔpwrən rəsisi amasan ti nəri nə mə piam rirərig muvehe məsanin a.’
²⁸ Ro iamini irə tini sɔ rasori niemaha rəpi, rəpwəh nuvniwəien ia nəkwai nimwə. Tata sɔvənhi rier, məres in mə truvnimwə,
²⁹ mətə in rini pen ti sɔvənhi tata i mə, ‘Ətə ro! Nuk me rɔpik iakamo tukwini pehe nari mik ia kwopun i, mɔpkəru i mhə nəkwam. Mətə ipkuvei pehe mhə nari riti miou rəmwhen ia kwəti nəni mə tako nəveginien irə mhəgien pəri kimaha iou me nəpwɔn.
³⁰ Mətə nəpin nərim naha sɔ rinouraha narimnari me səim ti nərəkuien nɔpran ia suatuk rirərig muvehe ia rukwənu, ikousi əpune kau naha nɔpwrən rəsisi amasan mamə nəveginien irə sɔvənhi.’
³¹ Miregi tata sɔvənhi rini pen tukwe in mə, ‘Nərik. Nəpin me pam krau mik krauarə. Narimnari me pam sɔiου səim.
³² Mətə ratukwatukw mə tso nəveginien i, mhəgien, ti nəri nə mə piam in rəmwhen mə ruvamhə raka, mətə təkwtəkɔwuni ruvəmɔru mwɔ. Rinəruei, mətə təkwtəkɔwuni naha sənətoni mwɔ.’”

16*Iesu rəgkiari ia iərmama sɔ ramətui ərəha ti nautə sɔvəi iamə asori sɔvənhi*

¹ Iesu rini pen ti nǝrmama me sǝvǝnhi mǝ, “Iǝrmama riti nautǝ sǝvǝnhi rasori. Sǝvǝnhi riti fwe iotukwininari ramǝtui ti nautǝ sǝvǝnhi, mǝtǝ kamini ǝrǝha in mǝ ramouraha nautǝ nǝha.

² Ro iamnhi irǝ iǝrmama sǝ nautǝ sǝvǝnhi rasori rǝkwein iǝmǝ nǝha ruvehe, rǝres pen in mǝ, ‘Nǝfe nǝgkiarinen me i iakamregi kamini ia niram?’ Uvei pehe nǝkukuǝ sǝ ikimǝrai pen sǝim wok irǝ. Tǝkwtǝkwuni nǝha tiko sampam ia wok.’

³ Miregi iotukwininari sǝ ramǝtui ti nautǝ sǝvǝi iǝmǝ asori nǝha rerin rirhi mǝ, ‘Sǝiou iǝmǝ asori trǝrarki irapw iou ia wok sǝiou. Mǝtǝ niskaiien sǝiou rǝpwǝh nǝmwhenien mǝ takeri tigrǝnǝ muvehi mane irǝ. Iakamauris ti naseien mane ti nǝrmama. Tako nǝfe nǝha tǝkwtǝkwuni?’

⁴ Ah, iakukurǝn nǝfe tako! Nǝrmama me nǝha sǝmǝme hǝpkǝrpwin pehe mhǝ ihi kaon me sǝvǝnraha sǝ iǝmǝ asori sǝiou rimǝuvei pen minraha, tako rerinraha ragien. Trini minuǝ iako iamnhi irǝ, nǝpin iǝmǝ asori sǝiou trǝrarki iou, irǝha tuhǝuvehi puvnimwǝ iou ia nǝkwai nimwǝ me sǝvǝnraha.’

⁵ Ia nǝpin nǝha in rǝkwein nǝrmama me nǝha sǝmǝme hǝpkǝrpwin pehe mhǝ ihi kaon sǝvǝnraha hǝuvehe kuatia kuatia tukwe in. Sǝ rukupwǝn mevǝn, rǝres in mǝ, ‘Ikimǝuvehi nǝfe narimnari me sǝvǝi iǝmǝ asori sǝiou, mǝtǝ ipkuvehi mhǝ ihi nǝnimen?’

⁶ Miregi iǝrmama nǝha rini mǝ, ‘Tram me irǝha pam hantret hǝukuǝr ia oel kamǝvǝnari irǝ.’

Miregi iǝmǝ nǝha rini mǝ, ‘In i nimwai nǝkukuǝ sǝvǝi kaon sǝim. Tikuvehi, mǝkure akwauakw, mirai pen mǝ fifti tram a.’

⁷ Iǝmǝ nǝha rarǝ mini pen ti riti mwi mǝ, ‘Nǝnǝ ik ikimǝuvehi nǝfe mǝtǝ ipkuvehi mhǝ ihi nǝnimen?’

Miregi iǝrmama nǝha rini mǝ, ‘Pak flaoa irǝha pam wan taosen.’

Miregi iǝmǝ nǝha rini mǝ, ‘In i nimwai nǝkukuǝ sǝvǝi kaon sǝim. Tikuvehi mirai pen mǝ pak me irǝha pam eit hantret a.’

⁸ Iotukwininari sǝ ramǝtui ti nautǝ sǝvǝi iǝmǝ asori nǝha ramo noien riti sǝ ripkatukwatukw mhǝ. Mǝtǝ kurirǝ irǝ iǝmǝ asori sǝvǝnhi ruvehe mini vivi in ti nǝri nǝ mǝ in rukurǝn nari. Nǝri nǝha ramahatǝn pen mǝ nǝrmama ia tigrǝnǝ i hǝukurǝn amasan nari ti noien pisnes irǝha nǝrmama sǝvǝnraha. Irǝha hǝukurǝn amasan mhǝpi raka nǝpwnǝti nukuraanien me.

⁹ Nǝnǝ iakani pehe tukumiaha i kimiaha tihamǝkeikei mhasitu amasan ia nǝrmama ia nautǝ me sǝvǝi tigrǝnǝ i mǝ irǝha tuhǝuvehe mhǝ kimiaha me nǝpwin ia nirǝha. Nǝnǝ nǝpin nautǝ me nǝha tuhǝiwǝn, Kumwesǝn truvehi puvnimwǝ kimiaha ia nimwǝ me sǝmǝme tuhǝpkiwǝn mhǝ ia nǝpin riti.

¹⁰ Iǝrmama sǝ ramǝtui amasan ti nǝri ouihi a trǝtui amasan mwi ti nǝri asori. Nǝnǝ iǝrmama sǝ ripkǝtui amasan mhǝ ti nǝri ouihi tripkǝtui amasan mhǝ mwi ti nǝri asori.

¹¹ Trini minuǝ kimiaha hiǝpkǝtui amasan mhǝ ti nautǝ sǝvǝi tigrǝnǝ i, sin trǝmri pehe nautǝ sǝ ro nǝpǝrhienien irǝ ia rǝgimiaha mǝ tihǝtui amasan tukwe?’

¹² Nǝnǝ trini minuǝ kimiaha hiǝpkǝtui amasan mhǝ ti narimnari me sǝvǝi iǝrmǝpǝ, sin truvei pehe narimnari me i kimiaha mǝ tihǝuvehi mhǝ sǝkimiaha irǝ?’

¹³ Iǝrmama riti riwǝn ramo tukwini nari ko ro nǝkwai iǝmǝ asori kǝru. Trini minuǝ ro iamnhi irǝ, trokeikei riti mǝmwǝki riti, uǝ trisiai riti mǝpkisiai mhǝ riti. Kimiaha ko hiǝpkuvehi pǝri mhǝ Kumwesǝn mine mane mhǝ iǝmǝ asori mi irǝ sǝkimiaha mǝ tiho pǝri nǝkwanrau.”

Nǝgkiarinen me nǝpwin sǝvǝi Iesu

¹⁴ Nǝpin Farisi me hǝregi nǝgkiarinen me nǝha haris ia Iesu ti nǝri nǝ mǝ irǝha hokeikei pik mane.

¹⁵ Mǝtǝ Iesu rini pen ti nirǝha i mǝ, “Kimiaha Farisi me hiameikuǝ ia nǝmri nǝrmama mǝ kimiaha nǝmǝ atukwatukw, mǝtǝ Kumwesǝn rukurǝn rerimiaha. Nǝfe nari nǝrmama kamhǝfiutǝ irǝha me tukwe, mǝtǝ ia nǝmri Kumwesǝn rǝrǝha anan.

¹⁶ Kinǝvisau irapw Loa sǝvǝi Moses mine nǝgkiarinen me sǝvǝi profet kupwǝn me meste pehe Jon Paptaes. Kurirǝ irǝ kinǝvisau irapw nǝgkiarinen amasan i ramǝgkiari ia nitǝtǝ sǝ Kumwesǝn ramǝrimǝnu irǝ. Nǝnǝ nǝrmama me pam kamhǝmwur mǝ tuhǝuvnimwǝ ia nitǝtǝ nǝha.

¹⁷ Rǝknekin mǝ neiai mine tigrǝnǝ krouvehe rouiwǝn. Mǝtǝ rǝknekin pik mǝ nukwai nǝkukuǝ ouihi riti sǝ kimǝrai pen ia Loa ruvehe miwǝn.

¹⁸ Ierman sə rəpwəh pran səvənhi miri pran əpə riti mwi noien ərəha. Prən nəha in ramiri rīpko mha səvənhi atukwatukw pran. Nənə ierman sə riri pran sə ierman səvənhi rīnəpwəh ramo noien ərəha. Prən nəha in ramiri səvəi iərməpə.”

Iərmama kəru riti nautə səvənhi rasori riti nautə səvənhi riwən

¹⁹ Nənə Iesu rini mə, “Iərmama riti nautə səvənhi rasori ramarkahu tinari me nənimenraha rəknekin.^a Ia nəpin me raməni amasan nari, mamaqien.

²⁰ Ia kwaruə ia rukwənu səvənhi nərmama kamhəkure pen iərmama riti nəghin nə Lasaros. Nautə səvənhi riwən. Nīmwapw me həpik ia nīpwrən.

²¹ Iəmə nə rokeikei pik mə traməni nīmwəkmwəki nəveginien sə raməsas irapw ia rui tepol səvəi iərmama nəha nautə səvənhi rasori. Kuri me mwi kamhəuvehe, mamhəpwasi nīmwapw me səvənhi.

²² Nəpin iərmama nəha nautə səvənhi riwən remhə, nagelo me həuvehi nənīmwin, mhəuvehi mhəuvən, mhəmri pen ia nīkare Epraham. Iərmama nəha nautə səvənhi rasori in mwi remhə, kinīmwi in.

²³ Fwe Imwei Nəkur Həuvamhə in ramregi nəmisəien asori, məkwətə, mətoni Epraham fwe isipwin kwopti Lasaros ia nikaren.

²⁴ Nənə in rəkwein əpwəmwis mini mə, ‘Tata Epraham. Tikapi iou, mərhi pen Lasaros pwəh revən meitesi nukwai rəqin ia nui, nənə muvehe mirəpi nəramik irə mə trəkwiei. Iakamregi nəmisəien asori ia napw i.’

²⁵ Mətə Epraham rini mə, ‘Nərik. Rerim tramrhi narəien səim nəpin ikamiru ihi. Ik ikiməuvehi narimnari amasan me, mətə Lasaros rīməuvehi narimnari ərəha me. Nənə təkwtəkwuni nəha in ramregi ramasan ia kwopun i, mətə ik ikamregi nəmisəien asori.

²⁶ Nari riti mwi ko iapkasitu mhə ia niram ti nəri nə mə Kumwesən rīnəmri təpuapəg asori riti ro tukuahag kitaha m kīmiaha. Kīmiaha riti ko rīpkier mhə ia kwopun i muvehe mətə kīmiaha. Kīmiaha riti ko rīpkier mhə ia kwopun nə muvehe mətə kīmiaha.’

²⁷ Miregi iərmama nəha nautə səvənhi rasori rini mə, ‘Ro iamnhi irə iakamase ik tata mə tikərhi pen Lasaros revən fwe ia nīmwə səvəi tata səiou.

²⁸ Piak me fwe ikīn irəha pam krirum, pwəh rini pen ti nīrəha i minuə tuhaməkeikei mhəsiari, kamo irəha mwi həuvehe ia kwopun i, kwopun səvəi nəmisəien asori.’

²⁹ Mətə Epraham rini mə, ‘Moses mine profet kupwən me həuvəni raka mə nərmama tuhaməkeikei mhəsiari ti kwopun nəha. Ramasan mə pwəh piam me hətərig ia nəgkīriien me səvənraha.’

³⁰ Miregi iərmama nəha nautə səvənhi rasori rini mə, ‘Rəkəm, Tata Epraham, sə nəha rīpkamwhen mhə. Mətə mə iərmama riti rətui mwi ia nemhəien səvənhi, mevən ti nīrəha, irəha tuhəpwəh noien ərəha me səvənraha.’

³¹ Miregi Epraham rini pen tukwe in mə, ‘Trini minuə irəha həpwəh nətərigien ia nəgkīriien səvəi Moses mine profet kupwən me, tuko iərmama riti rətui mwi ia nemhəien səvənhi, mətə ko həpkini mhə nīpərhienien ia nəgkīriien səvənhi.’ ”

17

Narimnari me tuhəuvehe mhəvi nərmama həmwəi ia nərəhaien

¹ Nənə Iesu rini pen ti nərmama me səvənhi mə, “Nīpərhienien narimnari me tuhəuvehe mhəvi nərmama həmwəi ia nərəhaien, mətə trərəha anan ti iərmama sə truvehi narimnari me nəha mier pehe.

² Trini minuə in ro nəkwərəkəwərha me i riti rīmwei ia nərəhaien, Kumwesən trərpwin noien ərəha səvənhi. Iərmama nəha triregi rərəha anan məpi raka kərihi pen kəruətərei asori ia nīpətəkinuan, kosə irapw i ia təmwei təsi.

³ Kīmiaha tihaməkeikei mhatuakəm amasan tukumiaha. Trini minuə piam ro noien ərəha ia niram, tikinise pen tukwe in mə rəpwəh. Mə rirərig ia nətərigien səvənhi, məpwəh, tikenouenou i.

⁴ Trini minuə ia nəpin kuatia ro noien ərəha ia niram m sefen mətə ia noien me nəha ramo rirərig mwi irə mini pehe tukw ik i mə, ‘Noien i iakamo rərəha. Pwəh iakəpwəh,’ nəno tīkaməkeikei menouenou noien ərəha səvənhi.”

Nahatətəien

⁵ Nənə aposol me səvəi Iərimənu səkitaha həni mə, “Iərimənu. Tiko mwi nahatətəien səkimaha ruvehe miskai mwi.”

^a **16:19:** Tinari me nəha nənimenraha rəknekin kino ia linen. Nepwin hərəuerəv rəmwhen ia tinari səvəi kig. **16:21:** Mat 15:27 **16:31:** Jon 11:44-48 **17:3:** Mat 18:15 **17:5:** Mak 9:24

⁶ Miregi Iarimənu səkitaha rini mə, “Trini minua nahatətəien səkimiaha rouihi a rəmwhen ia nuni nei nəha mastat sə rouihi anan ia nuni nei me, hiəukurən niniien ti nei asori i mə ‘Tiko meivi utə atukw a nuam me, mevən mərer ia təmwei təsi,’ nənə tro nəkwamiahā.”

Noien səvəi iərmama sə ramo tukwini pen nari m iəmə asori səvənhi

⁷ Nənə Iesu rini mə, “Kimiāha hiaməfətərig irə? Trini minua iəmə asori riti rərhi pen iərmama riti sə ramo tukwini nari min revən mə trərar ia nəmhien uə ramətui ti sipisip me, nəpin iərmama nəha ruku pen fwe ia nəmhien muvehe, ko səvənhi iəmə asori rini pen tukwe in mə, ‘Itə. Təkwətəkwuni tikuvehe krauəni pəri nari?’

⁸ Rekəm! Mətə iəmə asori səvənhi trəgkiari pen min mini mə, ‘Itə. Evən mərpəpenə sənək riti nəveginiien, nənə mevən markahu amasan səim muvehe. Nəpin iakaməvegin, mamənimwi, tikamo tukwini pehe nari miou. Nəpin ikino pam, nənə ikukurən nəniien nəveginiien sənəm.’

⁹ ?Nəpin iərmama iamini ro nəkwai iəmə asori səvənhi, kimiāha hiəukurən mə iəmə asori nəha rini pen tanak tukwe in uə rekəm? Rekəm!

¹⁰ Kimiāha nə hiəmwhen ia nərmama səməme hiamo tukwini nari m Kumwesən. Nəpin tiho pam narimnari me nəha in riməni mə tiho, tihaməkeikei mhəni mə, ‘Kwa kimaha i nərmama me səməme iahamo tukwini nari. Kimaha iahəno a nəfe ratukwatukw mə taho.’ ”

Nərmama ten nemhəien skai ramo tekiraha həuvehe Iesu romasan irəha

¹¹ Iesu ramevən fwe ia Jerusalem, makurau ia nimwrhenhi tənə mi nəha Sameria mine Kalili.

¹² Nəpin rier pen ia rukwənu riti, nərmama ten nemhəien skai ro tekiraha həuvehe tukwe, mhərer isipwin kwopti,

¹³ mənamhəkwein əpwəmwis mə, “Iesu Iarimənu! Api tukumaha!”

¹⁴ Nəpin Iesu rətə irəha, rini pen ti nirəha i mə, “Kimiāha tiho mhəuvən ti pris me pwəh irəha hətə nipwramiahā.” Nəpin irəha kamhəuvən ia suatuk, nipwranraha ruvehe məmher.

¹⁵ Nənə irəha riti rətə mə nipwran rinəsanin, rirərig mwi, maməkwein əpwəmwis, maməgnəgini Kumwesən.

¹⁶ Iəmə nəha in iəmə Sameria. Ruvehe minimwi nukurhun mi ia nəmri Iesu, mini tanak tukwe.

¹⁷ Nənə Iesu rini mə, “Kimiāha nəha nipwramiahā ruvehe minəmher rosi kimiāha pam ten uə? Mətə nərmama naen mwi pəku?”

¹⁸ Rəfo iəmə i ripko mhə in iəmə Isrel in əpa rirərig məgnəgini Kumwesən?”

¹⁹ Nənə Iesu rini pen ti iəmə i mə, “Tiko mərer məmevən. Nahatətəien səim rino raka ik ikuvehe məsanin.”

Tinesən nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə ruvehe?

²⁰ Farisi me nepwin hərəs pen Iesu i mə, “Tinesən nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə ruvehe?” Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Nəpin nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə truvehe irə, nərmama tuhəpkətoni mhə nimtətien me.

²¹ Irəha tuhəpkini mhə mə, ‘Hətə ro, in il!’ uə ‘In nəha!’ Irəha tuhəpwəh niniien iaminiha irə ti nəri nə mə həregi ro nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə rinarə raka ia kurkwamiahā.”

²² Nənə Iesu rini pen ti nərmama me səvənhi mə, “Nəpin nəha rauvehe kimiāha tihəkeikei pik mə tihətoni iou, iəməti iərmama, ia nəpin riti səiou, mətə tihəpkətoni mhə.

²³ Nərmama nepwin tuhəni pehe tukumiahā i mə, ‘Hətə ro in nəha’ uə ‘Hətə ro in i.’ Mətə kimiāha tihəpwəh nierien, mhəpwəh nukurirəien irəha.

²⁴ Nəpin rouapir irə nərmama hətəni nəhiarpwien səvənhi ia niməgouəgou fwe pesu meste nari fwe prehi. Iou, iəməti iərmama, nəpin səiou sə takuvehe irə tro mwi iamini.

²⁵ Mətə takaməkeikei mukupwən miregi nəmisəien me ripik. Nərmama ipwet mine tuhəni ərəha iou, mhəuvei pehe təkutanraha miou.

²⁶ Nəpin iou, iəməti iərmama, takuvehe irə trəmwhen ia nəpin səvəi Noa.

²⁷ Nərmama me kamhəvegin, mamhənimwi. Nərmən me kamhəiri nipran. Nipran me kamhesi pen nərmən. Irəha kamho noien me nəha mamhəuvən meste Noa ruvniəmə ia nitətə asori səvənhi, nənə sui asori ruvehe, məuiui irəha, irəha pam həmwənimwi.

²⁸ Trəmwhen mwi nəpin səvəi Lot. Nərmama kamhəvegin, mamhənimwi, mamhəiri pen nəmri nari ia narimnari me, mamhəuvehi nənimənraha, mamhəmu, mamho nimwə me.

²⁹ Mətə nəpin nəha Lot rier ia Sotom irə, napw mine təpisi krouukrutə fwe ia niməgouəgou, roueiwəu pehe rouahi əmwəsi irəha pam.

³⁰ Nəpin nəha iou, iəməti iərmama, takuvehe irə trəmwhen a mwi.

³¹ Ia nəpɪn nəha, trɪni mɪnuə iərmama riti ramapwis ia təkure nɪmwə səvənhi traməkeikei meiwaiu map akwauakw, məpwəh nuvnɪmwəien mə truvehi nari riti ia nəkwai nɪmwə. Trɪni mɪnuə iərmama riti raməmhu ia nəmhien səvənhi traməkeikei mo rəmwhen a mwi, map akwauakw, məpwəh nɪrərigien mevən fwe imwəni.

³² Rerimɪaha tramrhi pran səvəi Lot.

³³ Iərmama sə rəmwwr mə trəkwətəmhirɪ nɪmɪruɪen səvənhi trarfai irə. Mətə iərmama sə raraka ia nɪmɪruɪen səvənhi truvehi nɪmɪruɪen rerin.

³⁴ Iakani pehe tukumɪaha i ia nəpɪn nəha ia nəpɪn iərmama kəru trouapri pəri ia nɪməhan kuatia, tukuvehi raka riti, kəpwəh riti.

³⁵ Pran kəru trouvənari pəri, tukuvehi raka riti, kəpwəh riti."

³⁶ a

³⁷ Miregi nərmama me səvəi Iesu hənɪ pen tukwe in mə, "Pəku, Iərimənu?"

Miregi in rini pen ti nɪrəha i mə, "Ia kwopun pəku nɪpwrai nəri remhə ikɪn menu me nəha kamhəni nɪpwrai nəri sə remhə tuhəuvehe mhousəsɪmwɪn irəha me, mhəni."

18

Pran riti rərəs pen iəmə asori sə raməkiri nəgkiariien mə trasitu irə

¹ Nəpɪn riti Iesu rokeikei mə trahatən nərmama me səvənhi mə irəha tuhaməkeikei mhəfwaki ia nəpɪn me, məpwəh nəpouien i. Ro pen in rini nusipekinien riti ti nɪrəha i

² mə, "Ia rukwənu riti iəmə asori riti sə raməkiri nəgkiariien. In rəpwəh nehekɪrien Kumwesən, məpwəh mwi nisaiien nərmama.

³ Ia rukwənu nəha pran riti iərman səvənhi remhə məpwəh in. Ia nəpɪn me rauvehe ti iəmə asori sə raməkiri nəgkiariien, mamɪni pen tukwe in mə, 'Asitu ia nɪrak, mɪnise iərmama i ramɪni ərəha iou.'

⁴ Tui kwopti iəmə asori nəha rɪpko mhə nari riti, mətə kurirə irə ramətərig mə, 'Nɪpərhiennien iapkihekɪr mhə Kumwesən, məpwəh mwi nisaiien nərmama,

⁵ mətə ti nəri nə prən i ramometə iou iamɪnhi irə, takasitu irə, mɪnise iərmama nəha ramɪni ərəha in. Mə iapko mhə prən i trauvehe ia nəpɪn me, takəpou i.' "

⁶ Nənə Iərimənu səkitaha rini mə, "Kimiaha tihətərig ro nəgkiariien səvəi iəmə asori nəha. In iəmə rərəha, mətə rini mə trasitu ia prən nəha.

⁷ Nənə kimiaha hiaməfətərig ia Kumwesən? Trəfo ia nərmama me nəha in ruvərɪf raka irəha mə səvənhi səməme kamhasək pen tukwe in ia ran mɪne ia nəpɪn? Ko in ro tanpen ia nɪrəha, məpwəh nəmri atukwatukwien nəfe kamhasək pen in tukwe?

⁸ Iakani pehe tukumɪaha i mə in trasitu akwauakw ia nɪrəha, məmri atukwatukw nəfe kamhasək pen in tukwe. Nəgkiariien i iakani ro nɪpərhiennien. Mətə rəfo? Nəpɪn iou, Iəməti Iərmama, takrərig pehe mwi ia tɪprənə i, takətoni nərmama həpɪk kamhahətətə ia nɪrak uə rekəm?"

Iesu rusipekin ia Farisi riti mɪne iərmama riti sə kamərəku pen takis mɪn

⁹ Ia nəpɪn nəha Iesu rini mwi nusipekinien riti mwi ti nərmama nepwɪn səməme rerɪnrəha ramrhi mɪnuə irəha hatukwatukw, mamhətə ərəha nərməpə.

¹⁰ In rini mə, "Iərmama kəru krouutə pen fwe ia nɪmwə səvəi Kumwesən mə trouəfwaki. Riti Farisi. Riti iərmama sə kamərəku pen takis mɪn.

¹¹ Nənə Farisi rərər əpə məfwaki iamɪnhi irə mə, 'Kumwesən. Iakɪni tanak tukw ik ti nəri nə mə iou iapkwəwhen mhə ia nərmama nepwɪn. Irəha kamhakres, mamho noien ikou, mamhəiri nɪpran səvəi nərməpə. Iakɪni tanak tukw ik ti nəri nə mə iapkwəwhen mhə ia iərmama nəha kamərəku pen takis mɪn.

¹² Ia nəfwakiien kuatia iakəpwəh nəniien nari m kəru ti nəfwakiien. Iakuai narimnari me pam sə iakəpeki irəha pam ten sə ro kuatia irə səim.'

¹³ Mətə iərmama nəha kamərəku pen takis mɪn, ramərər isipwɪn kwopti. Ko rɪpkəkwtə mhə ia nɪmagouagou, mətə rerin rəpou. In ramərpwərpwi a kwənpwenhin tukwe, mamɪni mə, 'Kumwesən, tɪkəpi iou. Iou iəmə ərəha.' "

¹⁴ Nənə Iesu rini mə, "Iakani pehe tukumɪaha i nəpɪn irau kroueiwaiu rouevən fwe rukwənu, iərmama sə kamərəku pen takis mɪn in ratukwatukw ia nəmri Kumwesən, mətə Farisi rɪpkatukwatukw mhə, ti nəri nə mə iərmama sə rauvehi utə in, Kumwesən truvehi irəpw in, mətə iərmama sə rauvehi irəpw in, Kumwesən truvehi utə in."

17:31: Jen 19:17,26, Mat 24:17-18 17:33: Luk 9:24 a 17:36: Nəkukəmə me rɪpɪk kimərəi pen Niutestamen irə ia nəgkiariien səvəi nəkur Kris kupwən kwopi nəgkiariien ia vas 36 riwən. Mətə nepwɪn hənɪ iamɪnhi irə mə, "Iərman kəru trouəmhu fwe ia nəmhien, tukuvehi raka riti, kəpwəh riti. 17:37: Job 39:30 18:1: Rom 12:12, Kol 4:2, 1Tes 5:17
18:5: Luk 11:7-8 18:11: Luk 16:15 18:12: Aes 58:2-3, Jen 14:20, Mat 23:23 18:13: Sam 51:1 18:14: Mat 23:12

Iesu rækwein amasan ia nækwærhækwærha

¹⁵ Næpin riti nærmama nepwin kamhæræhi kwæti nækwærhækwærha me mamhæuwehe ti Iesu mæ in trirapi iræha, mækwein amasan ia niræha. Næpin nærmama me sævænhi hætoni, hænise iræha.

¹⁶ Mætæ Iesu rækwein iræha hæuwehe tukwe, mini mæ, "Pwæh nipwnæti nækwærhækwærha me hæuwehe tukw iou. Tihæpwæh niniseien iræha ti næri næ mæ nitætæ sæ Kumwesæn ramærimænu iræ sævæi nærmama sëmæme hæmwhen ia nækwærhækwærha me i.

¹⁷ Iakani nipærhienien tukumiaha i mæ iærmama tramækeikei mo ræmwhen ia iækunouih, muvehi nitætæ sæ Kumwesæn ramærimænu iræ. Mæ ripko mhæ tripkuvnimwæ mhæ ia nitætæ næha."

Iærmama nautæ sævænhi rasori rokeikei mæ truvehi nimiruuen rerin

¹⁸ Iæmæ asori riti sævæi nækur Isrel ræres Iesu i mæ, "Iahatæn, ik iæmæ amasan. Næfe noien takamækeikei mo mæ takuvehi nimiruuen rerin?"

¹⁹ Miregi Iesu rini pen tukwe in mæ, "Ræfo ikini mæ iou iæmæ amasan? Iærmama amasan riti riwæn. Kumwesæn æpa in ramasan.

²⁰ Ik ikuvæukuræn raka loa me sævæi Kumwesæn. In rini mæ, "Tikæpwæh nakresien pran, mæpwæh nousi æpuneien iærmama, mæpwæh nakresien, mæpwæh neikuæien. Tikamækeikei misiai sæim tata mine mama."

²¹ Miregi iærmama næha rini mæ, "Loa me pam i iakamesi pen fwe ia nouihien sæiou muvehe meste pehe ipwet mine."

²² Næpin Iesu riregi nægkiariien i, rini pen tukwe in mæ, "Nari kuatia raræ ikæpwæh ihi noien. Evæn, mæmri pen næmri nari ia sæim narimnari me. Næpin kuvehi nænimen, tikuvehi mane, muvei pen m nærmama nautæ sævænraha riwæn. Nænæ sæim nautæ tripik fwe ia neiai. Næpin ikino pam, ikuvehe mukuriræ iou."

²³ Mætæ næpin iærmama næha riregi nægkiariien næha, rerin ruvehe mæpou pik, ti næri næ mæ nautæ sævænhi rasori anan.

²⁴ Næpin Iesu ratoni mæ rerin ræpou pik iamînhi, rini mæ, "Ræknekin ti nærmama nautæ sævænraha rasori mæ tuhæuvnimwæ ia nitætæ sæ Kumwesæn ramærimænu iræ.

²⁵ Iærmama nautæ sævænhi rasori ræknekin tukwe in mæ truvnimwæ ia nitætæ sæ Kumwesæn ramærimænu iræ. Ræknekin mæpi raka nærimiru næha kamel rasu pen ia ruei nitel mier."

²⁶ Næpin Iesu rini irapw nægkiariien næha, nærmama sëmæme kamhæregi hæni mæ, "Mæ ræknekin iamînhi, nisimæ næha ko hæuwehi nimiruuen?"

²⁷ Mætæ Iesu rini mæ, "Næfe nari ræknekin nærmama ko hæpko mhæ mætæ rimæru ti Kumwesæn."

²⁸ Nænæ Pita rini mæ, "Ætæ ro. Kimaha iahænæpwæh narimnari me sækimaha mamhækuriræ ik."

²⁹ Miregi Iesu rini pen ti niræha i mæ, "Iakani nipærhienien tukumiaha i mæ nærmama me pam sëmæme hæpwæh narimnari me sævænraha ti nitætæ sæ Kumwesæn ramærimænu iræ tuhæuwehi tain. Trini minua iærmama riti ræpwæh nimwæ sævænhi, uæ pran sævænhi, uæ piævni me, uæ tata mine mama sævænhi, uæ nækwærhækwærha me sævænhi,

³⁰ ia nitætæ ipwet mine in truvehi tain rasori mwi, nænæ ia nitætæ sæ rauvehe in truvehi nimiruuen rerin."

Iesu rini irapw ti nærmama me sævænhi mæ in tramækeikei memhæ

³¹ Ia næpin næha Iesu riri raka æpa nærmama sævænhi twelef, mini pen ti niræha i mæ, "Hæregi ro. Kitaha samæutæ mamhæuvæn fwe ia Jerusalem. Ia kwopun næha nægkiariien me pam sëmæme kamhægkiari ia nirak Iæmæti Iærmama ia nækukuæ me sævæi profet kupwæn me tuhæuwehe mhæukuæ.

³² Tukuvei pen iou ia rægi nærmama ripko mhæ iræha nækur Isrel. Nænæ iræha tuharis ækenhin ia nirak, mho naurisien miou, mhærgævæsi iou,

³³ mhærisi iou, nænæ mhousi æpune iou. Ia næpin sæ ro kahar iræ takætui mwi ia nemhæien sæiou."

³⁴ Mætæ nærmama me sævænhi hæreirei narimnari me i. Nægkiariien i rærkwafæ ti niræha. Hæpkuvehi amasan mhæ nipwran.

Iesu ro iærmama riti nænimen rifwæ rætui mætæ nari

³⁵ Næpin Iesu rinamevæn ipaka ti taon næha Jeriko, iærmama riti nænimen rifwæ ramækure ia nikare suatuk, mamase mane.

³⁶ Næpin riregi nærmama me hæpik kamhæuwehe mamhækurau ia suatuk, ræres mæ, "Næfe i?"

³⁷ Miregi hani pen tukwe in ma, "Iesu iamə Nasaret i ruvehe makurau."

³⁸ Ia nəpin naha iarmama naha rinamakwein əpwəmwis ma, "Iesu, kwənəkwus səvai Kig Tevit! Api tukw iou!"

³⁹ Nənə nərmama səməme kamhərer kupwən hənise in, mamhəni ma, "Afafa a, məpwəh nəgkiariien!" Mətə in raripin maməkwein əpwəmwis mwi mamini ma, "Iesu, kwənəkwus səvai Kig Tevit! Api tukw iou!"

⁴⁰ Nənə Iesu rərer, mini pen ti nərmama me mə irəha tuhəiri iarmama naha mhəuvehe tukwe in. Nənə nəpin iarmama naha ruvehe ipaka, Iesu rəres pen in minua,

⁴¹ "Ikoikei ma tako nəfe mik?"

Miregi rini ma, "Iərimənu. Iakoikei ma takətui mətə nari."

⁴² Miregi Iesu rini pen tukwe in ma, "Itə. Tikətui mətə nari. Nahatətəien səim rinomasan raka nənimem."

⁴³ Nənə təkwətəkwuni naha rətui minamətə nari, nənə mukurirə ia Iesu, muvehi utə nəghi Kumwesən. Nərmama me pam hətoni həgnəgini Kumwesən.

19

Iesu mine Sakias

¹ Iesu rier pen ia taon naha Jeriko, mamevən mə trəpi simwin.

² Ia taon naha iarmama riti nəghin nə Sakias. In iamə asori riti ia nirəha nərmama kamərəku pen takis minraha. Nautə səvanhi rasori.

³ In ramarkut mə trətə Iesu mə in nəfe iarmama. Mətə nərmama həpik kamhərer tukuahag in. Ko ripkətoni mhə ti nəri nə mə in rukwakwa.

⁴ Ro pen raiu mukupwən ia nirəha, məputə ia nei riti kani mə sikamo mə trətə Iesu ia kwopun naha trukurau ikin.

⁵ Nəpin Iesu ruvehe muvehi tegin kwopun naha, rəkwətə, mini pen tukwe in ma, "Sakias. Eiwaiu akwauakw. Takaməkei muvni mwə ia nimwə səim ipwet."

⁶ Nənə Sakias reiwaiu akwauakw a miri Iesu rouevən fwe ia nimwə səvanhi. Rer in ramagien.

⁷ Mətə nəpin nərmama hətoni, kamhəni ərəha Iesu mhəni ma, "In revən mamapwis ia nəkwai nimwə səvai iamə rərəha riti."

⁸ Fwe ia nəkwai nimwə Sakias riskəmter, mini pen ti Iərimənu səkitaha ma, "Iərimənu. Regi ro! Takuai nautə səiua ia nənimen kəru, muvei pen riti m nərmama nautə səvanraha riwən. Trini minua iakinakres m iarmama riti, takərpwin pen min m kefə."

⁹ Miregi Iesu rini pen tukwe in ma, "Ipwet nimiruien vi ruvəuvehe ti nərmama ia nəkwai nimwə i ti nəri nə mə iamə i in mwi kwənəkwus riti səvai Epraham.

¹⁰ In nə iou, Iəmətə iarmama, iakiməuvehe tukwe mə takətui nərmama səməme hənəruvei, nənə muvei pen nimiruien vi minraha."

Iesu rusipekin ia silin me kino ia kol

¹¹ Nəpin nərmama kamhətərig ia nəgkiariien me naha, Iesu rarə mini mwi nusipekinien riti ti nirəha i ti nəri nə mə in ruvəuvehe ipaka ti Jerusalem rerinraha ramrhi mə rosi in truvehe mo kig irə minamərimənu ia nitətə səvai Kumwesən təkwətəkwuni.

¹² Ro iaminih irə Iesu rini ma, "Iamə asori riti revən ia tənə riti isipwin mə kig riti fwe ikin truvei pen nasorien min. Nənə in trirərig mərimənu ia nəkur imwəni.

¹³ Kurirə iamə asori naha rier, rəkwein nərmama səməme kamho tukwini nari min irəha pam ten, muvei pen silin kino ia kol kuatia kuatia minraha, nənə mini pen ti nirəha i ma, 'Kimiaha tihəuvehi mane me i mhowok irə meste takrərig pehe mwil.'

¹⁴ Mətə nəkur imwəni me həmwəki iamə asori naha, mhərhi pen nərmama nepwin həkurirə in, mhəvən mhəni pen ti kig sə truvei pen nasorien min ma, 'Kimaha iahəpwəh nokeikeien mə iamə i trərimənu ia kimaha.'

¹⁵ Mətə kig naha rəpwəh ninipehiien irəha, muvei pen nasorien m iamə asori naha. Nənə nəpin iamə asori naha rirərig pehe imwəni, rini nəkwən minua tukəkwein nərmama me naha kamho tukwini nari min səməme in riməuvei pen mane me minraha mə tuhəuvehe tukwe. In rokei ma trukurən mane me in riməuvei pen minraha hənəwok irə mhəuvehi nəfe mane mwi rasori mwi.

¹⁶ Sə rukupwən muvehe mərər ia nənimen mini ma, 'Iamə Asori. Silin i ikiməuvehi pehe miou kino ia kol rukwəhi mwi silin me kino ia kol irəha pam ten.'

¹⁷ Miregi iamə asori rini pen tukwe in mə, 'Səim wok ramasan. Ik iərmama sə ikamo tukwini amasan nari miou. Ikinətui amasan ti nəri ouihi. Ro pen takuvei pehe nasorien mik ikərimənu ia taon me irəha pam ten.'

¹⁸ Nənə sə resi pen ruvehe, mini mə, 'Iamə asori. Silin i ikiməuvehi pehe miou kino ia kol rukwəhi mwi silin me kino ia kol irəha pam krirum.'

¹⁹ Miregi iamə asori rini pen tukwe in mə, 'Ik tikərimənu ia taon me irəha pam krirum.'

²⁰ Nənə riti mwi ruvehe, mini mə, 'Iamə Asori. Silin i in i ikiməuvehi pehe miou kino ia kol. Iakehekir ik, mərkwafə i ia kwəti tinari,

²¹ ti nəri nə mə ik iərmama riti noien səim riskai. Ikauevehi raka narimnari me sə iərməpə rinəmri, nənə mapeki raka mwi nəveginien ia nəmhien sə ipkəpwei mhə.'

²² Mətə rəfo ikəpwəh nəmri pen tukwe in mə, 'Ik iamə ərəha. Ikamo tukwini ərəha nari miou. Nəgkiariien atukw səim ro pui ik. Ik ikuvəkurən raka mə iou iərmama riti noien səiou riskai. Iakauevehi raka narimnari me sə iərməpə rinəmri, nənə mapeki raka mwi nəveginien ia nəmhien sə iapkəpwei mhə.

²³ Mətə rəfo ikəpwəh nəmri penien səiou mane fwe ia pag? Kamo ipkəmri pen ko iapkuvehe mipkuvehi ihi mane səiou mine sə rəkwaku pag rukwəhi.'

²⁴ Nənə iamə asori rini pen ti səməme kamhərer ia kwopun nəha mə, 'Həuvehi raka silin nəha kino ia kol ia rəgin mhəuvei pen m iərmama sə rauvehi silin me kino ia kol irəha pam ten.'

²⁵ Miregi irəha həni pen tukwe in mə, 'Iamə Asori! Mətə in ruvəuvehi raka ten.'

²⁶ Miregi iamə asori rini mə, 'Takani pehe tukumiaha i iərmama sə kuvei pen nari riti min, ro wok irə, tukuvei pen sə rəkwaku min. Mətə iərmama sə kuvei pen nari riti min, ro nəri auər a irə, tukuvehi raka pam tukwe.

²⁷ Mətə nərmama me nəha səməme həmwəki iou, mhəpwəh nokeikeiien mə takərimənu ia nirəha, həuvehi irəha mhəuvehe ia nənimək, nənə mhousi əpune irəha.' "

Iesu revən ia Jerusalem

²⁸ Iesu rini pam nəgkiariien me nəha, mərari, mautə mamevən fwe ia Jerusalem. In rakupwən nərmama me kamhəkuriə.

²⁹ Nəpin rier pen ia təkuaer nəha nəghin nə Təkuər Olif ipaka ti rukwənu mi nəha Petfas mine Petani, rərhi pen iərmama kəru səvənhi,

³⁰ mini mə, "Kimirau tirouevən ia rukwənu nəha samarəti pen i. Nəpin tirouapirapw fwe ikin, tirouətə kwəti togki riti kinəkwi tərini, iərmama ripkəkure raka mhə irə. Tiroufi raka nari irə, rouəsigi rouvehe ia kwopun i.

³¹ Trini minuə iərmama riti rəres kimirau mə, 'Rəfo iroufi raka nari irə?' tiroufi pen tukwe in mə, 'Iərimənu səkitaha raməres i.' "

³² Ro iamənhi irə, iərmama mi nəha Iesu rərhi pen irau, krouevən rouətoni narimnari me pam rosi in riməni pen ti nirau i.

³³ Nəpin kroufi raka nari ia kwəti togki nəha, iərmama səvənhi nəha kwəti togki rini pen ti nirau i mə, "Rəfo iroufi raka nari irə?"

³⁴ Miregi krouni mə, "Iərimənu səkitaha raməres i."

³⁵ Nənə krouəsigi kwəti togki nəha rouvehe ti Iesu, rouəpənə pen kot mi səvənrau ia təkuren, nənə rouəsitu ia Iesu rəputə məkure irə.

³⁶ Nəpin in rəkure ia kwəti togki nəha mamevən, nərmama həpənə pen kot me səvənraha ia suatuk.

³⁷ Nəpin Iesu rameiwaiu ia Təkuər Olif, minamevən ipaka ti Jesrusalem, nərmama me pam səvənhi həpik anan, hənamagien, mamhəkwein əpwəmwis, mamhəgnəgini Kumwesən ti nimtətien asori me hənətoni,

³⁸ mamhəni mə,

"Səgnəgini kig i rauvehe ia nəghi Iərimənu səkitaha!

Nəməriniuēn fwe ia neiai.

Kauvehi utə nəghi Kumwesən fwe irənhə anan!"

³⁹ Ia nəpin nəha Farisi me nepwin ia reri nərmama həni pen ti Iesu i mə, "Iahatən. Nise əknekən səim me nərmama mə tuhafafa."

⁴⁰ Miregi Iesu rini mə, "Takani pehe tukumiaha i. Trini minuə irəha hafafa, kəruətərei me i tuhəkwein əpwəmwis."

Iesu ramapi ti Jerusalem

⁴¹ Nəpin Iesu ruvehe ipaka ti taon nəha Jerusalem mətoni, ramapi ti nərmama me ikin,

⁴² mīni mā, “Rosi ko ramo kīmiaha hiəukurən ipwet i narimnari me sə trəmri nəmarinuien, mətə təkwəkwni mine kamhərkwafə ko kīmiaha hiəpkətōni mhə.

⁴³ Mətə nəpīn nəha rauvehe nərmmama səməme haməmwəki kīmiaha tuhəuvehe mheikurkurau ia kīmiaha. Naruagən me səvənraha tuheri tīprənə mhərkurau ia taon səkīmiaha mhəkure tukuahag ia kīmiaha.

⁴⁴ Irəha tuhōusi testesi nimwə me səkīmiaha, mharə mhōusi əpune pam mwi kīmiaha ia kwopun i. Ko irəha həpkəpwəh mhə kəpwier riti raməkure əknekīn ia riti, tī nəri nə mā Kumwesən ruvəuvehe raka mā truvehimīru kīmiaha, mətə kīmiaha hiəpkətə sas mhə ia nəpīn nəha.”

Iesu revən ia nimwə səvəi Kumwesən

⁴⁵ Nənə Iesu revən ia nimwə səvəi Kumwesən, mīnaməkoui irapw nərmmama səməme kamhəmri pen nəmri nari ia narimnari me mā tukuvehi nənimen,

⁴⁶ mīni pen tī nīrəha i mā, “Kīmərari pen ia Nəkukuə Ikinan mīnuə ‘Nimwə səiou tro nimwəfwaki irə.’ Mətə kīmiaha hiəno ruvəuvehe kwopun rakres me kamhərkwafə ikin.”

⁴⁷ Ia nəpīn me Iesu ramevən ia nimwə səvəi Kumwesən, mamahatən nərmmama me. Pris asori me mine nahatən me səvəi Loa mine nəmə asori me nepwīn mwi səvəi nəkur Isrel hōkeikei mā tuhōusi əpune in.

⁴⁸ Mətə riskai tī nīrəha. Ko həpkətōni mhə suatuk riti tī noien tī nəri nə mā nərmmama me pam hōkeikei pik mā tuhətərig ia nəgkiariien me səvənhi.

20

Nəmə asori me hərəs Iesu mā sin rīməuvei pen nasorīien mīn

¹ Nəpīn riti, Iesu ramahatən nərmmama ia nimwə səvəi Kumwesən, maməvisau nəgkiariien amasan mīnraha, nənə pris asori me mine nahatən me səvəi Loa mine nəmə asori me səvəi nəkur Isrel həuvehe,

² mhəni pen tukwe in mā, “Nī pehe tukumaha i. Ikamo narimnari me i ia nəkwai sin, uə sin rəsēni ik mā tiko narimnari me i?”

³ Miregi Iesu rīni pen tī nīrəha i mā, “Iou mwi takərəs kīmiaha nəresien riti. Həni pehe tukw iou i.

⁴ Fwe kupwən sin rərhi pehe Jon mā tro paptaes ia nərmmama, Kumwesən uə iərmama riti?”

⁵ Nənə irəha həgkiari pəri, mamhəni mā, “Tsəfni irə i? Tuko səni mā Kumwesən rərhi pehe Jon Iesu trīni pehe tukutaha i mā ‘Ro iamīnhi irə rəfo kīmiaha hiəpwəh nīniien nīpərhiēnien ia nəgkiariien səvəi Jon?’

⁶ Mətə tuko səni mā iərmama riti rərhi pehe Jon, nərmmama me pam i tuhəkwi əpune kīthaha ia kəruətērei me, tī nəri nə mā irəha kamhəni nīpərhiēnien ia Jon mā in profet riti.”

⁷ Ro pen irəha həni pen tī Iesu i mā, “Kīmaha iahəreirei mā sin rərhi pehe Jon mā tro paptaes ia nərmmama.”

⁸ Miregi Iesu rīni pen tī nīrəha i mā, “Iou mwi ko iakəpwəh nīniien tukumīahā i mā iakamo narimnari me i ia nəkwai sin.”

Iesu rusipekin ia iəmə asori riti mine nīmei krep səvənhi

⁹ Iesu rīnaməgkiari m nərmmama mīni irapw nusipekinien riti tī nīrəha i, mīni mā, “Iəmə asori riti rəpwei nəkwus nəha krep ia nəmhien səvənhi, məpwei pam, nənə məseni nərmmama nepwīn həuvehe mhətui tī nīmei krep səvənhi. Irəha tuhəmhu ikin, mhəsi kwənkwai krep, mhəuai, mhəuvei pen nīpərīn m iəmə asori. Iəmə asori rəmri nīmei krep səvənhi ia rəgīnraha, mier mevən ia tənə əpə iti marə kīni tui fwe ikin.

¹⁰ Nəpīn kwənkwai krep rīmruə, iəmə asori rərhi pen iərmama riti sə ramo tukwini nari mīn revən mətə nəmə hamətui tī nīmei krep səvənhi mā tuhəuvei pen nukwai krep me nepwīn mīn. Mətə nəmə kamhətui tī krep həuəsi iəmə nəha, mhərhi pen i ramevən, mhəpwəh nuvei penien nari riti mīn.

¹¹ Nənə iəmə asori rərhi pen mwi iərmama riti mwi sə ramo tukwini nari mīn revən. Mətə ho rəmwhən a mwi irə, mhəuəsi in, mho naurisien mīn, mhərhi pen in rīrīg, mhəpwəh nuvei penien nari riti mīn.

¹² Nənə iəmə asori rərari mərhi pen sə ro kahar irə revən. Sə nəha mwi həuəsi in nīpwrən me rəpəruəpəruə, mhərarki irapw i.

¹³ Ia nəpīn nəha iəmə asori səvəi nīmei krep rīni mā, ‘Takəfo i? Ramasan mā pwəh iakərhi pen nərīk keikei. Irəha tuhətōni, mhəsiai in.’

¹⁴ Mætə nəpɪn nəmə me nəha hətoni tɪni iəmə asori rauvehe, həni pen ti nɪrəha me i mə, 'Kwa tɪni iəmə asori nəha. Nəpɪn tata səvənhi tremhə, nəmhien i ruvehe mo səvənhi. Pwəh sousi əpune nənə nəmhien səvənhi truvehe mo səkɪtaha i.'

¹⁵ Nənə irəha həkwtəmhirɪ, mhousi əpune, mhərarki irapw ia tanɪruə.

Ro iamɪnhi irə iəmə asori səvəi nɪmei krep trəfo ia nəmə me nəha?

¹⁶ In truvehe, mousi əpune irəha, nənə məseni pen nɪmei krep səvənhi ia rəgi nərməpə."

Nəpɪn nərmama me həregi nəgkiariien nəha, həni mə, "Rekəm. Ko rɪpko mhə iamɪnhi."

¹⁷ Mætə Iesu rəti pen mətə irəha mɪni mə, "Mə rɪpko mhə iamɪnhi nəfe nɪpwrai nəgkiariien i kɪmərəi pen ia Nəkukuə Ikinan?

'Kəruətərei nəha nəmə kəmhəuvrəkɪn nɪmwə hənuə rərəha, mhəpwəh, təkwtəkɪwuni nəha ruvəuvehe mɪno kəruətərei sə rəpi raka pam kəruətərei me, məkwtəmhirɪ əknekɪn pam nɪmwə.

¹⁸ Iərmama sə trɪmwei pen ia kəruətərei nəha,

nɪkəkɪn me trəkɪwəpɪrəkɪwəpɪr.

Trɪni mɪnuə kəruətərei nəha rɪmwei pen ia iərmama riti,

iərmama nəha rɪpɪwərispɪwəris."

Nəresien ia nɪkaren səvəi nəmri takis

¹⁹ Nahatən me səvəi Loa mɪne prɪs asori me hənuə tuhəkwtəmhirɪ a Iesu ia nəpɪn nəha ti nəri nə mə həregi mə in rɪni nusɪpekɪniən nəha muəsi irəha i, mətə hənhəkɪr a nərmama.

²⁰ Ro pen irəha kəmhətə amasan in, mhərhi pen nərmama nəpwɪn sə kəmhətə afafa nari həuvən mə tuheikuə ia Iesu mhəres pen nəresien me nəpwɪn mɪn. Nəmə asori me hokeikei mə Iesu trəfwəkour ia nəgkiariien səvənhi, nənə irəha həukurən nəkwtəmhirɪien in tukwe, nənə mhəuvei pen in ia rəgi iəmə Rom sə rauvehi nasoriien məməriəmənə ia kwopun nəha.

²¹ Nəmə me nəha sə kəmhətə afafa nari həuvən mhəres pen Iesu i mə, "Iahatən. Kɪmaha iahəukurən mə nəgkiariien me səim sə ikaməhatən nərmama me irə ratukwatukw. Ip-kopəiti mhə ia nərmama me nəpwɪn, mətə ikaməhatən pərhiən suatuk sə Kumwesən rokeikei mə nərmama tuhesi pen.

²² Ro iamɪnhi irə tiko mɪni pehe ro tukumaha i nətərigɪen səim. Ratukwatukw ia Loa səkɪtaha mə tsərəku pen nəmri takis m Kɪg Sisa uə rekəm?"

²³ Mətə Iesu ruvəukurən raka mə irəha kəmhəikuə a, məmhəres nəresien nəha mə in trəfwəkour ia nəgkiariien səvənhi. Ro pen in rɪni pen ti nɪrəha i mɪnuə,

²⁴ "Həuvei pehe silin riti pwəh iakətə ro. Nənɪmwɪ iərmama sin i ia silin? Nənə nəghi sin i?"

Mɪregi irəha həni mə, "Nənɪmwɪ Kɪg Sisa mɪne nəghi Kɪg Sisa."

²⁵ Mɪregi Iesu rɪni pen ti nɪrəha i mə, "Ianhɪ irə, nərɪmnari me səvəi Kɪg Sisa hiəuvei pen m Kɪg Sisa. Nərɪmnari me səvəi Kumwesən hiəuvei pen m Kumwesən."

²⁶ Nənə irəha ko həkəkwtəmhirɪ mhə Iesu ia nəmri nərmama ti nəri nə mə rɪpkəfwəkour mhə ia nəgkiariien səvənhi. Mətə həkəkɪnari ia nəgkiariien səvənhi, nənə mhəuvehe mhəpnəpen.

Nəresien ia nɪkaren səvəi nərmama səməme həuvəmhə

²⁷ Satusi me nəpwɪn həuvehe ti Iesu. (Satusi me irəha kəmhəni mə iərmama sə ruvəmhə ko rɪpkətui mhə mwi.)

²⁸ Irəha həuvehe mhəres in nəresien riti, mhəni mə, "Iahatən. Moses rɪmərəi pen ia Loa səkɪtaha mə trɪni mɪnuə iərman riti remhə, məpwəh səvənhi pran, mətə tɪnɪnrau rɪwən, piəvi iərman nəha traməkeikei mɪri pran nəha rouərəhi nəkwərəkəwərha me, rouəsɪhəgɪn piəvi iəmə nəha.

²⁹ Mətə nərman sɛfen, irəha piəvnraha me. Sə rasori rɪri pran riti, rouəpwəh nərəhiien iəkunouɪhi riti, remhə, məpwəh səvənhi pran.

³⁰ Piəvni sə resi pen in mwi ro mwi iamɪnhi irə.

³¹ Nənə piəvni sə ro kahar, məmɛvən meste irəha pam sɛfen həiri prən nəha, məmhə pam.

³² Nənə prən nəha rəpwəh nərəhiien iəkunouɪhi riti, məmhə mwi.

³³ Ni pehe ro tukumaha i. Ia nəpɪn nəha Kumwesən tro nərmama hətəi mwi ia nəmhəien, prən nəha səvəi sin ia nərman me nəha sɛfen, ti nəri nə mə irəha pam həməiri in?"

³⁴ Mɪregi Iesu rɪni pen ti nɪrəha i mə, "Ia nitətə ipwet mɪne nərman kəmhəiri nɪpran, nɪpran kəmhəsi pen nərman.

³⁵ Mətə ia nitətə vi sə truvehe, nərman mɪne nɪpran me tuhəpwəh noien iamɪnha irə. Nərman mɪne nɪpran səməme Kumwesən trətə irəha mə hatukwatukw tuhətui mwi ia nəmhəien, nənə mharə ia nitətə vi nəha.

³⁶ Irəha tuhəpwəh nemhəien mwi ti nəri nə mə irəha həmwəhen ia nagelo me. Irəha nīpwnəti Kumwesən me ti nəri nə mə in ro irəha hətūi mwi ia nemhəien.

³⁷ Mətə Moses in mwi rinahatən mə nərmmama səməme həuvməhə tuhətūi mwi. Ia kwopi nəgkiariien sə raməgkiari ia nei naha napw rauak irə mətə ripkahi əmwesi mhə, Moses rinəkwein Iərimənu mīni mə in Kumwesən səvəi Epraham mīne Kumwesən səvəi Aesak mīne Kumwesən səvəi Jekop.

³⁸ Nəgkiariien naha ramahatən pen mə Kumwesən ripko mhə in Kumwesən səvəi nərmmama me səməme həuvməhə, mətə in Kumwesən səvəi nərmmama me səməme kəmhəmīru. Ro iamīnhi irə ti nəri nə mə ia nənimen nərmmama me pam kəmhəmīru.”

³⁹ Ia nəpīn naha nahatən me nepwīn səvəi Loa həni mə, “Iahatən. Nəgkiariien səim ratukwatukw.”

⁴⁰ Irəha həni iamīnhi irə ti nəri nə mə Satusi me hənauris, ko həpwəh nəresien nari riti mwi min.

Kristo in tini sin?

⁴¹ Mətə Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Rəfo kamini mə Kristo in tini Kig Tevit?

⁴² Kig Tevit atukwatukw rīmāni ia Nəkukūə Ol Sam mə,
‘Kumwesən rini pen ti Iərimənu səiou mə,

Əkure ia nīkarek mwatuk,

⁴³ meste tako nərmmama səməme haməmwəki ik həuvehə,
tikərpwi utə tīpage nisum mi ia nirəha.’

⁴⁴ Ia nəgkiariien naha Kig Tevit rinəkwein Kristo mə Iərimənu səvənhi. Mə ro iamīnhi irə rəfo kamini mə in tini Kig Tevit?”

Nərmmama səvəi Iesu tuhaməkeikei mhəsiari ti nahatən me səvəi Loa

⁴⁵ Nəpīn nərmmama me pam kəmhətərig irə, Iesu rini pen ti nərmmama me səvənhi minua,

⁴⁶ “Kīmīaha tihaməkeikei mhəsiari ti nahatən me səvəi Loa. Irəha hokeikei mə tuharkahu ia karkahu əpwəmwis me, mamhan. Ia kwopun kamomaket me ikin hokeikei mə nərmmama tuhəkwein irəha ia nisaiien. Ia nəkwai nīmwfəwaki me səvəi nəkur Isrel hokeikei mə tuhəkure ia kwopun amasan me. Ia nəvegīnien asori me hokeikei mə tuhəkure ia kwopun kamsiai nəmə asori me ikin.

⁴⁷ Irəha kamheikuə ia nīpran me səməme nərman me səvənraha həuvməhə, mamhakres narimnari me səvənraha, nəhə mamho mwi nəfwakīien əpwəmwis me mə nərmmama tuhətōni həsiai irəha tukwe. Kumwesən trərpwīn noien ərəha me səvənraha rasori mwi.”

21

Pran riti ruvei pen səvənhi mane sampam m Kumwesən

¹ Iesu rəti pen mətōni nərmmama nautə səvənraha rasori kamherukw pen mane me səvənraha ia kwopun kamerukw pen mane m Kumwesən ikin.

² Ia nəpīn naha pran riti ruvehe. Prən naha iərman səvənhi remhə məpwəh in. Nautə səvənhi riwən. Ruvehe merukw pen silin ouihi mī kəru.

Iesu rətōni,

³ mīni mə, “Iakani nīpərhienien tukumīaha i prən i nautə səvənhi riwən iərman səvənhi remhə məpwəh in rerukw pen mane rasori məpi raka nərmmama me pam naha.

⁴ Iakani iamīnhi irə ti nəri nə mə nərmmama me naha nautə səvənraha rasori. Həuvehə raka nīpərin a mhəuvei pen m Kumwesən. Mətə prən i nautə səvənhi riwən ruvei pen mane me pam səvənhi sə truvehi nəvegīnien irə.”

Iesu rəgkiari ia nīmwə səvəi Kumwesən

⁵ Nərmmama nepwīn səvəi Iesu kəmhəgkiari ia nīmwə səvəi Kumwesən, mamhəni mə ramasan pik ti nəri nə mə kīno ia kəruətərei amasan me mīne narimnari amasan me kīməuvei pen m Kumwesən. Nənə Iesu rini mə,

⁶ “Narimnari me i kīmīaha hīamətōni, tukamevən tukousi testesi pam, kəruətərei riti ko rəpwəh nərər əknekīnien ia riti.”

⁷ Miregi irəha hərəs pen in mə, “Iahatən. Narimnari me i tuhəuvehe tīnesən? Nəfe nīmətətien truvehe mahatən pen mə nəpīn səvəi narimnari me i ruvəuvehe ipaka?”

⁸ Miregi Iesu rini mə, “Kīmīaha tihaməsiari kamo iərmmama riti reikuə ia kīmīaha. Nərmmama həpik tuhəuvehe ia nəgkhi, mhəni mə irəha Kristo, mhəni mwi mə nəpīn səvəi narimnari me i ruvəuvehe ipaka. Mətə kīmīaha tihəpwəh nukurīəsien ia nirəha.

⁹ Kīmīaha tihəregi nərmmama tuhəvisau ia naruagənien me səməme nərmmama kamho ia nirəha me, mamho mwi ia nərmmama səməme kəmhərīmənu. Nəpīn tihəregi, tihəpwəh

nehékirien, ti nəri nə mə nəri nəha traməkeikei mukupwən muvehe, mətə ripko mhə ihi nəpin sampam.”

¹⁰ Iesu rarə mini pen mwi ti nirəha i mə, “Nərmama ia kwənəkwus riti tuhəskəmter mharuagən irəha nərmama ia kwənəkwus əpə. Nərmama səvəi kig riti tuhəskəmter mharuagən irəha nərmama səvəi kig əpə.

¹¹ Nimwnimwien asori me tuhəkiu. Ia kwopun me nepwin nukumhə trahi nərmama. Nemhəien skai me tuhəuvehe tuhəuraha nərmama. Nənə narimnari me nərmama tuhətoni həhekir i mine nimtətien asori me tuhəuku pen ia nimagouagou.

¹² Mətə nəpin narimnari me nəha həpkuvehe mhə ihi, nərmama tuhəkwətəmhiri kimiaha ia rəginraha, mhometə kimiaha. Irəha tuhəuvei pen kimiaha ia rəgi nənə asori me ia nəkwai nimwəfwaki me səvəi nəkur Isrel. Ti nəri nə mə kimiaha nərmama me səiou, nənə asori me nəha tuhəuvehi puwnimwə kimiaha ia kalapus, nənə mhərpwi irapw kimiaha ia nəmri kig me mine nəmri nərmama səməme kamhərimənu.

¹³ In i nəpin səkimiaha tihəni irapw nəgkiariien amasan səiou irə.

¹⁴ Ro iamihni irə mine kimiaha tihəpwəh nətərig pikien ia nəfe nəgkiariien səkimiaha tihəni pen ti nirəha i.

¹⁵ Tou takuvei pehe nəgkiariien mine nukurəni m kimiaha. Nərmama me nəha səməme kamhəmwəki kimiaha tuhəregi nəgkiariien me səkimiaha, irəha riti ko ripkousi raka mhə, uə trini neikuəien irə.

¹⁶ Tata me mine mama me səkimiaha me, mine piəvmiaha me, mine nərmama ia kwənəkwus me səkimiaha me, mine kimiaha me nepwin tuhəuvei pen kimiaha ia rəgi nərmama səməme haməmwəki kimiaha. Nənə irəha tuhəusi əpune kimiaha nepwin.

¹⁷ Nərmama me pam tuhəmwəki kimiaha ti nəri nə mə kimiaha nərmama me səiou.

¹⁸ Mətə nimwai nukwənemiaha nə ia kəmkapwəmiaha kuatia ia nirəha tripkwən mhə.

¹⁹ Kimiaha tihaməkeikei mhərer əknekin ia nahatətəien səkimiaha. Ia noien i tihəuvehi nimiruien.”

Naruagən me səvəi nəkur Rom tuhəuvehe mhəuraha Jerusalem

²⁰ “Mətə nəpin kimiaha tihətoni naruagən me həpik həuvehe mheikurkurau ia Jerusalem, tihaməkeikei mhəukurən mə tripkə mhə tui nənə irəha tuhəuraha pam kwopun i.

²¹ Ia nəpin nəha, nərmama ia tənə Jutia tuhəməkeikei mhəp mhəuvən ia təkue me. Səməme kamharə ia nəkwai taon i tuhəməkeikei mhəier. Nənə səməme kamharə irua tuhəpwəh nuwnimwə peheien mwi irə.

²² Nəpin nəha in nəpin sə Kumwesən trərpwin noien ərəha me irə, mo nəgkiariien me pam səməme kimərai pen ia Nəkukuə Ikinan həuvehe mhəukuə.

²³ Trərəha anan ti nipran me səməme tuhəpəmpəm mine səməme tuhəməuvei pen kənuu m nəkwərhakwərha əmtəmetə me ia nəpin nəha, ti nəri nə mə nəmisəien asori treste tiprənə i. Niemaha səvəi Kumwesən trəuiui nərmama me ia kwopun i.

²⁴ Tukəpi əpune nepwin ia nau, nənə kəkwətəmhiri nepwin kuvehi irəha həuvən mhə slef me ia nirəha ia tənəmtənə me. Nənə nərmama ripko mhə irəha nəkur Isrel tuhəvən testesi Jerusalem, mhərimənu ia nəkur me ikin meste nəpin səvəi nərmama ripko mhə irəha nəkur Isrel tro sampam.”

Iəməti Iərmama truvehe mwi

²⁵ “Nənə nimtətien me tuhəuku pen ia meri, məkwə, mine kəməhau me. Ia təkure tiprənə i nərmama ia tənəmtənə me tuhəhekir, mhəreirei ti nəri nə mə təsi raməkwpəpahar pik, mamə peiau peiau asori me.

²⁶ Nərmama tuhətoni nəfe truvehe meste tiprənə i, nənə həhekir pik, mhemhə rasi tukwe. Narimnari me ia nimagouagou həkai pik, Kumwesən trikiuku ia nirəha.

²⁷ Ia nəpin nəha irəha tuhətoni iou, Iəməti Iərmama, ia reri nəpuə riti, iakəuvehe ia niskəien mine nukuraanien asori.

²⁸ Nəpin kimiaha tihətoni narimnari me nəha hənəməier pehe, tihərer atukwatukw, mhəkwtə, ti nəri nə mə nəpin səkimiaha sə takeivinari nari ia kimiaha ruvəuvehe ipaka.”

Iesu rusipekin ia nei niemis

²⁹ Nənə Iesu rini nusipekinien riti ti nirəha i mə, “Hətə ro nei niemis mine nei me pam.

³⁰ Nəpin hənəməpirpir kimiaha hiətoni mhəukurən mə nəpin səvəi nəpnəpanien ruvəuvehe ipaka.

³¹ Rəmwhen a mwi, nəpın kımıaha tıhətonı narımmarı me i hənəmæıer pehe, tıhəukurən mə nıtətə sə Kumwesən ramərımənu irə ruvəuvehe ipaka.

³² İakani nıpərhenıen tukumıaha i mə nərmama səməme kəmhəmıru təkwtəkıwını mıne tuhəpwəh nemhə pamıen meste narımmarı me pam i hæıer pehe.

³³ Neıai mıne tıprənə trouıwən, mətə nəgkıarııen me səıou tuhəpkıwən mhə.”

Nərmama tuhaməkeıkeı mhətui amasan mhəpwəh nəprııen

³⁴ Nənə İesu rını mə, “Mətə kımıaha tıhaməkeıkeı mhəsıarı, mhəpwəh nourahıen nəpın səkımiaha ia nœıen lafet me, uə ia nənimwııen nənimwııen skai mhakonə irə, uə ia nətarıg pıkıen ia narœıen səkımiaha ia tıprənə i. Rərəha nəpın nəha səıou truvehe məsgatukw ia kımıaha rəmwhen kwənkru ruəsi kımıaha.

³⁵ İakani iamınhi irə tı nərı nə mə nəpın nəha treste nərmama pam ia təkure tıprənə i.

³⁶ Mətə ia nəpın me kımıaha tıhaməkeıkeı mhətui amasan, mhəpwəh nəprııen. Tıhəfwaki mə nəpın narımmarı me nəha truvehe irə nıskalıen səkımiaha trəmwhen tı narakalıen irə, nənə mhærer ia nənımek, İou İəmətı İərmama.”

³⁷ İa nəpın me pam İesu ramahatən nərmama ia nımwə səvæı Kumwesən, mətə ia nəpın rıer ia taon, mevən məprı i Təkıar Olıf.

³⁸ Nənə ia nəpnəpın anan nərmama me həuvehe mwi tukwe fwe ia nımwə səvæı Kumwesən mə tuhətərıg in.

22

Nəmə asorı me həræı sun mə tuhəkwtəmıhırı İesu

¹ Nəvegınıen asorı nəha nəkur İsel kəmhani bred sə yıs rıwən irə ruvəuvehe ipaka. Nəvegınıen asorı nəha nəghın nə Pasova.

² Prıs asorı me mıne nahatən me səvæı Loa kəmhətui suatuk rıtı mə tuhəuvən əfafa mhousı əpune İesu tı nərı nə mə kəmhhekır nərmama.

³ İa nəpın nəha Setan ruvnmwə ia reri Jutas, iəmə nəha kani mwi in mə İskarıot, in rıtı ia nərmama me tıwelef səvæı İesu.

⁴ Nənə Jutas rəpwəh irəha mevən tı prıs asorı me mıne nəmə asorı me səvæı narıuagən me sə kəmhətui tı nımwə səvæı Kumwesən, məgkıarı mınraha mıni mə rukurən nətıııen suatuk rıtı tı nuvei penıen İesu ia rəgınraha.

⁵ Nəpın irəha hæregı, rerınraha ragıen. Həni sımwın mə tuhəuveı pen mane mıne.

⁶ Ro pen Jutas rəsənı, nənə mınamətui nəpın rıtı nərmama həıwən irə mə truvei pen İesu ia rəgınraha.

İesu raməpnəpenə mə trænı nəvegınıen səvæı Pasova

⁷ Nəvegınıen asorı nəha nəkur İsel kəmhani bred sə yıs rıwən irə ruvəuvehe. İa nəpın nəha kəmhousı əpune kwətı sıpsıp me səvæı Pasova.

⁸ Ro pen İesu rərıhi pen Pıta mıne Jon, mıni mə, “Rouevən, rouəpnəpenə ia nəvegınıen səvæı Pasova sənətaha, pwəh sanı.”

⁹ Mıregı krounı pen tukwe in mə, “İkokeıkeı mə kımırau trouəpnəpenə irə pəkı?”

¹⁰ Mıregı in rını pen tı nırau i mə, “Rouregı ro. Nəpın kımırau tırouıer pen fwe ia taon, iərman rıtı trəpı raka kımırau ia suatuk, mauvehi tıkınarı rıtı nıı rıkuər irə. İroukurırə pen in rouuvnmwə ia nımwə nəha in trıvnmwə irə,

¹¹ nənə rouııı pen tı iəmə asorı səvæı nımwə nəha mə, “İahatən səkıtaha ranı pehe tukw ik i mə nımwə əfo nəha tahanı pəri nəvegınıen səvæı Pasova kımıaha səıou me nərmama me ikın?”

¹² Nənə in trırı kımırau mevən fwe irənhə ia nımwə nəha mahatən rum asorı rıtı. Narımmarı me pam hənəmək raka fwe ikın. İa rum nəha kımırau tırouəpnəpenə tukıtaha.”

¹³ Nənə ırau krouevən rouətə narımmarı me pam rosi İesu rıməni pen tı nırau i. Nənə krouəpnəpenə ia nəvegınıen səvæı Pasova.

İesu raməni narı irəha nərmama me səvənhi

¹⁴ Nəpın səvæı nənııen narı ruvəuvehe. İesu rəkure ia kwopun kəmənı narı ikın irəha aposol me səvənhi.

¹⁵ İa nəpın nəha in rını pen tı nıərəha i mə, “İakınokeıkeı pık mə kurırə ko nəmısæıen mıou, takukıpwən məni nəvegınıen i səvæı Pasova kıtaha m kımıaha.

¹⁶ İakani pehe tukumıaha i İou tapkəni mhə mwi nəvegınıen səvæı Pasova meste nıpwııı nəvegınıen i truvehe mukuə ia nıtətə sə Kumwesən ramərımənu irə.”

¹⁷ Nənə Iesu ruvehi kap waen, məfwaki mīni vivi Kumwesən tukwe, nənə mīni mə, “Kīmiaha pam tuhəvehi nəri, mhənimwi.

¹⁸ Iakani pehe tukumiaha i ipwet mīne mamevən tapkənimwi mhə mwi waen meste nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə truvehe.”

¹⁹ Kurirə irə in ruvehi bred, məfwaki mīni vivi Kumwesən tukwe, nənə məkwsen, muvei pen mīnraha, mīni mə, “In i nīpwrak sə takuve pen tukumiaha. Kīmiaha tihəməkeikei mamho iamīnhi irə mə rerimīaha ramrhi iou.”

²⁰ Rəmwən a mwi nəpin irəha hənani raka nari, Iesu ruvehi kap waen, mīni mə, “Kap i in i nəgkiariien vi səvəi Kumwesən. Nitek sə traiu tukumiaha trərihi tərini əknekin nəgkiariien nəha.

²¹ Mətə həregi ro. Iərmama sə truvei pen iou ia rəgi nərmama səməmə kamhəmwəki iou raməkure kimrau mīn.

²² Iou, Iəməti Iərmama, takaməkeikei memhə rəmwən kimərfi mə tuko ia nīrak, mətə trərəha anan ti Iərmama sə truvei pen iou ia rəgi nərmama səməmə kamhəmwəki iou.”

²³ Nəpin Iesu rini nəgkiariien nəha, irəha hənəmərəs irəha me i mə sin nəha ia nīraha tro iamīnha irə mīne.

Nərmama me səvəi Iesu həres irəha me mə sin ia nīraha in rasori

²⁴ Ia nəpin nəha nərmama me səvəi Iesu hənəmərəs mīnraha me, mamhəres irəha me i mə sin ia nīraha in rasori.

²⁵ Nənə Iesu rini pen ti nīraha i mə, “Kig me səvəi nərmama me rīpko mhə irəha nəkur Isrel kamhərimənu ia nīraha. Səməmə hasori ia nīraha kani irəha mə Nərmama səvəi Nasitiuen.

²⁶ Mətə kīmiaha tihəpwəh noien iamīnha irə ia kīmiaha me, rekəm. Iərmama nəha ia kīmiaha in rasori traməkeikei muvehe məmwən iərmama nəha ia kīmiaha nuk səvənhi rouihi. Nənə iərmama nəha ia kīmiaha in ramiri pen kīmiaha ia suatuk sə tihesi, traməkeikei muvehe məmwən iərmama sə ramo tukwini nari m kīmiaha.

²⁷ Sin nəha in rasori, iəmə asori sə raməkure maməni nari uə səvənhi iotukwininari sə rasui raka nəveginien səməni? Kīmiaha hiəukurən mə iəmə asori sə raməkure maməni nari in rasori. Mətə ia rerimīaha iou iakamo rəmwən iotukwininari sə rasui raka nəveginien səməni.

²⁸ Kīmiaha i hiəpkap raka mhə ia nīrak nəpin iakinərə ia nəsəsaiuen me səiou.

²⁹ Ro pen rəmwən ia Tata səiou rīməuvei pehe nasoriien miou mə takərimənu, iou mwi takuvei pehe nasoriien m kīmiaha mə tihərimənu.

³⁰ Ia nitətə səiou sə takərimənu irə, kīmiaha tihəkure ia tepol səiou, mhəvegin, mhənimwi, nənə mhəkure ia jea me, mhərimənu ia kwənəkwas me twelef səvəi nəkur Isrel.”

Iesu rini mə Saemon Pita trini m kahar mə in rīreirei Iesu

³¹ “Saemon, Saemon. Regi ro! Setan rīnəres raka Kumwesən i mə trəsəni pen kīmiaha ia rəgin. In rokeikei mə truai kīmiaha rəmwən iərmama ruai nuni wit mīne tekīn.

³² Mətə iakinəfwaki raka tukw ik mə nahatətəien səim trəpwəh nīmweien. Nənə nəpin tikrərig muvehe mwi tukw iou, tikaməkeikei mo nahatətəien səvəi piām me ruvehe miskai.”

³³ Miregi Pita rini pen tukwe in mə, “Iərimənu. Iakamərəer mwatuk mə takuvnimwə ia kalapus krau mik, uə takemhə krau mik.”

³⁴ Miregi Iesu rini mə, “Pita. Iakani pehe tukw ik i ia nəpin a i rəjə trəpwəh nakakaien meste tikini m kahar mə ikreirei iou.”

Nəgkiariien ia Nəkukua Ikinan traməkeikei muvehe mukua

³⁵ Nənə Iesu rini pen ti nīraha i mə, “Fwe kupwən, nəpin iakinərhi pen kīmiaha mə tihəvən mhəvisau, hio rəmwən iakiməni, hiəpwəh nuvehiien tənəripw sə hiaməvai pen mane uə tinari irə mīne put me səkīmiaha. Nənə rafo? Nari riti rīməiwən tani kīmiaha?”

Miregi irəha həni mə, “Rekəm. Nari riti riwən.”

³⁶ Miregi Iesu rini pen ti nīraha i mə, “Mətə təkwətəkuni trini mīnuə iərmama riti səvənhi fwe tənəripw sə ravai pen mane uə tinari irə, pwəh ruvehi. Nənə trini mīnuə iərmama riti səvənhi nau səvəi naruağəniēn riwən, pwəh rəmri pen nəmri nari ia kot səvənhi, muvehi riti irə.

³⁷ Iakani pehe tukumiaha i nəgkiariien i ia Nəkukua Ikinan traməkeikei muvehe mukua ia nīrak. Rini mīnuə ‘Kəvsini pen in irəha nərmama səməmə kamhəruī loa.’ Nəgkiariien i kimərari pen ia Nəkukua Ikinan raməgkiari ia nīrak, rīnakua nəha təkwətəkuni.”

³⁸ Miregi irəha həni mə, “Iərimənu. Ətə ro! Nau kəru i səvəi naruağəniēn.”

Miregi Iesu rini pen ti niraha i ma, "Nemwhen."

Iesu ramafwaki ia Takuar Olif

³⁹ Iesu rier ia taon, mevæn ia Takuar Olif ramwhen ramo ia naruaræv me pam. Narmama me savæhi kamhækuriræ in.

⁴⁰ Næpin in rapirapw ia kwopun naha, rini pen ti niraha i ma, "Kimiaha tihæfwaki mæ tihæpwæh nimweien ia nærahæien."

⁴¹ Nænæ in ræpwæh iraha mevæn isipwin kwopti, minimwi nukurhun mi, mæfwaki,

⁴² mini mæ, "Tata. Trini minuæ ratukwatukw ia næterigien sæim, tikuvehi raka kap i pwæh iakæpwæh nænimmwien. Mætæ tikæpwæh noien ramwhen sæ iakokeikei, tiko ramwhen sæ iakokeikei."

⁴³ Ia næpin naha agelo riti ruku pen ia neiai mier irapw ti Iesu mo in riskai mwi.

⁴⁴ Nænæ ti næri næ mæ Iesu riregi ræraha anan, ræfwaki æmisæ mwi. Niseseien savæhi ruvehe mamwhen ia netæ sæ ramæramæri pen ia tiprænæ.

⁴⁵ Næpin in ræfwaki pam, miskamter, mevæn mwi ti nærmama me savæhi, mætoni mæ hænapri ti næri næ mæ rerinraha ræpou.

⁴⁶ In rini pen ti niraha i ma, "Ræfo kimiaha hiamapri? Hætui, mhæfwaki mæ tihæpwæh nimweien ia nærahæien."

Narmama hækwæmhiri Iesu

⁴⁷ Næpin Iesu ramægkiari ihi, nærmama hæpik hæuvehe. Iæmæ naha, næghin næ Jutas, riti ia twelef nærmama me savæi Iesu, ramiri iraha. In ruvehe ipaka ti Iesu mæ trakei min,

⁴⁸ mætæ Iesu rini pen tukwe in mæ, "Jutas. Ræfo? Ikuæ tiko pui iou, Iæmæti Iærmama, ia nakeien?"

⁴⁹ Næpin nærmama samæme kamhærer ipaka ti Iesu hætoni næfe trukuriræ mier pehe, hæni mæ, "Iærimænu. Kimaha tahæfo? Tahærai iraha ia nau me sækimaha me uæ rekæm?"

⁵⁰ Nænæ iraha riti rærai iærmama sæ ramo tukwini nari m pris asori anan mærai raka nikare nifregin mwatuk.

⁵¹ Mætæ Iesu rini mæ, "Nemwhen næ!" Nænæ mirapi nifregin, momasan.

⁵² Iesu rægkiari m pris asori me, mine naruagan me naha kamhætui ti nimwæ savæi Kumwesæn, mine namæ asori me savæi nækur Isrel samæme hæuvehe mæ tuhækwæmhiri in. In rini mæ, "Ræfo hiamæuvehi nau me mine nipærpæri nei me mamhæuvehe mæ tihækwæmhiri iou iamini iræ? Næterigien sækimiaha rinuæ iou rakres riti uæ?"

⁵³ Nærineiv m neis mine kitaha miou samaræ ia nækwai nimwæ savæi Kumwesæn. Ræfo hiæpwæh nækwæmhiriien iou ia rægimiaha ia næpin naha? Mætæ in i næpin sækimiaha, næpin niskæien savæi næpitævien trærimænu ia kimiaha."

Pita rini mæ in rireirei Iesu

⁵⁴ Ia næpin naha nærmama me naha hækwæmhiri Iesu, mhæiri mhæuvæn ia nimwæ savæi pris asori anan. Pita rakuriræ, mætæ ræpwæh nevænien ipaka.

⁵⁵ Næpin iraha hærkwumen pam napw riti ia nikare nimwæ naha, mhækure pæri, Pita ramækure iraha minraha.

⁵⁶ Nænæ pran riti sæ ramo tukwini nari rætoni in ramækure ipaka ti napw. Ramætæ amasan in, nænæ mini mæ, "Iæmæ i in mwi rinamavæn pæri irau Iesu."

⁵⁷ Mætæ Pita rini mæ, "Rekæm, præn i. Iakreirei iæmæ naha."

⁵⁸ Næpin ouihi a rukurau, nænæ iærmama riti mwi rætoni in mini mæ, "Ik riti mwi ia niraha." Mætæ Pita rini mæ, "Iæmæ i, ripko mhæ iou."

⁵⁹ Næpin ouihi a ramwhen ia aoræ riti rukurau, nænæ iærmama riti mwi rægkiari skai, mini mæ, "Nipærhienien i. Iæmæ i in mwi rinamavæn pæri irau Iesu. Kwa in mwi iæmæ Kalili naha."

⁶⁰ Mætæ Pita rini mæ, "Iæmæ i, iakreirei næfe i iakamægkiari iræ." Tækwækwuni a mwi, næpin ramægkiari ihi, ræiæ rakaka.

⁶¹ Nænæ Iærimænu sækitaha ruvsini, mæti pen mætæ Pita. Nænæ Pita rerin rirhi nægkiariien i savæi Iærimænu sækitaha. Rimæni pen tukwe in mæ, "Ia næpin a i kuriræ ræiæ rakaka, tikini m kahar mæ ikreirei iou."

⁶² Nænæ Pita rier mevæn iruæ mirapi nasækien.

Iesu rærer ia næmri namæ asori me savæi nækur Isrel

⁶³ Ia næpin naha næmæ me naha samæme kamhærer tukuahag Iesu, kamhæuæsi in, mamharis ækenhin iræ.

⁶⁴ Iraha housæman mwi nænimen, nænæ mamhæres in mæ, "Ni ro nægkiariien sæ ruku pen ti Nænimmwin mæ sin ruasi ik!"

⁶⁵ Nənə həni mwi nəgkiariien me rīpik mwi, mamhəni ərəha in irə.

⁶⁶ Nəpən ruvəran nəmə asori me səvəi nəkur Isrel mine pris asori me mine nahatən me səvəi Loa housəsımwın irəha me. Nənə nərmama me həiri İesu, mhəuvən, mhərpwi irapw in ia nəmrinraha. Nənə nəmə asori me i həni mə,

⁶⁷ “Trini minuə ik Kristo, ni pehe tukumaha i.”

Mətə İesu rini pen ti nirəha i mə, “Ko iakini pehe tukumiaha i, ko kimiaha hiəpkini mhə niyərhienien irə.

⁶⁸ Ko iakəres nəresien riti m kimiaha, ko hiəpkosəripin pehe mhə miou.

⁶⁹ Mətə nəha təkwəkwuni mine mamevən iou, İəməti İərmama, təkəkure ia nikare Kumwesən mwatuk sə in niskaiien səvənhi rasori.”

⁷⁰ Miregi irəha pam həni mə, “Ro iamınhi irə ik Tini Kumwesən?”

Miregi İesu rini pen ti nirəha i mə, “Hiəməni mə iou i in i.”

⁷¹ Miregi həni mə, “Kitaha tsətui mwi İərmama riti mwi mə trini pui in ti nəfe? Səuvəregi raka mə in rini ərəha Kumwesən. Ruku pen atukwatukw ia tərhun.”

23

İesu rərer ia nəmri Paelat

¹ Ia nəpən nəha nərmama pam ia kusen nəha həskəmter, mhəiri İesu, mhəuvən, mhərer ia nəmri Paelat.

² Nəpən kamhərer ia nəmri Paelat, həni ərəha İesu i mə, “Kimaha iahətoni İəmə i ramiri əpə iti kimaha nəkur Isrel, mamınise kimaha mə təhəpwəh nərəku penien nəmri takis m Kig Sisa. In rani mwi mə in Kristo, İərmama sə trərimənu ia kimaha.”

³ Miregi Paelat rəres İesu i mə, “Ik kig səvəi nəkur Isrel?”

Miregi İesu rini pen tukwe in mə, “Ik ikani.”

⁴ Nənə Paelat rini pen ti pris asori me mine nərmama me pam nəha mə, “İakətə iamınhi irə mə nərəhaien riwən ia İəmə i.”

⁵ Mətə irəha həgkiari skai, mhəni mə, “Mətə İəmə i ramahatən nərmama me pam ia tənə Jutia, mamə irəha haməvisə minraha me. In rino stat fwe ia tənə Kalili muvehe meste nari ia kwopun i.”

İesu rərer ia nəmri Herot

⁶ Nəpən Paelat riregi nəgkiariien nəha, rəres mə, “İəmə i in İəmə Kalili uə rekəm?”

⁷ Nənə nəpən Paelat riregi mə İesu ruku pen ia kwopun nəha Herot ramərimənu ikin, rərhi pen in revən tukwe, ti nəri nə mə ia nəpən nəha Herot mwi fwe Jerusalem.

⁸ Nəpən Herot rətə İesu, rerin rağien pik. Tui kwopti rokeikei mə trətoni, ti nəri nə mə ramregi kani nəğhin, nənə mokeikei mwi mə trətoni İesu ro nımtətien riti.

⁹ Ro pen Herot rəres İesu nəresien me rīpik, mətə İesu rīpkini mhə nəgkiariien riti.

¹⁰ Ia nəpən nəha pris asori me mine nahatən me səvəi Loa həskəmter, mamhəgkiari skai, mamhəni ərəha İesu.

¹¹ Herot mine naruagən me səvənhi kamhətə ərəha in, mamharis əkenhin irə. Nənə Herot rini nəkwən mə irəha tuharkahu pen karkahu amasan riti min. Nəpən hənarkahu pen raka min, Herot rərhi pen in rirərig mevən ti Paelat.

¹² Ia nəpən nəha Herot mine Paelat krouvehe rouəkwein irau me mə iou riti. Mətə kupwən krouəmwəki irau me.

Paelat rəsəni pen İesu ia rəgi naruagən me

¹³ Paelat rousəsımwın pris asori me mine nəmə asori me səvəi nəkur Isrel

¹⁴ İəni pen ti nirəha i mə, “Kimiaha hiəməuvehi İəmə i, mhəuvehe, mhərpwi ia nənimek, mamhəni mə ramiri raka nərmama ia suatuk atukwatukw. İakinəkiri raka noien səvənhi ia nəmrimiəha, mətə İəpkətəni mhə nari riti ro rərəha rəmwhen nəgkiariien me nəha kimiaha hiəməni, mamhəuəsi in irə.

¹⁵ Herot mwi rīpkətəni mhə nari riti ro rərəha. Ro pen rərhi pehe in rirərig mwi muvehe tukutaha. Hətə ro! İəmə i rīpko mhə nari riti sə rəmwhen mə tukousi əpune in tukwe.

¹⁶ Ro iamınhi irə təkərisi in, nənə məsəni in rier ia kalapus mamevən.”

¹⁷ a

¹⁸ Mətə nərmama me nəha irəha pam həkwein əpwəmwis mə, “Uvehi irapw İəmə nə məsəni Parapas rier ia kalapus tukumaha.”

¹⁹ (İəmə nəha Parapas raməmak ia kalapus ti nəri nə mə rīmərkwumen naruagənien riti ia taon nəha Jerusalem, nənə mousi əpune mwi İərmama.)

22:67: Jon 3:12, 8:45, Jon 10:24 **22:69:** Wok Me 7:56 **22:70:** Luk 4:3,9 **23:2:** Luk 20:25 **23:3:** 1Tim 6:13

23:7: Luk 3:1 **23:8:** Luk 9:9 **a 23:17:** Nəkukua me rīpik kimərai pen Niutestamen irə ia nəgkiariien səvəi nəkur Kris kupwən kwopi nəgkiariien ia vas 17 riwən.

²⁰ Paelat rarə mægkiari mwi minraha ti nəri nə mə rokeikei mə trəsəni Iesu rier ia kalapus mamevən.

²¹ Mətə irəha kamhəkwein əpwəmwis mə, “Ərui tərini pen in ia nei kamarkuau! Ərui tərini pen in ia nei kamarkuau!”

²² Nənə Paelat rarə mægkiari sə ro kahar irə, mini pen ti nirəha i mə, “Ti nəfe? Nəfe nərəhaien in rino? Iakinətə raka in mə ripo mə noien ərəha riti sə rəmwhen mə tukousi əpune in tukwe. Ro iamini irə takərisi in, nənə, məsəni in rier ia kalapus mamevən.”

²³ Mətə irəha haməmwur, mamhəkwein əpwəmwis, mamhəni mə tukaməkeikei kərui tərini pen Iesu ia nei kamarkuau. Irəha həkwein əpwəmwis iamini irə mamhəuvən meste

²⁴ Paelat rini mə tro nəkwandraha.

²⁵ Iəmə nəha Parapas sə kiməuvehi puvnimwə in ia kalapus ti naruagəniən mine nousi əpuneien iərmama Paelat rəsəni in rier ia kalapus mamevən, mətə ruvei pen Iesu ia rəgi naruagən me səvənhi mə irəha tuho irə rəmwhen ia nəmə asori me səvəi nəkur Isrel hokeikei.

Naruagən me həruvi tərini pen Iesu ia nei kamarkuau

²⁶ Naruagən me nəha həiri Iesu, mhəier ia taon, mhətoni iəmə Saerin riti nəghin nə Saemon. Ruku pen ia kwopun riti iruə mauvehe ia taon. Irəha həkwtəmhiru in, mhəmri pen nei kamarkuau səvəi Iesu ia nuran, nənə mhəkeikei min mə trəvrani mukurirə Iesu.

²⁷ Nərmama me həpik kamhəkurirə Iesu. Nipran me həpik irəha minraha kamhəpi, mamhasək asori tukwe.

²⁸ Mətə Iesu ruvsini, məti pen mətə irəha, mini mə, “Niprən Jerusalem me. Kimiaha tihəpwəh nasəkien tukw iou, mətə tihəsək tukumiaha me mine nipwnətimiaha me.

²⁹ Nəpin riti sə rauvehe trərəha anan. Tukini iamini irə mə nipran me səməme həpkəkwhakwen mhə, mhəpkuvei pen raka mhə kənunū m iəkunouih, irəha həukurən nagienien.

³⁰ Ia nəpin nəha nərmama tuhəni pen ti təkue me mə ‘Həkure tərini kimaha’ mine nəpatu me ‘Housəman kimaha.’

³¹ Mə nərmama kamho narimmari me i nəpin nei ramərə ihi tukəfo irə nəpin nei ruvehe mimhi?”

³² Nənə naruagən me kamhəiri iəmə ərəha mi kərui, mhəier mə tuhousi əpune irau irəhar Iesu.

³³ Irəha həuvehe ia kwopun nəha kani mə Kerhə səvəi Iərmama. Ia kwopun nəha həruvi tərini pen Iesu ia nei kamarkuau, mhərui tərini pen mwi iəmə ərəha mi nəha ia nei kamarkuau, riti ia nikare Iesu mwatuk, riti ia nikaren mour.

³⁴ Nənə Iesu rini mə, “Tata. Tikəpwəh nərpwinien tai noien ərəha səvənraha ti nəri nə mə həirei nəfe i kamho.” Nənə irəha həuui kirkiri tinari me səvənhi, mhəuini nari riti sə trahatən pen sin truvehi nəfe tinari səvənhi.

³⁵ Nərmama ia kwopun nəha kamhərər mamhəspau ia Iesu, mətə nəmə asori me səvəi nəkur Isrel kamharis əkenhin irə, mamhəni mhənə, “In riməuvehimiru nərmama me həpik. Trini minuə in Kristo pərhiən sə Kumwesən ruvər fi raka in, ramasan mə ruvehimiru atukw a in.”

³⁶ Naruagən me irəha mwi kamharis əkenhin irə, mamhəuvehe ipaka tukwe, mamhəmwur mə tuhəuvei pen waen sə rəfiə min,

³⁷ mamhəni mə, “Trini minuə ik kig səvəi nəkur Isrel pərhiən, uvehimiru atukw ik!”

³⁸ Ia kənkəpwə irənhə irə nəkukuə riti kimərəi mə Iesu tremhə ti nəfe. Rini mə: *In I KiG Səvəi Nəkur Isrel*

³⁹ Iəmə ərəha mi nəha sə krouəgher ia kwopun nəha riti rini ərəha Iesu i, mini mə, “Ik Kristo uə rekəm? Uvehimiru atukw ik mine kimrau!”

⁴⁰ Mətə in riti rinis in, mini mə, “Rosi ipkehekər mhə Kumwesən uə? Kwa kiməuvei pehe nərpwinien mik rəmwhen a mwi irə.

⁴¹ Ratu kwatukw a mə kamousi əpune krau iamini. In i tai noien ərəha səkrau. Mətə iəmə i ripo mə nari riti rərəha.”

⁴² Nənə iəmə nəha rarə mini mwi mə, “Iesu. Rerim tramrhi iou nəpin tikərimənu ia nitətə səim.”

⁴³ Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Iakani nipərhiənien tukw ik i. Ipwet tikərə krau mik ia kwopun amasan nəha Parataes.”

Iesu remhə

⁴⁴⁻⁴⁵ Ipaka ti kurkwai nāpin ia ran nukuraanien sāvai meri riwān. Nāpitāvien ruvehe mousaman kwopun me pam ia tōnā naha meste aoa kahar rukurau. Ia nāpin naha tinari sē rāgher tukuahag rum sē ro ikinan anan fwe ia nākwai nimwā sāvai Kumwesān reitehi nīpārin kāru.

⁴⁶ Nānā Iesu rākwein āpwāmwis mīni mā, “Tata. Iakāmri pehe nānimwik ia rāgim.” Rīni nāgkiariien naha, nānā muvehi neiahagian sāvānhi sampam, memhā.

⁴⁷ Iaruagān riti sāvai nākur Rom naha in rasori ia naruagān me iraha pam hantret. Nāpin rātoni Iesu mā rīnāfemhā irā, rāgnāgīni Kumwesān, mīni mā, “Nīpārhiēnien. Iām i in iām atukwatukw.”

⁴⁸ Nānā nārmama me pam sāmame hānousāsīmwin iraha me fwe ikin ti nāspaiuen ia nāri naha kīno ia Iesu, nāpin hātoni, hārārig pen imwānraha, mhāregi rārāha, mamhāruī kwānpwenhinraha tukwe.

⁴⁹ Nārmama me pam sāmame hāukurān Iesu, mīne nīpran me naha sāmame hānamākuriā in fwe ia tōnā Kalili, kamhārer isipwīn, mamhāspau ia narimnari me naha.

Josef rārkwafā nīpwrai Iesu ia nīpāgi kārūātereī

⁵⁰⁻⁵¹ Iārmama riti nāghin nā Josef. Imwāni nā Aramatia taon riti sāvai nākur Isrel. Josef in ramākure iraha nāmā asori me sāvai nākur Isrel nāpin housāsīmwin iraha me. Nōien sāvānhi ramasan matukwatukw. Nāpin nāmā asori me hānārai sīmwin mā tukousi āpune Iesu, Josef rīpkāsēni mhā. Ia nāpin me in rameitenhi mā trātoni nītātā sē Kumwesān ramārimānu irā ruvehe.

⁵² Josef revān ti Paelat, māres mā ko rāsēni in ruvehi nīpwrai Iesu.

⁵³ Nāpin Paelat rāsēni, Josef revān, muvehi raka nīpwrai Iesu ia nei kamarkuauī, nānā muvegi ia tinari kani mā linen, mevān māmri pen ia nīpāgi kārūātereī sē kinārai ārori raka, kīpkāmri pen raka mhā nīpwrai iārmama riti ikin.

⁵⁴ In i nāpin kamāpnāpēnā irā ti Sapat, Sapat ruvāuvehe ipaka.

⁵⁵ Nīpran me naha sāmame hāmāier ia tōnā Kalili, mhākuriā Iesu mhāuvehe, iraha hākuriā Josef i, nānā mhātoni nīpāgi kārūātereī naha mīne Josef rāfāmri pen nīpwrai Iesu irā.

⁵⁶ Nāpin hātoni pam, hārārig, mhāpnāpēnā nīmwai nari me nepwīn sē nīpekinraha rapein amasan, mhāpnāpēnā mwi senta me nepwīn. Nānā ia Sapat hapwīs rāmwhēn sē Loa rīmāni.

24

Iesu rātui mwi ia nemhāien sāvānhi

¹ Ia Sante, nāpnāpin anan, nīpran me naha hāuvehi nīmwai nari me sāmame hāpnāpnāpēnā raka ia nīrāha nīpekinraha rapein amasan, mhāuvehi mhāuvān ia nīpāgi kārūātereī naha kīnārkwafā nīpwrai Iesu ikin,

² nānā mhātoni kārūātereī asori naha kīnārāpinhā pen ia tārhuī nīpāg kīnāsākwasākwa raka i. ³ Mātē nāpin hasu puvnimwā ia nīpāg, hāpkātōni mhā nīpwrai Iesu lārimānu sākītaha.

⁴ Nāri naha ro nātārigien sāvānraha rāvsausīni pik. Nāpin kamhārer mamhātārig tukwe, tākwtākwni a mwi iārmama kāru krouier irapw ti nīrāha. Tinari sāvānrau ramāhiapw.

⁵ Iraha hātoni hāhekīr mhānimwi irapw nānimenraha ia tīprānā. Nānā iārmama mī naha krouni pen ti nīrāha i mā, “Rāfo kīmīaha hīamātui iārmama sē rīmīru ia kwopun i kamārkwafā nīpwrai nārmama sē hemhā ikin?”

⁶ In riwān i, mātē in rīnātui mwi. Rerīmīaha tramrhi nāgkiariien i in rīmāni pehe tukumīaha i nāpin rīnamarā ihī fwe ia tōnā Kalili.

⁷ In rīmāni mā, “Iraha tuhamākeikei mhāuvei pen iou, Iāmētī Iārmama, ia rāgi nāmā ārāha me. Nānā nāmā ārāha me naha tuhārui tārini pen iou ia nei kamarkuauī. Takemhā, mātē nāpin sē ro kahar irā takātui mwi.”

⁸ Nānā nīpran me naha rerīnraha rīrhi mwi nāgkiariien naha sāvānhi.

⁹ Hārārig ia nīpāg, mhāuvān, mhātoni eleven nārmama me sāvai Iesu mīne nepwīn mwi, hāni pen narimnari me i ti nīrāha.

¹⁰ Nīpran me naha sāmame hāni irapw narimnari me i ti aposol me sāvai Iesu iraha naha Meri Maktala, mīne Joana, mīne Meri mama sāvai Jemes, mīne nīpran me nepwīn mwi iraha mīnrahar.

¹¹ Mātē aposol me rerīnraha rīrhi mā rosi nāgkiariien naha sāvānraha ro nāri auā a irā. Iraha hapkīni mhā nīpārhiēnien irā.

¹² Mətə Pita riskəmter, maiu, mevən ia nipəgi kəruətərei nəha kinərkwafə nipwrai Iesu ikin, mərpəsuk, məti puvnimwə, mətoni tinari me nəha linen sə kiməvegi nipwrai Iesu irə ramrimər, mətə nari riti mwi riwən. Nənə in rəpwəh kwopun nəha mamevən məkərinari ia nəfe rinətōni.

Iərmama kəru səvəi Iesu krauesi pen suatuk rauevən fwe Emeas

¹³ Ia nəpin a mwi nəha iərmama kəru səvəi Iesu krauevən ia rukwənu riti nəghin nə Emeas. Rukwənu nəha ipaka ti Jerusalem kavən rəmwhen ia kilometa irəha pam eleven.

¹⁴ Irau krauəgkiari pəri ia narimnari me nəha kino.

¹⁵ Nəpin nəha krauəgkiari pəri irə, Iesu ruvehe ipaka, mamavən irəhar minrau,

¹⁶ mətə nari riti ruvegi nətərigien səvənrau, kroureirei mə Iesu nəha.

¹⁷ Nənə Iesu rini pen ti nirau i mə, “Nəfe i irauavən rauni pen tukumirau me i?”

Nənə krouerər, nənimenrau ripkagien mhə.

¹⁸ Irau riti, nəghin nə Kleopas, rini pen tukwe in mə, “Rosi ik əpa ia nərmama me səməme kamhavən fwe ia Jerusalem ikreirei narimnari me nəha kino nərineiv m neis mine?”

¹⁹ Miregi Iesu rini pen ti nirau i mə, “Nəfe narimnari?”

Miregi krouni pen tukwe in mə, “Narimnari me nəha kino ia Iesu, iəmə Nasaret. Iəmə nəha in profet riti. Ia nəmri Kumwesən mine ia nəmri nərmama narimnari me sə in rino mine nəgkiariien səvənhi ro nənimwin miskai.

²⁰ Pris asori me mine nəmə asori me səkitaha həməuvei pen in ia rəgi nəkur Rom mə irəha tuhəni mə in traməkeikei memhə. Nənə irəha hərəui tərini pen in ia nei kamarkuau.

²¹ Mətə kimaha iahənamri pen əknekin nətərigien səkimaha irə mə in iərmama sə treiv-inari ia kitaha nəkur Isrel. Narimnari me nəha kino, mətə nari riti mwi, ipwet i nəpin sə ro kahar irə.

²² Riti mwi, nipran nepwin ia təmwən səkimaha ho nəmrimaha rier. Ia nəpnəpin anan həuvən fwe ia nipəg sə kinərkwafə iəmə nəha ikin,

²³ mətə həkətōni mhə nipwran. Nəpin irəha hərərig pehe, həni mwi mə hənətōni agelo mi kəru krouier pehe ti nirəha, krouni minua in rinatui mwi ia nemhəien səvənhi.

²⁴ Nərmama nepwin ia təmwən səkimaha həuvən fwe ia nipəgi kəruətərei nəha, nənə mhətōni rəmwhen atukwatukw mə nipran me nəha həməni, mətə həkətōni mhə nipwrai iəmə nəha.”

²⁵ Miregi Iesu rini pen ti nirau i mə, “Kwa rosi kimiaha hiəreirei nəgkiariien me pam sə profet kupwən me həməni. Rəfo kimiaha hiəmo tanpen ia rerimiahə, mhəpwəh nini akwauakwien nipərhiənen irə?”

²⁶ Kumwesən ruvəni raka mə iəmə nəha kani mə Kristo traməkeikei miregi nəmissien me nəha kurirə revən muvehi nasoriien səvənhi.”

²⁷ Nənə Iesu rəusiəre pui pen amasan ti nirau i nipwrai nəgkiariien me pam sə kimərai pen ia Nəkukua Ikinan səməme haməgkiari ia in. Ia nəgkiariien səvənhi rəgkiari ia nəkukua səvəi Moses muvehe meste nəkukua me səvəi profet me.

²⁸ Nəpin irəhar haruvehe ipaka ti rukwənu nəha irau krauevən ikin, Iesu ramo rəmwhen mə in rəpwəh irau mavən mamevən.

²⁹ Mətə irau krouəkeikei min, rouni mə, “Samaro pəpim kitahar mik. Rinaməruarəv. Ripko mhə tui meri rivə.” Ro pen Iesu ruvnimwə irəhar minrau mə tuamharo pəpim.

³⁰ Nəpin in rəkure mə trəni pəri nari irəhar minrau, ruvehi bred, nəfwaki mīni vivi Kumwesən tukwe, məkwsen, muvei pen minrau.

³¹ Ia nəpin nəha nətərigien səvənrau rəsevər, krinauatə rinaukuren mə Iesu nəha. Nənə təkwtəkwni a mwi in riwən ia nəmrinrau.

³² Nənə irau krouni pen tukunrau me i mə, “Pərhiənen. Nəpin raməgkiari pehe m krau ia suatuk, maməusiəre pui pehe nipwrai nəgkiariien me ia Nəkukua Ikinan, nəgkiariien səvənhi ramasan pik, mamə rerirau ramagien.”

³³ Nənə ia nəpin nəha krouəskəmter, rourərig rouevən fwe ia Jerusalem. Ia kwopun nəha krouətə nərmama me eleven səvəi Iesu mine nərmama nepwin mwi irəha minraha hənousəsimwin raka irəha me,

³⁴ mamhəni mə, “Nipərhiənen. Iərimənu səkitaha rinatui mwi. In ruvəier irapw raka ti Saemon.”

³⁵ Nənə iəmə mi nəha krouni irapw nəfe krinouətoni ia suatuk, rouni mwi krinəfo rouətoni sas ia Iesu nəpin in raməkwsen bred.

Iesu rier irapw ti nərmama səvənhi

³⁶ Nəpin irau krauəgkiari ihi ia nari m nari me nəha, təkwtəkwni a mwi hətōni Iesu

ramærer ia kurkwanraha, mini pen ti niraha i mæ, “Næmærinuuien traræ tukumiaha.”

³⁷ Mætæ iræha hærkærinari iræ, mhehekir. Rerirraha rirhi mæ kamhætoni nænimwi iærmama riti.

³⁸ Ro pen Iesu rini pen ti niraha i mæ, “Ræfo hiamhekir iamihhi iræ? Ræfo næresien me kamhæutæ ia rerimiahha mamho kimiahha hiæpwæh niniiien nipærhienien ia nirak?

³⁹ Hætoni ro rægik mi mine nisuk mi. Kwa iou i. Hærap iou, mhæregi, mhæukuræn mæ nusak i mine nikækrik i. Mætæ nænimwi iærmama nusan mine nikækrik riwæn.”

⁴⁰ Iesu rini nægkiariien naha, misæni irapw rægin mi mine nisun mi ti niraha hætoni.

⁴¹ Næpin hætoni næmrinraha rier. Rerirraha ragien. Mætæ nahatætæien sævænraha ramærmæru ihi. Iesu rini pen ti niraha i mæ, “Sænæmiaha i næveginien uæ rekæm?”

⁴² Nænæ iræha hæuvei pen nipæri næmu afæ riti min.

⁴³ In ruvehi mæni ia næmrinraha.

⁴⁴ Nænæ Iesu rini pen ti niraha i mæ, “Narimnari me i kamhesi pen nægkiariien me sæiou sæ iakimæni pehe tukumiaha i fwe kupwæn næpin iakinamaræ pæri ihi kitaha m kimiaha. Iakimæni minuæ nægkiariien me pam naha kimærai pen ia Loa sævæi Moses mine nækukuæ me sævæi profet kupwæn me mine Ol Sam sæmæme kamhægkiari ia nirak tuhamækeikei mhæuvehe mhæukuæ.”

⁴⁵ Nænæ in ræsevæi ia nætærigien sævænraha mæ iræha tuhæukuræn nipwrai nægkiariien me ia Nækukuæ Ikinan,

⁴⁶ rini pen ti niraha i mæ, “Nægkiariien me naha kimærai pen ia Nækukuæ Ikinan hæni iamihhi mæ iou Kristo takamækeikei mukupwæn miregi næmisæien, memhæ, nænæ ia næpin sæ ro kahar iræ iakætui mwi.

⁴⁷ Tukævisau irapw mæ nærmama tuhamækeikei mhæpwæh noien æræha me, mhahatætæ ia nirak, nænæ Kumwesæn træpwæh nærpwinien noien æræha me sævænraha. Tukukupwæn kævisau irapw nægkiariien i ia Jerusalem kuriræ revæn ti nærmama ia tænamtænæ me pam.

⁴⁸ Kimiaha naha hiænætoni narimnari me i ia nænimemiahha.

⁴⁹ Hæregi ro! Iou takærhi pehe Nænimwîn Ikinan reiwaiu pehe tukumiaha ræmwhen ia Tata sæiou rino raka promes iræ. Mætæ kimiaha tihæpwæh nierien ia taon i meste niskaiien naha trukturæ ia neiai meiwaiu pehe. Kumwesæn trarkahu pehe m kimiaha.”

Iesu rutæ mevæn fwe ia neiai

⁵⁰ Nænæ Iesu riri iræha mhæier mhæuvæn mheste nari fwe rukwænu naha Petani. Ia kwopun naha in ruvehi utæ rægin mi, mækwein amasan ia niræha.

⁵¹ Næpin ramækwein amasan ia niræha, raraka ia niræha, nænæ kuvehi utæ in revæn fwe ia neiai.

⁵² Iræha hænimwi nukurhunraha, mhæuvei pen nisiiæien sævænraha min. Næpin hæærig mhæuvæn fwe ia Jerusalem, rerirraha ragien pik.

⁵³ Ia næpin me kamhæuvæn ia nimwæ sævæi Kumwesæn, mamhægnægini in.

Jon Nægkiariien sə rani mə nəfe i nəkukuə

Jon rimərai nəkukuə sə ro kefə irə raməgkiari ia nægkiariien amasan səvəi Iesu Kristo. Jon in iərmama riti ia twelef nərmmama me səvəi Iesu. Iesu rokeikei pik in. Jon rimərai nəkukuə i ia nuk 90-100. In rokeikei mə kitaha nərmmama tsəvsini nəkukuə i pwəh ro nukurəniən i tukutaha mə Iesu in Kristo, Tini Kumwesən. Jon rokeikei mə kitaha tsəni nīpərhiēniēn irə, nənə mhəuvehi nīmīruēn ia nəghi Iesu (Jon 20:31). Jon raməgkiari ia nīmīruēn mine wok səvəi Iesu Kristo. Mətə nəkukuə səvənhi ropə ia nəkukuə səvəi Matiu, Mak, mine Luk. Ia nəkukuə səvənhi Jon rini irapw nīmətətiēn krirum səməme Matiu, Mak, mine Luk həpwəh nægkiariēn irə. Mətə ia nəkukuə Matiu, Mak, mine Luk haməgkiari ia nīmətətiēn kəru a səməmi Jon raməgkiari mwi irə. Nəkukuə i nusipekiēniēn me səvəi Iesu riwən irə, mətə raməgkiari pik ia nāvəniēn səvəi Iesu irəha in me nepwin. Jon rimərai nəkukuə i mə kitaha tsaməkeikei mhəukurən nīmətətiēn me səməme Iesu Kristo rino. Nīmətətiēn me nəha hamo pui mə Iesu Kristo in Kumwesən in rauvehi niskaiēn asori me. Nīpərhiēniēn Jon ramahatən mə Iesu Kristo in Tini Kumwesən, mətə in ramahatən mwi mə Iesu in iərmama rəmwhen ia kitaha nəpīn nepwin rerin rəpou, nəpīn nepwin tīpwīn rəpou, mamō mwi nokeikeiēn.

Nægkiariien səvəi Kumwesən ruvehe mo iərmama i nīpwrān rəmwhen ia nīpwrataha

¹ Fwe tui, nəpīn tīprənə ramiwən ihi, Nægkiariēn səvəi Kumwesən rinarə raka.^a Nægkiariēn nəha ramarə irau Kumwesən. Nægkiariēn nəha in Kumwesən.

² In rinarə raka irau Kumwesən fwe tui nəpīn tīprənə ramiwən ihi.

³ Narimnari me pam həuku pen irə mharə. Narimnari me pam səməme kamharə riti riwən rīpkuku pen mhə irə marə.

⁴ Nægkiariēn nəha in nukune nīmīruēn. Nīmīruēn nəha in nukuraaniēn sə raməhiəpwīn nərmmama.

⁵ Nukuraaniēn nəha raməhiəpw ia nəpitəviēn, nəpitəviēn ko rīpkousəman mhə.

⁶ Iərman riti Kumwesən rərhi pehe i nəghin nə Jon.

⁷ In ruvehe mə trərer irapw mægkiari ia nukuraaniēn nəha pwəh nərmmama həregi nægkiariēn səvənhi, nənə mhəni nīpərhiēniēn irə.

⁸ Rīpko mhə Jon in nukuraaniēn nəha, mətə ruvehe mə trərer irapw mægkiari irə,

⁹ mīni mə nukuraaniēn pərhiēn sə raməhiəpwīn nərmmama me pam na ruvehe ia tīprənə i.

¹⁰ Nīpərhiēniēn nukuraaniēn nəha ruvehe ia tīprənə i. In nəha Nægkiariēn nəha tīprənə i mine nərmmama me pam həuku pen irə mharə, mətə nəpīn rier pehe irə irəha hərəirei mə in sin.

¹¹ In ruvehe imwəni atukwatukw, mətə nəkur imwəni me həkəsevər mhə ia rerinraha tukwe.

¹² Mətə nərmmama me səməme həsevər ia rerinraha tukwe, in ruvei pen nasoriēn mīnraha mə irəha nīpwnəti Kumwesən me. In ruvei pen nasoriēn nəha m nərmmama me pam səməme kamhəni nīpərhiēniēn ia nəghin.

¹³ Mətə nəpīn həuvehe mho nīpwnəti Kumwesən me ia nīrəha, irəha həkətui pehe mhə ia nite tata mine mama, uə ia nokeikeiēn səvəi nīpwrānrau, uə ia nətərigiēn səvəi iərman riti, rekəm. Kumwesən əpa ruvei pen nīmīruēn vi mīnraha ro irəha həuvehe nīpwnətin me.

¹⁴ Nægkiariēn səvəi Kumwesən^b ruvehe mo iərmama i nīpwrān rəmwhen ia nīpwrataha rarə oulhi a kimaha min. Kimaha iahənətoni nasoriēn səvənhi, nasoriēn sə in rauvehi ti nəri nə mə in Tini Kumwesən anan kuatia. Iahənətoni mə rerin rukuər ia namasaniēn mine nīpərhiēniēn.

¹⁵ Jon rərer irapw mægkiari irə, məkwein əpwəmwis, mīni mə, “Iəmə i in i iəmə sə iakinəgkiari irə nəpīn iakini mə, ‘Iəmə sə trukurirə pehe iou, in rasori ia nīrak, ti nəri nə mə nəpīn iapktui pehe mhə ihi, mətə in rinarə raka.’”

¹⁶ Nənə ti nəri nə mə rerin rukuər ia namasaniēn mine nīpərhiēniēn, nəpīn me kitaha pam saməuvehi narimnari amasan me raku pen tukwe.

1:1: Jon 17:5, 1Jon 1:1-2, Rev 19:13 **a 1:1:** Uə “Nægkiariēn rinarə raka.” **1:3:** 1Kor 8:6, Kol 1:16-17, Hip 1:2 **1:4:** Jon 5:26 **1:5:** Jon 3:19 **1:6:** Mat 3:1, Luk 1:13-17,76 **1:8:** Jon 1:20 **1:9:** Jon 8:12, 1Jon 2:8 **1:10:** Jon 1:3, 17:25 **1:12:** Kal 3:26 **1:13:** Jon 3:3-6, Jem 1:18, 1Pit 1:23 **1:14:** Aes 60:1-2, Kal 4:4, Fil 2:7, Hip 2:14, Luk 9:32, Jon 2:11 **b 1:14:** Uə “Nægkiariēn ruvehe mo iərmama i nīpwrān rəmwhen ia nīpwrataha.” **1:15:** Jon 1:27,30, Mat 3:11
1:16: Kol 2:10

¹⁷ Loa sə Kumwesən ruvei pehe ruku pen ti Moses, mətə namasanien mine nipərhiendien ruku pen ti Iesu Kristo.

¹⁸ Iərmama riti ripkətoni raka mhə Kumwesən, mətə Tini Kumwesən anan kuatia in Kumwesən. Ia nəpin me in ipaka ti Tata səvənhi. In rino pui pehe Tata səvənhi m kitaha.

Nəgkiariien səvai Jon Paptas

¹⁹ Nəgkiariien səvai Jon ro iaminih irə. Nəpin riti nəmə asori me səvai nəkur Isrel hərhi pen pris me nepwin mine Livaet me nepwin həier ia Jerusalem mhəuvən mə tuhəres pen in mə, “Ik sin?”

²⁰ Nənə Jon ripkəpnəpen mhə, mətə rəgkiari, mo nukurənien i, mini mə, “Ripko mhə iou Kristo.”^c

²¹ Miregi irəha həres pen in mə, “Ik Elaeja?”

Miregi in rini mə, “Rekəm. Ripko mhə iou Elaeja.”

Miregi irəha həni mə, “Ik profet nəha kiməni mə truvehe?”

Miregi in rini mə, “Rekəm.”

²² Ro iaminih irə irəha həni pen tukwe in mə, “Ik sin? Kimaha tahaməkeikei mhəuvei pen nəgkiariien m səməe hənərhi pehe kimaha. Ikəfni irə ia niram?”

²³ Miregi Jon rini mə, “Iou iəmə i kamregi rerik ia kwopun akwesakwes ikin. Iakaməkwein əpwəmwis mə, ‘Kimiaha tihaməkeikei mhəpərhi^d suatuk səvai Iərimənu səkitaha.’ Noien i iakamo ramesi pen nəgkiariien səvai Profet Aesəa kupwən.”

²⁴ Nərmama me i səməe kinərhi pehe irəha nepwin Farisi me.

²⁵ Irəha həres pen Jon i mə, “Rəfo ikamo paptas ia nərmama, mətə ripko mhə ik Kristo uə Elaeja uə profet nəha Nəkukuə Ikinan rani mə truvehe?”

²⁶ Miregi Jon rini pen ti nərəha i mə, “Iakamo paptas ia kimiaha ia nui, mətə iərmama riti ramərər kurkwən ia kimiaha hiəreirei.

²⁷ Iou iakiməkupwən muvehe, iəmə nəha in trukurirə. Iapkəmwhən mhə mə takifi raka nəkwus ia put səvənhi.”

²⁸ Narimnari me i həier pehe ia rukwənu Petani fwe nikare nui aris Jotan pen, kwopun Jon ramo paptas ikin.

Kwəti sipsip səvai Kumwesən

²⁹ Kini rakwakwi irə Jon rətoni Iesu ravən mauvehe. Nəpin rətoni, rini mə, “Hətə ro in i kwəti sipsip səvai Kumwesən. In truvehi raka noien ərəha me səvai nərmama me ia tīprənə i.

³⁰ Iəmə i in i iakaməgkiari irə nəpin iakiməni mə, ‘Iəmə sə trukurirə pehe iou, in rasori ia nirak, ti nəri nə mə nəpin iapkatui pehe mhə ihi, mətə in rinarə raka.’

³¹ Fwe kupwən iou iakreirei iəmə i, mətə iakiməuvehe, mamə paptas ia nui mə takətə sas in, nənə mahatən nəkur Isrel irə pwəh irəha hətoni mhəukurən.”

³² Nənə Jon rarə mini irəpw mwi mə, “Iou iakinətoni Nənimwin Ikinan ruku pen fwe ia neiai meiwaiu rəmwhən ia mak inhəripw muvehe məkure irə.

³³ Fwe kupwən iou iakreirei iəmə i, mətə Iəmə sə rinarəhi pehe iou mə tako paptas ia nui rini pehe tukw iou i mə, ‘Ik tikətoni Nənimwin Ikinan reiwaiu məkure ia iərmama riti. Iərmama nəha in nəha tro paptas ia Nənimwin Ikinan.’

³⁴ Iou Jon iakinətoni nəri i, nənə mani minuə iəmə i in Tini Kumwesən.”

Iesu rinaməkwein nərmama me səvənhi

³⁵ Kini rakwakwi irə, Jon ramərər ia kwopun a mwi nə irəhar iərmama kəru səvənhi.

³⁶ Nəpin rəti pen mətətoni Iesu ramavən makurau, rini mə, “Hətə ro in i kwəti sipsip səvai Kumwesən.”

³⁷ Iərmama mi nəha səvai Jon krouregi in rini nəgkiariien nəha, nənə kraukurirə ia Iesu.

³⁸ Iesu ruvsini mətətoni irau kraukurirə in, nənə rini pen ti nirau i mə, “Kimirau irouətui nəfe?”

Miregi krouni pen tukwe in mə, “Rapai, ikamarə pəku?” (Nəgkiariien nəha “Rapai” nipwran mə Iahatən.)

³⁹ Miregi in rini pen ti nirau i mə, “Rouvehe rouətoni.” Ro pen irau krouevən, rouətoni kwopun in ramarə ikin. Nənə irau krouarə irəhar min ia nəpin nəha ti nəri nə mə rinaməruarəv ipaka meri rivə.

1:17: Eks 34:28, Rom 6:14, 10:4 **1:18:** Eks 33:20, Jon 6:46, 1Tim 6:16, 1Jon 4:12, Mat 11:27 **1:20:** Jon 3:28 **C 1:20:**

Nəhaq nəha “Kristo” raməgkiari ia iəmə nəha profet kupwən me həməni mə truvehe muvehimiru nərmama. **1:21:** Dut 18:15,18, Mat 11:14, Jon 6:14, 7:40 **1:23:** Aes 40:3 **d 1:23:** Uə “Kimiaha tihaməkeikei mhəmri atukwatukw suatuk səvai Iərimənu səkitaha.” **1:25:** Mat 21:25, Jon 1:33 **1:27:** Jon 1:15, Wok Me 13:25 **1:28:** Mat 3:6, Jon 10:40

1:29: Aes 53:6-7, Jon 1:40, 1Pit 1:18-19 **1:30:** Jon 1:15 **1:32:** Mat 3:16 **1:33:** Luk 3:2-3 **1:34:** Mat 3:17, 17:5,

Mat 27:54 **1:36:** Jon 1:29

⁴⁰ Irau riti riregi Jon rægkiari nənə rukurirə ia Iesu in nə Antru, piəvi Saemon Pita.

⁴¹ Nəri sə rukupwən mo in revən mətoni piəvni Saemon, nənə mini pen tukwe in mə, “Kimaha iahətoni Mesaea.” (Mesaea nipwran mə Kristo).^e

⁴² Nənə in riri Saemon mevən ti Iesu. Iesu rəti pen mətoni Saemon, mini mə, “Ik Saemon, tini Jon. Tukəkwein ik mə Kefas.” (Kefas nipwran mə Pita.)

Iesu rəkwein Filip mine Nataniel

⁴³ Kini rakwakwi irə, Iesu rokeikei mə trevən ia tənə Kalili. In rətui Filip, mətoni, mini pen tukwe in mə, “Kurirə iou.”

⁴⁴ Filip nəha in iəmə Petsaeta, imwei Antru mine Pita.

⁴⁵ Nənə Filip rətui Nataniel, mətoni, mini pen tukwe in mə, “Kimaha iahətoni iəmə i Moses rimərai ia nəkukə səvəi Loa mine profet me mwi hāmərai mamhægkiari irə. In iəmə Nasaret, tini Josef. Nəghin nə Iesu.”

⁴⁶ Miregi Nataniel rini pen tukwe in mə, “Ko nari amasan riti ruku pen ia Nasaret uə?”

Miregi Filip rini pen tukwe in mə, “Uvehe mətoni.”

⁴⁷ Nəpin Iesu rətoni Nataniel ravən muvehe, in rægkiari irə, mini mə, “Hətə ro. Iəmə Isrel pərhiən i. Neikuəien riwən irə.”

⁴⁸ Miregi Nataniel rini pen tukwe in mə, “Ikəfukurən iou?”

Miregi Iesu rini mə, “Nəpin ikaməkure tegin niemis, Filip rəpwəh ihi nəkweiniən ik, iakinətə raka ik.”

⁴⁹ Miregi Nataniel rini pen tukwe in mə, “Iahatən. Ik Tini Kumwesən pərhiən. Ik pərhiən kiq səvəi nəkur Isrel.”

⁵⁰ Miregi Iesu rini mə, “Rəfo? Ikini nipərhiəniən ia nirak ti nəri nə mə iakini nəgkiariən i mə ‘Iakinətə raka ik ikaməkure tegin niemis’? Ik tikətəni narimnari me nepwīn mwi hasori ia səməmə nəha.”

⁵¹ Iesu rarə mini pen mwi tukwe in mə, “Iakani nipərhiəniən tukumiəha i kimiaha tihətoni kəpuapen trəkwaq nənə nagelo me səvəi Kumwesən tuhaməutə mamheiwaiu ia Iəməti Iərmama.”

2

Nəkur Kena hairi pen vi a pran riti m iərman səvənhi mhəgien irəha minrau

¹ Kini neis irə nərmama nepwīn ia rukwənu Kena ia tənə Kalili hairi pen vi a pran riti m iərman səvənhi, mharə mho mwi nəveginien asori riti mamhəgien pəri irəha minrau. Mama səvəi Iesu irəha minraha.

² Kinəkwein Iesu mine nərmama me səvənhi mə irəha mwi tuhəuvən mhani pəri nari irəha minraha.

³ Nəpin waen ruvəiwən, mama səvəi Iesu rini pen tukwe in mə, “Sənmwinraha waen ruvəiwən.”

⁴ Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Prən i. Ikəfo mani pehe nəri i tukw iou? Nəpin səiou ripkuvehe mhə ihi.”

⁵ Miregi mama səvənhi rini pen ti nərmama səməmə kamho tukwini nari mə, “Kimiaha tihəməkeikei mho nəfe nəghin in trini pehe tukumiəha i.”

⁶ Ia kwopun nəha nəri kaməramin pen nui irə irəha pam sikis kino ia kəruətərei. Irəha kuatia kuatia rukuran nuvehien eiti uə hantret twenti lita. Nui nəha səvəi nəkur Isrel kamhəkwerig irə.)

⁷ Iesu rini pen ti nərmama me nəha kamho tukwini nari mə, “Kimiaha tihəramin pen nui ia nəri kaməramin pen nui ia nirəha.” Irəha hərəmən meste pehe rukuə.

⁸ Nənə Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Nəha təkwtəkwmni kimiaha tihəkwhəi raka nepwīn, mhəuvehi mhəuvən mhəuvei pen m iəmə asori səvəi nəveginien asori.” Ro pen irəha həuvehi mhəuvən.

⁹ Nəpin iəmə asori səvəi nəveginien asori rənimwi əghan nui nəha, nui sə Iesu rino ruvehe mo waen i, in rireirei mə waen ruku pəku. (Mətə iotukwininari me səməmə həkwhəi raka nui irəha həkurən.) Ro iamīnhi irə iəmə asori səvəi nəveginien nəha rəkwein iərman sə ripkarə vi a irau pran səvənhi ruvehe,

¹⁰ rini pen tukwe in mə, “Samarə kamo nəveginien asori iamīnhi kukupwən kukwhəi raka waen sə ramasan pik kauvei pen m nərmama. Nənə nəpin nərmama me hənənimwi

1:40: Mat 4:18-20 **1:41:** 1Saml 2:10, Sam 2:2, Jon 4:25 ^e **1:41:** Nəgkiariən mi nəha “Mesaea” mine “Kristo” krouəmnəmwhən a. Mesaea nəgkiariən Hipru. Kristo nəgkiariən Krik. Nəhəq mi nəha krouəgkiari ia iəmə nəha profet kupwən me həmani mə Kumwesən trəhi pehe i ruvehe muvehimiru nərmama. **1:42:** Mat 16:18, Mak 3:16 **1:43:** Mat 8:22, Mak 2:14 **1:45:** Dut 18:18, Aes 7:14, 9:6, Jer 23:5, Esik 34:23 **1:46:** Jon 7:41,52 **1:48:** Sam 32:2 **1:49:** Mat 14:33, 16:16, Mat 27:42, Mak 3:11 **1:51:** Jen 28:12 **2:1:** Jon 1:43 **2:4:** Mat 12:48, Jon 19:26 **2:5:** Jon 7:30, 8:20 **2:6:** Mak 7:3-4

asori kwopti, kukwəhi raka sə ripkamasan pik mhə kauvei pen minraha hənimwi. Mətə ik ikəpwəh nukwəhi rakaien waen sə ramasan pik meste nəha təkwəkwwuni.”

¹¹ In i nīmṭətien sə Iesu rukupwən mo ia rukwənu Kena ia tənə Kalili. Ia nīmṭətien nəha in rahatən pen nasorien səvənhi. Nənə nərmama me səvənhi həni nīpərhienien irə.

Iesu rəkoui irapw nərmama səməme kamho maket ia nīmṭə səvəi Kumwesən

¹² Kurirə irə Iesu rewaiu pen fwe taon Kapaneam irəha mama səvənhi mine piəvni me mine nərmama me səvənhi. Nənə irəha harə nəpin ouihə a fwe ikin.

¹³ Nəveginien asori səvəi nəkur Isrel kani mə Pasova rinauvehe ipaka. Iesu rutə pen fwe Jerusalem,

¹⁴ mətəni nərmama nepwin ia nəkwai nīmṭə səvəi Kumwesən kamhəmri pen nəmri nari ia kau me mine sipsip me mine menu me. Nepwin kamhəkure mamhəvriwei mane. In rətəni irəha,

¹⁵ ruvehi nəkwus me, mo kwənkirkir irə, məkoui irapw irəha pam mine sipsip me mine kau me hāier irapw ia nīmṭə nəha. In rətəgi irapw mane səvəi nərmama kamhəvriwei i, muvsini tepol me səvənraha.

¹⁶ Nənə səməme kamhəmri pen nəmri nari ia menu me, in rini pen ti nīrəha i mə, “Kimiaha tihəuvehi nəri me i mharaka, mhəpwəh noien nīmṭə səvəi Tata səiou ro kwopun kauvehi nəmri nari ikin.”

¹⁷ Ia nəpin nəha nərmama me səvənhi rerinraha rirhi nəgkiariien i kimərai pen ia Nəkukə İkinan rini mə, “İakokeikei pik nīmṭə səim. Nokeikeien nəha rauək rəmwhen ia napw ia rerik.”

¹⁸ Ro pen nəmə asori me səvəi nəkur Isrel həni pen tukwe in mə, “Sin rīməuvei pehe nasorien mik mə tiko narimnari me i? Nəfe nəha nīmṭətien tiko m kimaha pwəh iahətəni mhəukurən?”

¹⁹ Miregi Iesu rini pen ti nīrəha i mə, “Housi testesi nīmṭə i səvəi Kumwesən, nənə ia nəpin səro kahar irə takuvehi utə mwi.”

²⁰ Miregi nəmə asori me səvəi nəkur Isrel həni mə, “Kwa nīmṭə i səvəi Kumwesən kuvrhəkin nuk irəha pam foti-sikis. Tikəfo muvehi utə mwi ia nəpin kahar?”

²¹ Mətə nīmṭə nəha səvəi Kumwesən Iesu raməgkiari irə in nə nīpwran.

²² Ro iamnhi irə nəpin Iesu rətui mwi ia nemhāien səvənhi, nərmama me səvənhi rerinraha rirhi mə in rīməni nəgkiariien i, nənə irəha həni nīpərhienien ia Nəkukə İkinan mine nəgkiariien nəha Iesu rīməni.

²³ Nəpin Iesu in fwe Jerusalem ti nəveginien asori nəha kani mə Pasova, nərmama həpik hətəni nīmṭətien me nəha in ramo, mhəni nīpərhienien ia nəghin.

²⁴ Mətə Iesu rīpkini mhə nīpərhienien ia nīrəha, mhəpwəh nini pamien rerin ti nīrəha i, ti nəri nə mə in ruvəukurən raka nərmama me pam.

²⁵ In rīpkətui mhə iərmama riti tro pui pen nətərigien səvəi iərmama min, ti nəri nə mə in ruvəukurən raka nəfe ramarə ia reri iərmama.

3

Nikotimas revən ia nəpin maməgkiari m Iesu

¹ İəmə asori riti səvəi nəkur Isrel nəghin nə Nikotimas. In Farisi riti.

² İəmə i ruvehe ti Iesu ia nəpin, mīni pen tukwe in mə, “İahatən. Kimaha iahəukurən mə ik iahatən riti sə Kumwesən rərhi pehe ik. İərmama riti riwən ko ro nīmṭətien me i səməme ikamo trini minuə Kumwesən rīpkərə mhə tukwe.”

³ Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “İakani nīpərhienien tukw ik i trini minuə iərmama kīpkukwəhi mhə mwi in, ko in rīpkətə mhə nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə.”

⁴ Miregi Nikotimas rini pen tukwe in mə, “Tukəfa kukwəhi mwi iərmama sə ruvəpwinari raka? Ko in revən mwi ia tīpwī mama səvənhi mə tukukwəhi mwi in uə rekam?”

⁵ Miregi Iesu rini mə, “İakani nīpərhienien tukw ik i trini minuə iərmama kəpwəh nukwəhiien in ia nui mine Nənimwin, ko in rīpkuvnimwə mhə ia nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə.

⁶ Nəri sə iərmama rukwəhi in iərmama. Nəri sə Nənimwin rukwəhi in nənimwin.

⁷ Tikəpwəh nərkəriien nari mə iakini pehe tukw ik i mə ‘Tukaməkeikei kukwəhi mwi ik.’

⁸ Nīmṭətəgi ravən mamevən ia kwopun pəku rokeikei mə trevən ikin. Kimiaha hiamreği rameikweikwi nīmwai nari, mətə hiəreirei mə ruku pəku mauvəku. Nərmama me pam səməme Nənimwin rukwəhi irəha ho mwi iamnhi.”

⁹ Miregi Nikotimas rini pen tukwe in mā, “Tukæfo narimnari me i ruvehe mo iamihna iræ?”

¹⁰ Miregi Iesu rini pen tukwe in mā, “Ik iahatæn sævai nækur Isrel. Ræfo ikreirei narimnari me i?”

¹¹ Iakani nipærhienien tukw ik i kīmaha iahamæni næfe iahæukuræn, mamhægkiari ia næfe iahænætoni ia næmrīmaha, mætæ kimiāha hiæpkini mhæ nipærhienien ia nægkiariien sækimaha.

¹² Iakinægkiari raka ia narimnari me ia tiprænæ i, mætæ kimiāha hiæpkini mhæ nipærhienien ia nægkiariien sæiou. Ro iamihni iræ tihæfo mhæni nipærhienien ia nægkiariien sæiou trini minuæ iakægkiari ia narimnari me ia neiai?

¹³ Iærmama riti riwæn ruvæutæ raka mevæn ia neiai. Iæmæti Iærmama in æpa ruku pen ia neiai meiwaiu.

¹⁴ Fwe kupwæn Moses ruvehi utæ snek riti kino ia æean næ pras ia kwopun akwesakwes ikin. Ræmwhen a mwi tukamækeikei kuvehi utæ Iæmæti Iærmama

¹⁵ mæ iærmama sæ rani nipærhienien iræ truvehi nimiruien rerin.

¹⁶ Kumwesæn rokeikei pik nærmama ia tiprænæ i, mæriari pehe Tini anan kuatia mæ nærmama me pam sæmæme tuhæni nipærhienien iræ tuhæpkemhæ mhæ, mætæ tuhæuvehi nimiruien rerin.

¹⁷ Kumwesæn ripkærhī pehe mhæ Tini ruvehe ia tiprænæ i mæ trærpwīn noien æræha me sævai nærmama, mætæ in rærhī pehe Tini mæ truvehimiru iræha.

¹⁸ Iærmama sæ rani nipærhienien ia Tini Kumwesæn, Kumwesæn træpwæh nærpwīnien noien æræha me sævænhī. Mætæ iærmama sæ ripkini mhæ nipærhienien iræ, Kumwesæn ruvæni raka mæ in trærpwīn noien æræha me sævænhī ti næri næ mæ iærmama næha ripkini mhæ nipærhienien ia Tini anan kuatia.

¹⁹ Kumwesæn ruvæni raka mæ in truvei pen nærpwīnien m nærmama ti noien i iakani. Nukuraanien ruvævehe raka ia tiprænæ i, mætæ nærmama hæpkokeikei mhæ nukuraanien, mhokeikei a næpitævien, ti næri næ mæ noien me sævænræha hæræha.

²⁰ Iærmama sæ ramo noien æræha me ræmwæki nukuraanien. Ko in ripkuvehe mhæ iræ kamo nukuraanien næha ræhiæpwīn noien me sævænhī.

²¹ Mætæ iærmama sæ ramo nipærhienien ruvehe ia nukuraanien mæ tro nukurænien i mæ noien me sævænhī in ramo ti næri næ mæ ramsiai Kumwesæn.”^a

Jon Paptæes rægkiari mwi ia Iesu

²² Kuriræ ia næri næha, Iesu mine nærmama me sævænhī hævæn ia tænæ Jutia. In ramaræ ikin iræha minræha, mamō paptæes ia nærmama.

²³ Jon mwi ramo paptæes ia nærmama fwe Aenon kwopun riti ipaka ti Salim, ti næri næ mæ nui me hæpik fwe ikin. Nærmama me kamhæuvehe tukwe, nænæ in ramo paptæes ia niræha.

²⁴ (Ia næpīn næha kipkuvehi puvnimwæ mhæ ihi Jon ia kalapus.)

²⁵ Næpīn riti nærmama næpwīn sævai Jon mine iæmæ Isrel riti hænāmævisæ minræha me ti næresien riti mæ tuhæfærkwærig iræ.

²⁶ Nænæ iræha hævæhe ti Jon, mhæni pen tukwe in mā, “Iahatæn. Rerim ramrhi iæmæ næha fwe kupwæn kimirau min ia nækare nui aris Jotan pen, iæmæ sæ ikinærer irapw mægkiari iræ? ðtæ ro. In ramo paptæes ia nærmama. Nærmama pam kamhævæn tukwe.”

²⁷ Miregi Jon rini mæ, “Iærmama ko ripkuvehi atukw mhæ nari riti, mætæ næfe nari in ruvehi Kumwesæn tramækeikei muvei pen min.

²⁸ Kimiāha i hiæværegi raka iou iakimæni iamihni iræ mæ, ‘Ripko mhæ iou Kristo, mætæ Kumwesæn rærhī pehe iou mæ takukupwæn ia Kristo muvehe.’

²⁹ Næpīn kiri pen vi a pran riti m iærmæn sævænhī, præn næha sævai sin? Kwa sævai iærmæn næha! Mætæ næpīn kamo næveginien asori sævai naræ viien sævænræu, in riti ramærer ipaka, mamregi iærmæn næha ramægkiari, rerin ragien pik tukwe. Ro iamihni iræ tækwætkwuni iakamregi rerik ramægien pik.

³⁰ Iærmæn næha tramækeikei mutæ masori, mætæ iou takamækeikei meiwaiu mouihi.

³¹ Iæmæ sæ ruku pen fwe irænhæ rasori ia nærmama me pam. Iæmæ sæ ruku pen ia tiprænæ in sævai tiprænæ, nænæ ramægkiari ia narimnari me sævai tiprænæ. Mætæ iæmæ sæ ruku pen ia neiai rasori ia nærmama me pam.

3:11: Jon 3:32, 8:26 **3:12:** Luk 22:67 **3:13:** Prov 30:4, Rom 30:4 **3:14:** Nam 21:9, Jon 8:28, 12:32 **3:15:** Jon 20:31 **3:16:** Jon 3:36, 10:28, Rom 5:8, 8:32, 1Jon 4:9-10 **3:17:** Luk 19:10, Jon 5:22, 12:47, Wok Me 17:31 **3:18:** Jon 3:36, 5:24 **3:19:** Jon 1:5,9, 8:12 **3:20:** Efes 5:11-13 **a** **3:21:** Suatuk riti mwi ti niniiien nægkiariien ia vas 21 in i mā: “Mætæ iærmama sæ ramo nipærhienien ruvehe ia nukuraanien mæ nukuraanien træhiæpwīn kætōni mæ noien me sæ in ramo, mætæ Kumwesæn rināsitu iræ mæ tro.” **3:22:** Jon 4:1-2 **3:24:** Mat 4:12 **3:26:** Jon 1:26-34 **3:27:** Jon 19:11, 1Kor 4:7, Hip 5:4 **3:28:** Jon 1:20,23, Mat 11:10 **3:29:** Mat 9:15 **3:31:** Jon 8:23, 1Jon 4:5

³² In rani irapw nāfe rinətōni mīregi, mətə iərmama riti riwən rini nīpərhiēnien ia nēgkiariēn səvənhi.

³³ Mətə iərmama sə rini nīpərhiēnien ia nēgkiariēn səvənhi ramahatən pen mə nēgkiariēn nāha Kumwesən rini ro nīpərhiēnien.

³⁴ Iəmə sə Kumwesən rīnərhi pehe i rani irapw nēgkiariēn me səvəi Kumwesən, ti nəri nə mə Kumwesən rauvei pen Nənīmwīn Ikinan min rasori pik.

³⁵ Tata Kumwesən in rokeikei Tini, mīnəmri pen raka narimnari me pam ia rəgin.

³⁶ Iərmama sə rani nīpərhiēnien ia Tini Kumwesən nīmīruēn rerin rinarə raka irə. Mətə iərmama sə rīpko mhə nəkwaī Tini Kumwesən, in tīpəkətə mhə nīmīruēn ia nəpīn riti, mətə niēmaha səvəi Kumwesən raməmāk rerin irə.”

4

Iesu raməgkiari m pran Sameria

¹ Kəvisau pen m Farisi me mə Iesu ravi nərmama həpik həuuehe mhə nərmama me səvənhi, nənə in ramo paptas ia nīrəha. Nərmama me nəha həpik mhəpi raka səməme Jon ravi irəha, mamə paptas ia nīrəha.

² (Mətə nīpərhiēnien rīpko mhə Iesu atukwatukw ramo paptas ia nīrəha, mətə nərmama səvənhi me a kamho.)

³ Nəpīn Iesu rukurən mə Farisi me həuvəregi raka nēgkiariēn nəha, in rəpwəh tənə Jutia, mīnāmēvən mwi ia tənə Kalili.

⁴ Ia suatuk səvənhi Iesu riregi mə traməkeikei məpi sīmwin ia tənə Sameria.

⁵ Ro iamīnhi irə in ruvehe ia taon riti ia Sameria nəghin nə Saeka. Taon nəha ipaka ti kwopwi tīprənə Jekop rīməuvei pen m tīni nəghin nə Josef.

⁶ Wel sə Jekop rineri fwe kupwən in nəha ia kwopun nəha. Nənə Iesu riregi rəpou pik ti navənien səvənhi, revən, maməkure ia nīkare wel nəha. Ipaka ti kurkwai nəpīn ia ran.

⁷ Nənə prən Sameria riti ruvehe mə trukwəhi nui. Iesu rini pen tukwe in mə, “Vei pehe nui riti miou iakənīmwi.”

⁸ (Nərmama me səvəi Iesu həuvəvən fwe taon mə tuhəuvehi nəmri nəveginien.)

⁹ Miregi prən Sameria i rini pen tukwe in mə, “Ik iəmə Isrel. Iou prən Sameria. Rəfo ikaməres pehe nui miou?” (Prən i rini iamīnhi irə ti nəri nə mə nəkur Isrel mīne nəkur Sameria ko həkənīmwi mhə nui ia kap kuatia.)

¹⁰ Iesu rini pen ti prən i mə, “Ikreirei nāfe nari Kumwesən rokeikei mə truvei pehe mik. Ikreirei mwi iou sə iakani pehe tukw ik i mīnuə ‘Vei pehe nui riti miou iakənīmwi.’ Kamo ikukurən ko ikərəs iou nənə iakuvei pehe nīmīru mik.”

¹¹ Miregi prən i rini pen tukwe in mə, “Iəmə asori. Teki nəri tikukwəhi nui irə riwən. Wel i rəmwhēnīmwi. Nənə tikuvehi pəku nuimīru nəha?”

¹² Rəfo? Ik iəmə asori məpi raka kaha kupwən səkītaha Jekop? In rīməuvei pehe wel i m kitaha, mīnāmənīmwi nui irə. Nīpwnətīn me mīne kau me səvənhi irəha mwi hənāmənīmwi.”

¹³ Miregi Iesu rini pen ti prən i mə, “Iərmama sə rənīmwi nui i trəkwakwa mwi,

¹⁴ mətə iərmama sə trənīmwi nui takuvei pen min tīpəkəkwakwa mhə mwi ia nəpīn riti. Nui sə takuvei pen min trakwərkwər ia reri iərmama nəha rəmwhēn ia nəmri nui riti mauvei pen nīmīruēn rerin min.”

¹⁵ Miregi prən i rini pen tukwe in mə, “Iəmə asori. Uvei pehe nui nəha miou pwəh iapkakwakwa mhə mwi, məpwəh nuveheien ia kwopun i mukwəhi nui!”

¹⁶ Miregi Iesu rini pen ti prən i mə, “Evən, məkwein səim iərman, rouvehe mwi ia kwopun i.”

¹⁷ Miregi prən i rini pen tukwe in mə, “Səiou iərman riwən.”

Miregi Iesu rini mə, “Ikani atukwatukw mə səim iərman riwən.

¹⁸ Ikīnesi pen raka nərman irəha pam krirum, nənə sə nəha ikamesi pen ipwet mīne rīpko mhə iərman atukwatukw səim. Nəri i ikini ro nīpərhiēnien.”

¹⁹ Prən i rini pen tukwe in mə, “Iəmə asori. Iakətə ik mə ik profet riti.

²⁰ Kaha kupwən me səkīmaha nəkur Sameria kamhəfwaki pen m Kumwesən ia təkur i, mətə kīmīaha nəkur Isrel hiaməni mə Jerusalem kwopun atukwatukw nərmama tuhaməkeikei mhəfwaki pen m Kumwesən ikīn.”

²¹ Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Prən i. Ni nipərhiēnien ia nəgkiariēn səiου. Nəpīn nəha rauvehe kimiāha tihəpwəh nəfwakiēn m Tata Kumwesən ia təkuar i mīne fwe Jerusalem.

²² Kimiāha hiaməfwaki mhəreirei Kumwesən, mətə kimaha iahaməfwaki mhəukurən amasan in, ti nəri nə mə suatuk Kumwesən rauvehimīru nərmama irə ruku pen ia kimaha nəkur Isrel.

²³ Nəpīn riti nəha rauvehe, mətə ruvəuvehe raka. Ia nəpīn nəha nərmama səməme kamhəfwaki pərhiēn tuhəfwaki m Tata Kumwesən ia nənimwīn mīne nipərhiēnien, ti nəri nə mə Tata Kumwesən ramətui nərmama səməme kamho iamīnhi mə irəha tuhəfwaki pen min.

²⁴ Kumwesən in nənimwīn, nənə nərmama me səməme kamhəfwaki pen min tuhaməkeikei mhəfwaki ia nənimwīn mīne nipərhiēnien.”

²⁵ Miregi prən i rini pen tukwe in mə, “Iakukurən mə Mesəea truvehe (iəmə sə kaməkwein in mə Kristo). Nəpīn in truvehe, in trini pehe narimnari me pam tukutaha.”

²⁶ Miregi Iesu rini pen ti prən i mə, “Kwa iou i iou iakaməgkiari mik.”

Nərmama me səvai Iesu hərərig pehe mwi mhətoni in

²⁷ Təkwtəkwuni a mwi nərmama me səvai Iesu hərərig mwi, mhətoni Iesu raməgkiari m pran riti. Hətoni həkərīnari irə, mətə irəha riti rīpkīni mhə mə, “Iakamətui nəfe?” uə “Ikaməgkiari kimīrau prən i ti nəfe?”

²⁸ Ro iamīnhi irə prən nəha rəpwəh teki nəri rakwəhi nui irə, mevən ia taon, mīni pen ti nərmama me fwe ikīn mīnuə,

²⁹ “Həuvehe, mhətoni iərmama riti sə rini pehe tukw iou i narimnari me pam sə iakino. Rosi iəmə i in Kristo uə?”

³⁰ Nənə irəha hāier ia taon, mamhəuvehe ti Iesu.

³¹ Ia nəpīn nəha nərmama me səvai Iesu kamhəni pen tukwe in mə, “Iahətən, əni nari.”

³² Mətə in rini pen ti nīrəha i mə, “Sənək nəveginien sə takəni kimiāha hiəreirei.”

³³ Ro iamīnhi irə nərmama me səvənhi həni pen ti nīrəha me i mə, “Rəfo? Iərmama riti ruvəuvei pen raka nəveginien min uə?”

³⁴ Miregi Iesu rini pen ti nīrəha i mə, “Sənək nəveginien in i. Takaməkeikei mo nəkwai iəmə sə rīnərhi pehe iou iakuvehe, mo sampam ia wok səvənhi.

³⁵ Kimiāha hiəukurən nəgkiariēn i kamīni rerin mə, ‘Məkwə kefə mwi nəha ikīn kesi raka nukwai wit sə rīmrūə ia nəmhien.’ Mətə iakani pehe tukumiāha i həti pen ro wit ia nəmhien me. Nīmwanraha me həuvəmhiə. Rino nəpīn sə tukesi nukwanraha.

³⁶ Iərmama sə ramesi nukwai wit, in ruvəuvehi raka nərəkuien səvənhi, mamousəsīmwin nukwai wit me mə tuhəuvehi nīmīruēn rerin. Ia noien nəha iərmama sə raməpwei wit mīne iərmama sə ramesi nukwan irau trouagien pəri.

³⁷ Nəgkiariēn i kamīni ro nipərhiēnien irə mə, ‘Iərmama əpə rəpwei wit, nənə iərməpə ramesi nukwan.’

³⁸ Iou iakərhi pen kimiāha mə tihəuvən mhesi nukwai wit me. Rīpkō mhə kimiāha hiənəpwei wit me nəha. Nərməpə hənəpwei, nənə təkwtəkwuni kimiāha tihəkurirə ia nīrəha, mhō pam nəfe irəha hənəstat mhō.”

Nəkur Sameria həpik həni nipərhiēnien ia Iesu

³⁹ Nəkur Sameria həpik həni nipərhiēnien ia Iesu ti nəri nə mə hərəgi prən i rini ianhi irə mə, “In rini pehe tukw iou i narimnari me pam sə iakino.”

⁴⁰ Ro iamīnhi irə, nəpīn nəkur Sameria me nəha həuvehe tukwe, hərəs pen Iesu mə trarə irəha mīnraha. Nənə in rarə ikīn nəpīn kəru.

⁴¹ Kurirə irə nəkur Sameria həpik mwi həni nipərhiēnien ia Iesu ti nəri nə mə hərəgi nəgkiariēn səvənhi.

⁴² Irəha həni pen ti prən nəha mə, “Kupwən kimaha iahaməni nipərhiēnien ia iəmə i ti nəri nə mə iahəregi nəgkiariēn səim. Mətə təkwtəkwuni kimaha iahaməni nipərhiēnien irə ti nəri nə mə iahəregi atukwatukw nəgkiariēn səvənhi, nənə kimaha iahəukurən mə nipərhiēnien in iərmama sə rauvehimīru nərmama ia tənəmtənə me.”

Iesu ro iəkunouhi riti səvai iəmə asori riti ruvehe məsanin

⁴³ Kini neis irə Iesu rəpwəh kwopun nəha, mamevən ia tənə Kalili,

⁴⁴ ti nəri nə mə fwe kupwən in atukwatukw rīməni mə, “Profet riti nəkur imwəni me ko həkisīai mhə in.”

⁴⁵ Ro iam̄nhi irə, nəp̄in in rapirapw ia tənə Kalili, nəkur Kalili me həsevər ia rerinraha tukwe ti nəri nə mə irəha mw̄i həməvən fwe Jerusalem ia nəp̄in səvəi nəveginien asori Pasova. Irəha hənətoni narimnari me pam in rino ia kwopun nəha.

⁴⁶ Ro iam̄nhi irə Iesu rapirapw ia tənə Kalili, mevən mw̄i ia rukwənu Kena, kwopun nəha in rino nui ruvehe mo waen irə. Iəmə asori riti t̄ini ramemhə mamapri fwe taon Kapaneam.

⁴⁷ Nəp̄in iəmə i r̄iregi mə Iesu ruku pen ia tənə Jutia m̄uvəvehe raka ia tənə Kalili, revən tukwe m̄ini mə, “Səiou iakunouihi ramemhə na tremhə. Ko ikeiwaiu pehe ia Kapaneam mo in ruvehe məsanin?”

⁴⁸ M̄iregi Iesu r̄ini pen tukwe in mə, “K̄im̄iaha hiok̄eikei mə tako n̄imtət̄ien me mine narimnari me t̄ihər̄k̄erinari irə. Mə hiəpk̄etoni mhə t̄ihəpwəh n̄iniien n̄ipər̄hienien ia n̄irak.”

⁴⁹ M̄iregi iəmə asori nəha r̄ini pen tukwe in mə, “Iəmə asori. Tikuvehe akwauakw. Tripk̄o mhə tui n̄ər̄ik remhə.”

⁵⁰ M̄iregi Iesu r̄ini pen tukwe in mə, “Tiko mevən. Nərim tripkemhə mhə.”

Iəmə nəha r̄ini n̄ipər̄hienien ia nəgkiariien nəha Iesu r̄iməni pen tukwe in, nənə m̄ir̄er̄ig mamevən.

⁵¹ Nəp̄in rameiwaiu pen imwəni, iotukwininari me səvənhi həuvehe, mhəvisau pen min mə t̄ini ram̄iru.

⁵² Ro iam̄nhi irə in r̄eres pen irəha i nəfe taem t̄ini r̄inəs̄anin irə.

M̄iregi irəha h̄ani pen tukwe in mə, “Nərineiv ia wan klok ia n̄əruarəv nemhəien raraka irə.”

⁵³ Tata səvəi iakunouihi nəha rukurən mə ia nəp̄in atukwatukw nəha Iesu r̄iməni pen tukwe in mə, “Nərim tripkemhə mhə.” Ro iam̄nhi irə in mine n̄ərmama pam səməme kamharə ia nəkwai n̄imwə səvənhi h̄ani n̄ipər̄hienien ia Iesu.

⁵⁴ In i n̄imtət̄ien sə ro k̄əru irə Iesu r̄ino nəp̄in r̄ier ia tənə Jutia muvehe ia tənə Kalili.

5

Fwe nui Petsata Iesu ro iərmama riti sə ramemhə ruvehe məsanin.

¹ Kurirə irə nəveginien asori riti səvəi nəkur Isrel ruvehe nənə Iesu rutə pen fwe Jerusalem.

² Nui riti fwe ia Jerusalem ramet̄imw rerin ipaka ti kwər̄uə nəha kani mə Kwər̄uə Səvəi Sipsip Me. Ia nəgkiariien Hipru kani nui nəha mə Petsata. Ia nikarkare nui nəha k̄ino nari kr̄irum ia k̄əpwier h̄əmwh̄en ia t̄ənimwə me.

³ Nərmama kamhemhə h̄əp̄ik kamh̄əmak t̄egin t̄ənimwə me nəha. Nəpw̄in n̄ənimenraha r̄ifwə. Nəpw̄in nisunraha r̄ərfe. Nəpw̄in n̄ipəri n̄ipwranraha remhə. Irəha kamheitenhi nui nəha t̄rikiu.

⁴ Nəp̄in nəpw̄in agelo riti səvəi Iərimənu reiwaiu ia reri nui nəha mo r̄ikiu. Nənə iərmama sə rukupwən meiwaiu ia reri nui nəfe nemhəien ro in raraka irə. Nənə in ruvehe məsanin.

⁵ Iərmama riti nəha ikin nemhəien səvənhi narə irə nuk toti-eit.

⁶ Nəp̄in Iesu r̄ətoni iəmə nəha raməmak ia kwopun nəha, mukurən mə r̄inəmak tui, in r̄ini pen tukwe in mə, “Ik̄okeikei mə tikuvehe məsanin?”

⁷ Iəmə sə ramemhə r̄ini pen tukwe in mə, “Iəmə asori. Sin truvehi iou meiwaiu ia nui nəp̄in nui r̄ikiukiū irə? Iərmama riti r̄iwən. Nənə nəp̄in iak̄uə takevən, mətə iərməpə iti rukupwən ia n̄irak meiwaiu ia nui.”

⁸ M̄iregi Iesu r̄ini pen tukwe in mə, “Ərer, muvehi səim n̄iməhan, məvən.”

⁹ Nənə təkwtək̄wuni a mw̄i iəmə nəha ruvehe məsanin, muvehi n̄iməhan səvənhi, məvən. Nəp̄in nəha ia Sapat.

¹⁰ Ro iam̄nhi irə n̄əmə asori me səvəi nəkur Isrel h̄ani pen ti iəmə i Iesu r̄ino in r̄əsanin mə, “Ipwet i Sapat. Rəpwəh natukwatukwien ia Loa s̄akitaha mə tikuvehi səim n̄iməhan.”

¹¹ M̄iregi in r̄ini pen ti nirəha i mə, “Mətə iəmə sə r̄ino iou iakəs̄anin, in r̄ini pehe tukw iou i mə takuvehi n̄iməhan səiou məvən.”

¹² M̄iregi irəha h̄ani pen tukwe in mə, “Sin nə iəmə r̄ini pehe tukw ik i mə tikuvehi n̄iməhan səim məvən?”

¹³ Mətə iəmə nəha r̄ireirei mə sin nəha r̄ino in ruvehe məsanin. In r̄ireirei ti nəri nə mə Iesu rukurau akwauakw a, n̄ərmama h̄əp̄ik anan ia kwopun nəha.

¹⁴ Kurirə irə Iesu r̄ətui iəmə nəha mət̄oni ia n̄imwə səvəi Kumwesən, m̄ini pen tukwe in mə, “Ətə ro, ikinəs̄anin! Tikevən maraka ia noien ərəha, kamo n̄ər̄əh̄aien riti rasori m̄əpi raka sə kupwən ruvehi ik.”

4:45: Jon 2:23 4:46: Jon 2:1-11 4:47: Mat 8:5-6 4:48: Jon 2:18, 1Kor 1:22 4:50: Mat 8:13, Mak 7:29 4:53:

Wok Me 16:14-15,31 4:54: Jon 2:11,23 5:8: Mat 9:6 5:10: Jon 9:14, Neh 13:19, Jer 17:21, Luk 13:14 5:14:

Jon 8:11

¹⁵ Iamə nəha rier mevən mini pen ti nəmə asori me səvəi nəkur Isrel mə Iesu nəha rino in ruvehe məsanin.

Nimiriuen kauvehi ruku pen ia Tini Kumwesən

¹⁶ Nənə ti nəri nə mə Iesu ramo narimnari me nəha ia Sapat, nəmə asori me səvəi nəkur Isrel kənamhəni ərəha in.

¹⁷ Mətə Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Səiou Tata ramowok ia nəpin me. Ro pen iou mwi takaməkeikei mowok.”

¹⁸ Nəgkiariien nəha ro nəmə asori me səvəi nəkur Isrel kənamhəmwur pik mə tuhousi əpune Iesu, ti nəri nə mə in ripkəru i mhə Loa səvəi Sapat əpa, mətə rini mwi Kumwesən mə Tata səvənhi, mamō in rəmwhen a mwi Kumwesən.

¹⁹ Ro iamini irə Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Iakani nipərhiendien tukumiaha i Tini Kumwesən ko rəpwəh no atukwien nari riti, mətə rukurən noien əpa nəfe nari rətə Tata səvənhi ramo. Nəfe nəghin Tata Kumwesən ramo, nəri nəha Tini mwi ramo.

²⁰ Iakini iamini irə ti nəri nə mə Tata Kumwesən rokeikei pik Tini, maməsəni Tini rətoni narimnari me pam sə in ramo. Nənə in trəsəni Tini rətoni narimnari me nepwin hasori mwi mə kimiaha tihətoni mhərkərinari irə.

²¹ Tata Kumwesən ramo nərmama səməme həuvamhə hətui mwi. In rauvei pen nimiriuen minraha. Rəmwhen a mwi Tini rukurən nuvei penien nimiriuen m nərmama səməme rerin ragien mə truvei pen minraha.

²² Tata Kumwesən rəpwəh nəkiriien səvəi iərmama riti, mətə wok səvəi nəkiriien noien səvəi iərmama, in rinəmri pen pam ia rəgi Tini

²³ mə nərmama me pam tuhəsiai Tini rəmwhen kamhəsiai Tata səvənhi. Iərmama sə ripkisiai mhə Tini Kumwesən, ripkisiai mhə Tata səvənhi sə rinərhi pehe in ruvehe.

²⁴ Iakani nipərhiendien tukumiaha i. Iərmama sə ramregi nəgkiariien səiou, mamini nipərhiendien ia Iəmə sə rinərhi pehe iou iakuvehe, nimiriuen rerin rinərə raka irə. Ia nəpin nəha tukərpwin noien ərəha me irə, tipkini mhə mə iərmama nəha traməkeikei memhə. Mətə in rinərə raka ia nemhəien muvəvehe ti nimiriuen.

²⁵ Iakani nipərhiendien tukumiaha i. Nəpin riti nəha rauvehe, ruvəuvehe, nəpin sə nərmama həuvamhə tuhəregi reri Tini Kumwesən irə, nənə səməme kamhəregi tuhəmuru mwi.

²⁶ Tata Kumwesən in nukune nimiriuen. Ro pen in rinəsəni Tini mə Tini mwi in nukune nimiriuen.

²⁷ Tata Kumwesən riməuvei pen nasorrien m Tini mini mə trəkiri noien səvəi nərmama, mərpwin pen minraha. In rauvei nasorrien iaminiha irə ti nəri nə mə Tini nə in nə Iəməti Iərmama.

²⁸ Nənimemiaha trəpwəh nierien ia nəgkiariien i. Nəpin riti nəha rauvehe nəpin sə nərmama həuvamhə tuhəregi reri Tini Kumwesən,

²⁹ nənə mharaka ia kwopun kimənimwi irəha ikin. Səməme kənamho noien amasan tuhətui mwi mhəuvehi nimiriuen. Səməme kənamho noien ərəha tuhətui mwi tukərpwin noien ərəha me səvənraha.

³⁰ Iou ko iakəpwəh no atukwien nari riti. Iakaməkiri noien səvəi nərmama mamesi pen a nəfe iakamregi. Nənə nəkiriien səiou ratukwatukw ti nəri nə mə iapəkəmwur mhə ti nəfe iakəkeikei, mətə iakaməmwur ti nəfe Iəmə sə rinərhi pehe iou iakuvehe rokeikei.

³¹ Trini minuə iakərer irapw məgkiari atukw ia narak nəgkiariien səiou ko kipkini mhə nipərhiendien irə.”

Nəri sə ramahatən pen mə Iesu in nəfe iərmama

³² “Mətə riti nəha ramərer irapw məgkiari ia narak. Iakukurən mə nəgkiariien səvənhi ro nipərhiendien.

³³ Fwe kupwən kimiaha hiərhi pen nərmama nepwin həuvən ti Jon. In rərer irapw məgkiari ia narak mə nipərhiendien i iou nəfe iərmama.

³⁴ Tapkəgkiari mhə iamini irə mine ti nəri nə mə iakamətigite ia iərmama riti mə trini irapw mə iou sin, rekəm. Mətə iakamini Jon mə kimiaha tihəni nipərhiendien ia nəgkiariien səvənhi nənə mhəuvehi nimiriuen.

³⁵ Jon nəha rəmwhen ia nari riti rauək, mukuraan. Rerimiaha rinagien ti nukuraanien səvənhi nəpin ouih i a.

5:16: Mat 12:14 **5:17:** Jon 9:4 **5:18:** Mat 26:4, Jon 7:1,30, Jon 10:30,33 **5:19:** Jon 5:30, 8:28 **5:20:** Jon 3:35 **5:21:** Rom 4:17, Efes 2:5, Jon 11:25 **5:22:** Jon 3:17, 5:27, Jon 9:39, Wok Me 10:42 **5:23:** Fil 2:10-11, 1Jon 2:23 **5:24:** Jon 3:15-18, Jon 8:51, 1Jon 3:14 **5:25:** Mat 8:22, Efes 2:5-6 **5:27:** Jon 1:4, 5:22 **5:29:** Dan 12:2, Mat 16:27, Jon 6:40, Wok Me 24:15 **5:30:** Jon 5:19, 6:38 **5:31:** Jon 8:13-14 **5:32:** Jon 5:36-37, 1Jon 5:9 **5:34:** Jon 1:19-34, Jon 3:27-30

³⁶ Mətə nari riti nəha ikin ramini irapw iou mə iou sin riskai mwi məpi raka nəgkiariien səvəi Jon. In nə wok me sə Tata Kumwesən rinəsəni iou mə tako. Wok me i iakamo kəmhəni irapw iou mə nīpərhiēnien Tata Kumwesən rinərhi pehe iou iakuvehe.

³⁷ Nənə Tata Kumwesən sə rinərhi pehe iou iakuvehe, in mwi ramərer irapw, maməgkiari ia nīrak mə iou sin. Mətə kimiāha hiəpkregi raka mhə rerin, mhəpkətə raka mhə mwi nənimen.

³⁸ Nəgkiariien səvənhi rīpkarə mhə ia rerimīāha ti nəri nə mə kimiāha hiəpkini mhə nīpərhiēnien ia iərmama sə in rinərhi pehe i.

³⁹ Kimiāha hiāməvsini pik Nəkukua İkinan. Rerimīāha ramrhi mə ia nəgkiariien me nəha tihəuvehi nīmiruien rerin. Mətə nəgkiariien me nəha kwa hēgkiari ia nīrak,

⁴⁰ mətə kimiāha hiəpwəh nokeikeien mə tihəuvehe tukw iou mhəuvehi nīmiruien.

⁴¹ Iakəpwəh noien nəri anan ia nəgnəginiiēn səvəi nərmama,

⁴² mətə iakukurən kimiāha. Nokeikeien səvəi Kumwesən riwən ia rerimīāha.

⁴³ Iou iakiməuvehe ia nəghi Tata səiou, mətə kimiāha hiəpkəsevər mhə ia rerimīāha tukw iou. Mətə mə iərməpə riti truvehe ia nəghin əpa kimiāha tihəsevər ia rerimīāha tukwe.

⁴⁴ Kimiāha tihəfo mhəni nīpərhiēnien ia nīrak? Rəknekin ti nəri nə mə kimiāha hiəkeikei mə tihəuvehi nəgnəginiiēn səkimīāha me, mətə hiəpkəmwur mhə mho nari riti mə Kumwesən i Kumwesən pərhiēn trəgnəgini kimiāha tukwe.

⁴⁵ Rerimīāha trəpwəh nīrhien mə iou takini irapw noien ərəha me səkimīāha ia nəmri Tata Kumwesən. Iərmama riti nəha ikin in trini irapw noien ərəha me səkimīāha. In nəha Moses sə hiāməmri pen əknekin nətərīgien səkimīāha irə.

⁴⁶ Rīpinuə kimiāha hiāməni nīpərhiēnien ia Moses, tihəni mwi nīpərhiēnien ia nīrak, ti nəri nə mə in rīmarai nəgkiariien me kəmhəgkiari ia nīrak.

⁴⁷ Mətə kimiāha hiəpkini mhə nīpərhiēnien ia nəgkiariien me səvənhi sə in rīmərāi. Ro iamīnhi irə tihəfo mhəni nīpərhiēnien ia nəgkiariien me səiou?"

6

Iesu rəkwəmāni nərman me irəha pam faef-taosen

¹ Kurirə ia narimnari me nəha, Iesu rəpi sīmwīn ia nui asori fwe Kalili, muvarei ia nīkaren pen. Nui nəha nəghin riti mwi mə Nui Asori Səvəi Taepirias.

² Nərmama həpik kəmhəkurirə in ti nəri nə mə irəha hənətoni nīmətēn me nəha ramo ia nərmama kəmhəmhə.

³ Nənə Iesu ruta ia təkue riti maməkure ikin irəha nərmama me səvənhi.

⁴ (Ia nəpin nəha, nəveginien asori riti səvəi nəkur İsel nəghin nə Pasova ruvəuvehe ipaka.)

⁵ Iesu rəti pen mamətə mə nərmama həpik kəmhəuvehe mə tuhətə in. Ro pen rini pen ti Filip i mə, "Tsəuvehi nəmri nəveginien pəku pwəh nərmama me i hani?"

⁶ (Iesu ruvəkurən raka nəfe in tro, mətə rini nəgkiariien nəha mə trətoni mə Filip trəfni irə.)

⁷ Miregi Filip rini pen tukwe in mə, "Trini mīnuə kuvehi nəmri nəveginien ia silin kino ia silva irəha pam tu-hantret, mətə rəpwəh ihi nəmwhenien. Irəha kuatia kuatia tuhāni ouihī a."

⁸ Iərmama riti səvəi Iesu nəghin nə Antru piəvi Saemon Pita. In rini pen ti Iesu i mə,

⁹ "Təmaruə riti ia kwopun i sənəni bred krirum kino ia pale mīne nəmu kəru. Mətə sə nəha rīpkəmwəhən mhə ti nərmama me i. Irəha həpik anan."

¹⁰ Miregi Iesu rini mə, "Kimiāha tihə nərmama me həkure." Ia kwopun nəha nurhi rīpik ikin. Nərmama həkure. Nəpin kəvsini nərman əpa irəha pam ipaka faef-taosen.

¹¹ Nənə Iesu ruvehi bred me nəha krirum məfwaki mīni vīvi Kumwesən tukwe, muvei pen m nərmama me nəha səməme kəmhəkure. Ro mwi iamīnhi irə ia nəmu mī nəha kəru. Irəha hani reste irəha.

¹² Nəpin hənani raka nari tipwīnraha rəsisi, Iesu rini pen ti nərmama me səvənhi mə, "Kimiāha tihəvən mhəuvehi nīpərpəri nəveginien sə hənani mhəpwəh. Rərəha souraha nīpərīn."

¹³ Ro iamīnhi irə irəha həvən mhəuvehi nīpərpəri bred krirum kino ia pale nərmama hənani mhəpwəh, mhəvai pen ia tənəripw me irəha pam twelef.

¹⁴ Nəpin nərmama me hətōni nīmətēn nəha Iesu rino, hənī mə, "Nīpərhiēnien iāmə i in i profet nəha kiməni mma truvehe ia tiprənə l."

¹⁵ Iesu rukuræn mæ iræha hokeikei mæ tuhæuvehe mhækwætæmhiri in, mho in mæ iæmæ asori sæ trærimænu ia niræha. Ro iamînhi iræ in ræpwæh iræha, mevæn in æpa fwe ia tækuær.

Iesu ravæn ia tækure nui asori

¹⁶ Næpin rinamæruaræv, nærmama me sævænhi heiwaiu mhæuvæn ia nui asori Kalili,
¹⁷ mhæputæ ia nitætæ ouihi, mhæier, mænamhæpi simwin ia nui asori, mamhæuvæn fwe taon næha Kapaneam. Rinæpitæv, mætæ Iesu ræpwæh ihi nuveheien ti niræha.

¹⁸ Nui asori ruvehe minamæsæsau ti næri næ mæ nimætagi asori riti riskæmter.

¹⁹ Næpin iræha hæsuæ mhæuvæn isipwin kwopti ræmwhen ia kilometa krirum uæ sikis, hætoni Iesu ravæn ia tækure nui, mauvehe ipaka ti nitætæ ouihi sævænraha. Iræha hætoni hæhekir.

²⁰ Mætæ in rini pen ti niræha i mæ, “Kimiaha tihæpwæh nehekirien. Iou a i.”

²¹ Ro iamînhi iræ rerinraha ragien hæuvehi in mhæuvehi utæ ia nækwai nitætæ ouihi sævænraha. Nænæ tækwætkwuni a mwi nitætæ ouihi sævænraha ruvarei ia tænæ næha kamhæuvæn ikin.

²² Kini rakwakwi iræ, nærmama nepwin kamharæ ihi ia nikare nui asori ipaka ti kwopun næha nærmama me sævæi Iesu hæmæier ikin. Nærmama me næha hætoni mæ nærinein nitætæ ouihi kuatia a ramærer ia kwopun næha. Iræha hæukuræn mæ Iesu rinæpkæputæ mhæ iræ iræha nærmama me sævænhi, mætæ nærmama me sævænhi iræha æpa hænsuæ mamhæuvæn.

²³ Nitætæ ouihi me nepwin hæier ia taon Tiperias, mhæuvehe ipaka ti kwopun næha Iærimænu sækitaha rimæni vivi Kumwesæn ti bred, nænæ nærmama hani.

²⁴ Ro iamînhi iræ næpin nærmama hætoni mæ Iesu mine nærmama me sævænhi hæiwæn ia kwopun næha, hæputæ ia nitætæ ouihi me næha, mhæuvæn fwe Kapaneam, mamhætui Iesu.

Iesu in næveginien kauvehi nimiruien iræ

²⁵ Næpin iræha hætoni in ia nikare nui asori, hæni pen tukwe in mæ, “Iahatæn. Ikimæuvehe nesæn ia kwopun i?”

²⁶ Miregi Iesu rini pen ti niræha i mæ, “Kimiaha hiamætui iou ti næfe? Ti næri næ mæ hianætæ nimtætien me nepwin? Rekæm! Mætæ iakani niþærhienien tukumiaha i mæ kimiaha hiamætui iou ti næri næ mæ hianani bred tipwimiaha ræsis.

²⁷ Tihæpwæh næmwurien mæ tihæuvehi næveginien sæ ramærir mætæ tihæmwur mæ tihæuvehi næveginien sæ ramæmak rerin mauvei pehe nimiruien rerin. Næveginien næha Iæmæti Iærmama truvei pehe m kimiaha. Iæmæti Iærmama in næha Tata Kumwesæn rinæmri pen raka mak sævænhi iræ.”

²⁸ Miregi iræha hæni pen tukwe in mæ, “Kimaha tahamækeikei mhæfo iræ, mho narimnari me næha Kumwesæn rokeikei?”

²⁹ Miregi Iesu rini pen ti niræha i mæ, “In i næri Kumwesæn rokeikei. Kimiaha tihæni niþærhienien ia iæmæ sæ in rinæhi pehe i.”

³⁰ Miregi iræha hæni pen tukwe in mæ, “Ro iamînhi iræ tiko næfe nimtætien pwæh kimaha iahætoni, nænæ mhæni niþærhienien ia niram? Næfe nari tiko?”

³¹ Kaha kupwæn me sækitaha hænani næveginien næha mana fwe kwopun akwesakwes ikin. Nægkiariien riti kimarai pen ia Nækukuæ Ikinan ramini iamînhi iræ mæ, ‘In ruvei pen mirraha næveginien sæ ruku pen ia neiai mæ tuhani.’ ”

³² Miregi Iesu rini pen ti niræha i mæ, “Iakani niþærhienien tukumiaha i. Ripko mhæ Moses ruvei pehe m kimiaha næveginien sæ ruku pen ia neiai, mætæ Tata sæiou rauvei pehe m kimiaha næveginien pærhien sæ ruku pen ia neiai.

³³ Næveginien i Kumwesæn rauvei pehe m kimiaha in i iæmæ rukrutæ ia neiai meiwaiu pehe. In rauvei pehe nimiruien m nærmama ia tiprænæ l.”

³⁴ Miregi iræha hæni pen tukwe in mæ, “Iæmæ asori. Tikuvei pehe næveginien næha m kimaha ia næpin me.”

³⁵ Miregi Iesu rini pen ti niræha i mæ, “Iou næveginien sæ kauvehi nimiruien iræ. Iærmama sæ rauvehe tukw iou nukumhæ tripkahi mhæ in, nænæ iærmama sæ rani niþærhienien ia nirak tripkækwakwa mhæ mwi ia næpin riti.

³⁶ Mætæ iakuvæni pehe raka tukumiaha i mæ kimiaha hianætæ raka iou, mætæ hiæpkini mhæ niþærhienien ia nirak.

³⁷ Nærmama me pam sæmæme Tata Kumwesæn rauvei pehe miou tuhæuvehe tukw iou. Nænæ iærmama sæ ruvehe tukw iou tapkækoui irapw mhæ in ia næpin riti.

³⁸ Iakani iamihni irə ti nəri nə mə iou iapkukrutə mhə ia neiai meiwaiu pehe mə tako narimnari me sə iou əpa iakokeikei, mətə iakukrutə ia neiai meiwaiu pehe mə tako narimnari me Iəmə sə rinərhi pehe iou rokeikei.

³⁹ Nənə in i nəri Iəmə sə rinərhi pehe iou rokeikei. Nərmama me pam səməme in ruvei pehe miou takəpwəh nətə waiuen ia nirəha riti, mətə ia nəpin sampam tako irəha pam hətui mwi ia nemhəien.

⁴⁰ Nipərhiendien nəri i in i Tata səiou rokeikei. Nərmama me pam səməme hətə Tini, mhəni nipərhiendien irə, tuhəuvehi nimiruien rerin. Ia nəpin sampam tako irəha hətui mwi ia nemhəien."

⁴¹ Miregi nəkur Isrel kamhəgkiari afafa minraha me, mamhəni ərəha Iesu ti nəri nə mə in rəgkiari mīni iamihni irə mə, "Iou nəveginien sə rukrutə ia neiai meiwaiu pehe."

⁴² Irəha həni mə, "Rosi Iesu əpa nəha tini Josef uə? Kitaha səukurən tata mine mama səvənhī. Ro iamihni irə rəfo in ramīni təkwtəkwuni minuə 'Iou iakiməukruutə ia neiai meiwaiu pehe?'"

⁴³ Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, "Tihəpwəh nəgkiari afafaien m kīmiaha me iamihni irə.

⁴⁴ Iərmama riti riwən ko ruvehe atukw tukw iou, mətə Tata Kumwesən sə rinərhi pehe iou traməkeikei mwi in ruvehe tukw iou, nənə ia nəpin sampam tako in rətui mwi ia nemhəien.

⁴⁵ Kimərari pen ia nəkukə me səvəi profet kupwən me mə, 'Irəha pam nə Kumwesən trahətən irəha.' Ro iamihni irə nərmama me səməme kamhətərig ia Tata Kumwesən mamhəuvehi nukurəniēn tuhəuvehe tukw iou.

⁴⁶ Nəgkiariien nəha nipwran ripko mhə mə iərmama riti rinətə raka Tata Kumwesən, rekəm. Iərmama əpa sə ruku pen ia Kumwesən, in nə rinətə Tata Kumwesən.

⁴⁷ Iakani nipərhiendien tukumiaha i. Iərmama sə rani nipərhiendien ia nirak nimiruien rerin rinərə raka irə.

⁴⁸ Iou nəveginien kauvehi nimiruien irə.

⁴⁹ Kaha me səkimiaha hənani nəveginien nəha mana fwe ia kwopun akwesakwes ikin, nənə mhemhə.

⁵⁰ In i nəveginien sə rukrutə ia neiai meiwaiu pehe mə iərmama ko rəni nənə məpwəh nemhəien.

⁵¹ Iou nəveginien sə ramiru rukrutə ia neiai meiwaiu pehe. Trini minuə iərmama riti rəni nəveginien i in trimiru rerin. Nənə nəveginien sə takuvei pen mə nərmama ia tiprənə i tuhəuvehi nimiruien in i nipwprak."

⁵² Iesu rini nəgkiariien nəha, nənə nəkur Isrel me hənəməvisə minraha me, mhəni mə, "Iəmə nəha trəfo muvei pehe nipwran m kitaha sani?"

⁵³ Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, "Iakani nipərhiendien tukumiaha i. Kimiaha tihəməkeikei mhəni nipwrai Iəmətə iərmama, mhənimwi niten. Mə kīmiaha hiəpwəh, nimiruien riwən ia kīmiaha.

⁵⁴ Iərmama sə raməni nipwprak mamənimwi nitek, nimiruien rerin rinərə raka irə, nənə ia nəpin sampam iou tako in rətui mwi ia nemhəien.

⁵⁵ Iakani iamihni irə ti nəri nə mə nipwprak in nəveginien pərhiēn mine nitek in nənimwien pərhiēn.

⁵⁶ Iərmama sə raməni nipwprak, mamənimwi nitek, rəpwit əknekīn ia nirak iakəpwit əknekīn irə.

⁵⁷ Tata Kumwesən sə rinərhi pehe iou iakuvehe in ramiru. Iou iakuvehi nimiruien ruku pen irə. Ia noien nəha rəmwhen a mwi iərmama sə kəkwməni in ia nipwprak mine nitek truvehi nimiruien ruku pen ia nirak.

⁵⁸ In i nəveginien sə rukrutə ia neiai meiwaiu pehe. Ropə ia mana nəha kaha kupwən me hənani, mhemhə. Iərmama sə raməni nəveginien i trimiru rerin."

⁵⁹ Iesu rini nəgkiariien me nəha ia nəkwai nimwəfwaki səvəi nəkur Isrel nəpin ramahətən nərmama me fwe Kapaneam.

Nərmama həpik həpwəh Iesu mhəvən kirkiri

⁶⁰ Nərmama kamhəkuriṛə ia Iesu həpik həregi nəgkiariien nəha həni mə, "Nəgkiariien nəha riskai. Sin ko rətərig irə?"

⁶¹ Mətə Iesu ruvəukurən atukw raka ia rerin mə nərmama me səvənhī rerinraha ripkagien mhə ti nəgkiariien nəha, kamhəsiwənəsiwən tukwe. Ro pen in rini pen ti nirəha i mə, "Rəfo? Rosi nəgkiariien i ro kīmiaha hiəmwei ia nahatətəien səkimiaha?"

⁶² Mə nəgkiariien nəha riskai tukumiaha, tihəfətərig irə mə hiətoni İəməti İərmama ruta mwı ia kwopun rinamarə ikin kupwəwə?

⁶³ Nənimwın İkinan əpa rauvei pehe nimiruien. Nipwrai iərmama ko ripko mhə nəri nəha. Nəgkiariien me i iakiməni pehe tukumiaha i ho nənimwın mhəuvei pehe nimiruien.

⁶⁴ Mətə kimiaha nepwın hiəpkini mhə nipərhiəniən ia nıraq.” (İesu rini ianhi ti nəri nə mə ruvəukurən raka fwe kupwən nisimə nəha ia nırəha tuhəpwəh niniiən nipərhiəniən irə mine sin nəha truvei pen in ia rəgi nərmama səməme haməmwəki in.)

⁶⁵ Nənə İesu rarə mini mwı mə, “Kimiaha nepwın hiəpkini mhə nipərhiəniən ia nıraq. Ro pen iakiməni pehe tukumiaha i mə iərmama riti riwən ko ruvehe atukw tukw iou trini minuə Tata Kumwesən ripkəsəni mhə in.”

⁶⁶ Nəpin İesu rini pam nəgkiariien nəha nərmama me səvənhi həpik həpwəh in mhərərīg, mhəpwəh mwı nukurirəien in.

⁶⁷ Ro pen İesu rini pen ti səvənhi nərmama me twelef mə, “Kimiaha mwı hiokəikəi mə tihəpwəh iou mamhəuvən?”

⁶⁸ Miregi Saemon Pita rini pen tukwe in mə, “İərimənu. Kimaha tihəuvən ti sin? İk əpa ikəuvehi nəgkiariien sə rauvei pehe nimiruien rerin.

⁶⁹ Kimaha iahəuvəuvehe raka mhəni nipərhiəniən ia nıraq, mhəuvəukurən raka mə ik nə İəmə İkinan səvəi Kumwesən.”

⁷⁰ Miregi İesu rini pen ti nırəha i mə, “Kimiaha i twelef nərmama me səiου, iakinərpwi rəgik ia kimiaha, mətə kimiaha riti in iəremhə.”

⁷¹ In raməgkiari ia Jutas tini Saemon İskariot, ti nəri nə mə Jutas riti ia twelef nərmama səvəi İesu truvei pen İesu ia rəgi nərmama səməme haməmwəki in.

7

İesu revən ia nəveginien asori nəha nəkur İsrəl kamho tənımwə me irə

¹ Kurirə irə İesu ramavən mamərkurau ia tənə Kalili, məpwəh nokeikəiən mə trevən ia tənə İutia, ti nəri nə mə nəmə asori me səvəi nəkur İsrəl kamhətui in mə tuhousi əpune.

² İpaka ti nəveginien asori nəha səvəi nəkur İsrəl nəghin nə Nəveginien səvəi Tənımwə Me.

³ Ro pen piəvi İesu me həni pen tukwe in mə, “Tikier ia kwopun i, mevən ia tənə İutia, mə səim me nərmama me irəha mwı tuhətoni narimnari me i sə ikamo.

⁴ Trini minuə iərmama riti rokeikəi mə nərmama tuhəukurən in, ko in ripkərkwafə mhə narimnari me sə in ramo. İkamo narimnari me i, ramasan mə iko ia nəmri nərmama pam ia tıprənə i pwəh hətə ik.”

⁵ (Piəvi İesu me həni iamınhi irə ti nəri nə mə irəha mwı həpkini mhə nipərhiəniən irə.)

⁶ Ro pen İesu rini pen ti nırəha i mə, “Nəpin səiου ripkuvehe mhə İhi, mətə nəpin səkimiaha rauvehe ia nəpin me.

⁷ Nərmama ia tıprənə i ko həpkəmwəki mhə kimiaha, mətə irəha kamhəmwəki iou, ti nəri nə mə iakaməgkiari ia nırəha, mamini mə noien me səvənraha hərəha.

⁸ Ramasan mə kimiaha hiəutə mhəuvən ia nəveginien asori. Mətə iou tapkevən mhə ia nəveginien asori nəha, ti nəri nə mə nəpin səiου ripkuvehe mhə İhi.”

⁹ İesu rini pam nəgkiariien i, nənə mamə a ia tənə Kalili.

¹⁰ Mətə nəpin piəvni me həuvəutə raka mhəuvavən ia nəveginien asori, in mwı ruta mevən, mıpkavən irapw mhə mətə ravən afafa.

¹¹ Nəmə asori me səvəi nəkur İsrəl kamhətui in ia nəveginien asori, mamhəni mə, “In pəku?”

¹² Nənə nərmama kamhəsiwən mamhəgkiari pik ia İesu. Nepwın həni mə, “In iəmə amasan.” Nepwın mwı həni mə, “Rəkəm. In rameikuə ia nərmama.”

¹³ Mətə iərmama riti riwən rini irapw İesu ia nəmri nərmama, ti nəri nə mə irəha həhekir nəmə asori me səvəi nəkur İsrəl.

İesu fwe ia nəveginien asori ramahatən nərmama me

¹⁴ Nəpin nəha kamo nəveginien asori irə ruvehi nəfwakiiən riti. Ia kurkwai nəfwakiiən nəha İesu ruta mevən ia nimwə səvəi Kumwesən, minamahatən nərmama me.

¹⁵ Ro iamınhi irə nəmə asori me səvəi nəkur İsrəl hərkərinari, mhəni mə, “Rəfo iəmə i rukurən amasan narimnari me i ia Nəkukuə İkinan mətə kıpkahtən raka mhə in?”

¹⁶ Miregi İesu rini pen ti nırəha i mə, “Nəgkiariien i iakamahatən nərmama me irə ripko mhə nəgkiariien səiου, mətə nəgkiariien səvəi İəmə sə rinərhi pehe iou iakuvehe.

17 Trini minua iarmama riti rokeikei ma tro nakwai Kumwesan, in trata sas negkiariien i iakamahaten narmama me ira ma ruku pen ti Kumwesan ua iakani irapw negkiariien atukw saiou.

18 Iarmama sa rani irapw negkiariien atukw savanhi ramamwur ma narmama tuhauvehi uta neghin. Mata iarmama sa ramamwur ma narmama tuhauvehi uta neghi iam sa rinarhi pehe in, in naha iarmama sa rani niparhienien. Ia reri iarmama naha neikuaien riwan.

19 Moses rimauvehi pehe Loa m kimiaha ua rekam? Ouah niparhienien, mata kimiaha riti riwan ramesi pen Loa naha. Rafo hiamamwur ma tihousi apune iou?"

20 Miregi narmama me hani ma, "Iaremha riti ramar a niram! Sin ramamwur ma trousi apune ik?"

21 Miregi Iesu rini pen ti niraha i ma, "Iakino nimtaten kuation a kimiaha pam hiamarkarinari ira.

22 Moses rimani pen tukumiaha ma nepin iakunouihiti riti ierman sakimiaha ruvehi nepin savanhi eit kuvehi ninhum min. Nana ti loa naha nari auar a ma nepin eit ramak pen ia Sapat kimiaha tihamauvehi ninhum m nakwathakwarha me sakimiaha. (Niparhienien ripko mha Moses rimakupwan mo noien naha, mata kaha kupwan me hamakupwan mho.)

23 Ma kimiaha hiamauvehi ninhum m iakunouihiti ia Sapat kamo hiarui loa savai Moses, rafo niemaha ramapi kimiaha ti nari na ma ia Sapat iakino ierman riti nipwrar me pam ruvehe masanin?

24 Kimiaha tihapwah nakiriien nari ia noien i sa hiamatoni apa, mata tihamaekeikei mhakiri nari ia noien sa ratukwatukw."

Iesu in Kristo sa Kumwesan rimani ma trarhi pehe i ua rekam?

25 Ro iamihiti ira nakur Jerusalem me nepwin hani ma, "Rosi iam i in i nama asori me kamhamwur ma tuhousi apune ua?

26 Hatoni ro in ramagkiari ia namri narmama me pam, mata iraha hapkinise mha in. Rosi nama asori me haukurar parhien ma iam i in Kristo ua?

27 Mata kitaha saukurar kwopun sa iam i ruku pen ikin. Nepin iam naha Kristo trier pehe, iarmama riti ripkukurar mha kwopun ruku pen ikin."

28 Ro iamihiti ira nepin Iesu ramahaten narmama ia nimwa savai Kumwesan, in rakwein apwamwis, mini ma, "Rerimaha ramrhi ma hiaukurar iou, mhaukurar mwi kwopun iakuku pen ikin, mata kimiaha hareirei. Iou iapkuvehe mha ia natarigien atukw saiou. Iam sa rinarhi pehe iou iakuvehe in parhien. Kimiaha hareirei in.

29 Iou iakukurar in, ti nari na ma iakuku pen ira, nana in rarhi pehe iou iakuvehe."

30 Ro iamihiti ira nama asori me kamhamwur ma tuhakwtamhiri Iesu, mata iarmama riti riwan rakwtamhiri in ti nari na ma nepin savanhi ripkuvehe mha ihi.

31 Mata narmama hapik ia kwopun naha hani niparhienien ia Iesu, mamhani ma, "Nepin iam naha Kristo trier pehe, in trapwah noien nimtaten me ripik mwi mapi raka samame iam i rino."

32 Farisi me haregi narmama me kamhasiwan mamhani narimnari me i ia Iesu. Ro pen iraha mine pris asori me harhi pen iotukwininari me nepwin hauvan ma tuhakwtamhiri in.

33 Ia nepin naha Iesu rini ma, "Takar nepin ouihiti a kitaha m kimiaha nana mevati ti Iam sa rinarhi pehe iou iakuvehe.

34 Kimiaha tihatu iou, mhapwah natonien iou, ti nari na ma kwopun takara ikin ko kimiaha hiapkavun mha ikin."

35 Ro iamihiti ira nama asori me savai nakur Isrel hagkiari minraha me, mamhani ma, "In naha takwtakwuni iam i trevan paku sapwah natonien in? Rosi trevan ia tanamtana me ia kwopun me naha nakur Isrel kamhar a ikin iraha nakur Kris, mahaten nakur Kris ua?

36 In rini iamihiti ira ma, 'Kimiaha tihatu iou, mhapwah natonien iou. Kwopun takara ikin ko kimiaha hiapkavun mha ikin.' ?Negkiariien naha nipwrar rafo ira?"

37 Nepin sampam savai naveginien asori naha, in na nepin sa rasori ia nepin me nepwin, Iesu riskamter, makvein apwamwis, mini ma, "Trini minua kimiaha riti rakwakwa, uvehe tukw iou, manimwi.

38 Iarmama sa rani niparhienien ia nirak, Nakuku Ikinan ruvani raka iamihiti ira minua nui sa rauvei pen nimruvien trier fwe ia rerin maiu ramwhen ia nui aris me."

39 Iesu rini negkiariien i mamagkiari ia Nanimwin Ikinan. In i Nanimwin sa narmama samame kamhani niparhienien ia Iesu tuhauvehi. Mata ia nepin naha kapwah ihi nuvei

7:18: Jon 5:44, 8:50 7:19: Wok Me 7:53, Rom 2:21-24 7:20: Jon 8:48,52, Jon 10:20 7:21: Jon 5:16 7:22: Lev 12:3, Jen 17:9-13 7:23: Jon 5:8-10,16 7:24: Lev 19:15, Aes 11:3-4, Jon 8:15 7:25: Jon 5:18 7:27: Jon 7:41, 9:29 7:28: Mat 11:27, Jon 8:55 7:30: Jon 7:44, 8:20, Jon 13:1 7:31: Jon 2:23, 8:30, Jon 10:42, 11:45, Jon 12:11,42 7:33: Jon 13:33 7:34: Jon 8:21, 13:36, Jon 17:24 7:37: Lev 23:36, Aes 55:1, Jon 4:10,14 7:38: Aes 58:11, Sek 14:8 7:39: Jon 16:7, 20:22, Wok Me 2:4

penien Nənimwin nəha minraha, ti nəri nə mə kipkuvehi utə mhə ihi Iesu rirərig pen fwe ia neiai.

⁴⁰ Nəpin irəha həregi nəgkiariien me nəha, nərmama nepwin həni mə, “Nipərhiendien iəmə i in profet nəha kiməni mə truuehe.”

⁴¹ Nəpwin həni mə, “In i Kristo.” Mətə nepwin həni mə, “Rekəm. Iəmə nəha Kristo tripkuku pen mhə ia tənə Kalili.

⁴² Nəkukua İkinan rini mə Kristo truku pen ia kwənəkwus səvəi Kig Tevit. In trətui ia Petlehem, rukwənu səvəi Kig Tevit ia tənə Jutia.”

⁴³ Ro iamınhi irə nərmama me nəha həuai irəha me ti Iesu.

⁴⁴ Nəpwin hokeikei mə tuhəkwətəmhiri in, mətə iərmama riti riwən rəkwətəmhiri.

Nəmə asori me səvəi nəkur İsel həpkini mhə nipərhiendien ia Iesu

⁴⁵ Ia nəpin nəha iotukwininari me nəha hərərig mhəuvehe ti pris asori me mine Farisi me, nənə nəmə asori me i həres pen irəha i mə, “Rəfo kimiaha hiəpwəh nuvehien Iesu mhəuvehi mhəuvehe?”

⁴⁶ Miregi iotukwininari me həni mə, “Kimaha ia həpkregi raka mhə iərmama riti raməgkiari rəmwhen ia iəmə nəha.”

⁴⁷ Miregi Farisi me həni pen ti nirəha i mə, “Rosi in reikuə ia kimiaha, mo kimiaha mwi hiəruəi uə?”

⁴⁸ Rəfo? Kimiaha hiətoni iəmə asori riti səkitaha uə Farisi riti rini nipərhiendien irə? Rekəm!

⁴⁹ Mətə nərmama me nəha səməme kamhəkuriə in həreirei Loa səvəi Moses. Ro pen Kumwesən raməkwein ərəha ia nirəha.”

⁵⁰ Nikotimas, iəmə sə rımavən mətə Iesu fwe kupwən, in riti ia Farisi me i. In rini pen ti nirəha i mə,

⁵¹ “Loa səkitaha raməfni irə? Ko kitaha səkiri iərmama riti mə noien səvənhi rərha mətə səpkukupwən mhə mhəregi nəgkiariien səvənhi, mhətui nafe noien in ramo?”

⁵² Miregi irəha həni mə, “Rosi ik mwi ik iəmə Kalili uə? Əvsini Nəkukua İkinan mətəni ro mə profet riti tripkutə mhə fwe tənə Kalili.”

⁵³ Nərmama havən kirkiri, mamhəuvən fwe imwənraha me.

8

¹ Mətə Iesu revən ia Təkuər Olif.

Pran sə ramo əpnəpen nari irau iərman riti ripko mhə iərman səvənhi

² Kini rakwakwi irə, ia nəpnəpin in rirərig mevən ia nimwə səvəi Kumwesən. Nərmama me pam həuvehe tukwe, nənə in rəkure, minamahatən irəha.

³ Ia nəpin nəha nahatən me səvəi Loa mine Farisi me həuvehi pran riti sə kətə pui in ramo əpnəpen nari irau iərman riti ripko mhə səvənhi. Irəha həuvehi mhəuvehe mhərpwi irapw in ia nəmri nərmama me pam,

⁴ nənə mhəni pen ti Iesu i mə, “Iahatən. Kətə pui prən i ramo əpnəpen nari irau iərman riti ripko mhə səvənhi.

⁵ Ia Loa səkitaha Moses rıməni minuə kitaha tsaməkeikei mhəkwi əpune nipran me səməme kamho iamınhi irə. Mətə ik mə tso nəfe ia pran i?”

⁶ Irəha həni nəgkiariien nəha mə tuhəregi mə Iesu trəfni irə. Hokeikei mə in trəfwəkour ia nəgkiariien səvənhi, nənə irəha həukurən nini ərəhaien in tukwe.

Mətə Iesu rərpəsuk minamrai pen nəkukua ia ti prənə ia nəkwai rəgin.

⁷ Mətə irəha kamhəwur a mamhəres in. Ro iamınhi irə in riskəmter, mini pen ti nirəha i mə, “Sin ia kimiaha nərəhaien səvənhi riwən? Pwəh in rukupwən mərarki pen kəruətərei ia prən i.”

⁸ Nənə in rərpəsuk mwi minamrai nəkukua ia ti prənə ia nəkwai rəgin.

⁹ Nənə nəpin irəha həregi nəgkiariien nəha, havən mamhəuvən kuatia kuatia. Nərgharə me həkupwən ntəmaruə me həkurirə, mhəpwəh Iesu əpa mine prən nəha ramərer.

¹⁰ Iesu riskəmter, mini pen ti prən i mə, “Prən i. Irəha isə? Riti ripkini mhə mə tikemhə?”

¹¹ Miregi prən i rini mə, “Rekəm, iəmə asori. Riti ripkini mhə.”

Miregi Iesu rini mə, “Iou mwi iakəpwəh niniien mə tikemhə, mətə tiko mamevən məpwəh nərəhaien.”

Iesu in nukuraanien sə raməhiəpwən nərmama ia ti prənə

¹² Iesu rægkiari mwi m Farisi me mni ma, "Iou nukuraanien sa ramahiapwin narmama ia tìprana i. Iarmama sa rakurira iou trapwah navanien ia napitavien, mata tratonu nukuraanien sa kauvehi nimiruien ira."

¹³ Miregi Farisi me hani pen ti Iesu i ma, "Ikamarer irapw mamægkiari atukw ia niram iamihni ira, mata nipari nægkiarrien saim riwan tukw ik, ro pen nægkiarrien saim ko kìpkini mha niparhienien ira!"

¹⁴ Miregi Iesu rini pen ti niraha i ma, "Parhien iakamarer irapw mamægkiari atukw ia nirak, mata nægkiarrien saiou ko kini niparhienien ira, ti nari na ma iakukurun kwopun iakuku pen ikin mine kwopun iakamevan ikin. Mata kimiaha hiareirei kwopun iakuku pen ikin u kwopun iakamevan ikin.

¹⁵ Kimiaha hiamakiri nari ia netarigien savai iarmama a, mata iou iapkakiri mha iarmama riti.

¹⁶ Mata trini minu iakakiri iarmama riti, nakirrien saiou ro niparhienien ti nari na ma ripko mha iou apa iakakiri in, mata iou mine Tata sa rinarhi pehe iou iakuvehe.

¹⁷ Hiakurun nægkiarrien i kimarai pen ia Loa sakimiaha rini iamihni ira ma, 'Iarmama karu krouarer irapw rouni nægkiarrien kuatia tukini niparhienien ira.'

¹⁸ Takwtakwuni naha iou mine Tata Kumwesan sa rinarhi pehe iou iakuvehe kimrau iarouarer irapw rouægkiari ia nirak rouni nægkiarrien kuatia."

¹⁹ Miregi iraha hani pen ti Iesu i ma, "Saim isa Tata?"

Miregi Iesu rini ma, "Kimiaha hiavareirei iou, mhaavareirei mwi Tata saiou. Kamo hiapkukurun iou, ko hiakurun mwi Tata saiou."

²⁰ Iesu rimani nægkiarrien me i napin in ramahatan narmama fwe ia nimwa savai Kumwesan ia kwopun kamerukw pen mane savai nafwakien ikin, mata iarmama riti rapwah nakwtamhirien in ti nari na ma napin savanhi tukakwtamhiri in ira ripkuvehe mha ihi.

²¹ Ro iamihni ira Iesu rini pen mwi ti niraha i ma, "Iou takapwah kimiaha mamevan. Kimiaha tihatu iou mhemha kimiaha noien araha me sakimiaha. Kimiaha tihapkuvan mha ia kwopun naha iakamevan ikin."

²² Ro iamihni ira namasori me savai nukur Isrel hani ma, "Nægkiarrien naha in rani ma kwopun naha ramevan ikin, kitaha tsapkavun mha ikin, nipwran rafa ira? Rosi in troussi apune atukw a in u?"

²³ Miregi Iesu rini pen ti niraha i ma, "Kimiaha imwamiaha inharpw. Iou imwak iranha. Kimiaha narmama savai tìprana i. Iou ripko mha iou iarmama savai tìprana i.

²⁴ Iakuvani raka tukumiaha i ma kimiaha tihemha kimiaha noien araha me sakimiaha. Iakimani iamihni ira ti nari na kimiaha tihamakeikei mhani niparhienien ia nirak ma iou i in i. Ma hiarpwah tihemha kimiaha noien araha me sakimiaha."

²⁵ Miregi iraha hares pen in ma, "Ik sin na?"

Miregi Iesu rini pen ti niraha i ma, "Iou iarmama i iakani pehe tukumiaha i fwe kupwan meste pehe ipwet.

²⁶ Saiau me nægkiarrien me ripik iakukurun ninien ia kimiaha. Narimnari me ripik hiano iakukurun nakirrien ma haraha. Mata Iama sa rinarhi pehe iou iakuvehe nægkiarrien savanhi ro niparhienien, nana iou iakani irapw ti narmama ia tìprana i nefe nægkiarrien iakregi in rimani pehe tukw iou i."

²⁷ Mata iraha hareirei ma Iesu ramægkiari ia Tata Kumwesan.

²⁸ Ro iamihni ira Iesu rini pen ti niraha i ma, "Napin kimiaha tihavehi utu raka iou, Iamati Iarmama, tihakurun ma iou i in i. Kimiaha tihakurun mwi ma iapko apa raka mha nari riti, mata iakægkiari mamesi pen a nefe Tata Kumwesan rahatun iou ira.

²⁹ Iama sa rinarhi pehe iou iakuvehe in ramaru kimrau min. In ripkarpwah mha iou iakamavan apa, ti nari na ma napin me pam iakamo narimnari me samame rerin ramagien tukwe."

³⁰ Napin Iesu rani nægkiarrien me naha narmama hapik hani niparhienien ira.

Nipwnati Epraham me

³¹ Ro iamihni ira Iesu rini pen ti nukur Isrel me i samame hani niparhienien ira ma, "Trini minu kimiaha hiamripin mamho nægkiarrien saiou, kimiaha atukwatukw na narmama me saiou.

³² Nana kimiaha tihakurun nægkiarrien sa ro niparhienien, nægkiarrien parhien i trifi nari ia kimiaha."

³³ Miregi iræha hæni pen ti Iesu i mæ, “Kimaha kwænækwus me sævai Epraham. Iærmama riti ripko raka mhæ slef ia kimaha. Ræfo ikini nægkiariien i mæ nægkiariien pærhien trifi nari ia kimaha?”

³⁴ Miregi Iesu rini pen ti niræha i mæ, “Iakani nipærhienien tukumiaha i iærmama sæ ramo noien æræha, noien æræha sævænhî ramærimænu iræ mamoslef iræ.

³⁵ Slef riti in ko rapwæh naræ rerinien ia nækwai nimwæ sævai iæmæ asori sævænhî, mætæ tîni æpa rukuræn naræ rerinien ikin.

³⁶ Ro iamînhi iræ trîni minuæ Tîni Kumwesæn rîfi nari ia kimiaha, in trifi pærhien nari ia kimiaha.

³⁷ Iakukuræn mæ kimiaha kwænækwus me sævai Epraham, mætæ hiamæmwur mæ tihousi æpune iou ti næri næ mæ kimiaha hiæpwæh nokeikeiien mæ tihæregi nægkiariien sæiou.

³⁸ Iou iakamægkiari ia næfe iakinætoni kimrau Tata sæiou, mætæ kimiaha hiamo næfe hiamregi tata sækimiaha rimæni pehe tukumiaha.”

³⁹ Miregi iræha hæni pen ti Iesu i mæ, “Sækimaha tata Epraham.”

Miregi Iesu rini pen ti niræha i mæ, “Trîni minuæ kimiaha nipwnæti Epraham pærhien me, tihamo næfe noien in rinamo fwe kupwæn.

⁴⁰ Iou i iæmæ sæ iakani irapw tukumiaha nægkiariien pærhien sæ iakregi ruku pen ti Kumwesæn. Mætæ tækwækwuni kimiaha hiamæmwur mæ tihousi æpune iou. Epraham ripko mhæ noien i.

⁴¹ Kimiaha hiamo a næfe noien tata sækimiaha rino.”

Miregi iræha hæni pen ti Iesu i mæ, “Ripko mhæ kimaha iækun iærmwîn me. Kumwesæn in æpa tata sækimaha.”

Nipwnæti Setan me

⁴² Miregi Iesu rini pen ti niræha i mæ, “Trîni minuæ Kumwesæn in tata pærhien sækimiaha, kimiaha tihokeikei iou ti næri næ mæ iou iakuku pen iræ muvehe ia kwopun i. Iapkuvehe mhæ ia nætærigien atukw sæiou, mætæ in rinærhi pehe iou iakuvehe.

⁴³ Ræfo kimiaha hiæreirei nipwrai nægkiariien i iakani? Hiæreirei ti næri næ mæ kimiaha hiæpkokeikei anan mhæ mæ tihætærig ia nægkiariien sæiou.

⁴⁴ Kimiaha nipwnæti Setan me. Hiokeikei mæ tihamo a nækwai tata sækimiaha. Fwe kupwæn muvehe meste pehe ipwet minæ in iærmama sæ ramousi æpune nærmama. In ramæmwaki nipærhienien ti næri næ mæ nipærhienien riwæn iræ. Næpin in rameikuæ, in ramesi pen a noien sævænhî, ti næri næ mæ in iærmama sævai neikuæien, in nukune neikuæien me pam.

⁴⁵ Mætæ iou iakani a nægkiariien pærhien ro pen kimiaha hiæpkini mhæ nipærhienien ia nirak.

⁴⁶ Sin ia kimiaha rukuræn no puïen noien æræha riti iakino? Trîni minuæ iakani a nægkiariien pærhien me ræfo kimiaha hiæpkini mhæ nipærhienien ia nirak?

⁴⁷ Iærmama sæ ruku pen ia Kumwesæn, in ramætærig ia nægkiariien sævai Kumwesæn. Mætæ kimiaha hiæpkuku pen mhæ ia Kumwesæn ro pen hiæpkætærig mhæ nægkiariien sævænhî.”

Epraham ripkætui pehe mhæ ihî mætæ Iesu rinæræ raka

⁴⁸ Miregi nækur Isrel hæni pen tukwe in mæ, “Kimaha iahamæni atukwatukw ik iæmæ Sameria iæremhæ ramaræ ia niram uæ rekæm?”

⁴⁹ Miregi Iesu rini mæ, “Iæremhæ riwæn ia nirak. Iou iakamsiai tata sæiou, mætæ kimiaha hiæpkisiai mhæ iou.

⁵⁰ Iou iapkæmwur mhæ mæ nærmama tuhæuvehi utæ næghik. Riti næha ikin in ramæmwur tukwe. In Iæmæ sæ ramækiri nærmama.

⁵¹ Iakani nipærhienien tukumiaha i. Iærmama sæ ramo nægkiariien sæiou tripkemhæ mhæ ia næpin riti.”

⁵² Miregi nækur Isrel hæni pen tukwe in mæ, “Tækwækwuni næha kimaha iahæukuræn mæ iæremhæ riti ramæræ ia niram! Epraham ruvamhæ, profet me hæuvamhæ mwî, mætæ ik ikani mæ iærmama sæ ramo nægkiariien sæim tripkemhæ mhæ ia næpin riti.

⁵³ Ræfo? Ik ikasori mæpi raka tata sækitaha Epraham fwe ruvamhæ raka? Profet kupwæn me iræha mwî hæuvamhæ raka! Ikuæ ik næfe iærmama?”

⁵⁴ Miregi Iesu rini pen ti niræha i mæ, “Trîni minuæ iakuvehi utæ atukw a iou nisiaiien sæ kuvei pehe miou ro næri auær a i. Mætæ Tata sæiou in næ Iæmæ sæ rauvehi utæ iou. Kimiaha hiamækwein in mæ Kumwesæn sækimiaha,

⁵⁵ mætæ kimiaha hiæuværeirei in. Iou iakukuræn in. Trîni minuæ iakini mæ iakreirei in, iou iæmæ iakameikuæ ræmwhen ia kimiaha. Mætæ iou iakukuræn in, mamo nægkiariien sævænhî.

⁵⁶ Tata sækimiahā Epraham rīnāgien pik nēpin rīmāregi mā trētōni nēpin sē takuvehe irā. In rētōni nēnā rerin ragien.”

⁵⁷ Miregi nēmā asori me sāvai nākur Isrel hēni pen tukwe in mā, “Nuk sēim ripkeste mhā ihi fifti! Ikāfo mētōni Epraham?”

⁵⁸ Miregi Iesu rini pen ti nīrēhā i mā, “Iakani nīpārhiēnien tukumiahā i nēpin Epraham ripkētui pehe mhā ihi, iou iakinārā raka.”

⁵⁹ Iesu rini nēgkiariēn nēhā ro pen irēhā hēpeki kārūāterei me mā tuhākwi in irā, mētā Iesu rārkwafā mier ia nīmwā sāvai Kumwesān mamevān.

9

Iesu romasan iārmama riti nānimen rifwā

¹ Nēpin riti Iesu rukurāu mētōni iārmama riti nēpin rīnātui pehe irā nānimen rifwā.

² Nēnā nārmama me sāvai Iesu hāres pen Iesu i mā, “Iahātān. Sin rino nārēhāien ro iāmā i rīnātui pehe nānimen rifwā, in uā sāvānhi tata mine mama?”

³ Miregi Iesu rini mā, “Ripko mhā nārēhāien sāvai iāmā i uā nārēhāien sāvai tata mine mama sāvānhi, mētā in rīnātui pehe nānimen rifwā mā Kumwesān rukurān noien nārmama hētōni nīskāiēn sāvānhi nēpin tromasan in.

⁴ Nēpin ia ran kitaha tsamākeikei mho wok me sāvai iāmā sē rīnārhi pehe iou iakuvehe. Nēpitāvien rauvehe. Iārmama riti ko ripko mhā wok ia nēpin nēhā.

⁵ Nēpin iakamarā ia tīprānā, iou nukuraanien sē ramāhiāpwin nārmama ia tīprānā.”

⁶ Iesu rini pam nēgkiariēn me nēhā, mārḡāvāsi tīprānā, mo nāmtigei ia nīsākwan, nēnā muvehi nāmtigei nēhā, mahākwi pen ia nāmri iāmā nēhā,

⁷ mīni pen tukwe in mā, “Evān ia nui Saeloam, maikuas raka nāmtigei ia nānimem.” Nēhāḡ nēhā Saeloam nīpwrān iou “Kārhi pen.” Ro pen iāmā nēhā revān, maikuas raka nāmtigei ia nānimen, mīrārīḡ muvehe mamētā nari.

⁸ Nēnā nākur imwāni me mine sēmāme hānētōni in ramase mane fwe kupwān kamhāni mā, “Rosi iāmā nēhā in nēhā fwe kupwān ramākure mamase mane uā rekām?”

⁹ Irāhā nepwin kamhāni mā, “Kwa in nā!”

Mētā nepwin hāni mā, “Rekām. Ripko mhā in, mētā iārmama riti rāmwhēn irā.”

Mētā iāmā nēhā rini mā, “Kwa iou i iāmā nēhā hiamāni!”

¹⁰ Ro pen irāhā hāni pen tukwe in mā, “Kināfo irā nānimem rātui?”

¹¹ Miregi iāmā nēhā rini mā, “Iāmā nēhā nēḡhin nā Iesu ro nāmtigei, mahākwi pehe ia nānimem, mīni pehe tukw iou i mā, ‘Evān ia nui Saeloam, maikuas raka nāmtigei ia nānimem.’ Ro pen iakevān maikuas raka, nēnā mētā nari.”

¹² Miregi irāhā hāni pen tukwe in mā, “Iāmā nēhā in pākū?”

Miregi iāmā nēhā rini mā, “Iakreirei.”

Farisi me hāres iāmā nēhā mā kināfo irā nānimen rīnamasan

¹³ Irāhā hāiri iāmā nēhā fwe kupwān nānimen rifwā mhāvān ti Farisi me.

¹⁴ (Sapat riti nēhā Iesu rino nāmtigei mo nāmri iārmama nēhā rātui.)

¹⁵ Ro iamānhi irā Farisi me kēnām hāres pen mwi iāmā nēhā mā, “Ikīnāfo mētā nari?”

Miregi in rini pen ti nīrēhā i mā, “In rahākwi pehe nāmtigei ia nānimem, iakāikuas raka irā, nēnā tākwtākwni iakētā nari.”

¹⁶ Miregi Farisi me nepwin kamhāgiari ia Iesu, mamhāni mā, “Iāmā i ripko mhā Kumwesān rārhi pehe in ti nāri nā mā in ripkīsiāi mhā Sapat.” Mētā Farisi me nepwin mwi kamhāni mā, “Rāfo? Ko iāmā ārāhā riti ro nīmātāien me iamānhi? Rekām!” Nēnā irāhā hāuāi irāhā me ti nēgkiariēn nēhā.

¹⁷ Ro iamānhi irā irāhā hāni pen mwi ti iāmā nēhā nānimen rifwā fwe kupwān mā, “Ikāmāfni irā ia iāmā nēhā rino nānimem rātui? In nāfe iārmama?”

Miregi iāmā nēhā rini mā, “In profet riti.”

¹⁸ Nāmā asori me sāvai nākur Isrel hēp wāh nōkeikeiēn mā tuhāni nīpārhiēnien ia iāmā nēhā mā fwe kupwān nānimen rifwā, mētā tākwtākwni nēhā ramētā nari. Ro pen hākweīn tata mine mama sāvānhi,

¹⁹ mhāres pen irāu i mā, “Rāfo? In i tinimīrau? Ko kīmīrau irouni mā nīpārhiēnien nēpin rīnātui pehe irā nānimen rifwā? Nēnā mā ro nīpārhiēnien rāfo in ramētā nari tākwtākwni?”

²⁰ Miregi tata mine mama sāvānhi krouni mā, “Kīmrau iaroukurān mā tinimīrau i. Iaroukurān mwi mā nēpin rīnātui pehe irā nānimen rifwā.

²¹ Mətə təkwtəkʷuni in ramətə nari kimrau iaroureirei mə rəfo irə. Iaroureirei mwi mə sin rino nənimen rətui. Ramasan mə kimiaha hiəres pen in i. In ruvəpwinari raka. Pwəh in rini nəgkiariien səvənhi.”

²² (Tata mine mama səvənhi krouni nəgkiariien me nəha ti nari nə mə krouhekir nəmə asori me səvai nəkur Isrel. Irəha hənərai sun raka minuə iərmama sə trini irapw mə Iesu in Kristo, tuhəkoui irapw in, mhəpwəh nəsenien mwi in ruvnimwə pehe ia nimwəfwaki səvənraha.)

²³ Nari nəha ro irau krouni ianhi mə, “In ruvəpwinari raka. Ramasan mə kimiaha hiəres pen in i.”

²⁴ Ro iamənhi irə irəha həkwein pen mwi iəmə nəha fwe kupwən nənimen rifwə nənə mhəni pen tukwe in mə, “Tikuvehi utə nəghi Kumwesən, mini nīpərhiēnien. Kimaha iahəukurən mə iəmə i in iəmə ərəha.”

²⁵ Miregi in rini mə, “Iou iakreirei mə iəmə nəha in iəmə ərəha uə rekəm. Mətə nari kuatia iou iakukurən. Kupwən nənimək rifwə, mətə təkwtəkʷuni nəha iakamətə nari.”

²⁶ Miregi irəha hənəni pen tukwe in mə, “In rino nəfe ia niram? Məfo irə mo nənimem rətui?”

²⁷ Miregi in rini mə, “Iakuvəni pehe raka tukumiaha i, mətə kimiaha hiəpkegi mhə. Rəfo hiokeikei mə tihəregi mwi? Rosi kimiaha mwi hiokeikei mə tihəuvehe mho kimiaha nərmama me səvənhi uə?”

²⁸ Miregi irəha hənəni irəha iəmə nəha, mhəni mə, “Ik iərmama riti səvənhi, mətə kimaha nərmama me səvai Moses.

²⁹ Kimaha iahəukurən mə Kumwesən rinəgkiari m Moses, mətə iəmə i kimaha iahəreirei mə in ruku pəku.”

³⁰ Miregi iəmə nəha rini mə, “Kwa nari i ro nari riti. Kimiaha hiəreirei mə iəmə i ruku pəku, mətə in rino nənimək rətui.

³¹ Kitaha səukurən mə Kumwesən ripkegi mhə nəfwakien me səvai nəkur ərəha me, mətə trini minuə iərmama riti ramsiai Kumwesən, mamō nəkwən, Kumwesən ramregi nəfwakien me səvənhi.

³² Fwe kupwən kīno tiprənə meste pehe ipwet kipkegi raka mhə mə iərmama riti ro nəmri iərmama sə nənimen rifwə rətui.

³³ Mə iəmə i ripkuku pen mhə ti Kumwesən in ko ripko mhə nari riti.”

³⁴ Miregi irəha hənəni pen tukwe in mə, “Kwa ik iəmə ərəha fwe nəpən ikinətui pehe irə meste pehe ipwet. Ikuə tikəfo? Tikahātən kimaha uə?” Nənə irəha həkoui irapw in ia nimwəfwaki, mhəpwəh nəsenien mwi in ruvnimwə pehe.

Iesu ruvehe ia tiprənə i mə truai nərmama

³⁵ Kīni pen ti Iesu i mə irəha həkoui irapw iəmə nəha iamənhi. Ro pen in revən mətui iəmə nəha, mətoni, mini pen tukwe in mə, “Ikini nīpərhiēnien ia Iəməti Iərmama uə rekəm?”

³⁶ Miregi iəmə nəha rini mə, “Iəmə asori. Ni pehe ro tukw iou i mə sin nə Iəməti Iərmama pwəh iakini nīpərhiēnien irə.”

³⁷ Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Ikīnətə raka in. Iou i sə iakaməgkiari mik, iou Iəməti Iərmama.”

³⁸ Miregi iəmə nəha rini mə, “Iərimənu. Iakini nīpərhiēnien ia niram.” Nənə in rinimwi nukurhun mi ia nəmri Iesu, misiai in.

³⁹ Iesu rini mə, “Iou iakuvehe ia tiprənə i mə takəkiri nərmama. Səməme nənimenraha rifwə tuhətui mhətə nari, mətə səməme hamətə nari nənimenraha ruvehe mifwə.”

⁴⁰ Farisi me nepwin ipaka ti Iesu həregi nəgkiariien nəha, nənə mhəni pen tukwe in mə, “Kimaha mwi nənimemaha rifwə uə rekəm?”

⁴¹ Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Ko nəmrīmiaha rifwə ko nərəhaien səkimiaha riwən. Mətə ti nari nə mə təkwtəkʷuni kimiaha hiaməni mə hiamətə nari nərəhaien səkimiaha raməmak ihi ia kimiaha.”

10

Iəmə sə ramətui ti sipsip me səvənhi

¹ “Iakani nīpərhiēnien tukumiaha i. Iərmama sə ripkukuraw mhə ia kwəruə muvnimwə ia koupə səvai sipsip me, mətə rəputə ia kwopun əpə iti mati pen ia nəkwai koupə nəha, iərmama nəha in iərmama sə ramakres, mamousi iərmama.

² Mətə iərmama sə rukuraw ia kwəruə muvnimwə ia koupə, in iərmama sə ramətui ti sipsip me.

³ Iærmama sə ramərer ia kwəruə raməsevər ia təpinhə ti iærmama nəha. Sipsip me kamhəregi rerin. In raməkwein nəghi sipsip me səvənhi kuation kuation, nənə miri irəha mhəier.

⁴ Nəpin in riri səvənhi sipsip me pam mhəier, makupwən ia nirəha, nənə sipsip me kamhəkuriə in, ti nəri nə mə həkuran rerin.

⁵ Iærməpə riti sipsip me tuhəpwəh nukurirəien in, mətə tuhap raka irə ti nəri nə mə həreirei rerin.”

⁶ Iesu rini nusipekinien i ti nirəha, mətə irəha həreirei nəfe nəha rani.

⁷ Ro pen Iesu rini pen mwi ti nirəha i mə, “Iakani nipərthienien tukumiaha i. Iou kwəruə səvəi sipsip me.

⁸ Irəha pam səməme haməkupwən ia nirak mhəuvehe irəha nərmama səməme kamamhakres, mamhousi iærmama, mətə sipsip me həkətərig mhə irəha.

⁹ Iou kwəruə. Trini minuə iærmama riti ruvniwə pehe ia nirak, in trarə amasan, nukuran nuvniwə peheien, mitei irapw, mətui nəveginien sənəni.

¹⁰ Iærmama nəha ramakres rauvehe a mə trakres, mousi əpune sipsip me, mouraha irəha. Mətə iou iakuvehe mə irəha tuhəvehi nimiruien nənə mhəuvehi asori.

¹¹ Iou iærmama sə iakamətui amasan ti sipsip me. Iærmama sə ramətui amasan ti sipsip me rerin ragien a mə tremhə ti sipsip me səvənhi. ¹² Mətə iærmama sə kaməreku pen min mə trətui ti sipsip me ripko mhə in iærmama pərthien sə ramətui ti sipsip me ti nəri nə mə sipsip me nəha səvəi iærməpə. Nəpin iærmama nəha rətə kuri əpmin riti rauvehe, rəpwəh sipsip me maiu map. Nənə kuri əpmin nəha ruvehe muvehi nepwin, miripwi kirkiri nepwin.

¹³ Iærmama nəha raiu map ti nəri nə mə in iærmama riti kaməreku a in. In ro nəri auer a ia sipsip me nəha.

¹⁴ Iou iærmama sə ramətui amasan ti sipsip me. Iou iakukurən sipsip me səiou, sipsip me səiou həkuran mwi iou.

¹⁵ Ia noien nəha rəmwhen a mwi Tata Kumwesən rukurən iou, iou mwi iakukurən Tata Kumwesən, nənə iou rerik ragien a mə takemhə ti sipsip me səiou.

¹⁶ Səiou me nepwin sipsip me həiwən ia koupə i. Takaməkeikei mipeki pehe mwi irəha, nənə irəha tuhəregi rerik. Ro iamnhi irə sipsip me nəha tuhəuvehe mhə touen kuation. Iærmama kuation tramətui ti nirəha.

¹⁷ Tata Kumwesən rokeikei pik iou ti nəri nə mə rerik ragien a mə takemhə ti nirəha. Takemhə ti nirəha, nənə marə muvehi mwi nimiruien səiou rirərig.

¹⁸ Ripko mhə iærmama riti truvehi raka nimiruien səiou, mətə iou atukw takəseni pen nimiruien səiou rəmwhen sə iakokeikei. Iakauvehi nasorien ti nəsenien nimiruien səiou, mauvehi mwi nasorien ti nuvehien mwi nimiruien səiou rirərig. In i nəri Tata səiou riməni tukw iou i mə takaməkeikei mo.”

¹⁹ Iesu rini pam nəgkariien me nəha nənə nəmə asori me səvəi nəkur Isrel həuai mwi irəha me tukwe.

²⁰ Irəha həpik həni mə, “Iamə nəha iæremhə ramarə irə. In ramarməri. Rəfo kimiaha hiamətərig in?”

²¹ Mətə irəha nepwin həni mə, “Rekəm. Iærmama sə iæremhə riti ramarə irə ko ripkəgkari mhə iamnhi. Ko iæremhə riti ro iærmama nənimen rifwə rətui mətə nari?”

Nəmə asori me səvəi nəkur Isrel hənuə tuhəkwi əpune Iesu ia kəruətəri

²² Nəpin nəha ruvəuvehe nəkur Isrel kamhə nəveginien asori nəha kani mə Nəveginien səvəi Tetekesen. Kamhə nəveginien nəha fwe Jerusalem ia nəpin səvəi nəkwieien.

²³ Iesu ramavən ia kwopun riti ia nimwə səvəi Kumwesən kani mə Vranda səvəi Solomon.

²⁴ Nənə nəmə asori me səvəi nəkur Isrel həuvehe mheikurkurai irə, mhəni pen tukwe in mə, “Kimaha tahameitenhi ik minəsən? Trini minuə ik Kristo sə Kumwesən riməni mə trərhi pehe i, ni pehe tukumaha i, məpwəh nərkwafəien.”

²⁵ Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Iakuvəni raka tukumiaha i, mətə kimiaha hiəpkini mhə nipərthienien ia nirak. Narimnari me nəha səməme iakamo ia nəghi Tata səiou kamhəhatən pen mə iou sin.

²⁶ Mətə kimiaha hiəpkini mhə nipərthienien ia nirak ti nəri nə mə ripko mhə kimiaha sipsip me səiou.

²⁷ Sipsip me səiou kamhəregi rerik. Iou iakukurən irəha, nənə irəha kamhəkuriə iou.

²⁸ Iakauvei pen nimiruien rerin minraha. Irəha tuhəpkemhə mhə ia nəpin riti. Iærmama

10:4: Jon 10:27 **10:6:** Jon 16:25 **10:8:** Jer 23:1-2, Esik 34:2-3 **10:9:** Sam 118:20, Jon 14:6 **10:11:** Sam 23:1, Rev 7:17 **10:12:** Wok Me 20:29 **10:14:** Jon 10:27, 2Tim 2:19 **10:15:** Mat 11:27, Jon 15:13, 1Jon 3:16 **10:16:** Aes 56:8, Jon 11:52, 1Pit 2:25, Esik 34:23, Esik 37:24 **10:17:** Fil 2:8-9 **10:18:** Jon 5:26, 14:31, Jon 19:11 **10:19:** Jon 7:43 **10:20:** Jon 7:20, 8:48 **10:24:** Wok Me 3:11, 5:12, Luk 22:67 **10:25:** Jon 4:26, 5:36, Jon 10:38 **10:26:** Jon 6:64, 8:45 **10:27:** Jon 8:47, 10:3 **10:28:** Jon 3:16, 6:39, Jon 18:9

riti riwən truvehi raka irəha ia rəgik.

²⁹ Tata səiou sə ruvei pehe irəha miou, niskaiien səvənhi rəpi raka nərmama me pam. Iərmama riti riwən ko ruvehi raka irəha ia rəgin.

³⁰ Iou mine Tata səiou kimrau kuationa.”

³¹ Ia nəpin nəha nəmə asori me səvəi nəkur Isrel həpeki mwi kəruətərei me mə tuhəkwi əpune in.

³² Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Iakino raka noien amasan me ripik ia nəmriniaha Tata Kumwesən ruvei pehe mə tako. Sə rəfo nəha mə tihəkwi əpune iou tukwe?”

³³ Miregi nəmə asori me səvəi nəkur Isrel həni pen tukwe in mə, “Kimaha tahəpkəkwi əpune mhə ik ti noien amasan riti sə ikino, mətə kimaha tahəkwi əpune ik ti nəri nə mə ikani ərəha Kumwesən. Ik iərmama a, mətə ikani mə ik Kumwesən.”

³⁴ Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Rosi kimiaha hiəpkəvsini raka mhə nəgkiariien i kimərai pen ia Loa səkimiaha uə? Rini iaminih i irə minuə ‘Iakini minuə kimiaha nə kumwesən me.’

³⁵⁻³⁶ Kitaha səukurən mə nəfe Nəkukuə Ikinan rani ko kirkətəfi mhə. Ro iaminih i irə mə Kumwesən rinəkwein nərmama me nəha səməme in riməuvei pen nəgkiariien səvənhi minraha minuə ‘kumwesən me,’ rəfo kimiaha hiaməni ərəha iou? Iou iərmama i Kumwesən ruvərfi raka iou, mərhi pehe iou iakuvehe ia tiprənə i, mətə kimiaha hiaməni mə iakani ərəha in, ti nəri nə mə iakini mə, ‘Iou Tini Kumwesən.’

³⁷ Mə iou iapko mhə narimnari me səiou Tata rokeikei mə tako rərəha mə kimiaha hiəni nipərhiēnien ia nirak.

³⁸ Mətə mə iakamo narimnari me nəha, pərhiēn hiəpkini mhə nipərhiēnien ia nirak, mətə tihəməkeikei mhəni nipərhiēnien ia narimnari me nəha sə iakamo. Ia noien i kimiaha tihəkurən, mhəkurən amasan mə Tata Kumwesən in i ia nirak iou nə irə.”

³⁹ Irəha haməmwur mwi mə tuhəkwtəmhihi Iesu, mətə in ramkeies raka ia rəginraha,

⁴⁰ mavən məpi simwin mwi ia nui aris Jotan, mevən ia kwopun nəha Jon ramo paptəes ikin fwe kupwən, mamarə ia kwopun nəha.

⁴¹ Nərmama həpik həuvehe tukwe, mhəni mə, “Jon ripko nimtətien riti, mətə nəgkiariien me pam səməme in riməni ia iəmə i ho nipərhiēnien.”

⁴² Ro pen nərmama həpik ia kwopun nəha həni nipərhiēnien ia Iesu.

11

Iesu ro Lasaros rətui mwi ia nemhəien səvənhi

¹ Iərmama riti ramemhə nəghin nə Lasaros. Imwəni fwe Petani. Petani in rukwənu səvəi Meri mine piəvi Meri nəghin nə Marta.

² Meri nəha in pran sə rinətəgi pen senta ia nisui Iərimənu səkitaha, mahakwi raka ia nimwai nukwənən. Lasaros nəha in kitiriməni.

³ Lasaros ramemhə iaminih i irə ro pen kitiriməni mi nəha krouərhi pen nəgkiariien riti revən ti Iesu, rouni mə, “Iərimənu. Ik riti sə ikokeikei pik ramemhə.”

⁴ Mətə nəpin Iesu riregi nəgkiariien nəha, rini mə, “Nemhəien i ko ripko mhə Lasaros remhə anan. Ramarə irə mə nərmama tuhətoni nasorriēn səvəi Kumwesən. Nemhəien i in suatuk sə Kumwesən truvehi utə nəghi Tini irə.”

⁵ Iesu rokeikei pik Marta mine piəvni Meri mine kitirimənrəu Lasaros.

⁶ Ro iaminih i irə nəpin in riregi mə Lasaros ramemhə, in rarə mwi nəpin kəru mwi ia kwopun nəha in ramarə ikin.

⁷ Nəpin nəha kəru rukurəu nənə in rini pen ti nərmama me səvənhi mə, “Pwəh səuvən mwi fwe tənə Jutia.”

⁸ Miregi nərmama me səvənhi həni pen tukwe in mə, “Iahətn. Təkwətəkwuni a kwərha nəmə asori me ia Jutia hokeikei mə tuhəkwi əpune ik ia kəruətərei me. Mətə ikokeikei mə tikrərig mevən mwi fwe ikin?”

⁹ Miregi Iesu rini mə, “Kimiaha hiəukurən mə aoa twelef ia ran. Trini minuə iərmama riti ramavən ia ran, tripkapəti mhə ti nəri nə mə in ramətə nukuraanien sə raməhiəpwin nərmama ia tiprənə i.

¹⁰ Mətə trini minuə iərmama riti ramavən ia nəpin in trapəti ti nəri nə mə nukuraanien nəha riwən irə.”

¹¹ Iesu rini pam nəgkiariien me nəha, maripin mani pen ti nirəha i mə, “Kitaha riti Lasaros ramapri, mətə iakinamevən takəsəpwiiri in.”

¹² Miregi nærmama me sævənhi hāni pen tukwe in mæ, “Iærimænu. Trīni mīnuæ in ramapri in truvehe mæsanin.”

¹³ (Iesu rægkiari ia Lasaros mæ ruvamhæ, mætæ rerinraha ramrhi mæ nipwrai nægkiariien sævənhi mæ in ramapri a.)

¹⁴ Ro pen Iesu rini pen atukwatukw ti niræha i mæ, “Lasaros ruvamhæ.

¹⁵ Nænæ næpin rerik rirhi kimiaha, iakagien mæ iou iapkaræ mhæ ia kwopun næha næpin remhæ iræ. Næri næha trasitu ia kimiaha mo kimiaha hiæni nipærhienien ia nirak. Mætæ pwæh sævæn tukwe.”

¹⁶ Ro iamīnhi iræ Tomas næha kani in mæ “Mwirmwir,” rini pen ti nærmama me næha iræha min kabhækuriræ ia Iesu mæ, “Ramasan. Pwæh kitaha pam sævæn mhemhæ kitaha min.”

Iesu rægkiari vivi m Marta mine Meri

¹⁷ Nænæ Iesu rapirapw ia Petani mætoni Lasaros rinamæk næpin kefæ raka ia nipægi kæruterei.

¹⁸ Rukwænu næha Petani ipaka ti Jerusalem, kavæn ræmwhen ia kilometa kahar.

¹⁹ Nækur Isrel me hæpik hæmæuvehe ti Marta mine Meri mæ tuhægkiari vivi mīnrau ti næri næ mæ kitirimænrau ruvamhæ.

²⁰ Ro iamīnhi iræ næpin Marta riregi mæ Iesu rauvehe, in revæn mætæ in. Mætæ Meri ramækure a ia nækwai nimwæ.

²¹ Marta rini pen ti Iesu i mæ, “Iærimænu. Ko ramo ik ia kwopun i ko kitirimæk ræpwæh nemhæien.

²² Mætæ iou iakukuræn mæ tækwætkwuni næfe næghin tikæres Kumwesæn tukwe, in truvei pehe mik.”

²³ Miregi Iesu rini pen tukwe in mæ, “Kitirimam trætui mwi ia nemhæien sævənhi.”

²⁴ Miregi Marta rini pen tukwe in mæ, “Iou iakukuræn mæ in trætui mwi ia næpin sampam, næpin nærmama tuhætui mwi ia nemhæien.”

²⁵ Miregi Iesu rini pen tukwe in mæ, “Iou iærmama i iakamo nærmama sëmæme hæuvamhæ hætui mwi ia nemhæien. Iou nimiruien. Iærmama sæ rani nipærhienien ia nirak næri auar a mæ remhæ mætæ trimiru.

²⁶ Nænæ iærmama sæ ramiru, mani nipærhienien ia nirak, tripkemhæ mhæ ia næpin riti. Ikinī nipærhienien ia nægkiariien i?”

²⁷ Miregi Marta rini pen tukwe in mæ, “Ouæh, Iærimænu. Iakani nipærhienien mæ ik iæmæ i kani mæ Kristo. Ik Tini Kumwesæn. Ik iæmæ i profet kupwæn me hæmæni mæ tikuvehe ia tiprænæ i.”

²⁸ Marta rini nægkiariien næha, nænæ mærarī mevæn mæ trækwein piævni Meri. In revæn nægkiari afafa min, mīni mæ, “Iahatæn sækrau in i ruvæuvehe, mamæres ik.”

²⁹ Mænæ næpin Meri riregi nægkiariien næha, riskæmter akwauakw, mevæn ti Iesu.

³⁰ Iesu ripkuvehe mhæ ihi ia rukwænu næha, mætæ ramærer ihi ia kwopun næha Marta rinætoni in ikin.

³¹ Nækur Isrel me næha sëmæme kabhækure iræha Meri ia nækwai nimwæ mamhægkiari vivi min, hætoni Meri riskæmter akwauakw mier irapw iruæ. Ro pen iræha hækuriræ in. Rerīnraha ramrhi mæ rosi in ramevæn mæ trasæk ia kwopun kinærkwafæ nipwrai kitirimæni ikin.

³² Næpin Meri ruvehe ia kwopun næha Iesu ramærer ikin, mætoni, in rinimwi nukurhun mi ia nænimen, mīni pen tukwe in mæ, “Iærimænu. Ko ramo ik ia kwopun i ko kitirimæk ræpwæh nemhæien.”

³³ Ia næpin næha Meri ramasæk. Nækur Isrel me næha sëmæme hæuvehe iræha min iræha mwi kamhasæk. Iesu rætoni rerin rærkwæpīr, meiahag æfi tukwe,

³⁴ mīni mæ, “Kimiaha hiænrækwafæ nipwran pæku?”

Miregi iræha hāni pen tukwe in mæ, “Iærimænu. Uvehe mætoni.”

³⁵ Iesu rasæk.

³⁶ Ro pen nækur Isrel me hāni mæ, “Hætoni ro. Rosi in rokeikei pik anan Lasaros.”

³⁷ Mætæ iræha næpwin hāni mæ, “Iæmæ i rinomasan raka iærmama riti nænimen rifwæ. Ræfo in ripkomasan mhæ mwi Lasaros mæ træpwæh nemhæien?”

Iesu ro Lasaros rætui mwi ia nemhæien

³⁸ Ro iamīnhi iræ Iesu riregi mwi rærhæha anan. In ruvehe ia kwopun kinærkwafæ nipwrai Lasaros ikin. Kinærkwafæ nipwran ia nipægi kæruterei riti. Nænæ kæruterei riti mwi ramærer tukuahag tærhui nipæg næha.

³⁹ Iesu rini mæ, “Hæuvehi raka kæruterei næha.”

Mætə Marta, kitiriməi iəmə nəha sə ruvamhə, rini pen tukwe in mə, “Iərimənu. In ruvəpein raka. In i nəpin sə ro kefə səvənhi.”

⁴⁰ Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Rosi ikinenouenou nəfe iakiməni pehe tukw ik uə? Trini minuə ikini nipərhiēnien ia nirak, tikətə nasorien səvəi Kumwesən.”

⁴¹ Ro iamihhi irə irəha həuvehi raka karuətəri nəha. Nənə Iesu rəkwətə, mini mə, “Tata. Iakani tanak tukw ik ti nəri nə mə ikuvəregi raka iou.

⁴² Iakukurən mə ikamregi iou ia nəpin me pam, mətə iakani nəgkiariēn i mə trasitu ia nərmama me i kamhərer kuraukurau. Iakuə irəha tuhəni nipərhiēnien mə ikinərhi pehe iou.”

⁴³ Nəpin Iesu rini pam nəgkiariēn me nəha, rəkwēin əpwəmwis, mini mə, “Lasaros! Ier irapw!”

⁴⁴ Nənə iəmə nəha sə ruvamhə rier irapw. Tinari me nəha sə kinərkwi rəgin mi mine nisun mi irə mine sə nəha kinərkwi nənimen irə kamhəmakh ihi ia nipwran. Nənə Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Həfi raka tinari irə, pwəh ravən.”

Nəmə asori me hərəi sun mə tuhousi əpune Iesu

⁴⁵ Nəkur Isrel me nəha səməme həməuvehe mhəti pehe Meri irəha həpik hətoni nəfe Iesu rino, nənə mhəni nipərhiēnien ia Iesu.

⁴⁶ Mətə irəha nepwin həuvən ti Farisi me, mhəni pen nəfe Iesu rino.

⁴⁷ Ro iamihhi irə pris asori me mine Farisi me housəsimwin nəmə asori me səvəi nəkur Isrel, mhəni mə, “Kitaha tsəfo i? Kwa iəmə i ramo nīmətēn me rēpik.

⁴⁸ Trini minuə kitaha səseni in ramo iamihhi irə məriəp, nərmama me pam tuhəni nipərhiēnien irə. Nənə nəkur Rom tuhəuvehe mhouraha nimwəfwaki səkitaha mine nərmama me səkitaha.”

⁴⁹ Mətə irəha riti nəghin nə Kaeafas in rauvehi wok səvəi pris asori anan ia nuk nəha. In rini pen ti nirəha i mə, “Kimiāha hiəreirei nari.

⁵⁰ Rəfo kimiāha hiəpkətə mhə mhəkurən? Ko iərmama kuatia remhə ti nəkur Isrel ramasan məpi raka kousi əpune kitaha nəkur Isrel me pam.”

⁵¹ Kaeafas rēpikini atukw mhə nəgkiariēn i, mətə in rauvehi wok səvəi pris asori anan ia nuk nəha, mani irapw nəgkiariēn sə ruku pen ti Nənimwin Ikinan. Nəri nəha rēpkier pehe mhə ihi, mətə in rukupwən mini irapw mə Iesu tremhə ti nəkur Isrel.

⁵² Mətə in trēpkemhə mhə ti nirəha əpa nəkur Isrel, in tremhə mwi ti nipwnəti Kumwesən me səməme kamharə kirkiri ia tənəmtənə me, nənə mousəsimwin irəha ia kusen kuatia.

⁵³ Ia nəpin nəha nəmə asori me nəha hənamrai sun mə tuhousi əpune Iesu.

⁵⁴ Ro iamihhi irə Iesu rəpwəh nəvən irapwien ia nəmri nəkur Isrel ia tənə Jutia, mətə in rəpwəh tənə səvənraha mēvən ia taon riti nəghin nə Efrem. Taon nəha ipaka ti kwopun akwesakwes ikin. Iesu ramarə ikin irəha nərmama me səvənhi.

⁵⁵ Nəveginien asori nəha səvəi nəkur Isrel nəghin nə Pasova ruvəuvehe ipaka. Ro pen nərmama həpik həier ia kwopun me mhəutə pen fwe Jerusalem mə tuho irəha həmher ia nəmri Kumwesən kurirə Pasova ruvehe.

⁵⁶ Irəha kamhərer ia nimwə səvəi Kumwesən, mamhətui Iesu, mamhəgkiari minraha me, mamhəni mə, “Kimiāha hiāməfətərig irə? Rosi ko in rēpkuvehe mhə ia nəveginien asori uə?”

⁵⁷ Irəha həni ianhi ti nəri nə mə pris asori me mine Farisi me həuvəni raka nəkwanraha mə trini minuə iərmama riti rukurən kwopun Iesu ramarə ikin traməkeikei mini pen ti nirəha i nənə irəha tuhəvən mhəkwtəmhir i in.

12

Meri rətəgi pen senta ia nisui Iesu

¹ Nəpin sikis a mwi nəveginien asori nəha Pasova ruvehe. Ro pen Iesu revən ia Petani, imwei Lasaros. Lasaros nə iəmə sə Iesu rinasuəpwiri in ia nēmhaien.

² Irəha həpnəpənə nəveginien riti sənəi Iesu fwe ikin. Marta rasui raka nəveginien. Lasaros in mwi riti ia nərmama me nəha səməme kamhani pəri nari irəha min.

³ Ia nəpin nəha Meri ruvehi nipəri senta kəno ia nat atukwatukw nənimen rutə pik. In ruvehi mətəgi pen ia nisui Iesu mi, nənə minamrai nisun mi ia nīmwai nukwənen. Nəkwai nimwə ruvehe mukuər ia nipeki senta.

⁴ Mətə iərmama riti səvəi Iesu, nəghin nə Jutas Iskariot, iəmə nəha rēpko mhə tui truvei pen Iesu ia rəgi nərmama səməme haməmwəki in, in rini mə,

⁵ “Ræfo kirkæmri pen mhæ næmri nari ia senta naha? Kukuræn nuvehiiien silin me kino ia silva iræha pam tri hantret, kuvei pen m nærmama nauta sævænraha riwæn.”

⁶ Jutas riþkæni mhæ nægkiariien naha ti næri næ mæ in rokeikei mæ trasitu ia nærmama nautæ sævænraha riwæn. Mætæ in rini nægkiariien naha ti næri næ mæ in rauvehi tænræþw iræha kamhævai pen mane iræ, nænæ næþin nepwin ramakres afafa niþærin sævænhi.

⁷ Mætæ Iesu rini mæ, “Ðwæh næskiiien præn i. In rino næri i rerin ramrhi næþin tukinimwi iou iræ.

⁸ Nærmama nautæ sævænraha riwæn tiharæ kimiaha minraha næþin me, mætæ iou tapkaræ pæri mhæ kitaha m kimiaha næþin me.”

⁹ Nækur Isrel me hæþik hæregi mæ Iesu in ia kwopun naha, hæregi hæuvæn tukwe. Iræha hæpkæuvæn mhæ mæ tuhætoni Iesu æpa, mætæ hæuvæn mæ tuhætoni mwi Lasaros. Lasaros næ in iamæ sæ Iesu rinæsuæpwiri in ia nemhæien.

¹⁰ Pris asori me hærai sun mæ tuhousi æpune Lasaros mwi,

¹¹ ti næri næ mæ nækur Isrel me hæþik, næþin hætoni mæ in ruvæniru mwi, hæni niþærhienien ia Iesu, nænæ mhæpwæh nukuriræien næmæ asori me sævænraha.

Iesu revæn mapiræpw fwe ia Jerusalem nærmama hægnægini in

¹² Kini rakwakwi iræ, nærmama me naha sæmæme hæuvæn ti næveginien asori naha Pasova hæregi mæ Iesu rauvehe ia Jerusalem. Nærmama me naha hæþik.

¹³ Hæuvehi nimwai næmwir mhæuvehi mhæier ia taon mhæuvæn mhætæ in rauvehe ia suatuk, kamhækwein æpwæmwis mæ, “Sægnægini Kumwesæn!

Sækwein amasan ia iamæ i rauvehe ia næghi Iærimænu sækitaha! Sækwein amasan iræ, in kig sævai nækur Isrel!”

¹⁴ Iesu rætæ kwæti togki riti nænæ rækure iræ. Næri naha ramesi pen nægkiariien i kimærai pen ia Nækukuæ Ikinan. Rini iamænhi iræ minuæ,

¹⁵ “Nækur Sæon^a tihæpwæh nehækirien.

Hætæ ro kig sækimiaha rauvehe, mamækure ia kwæti togki riti.”

¹⁶ Ia næþin naha nærmama me sævai Iesu hæreirei niþwrai narimnari me i. Mætæ kuriræ iræ, kuvei utæ raka Iesu revæn fwe ia neiai, rerinraha riþhi mæ kimærai pen narimnari me i ia Nækukuæ Ikinan ramægkiari iræ. Rerinraha riþhi mwi mæ nærmama me hæno narimnari me i iræ.

¹⁷ Iesu rino Lasaros rætui mwi ia nemhæien sævænhi. Nærmama me naha sæmæme kamhærer iræha min ia næþin naha in rinækwein Lasaros iræ mæ trier ia niþægi kæruterei iræha kamhæriþin mamhæni irapw næfe iræha hænætoni.

¹⁸ Nærmama hæþik hænuæ tuhætoni Iesu ti næri næ mæ iræha kamhæregi mæ in rino nimtætien naha.

¹⁹ Ro iamænhi iræ Farisi me kamhæni pen ti niræha me i mæ, “Hætoni ro, kitaha ko sæpko anan mhæ nari riti! Tækwækwuni naha nærmama me pam kamhækuriræ in!”

Iesu rini irapw mæ tramækeikei memhæ

²⁰ Nækur Kris me nepwin naha ikin kamhæfwaki iræha nærmama me naha sæmæme hæmæutæ pen fwe Jerusalem ti næveginien asori.

²¹ Nækur Kris me naha hæuvehe ti Filip. (Filip imwæni fwe Petsaeta ia tæna Kalili.) Hæuvehe mhæni pen tukwe in mæ, “Iamæ asori. Kimaha ia hokeikei mæ tahætoni Iesu.”

²² Ro iamænhi iræ Filip revæn mini pen ti Antru, næna rouevæn rouni pen ti Iesu.

²³ Nænæ Iesu rini pen ti niræha i mæ, “Tækwækwuni naha næþin sæ Kumwesæn truvehi utæ næghi iamæti Iærmama iræ ruvæuvehe.

²⁴ Iakani niþærhienien tukumiaha i. Nuni nari riti ko riþkukuæ mhæ kwænkwan trini minuæ riþkukupwæn mhæ minwei irapw ia tiþrænæ memhæ. Mætæ mæ remhæ trukua kwænkwan riþik.

²⁵ Iærmama sæ rokeikei pik nimiruien sævænhi trarfai iræ, mætæ iærmama sæ ræmwæki nimiruien sævænhi ia tiþrænæ i in trækwæmhiri nimiruien sævænhi mamevæn muvehi nimiruien rerin.

²⁶ Iærmama sæ ramo tukwini nari miou tramækeikei mukuriræ iou. Nænæ kwopun pæku iakamaræ ikin iærmama sæ ramo tukwini nari miou in mwi traræ ikin. Iærmama sæ ramo tukwini nari miou Tata Kumwesæn trisiai in.

12:5: Mat 19:21 **12:7:** Jon 19:40 **12:8:** Dut 15:11 **12:9:** Jon 11:43-44 **12:11:** Jon 11:45 **12:13:** Mat 27:42, Jon 1:49 **a** **12:15:** Nægkiariien i ‘Sæon’ næghi Jerusalem. **12:16:** Jon 2:22 **12:17:** Jon 11:43-44 **12:19:** Jon 11:48 **12:21:** Jon 1:44, Luk 19:3, 23:8 **12:23:** Jon 13:31-32, Jon 17:1 **12:24:** 1Kor 15:36 **12:25:** Mat 16:25
12:26: Jon 14:3, 17:24

²⁷ Təkwətəkwuni nəha iakregi rərəha anan. Nənə takəfni mwi irə? Ko iakini mə “Tata uvehi raka nəmisəien sə rauvehe tukw iou”? Rekəm, kwa in nə iakiməuvehe tukwe mə nəpin i treste iou iamīnhi irə.

²⁸ Tata uvehi utə nəghim!”

Təkwətəkwuni a mwi kregi nəgkiariien riti ruku pen ia neiai muvehe. Nəgkiariien nəha rini mə, “Iou iakuvəvehi utə raka nəghik, nənə təkwətəkwuni nəha takuvehi utə mwi.”

²⁹ Nərmama səməmə kamhərəer ipaka tukwe həregi həni mə, “Kwa karuəruə!” Nəpwin həni mə, “Agelo riti rəgkiari pen min.”

³⁰ Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “nəgkiariien nəha ripkuvehe mhə mə iou takregi. Mətə ruvehe mə kimiaha tihəregi.

³¹ Təkwətəkwuni nəha rino nəpin sə Kumwesən trərpwin noien ərəha me kamo ia tivrənə i. Təkwətəkwuni nəha in trəkoui irapw Setan sə ramərimənu ia tivrənə i.

³² Nənə iou, nəpin kuvehi utə iou iakaraka ia tivrənə, takvi pehe nərmama pam həuvehe tukw iou.”

³³ Iesu rini nəgkiariien i mani əuenhin mə trəfemhə irə.

³⁴ Ro pen nərmama həni pen tukwe in mə, “Kimaha iahəuvəregi raka ia Loa səkitaha mə nəpin Kristo truvehi in tramarə rerin. Rəfo ikani mə takuvehi utə Iəməti Iərmama? Sin nəha Iəməti Iərmama nəha?”

³⁵ Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Nukuraanien sə raməhiərpwin kimiaha trarə nəpin ouih i a mwi kimiaha min. Həvən nəpin nukuraanien i ramarə ihi kimiaha min, kamo nəpitəvien ruvehe mousəman kimiaha. Iərmama sə raməvən ia nəpitəvien rirərei kwopun ramevən ikin.

³⁶ Nəpin nukuraanien i ramarə ihi kimiaha min, tihəni nīpərhienien irə. Ia suatuk nəha kimiaha tihəuvehe mhə nīpwnəti nukuraanien ia kimiaha.” Nəpin Iesu rini pam nəgkiariien me i, in rəpwəh irəha, mevən mərkwafə.

Nəkur Isrel həpwəh niniien nīpərhienien ia Iesu

³⁷ Iesu rino auər a nīmətəien me rīpik ia nəmri nəkur Isrel mətə irəha həpkini mhə nīpərhienien irə.

³⁸ Noien i rier pehe iamīnhi mə nəgkiariien i Profet Aesea rīməni fwe kupwən truvehe mukuə irə. In rīməni iamīnhi irə minuə, “Iərimənu. Sin rini nīpərhienien ia nəgkiariien səkimaha?

Iərimənu ro pui nīskaiien səvənhi m sin?”

³⁹ Ro iamīnhi irə irəha ko həpkini mhə nīpərhienien ia Iesu ti nəri nə mə Profet Aesea rīməni mwi minuə,

⁴⁰ “Kumwesən rino nənimenraha rīfwə,

nənə məsisəg ia nətərigien səvənraha.

In rino iamīnhi kamo irəha hətə nari ia nənimenraha,

mhəkurən nari ia rerinraha,

mhərərig,

nənə tako irəha həuvehe mhəsənin.”

⁴¹ Profet Aesea rīməni nəgkiariien me i ti nəri nə mə in rīnətoni nasorīien səvəi Iesu, nənə məgkiari irə.

⁴² Mətə pərhien nəmə asori me həpik kwopti irəha mwi həni nīpərhienien ia Iesu. Mətə ti nəri nə mə kamhəhekīr Farisi me, həpwəh nini irapwin. Irəha həpwəh nokeikeien mə Farisi me tuhərhi irapw irəha ia nīməfwəwaki səvənraha.

⁴³ Nəmə asori me i hokeikei mə nərmama tuhaməmwur ia nəgnəginīien irəha. Irəha hokeikei sə nəha məpi raka mə Kumwesən trəgnəgini irəha.

⁴⁴ Ia nəpin nəha Iesu rəkwein əpwəmwis, mīni mə, “Iərmama sə rani nīpərhienien ia nīrak, rīpkini əpa mhə nīpərhienien ia nīrak, mətə rani nīpərhienien ia Iəmə sə rīnərhi pehe iou.

⁴⁵ Nənə iərmama sə ramətə iou, ramətə mwi Iəmə sə rīnərhi pehe iou.

⁴⁶ Iou iakiməuvehe ia tivrənə i iakəmwhen ia nukuraanien. Ro iamīnhi irə, iərmama sə rani nīpərhienien ia nīrak trīpkarə mhə ia nəpitəvien.

⁴⁷ Iərmama sə ramregi nəgkiariien me səiou, məpwəh noien nəfe iakani, tapkərpwin mhə noien ərəha səvənhi. Iou iapkuvehe mhə ia tivrənə i mə takərpwin noien ərəha səvəi nərmama, mətə iakuvehe mə takuvehimiru irəha.

⁴⁸ Mətə iərmama sə rauvei pehe təkutan miou, məp wəh mwi niniien nīpərhienien ia nəgkiariien me səiou, nari riti nəha ikin tukərpwin pen min tukwe. Ia nəpin sampam tukərpwin pen min ti nəri nə mə rini nəri auə a ia nəgkiariien səiou sə iakiməni.

⁴⁹ Tro iaminih i rə ti nəri nə mə nəgkiariien me i səiou rīpkuku pehe mhə ia nīrak a. Mətə Tata Kumwesən sə rinərhi pehe iou iakuvehe, in nə riməni pehe nəkwan tukw iou i mə nəfe noien səvəi nəgkiariien takesi pen mine nəfe nəgkiariien takini.

⁵⁰ Nənə iakukurən mə nəgkiariien i səvənhi in nə nukune nīmīruien rerin. Ro iaminih i rə nəfe iakani, mani makurirə a nəfe nəgkiariien Tata Kumwesən riməni pehe tukw iou i.”

13

Iesu raikuas ia nisui nərmama me səvənhi

¹ Trakwakwi tuko nəveginien asori nəha Pasova. Iesu rukurən mə nəpin səvənhi ruvəuvehe ipaka na trəp wəh tīprənə i mevən ti Tata Kumwesən. Nəpin me in ramokeikei nərmama me səvənhi səməme kamharə ia tīprənə i, mamokeikei irəha nəpin me meste pehe nəpin in tremhə irə.

² Ia nəruarəv Iesu mine nərmama me səvənhi kamhani pəri nari. Setan rinəmri pen raka nətərigien riti ia reri Jutas Iskariot, tini Saemon, mə truvei pen Iesu ia rəgi nərmama səməme haməm wəki in.

³ Iesu rukurən mə Tata Kumwesən ruvəuvei pen raka narimnari me pam ia rəgin. In rukurən mwi mə fwe kupwən in rəp wəh Kumwesən muvehe, nənə təkwtəkwuni in trirərig mevən mwi ti Kumwesən.

⁴ Ro iaminih i rə in riskəmter ia kwopun nəha kamhani pəri nari ikin, muvehi raka karkahu səvənhi, nənə muvehi tinari riti mwi kamərai raka nəpwtigien irə, mətoti.

⁵ Mətoti pam, mivi nui ia nari kamaikuas ia nisui iərmama irə, nənə minamaikuas ia nisui nərmama me səvənhi, nənə mamrai raka nəpwtigien ia tinari sə in rinətoti irə.

⁶ Nəpin in ruvehe ti Saemon Pita, Pita rini pen tukwe in mə, “Iərimənu. Ikuə tikaikuas mwi ia nisuk mi?”

⁷ Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Nəri i iakamo ikreirei təkwtəkwuni, mətə kurirə ikin tikukurən.”

⁸ Miregi Pita rini pen tukwe in mə, “Rekəm. Ko iakəp wəh nəsenien ik ikaikuas ia nisuk mi ia nəpin riti.”

⁹ Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Mə iapkaikuas mhə ia niram, tukəp wəh niniien mwi mə ik iərmama riti səiou.”

⁹ Miregi Saemon Pita rini pen tukwe in mə, “Iərimənu. Mə ro iaminih i rə, tikəp wəh naikuas əpaien ia nisuk mi, mətə tikaikuas mwi ia tipage rəgik mi mine nukwənek.”

¹⁰ Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Iərmama sə rinəru raka traru mwi ti nəfe? Nīpwrən rinəmher pam raka, mətə nisun mi əpa traməkeikei maikuas mwi ia nīrau. Kimiaha hiənəmher raka, mətə rīpko mhə kimiaha pam.”

¹¹ Iesu ruvəkuran raka sin ia nīrəha truvei pen in ia rəgi nərmama səməme haməm wəki in. Ro pen in rini ianhi mə, “Rīpko mhə kimiaha pam hiəmher.”

¹² Nəpin Iesu raikuas pam ia nisunraha, rarkahu mwi karkahu səvənhi, mevən mwi məkure ia təmwəhekin, nənə mini pen ti nīrəha i mə, “Kimiaha hiəkuran nīpwrəi nəri i iako m kimiaha?”

¹³ Kimiaha hiəməkwein iou mə ‘Iahatən’ mine ‘Iərimənu.’ Nənə hiəməni atukwatukw a, ti nəri nə mə nīpərhienien iou Iahatən səkimiaha mine Iərimənu səkimiaha.

¹⁴ Ro iaminih i rə mə iou iakinakuas ia nisumiaha iaminih, ramanan mə kimiaha mwi tihakuas ia nisumiaha me.

¹⁵ Iou iako noien i mahatən kimiaha irə mə kimiaha tiho rəmwhen iou iakinə m kimiaha.

¹⁶ Iakani nīpərhienien tukumiaha i. Iərmama sə ramo tukwini nari rīpkasori mhə ia iəmə asori səvənhi. Iərmama sə kamərhi in ti nuvehien nəgkiariien in rīpkasori mhə ia iərmama sə ramərhi in.

¹⁷ Təkwtəkwuni nəha kimiaha hiəkuran amasan narimnari me i, ro iaminih i rə trini minuə hio iaminha irə, kimiaha rerimiaha tragien.”

Iesu rini irapw mə tukuvei pen in ia rəgi nərmama səməme haməm wəki in

¹⁸ “Iou iapkegkiari mhə ia kimiaha pam. Iakukurən amasan səməme iakinərpwi rəgik ia nīrəha. Mətə nəgkiariien i ia Nəkukuə Ikinan traməkeikei muvehe mukua. Rini mə,

'Iærmama sə kupwəŋ iarouəni nari kimrau min, mətə təkwtəkwwuni nəha in ruvəuvehe minəmwəki iou.'

¹⁹ Iou iakani irapw nəri i tukumiaha təkwtəkwwuni, nəpɪn rəpwəh ihi nier peheien. Mətə nəpɪn trier pehe irə, nənə kimiaha tihəni nɪpərhienien ia nɪrak mə iou i in i.

²⁰ Iakani nɪpərhienien tukumiaha i. Iærmama sə raməsevər ia rerin ti iærmama riti səiou sə takərhi pen i rəmwhen mə raməsevər mwi ia rerin tukw iou. Nənə iærmama sə raməsevər ia rerin tukw iou rəmwhen mə raməsevər mwi ia rerin ti Kumwesən sə rinərhi pehe iou iakuvehe."

²¹ Nəpɪn Iesu rini pam nəgkiariien me nəha, rɪregi rərəha fwe ia rerin, mini irapw mə, "Iakani nɪpərhienien tukumiaha i mə kimiaha riti truvei pen iou ia rəgi nərmama səməme kamhəmwəki iou."

²² Nənə nərmama me səvənhi həti pen mhətoni irəha me, mhəreirei mə Iesu rani sin.

²³ Irəha riti Iesu rokeikei pɪk, in raməkure ipaka ti Iesu.

²⁴ Ro pen Saemon Pita ruini pen kənkəpwə min mə trəres ro Iesu mə iærmama sin nəha in rani.

²⁵ Ro iamɪnhi irə iærmama nəha rəkure pəpən ipaka ti Iesu, mərəs in mə, "Iærimənu, sin nəha ikani?"

²⁶ Mɪregi Iesu rini mə, "Iærmama sə takəkwsen bred meitesi ia nise nari muvei pen min, iærmama nəha i nəha." Nənə in ruvehi nɪpəri bred riti, meitesi ia nise nari, muvei pen m Jutas tini Saemon Iskariot.

²⁷ Nənə Jutas ruvehi bred, təkwtəkwwuni a mwi Setan ruvniwə ia rerin.

Nənə Iesu rini pen tukwe in mə, "Nəfe nəha ikuə tiko, iko akwauakw."

²⁸ Iesu rini nəgkiariien nəha ti Jutas, mətə nərmama me nəha kamhani pəri nari irəha min həreirei mə rini pen ti nəfe.

²⁹ Nəpwin rerinraha rɪrhi mə rosi Iesu riməni pen tukwe in mə trevən muvehi nəmri nəvegɪnien riti uə trevən muvei pen mane nəpwin m nərmama nautə səvənraha riwən. Rerinraha rɪrhi iamɪnhi ti nəri nə mə Jutas ramətui ti tənəripw sə irəha kamhəvai pen mane me səvənraha irə.

³⁰ Ro iamɪnhi irə nəpɪn Jutas ruvehi raka bred, rərər, mier akwauakw a. Ia nəpɪn nəha ruvəpitəv.

Saemon Pita trini mə rɪreirei Iesu

³¹ Nəpɪn Jutas ruvəier raka, Iesu rini mə, "Təkwtəkwwuni nəha rino nəpɪn sə tukuvehi utə nəgɪi Iəməti Iærmama irə, nənə na in truvehi utə nəgɪi Kumwesən.

³² Trini minuə in ruvehi utə nəgɪi Kumwesən, Kumwesən in mwi truvehi utə in revən marə irau min. In tro təkwtəkwwuni a mwi.

³³ Nɪpwnətɪk me. Ko iapkarə əpwəmwis mhə kitaha m kimiaha. Kimiaha tihəpkətui iou, mətə takini pehe mwi nəgkiariien kuatia a m kimiaha nəha təkwtəkwwuni sə iakiməni pen m nəmə asori me səvəi nəkur Isrel fwe kupwən. Iakiməni pen ti nɪrəha i mə, 'Kimiaha ko hiəpkəuvən mhə nəha kwopun iakamevən ikɪn.'

³⁴ Nəgkiariien vi riti takuvei pehe m kimiaha təkwtəkwwuni mə tiho. Kimiaha tihəməkeikei mhokeikei kimiaha me. Rəmwhen iou iakokeikei kimiaha ia noien a mwi nəha kimiaha tihəməkeikei mhokeikei kimiaha me.

³⁵ Trini minuə kimiaha hiokeikei kimiaha me iamɪnhi irə, nərmama me pam tuhəkurən mə kimiaha nərmama me səiou."

³⁶ Nənə Saemon Pita rəres pen in mə, "Iærimənu, tikevən pəku?"

Mɪregi Iesu rini mə, "Kwopun pəku iakamevən ikɪn nəha təkwtəkwwuni, ko ipkukurirə mhə iou mətə kurirə irə tipkukurirə iou."

³⁷ Mɪregi Pita rini mə, "Iærimənu takəpəwəh nukurɪsien ik nəha təkwtəkwwuni ti nəfe? Iou rerik ragien a mə takemhə tukw ik."

³⁸ Mɪregi Iesu rini pen tukwe in mə, "Ikini mə rerim ragien a mə tikemhə tukw iou? Iakani nɪpərhienien tukw ik i kurirə rəiə rakaka tikini m kahar mə ikreirei iou."

14

Iesu raməgkiari vivi m nərmama me səvənhi

¹ Nənə Iesu rini pen ti nɪrəha i minuə, "Reriməiaha rəpəwəh nəpouien. Kimiaha tihəməkeikei mhəni nɪpərhienien ia Kumwesən, mhəni mwi nɪpərhienien ia nɪrak.

² Ia nəkawai nimmwə səvəi Tata səiou nəkwan ripik. Iakinamevən takəpnəpenə ia kwopun riti səkimiaha. Nəgkiariien i ro nipərhiendien. Mə neikuəien ko iakəpwəh niniien tukumi-aha.

³ Takevən məpnəpenə ia kwopun riti səkimiaha, məpnəpenə pam nənə mīrərig pehe mwi mipeki pehe kimiaha ia nīrak mə kimiaha tiharə ia kwopun iakamarə ikin.

⁴ Kwopun nəha iakamevən ikin kimiaha hiəuvəukurən raka suatuk səvənhi.”

Iesu in suatuk ti nevəniən ti Tata Kumwesən

⁵ Miregi Tomas rini pen tukwe in mə, “Iərimənu. Kimaha iahəreirei kwopun nəha ikamevən ikin. Tahəfukurən suatuk ramevən ia kwopun nəha?”

⁶ Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Iou suatuk. Iou nipərhiendien. Iou nimiruien. Iərmama riti ko ripkevən atukw mhə ti Tata Kumwesən trini minua iou iapkuvehi mhə in mevən.

⁷ Trini minua kimiaha hiəukurən iou, tihəukurən mwi səiou Tata. Təkwəkwuni mamevən hiəuvəukurən raka in, mhənətoni raka in.”

⁸ Miregi Filip rini pen tukwe in mə, “Iərimənu. Ahatən ro Tata Kumwesən pwəh kimaha iahətoni. Nəri nə in nə kimaha iahokeikei.”

⁹ Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Filip, iakinarə tui kitaha m kimiaha, mətə ikamreirei ihi iou? Iərmama sə ramətoni iou, ramətoni Tata səiou. Rəfo ikini mə ‘Ahatən ro Tata Kumwesən pwəh kimaha iahətoni?’

¹⁰ Kwa iou nə ia Tata Kumwesən, Tata Kumwesən in i ia nīrak. Ipkini mhə nipərhiendien irə uə? Nəgkiariien me i səməme iakani pehe tukumiāha i ripko mhə nəgkiariien atukw səiou, mətə Tata Kumwesən ia nīrak ramo wok me səvənhi.

¹¹ Ro iamihni irə kimiaha tihaməkeikei mhəni nipərhiendien ia nīrak nəpin iakini iamihni irə minua ‘Iou nə ia Tata Kumwesən, Tata Kumwesən in i ia nīrak.’ Mə rekam tihaməkeikei mhəni nipərhiendien ia nīrak ti nəri nə mə hiamətoni wok me i iakamo.

¹² Iakani nipərhiendien tukumiāha i iərmama sə rani nipərhiendien ia nīrak, in mwi tro wok me i iakamo. Ouah pərhiien in tro wok asori me məpi raka wok me i iakamo ti nəri nə mə iakamevən ti Tata Kumwesən.

¹³ Nəfe nari kimiaha tihəres ia nəghik, iou tako mə wok me i Tini Kumwesən ramo truvehi utə nəghi Tata səvənhi.

¹⁴ Trini minua hiəres nari riti miou ia nəghik, iou tako.”

Iesu rini mə traməkeikei mərhi pehe Nənimwin Ikinan

¹⁵ “Trini minua kimiaha hiəkeikei iou, tihaməkeikei mhə nəgkiariien me səiou.

¹⁶ Nənə takəres Tata Kumwesən, nənə in truvei pehe lasitu riti mwi m kimiaha in trarə rerin kimiaha min.

¹⁷ Iasitu nə in nə Nənimwin nə nukune nipərhiendien. Nərmama səvəi tiprənə i ko həpkuvehi mhə Nənimwin nə ti nəri nə mə irəha həpkətoni mhə, mhəreirei in. Mətə kimiaha hiəukurən in, ti nəri nə mə in ramarə kimiaha min nənə tripkarə ia rerimāha.

¹⁸ Iou tapkəpwəh mhə kimiaha rəmwhen ia nəkwrəhakwrəha kemhə tani irəha. Takrərig mwi tukumiāha.

¹⁹ Tripkə mhə tui nərmama səvəi tiprənə i tuhəpkətoni mhə iou, mətə kimiaha tihətoni iou. Nənə ti nəri nə mə iou iakamiru, kimiaha mwi tihəmiru.

²⁰ Tro nəpin səvəi narimnari me i, nənə kimiaha tihəukurən mə iou nə ia Tata səiou, kimiaha i ia nīrak, nənə iou nə ia kimiaha.

²¹ Iərmama sə ruvəregi raka nəgkiariien me səiou, trini minua ramo nəgkiariien me nəha, in nəha iərmama sə rokeikei pərhiien iou. Iərmama sə rokeikei pərhiien iou iamihni irə, səiou Tata trokeikei in, nənə iou mwi takokeikei in, mo pui pen iou min.”

²² Miregi Jutas (ripko mhə Jutas Iskariot) rəres pen Iesu i mə, “Iərimənu. Tikəfo mo pui ik m kimaha əpa, mətə tikəpwəh no puien ik m nərmama səvəi tiprənə?”

²³ Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Trini minua iərmama riti rokeikei iou, in tro nəgkiariien səiou, nənə səiou Tata trokeikei in, kimrau Tata səiou tarouvehe tukwe, iarauo rukwanu səkimrau mhararə kimrahār min.

²⁴ Iərmama sə rəpwəh nokeikeiien iou, in trəpwəh noien nəgkiariien me səiou. Nəgkiariien i sə hiamregi ripko mhə nəgkiariien atukw səiou, mətə in i nəgkiariien səvəi Tata Kumwesən sə rinərhi pehe iou iakuvehe.

14:3: Jon 12:26, 17:4 **14:6:** Jon 11:25, Rom 5:1-2, Hip 10:20 **14:7:** Jon 8:19 **14:9:** Jon 12:45, Kol 1:15, Hip 1:3

14:10: Jon 12:49, 14:24 **14:11:** Jon 10:38, 14:20 **14:12:** Mak 16:19-20 **14:13:** Mat 7:7, Jon 15:16 **14:15:**

Jon 15:10, 1Jon 5:3 **14:16:** Jon 14:26, 15:26, Jon 16:7 **14:17:** Mat 10:20, Jon 16:13, Rom 8:26 **14:18:** Jon 14:3

14:19: Jon 16:16 **14:20:** Jon 17:21-23 **14:21:** Jon 15:10, 16:27 **14:22:** Wok Me 10:41-42 **14:23:** Mat 18:20,

Jon 13:34, 2Kor 6:16, Efes 3:17 **14:24:** Jon 7:16

²⁵ Narimnari me i iakani irapw tukumiaha i nəpɪn iakamarə ihi kɪtaha m kɪmiaha.

²⁶ Mətə Nənimwɪn Ikinan i in Iasitu sə Tata Kumwesən trərhi pehe i ia nəghik, in trahətən kɪmiaha ia narimnari me pam. In tro rerimɪaaha ramrhi narimnari me i iakani pehe tukumiaha mə kɪmiaha tihəpwəh nənouenouien irə.

²⁷ Na takəpwəh kɪmiaha, mətə iakəmri nəmərɪnuien tramarə tukumiaha. Nəmərɪnuien i səiou sə iakauvei pehe ripkəmwhen mhə ia nəmərɪnuien sə nərmama səvəi tɪprənə i tuhəuvei pehe. Rerimɪaaha rəpwəh nəpouien, məpwəh nehekɪrien.

²⁸ Kɪmiaha hiəuvəregi raka nəgkiariien səiou. Iakiməni pehe tukumiaha i mə, 'Iou tapkəpwəh kɪmiaha, mətə kurirə takrərig pehe tukumiaha.' Trini minuə hiəokeikei pərhiən iou, nənə rerimɪaaha tragiən a mə tihətəni iou iakamevən ti Tata Kumwesən, ti nəri nə mə in rasori məpi raka iou.

²⁹ Iou iakani pehe raka narimnari me i tukumiaha nəha təkwətəkwuni kurirə həier pehe, ro iamɪnhi nəpɪn həier pehe tihəni nɪpərhiənien ia nɪrak.

³⁰ Ko iapkəgkiari əpwəmwɪs mhə m kɪmiaha nəha təkwətəkwuni ti nəri nə mə Setan i iərɪmənə səvəi tɪprənə i rɪnəuvehe. In ripkasori mhə ia nɪrak,

³¹ mətə nərmama səvəi tɪprənə i tuhaməkeikei mhəukurən mə iakokeikei Tata Kumwesən ro pen iakamesi pen atukwatukw nəfe nəgkiariien sə in rɪməni pehe tukw iou i mə tako. Həuvehe pwəh saraka ia kwopun i."

15

Nukune nei pərhiən mine rəgrəgin me

¹ "Iou iakəmwhen ia nukune nei nəha krep sə ro nɪpərhiənien i. Səiou Tata in rəmwhen ia iərɪmama sə raməpərhi nei nəha. ² Rəgi nei me pam səməme həkukukə mhə in ramərai raka irəha. Rəgi nei me pam səməme kamhəukə in raməpərhi amasan mə trukə kwənkwan rɪpik mwɪ.

³ Kɪmiaha hiəmwhen ia rigi nei nəha, nənə iakinəpərhi raka kɪmiaha ia nəgkiariien me səməme iakani pehe tukumiaha.

⁴ Tihəpwit əknekin ia nɪrak, nənə iou takəpwit əknekin ia kɪmiaha. Rigi nei ko rəpwəh nukəiən trini minuə rɪpkərər əknekin mhə ia nɪpren. Ia noien nəha rəmwhen a mwɪ nɪmɪruien səkɪmiaha ko rɪpkukə mhə kwənkwan trini minuə hiəpwəh nəpwit əknekinien ia nɪrak.

⁵ Iou i, iou nukune nei nəha krep. Kɪmiaha nə rəgrəgin me. Iərɪmama sə rəpwit əknekin ia nɪrak, nənə iakəpwit əknekin irə, iərɪmama i in trukə kwənkwan me rɪpik. Mətə kɪmiaha ko hiəpko mhə nari riti trini minuə hiəpəpwit əknekin mhə ia nɪrak.

⁶ Iərɪmama sə rɪpkəpwit əknekin mhə ia nɪrak in rəmwhen ia rigi nei riti sə kinərai raka ruvɪmhə. Rigi nei me səməme həuvəmhə iamɪnhi, tukɪpeki irəha kərki pen irəha ia napw. ⁷ Trini minuə hiəpwit əknekin ia nɪrak, nənə nəgkiariien me səiou ramarə ia rerimɪaaha, nəfe hiəokeikei, hiəukurən nəresien, nənə tuko m kɪmiaha.

⁸ Nɪmɪruien səkɪmiaha traməkeikei mukə kwənkwan me rɪpik. Nərmama me tuhətəni mhəukurən mə pərhiən kɪmiaha i nərmama me səiou. Ia noien nəha tihəuvehi utə nəghɪ Tata səiou.

⁹ Iakokeikei kɪmiaha rəmwhen Tata Kumwesən rokeikei iou. Həpwit əknekin ia nokeikeien səiou.

¹⁰ Trini minuə hiəmo nəgkiariien me səiou, nənə tihəpwit əknekin ia nokeikeien səiou, rəmwhen iou iakino nəgkiariien me səvəi Tata səiou maməpwit əknekin ia nokeikeien səvənhi.

¹¹ Iakani irapw narimnari me i tukumiaha mə rerimɪaaha tramagiən rəmwhen iou rerik ramagiən, nənə nəgiənien i səkɪmiaha trasori pik.

¹² Nəgkiariien səiou sə iakani pehe tukumiaha i mə tihə ro iamɪnhi irə: Həkeikei kɪmiaha me rəmwhen iou iakokeikei kɪmiaha.

¹³ Samarə iərɪmama riti rəsəni kousi əpune in mə nemhəiən səvənhi truvehimɪru in me nɪpwin hiəukurən mə nokeikeien riti mwɪ riwən rasori məpi raka nokeikeien nəha.

¹⁴ Trini minuə hiəmo narimnari me i iakani pehe tukumiaha, ramahətən mə iou me nɪpwin nə kɪmiaha.

¹⁵ Iou tapkəkwəin mhə mwɪ kɪmiaha mə iotukwininari me səiou ti nəri nə mə iotukwininari rɪreirei narimnari me səməme iəm əsori səvənhi ramo. Mətə təkwətəkwuni nəha

takəkwein kimiaha mə iou me nepwin ti nəri nə mə narimnari me pam səməme iakiməreji səiou Tata ramini iakuvəni pehe raka tukumiaha.

¹⁶ Kimiaha hiəpkukupwən mhə mhərpwi rəgimiahā ia nirak, mətə iou iakukupwən mərpwi rəgik ia kimiaha, muvehi utə kimiaha mə tihəuvən nimiruien səkimiaha trukua rəmwin ia nei, nənə kwənkwamiahā trarə. Ro iaminih i rə trini minuə hiəres nari riti m Tata Kumwesən ia nəghik, nənə in truvei pehe m kimiaha.

¹⁷ Nəgkiariien səiou sə iakani pehe tukumiaha i mə tiho ro iaminih i rə: Hokeikei kimiaha me.”

Nərmama səvəi tiprənə tuhəmwəki nərmama me səvəi Iesu

¹⁸ “Trini minuə nərmama səvəi tiprənə i kamhəmwəki kimiaha, rerimiahā trirhi mə fwe kupwən irəhā hənəməmwəki mwi iou.

¹⁹ Trini minuə kimiaha nərmama səvəi tiprənə i, irəhā tuhokeikei kimiaha ti nəri nə mə kimiaha nərmama me səvənraha. Mətə ripko mhə kimiaha nərmama səvəi tiprənə i. Iou iakinərpwi rəgik ia kimiaha mə kimiaha tiharaka ia nərmama səvəi tiprənə i. Ro iaminih i rə nərmama səvəi tiprənə i kamhəmwəki kimiaha.

²⁰ Rerimiahā trirhi nəgkiariien i iakuvəni raka tukumiaha i mə, ‘Iərmama sə ramo tukwini nari ripkasori mhə ia iəmə asori səvənhi.’ Irəhā hənometə iou, ro iaminih i rə hiəukurən mə tuhometə mwi kimiaha. Irəhā hənəpwəh noien nəgkiariien me səiou, ro iaminih i rə hiəukurən mə tuhəpwəh mwi noien nəgkiariien me səkimiaha.

²¹ Nərmama me səvəi tiprənə i tuho narimnari me i ia kimiaha ti nəri nə mə kimiaha i nərmama me səiou. Irəhā tuhometə kimiaha ti nəri nə mə hərəirei Iəmə sə rinərhi pehe iou iakuvehe.

²² Trini minuə iakəpwəh nuveheien məgkiari minraha, nərəhāien səvənraha triwən. Mətə takwtəkwni nəhā iakuvəvehe raka, ko həpkərkwafə mhə noien ərəhā səvənraha.

²³ Iərmama sə raməmwəki iou, in raməmwəki mwi səiou Tata.

²⁴ Iakino narimnari me i ia nənimenraha, narimnari me sə iərməpə riti ko ripko mhə. Trini minuə iapko mhə iaminih i nərəhāien səvənraha triwən. Mətə takwtəkwni irəhā hənətə raka iou, mamhəmwəki kimrau Tata səiou.

²⁵ Mətə nəgkiariien i kimərai pen ia Loa səvənraha traməkeikei muvehe mukuə. Rini iaminih i rə mə, ‘Iou iapko mhə nari riti ia nirəhā, mətə irəhā həmwəki iou.’

²⁶ Iasitu riti nəhā ikin Tata Kumwesən truvei pehe iou takərhi pehe i tukumiaha. Iasitu nəhā in nə Nənimwin nə nukune nipərhiienien sə ramier ia Tata Kumwesən. Nəpin truvehe, trərer irapw məgkiari ia nirak.

²⁷ Nənə kimiaha mwi tihəməkeikei mhərer irapw mhəgkiari ia nirak, ti nəri nə kitaha miou sənərə fwe ia nukune wok səiou muvehe meste pehe takwtəkwni.”

16

¹ “Iakani pehe narimnari me i tukumiaha mə nahatətəien səkimiaha trəpwəh nimweiiēn.

² Irəhā tuhəpkərhi irapw kimiaha ia nimwəfwaki me səvənraha. Pərhiēn nəpin nəhā ikin rauvehe, nəpin nərmama tuhousi əpune kimiaha rerinraha rirhi mə kamho wok amasan riti səvəi Kumwesən.

³ Irəhā tuho noien me nəhā ti nəri nə mə hərəirei Tata səiou mhərəirei mwi iou.

⁴ Mətə iou iakukupwən mini pehe narimnari me i tukumiaha mə nəpin tuko narimnari me i ia kimiaha nənə rerimiahā trirhi mə iakuvəni pehe raka tukumiaha. Iou iapkini pehe mhə narimnari me i tukumiaha fwe kupwən ti nəri nə mə iakinamarə kitaha m kimiaha.”

Narimnari me Nənimwin Ikinan truvehe mo

⁵ “Takwtəkwni nəhā iakinamevən ti Iəmə sə rinərhi pehe iou iakuvehe, mətə kimiaha riti ripkərəs mhə iou mə, ‘Ikamevən pəku?’

⁶ Ti nəri nə mə iakani pehe narimnari me i tukumiaha, rerimiahā rəmisə pik.

⁷ Mətə iakani nipərhiēnien tukumiaha i ramasan pik tukumiaha mə takevən. Trini minuə iapkevən mhə, nənə Iasitu tripkuvehe mhə tukumiaha. Mətə trini minuə iakevən, nənə takərhi pehe in ruvehe tukumiaha.

⁸ Nənə nəpin in truvehe, tro pui nərmama səvəi tiprənə i hətə sas narimnari me ia nikaren səvəi noien ərəhā, noien atukwatukw, mine nərpwinien noien ərəhā.

⁹ In tro pui irəhā hətə sas narimnari ia nikaren səvəi noien ərəhā ti nəri nə mə irəhā həpwəh niniēn nipərhiēnien ia nirak.

¹⁰ In tro pui irəha hətə sas narimnari ia nikaren səvai noien atukwatukw, ti nəri nə mə iakamevən ti Tata Kumwesən, nənə kimiaha tihəpkətə mhə mwi iou.

¹¹ In tro pui irəha hətə sas narimnari me ia nikaren səvai nərppwinien noien ərəha ti nəri nə mə Setan sə ramərimənu ia tivrənə i, Kumwesən ruvəni raka mə trərppwin noien ərəha səvənhi.

¹² Narimnari me rīpik mwi nəha ikin takini pehe tukumiaha. Mətə ko hiəpkregi pam mhə nəha təkwətəkwuni.

¹³ Nəpin Nənimwin i in nukune nīpərhienien truvehə, in triri pen kimiaha ia nīpərhienien me pam. In ko rīpkini atukw a mhə nəgkiariien səvənhi, mətə nəfə nəgkiariien in riregi in trini. Nənə in trini irapw tukumiaha narimnari me səməme tuhəpkuvehə.

¹⁴ In truvehə nəfə səiου iakuvei pen min, nənə mīni irapw tukumiaha i. Ia noien nəha in truvehə utə nəghik.

¹⁵ Narimnari me pam səvai Tata Kumwesən, irəha narimnari me səiου. Ro pen iakani nəgkiariien i mə, 'In truvehə nəfə səiου iakuvei pen min, nənə mani irapw tukumiaha i.'

¹⁶ Trīpko mhə tui hiəpwəh nətoniien iou, kurirə irə trīpko mhə tui nənə hiətoni mwi iou."

¹⁷ Jesu rini nəgkiariien nəha nənə nərmama nərppwin səvənhi kamhəres irəha me i mə, "Nəgkiariien nəha nīpwrən rəfo irə? In rini pehe tukutaha i mə trīpko mhə tui səpwəh nətoniien in, kurirə irə trīpko mhə tui nənə sətoni mwi in. In rini mwi mə, 'ti nəri nə mə iakamevən ti Tata Kumwesən.'"

¹⁸ Ro iamīnhi irə irəha kamhəni mə, "Nəgkiariien i 'trīpko mhə tui,' nīpwrən rəfo irə? Kitaha səreirei nəfə nəha in raməgkiari irə."

¹⁹ Jesu ruvəukurən raka mə irəha hōkeikei mə tuhəres in nari riti, ro pen in rini pen ti nīrəha i mə, "Rəfo? Iou iakiməni mə, 'Trīpko mhə tui hiəpwəh nətoniien iou, kurirə irə trīpko mhə tui nənə hiətoni mwi iou.' ?Hiəməres kimiaha me ti nīpwrəi nəgkiariien i?"

²⁰ Iakani nīpərhienien tukumiaha i mə kimiaha tihəregi rərəha mhasək, mətə nərmama səvai tivrənə i tuhəgien. Kimiaha tihəregi rərəha anan, mətə nəmisəien səkimiaha truvsiini pehe ia nəgienien.

²¹ Nəpin pran sə rīpəmpəm nəpin səvənhi rukwakwa mə trərhi tini, in triregi rərəha ti nəri nə mə rino nəpin səvənhi mə triregi nəmisəien ia nīpwrən. Mətə kurirə nəpin tini rinətui, nənə in renouenou ia nəmisəien nəha. In rerin raməgien pīk, ti nəri nə mə tini rinətui pehe ia tivrənə i.

²² Noien nəha rəmwhen a ia kimiaha. Təkwətəkwuni nəha rerimīaha rəmīsə, mətə kurirə irə iou takətōni mwi kimiaha, nənə rerimīaha tragien. Iərmama riti ko rīpko mhə mwi rerimīaha rəpou.

²³ Ia nəpin nəha sə truvehə, tihəpkəres mhə mwi nari riti miou. Iakani nīpərhienien tukumiaha i trini minuə hiəres Tata Kumwesən nari riti ia nəghik, in truvei pehe m kimiaha.

²⁴ Meste pehe təkwətəkwuni hiəpkəres mhə Tata Kumwesən nari riti ia nəghik. Ramasan mə hiəres. In truvei pehe nəfə nari hiəməres i mə rerimīaha tragien.

²⁵ Iou iakani narimnari me i tukumiaha ia nusipekinien me. Mətə nəpin nəha ikin sə truvehə iou takəpwəh mwi nəgkiariien m kimiaha ia nusipekinien me, mətə takəgkiari ia Tata Kumwesən m kimiaha ia noien riti sə kimiaha tihəukurən amasan in.

²⁶ Ia nəpin nəha kimiaha tihəres ia nəghik. Həregi ro nəgkiariien i sə iakani pehe tukumiaha. Iapkini mhə iamīnhi irə mə iou takəgkiari m Tata Kumwesən məres tukwini səkimiaha.

²⁷ Rekəm. Kwa Tata Kumwesən in rokeikei kimiaha ti nəri nə mə kimiaha hiōkeikei iou, nənə mamhəni nīpərhienien mə iakuku pen tukwe in.

²⁸ Pərhien iakuku pen ti Tata Kumwesən muvehə ia tivrənə i. Nənə təkwətəkwuni takəpwəh tivrənə i mīrərig mevən ti Tata Kumwesən."

²⁹ Miregi nərmama me səvənhi həni mə, "Təkwətəkwuni ipkusipekin mhə. Ikani atukwatukw a tukumaha.

³⁰ Təkwətəkwuni kimaha iahəukurən mə ik ikukurən pam narimnari me. Iərmama riti trəres pehe nəresien riti tukw ik ti nəfə? Kurirə in rəres ik i, mətə ikuvəukurən raka nətərigien səvənhi. Nəri i ro kimaha iahəni nīpərhienien mə ikuku pen ti Kumwesən."

³¹ Miregi Jesu rini pen ti nīrəha mə, "Kimiaha hiəni nīpərhienien ia nīrak nəha təkwətəkwuni?"

³² Həregi ro, nəpin nəha rauvehə, ruvəuvehə raka, nəpin sə nərmama tuhərpwi kimiaha irə, hiəiu kirkiri pam, mhəuvən kuatia kuatia imwəmiəha me, mhəpwəh əpa iou. Mətə ko iapkvən əpa mhə ti nəri nə mə kimrau səiου Tata.

³³ Iakuvəni raka narimnari me i tukumiaha mə in i ia nirak tihəuvehi nəmərinuien. Ia tivrənə i tuko nəmisəien m kimiaha, mətə tihəpwəh nehekərien, iou iakuvəuvehi irapw raka niskaiien səvəi tivrənə i.”

17

Iesu raməfwaki ti in atukw

¹ Iesu rini pam nəgkiariien me i, məkwətə ia nimagouagou, mini mə,

“Tata, nəpin səiou ruvəuvehe raka. Uvehi utə nəghi nərim mə in mwi truvehi utə nəghim.

² Ikiməuvehi pen nasorrien min mə trərimənu ia nərmama me pam, nənə muvei pen nimiruien rerin m səməme ik ikiməuvehi pen irəha min.

³ Nənə nimiruien rerin i nipwran mə nərmama tuhəukurən ik Kumwesən əpa pərhiien, mhəukurən mwi Iesu Kristo sə ikinərhi pehe i.

⁴ Iou iakuvəuvehi utə raka nəghim ia tivrənə i, mo pam wok sə ikuvei pehe miou mə tako.

⁵ Nənə təkwətəkwuni, Tata, uvehi utə iou iakuvehe marə krau mik. Uvei pehe nasorrien miou rəmwhen ia sə iakinəuvehi kupwən krau mik nəpin tivrənə ramiwən ihi.

Iesu raməfwaki ti nərmama me səvənhi

⁶ Nərmama me i səməme hənarakə ia nərmama səvəi tivrənə, ikuvei pehe irəha miou, iou iakino pui pen raka nəghim minraha. Kupwən irəha səim. Ikuvei pehe irəha miou, nənə irəha hənə nəgkiariien səim.

⁷ Təkwətəkwuni nəha, irəha həukurən mə narimnari me pam səməme ikuvei pehe miou kamhəuku pehe tukw ik.

⁸ Nəgkiariien me səməme ikiməni pehe tukw iou i, iou iakuvəni pen raka ti nirəha, nənə irəha həuvehi. Irəha həukurən mə iakiməuku pehe pərhiien tukw ik, nənə hənə nipərhiienien mə ik ikinərhi pehe iou.

⁹ Iou iakaməfwaki ti nirəha. Iapkwəwaki mhə ti nərmama me səvəi tivrənə, mətə iakaməfwaki ti nərmama me nəha səməme ikiməuvehi pehe irəha miou, ti nəri nə mə irəha nərmama me səim.

¹⁰ Nərmama me səiou irəha pam nə səim. Nərmama me səim irəha pam nə səiou. Nənə irəha həuvəuvehe raka mamhəuvehi utə nəghik.

¹¹ Tripkə mhə tui iakəpwəh narəien ia tivrənə i, mauvehe tukw ik, mətə nərmama me i tuhamarə ia tivrənə i. Tata Ikinan, tikətui amasan ti nirəha ia nəghim, nəhag sə ikiməsegi pehe miou. Tiko iaminih i rə mə irəha tuhəuvehe mho kuatia rəmwhen krau krauo kuatia.

¹² Nəpin iakinamarə kimaha minraha iakamətui amasan ti nirəha ia nəghim, nəhag sə ikiməsegi pehe miou. Iou iakinərər tukuahag ti nirəha, nənə irəha riti rəpwəh nəruēien. Iərmama kuatia a ia nirəha rəuei, in nəha iərmama sə tukouraha in mə nəgkiariien ia Nəkukuə Ikinan truvehe mukuə.

¹³ Təkwətəkwuni iakinəuvehe tukw ik, mətə iakamini nəgkiariien me i nəpin iakamarə ihi ia tivrənə mə irəha mwi rerinraha tragien rəmwhen ia iou rerik ramagien.

¹⁴ Iou iakuvəuvei pen raka nəgkiariien səim minraha. Ro iaminih i rə nərmama səvəi tivrənə kamhəmhwaki irəha, ti nəri nə mə ripko mhə irəha nərmama səvəi tivrənə rəmwhen a ia iou ripko mhə iou iərmama səvəi tivrənə.

¹⁵ Iapkwəwə mhə ik mə tikuvehi raka irəha ia tivrənə i, mətə iakokeikei mə tikəpəinhə iəremhə ərəha nəha Setan mə in trəpwəh nəvənien mouraha irəha.

¹⁶ Ripko mhə irəha nərmama səvəi tivrənə rəmwhen a ia iou ripko mhə iou iərmama səvəi tivrənə.

¹⁷ Tiko nəgkiariien səim kani mə nipərhiienien rəpərhi irəha pwəh həuvehe mhəmher, mho nərmama ikinan səim.

¹⁸ Ik ikinərhi pehe iou iakuvehe ia tivrənə i. Ia noien nəha iakərhi pen irəha həuvən ia tənəmtənə me.

¹⁹ Iakuvei pehe nimiruien pam səiou mik mə takasitu ia nərmama me i. Iakuə irəha mwi tuhəuvehe mhəmher, mho nərmama ikinan pərhiien səim.”

Iesu raməfwaki ti nərmama me səməme tuhəni nipərhiienien irə

²⁰ “Iapkwəwaki əpa mhə ti nərmama me i, mətə iakaməfwaki mwi ti nərmama səməme tuhəregi nəvisaiuen səvənraha, nənə həregi hənə nipərhiienien ia nirak tukwe.

²¹ Tata iakəfwaki mə irəha pam tuhəuvehe mho kuation rəmwhen a ia krau, ik ia nirak iou ia niram. Iakəfwaki mə irəha tuhəuvehe mho kuation a kitaha mik mə nərmama səvai tiprənə tuhəni nīpərhiēnien mə ik ikinərhi pehe iou.

²² Nasorien i sə ikiməuvehi pehe miou iakauvei pen minraha mə irəha tuhəuvehe mho kuation rəmwhen krau kuation

²³ Iou ia nirəha ik ia nirak. Iakuə irəha tuhəuvehe mho kuation ia narimnari me pam mə nərmama me səvai tiprənə tuhətoni mhəukurən mə ik ikinərhi pehe iou, mhəukurən mwi mə ikokeikei nərmama me i səiou rəmwhen ikokeikei iou.

²⁴ Tata iakokeikei mə nərmama me i səməme ikiməuvehi pehe miou irəha mwi tuharə kimaha minraha ia kwopun iakamevən ikin. Iakokeikei mə irəha tuhətoni nasorien səiou sə ikiməuvehi pehe miou ti nəri nə mə ikinokeikei iou nəpin tiprənə ramiwən ihi.

²⁵ Tata noien səim ratukwatukw. Nīpərhiēnien nərmama səvai tiprənə i hareirei ik, mətə iou iakukurən ik. Nənə nərmama me i səiou həukurən mə ik ikinərhi pehe iou.

²⁶ Iou iakino pui pen nəghim minraha, nənə takaripin mamu pui pen nəghim iamihni irə mə nokeikeien i sə ikinokeikei iou irə tramarə ia nirəha, nənə iou mwi ia nirəha.”

18

Kəkwəmhiri Iesu

¹ Iesu rini pam nəgkariien me nəha, mier irəha nərmama me səvənhi, mhəuvən mhəpi simwin ia nəkwəənə nəha nəghin nə Ketron. Nəkwai nimai riti nəha ikin. Iesu mine nərmama me səvənhi həuvən pen fwe ia rerin.

² Jutas, iamə nəha ruvei pen Iesu ia rəgi nərmama səməme kamhamwəki in, in mwi rukurən kwopun nəha, ti nəri nə mə nəpin me rīpik Iesu mine nərmama me səvənhi hənəməsəsimwin irəha me ikin.

³ Ro iamihni irə Jutas riri naruagən me nepwin səvai nəkur Rom mine nərmama me nepwin səməme pris asori me mine Farisi me hərhi pen irəha. In riri irəha həuvən ia nəkwai nimai nəha, mhəuvehi kwənhīə me mine nuksepək mine narimnari me səvai naruagənien.

⁴ Iesu ruvəukurən raka narimnari me pam sə tuko irə. Ro pen raraka ia nərmama me səvənhi mevən, mini pen ti nirəha i mə, “Kimiəha hiamətui sin?”

⁵ Miregi irəha həni mə, “Iesu iamə Nasaret.”

Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Iou i in i.” (Jutas iamə sə ruvei pen Iesu ia rəgi nərmama me i kamhamwəki in kamhərer irəha minraha.)

⁶ Nəpin Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Iou i in i,” irəha havən təkutanraha mhəmwei irapw ia tiprənə.

⁷ Nənə Iesu rəres mwi irəha mə, “Kimiəha hiamətui sin?”

Miregi həni mə, “Iesu iamə Nasaret.”

⁸ Miregi Iesu rini mə, “Iakuvəni raka tukumiəha i mə iou i in i. Mətə mə hiamətui iou, ramasan mə hiəpwəh nərmama me i səiou me pwəh hərərig mhəuvən imwənrəha me.”

⁹ In rini iamihni irə mə nəgkariien i sə in riməni kupwən truvehe muku. “Tata. Iəpkətə wau mhə ia nirəha riti sa ikiməuvehi pehe miou.”

¹⁰ Saemon Pita səvənhi riti nau səvai naruagənien. In reivi nau nəha, mərai iərmama riti sə ramo tukwini nari m pris asori anan, mərai raka nifregin mwatuk. (Iotukwininari nəha nəghin nə Malkas.)

¹¹ Mətə Iesu rini pen ti Pita i mə, “Ərpwi pen nau səim ia təmwəkin. Iou takaməkeikei miregi nəmisəien i rəmwhen ia kap riti sə Tata Kumwesən ruvei pehe miou mə takənimwi.”

Iesu rərer ia nəmri pris asori anan nəghin nə Anas

¹² Nənə naruagən me səvai nəkur Rom mine nəmə asori me səvənraha mine iotukwininari me səvai nəmə asori me səvai nəkur Isrel həkwtəmhiri Iesu, mhərihi tərini,

¹³ mhəkupwən mhəri in mhəuvən ti Anas. Irəha həri pen in ti Anas ti nəri nə mə Anas in kaka səvai Kaeafas, iamə sə rauvehi wok səvai pris asori anan ia nuk nəha.

¹⁴ Kaeafas in iamə nəha riməni pen ti nəmə asori me səvai nəkur Isrel minuə ko iərmama kuation remhə ti nəkur Isrel ramasan məpi raka kousi əpune nərmama həpik.

Saemon Pita rini mə in rireirei Iesu

¹⁵ Saemon Pita rukurirə Iesu. Iərmama riti mwi səvai Iesu rukurirə mwi. Pris asori anan rukurən iamə nəha mə pen kəseni in rukurirə ia Iesu rouuvnimwə pehe ia nikare nimwə səvai pris asori anan.

¹⁶ Mætə Pita ramərer a fwe iruə ia kwəruə. Ro iamīnhi irə iərmama nəha səvəi Iesu pris asori anan rukurən in rier mwi mevən iruə, mægkiari m pran sə ramərer tukuahag ia kwəruə mə trəsəni Pita pwəh ruvniwə pehe.

¹⁷ Pran sə ramərer tukuahag ia kwəruə rini pen ti Pita i mə, “Ik mwi iərmama riti səvəi iəmə nəha uə rekəm?”

Miregi Pita rini mə, “Rekəm. Ripko mhə iou iərmama riti səvənhi.”

¹⁸ Nəpīn nə nəpīn səvəi nəkwieēien. Ro pen slef me mine iotukwininari me hərkwumen napw, mamhərer kuraukurau irə, mamhərhiəpw. Pita revən mərer irəha mīnraha, mamərhiəpw mwi.

Pris asori rəres Iesu nəresien me nepwin

¹⁹ Nənə pris asori anan raməres Iesu nəresien me nepwin ia nikaren səvəi nərmama me səvənhi mine nəgkiariien sə in ramahatən irəha irə.

²⁰ Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Iou iakiməni irapw nəgkiariien me səiou ia nəmri nərmama me pam. Ia nəpīn me iakamahatən irəha ia nəkwai nimwəfwaki me mine ia nimwə səvəi Kumwesən, kwopun mi nəha nəkur Isrel me kamhousəsīmwin irəha me ikin. Iapkini mhə nəgkiariien səiou ia kwopun afaha.

²¹ Rəfo ikaməres pehe miou? Ramasam mə tikares pen səməmə nəha sə həuəregi raka iou mə nəfe iakiməni pen ti nīrəha i. Irəha həukurən nəfe iakiməni.”

²² Nəpīn Iesu rini nəgkiariien me i, iotukwininari riti səvəi pris asori anan ramərer ipaka tukwe rəpwi nənimen, mīni mə, “Rəfo ikaməgkiari skai mine pris asori anan iamīnhi?”

²³ Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Mə nəgkiariien i iakini ripkatukwatukw mhə, ni irapw kwopun nəha iakəfwəkour ikin. Mətə mə nəgkiariien i iakini ratukwatukw a ikəpwi iou ti nəfe?”

²⁴ Nənə Anas rərhi pen Iesu revən ti pris asori anan Kaeafas. Kipkifi raka mhə nəkwus sə kinərhi tərini rəgin mi irə.

Pita rini mwi mə in rīrērei Iesu

²⁵ Saemon Pita ramərer ihi ia nikare napw mamərhiəpw. Ro iamīnhi irə irəha həni pen tukwe in mə, “Ik mwi iərmama riti səvəi iəmə nəha uə rekəm?”

Miregi in rini mə, “Rekəm. Ripko mhə iou iərmama riti səvənhi.”

²⁶ Nərmama me nəha səməmə kamho tukwini nari m pris asori anan irəha anan riti ia kwənəkwas sə Pita rərri raka nīfregin rəres mə, “Iakinətōni ik kimirau iəmə nəha ia nīmei nəmhien uə rekəm?”

²⁷ Miregi Pita rini mwi mə, “Rekəm. Ripko mhə iou.” Təkwtəkwni a mwi rəiə rakaka.

Iesu rərer ia nəmri Paelat

²⁸ Ia nəpnəpīn anan, nəmə asori me səvəi nəkur Isrel həiri Iesu, mhəier ia nimwə səvəi Kaeafas, mhəuəvən ia nimwə səvəi Paelat. (Paelat in iəmə Rom sə ramərīmənū ia tənə Jutia. Nimwə səvənhi nəghin nə mə Praetoream.) Irəha atukwatukw həkuvnimwə mhə kamo həuvehe mhəmkemik ia nikaren səvəi nəfwakiien səvənraha, nənə mhəpwəh naniien nəveginien nəha Pasova.

²⁹ Ro iamīnhi irə Paelat rier irapw iruə mə trətə irəha, mīni mə, “Nəfe i noien ərəha iəmə i ro kimiaha hiamərpwi tukwe?”

³⁰ Miregi irəha həni pen tukwe in mə, “Ripkamo iəmə i ripko mhə noien ərəha riti, ko kimiaha iahəpkuvehi mhə in mhəuvehe tukw ik.”

³¹ Miregi Paelat rini pen ti nīrəha i mə, “Ramasam mə kimiaha atukwatukw a hiəuvehi iəmə i, mhəkiri noien səvənhi pwəh resi pen loa səkimiaha.”

Miregi nəmə asori me səvəi nəkur Isrel həni pen tukwe in mə, “Mətə kinise kimaha ko iahəpkousi əpune iərmama riti.”

³² Nəri i rier pehe iamīnhi mə nəgkiariien Iesu ruvəni raka truvehe mukuə, nəgkiariien sə raməgkiari ia nemhəien səvənhi mə trəfemhə irə.

³³ Ro iamīnhi irə Paelat rīrərig muvniwə mwi ia nimwə səvənhi, məkwein Iesu, mīni pen tukwe in mə, “Ik kig səvəi nəkur Isrel?”

³⁴ Miregi Iesu rini mə, “Ik atukw ikani ianhi uə nərməpə kamhəni iou mamhəni pehe tukw ik i?”

³⁵ Miregi Paelat rini mə, “Ripko mhə iou iəmə Isrel riti. Nəkur imwam me a mine pris asori me həuvei pehe ik ia rəgik. Nəfe noien ərəha ikino?”

³⁶ Miregi Iesu rini mə, “Nītətə səiou iakamərīmənū irə ripkəmwhen mhə ia nītətə me səvəi kig me ia tīprənə i. Ko nītətə sə iakamərīmənū irə rəmwhen ia nītətə me səvəi kig me ia tīprənə i, iotukwininari me səiou ko hənaruagən raka mhəpwəh nəseniien iou mə takevən ia rəgi

nəmә asori me sәvәi nәkur Isrel. Mәtә nitәtә sәiou iakamәrimәnu irә ripkәmwhen mhә ia nitәtә me sәvәi kig me ia tiprәnә i.”

³⁷ Miregi Paelat rini pen tukwe in mә, “Ro ianhi ik kig riti?”

Miregi Iesu rini mә, “Ik ikani mә iou kig riti. Iakinәtui pehe ia tiprәnә i ti nәri kuation, mә takini irapw nәgkiariien sә ro nipәrhienien. Iәrmama sә ramәrer ia nipәrhienien ramәtәrig nәgkiariien sәiou.”

³⁸ Miregi Paelat rini pen tukwe in mә, “Nәfә nә nipәrhienien?” Nәnә nәpin Paelat rini pam nәgkiariien i, rirәrig mevәn mwi mәtә nәмә asori me sәvәi nәkur Isrel fwe iruә, mini pen ti nirәha i mә, “Iapkәtә mhә nari riti in ro rәrәha.

³⁹ Mәtә noien riti sәkimiaha hiamә ia Pasova me pam. Hiamәni pehe tukw iou i nәghi iәrmama riti sә ramәmak ia kalapus, nәnә iakәseni in rier irapw mamevәn. Ro iamәnhi irә kimiaha hiokеikei mә takәseni iәmә i in kig sәkimiaha nәkur Isrel rier mamevәn?”

⁴⁰ Miregi irәha hәkwe in әpwәmwis mwi mә, “Rekәm! Kimaha iahәpwәh nokeikeien iәmә nәha! Kimaha iahokеikei Parapas!” (Parapas in iәmә ramakres, mamousi iәrmama.)

19

¹ Ia nәpin nәha Paelat ruvehi Iesu mini nәkwәn mә naruagәn me sәvәnhi tuhәrisi in.

² Ro pen irәha hәuvehi in mhәrisi, nәnә mhәuvehi rәhi mhәuvnhi kәfәfau sәvәi kig irә, mhәfafau pen ia kәnkәpwә, nәnә mhәuvehi mwi kәrkahu riti rәruerәv nәpwәmwis mәmwhen ia kәrkahu sәvәi kig, mhәrkahu pen min,

³ mhәuvehe ipaka tukwe, mamhәni mә, “Ik kig sәvәi nәkur Isrel kimaha iahәsiai ik!” Irәha hәni ianhi, nәnә mhәpwi in.

⁴ Paelat rirәrig revәn mwi iruә, mini pen ti nirәha i mә, “Hәtә ro. Iakauvehi in mauvehe tәkwәtkwuni mә tihәtoni in mhәukurәn mә iapkәtә mhә nari riti ro rәrәha.”

⁵ Ro iamәnhi irә Iesu rier irapw pehe iruә, mәfәfau ia rәhi nәha kuvnhi kәfәfau sәvәi kig irә, markahu kәrkahu nәha rәpwәmwis kala sәvәnhi rәmwhen ia tihinatәs. Nәnә Paelat rini pen ti nirәha i mә, “Hәtә ro! Iәmә i in!”

⁶ Nәpin pris asori me mine iotukwininari me sәvәnraha hәtoni Iesu, hәkwe in әpwәmwis mә, “Әrui tәrini pen in ia nei kamarkuau! Әrui tәrini pen in ia nei kamarkuau!”

Miregi Paelat rini pen ti nirәha i mә, “Kimiaha әpa tihәuvehi in mhәrui tәrini pen ia nei kamarkuau. Kwa iou iapkәtә mhә nari riti ro rәrәha.”

⁷ Miregi nәмә asori me sәvәi nәkur Isrel hәni pen tukwe in mә, “Sәkimaha riti loa. Loa nәha rani mә iәmә i tramәkeikei memhә ti nәri nә mә rini mә in Tini Kumwesәn.”

⁸ Nәpin Paelat rirәrig nәgkiariien i, rirәrig rehәkәr pik mwi.

⁹ Ro pen rirәrig muvnmwә mwi ia nimwә sәvәnhi, mini pen ti Iesu i mә, “Ik iәmә pәku?” Mәtә Iesu rәnәpen.

¹⁰ Ro pen Paelat rini pen tukwe in mә, “Rәfo ipkәgkiari mhә miou? Rosi ikreirei mә iakauvehi nasoriien iakukurәn nәsenien ikier mamevәn, nәnә iakauvehi mwi nasoriien iakukurәn ninien mә tukәrui tәrini pen ik ia nei kamarkuau?”

¹¹ Miregi Iesu rini pen tukwe in mә, “Ko ipkasori mhә ia nirak iamәnhi trini minuә Kumwesәn ripkuvei pehe mhә nasoriien nәha mik. Ro iamәnhi irә iәmә nәha rimәuvei pehe iou ia rәgin nәrәhәien sә in rino rәrәha mәpi raka nәrәhәien i ikamә.”

¹² Ia nәpin nәha mamevәn Paelat ramәmwur mә trәseni Iesu rier mamevәn, mәtә nәмә asori me sәvәi nәkur Isrel kamhәkwe in әpwәmwis mә, “Trini minuә ikәseni iәmә i rier mamevәn, Kig Sisa^a ko ripkәni mhә mә in riti nә ik. Iәrmama sә rini mә in kig riti ramәrui nәkwai Kig Sisa.”

¹³ Ro iamәnhi irә nәpin Paelat rirәrig nәgkiariien me nәha, riri Iesu mier irapw iruә, mәkure ia kwopun ramәkiri nәgkiariien ikin. Kani kwopun nәha mә Kwopun keipeni kәruәterei me ikin. Nәnә nәgkiariien Hipru rani mә Kapata.

¹⁴ Ro kurkwai nәpin ia ran ia nәpin nәha kamәpnәpenә narimnari me irә sәvәi nәveginien asori nәha Pasova. Paelat rini pen ti nәмә asori me sәvәi nәkur Isrel mә, “Hәtә ro in i kig sәkimiaha.”

¹⁵ Miregi irәha hәkwe in әpwәmwis mә, “Uvehi raka iәmә i! Uvehi raka iәmә i! Әrui tәrini pen in ia nei kamarkuau!”

Miregi Paelat rini pen ti nirәha i mә, “Kimiaha hiokеikei mә tukәrui tәrini pen kig sәkimiaha ia nei kamarkuau?”

Miregi pris asori me hәni mә, “Sisa әpa in kig sәkimaha. Kig riti mwi riwәn.”

¹⁶ Ro pen Paelat ruvei pen Iesu ia rægi naruagæn me sævænhi mæ tuhæruï tærini pen in ia nei kamarkuauï.

Kæruï tærini pen Iesu ia nei kamarkuauï

¹⁷ Nænæ iræha hæuvehï Iesu, mhæier ia taon, ramævrani nei kamarkuauï sævænhi, mamevæn meste kwopun næha kani mæ Kerhæ ia Iærmama. Ia nægkiariien Hipru rani mæ Kolkota.

¹⁸ Ia kwopun næha iræha hæruï tærini pen Iesu ia nei kamarkuauï, mhæruï tærini pen mwi iærmama kæru ia nei kamarkuauï iræhar min, riti ia nikaren mwatuk, riti ia nikaren mour, Iesu ia kurkwaurau.

¹⁹ Paelat rirai nægkiariien riti, mini nækwæn mæ tuhæruï pen ia nei kamarkuauï sævai Iesu. Nægkiariien næha rini iamînhi iræ mæ:

IESU, IƏMƏ NASARET, KIG SƏVƏI NƏKUR ISREL.

²⁰ Nækur Isrel me hæpik hævsini nægkiariien næha ti næri næ mæ kwopun næha hæruï tærini pen Iesu ia nei kamarkuauï ikin ipaka ti taon. Kimærai pen nægkiariien næha ia nægkiariien miræhar i Hipru mine Latin mine Krik.^b

²¹ Ro iamînhi iræ pris asori me sævai nækur Isrel hæni pen ti Paelat i mæ, "Tikæpwæh nirai penien mæ 'Kig sævai Nækur Isrel.' Mætæ tikamækeikei mirai pen mæ, 'Iæmæ i rini mæ in Kig sævai Nækur Isrel.'"

²² Miregi Paelat rini mæ, "Rekæm. Næfe iakimærai pen iakimærai pen."

²³ Næpin naruagæn me hænæruï tærini pen raka Iesu ia nei kamarkuauï, hæuvehï tinari me sævænhi, mhæuui ia kusen kefa. Kusen riti sævai iaruaagæn riti. Iræha hæuvehï mwi karkahu æpwæmwis sævænhi, mætæ iærmama sæ rimætiri karkahu næha ripkripin mhæ tinari me. Rimætiri fwe irænhæ meiwaiu meste inhæripw ia tinari kuatia.

²⁴ Ro iamînhi iræ naruagæn me hæni pen ti niræha me i mæ, "Pwæh sæpwæh neitehiien, mætæ pwæh sæuini pen kævæwæ me pwæh rahatæn mæ sin truvehi sævænhi." Noien næha rier pehe mæ nægkiariien ia Nækukuæ Ikinan truvehe mukuæ, nægkiariien sæ rini iamînhi iræ minua,

"Iræha hæuui tinari me sæiou ia niræha me,
nænæ mhæuini pen kæpwier me ti karkahu sæiou."

In i narimnari me næha naruagæn me næha hæno.

²⁵ Mama sævai Iesu, mine piævi mama sævænhi, mine Meri pran sævai Klopas, mine Meri Maktala, iræha kamhærer ipaka ti nei kamarkuauï sævai Iesu.

²⁶ Iærmama riti sævai Iesu, sæ Iesu rokeikei pik in, in mwi ramærer ipaka. Næpin Iesu rætoni iæmæ næha mine mama sævænhi, rini pen ti mama sævænhi mæ, "Præn i. Iæmæ i in i nærim."

²⁷ Nænæ rini pen ti iærmama sævænhi mæ, "Præn i in i mama sæim." Ro iamînhi iræ ia næpin atukwatukw næha mamevæn iærmama næha sævai Iesu ramætuï amasan ti præn næha ræmwhen ia in mama sævænhi.

Iesu remhæ

²⁸ Iesu rini pam nægkiariien i, mukuræn mæ narimnari me pam sæmæme in ruvehe mæ tro, rino pam. Nænæ mæ tro nægkiariien ia Nækukuæ Ikinan ruvehe mukuæ, in rini mæ, "Iakinækwakwa."

²⁹ Nari riti ramækure ikin rukuær ia waen sæ ræfiæ. Ro pen iræha heitesi pen koten riti ia waen næha, mhæpiri pen ia rægi nei riti kani mæ hisop, nænæ mhæuvehï utæ pen ia tærhui Iesu.

³⁰ Næpin Iesu ruvætîmwï raka waen næha, rini mæ, "Narimnari me pam iakino pam." Nænæ in rærpæsuk, mæseni pen nimiruuien sævænhi, memhæ.

³¹ Næpin næha kamæpnæpenæ iræ narimnari me sævai næveginien asori næha Pasova. Trakwakwi iræ Sapat riti sæ rasori musæpæ ia Sapat me nepwin. Næmæ asori me sævai nækur Isrel hæpwæh nokeikeien mæ nipwrai næmæ me næha kahar tuamharægher ia nei kamarkuauï ia næpin næha. Ro pen hæuvæn mhæres Paelat mæ trætëfi nisunraha mæ iræhar tuharemhæ akwauakw nænæ iræha hæukuræn nuvehi rakaien nipwranraha.

³² Ro iamînhi iræ naruagæn me nepwin hæuvæn mhætëfi nisui iæmæ mi næha kæru kærui tærini pen irau ia nei kamarkuauï iræhar Iesu. Hætëfi sæ rukupwæn mægher, nænæ mhætëfi mwi sæ rukuriræ i.

³³ Mætæ næpin iræha hæuvehe ti Iesu, mhættoni mæ ruvamhæ raka, hæpwæh nætefiien nisun mi.

³⁴ Mætæ iaruaagæn riti ia niræha ræpi nækau iræ ia nitei, nænæ tækwatkwuni a mwi netæ mine nui krouier.

^b 19:20: Hipru nægkiariien sævai nækur Isrel. Latin nægkiariien sævai nækur Rom. Krik nægkiariien sævai nækur Kris.

19:25: Mat 27:55-56

19:26: Jon 13:23

19:28: Sam 22:15

19:29: Sam 69:21

19:31: Dut 21:22-23

³⁵ Iærmama riti naha ikin rinæta narimnari me naha ia nanimen. In rinægkiari raka iræ, mæ kimiaha mwi hiækuran ninien nipærhienien iræ. Nægkiariien sævæhi ro nipærhienien. Nænæ in rukuræn mæ in rani nægkiariien sæ ro nipærhienien.

³⁶ Kino narimnari me naha mæ nægkiariien i ia Nækukua Ikinan truvehæ mukuæ. Rini mæ, “Tukæpwæh nætefiien nikækrin riti.”

³⁷ Nænæ nægkiariien riti mwi ia Nækukua Ikinan rini mæ, “Iræha tuhæti pen mhætoni iæmæ naha hænæpi in ia nitei.”

Kærkwafæ nipwrai Iesu

³⁸ Kino pam narimnari me naha nænæ iæmæ Aramatia riti næghin næ Josef revæn mæres Paelat mæ træseni in ruvehi raka nipwrai Iesu. Josef in iærmama riti sævæi Iesu, mætæ ramærkwafæ in ti næri næ mæ ramhekir næmæ asori me sævæi nækur Isrel. Paelat ræseni, ro pen Josef revæn muvehi raka nipwrai Iesu.

³⁹ Nikotimas, iæmæ sæ rimavæn mætæ Iesu ia næpin, in mwi revæn irau Josef, mauvehi kuse nari penpen mi naha mir mine alos.^C Kuse næri naha in rauvehi nipamien sævæhi ipaka ti toti kilo.

⁴⁰ Irau krouvehi nipwrai Iesu rouvegi ia tinari kani mæ linen iræhar nari penpen mi naha mir mine alos. Noien naha ramesi pen næfe nækur Isrel kamho ia iærmama remhæ.

⁴¹ Nænæ næmhien riti ipaka ti kwopun naha kinæruui tæriini pen Iesu ia nei kamarkuau ikin. Ia reri næmhien naha nipægi kærusterei riti sæ vi kipekækwafæ raka mhæ nipwrai iærmama remhæ iræ.

⁴² Næpin naha næpin nækur Isrel kamhæpnæpenæ ti Sapat iræ. Nænæ ti næri næ mæ nipægi kærusterei naha ipaka, irau krouæmri pen nipwrai Iesu iræ.

20

Iesu rætui mwi ia nemhæien sævæhi

¹ Sante ia næpnæpin anan rapitpitæv ihi, Meri Maktala revæn ia nipægi kærusterei kinærkwafæ nipwrai Iesu ikin, mætoni mæ kærusterei sæ ramærer tukuahag tærhui nipæg naha kinæpækir raka raka i. ² Ro pen Meri raiu mevæn ti Saemon Pita mine iærmama riti mwi sævæi Iesu, sæ Iesu rokeikei pik in, nænæ mini pen ti nirau i mæ, “Iræha hæuvehi raka nipwrai Iærimænu sækitaha ia nipægi kærusterei, nænæ kimaha iahæreirei mæ hæmri pen in pæku.”

³ Ro iamæhi iræ Pita rier irau in riti naha in mwi iærmama riti sævæi Iesu, krauaiu rauevæn fwe ia nipæg.

⁴ Irau krauaiu pærpæri rauevæn, mætæ iæmæ naha in mwi iærmama riti sævæi Iesu rævtæhi Pita, mukupwæn mier pen fwe ia nipæg,

⁵ mærpæsuk, mæti puvnimwæ, mætoni tinari me naha linen kamhæmak, mætæ in ripkuvnimwæ mhæ.

⁶ Nænæ Saemon Pita rukuriræ in muvehe, muvnimwæ ia nipæg, mætoni tinari me naha linen kamhæmak.

⁷ In rætoni mwi tinari naha kimævegi kænkapwæ Iesu iræ ripkæmak pæri mhæ iræha tinari me naha linen, mætæ kinærfæ kæmri ia kwopun æpæ.

⁸ Nænæ iærmama naha sævæi Iesu, sæ rukupwæn mier pen fwe ia nipæg, in mwi ruvnimwæ mætoni narimnari me naha, nænæ mini nipærhienien iræ.

⁹ (Mætæ meste pehe næpin naha irau kroureirei ihi nipwrai nægkiariien me naha ia Nækukua Ikinan sæmame kamhæni mæ Iesu tramækeikei mætui mwi ia nemhæien sævæhi.)

Meri Maktala rætoni Iesu

¹⁰ Nænæ iærmama mi naha sævæi Iesu krouæriig rauevæn fwe imwænrau.

¹¹ Mætæ Meri ramærer iruæ ia nipægi kærusterei mamasæk. In ramasæk ihi, mærpwæsuk, mæti puvnimwæ ia nipæg,

¹² mætoni agelo mi kæru tinari sævænrau ræpsan krauækure ia kwopun nipwrai Iesu rinamæmak ikin, riti ia kænkapwæ riti ia nisun.

¹³ Nænæ irau krouini pen tukwe in mæ, “Præn i. Ikamasæk ti næfe?”

Miregi Meri rini pen ti nirau i mæ, “Iræha hæuvehi raka nipwrai Iærimænu sæiou, nænæ iakreirei mæ hænæmri pen in pæku.”

¹⁴ Meri rini pam nægkiariien i, muvsini in, mætoni Iesu ramærer ia kwopun naha, mætæ ræreirei mæ Iesu naha.

¹⁵ Miregi Iesu rini pen tukwe in mæ, “Præn i. Ikamasæk ti næfe? Ikamætui sin?”

Mætə Meri rerin rirhi mə iəmə nə iəmə sə ramətui ti nəmhiən nəha. Ro pen rini pen tukwe in mə, “Iəmə asori. Trini minuə ik ikiməuvehi raka nīpwran, ni pehe tukw iou i kwopun nəha ikinəmri pen ikin, nənə iou takevən muvehi raka.”

¹⁶ Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Meri.”

Meri ruvsini in, məgkiari pen min ia nəgkiariien Hipru, mīni mə, “Raponi.” (Raponi nīpwran mə Iahatən.)

¹⁷ Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Tikəpwəh nəgherien ia nirak. Iapkutə mhə ihi mevən ti Tata Kumwesən. Mətə tikevən mətə piak me, mīni pen ti nirəha i mə iakani iamīnhi irə mə, ‘Iakautə mamevən ti Tata səiou mine Tata səkimiaha. Iakamevən ti Kumwesən səiou mine Kumwesən səkimiaha.’”

¹⁸ Ro pen Meri Maktala revən, mīni irapw ti nərmama me səvəi Iesu mə, “Iakinətə Iərimənu səkitaha,” marə mīni mwi narimnari me i Iesu riməni pen tukwe.

Nərmama me səvəi Iesu hətoni in

¹⁹ Nəpin nəha Sante. Ia nəruarəv nərmama me səvəi Iesu housəsīmwin irəha me ia nəkwai nimwə riti, mhərəpinhə əknekin ia təpinhə me ti nəri nə mə həhekir nəmə asori me səvəi nəkur Isrel. Ia nəpin nəha Iesu ruvehe mərer ia kurkwanraha, mīni pen ti nirəha i mə, “Nəməriniuen tramarə tukumiaha.”

²⁰ In rini pam nəgkiariien i, nənə mahatən təmwki nil ia rəgin mi mine təmwki nitei ia nīkau irə. Nəpin nərmama me səvənhi hətoni Iərimənu səvənraha, rerinraha rəgien.

²¹ Nənə Iesu rini pen mwi ti nirəha i mə, “Nəməriniuen tramarə tukumiaha. Tata Kumwesən rərhi pehe iou iakuvehe. Ia noien nəha iou mwi iakamərhi pen kimiaha tihəuvən.”

²² Nəpin in rini pam nəgkiariien i, reiahag pen ia nirəha, mīni pen ti nirəha i mə, “Həuvehi Nənimwin Ikinan.

²³ Trini minuə kimiaha hiəni pen ti iərmama riti mə ‘Kumwesən trəpwəh nərpwinien noien ərəha me səim,’ nənə Kumwesən trəpwəh nərpwinien. Rəmwən a mwi trini minuə kimiaha hiəni pen ti iərmama riti mə, ‘Kumwesən trərpwin noien ərəha me səim,’ nənə Kumwesən trərpwin pen min.”

Iesu mine Tomas

²⁴ Ia nəpin nəha Tomas, riti ia nərmama me twelef səvəi Iesu, kani mwi in mə “Mwirmwir” riwən irəha mīnraha nəpin Iesu riməuvehe irə.

²⁵ Ro pen nərmama me səvəi Iesu səməme hənətoni in həni pen ti Tomas i mə, “Kimaha iahənətə Iərimənu səkitaha.”

Mətə Tomas rini pen ti nirəha i mə, “Takaməkeikei mətoni təmwki nil ia rəgin mi, mīrapi ruei nil mi nəha ia nəkwai rəgik. Təmwki nitei ia nīkau irə takaməkeikei mīrapi ia rəgik. Mə iapko mhə iamīnhi ko iapkinə mhə nīpərhiənien irə.”

²⁶ Nəfwakien riti ruvehe mukuraw, nərmama me səvəi Iesu həuvnimwə mwi ia nimwə nəha, Tomas irəha mīnraha. Nəri auər a hərəpinhə əknekin ia təpinhə me, mətə Iesu ruvehe mərer ia kurkwanraha, mīni mə, “Nəməriniuen tramarə tukumiaha.”

²⁷ Marə mīni pen ti Tomas i mə, “Osə pehe nəkwai rəgin, mīrapi rəgik mi. Osə pehe rəgin, mīrapi nīkau ia nirak. Tikaməkeikei mīni nīpərhiənien, məpwəh niniien mwi mə neikuəien.”

²⁸ Miregi Tomas rini mə, “Iərimənu səiou mine Kumwesən səiou.”

²⁹ Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Ikani nīpərhiənien ia nirak ti nəri nə mə ikətə iou. Nərmama me nəha səməme həpkətə mhə iou, mətə kamhəni nīpərhiənien ia nirak, rerinraha tragien.”

Rəfo Jon rīmərari nəkukuə i?

³⁰ Iesu rino nīmətəien me rīpik mwi ia nəmri nərmama me səvənhi iapkra i pen mhə irəha ia nəkukuə i.

³¹ Mətə səməme i iakimərari pen ia nəkukuə i iakra i pen mə kimiaha tihəni nīpərhiənien ia Iesu mə in nə Kristo, Tini Kumwesən. Iakuə kimiaha tihəni nīpərhiənien irə, nənə mhəuvehi nīmīruien ia nəghin.

21

Iesu rier irapw mwi ia nəmri nərmama nəpwīn səvənhi

¹ Kurirə ikin Iesu rier irapw mwi ia nəmri nərmama me səvənhi ia nīkare nui asori Taepirias. In rier irapw ia nəmīnraha iamīnhi irə:

² Nəpɪn riti Saemon Pita, mɪne Tomas sə kani in mə “Mwirmwir,” mɪne Nataniel sə ruku pen ia Kena ia tənə Kalili, mɪne tɪni Sepeti mi, mɪne iərmama kəru mwi səvəi Iesu housəsɪmwɪn irəha me ia kwopun kuatia.

³ Nənə Saemon Pita rɪni pen ti nɪrəha i mə, “Iakamevən takvi nəmu me.”

Miregi irəha həni pen tukwe in mə, “Itə. Pwəh kitaha pam səuvən.” Ro pen irəha heiwaiu mhəputə ia nitətə ouihɪ riti, mhəuvən mhəvi net meste rɪran, mətə həkuvɪ mhə nəmu riti.

⁴ Nəpɪn rɪnamran Iesu ramərər ia nɪkare nui asori, mətə nərmmama me səvənhi həreirei mə Iesu nəha.

⁵ Iesu rɪni pen ti nɪrəha i mə, “Nəkwerhəkwerha me, nəmu riti nə hiəvi uə?”

Miregi həni mə, “Rekəm.”

⁶ Miregi in rɪni pen ti nɪrəha i mə, “Herukw ro net səkimiaha ia nɪkare nitətə ouihɪ mwatuk, nənə tihətəni nepwin.” Ro iamɪnhi irə irəha herukw irapw net, mhəuvəreirei nivɪ utəien mwi ti nəri nə mə nəmu me həuvəukuer ia nəkwai net.

⁷ Nənə iərmama səvəi Iesu, sə nəha Iesu rokeikei pɪk in, rɪni pen ti Pita i mə, “Kwa Iərimənu nəha səkitaha.” Ia nəpɪn nəha Saemon Pita rɪməpeki raka tɪnari me səvənhi maməvi nəmu me, mətə nəpɪn rɪregi mə Iərimənu nəha, in ruvei pen mwi tɪnari me səvənhi, mərūərau irapw ia nui, meiai muvarei.

⁸ Nərmmama səvəi Iesu ia nəkwai nitətə ouihɪ həsuə a mhəuvarei, mhəvkəkini net sə nəmu me həukuər irə. Rɪpko mhə irəha isipwɪn ti nɪkare nui, mətə həsuə a rəmwhen ia hantret meta.

⁹ Nəpɪn həuvarei irə hətoni bred mɪne nəmu me ramrɪmər pen ia nukumheəv ia napw.

¹⁰ Nənə Iesu rɪni pen ti nɪrəha i mə, “Həpeki nəmu me nepwin sə hiəpkuvi a i, mhəpeki mhəuvehe.”

¹¹ Ro iamɪnhi irə Saemon Pita rəputə ia nitətə ouihɪ, muvi parei net rukuər ia nəmu asori me irəha pam wan hantret fifti tri. Nəri auər a mə nəmu me həpik iamɪnhi, mətə net rɪpkəpəruəpəruə mhə.

¹² Iesu rɪni pen ti nɪrəha i mə, “Həuvehe mhani nari.” Ia nəpɪn nəha nərmmama me səvənhi həhekɪr. Irəha riti rɪwən rəres in mə, “Ik sin i?” Irəha həuvəukurən raka mə in nə Iərimənu səvənraha.

¹³ Nənə Iesu ruvehe, muvehi bred, muvei pen mɪnraha, marə mo mwi iamɪnhi ia nəmu me.

¹⁴ In i nəpɪn sə ro kahar irə Iesu rier irapw ia nəmri nərmmama me səvənhi nəpɪn rɪnətui mwi ia nemhəien səvənhi.

Iesu mɪne Saemon Pita

¹⁵ Nəpɪn irəha hənani raka nari, Iesu rɪni pen ti Saemon Pita i mə, “Saemon, tɪni Jon, ikokeikei pərhiən iou məpi raka irəha i uə rekəm?”

Miregi Pita rɪni pen tukwe in mə, “Ouəh, Iərimənu, ikukurən mə iakokeikei pərhiən ik.”

Miregi Iesu rɪni pen tukwe in mə, “Əkwməni kwəti sipsip me səiου.”

¹⁶ Nənə Iesu rəres mwi sə ro kəru irə, mɪni mə, “Saemon, tɪni Jon, ikokeikei pərhiən iou uə rekəm?”

Miregi Pita rɪni pen tukwe in mə, “Ouəh, Iərimənu, ikukurən mə iakokeikei pərhiən ik.”

Miregi Iesu rɪni pen tukwe in mə, “Ətui amasan ti sipsip me səiου.”

¹⁷ Nənə Iesu rəres mwi sə ro kahar irə, mɪni mə, “Saemon, tɪni Jon, ikokeikei pərhiən iou uə rekəm?”

Pita rɪregi rərəha ti nəri nə mə Iesu rəres sə ro kahar irə mɪnuə “Ikokeikei pərhiən iou uə rekəm?” Ro pen rɪni pen tukwe in mə, “Iərimənu, ikukurən narimnari me pam, mukurən mwi mə iakokeikei pərhiən ik.”

Miregi Iesu rɪni pen tukwe in mə, “Əkwməni sipsip me səiου.

¹⁸ Iakani nɪpərhiənien tukw ik i fwe kupwən nəpɪn ikinamouihɪ irə ikinamarkahu atukw səim, mamavən ia kwopun pəkū ikokeikei, mətə nəpɪn tikərgharə, tikus atukw rəgim mi, nənə iərmama əpə iti trarkahu pehe mɪk, muvehi ik ikevən ia kwopun sə ipkokeikei mhə mə tikevən ikin.”

¹⁹ (Iesu rɪni nəgkiarɪien i mahatən nəfe nemhəien Pita tremhə irə muvehi utə nəghi Kumwesən.) Nəpɪn rɪni pam, mɪni pen ti Pita i mə, “Kurirə iou.”

²⁰ Ia nəpɪn nəha Pita rəti kurirə, mətoni iərmama riti səvəi Iesu, sə Iesu rokeikei pɪk in, rakurirə ia nɪrau. Iərmama nə in nə iərmama sə fwe kupwən raməkure ipaka ti Iesu nəpɪn kəmhani pəri nari irə, nənə mərəs pen in mə, “Iərimənu, sin nə truvei pen ik ia rəgi nərmmama səməme haməmwəki ik?”

²¹ Nəpɪn Pita rətoni iəmə nəha rakurirə ia nirau, rini pen ti Iesu i mə, “Iərimənu mətə rəfo ia iəmə nəha?”

²² Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Rəfo ikəres iəmə nəha miou? Trini minuə iakokeikei mə in trimiru mamevən meste nəpɪn sə takuvehe irə, səkimrau min əpa. Mətə ik tikukurirə iou.”

²³ Ro iamɪnhi irə nəgkiariien riti rauviris ia piəvtaha me mə iərmama nəha səvəi Iesu tripkemhə mhə. Mətə Iesu ripkini pen mhə ti Pita i minuə “Iəmə nəha tripkemhə mhə.” In rini mə, “Rəfo ikəres iəmə nəha miou? Trini minuə iakokeikei mə in trimiru mamevən meste nəpɪn sə takuvehe irə, səkimrau min əpa.”

²⁴ Iərmama nəha səvəi Iesu in a mwi nəha rani irapw narimnari me i, mamrai nəgkiariien me i. Nənə kitaha səukurən mə nəgkiariien səvənhi ro nɪpərhienien.

²⁵ Nənə narimnari me ripik mwi nəha ikin Iesu rino. Tuko kirai pen pam irəha ia nəkukuə, rosi ko təkure tiprənə i ripkəmwhen mhə mə trəkwtəmhiri nəkukuə me pam.

Wok Me Nægkiariien sə rani mə nafe i nəkukuə

Wok me in nəkukuə sərō kəru irə sə Luk rīmərāi. Luk rīmərāi nəkukuə i revən ti in riti nəghin nə Teofilas. Ia nəkukuə i kitaha sətōni nukune nəfwakiien səvəi Iesu Kristo mine rinəfuvehe mevən ia tənəmtənə me. Nəkukuə i raməgkiari ia wok səvəi Pita mine Pol, irau aposol mi səvəi Iesu Kristo. Pita in aposol riti sə ramətui amasan ti nakalasia me fwe Jerusalem nəpin nəfwakiien rīməuvehe vi a. Pol in aposol riti sə Kumwesən rərhi pen i revən ia tənəmtənə me. Wok me nəghin riti mwi mə Wok Me Səvəi Nənimwin Ikinan. Kani nəhag nəha ti nəri nə mə nəkukuə i raməgkiari ia nuveheien mine wok səvəi Nənimwin Ikinan. Wok me rani irapw nəgkiariien sə nakalasia me fwe kupwən hənəməvisau irə. Wok me raməgkiari ia nəkur Isrel mine həfo mhəpwəh nəgkiariien amasan səvəi Iesu Kristo. Rani mwi mə Kumwesən rəfo mərhi pen aposol me həuvən ti nərmama rīpko mhə irəha nəkur Isrel, nənə irəha hani nīpərhiēnien ia nəgkiariien amasan səvənhi. Wok me raməgkiari mwi ia nəkur Rom səməme hənəmərīmənu ia kwopun me fwe kupwən. Rani mə irəha həfo mhəmwəki nakalasia me səvəi Iesu.

Iesu revən fwe ia neiai

¹ Iou riti Teofilas:

Ia nəkukuə kupwən səiou sə iakuvərāi raka mik iakuvəni raka narimnari me pam Iesu ramo mine nəgkiariien me pam ramahātən nərmama me irə fwe kupwən. Iakiməni fwe ia nukune wok səvənhi muvehe

² meste nəpin nəha in raməvəhag m aposol me səvənhi səməme in rīnərpwi rəgin ia nīrəha. In raməvəhag mīnraha, mauvei pen nəgkiariien riti rauku pen ti Nənimwin Ikinan. Nəpin ruvei pen pam, kuvehi utə in revən fwe ia neiai.

³ Nəpin Iesu ruvəregi raka nəmīsəien səvənhi, rarə mwi nəpin foti. Ia nəpin me nəha ramier irapw ti aposol me nəha. Nəpin rīpik ramərer ia nəmīnraha, mamō irəha hamətōni mə ruvəmīru pərhiēn. Irəha kamhətə in, nənə in rani narimnari me ia nīkaren səvəi nītətə sə Kumwesən ramərīmənu irə.

⁴ Mətə Iesu raməni pəri nari irəha mīnraha, nənə mīni pen ti nīrəha i mə, “Tihəpwəh nīerīen ia Jerusalem, mətə tihameitenhi Nənimwin Ikinan sə Tata səiou rīno raka promes mə truvei pehe m kīmīaha. Hīəuvəregi raka iou iakaməgkiari irə fwe kupwən, mamīni mə,

⁵ ‘Jon rīno paptas ia nui, mətə rīpko mhə tui Kumwesən tro paptas ia kīmīaha ia Nənimwin Ikinan.’”

⁶ Nənə nəpin riti mwi, nəpin aposol me housəsīmwīn irəha me, kamhəres pen Iesu i mə, “Iərimənu, tikərīmənu ia nəkur Isrel nəha təkwtəkwuni rəmwhen ia kīg kupwən me səvənraha uə rekəm?”

⁷ Mətə Iesu rīni pen ti nīrəha i mə, “Tata səiou rauvehi nasorīien mīnəmri raka nəpin me pam. Rīpko mhə səkīmīaha tihəukurən mə tīnesən nəpin me nəha tuhəier irapw.

⁸ Mətə nəpin Nənimwin Ikinan truvehe ia kīmīaha, tihəuvehi nīskaiien. Nənə ti-haməkeikei mhəuvən, mhəvisau irapw iou fwe Jerusalem, mīne ia kwopun me pam fwe ia tənə Jutia mine Sameria, mhəuvən mheste tənəmtənə me pam.”

⁹ Nəpin Iesu rīni pam nəgkiariien me nəha, kuvehi utə in rautə. Nərmama me səvənhi kamhəti pen mamhətōni in meste nəpuə riti rousəman. Kurirə irə həpkətōni mhə mwi in.

¹⁰ Nəpin Iesu rautə mamevən, irəha kamhəkwtə ihī ia nīmagouagou, nənə təkwtəkwuni a iəmə mī kəru səvənrau tīnari rəpsan krouier irapw ti nīrəha, rouser ia nīkarenraha,

¹¹ rouni mə, “Nəmə Kalili! Rəfo hīamərer ia kwopun i, mamhəti utə ia nīmagouagou? Iesu i sə kuvehi raka tukūmīaha, kuvehi utə revən fwe ia neiai, in truvehe rəmwhen a mwi hīənətōni rautə ia nīmagouagou mamevən.”

Matias truvehi təmwki Jutas

¹² Kurirə ikin aposol me həier ia təkuer nəha kani mə Təkuer Olif mhəerīg mamhəuvən fwe Jerusalem. (Təkuer nəha Olif raməkure ipaka ti Jerusalem rəmwhen ia wan kilometa.)

¹³ Nəpin irəha həier pen fwe taon, mhəutə pen fwe ia rum nəha irənhə kwopun kamharə ikin. Nəghīnraha me i: Pita, Jon, Jemes, Antru, Filip, Tomas, Patolomiu, Matiū, Jemes tīni Alfeas, Saemon (iəmə sə kupwən rakurirə ia səməme haməmwwur mə tuhəkoui irapw nəkur Rom), mīne Jutas tīni Jemes.

¹⁴ Ia nāpin me nārmama me nāha nātērigien sāvənraha kuatia. Kamhousəsīmwin irāha me, mamhāfwaki. Meri, mama sāvai Iesu, mine piāvi Iesu me, mine nipran sāmame kamhāni nipārthienien ia Iesu irāha minraha.

¹⁵ Nāpin me nepwin hāukurau, nānā piāvtaha me housəsīmwin irāha me ia kwopun kuatia. (Irāha pam ipaka ti wan hantret twenti.) Nānā Pita riskamter ia rerinraha mini mā,

¹⁶ “Nārmān, piak me, fwe kupwān Nānimwin Ikinan ruvei pen nāgkariien sāvənhi m Kig Tevit mā trupupwān mini irapw Jutas, iāmā sē rimāiri nārmama me hāvən mhākwtēmhiri Iesu. Nāgkariien nāha ruvāuvehe muvāukuā raka, ti nāri nā mā nāgkariien me pam kimārai pen ia Nākukuā Ikinan tuhamākeikei mhāuvehe mhāukuā.

¹⁷ Jutas nāha fwe kupwān Iesu rinārpwi rāgin irā mā truvehe mo aposol riti sāvənhi kimaha min.”

¹⁸ (Iāmā nāha rino noien arāha, muvehi mane irā, muvehi mevān muvehi nāmri tiprānā i. Fwe ia tiprānā nāha in rimwei irapw, tipwin rāpāruā, nāninhā irā rier.

¹⁹ Nārmama sāmame kamharā fwe Jerusalem hāregi nāvīsaiuen sāvənhi, nānā hāuvei pen nāghi kwopun nāha ia nāgkariien sāvənraha mā Akeltama. Nipwrai nāgkariien nāha in i mā Tiprānā sē Netā Rinaiu Ikin.)

²⁰ Pita riripin nāgkariien mini mā, “Nāgkariien i sē kimārai pen ia nākukuā nāha Ol Sam ramāgkiari ia Jutas. Rini mā,

‘Pwāh sāvənhi rukwānu ruvehe mārkun.

Iārmama trāpwāh narāien ikin.’

Kimārai pen mwi mā,

‘Pwāh iārmama riti mwi ruvehi tāmwhēkin,

mo sāvənhi wok.’

²¹⁻²² Ro iamānhi irā kitaha tsamākeikei mhāuvehi utā iārmama riti truvehi tāmwiki Jutas. Kimaha min tahāvisau irapw mā iahānātoni ia nāmrimaha mā Iesu rinātui mwi pārhien ia nemhāien sāvənhi. Pwāh sāvūvehi utā iārmān riti sē rinakurirā ia kimaha ia nāpin me pam nāha Iesu Iārimānu sākītaha rināmavān kimaha min. Rinostat mukurirā ia kimaha ia nāpin nāha Jon rinamo pāptaes ia nārmama muvehe meste nāpin nāha kuvēhi utā Iesu revān fwe ia neiāi.”

²³ Pita rini pen pam, nānā irāha hāni irapw nāghi iārmama kāru. Nāghinrau Josef mine Matias (Josef nāha kamākwein mwi in mā Pasapas mine Jastas.)

²⁴ Nānā irāha hāfwaki, mhāni mā, “Iārimānu, ikukurān nātērigien sāvai nārmama me pam. Tiko mahātān ro m kimaha i mā iārmān mi sē pāku nāha ikokeikei mā

²⁵ truvehe mo in aposol, muvehi tāmwiki Jutas, iāmā sē rināpwāh wok nāha mā trevān ia kwopun atukwatukw sāvənhi.”

²⁶ Nānā irāha hāuini nāri sē ramahātān pen nari mā sin nāha truvehi wok nāha. Nānā nāri nāha rahātān pen mā Matias. Nānā hāvīsini pen in irāha aposol me eleven.

2

Nāpin asori nāha Pentekos

¹ Nāpin asori nāha Pentekos^a ruvāuvehe. Ia nāpin nāha nārmama pam sāvai Iesu housəsīmwin irāha me ia kwopun kuatia.

² Tākwākūwūni a hāregi nāri riti rāmwhēn ia nīmātagi asori ruku pen ia nīmāgouagou muvniwā masori ia nīmāwā nāha kamhākure ikin.

³ Hātā nārami nāpw me hāivā kirkiri, mhāvūvān, mhārēr ia kānkāpwānraha kuatia kuatia.

⁴ Irāha pam rerinraha ruvehe mukuār ia Nānimwin Ikinan. Nānā Nānimwin nāha ruvei pen nāgkariien minraha hānamāgkiari ia nāgkariien me sāvāmsāvā.

⁵ Ia nāpin nāha nākūr Isrel me hāpik kamharā fwe Jerusalem. Irāha nāha nāmāfwaki me hāmāuku pen fwe ia tānāmtānā me mhāuvehe.

⁶ Nāpin hāregi narimnari me nāha, housəsīmwin pen irāha me ipaka tukwe. Irāha hāmārkarinari ti nāri nā mā nāgkariien me sāvānraha sāvāmsāvā sē hānātui pen irā, irāha kamhāregi nārmama me sāvai Iesu kamhāgkiari ia nāgkariien me nāha.

⁷ Nānimenraha rier. Hāreirei, mamhāni pen ti nirāha me i mā, “Hātā ro. Nārmama me nāha kamhāgkiari irāha pam nākūr Kalili.

⁸ Mātā rāfo kitaha samāregi kamhāgkiari ia nāgkariien me sākītaha me sāvāmsāvā sē sāvānātui pehe irā?

1:14: Jon 6:42, 7:5 **1:16:** Sam 41:9 **1:18:** Mat 27:3-10 **1:21-22:** Jon 15:27 **1:24:** Jon 2:25 **2:1:** Lev 23:15-21, Dut 16:9-11 **a** **2:1:** Wok Me 2:1; 20:16, Fas Korin 16:8, Lev 23:15-21, Dut 16:9-12, Nam 28:26-31. **2:3:** Mat 3:11 **2:4:** Wok Me 4:31, Wok Me 10:44-46, Wok Me 19:6, Mak 16:17 **2:7:** Wok Me 1:11

⁹ Kitaha i nāmə Patia, mine nāmə Metia, mine nāmə Elam. Kitaha nepwin samarə ia Mesopotemia, mine Jutia, mine Karatosia, mine Pontas, mine Esia,

¹⁰⁻¹¹ mine Frijia, mine Pamfilia, mine Ijip, mine Krit, mine Arepia, mine tənə naha Lipia ipaka ti Saerin. Kitaha nepwin hauku pen fwe ia Rom. Kitaha nepwin nakur Isrel atukwatukw, nənə kitaha nepwin ripko mhə kitaha nakur Isrel, mətə samarə ia narəien sāvənraha. Mətə kitaha pam saməregi nərmama me naha kamhəgkiari ia nəgkiariien me səkitaaha me, mamhəni irapw wok asori me Kumwesən rino.”

¹² Nənə iraha nənimenraha rier. Həreirei, mamhəres pen iraha me i mə, “Nəri naha nipwran rəfo irə?”

¹³ Mətə iraha me nepwin haris, mhəni mə, “Nərmama me naha kamhənimwi waen, mamhakonə irə!”

Nəvisauien səvəi Pita

¹⁴ Mətə Pita riskəmter iraha Eleven Aposol me, mægkiari asori, mini pen ti niraha i minua, “Nəmə Jutia mine kimiaha pam nərmama hiamarə ia Jerusalem, tiho mhətərig ro iou, pwəh iakini pehe nipwrai nəri naha tukumiaha i.

¹⁵ Hiaməni mə nərmama me i hakonə ia waen, mətə rekəm. Iraha həpwəh nakonəien. Kwa naen klok a i ia nəpnəpin.

¹⁶ Nəri naha hiamətoni ramesi pen nəgkiariien i Joel Profet riməni fwe kupwən:

¹⁷ Kumwesən rini mə, “Tramevən ipaka ti nəpin sampam,

iou takərhi irapw nənimwin səiou trevən ti nərmama me pam.

Nipwnətimiaha me nərman mine nipran tuhəni irapw nəgkiariien sə ruku pen ti Nənimwin səiou.

Ntəmaruə me səkimiaha me tuhətə vison me.

Nərgharə me səkimiaha me tuhəməkrəha.

¹⁸ Ia nəpin naha nərmama me səiou kani iraha mə iotukwininari me,

nəri auər a mə iraha nərman uə nipran,

mətə takərhi irapw Nənimwin səiou trevən ti niraha,

nənə iraha tuhəni irapw nəgkiariien sə ruku pen ti Nənimwin səiou.

¹⁹ Tako narimnari me fwe iranhə ia nimagouagou.

Nərmama tuhətoni, mhərkərinari irə.

Ia təkure tənə tako nimtətien me:

netə, mine napw, mine nise napw.

²⁰ Meri truvehe mipitəv.

Məkwə truvehe məruevən məmwhen ia netə.

Kurirə irə nəpin səvəi Iərimənu truvehe.

Nəpin naha trasori mopə ia nəpin me pam.

²¹ Ia nəpin naha nərmama me pam səməme tuhəkwein ia Iərimənu

in truvehimiru iraha.’

²² Nəmə Isrel tiho ro mhəregi nəgkiariien me i. Iesu naha iamə Nasaret Kumwesən rinahatan atukwatukw m kimiaha i mə in pərhien rərhi pehe i ruvehe tukumiaha. Nəpin Iesu rinamavən ia rerimiaha fwe kupwən, Kumwesən rauvei pen niskaiien min, ramo nimtətien me mine narimnari asori me hiamətoni hiamərkərinari irə rəmwhen hiəuvəukurən raka.

²³ Nəpin Kumwesən ruvei pen Iesu ia rəgimiaha, in ro iamənhirə mamesi pen a nətərigien səvənhirə mine nəfe in ruvəukurən raka fwe kupwən mə tro. Nənə kimiaha hiəusi əpune Iesu ia noien naha hiəno irə. Hiəmri pen in ia rəgi nəmə ərəha me, nənə həri tərini pen in ia nei kamarkuau.

²⁴ Mətə Kumwesən rifi Iesu ia nəmisiəien səvəi nemhəien, mo in rətui mwi. In rino iamənhirə irə ti nəri nə mə nemhəien ko ripkəkwtəmhiri mhə Iesu.

²⁵ Rəmwhen ia nəgkiariien i Kig Təvit riməni irə minua:

‘Iakamətə ik krau mīk Iərimənu səiou ia nəpin me.

Ikamarə ipaka tukw iou.

Nari riti riwən tro iou iakətəmnimwin.

²⁶ Ro iamənhirə irə rerik ragien pik.

Tərhuk raməgnəgini ik Iərimənu səiou.

Nipwrak mwi trarə amasan, məpwəh nehekəriien,

²⁷ ti nəri nə mə nəpin takemhə

tikəpwəh nəpwəhien iou iakarə Imwei Nəkur Həuvamhə.

Tikəpwəh nəsənien nipwrai iamə ikinan səim riməri.

28 Ikinahatən raka iou ia suatuk me səvəi nimiruien.

Tiko iou krau mik krauarə rerik ramagien.'

29 Piak me, iakuə takini pehe tukumiaha i mə Kig Tevit, kaha kupwən səkitaha, in ripkəgkiari atukw a mhə irə. In ruvamhə. Kuvənimwi raka. Səvənhi kref raməmak ihi. Fwe tui meste pehe ipwet mine samətoni.

30 Mətə in profet riti. Rukurən amasan mə Kumwesən riməuvehi kwəsuaahi mini pen tukwe in minuə ti nəpin riti in ro kwənəkwus riti səvənhi ruvehi təmwhekin mərimənu.

31 Kig Tevit riməkupwən mətoni Kristo^b nəha mə trətui mwi ia nemhəien səvənhi. In nəha Kig Tevit rəgkiari irə ia Ol Sam nəpin rini minuə 'Kumwesən trəpwəh nəpwəhien in ramara Imwei Nəkur Həuvamhə. Nipwran tripkimərir mhə.'

32 Iesu nəha, Kumwesən rinəsəpwiri in ia nemhəien səvənhi. Kimaha i iahənətoni, mamhəni irəpw mə ro nipərhiəniəni.

33 Kumwesən, tata səvəi Iesu, ruvehi utə in mukurei pen in ia nikaren mwatuk. In ruvei pen Nənimwin Ikinan min rəmwhen rino raka promes fwe kupwən mə tro. Iesu ruvehi Nənimwin nəha, mərhi pehe i. Nəri nəha hiamətə, mamhəregi Nənimwin Ikinan nəha.

34 Kig Tevit rəpwəh nutəien fwe ia neiai, mətə in atukwatukw nəha rəgkiari ia Kristo, mini mə,

'Kumwesən rini pen ti Iərimənu səiou mə,

Əkure ia nikarek mwatuk

35 meste tako nərmama səməme haməmwəki ik həuvehe,

tikərpwi utə tipage nisum mi ia nirəha.'

36 Ro iaminihə irə kimiaha pam nəkur Isrel tihaməkeikei mhəukurən mə Iesu nəha hiənəruvi tərini pen ia nei kamarkuau, in nəha təkwtəkwuni Kumwesən ro in ruvehe mo Iərimənu mine Kristo."

37 Nəpin nərmama me nəha həregi nəgkiariəni səvəi Pita, rerinraha rəpou pik. Həres pen Pita mine aposol me i mə, "Piak me, təkwtəkwuni nəha tahəfo nəha?"

38 Miregi Pita rini pen ti nirəha i mə, "Kimiaha tihaməkeikei mhəregi ia noien ərəha me səkimiaha mhəuvehe pwəh iəho pəptaes ia kimiaha ia nəghi Iesu Kristo. Tihə iaminihə irə mine nənə Kumwesən trəpwəh nərpwinien noien ərəha me səkimiaha. Kimiaha tihəuvehi Nənimwin Ikinan.

39 Promes nəha raməmak tukumiaha, maməmak mwi ti nərimiaha me, mine nərmama səməme kamharə isipwin. Raməmak ti nərmama me pam səməme Iərimənu Kumwesən səkitaha trəkwe in ia nirəha."

40 Pita rini irəpw nəgkiariəni me ripik mwi ti nirəha i, maməkeikei minraha, mamini mə, "Nərmama ipwet mine hamo noien ikou. Tiharaka ia nirəha ti nəri nə mə Kumwesən trərpwin noien ərəha me səvənraha."

41 Ia nəpin nəha nərmama me həpik həmwhen ia 3000 həni nipərhiəniəni ia nəgkiariəni səvəi Pita, mhəuvehe, ko pəptaes ia nirəha.

Narəien səvəi nərmama me səməme kamhəni nipərhiəniəni ia Iesu

42 Ia nəpin me irəha kamhəsasimwin irəha me, mamhətərig nəgkiariəni sə aposol me kamhəhatən irəha irə. Kamhəkwsen bred, mamhəni pəri nari, mamhəfwaki pəri.

43 Nərmama me pam kamhəhekir, ti nəri nə mə Kumwesən rauvei pen niskaiəni me aposol me səvəi Iesu. Ia niskaiəni nəha irəha kamho nimtətien me ripik mine narimnari me nərmama kamhətoni hamərkərinari irə.

44 Nərmama me pam səməme kamhəni nipərhiəniəni ia Iesu, kamharə pəri ia kwopun kuatia, mamhəuai narimnari me səvənraha minraha me.

45 Irəha kamhəmri pen nəmri nari ia səvənraha tiprənə mine nautə me mamhəuvehi mane irə. Nəpin nari riti riwən ti nirəha riti, kamhəuai mane nəha, mamhəuvei pen m iərmama nəha.

46 Ia nəpin me kamhəvən pəri, mamhəvən fwe ia nimwə səvəi Kumwesən. Fwe ia nəkwai nimwə me səvənraha, kamhəkwsen bred, mamhəni pəri nari. Rerinraha ragien.

2:29: 1King 2:10, Wok Me 13:36 2:30: 2Sam 7:12, Sam 89:3-4, Sam 132:11 2:31: Sam 16:10 ^b 2:31: Nəgkiariəni

i 'Kristo' nəgkiariəni riti səvəi nəkur Kris kupwən. Nipwran mə iəmə katəgi pen oel ia nukwənən. Fwe kupwən nəpin tuhamter kig riti, hətagi pen oel ia nukwənən. Ətoni ro Fas Samuel 10:1 mine Fas Samuel 16:13. Nənə profet kupwən me haməni mə iərmama riti truku pen ia kwənəkwus səvəi Kig Tevit, nənə in truvehe mo kig irə. Nəkur Isrel kamheitenhi iəmə nəha truvehe. Kani nəghin nə mə 'Kristo.' Ətoni ro ikin Seken Samuel 7:12. 2:32: Wok Me 1:8 2:33: Wok Me 1:4, 7:55-56 2:36: Wok Me 5:30-31 2:37: Luk 3:10,12, Wok Me 16:30 2:38: Luk 24:47, Wok Me 3:19 2:39: Aes 57:19 2:40: Dut 32:5, Fil 2:15 2:41: Wok Me 2:47, 4:4, Wok Me 5:14 2:42: Wok Me 20:7 2:43: Wok Me 5:11

2:44: Wok Me 5:12, 6:8, Wok Me 4:32-35 2:46: Luk 24:53

⁴⁷ Kamhægnægini Kumwesæn. Næpin nærmama me hætoni iræha, kamhæsiai iræha. Ia næpin me Iærimænu rauvehimiru nærmama me nepwin mwi, nænæ hæuvehe mho kuatia iræha minraha.

3

Pita romasan iærmama riti nisun mi krouemhæ

¹ Ia næpin riti, tri klok ia næruaræv, næpin sævai næfwakien ruvæuvehe. Pita mine Jon krouutæ pen fwe ia nimwæ sævai Kumwesæn.

² Iærmama riti fwe ikin. Næpin rinætui pehe nisun mi krouemhæ ko ripkavæn mhæ. Ia næpin me in me nepwin hæuvehi mhækure pen i ia nikare nimwæ sævai Kumwesæn ipaka ti tæpinhæ næha kani mæ Tæpinhæ sæ Ramasan. Næpin nærmama me kamhæuvehe mæ tuhæuvnimwæ, iærmama næha ramase mane minraha.

³ Pita mine Jon krouvehe ipaka mæ trouuvnimwæ ia nimwæ sævai Kumwesæn. Næpin iærmama næha rætoni, rase mane minraha.

⁴ Pita mine Jon krouæti pen rouætæ in. Pita rini mæ, “Tiko mæti pehe mætæ kimrau.”

⁵ Iærmama næha ræti pen mætæ irau. Rerîn ramrhi mæ rosi trouvei pen nari riti min.

⁶ Mætæ Pita rini pen tukwe in mæ, “Sæiou silva mine kol riwæn, mætæ næfe iakauvehi takuvei pehe mik. Ia næghi Iesu Kristo, iæmæ Nasaret, tiko mærer mavæn.”

⁷ Pita ruvehi rægîn mwatuk mivi utæ. Tækwækwuni a iærmama næha nisun mi krouvehe rouskai.

⁸ Riskæmter mavæn, mukuriræ ia Pita mine Jon, mharuvnimwæ ia nimwæ sævai Kumwesæn. Ramavæn, mamæruaræu utæ, mamægnægini Kumwesæn.

⁹ Nærmama me pam hæti pen mhætæ iærmama næha ramavæn mamægnægini Kumwesæn.

¹⁰ Hætæ hæukuræn mæ iærmama næha in næha ramækure rerîn mamase mane fwe ia nikare nimwæ sævai Kumwesæn ipaka ti Tæpinhæ sæ Ramasan. Iræha hærkærinari iræ. Nænimenraha rier ti næfe kino iræ.

Pita ramævisau fwe ia nimwæ sævai Kumwesæn

¹¹ Iærmama næha ramægher pen ia Pita mine Jon. Nærmama pam haiu mhæuvehe ti niræhar fwe ia kwopun næha kani mæ Vranda sævai Solomon. Nænimenraha rier.

¹² Næpin Pita rætæ nærmama me næha, rini pen ti niræha i mæ, “Næmæ Isrel. Ræfo hiamærkærinari ia iærmama i? Hiamæti pehe mamhætæ kimrau ti næfe? Hiamæfætæg iræ? Ko kimrau iaromasan iærmama i ia sækimrau atukw niskaiien uæ ti næri næ mæ kimrau iæmæ ikinan mi? Rekæm!

¹³ Kumwesæn sævai Epraham mine Aesak mine Jekop, Kumwesæn sævai kaha kupwæn me sækitaha, in ruvehi utæ næghi Iesu, iæmæ sæ ramo tukwini nari min. Iesu næha hiæuvei pen ia rægî nækur Rom. Næpin Pælat rini mæ træsæni Iesu rier irapw ia kalapus, hiæræ ia nænime Pælat, mamhæni mæ hiæpwæh nokeikeien mæ tro iamînhi iræ.

¹⁴ Iesu næha in iæmæ atukwatukw mine iæmæ ikinan, mætæ kimiaha hiænæpwæh in, mhæres pen Pælat i mæ tripkæseni mhæ in rier irapw ia kalapus mætæ træsæni a iærmama sæ rinousi æpune iærmama rier irapw.

¹⁵ Ia noien næha hiænousi æpune Iæmæ sæ in Nukune Nimiruien. Mætæ Kumwesæn rino in rætui mwi ia nemhæien. Kimaha iahænætoni næri næha, mamhæni irapw mæ ro nipærhienien.

¹⁶ Nægse næghi Iesu næha in næha rino nisui iæmæ i krouvehe rouskai. Hiamætoni iæmæ i, mhækuræn in. In rini nipærhienien ia næghi Iesu, mo pen ramærer ia næmrimiaha nipwran rinæsanin pam.

¹⁷ Piak me iakukuræn mæ ia næpin næha hiænousi æpune Iesu, kimiaha mine næmæ asori me sækimiaha hiæreirei næfe næha hiamo.

¹⁸ Mætæ ia noien næha hiæno iræ Kumwesæn rino nægkiariien me sævænhi sæ in rimæuvei pen m profet kupwæn me sævænhi hæuvæuvehe mhæuvæukuæ. Profet me næha hamækupwæn mhæni irapw mæ Kristo sævænhi tramækeikei mîregi næmisæien.

¹⁹ Ro iamînhi iræ kimiaha tihamækeikei mhæærig ia noien æræha me sækimiaha pwæh Kumwesæn raikuas raka næræhæien me sækimiaha.

²⁰ Trîni minuæ hio iamînha iræ, næpin sævai næpwisien truku pen ia næmri Kumwesæn. In trærhi pehe Kristo sæ kimæni irapw fwe kupwæn mæ truvehe tukumiaha. Kristo næha iakani in Iesu.

²¹ In tramækeikei maræ fwe ia neiai meste Kumwesæn tro narimnari me hæuvehe mho sæ vi ræmwhen ia profet ikinan me sævænhi fwe kupwæn hæmæni.

²² Moses riməni mə, 'Iərimənu Kumwesən səkimiaha ruvehi utə profet riti rəmwhen ruvehi utə iou. Profet nəha truku pen ia kimiaha in piəvimiaha riti. Tihaməkeikei mhətərig ia narimnari me pam profet nəha trini pehe tukumiaha i.

²³ Trini minua iərmama riti rəpwəh nətərigien ia profet nəha, Kumwesən ruvehi raka in, məpwəh nəvsini penien in ia nərmama me səvənhi.'

²⁴ Samuel mine profet me pam səməme hənəkuriə pen i mhəuvehe həməni narimnari me i kamo ipwet mine.

²⁵ Nəkur Isrel, kimiaha nə nipwnəti profet kupwən me. Kimiaha nə nipwnəti kaha kupwən me. Promes nəha Kumwesən ritəuvei pen minraha in nə promes səkimiaha. In riməni pen ti Epraham i mə, 'Iərmama riti truku pen ia kwənəkwas səim. Namasanien səiou truku pen irə, mevən ti nərmama me pam ia tənəmtənə me.'

²⁶ Nəpin Kumwesən ruvehi uta Tini, in rukupwən mərhi pehe i tukumiaha nəkur Isrel mə trəkwein amasan m kimiaha, mo hiəpwəh nərəhainen me səkimiaha."

4

Pita mine Jon krouərer ia nəmri nəmə asori me

¹ Nəpin Pita mine Jon krauəgkiari ihi m nərmama, pris me mine Satusi me^a həuvehe irəha iəmə asori səvəi naruagən me səməme kamhətui ti nimwə səvəi Kumwesən.

² Niemaha rəpi irəha ti nəri nə mə Pita mine Jon krauahatən nərmama me, rauni mə Iesu rinətui mwi ia nemhəien səvənhi. Ia nəgkiariien nəha krauahatən pen mə nərmama səməme həuvamhə tuhətui mwi.

³ Nəmə asori me nəha həkwtəmhiri irau, mətə ti nəri nə mə rinaməruarəv, hosə pen irau ia kalapus mə trouəmak fwe ikin roueste trəkwakwi.

⁴ Mətə nərmama me səməme həməregi nəgkiariien səvənrau, həpik ia nirəha həni nipərhiənen ia Iesu. Kəvsini nərman me əpa səməme həni nipərhiənen ia Iesu, irəha pam ipaka faef-taosen.

⁵ Kini rakwakwi irə nəmə asori me səvəi nəkur Isrel mine elta me mine nahatən me səvəi Loa housəsəimwin irəha me fwe Jerusalem.

⁶ Irəha housəsəimwin irəha me irəha pris asori anan nəghin nə Anas, mine Kaeafas, mine Jon, mine Aleksanta, mine sin sin mwi irəha kwənəkwas səvəi pris asori anan.

⁷ Irəha həuvehi Pita mine Jon, mhərpwi irəpw irau ia kurkwənraha, mhəres pen irau i mə, "Sin ruvei pehe niskaiien m kimirau uə irauo nəri i ia nəghi sin?"

⁸ Ia nəpin nəha Pita rerin ruvehe mukuə ia Nənimwin Ikinan, rini pen ti nirəha i mə, "Kimiaha nəmə asori me səvəi nəkur Isrel mine elta me.

⁹ Təkwtəkwiuni hiaməres pehe kimrau i ia namasanien sə iarouo m iərmama i nisun mi krouemhə. Hiaməres mə iarouəfo irə ro in ruvehe məsanin.

¹⁰ Ramasan. Kimiaha pam i tihaməkeikei mhəukurən. Nəkur Isrel me pam mwi tuhaməkeikei mhəukurən. Iəmə i ramərer ia nəmrimiaha nisun mi krouskai, ti nəri nə mə iaromasan in ia nəghi Iesu Kristo, iəmə Nasaret. Hianəruu tərini pen in ia nei kamarkuau, remhə, mətə Kumwesən rino in rətui mwi ia nemhəien səvənhi.

¹¹ Iesu in iəmə nəha Nəkukuə Ikinan raməgkiari irə, mamini mə, 'Kəruətəri nəha kimiaha nəmə hiamuvrhəkin nimwə hiənua rərəha, mhəpwəh, təkwtəkwiuni nəha ruvəuvehe mino kəruətəri sə rəpi raka pam kəruətəri me, məkwətmhəri əknekien pam nimwə.' "

¹² Pita riripin nəgkiariien mini mə, "Iesu əpa rauvehi niskaiien ti nuvehimiriuen kitaha. Ia tənəmtənə me pam, iərmama riti mwi riwən Kumwesən rərhi pehe i mini mə tşaməkeikei mhahatətə ia nəghin mə in truvehimiru kitaha."

¹³ Nəpin nəmə asori me hətəni mə Pita mine Jon krouəpwəh nehekiriien ia nəmrinraha, həkərinari irə. Hənətə sas mə irau iəmə auə a mi. Krouəpwəh nevanien ia kwopun sə kaukurən nari ikin. Irəha hamətərig tukwe, mhəukurən mə irau nəha krinaməvən pəri irəha Iesu fwe kupwən.

¹⁴ Mətə ko həpwəh ninien nəgkiariien riti, ti nəri nə mə hətəni iəmə nəha krinomasan nisun mi ramərer ia nikarenrau.

¹⁵ Ia nəpin nəha nəmə asori me həni mə irəhar tuharevən fwe irua. Nəpin harier irə, kamhəgkiari minraha me mə,

¹⁶ "Tso nəfe ia iəmənmi nəha? Nəkur Jerusalem me pam həukurən mə krino nimtətien asori nəha. Ko kitaha səpwəh ninien mə neikuəien.

3:22: Dut 18:15,18-19, Wok Me 7:37 **3:25:** Jen 22:18, Kal 3:8 **3:26:** Wok Me 13:46 **4:1:** Luk 22:4,52 ^a **4:1:** Əvsini mwi Mak 12:18. Satusi me həni mə iərmama sə ruvamhə ko rəpkətui mhə mwi ia nemhəien səvənhi. **4:2:** Wok Me 23:8 **4:3:** Wok Me 3:1 **4:4:** Wok Me 2:41 **4:7:** Mat 21:23 **4:8:** Mat 10:19-20 **4:10:** Wok Me 3:6,13-16
4:11: Mat 21:42 **4:12:** Mat 1:21 **4:16:** Jon 11:47

¹⁷ Mətə rərəha mə nəgkiariien naha truviris mevən mwi ti nərmama me. Pwəh sənise pen əknekin ti nirau i mə trouəpwəh mwi niniien nəghi Iesu i ti iərmama riti mwi.”

¹⁸ Irəha həkwein irəhar haruvnimwə pehe mwi. Həni pen ti Pita mine Jon mə trouəpwəh mwi niniien uə nahatənien nərmama me ia nəghi Iesu.

¹⁹ Miregi Pita mine Jon krouni mə, “Kimiaha əpa tihaməkeikei mhəkiri mə ratukwatukw ia nəmri Kumwesən mə kimrau taro nəkwən uə nəkwamiahə.

²⁰ Mətə kimaha ko iahəpwəh nəkwumwi təriniien tərhumaha. Tahaməkeikei mhəvisau irapw nəfe iahənətə mhəregi.”

²¹ Nənə nəmə asori me hənise əknekin pen ti nirau i, mhərhi pen irau krauevən, mhəpkətə mhə suatuk riti ti nousiien irau. Rəknekin ti nirəha ti nəri nə mə nərmama me haməgnəgini Kumwesən ti nəfe irau krino ia iəmə naha nisun mi krouemhə.

²² Iəmə naha krinomasan in ia nəghi Iesu nuk səvənhi rəpi raka foti.

Nərmama me səvai Iesu həfwaki

²³ Nəpin Pita mine Jon krouier, krouevən rouətə nərmama me səvai Iesu, nənə rouəvisau narimnari me pris asori me mine nəmə asori me səvai nəkur Isrel həməni pen ti nirau i.

²⁴ Nəpin irəha həregi, housəsəsimwin irəha me mhəfwaki pəri m Kumwesən, mhəni mə, “Iərimənu Asori ikino neiai mine tivrənə mine təsi mine narimnari me pam ia nirəhar.

²⁵ Fwe kupwən, nəgkiariien səim sə ruku pen ia Nənimwin Ikinan, rier ia nipəgi nəkwai iərmama səim sə ro tukwini nari mik, kaha səkimaha Kig Tevit, mini mə,

‘Rəfo nərmama ripko mhə irəha nəkur Isrel niemaha raməpi irəha?’

Rəfo nərmama me ia tivrənə i haməkure ti nətərigien səvənraha, mətə hamo teki nari?

²⁶ Kig me ia tivrənə i həpnəpənə ti naruağənien.

Nəmə asori me pam housəsəsimwin irəha me, mamhəni ərəha Iərimənu,

mamhəni ərəha mwi Kristo səvənhi.’

²⁷ Kumwesən, nəgkiariien naha ro nipərhiēnien. Ia taon i Jerusalem, Kig Herot mine Ponjes Pəlat hənousəsimwin pəri irəha nərmama ripko mhə irəha nəkur Isrel mine nəkur Isrel. Irəha hənousəsimwin irəha me, mhəmwəki Iesu iəmə ikinan səim sə ramo tukwini nari mik.

²⁸ Irəha həno narimnari me naha mamhesi pen atukwatukw nəfe ikiməni mə tuko ia nətərigien səim.

²⁹ Mətə Iərimənu, təkwtəkwni tikregi ro nəgkiariien skai me naha nəmə asori me həməni pehe tukumaha i. Kimaha iahase ik mə tikasitu ia kimaha. Kimaha i nərmama iahamo tukwini nari mik. Pwəh iahəvisau irapw nəgkiariien səim, mhəpwəh nehekieren.

³⁰ Osə pehe rəgim əsanin, momasan nərmama səməme nemhəien rarə ia nirəha. Ia nəghi Iesu, iəmə ikinan sə ramo tukwini nari mik, pwəh kimaha iaho nimtətien me mine narimnari me nərmama tuhətəni, həkərinariri irə.”

³¹ Nəpin həfwaki pam, Kumwesən rikiukiū ia kwopun naha kamhəkure ikin. Rerinraha ruvehe mukuər ia Nənimwin Ikinan. Nənə həuvən mhəni irapw nəgkiariien səvai Kumwesən, mhəpwəh nehekieren.

Nərmama me səvai Iesu hasitu ia nirəha me

³² Ia nəpin naha nərmama səməme kamhəni nipərhiēnien ia Iesu, rerinraha mine nətərigien səvənraha ro a kuatia. Riti ia nirəha riwən raməpwətig ti nautə me səvənhi, mini mə səvənhi əpa. Mətə həuai narimnari me mhəuvehi rəmwəhen ia nirəha me.

³³ Aposol me kamhəvisau irapw skai mə Iesu Iərimənu rinətui pərhiēn mwi ia nemhəien səvənhi. Nənə Kumwesən ramasitu asori ia nirəha ia namasanien səvənhi.

³⁴ Nərmama me səvai Iesu riti ia nirəha riwən rini mə nari riwən tani tukwe, ti nəri nə mə sin sin ia nirəha səvənraha tivrənə uə nimwə rarə həmri pen nəmri nari irə. Nəpin kuvehi nənimen, həuvehi mane,

³⁵ mhəuvən, mhəfate pen ia nisui aposol me. Nənə aposol me həuai, mhəuvei pen m nərmama səməme nari riwən ti nirəha.

³⁶ Iərmama riti naha ikin nəghin nə Josef. In iəmə Isrel sə ruku pen ia kwənəkwas səvai Livae. Rinətui ia tənə əmweris naha Saepras. Aposol me həsegi pen nəghin sə vi mə Panapas. Nipwrai nəgkiariien naha in i mə iəmə sə Ramərpwi Əknekin Nərmama.

³⁷ Josef i rəmri pen nəmri nari ia tivrənə səvənhi. Nəpin kuvehi nənimen, ruvehi mane, mevən, mifate pen ia nisui aposol me.

5

Ananaeas mine pran sǝvǝnhi Safaera

¹ Mǝtǝ iǝrmama riti nǝghin nǝ Ananaeas mine pran sǝvǝnhi Safaera krouǝmri pen nǝmri nari ia sǝvǝnrau tiprǝnǝ.

² Nǝpǝn kuvēhi nǝnimen, krouvehi mane, rouni pǝri mǝ trouvehi raka nǝpǝrin sǝvǝnrau. Kurirǝ irǝ Ananaeas ruvehi nǝpǝrin a, mevǝn, mifate pen ia nisui aposol me, mameikuǝ mǝ mane me pam nǝha ruvehi pen.

³ Pita rini mǝ, “Ananaeas, rǝfo ikǝseni Setan ruvehe mukuǝr ia rerim, mamǝ ikameikuǝ ia Nǝnimwin Ikinan? Nǝmri tiprǝnǝ sǝ kuvēi pehe mik, rǝfo ikǝkwǝtmhiri nǝpǝrin sǝim?”

⁴ Nǝpǝn ikǝpǝwǝh nǝmri penien ihi nǝmri nari irǝ, tiprǝnǝ ramo ihi sǝim irǝ. Nǝpǝn ikuvehi mane, ia nǝpǝn nǝha mwi mane nǝha ramo ihi sǝim irǝ. Mǝtǝ rǝfo rerim rirhi mǝ tiko noien i? Ikǝpǝwǝh neikusien ia nirak, mǝtǝ ikeikuǝ ia Kumwesǝn.”

⁵⁻⁶ Nǝpǝn Ananaeas rǝregi nǝgkiarilien nǝha, tǝkwǝtkwuni a mwi rimwei memhǝ. Ntǝmaruǝ me nepwin hǝskǝmter, mhǝvegi nǝpǝran, mhǝuvehi mhǝier, mhǝuvǝn mhǝnimwi. Nǝrmama me hǝregi hǝhekir.

⁷ Nǝpǝn aǝa kahar rukurau, pran sǝvǝi Ananaeas ruvnmwǝ pehe, mǝtǝ rǝpǝwǝh nukurǝnien mǝ sǝvǝnhi iǝrman ruvamhǝ.

⁸ Pita rini pen tukwe in mǝ, “Tiko mini pehe ro tukw iou i mǝ nǝmri tiprǝnǝ sǝ kuvēi pehe m kimirau, in pam i?”

Mǝregi Safaera rini mǝ, “Ouǝh, nǝmri tiprǝnǝ ihi nǝha?”

⁹ Mǝtǝ Pita rini pen tukwe in mǝ, “Rǝfo kimirau iǝrman sǝim irouni pǝri mǝ tirouni mǝ mane me pam i? Ikukurǝn mǝ ko ikeikuǝ ia Nǝnimwin sǝvǝi Iǝrimǝnu? ǘtǝ ro! Nǝrmama sǝmǝme hamǝnimwi sǝim iǝrman, irǝha fwe ia kwǝruǝ. Tuhǝuvehi mwi ik, mhǝuvǝn fwe iruǝ.”

¹⁰ Tǝkwǝtkwuni a Safaera rimwei ia nisui Pita memhǝ. Nǝpǝn ntǝmaruǝ me hǝuvnmwǝ pehe, hǝtǝ ramǝmak muvamhǝ. Nǝnǝ hǝuvehi, mhǝier, mhǝnimwi ia nikare sǝvǝnhi iǝrman.

¹¹ Nakalasia me mine nǝrmama sǝmǝme hǝregi nǝri nǝha, irǝha pam hǝhekir asori.

Aposol me kamho nǝmtǝtien me

¹² Ia nǝpǝn nǝha aposol me kamhǝvǝn ia reri nǝrmama me, mamho nǝmtǝtien me ripik mine narimnari me ripik nǝrmama hǝtoni mhǝrkǝrinari irǝ. Ia nǝpǝn me nǝrmama sǝmǝme kamhǝni nǝpǝrhienien ia Iesu kamhousǝsimwin irǝha me ia vranda sǝvǝi Solomon ia nimwǝ sǝvǝi Kumwesǝn.

¹³ Nǝpǝn nǝrmama ǝnnapen a hǝtoni irǝha, hǝgnǝgini irǝha, mǝtǝ hǝpǝwǝh nevǝnien ipaka, ti nǝri nǝ mǝ hǝhekir.

¹⁴ Mǝtǝ nǝrman me hǝpik mine nǝpran me hǝpik kamhǝuvehe ti Iesu Iǝrimǝnu, mamhǝni nǝpǝrhienien irǝ.

¹⁵ Aposol me kamho nǝmtǝtien me ripik ia Jerusalem. Ro pen nǝrmama me kamhǝuvehi nǝrmama sǝmǝme nemhǝien rarǝ ia nirǝha, mhǝuvehi, mhǝuvǝn fwe ia suatuk, mhǝmri pen irǝha ia tǝkure nikoukau me mine kafete me. Irǝha kamho iaminihǝ irǝ minuǝ Pita ruvehe mukurau mǝtǝ nǝnimwin a trukurau pen ia nirǝha, nǝnǝ irǝha hǝuvehe mhǝsanin.

¹⁶ Nǝrmama me fwe ia rukwǝnu me ipaka ti Jerusalem, irǝha mwi kamhǝuvehi nǝrmama me sǝvǝnraha sǝmǝme nemhǝien rarǝ ia nirǝha mine sǝmǝme nǝnimwin ǝrǝha me kamharǝ ia nirǝha, kamhǝuvehi irǝha, mhǝuvehe, nǝnǝ aposol me ho irǝha pam hǝuvehe mhǝsanin.

Nǝmǝ asori me kamhometǝ aposol me

¹⁷ Ia nǝpǝn nǝha pris asori anan mine Satusi me nepwin housǝsimwin pǝri irǝha me. Rerirraha ramrhi ǝrǝha aposol me sǝvǝi Iesu.

¹⁸ Mo pen hǝkwǝtmhiri irǝha, mhǝuvehi puvmwǝ irǝha ia kalapus.

¹⁹ Mǝtǝ ia nǝpǝn irǝ agelo riti sǝvǝi Iǝrimǝnu ruvehe mǝsevǝr ia tǝpinhǝ me sǝvǝi nimwǝ nǝha, miri irapw aposol me, mini pen ti nirǝha i mǝ,

²⁰ “Tihǝuvǝn mhǝrer ia nimwǝ sǝvǝi Kumwesǝn, mamhǝni irapw ti nǝrmama me nǝgkiarilien me pam ia nikaren sǝvǝi nimiruien vi i.”

²¹ Ia nǝpǝn rinamran hǝuvǝn fwe ia nimwǝ sǝvǝi Kumwesǝn mamhǝhatǝn nǝrmama rosi agelo rimǝni pen tukunraha i.

Nǝpǝn pris asori anan mine in me nepwin hǝuvehe, housǝsimwin nǝmǝ asori me sǝvǝi nǝkur Isrel. Nǝmǝ asori me nǝha hǝrhi pen nǝrmama nepwin mǝ tuhǝuvǝn fwe kalapus, mhǝuvehi aposol me, mhǝuvehi mhǝuvehe.

²² Mǝtǝ nǝpǝn nǝrmama me nǝha kǝrhi pen irǝha hǝuvǝn ia kalapus, hǝpǝwǝh nǝtonien aposol me. Nǝnǝ hǝrǝrig, mhǝni pen ti nǝmǝ asori me i mǝ,

²³ “Kimaha iahəuvən mhətəni kalapus rəsisəg əknekīn. Nərmama səməmə kamhətui ti kwopun nəha kamhərer tukuahag pam ia kwərūə me. Mətə nəpīn hasevər ia təpīnhə, kimaha iahəuvnimwə, mətə nərmama me nəha həiwən.”

²⁴ Nəpīn pris asori me mine iamə asori səvəi naruağən me səməmə kamhətui ti nimwə səvəi Kumwesən hərəgi nəgkiariien nəha, nətəriğien səvənraha rəvsausini pik ti aposol me. Həreirei mā nəfe ro irəha.

²⁵ Ia nəpīn nəha iərmama riti ruvnimwə pehe, mīni pen ti nirəha i mā “Nəmə me nəha hiənəsisəg tukuahag ia nirəha, irəha fwe ia nimwə səvəi Kumwesən kamhəhatən nərmama me.”

²⁶ Nənə iamə asori səvəi naruağən me səməmə kamhətui ti nimwə səvəi Kumwesən riskəmter, mīri naruağən me nepwin səvənhi, mhəuvən, mhəkwtəmhirī aposol me, mhəiri irəha mhəuvehe. Mətə həpwəh nousiien irəha, ti nəri nə mə həhekīr nərmama me. Kamo nərmama me həkwi irəha ia kərūtərei.

²⁷ Irəha həuvehi aposol me mhəuvehe, mhərpwi irapw irəha ia nəmri nəmə asori me. Nənə pris asori anan rəgkiari mīnraha,

²⁸ mīni mə, “Iahəuvəni pehe raka nəgkiariien skai tukumiaha i mā tihəpwəh rə nahatənien nərmama ia nəghi iamə nəha. Mətə hiənərui nəkwamaha. Hətə ro. Təkwtəkwuni nəha nərmama me pam ia Jerusalem həuvəregi raka nəgkiariien səkimiaha. Rəfo mā tihərukwi pehe nemhəien səvəi iamə nəha ia kimaha.”

²⁹ Mətə Pita mine aposol me hənī pen ti nəmə asori me i mā, “Kimaha tahaməkeikei mho nəkwai Kumwesən, ripko mhə nəkwai nərmama.

³⁰ Kimiaha hiənəusi əpune Iesu ia noien nəha hiəno irə, mhərukwi utə ia nei kamarkuauī. Mətə Kumwesən səvəi kaha kupwən me səkitaha rino rətui mwi ia nemhəien səvənhi.

³¹ Kumwesən i ruvəuvehi utə raka in mukurei pen in ia nīkaren mwatuk mə in iamə sə triri nərmama mine iamə sə truvehimiru nərmama. Kumwesən ro iamīnha irə mə truvei pehe nəpīn m kitaha nəkur Isrel. Trini mīnuə sərəriğ ia noien ərəha me səkitaha, Kumwesən trenouenou noien ərəha me səkitaha, məpwəh nəripwinien.

³² Kimaha iahənətə narimnari me nəha, mamhəvisau irapw mə ro nīpərhiēnien. Nənīmwin Ikinan sə Kumwesən rauvei pen m nərmama səməmə hamo nəkwān in mwi ramərər kimaha mīn.”

³³ Nəpīn nəmə asori me hərəgi nəgkiariien səvəi aposol me niemaha rəpi irəha. Hənūə tuhəusi əpune irəha.

³⁴ Mətə iamə asori riti nəha ikin ia rerīnraha nəghīn nə Kamaliel. In Farisi riti. In iahtən riti sə ramahatən Loa səvəi Moses. Nərmama pam kamhəsiai in. In riskəmter, mīni pen ti naruağən me mə, “Tiho mhəuvehi nəmə i mhəier. Pwəh kimaha iahəgkiari ouihī a.”

³⁵ Nəpīn aposol me həier irə, Kamaliel rəgkiari pen m nəmə asori me i mā, “Nəmə Isrel, tihətəriğ amasan ti nəfe hiamo ia nəmə me i.

³⁶ Rerimīaha trīrhi Teutas fwe kupwən.^a Rini mə in iərmama riti. Nərmama həpik, ipaka ti 400, həuvən mhəkuriə i. Mətə kousi əpune iamə nəha. Nərmama səməmə kamho nəkwān havən kirkiri. Kusen səvənraha rəsas miwən.

³⁷ Kurirə ikin, ia nəpīn sə kaməvsini nərmama me irə, Jutas iamə Kalili^b rərər mīvi nərmama həpik həuvən mhəkuriə i. Mətə in mwi kousi əpune. Nərmama səməmə kamho nəkwān havən kirkiri.

³⁸ Ro iamīnhi irə iakuə takini pehe tukumiaha i mā, nəmə me i hamərər ia nəmritaha ipwet, ramasan mə tihəpwəh irəha, mhəfi raka rəgimīaha ia nirəha. Trini mīnuə nəri nəha hamo ruku pen ti iərmama, trəsas miwən.

³⁹ Mətə trini mīnuə Kumwesən ramərər kurirə ia nirəha, ko hiəpwəh nīniseien irəha. Tihətəriğ amasan ti nəfe hiamo ia nəmə me i. Kitaha səreirei, mətə rərəha mə tihətə sas kurirə mə hiamousari m Kumwesən.”

⁴⁰ Ro iamīnhi irə nəmə asori me ho rosi Kamaliel rīməni pen ti nirəha i. Həkwein mwi aposol me həuvnimwə pehe, mhərisi irəha, mhənise pen əknekīn ti nirəha mə tuhəpwəh nəvisaiuen mwi m nərmama ia nəghi Iesu, nənə mhəfi raka rəgīnraha ia nirəha.

⁴¹ Aposol me həier ia nəmri nəmə asori me səvəi nəkur Isrel, mamhəgien, ti nəri nə mə Kumwesən rətə irəha mə hāmwhen ko naurisien mīnraha ti nəghi Iesu.

5:26: Mat 14:5 5:28: Wok Me 4:18, Mat 27:25 5:29: Wok Me 4:19 5:30: Wok Me 3:15 5:31: Wok Me 2:33-34, Efes 1:20, Hip 2:10, 12:2 5:32: Wok Me 1:8 5:33: Wok Me 7:54 5:34: Wok Me 22:3 5:36: Wok Me 21:38 a 5:36: Teutas in iərmama riti rīməri nərmama me səvənhi mə tuhəuvən mharuağən irəha nəkur Rom. Rəpwəh nokeikeien mə nəkur Rom tuhərimənu ia nəkur Isrel. 5:37: Luk 2:1-2 b 5:37: Jutas in iamə Kalili riti. Fwe kupwən rīməri nərmama me səvənhi həuvən mharuağən irəha nəkur Rom. 5:40: Wok Me 4:18 5:41: Mat 5:10-12, 1Tes 4:13

⁴² Nənə ia nəpɪn me kamhəuvən fwe ia nimwə səvəi Kumwesən, mamhəuvən mwɪ ia nimwə me, mamhəripin, mamhahatən nərmana me, mamhəvisau minraha mə Iesu in Kristo.

6

Nasituien me irəha pam sefen

¹ Nərmana me səvəi Iesu həuvehe mhəpik mwɪ. Ia nəpɪn nəha nəkur Isrel səməme kamhəgkiari ia nəgkiariien səvəi nəkur Kris həvisə irəha nəkur Isrel səməme kamhəgkiari ia nəgkiariien Hipru. Nəkur Isrel səməme kamhəgkiari ia nəgkiariien səvəi nəkur Kris həni mə ia nəpɪn me, nəpɪn kauvei pen mane mine nəveginien m nərmana me trasitu ia nirəha, kipkuvei pen mhə m nipran me səvənraha səməme nərman me səvənraha həuvamha.

² Ro iamɪnhi irə, aposol me twelef həkwein pen nərmana me səvəi Iesu mə irəha pam tuhəuvehe. Nəpɪn həuvehe, aposol me həni pen ti nirəha i mə, “Kimaha iahaməvisau irəpw nəgkiariien səvəi Kumwesən. Ripkatukwatukw mhə mə tahəpwəh wok nəha mhəuvehe mhəsui raka nəveginien.

³ Ro pen piəvmaha me, kimiaha tihərpwi rəgimiahaha ia nərman me sefen ia kimiaha nəghinraha ramasan, rerinraha rukuər ia Nənɪmwɪn Ikinan, nukurənien səvənraha rəpwəmwɪs. Kimaha tahəuvehi utə irəha mə tuhəsui raka nəveginien.

⁴ Mətə wok səkimaha tahaməfwaki, mamhəvisau irəpw nəgkiariien səvəi Kumwesən ia nəpɪn me.”

⁵ Nərmana me pam səvəi Iesu rerinraha rəgien ti nəgkiariien nəha səvəi aposol me. Hərpwi rəginraha ia Stifen, iərman riti nahatətəien səvənhi riskai, rerin rukuər ia Nənɪmwɪn Ikinan. Hərpwi mwɪ rəginraha ia Filip, mine Prokoras, mine Nikanor, mine Timon, mine Pamenas, mine Nikolas, iəmə Antiok. Ripko mhə in iəmə Isrel, mətə ramarə ia narəien səvənraha.

⁶ Irəha həiri nərman me nəha sefen, mhəuvehe, mhərər ia nəmri aposol me. Aposol me həmrutə rəginraha ia nirəha, məfwaki minraha.

⁷ Ia nəpɪn nəha nəgkiariien səvəi Kumwesən rauviris mamevən. Nərmana me səvəi Iesu fwe Jerusalem həuvehe mhəpik mwɪ. Pris me nepwɪn həuvehi nahatənien səvəi Iesu, mhahatətə irə. Pris me nəha həpik kwopti.

Nəkur Isrel həkwtəmhiri Stifen

⁸ Stifen in iərmana riti Kumwesən rauvei pen niskaiien min, mamasitu irə ia namasaniien səvənhi. Nəpɪn riti Stifen ramavən ia reri nərmana, mamə nɪmtətien asori me mine narimnari me nərmana hətoni, hamərkəri asori nari irə.

⁹ Mətə nərmana me nepwɪn səha ikin. Irəha nərmana səvəi nimwəfwaki riti səvəi nəkur Isrel kani mə Nimwəfwaki Səvəi Nərmana Me Kinifi Raka Nari ia Nirəha.^a Nepwɪn həuku pen fwe Saerin mine Aleksantria. Nepwɪn mwɪ həuku pen fwe Silisia mine Esia. Irəha həkəmter mamhousari m Stifen.

¹⁰ Mətə rəknekin ti nirəha. Ko həpkousi tərini mhə nəgkiariien səvənhi, ti nəri nə mə Nənɪmwɪn Ikinan rauvei pen nukurənien min.

¹¹ Ro iamɪnhi irə hərəku pen nərmana nepwɪn mə tuheikuə irə. Nərmana me nəha həkəmter, mhəni mə, “Kimaha iahəregi iəmə i raməgkiari ərəha ia Moses mine Kumwesən.”

¹² Nəpɪn nərmana me mine nəmə asori me səvənraha mine nahatən me səvəi Loa həregi nəgkiariien nəha, niemaha rəpi irəha. Həuvən ti Stifen, mhəkwtəmhiri, mhəuvehi mhəuvən, mhərpwi irəpw in ia nəmri nəmə asori me səvəi nəkur Isrel.

¹³ Irəha hərpwi irəpw nərmana nepwɪn mə tuheikuə ia Stifen. Nərmana me nəha həni mə, “Ia nəpɪn me iəmə i ramini ərəha kwopun ikinan i mine Loa səvəi Moses.

¹⁴ Iahəregi rini mə Iesu nəha iəmə Nasaret in trousi testesi nimwə səvəi Kumwesən, mərarki narəien sə Moses riməuvei pehe m kitaha, məmri səpə riti.”

¹⁵ Nəmə asori me pam səvəi nəkur Isrel haməkure ia nousəsɪmwɪnien səvənraha, mamhəti pen mamhətə Stifen, mhətəni mə nənimen rəmwəhen ia nəmri agelo riti.

7

Nəvisauien səvəi Stifen

¹ Ia nəpɪn nəha pris asori anan rini pen ti Stifen i mə, “Rəfo irə? Nəgkiariien i ro nipərhiendien?”

5:42: Wok Me 9:22, 17:3 6:1: Wok Me 4:35 6:3: 1Tim 3:7 6:5: Wok Me 8:5 6:6: Wok Me 13:3, 14:23
6:7: Wok Me 2:41, 16:5 6:8: Wok Me 2:43 6:9: 2Tim 1:15 a 6:9: Nərmana me nəha səməme kamhəfwaki ia nimwəfwaki nəha irəha nəkur Isrel. Fwe kupwən kamoslef ia nirəha, nənə kinifi raka nari ia nirəha. Həpko mhə mwɪ slef ia nirəha. 6:10: Luk 21:15 6:11: Mat 26:59-61 6:13: Jer 26:11

² Miregi Stifen rini mā, “Piak me mine tata me, horegi ro. Fwe kupwən, nəpin kaha kupwən səkitaha Epraham ripkevən mhə ihi fwe Haran, Kumwesən asori rier irapw tukwe fwe Mesopotemia,

³ mini pen tukwe in mā, ‘Tikier ia tənə imwam mine nəkur imwam, mier mevən fwe ia tiprənə takahatən ik irə.’

⁴ Epraham rier ia tənə Koltia,^a mevən marə fwe ia taon nəha Haran. Nəpin səvənhi tata remhə, Kumwesən rətui irapw mwi in ruvehe marə ia tiprənə i sə hiamarə irə ipwet mine.

⁵ Mətə ia nəpin nəha Kumwesən ripkuvei pen mhə tiprənə riti ia kwopun i mā tro səvənhi irə. Ripkuvei pen anan mhə kwənpərin riti min. Mətə rino promes a mā tripkuvei pen min mine nimwipwini me səməme tuhətui kurirə. Nəpin Kumwesən riməni promes nəha, tini Epraham ramiwən ihi.

⁶ Nəgkiariien sə Kumwesən riməni pen ti Epraham i ro iaminih i irə: ‘Nimwipwim me tuhəuvən mharə ia tiprənə səvai nərmpəpə. Nəkur ia kwopun nəha tuhəuvehi pen wok skai minraha, mhometə irəha meste nuk fo hantret.’

⁷ Kumwesən rarə mini mwi mā, ‘Mətə iou takərpwin noien ərəha səvai nəkur me nəha nimwipwim me tuhəwok skai minraha. Kurirə irə nimwipwim me tuhəier ia tənə nəha, mhəuvehe, mhəfwaki pehe miou ia kwopun i.’

⁸ Ia nəpin nəha Kumwesən rini mā Epraham mine kwənəkwus me səvənhi tukaməkeikei kuvehi ninhum minraha. Noien nəha rahatən pen promes nəha Kumwesən riməuvei pen m Epraham. Kurirə irə tini Epraham rətui, nəghin nə Aesak. Nəpin ruvehi nəpin eit səvənhi, səvənhi tata ruvehi ninhum min. Nənə Aesak rərəhi Jekop. Nənə Jekop rərəhi nərman me irəha pam tuelef. Irəha me nəha kaha kupwən me səkitaha.

⁹ Kaha kupwən me nəha səkitaha, rerinraha ramrhi ərəha piəvnraha Josef. Həuvehi pen in ia rəgi nərmmama me nepwin, mhəuvehi mane irə. Nərmmama me nəha həuvehi Josef, mhəuvən fwe Ijip. Ia kwopun nəha Josef ramowok slef, mətə Kumwesən ramarə tukwe,

¹⁰ mauvehi raka in ia nipəmpəmien me pam səvənhi. Nəpin Josef revən mərəer ia nəmri Fero, kig səvai nəkur Ijip. Kumwesən ruvei pen namasanien mine nukurənien min. Ro pen Fero ruvei pen nasorien m Josef. Nənə Josef ruvehe mo in iəmə asori ramətui amasan ti nəkur Ijip, nənə mamətui amasan mwi ti narimnari me sə kamo ia nəkwai nimwə səvai Kig Fero.

¹¹ Kurirə ikin nəpin səvai nukumhə ruvehe muvehi pam nəkur Ijip mine nəkur Kenan, mamə nərmmama hamisə pik. Kaha kupwən me səkitaha hanamətui sənənraha nəveginien, mətə ruvəivən.

¹² Nəpin Jekop riregi nəvisaiuen mā nəveginien fwe Ijip, rərhi pen kaha kupwən me səkitaha mā tuhəuvən fwe ikin. Ro səvi ti nirəha ti nevənien ia kwopun nəha.

¹³ Nəpin irəha həuvən səro kəru irə, nənə Josef rini pui in ti piəvni me, nənə Kig Fero ruvehe mukurən nərmmama ia kwənəkwus səvai Josef.

¹⁴ Kurirə irə Josef rərhi pen nəgkiariien revən ti səvənhi tata Jekop irəha nərmmama me pam ia kwənəkwus səvənhi mā tuhəuvehe fwe Ijip. Irəha pam sefenti-faef nərmmama.

¹⁵ Nəpin Jekop riregi nəgkiariien nəha, reiwaiu mevən fwe Ijip. Kurirə ikin in mine kaha kupwən me səkitaha hemhə fwe ikin.

¹⁶ Nənə həuvehi nipwranraha mhərərig mhəuvən fwe taon nəha Sekem, mhənimwi irəha fwe ikin ia nipəg riti sə Epraham riməuvehi nənimen ti nipwnəti iəmə asori riti nəghin nə Hamor.

¹⁷ Ruvəuvehe ipaka ti nəpin nəha Kumwesən truvei pen tiprənə m kaha kupwən me səkitaha rəmwhen rino promes m Epraham fwe kupwən. Ia nəpin nəha nərmmama me səkitaha fwe Ijip həuvehe mhasori mhəpik.

¹⁸ Nənə kig əpə ruvehe mərīmənu ia nəkur Ijip, mətə rinapkkurən mhə Josef.

¹⁹ In reikuə ia kaha kupwən me səkitaha, mamərhiərhi irəha mā tuhərui irapw nəkwərhakwərha me sə həkətui a i mā tuhəmhə.

²⁰ Ia nəpin atukwatukw nəha Moses rətui. In ramasan pik ia nəmri Kumwesən. Səvənhi tata mine mama krouətui amasan tukwe ia nəkwai nimwə səvənrau meste in ruvehi məkwə kahar.

²¹ Nəpin irau krouəmri irapw iruə, prən ouih i səvai Kig Fero rətoni, mərəhi səvənhi, mətui amasan tukwe rəmwhen mā in tini anan.

7:2: Jen 11:31 **7:3:** Jen 12:1 **7:4:** Jen 11:31-12:5 ^a **7:4:** Koltia nəghin riti mwi Pabilon. **7:5:** Jen 12:7, 15:18, Jen 17:8, Dut 2:5 **7:6:** Jen 15:13-14, Eks 12:40 **7:7:** Eks 3:12 **7:8:** Jen 17:9-14, Jen 21:4 **7:9:** Jen 37:11,28, Jen 39:1-3, Jen 39:21-23 **7:10:** Jen 41:37-44, Sam 105:21 **7:11:** Jen 41:54 **7:12:** Jen 42:1-5 **7:13:** Jen 45:1-4,16
7:14: Jen 45:9-11, Jen 46:27 **7:15:** Jen 46:1-7, Jen 49:33 **7:16:** Jen 23:2-20, Jen 33:19, Jos 24:32 **7:17:** Eks 1:7
7:18: Eks 1:8 **7:19:** Eks 1:10-22 **7:20:** Eks 2:2, Hip 11:23 **7:21:** Eks 2:3-10

²² Kínahatən Moses ia nukurənien me pam səvəi nəkur Ijip. Səvənhi nəgkiariien mine wok krouəsanin.

²³ Nəpin Moses reste nuk foti, rerin rirhi mə trevən mətoni piəvni me nəkur Isrel.

²⁴ In revən mətoni iəmə Ijip riti ramousi piəvni riti, məta ripkatukwatukw mə tro irə iaminha irə. Ro pen Moses revən mə trāsitu ia piəvni, mərpwin pen noien səvəi iəmə Ijip ramo. Rousi iəmə Ijip nəha, mousi əpune.

²⁵ Moses rerin rirhi mə piəvni me tuhətoni mhəukurən mə Kumwesən ramərhi pen in mə truvehi raka irəha ia rəgi nəkur Ijip. Məta irəha həpkəta sas mhə irə.

²⁶ Kini rakwakwi irə Moses revən mwi mətoni iəmə Isrel kəru krouousi irau me. In revən mə trəmri nəmərinuuien ti nirau i, mini mə, 'Iəmənmi kimirau piəvmirau me a. Rəfo irouousi kimirau me?'

²⁷ Məta iəmə sə ramousi ərəha anan piəvni rəsua raka Moses, mini mə, 'Sin riməuvehi utə ik mə tikərimənu ia kimaha məkiri noien səkimaha?'

²⁸ Rosi ikuə tikousi əpune iou rəmwhen ikinousi əpune iəmə Ijip nərineiv?'

²⁹ Nəpin Moses rirəgi nəgkiariien nəha, rap fwe Ijip, mevən mo in iərmama pwispwis ia tənə Mitia. Ia kwopun nəha tini kəru krouətui, iərman mi.

³⁰ Kurirə irə nuk foti rukurau, nənə əgelo riti səvəi Kumwesən rier pen ti Moses i fwe ia kwopun akwesakwes ikin, ipaka ti təkuər Sinae, mamərər ia nei riti napw rauək irə, məta ripkahi əmwesi mhə.

³¹ Moses rətoni nei nəha rərkərinari irə. Nənə nəpin revən ipaka tukwe mə trəspau irə, reri Iərimənu ruvehe, mini mə,

³² 'Iou Kumwesən səvəi kaha kupwən me səim. Kumwesən səvəi Epraham mine Aesak mine Jekop.' Moses rirəgi, məta rehekir mətəmmimwin, mərpwəh nati penien mətoni.

³³ Nənə Iərimənu rini pen tukwe in mə, 'Uvehi raka səim put, ti nəri nə mə tiprənə nə iakamərər ikin ro ikinan i.

³⁴ Iou iakinətə raka nərmana me səiou fwe Ijip. Kamometə irəha. Iakuvəregi raka nasəkien səvənraha. Nənə iou iakeiwaiu irapw pehe i mə takuvehi raka irəha ia rəgi nəkur Ijip. Tiko muvehe, təkwətəkwuni takərhi pen ik ikevən fwe Ijip.'

³⁵ In nəha Moses sə kupwən nəkur Isrel hərpwəh nokeikeiien in, mhəni pen tukwe in mə, 'Sin riməuvehi utə ik mə tikərimənu ia kimaha məkiri noien səkimaha?' Məta Moses nəha in nəha Kumwesən rərhi pen əgelo riti səvənhi rier pen tukwe ia kwəti nei, mərhi pen in revən mə trərimənu ia nəkur Isrel, muvehi raka irəha ia rəgi nəkur Ijip.

³⁶ Moses nəha riri irəha mhəier ia Ijip, mhəuvən fwe ia Təsi Əruverəv, mhəuvən mharə nuk foti fwe ia kwopun akwesakwes ikin. Nənə ia kwopun me nəha ramo nīmətəien me mine narimnari me nərmana hətəni hamərkərinari irə.

³⁷ Moses nəha in nəha riməni pen ti nəkur Isrel i mə, 'Kumwesən truvehi utə profet riti rəmwhen ruvehi utə iou. Profet nəha truku pen ia kimiaha in piəvimiaha riti.'^b

³⁸ Moses nəha in nəha ramarə irəha nəkur Isrel nəpin kamhavən fwe ia kwopun akwesakwes ikin. In ramarə irəha kaha kupwən me səkitaha nəpin əgelo nəha rəgkiari min ia Təkuər Sinae. Kumwesən ruvei pen nəgkiariien sə ramiru m Moses mə truvei pehe m kitaha.

³⁹ Məta kaha kupwən me səkitaha hərpwəh nokeikeiien mə tuho nəkwai Moses. Həsua karen in. Nənə rerinraha rinamrhi Ijip. Hokeikei mə tuhərərig mhəuvən fwe ikin.

⁴⁰ Ro pen həni pen ti Eron i mə, 'Tiko kumwesən me nəpwin, pwəh həiri kitaha, ti nəri nə mə sərəirei mə Moses nəha riməiri raka kitaha ia tənə Ijip ruvəwaku.'

⁴¹ Ia nəpin nəha irəha ho nənimwi kau riti. Nəpin hənə pam, həpeki pehe nərimiru me mə tuhousi əpune irəha mhəuvei pen m nənimwi kau nəha. Irəha haməgnəgini nəri nəha hənə ia rəginraha.

⁴² Ro iaminhə irə Kumwesən ruvehi pen təkutan minraha, mərpwəh irəha həuvən mhəfwaki pen m meri, məkwə, mine kəməhau me. Rəmwhen ia nəgkiariien i kimərai pen ia nəkukuə səvəi profet me rani:

'Nəkur Isrel. Ia nəpin nəha hiənəgə nuk foti fwe kwopun akwesakwes ikin,

nərimiru me səməme hāmousi əpune, mamhəmri utə ia təkure nifətə, hiəuvei pehe miou uə rekəm?

Rekəm. Hiərpwəh nuvei peheien miou.

⁴³ Məta hiəməuvehi nimwə tapolen səvəi kumwesən nəha Molek, mine kəməhau səvəi kumwesən nəha səkimiaha Refan.

Irau mi nəha kumwesən eikuə mi sə hiənə ia rəginiaha mə tihaməfwaki pen minrau.

7:24: Eks 2:11-15 7:29: Eks 2:21-22, Eks 18:3-4 7:30: Eks 3:1-10 7:36: Eks 7:3, 14:21, Nam 14:33 7:37:

Wok Me 3:22 ^b 7:37: Profet nəha Moses riməni mə tripkuvehe in nəha Iesu. Əvsini mwi Dut 18:15. 7:38: Eks 19:3, Dut 5:5, 9:10, Wok Me 7:53 7:39: Nam 14:3 7:40: Eks 32:1,23 7:41: Eks 32:2-6 7:42: Jer 19:13

Kimiahā hiamō iamīnhi ro pen takuvehi raka kimiahā ia tīprənə səkimiahā hiəuvən ia nikare Papilon.’

⁴⁴ Fwe ia kwopun akwesakwes ikin, Kumwesən riməni pen ti Moses i mā traməkēikei mo nimwə tapolen riti. Moses ro, mesi pen atukwatukw rəmwhen ia Kumwesən rino rətoni. Kurirə ikin kaha kupwən me səkitaha həuvehi nimwə tapolen naha mamhəuvən.

⁴⁵ Nəpin Josua riri kaha kupwən me səkitaha mə tuhəuvehe mhəuvehi raka tīprənə ia rəgi nəmə Kenan, həuvehi nimwə tapolen naha, mhəuvehi mhəuvehe. Irəha kənamhəuvehe ia Kenan, Kumwesən raməkoui irapw nəmə ikin. Nimwə Tapolen naha raməmak iamīnhi meste nəpin səvəi Kig Təvit.

⁴⁶ Kig Təvit naha Kumwesən rerin ragien tukwe. In rini pen ti Kumwesən i mā, ‘Ik Kumwesən səvəi Jekop. Ko ikəsəni iou iako nimwə riti sə tikamarə irə?’

⁴⁷ Mətə Kumwesən rəpwəh nəseniien. Kig Təvit ripko mhə nimwə riti səvəi Kumwesən. Solomon ro.

⁴⁸ Mətə kitaha səukurən mə Kum wesən sə rasori anan, in ripkarə mhə ia nəkwai nimwə me səməme nərmama hənō ia rəginraha. Rəmwhen ia nəgkiariien i Profet Aesəa riməni mā, ⁴⁹ ‘Neiai in jea səiou sə iakaməkure irə mamərimənu.

Tīprənə in nəri sə iakamərpwi utə tīpage nisuk mi irə.

Kimiahā ko hio nimwə riti mə takarə irə?

Kimiahā ko hio kwopun riti mə takapwis ikin?

⁵⁰ Həni ro, sin rino narimnari me pam i?

Iou əpa Kumwesən iakino.’”

⁵¹ Stifen rini pen ti nəmə asori me i mā, “Kimiahā i kəmkapwəmiaha riskai. Nətərigien səkimiahā ripitəv hiəmwhen ia nərmama səməme hərəirei Iərimənu. Hiəpkegi mhə nəgkiariien səvənhi. Hiamō rəmwhen kaha kupwən me səkimiahā. Ia nəpin me hiəmənise nəfe nari Nənimwin Ikinan rani pehe tukumiahā i.

⁵² Rəfo? Profet riti naha ikin kaha kupwən me səkimiahā həpkomətə mhə in? Rəkəm! Həmwəki pam irəha, mhousi əpune səməme haməkupwən mhəni irapw mə Iəmə Atukwatukw riti truvehe. Nənə nəpin Iəmə Atukwatukw naha ruvehe, kimiahā hiəuvei pen in ia rəgi nəmə Rōm. Ia noien naha hiouisi əpune in.

⁵³ Kimiahā hiəuvəuvehi raka Loə səvəi Kumwesən sə nagelo me həuvei pehe fwe kupwən, mətə hiəmərui Loə naha ia nəpin me.”

Kəkwi əpune Stifen ia kəruətəri

⁵⁴ Nəpin nəmə asori me səvəi nəkur Isrel hərəgi Stifen raməgkiari, niemaha rəpi pik irəha. Kamhahi tərini revinraha tukwe.

⁵⁵ Mətə Stifen rerin ruvehe mukuar ia Nənimwin Ikinan. Rəkwətə ia nimagouagou, mətōni nukuraanien asori ruku pen ia kwopun Kumwesən ramarə ikin, mətōni mwī Iesu ramərəer ia nikare Kumwesən mwatuk.

⁵⁶ Stifen rini mə, “Hətōni ro. Kəpuapen reitehi. Iakamətə Iəməti Iərmama fwe ia neiai ramərəer ia nikare Kumwesən mwatuk.”

⁵⁷ Mətə nəmə asori me səvəi nəkur Isrel hasək əpwəmwis, mhō tukuahag nəkwəreginraha. Irəha pam haiu, mhəuvən mə tuhəkwtəmhiri Stifen.

⁵⁸ Irəha həkwtəmhiri Stifen, mhəuvehi, mhəier ia Jerusalem, mənəmhəkwi in ia kəruətəri mə tremhə. Nərmama səməme haməuəsi Stifen həpeki raka karkahu əpwəmwis me səvənraha, mhəfate pen ia nisui iərmama riti nəghin nə Sol.

⁵⁹ Nəpin kamhəkwi Stifen, raməfwaki mīni mə, “Iesu Iərimənu, tikuvehi nənimwik.”

⁶⁰ Kurirə irə rinimwi nukurhun mi, məkweīn əpwəmwis, mīni mə, “Iərimənu, tikəpwəh nərpwinien noien ərəha i irəha kamho ia nirak.” Nəpin rini iamīnhi irə, in remhə.

8

¹⁻² Sol rerin ragien a mā irəha housi əpune Stifen iamīnhi. Nəpin Stifen ruvəmhə raka, nəmə əfwaki me nepwin hənimwi nipwran mhasək asori tukwe.

Kinamometə nərmama me səvəi Iesu fwe Jerusalem

Ia nəpin naha nərmama me nepwin həkəmter, mənəmhometə asori nakalasia me fwe Jerusalem. Ro pen nakalasia me pam hap kirkiri mhəuvən fwe ia kwopun me ia tənə Jutia mīne Sameria. Aposol me əpa kamharə fwe Jerusalem.

³ Sol mwi ramousari mæ trouaha nakalasia me, mauvniwæ ia niwæ me kuation kuation, mamækwæmhiri nærman mine niþran, mauvehi puwniwwæ iræha ia kalapus.

Filip ramævisau irapw nægkiariien amasan sævai Iesu fwe Sameria

⁴ Mætæ iræha næha hænap kirkiri, mamhæuvæn ia kwopun me, mamhævisau irapw nægkiariien amasan sævai Iesu.

⁵ Filip reiwiu pehe ia taon riti fwe Sameria, mamævisau irapw Iesu Kristo m nærmama me fwe ikin.

⁶ Nærmama pam kamhætærig amasan ti næfe Filip rani, ti næri næ mæ ramægkiari mamoniætien me.

⁷ Nærmama hæpik nænimwin æræha me hæier ia niræha, mamhasak æpwæmwis. Nærmama hæpik mwi nisunraha me hemhæ, ko hæpkavæn mhæ, hæuvehe mhæsanin.

⁸ Ro pen nækur ia taon næha rerinraha ragien asori.

⁹ Mætæ iærmama riti næghin næ Saemon, rinæræ tui kwopti ia taon næha, mamoniætien me ia niskaiien sævai næremhæ me, mamoniætien nækur Sameria nænimenraha ramier. Saemon rani næ in iæmæ asori.

¹⁰ Nækur Sameria me pam kamhætærig ia nægkiariien sævænhi. Nækwærhakwærha me men meste næmæ asori me kamhæni mæ, "Iæmæ i rauvehi niskaiien sævai kumwesæn næha kani mæ kumwesæn asori."

¹¹ Iræha kamhætærig ia nægkiariien sævai Saemon, ti næri næ mæ næþin ripik ramo niætien me ia niskaiien sævai næremhæ me, mamoniætien nænimenraha ramier.

¹² Mætæ næþin Filip ramævisau irapw Iesu Kristo mine niætæ sæ Kumwesæn ramærimænu iræ, nærman me mine niþran me hæni niþærhienien ia nægkiariien amasan sævænhi. Nænæ ko paptæ ia niræha.

¹³ Saemon in mwi rini niþærhienien ia nægkiariien sævai Filip. Næþin kino raka paptæ iræ, Saemon rukuriræ ia Filip, mamætoni niætien me mine narimnari asori me Filip ramo ia niskaiien sævai Kumwesæn. Næþin rætoni, nænimen rier.

¹⁴ Kuriræ iræ, næþin aposol me fwe Jerusalem hæregi mæ nækur Sameria hæuvæni raka niþærhienien ia nægkiariien sævai Kumwesæn, hærhæ pen Pita mine Jon mæ trouevæn rouætæ iræha.

¹⁵ Irau kroueiwau pen fwe Sameria, rouæfwaki ti niræha mæ iræha tuhæuvehi Nænimwin Ikinan, ti næri næ mæ

¹⁶ Nænimwin Ikinan ripkeiwau mhæ ihi ia niræha. Mætæ kino paptæ æpa ia niræha ia næghi Iesu Iærimænu.

¹⁷ Næþin Pita mine Jon krouæmrutæ ræginrau ia nukwænenraha, hæuvehi Nænimwin Ikinan.

¹⁸ Saemon rætoni mæ aposol mi næha krouæmrutæ ræginrau ia nukwænenraha, nænæ Kumwesæn ruvei pen Nænimwin Ikinan minraha. Ia næþin næha rætoni, Saemon ruvei mane mæ truvei pen minrau,

¹⁹ mini mæ, "Rouvei pehe mwi nasoriien næha miou. Iakokeikei mæ takæmrutæ rægik ia nukwæne nærmama pwæh iræha hæuvehi Nænimwin Ikinan."

²⁰ Miregi Pita rini pen tukwe in mæ, "Pwæh kimirau mane sæim irouen ia napw, ti næri næ mæ ikuæ tikuvehi næmri næri sæ Kumwesæn ruvei pen auær a m nærmama.

²¹ Ikiwæn ia wok i sækimaha, ti næri næ mæ nætærigien sæim ripkatukwatukw mhæ ia næmri Kumwesæn.

²² Tikæpwæh noien æræha ia ikamo, næfwaki m Iærimænu, mæres mæ ko in renouenou næræhaien sæim, næpwæh nærpwinien nætærigien æræha ia ikuæ tiko.

²³ Iakini iamænhi iræ, ti næri næ mæ iakætæ mæ rerim ramakres pik. Næræhaien rinærkwi ik."

²⁴ Miregi Saemon rini mæ, "Kimirau tirouæfwaki miou, rouæres Iærimænu mæ narimnari me i iræni tuhæpwæh nesteien iou."

²⁵ Kuriræ ikin Pita mine Jon krouni irapw nægkiariien sævai Iærimænu ia taon næha, rouni mæ ro niþærhienien i. Næþin krouni sampam, krouærig rauvevæn fwe Jerusalem. Ia suatuk krauævisau irapw nægkiariien amasan sævai Iesu m nærmama me ia rukwænu me ia tæ næ Sameria.

Filip mine iæmæ Itiopia riti

²⁶ Ia næþin næha agelo riti sævai Iærimænu rini pen ti Filip i mæ, "Tikærer, mevæn fwe prehi^a meste suatuk sæ raku pen ia Jerusalem meiwau pen fwe Kasa." (Suatuk næha rukurau ia kwopun akwesakwes ikin.)

²⁷ Filip rærer mamevæn, mætoni iæmæ Itiopia^b riti. Iæmæ næha in Yunik^c riti. In iæmæ asori. Ramætui amasan ti mane sævai Kantis, præn asori sæ ramærimænu ia nækur Itiopia. Iæmæ næha ruvavæn raka fwe Jerusalem mæfwaki m Kumwesæn,

²⁸ nænæ mirærig mamevæn fwe imwæni. In ramækure ia kat riti hos ravi, mamævsini nækukuæ næha Profet Aesea rimærai.

²⁹ Nænæ Nænimwin Ikinan rini pen ti Filip i mæ, "Tiko mevæn ipaka ti kat næha hos ravi."

³⁰ Ro pen Filip raiu mevæn ipaka tukwe, miregi iæmæ næha ramævsini nækukuæ næha Profet Aesea rimærai. Nænæ ræres pen in i mæ, "Ikamævsini nækukuæ næha, mukuræn nipwran uæ rekæm?"

³¹ Miregi iæmæ næha rini mæ, "Iou takæfukuræn nipwran? Iærmama riti riwæn mæ træusiære pui pehe miou." Rini pen ti Filip i mæ træputæ mækure irau min.

³² Nægkiariien ia Nækukuæ Ikinan iæmæ Itiopia næha ramævsini in i mæ:

"Ho iræ ræmwhen ia in sipsip riti, mhæiri, mhæuvæn mæ tuhousi æpune.

Ræmwhen ia kwæti sipsip sæ kamækihi raka nimwherin ramærer mamæterig a, in mwi ræpwæh nægkiariien.

³³ Ho naurisien min, mhæuvei pen nærpwiniæn riti sæ ripkatukwatukw mhæ.

Iærmama riti riwæn trægkiari ia tini me,

ti næri næ mæ housi æpune in, nimiruien sævæhi rukwakwa a ia tivrænæ i."

³⁴ Iæmæ Itiopia næha rini pen ti Filip i mæ, "Ni pehe ro tukw iou i mæ sin næha profet i ramægkiari iræ? In ramægkiari atukw a iræ uæ ramægkiari ia iærmæpæ?"

³⁵ Nænæ Filip rinamægkiari. Ro stat ia nægkiariien næha iæmæ Itiopia ramævsini ia Nækukuæ Ikinan, Filip ramævisau nægkiariien amasan sævai Iesu min.

³⁶ Irau krauesi suatuk næha, rauevæn, roueste kwopun riti nui ikin. Iæmæ Itiopia rini mæ, "Ætæ ro, nui næha. Ko iako pæptaes uæ nari riti næha ro tukuahag iou?"

³⁷ Miregi Filip rini pen tukwe in mæ, "Trini minuæ ikahatætæ pærhien ia Iesu, ikukuræn noien pæptaes."

Miregi iæmæ næha rini mæ, "Iakani nipærhienien ia Iesu mæ in Tini Kumwesæn."^d

³⁸ Ia næpin næha iæmæ Itiopia rini mæ kat sævæhi sæ hos ravi trærer. Irau Filip kroueiwau irapw ia nui. Filip ro pæptaes iræ.

³⁹ Næpin irau krouutæ pehe ia nui, Nænimwin sævai Iærimænu ruvehi raka Filip. Iæmæ Itiopia ræpwæh mwi nætoniæn, mætæ ramesi pen suatuk sævæhi mamevæn mamagien.

⁴⁰ Mætæ Filip rætoni mæ in ramærer fwe taon næha Astot. Kuriræ ikin in revæn ia rukwænu me, mamævisau irapw nægkiariien amasan sævai Iesu meste nari fwe taon næha Sisaria.

9

Sol rini nipærhienien ia Iesu

¹ Ia næpin næha Sol ramægkiari skai ihi, mamæni mæ trousi æpune nærmama me sævai Iærimænu. Riskæmter, mevæn ti pris asori anan,

² mæres pen in mæ trirai nækukuæ me nepwin hæuvæn ti nimæfwaki me sævai nækur Isrel fwe Tamaskes. Trini minuæ Sol rætoni nærmama me nepwin fwe ikin kamhesi pen Suatuk sævai Iesu, nærman uæ nipran, nækukuæ me næha tuhæni sas pen mæ Sol rauvehi nasoriien ti nækwætmæhiriæn iræha, mipek i pen iræha fwe Jerusalem.

³ Sol rauvehe ipaka ti Tamaskes. Ia næpin næha nukuraanien riti ruku pen ia nimagouagou, mæhiæpwîn kurau kurau iræ.

⁴ Sol rimwei irapw ia tivrænæ, miregi reri iærmama riti ramægkiari mamæni mæ, "Sol, Sol, ræfo ikamometæ Iou?"

⁵ Miregi Sol ræres mæ, "Iæmæ asori, ik sin i?"

Miregi rini mæ, "Iou i Iesu sæ ikamometæ.

⁶ Mætæ tikærer, mevæn fwe Tamaskes. Iærmama riti fwe ikin trini pehe tukw ik i næfe nari tikamækeikei mo."

⁷ Nærmama sæmæme kamhækuriræ ia Sol kamhærer kwænamrig. Iræha hamregi reri iærmama riti, mætæ hæpwæh nætoniæn nipwran.

⁸ Sol riskæmter, mætui, mætæ ræpwæh nætoniæn nari. Ro pen iræha hæuvehi rægin, mhæiri, mhæuvæn fwe Tamaskes.

8:27: Aes 56:3-7 **b** **8:27:** Itiopia tæne riti fwe Afrika. **c** **8:27:** Nipwrai nægkiariien næha "Yunik," in i mæ "Iæmæ sæ kinærai raka næren." Fwe kupwæn kamo noien næha ia nærman me sæmæme hamowok ipaka ti pran asori riti sæ ramærimænu ia nærmama. **8:31:** Jon 16:13 **8:36:** Wok Me 10:47 **d** **8:37:** Ia Niutestamen me nepwin sæmæme kimærai tui ia nægkiariien sævai nækur Kris nægkiariien me næha ia vas 37 riwæn. **8:39:** 1King 18:12 **8:40:** Wok Me 21:8 **9:1:** Wok Me 8:3 **9:5:** Wok Me 5:39, 1Kor 15:8

⁹ Sol rəpwəh nətoniien nari meste nəpən kahar, mīpkəni mhə nari, mīpkənīmwi mhə nari riti.

¹⁰ Iərmama riti səvəi Iesu ramarə ia Tamaskes nəghin nə Ananaeas. Iərimənu rini pen tukwe in ia vison riti mə, “Ananaeas.”

Miregi rini mə, “Iou fa, Iərimənu.”

¹¹ Miregi Iərimənu rini pen tukwe in mə, “Tikərer mevən fwe ia nimwə səvəi Jutas. Nimwə nəha ramərer ia suatuk nəha kani mə Suatuk Atukwatukw. Tikevən fwe ikin mərəs iəmə Tasas riti nəghin nə Sol. In raməfwaki,

¹² minətə vison riti. Ia vison nəha rətoni iərmama riti nəghin nə Ananaeas ruvnimwə pehe, nəmrutə rəgin mi irə mə trətə mwi nari.”

¹³ Miregi Ananaeas rini mə, “Mətə Iərimənu, nərmama həpik hənəvisau raka iərmama nəha miou, mhəni irapw noien ərəha me ramo ia nərmama me səim fwe Jerusalem.

¹⁴ Pris asori me həuvei pen nasorijen min mə truvehe ia kwopun i məkwətəmhiri nərmama səməme kamhəfwaki pehe mīk.”

¹⁵ Mətə Iərimənu rini pen tukwe in mə, “Tiko mevən, iakinərpwi raka rəgik irə. In trini irapw nəghik ti nərmama me rīpko mhə irəha nəkur Isrel, mine kig me, mine nəkur Isrel mwi.

¹⁶ Iou tako in rətoni mə traməkeikei miregi nəmisəien asori ti nəghik.”

¹⁷ Ia nəpən nəha Ananaeas revən, muvnimwə ia nimwə nəha, məmri pen rəgin mi ia Sol, minə mə, “Sol, piak, Iesu Iərimənu sə riməier pehe tukw ik ia suatuk nəha ikesi pen mauvehe, in i rərhi pehe iou mə takomasan nənimem. Nənə rerim truvehe mukuər ia Nənimwin Ikinan.”

¹⁸ Ananaeas rini iamihni irə, nənə təkwətəkwuni a nari riti rəmwəhen ia rirevi nəmu raraka fwe ia nənime Sol mi. Sol rətə mwi nari, miskəmtər, ko paptas irə.

¹⁹ Nənə rəni nari, miregi niskaiien səvənhi ruvehe mwi, nənə mamarə nəpən me nepwin fwe Tamaskes irəha nərmama me səvəi Iesu.

Sol fwe Tamaskes mine Jerusalem

²⁰ Sol revən atukwatukw muvnimwə ia nimwəfwaki me səvəi nəkur Isrel, maməvisau irapw Iesu, mamini mə, “In Tini Kumwesən.”

²¹ Nəpən nərmama me həregi, irəha pam həkərinari ia Sol, mhəni mə, “Kwa iəmə i ramouraha nərmama me fwe Jerusalem səməme kamhəkwein nəghi Iesu i. Nənə ruvehe ia kwopun i mə trəkwətəmhiri irəha muvi irəha həuvən ti pris asori me. Mətə təkwətəkwuni rinəfo nəha?”

²² Mətə Sol ruvehe miskai pik, mamə nərmama me hatoni mə nīpərhiēnien Iesu in Kristo. Ro pen nəkur Isrel me fwe Tamaskes səməme həpki ni mhə nīpərhiēnien ia Iesu ko həpki ni mhə nəgkiariien riti.

²³ Nəpən rīpik rukurau, nənə nəkur Isrel hərai sun mə tuhousi əpune Sol.

²⁴ Mətə Sol riregi nətərigien səvənraha. Ia nəpən mine ia ran, irəha kamhərer mwatuk ia kwərūə me səvəi taon, mamheitenhi in mə tuhousi əpune.

²⁵ Mətə nəpən riti ia nəpən, nərmama nepwin səməme kamhəkuriə ia Sol, həvai pen Sol ia tənəripw, mhəuvehi irapw ia nikare nəpai sə rukurau kurau ia Tamaskes.

²⁶ Sol revən fwe Jerusalem. Nəpən rapirapw fwe ikin, raməmwur mə tuhousisimwin pəri irəha nərmama me səvəi Iesu. Mətə irəha pam kamhəhekir i, mhəpwəh niniiēn nīpərhiēnien irə mə in iərmama riti səvəi Iesu.

²⁷ Mətə Panapas ruvehe, miri in rouen rouətə aposol me. Nənə Panapas rini pen ti nīrəha i mə, “Sol i rinətə Iərimənu ia suatuk, rinəgkiari min. Fwe Tamaskes, Sol raməvisau irapw nəghi Iesu, məpwəh nehekiriēn.”

²⁸ Ro pen Sol ramarə irəha minraha, mamavən fwe ia Jerusalem, maməvisau ia nəghi Iərimənu səkitaha, məpwəh nehekiriēn.

²⁹ Nəpən riti Sol raməgkiari irəha nəkur Isrel səməme kamhəni nəgkiariēn Kris, mamhousari minraha me. Mətə hənūə tuhousi əpune in.

³⁰ Nəpən piəvtaha me həregi, həuvehi Sol, mheiwaiu mhəuvən fwe ia təsi ia taon nəha Sisaria, mhərhi pen i ramevən fwe taon nəha Tasas.

³¹ Ia nəpən nəha nakalasia me pam fwe tənə Jutia, mine tənə Kalili, mine tənə Sameria hamarə ia nəmərinuiēn. Iərmama riti riwən ramometə irəha. Nənimwin Ikinan ramasitu ia nīrəha, mamərpwi əknekin irəha. Nəpən irəha kamhavən, mamhəsia i Iərimənu səvənraha, in ramo irəha kamhəpik mwi.

Aeneas mine Tokas

³² Pita ramevān ia kwopun me mamāti pen nakalasia me. Ia nāpin nāha reiwaiu pehe mwi fwe ia taon nāha Lita mā trāti pen nārmama me sāvai Kumwesān fwe ikin.

³³ Iārmama riti ia taon nāha nāghin nā Aeneas. Nuk eit ramapri a ia kafete. Nisun mi krouemhā ko ripkavān mhā.

³⁴ Pita rini pen tukwe in mā, “Aeneas, Iesu Kristo tro amasan nīpwram. Ōrer, mārfe saim kafete.” Tākwātākwuni a Aeneas rārer.

³⁵ Nārmama me pam fwe Lita mine Saron hātoni iamā nāha hārārig mhāuvehe ti Iārimānu.

³⁶ Ia taon nāha Jopa, pran riti ramahatātā ia Iesu. Nāghin nā Tapita. Nīpwrai nāhag nāha ia nāgkariien Kris in i mā Tokas. Ia nāpin me prān nāha ramo wok amasan, mamasitu ia nārmama sāmame nautā sāvānraha riwān.

³⁷ Ia nāpin riti, in ruvehi nemhāien riti, memhā. Irāha haikuas ia nīpwrān, mhāmri pen ia nākwai nimwā sāvānhi ia rum riti fwe irānhā.

³⁸ Taon nāha Jopa ipaka ti taon nāha Lita. Nāpin nārmama me sāvai Iesu fwe Jopa hāregi Pita mā in fwe Lita, hārhi pen iārmama kēru mā trouevān rouni pen tukwe in mā tiruvehe akwauakw, mātoni ro irāha.

³⁹ Ro iamānhi irā Pita rārer, mukurirā ia nirau i. Nāpin harapirapw fwe imwei Tokas, hāiri in mhāvān fwe ia rum nāha irānhā. Nīpran sāmame nārmān me sāvānraha hāvāmhā kamhārer kuraukurau Pita mamhasak, mamhasansani karkahu me mine tinari me Tokas rimātiri ia nāpin ramarā ihi irāha mīnraha.

⁴⁰ Pita rini pen ti nirāha i mā tuhāvān fwe iruā. Nāpin hāier irā, in rinimwi nukurhun mi māfwaki, muvsai, māti pen mātoni nīpwrai prān nāha, mīni mā, “Tapita, tiko māreri!” Tapita rifi nānimen. Nāpin rātoni Pita, rīskāmter, mākure.

⁴¹ Pita ruvehi rāgin, mīvi utā rārer. Kurirā irā Pita rākwein pen nārmama me sāvai Kumwesān mine nīpran me sāmame nārmān me sāvānraha hāvāmhā hāuvehe. Irāha hātoni mā Tapita ruvāmīru.

⁴² Kurirā irā kamāvisau nāri nāha ia kwopun me pam ia Jopa. Nārmama hāpik hāni nīpārhiēniēn ia Iārimānu.

⁴³ Nānā Pita rarā āpwāmwis ia Jopa irau iārmama riti sā ramo narimnari me ia teki kau. Iārmama nāha nāghin nā Saemon.

10*Kumwesān rāgkiari m Konilias*

¹ Iārmama riti, nāghin nā Konilias, ramarā fwe Sisaria. In iaruagān riti sāvai Rom. In rasori ia naruagān me irāha pam hantret. Kani irāha mā Naruagān me sāvai Itali.

² Konilias in iamāfwaki riti. In mine nārmama pam ia nākwai nimwā sāvānhi kamhāsiai Kumwesān. Konilias rauvei pen mane asori m nākur Isrel trasitu ia nirāha. Ia nāpin me ramāfwaki m Kumwesān sāvānraha.

³ Nāpin riti, ipaka ti tri klok ia nāruarāv, Konilias rātoni vīson riti. Ia vīson nāha agelo riti sāvai Kumwesān ruvnmwā pehe, mīni mā, “Konilias.”

⁴ Konilias rāti pen mātoni agelo nāha, mehekīr, mīni mā, “Iāmā asori, rāfo?”

Miregi agelo rini mā, “Kumwesān ruvāregi raka nāfwakiēn me saim, mātoni narimnari me saim sē ikauvei pen m nārmama sāmame nautā sāvānraha riwān. Rerīn ramrhi ik.

⁵ Tākwātākwuni tikārhi pen nārmama me nepwīn hāvān fwe taon nāha Jopa pwāh hāiri iārmama riti nāghin nā Saemon kani mwi in mā Pita mhāiri mhāuvehe.

⁶ In ramarā ia nimwā sāvai iārmama riti sā ramo narimnari me ia teki kau. Nāghin nā Saemon. Nimwā sāvānhi ipaka ti tāsī.”

⁷ Nāpin agelo rāpwāh in mamevān, Konilias rākwein iārmama kēru sā krauo tukwini nari mīn, mākwein mwi iaruagān riti ia nirāha sāmame kamho nākwān. Iaruagān nāha in mwi iamāfwaki riti. Irāhar haruvehe

⁸ nānā Konilias rini irapw narimnari me pam mīnrahar, mārhi pen irāhar, harevān fwe Jopa.

Pita rātoni vīson riti

⁹ Kini rakwakwi irā, ia kurkwai nāpin ia ran, nāpin irāhar haruvehe ipaka ti taon nāha Jopa, Pita rutā pen fwe tākure nimwā mā trāfwaki.

¹⁰ Riregi nukumhā rināhi, mokeikei mā trāni nari. Nāpin irāha kamhāvāni ihi nāveginien sēnāni, in rātoni vīson riti.

¹¹ Ia vīson nāha rātoni kāpuapen reitehi, nānā, nari riti rāmwhēn ia tāpolēn asori kauvehi ia kona kefā sāvānhi rameiwaiu irapw pehe ia tīprānā.

¹² Ia nəkawai tapolen naha, nərimituru me səpəmsəpə mine snek me mine menu me i kamhəivə ia nimagouagou.

¹³ Pita rirəgi reri iərmama riti rini mə, “Pita, tiko mərər, mousi əpune nəri nə riti, məni.”

¹⁴ Mətə Pita rini mə, “Rekam, İərimənu! İou iapkəni mhə ihi nari riti ikiməni mə tukəpwəh nəniiən, uə nari riti sə rəmkemik ia nənimen.”

¹⁵ Miregi reri iərmama naha rəgkiari mwi min mə, “Nəfe Kumwesən rıməni mə rəmher, tikəpwəh nəniiən mə rəmkemik.”

¹⁶ Nəgkiariien naha ruvehe ti Pita m kahar, nənə tapolen naha kuvehi utə revən fwe ia neiai.

¹⁷ Kurirə ikin Pita ramətərig mə trəfukurən nıpwrai vison naha in rinətəni. İərmama kahar Konilias rərhi pen irəhar, harətui, mharənətə raka nimwə səvəi Saemon, mamharərər ia kwəruə səvənhi fwe iruə.

¹⁸ İrəhar harəkwein pen, mharəres mə, “İərmama riti nəghin nə Saemon kani mwi in mə Pita ramarə ia kwopun i uə rekəm?”

¹⁹ Pita rerin ramrhi ihi vison naha rinətəni mamətərig tukwe. Ia nəpin naha Nənimwin İkinan rini pen tukwe in mə, “Ətə ro. İərmama kahar fwe kamharətui ik.

²⁰ Tikərə, meiwaiu, mevən kimiaha minrahar. Tikəpwəh nehekieren, ti nəri nə mə iou iakərhi pehe irəhar haruvehe.”

²¹ Ro iamınhi irə Pita reiwaiu, mevən ti iəmənmirəhar naha, mını mə, “İou i iərmama nə hiamarətui. Hiaruvehe ti nəfe?”

²² Miregi harni pen tukwe in mə, “Konilias, iəmə asori riti səvəi naruağən me, rərhi pehe kimrahar. In iəmə atukwatukw sə ramsiai Kumwesən. Nəkur İsrel me pam həgnəgini in mə in iəmə amasan riti. Ağelo ikinan riti səvəi Kumwesən rini pen ti Konilias i mə trəkwein pehe ik mə tikevən fwe nimwə səvənhi pwəh in rirəgi nəgkiariien səim.”

²³ Miregi Pita rini pen ti nirəhar i mə “Kimirəhar tiharuvnimwə pehe pwəh sapri. Trakwakwi a saməuvən.”

Pita revən mətoni Konilias məvisau nəgkiariien amasan min

Kini rakwakwi irə, Pita rətui ia nəpnəpin, mhəier irəha minrahar. Piəvtaha me nepwin səməme kamharə fwe Jopa həkurirə in.

²⁴ Nənə rakwakwi mwi irə, həuvən mhəpirapw fwe ia Sisaria. Konilias rameitenhi irəha. In rinoeite raka nərmama ia kwənəkwas səvənhi mine in me nepwin fwe ia nəkawai nimwə səvənhi.

²⁵ Nəpin Pita ruvehe ipaka ti nimwə səvəi Konilias, Konilias ruvehe, minimwi nukurhun mi ia nənimen, mamsiai in.

²⁶ Mətə Pita rivi utə, mını mə, “Ərer, iou iakəmwhen a ia niram.”

²⁷ İrau krouəgkiari, rouuvnimwə. Nəpin Pita rəti pen mətoni nərmama həpik hənəusəsimwin raka irəha me,

²⁸ in rini pen ti nirəha i mə, “Kimiaha i hiəuvəukurən raka mə Loa səkimaha nəkur İsrel raməsisəg əknəkin kimaha. Ko iahəpkuvnimwə mhə ia nəkawai nimwə me səvəi nərmama me rıpkə mhə irəha nəkur İsrel uə mamhavən pəri kimaha minraha. Mətə Kumwesən ro iakətoni mə ko iakəpwəh nəniiən mə iərmama riti in rəmkemik ia nənimen.

²⁹ Ro pen nəpin hiəkwein iou mə takuvehe, iakuvehe a, məpwəh nəniiən nari riti. Nənə təkwtəkwni iakwə takəres kimiaha i mə hiəkwein pehe iou ti nəfe?”

³⁰ Miregi Konilias rini mə, “İrəkahar ia nəruarəv, rəmwhen təkwtəkwni, iakaməfwaki ia nəkawai nimwə səiəu. Nənə iakətə iərmama riti ramərər ia nənimek. Tinari səvənhi rəpsan.

³¹ Rini pehe tukw iou i mə, “Konilias, Kumwesən ruvəregi raka nəfwakiien me səim. Rerın ramrhi narimnari me səim sə ikauvei pen m nərmama səməme nautə səvənraha riwən.

³² Tikərhi pen nərmama nepwin həuvən fwe taon naha Jopa mə tuhəres iərmama riti nəghin nə Saemon Pita. Ramarə ia nimwə səvəi iərmama riti nəghin mwi nə Saemon. In iəmə sə ramo narimnari me ia teki kau. Nimwə səvənhi ipaka ti təsi.’

³³ Ağelo naha rini iamınhi, ro pen təkwtəkwni a irə iakərhi pehe nərmama me nepwin tukw ik. İk iko noien amasan müvehe tukumaha i. Təkwtəkwni kimaha pam iahaməkure ia kwopun i ia nəmri Kumwesən, mamheitenhi mə tahəregi nəfe nəgkiariien in ruvei pehe mik mə tikini pehe tukumaha i.”

³⁴ Ia nəpin naha Pita rinaməgkiari mını minuə, “İakətə pərhiən mə Kumwesən ramo rəmnəmwhen ia nərmama me pam.

³⁵ Trini minuə iərmama riti ramsiai in, mamə noien amasan, Kumwesən trəkwein amasan irə. Nəri auər a mə iəmə naha in iəmə İsrel uə in iərməpə.

³⁶⁻³⁷ Kimiaha hiäkukuræn nægkiariien naha Kumwesæn rinærhi pen ti nækur Isrel. Ramævisau nægkiariien amasan sævai namærinuuen kauvehi raku pen ti Iesu Kristo sæ in Iærimænu sævai narimnari me pam. Kinostat kini irapw nægkiariien amasan naha ia tønæ Kalili fwe kupwæn næpin Jon rinævisau raka mæ nærmama tuhamækeikei mho paptæes. Kini irapw fwe ia kwopun me pam ia tønæ Jutia.

³⁸ Kimiaha hiäkukuræn mwi navænien sævai Iesu, iamæ Nasaret. Fwe kupwæn, Kumwesæn ruvei pen Nænimwîn Ikinan mine niskaiien min. Nønæ ti næri næ mæ Kumwesæn ramaræ tukwe, Iesu ramevæn ia kwopun me, mammo noien amasan. Nærmama sëmæme kamharæ ia rægi Setan, in rapeki raka iræha, mamomasan iræha.

³⁹ Kimaha i iahænætoni narimnari me naha Iesu rino fwe tønæ sævai nækur Isrel mine ia Jerusalem. Iræha hæruu tæriini pen in ia nei kamarkuauu, remha.

⁴⁰ Mætæ ia næpin særo kahar iræ, Kumwesæn ro in rætui mwi ia nemhæien sævænhi. Kuriræ iræ Iesu rier irapw ti nærmama.

⁴¹ In ripkier irapw mhæ ti nærmama me pam, mætæ rier irapw tukumaha i sëmæme Kumwesæn rinærpwi rægin ia kimaha mini mæ tahætoni. Næpin Iesu rinætui mwi ia nemhæien sævænhi, kimaha iahani pæri nari, mhænimwi pæri kimaha min.

⁴² In rini pehe tukumaha i mæ tuhamækeikei mhævisau m nærmama, mhæni irapw mæ Kumwesæn ruvævehi uta raka in. Iesu naha in naha iarmama sæ trækiri noien me sævai nærmama me pam, nærmama kamhæmiru mine sëmæme hæuvamha.

⁴³ Profet kupwæn me pam hægkiari ia Iesu naha, mamhæni mæ nærmama sëmæme kamhatætæ iræ, ti næri næ mæ kamhæni nipærhienien ia næghin, Kumwesæn trenouenou noien æræha me sævænraha, mæpwæh nærpwinien."

⁴⁴ Næpin Pita ramægkiari ihi, Nænimwîn Ikinan reiwaiu ia nærmama me pam naha kamhatærig ia nægkiariien sævænhi.

⁴⁵ Nækur Isrel me naha kamhæni nipærhienien ia Iesu hamæuku pen fwe Jopa iræha Pita hamærkærinari ti næri næ mæ Kumwesæn rærhi irapw Nænimwîn Ikinan, muvei pen mwi m nærmama me naha ripko mhæ iræha nækur Isrel.

⁴⁶ Hamærkæri asori nari ia niræha ti næri næ mæ kamhæregi iræha kamhægkiari ia nægkiariien me sæpæmsæpæ, mamhægnægini Kumwesæn ti narimnari amasan me sæ rino.

Ia næpin naha Pita rini mæ,

⁴⁷ "Ko iarmama riti ræsisæg nærmama me naha mini mæ tuhæpwæh noien paptæes ia nui? Iræha hæuvævehi raka Nænimwîn Ikinan ræmwhen mwi ia kitaha."

⁴⁸ Ro iamînhi iræ Pita rini nækwan mæ tukamækeikei ko paptæes ia niræha ia næghi Iesu Kristo. Næpin kino raka paptæes ia niræha, hæres pen Pita mæ traræ pæpim iræha minraha.

11

Pita ramægkiari m nakalasia me fwe Jerusalem

¹ Aposol me mine piævtaha me fwe ia tønæ Jutia hæregi mæ nærmama me ripko mhæ iræha nækur Isrel, iræha mwi hæuvæni nipærhienien ia nægkiariien sævai Kumwesæn.

² Ia næpin naha Pita rutæ pen fwe Jerusalem. Nækur Isrel me næpwin fwe ikin kamhæni nipærhienien ia Iesu, mamhæni mwi mæ nærmama me i ripko mhæ iræha nækur Isrel tuhamækeikei mhæuvæn kuvehi ninhum minraha ti Loa sævai Moses. Nækur Isrel me i hæski Pita,

³ mhæni pen tukwe mæ, "Ræfo ikuvnimwæ mæni pæri nari kimiaha nærmama me naha kæpwæh nuvehiien ninhum minraha?"

⁴ Pita riskæmter, mini pen ti niræha i narimnari me sæ kino. In rini fwe nukunen muvehe, mini mæ,

⁵ "Kupwæn, iakamæfwaki fwe taon naha Jopa. Nønæ iakætoni vison riti. Nari riti ræmwhen ia tapolen asori kauvehi ia kona kefæ sævænhi ruku pen ia neiai meiwaiu irapw pehe ipaka tukw iou.

⁶ Iakæti pen mætæ amasan ia nækwan mætoni nærimiru me sæ hæpou mine sæ kamhæhekir mine snek me mine menu me sæ kamhæivæ ia nimagouagou.

⁷ Nønæ iakregi reri iærmama riti rini pehe tukw iou i mæ, 'Pita, tikærer, mousi æpune næri næ riti, mæni.'

⁸ Mætæ iakini mæ, 'Rækæm, Iærimænu! Iou iapkæni mhæ ihi nari riti ikimæni mæ tukæpwæh næniien, uæ nari riti sæ ræmkemik ia nænimem.'

⁹ Miregi reri iærmama naha ruku pen fwe ia neiai, mini mwi ma, 'Nafe nari Kumwesən riməni mə rəmher, tikapwəh mwi niniien mə rəmkemik.'

¹⁰ Nægkiariien naha ruvehe tukw iou m kahar. Nənə kuvehi utə tapolen naha revən mwi fwe ia neiai.

¹¹ Təkwtəkwuni a irə, iærmama kahar haruvehe mharapirapw ia nimwə naha iakamarə irə. Iærmama riti fwe Sisaria rinərhi pehe irəhar haruvehe tukw iou.

¹² Nənə Nənimwīn Ikinan rini pehe tukw iou i mə, 'Tikevən kimiaha minrahar, məpwəh nehekiriēn.' Ro pen iakevən. Piəvtaha me i sikis irəha mwi həkurirə ia nirak. Iahəuvən, mhəuvnimwə ia nimwə səvəi iærmama riti fwe Sisaria. Nəghin nə Konilias.

¹³ Nənə in rini pehe tukumaha i mə rinətə agelo riti ramərer ia nəkwai nimwə səvənhi, mani pen tukwe in mə, 'Tikərhi pen nərmama nepwīn həuvən fwe taon naha Jopa mhəiri iærmama riti nəghin nə Saemon Pita mhəiri mhəuvehe.

¹⁴ In trini pehe nəgkiariien riti tukw ik. Nægkiariien naha truvehimiru ik mine nərmama me pam ia nəkwai nimwə səim.'

¹⁵ Nənə ia nəpīn naha iakinaməgkiari irə, Nənimwīn Ikinan reiwaiu ia nirəha, mo rəmwhen rino ia kitaha fwe kupwən.

¹⁶ Ia nəpīn naha rerik rirhi nəgkiariien səvəi Iərimənu. In riməni mə 'Jon rino paptəes ia nui, mətə Kumwesən tro paptəes ia kimiaha ia Nənimwīn Ikinan.'

¹⁷ Fwe kupwən, nəpīn kitaha i nəkur Isrel səni nīpərhiēnien ia Iesu Kristo Iərimənu səkitaha, Kumwesən ruvei pehe Nənimwīn Ikinan m kitaha. Nənə sətoni ruvei pen rəmwhen a mwi m nərmama me naha rīpko mhə irəha nəkur Isrel. Ro iamīnhi irə iou nəfe iærmama mə takərer məsisag Kumwesən?'

¹⁸ Pita rəgkiari pam. Nənə nəpīn həregi nəgkiariien naha, həpwəh mwi nəgkiariien, mətə kamhəgnəgini Kumwesən mə, "Nəri naha Kumwesən rino raka suatuk səvəi nərmama rīpko mhə irəha nəkur Isrel, irəha mwi ko hərərig ia noien ərəha me səvənraha, nənə mhəuvehi nimiruien."

Nakalasia me fwe Antiok

¹⁹ Nərmama me səvəi Iesu səməme hənəp kirkiri fwe kupwən, ti nəri nə mə kousi əpune Stifen nənə kənamometə mwi irəha, hap mhəuvən isipwīn mheste nari fwe Fonisia, mine Saepiras, mine Antiok, mamhəvisau irapw nəgkiariien amasan səvəi Iesu m nəkur Isrel əpa.

²⁰ Mətə nepwīn, nəkur Saepiras mine Saerin, həuvehe ia Antiok, mamhəvisau irapw Iesu Iərimənu m nəkur Kris mwi.

²¹ Niskaiēn səvəi Iərimənu ramarə mwi ti nirəha. Ro iamīnhi irə nərmama həpik həni nīpərhiēnien ia nəgkiariien səvənraha, mhərari, mhəuvehe ti Iərimənu.

²² Nəpīn kəvisau pen m nakalasia me fwe Jerusalem mə nərmama me nepwīn fwe Antiok həuvəni nīpərhiēnien ia Iərimənu, hərhi pen Panapas ramevən fwe ikin.

²³ Nəpīn Panapas rier pen fwe Antiok, mətəni namasanien səvəi Kumwesən ramarə pərhiēn ti nirəha, rerin ragien. In rərpwi əknekin irəha mamīni mə, "Kimiaha pam tihaməkeikei mhəkwtəmhiri əknekin Iərimənu. Nətərigien səkimiaha trəpwəh nīmweiiēn."

²⁴ Panapas in iəmə amasan riti. Rerin rukuər ia Nənimwīn Ikinan. Nahatətəien səvənhi riskai. In rivi nərmama həpik həuvehe ti Iərimənu.

²⁵ Kurirə irə rier mevən fwe Tasas mə trətui Sol.

²⁶ Nəpīn rətəni, riri Sol rourərig rouvehe mwi ia Antiok. Meste nuk kuatia irau krouarə irəha nakalasia me fwe ikin, rouahatən nərmama me həpik. Fwe ia Antiok kiməkupwən kisegi pen nəhag naha "Kristin me" m nərmama me səvəi Iesu.

²⁷ Ia nəpīn naha profet me nepwīn həuku pen fwe Jerusalem, mheiwaiu pehe Antiok.

²⁸ Irəha riti nəghin nə Akapus rīskəmter. Nənimwīn Ikinan ruvei pen nəgkiariien min mə trukupwən mini irapw mə rīpko mhə tui nukumhə asori riti trahi nərmama pam ia tiprənə i. (Nukumhə naha ruvehe ia nəpīn naha Klotias ramərimənu ia nitətə səvəi nəkur Rom.)

²⁹ Akapus rini irapw nəgkiariien naha ro pen piəvtaha me fwe Antiok rerinraha ramrhi mə tuhəuvei pen mane me nepwīn rəmwhen ti nirəha kuatia kuatia, mhərhi pen i revən trasitu ia nərmama me səvəi Iesu səməme kamharə fwe ia tənə Jutia.

³⁰ Nənə ho. Həuvei pen mane ia rəgi Sol mine Panapas mə irau trouvehi, rouevən rouvei pen m elta me səvəi nəfwakiēn fwe Jerusalem.

12

Kīg Herot rousi əpune Jemes

11:12: Wok Me 10:23,45 11:14: Wok Me 16:31 11:15: Wok Me 2:4 11:16: Wok Me 1:5 11:18: Wok Me 13:48, 14:27 11:19: Wok Me 8:1-4 11:21: Wok Me 2:41 11:22: Wok Me 4:36 11:23: Wok Me 13:43 11:24: Wok Me 2:41, 6:5 11:25: Wok Me 9:30 11:26: 1Tes 4:16 11:27: Wok Me 13:1, 15:32 11:28: Wok Me 21:10
11:30: Wok Me 12:25

¹ Ia nəpin nəha Kig Herot^a rinamometə nakalasia me nepwin,

² mini pen ti nərmama me səvənhi mə tuhəuvən mhəkwətəmhiri Jemes piəvi Jon. Irəha həuvən mhəkwətəmhiri, mhərai əpune in ia nau.

³ Nəpin Herot rətoni mə nəkur Isrel^b rerinraha ragien ti noien nəha, in revən, mərhi pen nərmama me səvənhi mə tuhəuvən mhəkwətəmhiri mwi Pita. Nometəien nəha kino ia nəpin atukwatukw səvəi Pasova mine nəveginien asori nəha nəkur Isrel hani bred sə yis riwən irə.

⁴ Nəpin həkwtəmhiri Pita, həuvehi puvnimwə ia kalapus. Herot ruvehi pen in ia rəgi naruagən me kusen kefə. Naruagən me kefə ia kusen kuatia. Rerir rirhi mə nəveginien asori tro sampam, nənə in rivi irapw Pita ia nəmri nərmama.

⁵ Pita raməmak ia kalapus, mətə nakalasia me kamhəfwaki m Kumwesən tukwe, mhəpəkwis mhə.

Agelo riti riri raka Pita ia kalapus

⁶ Herot rerin ramrhi mə trakwakwi rivi irapw Pita ia nəmri nərmama. Ia nəpin nəha, ia nəpin, Pita ramapri ia kurkwai iaruagən mi kəru. Kərihi tərini in ia jen kəru. Iaruagən mi kəru krouərer ia təpinhə səvəi kalapus rouətui ti nərmama me fwe imwə mə riti trəpwəh napien.

⁷ Təkwtəkwni a agelo riti səvəi Iərimənu rier irapw. Nipwran rəhiapw məhiəpw in rum nəha Pita ramapri ikin. Agelo nəha rousi nikare Pita, məsuəpwiri in, mini mə, “Əskəmter akwauakw!” Ia nəpin nəha jen rier raka ia rəgi Pita.

⁸ Nənə agelo rini pen tukwe in mə, “Ətoti, muvehi pen səim put.” Pita rətoti, muvehi pen səvənhi put. Nənə agelo rini pen tukwe in mə, “Arkahu ia səim karkahu əpwəmwis, mukurirə iou.”

⁹ Pita rier irapw ia rum səvənhi mukurirə agelo nəha, mipkukurən mhə mə nəfe nəha agelo ramo irə ro nipərhiənen, mətə rerin rirhi mə raməməkrəha.

¹⁰ Irau krouəri raka iaruagən sə ramərer kupwən mamətui ti nərmama me mə riti trəpwəh napien, rouəpi raka mwi iaruagən sə resi pen, roueste təpinhə sampam kino ia əəan. Nərmama me kamhəukurau irə mamhəuvən fwe taon. Təpinhə nəha rəsevər atukw a ti nirau i, nənə irau krouier irapw, rouevən roueste suatuk riti. Təkwtəkwni a agelo rəpwəh Pita mamevən.

¹¹ Ia nəpin nəha Pita rətə mukurən nəfe kino min, mini mə, “Təkwtəkwni nəha iakukurən mə nipərhiənen. Iərimənu rərhi irapw pəhe agelo səvənhi, muvehi raka iou ia rəgi Herot mine ia narimnari me sə nəkur Isrel rerinraha ramrhi mə tuko ia nirak.”

¹² Nəpin Pita rukurən, revən ia nimwə səvəi Meri, mama səvəi Jon sə nəghin riti mwi nə Mak. Nərmama həpik hənəusəsəimwin raka irəha me fwe ikin, mamhəfwaki.

¹³ Pita revən mikunkun ia təpinhə ia kwəruə fwe iruə. Rota, pran riti sə ramasitu, mamə tukwini nari fwe ia nəkwai nimwə səvəi Meri, in riregi, mevən ipaka ti təpinhə mamətərig.

¹⁴ Nəpin riregi reri Pita, rukurən mə Pita nəha. Nənə rerin ragien pik. Rota rəpwəh nəsevəriən ia təpinhə, mətə raiu a, mirərig, mevən fwe nəkwai nimwə, mini pen ti nirəha i mə, “Pita i ramərer iruə.”

¹⁵ Miregi irəha həni pen tukwe in mə, “Ikamenin.” Mətə Rota rini mə, “Rekəm, iakani pərhiən.” Miregi həni mə, “Rosi agelo nəha səvənhi uə?”

¹⁶ Mətə Pita rakunkun ihi ia təpinhə. Nənə irəha həuvən, mhəsevər ia təpinhə. Nəpin hətoni Pita, nənimənraha rier.

¹⁷ Ia nəpin nəha Pita ruvehi utə rəgin miripwi tete irəha mə tuhafafa. Kurirə irə rini irapw Iərimənu rinəfuvehi raka in ia kalapus, marə mini mwi mə, “Kimiaha tihaməkeikei mhəvisau pen narimnari me i m Jemes^c mine piəvtaha me.” Nənə Pita rier, mevən ia kwopun əpə riti.

¹⁸ Kini rakwakwi irə, ia nəpnəpin, naruagən me fwe ia kalapus kamhəhekir, mhəreirei mə Pita ruvəku.

¹⁹ Nəpin Herot ramətui amasan Pita, mətəni mə riwən, rəres pen naruagən me səməme kamhərer tukuahag nərmama me fwe ia kalapus mə Pita ruvəwəku, mətə irəha həreirei. Ro pen Herot rini nəkwən mə tukousi əpune irəha. Kurirə ikin in rier ia tənə Jutia, meiwaiu pen fwe taon nəha Sisaria, mamarə fwe ikin.

Herot remhə

^a **12:1:** Herot i mwipwi Herot nəha rinousi əpune nəkwərəkəwərha me nəpin Iesu rətui irə. **12:3:** Wok Me 4:3

^b **12:3:** Ro stat ia Wok Me sə rasori twelef mamevən nəpin ripik nəgkiariien i “nəkur Isrel” raməgkiari ia nəkur Isrel səməme həpkini mhə nipərhiənen ia Iesu. **12:5:** Jem 5:16 **12:6:** Wok Me 5:23 **12:10:** Wok Me 5:19 **12:12:** Wok Me 12:25, 15:37 **12:15:** Wok Me 26:24, Mat 18:10 **12:17:** Wok Me 13:16, 19:33, Wok Me 21:40 ^c **12:17:** Jemes i in Jemes piəvi Iesu. **12:18:** Wok Me 5:22-24

²⁰ Ia nəpin nəha Herot niemaha raməpi pik ti nəkur Taea mine Saeton. Ro pen nəkur asori me səvəi taon mi nəha housəsımwin irəha me ia kwopun kuation. Irəha həkupwən mhətoni Plastus, iərmama riti sə ramətui ti nimwə asori səvəi Kig Herot. Irəha həres pen in i mə trasitu ia nirəha. Nəpin hənəres raka nasituien səvənhi, irəha min həuvən mhətoni Herot, mhəres pen in mə trəmri nəməriniuen, ti nəri nə mə nəkur Taea mine Saeton haməkwməni nərmama me fwe ia tənə səvənraha ia nəveginien sə rautə ia tənə səvəi Herot i.

²¹ Nənə Herot rəmri nəpin riti səvənhi trəgkiari irə. Ia nəpin nəha rarkahu tınari səvəi kig, məkure ia kwopun raməkiri nəgkiariien ikin, maməgkiari mınraha.

²² Miregi irəha həkwein əpwəmwis mə, “Reri kumwesən riti nəha. Ripko mhə reri iərmama.”

²³ Təkwətəkwuni a agelo riti səvəi Kumwesən rousi Herot, ti nəri nə mə Herot ripkuvehi utə mhə nəghi Kumwesən. Nənə irəp me hani nəninhe irə, remhə.

²⁴ Ia nəpin nəha nəgkiariien səvəi Kumwesən raupiris mamevən. Nərmama həpik mwi həni nıpərhiendien irə.

²⁵ Panapas mine Sol krino sampam ia wok sə kinərhi pen irau tukwe. Kurirə irə krouier ia Jerusalem, rourərig, rouevən fwe Antiok. Jon sə nəghin riti mwi nə Mak irəhar mınrau.

13

Kumwesən rərpwi rəgin ia Panapas mine Sol mə irau trouwok səvənhi

¹ Nakalasia me fwe Antiok, nəpwin profet me mine nəpwin nahatən me: Panapas, mine Sol, mine Simeon (Simeon in iəmə pītəv), mine Lusias (iəmə Saerin), mine Manaen (in rıməpwinari pəri irau Herot Antipas, iəmə asori sə ramərımənu ia tənə Kalili).

² Ia nəpin riti, irəha həpkani mhə nari, mamhəfwaki m İərimənu. Nənə Nənimwin İkinan rini pen ti nirəha i mə, “Tihəmri əpə Panapas mine Sol. İakinəkwain irau mə trouwok riti səiou.”

³ Ro iamınhi irə irəha həpwəh mwi naniien nari, mhəmrutə rəginraha ia nirau, mhəfwaki mınrau, mhərhi pen irau mə trouevən rouowok.

Panapas mine Sol fwe Saepras

⁴ Nəpin Nənimwin İkinan rınərhi pen raka Panapas mine Sol, irau kroueiwaiu pen fwe taon nəha Selusia. Ia kwopun nəha krouəputə ia nitətə riti rouevən fwe ia tənə əmweris nəha Saepras.

⁵ Nəpin krouəpirapw fwe taon nəha Salamis, krouevən rouni irapw nəgkiariien amasan səvəi Kumwesən fwe ia nəkwai nimwəfwaki me səvəi nəkur Isrel. Jonmak ramarə irəhar mınrau, mamasitu ia nirau.

⁶ Irəhar harevən mharəpi sımwin ia tənə əmweris nəha, mharier pen ia taon nəha Pafos. Ia kwopun nəha harətoni kleva riti nəghin nə Parjisas. In iəmə Isrel riti. Ramini mə in profet, mətə neikuəien.

⁷ Kleva nəha ramowok irau Sejas Polas, iəmə Rom riti sə ramərımənu ia tənə əmweris nəha Saepras, mukurən mwi nari. Nəpin riti Sejas Polas rəkwein Panapas mine Sol, in rokeikei mə triregi nəgkiariien səvəi Kumwesən.

⁸ Mətə Parjisas sə nəghin riti mwi mə Elimas (nıpwrəi nəhag nəha kleva) in ramərai raka nəgkiariien səvənrau, mamousari mə truvisini nətərigien səvəi iəmə asori nəha mə trəpwəh niniien nıpərhiendien ia Iesu.

⁹ Mətə Sol (kani mwi in mə Pol) rerin ruvehe mukuər ia Nənimwin İkinan. In rəti pen mətətoni kleva nəha,

¹⁰ mini mə, “Ik tını Setan. Ik iəmə ikəmwəki narimnari amasan me pam. Rerim rukuər ia neikuəien mine nifeifeiien ərəha me. Nəpin me pam ikamo suatuk atukwatukw səvəi İərimənu, ramikou.

¹¹ Ətə ro! Təkwətəkwuni nəha rəgi İərimənu raməmak ia niram. Nənimem trifwə. Tikəpwəh mwi nətoniien niranien rəpwəmwis kwopti.” Təkwətəkwuni a nari riti ramwhen nise napw rıpitəv muvehe muvegi nənimen. Parjisas raman, mamətui iərmama riti truvehi rəgin miri in.

¹² Nəpin iəmə asori nəha Sejas rətoni, nənimen rier ti nəgkiariien səvəi İərimənu sə krınouahatən in irə. Nənə in rini nıpərhiendien irə.

Pol mine in me nəpwin həuvən fwe Antiok ia Pisitia

12:20: 1King 5:11, Esik 27:17 12:23: Dan 5:20 12:24: Aes 55:11, Wok Me 6:7, 19:20 12:25: Wok Me 11:29-30,
Wok Me 12:12, 15:37 13:1: Wok Me 11:27 13:2: Wok Me 9:15 13:3: Wok Me 6:6 13:4: Wok Me 15:39
13:5: Wok Me 12:12, 13:13 13:8: 2Tim 3:8 13:11: Wok Me 9:8

¹³ Ia nāpin naha Pol mine in me nepwin hāputā ia nitātā riti fwe Pafos, mhāier, mhāvən fwe Peka, taon riti ia profens naha Pamfilia. Ia kwopun naha Jonmak rāpwāh irāha mirārig mevən fwe Jerusalem.

¹⁴ Irāha hāier fwe Peka, mhāvən, mhāvən fwe taon naha Antiok ia profens naha Pisia. Ia Sapat hāvūnīm wā ia nākwai nimwāfwaki sāvai nākur Isrel, mhākure.

¹⁵ Iārmama riti rāvsini irapw nāgkiariien me nepwin ia Loa sāvai Moses mine nāgkiariien me nepwin ia nākukuā me sāvai profet kupwən me. Nāpin iārmama naha rāvsini pam, nāmā asori me sāvai nimwāfwaki naha hārhi pen nāgkiariien revən ti Pol mine in me nepwin mini mā, “Piānmaha me, trini minuā nāgkiariien riti hiānuā tihāni irapw mhasitu ia nārmama, hāni irapw.”

¹⁶ Ro iamīnhi irā Pol rīskānter, muvehi utā rāgin, mini mā: “Kimiāha nākur Isrel mine kimiāha rīpko mhā kimiāha nākur Isrel mātā hiamāsiai Kumwesən sākīmaha. Kimiāha pam tihātārig iou.

¹⁷ Fwe kupwən Kumwesən sākīmaha nākur Isrel rinārpwi rāgin ia kaha kupwən me sākīmaha. Nāpin nākwār hākwarha me sāvānrāha hāvūn mamharā fwe ia tənā ljiḡ, ro irāha hāuvehe mhāpik. Ia nīskaiien sāvānhi, in riri raka irāha.

¹⁸ Ia nuk foti, in ramarā irāha mīnrāha fwe ia kwopun akwesakwes ikin. Irāha kamho noien ērāha, mātā in rīpkāpwāh mhā irāha

¹⁹ Kurirā irā in rousi āpune nārmama me naha kamharā ia tənā Kenan. Nārmama me naha hamāuku pen ia kwānākwus me irāha pam sefen. Nāpin Kumwesən rousi āpune irāha mo sampam, in ruvei pen tənā sāvānrāha m kaha kupwən me sākīmaha. Nānā ro sāvānrāha i.

²⁰ Narimnari me naha ruvei nuk me irāha pam ipaka ti fo hantret fifti mine.

Kurirā ikin Kumwesən ruvehi utā nārmama me naha kani irāha mā ‘Jaj me.’ Irāha hāiri kaha kupwən me sākīmaha, mhāuvehe mheste nāpin sāvai Samuel Profet.

²¹ Ia nāpin naha kaha kupwən me sākīmaha hāres pen Kumwesən mā ko rāsēni kig riti rārimānu ia nīrāha. Nānā Kumwesən ruvei pen Sol, tīni Kis, mīnrāha. Sol nā ruku pen ia kwānākwus sāvai Penjamīn. In ramārimānu ia nīrāha mēste nuk foti.

²² Kurirā ikin Kumwesən ruvehi raka Sol naha, nānā muvehi utā Tēvit mā truvehe mo kig sāvānrāha. Kumwesən rāgkiari irā, mini mā, ‘Iakinātā raka mā Tēvit, tīni Jese, in iārmama riti sē rerik rokeikei. In tro pam nāfe iakini pen tukwe.’

²³ Rāmwhen mā Kumwesən rino raka promes kupwən mā tro, in rārhi pehe iārmama riti ia kwānākwus sāvai Kig Tēvit mā truvehe muvehimīru nākur Isrel. Iārmama naha Iesu.

²⁴ Ia nāpin naha Iesu rāpwāh ihī noien wok sāvānhi, Jon ramāvisau irapw m nākur Isrel me pam mā irāha tuhāmākeikei mhārārig ia noien ērāha me sāvānrāha, nānā mhō paptaes.

²⁵ Nāpin Jon ruvehe ipaka ti noien sampam ia wok sāvānhi, ramini mā, ‘Rerimāha ramrhi iou mā iou sin? Rīpko mhā iou iārmama sē hiameitenhi. Mātā tihātārig iou. Iārmama riti naha rauvehe kurirā ia nīrak. Iapkamwhen mhā mā takifi raka put ia nisun.’

²⁶ Nārman, piak me, kitaha sāmāme sāmāuku pen ia kwānākwus sāvai Epraham, mine kimiāha iesa rīpko mhā kimiāha nākur Isrel, mātā hiamāsiai Kumwesən sākīmaha, tukutaha i, Kumwesən rārhi pehe nāgkiariien i sē rauvehimīru nārmama.

²⁷ Nāpin Iesu ruvehe, nārmama sāmāme kamharā fwe Jerusalem mine nāmā asori me sāvānrāha hāpkātā sas mhā in, mhāreirei mwi nīpwrai nāgkiariien sāvai profet kupwən me kamāvisau irapw ia Sapat me pam. Ro iamīnhi irā irāha ho nāgkiariien me naha hāuvehe mhāukuā. Hākiri Iesu mā tramākeikei memhā.

²⁸ Irāha hāpkātā mhā noien ērāha riti rino rāmwhen mā tukousi āpune in tukwe, mātā kamhāmwur ihī a, mhāres pen Paelat mā trāsēni pen Iesu ia rāgi nārmama me sāvānhi mā tuhōsi āpune.

²⁹ Nāpin ho pam nāfe Nākukuā Ikinan rīmāni mā tuko irā, huvehi raka nīpwran ia nei kamarkuāui, mhāmri pen ia nīpāgi kārūstereī riti.

³⁰ Mātā Kumwesən rino in rātui mwi ia nemhāien.

³¹ Nāpin Iesu rātui mwi, rier irapw ti nārmama sāmāme hānāmākurirā in fwe ia tənā Kalili meste Jerusalem. Irāha hātā in ia nāpin rīpik. Tākwtākwwi irāha kamhāvisau irapw Iesu m nākur Isrel.

³² Kīmaha iahāuvehe ia kwopun i, mamhāvisau irapw nāgkiariien amasan i m kimiāha. Nāfe Kumwesən rino raka promes ti sākītaha kaha kupwən me mā in tro,

³³ rino m kitaha i nipwnati kaha kupwən me. In rino Iesu rətui mwi ia nemhəien. Rəmwhen mwi nəgkiariien i kimərari pen ia Ol Sam sə rasori kəru rani: 'Ik nərik.

Ipwet iakuvehe mo iou tata səim.'

³⁴ Kumwesən ruvəni raka ia Nəkukua İkinan mə tro Iesu rətui mwi ia nemhəien. Nənə in tripkemhə mhə mwi. Nipwran tripkimərir mhə. Kumwesən rini iamınhi irə minua: 'Nipərhiendien takuvei pehe nari amasan anan me mik səməme iakino raka promes m Kig

Tevit kupwən.'

³⁵ Nənə Kig Tevit rımərari pen nəgkiariien riti mwi ia Nəkukua İkinan. Rıməni mə, 'Tikəpwəh nəseniien nipwrai iəmə ikinan səim rımərir.'

³⁶ Nəpin Kig Tevit ramıru ihi, ramo nəkwai Kumwesən. Kurirə irə remhə. Kınımwi ia kwopun kanımwi kaha me səvənhi ikin. Nipwran rımərir:

³⁷ Mətə Iesu, iəmə nəha Kumwesən rınəsuaıwiri in ia nemhəien, nipwran rıpkimərir mhə.

³⁸ Ro iamınhi irə, piak me, tihaməkeikei mhəukurən nəfe i iakamini irapw tukumiaha i. Iesu i rukurən nuvehi rakaien nərahaien me səkimiaha, mo Kumwesən trəpwəh nərpwinien. Loa səvai Moses ko rıpkifi raka mhə nərahaien me pam səkimiaha.

³⁹ Mətə nərmama me pam səməme kamhəni nipərhiendien ia Iesu, in trifi raka nərahaien me pam səvənraha.

⁴⁰ Kimiaha tihaməkeikei mhəsiari, mamhətərig amasan ia nəgkiariien i, kamo nəgkiariien i profet me həməni treste kimiaha.

⁴¹ 'Hətə amasan kimiaha nəmə hiamaris əkenhin ia nirak.

İa nəpin səkimiaha tako nari riti.

Trini minua iərmama riti rini amasan nəri tukumiaha,

kimiaha tihəpwəh niniien nipərhiendien irə.

Tihərkərinari irə, mhəmhə.'

Nərmama me rerınraha ragien mə tuhəregi nəgkiariien amasan

⁴²⁻⁴³ Nəkur İsel həfwaki pam fwe ia nəkwai nimwəfwaki səvənraha. Nəpin Pol mine Panapas krouier irapw, həres pen irau i mə ko krouvehe mwi ia nikare Sapat, rouni irapw mwi nəgkiariien nəha ti nirəha. Nəkur İsel həpik mine nərmama me həpik səməme rıpkə mhə irəha nəkur İsel, mətə kamharə ia narəien səvai nəkur İsel, irəha kamhəkurirə ia Pol mine Panapas. Nənə irau krouəgkiari minraha rauni mə, 'Kimiaha tihaməkeikei mhəuvehi namasanien səvai Kumwesən, mharə irə, mamhəuvən.'

⁴⁴ İa nikare Sapat irə ipaka nərmama me pam ia taon nəha housəsımwin irəha me mə tuhəregi nəgkiariien səvai İərimənu.

⁴⁵ Nərmama me nəha həpik. Nəpin nəkur İsel hətoni, rerınraha rırhi ərəha Pol. Nəpin in rəgkiari, irəha kamhəni səpə, mamhəni ərəha in.

⁴⁶ Mətə Pol mine Panapas krouəpwəh nehekiriien. İrau krouni mə, 'Kimrau iarouəkeikei roukupwən rouni irapw nəgkiariien səvai Kumwesən tukumiaha i nəkur İsel. Mətə rəfo? Hiəpkəkeikei mhə mə tihəuvehi nimıruuien rerin? Hətə ro! Ti nəri nə mə hiəmərarki karen nəgkiariien səkimrau iamınhi, kimrau trouəpwəh kimiaha, rouevən rouni irapw nəgkiariien i ti nərmama rıpkə mhə irəha nəkur İsel.

⁴⁷ İərimənu ruvəni pehe raka tukumaha i mə tahaməkeikei mhə iamınhi. In rıməni minua:

'Tako ik ikəmwhen ia nukuraanien,

məhiəpwın nərmama rıpkə mhə irəha nəkur İsel.

Tikini pen ti nərmama me ia tənəmtənə me mə takuvehimıru irəha.'

⁴⁸ Nəpin nərmama me nəha rıpkə mhə irəha nəkur İsel həregi nəgkiariien nəha, rerınraha ragien. Həni mə nəgkiariien səvai İərimənu ramasan pık. Nənə sin sin ia nirəha Kumwesən rınərpwi raka rəgin ia nirəha mə tuhəuvehi nimıruuien rerin, irəha həni nipərhiendien ia Iesu.

⁴⁹ İa nəpin nəha nəgkiariien səvai İərimənu rauviris mamevən ia kwopun me ipaka ti taon nəha.

⁵⁰ Mətə nəkur İsel həuvən ti nipran asori me nepwin səməme kamharə ia narəien səvai nəkur İsel mine nəmə asori me səvai taon nəha, mhəvi irəha mə tuhomətə Pol mine Panapas. Nəkur asori me nəha hərhi irapw irau ia tənə səvənraha.

⁵¹ Mətə irau krounouini raka niməkwrur ia nisunrau, rouahatən pen mə nərmama me ia taon nəha həno noien ərəha. Kurirə ikin krauevən fwe taon nəha İkoniam.

⁵² Nənə nərmama me səvai Iesu fwe Antiok rerınraha ragien mukuər ia Nənımwin İkinan.

14

Pol mine Panapas fwe Ikoniam

¹ Fwe taon naha Ikoniam Pol mine Panapas irau pəri krouuvnimwə ia nimwəfwaki səvai nəkur Isrel rouəvisau. Nəvisauvien səvənrau ramanas pik. Ro pen nərmama həpik, nəkur Isrel mine nəkur Kris mwi, həni nīpərhiēnien ia Iesu.

² Mətə nəkur Isrel səmame həpkini mhə nīpərhiēnien ia nəgkiariēn səvənrau ho nərmama me ripko mhə irəha nəkur Isrel niemaha rəpi irəha ti piəvtaha me.

³ Ro pen Pol mine Panapas krouarə əpwəmwis fwe ikin, rouəvisau irapw Iesu Iərimənu rouəpwəh nehekiriēn. Ia nəpin naha Iesu Iərimənu rauvei pen niskaiēn minrau, krauo nīmətətiēn me mine narimnari me nərmama me hətoni mhərkərinari irə. Nəpin nərmama me hətoni, mhətə sas ia nəgkiariēn səvənrau sə raməvisau irapw namasanien səvai Iesu mə ro nīpərhiēnien.

⁴ Nərmama ia taon naha həuui irəha ia kusen kəru. Nəpwin hərəer irəha nəkur Isrel səmame həpwəh niniēn nīpərhiēnien ia Iesu. Nəpwin hərəer irəha aposol mi naha.

⁵ Ia nəpin naha nəkur Isrel nəpwin mine nərmama nəpwin ripko mhə irəha nəkur Isrel mine nəmə asori me səvənraha kamhəni mə tuhouraha irau, mhəkwi əpune irau.

⁶⁻⁷ Mətə irau krouregi, rouap, rouevən fwe Listra mine Tepe, taon mi kəru fwe ia profens naha Likaonia. Fwe ia taon mi naha mine ia rukwənu me ipaka ti nirau, Pol mine Panapas krouəvisau irapw nəgkiariēn amasan səvai Iesu.

Pol mine Panapas fwe Listra

⁸ Fwe Listra, iərmama riti raməkure. Nəpin rinətui irə, nisun mi krouemhə. Ko ripkavən mhə.

⁹ Iərmama naha ramətərig ia nəgkiariēn səvai Pol. Nənə Pol rəti pen mamətə in, mukurən mə iərmama naha ramahatətə ia Iesu mə Iesu niskaiēn səvənhi rəmwhen mə tromasan nisun mi.

¹⁰ Ro pen Pol rəgkiari asori mini mə, “Tiko miskəmter, mərəer ia nisun mi.” Təkwtəkwuni a iərmama naha riskəmter, mavən.

¹¹ Nəpin nərmama me hanətōni nəfe Pol rino, həkwein əpwəmwis ia nəgkiariēn səvai nəkur Likaonia, mhəni mə, “Kwa, kumwesən me həneiwaiu irapw pehe tukutaha, mhəmwhen ia nərmama me.”

¹² Irəha həkwein Panapas mə Sus, kumwesən riti səvənraha. Nənə ti nəri nə mə Pol raməvisau irapw nəgkiariēn, həkwein pen in mə Heremes, kumwesən riti mwi səvənraha.

¹³ Nimwəfwaki səvai kumwesən naha Sus, ramərəer iruə ia taon naha. Pris riti sə ramowok fwe ikin, ruvehi kau me nəpwin mine tihī nei me nəpwin, muvehi muvehe ti kwəruə səvai taon naha. Rokeikei mə in mine nərmama me tuhousi əpune kau me naha mhə pen nisaiēn mhəfwaki pen m Panapas mine Pol.

¹⁴ Mətə nəpin aposol mi naha krouregi nəgkiariēn naha, kroueitehi tinari səvənrau, rouaiu, rouevən fwe ia kurkwai nərmama, rouəkwein əpwəmwis, roui mə,

¹⁵ “Nərman me, rəfo hiamo iamihī irə? Kimrau iarouəmwhen a ia kimiaha. Iarouvehe mə trouəvisau irapw nəgkiariēn amasan m kimiaha mə kimiaha tihaməkeikei mhəpwəh kumwesən eikuə me, mhərərig mhəuvehe ti Kumwesən sə ramiru. In əpa rino neiai, mine tiprənə, mine təsi, mine narimnari me pam səmame kamharə ia nirəhar.

¹⁶ Fwe kupwən, in rinəsəni nərmama me ia tənəmtənə me mə hamesi pen a suatuk me səvənraha mamhəuvən.

¹⁷ Mətə ia nəpin me in ramo hiamətōni noien amasan səvənhi. In ramərhi irapw pehe nesən, mamō nəmhiēn ro nīpwrən ia nəpin atukwatukw səvənhi. In rauvei pehe nəveginien m kimiaha, mamō rerimiaha ramagien.”

¹⁸ Pol mine Panapas krouni nəgkiariēn naha, mətə ipaka ko kroupkinise mhə nərmama me mə tuhəpwəh nousi əpuneien kau me naha ti nəfwakiēn minrau.

¹⁹ Mətə nəkur Isrel me nəpwin həuku pen fwe Ikoniam mine Antiok ia profens naha Pisitia, mhəuvehe ti Listra, mhəvi nərmama həpik həuvən mhəkwtəmhirī Pol, mhəkwi ia kəruətərei, mhəvkəkini, mhəuvən fwe iruə ia taon, mhəpwəh. Rerinraha rirhi mə ruvamhi.

²⁰ Mətə nəpin nərmama me səvai Iesu həuvehe mhərəer kurakurau irə, Pol riskəmter, mevən mwi ia taon. Kini rakwakwi irə, irau Panapas krouier, rouevən fwe taon naha Tepe.

Pol mine Panapas krouarərig rouevən fwe Antiok ia profens naha Siria

²¹ Pol mine Panapas krouavisau irapw nægkiariien amasan fwe ia Tepe, ravi nærmama hæpik hæuvehe mho iraha nærmama me sævai Iesu. Kuriræ ikin krouærig rouevæn fwe Listra, mine Ikoniam, mine Antiok ia profens naha Pisia.

²² Ia kwopun me naha irau krauo naterigien sævai nærmama me sævai Iesu ruvehe miskai mwi. Krouævahag minraha mæ tuhærer æknekin ia nahatætæien sævænraha, rauni mæ, “Samækeikei mhækurau ia næmisæien me ripik kuriræ sævunimwæ ia nitætæ sæ Kumwesæn ramærimænu iræ.”

²³ Ia kwopun me pam krouvehi utæ elta me mæ tuhætu amasan ti nakalasia me. Næpin krouvehi utæ iraha, krouæpwæh næniien nari, rouæfwaki, rouæmri pen iraha ia rægi Iærimænu sævænraha sæ kamhahatætæ iræ.

²⁴ Irau krouæpi simwin ia profens naha Pisia, roueiwaiu pehe ia profens naha Pamfilia,

²⁵ rouevæn ia taon naha Peka, rouævisau irapw nægkiariien amasan fwe ikin. Næpin krouævisau irapw pam, kroueiwaiu rouevæn fwe taon naha Atalia.

²⁶ Ia kwopun naha krouæputæ ia nitætæ riti, rouier, rouevæn fwe Antiok ia profens Siria. Kwopun naha kupwæn nærmama me hææfwaki ti nirau, mhæmri pen irau ia rægi Kumwesæn, mamhase in mæ namasanien sævænhæi tramæræ ti nirau, maræ mwi ti wok sæ krino pam.

²⁷ Irau krouæpirapw fwe ikin, rouoeite nakalasia me, rouni pen ti niraha i narimnari me Kumwesæn rino irahar minrau, rouni mæ in rinæsevæ iæ tæpinhæ mæ nærmama ripko mhæ iraha nækur Isrel hæuvehe mhahatætæ ia Iesu.

²⁸ Nænæ krouær æpwæmwis mwi kwopti ia kwopun naha iraha nærmama me sævai Iesu.

15

Namæ asori me sævai næfwakiiën housæsimwin iraha me fwe ia Jerusalem

¹ Mætæ nækur Isrel me nepwin hæier fwe tæne Jutia mheiwaiu pehe ia Antiok. Iraha kamhahatæn nærmama me sævai Iesu sæmæme ripko mhæ iraha nækur Isrel mæ, “Kimiaha tihamækeikei mhæuvæn kuvehi ninhum m kimiaha ræmwhen ia Loa sævai Moses rani. Mæ hæpwæh, Kumwesæn tripkuehimiru mhæ kimiaha.”

² Pol mine Panapas krauousari iraha minraha mamhægkiari pik ti nægkiariien naha. Kuriræ ikin, nakalasia me fwe Antiok hærpwi ræginraha ia Pol mine Panapas mine nærmama me nepwin mwi, mhæni mæ iraha tuhæutæ pen fwe ia Jerusalem mhætoni aposol me mine elta me sævai næfwakiiën ti nægkiariien naha.

³ Næpin nakalasia me hærhæi pen iraha, iraha hænamæuvæn fwe Jerusalem. Ia rukwænu me ia nikare suatuk fwe ia tæne Fonia mine tæne Sameria kamhæni sas pen mæ nærmama me ripko mhæ iraha nækur Isrel iraha mwi hæuvæni nipærhienien ia Iesu. Nægkiariien naha ro piævtaha me rerinraha rægien.

⁴ Kuriræ iræ, næpin iraha hæier pen fwe Jerusalem, aposol me mine elta me sævai næfwakiiën mine nakalasia me hætoni iraha rerinraha rægien. Nænæ Pol mine Panapas mine sæmæme hæækuriræ ia nirau hæni pen ti niraha i narimnari me Kumwesæn rino minraha.

⁵ Mætæ Farisi me nepwin sæmæme kamhæni nipærhienien ia Iesu hæskæmter, mhæni mæ, “Nærmama me ripko mhæ iraha nækur Isrel sæmæme kamhæni nipærhienien ia Iesu tuhamækeikei mhæuvæn kuvehi ninhum minraha. Kimiaha tihamækeikei mhæni pen ti niraha i mæ tuhækuriræ ia Loa sævai Moses.”

⁶ Aposol me mine elta me sævai næfwakiiën housæsimwin iraha me, mamhægkiari ti næresien naha.

⁷ Næpin hægkiari æpwæmwis, Pita riskæmter, mini pen ti niraha i mæ, “Piak me, kimiaha hæuvæukuræn raka mæ fwe kupwæn Kumwesæn rærpwi rægin ia nirak ia kusen sækitaha, muvei pehe næpin miou iævæn minævisau raka m nærmama me nepwin ripko mhæ iraha nækur Isrel. Næpin iraha hæregi nægkiariien amasan sævai Iesu ruku pen ia tærhuk, hæni nipærhienien iræ.

⁸ Nænæ Kumwesæn sæ rukuræn amasan naterigien sævai nærmama rahatæn amasan tukutaha i minua rerin rægien ti nuvehien iraha, mo iraha nærmama me sævænhæi. In ruvei pen Nænimwin Ikinan minraha ræmwhen a mwi rimæuvei pehe m kitaha i fwe kupwæn.

⁹ In ripkopæiti mhæ ia niraha, mætæ raikuas ia rerinraha, ti næri næ mæ iraha hæni nipærhienien ia Iesu ræmwhen rino m kitaha i.

¹⁰ Rəfo hiənuə tiho Kumwesən niemaha rəpi? Hiokeikei mə tsəmri pen Loa səvəi Moses ia nurai narmama me səvəi Iesu səməme rīpko mhə irəha nəkur Isrel, mətə Loa nəha rəmwhen ia katipə sə rīpam. Kitaha i nəkur Isrel mine kaha kupwən me səkitaha ko səpkəvrani mhə.

¹¹ Mətə kitaha saməni nīpərhiəniəni ia nəgkiariəni i. Iesu Iərimənu səkitaha truvehimiru kitaha ia namasanien səvənhi rəmwhen a mwi in tro ia nīrəha.”

¹² Pita rəgkiari pam. Kurirə irə narmama me ia nəkureien nəha həkure afafa, mamhətərig Pol mine Panapas. Irau krauni amasan ti nīrəha i nəfe Kumwesən rino nəpin irau krauəvisau irapw nəgkiariəni amasan səvəi Iesu m narmama me rīpko mhə irəha nəkur Isrel. Krouni mə in rīməuvei pen niskaiəni minrau, krauo nīmətətiəni me mine narimnari me narmama me hətoni, mhərkərinari irə.

¹³ Nəpin irau krouəgkiari pam, Jemes rərer mīni mə, “Piak me, tihətərig iou.

¹⁴ Saemon ruvəni amasan raka tukutaha i mə rəfo fwe kupwən Kumwesən revən ti narmama me rīpko mhə irəha nəkur Isrel mə tripeki raka nepwin mə irəha narmama me səvənhi.

¹⁵ Profet kupwən me hāməni mə in tro iamīnha irə. Rəmwhen ia nəgkiariəni i kīmərai pen ia Nəkukua Ikinan, rani mə,

¹⁶ ‘Kurirə ia nəri, iou takrərig

muvehi utə nitətə səvəi Kig Tevit sə rīməmwei.

Nitətə sə in rīnamərimənu irə kineitehi rəmwhen ia nīmwə,

iou takuvrhəkin mwi, momasan.

¹⁷⁻¹⁸ Tako iamīnhi mīnuə narmama ia tənəmtənə me tuhəuvehe tukw iou.

Narmama rīpko mhə irəha nəkur Isrel,

irəha pam səməme iakīnəkwein raka irəha, tuhəuvehe.

In i nəgkiariəni səiou. Iou Iərimənu. Iako narmama həuvəkurən raka narimnari me i fwe kupwən.”

¹⁹ Nənə Jemes rini mə, “Ro iamīnhi irə nəkiriəni səiou mə narmama me nəha rīpko mhə irəha nəkur Isrel, mətə kamhərərig mamhəuvehe ti Kumwesən, rərəha mə kitaha tso rəknekin ti nīrəha.

²⁰ Mətə pwəh sarai nəkukua riti revən ti nīrəha. Ia nəkukua nəha tsəni pen ti nīrəha i mə irəha tuhəpwəh nanien nəveginien i rəmkemik sə kīməuvei pen m nənīmwi nari me səməme kaməfwaki pen mīnraha. Nərman me tuhəpwəh niri əpnəpenien nīpran. Nīpran me tuhəpwəh nesi pen əpnəpenien nərman. Irəha tuhəpwəh nanien nərimiru riti sə kətiri nīpətəkinuan remhə mətə netə raməmak ihi ia nusan. Nənə irəha tuhəpwəh nanien netə.

²¹ Natuakəmien me nəha rīnəmwhen, ti nəri nə mə fwe tui muvehe meste pehe ipwet mine, ia Sapat me pam narmama me kamhəvsini Loa səvəi Moses ia nəkwai nīmwfawaki me səvəi nəkur Isrel. Ia taon me pam kamhəvisau irapw nəgkiariəni səvənhi.”

Nəkukua sə revən ti narmama me rīpko mhə irəha nəkur Isrel

²² Aposol me, mine elta me səvəi nəfwakiəni, mine nakalasia me pam fwe Jerusalem həni simwīn mə tuhərpwi rəginraha ia narmama nepwin ia nīrəha, mhərhi pen irəha həuvən irəha Pol mine Panapas fwe Antiok. Hərpwi rəginraha ia Saelas mine Jutas (nəghin riti mwi nə Pasapas). Iəmənmi nəha, piəvtaha me kamhəsiai pik irau.

²³ Irəha həuvei pen nəkukua nəha mīnrau mə trouvehi rouevən. Nəkukua nəha rini mə: Aposol me mine elta me səvəi nəfwakiəni, piəvmiaha me fwe Jerusalem.

Iahərhi pehe nəkukua i tukumiaha piəvmaha me səməme rīpko mhə kimiaha nəkur Isrel, ihamarə fwe Antiok mine Siria, mine Silisia.

Iahaməni ramasan tukumiaha.

²⁴ Kimaha iahəregi mə narmama nepwin hāməier ia kimaha, mhəuvehe tukumiaha, mho kimiaha hiəregi rərəha ti nəgkiariəni səvənraha.

Irəha ho nətərigien səkimiaha rəvsəusini pik, mətə kimaha iahəpkuvei pen mhə nəgkiariəni riti mə tuhəuvehe mhəni pehe tukumiaha i.

²⁵ Ro pen kimaha iahousəsimwīn kimaha me mhəni simwīn mə tahərpwi rəginraha ia iarmama kəru, mhərhi pehe i tukumiaha.

Irau trouvehe tukumiaha irəha Panapas mine Pol, iəmənmi nəha sokeikei pik irau.

²⁶ Ipaka krouemhə ti wok səvəi Iesu Kristo, Iərimənu səkitaha.

²⁷ Iəmənmi nəha iahamərhi pehe irau tukumiaha irau i Jutas mine Saelas.

Irau trouvehe rouni nəgkiariəni kuatia rəmwhen ia nəgkiariəni i iahamrai.

²⁸ Rerimaha ragien ti nesi penien nətərigien i Nənīmwin Ikinan rīnahatən kimaha irə.

In rini mə kimaha tihəpwəh nəmruətəien nəri sə rīpam ia nuramiaha, mətə natuakəmien me a i:

²⁹ Kimiaha tihəpwəh naniien nəveginien sə kiməuvei pen m nənimwi nari me səməme kaməfwaki pen minraha.

Kimiaha nərman tihəpwəh niri əpnapien nīpran.

Kimiaha nīpran tihəpwəh nesi pen əpnapien nərman.

Kimiaha tihəpwəh naniien nərimiru riti sə kətiri nīpətəkinuan remhə mətə netə ramamək ihī ia nusan.

Tihəpwəh naniien netə.

Trini minuə hiatui amasan tukumiaha, mhəpwəh nəruiien natuakəmien me i, tihəregi ramasan.

In i nəgkiariien səkimaha sampam.

³⁰ Nəmə asori me i hərhi pen irau heiwaiu irəha Pol mine Panapas mhəuvən fwe Antiok. Nəpin hapirapw fwe ikin, hoeite nakalasia me, mhəuvei pen nəkukuə minraha.

³¹ Irəha həvsini nəkukuə nəha, rerinraha ragien ti nasituien səvənhi.

³² Jutas mine Saelas irau profet mi. Krouəvhəg m piəvtaha me ia nəgkiariien me rīpik, rouərpwi əknekin irəha.

³³ Irau krouarə əpwəmwis kwopti ia kwopun nəha. Kurirə ikin piəvtaha me fwe Antiok hase Kumwesən mə nəməriniuen səvənhi tramarə ti nirau. Nənə həsəkir minrau, mhərhi pen irau krourərig rouevən fwe Jerusalem rouətə nərmana me səməme hənərhi irau.

³⁴ a

³⁵ Mətə Pol mine Panapas irau krouarə pəpim fwe Antiok. Irəha nərmana me nepwin mwi kamhahatən nərmana me, mamhəvisau irapw nəgkiariien səvəi İərimənu.

Pol mine Panapas krouəpwəh irau me

³⁶ Nəpin nepwin rukurau, Pol rini pen ti Panapas i mə, “Pwəh krau krourərig pen mwi, rouətə piəvtaha me fwe ia taon me pam nəha krouəvisau raka nəgkiariien səvəi İərimənu minraha, rouətoni ro irəha mə kamhəfarə irə.”

³⁷ Nənə Panapas rokeikei mə Jon sə nəghin riti mwi nə Mak trukurirə ia nirau,

³⁸ mətə Pol rəpwəh nokeikeien, ti nəri nə mə fwe kupwən Jonmak rīpkarə mhə irəhar minrau meste wok səvənrəhar rino sampam. Mətə fwe Pamfilia rəpwəh irau mirərig.

³⁹ Nənə Pol mine Panapas krouousari minrau me, rouəpwəh irau me. Panapas ruvehi Mak, rouəputə ia nitətə riti, rouier, rouevən fwe Saepras.

⁴⁰ Mətə Pol rərpwi rəgin ia Saelas mə trukurirə in. Kurirə irə piəvtaha me həmri pen irau ia rəgi İərimənu, mhase in mə namasaniien səvənhi tramarə ti nirau i. Nənə Pol rier irau Saelas,

⁴¹ mevən ia kwopun me ia profens mi nəha Siria mine Silisia, mamərpwi əknekin nakalasia me.

16

Timoti rukurirə Pol mine Saelas

¹ Ia nəpin nəha Pol revən fwe taon mi nəha Tepe mine Listra. Ia Listra iərmama riti səvəi İesu nəghin nə Timoti. Mama səvənhi in prən İsrəl. In mwi rani nīpərhiien ia İesu. Mətə tata səvəi Timoti in iəmə Kris.

² Piəvtaha me fwe Listra mine İkoniam kamhəni Timoti mə in iəmə amasan riti.

³ Pol rokeikei mə Timoti trukurirə in rouier rauevən. Ro pen in ruvehi ninhum m Timoti ti nəri nə mə nəkur İsrəl fwe ikin həukurən mə tata səvəi Timoti in iəmə Kris riti.

⁴ Nəpin Pol mine in me nepwin həier pen fwe ia taon me, haməvisau irapw m nərmana me səvəi İesu natuakəmien me nəha aposol me mine elta me səvəi nəfwakiiien fwe Jerusalem həmani. Kamhahatən nakalasia me mə irəha tuhaməkeikei mhesi pen.

⁵ Ia noien nəha nakalasia me pam ia kwopun me fwe ikin nahatətəien səvənrəha ruvehe miskai. Ia nəpin me irəha həuvehe mhəpik mwi.

Pol rətoni nəməkrəhəien riti

⁶ Pol mine in me nepwin həuvən mhəpi simwin ia profens mi nəha Frijia mine Kalesia, ti nəri nə mə Nənimwin İkinan rinise irəha mə tuhəpwəh nevəniien mhəvisau nəgkiariien amasan fwe ia profens nəha Esia.

15:29: Wok Me 15:20 **15:32:** Wok Me 11:27, 13:1, Wok Me 14:22 ^a **15:34:** Niutestamen me nepwin sə kupwən kimərai ia nəgkiariien səvəi nəkur Kris rani iaminihī ia vas toti-fo mə, “Mətə Saelas rətə mə ramasan mə pwəh ramo pəpim ia kwopun nəha Antiok.” **15:37:** Wok Me 12:12,25 **15:38:** Wok Me 13:13, Kol 4:10 **15:40:** Wok Me 4:36, 13:4, Wok Me 14:26 **16:1:** Wok Me 14:6, 2Tim 1:5 **16:2:** Fil 2:19-22 **16:3:** Kal 2:3-5 **16:4:** Wok Me 15:23-29
16:5: Wok Me 2:47 **16:6:** Wok Me 18:23

⁷ Nəpɪn irəha həuvehe ipaka ti profens nəha Misia, həmwur mə tuhəuvən fwe ia profens nəha Pitinia. Məta Nənimwin səvəi Iesu rɪpkəsəni mhə irəha.

⁸ Ro pen həukurau ia profens nəha Misia, mheiwaiu mhəuvehe ia taon nəha Troas.

⁹ Ia nəpɪn Pol rətə nəməkərəhaien riti. Iəmə Masetonia riti ramərer, mamase in mə, “Tikuvehe ro i ia Masetonia, masitu ia kimaha.”

¹⁰ Nəpɪn Pol rɪnətə pam nəməkərəhaien nəha, təkwtəkwni a mwɪ kimaha iahənəmənpenə mə tahəier, mhəuvən fwe Masetonia, ti nəri nə mə iahəregi mə Kumwesən raməkwein kimaha mə tahəvisau irapw nəgkiariien amasan səvəi Iesu m nərmama me fwe ikin.

Litia rini nɪpərhiēnien ia Iesu

¹¹ Kimaha iahəputə ia nɪtətə riti, mhəier ia Troas, mhəiu atukwatukw mhəuvən fwe tənə əmweris nəha Samotres. Kini rakwakwi irə iahəiu mhəuvən fwe ia taon nəha Neapolis.

¹² Iahəier ia kwopun nəha mhəvən mhəuvən fwe Filipae, taon asori riti ia tɪprənə səvəi Masetonia profens. Nərmama me ia taon nəha irəha sitisin me səvəi Rom. Kimaha iahəpirapw fwe Filipae, mharə ikin nəpɪn rɪpik.

¹³ Nəpɪn riti ia Sapat iahəier irapw ia kwəruə asori səvəi taon nəha, mhəuvən ia nɪkare nui aris ia kwopun riti iahəukurən mə nərmama kamhəfwaki ikin. Iahəuvən, mhəkure, mamhəvisau pen Iesu m nɪpran me səməme hənousəsɪmwin raka irəha me fwe ikin.

¹⁴ Pran riti sə ramətərig ia kimaha nəghɪn nə Litia. Ruku pen ia taon nəha Tuatira. Səvənhi fwe stoa kauvehi nəmri tɪnari sə kala səvənhi tɪhinatis. Ia nəpɪn me Litia raməfwaki m Kumwesən. Iərimənu rəsəvər ia nətərigien səvəi prən i, rini nɪpərhiēnien ia nəfe Pol rani.

¹⁵ Nəpɪn kɪno raka paptəes ia Litia irəha nərmama me pam ia nəkwai nɪmwə səvənhi, Litia rini pehe tukumaha i mə, “Mə hiəukurən mə iakamahatətə pərhiēn ia Iərimənu, ramasan pwəh hiəuvehe mharə ia nəkwai nɪmwə səiου.” In raməkəikei pehe m kimaha, nənə iahəuvən.

Kuvehi puvnɪmwə Pol mɪne Saelas ia kalapus fwe Filipae.

¹⁶ Nəpɪn riti iahəməuvən fwe kwopun nəha kaməfwaki ikin, mhəpi raka pran riti kamo slef irə. Nənimwin ərəha ramarə irə, mamə prən nəha ramətəni narimnari me səməme kamhəkwafə. Prən nəha rauvehi mane asori səvəi nəmə asori me səvənhi, ti nəri nə mə nərmama kamhəəkəu in ti nɪnɪien narimnari me səməme tuhəpkuvehe.

¹⁷ Kimaha Pol iahəmavən. Prən nəha rakurirə kimaha, maməkwein əpwəmwis, mamini mə, “Nərmama me i kamho tukwini nari m Kumwesən Asori, mamhəni irapw tukumiaha i mə tɪhafo in ruvehimɪru kimiaha.”

¹⁸ Ia nəpɪn me rɪpik prən nəha ramo iamɪnhi. Pol rɪregi rɪnəpou irə, ruvsini, məkɪari pen m nənimwin ərəha mə, “Ia nəghɪ Iesu Kristo iakani pehe tukw ik i mə tikier ia prən i.” Təkwtəkwni a nənimwin ərəha rier.

¹⁹ Nəpɪn nəmə asori me səvəi prən nəha hənəmətəni mə tuhəpwəh nuvehien mwɪ mane ia prən nəha, həkwtəmhirɪ Pol mɪne Saelas, mhəvi irau, mhəuvən ti nəmə asori me fwe ia kurkwai taon nəha.

²⁰ Irəha həvi irapw irau ia nəmri iəmə asori mi səvəi Rom, mhəni pen ti iəmə asori mi nəha mə, “Iəmənmi irau iəmə Isrel mi. Kraurukwumen nərəhaien ia taon i səkitaha,

²¹ rauni irapw narəien me nepwin rɪpkatukwatukw mhə tukutaha i nəkur Rom mə tsəuvehi uə tsarə irə, ti nəri nə mə kamhərui loa səkitaha.”

²² Nərmama me ia kwopun nəha irəha mwɪ həkəmter, mamhəni ərəha irau. Ro iamɪnhi irə iəmə asori mi nəha səvəi Rom krouni pen ti naruagən me nepwin mə tuhəuvehi raka tɪnari səvənrau, mhənsi irau.

²³ Nənə housi pik irau. Kurirə irə həuvehi puvnɪmwə irau ia kalapus, mhəni pen ti iərmama sə ramətui ti kalapus mə, “Tikətui amasan ti iəmənmi.”

²⁴ Nəpɪn iərmama sə ramətui ti kalapus rɪregi nəgkiariien nəha, ruvehi irau, mevən fwe ia rum riti fwe imwə ia nəkwai kalapus, muvehi pen nisunrau nei asori rəkure tərini.

Kumwesən ruvehi raka Pol mɪne Saelas ia kalapus

²⁵ Ia kurkwai nəpɪn, Pol mɪne Saelas krouəfwaki, rouəni nɪpu me, rouəgnəgini Kumwesən. Nərmama me fwe ia kalapus kamhətərig ia nɪrau.

²⁶ Təkwtəkwni a nɪmwɪnwiēn asori ruvehe. Kalapus rɪkiukiū pik. Təpinhə me pam həuvehe mhəkəwag. Jen me pam səməme kamhəkwtəmhirɪ nərmama me həsas.

²⁷ Ia nəpɪn nəha nɪmwɪnɪmwɪen rɪkiu irə, iərmama sə ramətui ti kalapus rətui, mətə təpɪnhə me pam həkwəg. Rerɪn rɪrhi mə nərmama me ia kalapus hənəp. Ro pen reivi raka nau səvənhi mə trəpɪ əpune atukw a in.

²⁸ Mətə Pol rəkwein asori, mɪni mə, “Tikəpwəh nousi əpune atukwien ik. Kimaha pam a i.”

²⁹ Iərmama sə ramətui ti kalapus rəres laet me nepwɪn, maiu, mevən, mɪnɪmwi nukurhun mi ia nəmri Pol mɪne Saelas, mehəkɪr mətəmɪnɪmwɪn.

³⁰ Kurirə irə rɪskəmter, miri raka irau mhərevən fwe iruə, mərəs pen irau i mə, “Iəmə asori mi, takaməkeikei məfo irə mə Kumwesən ruvehimɪru iou?”

³¹ Miregi krouni mə, “Tikaməkeikei mɪni nɪpərhiɪen ia Iesu Iərimənu, nənə Kumwesən truvehimɪru ik mɪne nərmama me pam ia nəkwai nɪmwə səim.”

³² Nənə irau krouni irapw nəgkiariɪen səvəi Iərimənu revən tukwe mɪne nərmama me pam fwe ia nəkwai nɪmwə səvənhi.

³³ Ia nəpɪn nəha nəpɪn anan, mətə iərmama nəha ruvehi irau, maikuas ia təmwiki nousiɪen ia nɪpwrənrau. Kurirə irə in mɪne nərmama me ia nəkwai nɪmwə səvənhi ko paptəes ia nɪrəha.

³⁴ Nəpɪn kɪno pam paptəes ia nɪrəha, iərmama nəha riri Pol mɪne Saelas, harutə pen ia nɪmwə səvənhi. In ruvei pen nəvəgɪniɪen mɪnrau. In mɪne nərmama me pam ia nəkwai nɪmwə səvənhi rerɪnraha ragien pik, ti nəri nə mə təkwətəkwuɪni nəha hənəhatətə ia Kumwesən.

³⁵ Nəpɪn nəha ruvəran iəmə asori mi səvəi Rom krouərhi polis me nepwɪn, rouni mə, “Pwəh iəmənmi nə krouier ia kalapus.”

³⁶ Iərmama sə ramətui ti kalapus rəvisau pen nəgkiariɪen səvənrau m Pol, mɪni mə, “Iəmə asori mi səvəi Rom krouərhi nəgkiariɪen riti mə takəsəni kimirau irouier. Ro pen tirouier rauevən. Pwəh nəmərɪnuɪen ramarə tukumirau.”

³⁷ Mətə Pol rini pen ti polis me i mə, “Nəfə nəha? Kimrau sitisin mi səvəi Rom. Iəmə asori mi səvəi Rom kroupkətə mhə nari riti iarouo rərəha. Mətə hənəusi raka kimrau ia nəmri nərmama me, mhəuvehi puvnɪmwə kimrau ia kalapus. Mətə təkwətəkwuɪni irau krouəkeikei mə trouvehi raka kimrau iarouevən afafa. Rekəm! Pwəh irau əpa krouvehe, rouvehi raka kimrau.”

³⁸ Polis me nəha həuvən mhəni pen ti iəmə asori mi nəha səvəi Rom nəfə Pol rɪməni. Nəpɪn irau krouregi mə Pol mɪne Saelas irau sitisin mi səvəi Rom, krouhekɪr.

³⁹ Irau krouevən rouni pen sore ti Pol mɪne Saelas. Kurirə irə krouiri irapw irau fwe ia kalapus, rouni pen ti nɪrau i mə trouəpwəh taon səvənraha rauevən.

⁴⁰ Ro iamɪnhi irə Pol mɪne Saelas krouier irapw ia kalapus, rouevən fwe ia nɪmwə səvəi Litiə. Nəpɪn krouətə piəvtaha me fwe ikin, krouəvəhəg mɪnraha. Kurirə irə krouier.

17

Pol mɪne Saelas krouevən fwe Tesalonaeka

¹ Ia nəpɪn nəha Pol mɪne Saelas krouəpi sɪmwɪn ia taon kəru nəha Amfipolis mɪne Apolonia, rouevən fwe taon nəha Tesalonaeka. Ia kwopun nəha nɪmwəfwəki riti səvəi nəkur Isrel ramərər.

² Kur ruvnɪmwə rəmwhən ramə ia nəpɪn me. Ia Sapat kahar raməgkiari irəha mɪnraha. In raməhatən vas me ia Nəkukuə Ikinan, maməusiəre pui pen nɪpwrən,

³ mamɪni amasan ti nɪrəha i mɪnuə Nəkukuə Ikinan rani pərhiɪen mə Kristo traməkeikei mɪregi nəmɪsɪɪen ia nɪpwrən, memhə, marə mətui mwi. Pol rini mə, “Iesu nəha iakani pəhe tukumiaha i in nə Kristo.”

⁴ Nəkur Isrel me nepwɪn mɪne nɪpran asori me həpɪk mɪne nəkur Kris həpɪk səməme kamhəfwəki m Kumwesən irəha həregi mə nəgkiariɪen nəha ro nɪpərhiɪen. Nənə həuvehe mhəkurirə Pol mɪne Saelas.

⁵ Mətə nəkur Isrel me nepwɪn rerɪnraha ramrhi ərəha irau. Həuvən fwe ia maket mhəiri nərmama nepwɪn kənkəpwnrəha riskai. Irəha həuvehe mhəpɪk, mhousəsɪmwɪn irəha me, mamho nurigrigɪen asori ia taon nəha. Həuvən mheitehi raka təpɪnhə ia nɪmwə səvəi iərmama riti nəghɪn nə Jeson, mamhətui Pol mɪne Saelas mə tuhəvi irapw irau ia nəmri nərmama.

⁶ Nəpɪn həpkətə mhə irau, həkwətəmhiiri Jeson mɪne piəvtaha me nepwɪn mwi, mhəvi irapw irəha, mhəuvən mhərər ia nəmri nəmə asori me səvəi taon nəha. Irəha həkwein asori,

mhæni mæ, “Iæmænmi naha Pol mine Saelas krauo pik nærhæien ia kwopun me, rouvæuvehe mwi ia taon i sækitaha.

⁷ Jeson i rimæuvehi irau krouevæn ia nimwæ sævænhi. Mætæ irau krouæru i loa me sævæi Kig Sisa, rauni mæ kig riti mwi naha ikin naghin næ Iesu.”

⁸ Næpin næmæ asori me mine nærmama me hæregi nægkiariien naha, niemaha ræpi iræha. ⁹ Næmæ asori me hæni mæ Jeson mine in me nepwin tuhamakeikei mhauvei pen mane minraha. Nænæ næpin hæuvei pen pam mane, næmæ asori me hæfi raka ræginraha ia niræha.

Pol mine Saelas krouevæn fwe Perea

¹⁰ Ia næpin naha ruvæpitæv, piævtaha me hærhoi pen Pol mine Saelas krouevæn fwe taon naha Perea. Næpin krouevæn rouapirapw fwe ikin, krouuvnimwæ ia nimwæfwaki sævæi nækur Isrel.

¹¹ Nækur Isrel fwe Perea iræha hamasan mhæpi raka nækur Isrel fwe Tesalonaeka, ti næri næ mæ rerinraha ragien ti niregiien nægkiariien sævæi Pol mine Saelas. Ia næpin me kamhævsini amasan Nækukuæ Ikinan mæ tuhætoni mæ nægkiariien sævænrau ro nipærhienien uæ rekam.

¹² Ro pen hæpik ia niræha hæni nipærhienien ia Iesu. Nipran Kris me i iræha nipræn asori me hæpik hæni nipærhienien. Næmæ Kris mwi hæpik.

¹³ Mætæ næpin nækur Isrel fwe Tesalonaeka hæregi mæ Pol revæn mwi fwe Perea, mamini irapw nægkiariien sævæi Kumwesæn fwe ikin, hævæn mwi fwe Perea, mamhærhærhi nærmama me mæ tuhæni æræha Pol mine Saelas.

¹⁴ Ro pen piævtaha me ia Perea hærhoi irapw akwauakw Pol ramevæn fwe ia tæsi. Mætæ Saelas mine Timoti krauaræ a fwe ia Perea.

¹⁵ Nænæ nærmama nepwin hækuriræ Pol, mhævæn iræha min meste nari fwe taon naha Athens. Næpin naha hænamrærig iræ, Pol rini pen ti niræha i mæ, “Kimiaha tihævæn mhæni pen ti Saelas mine Timoti mæ trouvehe akwauakw rouætæ iou.”

Pol fwe Athens

¹⁶ Næpin Pol rameitenhi ihi Saelas mine Timoti fwe Athens, rerin ræpou, ti næri næ mæ ramætæ taon naha rukuar ia nænimwi nari me sæmæme kamæfwaki pen minraha.

¹⁷ Ro pen ia Sapat me in raunnimwæ ia nimwæfwaki sævæi nækur Isrel, mamægkiari m nækur Isrel mine næmæfwaki me nepwin mwi, mamousari mæ truvi iræha hæuvehe ti Iesu. Ia næpin me ramevæn fwe kwopun kamo maket ikin, mamægkiari iræha nærmama æpnæpen me, mamousari mæ truvi mwi iræha.

¹⁸ Næpin riti Pol ramægkiari m nahatæn me nepwin kani iræha mæ Epikurien me mine Stoik me. Næpin iræha hæregi nægkiariien sævænhi, kamhousari iræha min. Nepwin kamhæni mæ, “Næfe i iarmæri i ramini?” Nepwin mwi kamhæni mæ, “Rosi ramægkiari ia kumwesæn me kitaha særeirei.” Iræha hæni nægkiariien naha ti næri næ mæ Pol ramævisau irapw nægkiariien amasan sævæi Iesu, mamini mæ in rinætui mwi ia nemhæien sævænhi.

¹⁹ Iræha hærhoi Pol, mhævæn ti næmæ asori me naha kamhækiri nægkiariien kani nousæsimmwinien sævænraha mæ Areopakus. Næmæ asori me naha hæni pen ti Pol i mæ, “Kimaha iahokeikei mæ tahæukuræn næfe naha nægkiariien vi ikamahatæn.

²⁰ Narimnari me nepwin ikamini kimaha iahæregi ropæiti. Ro pen iahokeikei mæ tahæukuræn nipwrai nægkiariien me naha sæim.”

²¹ Iræha hæni nægkiariien naha ti næri næ mæ næpin me næmæ Athens mine nærmæpæ sæmæme kamharæ fwe ikin, hokeikei mæ tuhamækure a, mamhætærig ia nægkiariien vi, mamhægkiari ti nipwran.

²² Ia næpin naha Pol rærer ia næmri næmæ asori me naha kani nousæsimmwinien sævænraha mæ Areopakus, mini mæ, “Næmæ Athens, iakinætæ raka mæ kimiaha hiamæskai pik ti næfwakien m kumwesæn me sæpæmsæpæ.

²³ Næpin ikamavæn ia taon i sækimiaha, mamæspau ia nænimwi nari me sæmæme hiamæfwaki pen minraha, iakætæ mwi nifatæ riti. Kimærai pen nægkiariien riti ia nikaren rani mæ:

NIFATÆ I SÆVÆI KUMWESÆN NÆHA IAHÆREIREI IN

Kumwesæn naha hiamæfwaki pen min mætæ hiæreirei, tækwækwuni naha takævisau pehe m kimiaha i.

²⁴ Kumwesæn sæ rino tiprænæ i mine narimnari me pam iræ, in ramærimænui ia neiai mine tiprænæ, mipkaræ mhæ ia nimwæfwaki me sæmæme nærmama ho ia ræginraha.

²⁵ Nærmama me hæpko tukwini pen mhæ nari min ia ræginraha ræmwhen kamo ia iærmama sæ ramæres nari. Rekam! In æpa rauvei pen nimiruien mine neiahagien mine narimnari me pam m nærmama me.

²⁶ Fwe ia nukune narāien, in rino iārmama kuatia a mā nārmama me pam tuhāuku pen irā, mhāvūn, mharā ia tānāntānā me ia tākure tīprānā i. In āpa rīmākupwān māmri mak sāvāi tīprānā sāvānraha, mīni mwi mā tuharā ikin meste tinesen.

²⁷ Kumwesān rino iamīnhi irā mā irāha tuho rāmwhēn iārmama nānimen rifwā. Tuhāmārapāp nari, nānā mhārāpi in. Mātā pārhien, Kumwesān rīpkarā mhā isīpwin tukutaha.

²⁸ Rāmwhēn ia iārmama riti kupwān rīmāni mā, ‘In nukune nīmīruīen sākītaha, mīne nukune navānien sākītaha, mīne nukune narīmāni me pam samo.’ Rāmwhēn mwi ia nāgkiariien i nārmama me nepwīn sākīmīaha sāmāme kamhārāi nīpu me hāmāni mā, ‘Kītaha mwi nīpwnātin me.’

²⁹ Trīni mīnuā nīpārhiēnien i kītaha i nīpwnāti Kumwesān me, ratukwatukw mā ko sāni Kumwesān in rāmwhēn ia nānīmwi nari sā reri iārmama rāmri, nānā ro ia nukurānien sāvānhi ia kol mīne silva mīne kārūstērei? Rekām!

³⁰ Fwe kupwān, nāpīn nārmama hārērei Kumwesān, Kumwesān ramāti karen. Mātā tākwākūwūni, in ramīni pen tī nārmama ia kwopun me pam mā irāha tuhamākeikei mhārāig ia noien ārāha me sāvānraha.

³¹ Irāha tuhamākeikei mho iamīnhi irā, tī nāri nā mā in rīnāmri raka nāpīn riti. Ia nāpīn nāha iārmama riti sē in rīnāpwi raka rāgin irā trākiri ia natukwatukwīen nārmama me pam ia tīprānā i tī noien me sāvānraha. Kumwesān rīnahatān raka nārmama me pam sin nāha iārmama nāha, tī nāri nā mā rino rātūi mwi ia nemhāien sāvānhi.”

³² Nāpīn nāmā Atens hārēgi nāgkiariien nāha mā iārmama riti rātūi mwi ia nemhāien, nepwīn haris irā. Mātā nepwīn hāni pen tī Pol i mā, “Kīmaha iahokeikei mā tahārēgi mwi nāgkiariien sām.”

³³ Nānā Pol rāpwhā irāha mamevān.

³⁴ Mātā nārman me nepwīn hākūrīrā i, mamhāni nīpārhiēnien ia Iesu. Nārman me nāha riti nāghīn nā Taionusios. In iāmā asori riti sā ramākure irāha nāmā asori me ia nousāsīmūwīnien nāha kani mā Areopakus. Pran riti nāghīn nā Tamaris mīne nārmama me nepwīn mwi hākūrīrā ia Pol, mamhāni nīpārhiēnien ia Iesu.

18

Pol revān fwe Korin

¹ Pol rāgkiari pam fwe Atens, mier, mevān fwe taon nāha Korin.

² Ia kwopun nāha revān mātoni iāmā Isrel riti nāghīn nā Akwila. Akwila rīnātūi fwe profens nāha Pontas. Fwe kupwān, in mīne pran sāvānhi Prīsila krauarā fwe ia tānā Itali ia taon nāha Rom, mātā tī nāri nā mā Klotias, iāmā asori sāvāi nākūr Rom, rīni mā nākūr Isrel me pam tuhamākeikei mhārā ia Rom, irau krouier, nānā rouvehe ia Korin. Irau krouarā nāpīn ouīhi ia ia Korin, nānā Pol ruvehe mātā irau.

³ Nānā tī nāri nā mā wok sāvānhi sā rauvehi mane irā rāmwhēn a mwi wok sāvānrau, ramārā irāhar mīnrau, mamharo pāri wok. Irāhar haro nīmūwā tāpolen me.

⁴ Nānā ia Sapat me pam fwe ia nākūwai nīmūwāfwaki sāvāi nākūr Isrel, Pol ramāgkiari pik, mamousari mā trivi nākūr Isrel mīne nākūr Kris mā tuhāuvehe mhāni nīpārhiēnien ia Iesu.

⁵ Saēlas mīne Timōti krouier ia Masetonia, roueiwaiu pehe ia Korin. Ia nāpīn nāha Pol rāpwhā noien nīmūwā tāpolen me, mamāvisau irāpw a nāgkiariien amasan ia nāpīn me pam, mamīni irāpw tī nākūr Isrel mā Iesu in Kristo.

⁶ Mātā irāha hāni ārāha Pol, mhāpkīni mhā nīpārhiēnien ia nāgkiariien sāvānhi. Nāpīn ho iamīnhi, Pol rounouini raka nīmākūwūr ia sāvānhi karkahu, mīni pen tī nīrāha i mā, “Trīni mīnuā Kumwesān rāpīwīn noien ārāha sākīmīaha, ramārā ia kīmīaha āpa. Iou iākīwān ia kīmīaha. Tākwtākūwūni nāha mamevān takevān tī nārmama rīpko mhā irāha nākūr Isrel.”

⁷ Ro pen Pol rāpwhā irāha, mevān muvīmūwā ia nīmūwā sāvāi iārmama riti nāghīn nā Titias Jastas. Rīpko mhā Titias in iāmā Isrel, mātā ramāfwaki m Kumwesān. Nīmūwā sāvānhi ipaka tī nīmūwāfwaki sāvāi nākūr Isrel.

⁸ Iāmā asori sāvāi nīmūwāfwaki nāha nāghīn nā Krispas. In mīne nārmama me pam ia nākūwai nīmūwā sāvānhi hāni nīpārhiēnien ia Ierīmānu. Nākūr Korin hāpik kamhātāig ia nāgkiariien sāvāi Pol, mhāni nīpārhiēnien ia Iesu, nānā ko pāptaes ia nīrāha.

⁹⁻¹⁰ Ia nāpīn riti ia nāpīn, Ierīmānu rāgkiari pen m Pol ia nāmākrahāien riti, mīni mā, “Takamarā tukw ik. Tikāpwhā nehēkīrien, mātā tikāmūwūr, mamīni irāpw nāgkiariien

saiou, mæpwah napwisien. Iærmama riti riwæn trouaha ik, ti næri næ mæ saiou me nærmama hæpik ia taon i.”

¹¹ Ro pen Pol raræ ia kwopun naha meste nuk kwatia mækwæ sikis, mamahatæn nærmama ia nægkiariien sævai Kumwesæn.

Pol rærer ia næmri Kalio

¹² Næpin Kalio ramærimænu ia tænæ Akæa, nækur Isrel housæsimwin iræha me, mhækwætmhiri Pol, mhæuvehi, mhæuvæn fwe ia kwopun Kalio ramækiri nægkiariien ikin.

¹³ Iræha hæni mæ, “Iæmæ i ramousari mæ truvi nærmama hæuvehe mhæfwaki pen m Kumwesæn ia noien riti sæ ramæruï loa sækimaha.”

¹⁴ Mætæ næpin Pol rinamækwag mæ trægkiari, Kalio rini pen ti nækur Isrel i mæ, “Kimiæha nækur Isrel, trini minuæ iærmama riti ro nari riti ripkatukwatukw mha, mæruï loa sævai nækur Rom, takamækeikei mamætærig ia kimiæha.

¹⁵ Mætæ ti næri næ mæ hiamousari ti nægkiariien me mine nahag me ia loa sækimiæha, ramaræ a ia kimiæha. Tihæmri amasan. Iakæpwah nokeikeien mæ takækiri narimnari me sæ ro iamænha iræ.”

¹⁶ Nænæ Kalio rækoui irapw iræha hæier ia kwopun naha in ramækiri nægkiariien ikin.

¹⁷ Næpin hæuvæn fwe iruæ, nærmama me fwe iruæ hækwætmhiri Sostenes, iæmæ asori sævai nimwæfwaki sævai nækur Isrel. Iræha hænamousi in ipaka ti kwopun naha Kalio ramækiri nægkiariien ikin, mætæ Kalio ro næri auær a ia narimnari me naha kamho.

Pol rirærig pen fwe Antiok ia profens naha Siria

¹⁸ Pol raræ næpin ripik fwe Korin iræha piævtaha me, nænæ ræpwah iræha, meiwaiu pehe ia taon naha Kegkria. Ia kwopun naha in rærai nukwænen, mahatæn pen mæ natuakæmien riti sævænhi sæ rimæuvehi kwæsuahi tukwe ia næmri Kumwesæn rino sampam. Kuriræ iræ in ræputæ ia nitætæ riti iræhar Akwila mine Prisila, mharier, mhærevæn fwe Siria.

¹⁹⁻²¹ Næpin iræhar harapirapw fwe Efesas, Pol revæn ia nækwai nimwæfwaki sævai nækur Isrel, mamægkiari minraha, mamousari mæ truvi iræha hæuvehe ti Iesu. Iræha hæres pen in mæ tuharæ kwopti iræha min, mætæ Pol ripkæseni mhæ. Næpin naha rinamæpwah iræha iræ, rini pen ti niræha i mæ, “Mæ ratukwatukw ia nætærigien sævai Kumwesæn, iou takrærig pehe mwi tukumiæha.” Nænæ ræputæ ia nitætæ riti mier fwe Efesas, mæpwah Akwila mine Prisila irau krouaræ fwe ikin.

²² Pol rier fwe Efesas meiwaiu pehe ia taon naha Sisaria, muvarei mutæ pen fwe Jerusalem. Næpin rinætæ raka nakalasia me fwe ikin, reiwaiu pen fwe Antiok.

²³ Pol raræ næpin nepwin fwe ikin, nænæ mier mevæn ia kwopun me fwe ia profens mi naha Kalesia mine Frijia, mamærpwi æknekin nærmama me sævai Iesu.

Apolos fwe Efesas mine Korin

²⁴ Ia næpin naha iæmæ Isrel riti ruvehe ia Efesas næghin næ Apolos. Rinætui fwe taon riti kani mæ Aleksantria. In iærmama riti sævai nægkiariien, mukuræn amasan næfe Nækukuæ Ikinan rani.

²⁵ Nærmama nepwin hænahatæn raka in ia Suatuk sævai Iesu Iærimænu. Ia næpin me in riregi rasanin ti nævisauien. Nænæ næpin ramahatæn nærmama me, nægkiariien sævænhi ia nikaren sævai Iesu ratukwatukw a, mætæ in rukuræn a paptæes naha Jon rino fwe kupwæn.

²⁶ Næpin Apolos ruvehe ia Efesas, rinamævisau ia nækwai nimwæfwaki sævai nækur Isrel mæpwah nehekiriien. Mætæ næpin Prisila mine Akwila krouregi nægkiariien sævænhi, krouiri in, rouevæn fwe nimwæ sævænrau. Nænæ krouni pen amasan Suatuk sævai Kumwesæn tukwe mæ in trukuræn amasan mwi.

²⁷ Kuriræ ikin Apolos rokeikei mæ trevæn fwe profens Akæa. Ia næpin naha piævtaha me fwe Efesas hasitu iræ, mhærai nækukuæ riti, mhærhi pen i revæn ti nærmama me sævai Iesu fwe Akæa. Hæni pen ti niræha i mæ tuhæuvehi Apolos revæn fwe rukwænu me sævænraha. Næpin Apolos rapirapw fwe ikin, ramasitu asori ia nærmama sæmæ namasanien sævai Kumwesæn rino iræha hæni niþerhienien ia Iesu.

²⁸ Apolos ramasitu asori ia niræha, ti næri næ mæ ia næmri nærmama me in ramousi tæriini nægkiariien sævai nækur Isrel, mamahatæn ia Nækukuæ Ikinan mæ Iesu in Kristo.

19

Pol revæn fwe Efesas

¹ Nəpɪn Apolos ramarə ihi ia Korin, Pol rukurau parei meiwaiu pehe ia Efesas, mətə nərmmama me nepwɪn səvəi Iesu fwe ikin.

² In rəres pen irəha i mə, “Rəfo? Fwe kupwən, nəpɪn hiənɪ nɪpərhiendien ia Iesu, hiəuvehi Nənɪmwɪn Ikinan ua rekəm?”

Miregi hənɪ mə, “Rekəm. Kimaha iahəpkregi raka mhə mə Nənɪmwɪn Ikinan rarə.”

³ Miregi Pol rini mə, “Ro iamɪnhi nəfe nəha paptaes kimiaha hiəuvehi?”

Miregi hənɪ mə, “Kimaha iahəuvehi paptaes səvəi Jon.”

⁴ Miregi Pol rini mə, “Paptaes nəha Jon rino səvəi nərmmama səməme həuvərərig ia noien ərəha me səvənraha. Mətə Jon rini irapw mə nərmmama me tuhaməkeikei mhənɪ nɪpərhiendien ia iərmama sə trɪpkukurirə i muvehe. Iərmama nəha Jon rəgkiari irə in nəha Iesu.”

⁵ Nərmmama me nəha həregi nəgkiariien nəha, ko paptaes ia nɪrəha ia nəghi Iesu Iərimənu.

⁶ Nəpɪn Pol rəmruətə rəgɪn mi ia nɪrəha, Nənɪmwɪn Ikinan ruvehe ia nɪrəha, nənə kənəmhəgkiari ia nəgkiariien me səpəmsəpə, mənəmhənɪ irapw nəgkiariien sə raku pen ti Nənɪmwɪn Ikinan.

⁷ Nərmmama me nəha rosi irəha pam twelef.

⁸ Ia taon nəha Efesas, Pol rauvniwə ia nəkwai nimwəfwaki səvəi nəkur Isrel. Ia məkwə kahar, ia Sapat me pam, rani irapw nəgkiariien amasan fwe ikin, məpwəh nehekɪrien. In raməvisau, mamousari mə trivi irəha həuvehe mhənɪ nɪpərhiendien ia nɪtətə sə Kumwesən ramərimənu irə.

⁹ Mətə nərmmama nepwɪn kənkapwənraha riskai. Həpwəh nɪniiien nɪpərhiendien ia nəgkiariien səvənhi, mamhənɪ ərəha suatuk səvəi Iesu ia nəmri nərmmama me fwe nəkwai nimwəfwaki. Ro pen Pol rəpwəh irəha, muvehi nərmmama me səvəi Iesu, mamhəuvən irəha min. Ia nəpɪn me pam ramahatən nərmmama me fwe ia nəkwai skur riti kani mə Skur səvəi Tiranas.

¹⁰ Pol ramahatən nərmmama me iamɪnhi irə meste nuk kəru. Ro pen nərmmama me pam fwe profens Esia, nəkur Isrel mɪne nəkur Kris, həregi nəgkiariien səvəi Iərimənu.

¹¹ Ia nəpɪn me rɪpik Kumwesən rauvei pen niskaiien m Pol, nənə Pol ramo nɪmtətien me nepwɪn rəpəiti.

¹² Nərmmama me həpeki raka nɪpəri tinari me sə Pol rirai raka niseseien irə ua tinari me sə rɪnarkahu raka i, həuvehi, mhəuvən mhəmri pen ia nərmmama səməme nemhəien rarə ia nɪrəha. Nənə nemhəien me səvənraha haraka ia nɪrəha. Nənɪmwɪn ərəha me həier ia nɪrəha.

Tini Skeva me

¹³⁻¹⁴ Nəmə Isrel me nepwɪn irəha pam sefen. Irəha nɪpwnətɪ pris asori anan riti səvəi nəkur Isrel nəghɪn nə Skeva. Ia nəpɪn me kamhəuvən ia kwopun me, mamhəkoui irapw nənɪmwɪn ərəha me ia nərmmama. Nəpɪn riti hənua tuhəkoui irapw irəha ia nəghi Iesu Iərimənu. Ro iamɪnhi irə həuvən mhərəer ia nəmri iərmama riti nənɪmwɪn ərəha rarə irə, hənɪ pen ti nənɪmwɪn ərəha i mə, “Kimaha iahənɪ pehe tukw ik i ia nəghi Iesu, iəmə nəha Pol raməvisau i, tikier ia iərmama i.”

¹⁵ Mətə nənɪmwɪn ərəha rini pen ti nɪrəha i mə, “Iakukurən Iesu, mukurən mwi Pol. Mətə kimiaha nisiməme i?”

¹⁶ Nənə iəmə nəha nənɪmwɪn ərəha ramarə irə rivə pen ia nɪrəha. Nəgsen rasori məpi raka nəgsənraha pam. Ramousi irəha. Nənə irəha hap raka ia nimwə nəha. Tinari səvənraha ruvəiwən. Nɪpwrənraha rəpəruəpəruə.

¹⁷ Nəkur Isrel me pam mɪne nəkur Kris me pam səməme kamharə ia Efesas həregi nəvisaiien səvəi noien nəha. Nəpɪn həregi, həhekɪr asori. Nənə nərmmama me həuvehi utə nəghi Iesu Iərimənu rutə mwi.

¹⁸ Nərmmama səməme hənɪ nɪpərhiendien ia Iesu həpik həuvehe mamhənɪ pui noien ərəha me səvənraha ia nəmri nərmmama me.

¹⁹ Nepwɪn ia nɪrəha səməme hənəmo nahak fwe kupwən həpeki nəkukuə me səvənraha səvəi nahak, mhəpeki mhəuvehe, mhəuvani ia nəmri nərmmama me pam. Nənə nərmmama me həvsini nəmri nəkukuə me nəha, mhətə mə rutə pik.

²⁰ Ro iamɪnhi irə nəgkiariien səvəi Iərimənu riskai pik muviris mamevən.

Nurigrigien asori fwe Efesas

²¹ Kurirə ia narimnari me nəha, Pol rerin ramrhi mə trəpi simwɪn ia profens mi nəha Masetonia mɪne Akaea, mətən fwe Jerusalem. In rini mə, “Nəpɪn takevən raka fwe Jerusalem, takaməkeikei nəvon mwi Rom.”

²² In rærhi pen Timoti mine Erastas, iæmæ mi sæ krouasitu iræ, krouevæn fwe Masetonia. Mætæ in raræ ouihî a mwi fwe ia Esia.

²³ Ia næpin næha krukwmuen naruaɡænien riti fwe Efesas ti Suatuk sævæi Iesu.

²⁴ Iærmama riti næghin næ Temetrius. In iærmama sæ ramo narimmari me ia silva. Ia næpin me ramo nimwæ ouihî me ia silva, mauvnhî nimwæfwaki sævæi kumwesæn eikuæ riti. In pran kani næ Atemis. Temetrius mine nærmama me sëmæme kamhowok iræha min kamhæmri pen næmri nari ia nimwæ ouihî me næha, mamhæuvehi mane asori me iræ.

²⁵ Næpin riti Temetrius roeite nærmama me pam sëmæme kamho narimmari me ia silva. In rini pen ti niræha i mæ, “Nærman, hiæuvæukuræn raka mæ kitaha samæuvehi mane asori ia wok i sækitaha.

²⁶ Kimiaha hiæuværegi raka næɡkiariien sævæi iæmæ næha Pol, mhænætæ raka narimmari me næha in ramo. Ripko mhæ ia taon æpa i Efesas, mætæ ipaka rukurau pam ia profens i Esia, in ravi nærmama me hæpik hæpwæh nætærigien sævænraha, mhækuriræ in. In rani næ nænimwi kumwesæn me i nærmama kamho ia ræɡinraha ripko mha iræha kumwesæn pærhien me.

²⁷ Kitaha tsamækeikei mhæsiari kamo Pol ro nærmama hæni æræha wok i sækitaha. Rukuræn noien mwi nærmama hætæ æræha nimwæfwaki sævæi kumwesæn asori sækitaha Atemis. Nænæ pæpim næpin riti rukuræn nuvehi rakaien næhag næha Atemis, mo ruvehe mo næri auær a i. Mætæ nærmama me pam ia Esia mine ia kwopun me pam ia tiprænæ i kamhæfwaki m pran i.”

²⁸ Næpin nærmama me hæregi næɡkiariien næha, niemaha ræpi pik iræha. Hæskæmter, manamhækwein asori, mæ, “Sæɡnæɡini Atemis, kumwesæn sævæi nækur Efesas.”

²⁹ Næræhæien næha raiu mevæn meste kwopun pam ia taon næha. Nærmama me haiu, mhæuvæn, mhækwtæmhiri Kaius mine Aristakas, iæmæ Masetonia mi næha kamharavæn pæri iræhar Pol. Hækwtæmhiri irau, mhævi irau, mhæuvæn fwe kwopun asori riti kamrai sun næɡkiariien ikin.

³⁰ Pol rokeikei mæ trevæn ia reri nærmama næɡkiari, mætæ nærmama me sævæi Iesu hæpkæseni mhæ.

³¹ Næmæ asori me nepwîn mwi sævæi Esia, sëmæme hæukuræn amasan Pol, hærhî pen næɡkiariien min, mamhæse in mæ træpwæh nevænien fwe kwopun næha kamrai sun ikin.

³² Fwe nækwai kwopun næha kamrai sun ikin, nurigriɡien asori. Nærmama kamhækwein æpwæmwis. Nepwîn kamhæni næɡkiariien riti, nepwîn kamhæni æpæ. Iræha hæpik hæreirei mæ hænosæsimmwîn iræha me ti næfe.

³³ Ia næpin næha nækur Isrel hæruir irapw iærmama riti næghin næ Aleksanta. Nærmama nepwîn hætoni, hæni pen tukwe in mæ træɡkiari. Næpin Aleksanta riskæmter ia næmri nærmama me pam, ruvehi utæ ræɡin, mokeikei mæ trini irapw næɡkiariien sævæi nækur Isrel.

³⁴ Mætæ næpin nærmama me hætæ sas Aleksanta mæ in iæmæ Isrel, iræha pam kamhækwein æpwæmwis, rerinraha kuatia a, mamhæni mæ, “Sæɡnæɡini Atemis, kumwesæn sævæi nækur Efesas. Sæɡnæɡini Atemis, kumwesæn sævæi nækur Efesas.” Iræha kamhækwein æpwæmwis iamînhi mhæuvehi aoa kæru.

³⁵ Kuriræ iræ iæmæ asori riti sævæi Efesas riskæmter minise iræha. Næpin hæuvehe mhafafa, in rini mæ, “Næmæ Efesas, nærmama me pam hæukuræn mæ nimwæfwaki sævæi kumwesæn asori næha Atemis ramærer ia taon i sækitaha. Kitaha i nækur Efesas samætui amasan tukwe. Samætui amasan mwi ti kæpwier ikinan næha rimæukrutæ ia nimagouagou meiwaiu pehe.

³⁶ Iærmama riti riwæn ko ripkîni mhæ mæ iakameikuæ. Ro iamînhi iræ kimiaha tihamækeikei mhafafa, mhæpwæh noien nari riti kuriræ tihæmisæ iræ.

³⁷ Kimiaha hiæmæuvehi iæmænmi næha, mhæuvehe ia kwopun i. Mætæ irau kroupkækres mhæ nari riti ia nimwæfwaki riti sækitaha, rouæpwæh nini æræhæien Atemis, pran næha in kumwesæn sækitaha.

³⁸ Trini minuæ Temetrius mine nærmama sëmæme kamhowok iræha min hænetæ næri æræha riti iærmama riti rino, pwæh hæuvæn fwe nimwæ me næha kamækiri næɡkiariien ikin. Nimwæ me næha kamhækwaɡ a. Næmæ asori me sëmæme kamhækiri næɡkiariien iræha fwe ikin.

³⁹ Mætæ trini minuæ hiøkeikei nari riti mwi, tihamækeikei mheitenhi næpin næha næmæ asori me kamhousæsimmwîn iræha me iræ. Ia næpin næha tihæmri amasan.

⁴⁰ Kitaha tsamæsiari, kamo tukîni mæ samæruî loa ipwet, mamhærukwmuen næræhæien asori. Nænæ tsæfni ia næmri næmæ asori me? Næɡkiariien sækitaha riwæn tsæni mæ sæfo mamho nurigriɡien asori i.”

⁴¹ Næpin iæmæ asori næha rini pam næɡkiariien næha, rærhi pen nærmama me kamhæuvæn.

20

Pol revæn fwe profens mi næha Masetonia mine Akæa

¹ Nəpɪn nurigrigien asori nəha rineiwaiu, Pol rəkwein nərmama me səvəi Iesu həuvehe rəvəhag mɪnrəha. Nəpɪn rəvəhag pam mɪnrəha, rəsəkɪr mɪnrəha, mɪer, mamevən fwe Masetonia. ² In ramevən ia kwopun me ia profens nəha, mamɪni nəgkiariien me rɪpɪk, maməvəhag m nərmama me səvəi Iesu fwe ikɪn. Kurirə irə in ruvehe ia profens nəha Akaea.

³ Pol ruvehi məkwə kahar fwe ikɪn. Nəpɪn rɪnaməpnəpənə mə trəputə ia nɪtətə riti, mevən fwe profens nəha Siria, in rɪreği mə nəkur Isrel hənərəi sun mə tuhousi əpune in ia nəkwai nɪtətə nəha. Ro pen in rəpwəh, mɪni mə in travən a məpi sɪmwɪn ia profens nəha Masetonia tɪ nɪrərigien mevən fwe Siria.

⁴ Nərmama nəpwɪn mwɪ həkurirə in: Səpata, tɪni Piras iəmə Perea; mɪne Aristakas irau Sekantas, iəmə Tesalonaeka mɪ; mɪne Kaius iəmə Tepe, irau Timoti; mɪne iəmə Esia kəru nəha Tikikas mɪne Trofimas.

⁵ Irəha nəha həkupwən mhəuvən mamheitenhi kɪmaha fwe Troas.

⁶ Nəpɪn nəveginien asori nəha nəkur Isrel kamhani bred sə yis riwən irə rukurau, kɪmaha iahəputə ia nɪtətə riti mhəier ia Filipae. Nəpɪn krɪrum rukurau, nənə iahəvən mheste irəha fwe Troas, mamharə fwe ikɪn mhəuvehi nəfwakiiien kuatia.

Pol ramo navənien səvənhi sampam fwe Troas

⁷ Ia Sapat riti, ia nəpɪn, kɪmaha iahousəsɪmwɪn kɪmaha me mə tahəkwsen bred. Pol ramahatən nərmama me. Tɪ nəri nə mə trakwakwi rəpwəh irəha, rəgkiari əpwəmwis meste kurkwai nəpɪn.

⁸ Kɪmaha iahousəsɪmwɪn kɪmaha me ia nəkwai nɪmwə ia kwopun riti fwe irənhə. Ia kwopun nəha laet me rɪpɪk rauək.

⁹ Təmaruə riti nəha ikɪn. Nəghɪn nə Iutikas. Raməkure utə ia ruei winto. Nəpɪn Pol raməgkiari pɪk mamevən, nəpriien ruvehi təmaruə nəha. Ravi kəviəmu, mɪmwei irapw fwe ia stori kahar, meiwaiu mouini. Nərmama me heiwaiu mə tuhəuvehi utə, mətə ruvamhə.

¹⁰ Mətə Pol reiwaiu irapw, mɪnimwi nukurhɪn mɪ ia nɪkaren, mərəui əmwesi, mɪni mə, “Tihəpwəh nɪreğiiien rərəha, in ruvəmɪru mwɪ.”

¹¹ Kurirə ikɪn, nəpɪn Pol rutə mevən mwɪ fwe irənhə, rəkwsen bred, maməni pəri nari irəha mɪnrəha. In rəgkiari mwɪ meste rɪnamran, məpwəh irəha mamevən.

¹² Nənə irəha hairi təmaruə nəha Iutikas, mamhəvən fwe ia rukwənu. Rerɪnrəha ragien mə in ruvəmɪru mwɪ.

Irəha həier ia Troas mhəuvən fwe Maelitas

¹³ Pol rokeikei mə travən a, mukurau pərei, mevən fwe taon nəha Asos. Ro iamɪnhi irə in rərhi pen kɪmaha iahəputə ia nɪtətə, mhəkupwən irə, mhəvən, mamheitenhi in fwe ikɪn.

¹⁴ Nəpɪn in rier pehe tukumaha fwe Asos, rəputə ia nɪtətə kɪmaha mɪn, nənə iahəvən fwe taon nəha Mitulen.

¹⁵ Kɪni rakwakwi irə iahəier ia kwopun nəha, mhəuvehe, mhəiu iruə ia tənə əmweris nəha Kios. Nəpɪn kuatia rukurau, iahəuvehe ia tənə əmweris nəha Samos. Nəpɪn kuatia mwɪ rukurau, iahəuvehe ia taon nəha Maelitas.

¹⁶ Kɪmaha iahəiu iamɪnhi irə tɪ nəri nə mə Pol rɪməni mə tahəkukurau iruə mhəpwəh nuvareiiien fwe Efesas. Rəpwəh nokeikeiiien mə trouרהa nəpɪn səvənhi fwe profens nəha Esia, tɪ nəri nə mə in ramevən akwauakw mə trukupwən mapirapw fwe Jerusalem kurirə nəpɪn asori nəha Pentekos.

Pol rəvəhag m elta me səvəi nəfwakiiien fwe Efesas

¹⁷ Nəpɪn kɪmaha iahəuvarei fwe Maelitas, Pol rərhi pen nəgkiariien revən fwe Efesas, məres elta me səvəi nəfwakiiien mə tuhəuvehe mhətə in.

¹⁸ Irəha həuvehe, nənə Pol rɪni pen tɪ nɪrəha i mə, “Kɪmɪaha hɪəvəkurən raka mə iakɪnəfarə irə kɪtaha m kɪmɪaha fwe iakɪməuvehe ia Esia meste iakəpwəh kɪmɪaha mamevən.

¹⁹ Iakamo wok səvəi lərimənu, mɪpkəfiəutə mhə iou. Ia nəpɪn me nise nənimək ramaiu tukumɪaha. Ia nəpɪn me iakamreği ramərəha, tɪ nəri nə mə nəkur Isrel hənəuə tuhousi əpune iou.

²⁰ Kɪmɪaha hɪəvəkurən mə iəpkəkəwafə mhə ia nəgkiariien me nəpwɪn sə tuhasitu ia kɪmɪaha. Mətə nəpɪn iakaməvisau uə iakamahatən kɪmɪaha ia nəmri nərmama me uə ia nəkwai nɪmwə me səkɪmɪaha, iakani irapw pam tukumɪaha.

²¹ Iakaməvisau pen pəri m nəkur Isrel mɪne nərmama rɪpko mhə irəha nəkur Isrel mə irəha tuhaməkeikei mhərərigi ia noien ərəha me səvənraha, mhəuvehe tɪ Kumwəsən, nənə mhahatətə ia Iesu Kristo lərimənu səkɪtaha.

²² Nənə hətə ro. Təkwtəkəwuni nəha iakamevən fwe Jerusalem, tɪ nəri nə mə Nənimwɪn

Ikinan ramakeikei miou. Iou iakreirei nafe treste iou ia kwopun naha.

²³ Mətə in a i iakukurən. Ia taon me pam sə iakamevən ikin, Nənimwin Ikinan ramahatən amasan iou, mamini mə tukousi iou, kuvehi puvnimwə iou ia kalapus.

²⁴ Mətə iou iakatonı mə nimiruien səiou ro nəri auər a tukw iou. Iapkatərig pik mhə i. Iakokeikei a mə takeste nusvenhi suatuk səiou, mo sampam ia wok naha Iesu İərimənu ruvei pehe miou. In rini mə takaməkeikei mini irapw ti nərmama nəgkiariien i sə raməvisau namasanien səvəi Kumwesən.

²⁵ Nənə hətə ro. Təkwəkəwuni naha iakukurən mə kimiaha pam i səməme iakuvəukurau raka ia nımwrhenimiahə, məvisau nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə m kimiaha, tihəpkətə mhə mwi nənimək ia nəpin riti.

²⁶ Ro pen ia nəpin i ipwet ikani irapw tukumiahə i mə trini minuə Kumwesən rərpwin noien ərəha me səkimiahə, ramarə ia kimiaha. Iou iakiwən ia kimiaha,

²⁷ ti nəri nə mə iapkrəkəwfə mhə nari riti tukumiahə. Iakuvəni irapw pam narimnari me Kumwesən rokeikei.

²⁸ Kimiaha tihaməkeikei mhətə amasan kimiaha me, mamhətə amasan mwi sipsip me pam səməme Nənimwin Ikinan rinəmri pehe ia rəgimiahə. Tihaməkeikei mhəiri amasan nakalasia me səvəi Kumwesən, ti nəri nə mə in rinərəkə raka irəha ia niten.

²⁹ Iakuvəukurən raka mə nəpin takaraka ia kimiaha, nərmama me nepwin həmwhen ia kuri ərmin me tuhəuvehe ia rərimiahə, mhəripwi kimiaha nərmama me səvəi Iesu, rəmwhen mə kimiaha sipsip me.

³⁰ Nənə kimiaha i nərmama nepwin tuhəskəmter, mheikuə mə tuhəvi raka nərmama me səvəi Iesu, həuvən mhəkuriə ia nirəha.

³¹ Ro iamınhi irə, kimiaha tihaməkeikei mhəsiari. Rərimiahə tramrhi mə nuk kahar iakəpwəh napwisien, mətə ia nəpin mine ia ran iakamahatən kimiaha kuatia kuatia. Nise nənimək ramaiu tukumiahə.

³² Təkwəkəwuni naha iakaməmri pen kimiaha ia rəgi Kumwesən. Rərimiahə traməkeikei mamrhi nəgkiariien sə raməvisau namasanien səvənhi. Nəgkiariien naha riskai, mukurən nərpi sknekinien kimiaha, muvei pehe narimnari amasan me səməme Kumwesən riməni mə truvei pen m nərmama me səvənhi.

³³ Rerik ripkəkres mhə mane uə tinari səvəi iərmama riti.

³⁴ Kimiaha hiəuvəukurən raka mə iou iakinowok ia rəgik mə takuvehi narimnari me səvəi narəien səiou mine səvəi iou me nepwin.

³⁵ Ia noien me pam səiou, iakamahatən kimiaha mə kitaha tsaməkeikei mhəmwur iamınhi irə, mamhasitu ia nərmama həpkiskai mhə. Reritaha traməkeikei mamrhi nəgkiariien i səvəi Iesu İərimənu. In riməni mə, 'Nəriariien nari ramasan pik məpi raka nuvehien a nari.' "

³⁶ Nəpin Pol rəgkiari pam, rinimwi nukurhun mi, məfwaki irəha minraha.

³⁷ Irəha pam hasək, mhəkwətəmhiri Pol, mhakei min.

³⁸ Rerınraha rəpou pik ti nəgkiariien naha riməni mə tuhəpkətonı mhə mwi nənimen. Nənə havən pəri irəha min, mhəuvən ramevən ia nitətə.

21

Pol revən fwe Jerusalem

¹ Kimaha iahəsəkir raka minraha, mhəputə ia nitətə, mhəier, nənə mhəuvən atukwatukw ia tənə əmweris naha Kos. Kiri rakwakwi irə, iahəuvən ia tənə əmweris naha Roj. Nənə iahəier ia kwopun naha, mhəuvən ia taon naha Patara.

² Ia kwopun naha iahətonı nitətə riti rinamevən fwe tənə Fonisia. Nənə iahəputə irə, mhəier, ³ mhəuvən mheste iahəti pen mhətonı tənə əmweris naha Saepras. Nənə iahəukurau ia nikaren saot, mhəuvən fwe profens naha Siria, nənə mheiwaiu pehe ia taon naha Taea. Nitətə səkimaha rərer ia kwopun naha, ti nəri nə mə tukpeki parei kago səvənhi fwe ikin.

⁴ Kimaha iahəuvarei, mhəuvən mamhətui nərmama me səvəi Iesu. Mhətonı irəha, nənə Nənimwin Ikinan ro irəha hətonı nafe tuko ia Pol fwe Jerusalem. Ro pen irəha həni pen ti Pol i mə trəpwəh nevenien. Iaharə fwe Taea kimaha minraha meste nəfwakiien kuatia.

⁵ Nəpin səkimaha sampam tahəier irə iahəuvehi suatuk səkimaha mamhəuvən, nərman me pam irəha nıpran me səvənraha mine nəkwərəkəwərəha me səvənraha havən kimaha minraha. Iahəier ia taon, mhəuvən fwe nıpəkir. Nənə ia kwopun naha, iahənimwi nukurhumaha mhəfwaki.

⁶ Nəpin iahəsəkir raka m kimaha me, iahəputə ia nitətə, mhəier. Nənə irəha hərərig mhəuvən fwe imwənraha.

⁷ Nitətə səkimaha rier ia Taea, maiu, muvehe ia taon nəha Toleme. Nənə iahəuvarei, mhəuvən mhətoni piəvtaha me fwe ikin, mharə kimaha minraha nəpin pekən.

⁸ Kini rakwakwi irə, iahəputə mwi ia nitətə, mhəier, mhəuvehe ia taon nəha Sis-aria. Iahəuvarei, mhəuvnimwə ia nimwə səvai Filip, iərmama riti sə raməvisau irapw nəgkiariien amasan. In riti ia nərman me nəha irəha pam sefen. Fwe kupwən aposol me hənərpwi rəginraha ia nirəha mə tuhasitu ia nirəha.^a Iaharə kimaha min.

⁹ Səvənhi prən ouihi me kefə. Həpkesi pen mhə ihi iərman. Ia nəpin me kəmhəni irapw nəgkiariien sə raku pen ti Nənimwin Ikinan.

¹⁰ Kimaha iaharə mheste nəpin kahar uə kefə ia kwopun nəha, profet riti nəghin nə Akapus ruku pen fwe Jutia meiwaiu pehe

¹¹ Mətə kimaha. Nənə in ruvehi kətoti səvai Pol, mərihi atukw a rəgin mi mine nisun mi irə, nənə mini mə, “Nənimwin Ikinan rani mə, Nəkur Isrel fwe Jerusalem tuhərihi iamihni iərmama sə səvənhi i kətoti, nənə mhəuvehi pen in ia rəgi nərmana ripko mhə irəha nəkur Isrel.”

¹² Nəpin iahəregi nəgkiariien nəha, kimaha mine nərmana ia kwopun nəha iahasək, mamhəres Pol mə trapwəh nutə penien fwe Jerusalem.

¹³ Mətə Pol rini mə, “Rəfo hiamasək iamihni irə, mamho rerik ramərkwəpir? Iakinəpnəpənə raka mə tukərihi iou iamihni. Mətə ripko mhə in əpa nəha. Trini minua kousi əpune iou fwe Jerusalem ti nəghi Iesu Iərimənu səkitaha, iakinəpnəpənə raka.”

¹⁴ Nənə nəpin iahətə mə iahəpkinise mhə in, iahəpwəh, nənə mhəni mə, “Pwəh tuko rəmwhen Iərimənu rokeikei.”

¹⁵ Kimaha iaharə rəpwəmwis kwopti ia kwopun nəha. Nənə kurirə irə iahəpnəpənə narimnari me səkimaha, nənə mhəier mhəutə pen fwe Jerusalem.

¹⁶ Nərmana nepwin səvai Iesu fwe Sisaria həuvən kimaha minraha, mhəiri pen kimaha iahəuvən fwe nimwə səvai Minason. In iəmə Saepras riti. Riməuvehe mo in iərmama riti səvai Iesu fwe tui. Kimaha iahapri fwe nəkwai nimwə səvənhi.

¹⁷ Nəpin kimaha iahəuvehe ia Jerusalem, piəvtaha me hətə kimaha. Rerinraha ragien.

¹⁸ Kini rakwakwi irə, Pol ruvnimwə kimaha min mevən mətə Jemes. Elta me səvai nəfwakiien irəha mwi fwe ikin.

¹⁹ Pol rini ramanan ti nirəha i, marə mini mwi narimnari me kuatia kuatia sə Kumwesən rino ia nəpin nəha Pol rinamowok fwe kwopun me səvai nərmana ripko mhə irəha nəkur Isrel.

²⁰ Nəpin irəha həregi, həgnəgini Kumwesən, nənə mhəni pen ti Pol i mə, “Piəvmaha, ikinətə raka mə nəkur Isrel me taosen m taosen həuvəni raka nipərhiendien ia Iesu. Nənə irəha pam həska ti Loa səvai Moses.

²¹ Irəha həuvəregi raka nərmana kəmhəni ik mə ikamevən ia kwopun me səvai nərmana ripko mhə irəha nəkur Isrel, mamahətən nəkur Isrel me pam ia kwopun me nəha mə tuhəpwəh Loa səvai Moses. Irəha həregi mə ikamini pen ti nirəha i mə tuhəpwəh nuvehien ninhum m nəkwərəkəwərha me səvənraha uə nesi penien narsien səkitaha nəkur Isrel.

²² Irəha tuhəregi mə ikuvəuvehe raka ia kwopun i. Ro iamihni irə, kitaha tsəfo irəha?

²³ Tiko nəri kimaha tahəni pehe tukw ik i. Nərman kefə ia kwopun i. Fwe kupwən həuvehi kwəsuaui ia nəmri Kumwesən mamhatuakəm tukwe.

²⁴ Tikuvehi nəmə me i, mo nəfe Loa səvai Moses rani ti noien kimaha minraha hiəmher ia nəmri Kumwesən, muvehi tukwini nəmri narimnari me səvənraha, mo pam, nənə irəha tuhərai nukwənənraha rahatən pen mə natuakəmien səvənraha hənə pam. Ia noien nəha nərmana me tuhətoni mhəukurən mə nəgkiariien me nəha kamini ia niram ro neikuəien i. Ikamesi pen ihi Loa səvai Moses.

²⁵ Mətə nərmana me nəha kəmhəni nipərhiendien ia Iesu, səməme ripko mhə irəha nəkur Isrel, kimaha iahənərhi pen raka nəkukwə riti minraha, mhəni pen nəkwamaha ti nirəha i. Iahəni mə irəha tuhəpwəh nanien nəveginien sə kiməuvei pen m nənimwi nari me səməme kaməfwaki pen minraha. Tuhəpwəh nanien netə. Tuhəpwəh nanien nərimiru riti sə kətiri nipətəkinuan remhə, mətə netə raməmak ihi ia nusan. Nərman me tuhəpwəh niri əpnəpenien nipran. Nipran me tuhəpwəh nesi pen əpnəpenien nərman.”

²⁶ Kini rakwakwi irə, Pol ruvehi nərman me nəha kefə, mevən, minamo nəfe Loa səvai Moses rani ti noien irəha minraha həmher ia nəmri Kumwesən. In ruvnimwə ia nimwə

21:6: Wok Me 20:36 **21:8:** Wok Me 6:5, 8:40 **a** **21:8:** Wok Me 6:5 **21:9:** Wok Me 2:17 **21:10:** Wok Me 11:28
21:11: Jon 21:18, Wok Me 20:23, 21:33 **21:12:** Mat 16:22 **21:13:** Wok Me 20:24 **21:18:** Wok Me 15:2,13, Kal
1:19 **21:19:** Wok Me 15:12 **21:20:** Wok Me 15:1,5 **21:21:** Wok Me 16:3, Kal 2:3 **21:24:** Nam 6:1-20, Wok Me
18:18 **21:25:** Wok Me 15:29 **21:26:** 1Kor 9:20

səvai Kumwesən, mini sas pen ti pris me mə nəpin sefen trukurau, nənə in mine nərman me nəha kefə tuhəmher. Ia nəpin nəha nərman me nəha kefə tuhəuvei pen nərimiru me səvənraha kuatia kuatia mə tukousi əpune kuvei pen m Kumwesən.

Nərmama me həkwətəmhiri Pol

²⁷ Ipaka nəpin me nəha sefen həukurau pam. Nənə nəkur Isrel me nepwin səməme həuku pen fwe ia Esia hətoni Pol ia nimwə səvai Kumwesən. Nənə nəpin hətoni, həkwətəmhiri in, mamhərhiərhi nərmama me,

²⁸ mamhəkwein əpwəmwis mə, “Nəmə Isrel, hasitu! Iəmə i in i ramahatən nərmama ia kwopun me, mamini ərəha kitaha nəkur Isrel, mamini ərəha mwi loa səkitaha mine kwopun i. Təkwətəkwuni nəha riri nəkur Kris me nepwin həuvnimwə pehe i ia nəkwai nimwə səvai Kumwesən. Ia noien nəha in ramo kwopun ikinan i ruvehe məmkemik ia nəmri Kumwesən.”

²⁹ (Irəha həni nəgkiariien nəha ti nəri nə mə fwe kupwən hətoni iəmə Efesas nəha Trofimas ramavən irau Pol fwe ia taon. Rerınraha rırhi mə Pol riri in muvnimwə pehe ia nəkwai nimwə səvai Kumwesən.)

³⁰ Nəgkiariien nəha ro nəkur Jerusalem hərer, mhəiu mhəuvehe. Irəha həkwətəmhiri Pol, mhəvi, mhəier irapw ia nimwə səvai Kumwesən. Təkwətəkwuni a pris me hərəpinhə.

³¹ Nərmama me nəha kamhousi Pol mə tuhousi əpune. Ia nəpin nəha nəgkiariien rutə mevən ti iaruagən səvai Rom sə in rasori ia naruagən me irəha taosen. In riregi mə nərmama me pam ia Jerusalem kamho nurigrigien asori.

³² Təkwətəkwuni a riri naruagən me nepwin səvənhi mine nəmə asori me səvənraha haiu mhəiwaiu ti nərmama me. Nəpin nərmama me hətoni iəmə asori nəha mine naruagən me səvənhi, irəha həpwəh nousiien Pol.

³³ Iəmə asori səvai naruagən me revən ti Pol, mini pen ti naruagən me səvənhi mə tuhəkwətəmhiri in, mhərihi ia jen kəru. Nənə in rəres pen nərmama me i mə, “Nəfe i iərmama? Rino nəfe?”

³⁴ Nərmama ia nəkuər nəha nepwin kamhəni nəgkiariien riti, nepwin kamhəni səpə. Mətə rəknekin ti iəmə asori səvai naruagən me ko ripkreği atukwatukw mhə nari riti ti nəri nə mə nurigrigien rasori. Ro iamınhi irə in rini pen ti naruagən me səvənhi mə tuhəuvehi Pol, mhəuvehi, mhəuvnimwə ia nimwə səvai naruagən me.

³⁵ Nəpin Pol reste kwopun nəha kavən kautə ikin, naruagən me həvrani in mamhəutə. Irəha ho iamınha irə, ti nəri nə mə nərmama me niemaha raməpi pik irəha.

³⁶ Kamhəkurirə ia Pol mine naruagən me, mamhəkwein əpwəmwis mə, “Housi əpune iəmə nəha.”

³⁷ Ipaka naruagən me həuvehi Pol mhəuvnimwə ia nimwə səvənraha, nənə Pol rini pen ti iəmə asori səvai naruagən me i mə, “Ko iakəgkiari ro mik?”

Miregi iəmə asori səvai naruagən me rini mə, “Kwa ikukurən nəgkiariien səvai nəkur Kris.

³⁸ Rosi ik iəmə Ijip nəha fwe kupwən ikrukwwumen naruagəniien riti kimiaha nəkur Rom, miri nərman me səməme kamhousi əpune iərmama, irəha pam fo-taosen, hiəuvən fwe kwopun akwesakwes ikin?”

³⁹ Miregi Pol rini mə, “Rekəm. Iou iəmə Isrel. Iakinətui fwe profens nəha Silisia ia taon nəha Tasas. Iou sitisen riti səvai taon asori nəha. Iakase ik mə ko ikəsəni ro iou iakəgkiari m nərmama me nəha.”

⁴⁰ Iəmə asori səvai naruagən me rəsəni Pol. Nənə Pol rərər nəha kavən kautə ikin, muvehi utə rəgin, miripwi tete nərmama me. Nəpin irəha həuvehe mhafafa, rəgkiari mınraha ia nəgkiariien Hipru, mini mə,

22

Pol rini irapw nəgkiariien səvənhi ti nəkur Isrel

¹ “Tata me mine piak me, hətərig ro iou, pwəh iakini irapw nəgkiariien səiou tukumiaha i.”

² Nəpin irəha həregi Pol raməgkiari mınraha ia Hipru, nəgkiariien ihi səvənraha, həuvehe mhafafa mwi.

Nənə in rinamini mə,

³ “Iou iəmə Isrel. Iakinətui fwe Silisia, ia taon nəha Tasas, mətə iakiməpwinari ia taon i Jerusalem mo skur ia skur səvai iahatən nəha Kamaliel. In rınahatən iou ia loa səvai kaha kupwən me səkitaha mə takəsi pen atukwatukw. Ia nəpin nəha iakiskai mə tako narimnari me səməme Kumwesən rokeikei rəmwhen ia kimiaha i ipwet mine.

⁴ Fwe kupwən, iakamometə nərmama me nəha səməme kamhesi pen Suatuk səvai Iesu. Iakaməkwətəmhiri irəha, nəri auər a mə nərman uə nīpran, mauvehi puvnimwə irəha ia kalapus mə tukousi əpune irəha.

⁵ Pris asori anan mine nəmə asori me səkitaha nəkur Isrel tuhəni mə iakani pərhiən. Nəpīn riti iakiməuvehi nəkukuə me səvənraha həmərai m piəvtaha me fwe Tamaskes. Iakier; mamevən ia kwopun nəha mə takəkwətəmhiri nərmana me səvai Iesu, mərihi irəha ia jen, miri irəha mirərig, muvehe mwi ia Jerusalem mə tukousi irəha.

⁶ Ia nəpīn nəha iakinəuvehe ipaka ti Tamaskes, ipaka kurkwai nəpīn ia ran, təkwətəkwuni a nukuraanien asori ruku pen ia nīmagouagou, məhiəpwīn iou.

⁷ Iakimwei irəpw ia tīprənə, mīregi reri iərmama riti rini pehe tukw iou i mə, ‘Sol, Sol, rəfo ikamometə iou?’

⁸ Miregi iakini mə, ‘Iəmə asori, ik sin i?’

Miregi rini pehe tukw iou i mə, ‘Iou Iesu, iəmə Nasaret sə ikamometə.’

⁹ Nərmama kimaha mīnraha hətoni nukuraanien nəha, mətə həpkregi amasan mhə nəfe nəha reri iərmama nəha rani pehe tukw iou i.

¹⁰ Nənə iakəres pen in i mə, ‘Iərimənu, takəfo nəha təkwətəkwuni?’

Miregi Iərimənu rini pehe tukw iou i mə, ‘Tikərer; mevən fwe Tamaskes. Iərmama riti fwe ikin trini pehe tukw ik i narimnari me pam i Kumwesən ruvərfi raka mə tiko.’

¹¹ Ia nəpīn nəha ko iəpkətə mhə nari, ti nəri nə mə nukuraanien sə raməhiəpwīn iou raməhiəpw pīk. Ro pen nərmana kimaha mīnraha həuvehi rəgik, mhəiri iou, mhəuvən fwe Tamaskes.

¹² Ia kwopun nəha iərmama riti nəghin nə Ananəas. In iəməfwaki riti ramsiai Loa səkitaha. Nəkur Isrel me pam səməme kamharə fwe Tamaskes kamhəni amasan in.

¹³ In ruvehe mərer ipaka tukw iou, mīni pehe tukw iou i mə, ‘Sol, piak, tiko mətə nari.’ Təkwətəkwuni a mwi irə, iakətə nari, məti pen mətoni in.

¹⁴ Nənə in rini mə, ‘Kumwesən i səvai kaha kupwən me səkitaha rīnərpwi raka rəgin ia niram, mīni mə tikaməkeikei mukurən narimnari me sə in rokeikei, mətoni Iəmə Atukwatukw nəha səvənhi, nənə miregi reri atukwatukw rəgkiari.

¹⁵ Ro iamīnhi irə, ik tikuvehe mo iərmama riti səvənhi. Tikaməkeikei məvisau irəpw m nərmana me pam narimnari me sə ikinətoni mīregi.

¹⁶ Təkwətəkwuni nəha, ikameitenhi nəfe? Əskəmter, mo paptəes. Tikəfwaki m Iesu, pwəh in raikuas raka nərhəien me səim.’

¹⁷ Nəpīn iakrərig muvehe mwi ia Jerusalem, iakevən maməfwaki ia nimwə səvai Kumwesən. Nənə iakətoni vison riti.

¹⁸ Ia vison nəha iakətə Iərimənu raməgkiari pehe miou mə, ‘Tikap akwauakw, mier ia Jerusalem. Nərmama me i tuhəpkregi mhə nəgkiariien səim nəpīn ikəvisau irəpw iou mīnraha.’

¹⁹ Miregi iakini mə, ‘Iərimənu, irəha həukurən amasan iou mə fwe kupwən iakamevən fwe nəkwai nimwəfwaki me pam səvai nəkur Isrel, maməkwətəmhiri nərmana səməme kamhəni nīpərhiənien ia niram. Iakaməsi irəha, mauvehi puvnimwə irəha ia kalapus.

²⁰ Stifen, iərmama sə raməvisau irəpw ik, nəpīn niten rīnaiu irə, iou mwi iakamərer ia kwopun nəha, mamətui ti karkahu me səvai nərmana səməme kamhəkwi əpune in. Rerik rəgien a ti nəfe nəha kamho.’

²¹ Mətə Iərimənu rini pehe tukw iou i mə, ‘Tiko mier. Takərhi pen ik ikevən ti nərmana ripko mhə irəha nəkur Isrel.’”

²² Nərmama me kamhətərig amasan ia Pol, mətə nəpīn həregi nəgkiariien nəha, həgkiari asori, mhəni mə, “Həuvehi raka iəmə nə, mhəsi əpune! Tihəpwəh nəpwəhien in rīmīru!”

²³ Irəha kamhəkwein əpwəmwis, mamhərarki əpnəpen tīnari me səvənraha mamhərarki utə nīməkwrur.

²⁴ Ro iamīnhi irə iəmə asori səvai naruagən me rini pen ti naruagən me səvənhi mə tuhəuvehi Pol, mhəuvehi mhəuvnimwə ia nimwə səvai naruagən me. In rini mə tuhaməkeikei mhərisi in pwəh rini irəpw mə rəfo nərmana me kamhəkwein əpwəmwis pen irə iamīnhi irə.

²⁵ Naruagən me hərihi tərini Pol mə tuhərisi. Iaruagən riti sə ramərer ipaka in rasori ia naruagən me irəha hantret. Pol rini pen tukwe in mə, “Noien i hiəmo ratukwatukw ia loa səvai nəkur Rom uə rekəm? Hiənuə tihərisi sitisin riti səvai Rom, mətə kīpkətə raka mhə nari riti rərəha rino.”

²⁶ Nəpīn iaruagən nəha riregi nəgkiariien nəha, revən ti iəmə asori səvənhi, mīni pen tukwe in mə, “Nəfe nəha ikamə? Iəmə nəha in sitisin riti səvai Rom.”

²⁷ Ro pen iāmā asori sāvai naruagān me revān ipaka ti Pol, mini pen tukwe in mā, “Ni amasan ro tukw iou i mā pārhien ik sitisin riti sāvai Rom?”

Miregi Pol rini mā, “Ouah.”

²⁸ Miregi iāmā asori sāvai naruagān me rini mā, “Rəfo? Iou iakināraku mane asori mā takuvehe mo iou sitisin sāvai Rom.”

Miregi Pol rini mā, “Mətə nāpin iakinātui irā iou sitisin sāvai Rom.”

²⁹ Ia nāpin a mwi nā naruagān me sāmāme hānərer ipaka mā tuhārisi Pol, irəha hāhekir, mharaka irā. Nānə iāmā asori sāvānrāha, in mwi rehekir, ti nəri nā mā rətə mā Pol in sitisin riti sāvai Rom, mətə rinərihi tərini in ia jen.

Pol rərer ia nāmri nāmā asori me sāvai nəkur Isrel

³⁰ Mətə iāmā asori sāvai naruagān me rokeikei mā triregi atukwatukw nāgkariien naha mā nəkur Isrel kamhāni ərəha Pol ti nəfe. Kini rakwakwi irā rərhi pen nāgkariien revān ti pris asori me mine nāmā asori me sāvai nəkur Isrel mā tuhaməkeikei mhousəsimwin irāha me. Kurirə irā rini pen ti naruagān me sāvānhi mā tuhəfi raka rəginrāha ia Pol. Nānə ruvehi Pol, mevān, rərer ia nāmri nāmā asori me sāvai nəkur Isrel.

23

¹ Ia nāpin naha Pol rəti pen mətōni nāmā asori me sāvai nəkur Isrel, mini mā, “Piak me, fwe kupwān meste pehe ipwet mine iakamarə, mamousari mā rərik tramasan māmher ia nāmri Kumwesən.”

² Nāpin Pol rini iamānhi, pris asori anan Ananaeas rini pen ti nərmama sāmāme kamhərer ipaka ti Pol mā riti trəpwi tərhun.

³ Riti ia nirəha ro, nānə Pol rini pen ti pris asori anan i mā, “Kumwesən trəpwi ik. Ikāmwhen ia nikare nimwə kuvrhəkin ia priki. Kahakwi amasan iruə ia prasta, mətə fwe imwə rimərməru. Rəfo ikaməkure mā tikəkiri iou ti nətōnien mā iakamesi pen Loa sāvai Moses uə rəkəm, mətə ikamərui loa naha, mamini mā riti trəpwi iou?”

⁴ Miregi nərmama ipaka ti Pol hāni mā, “Rəfo ikaməski pris asori anan sāvai Kumwesən?”

⁵ Miregi Pol rini mā, “Piak me, sori. Iapkurən mhə mā in pris asori anan. Kimərai pen ia Nəkukə Ikinan mā ‘Tikəpwəh nini ərəhaien iāmā asori səkimiāha.’”

⁶ Pol ruvəkurən raka mā nərmama ia nousəsimwinien naha sāvai nāmā asori me sāvai nəkur Isrel nepwin Satusi me mine nepwin Farisi me. Ro iamānhi irə rəgkiari asori ia kwopun naha, mini mā, “Piak me, iou Farisi riti. Tata səiou mine kaha me səiou irəha mwi Farisi me. Iakamərer ia nāmrimiaha ipwet mā thəkiri nāgkariien səiou, ti nəri nā mā iou iakaməmri pen əknėkiri nətərigien səiou ia nāgkariien naha səkitaħa ramini mā nərmama sāmāme hāvamhə tuhətui mwi ia nemhəlen.”

⁷ Nāpin Pol rini iamānhi, nousəsimwinien sāvānrāha reitehi. Farisi me mine Satusi me hānaməski irəha me.

⁸ (Irəha kamhəski irəha me ti nəri nā mā Satusi me kamhāni mā nərmama sāmāme hāvamhə tuhəpwəh nətuiien mwi. Kamhāni mwi mā nagelo me mine nənimwi nərmama me hāiwən. Mətə Farisi me kamhāni nipərhiēnien ia nirəha pām.)

⁹ Nāmā asori me ia nousəsimwinien naha nāgkariien sāvānrāha rutə pik. Nahatən me nepwin sāvai Loa, irəha mwi Farisi me, həkəmter, mamhāni irapw skai mā, “Kimaha iahətōni mā noien ərəha riwən ia iāmā i. Rosi nənimwin riti uə agelo riti rəgkiari min uə?”

¹⁰ Nəvisəien sāvānrāha ruvehe masori. Hənamousi irəha me. Nāpin iāmā asori sāvai naruagān me rətōni, rehekir mā irəha tuhousi Pol mheitehi nipwran. Ro pen rərhi pen naruagān me sāvānhi heiwaiu irapw mhəuvehi raka Pol ia rəginrāha, mhəuvehi mhəuvən fwe nəkwi nimwə sāvai naruagān me.

¹¹ Nānə ia nāpin Iərimənu rier pen ti Pol, mini mā, “Tikəpwəh nehekiriēn. Ik ikuvəni irapw raka iou ia Jerusalem. Tikaməkeikei mini irapw mwi iou fwe Rom iamānhi.”

Nəkur Isrel me nepwin hərəi sun mā tuhousi əpune Pol

¹² Kini rakwakwi irə nəkur Isrel me nepwin housəsimwin irəha me, mhərai sun mā tuhousi əpune Pol. Həuvehi kwəsuaħi ia nāmri Kumwesən mā tuhəpwəh naniēn nari, mhəpwəh nənimwiēn nari riti mheste tuhousi əpune raka Pol.

¹³ Nərmama me naha hərəi sun iamānhi irəha həpi raka foti.

¹⁴ Irəha hāvən ti pris asori me mine nāmā asori me sāvai nəkur Isrel, hāni pen ti nirəha i mā, “Kimaha iahəuvəuvehi raka kwəsuaħi ia nāmri Kumwesən mā tahəpwəh naniēn nari mheste tahousi əpune raka Pol.

¹⁵ Ro pen kimiaħa mine nāmā asori me sāmāme kamhəkure ia nousəsimwinien sāvai nāmā

asori me sǝvǝi nǝkur Isrel tihǝrhi pen nǝgkiariien revǝn ti iǝmǝ asori sǝvǝi naruagǝn me. Tihǝres pen in mǝ triri Pol meiwaiu pehe mwi tukumiaha. Tiheikua irǝ mǝ hiokeikei mǝ tihǝregi mwi Pol rǝgkiari. Nǝnǝ kimaha tahǝrer mwatuk tukwe mǝ tahousi ǝpune in ia suatuk.”

¹⁶ Mǝtǝ kǝnkwǝnien Pol rǝregi nǝfe tuho irǝ. Ro pen revǝn, muvnmwǝ ia nimwǝ sǝvǝi naruagǝn me, mini pui pen ti Pol i.

¹⁷ Ro rǝkweǝn iaruagǝn riti sǝ in rasori ia naruagǝn me irǝha hantret, mini pen tukwe in mǝ, “Ko ikuvehi iǝkunouihi i mevǝn ti iǝmǝ asori sǝim. Nǝgkiariien riti nǝha trini pen tukwe in.”

¹⁸ Ro iamǝnhi irǝ ruvehi in mevǝn ti sǝvǝnhi iǝmǝ asori, mini mǝ, “Pol, iǝmǝ nǝha fwe ia kalapus, rǝkweǝn iou, mǝres iou mǝ takuvehi iǝkunouihi i muvehe tukw ik, nǝgkiariien riti nǝha trini pehe tukw ik i.”

¹⁹ Nǝnǝ iǝmǝ asori sǝvǝi naruagǝn me ruvehi rǝgi iǝkunouihi nǝha, miri raka, mǝres pen in ǝpa mǝ, “Nǝfe nǝha ikuǝ tikini pehe tukw iou i?”

²⁰ Mǝregi rini mǝ, “Nǝmǝ asori me sǝvǝi nǝkur Isrel hǝuvǝrai sun raka mǝ trakwakwi hǝres ik mǝ ko ikiri Pol, meiwaiu, mevǝn fwe ia nousǝsimwinien sǝvǝnraha. Irǝha tuheikua ia niram mǝ irǝha hokeikei mǝ tuhǝregi Pol rǝgkiari mwi.”

²¹ Mǝtǝ tikǝpwǝh nǝsenien irǝha, ti nǝri nǝ mǝ nǝrman me sǝvǝnraha hǝpi raka foti tuhǝrkwafǝ ia suatuk mamheitenhi in. Nǝrman me nǝha hǝuvǝvehi raka kwasuahi ia nǝmri Kumwesǝn mǝ tuhǝpwǝh nanien nari, mhǝpwǝh nǝnimwiien nari riti mheste tuhousi ǝpune raka Pol. Nǝnǝ tǝkwǝkwuni nǝha hǝnǝpnǝpǝnǝ raka, mamheitenhi a nǝgkiariien sǝim mǝ tikǝfni irǝ.”

²² Mǝregi iǝmǝ asori sǝvǝi naruagǝn me rini mǝ, “Tikǝpwǝh ninien ti iǝrmama riti mǝ ikuvǝni pehe raka nǝgkiariien nǝha tukw iou i.” Nǝnǝ in rǝrhi pen kǝnkwǝnien Pol ramevǝn.

Kǝrhi pen Pol revǝn ti iǝmǝ asori nǝha Filiks

²³ Ia nǝpin nǝha iǝmǝ asori sǝvǝi naruagǝn me rǝkweǝn iaruagǝn mi kǝru sǝvǝnhi, mini pen ti nirau i mǝ, “Tirouevǝn rouni pen ti naruagǝn me irǝha pam fo-hantret-sefenti mǝ tuhǝpnǝpǝnǝ ti nevǝnien fwe Sisaria. Tuhǝier ia naen klok ia nǝpin. Hantret kǝru tuhǝvǝn. Sefenti tuhǝkure ia hos me. Hantret kǝru tuhǝvehi nitei.

²⁴ Pwǝh hǝpnǝpǝnǝ mwi ia hos me nepwin sǝvǝi Pol trǝkure ia nirǝha. Kimiaha tihǝmǝkeikei mhǝuvehi in ia namasanien, mhǝuvǝn ti Filiks, iǝmǝ Rom sǝ ramǝrimǝnu ia tǝnǝ Jutia.”

²⁵ Nǝnǝ iǝmǝ asori sǝvǝi naruagǝn me rǝrai nǝkukuǝ riti, mini iamǝnhi irǝ minuǝ:

²⁶ “Filiks, ik iǝmǝ asori pǝrhien. Iou, Klotias Lisias, iakrai nǝkukuǝ i ruvehe tukw ik.

²⁷ Kupwan, nǝkur Isrel hǝkwǝtmhiri iǝmǝ i, mamhousi in. Ipaaka housi ǝpune, mǝtǝ kimaha naruagǝn me sǝiou iahǝuvehe mhǝuvehi raka in ia rǝginraha. Kurirǝ ikin, iakregi mǝ in sitisin riti sǝvǝi Rom.

²⁸ Nǝnǝ iakokeikei mǝ takukurǝn amasan hǝni ǝrǝha in ti nǝfe noien. Ro pen iakiri in, mevǝn ia nǝkureien sǝvǝi nǝmǝ asori me sǝvǝnraha.

²⁹ Nǝnǝ iakǝtoni mǝ in ripko mhǝ nari riti rǝrǝha mǝ tukousi ǝpune in tukwe uǝ trǝmak ia kalapus tukwe. Mǝtǝ irǝha hǝni ǝrǝha a in ti nǝresien me nepwin ia loa sǝvǝnraha.

³⁰ Kurirǝ ikin, iakregi mǝ nǝkur Isrel hǝnǝrai sun mǝ tuhousi ǝpune iǝmǝ i. Nǝpin iakregi, iakǝrhi pehe akwauakw in mǝ truvehe tukw ik. Iakini pen ti nǝrmama sǝmǝme kamhǝni ǝrǝha in mǝ irǝha mwi tuhǝmǝkeikei mhǝuvehe tukw ik, mhǝni irapw ia nǝnimem nǝfe nǝha noien iǝmǝ i rino rerǝnraha ripkagien mhǝ tukwe. In i nǝgkiariien sǝiou sampam.”

³¹ Kurirǝ irǝ naruagǝn me ho nǝkwai iǝmǝ asori sǝvǝnraha, mhǝuvehi Pol ia nǝpin, mhǝuvehi mhǝuvǝn mheste nari fwe kwopun nǝha Antipatris.

³² Kini rakwakwi irǝ, irǝha sǝmǝme kamhǝvǝn a, hǝrǝrig mamhǝuvǝn fwe nimwǝ sǝvǝi naruagǝn me. Naruagǝn me sǝmǝme kamhǝkure ia hos me, irǝha ǝpa hǝuvehi Pol mamhǝuvǝn.

³³ Nǝpin irǝha hapirapw fwe Sisaria, mhǝuvǝn ti Filiks, mhǝuvei pen nǝkukuǝ nǝha iǝmǝ asori sǝvǝnraha rimǝrai, mhǝmri pen mwi Pol ia rǝgi Filiks.

³⁴ Filiks rǝvsini nǝkukuǝ nǝha, marǝ mǝres pen Pol i mǝ, “Ik iǝmǝ pǝku?”

Mǝregi Pol rini mǝ, “Imwak fwe profens nǝha Silisia.”

Mǝregi Filiks

³⁵ rini mæ, “Næpin nærmama sëmæme kammhæni æræha ik tuhæuvehe, iou takregi ik tikini irapw nægkiariien sæim.” Nænæ Filiks rini pen ti sævænhî naruağan me mæ tuhæuvehi puvnimwæ Pol ia nimwæ asori sæ Herot rino fwe kupwæn,^a nænæ mhærer tukuahag.

24

Nækur Isrel hærer ia næmri Filiks, mhæni æræha Pol

¹ Næpin krirum rukurau, nænæ pris asori anan Ananaeas reiwaiu pehe ia Sisaria iræha næmæ asori me nepwîn sævæi nækur Isrel mine iærmama riti sævæi nægkiariien næghin næ Tetalas. Iræha hæuvehe mæ tuhærer ia næmri Filiks, mhæni irapw næfe næha Pol rino rerinraha ripkagien mhæ tukwe.

² Kækwein Pol ruvniwæ pehe, nænæ Tetalas rani irapw nægkiariien sævæi nækur Isrel ti Filiks i, mamîni mæ, “Ti næri næ mæ ikamærimænu amasan ia kîmaha, iahamaræ æpwæmwis ia næmærinuuien. Ikinæmri amasan narimnari me ripik mo naræien sækimaha nækur Isrel ruvehe mamasan mwî.

³ Iæmæ asori Filiks, ia næpin me rerimaha ragien ti narimnari me næha ikamo, iahamæni tanak tukw ik.

⁴ Iou iapkoikeiki mhæ mæ takouraha næpin sæim, mætæ iakase ik mæ tikapi kîmaha, mætærig ro ia nægkiariien kwakwa sækimaha.

⁵ Kîmaha iahætoni mæ iæmæ i, in iæmæ æræha riti. Ia kwopun me pam rarukwumen næræhaien, mamo nækur Isrel kammhæski iræha me. In iæmæ asori riti sævæi nærmama me næha hænati irapw ia næfwakiien atukwatukw sækimaha, mamhesi pen iæmæ Nasaret næha.

⁶⁻⁷ Næpin riti in ramæmwur mæ træruî loa sækimaha, mo nimwæfwaki sækimaha ruvehe næmkemik ia næmri Kumwesæn, nænæ iahækwætmhiri in tukwe.

⁸ Trîni minuæ ikæres pen iæmæ i, ikukuræn niregiiien ramægkiari ia narimnari me pam i iahamæni iræ.”

⁹ Nænæ nækur Isrel hasitu ia Tetalas, mhæni mæ narimnari me næha Tetalas rani ro nipærhienien.

¹⁰ Ia næpin næha Filiks ranuanu pen m Pol mæ trægkiari. Nænæ Pol rini mæ, “Iou iakukuræn amasan mæ nuk ripik ik iæmæ asori sæ iakamækiri nægkiariien sævæi nækur Isrel ia kwopun i. Ro pen rerik ragien mæ takini irapw nægkiariien sæiou ia nænimem.

¹¹ Ikukuræn nætæien mæ ripkæpi raka mhæ ihi næpin twelef iou iakimæutæ pen fwe Jerusalem mæ takæfwaki.

¹² Ia næpin næha nækur Isrel hæpkætoni mhæ iou iakamousari m iærmama riti. Hæpkætoni mhæ iou iakarukwumen næræhaien riti ia nimwæ sævæi Kumwesæn uæ ia nimwæfwaki me sævænraha uæ ia kwopun me fwe ia taon.

¹³ Nægkiariien me i kammhæni ia nirak tækwækwuni ræknekin ti niræha mæ tuho ikætoni mæ nipærhienien.

¹⁴ Mætæ næri takini pehe tukw ik i ro nipærhienien. Iou iærmama riti iakamærer pen ia kuse næfwakiiien i kani mæ Suatuk sævæi Iesu. Ia suatuk næha iakamæfwaki pen m Kumwesæn sævæi kaha kupwæn me sækimaha. Iræha i kammhæni mæ suatuk næha suatuk ikou. Mætæ iou iakani nipærhienien ia nægkiariien me pam kîmærai pen ia Loa sævæi Moses mine nækukuæ me sævæi profet kupwæn me.

¹⁵ Iakamæmri pen æknekin nætærigien sæiou ia Kumwesæn mameitenhi ræmwhen mwî ia næmæ me i mæ ti næpin riti in ro nærmama sëmæme hæuvamhæ hætuî mwî, nækur amasan mine nækur æræha.

¹⁶ Mo pen ia næpin me iakamousari mæpwæh noien nari riti sæ tro iakregi fwe ia rerik mæ iakino næræhaien ia næmri Kumwesæn uæ ia næmri nærmama.

¹⁷ Ia nuk me nepwîn iapkevæn mhæ fwe ia Jerusalem. Kuriræ iræ iakevæn ikin mæ takuvei pen narimnari me nepwîn m Kumwesæn, nænæ muvei pen mwî mane trasitu ia nærmama me sæiou nækur Isrel.

¹⁸ Iakevæn fwe nimwæ sævæi Kumwesæn mæ tako narimnari me næha. Næpin iakevæn mo pam næfe Loa sævæi Moses rani ti noien iou iakæmher ia næmri Kumwesæn, nækur Isrel me nepwîn hætæ iou. Nærmama me hæpwæh nipikien kîmaha minraha, nurigrigien asori riwæn.

¹⁹ Mætæ nækur Isrel me nepwîn sëmæme hæuku pen fwe Esia, iræha mwî fwe nækwai nimwæ næha. Trîni minuæ iræha hænætæ iou iakino noien æræha ramasan pwæh hæuvehe mhærer ia nænimem, mhæni irapw.

^a **23:35:** Herot sæ rousi æpune nækwærhakwæra me næpin Iesu ratui iræ, ruvamhæ raka. Mætæ Herot næha in næha rino nimwæ asori riti fwe Sisaria. Nænæ næpin Pol revæn fwe ikin, nimwæ næha ræmwhen ia nimwæ sævæi Provens. Kavmen ramowok fwe ikin. Nipæri nimwæ næha ræmwhen mwî ia kalapus. **24:5:** Wok Me 17:6 **24:6-7:** Wok Me 21:28-30 **24:11:** Wok Me 21:17 **24:14:** Wok Me 24:5 **24:15:** Jon 5:28-29 **24:16:** Wok Me 23:1 **24:17:** Rom 15:25-26, Kal 2:10 **24:18:** Wok Me 21:26-27 **24:19:** 2Tim 1:15

²⁰ Mə rekəm pwhə nəmə me i həni irapw tukw ik i nəfe iakino ripkatukwatukw mhə hənətəni ia nəpin nəha iakamərer ia nəmri nəmə asori me səvənraha.

²¹ Mətə niemaha rəpi irəha ti nəgkiariien kuatia a i iakiməni. Nəpin iakamərer ia nəmri nrəha, iakəgkiari asori, mini mə, 'Ipwet, iakamərer ia nəmrimiaha mə tihəkiri nəgkiariien səiou, ti nəri nə mə iakani pərhien mə nərmama səməme həuvəmhə tuhtəui mwi.'

²² Filiks rukurən amasan suatuk nəha səvəi Iesu. Ro pen ro sampam ia nəgkiariien, mini mə, "Nəpin Lisias, iəmə asori səvəi naruagən me, truku pen fwe Jerusalem meiwaiu pehe i, iakini irapw nətərigien səiou ia nəgkiariien me i səkimiaha."

²³ Nənə Feliks rini pen ti iaruagən riti səvənhi mə, "Tikətui amasan ti iərmama i, mətə ikukurən nuvehi rakaian jen ia rəgin, məseni in pwhə ravən auər a kwopti. Trini minuə in me nepwin həuvehe mə tuhasitu irə, tikəpwhə nəniseien irəha."

Pol rəgkiari m Filiks mine Trusila

²⁴ Nəpin nepwin rukurau, Feliks ruvehe irau pran səvənhi nəghin nə Trusila. In prən Isrel. Filiks rərhi pen nəgkiariien mə Pol truvehe. Nənə in riregi Pol rəgkiari ia nahatətəien ia Iesu Kristo.

²⁵ Mətə nəpin Pol raməgkiari ia noien atukwatukw, mine noien sə iərmama rəsīsəg noien ərəha ia nimiruien səvənhi, mine nəpin sə rauvehe Kumwesən trəkiri nərmama ti noien me səvənraha, Filiks rehekir, mini pen ti Pol i mə, "Təkwətəkwuni nəmwhen. Tiko mevən. Ti nəpin riti, səiou wok riwən, iakəkwein mwi ik."

²⁶ Ia nəpin mwi nəha, Filiks ramətərig mə rosi Pol truvei pen mane min mə trəsəni in rier ia kalapus mamevən. Ro pen raməkwein Pol ia nəpin me, maməgkiari irau min.

²⁷ Nuk kəru rukurau, nənə Filiks rəpwhə wok sə rauvehi, mətə rəpwhə Pol raməmak ia kalapus, ti nəri nə mə rokeikei mə tro nəkur Isrel həregi ramasan tukwe. Nənə Posias Festas ruvehi təmwheki Filiks.

25

Pol rinuə trevən mərəer ia nəmri Kig Sisa

¹ Nəpin Festas ruvehe ia profens səvənhi, muvehi nəpin kahar fwe Sisaria, nənə mier mutə pen fwe Jerusalem.

² Ia kwopun nəha pris asori me mine nəmə asori me səvəi nəkur Isrel kamhəni ərəha Pol, mamhəres Festas i mə

³ trasitu ia nirəha mərhi Pol rutə pehe ia Jerusalem. Irəha hənərai sun raka mə tuhərkwafa ia suatuk, mhousi əpune in.

⁴ Mətə Festas rini mə, "Pol fwe Sisaria ia kalapus. Ripko mhə tui, iou iakrərig mevən fwe ikin.

⁵ Ramasan mə nəmə asori me ia kimiaha heiwaiu mhəuvən fwe Sisaria kimaha minraha. Nənə mə iəmə nəha rino nari riti rərəha, pwhə irəha həni pehe tukw iou i."

⁶ Festas rarə nəpin eit uə ten irəha minraha. Kurirə ikin reiwiu pen fwe Sisaria. Kini rakwakwi irə in revən məkure ia kwopun sə kaməkiri nəgkiariien ikin, nənə mini pen ti naruagən me mə tuhəuvehi Pol mhəuvehe.

⁷ Nəpin Pol ruvehe, nəkur Isrel səməme həier ia Jerusalem mheiwaiu pehe, mhərəer kuraukurau irə, mənəmhəni irapw narimnari me ripik rərəha anan Pol rino, mətə rəknekin ti nirəha mə tuho Festas rətə mə nipərhienien.

⁸ Ia nəpin nəha Pol rini irapw nəgkiariien səvənhi, mini mə, "Iapko mhə nari riti rərəha mərui loa səvəi nəkur Isrel uə loa səvəi nimwə səvəi Kumwesən, uə loa səvəi Kig Sisa."

⁹ Mətə Festas rokeikei mə tro nəkur Isrel rerinraha rəgin tukwe. Ro pen rini pen ti Pol i mə, "Rəfo? Rerim rəgin mə tikutə pen fwe Jerusalem, nənə ia kwopun nəha tikərəer ia nənimək mə takəkiri nəgkiariien səim mine nəgkiariien me i kamhəni ərəha ik irə?"

¹⁰ Miregi Pol rini mə, "Kwopun i iakamərer ikin, Kig Sisa riməni mə tikəkiri nəgkiariien səvəi sitisin me səvəi Rom ikin. Ratukwatukw mə tikəkiri nəgkiariien səiou ia kwopun i. Ikuvəkurən amasan raka mə iapko mhə nari ərəha riti, mouraha nəkur Isrel i.

¹¹ Mə pərhien iou iəmə ərəha riti sə iakino narimnari me nepwin loa səvəi nəkur Rom rani mə takemhə tukwe, ramasan. Iapkəres mhə ik mə tikuvehi raka iou ia nemhəien. Mətə mə nəgkiariien səvənraha kamhəni ia nirak ro neikuəien i, iərmama riti riwən ko ruvei pen iou ia rəginraha. Iou iakokeikei mə takevən mərəer ia nəmri Kig Sisa pwhə in riregi nəgkiariien səiou."

¹² Nənə Festas rægkiari irəha nərmama me səvənhi. Nəpin həgkiari pam, rini pen ti Pol i mə, “Ikini mə ikokeikei mə tikətoni Kig Sisa ti nəgkiariien səim. Ramasan, takərhi pen ik, tikevən mətoni Kig Sisa.”

Pol rərer ia nəmri Akripa

¹³ Nəpin nepwin rukurau, Kig Akripa mine kitiriməni Pernis krouvehe ia Sisaria rouevən rouətə Festas.

¹⁴ Krouarə ia kwopun nəha nəpin ripik. Ia nəpin nəha Festas rini irapw ti Kig Akripa narimmari me kino ia Pol, mini mə, “Iərmama riti ia kwopun i nəpin Filiks ramevən, məpwəh rəmāk ia kalapus.

¹⁵ Nəpin iakevən fwe Jerusalem, pris asori me mine nəmə asori me səvəi nəkur Isrel həuvehe mamhəni ərəha in, mamhəres iou mə takousi əpune.

¹⁶ Mətə iakini pen ti nirəha i mə narəien səvəi nəkur Rom ropə. Trini minuə kini iərmama riti mə rinərui loa, ko iapkəsəni akwauakw mhə in mə tukousi əpune. Takaməkeikei mukupwən mousəsimwin in mine nərmama səməme kamhəni ərəha in ia kwopun kuatia. Iərmama nəha traməkeikei muvehi nəpin səvənhi pwəh in trini irapw nəgkiariien səvənhi ia nikaren səvəi nəgkiariien me nəha nərmama kamhəni ərəha in irə.

¹⁷ Ro iamini irə, nəpin irəha həuvehe i, iapko mhə tanpen irə, mətə rakwakwi irə iakevən məkure ia kwopun kaməkiri nəgkiariien ikin, nənə mini pen ti naruagən me mə tuhəuvən mhəuvehi iəmə nəha mhəuvehi mhəuvehe.

¹⁸ Nəpin nərmama səməme kamhəni ərəha Pol həskəmter, nətərigien səiou mə irəha tuhəni irapw narimmari me nepwin sə rərəha anan in rino. Mətə həpko mhə iamini.

¹⁹ Irəha həskəmter, mamhousari irəha min ti nəresien me nepwin ia nikaren səvəi nəfwakiien səvənraha, mamhousari mwi ti iərmama riti nəghin nə Iesu. Ruvamhə, mətə Pol rini mə rinətui mwi ia nemhəien səvənhi.

²⁰ Nəpin iakregi nəgkiariien me nəha, iakuvəreirei mə takəfatoni nipərhiēn irə. Ro pen iakəres pen iəmə i mə ‘Rerim ragien mə tikevən fwe Jerusalem, nənə takəkiri nəgkiariien səim mine nəgkiariien səvənraha fwe ikin?’

²¹ Mətə Pol rini mə rekəm. In rokeikei mə tramo a ia kalapus pwəh Kig Sisa riregi nəgkiariien səvənhi, məkiri. Ro pen iakini pen ti nərmama me səiou mə tuhətui amasan tukwe fwe ia kalapus meste takərhi pen revən ti Kig Sisa.”

²² Nəpin Festas rini pen pam, Akripa rini pen tukwe in mə, “Iou mwi iakokeikei mə takregi iəmə nəha rægkiari.”

Miregi Festas rini mə, “Ramasan, pwəh trakwakwi ikregi.”

²³ Kini rakwakwi irə, nukupwənien asori riri Akripa mine Pernis mine nəmə asori me səvəi naruagən me mine nəmə asori me səvəi taon nəha həuvnimwə ia nəkwai nimwə sə kamregi nəgkiariien ikin. Nənə Festas rini pen ti nərmama me səvənhi mə tuhəuvehi Pol mhəuvnimwə pehe.

²⁴ Nəpin Pol ruvnimwə pehe, Festas rini mə, “Kig Akripa mine kitaha pam ia kwopun i. Hiətə iəmə i. Nəkur Isrel me pam fwe Jerusalem kamhəni pehe tukw iou i, mamhəni asori mə takaməkeikei mousi əpune. Nənə kurirə ho mwi iamini ia kwopun i Sisaria.

²⁵ Mətə iapkatə mhə nari riti rino rərəha mə tukousi əpune in tukwe. Nənə ti nəri nə mə rinokeikei mə trevən fwe Rom pwəh Kig Sisa rəkiri nəgkiariien səvənhi, iakuə takərhi pen i revən,

²⁶ mətə iou iakreirei mə takrai pen nəfe ia nəkukuə ia nikaren səvəi iəmə i, mərhi pen i, revən ti Kig Sisa. Ro pen iakuvehi iəmə i, muvehe, mərpwi irapw in ia nənimem, Kig Akripa, mine ia nəmrimiaha pam. Iakuə nəpin səregi, mhəkiri pam nəgkiariien səvənhi, tihəuvei pehe nətərigien riti miou pwəh iakrai pen ia nəkukuə.

²⁷ Trini minuə iakərhi pen iərmama riti sə raməmak ia kalapus revən ti iəmə asori səkitaha, mətə iapkrai pen atukwatukw mhə nəfe nəha loa in rinərui, tukw iou iakregi ripkatukwatukw mhə.”

26

Akripa rəsəni Pol mə trægkiari

¹ Akripa rini pen ti Pol i mə, “Iakəsəni ik, ikini nəgkiariien səim.” Nənə Pol ruvehi utə rəgin minani irapw nəgkiariien səvənhi, minamini mə,

² “Kig Akripa. Iakamərer ia nənimem ipwet mə takini irapw nəgkiariien səiou ti nəgkiariien me pam i nəkur Isrel kamhəni ərəha iou irə. Rerik ragien,

³ ti nəri nə mə ik ikukurən amasan narəien səvəi nəkur Isrel mine nousariien me səvənraha. Ro pen iakase ik tiko nətərigien səim rəpwəmwis, mətəriɡ ia nirak.

⁴ Nəkur Isrel me pam həukurən amasan narəien səiou. Nəpin iakinamouih, iakamarə kimaha minraha fwe imwak ikin. Kurirə ikin iakamavən kimaha minraha fwe ia Jerusalem.

⁵ Irəha həuvəkurən raka iou fwe kupwən. Mə rerinraha rağien ti ninien, tuhəni iou mə pərhiəi iakinərə ia narəien səvəi Farisi me. Farisi me həskai ti Loa səvəi Moses mhəpi raka tamwən nəfwakiien me nəpwin səkimaha nəkur Isrel.

⁶ Nənə təkwətəkwuni iakamərer ia kwopun i mə tikəkiri nəgkiariien səiou, ti nəri nə mə iakaməmri pen əknekən nətəriğien səiou ia promes nəha Kumwesən riməni pen ti kaha kupwən me səkimaha.

⁷ Promes nəha kwənəkəwus me twelef səkimaha kamhəmri pen əknekən nətəriğien səvənraha irə, mamhəfwaki skai ia nəpin mine ia ran, mamheitenhi mə tuhəuvehi. Promes əpa nəha, Kig Akripa, ti nəri nə mə iakaməmri pen əknekən nətəriğien səiou irə, nəkur Isrel me i kamhəni ərəha iou.

⁸ Kimiaha i, Kumwesən rukurən noien nərmmama səməme həuvamhə hətui mwi. Rəfo rəknekən tukumiaha ti ninien nipərhiəien irə?

⁹ Fwe kupwən, iou mwi rerik ramrhi mə takaməkeikei mo narimnari me nepwin, mouraha nəghi Iesu, iəmə Nasaret.

¹⁰ In nəha noien səiou sə iakinamo fwe ia Jerusalem. Pris asori me həməuvei pehe nasoriien miou, nənə iakəkwətəmhiri nərmmama səvəi Iesu həpik, muvehi puwnimwə irəha ia kalapus. Nəpin kamhəni mə tukousi əpune irəha, iou mwi iakini mə ratukwatukw, pwəh housi əpune.

¹¹ Nəpin rəpik iakamouisi irəha fwe ia nəkwai nimwəfwaki me səvəi nəkur Isrel, mamousari mə tako irəha həni ərəha Iesu. Iakaməmwəki pik irəha. Ro pen iakaməvən mwi fwe ia taon me isipwin mə takometə irəha.

¹² Nəpin riti pris asori me həuvei pehe nasoriien miou, mhərhi pen iou mə takevən fwe Tamaskes.

¹³ Kig Akripa, fwe ia suatuk, ia kurkwai nəpin ia ran, iakətə nukuraanien ruku pen ia nimagouagou, məhiəpwin iou mine nərmmama me səməme haməkurirə ia nirak. Raməhiəpw pik məpi raka meri.

¹⁴ Ia nəpin nəha kimaha pam iahəmwei ia tiprənə, nənə iakregi reri iərmama riti rəgkiari pehe miou ia nəgkiariien Hipru, mini mə, 'Sol, Sol, rəfo ikamometə iou? Ikamo a nəmisəien mik. Ikəmwhen ia kau nəha nəpin iəmə asori səvənhi raməpi ia nei əhiə, ramerukw kurirə nisun, nei əhiə raməpi.'

¹⁵ Miregi iakini mə, 'Iəmə asori, ik sin i?'

Miregi Iərimənu rini mə, 'Iou i Iesu sə ikamometə.

¹⁶ Mətə tiko miskəmter, mərer ia nisum mi. Iou iakier pehe tukw ik i iamihhi irə minuə takuvehi utə ik, ikuvehe mo iərmama sə ramo tukwini nari miou. Tikaməkeikei mini irəpw ti nərmmama me narimnari me sə iakətəni ipwet mine narimnari me sə tako ikətəni.

¹⁷ Takuvehi raka ik ia rəgi nəkur Isrel mine ia rəgi nərmmama rəpko mhə irəha nəkur Isrel. Iakamərhi pen ik ti nirəha i.

¹⁸ Tikaməkeikei mevən mo nənimenraha rukuraan. Pwəh həpwəh nəpitəvien, mhərari, mhəuvehe ti nukuraanien. Pwəh həpwəh niskaiien səvəi Setan, mhərari, mhəuvehe ti Kumwesən. Nənə Kumwesən trenouenou noien ərəha me səvənraha, nənə irəha tuhəuvehi kwopun riti səvənraha irəha nərmmama me i Kumwesən raməmri əpə irəha mə irəha nəkur ikinan me səvənhi, ti nəri nə mə kamhəhatətə ia nirak.'

¹⁹ Ro iamihhi irə, Kig Akripa, iakəpwəh nəruuien vison nəha ruku pen ia neiəi.

²⁰ Mətə iakukupwən fwe Tamaskes, nənə fwe Jerusalem, mine ia kwopun me nepwin mwi fwe ia tənə Jutia, mine ia tənə me səvəi nərmmama rəpko mhə irəha nəkur Isrel. Iakəvisau irəpw mə nərmmama me tuhaməkeikei mhərərig ia noien ərəha me səvənraha, mhəuvehe ti Kumwesən, mho noien amasan me səməme tuhəhatən pen mə irəha həuvəriğ pərhiəien ia rerinraha.

²¹ Nənə ti noien nəha iakamo, nəkur Isrel me i həkwətəmhiri iou fwe ia nimwə səvəi Kumwesən, mamhousari mə tuhousi əpune iou.

²² Mətə Kumwesən ramasitu ia nirak ia nəpin me. Ro pen iakamərer ia kwopun i ia nəmriəiaha ipwet, maməvisau m nəmə asori me mine nəmə auə a me. Nəgkiariien i iakani rəpko mhə nəgkiariien əpə riti, mətə iakani a narimnari me səməme profet me mine Moses həməni kupwən mə tuko.

²³ Iräha hämëni mä Kristo tramäkeikei miregi nämisäien, memhä, mukupwän ia närmama me pam mäui mwi ia nemhäien, nänä mävisau irapw nägkiariien amasan sä trähäpwin näkur Isrel mine närmama ripko mhä iräha näkur Isrel."

²⁴ Näpin Pol rani irapw nägkiariien sävänhi iamänhi irä, Festas rägkiari asori, mini mä, "Pol ikamarmäri. Nukuränien me ripik kinahatän ik irä hamo ik ikamarmäri."

²⁵ Mätä Pol rini mä, "Festas, iamä asori, iakäpwhä närmäriien. Nägkiariien me i iakani ho nipärhienien anan.

²⁶ Kig Akripa, ikukurän narimnari me i. Ro pen iakukurän nägkiariien mik, mäpwhä nehäkieren. Ia nätäien säiou rosi ikinätä pam raka narimnari me i, ti näri nä mä häpkier irapw mhä ia kwopun afafa.

²⁷ Kig Akripa, räfo? Ikamini nipärhienien ia profet me sävöi näkur Isrel? Iakukurän mä ikani nipärhienien ia niräha."

²⁸ Miregi Akripa rini pen ti Pol i mä, "Ikukurän mä ia näpin ouih i kwärha ko ikuvi iou iakuvehe mo iou Kristin?"

²⁹ Miregi Pol rini mä, "Iakäpwhä näfwaki penien m Kumwesän tukw ik äpa, mätä tukumiaha pam i hiamätärig ia säiou nägkiariien ipwet. Iakamäres mä näpin ouih i uä näpin äpwhämwis, kimiaha pam tihäuvehe mhämwhen ia nirak. Jen me i a sä kinärihi iou irä, iakäpwhä nokeikeien mä tukärihi kimiaha irä."

³⁰ Ia näpin näha Kig Akripa mine Festas mine Pernis mine närmama sämame kamhäkure iräha minräha häskämter,

³¹ mhäier. Näpin häier pam, häni pen ti niräha me i mä, "Iämä näha ripko mhä nari riti sä tukusi äpune in tukwe uä tukuvehi puvnimwä in ia kalapus tukwe."

³² Nänä Akripa rini pen ti Festas i mä, "Ripkäpwhä a näresien mä Kig Sisa träkiri nägkiariien sävänhi, säseni rier irapw ia kalapus mamevän."

27

Nämä Asori me härihi Pol mä trevän fwe Rom

¹ Nämä asori me häni mä kimaha tahäputä ia nitätä riti, mhäuvän fwe Itali. Iräha häuvehi Pol mine närmama nepwin sämame kamhämak ia kalapus, mhäuvehi mhäuvei pen ia rägi iaruağan riti näghin nä Julias. In rasori ia naruagän me iräha hantret. Kani iräha mä Naruağan me sävöi Kig Sisa.

² Nitätä riti sä ruku pen fwe Antramitiam muvehe minamevän fwe kwopun me fwe Esia. Iahäputä irä mhäier. Iämä Masetonia riti sä ruku pen ia taon näha Tesalonaeka ruvehe kimaha min. Näghin nä Aristakas.

³ Kini rakwakwi irä iahapirapw fwe taon näha Saeton. Julias rerin räpou ti Pol, mäseni in ruvarei mätoni in me nepwin. Nänä iräha hasitu irä.

⁴ Näpin iahäputä mwi ia nitätä säkimaha mhäier ia kwopun näha, iahaiu tegin nikare tänä ämweris näha Saepras, ti näri nä mä nimätagi ramäpwi nitätä.

⁵ Iahäpi simwin ia täsi näha iruä ia profens mi näha Silisia mine Pamfilia. Kurirä ikän iahaiwaiu pehe ia taon näha Maera ia profens näha Lisia mhäuvarei.

⁶ Ia kwopun näha iamä asori sävöi naruagän me rätoni nitätä riti sä ruku pen fwe Aleksantria minamevän fwe Itali. Nänä ruvei pen kimaha irä.

⁷ Nitätä näha ramaiu märu. Näpin ripik rukurau, nänä iahämämwur mhapirapw iruä ia taon näha Nitas. Mätä ia kwopun näha nimätagi riskai. Ko nitätä ripkärer mhä. Ro pen iahaiu tegin tänä ämweris näha Krit, mhäukurau ia poen näha Salmone.

⁸ Iahämwur, mhaiu, mhesi pen nikare Krit, mhäuvehe ia kwopun riti kani mä Pasis Amasan ipaka ti taon näha Lasea.

⁹ Ia naiuien säkimaha iahänouraha raka näpin ripik. Ripko mhä näpin amasan ti nipäpin penien naiuien säkimaha mamhäuvän, ti näri nä mä näpin asori sävöi näkur Isrel kani mä Näpin Kauvehi Raka Nərəhaien Irä^aruvükurau raka. Näpin sävöi nimätagi ruväuvehe ipaka. Ro iamänhi irä Pol rägkiari pen m närmama, mini mä,

¹⁰ "Närman, trini minuä sämäsuä mamhäuvän, iakätä mä narimnari me ripik trämwhänimw. Ripko mhä kago äpa mine nitätä, mätä tukouraha mwi nimäruien me säkitaha."

¹¹ Mätä iamä asori sävöi naruagän me ripkäterig mhä ia nägkiariien sävöi Pol, mätä ramätärig ia kaptän sävöi nitätä mine iamä i sävänhi näha nitätä.

¹² Nänä ti näri nä mä räknekin ti nitätä me mä tuhärer ia pasis näha ia näpin sävöi näkwieien, närmama me häpik ia nitätä säkimaha hokeikei mä tahäier ia kwopun näha,

mharkut mæ ko iaheste Finiks, pasis riti mwi fwe Krit sæ ramæti pen saotwes mine notwes. Hæni mæ pwæh nitætæ sækimaha rærer afafa fwe ikin meste næpin sævæi nækwieiiien rukurau.

Nimætagi asori rousi nitætæ

¹³ Næpin mætagi natogæ rærer, mavæn ouihæ a, kru me sævæi nitætæ sækimaha hæregi mæ rosi ko hæiu mhæste Finiks. Ro pen hæuvehi utæ aean sæ hænosæ irapw i ramækwætmhæri nitætæ. Nænæ ia hæier, mhæiu parei a, mamhesi pen nikare tæ næ æmweris næha Krit.

¹⁴ Mætæ ripko mhæ tui, mætagi asori riti kani mæ Nipærapu riskæmter muku parei,

¹⁵ muæsi nitætæ, mækækini nipæsegin. Iaharkut mæ tahækækini nitætæ, ræiu atukwatukw, mætæ ræknekin. Ro pen ia hæp wæh, mhæmak pen ia nimætagi, mamhæuvæn.

¹⁶ Ia hæuvæn ipaka ti tæ næ æmweris ouihæ næha Kaota, mhæiu tegin. Ia kwopun næha kru me hæmwur mhæuvehi utæ kwæti bot sævæi nitætæ.

¹⁷ Næpin hæuvæuvehi utæ raka kwæti bot næha mhæmri amasan, hosæ irapw nækwus rukurau irapw ia nitætæ muæ pehe ia nikaren. Hævi tæri ni mæ trækwtætmhæri nipwrai nitætæ. Kuriræ ikin hæhekir mæ nimætagi trouini ærori pen nitætæ ia nimæha fwe ia kwopun riti kani mæ Sirtis. Ro pen hævi æse nivæn, mhæmak pen ia nimætagi mamhæuvæn.

¹⁸ Nimætagi næha rasori pik, mauæsi pik kimaha. Ro pen rakwakwi iræ kru me hænamæ rarki irapw kago me.

¹⁹ Kini neis iræ, hæuvehi nore nitætæ me ia ræginraha, mhæ rarki irapw.

²⁰ Ia næpin me ripik, ia hæpkætæ mhæ meri ia ran mine kæmæhau me ia næpin. Mætagi næha ramavæn a, mamousi kimaha. Ro pen ia hæregi mæ na tahemhæ pam.

²¹ Ia næpin næha tui kwotpi, kimaha pam ia hæpkæni mhæ nari. Nænæ Pol rærer ia næmrimahæ mini mæ, "Næ rman, hiæpkætærig iou. Sæpkæpwæh a næputæien ia nitætæ i, mhæier ia Krit, ko ramasan. Ko narimnari me hæpkæ ræha mhæ, mhæmwhenimw iaminihi.

²² Mætæ tækwækwuni iakani pehe tukumiaha i mæ tihæpwæh nehekirien. Kimiaha riti tripkouraha mhæ nimæruien sævæni, mætæ nitætæ a træmwhenimw.

²³ Kumwesæn sæ iakamæfwaki min ia sævæni iou. Næriev ia næpin ægelo riti sævæni rier pehe tukw iou,

²⁴ mini mæ, 'Pol tikæpwæh nehekirien. Tikamækeikei mærer ia næmri Kig Sisa fwe Rom. Øtæ ro. Kumwesæn ramasan tukw ik. Truehimiru ik kimiaha nærmama me pam ia nitætæ i.'

²⁵ Ro iaminihi iræ, nærman, tihæpwæh nehekirien. Iakahatætæ ia Kumwesæn sæiou. In truehimiru kitaha pam i ræmwhen atukwatukw ægelo næha sævæni rimæni pehe tukw iou i.

²⁶ Mætæ tsamækeikei mhæiu mhæuvehi pekini nimæha ia tæ næ æmweris riti."

²⁷ Nimætagi asori næha rousi kimaha, mæpwi irapw kimaha ia nækwæi tæsi næha kani mæ Tæsi Atrias.^b Næpin særo fotin iræ, ia kurkwai næpin, kru me rerinraha rirhi mæ rosi ia hænamuvehe ipaka ti tæ næ riti.

²⁸ Ro pen iræha hosæ irapw kwæ nækws riti let ramægher pen ia nusvenhin, mhætoni mæ tæsi reiwaiu ræmwhen ia toti sefen meta. Hæfwini ouihæ a, mhosæ irapw mwi, mhætoni mæ tæsi reiwaiu ræmwhen ia twenti eit meta.

²⁹ Iræha hæhekir mæ kamo nitætæ sækimaha rouini ærori pen ia nimæha riti. Ro iaminihi iræ hæuvæn fwe kuriræ ia nitætæ, mhosæ irapw aean kefæ tuhævi tæri ni nitætæ, mamhæfwaki mæ triran akwauakw.

³⁰ Ia næpin næha kru me hokeikei mæ tuhæivæ raka ia nitætæ mhæp. Harhir irapw kwæti bot ia tæsi, mamheikuæ mæ tuhæuvæn fwe nipæsegi nitætæ, mhosæ irapw aean me nepwin mwi tuhævi tæri ni nitætæ.

³¹ Mætæ Pol rini pen ti iæmæ asori sævæi naruagæn me mine naruagæn me sævæni mæ, "Næmæ me næha tuhæmo a ia nækwai nitætæ. Kamo Kumwesæn tripkuehimiru mhæ kimiaha."

³² Ro iaminihi iræ naruagæn me hæuvæn mhærai æmwesi nækwus me sævæi kwæti bot, mharaka iræ ramevæn.

³³ Ipaka rinamran, Pol ramækeikei minraha mæ tuhæni nari, mamini mæ, "Ipwet sæneste næpin fotin, mætæ kimiaha hiæpkæni mhæ ihi nari.

³⁴ Ro iaminihi iræ iakani pehe tukumiaha i mæ tihæmækeikei mhæni nari, pwæh rasitu ia kimiaha. Kimiaha riti tripkemhæ mhæ."

³⁵ Pol rini iaminihi iræ, nænæ mærer ia næmrinraha, muvehi bred, mæfwaki mini vivi Kumwesæn tukwe, mækwæsen, minamæni.

³⁶ Nænæ iræha hætoni, hænamæpwæh nehekirien. Iræha pam mwi hænamani nari.

³⁷ (Kimaha pam tu-hantret-sefenti-sikis nærmama ia nækwai nitætæ næha.)

^{27:22}: Wok Me 27:10,31 ^{27:24}: Wok Me 23:11 ^{27:26}: Wok Me 28:1 ^b ^{27:27}: Tæsi Atrias næghin riti mwi Tæsi Metiterenian. ^{27:31}: Wok Me 27:22 ^{27:34}: Mat 10:30 ^{27:35}: Mat 15:36, 1Tim 4:4-5

³⁸ Nəpin hani nari nəmwhen, həuvehi pak flaoa me fwe ia nəkwai nitətə, mhərarki irapw fwe ia tamwei tasi mə tuho nitətə rəruvərvə.

³⁹ Nəpin rīnamran, kru me həti pen mhətoni tənə riti. Həreirei mə nəfe naha tənə, mətə hətə pasis riti nīpakir fwe ikin. Nənə hənua ko həuvehi nitətə, mhəuvarei fwe ikin.

⁴⁰ Ro pen hərai əmwesi raka nəkwus ia aean me səməme kamhəvi tərini nitətə, həmwhenimw. Həfi raka kwənəkwus ia niveiə mi sə krouəkəkini nitətə. Həvi nivən fwe ia nīpəsegi nitətə, rutə mə nīmətəgi trəkure irə. Nənə iahənəmuven mə təhəuvarei.

⁴¹ Mətə iahəuvən ia kwopun rəkwtə ikin, mhəuvehi pekin nīmaha. Nīpəsegi nitətə rəkəkir pen əknekin ia nīmaha. Kurirə irə tasi rīnaməpwi ərori.

⁴² Ia nəpin naha naruagən me kamhərai sun mə tuhousi əpune nərmama me səməme hamarə ia kalapus. Kamo heiai mhəuvarei mhəp.

⁴³ Mətə iəmə asori səvəi naruagən me rokeikei mə truvehimiru Pol. Ro pen rinise nətərigien səvəi naruagən me, marə mini pen ti nərmama səməme həukurən neiaien mə tuhəivə irapw, mheiai, mhəuvarei.

⁴⁴ Səməme heiai mhəreirei, irəha tuhəkurirə, mheiai pen ia nīpərpəri timpa mine nore nitətə me nepwin.

28

Pol fwe Molta

¹ Nəpin kimaha iahəuvarei amasan a, iahəregi mə tənə naha nəghin nə Molta. ² Nəkur Molta hamasitu asori ia kimaha. Irəha həse napw, mamhəni pehe tukumaha pam i mə təhəuvən mhərhiəpwi irə, ti nari nə mə nesən ramauə, nəkwieien rasori.

³ Ia nəpin naha Pol ruvehi kuse nei mhiə, mousə pen ia napw. Snek riti sə ramahi əpune iərmama rīregi nəpnəpanien, rier irapw fwe ia kuse nei naha, mahi rəgi Pol.

⁴ Nəpin nəkur Molta hətoni snek naha raməgher pen ia rəgin, həni pen ti nīrəha me i mə, “Hətə ro. Rosi iəmə naha in iəmə sə ramousi əpune iərmama. Pərhien in rousari mukurau ia tasi asori, mətə kumwesən me ko həpkəsəni mhə in rimiru.”

⁵ Mətə Pol rouniətukus pen snek naha ia napw, mīregi ramasan a.

⁶ Nəkur Molta kamhərer mamheitenhi mə rəgi Pol trəsisi uə Pol trīmwei memhə təkwtəkwuni. Hərer əpwəmwis mamheitenhi, mətə həpkətə mhə nari riti sə rərəha ro Pol. Ro pen irəha harə mhərari ia nətərigien səvənraha, mhəni mwi mə, “Kumwesən riti naha!”

⁷ Kwopun naha iahəuvarei ikin ipaka ti tiprənə səvəi iərmama riti nəghin nə Pupilias. In iəmə asori səvəi nərmama me ia tənə əmweris naha Molta. In ramasan tukumaha, miri kimaha mevən fwe imwəni, mamətui amasan tukumaha meste nəpin kahar.

⁸ Ia nəpin naha tata səvəi Pupilias ramapri a ia nīməhan səvənhi, mīregi rərəha, maməkweie fifa, mamaiu netə. Mətə Pol ruvnimwə pehe, məmrutə rəgin mi irə, nəfwaki, in ruvehe məsanin.

⁹ Kurirə irə nəkur Molta me pam səməme nemhəien rarə ia nīrəha, irəha mwi həuvehe ti Pol, nənə in ro irəha həuvehe mhəsənin.

¹⁰ Irəha həsiai kimaha, mhəuvei pehe narimnari me rīpik m kimaha. Nəpin iahənəmuəpnəpənə irə mə təhəputə ia nitətə riti mhəier ia kwopun naha, nəfe nəghin riwən tənə kimaha, nəkur Molta həuvehi, mhəmri pen ia nəkwai nitətə.

Pol rier ia Molta mevən fwe Rom

¹¹ Kimaha iahəuvehi məkwə kahar fwe Molta. Kurirə irə iahəputə ia nitətə riti sə rīnərkwafə fwe ikin meste nəpin səvəi nəkwieien ruvehe mukurau. Nitətə naha ruku pen fwe Aleksantria. Kiməsegi pen nəghin nə mə Kasto mine Polakis kumwesən kəru irau mwirwir mi.

¹² Iahəputə ia nitətə naha mhəier mhəuvən mhəpirapw fwe taon naha Saerakus, nənə mhəuvehi nəpin kahar fwe ikin.

¹³ Nənə mhəier mwi, mhəuvən mhəpirapw fwe taon naha Rejam. Kini rakwakwi irə, mətəgi uritogə riskəmter, nənə iahəripin mamhəuvən. Nəpin kəru rukurau, nənə iahəpirapw ia taon naha Puteoli.

¹⁴ Ia kwopun naha kimaha iahətoni piəvitaha me nepwin. Həres pehe kimaha i mə tuharə kimaha minraha səvəi nəfwakien kuatia. Kurirə irə iahəvən mənəmhəuvən fwe ia Rom.

¹⁵ Piəvtaha me fwe Rom, nəpin həregi mə kimaha iahənəmuvehe, həier, mhəuvehe tukumaha, mheste maket səvəi Apias mine kwopun naha kino nīmwə kahar ikin kamərəku pen kamapri irə. Nəpin Pol rətoni irəha, rini tanak ti Kumwesən. Rerīn rəgin.

¹⁶ Iahəuvən mhəpirapw fwe Rom, nənə kəsəni Pol ramarə in əpa irau iaruagən kuatia sə ramətui tukwe.

¹⁷ Nəpɪn kahar rukurau, Pol rəkwein nəmə asori me səvəi nəkur Isrel me fwe Rom mə tuhəuvehe. Irəha həuvehe, mhousəsimwɪn irəha me, nənə Pol rini pen ti nɪrəha i mə, “Piak me, iou iapko mhə nari riti, mouraha kitaha nəkur Isrel, uə iapko mhə nari riti, mouraha narəien səkitaha sə kaha kupwən me haməuvei pehe. Mətə irəha fwe Jerusalem həkwtəmhirɪ iou, mhəuvei pen iou ia rəgi nəkur Rom.

¹⁸ Nəpɪn nəkur Rom me nəha hənəres raka iou nəresien me rɪpɪk, hənua tuhəfi raka rəginraha ia nɪrak, ti nəri nə mə həkətə mhə nari riti iakino rərəha tuhousi əpune iou tukwe.

¹⁹ Mətə nəkur Isrel həni mə rəkəm. Nənə iakregi mə noien nəha səvənraha raməkeikei miou. Iakəres pen iəmə asori səvəi nəkur Rom mə ko in rəsəni iou iakuvehe i pwəh Kig Sisa rəkiri nəgkiariien səiou. Iakəres pen iamɪnhi, mətə səiou riti nəgkiariien riwən takini muəsi nəkur imwak me i.

²⁰ Kino iamɪnhi irə ia nɪrak. Ro pen iakəres mə takətə kimiaha ipwet, mægkiari m kimiaha. Iakuə takini sas pehe tukumiaha i mə hənərihi iou ia jen i ti Kristo, iəmə nəha kitaha nəkur Isrel saməmri pen əknekɪn nətərigien səkitaha irə mə truvehe.”

²¹ Pol rini pen pam, nənə irəha həni pen tukwe in mə, “Kimaha iahəpkuvehi mhə nəkukuə me nepwɪn sə nəkur Jutia həmərɪ, mhərhi pehe i ti niniien ik. Piəvtaha me nepwɪn həiwən həkku pen fwe ikɪn, mhəuvehe, mhəvisau pehe ik uə həməni ərəha ik.

²² Mətə kimaha iahəkeikei mə tahəregi nətərigien səim, ti nəri nə mə iahəkurən mə ia kwopun me pam kamhəni ərəha kuse nəfwakiien nəha kamini mə Suatuk səvəi Iesu.”

²³ Ro iamɪnhi irə irəha Pol həkwwəpɪn. Nənə ia nəpɪn nəha nəkur Isrel həpɪk həuvehe ti Pol ia nimwə nəha ramərə ikɪn. Nənə in rəgkiari mɪnraha nəpɪn pekɪn. In raməvsini Loa səvəi Moses mɪne nəkukuə me səvəi profet kupwən me, maməgkiari ia nitətə sə Kumwesən ramərɪmənɪ irə, mamousari mə tro irəha hətɔni mə pərhiien Iesu in Kristo.

²⁴ Irəha me nepwɪn həni nɪpərhiienien ia nəfe Pol rani, mətə nepwɪn həkpi ni mhə nɪpərhiienien irə.

²⁵ Nənə ti nəri nə mə nətərigien səvənraha rɪpkuvehe mhə mo kuatia, irəha həpwəh mənəmhəuvən. Nəgkiariien sampam Pol rini pen ti nɪrəha i, in i mə, “Nəgkiariien sə Nənɪnwɪn Ikinan rɪməuvei pen m Profet Aesea fwe kupwən mə trini irapw ti kaha kupwən me səkimiaha in ratukwatukw a.

²⁶ Kumwesən rɪməni pen ti profet i mɪnuə:

‘Evən mɪni irapw ti nərmama me i,

mə iou Kumwesən iakamini mə,

Tihəregi, mhəregi, mhəregi, mətə ti nəpɪn riti tihəpkrəgi sas mhə.

Tihətɔni, mhətɔni, mhətɔni, mətə ti nəpɪn riti tihəpkətə sas mhə.

²⁷ Tro iamɪnhi irə, ti nəri nə mə reri nərmama me i ruvəskai raka.

Hənəsisəg raka ia nəkwəregɪnraha mɪne nənɪmenraha.

Mətə trini mɪnuə həpwəh noien iamɪnha irə,

nəfe nəghɪn tuhəukurən nətɔniien ia nənɪmenraha

nənə mhəregi ia nəkwəregɪnraha,

uə tuhəukurən ia rerinraha,

nənə mhərari mhəuvehe tukw iou, nənə tako irəha həuvehe mhəsənɪn.’ ”

²⁸ Pol rarə mɪni mwi mə, “Kimiaha tihəməkeikei mhəukurən nəri. Kumwesən rauvehimɪru nərmama me səməmə kamhəni nɪpərhiienien ia Iesu. Nəgkiariien sə raməvisau irapw i ruvəvən raka ti nərmama rɪpko mhə irəha nəkur Isrel. Irəha tuhətərig irə.”

²⁹⁻³⁰ Pol rarə fwe ikɪn nuk kəru ia nimwə riti sə ramərəku pen, mamapri irə, maməsevər ia nimwə səvənhɪ ti nərmama me pam səməmə haməuvehe tukwe.

³¹ In raməvisau irapw nitətə sə Kumwesən ramərɪmənɪ irə, mamahatən nərmama ia nəgkiariien amasan səvəi Iesu Kristo, Iərɪmənɪ səkitaha. Nəpɪn Pol raməgkiari, in rɪpkhekɪr mhə. Iərmama riti riwən rɪnise in.

Rom Nægkiariien sə rani mə nəfe i nəkukuə

Pol ramavan maməvisau irapw nəgkiariien amasan səvəi Kristo ia kwopun me. Navəniən səvənhi səro kahar irə rino sampam nənə in rirai nəkukuə i revən ti nakalasia me fwe Rom ia nuk 56 uə 57. Ia navəniən səvəi Pol in rokeikei mə trupupwən mevan fwe Jerusalem nənə mevən mwi fwe taon Rom mine tənə Spen. In rirai nəkukuə i mə irəha tuhəpnəpənə ti nuveheien səvənhi. Nægkiariien asori ia nəkukuə i in i natukwatukwien. Pol ramahatən ia nəkukuə i mə: 1) iərmama riti riwən ratukwatukw; 2) Iesu Kristo əpa in ratukwatukw, məmher; 3) trini minuə səni nīpərhiēniēn ia Iesu Kristo, in truvehi raka kitaha ia niskaiēn səvəi nərəhaiēn, nənə muvei pehe nīmīruēn vi m kitaha, nənə mo kitaha satukwatukw ia nəmri Kumwesən; 4) kitaha nakalasia me tsaməkeikei mharə ia narəien sə ro ikinan sə Kumwesən rokeikei.

Nægkiariien sə rakupwən

¹ Iou Pol. Iou iərmama riti sə iakamo tukwini nari m Iesu Kristo. Kumwesən rinəkwein iou mə aposol, nənə məmri karen iou mə iou iərmama takəvisau irapw nəgkiariien amasan səvənhi.

² Nægkiariien amasan i, in ruvəni raka tui ia nəgkiariien me səvəi profet me səvənhi səməmə kamharə ia Nəkukuə Ikinan.

³⁻⁴ Nægkiariien amasan nəha raməgkiari ia Tini, in nəha Iesu Kristo Iərimənu səkitaha. In riməuvehe iərmama riti riməuku pen ia kwənəkwas səvəi Kig Tevit. In rimamhə nənə Kumwesən rahatan mə in Tini atukwatukw nəpin ro in rətui mwi ia nemhəien səvənhi ia niskaiēn səvəi Nənimwin Ikinan.

⁵ Ia Kristo, Kumwesən ro ramasan m kimaha, muvehi pehe wok amasan m kimaha mə kimaha aposol me. Riməuvehi pehe wok i m kimaha mə tahəkwein ia nərmama ia tənəmtənə me pam mə tuhəni nīpərhiēniēn irə, mho nəkwən. Nənə nəpin irəha kamho iamihə irə, mamhəuvehi utə nəghi Iesu.

⁶ Wok i rineste kimiaha mwi. Kimiaha nərmama Kumwesən rinəkwein ia kimiaha mə kimiaha səvəi Iesu Kristo.

⁷ Nəkukuə i rauvehe tukumiaha pam fwe taon nəha Rom. Kumwesən rokeikei kimiaha, məkwein kimiaha mə kimiaha nərmama ikinan me səvənhi. Pwəh Kumwesən tata səkitaha, mine Iesu Kristo Iərimənu səkitaha trouəriari pehe namasanien mine nəmərīnuēn m kimiaha.

Pol rokeikei mə trevən mətoni nərmama me səvəi Iesu Kristo ia taon nəha Rom

⁸ Kurirə iakəgkiari iakua ia nəghi Iesu Kristo takini vivi Kumwesən səiou tukumiaha pam ti nəri nə mə nərmama ia tənəmtənə me pam kamhəregi nəvisaiuēn ia nahatətəien səkimiaha.

⁹ Kumwesən sə iakamo tukwini nari min ia rerik pam ti nini irapwien nəgkiariien amasan səvəi Tini, in rinətə raka noien səiou mukurən mə ia nəpin me pam iakani kimiaha

¹⁰ ia nəfwakiiēn me səiou. Iakaməres mə trini minuə nətərigiēn pərhiēn səvəi Kumwesən, in trəsəvər ia suatuk riti pwəh iakuvehe mətoni kimiaha rəmwhen iakineitenhi tui mə tako.

¹¹ Iakokeikei pik mə takuvehe mətoni kimiaha muvehi pehe nasituiēn riti səvəi Nənimwin Ikinan pwəh rərpwi əknekīn mwi kimiaha.

¹² Nīpwrai nəgkiariien i mə nahatətəien səkimiaha rukurən nasituiēn ia nirak nənə səiou mwi rukurən nasituiēn ia kimiaha.

¹³ Piak me ramasan mə tihəukurən mə nəpin rīpik rerik ramrhi mə takuvehe məti pehe ia kimiaha, mətə nəpin me pam narimhari me rīpik raməsisəg iou ti nuveheien. Iakokeikei mə wok səiou trukua mo kwənkwən ia nīmīruēn səkimiaha rəmwhen ia nīmīruēn səvəi nərmama me rīpko mhə irəha nakur Isrəl ia kwopun me.

¹⁴ Iou iərmama riti sə takaməkeikei məvisau irapw nəgkiariien amasan səvəi Kumwesən m nərmama me pam, nərmama səməmə həukurən nəgkiariien səvəi nakur Kris mine noien səvənraha, mine nərmama səməmə irəha həreirei, mine səməmə irəha həukurən amasan nari, mine səməmə həpwəh nukurən amasanien nari.

¹⁵ Ro iamihə irə iakokeikei pik mə takəvisau irapw mwi nəgkiariien amasan səvəi Kumwesən m kimiaha fwe taon nəha Rom.

¹⁶ Iakamægkiari iamínhi irə iou iapkauris anan mhə ti nəgkiariien amasan nəha ti nəri nə mə nəgkiariien amasan nəha in niskaiien səvəi Kumwesən ti nuvehimíruien nərmama me pam səməme kamhəni nípərhiénien irə, ríməkupwən muvehe ti nəkur Isrel, kurirə revən ti nərmama rípko mhə irəha nəkur Isrel.

¹⁷ Ia nəgkiariien amasan səvənhi, Kumwesən ramo nərmama kamhətoni suatuk sə in rinərii irəha tuhəsi pen tro irəha hatukwatukw ia nənimen. Suatuk nəha in nahatətəien fwe nukunen mamevən meste nəkrəkwerin sampam.^a Rəmwhen ia nəgkiariien i kímərai pen ia Nəkukua Ikinan rani mə, “Iərmama sə ratukwatukw ia nəmri Kumwesən ia nahatətəien səvənhi, in truvehi nímíruien.”

Kumwesən niemaha raməpi ti noien ərəha me səvəi nərmama

¹⁸ Kumwesən fwe ia neiai ramo nərmama kamhətoni mə niemaha raməpi pik in. In ramərpwin noien ərəha me pam səvəi nərmama səməme kamhəru i nəkwən mamhərer tukuahag ia nípərhiénien səvənhi ia noien ərəha me səvənraha.

¹⁹ In ramərpwin noien ərəha me səvənraha ti nari nə mə irəha həukurən nətoni atukwatukwien narimnari me pam səməme nərmama həukurən nətoniien Kumwesən irə. Kamho iamínha irə ti nəri nə mə Kumwesən atukw rinahatan atukwatukw irəha irə.

²⁰ Fwe nukune narsien muvehe meste pehe ipwet mine nərmama me pam həukurən nətoniien ia nənimenraha narimnari me səməme Kumwesən rino ia neiai mine tiprənə, nənə ro iamínhi irə nəri auər a mə irəha ko həpkətoni mhə Kumwesən ia nənimenraha, mətə həukurən nətoniien ia narimnari me nəha mə niskaiien səvənhi ramevən a mípko mhə sampam mine nípərhiénien mə in Kumwesən. Ro iamínhi irə nəgkiariien riti riwən ko irəha həni.

²¹ Irəha həuvəukurən raka Kumwesən, mətə hərpwəh nuvehi utsien nəghin mə in Kumwesən, nənə mhəpwəh niniien tanak tukwe in. Mətə rerinraha ruvehe mípkrhi amasan mhə nari, nənə nətərigien səvənraha ruvehe mīreirei nari rəmwhen mə kamharə ia nəpitəvien.

²² Irəha kamhəni mə həukurən nari, mətə irəha həreirei nari,

²³ mhənpwəh nəfwakiién m Kumwesən asori sə tīpikemhə mhə ia nəpín riti, nənə mhəuvən mhəfwaki pen m nənimwi nari me səməme həmwhen ia iərmama sə tremhə, uə menu me, uə nərímírú me səməme kamhavən uə kamhərkou.

²⁴ Ro iamínhi irə Kumwesən rəpwəh irəha, məsəni irəha mə irəha tuhəmesi pen a noien ərəha me səməme rerinraha rokeikei pik mə tuho. Ro pen irəha kamho ia nírəha me noien me ia nípwrənraha sə ro a naurisien.

²⁵ Irəha hənəpwəh nípərhiénien səvəi Kumwesən, mhəkwətamhiri neikuəien, nənə mamhəfwaki pen m narimnari me səməme Kumwesən rino ia neiai mine tiprənə, mamho tukwini nari mīnraha, mətə həpwəh nəfwakiién m Kumwesən sə rino neiai mine tiprənə, mhəpwəh no tukwiniien nari min. In nə Kumwesən sə kaməgnəgini rerin in. Ouəh, pwəh ro iamínhi.

²⁶ Ti noien nəha irəha kamho, Kumwesən rəpwəh irəha, məsəni irəha mə irəha tuhəmesi pen a noien ərəha me səməme rerinraha rokeikei pik mə tuho sə ro a naurisien. Ro iamínhi irə nípən me nepwín səvənraha kamhəpwəh noien i ratukwatukw, noien sə pran ramesi pen iərman səvənhi, nənə mhəuvən mamho noien i rípkatukwatukw mhə, noien sə pran ramiri pran.

²⁷ Ia noien a mwi nəha, nərman me nepwín səvənraha kamhəpwəh noien i ratukwatukw, noien sə iərman ramiri pran səvənhi, nənə mhəuvən rerinraha ramevən pik ia nírəha me. Nərman kamho noien me nepwín ia nírəha me sə ro a naurisien. Mətə Kumwesən ruvəuvei pen raka nərpwinién mīnraha resi pen atukwatukw noien ərəha me səvənraha.

²⁸ Ti nəri nə mə nərmama həpkəkeikei mhə mə tuhəukurən Kumwesən, in rəpwəh irəha, məsəni irəha mə irəha tuhəmesi pen a nətərigien ikou me səvənraha, mamho noien me həpwəh nəmwhenien.

²⁹ Rerínraha rukuər ia noien ərəha mine noien ourour me pam. Irəha kamhəpwətig ti nautə səvənraha, mamhəmwəki nərmama. Rerínraha rukuər ia nakresien, nousi əpuneien iərmama, nəvisəien, neikuəien, mine nətúiién suatuk ti nourahaién iərmama. Irəha kamhəni níkare nərmama,

^{1:16:} Sam 119:46, Mak 8:38, 1Kor 1:18-24, Wok Me 13:46 ^{1:17:} Rom 3:21-22, Hab 2:4 ^a ^{1:17:} Suatuk riti mwi ti niniien nəgkiariien i ia vas 17 in i mə, “Ia nəgkiariien amasan səvənhi Kumwesən ramo nərmama kamhətoni natukwatukwien səvənhi sə raku pen ti nahatətəien mamevən ia nahatətəien.” ^{1:18:} Efes 5:6, Kol 3:6, 2Tes 2:12
^{1:19:} Wok Me 14:15-17, Wok Me 17:24-28 ^{1:20:} Job 12:7-9, Sam 19:1, Hip 11:3 ^{1:21:} Efes 4:17-18 ^{1:22:} Jer 10:14, 1Kor 1:20 ^{1:23:} Dut 4:15-19, Sam 106:20 ^{1:24:} Wok Me 14:16 ^{1:25:} Jer 13:25, Jer 16:19, Rom 9:5
^{1:27:} Lev 18:22, Lev 20:13, 1Kor 6:9

³⁰ mamhouraha nēghi nērmama ia neikuaien me. Irāha kamhām̄wēki Kumwesən. Irāha kamhakwag raka ia nēgkiariien, mamhēfiatū ia nirāha, mamhārpwi irāha ia nēpin me. Irāha kamhētui suatuk ti noien noien ērāha me sēmāme nērmama hāp̄wēh ihi nukurānien. Irāha kamhārui nēkwai tata mine mama.

³¹ Ia rerinraha irāha hāreirei nari. Irāha kamhātefi nēgkiariien me sāvānraha. Nokeikei-ien sāvānraha riwān ti iārmama. Irāha hāp̄wēh nētārigien nasēkien sāvāi nērmama ti nasituien ia nirāha.

³² Irāha hāvūukurən raka mē nēgkiariien atukwatukw sāvāi Kumwesən rani mē nērmama sēmāme kamho noien me i iamīnha irē tuhāmākeikei mhemhē, mētē irāha kamhām̄wur pen ia noien me nāha. Ripko mhē noien ēpa nāha irāha kamho, mētē kamhāsēni mwi nērmama me sēmāme kamho noien me nāha mē ramasan a.

2

Kumwesən ramārpwīn noien ērāha sāvāi nērmama ia noien atukwatukw

¹ Ro pen nēri auēr a mē ik nāfe iārmama, ikamo noien riti rāp̄wēh nēmwhēnien nēpin ikamākiri noien sāvāi iārmāpē. Trini minūā ikini pen ti iārmama riti mē sāvānhi noien rārāha, mētē ia nēgkiariien nāha ikani ikamōusi atukw a ik. Ik nē iārmama sē ikamākiri noien sāvānhi, mētē ik mwi ikamo noien ērāha rāmwhēn irē.

² Kitaha sēukurən mē Kumwesən ramo noien sē ratukwatukw a nēpin ramārpwīn noien ērāha me sāvāi nērmama sē ro me iamīnha irē.

³ Ik sē ikamākiri noien sāvāi nērmāpē, nētārigien sēm rāfo? Mē ik mwi ikamo noien ērāha me nāha irāha kamho, nēpin Kumwesən trākiri noien ērāha me sēm ko ikap raka irē? Rekām!

⁴ Uē rosi ikamētē ērāha noien i sē Kumwesən ramo ia niram uē? In ramo ramasan pik tukw ik, nēnē māp̄wēh nēm̄wēki akwauakwien ik, nētārigien sāvānhi rāp̄wēm̄wis tukw ik. Ikukurən uē rekām mē ramo noien amasan me mik mē noien nāha triri pen ik ikevān māp̄wēh noien ērāha me sēm mirārig ia rerim?

⁵ Mētē ti nēri nē mē kām̄kapwē riskai, ikāp̄wēh narakaien ia noien ērāha me sēm mirārig ia rerim. Nēnē ro iamīnhi irē ikamōeite niemaha sē tukuvei pehe mik ia nēpin sāvāi niemaha. Ia nēpin nāha Kumwesən tro nērmama hētōni nēkiriien sāvānhi sē ratukwatukw,

⁶ ti nēri nē mē in trārēku nērmama kuatia kuatia resi pen nāfe noien me hāno.

⁷ Nērmama me sēmāme kamhāer ēknekīn ti noien noien amasan ia nēpin me mē tuhāvēhi nēgnēginien, mine nisaiien, mine nimiruien i nemhāien riwān irē, Kumwesən truvei pen nimiruien rerin minraha.

⁸ Mētē nērmama me sēmāme kamho a nari rerinraha rokeikei, nēnē, mamhāuvei pen tākutanraha m nīpārhiēnien, mamhesi pen a noien ērāha me, Kumwesən truvei pen niemaha asori sāvānhi minraha.

⁹ Nērmama me pam sēmāme kamho noien ērāha, Kumwesən tro nēmīsēien minraha, mō nēknekīnien minraha, trukupwān ia nēkur Isrel kurirē nērmama me ripko mhē irāha nēkur Isrel.

¹⁰ Mētē nērmama me pam sēmāme kamho noien amasan, Kumwesən truvei pen nēgnēginien, mine nisaiien, mine nēmārinuien minraha, trukupwān ia nēkur Isrel, kurirē nērmama me ripko mhē irāha nēkur Isrel.

¹¹ Ro iamīnhi irē ti nēri nē mē Kumwesən tro rēm̄nēmwhēn pam ia nērmama me pam.

¹² In trārpwīn noien ērāha me sāvāi nērmama me ripko mhē irāha nēkur Isrel nēri auēr a hāp̄kuvehi mhē Loa sāvāi Moses. Nēnē nēkur Isrel me kamhāuvehi Loa nāha, Kumwesən trākiri noien me sāvānraha ia nēgkiariien sāvāi Loa nāha, nēnē mār̄pwīn noien ērāha me sāvānraha irē.

¹³ Ro iamīnhi irē ti nēri nē mē ripko mhē nērmama sēmāme kamhāregi Loa nāha irāha nē hatukwatukw ia nēmri Kumwesən, mētē nērmama me sēmāme kamho nēri Loa nāha rani, irāha nāha Kumwesən trini irapw mē irāha hatukwatukw.

¹⁴ Nīpārhiēnien nērmama ripko mhē irāha nēkur Isrel irāha hāp̄wēh nuvehien Loa sāvāi Moses, mētē nēpin me nepwīn irāha kamhesi pen a nētārigien sāvānraha, mamho nēri sē ratukwatukw rāmwhēn a ia Loa nāha rani. Irāha hāmwhēn ia loa riti ramiri atukw a irāha, nēri auēr a irāha hāp̄kuvehi mhē Loa nāha.

¹⁵ Noien sāvānraha ramahatēn pen mē nīpwr̄ai Loa nāha ikīn kīmār̄ai pen ramēm̄ak ia rerinraha ti nēri nē mē nēpin nepwīn irāha hāregi pen fwe ia rerinraha mē hāno noien ērāha, nēpin nepwīn mwi mē hāno noien amasan.

¹⁶ Iræha tuhæregi pen næri me i iamînha iræ fwe ia rerinraha ia næpin næha Kumwesæn træsêni Iesu Kristo iræ mæ trækiri nætærgien me sævai nærmama, nætærgien me sëmæme kamhærkwafæ. Nægkiariien i ramesi pen nægkiariien amasan sæ iakamævisau irapw i.

Nækur Isrel mine Loa sævai Moses

¹⁷ Mætæ mæ ik iærmama riti næ ikani mæ ik iæmæ Isrel ræfo ia niram? Ik ikætigite ia Loa sævai Moses, mamæfiæutæ ik mæ ik ikukuræn Kumwesæn, nænæ in rukuræn ik.

¹⁸ Ik ikani mæ ikuvæukuræn raka næfe Kumwesæn rokeikei mæ tiko, nænæ, mukuræn suatuk sæ ratukwatukw amasan ti næri næ mæ Loa næha rinahatæn ik iræ.

¹⁹ Ikani mæ ik iærmama ikamiri nærmama me sëmæme nænimenraha rifwæ, nænæ mamæhiæpwin suatuk sævai nærmama sëmæme kamhavæn ia kwopun ripitæv ikin,

²⁰ nænæ mamahatæn nærmama me sëmæme hæreirei nari mine nækwærhækwærha me. Ik ikani iamînhi iræ ti næri næ mæ ikauvehi Loa sæ nukuræn mine nipærhienien me pam kamharæ iræ.

²¹ Ik ikamahatæn nærmama æpæ me, mætæ ræfo ipkahatæn atukw a mhæ ik? Ikamahatæn nærmama me mæ iræha tuhæpwæh nakresien, mætæ ikamakres uæ rekæm?

²² Ikamahatæn nærmama me mæ iræha tuhæpwæh nakresien pran sævai iærmæpæ, mætæ ikamakres pran sævai iærmæpæ uæ rekæm? Ikamæmwæki nænimwi nari me sëmæme kamæfwaki pen minraha, mætæ ikamakres ia narimnari me ia nimwæfwaki me sævai nænimwi nari me næha uæ rekæm?

²³ Ikamæfiæutæ ik ia Loa sævai Moses, mætæ ikamæruui Loa næha mamouraha næghi Kumwesæn uæ rekæm?

²⁴ Ouæh, ikamo noien æræha me pam næha. Iakani iamînhi iræ ti næri næ mæ nægkiariien i kimærai pen ia Nækukua Ikinan rani mæ, "Nærmama me ripko mhæ iræha nækur Isrel kamhæni æræha næghi Kumwesæn ti noien æræha me sækimiæha."

²⁵ Ik iæmæ Isrel, trini minuæ ikamesi pen Loa sævai Moses, noien næha kino ia niram kuvehi ninhum mik ti Loa næha rukuræn nasituïen ia niram. Mætæ mæ ikamæruui Loa næha, nænæ ræmwhen a mæ kæpwæh nuvehïen ninhum mik.

²⁶ Ia noien a mwi næha, iærmama riti ripko mhæ in iæmæ Isrel, kæpwæh nuvehïen ninhum min, mætæ ramesi pen narimnari me sëmæme Loa næha rani, Kumwesæn trættoni mæ kuvævehi raka ninhum min, nænæ in iærmama sævænhi.

²⁷ Iærmama sæ ripko mhæ in iæmæ Isrel, kæpwæh nuvehïen ninhum min, mætæ ramesi pen Loa næha, in trækiri ik mæ noien sæim ræræha. Ro iamînhi iræ ti næri næ mæ næri auær a mæ ik ikauvehi Loa sæ kimærai, nænæ kuvehi ninhum mik, mætæ ikamæruui Loa næha.

²⁸ Iærmama i in iæmæ Isrel ia nipwran iruæ ripko mhæ in iæmæ Isrel pærhien, nænæ, noien pærhien sævai nuvehïen ninhum m iærmama ripko mhæ in nari riti sæ kamo ia nipwrai iærmama iruæ.

²⁹ Mætæ iærmama i in iæmæ Isrel pærhien ia rerin in iæmæ Isrel. Nænæ noien pærhien sævai nuvehïen ninhum m iærmama, in nari riti ramæmak ia reri iærmama Nænimwin Ikinan ramo, mætæ ripko mhæ Loa ramo. Nænæ ripko mhæ nærmama kamhægnægini iærmama næha, mætæ Kumwesæn æpa ramægnægini in.

3

Kumwesæn ramo noien atukwatukw ia næpin me

¹ Mæ ro iamînhi iræ, ræfo noien næha ramasan mæ iærmama riti in iæmæ Isrel? Uæ ræfo noien næha ramasan mæ kuvehi ninhum min?

² Trini minuæ iærmama riti in iæmæ Isrel ramasan pik anan. Næri sæ ramasan mukupwæn, nækur Isrel iræha næ nærmama Kumwesæn rinæmri pen nægkiariien sævænhi ia ræginraha mæ tuhætui amasan tukwe.

³ Nipærhienien iræha me nepwin hæpwæh ninïen nipærhienien ia nægkiariien næha, mætæ noien næha iræha hæno, mhæpwæh ninïen nipærhienien ia nægkiariien sævænhi, ko ripkinise mhæ ia Kumwesæn mæ træpwæh noien nægkiariien sævænhi.

⁴ Rekæm! Næri auær a nærmama me pam ia tiprænæ kamheikuæ, mætæ Kumwesæn ripkeikuæ mhæ. Ræmwhen ia nægkiariien i kimærai pen ia Nækukua Ikinan ramægkiari ia Kumwesæn mani minuæ:

"Næpin ikamægkiari, nægkiariien sæim trahatæn mæ ik ikatukwatukw.

Næpin nærmama tuhækiri noien me sæim, mhæni mæ ikino noien æræha me, mætæ ik tikæsisæg ia tærhunraha."

⁵ Mətə mə noien ərəha səkitaha ramahatən pen mə Kumwesən ramo noien atukwatukw ia nəpin me nəna kitaha tsəfni irə? Ripkatukwatukw mhə trini minuə Kumwesən ruvei pehe niemaha m kitaha? Iakaməres iamınha irə mamesi pen nətərigien səvəi nərmama nepwın.

⁶ Mətə nətərigien nəha ripkatukwatukw mhə. Trini minuə nətərigien nəha ro nipərhiendien, nənə Kumwesən trəfəkiri nərmama ia tiprənə ti noien me səvənraha?

⁷ Mətə rəfo iərmama riti rini mə, “Trini minuə iakeikuə, nənə neikuəjen səiou rahatən pen mə Kumwesən rani a nipərhiendien, nənə nərmama kamhəuvehi utə nəghin tukwe, rəfo Kumwesən raməkiri ihi mə iou səiou noien rərəha?”

⁸ Nənə rəfo iərmama riti rini mə, “Ramasan mə kitaha tsamo a noien ərəha pwəh rukuə ia namasanien.” Nipərhiendien, nərmama nepwın kamhəni ərəha nəghimaha, mamheikuə mə kimaha iahaməgkiari iamınha irə. Kumwesən trərpwın noien ərəha səvənraha, nənə, ratukwatukw a mə in tro.

Iərmama riti riwən ratukwatukw

⁹ Ro pen, rəfo? Kimaha nəkur Isrel iahatukwatukw ia nəmri Kumwesən mhəpi raka nərmama nepwın? Rekəm! Iakuvəni raka mə niskaiien səvəi noien ərəha ramərimənu ia nərmama me pam, nəkur Isrel mine nərmama me ripko mhə irəha nəkur Isrel.

¹⁰ Rəmwhen ia nəgkiariien i kimərai pen ia Nəkukuə Ikinan rani mə,

“Iərmama riti riwən ratukwatukw, kwatia anan riwən.

¹¹ Iərmama riti riwən rukurən nari.

Iərmama riti riwən ramətui ia Kumwesən.

¹² Nərmama me pam anan kamhəuvei pen təkutanraha m Kumwesən, irəha pam həpkamasan mhə ti nari riti.

Iərmama riti riwən anan ramo noien amasan, kwatia anan riwən.”

¹³ “Rukwinau ia nirəha rəmwhen ia nipəgi kəruətərei raməkəwag sə kinərkwafə pen nipwrai iərmama remhə ikin,

ia nəpin me kamhəni nəgkiariien ia nəramınraha, mamheikuə ia nərmama.”

“Ia tərhunraha pirapw nisəkawai snek, snek sə ramahi əpune iərmama”

¹⁴ “Nipəgi nəkwanraha rukuə r ia nəkunanien iərmama mine nəgkiariien əfiə.”

¹⁵ “Nisunraha me kamhəiu akwauakw ti nousi əpuneien iərmama.

¹⁶ Ia kwopun me pam kamhəuvən ikin, irəha kamhouraha narimnari, mamho nərmama kamhəregi rərəha.

¹⁷ Irəha həreirei anan suatuk səvəi nəmərinuien.”

¹⁸ “Irəha həpwəh nehekiriien Kumwesən.”

¹⁹ Kitaha səukurən mə narimnari me pam səməme Loa səvəi Moses rani narimnari me nəha səvəi nərmama me nəha Kumwesən riməuvei pen Loa nəha mınraha. Loa nəha raməgkiari mınraha, maməsisəg ia tərhunraha pam, mamə nərmama pam ia təkure tiprənə hətoni mə noien səvənraha rərəha ia nəmri Kumwesən.

²⁰ Iakani iamınhi irə ti nəri nə mə iərmama riti sə tratukwatukw ia nəmri Kumwesən ia nesi penien Loa riwən, mətə ia Loa kitaha pam səukurən mə kitaha samo noien ərəha.

Nərmama səməme kamhəhatətə ia Iesu Kristo irəha hatukwatukw ia nəmri Kumwesən

²¹ Mətə təkwtəkwi Kumwesən rino raka nərmama kamhətoni suatuk sə in rinəmri tuhesi pen tro irəha hatukwatukw ia nənimen. Suatuk nəha ripko mhə in i tuhesi pen Loa səvəi Moses. Mətə nəgkiariien me ia Loa nəha mine nəgkiariien me səvəi profet me fwe kupwən kamhəgkiari ia suatuk nəha mə ro nipərhiendien.

²² Suatuk nəha in i nərmama tuhəhatətə ia Iesu Kristo. Nərmama me pam səməme kamhəni nipərhiendien irə Kumwesən ramo irəha hatukwatukw ia nənimen. Nəri auər a mə irəha nəfe nərmama ti nəri nə mə irəha pam hənməwhen a.

²³ Nərmama me pam həno noien ərəha nənə mharfai ia suatuk atukwatukw səvəi Kumwesən sə ramasan mamser,

²⁴ mətə ia namasanien səvənhi Kumwesən ramasitu ia nirəha, mamə irəha hatukwatukw ia nənimen ti nəri nə mə Iesu Kristo rinərəku suatuk səvənraha, meivi nari ia nirəha ia nemhəien səvənhi.

²⁵ Kumwesən rərhi pehe Kristo ruvehe niten raiu ti nuvehi rakaien noien ərəha me səvəi nərmama. Nənə Kumwesən ruvehi raka noien ərəha me səvəi nərmama nəpin irəha hahəhatətə ia Kristo mə in rimamhə ti nirəha. Kumwesən rino suatuk nəha mə trahatən

mə noien səvənhi ratukwatukw ti nəri nə mə nətərigien səvənhi rəpəwəmwis in rəpəwəh nərpwīnien noien ərəha me səvəi nərmmama səməme həno fwe kupwən.

²⁶ Kumwesən ro iamīnha irə ipwet mīne mə trahatən mə in ratukwatukw, nənə in ramīni nərmmama me pam səməme kamhahatətə ia Iesu mə irəha hatukwatukw ia nənimen.

²⁷ Ro iamīnhi irə nəfe mwi nəha ikin kitaha səukurən nəfiətsien kitaha tukwe? Nari riti mwi riwən! Ti nəfe? Ti nəri nə mə kitaha səpkatukwatukw ia nəmri Kumwesən ia noien me səkitaha, mətə kitaha satukwatukw ia nənimen ia nahatətəien səkitaha.

²⁸ Takani iamīnhi irə ti nəri nə mə kitaha saməni nīpərhiēnien ia nəgkiariēn i mə iərmama sə ramahatətə ia Iesu in ratukwatukw ia nəmri Kumwesən, mətə rīpkō mhə ia nesi penien Loa.

²⁹ Uə rəfo? Kumwesən in Kumwesən səvəi nəkur Isrel əpa? Rosi in mwi Kumwesən səvəi nərmmama rīpkō mhə irəha nəkur Isrel uə? Ouəh, in mwi Kumwesən səvənraha,

³⁰ ti nəri nə mə Kumwesən kuatia a. Nənə in trīni irapw mə nərmmama me i kamhahatətə ia Iesu Kristo irəha hatukwatukw ia nənimen. Noien nəha tro rəmwhen a mwi ia nəkur Isrel mīne nərmmama rīpkō mhə irəha nəkur Isrel.

³¹ Rəfo nəha təkwtkwuni ia Loa nəha? Nahatətəien nəha ramo Loa nəha in nəri auər a? Rəkəm! Mətə nəpīn samahatətə ia Kumwesən, samesi pen atukwatukw suatuk pərhiēn səvəi Loa.

4

Epraham ruvehe matukwatukw ia nəmri Kumwesən ia nahatətəien səvənhi

¹ Epraham kaha kupwən səkimaha nəkur Isrel, kitaha tsəgkiari irə mhəfni irə? In rīnətōni nəfe nari ia nīmīruēn səvənhi?

² In rətōni mə Kumwesən rīmāni mə in ratukwatukw ia nənimen, mətə rīpkō mhə ia noien me səvəi Epraham. Trīni mīnuə Epraham ratukwatukw ia noien me səvənhi, nənə in rukurən nəfiətsien in tukwe. Mətə ia nəmri Kumwesən Epraham ko rīpkəfiəutə mhə in tukwe.

³ Nəkukūə Ikinan rani nəfe? “Epraham rīni nīpərhiēnien ia Kumwesən, nənə ti nəri nə mə in rahatətə iamīnhi, Kumwesən rətə in mə in ratukwatukw ia nənimen.”

⁴ Iərmama sə ramo wok ti nərəkuiēn, nərəkuiēn nəha səvənhi rīpkō mhə nari riti sə kuvei pen auər a min, mətə nərəkuiēn nəha sə kuvei pen min in rīno wok tukwe.

⁵ Mətə iərmama sə rəpəwəh noien wok ti nərəkuiēn, mətə ramətīgite ia Kumwesən sə rani nəkur ərəha mə irəha hatukwatukw ia nənimen, rəmwhen mə Kumwesən ruvei pen auər a nari riti min. Ti nəri nə mə iərmama nəha ramahatətə iamīnhi, Kumwesən ramətə in mə in ratukwatukw ia nənimen.

⁶ Kīg Təvīt fwe kupwən, in mwi rīnəgkiari ia noien nəha nəpīn rīnəkwein amasan ia iərmama sə Kumwesən ramətə in mə in ratukwatukw ia nənimen, mətə rīpkō mhə ia noien me sə iərmama nəha ramo.

⁷ In rīmāni mə,
“Nərmmama me i səməme Kumwesən rīnənouenou noien ərəha me səvənraha,
nənə mīnəusəman nərəhāien me səvənraha
irəha rērīnraha tragien.

⁸ Iərmama i sə Kumwesən trīpkəvsini mhə noien ərəha me səvənhi,
in rērīn tragien.”

⁹ Nəgkiariēn nəha Kīg Təvīt rīnəkwein amasan m nərmmama irə, in səvəi nəkur Isrel me a, uə nəgkiariēn nəha səvəi nərmmama me mwi i rīpkō mhə irəha nəkur Isrel? Ouəh, səvəi nərmmama me mwi rīpkō mhə irəha nəkur Isrel. Kitaha saməni nəgkiariēn səvəi Nəkukūə Ikinan sə rani mə, “Epraham rīni nīpərhiēnien ia Kumwesən. Nənə ti nəri nə mə in rahatətə iamīnhi, Kumwesən rətə in mə in ratukwatukw ia nənimen.”

¹⁰ Mətə Kumwesən rīmāni nesən mə Epraham in ratukwatukw, nəpīn kuvəuvehi raka nīnhum min, uə ia nəpīn kəpəwəh ihī nuvehīēn nīnhum min? Kumwesən rīməkupwən mīni raka iamīnha irə kurirə kuvehi nīnhum min.

¹¹ Nənə kuvehi nīnhum m Epraham ti nəfe? Ro iamīnha irə rahatən pen mə Epraham rīnatukwatukw raka ia nəmri Kumwesən ia nahatətəien səvənhi nəpīn kəpəwəh ihī nuvehīēn nīnhum min. Ro iamīnhi irə in tata səvəi nərmmama me pam səməme kəpəwəh ihī nuvehīēn nīnhum mīnraha mətə kamhāni nīpərhiēnien ia Kristo, nənə ia suatuk nəha həuvehe nərmmama Kumwesən ramətə irəha mə hatukwatukw ia nənimen.

¹² Nənə in tata səvəi nərmmama nēpwin mwi səməme kuvəuvehi raka nīnhum mīnraha, nərmmama me nəha irəha nəkur Isrel. Mətə rīpkō mhə səvənraha tata ti nəri nə mə kīməuvehi

ninhum minraha, mætə ti nəri nə mə irəha kamhesi pen suatuk səvai nahatətəien. Fwe kupwən tata səvənraha Epraham ramesi pen suatuk nəha nəpin kəpwəh ihi nuvehien ninhum min.

¹³ Kumwesən rino promes m Epraham mine kwənəkwus me səvənhi mə ti nəpin riti tiprənə i truvehe mo səvənraha irə. Promes nəha ripkuvehe mhə ti Epraham ti nəri nə mə Epraham ramesi pen Loa, mætə ruvehe tukwe ti nəri nə mə in rahatətə nənə Kumwesən rini mə in ratukwatukw ia nənimen.

¹⁴ Trini minuə promes nəha ruvehe mo nipərhiendien irə ti nərmama səməme kamhesi pen Loa, nərmama tuhahatətə ti nəfe? Nahatətəien in nari riti ro a tekın a, nənə promes nəha ruvehe mo nəri auər a irə.

¹⁵ Loa ravi pehe niemaha səvai Kumwesən, mætə mə loa riwən ko iərmama rəpwəh nətefiien loa.

¹⁶ Ro iaminhi irə promes nəha ruvehe ti Epraham ia suatuk səvai nahatətəien mə promes nəha truvehe ia namasanien sə Kumwesən raməriari pehe irə m kitaha nənə mo nari riti sə nipwnati Epraham me pam tuhəvehi səvənraha, ripko mhə nipwnati Epraham əpa i Kumwesən riməuvei pen Loa minraha, mætə nipwnati Epraham me i səməme kamhesi pen suatuk səvai nahatətəien səvai Epraham ti nəri nə mə in tata səkitaha pam.

¹⁷ Rəmwhen ia nəgkiariien i kimərai pen ia Nəkukuə Ikinan rani mə, "Iakino ik tata səvai kwənəkwus me həpik." In tata səkitaha ia nəmri Kumwesən i Epraham riməni nipərhiendien irə, Kumwesən sə rauvei pen nimiruien m nərmama səməme həuvamhə, nənə in rukurən noien narimmari me səməme həiwən həuvehe mharə.

¹⁸ Kumwesən rino promes m Epraham mə in truvehe tata səvai kwənəkwus me həpik, nənə nimwipwini me tuhəpik mhəpi raka kəməhau me. Nənə Epraham rəmri pen əknekin nətərigien səvənhi ia Kumwesən mahatətə əknekin irə mə nəgkiariien səvənhi ro nipərhiendien. Nəri auər a rəknekin mə promes nəha truvehe mo nipərhiendien irə,

¹⁹ mætə nahatətəien səvai Epraham rəpwəh neiwaiuien nəpin in rətoni nipwrən mə rinərgarə minəmwhen mə tremhə ti nəri nə mə nuk səvənhi wan hantret, uə nəpin in rətoni Sera nukurən mə rinəprənəmə ko ripkərəhi mhə iakunoihi.

²⁰ Epraham rəpwəh nəmkiəmkiien ti promes nəha Kumwesən riməuvei pen min, mætə ruvehe miskai ia nahatətəien səvənhi nənə maməgnəgini Kumwesən.

²¹ In rukurən amasan ia rerin mə Kumwesən rauvehi niskaiien ti noien promes səvənhi ruvehe mo nipərhiendien.

²² Nənə ti nəri nə mə Epraham rahatətə ia Kumwesən iaminhi, Nəkukuə Ikinan rani mə, "Kumwesən rətə in mə in ratukwatukw ia nənimen."

²³ Nəgkiariien i sə rani mə, "Kumwesən rətə in mə in ratukwatukw ia nənimen," kinəpkrai mhə səvai Epraham əpa,

²⁴ mætə kimərai mwi mə səkitaha nərmama səməme Kumwesən ramətə kitaha mə kitaha satukwatukw ia nənimen. Kitaha nərmama saməni nipərhiendien ia Kumwesən sə rino Iesu Iərimənu səkitaha rətui mwi ia nəmhaien səvənhi.

²⁵ Kinəsəni pehe Iesu ruvehe memhə ti noien ərəha me səkitaha, nənə Kumwesən ro in rətui mwi ia nəmhaien mə in tro suatuk mə kitaha satukwatukw ia nənimen.

5

Nəməriniuen mine nagienien

¹ Nənə ti nəri nə mə kitaha səuvəvehe mhənatukwatukw raka ia nəmri Kumwesən ia nahatətəien səkitaha, ro pen təkwtəkwuni kitaha min samarə ia nəməriniuen, nəməriniuen i Iərimənu səkitaha Iesu Kristo rinəmri.

² Ti nəri nə mə kitaha samahatətə ia Iesu Kristo, in ripeki puvnimwə pehe kitaha ia namasanien i kitaha samərər irə təkwtəkwuni mine. Nənə ia nəpin me kitaha samagien, mamhəmri pen əknekin nətərigien səkitaha ia Kumwesən, mamheitenhi mə nasorrien səvənhi trier pehe tukutaha.

³ Nənə nari riti mwi, kitaha saməregi nəmisəien me, reritaha ramagien a tukwe, ti nəri nə mə kitaha səukurən mə nəmisəien ramo kitaha samərər əknekin.

⁴ Nənə nərər əknekinien iaminha irə ramo Kumwesən rerin ramagien tukutaha. Nənə mə rerin ramagien tukutaha, noien nəha ramo kitaha saməmri pen əknekin nətərigien səkitaha irə.

⁵ Nənə mə nətərigien səkitaha raməmak əknekın ia Kumwesən, reritaha ko ripkərou mhə, ti nəri nə mə Nənimwin Ikinan sə Kumwesən riməuvei pehe m kitaha rərəmin pehe nokeikeien səvəi Kumwesən ia reritaha.

⁶ Fwe kupwən, nəpın niskaiien səkitaha ramiwən ihi, nənə ia nəpın atukwatukw səvənhi Kristo remhə ti nəkur ərəha me.

⁷ Rəknekın anan mə iərmama riti trəsəni nimiruien səvənhi memhə ti iərmama riti mwi nəri auər a mə iərmama nəha in tremhə tukwe in iərmama atukwatukw. Mətə rosi iərmama riti rukurən nasəni penien nimiruien səvənhi memhə ti iərmama riti mwi sə noien səvənhi ramasan anan ti nərmama.

⁸ Mətə Kumwesən rahatan nokeikeien asori səvənhi m kitaha ia Kristo. Nəpın kitaha samo ihi noien ərəha, nənə in ruvehe memhə tukutaha.

⁹ Nənə ti nəri nə mə təkwtəkwuni mine kitaha sanatukwatukw raka ia nəmri Kumwesən ia nite Kristo, ro a nukurənien irə mə Kumwesən niemaha tripkəpi mhə mwi tukutaha, mətə Iesu Kristo truvehimiru kitaha.

¹⁰ Fwe kupwən nəpın kitaha saməmwəki ihi Kumwesən, in ro suatuk ia nemhəien səvəi Tini mə kitaha tsəuvehe in me nəpwin. Ro pen təkwtəkwuni səuvəuvehe in me nəpwin ro a nukurənien irə mə in truvehimiru kitaha ia nimiruien səvəi Tini.

¹¹ Nənə ripko mhə nəri əpa nəha, mətə nari riti mwi, ia nəpın me kitaha samagien ti nəfe Kumwesən rino. In rinəriari pehe namasanien i saməuvehi rauku pen ti İərimənu səkitaha Iesu Kristo. Namasanien nəha ramo mə in me nəpwin i kitaha.

Atam ruvei pehe nemhəien, mətə Kristo ruvei pehe nimiruien

¹² Fwe tui anan, noien ərəha riməuvehe ia tiyrənə i riməuku pen ti iərmama kuatia nə Atam. Nənə ti nəri nə mə iərmama nəha rino noien ərəha, in remhə. Nənə ro pen kwənkwai noien nəha nərmama me pam tuhaməkeikei memhə ti nəri nə mə irəha pam kamho noien ərəha.

¹³ Nipərhiəniən nərmama ia tiyrənə i kamho noien ərəha kurirə Kumwesən ripkuvei pehe Loa səvəi Moses, mətə Kumwesən rəpwəh nəvsini penien noien ərəha me səvənraha ti nəri nə mə Loa ramiwən ihi.

¹⁴ Mətə nemhəien ramərimənu ihi ia nəpın nəha. Fwe Atam meste pehe Moses nərmama me pam hemhə, nəri auər a mə irəha nəpwin noien ərəha me səvənraha həpkəmwhen mhə ia noien ərəha səvəi Atam. Atam in iərmama riti kamətə pen Iesu Kristo irə sə truvehe kurirə irə.

¹⁵ Mətə nəri sə Kumwesən rinəriari pehe auər a i m nərmama ropə iti ia noien ərəha səvəi Atam. Noien ərəha səvəi iərmama kuatia i Atam ruvei pehe nemhəien ti nərmama həpik, nənə nəri i ro nari asori. Mətə nəri asori sə rəpi raka, in i namasanien səvəi Kumwesən mine nəri sə rinəriari pehe auər a i m nərmama həpik, nənə nəri nəha riməuvehe ia namasanien səvəi iərmama kuatia a in i Iesu Kristo.

¹⁶ Nənə nəri sə Kumwesən rinəriari pehe auər a i m nərmama in ropə iti ia kwənkwai noien ərəha səvəi iərmama kuatia a nəha Atam. İakani iamınhi irə ti nəri nə mə Atam rino noien ərəha kuatia, nənə Kumwesən rəkiri in ti noien səvənhi, mını mə nərmama me pam tuhaməkeikei mhəmhə. Mətə kurirə, nəpın nərmama həpik ho noien ərəha ripik nənə Kumwesən rəriari pehe auər a nəri amasan m kitaha, mo mə kitaha tsatukwatukw ia nənimen nənə mhəuvehi nimiruien.

¹⁷ Nipərhiəniən mə noien ərəha səvəi iərmama kuatia a Atam rino nemhəien ramərimənu ia nərmama me pam, nənə nəri i ro nari asori. Mətə Iesu Kristo rino nari riti rasori məpi raka. Nərmama me pam səməme kamhəuvehi namasanien asori səvəi Kumwesən sə rinəriari pehe auər a i m nərmama, in i namasanien sə ramo irəha hatukwatukw ia nənimen, irəha tuhəuvehi nimiruien mharə irə mamhərimənu ti nəri i Iesu Kristo rino.

¹⁸ Ro iamınhi irə sətoni mə noien ərəha kuatia a səvəi Atam rino mə nərmama me pam tuhaməkeikei mhəmhə. Rəmwhen a mwi noien atukwatukw kuatia a səvəi Kristo rino suatuk mə nərmama tuhəukuran mhəuvehe mhatukwatukw ia nəmri Kumwesən. Nənə natukwatukwien nəha ramo mə nərmama pam həukurən nuvehien nimiruien.

¹⁹ İərmama kuatia rinəruı nəkwai Kumwesən, nənə noien nəha ro nərmama həpik həuvehe nəkur ərəha. Rəmwhen a mwi iərmama kuatia rino nəkwai Kumwesən nənə noien nəha tro nərmama həpik həuvehe mhatukwatukw ia nəmri Kumwesən.

²⁰ Kumwesən riməuvei pehe Loa səvəi Moses mə noien ərəha truvehe masori, nənə mə nərmama tuhəukuran noien ərəha me səvənraha. Mətə nəpın noien ərəha riməuvehe masori, nənə namasanien səvəi Kumwesən ruvehe masori məpi raka mwi,

²¹ Mə rəmwhen ia noien ərəha rīnamərimənu ia nərmama me pam mavi pehe nemhəien ia nīrəha fwe kupwən, ipwet mīne namasanien səvəi Kumwesən rukurən nərimənuien, mamō nərmama hatukwatukw ia nəmri Kumwesən, nənə irəha həuvehī nīmīruien rerin ruku pen ti Iesu Kristo Iərimənu səkitaha.

6

Ia nīkaren səvəi noien ərəha nərmama me səvəi Iesu Kristo həuvamhə raka

¹ Ro pen kitaha tsəfni irə? Ramasan mə kitaha tsaməmwur pen a ia noien ərəha pwəh namasanien səvəi Kumwesən ruvehe masori mwi ia kitaha?

² Rekəm! Ia nīkaren səvəi noien ərəha kitaha səuvamhə raka. Tsəfo mhəuvən mharə mwi irə?

³ Hīəukurən uə rekəm? Kitaha pam səməme kino paptaes ia kitaha ti nuveheien mho kuatia ia Iesu Kristo, ia paptaes nəha səuvehe mho kuatia kitaha min ia nemhəien səvənhi.

⁴ Ro pen ia nəpīn nəha kino paptaes ia kitaha, rəmwhen mə kitaha səuvamhə kitaha Kristo, nənə kinimwi kitaha min, mə rəmwhen Kristo rīnatui mwi ia nemhəien səvənhi ia nīskaiien səvəi Tata səvənhi, kitaha mwi səukurən nuvehīien nīmīruien vi, mharə irə, mamhavən.

⁵ Ro iamīnhi irə ti nəri nə mə səməuvehe mho kuatia kitaha min ia nemhəien səvənhi, nənə tsəuvehe mwi mho kuatia kitaha min ia noien sə Kumwesən rīno in rətui mwi ia nemhəien səvənhi.

⁶ Kitaha səukurən mə nəpīn kīnəruī tərini pen Kristo ia nei kamarkuauī, kərui tərini pen irəha nīmīruien akuas me səkitaha mə trouraha noien akuas ia nīpwrataha sə rokeikei pik noien ərəha. Nənə rīno mə noien ərəha trəpwəh mwi nərimənuien ia kitaha,

⁷ ti nəri nə mə iərmama sə remhə, nīskaiien səvəi noien ərəha rīpkərimənu mhə mwi irə.

⁸ Mətə mə kitaha səmamhə kitaha Kristo, saməni nīpərhienien irə mə tsəmīru mwi kitaha min.

⁹ Kitaha səukurən mə Kumwesən rīno Kristo rətui mwi ia nemhəien səvənhi. Ro pen Kristo trīpkemhə mhə mwi ia nəpīn riti. Nemhəien ko rīpkərimənu mhə mwi irə.

¹⁰ In remhə mə kuatia a mə trətəfi nīskaiien səvəi noien ərəha, mətə ipwet mīne in ramīru irau Kumwesən.

¹¹ Ia noien a mwi nəha rerimīaha traməkeikei mamrhi mə ia nīkaren səvəi noien ərəha kimīaha hīəuvamhə raka, mətə ia nīkaren səvəi Kumwesən kimīaha hīaməmīru ti nəri nə mə hīəuvəuvehe mhəno kuatia kimīaha Iesu Kristo.

¹² Ro pen noien ərəha trəpwəh nərimənuien ia nīpwramīaha me səməme tuhemhə. Kimīaha tihəpwəh noien noien ərəha me nəha nīpwramīaha me hokeikei pik.

¹³ Tihəpwəh nəseni penien nīpwramīaha me həuvən ia rəgi noien ərəha mə noien ərəha truvehi mo nərhəien me ia nīpwramīaha, mətə tihəsəni pen kimīaha m Kumwesən rəmwhen ia nərmama səməme kiməpeki raka irəha ia nemhəien mhəpeki pen ia nīmīruien. Tihəsəni pen nīpwramīaha me ia rəgin mə in truvehi mo noien atukwatukw ia nīpwramīaha.

¹⁴ Noien ərəha trəpwəh nərimənuien ia kimīaha ti nəri nə mə hīəpkərə tegin mhə Loa səvəi Moses mətə hīamərə tegin namasanien səvəi Kumwesən.

Noien atukwatukw ramərimənu ia nərmama me səvəi Iesu Kristo

¹⁵ Nənə rəfo? Ramasan mə kitaha tsamo a noien ərəha ti nəri nə mə səpkərə tegin mhə Loa səvəi Moses mətə samarə tegin namasanien səvəi Kumwesən? Rekəm!

¹⁶ Hīəukurən uə rekəm? Trīni mīnuə hīəsəni pen kimīaha kərkwi tərini kimīaha mə tihamo nəkwai iərmama riti, nənə, kimīaha nə iotukwininari me səvəi iərmama nəha hīamo nəkwən. Suatuk kəru ti nesī penien. Ia suatuk riti kimīaha iotukwininari me səvəi noien ərəha, nənə suatuk nəha ramevən ti nemhəien. Nənə ia suatuk riti mwi kimīaha iotukwininari me hīamo nəkwai Kumwesən, nənə suatuk nəha ramevən ti natukwatukwien ia nəmri Kumwesən.

¹⁷ Mətə kitaha səni tanak ti Kumwesən mə nəri auər a fwe kupwən noien ərəha rīnərkwi tərini kimīaha hīamo nəkwən, mətə kurirə hio nəgkiariien pərhien sə kīnahatən kimīaha irə ia rerimīaha pam.

¹⁸ Kiməfi raka noien ərəha ia kimīaha, hīəuvəuvehe raka mhəno kimīaha iotukwininari me səvəi noien atukwatukw.

¹⁹ Iakamægkiari ia noien riti sə nərnama həukurən, in i noien səvəi iotukwininari mine iamə asori, ti nəri nə mə nətərigien səkimaha ripkəmwhen mha ti nukurənien narimnari me səvəi Kumwesən. Fwe kupwən hienəsəni pen nipwramiaha me kərkwī tərini irəha kamho nəkwai noien əmkemik mine noien ərəha sə rautə mamasori. Mətə ipwet mine tihəsəni pen nipwramiaha me pwəh kərkwī tərini irəha kamho a noien sə ratukwatukw, nənə kimiaha tihəuvehe mhəmher mho nərnama ikinan me səvəi Kumwesən.

²⁰ Fwe kupwən, noien ərəha rinərkwī tərini kimiaha hiamo nəkwən. Ia nəpin nəha noien atukwatukw ripkərimənu mha ia kimiaha.

²¹ Namasanien riti riwən hiaməuvehi riməuku pen ti noien ərəha me səməme hiamauris tukwe nəha təkwətəkwuni. Kwənkwaī noien ərəha me nəha, in nə nemhəien a.

²² Mətə təkwətəkwuni, kiməfi raka noien ərəha ia kimiaha. Kimiaha hiəuvəuvehe mhəno raka iotukwininari me səvəi Kumwesən. Namasanien sə hiaməuvehi ruku pen tukwe in nə kimiaha tihəuvehe mhəmher mho nəkur ikinan me səvənhi. Nənə kwənkwaī namasanien nəha in nə nimiruien rerin.

²³ Ro iamınha irə ti nəri nə mə nərəkuien səvəi noien ərəha in nə nemhəien, mətə nəri sə Kumwesən raməriari pehe auər a i, in nə nimiruien rerin saməuvehi raku pen ti Iesu Kristo İərimənu səkitaha.

7

Loa ko ripkəkwətəmhiri mhə iərmama sə ruvəmhə raka

¹ Piak me, iakamægkiari m kimiaha səməme hiəukuran noien səvəi loa. Kimiaha hiəukurən uə rekəm? Loa rərkwī tərini iərmama riti nəpin in ramiru ihi.

² Rəmwhen ia nəri i. Pran riti sə rinerə raka loa rərkwī tərini irau səvənhi iərman nəpin iərman səvənhi ramiru, mətə trini minuə iərman səvənhi remhə, nənə kifi raka loa nəha irə sə rinərkwī tərini irau səvənhi iərman.

³ Mətə trini minuə in ramesi pen iərman əpə riti nəpin səvənhi iərman ramiru ihi, kani in mə pran sə rinerə raka kamakres i. Mətə trini minuə iərman səvənhi remhə, kifi raka loa nəha ia prən nəha. Nənə trini minuə in ramesi pen iərman əpə, kəpwəh niniien in mə pran sə rinerə raka kamakres i.

⁴ Piak me, kimiaha mwi hiəmwhen ia prən nəha nemhəien rifi nari irə. Fwe kupwən iərman səkimiaha in nə Loa səvəi Moses, mətə ti nəri nə mə kimiaha hiəuvəmhə raka ia nipwrai Kristo, təkwətəkwuni kimiaha hiəukurən nesi penien iərman əpə, iərman əpə nə in nə Kristo sə Kumwesən rino rətui mwi ia nemhəien səvənhi. Kitaha samesi pen in mə rəmwhen ia nei rukuə kwənkwan kitaha mwi səukurən nukuəien noien amasan me səvəi Kumwesən.

⁵ Fwe kupwən nəpin kitaha samarə, mamhesi pen a noien ərəha səvəi nipwrataha, noien ərəha me nəha kitaha sokeikei pik Loa nəha raməsəupwiri irəha kamhərimənu ia nipwrataha, mamhəukuə kwənkwan nə nemhəien.

⁶ Ia nəpin nəha, Loa nəha raməkwtəmhiri kitaha rəmwhen samarə ia kalapus, mətə ipwet mine nəpwəh nəkwətəmhiriien kitaha, ti nəri nə mə rəmwhen mə kitaha səuvəmhə raka. Təkwətəkwuni kitaha samo tukwini nari m Kumwesən, mhəpwəh nesi penien suatuk akuas səvəi Loa nəha kimərəi, mətə kitaha samesi pen suatuk vi səvəi Nənimwin İkinan.

Loa in ramanan mətə nərnama niskaiien səvənraha riwən

⁷ Ro pen kitaha tsəfni irə? Tsəni mə Loa səvəi Moses rərəha? Rekəm! Kwa Loa nəha ramahatan iou mə noien ərəha rəfo irə. Mə Loa nəha riwən ko lapkukurən mhə. Trini minuə Loa nəha ripkini mhə mə, “Rerim trəpwəh nakresien narimnari me səvəi iərməpə,” nənə ko lapkukurən mhə mə noien nəha rəfo irə.

⁸ Mətə noien ərəha rinətəni suatuk ia nəgkiariien nəha səvəi Loa, mo rerik fwe imwə ramakres narimnari me səpəmsəpə səvəi iərməpə. Mətə trini minuə Loa riwən, noien ərəha ro nəri emhə irə.

⁹ Fwe kupwən, iakamreirei ihi Loa nəha, iakamiru a. Mətə nəpin nəgkiariien səvəi Loa nəha ruvehe, noien ərəha ruvehe mimiru nənə iou iakemhə.

¹⁰ Nəgkiariien nəha səvəi Loa riməuvehe mə tro iərmama rimiru, mətə iou iakətəni mə ro iou iakemhə.

¹¹ Noien ərəha rinətəni suatuk ia nəgkiariien nəha səvəi Loa reikuə ia nirak, nənə ia noien nəha rousi əpune iou.

¹² Ro pen Loa in ro ikinan, nənə, nəgkiariien səvənhi ro ikinan, matukwatukw, mamasan.

¹³ Nənə rəfo iərmama riti rini mə, “Rəfo mə Loa in nəri amasan riti, mətə ro iou iakemhə?” Mətə rekam, nəgkiariien nəha ripkatukwatukw mhə! Nəpin iakukurən nəgkiariien səvai Loa sə ramasan, noien ərəha sə rerik rokeikei ro iou iakemhə. Nənə təkwətəkwuni iakukurən mə noien ərəha me səiou irəha noien ərəha pərhien. Nənə nəpin iakətoni nəgkiariien səvai Loa, iakukurən mə noien ərəha rərəha anan.

¹⁴ Kitaha səukurən mə Loa rimauku pen ti Kumwesən, mətə iou iərmama a, niskaiien səiou riwən. Iou iakəmwhen a ia iərmama riti sə noien ərəha rinərki tərini mamərimənu ia nirak.

¹⁵ Iou iapukurən mhə narimnari me səməme iakamo. Nəri amasan me səməme iakokeikei mə tako ipko mhə, mətə iakamo a nəri sə iapkeikei mhə.

¹⁶ Nənə mə iakamo nəfe iapkeikei mhə, iakaməsəni a mə Loa nəha ramasan.

¹⁷ Ro iamihni irə ripko mhə iou pərhien i sə iakamo noien ərəha, mətə noien ərəha sə ramarə ia nirak ramo.

¹⁸ Iakukurən mə iou iərmama a, nəri amasan riti riwən ramarə ia nirak. Nəri auər a mə nəpin nəpwin iakokeikei mə tako nəri amasan riti, mətə ko iapko mhə.

¹⁹ Nəfe nəghin iakamo ripko mhə nəri amasan sə iakokeikei mə tako, mətə iakamo a noien ərəha sə iapkeikei mhə mə tako.

²⁰ Nənə trini minuə iako nəfe nəghin sə iapkeikei mhə mə tako, ripko mhə iou pərhien i iakamo, mətə noien ərəha sə ramarə ia nirak ramo.

²¹ Ro pen iakamətoni mə ramo iamihni irə ia nəpin me pam. Nəpin iakokeikei mə tako nəri amasan, mətə iakamo a noien ərəha.

²² Iou iakokeikei pik Loa səvai Kumwesən fwe imwə ia rerik.

²³ Mətə iakamətoni ia nipwrak noien riti mwi sə ramaruagan irau noien səvai nətərigien səiou. Nənə noien nəha rəkwi iou, mamə iou iakamo a nəfe noien ərəha səvai nipwrak rokeikei.

²⁴ Eh, iou iəmə iapkregei mhə ramasan! Sin trasitu ia nirak mə nipwrak i sə tro iou iakemhə tripkərimənu mhə ia nirak?

²⁵ Iakini tanak ti Kumwesən. Iesu Kristo Iərimənu səkitaha in tro!

Ro pen noien səiou ro iamihni irə: Ia nətərigien səiou iakamo nəfe Loa səvai Kumwesən rani, mətə ia nipwrak iakamo nəkwai noien ərəha.

8

Nimiriuen vi səvai Nənimwin Ikinan

¹ Mətə təkwətəkwuni nəha, nərmama səməme həməuvehe mho kuatia irəha Iesu Kristo nərpwinien riwən sə Kumwesən tro minraha ti noien ərəha,

² ti nəri nə mə ia nəpin me Nənimwin Ikinan rauvei pen nimiriuen minraha kamhəuvehi raku pen ti Iesu Kristo. Noien nəha Nənimwin Ikinan ramo rineivinari ia nirak iakinaraka raka ia niskaiien səvai noien ərəha mine nemhəien.

³ Loa səvai Moses rireirei neiviiien nari ia nərmama iamihna irə ti nəri nə mə noien ərəha səvai nipwraranraha ramoraha nəgse Loa nəha. Mətə nəri sə Loa nəha rireirei noien Kumwesən rino. In i rinərhi pehe Tini atukwatukw mə tremhə ti noien ərəha. Nənə Tini ruvehe iərmama nipwrən rəmwhen ia nipwrai nərmama ərəha me, nənə, Kumwesən nərpwin noien ərəha me səvənrəha ia nipwrai Tini.

⁴ In ro iamihna irə mə nəgkiariien atukwatukw me ia Loa nəha tuhəuvehe mho nipərhienien ia kitaha, kitaha nərmama me i samarə mhəpkesi pen mhə noien ərəha səvai nipwrataha mətə samarə mamhesi pen Nənimwin Ikinan.

⁵ Nərmama səməme kamharə mamhesi pen noien ərəha səvai nipwraranraha, narimnari me nəha noien ərəha səvai nipwraranraha rokeikei kamhərimənu ia nətərigien səvənrəha, mətə nərmama səməme kamharə mamhesi pen Nənimwin Ikinan, narimnari me nəha Nənimwin Ikinan rokeikei kamhərimənu ia nətərigien səvənrəha.

⁶ Trini minuə iərmama riti noien ərəha səvai nipwrən ramərimənu ia nətərigien səvənhi, noien nəha trukua kwənkwan, in nə iərmama nəha tremhə. Mətə trini minuə Nənimwin Ikinan ramərimənu ia nətərigien səvənhi, noien nəha trukua kwənkwan in nə nimiriuen mine nəmərinuuen.

⁷ Trini minuə noien ərəha səvai nipwrai iərmama ramərimənu ia nətərigien səvai iərmama, nətərigien səvai iərmama tripkeiwaiu mhə mislai Loa səvai Kumwesən. Nipərhienien mə in rireirei anan noien.

⁸ Nənə nərmama me səməme noien ərəha səvai nipwraranraha ramərimənu ia nirəha ko həpko mhə reri Kumwesən ragien.

⁹ Mætə kimiaha i, noien ərəha səvəi nıpwramiaha rıpkərımənu mhə ia kimiaha iaminha irə, rekəm. Kimiaha nərmana Nənimwin səvəi Kumwesən ramarə ia rerimiahə, ro pen hiamarə mamho nəkwən. Trini minuə iərmama riti Nənimwin səvəi Kristo rıpkarə mhə ia rerin, iərmama nəha rıpkə mhə in iərmama riti səvəi Kristo.

¹⁰ Mætə mə Kristo ramarə ia rerimiahə, nəri auər a nıpwramiaha traməkeikei memhə ti noien ərəha, mətə nənimwimiahə ramıru ti noien atukwatukw.

¹¹ Kumwesən rino Iesu rətui mwi ia nemhəien səvənhi. Nənə trini minuə Nənimwin səvənhi ramarə ia rerimiahə, Kumwesən sə rino Kristo rətui mwi ia nemhəien səvənhi, in truvei pehe mwi nımıruıen m nıpwramiaha me səməme tuhemhə.

¹² Ro pen piak me, nari riti nəha ikin kitaha tsaməkeikei mho. Nəri nəha in i tsamarə mamhesi pen a Nənimwin İkinan. Rərəha mə tsamarə mamhesi pen noien ərəha səvəi nıpwratəha.

¹³ Trini minuə hiamarə mamhesi pen noien ərəha səvəi nıpwramiaha, tihəməkeikei mhemhə. Mətə trini minuə ia niskaiien səvəi Nənimwin İkinan hiamousi əpune noien ərəha me səməme hıamo ia nıpwramiaha, nənə tihəmıru.

¹⁴ İakani iaminhi irə ti nəri nə mə nərmana me pam səməme Nənimwin İkinan ramiri irəha, irəha nıpwnatı Kumwesən me.

¹⁵ Nənə Nənimwin İkinan i Kumwesən ruvəuvei pehe raka m kimiaha in rıpkə mhə kimiaha hiəhekır Kumwesən rəmwhen ia nərmana me i kınərkwı tərini irəha kamho nəkwai nəmə asori me səvənraha, mamhəhekır irəha. Mətə Nənimwin nəha ro kimiaha hiəuvehe nıpwnatı Kumwesən me. Ia niskaiien səvəi Nənimwin nəha, kitaha samasək Kumwesən mə, "Rimimaha, Tata!"

¹⁶ Nənimwin nəha in rani pehe ti nənimwıtəha mə nıpərhiien kitaha nıpwnatı Kumwesən me.

¹⁷ Nənə mə kitaha nıpwnatı tata riti, tsaməkeikei mhəuvehi nautə səvəi tata. Nıpərhiien, Kumwesən truvei pehe nautə səvənhi m kitaha, nənə kitaha tsəuvehi pəri nautə nəha kitaha Kristo. Mətə mə kitaha tsəuvehi pəri nautə kitaha Kristo, tsaməkeikei mhəuvehi pəri mwi nəmisəien kitaha min, nənə ro iaminhi irə Kumwesən truvehi utə kitaha, kitaha mwi tsəuvehi nasorıien kitaha Kristo.

Nasorıien sə trier pehe tukatoni ia nərmana me səvəi İesu Kristo

¹⁸ İa nətərıgien səıou, nəpin rerıtəha ramrhi nasorıien sə trier pehe tukətə ia kitaha, nənə nəmisəien me i kitaha saməuvehi ipwet mıne ho nəri auər a ia nırəha.

¹⁹ Təkwtkwuni neiai mıne tıprənə mıne narımnari me pam səməme Kumwesən rino kamhəti pen min mamheitenhi nəpin sə tuhətəni nıpwnatı Kumwesən me tuhəıer pehe irə.

²⁰ İakani iaminha irə ti nəri nə mə neiai mıne tıprənə mıne narımnari me pam səməme Kumwesən rino həuvəuvehe mhəuvəreirei mə Kumwesən rınəmri irəha ti nəfe. Nənə ro iaminha irə ti nəri nə mə rıpkə mhə narımnari me nəha hokeikei mə tuho iaminha irə, mətə ti nəri nə mə Kumwesən in rokeikei iaminha irə. In ro irəha həuvehe mhəreirei mə in rınəmri irəha ti nəfe mə irəha tuhəti pen min mamheitenhi

²¹ nəpin sə in trifi nari ia nırəha. İa nəpin nəha irəha tuharaka ia noien i rərkwı tərini irəha, noien sə ro mə irəha kamhəmərır auər a. Nənə nəpin Kumwesən trifi raka nari ia nırəha, tuhagien asori irəha nıpwnatı Kumwesən me səməme kıməfi mwi nari ia nırəha.

²² Kitaha səukurən mə fwe kupwən anan meste pehe nəha təkwtkwuni, neiai mıne tıprənə mıne narımnari me pam səməme Kumwesən rino kamhasək rəmwhen ia pran riti sə ramregi nəmisəien mə trərəhi tını.

²³ Nənə rıpkə mhə narımnari me əpa nəha səməme Kumwesən rino irəha kamhasək iaminha irə. Kitaha i Nənimwin İkinan rıməkupwən mo səvənhi wok ia kitaha, kitaha mwi saməregi nəmisəien nəha rerıtəha fwe imwə ramasək, sameitenhi Kumwesən mə tresi kitaha səuvehe nıpwnatın me. İa nəpin nəha in trifi nari ia nıpwratəha.

²⁴ Fwe kupwən, ia nəpin nəha Kumwesən rıməuvehimıru kitaha irə, kitaha samətı pen narımnari me nəha mamheitenhi. Trini minuə iərmama riti ruvehi nari riti sə in rameitenhi, nənə treitenhi mwi ti nəfe?

²⁵ Mətə kitaha samətı pen nari riti sə səpkətəni mhə ihi, nənə mho nətərıgien səkitaha rəpwəmwis mameitenhi mə trier pehe.

²⁶ İa noien a mwi nəha, Nənimwin İkinan mwi ramasitu ia kitaha nərmana me i niskaiien səkitaha riwən, ti nəri nə mə kitaha səreirei mə nəfe noien ratukwatukw mə kitaha tsesi pen mhəfwaki, mətə Nənimwin İkinan nəha in əpa raməgkiari m Kumwesən ia nəpin me tukutəha, mamasək ia nasəkien me ko kıpkregi mhə.

²⁷ Nənə Kumwesən sə ramətə pui reri nərmama, in rukurən nətərigien səvai Nənimwin Ikinan, ti nəri nə mə Nənimwin nəha raməgkiari m Kumwesən ti nərmama me səvənhi, mamesi pen nəkwai Kumwesən.

Nari riti riwən truvehi raka kitaha ia nokeikeien səvai Iesu Kristo

²⁸ Kitaha səukurən mə narimnari me pam səməme kamhəuvehe, Kumwesən ramo kamhəuvehe mə tuho nəri amasan m nərmama hokeikei in, səməme in rinəkwein ia nərəha mesi pen nətərigien səvənhi.

²⁹ Iakani iamınha irə ti nəri nə mə nərmama səməme Kumwesən ruvəukurən raka irəha fwe tui anan, in rəmri əpə irəha mə irəha tuhəuvehe mhəmwhen ia Tini. Kumwesən ro iamınha irə mə Tini truvehe mo nəmritaik ia piəvni me həpik.

³⁰ Nənə səməme in rəmri əpə irəha, in rəkwein irəha. Nənə səməme in rəkwein irəha, in rini mə irəha hatukwatukw ia nənimen. Nənə səməme in rini mə irəha hatukwatukw ia nənimen, in ruvehi utə irəha həuvehi nasorien.

³¹ Ro pen kitaha tsəfni ia narimnari me i? Kumwesən ramarə tukutaha, nənə iərmama riti riwən riskai məpi raka sə trəmwəki kitaha.

³² In ripkhekir mhə ti Tini atukwatukw mə tremhə tukutaha pam, mətə in rinəseni a irə. Nənə in riməuvei pehe Tini m kitaha, nənə in tripkəkwtəmhiru əknekin mhə mwi narimnari me nepwin mwi səvənhi, in truvei pehe a m kitaha.

³³ Kitaha nərmama me i Kumwesən rimərfi kitaha mə səvənhi, iərmama riti riwən rukurən niniien nəgkiariien me nepwin ia kitaha mə kitaha səno noien ərəha, ti nəri nə mə Kumwesən əpa in ruvəni raka mə kitaha satukwatukw ia nənimen.

³⁴ Iərmama riti riwən rukurən niniien mə kitaha səno noien ərəha tsaməkeikei mhemhə tukwe. Iesu Kristo tripkini mhə iamınha irə, kwa in remhə tukutaha, nənə kurirə irə Kumwesən ro in rətui mwi ia nemhəien səvənhi. Nənə təkwtəkwuni Kristo in fwe ia nikare Kumwesən mwatuk, raməgkiari tukwini səkitaha m Kumwesən.

³⁵ Nənə iərmama riti riwən rukurən ruvehi rakaiien kitaha ti nokeikeien səvai Kristo. Nəri auar a mə səregi nəmisəien, uə sarə ia nəpin əknekin, uə nərmama homətə kitaha, uə nukumhə rahi, uə nautə səkitaha riwən, uə ipaka semhə, uə nərmama housi əpune kitaha, mətə narimnari me i ko həpkuvehi raka mhə kitaha ti nokeikeien səvənhi.

³⁶ Rəmwhen ia nəgkiariien i kimərari pen ia Nəkukuə Ikinan rani me,

“Ti nəghim, Kumwesən, kamousi əpune kimaha ia nəpin me pam.

Kamətə kimaha iahəmwhen ia sipsip me səməme tukousi əpune irəha.”

³⁷ Nipərhiienien, ia narimnari me pam nəha Kristo sə rokeikei pik kitaha ramo kitaha saməskai mhəpi raka.

³⁸ Iou iakukurən amasan mə nemhəien uə nimiruien, uə nagelo me uə nəremhə me, uə narimnari me səməme haməuvehe nəha təkwtəkwuni uə narimnari me səməme tuhəpkuvehe, uə niskaiien me,

³⁹ uə narimnari me fwe irənhə uə narimnari me fwe inhəripw Imwei Nəkur Həuvamhə, uə narimnari me səməme Kumwesən rino kamharə ia neiai mine tiprənə, ko irəha pam həpkuvehi raka mhə kitaha ti nokeikeien sə Kumwesən ramo m kitaha ti nəri nə mə səməuvehe mho kuatia kitaha Iesu Kristo Iərimənu səkitaha.

9

Noien sə Kumwesən rarfi nərmama me səvənhi irə

¹ Iakani pərhiien ia nəmri Kristo iapkeikus mhə. Iakamregi Nənimwin Ikinan fwe ia rerik mə nəgkiariien i iakamini ro nipərhiienien.

² Rerik rərkwəpir məmisə pik ia nəpin me pam

³ ti səiou me nərmama me nəkur Isrel, ti nəri nə mə irəha həpkini mhə nipərhiienien ia Iesu Kristo. Irəha həmwhen ia piak me ti nəri nə mə ia nipwramaha kimaha kwənəkwus kuatia. Trini minuə ko Kumwesən ruvehi raka iou ia rəgi Kristo, mo suatuk minraha həuvehe mho kuatia irəha min, mətə iou rerik ragien a mə tuko iamınha irə ia nirak.

⁴ Nəkur Isrel me nəha, Kumwesən rinəkwein irəha mə nipwnətin me, mo pui pen nasorien səvənhi minraha, muvei pen nəgkiariien me səvənhi sə rinərihi tərini əknekin irəha, nənə muvei pen Loa səvənhi minraha, mine nəfwakiiien fwe ia nimwə tapolen, mine promes me səvənhi.

⁵ Kaha kupwən me səvənraha irəha nəha Epraham, Aesak, mine Jekop. Nənə ia nipwran Kristo ruku pen ia kwənəkwus səvənraha. In Kumwesən sə rasori ia narimnari me pam. Pwəh nəgnəginiien revən tukwe in ia nuk nuk me. Ouəh, pwəh ro iamınhi.

⁶ Nipærhienien nækur Isrel me hæpik hæpkini mhæ nipærhienien ia Iesu Kristo, matæ ia noien naha ripko mhæ mæ nægkiariien sævai Kumwesæn ruvæmwei. Iakani iamihni iræ ti næri næ mæ nærmama me naha ia kwænækwus sævai Isrel ripko mhæ iræha pam naha Isrel pærhien.

⁷ Nænæ nærmama me naha ia kwænækwus sævai Epraham, ripko mhæ iræha pam naha nipwnæti Epraham me. Matæ Kumwesæn rimæni pen ti Epraham i mæ, “Kwænækwus me sæim tuhauku pen ia Aesak.”

⁸ Nipwrai nægkiariien naha in i mæ nækwærhækwærha me sëmæme hætui pehe ia nægse nipwrai iærmama ripko mhæ iræha naha nipwnæti Kumwesæn me, matæ nækwærhækwærha me sëmæme hætui pehe ia nægse promes sævai Kumwesæn kamævsini iræha mæ kwænækwus me sævai Epraham.

⁹ Ro iamihna iræ ti næri næ mæ in i næfe Kumwesæn rimæni: “Ia næpin atukwatukw naha takrærig pehe mwi iræ nænæ Sera rinærahi raka nærim riti iærmæn.”

¹⁰ Matæ ripko mhæ in æpa naha. Takægkiari mwi ia Repeka. In rærahi mwirwirw Jekop mine Isau. Tata sævænrau næ Aesak, kaha kupwæn sækimaha.

¹¹⁻¹² Matæ næpin mwirwirw mi naha krouæpwæh ihi nætuiien, nænæ rouæpwæh ihi noien nari riti ramasan uæ ræraha, Kumwesæn ruvæni pen raka ti Repeka i mæ, “Nærim sæ rasori tro tukwini nari m nærim sæ rouihi.” Nænæ nægkiariien naha ramahatæn amasan mæ Kumwesæn rarfi nærmama mamesi pen a nætærigien sævænhi mamækwein iræha, matæ ripko mhæ ti noien me iræha kamho.

¹³ Ræmwhen ia nægkiariien i kimerai pen ia Nækukua Ikinan rani mæ, “Jekop iakokeikei, matæ Isau iakæmwæki.”

¹⁴ Ro pen kitaha tsæfni iræ? Tsæni mæ noien sævai Kumwesæn ripkatukwatukw mhæ? Rekæm! Kitaha ko sæpkini mhæ iamihna iræ.

¹⁵ Matæ fwe kupwæn Kumwesæn nægkiari m Moses, mini mæ, “Trini minua iakokeikei mæ takapi iærmama riti, takapi in,

trini minua iakokeikei mæ tako ramasan m iærmama riti, nænæ tako ramasan min.”

¹⁶ Ro pen sætoni mæ noien sæ Kumwesæn rarfi iærmama iræ ræpwæh nesi penien nokeikeien uæ niseseien sævai iærmama, matæ ramesi pen a napiien sævai Kumwesæn.

¹⁷ Ia Nækukua Ikinan, Kumwesæn rini pen ti Fero, kig sævai nækur Ijip mæ, “Iakimævehi utæ ik ti nari kuatia a,

mæ nærmama tuhætoni niskaiien sæiou ia niram, nænæ mhæni irapw næghik ia tænamtænæ me pam.”

¹⁸ Ro pen sætoni mæ Kumwesæn ramesi pen a nætærigien sævænhi. Trini minua rokeikei mæ trapi iærmama riti, in trapi. Trini minua rokeikei mæ tro iærmama riti kænkapwæ ruvehe miskai, in tro kænkapwæ ruvehe miskai.

¹⁹ Matæ kimiaha riti trini pehe tukw iou i mæ: “Mæ ro iamihni iræ, ræfo Kumwesæn rani ihi mæ noien sækitaha ræraha? Iærmama riti riwæn ko rinise nækwan.”

²⁰ Matæ ik sin i? Ik iærmama a. Ræfo ikamækwag raka ia nægkiariien sævai Kumwesæn iamihni? Rerim trirhi ro tekinari kino ia nise tiprænæ rærpwu ruvehe miskai. Ko rini pen ti iærmama rino mæ, “Ikinæfo mo iou iamihni iræ?” Rekæm!

²¹ Iærmama sæ ramo tekinari me ia nise tiprænæ iamihni, in rasori ia nise tiprænæ, mukuræn nuvehiien nise tiprænæ riti mo tekinari kæru iræ, riti sævai næpin amasan, nænæ riti mwi sævai wok auær a me.

²² Matæ Kumwesæn in mwi rino ræmwhen ia iærmama sæ ramo tekinari ia nise tiprænæ. In rino nærmama nepwin mæ trouraha iræha. Nænæ ia næpin me in ramo nætærigien sævænhi ramæpwæmwis mameitenhi næpin trærpwin noien æraha me sævænraha mæ nærmama tuhætoni niemaha sævænhi.

²³ In tro iamihna iræ mo nærmama hætoni nasoriien sævænhi rasori pik anan, in truvei pen m nærmama me i rinapi iræha, sëmæme in rimækupwæn mæpnæpenæ ia niræha mæ tuhævehi nasoriien.

²⁴ Iakamægkiari ia kitaha i nærmama sëmæme in rinækwein ia kitaha, ripko mhæ nækur Isrel æpa matæ nærmama mwi ripko mhæ iræha nækur Isrel.

²⁵ Ræmwhen ia nægkiariien sæ Kumwesæn rimæni ia nækukua sævai Profet Hosea, rani mæ, “Nærmama me i ripko mhæ iræha nærmama me sæiou, takækwein iræha mæ, ‘Sæiou me nærmama.’

Nænæ nærmama me i iaknæpwæh nokeikeien iræha fwe kupwæn, takækwein iræha mæ, ‘Nærmama keikei me sæiou.’”^a

9:6: Nam 23:19, Rom 2:28 **9:7:** Jen 21:12 **9:8:** Kal 4:23 **9:9:** Jen 18:14 **9:10:** Jen 25:21 **9:11-12:** Jen 25:23 **9:13:** Mal 1:2-3 **9:16:** Efes 2:8 **9:17:** Eks 9:16 **9:18:** Eks 4:21, 9:12, Eks 14:4 **9:20:** Aes 29:16, 45:9
9:21: Jer 18:6 **9:23:** Rom 8:29, Efes 1:3-12 ^a **9:25:** Uæ “Pran i kæpwæh nokeikeien in fwe kupwæn, takækwein in ma, ‘Pran keikei sæiou.’” Hos 1:6; 2:23

²⁶ Nənə rani mwi mə:

“Ia kwopun atukwatukw nəha kiməni pen ti nirəha i mə,
‘Ripko mhə kimiaha nərmama me səiou,’

tukəkwein irəha mə, ‘Kumwesən sə ramiru nipwnətin me nə kimiaha.’ ”

²⁷ Nənə Profet Aesea rəgkiari ia nəkur Isrel ia nəgkiariien i rani mə,
“Nəri auər a mə nəkur Isrel tuhəpik rəmwhen ia nipəkir ia nikare təsi,
mətə tukuvehimiru a kwənkwan nepwin,

²⁸ ti nəri nə mə Iərimənu tro pam akwauakw a
nəfe nəghin riməni mə tro ia təkure tiprənə i.”

²⁹ Nənə rəmwhen ia nəgkiariien i Profet Aesea riməni fwe kupwən mə:

“Iərimənu sə rauvehi niskaiien me pam riməuvehimiru kitaha me nepwin nəkur Isrel.
Mə in rinapko mhə iamihhi,

ko kitaha səmwhen ia nəkur Sotom

kitaha səuvəuhe raka mhənəmwhen ia nəkur Komora.”

Nəkur Isrel me həpik həpkini mhə nipərhiien ia Iesu Kristo

³⁰ Ro pen kitaha tsəfni irə? Nərmama ripko mhə irəha nəkur Isrel həpkousari mhə mə
tuhatukwatukw ia nəmri Kumwesən, mətə ti nəri nə mə irəha həni nipərhiien ia Iesu
Kristo nənə Kumwesən ro irəha hatukwatukw ia nənimen.

³¹ Mətə nəkur Isrel housari pik ia suatuk səvəi nesi penien Loa mə irəha tuhatukwatukw
ia nəmri Kumwesən, mətə irəha həpwəh natukwatukwien.

³² Ti nəfe? Ti nəri nə mə irəha kamhousari pik mə tuhatukwatukw ia nəmri Kumwesən ia
noien me səvənraha, mətə həpkesi pen mhə suatuk səvəi nahatətəien. Irəha hənapəti raka
ia kəruətərei sə nərmama kamhapəti irə.

³³ Rəmwhen ia nəgkiariien i kimərai pen ia Nəkukuə Ikinan rani mə,
“Hətoni ro! Iakaməmri kəruətərei riti fwe Saəon sə nərmama tuhapəti irə,
kəpwier sə tro irəha həmwei,
nənə iərmama sə rani nipərhiien irə, in tripkauris mhə.”

10

¹ Piak me, ia rerik iakokeikei pik mə Kumwesən truvehimiru nəkur Isrel, nənə ia nəpin
me pam iakaməfwaki tukwe.

² Iakəsəni mə pərhiien irəha kamhagien pik ti Kumwesən, mətə noien səvənraha ripkesi
pen mhə nukurəniien.

³ Iakani iamihhi irə ti nəri nə mə irəha həpkukurən amasan mhə mə tuhəfo mhəuvehe
mhatukwatukw ia nəmri Kumwesən. Nənə suatuk səvəi natukwatukwien Kumwesən
rinəmri, in i nahatətəien ia Iesu Kristo, irəha həpkisiai mhə irə, mətə irəha kamhousari mə
tuhəmri atukw səvənraha riti, in i nesi penien Loa.

⁴ Mətə Kristo in rino sampam ia noien səvəi nesi penien Loa mə nərmama me
pam səməme kamhəni nipərhiien irə həukurən nuveheien mhatukwatukw ia nəmri
Kumwesən.

⁵ Moses raməgkiari ia natukwatukwien sə raku pen ti Loa ia nəgkiariien i sə in rimərai mə,
“Iərmama sə ramo nəgkiariien me səvəi Loa, in truvehi nimiruien ia nəgkiariien me nəha.”

⁶ Mətə natukwatukwien sə raku pen ti nahatətəien rani mə, “Rerimiahə trəpwəh nirihiien
nəgkiariien i mə, ‘Sin trevən fwe irənhə ia neiai’ ” muvehi Kristo meiwaiu pehe?

⁷ “uə ‘Sin trevən fwe inhəripw ia nipəg sə rameiwaiu nukunen riwən’ ” muvehi raka Kristo
ia reri nəkur həuvamhə muvehi mutə pehe?

⁸ Natukwatukwien sə raku pen ti nahatətəien ripkini mhə iamihha irə, mətə rani mə,
“Nəgkiariien nəha ipaka tukw ik. In fwe ia tərhum mine ia rerim.” In i nəgkiariien i səvəi
nahatətəien kimaha iahaməvisau irapw i.

⁹ Trini minuə ikini irapw ia tərhum mə “Iesu in Iərimənu,” nənə mini nipərhiien irə
fwe inwə ia rerim mə Kumwesən rino in rətui mwi ia nemhəien səvənhi, nənə Kumwesən
truvehimiru ik.

¹⁰ Nəpin iərmama riti ruvehi Iesu ia rerim mini nipərhiien irə, Kumwesən trini irapw in
mə in ratukwatukw ia nənimen. Nənə in truvehimiru mwi iərmama sə rani irapw ia tərhum
mə Iesu in Iərimənu səvənhi.

¹¹ Rəmwhen ia Nəkukuə Ikinan rani mə, “Nərmama me pam səməme kamhəni
nipərhiien ia iərmama nəha, irəha tuhəpkauris mhə.”

¹² Nægkiariien naha sɔvɔi nɔrmama pam nɔri auɔr a mɔ ik iɔmɔ Isrel uɔ rɔpko mhɔ ik iɔmɔ Isrel. Iakani iamɔnhi irɔ ti nɔri nɔ mɔ Iɔrimɔnu kuaɔtia a i ramɔrimɔnu ia nɔrmama me pam, mamɔriari pen ia namasanien sɔvɔnhi m nɔrmama sɔmɔme kamhɔkwein in.

¹³ Rɔmwhen ia nægkiariien i Nɔkukuɔ Ikinan rani mɔ,
“Nɔrmama me pam sɔmɔme kamhɔkwein ia nɔghi Iɔrimɔnu,
in truvehimɔru irɔha.”

¹⁴ Mɔtɔ nɔrmama tuhɔfo mhɔkwein ia Iɔrimɔnu trini minua hɔpkini mhɔ nɔpɔrhienien irɔ? Nɔnɔ tuhɔfo mhɔni nɔpɔrhienien irɔ trini minua hɔpwɔh nɔregiiɔn nɔvisauien sɔ ramɔgkiari irɔ? Nɔnɔ tuhɔfo mhɔregi trini minua iɔrmama riti sɔvɔi nɔvisauien riwɔn?

¹⁵ Nɔnɔ nɔrmama tuhɔfo mhɔvisau trini minua Kumwesɔn rɔpwɔh nɔrhi penien irɔha?
Rɔmwhen ia nægkiariien i kimɔrai pen ia Nɔkukuɔ Ikinan rani mɔ,
“Ramasan pik anan nɔpɔn nɔrmama kamhɔuvehe
mɔ tuhɔvisau nægkiariien amasan!”

¹⁶ Mɔtɔ rɔpko mhɔ nɔkur Isrel me pam hɔmɔni nɔpɔrhienien ia nægkiariien amasan naha. Rɔmwhen ia nægkiariien sɔvɔi Profet Aesea rani mɔ, “Iɔrimɔnu, nɔrmama houhi a hɔni nɔpɔrhienien ia nægkiariien sɔkimaha.”

¹⁷ Ro pen nahatɔtɔien raku pen ia nɔri kamregi, nɔnɔ nɔri kamregi raku pen ia nægkiariien sɔ kamɔvisau ia Kristo.

¹⁸ Mɔtɔ iakamɔres mɔ nɔkur Isrel hɔuvɔregi raka nægkiariien naha uɔ rekɔm? Ouɔh, hɔuvɔregi. Rɔmwhen ia Nɔkukuɔ Ikinan rani mɔ,
“Nɔrmama me pam hɔuvɔregi raka rerɔnraha,
nægkiariien me sɔvɔnraha hɔuvavɔn mhɔaneste tɔnɔmtɔnɔ me pam.”

¹⁹ Nɔnɔ iakamɔres nɔresien riti mwi mɔ nɔkur Isrel hɔuvɔukurɔn raka uɔ rekɔm? Ouɔh, hɔuvɔukurɔn. Moses rimɔkupwɔn mini irapw nægkiariien i sɔvɔi Kumwesɔn mɔ,
“Iou tako ramasan m nɔrmama nepwɔn ia tɔnɔ ɔpɔ iti,
kimiaha tihɔtoni mhɔmɔwɔki irɔha.

Tako ramasan m nɔrmama nepwɔn hɔreirei nari,
kimiaha tihɔtoni niemaha rɔpi kimiaha.”

²⁰ Nɔnɔ Profet Aesea rini amasan mwi nægkiariien sɔvɔi Kumwesɔn mɔ,
“Nɔrmama sɔmɔme hɔpwɔh nɔtɔuiɔn iou, hɔnɔtoni iou.

Iakino pui pen iou m nɔrmama sɔmɔme hɔpwɔh nɔresien iou.”

²¹ Mɔtɔ ia nɔkur Isrel Kumwesɔn rani mɔ,

“Ia nɔpɔn mɔ pam iakavi atukw rɔgik mɔ takasitu ia nɔrmama me i
sɔmɔme kamhɔru i nɔkwak, mamhɔni ɔrɔha iou.”

11

Nɔkur Isrel kwɔnkwan nepwɔn naha ikin Kumwesɔn rimɔrfi irɔha

¹ Ro iamɔnhi irɔ iakamɔres mɔ pɔrhien Kumwesɔn rimɔuvei pen tɔkutan m nɔrmama me sɔvɔnhi? Rekɔm! Hɔtoni ro iou. Iou iɔmɔ Isrel. Iou iakuku pen ia kwɔnɔkwus sɔvɔi Epraham mine kwɔnɔkwus sɔvɔi Penjamin.

² Kumwesɔn rinɔpwɔh nuvei penien tɔkutan m nɔrmama me sɔvɔnhi sɔmɔme in ruvɔukurɔn raka irɔha fwe tui anan. Hiɔukurɔn uɔ rekɔm nɔfe Nɔkukuɔ Ikinan rani ia Profet Elaeja ia nɔpɔn naha ramɔgkiari m Kumwesɔn ti noien ɔrɔha me sɔmɔme nɔkur Isrel kamhɔ?

³ In rini mɔ,

“Iɔrimɔnu, irɔha hɔnɔusi ɔpune profet me sɔim,
mhɔusi testesi nifatɔ me sɔim.

Iou ɔpa iakamɔrɔ,

nɔnɔ irɔha hamɔmwur mwi mɔ tuhɔusi ɔpune iou.”

⁴ Mɔtɔ Kumwesɔn rimɔni pen nɔfe ti Profet Elaeja? In rimɔni mɔ,

“Iakamɔkwɔtɔmhirɔ ɔknekɔn nɔrman me sefen taosen irɔha nɔrmama me sɔiou.

Irɔha hɔpkini mwi mhɔ nukurhunraha mhɔsiai kumwesɔn eikue i Paal.”

⁵ Nɔnɔ rɔmwhen a mwi ipwet mine nɔkur Isrel kwɔnkwan nepwɔn naha ikin sɔmɔme Kumwesɔn rimɔrfi irɔha ia namasanien sɔvɔnhi.

⁶ In rimɔrfi irɔha ia namasanien sɔvɔnhi, mɔtɔ rɔpko mhɔ mɔ rɔrfi irɔha ti noien me sɔmɔme irɔha kamhɔ. Trini minua rɔrfi irɔha ti noien me sɔmɔme irɔha kamhɔ, nɔnɔ namasanien sɔ trɔriari irɔ mɔnraha riwɔn rɔmwhen mɔ ramɔrɔku irɔha ti wok sɔvɔnraha.

⁷ Ro pen, ræfo? Næri naha nækur Isrel kamhætui, iræha hæpwæh nætoniien. Mætæ nærmama sæmæme Kumwesæn rimærfi iræha, iræha hætoni mhæuvehi. Sæmæme naha næpwîn sæmæme hæpwæh nætoniien, Kumwesæn ro iræha kænkapwænraha ruvehe miskai.

⁸ Ræmwhen ia nægkiariien i kimærai pen ia Nækukua Ikinan rani mæ,

“Kumwesæn ro nætærigien sævænraha rapri meste pehe ipwet,
iræha ko hæpkættoni mhæ mwi nari riti ia nænimenraha,
mhæpwæh mwi niregiien nari riti ia nækwæreginraha.”

⁹ Nænæ Kig Tevit rani mæ,

“Pwæh tepol sæ iræha kamhani nari iræ ruvehe mo kwænkru sæ trousi tæriini iræha
mine net sæ tuhævsausini pen iræha iræ.

Pwæh ruvehe mo næri sæ tro iræha hæmwei,
mine næri sæ tro iræha hæuvehi nærpwînien ti noien æræha me sævænraha.

¹⁰ Pwæh nænimenraha rîfwæ hæpwæh mwi nætoniien nari.

Pwæh iræha hæregi ræræha ia næpin me ræmwhen ia iærmama ramikou ti tækutan.”

Rigi nei Kumwesæn rîripin pen ia nipwren

¹¹ Ro pen iakamæres mæ nækur Isrel hænapæti mhæmwei ko hæpkærer mhæ mwi? Rækæm, iræha hæukuræn nærerien mwi. Mætæ ti næri næ mæ iræha ho noien æræha, Kumwesæn rauvehimîru nærmama me rîpko mhæ iræha nækur Isrel mæ tro nækur Isrel rerînraha revæn ia namasanien næha mæ tuhæuvehi sævænraha.

¹² Noien æræha sæ nækur Isrel hæno ro namasanien revæn ia tænæmtænæ me. Nimweiiien sævænraha ro namasanien revæn ti nærmama rîpko mhæ iræha nækur Isrel. Mæ ro iamînhi iræ tukæfo næpin nækur Isrel me pam tuhæærig mwi ti Kumwesæn? Kumwesæn tro mînraha namasanien rasori mwi.

¹³ Tækwtækwuni iakamægkiari m kimiaha nærmama rîpko mhæ kimiaha nækur Isrel. Iou aposol sævæi nærmama rîpko mhæ iræha nækur Isrel, ro pen iakægnægini wok i sæ Kumwesæn rimæuvei pehe miou.

¹⁴ Iakamo iamînhi iræ mæ tako iou me næpwîn nækur Isrel rerînraha revæn ia namasanien i kamo m kimiaha nænæ mhokeikei mæ tuhæuvehi sævænraha, nænæ ia noien næha takuvehimîru iræha næpwîn.

¹⁵ Mæ noien i Kumwesæn rîno mærariki nækur Isrel ro nærmama ia tænæmtænæ me hæuvehe mho in me næpwîn, tukæfo næpin in rîpeki pehe mwi nækur Isrel? Noien næha trukua noien i nærmama tuhætui mwi ia nemhæien.

¹⁶ Trini minuæ nærmama hæmri karen nikare bred sævæi næveginien vi mæ sævæi Kumwesæn, nænæ bred pæpwîæ sævæi Kumwesæn. Nænæ ia nægkiariien sævæi nei, trini minuæ nukune nei sævæi Kumwesæn, rægrægin me mwi sævæi Kumwesæn.^a

¹⁷ Mætæ kætæftefi raka rægrægi nei næha næpwîn, nænæ kuvehi kimiaha, kimiaha rægrægi nei olif sæ ræprîn, kripin pen kimiaha ia tæmwhekinraha mæ tihæuvehi pæri namasanien sævæi nukune olif næha.

¹⁸ Nænæ ro iamînhi iræ ræræha mæ kimiaha hiamæfiutæ ia kimiaha mamhætæ æræha rægrægi olif næha. Mæ hiamæfiutæ ia kimiaha iamînhi, rerimæha tramrhi mæ nukune nei ramækwmæni kimiaha, mætæ rîpko mhæ kimiaha rægrægi nei tihækwmæni nukune nei.

¹⁹ Rosi kimiaha riti træfiutæ in mæ, “Kinætæftefi raka rigi nei me næpwîn kuvehi iou kripin iou ia tæmwhekinraha.”

²⁰ Nipærhienien kinætæftefi raka iræha, ti næri næ mæ iræha hæpwæh nahatætæien ia Kumwesæn, mætæ ik ikamærer ia tæmwhekinraha ti næri næ mæ iakamahatætæ iræ. Ro iamînhi iræ tikæpwæh næfiutæien ik, mætæ tikamækeikei mehekîr.

²¹ Trini minuæ Kumwesæn rinætæftefi raka rægrægi nei atukwatukw ti næri næ mæ hænpæwæh nahatætæien, in trætæfi raka mwi ik mæ ik ikæpwæh nahatætæien.

²² Ro pen satoni mæ Kumwesæn rukuræn noien ramasan m nærmama, mætæ rukuræn noien mwi ræknekîn mînraha. In ramo ræknekîn m nærmama sæmæme hæmæmwei raka, mætæ in ramo ramasan tukumiaha. Nænæ trini minuæ kimiaha hiamesi pen noien amasan sævænhi, in trîripin mamo ramasan tukumiaha. Mætæ trini minuæ kimiaha hiæpwæh noien iamînha iræ, nænæ in trætæfi raka mwi kimiaha.

²³ Nænæ trini minuæ nækur Isrel hæærig pehe mwi mhæni nipærhienien ia Iesu Kristo, nænæ Kumwesæn trîripin mwi iræha ia nukunen, ti næri næ mæ in rauvehi niskaiien ti noien iamînha iræ.

11:7: Rom 9:31 **11:9:** Sam 35:8 **11:11:** Wok Me 13:46, Rom 10:19 **11:16:** Nam 15:17-21, Esik 44:30

^a **11:16:** Nægkiariien i, nipwran mæ trini minuæ Epraham mine kaha kupwan me sævæi nækur Isrel iræha nærmama me sævæi Kumwesæn, nænæ nærmama ia kwænækwus sævænraha iræha mwi nærmama me sævæi Kumwesæn. **11:17:** Efes

2:11-19 **11:18:** Jon 4:22 **11:20:** Rom 12:16 **11:22:** Jon 15:2,4, Hip 3:14

²⁴ Nipwrai nægkiariien i mæ kímiaha nærmama ripko mhæ kímiaha nækur Isrel hiamwihen ia rigi nei æprmin i olif sæ Kumwesæn rinærai raka, nænæ miripin pen ia nei naha olif fwe ia næmhien sævænhí. Noien naha ripko mhæ noien atukwatukw riti sævæi nei tí nuvehiiien rigi nei æpæ riti miripin pen ia nei æpæ riti. Mætæ nækur Isrel hiamwihen ia rigi nei naha olif fwe ia næmhien. Nænæ tækwatkwuni rimæru mæ Kumwesæn triripin mwi iræha ia nukunenraha atukwatukw.

Kumwesæn truvehimiru nækur Isrel me pam

²⁵ Piak me, nægkiariien pærhien riti Kumwesæn rinærkwafæ i fwe kupwæn iakokeikei mæ kímiaha tihæukuræn, tí næri næ mæ rærhæ kímiaha hiamæfiætæ ia kímiaha mæ hiæukuræn nari. Kumwesæn rino nækur Isrel me nepwin kænkapwænraha ruvehe miskai, mætæ noien naha træpwæh nækakien ia næpin me. Nærmama me ripko mhæ iræha nækur Isrel sæmæme tuhæuvehe tí Kumwesæn tuhamækeikei mhæuvehe pam, nænæ, noien naha ramo nækur Isrel kænkapwænraha riskai tro sampam.

²⁶ Nænæ kuriræ iræ, Kumwesæn truvehimiru pam nækur Isrel. Ræmwihen ia nægkiariien i kímærai pen ia Nækukæ Ikinan rani mæ, "Iærmama sæ truvehimiru nærmama truku pen fwe Saekon.

In truvehi raka noien ærhæ sævæi kwænækwus me sævæi Jekop."

²⁷ "Nænæ in i promes sæiou tako minraha

ia næpin naha takuvehi raka noien ærhæ me sævænraha."

²⁸ Nækur Isrel hænæpwæh nægkiariien amasan sævæi Iesu Kristo, nænæ ro iamínhi iræ iræha hæmwihen ia nærmama kámhæmwæki Kumwesæn. Næri naha ro iamínhi iræ trasitu ia kímiaha nærmama ripko mhæ kímiaha nækur Isrel. Mætæ tí næri næ mæ Kumwesæn rimærfi kaha kupwæn me sævænraha, ro pen in ramokeikei íhi iræha.

²⁹ Ro iamínhi iræ tí næri næ mæ næpin Kumwesæn ruværfi raka nærmama, mæriari auær a narimnari me minraha, ko ripkærari mhæ mwi ia nætærigien sævænhí.

³⁰ Kímiaha i nærmama ripko mhæ kímiaha nækur Isrel fwe kupwæn hiamæruí nækwai Kumwesæn, mætæ tækwatkwuni Kumwesæn rapí kímiaha tí næri næ mæ nækur Isrel hænæruí nækwan.

³¹ Ia noien a mwi naha, tí næri næ mæ Kumwesæn rinapi kímiaha ipwet mine nænæ nækur Isrel kámhæruí nækwai Kumwesæn, ro pen Kumwesæn trapi mwi iræha.

³² Nærmama me pam kámhæruí nækwai Kumwesæn. Ræmwihen mæ Kumwesæn rærihi iræha kámharæ ia kalapus. In ro iamínha iræ mæ in rukuræn napíien iræha pam.

Nægkiariien sampam kægnægini Kumwesæn iræ

³³ Hætoni ro, nautæ mine nukurænien mine nætærigien sævæi Kumwesæn haræmwihenimw pik! Samætúi nækiriien me sævænhí mine suatuk me sævænhí ko sæpkætæ pam mhæ!

³⁴ "Sin rukuræn natæ puíien nætærigien sævæi Kumwesæn,

uæ sin rukuræn nævæhagien min?"

³⁵ "Uæ sin ruvæuvei pen raka nari riti min ia næpin riti

mæ Kumwesæn tramækeikei mærpwin pen min?" Iærmama riti riwæn!

³⁶ Ro iamínhi iræ tí næri næ mæ Kumwesæn rino narimnari me pam,

nænæ narimnari me pam kámharæ tí næri næ mæ niskaiien sævænhí ramækwætæmhiri iræha, narimnari me pam in rino mæ sævænhí.

Pwæh nægnæginiien revæn tukwe in ia nuk nuk me. Ouæh, pwæh ro iamínhi.

12

Pwæh sæuvei pen nimiruien sækitaha m Kumwesæn

¹ Piak me, tí næri næ mæ Kumwesæn rino narimnari me i ia napíien sævænhí ro pen iakamæres skai m kímiaha mæ tihamækeikei mhæuvei pen nipwramiaha me min ræmwihen ia nari riti sæ ramiru mo íkinan i kauvei pen m Kumwesæn ia tækure nífatæ rerin ramagien tukwe. In i suatuk atukwatukw sæ tihæfwaki m Kumwesæn iræ.

² Tihæpwæh nuvehiiien noien sævæi nærmama ia típrænæ i, mætæ pwæh Kumwesæn ro nætærigien sækímiaha ruvehe mærmævi hiæsehu ro ia noien akuas sækímiaha. Mæ hio iamínha iræ hiæukuræn nækiriien noien me, mhætoni mæ sæ pæku naha nækwai Kumwesæn, noien sæ ramasan, rerin ragien tukwe, matukwatukw pam.

³ Nænæ tí næri næ mæ Kumwesæn rasitu ia nirak ia namasaniien sævænhí, iou iakani pehe tukumiaha pam mæ rerímiaha træpwæh nírhiiien mæ kímiaha iærmama riti. Kímiaha

tihamækeikei mhæuvehi irapw nætærigien sækimiahā, mhækiri mā ik næfe iærmama pwæh resi pen atukwatukw nahatætāien sæ Kumwesən rīmæuvei pehe mik rasori uæ rouihi.

⁴ Nipwrai iærmama nipærpærin me hæpik, nænæ nipærpærin me næha sævænraha wok sæpæmsæpæ.

⁵ Ræmwæn a mwi kitaha sæpik, mætæ kitaha sæmwæn ia nipwrai iærmama kuation, ti næri næ mā kitaha sæmæuvehe mho kuation kitaha Kristo. Kitaha kuation kuation samæripin pen ia kitaha me ræmwæn ia nipærpæri nipwrai iærmama,

⁶ mamhæuvehi niskaiien me sæpæmsæpæ resi pen namasanien sæ Kumwesən rīnæriari iræ m kitaha. Ro iamīnhi iræ kitaha tsamækeikei mhæuvehi niskaiien me næha mhasitu ia kitaha me iræ. Trini minuæ iærmama riti rauvehi niskaiien ti nini irapwien nægkiariien sæ raku pen ti Kumwesən, pwæh in rini irapw nægkiariien næha mesi pen nahatætāien sævænhi.

⁷ Trini minuæ iærmama riti rauvehi niskaiien ti no tukwiniien nari, pwæh in ro tukwini nari. Trini minuæ iærmama riti rauvehi niskaiien ti nahatænien, pwæh in rahatæn.

⁸ Trini minuæ iærmama riti rauvehi niskaiien ti nuvehi utāien nætærigien sævai iærmama, pwæh in ruvehi utæ. Trini minuæ iærmama riti rauvehi niskaiien ti næriariien nautæ, pwæh in rariari rasori. Trini minuæ iærmama riti rauvehi niskaiien ti niriiien nakalasia me, pwæh in riri iræha misese tukwe. Trini minuæ iærmama riti rauvehi niskaiien ti nasituiien ia nærmama, pwæh in rasitu ia niræha ia rerin agien.

Nokeikeiien

⁹ Pwæh nokeikeiien sækimiahā hiamokeikei nærmama iræ ro nokeikeiien pærhien. Tihamækeikei mhæmwæki noien sæ rærhæ, mhækwtæmhirī æknekīn noien sæ ramasan.

¹⁰ Tihamækeikei mhokeikei kīmiaha me ræmwæn mā kīmiaha pļævmiahā me, mhæsiai kīmiaha me.

¹¹ Tihamækeikei mho wok sævai iærimænu sækitaha ia næpin me pam ræmwæn ia næpw rauæk ia rerimiahā mhæpwæh næpouien.

¹² Rerimiahā tramækeikei magien ia næpin me ti næri næ mā hiamæmri pen æknekīn nætærigien sækimiahā ia Kumwesən. Trini minuæ hiæuvehi næmisæien, tihamækeikei mho nætærigien sækimiahā ræpwæmwis, nænæ mhæfwaki ia næpin me.

¹³ Trini minuæ nærmama næpwin sævai Kumwesən sævænraha narimnari riwæn, tihamækeikei masitu ia niræha, mhætæ amasan iæpwisþwis me sæmæme kamhæuvehe imwæmiaha.

¹⁴ Tihækwein amasan ia nærmama sæmæme kamhometæ kīmiaha. Tihækwein amasan ia niræha, mhæpwæh nækwein ærhæien ia niræha.

¹⁵ Næpin nærmama kamhagian, kīmiaha mwi tihagian kīmiaha minraha. Nænæ næpin nærmama rerinraha ræpou, kīmiaha mwi tihæsæk kīmiaha minraha.

¹⁶ Ramasan mā hiamaræ nætærigien sækimiahā truuehe mo kuation. Tihæpwæh næflæutæien ia kīmiaha, mætæ tihæuvehi nætærigien sæ reiwaiu. Rerimiahā træpwæh nirhūien mā kīmiaha hiæukuræn pik nari.

¹⁷ Trini minuæ iærmama riti ramo rærhæ ia kīmiaha, tihæpwæh nærpwīnien noien sævænhi. Tihousari mā tiho noien sæ nærmama pam tuhætoni mā ramasan.

¹⁸ Kīmiaha tihousari mho narimnari me pam sæmæme hiæukuræn noien mā tiharæ ia næmærinuien ia næpin me kīmiaha nærmama pam.

¹⁹ Nærmama keikei me, tihæpwæh nærpwīnien noien ærhæ sævai iærmama riti, mætæ tihæpwæh a pwæh Kumwesən ruvei pen niemaha sævænhi min. Iakani iamīnhi iræ ti næri næ mā kīmarai pen nægkiariien i ia Nækukuæ Ikinan rani mā, "Iou takærpwīn noien ærhæ sævai nærmama, nipærhienien iou tako."

²⁰ Mætæ tiho iamīnhi iræ:

"Trini minuæ iærmama riti sæ ramæmwæki ik nukumhæ rahi, tikamækeikei mækwæmni.

Trini minuæ rækwakwa, tikamækeikei mhæuvei pen nui min rænimwi.

Ia noien næha tiko in rauris pik anan."

²¹ Tihæpwæh næsenien noien ærhæ mā truuehi irapw niskaiien sækimiahā, mætæ ia noien amasan tihæuvehi irapw niskaiien sævai noien ærhæ.

13

Pwæh nærmama pam hæsiai nærmama asori me sæmæme kamhærimænu

12:4: 1Kor 12:12 **12:5:** 1Kor 12:27, Efes 4:25 **12:6:** 1Kor 12:4-11, 1Tes 4:10-11 **12:8:** 2Kor 9:7 **12:9:** 1Tim 1:5, 1Pit 1:22, Amos 5:15 **12:10:** 2Tes 1:7, Fil 2:3 **12:11:** Wok Me 18:25, Rev 3:15 **12:12:** 1Tes 5:17 **12:13:** Hip 13:2 **12:14:** Mat 5:44, Wok Me 7:60, 1Kor 4:12 **12:15:** Sam 35:13 **12:16:** Rom 15:5, 11:20, Prov 3:7, Aes 5:21 **12:17:** 1Tes 5:15 **12:18:** Mak 9:50, Hip 12:14 **12:19:** Dut 32:35, Mat 5:39, Rom 13:4, 1Tes 1:6-7, Hip 10:30 **12:20:** Prov 25:21-22, Mat 5:44

¹ Pwəh nərmama pam həsiai nərmama asori me səməme kamhərimənu. Iakani iamīnhi irə ti nəri nə mə nərimənuien ruku pen əpa ti Kumwesən, nənə, nərmama me pam səməme kamhərimənu Kumwesən rīnəmri irəha.

² Ro iamīnhi irə trīni minuə iərmama riti rərui nəkwai nərmama kamhərimənu, in rīnərui nəri sə Kumwesən rīməuvehi utə. Nənə nərmama səməme kamho iamīnha irə tukərpwin noien ərəha səvənraha.

³ Nərmama səməme kamho noien amasan tuhəhekir nərmama kamhərimənu ti nəfe? Mətə nərmama səməme kamho noien ərəha irəha nəha tuhəkir. Ikokeikei mə tikəpwəh nehəkirien ia iərmama sə ramərimənu? Tikaməkeikei mo noien amasan, nənə in trəgnəgini ik tukwe.

⁴ Iakani iamīnhi irə ti nəri nə mə iərmama sə ramərimənu in ramo tukwini nari m Kumwesən, mamō nari amasan ramasitu ia niram. Mətə trīni minuə ikamo noien ərəha, tikaməkeikei mehekir ti nəri nə mə niskaiien sə in rauvehi ti nərpwinien noien ərəha ro nīpərhiēnien. Iərmama sə ramərimənu in ramo tukwini nari m Kumwesən, mamərpwin noien ərəha me səvəi nərmama. Nənə noien nəha ramahatən pen niemaha səvəi Kumwesən.

⁵ Ro pen kimiaha tihaməkeikei mhəsiai nərmama səməme kamhərimənu. Tihəpko mhə ti nəri nə mə hiamhekir əpa niemaha səvəi Kumwesən, mətə tiho mwi ti nəri nə mə hiəukurən mə in noien atukwatukw.

⁶ Ro iamīnhi irə kimiaha hiamərəku pen mwi takis me, ti nəri nə mə nərmama səməme kamhərimənu irəha nərmama kamho tukwini nari m Kumwesən mamho wok səvənhi.

⁷ Kimiaha tihaməkeikei mhəuvei pen m nərmama me pam nəfe səvənraha. Iərmama sə rauvehi mane səvəi takis me səpəmsəpə, tihaməkeikei mhərəku pen takis me nəha min. Iərmama sə kamsiai, tihaməkeikei mhəsiai. Nənə iərmama sə kamo nəkwən, tihaməkeikei mhə nəkwən.

Kitaha tsaməkeikei mhokeikei kitaha me

⁸ Ripkamasan mhə mə tiho kaon m nərmama nepwin. Mətə nari riti nəha ikin sə rəmwhen ia kaon səkimiaha tihaməkeikei mhə. In i kimiaha tihaməkeikei mhokeikei kimiaha me. Iakani iamīnhi irə ti nəri nə mə iərmama sə raməkeikei piəvni in ramo narimnari me pam Loa səvəi Kumwesən rani.

⁹ Loa nəha rani mə, “Tikəpwəh nakresien pran səvəi iərməpə,” “Tikəpwəh nousi əpuneien iərmama,” “Tikəpwəh nakresien,” “Rerim trəpwəh nakresien narimnari səvəi iərmama riti,” nənə Loa me nepwin mwi nəha ikin. Mətə nəgkiariien riti nəha in rəuiui pam irəha, rani mə, “Tikaməkeikei mokeikei piam rəmwhen ikokeikei atukw a ik.”

¹⁰ Trīni minuə iərmama riti rokeikei piəvni, ko ripko mhə nərəhaien min. Ro pen iərmama sə raməkeikei nərmama in ramo narimnari me pam Loa səvəi Kumwesən rani.

¹¹ Kimiaha tihaməkeikei mhə iamīnha irə ti nəri nə mə hiəukurən nəpin i samarə irə nəha takwtakwuni mə rino raka nəpin atukwatukw sə tihətui mhəpwəh mwi napriien. Iakani iamīnhi irə ti nəri nə mə nəpin sə Kumwesən truvehimiru kitaha irə ruvəuvehe ipaka, in ipaka mwi məpi raka fwe kupwən nāpin səpkuvehe vi a mhəni nīpərhiēnien ia Iesu Kristo.

¹² Trijko mhə tui nəpitəvien ro sampam nənə nukuraanien ruvehe. Ro pen pwəh saraka ia noien me səvəi nəpitəvien nənə mhə noien me səvəi nukuraanien. Noien me nəha həmwhen ia karkahu iərmama rarkahu irə mo tukuahag nīpwrən ti naruağəniēn.

¹³ Pwəh kitaha so noien amasan me rəmwhen ia nərmama səməme kamhəvən ia nukuraanien. Tsəpwəh noien lafet ərəha me, mhəpwəh nənimwiiēn nənimwiiēn skai mhakonə irə, mhəpwəh nakresien nīprən, mhəpwəh noien nəfe nəghin nətərigiēn ərəha səkitaha rokeikei, mhəpwəh nəvisəien, nənə reritaha trəpwəh nīrhi ərəhaiēn kitaha me.

¹⁴ Mətə tiharkahu Iərimənu səkitaha Iesu Kristo rəmwhen karkahu səkimiaha, nənə rerimiahə trəpwəh mwi nīrhiēn suatuk me nepwin səvəi noien ərəha səvəi nīpwrəmiaha mə tiho nəfe rokeikei.

14

Tukəfo ia iərmama nahatətəien səvənhi ripkiskai mhə

¹ Trīni minuə iərmama riti nahatətəien səvənhi ripkiskai mhə ruvehe tukumiahə, nənə kimiaha tihaməkeikei mhəsevər ia rerimiahə tukwe, mətə tihəpwəh nəvisəien kimiaha min ti nətərigiēn me səvənhi.

² Iərmama riti rīni nīpərhiēnien mə in rukurən nəniēn nəveginien me pam, mətə iərmama riti mwi nahatətəien səvənhi ripkiskai mhə in raməni a nəveginien ia nəmhien.

³ Pwəh iərmama sə raməni nəveginien me pam rəpwəh nətoni ərəhəien iərmama sə ripkəni mhə nəveginien me pam. Nənə pwəh iərmama sə in ripkəni mhə nəveginien me pam rəpwəh niniien mə iərmama sə raməni nəveginien me pam ramo noien ərəha. In trəpwəh niniien iamihə irə ti nəri nə mə Kumwesən rinəsevər raka ia rerin ti iərmama nəha, minəsəni raka in ruvehe tukwe in.

⁴ Ik nəfə iərmama mə tikini mə iərmama sə ramo tukwini nari səvəi iərmama əpə riti mwi rino noien ərəha? Ia nəmri Iərimənu a səvənhi in trərer uə trimwei. Nənə in trərer ti nəri nə mə Iərimənu səvənhi rukurən noien mə in trərer.

⁵ Iərmama riti raməkiri mə nəpin kuatia ropə ia nəpin me nepwin, mətə iərmama riti mwi raməkiri mə nəpin me pam həmnəmwhən a. Pwəh nərmama kuatia kuatia hətərig ia nətərigien me səvənraha mə sə pəku nəha ro nīpərhienien.

⁶ Iərmama sə rerin ramrhi mə nəpin kuatia ropə ia nəpin nepwin, in ramo noien nəha mə trisiəi Iərimənu səkitaha. Nənə iərmama sə raməni nəveginien me pam raməni mə trisiəi Iərimənu səkitaha, ti nəri nə mə in rani tanak m Kumwesən ti nəveginien sənəni. Nənə iərmama sə ripkəni mhə nəveginien me pam in mwi raməpwəh nəniiien ti nisiiəien Iərimənu səkitaha, nənə in mwi rani tanak m Kumwesən ti nəveginien sənəni.

⁷ Iərmama riti ripkərimənu atukw mhə ia nimiruien səvənhi, nəri auər a mə in ramiru uə in remhə.

⁸ Trini minuə kitaha saməmiru, nimiruien səkitaha in səvəi Iərimənu səkitaha. Nənə trini minuə kitaha semhə, nemhəien səkitaha in səvəi Iərimənu səkitaha. Ro iamihə irə trini minuə saməmiru uə səuvamhə, kitaha səvəi Iərimənu səkitaha.

⁹ Kristo rimamhə marə mətui mwi ti nəri, mə in truvehe Iərimənu səvəi nərmama səməme kamhəmuru mine səməme həuvamhə raka.

¹⁰ Ro pen rəfo ikaməkiri noien səvəi piəm mə rərəha? Uə ik, rəfo ikamətə ərəha piəm? Kitaha pam tsərər ia nəmri Kumwesən, in trəkiri kitaha ti noien me səkitaha.

¹¹ Iakani iamihə irə ti nəri mə nə nəgkiariien i kimərəi pen ia Nəkuə Ikinan rani mə, “Iou Iərimənu iakamiru, iakani nīpərhienien

mə nərmama me pam tuhənimwi nukurhənraha ia nənimek,

nənə nərmama me pam tuhəni irapw mə iou, iou Kumwesən.”

¹² Nəgkiariien nəha nīpwrən mə kitaha pam tsaməkeikei mhəni irapw noien me səkitaha ia nəmri Kumwesən.

¹³ Ro iamihə irə pwəh kitaha səpwəh mwi nəkiriien noien me səkitaha me mə rərəha mətə pwəh səuvehi nətərigien riti sə rani mə tsəpwəh noien nari riti ia nəpin riti sə tro piəvtaha riti rapəti mīmwei.

¹⁴ Iou iakukurən amasan mə nəveginien me pam hamasan a ti nəniien həpko mhə iərmama riti rəmkekik ia nəmri Kumwesən. Iesu Iərimənu səkitaha rasitu ia nīrak mo iakuvehe mīni nīpərhienien ia nəri nəha. Mətə trini minuə iərmama riti rerin rirhi mə nari riti rəmkekik ia nəmri Kumwesən, nəri nəha rəmkekik atukw a tukwe in.

¹⁵ Nəpin iko piəm riti riregi rərəha ti nəveginien me səməme ikaməni ramahətən pen mə ikinəpwəh narəien i sə ikamarə irə mammo nokeikeiien. Tikəpwəh noien mə nəri ikinəni trouraha piəm riti sə Kristo rimamhə tukwe.

¹⁶ Nənə tikəpwəh noien mə nəri ikətəni mə ramasan a tukini ərəha.

¹⁷ Nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə ripko mhə in nə nəniien nari mine nənimwiien nari, mətə nitətə nəha in nə natukwatukwien, mine nəmərinuien, mine nagienien sə Nənimwin Ikinan rauvei pehe.

¹⁸ Iərmama sə ramo tukwini nari m Kristo ia suatuk iamihə irə Kumwesən rerin ramagien tukwe, nənə nərmama mwi həukurən niniien mə noien səvənhi ratukwatukw.

¹⁹ Ro pen pwəh sousari ti noien sə raməmri nəmərinuien mine narimnari me səməme tuhasitu ia kitaha ti nuvrhəkinien kitaha me səuvehe mhəutə.

²⁰ Tikəpwəh nəseniiien nəveginien sənəm rouraha wok səvəi Kumwesən. Nəveginien me pam hamasan a həpko mhə iərmama riti rəmkekik ia nəmri Kumwesən, mətə ripkatukwatukw mhə mə tiko piəm rīmwei ti nəniien nari.

²¹ Ro iamihə irə ramasan mə tikəpwəh nəniien nusai nari uə ikəpwəh nənimwiien nənimwiien skai rəmwhən ia waen uə noien nari riti mwi sə tro piəm rapəti mīmwei.

²² Nahatətəien səim ti narimnari me nəha ramasan mə tikəkwətəmhirə ramarə a tukw ik mine Kumwesən. Trini minuə iərmama riti ramesi pen noien sə in rukurən mə ramasan a, mīpkregi mhə rərəha tukwe, in rerin tragien.

²³ Mətə trini minua iərmama riti nətərigien səvənhi ramo kəru ti nəveginien riti, nənə in raməni, ramo noien ərəha ia nəmri Kumwesən, ti nari nə mə in raməni nəveginien nəha, mətə rəpwəh niniien nīpərhienien irə mə ratukwatukw a mə tro iamini irə. Nəfe nəghin iərmama rəpwəh niniien nīpərhienien irə mə ratukwatukw a mə tro, trini minua ramo, ramo noien ərəha ia nəmri Kumwesən.

15

¹ Kitaha nərmama nahatətəien səkitaha riskai tsməkəikei mhasitu ia nərmama nahatətəien səvənraha rəpwəh niskaiien, mhəvrani nari pəmpəm me səvənraha, nənə mhəpwəh nəvraniien mə reritaha tragien tukwe.

² Mətə pwəh kitaha sousari mə tso piəvtaha me rerinraha ragien, mho ramasan minraha, mhəuvrhəkin irəha həuvehe mhəute.

³ Iakani iamini irə ti nari nə mə Kristo ripkousari mhə mə tro rerin əpa ragien. Rəmwhen ia nəgkiariien i kimərai pen ia Nəkukuə Ikinan rani mə, “Nini ərəhəien me nərmama səpəmsəpə kamhəni ia niram, həuvehe mhəmak ia nira.”

⁴ Kitaha səukurən mə nəgkiariien me pam səməme kimərai pen ia Nəkukuə Ikinan fwe kupwən kimərai pen irəha mə tuhəvəhag m kitaha mə tsəmri pen əknekin nətərigien səkitaha ia Kumwesən. Kitaha səukurən noien noien nəha ti nari nə mə səmərər əknekin ia nəpən me nənə nəgkiariien me səvəi Nəkukuə Ikinan kamhəuvehi utə nətərigien səkitaha.

⁵ Kumwesən əpa ramasitu ia kitaha mə tsərər əknekin ia nəpən me, nənə in əpa rauvehi utə nətərigien səkitaha. Nənə təkwətəkwuni iakaməres in mə trasitu ia kimiaha ia nətərigien səkimiaha mə truvehe mo kuatia rəmwhen ia noien səvəi Iesu Kristo.

⁶ Nənə iakaməres iamini irə mə kimiaha pam reriməiaha rukurən nuveheien məmwhen ia reri iərmama kuatia a ti nuvehi utəien nəghi Kumwesən i in Kumwesən mine Tata səvəi Iesu Kristo Iərimənu səkitaha.

⁷ Ro pen mə piəvtaha riti ruvehe tukumiaha tihəsevər ia reriməiaha tukwe rəmwhen ia Kristo rinəsevər ia rerin tukumiaha nəpən hiəuvən tukwe in. Tiho iamini irə pwəh nərmama həuvehi utə nəghi Kumwesən.

⁸ Iakani pehe tukumiaha i mə Kristo riməuvehe iərmama sə ro tukwini nari m nəkur Isrel^a mə trahatən mə Kumwesən in nīpərhienien, nənə mə tro promes me səməme Kumwesən rino m kaha kupwən me səvəi nəkur Isrel həuvehe mho nīpərhienien.

⁹ Nənə in riməuvehe mə tro nərmama ripko mhə irəha nəkur Isrel həuvehi utə nəghi Kumwesən ti napiiien səvənhi. Rəmwhen ia nəgkiariien i kimərai pen ia Nəkukuə Ikinan rani mə,

“Ro iamini irə takəgnəgini ik ia reri nərmama ripko mhə irəha nəkur Isrel, takəni nīpu muvehi utə nəghim.”

¹⁰ Nənə in rani mwī mə:

“Kimiaha nərmama me ripko mhə kimiaha nəkur Isrel tihəgien kimiaha nərmama me səvənhi.”

¹¹ Nənə rani mwī mə:

“Kimiaha nərmama me pam i ripko mhə kimiaha nəkur Isrel tihəgnəgini Kumwesən,^b kimiaha pam ia kwənəkwus me pam tihəuvei pen nəgnəginiien min.”

¹² Nənə Profet Aesea rani mwī mə:

“Nuai nei riti trukwesər ia Jese muvehe, mutə, mərimənu ia nərmama ripko mhə irəha nəkur Isrel.

Nərmama me nəha tuhəmriti pen əknekin nətərigien səvənraha irə.”

¹³ Kumwesən əpa ramasitu ia kitaha mə tsəmri pen əknekin nətərigien səkitaha irə. Nənə təkwətəkwuni iakaməres in mə tro reriməiaha ragien məpwuən nəpən kimiaha hiəni nīpərhienien ia Iesu Kristo. Iakaməres mə in tro iamini irə mə ia niskaiien səvəi Nənimwin Ikinan kimiaha hiəukurən nuveheien mhəskai mwī ti nəmri pen əknekinien nətərigien səkimiaha irə.

Pol in aposol riti səvəi Iesu Kristo

¹⁴ Piak me, iou iakukurən amasan mə nimiruien səkimiaha rukuər ia namasanien, nənə hiəməuvehi nukurəniien me pam, nənə hiəmwhen ti nəvəhəgien m kimiaha me.

¹⁵ Nəgkiariien me nepwin ia nəkukuə i həknekin kwopti, mətə iakətigase mirai pen m kimiaha mə tako a pwəh reriməiaha ramrhi. Ratukwatukw a mə takəgkiari iamini irə ti nari nə mə Kumwesən riməuvei peha namasanien səvənhi miou,

14:23: Taet 1:15

15:2: Rom 14:19, 1Kor 9:19, 1Kor 10:24,33

15:3: Sam 69:9

15:4: Rom 4:23-24, 1Kor 10:11

15:7: Rom 14:1

15:8: Mat 15:24

^a

15:8: Uə nərmama kuvehi ninhum minraha

15:9: Wok Me 3:25, Rom

11:30, 2Saml 22:50

^b 15:11: Uə Iərimənu

15:12: Rev 5:5

¹⁶ muvehi utə iou irə mə iou aposol riti səvəi Iesu Kristo^C kərhi pen iou iakamevən ti nərmama rīpko mhə irəha nəkur Isrel. Iou iakamowok rəmwhen ia pris riti, maməvisau irapw nəgkiariien amasan səvəi Kumwesən. Rəmwhen ia pris rauvei pen narimnari me m Kumwesən ia təkure nifata, iou mwi iakauvei pen nari riti min. Nəri naha iakauvei pen m Kumwesən in i nərmama rīpko mhə irəha nəkur Isrel. Nənə iakokeikei mə Nənimwin Ikinan tro irəha həuvehe mhəmher, mho ikinan i, nənə Kumwesən rerin tragien ti nuvehien irəha.

¹⁷ Ti nəri nə mə iou aposol riti səvəi Iesu Kristo, ro pen iakukurən nəfiəutsien iou ti wok səvəi Kumwesən.

¹⁸ Mətə rəknekin mə takəgkiari ia nari riti iou atukw iakino. Takini a nəfe Kristo rino ia nirak ti nuvien nərmama rīpko mhə irəha nəkur Isrel həuvehe mho nəkwai Kumwesən. Kristo rino wok ia nəgkiariien səiou mine noien me səiou.

¹⁹ Nənə in rino wok ia niskaiien səvəi nīmətəien me mine narimnari me kamətoni kamərkərinari irə. In rino irəha pam ia niskaiien səvəi Nənimwin Ikinan. Ro pen iakini irapw pam nəgkiariien amasan səvəi Kristo, iakiməkupwən fwe Jerusalem mevən ia kwopun me pam meste pen tənə naha Ilirikam.

²⁰ Nənə ia nəpin me iakokeikei mə takavisau irapw nəgkiariien amasan səvəi Kumwesən ia kwopun me nepwin səmame kīpkregi raka mhə nəghi Kristo ikin. Iakəpwəh nokeikeien mə takuvrhəkin nari ia təkure nəri sə iərməpə rinəmri irapw.

²¹ Mətə rəmwhen ia nəgkiariien i kimərai pen ia Nəkukuə Ikinan rani mə, “Nərmama səmame kīpkini irapw mhə iərmama naha minraha, irəha tuhətoni in nənə nərmama səmame həpkregi raka mhə, irəha tuhəukurən.”

²² Noien i iakamo mamevən ia kwopun me səpəmsəpə nəpin rīpik raməsisəg iou ti nuveheien mətoni kimiaha.

Pol rokeikei mə trətoni nakalasia me fwe taon naha Rom

²³ Mətə təkwtəkwuni wok səiou ia kwopun i rino sampam. Ia nuk me rīpik iakokeikei mə takuvehe mətoni kimiaha.

²⁴ Ro iamihhi irə rerik rihhi mə takuvehe mətoni kimiaha nəpin takevən ia tənə i Spen. Nəpin takuvehe tsarə nəpin kwakwa a, nənə iakokeikei mə tihasitu ia nirak ia navənien səiou.

²⁵ Mətə təkwtəkwuni iakamevən fwe Jerusalem mə takasitu ia nərmama me səvəi Kumwesən fwe ikin.

²⁶ Nakalasia me fwe ia profens mi naha Masetonia mine Akaea rerinraha ragien həuvei pehe mane me nepwin trasitu ia nərmama me səvəi Kumwesən fwe Jerusalem səmame nautə səvənraha riwən.

²⁷ Rerinraha ragien a ti noien naha. Nənə nīpərhienien səvənraha kaon rarə ti nəkur Isrel ti nəri nə mə irəha həuvehe mamhəuvehi pəri narimnari amasan me səvəi nəkur Isrel ramasitu ia nənimwinraha. Ro iamihhi irə ratukwatukw mə nərmama rīpko mhə irəha nəkur Isrel irəha mwi tuhasitu ia nəkur Isrel, mhəuvei pen narimnari amasan me səvənraha trasitu ia nīpwranraha.

²⁸ Takuvehi mane i hāməuvei pehe miou mevən muvei pen minraha. Nənə nəpin iako sampam ia nəri i, iakier mevən ia tənə i Spen, nənə ia navənien səiou takuvehe mətoni kimiaha.

²⁹ Nənə iakukurən mə nuveheien səiou sə takuvehe tukumiaha irə, trukuwə ia narimnari amasan me səvəi Kristo mə kimiaha tihəregi ramasan.

³⁰ Piak me, ti nəri nə mə kitaha samahatətə ia Iesu Kristo Iərimənu səkitaha, nənə Nənimwin Ikinan ramo kitaha samokeikei kitaha me, iakaməres kimiaha mə tihəfwaki əknekin m Kumwesən tukw iou rəmwhen iou mwi iakaməfwaki tukwe.

³¹ Tihəfwaki mə Kumwesən truvehi raka iou ia rəgi nəkur Jutia səmame həpkini mhə nīpərhienien ia Iesu. Nənə tihəfwaki mwi mə nəpin takevən mier pen fwe Jerusalem, nərmama me səvəi Kumwesən fwe ikin rerinraha tragien ti nasituien səiou.

³² Nənə ia noien naha, trini minuə nəkwai Kumwesən pərhien, takuvehe mətoni kimiaha ia nagienien, nənə kitaha pam reritaha tragien.

³³ Pwəh Kumwesən i in nukune nəmərinuien tramarə tukumiaha. Ouəh, pwəh ro iamihhi.

16

Pol rani ramasan revən ti nərmama me səpəmsəpə fwe taon naha Rom

15:16: Rom 1:5, 12:3, Rom 11:13, Fil 2:17 ^C **15:16:** Uə iərmama sə ramo tukwini nari m Iesu Kristo **15:18:** 2Kor 3:5 **15:20:** 2Kor 10:15-16 **15:22:** Rom 1:10-13 **15:24:** 1Kor 16:6 **15:25:** Wok Me 19:21 **15:26:** 1Kor 16:1, 2Kor 8:1, 2Kor 9:2,12, Wok Me 24:17 **15:27:** Rom 9:4, 1Kor 9:11 **15:29:** Rom 1:11 **15:30:** 2Kor 1:11, Kol 4:3, 2Tes 3:1

¹ Iou iakani pehe tukumiaha i mā kitirimētaha Fipi, ramasitu ia wok sāvai nāfwakiien fwe Kegkria, in pran amasan riti.

² Ramasan mā tihəuvehi in ruvehe mo kuationa kīmiaha min ia nəghi Iərimənu səkītaha, noien nəha ratukwatukw mā nərmama me sāvai Kumwesən tuho. Trini minua nari riti sāvənhi riwən, ramasan mā thiasitu irə, ti nəri nə mə in rinasitu ia nərmama həpik, masitu mwi ia nirak.

³ Tihəni tukwini ramasan səiou revən ti Prisila mine Akwila, kīmrakar minrau iamharo pəri wok sāvai Iesu Kristo.

⁴ Irau krinouarer irapw mā trouemhə ti nasituien ia nirak. Ripko mhə iou əpa, mətə iou mine nakalasia me pam səməme ripko mhə irəha nəkur Isrel kīmaha iahaməni tanak ti nirau.

⁵ Tihəni tukwini ramasan səiou revən mwi ti nakalasia me səməme kamhousəsimwin irəha me fwe ia nimwə sāvənrau.

Tihəni tukwini ramasan səiou revən ti iərmama keikei səiou Epainetas, in riməkupwən min ni pərhiēnien ia Kristo fwe ia profens nəha Esia.

⁶ Tihəni tukwini ramasan səiou revən ti Meri, in raməmwur pik ti nasituien ia kīmiaha.

⁷ Tihəni tukwini ramasan səiou revən ti Antronikas mine Junias kīmrakar nəkur Isrel kīmrakar minrau iamharevən ia kalapus. Aposol me kamhəsiāi irau, irau kīriməkupwən ia nirak rouni ni pərhiēnien ia Kristo.

⁸ Tihəni tukwini ramasan səiou ia nəghi Iərimənu səkītaha revən ti Ampliatas keikei səiou.

⁹ Tihəni tukwini ramasan səiou revən ti Urpanas, kītaha min samo pəri wok sāvai Kristo. Tihəni tukwini ramasan səiou revən mwi ti Stakis keikei səiou.

¹⁰ Tihəni tukwini ramasan səiou revən ti Apeles, in rinahatən pen raka mā in iərmama pərhiēn sāvai Kristo.

Tihəni tukwini ramasan səiou revən ti Aristopolas mine nərmama me ia nəkwai nimwə sāvənhi.

¹¹ Tihəni tukwini ramasan səiou revən ti Herotion iəmə Isrel riti mwi.

Tihəni tukwini ramasan səiou ia nəghi Iərimənu səkītaha revən ti Narkisos mine nərmama me ia nəkwai nimwə sāvənhi.

¹² Tihəni tukwini ramasan səiou revən ti Trifaena mine Trifosa, pran mi nəha krauo wok sāvai Iərimənu səkītaha.

Tihəni tukwini ramasan səiou revən ti Persis keikei, pran riti sə ramo pik wok sāvai Iərimənu səkītaha.

¹³ Tihəni tukwini ramasan səiou revən ti Rufas, iərmama riti sə raməmwur pik ti noien wok sāvai Iərimənu səkītaha.

Tihəni tukwini ramasan səiou revən mwi ti mama sāvənhi. In rino ramasan miou rəmwen ia mama atukwatukw səiou.

¹⁴ Tihəni tukwini ramasan səiou revən ti Asukritas mine Flekon, mine Heremas mine Patropas mine Heremas mine piəvtaha me nepwin səməme kamharə irəha minraha.

¹⁵ Tihəni tukwini ramasan səiou revən ti Filolokas, mine Julia mine Nereas irau kitiriməni, mine Olimpās, mine nərmama me nepwin sāvai Kumwesən səməme kamharə irəha minraha.

¹⁶ Tihəni ramasan tukumiaha me, mhakei m kīmiaha me ia nakeiēn sə rəmher. Nakalasia me pam sāvai Kristo kamhəni ramasan tukumiaha.

¹⁷ Piak me, iakaməgkiari skai m kīmiaha mā tihaməsiari ti nərmama nepwin nəha ikin. Irəha kamhərukumwen nəvisiēn me, mamhouraha nahatətiēn sāvai nərmama, mamhahatən nəgkiariēn sə ropə ia nəgkiariēn i kinahatən raka kīmiaha irə. Tihəpwəh nevənien ipaka ti nirəha,

¹⁸ ti nəri nə mə nərmama səməme kamho iamīnha irə, irəha həpko tukwini mhə nari m Kristo Iərimənu səkītaha, mətə irəha kamho tukwini nari m tipwinraha. Nənə ia nəgkiariēn əsiēn me mine nəgkiariēn me həpwəh nəmwenien, irəha kamheikuə ia nərmama me səməme həpkukurən amasan mhə nari.

¹⁹ Nərmama həuvəregi raka nəvisaiēn mā kīmiaha hiamo nəkwai Kristo, ro pen rerik ragiēn pik tukumiaha. Mətə iakokeikei pik mā tihəukurən amasan nari ti noien atukwatukw me, nənə mhəpwəh nevənien ia noien ərəha me.

²⁰ Kumwesən in nukune nəməriniēn tripkō mhə tui in trəsəni kīmiaha hieivə tesi Setan ia nisumiaha. Pwəh namasanien sāvai Iesu Iərimənu səkītaha tramarə tukumiaha.

²¹ Timoti iərmama sə iarau pəri wok kīmrāu min rani ramasan tukumiaha.

Nənə Lusias mine Jeson mine Sosipata, irəhar nəkur imwak mirəhar, harni mwi ramanan tukumiaha.

²² Iou Tertius i iakmərari tukwini nəgkiariien səvai Pol ia nəkukuə i iakani ramanan tukumiaha ia nəghi Iərimənu səkitaha.

²³ Iəmə i Kaius rani ramanan tukumiaha. Iou Pol, iakamarə ia nimwə səvənhi, nənə nakalasia me kamhousəsimwin irəha me ia nimwə səvənhi irəha pam kamhəni ramanan tukumiaha. Erastas i ramərimənu ia mane me səvai taon nəha mine piəvtaha Kwotas, irau mwi krauni ramanan tukumiaha.

²⁴ a

²⁵ Pwəh səuvehi utə nəghi Kumwesən revən fwe irənhə ia nəpin me. In əpa rukurən noien kimiaha hiərə əknekən ia nahatətəien səkimiaha. Noien nəha ramesi pen nəgkiariien amasan səiou mine nəvisaiuen ia Iesu Kristo. Ramesi pen mwi nəgkiariien səvai Kumwesən sə niəpwrən rinərkwafə fwe tui,

²⁶ mətə təkwətəkwuni mine Kumwesən rino pui nərmama hətoni. In Kumwesən sə ramarə rerin. Profet me səvənhi me fwe kupwən həmərai pen nəgkiariien nəha səvənhi ia nəkukuə me səvənraha. In rini mə nəgkiariien nəha traməkeikei mevən ti nərmama ia tənəmtənə me pam mə irəha tuhatətə irə mho nəkwan.

²⁷ Kumwesən əpa in Kumwesən, in əpa rukurən nari. Pwəh nəgnəginiiien revən tukwe in ia nuk nuk me ti nəri i Iesu Kristo rino. Ouəh, pwəh ro iamnhi.

16:23: 1Kor 1:14 a **16:24:** Niutestamen me nepwin kimərari pen ia nəgkiariien səvai nəkur Kris fwe kupwən nəgkiariien riti ia vas 24 rani iamnhi irə minus: "Pwəh namasanien səvai Iərimənu səkitaha Iesu Kristo tramarə tukumiaha pam." **16:25:** Efes 1:9, 3:5,9, Kol 1:26, Rom 1:5 **16:27:** 1Tim 1:17, Jut 25

Fas Korin Nægkiariien sə rani mə nəfe i nəkukuə

Nəkukuə i kani mə Fas Korin Pol rimərai revən ti nakalasia me fwe Korin ia nuk 55. Pol ramarə fwe Efesas mərhi pen nəkukuə i revən ti nakalasia me fwe Korin ti niripweniən nəkukuə səvənraha. Korin raməmak ia nikare təsi Metiterenian. In taon asori riti. Səvənhi nautə rasori. Mətə noien səvəi nəkur Korin rərəha. Ia tənəmtənə me pam nərmama həukurən mə Korin in taon ərəha riti. Ti nəri nə mə nakalasia me fwe Korin həuvehe vi a mhahatətə ia Iesu Kristo, rəknekən ti nirəha ti noien noien amasan. Irəha kamho ihi noien ərəha. Nakalasia me fwe Korin haməvisə mınraha me. Irəha nepwin kamho noien ərəha anan. Pol rirai nəkukuə i mægkiari skai mınraha mamahatən irəha mə irəha tuhəfarə irə. In rirai nəgkiariien me nepwin ia nəkukuə i mə trahatən irəha ia narəien səvənraha. Trini minuə irəha hesi pen nəgkiariien me nəha nənə tuhəukurən noien amasan mine noien ərəha.

¹ Iou Pol, iou aposol riti səvəi Iesu Kristo, ti nəri nə mə Kumwesən rino rəmwhen ia sə in rokekei, məkwein iou mə tako wok i, mine piəvtaha Sostenes.

² Nəkukuə i rauvehe tukumiaha nakalasia me səvəi Kumwesən fwe taon nəha Korin, kimiaha nərmama me i Iesu Kristo rinəpərhi kimiaha hiamher, nənə Kumwesən rinəkwein kimiaha mə nəkur ikinan me səvənhi, kimiaha mine nərmama ia kwopun me pam səməme hiaməfwaki m Iesu Kristo Iərimənu səkitaha sə in Iərimənu səkitaha pam.

³ Pwəh Kumwesən Tata səkitaha mine Iesu Kristo Iərimənu səkitaha trouəriari pehe namasanien mine nəmərinuuien m kimiaha.

Pol rani vivi Kumwesən ti nakalasia me fwe Korin

⁴ Ia nəpin me iakani vivi Kumwesən tukumiaha, ti nəri nə mə rinəriari pehe namasanien səvənhi m kimiaha ia Iesu Kristo,

⁵ mo hıəuvehe mhəmwhen ia iərmama riti nautə səvənhi rasori. Nautə nəha in nəha niniien me pam mine nukurənien me pam hiaməuvehi raku pen ti Iesu Kristo.

⁶ Kumwesən rinəriari namasanien nəha m kimiaha iamınha irə ti nəri nə mə kimiaha hiaməni mə nəgkiariien sə raməvisau Kristo ro nipərhiienien.

⁷ Ro pen kimiaha hıəəuvehi raka niskaiien me pam səməme Nənimwin Ikinan rauvehi pehe, hiaməuvehi mamheitenhi nəpin nəha tukətoni Iərimənu səkitaha Iesu Kristo trier pehe.

⁸ In tro kimiaha hıəer əknekən meste nəpin sampam mə tukəpwəh nətoniien noien ərəha riti ia kimiaha ia nəpin nəha Iesu Kristo Iərimənu səkitaha truvehe mwi irə.

⁹ Kumwesən ramo nəgkiariien səvənhi ia nəpin me. In rinəkwein kimiaha, mo kimiaha hıəuvehe mho kuatia kimiaha tini, Iesu Kristo, sə in Iərimənu səkitaha.

Nakalasia me fwe Korin kamheitehieitehi kusen səvənraha

¹⁰ Piak me, ia nəghi Iesu Kristo Iərimənu səkitaha iakaməres skai tukumiaha mə kimiaha pam tihəni a nari kuatia, mhəpwəh noien mə nətərigien riti truvehe meitehi kimiaha. Mətə nəpin me nətərigien səkimiaha mine rerimiaha trouvehe rouo kuatia.

¹¹ Iakani iamınhi irə, piak me, ti nəri nə mə nəkur imwei Kloe nepwin haməni pehe tukw iou i mə kimiaha hiaməvisə.

¹² Nipwrəi nəgkiariien sə iakani ro iamınhi irə. Kimiaha kuatia kuatia hiaməgkiari. Riti rani mə, “Iou iərmama səvəi Pol.” Riti rani mə, “Iou iərmama səvəi Apolos.” Riti rani mə, “Iou iərmama səvəi Pita.” Riti rani mə, “Iou iərmama səvəi Kristo.”

¹³ Hiənuə ko hieitehieitehi Kristo iamınha irə? Rəfo? Kınəru i tərini pen iou Pol ia nei kamarkuau i tukumiaha? Uə kino baptaes ia kimiaha ia nəghi Pol?

¹⁴ Iou iakamini tanak ti Kumwesən mə iapko mhə paptəes ia kimiaha riti, mətə iakino a paptəes ia Krispas mine Kaius.

¹⁵ Rerik ragien iamınha irə ti nəri nə mə iərmama riti ko ripkini mhə mə kino baptaes irə ia nəghik.

¹⁶ (Nipərhiienien iakino mwi paptəes ia Stefanas mine nərmama me fwe ia nəkwai nimwə səvənhi. Kurirə ia in, iakenouenou mə iakino mwi baptaes ia iərmama riti uə rekəm.)

¹⁷ Kimiaha hıəukurən mə Kristo ripkərhi pehe mhə iou mə tako paptəes ia nərmama, mətə rərhi pehe iou mə takəvisau irəpw nəgkiariien amasan səvənhi. Iakaməvisau

1:2: 1Kor 6:11, Wok Me 9:14 **1:3:** Rom 1:7 **1:7:** Luk 17:30, 2Tes 1:7, Taet 2:13 **1:8:** Fil 1:6, 1Tes 3:13, 5:23

1:9: 1Jon 1:3, 1Kor 10:13, 1Tes 5:24 **1:10:** Fil 2:2 **1:12:** 1Kor 3:4, Wok Me 18:24-28, Jon 1:42 **1:14:** Wok Me 18:8, Rom 16:23 **1:16:** 1Kor 16:15 **1:17:** Mat 28:19, Jon 4:2

irapw nægkiariien amasan nëha mipkesi pen mhə nukurənien səvəi iərmama kamo nei kamarkuau i səvəi Kristo ruvehe niskaiien səvənhi riwən.

Kristo in nukurənien mine niskaiien səvəi Kumwesən

¹⁸ Iakani iamihni irə ti nəri nə mə nəvisauien Kristo ia nei kamarkuau ro narisien i ti nərmama səməme kambahəvən mə tuhemhə, mətə tukutaha i nərmama səməme Kumwesən rauvehimiru kitaha, nəvisauien nəha in niskaiien səvəi Kumwesən.

¹⁹ Iakani iamihni irə ti nəri nə mə Nəkukə İkinan rani mə,
"Tou takouraha nukurənien səvəi nərmama səməme həukurən amasan nari,
nənə mo nəri auər a ia nukurənien səvəi nahatən me."

²⁰ Iərmama sə rukurən amasan nari in pəku? Iahatən pəku səvəi Loə? Iərmama sə raripwen nəresien me ia tiprənə i in pəku? Həiwən! Kumwesən rino nukurənien səvəi nərmama ia tiprənə i ruvehe mo narisien irə.

²¹ Ro iamihni irə ti nəri nə mə ia nukurənien səvəi Kumwesən in rino mə nərmama səvəi tiprənə i tuhəpwəh nukurənien in ia nukurənien səvənraha. Mətə Kumwesən rerin ragien mə truvehimiru nərmama səməme kambahəni nıpərhienien ia nægkiariien i kitaha saməvisau irə, nægkiariien sə nərmama haməni mə ro narisien irə.

²² Nəkur İsel hokeikei mə tuhətoni nımtətien me. Nərmama rıpkə mhə irəha nəkur İsel kamhatui nukurənien,

²³ mətə kitaha saməvisau Kristo kınəruı tərini pen in ia nei kamarkuau. Nægkiariien nəha nəkur İsel kambahətəi irə mamhəmwei, nənə nərmama rıpkə mhə irəha nəkur İsel kamhəni mə nægkiariien nəha ro narisien i.

²⁴ Mətə nərmama səməme Kumwesən rınəkwein irəha, nəkur İsel nepwın mine nərmama nepwın rıpkə mhə irəha nəkur İsel, irəha hənətoni mə Kristo in niskaiien səvəi Kumwesən mine nukurənien səvəi Kumwesən.

²⁵ Noien nəha səvəi Kumwesən sə nərmama kamhəni mə ro narisien i rukurən nari məpi raka nukurənien səvəi nərmama pam. Nənə noien nəha səvəi Kumwesən sə nərmama kamhəni mə niskaiien səvənhi riwən riskai məpi raka noien səvəi nərmama pam.

²⁶ Piak me, rerimiahə tramrhi nəpin Kumwesən rınəkwein kimiahə irə fwe kupwən. Ia nəpin nəha kimiahə hiəpik hiəpkukurən mhə nari ia nəmri nərmama. Kimiahə hiəpik hiəpkuvehi mhə niskaiien, rıpkə mhə kimiahə hiəpik nıpwənəti nəmə asori me nepwın.

²⁷ Mətə Kumwesən rımərfi narımnari me səməme nərmama ia təkure tiprənə i haməni mə ro narisien i, mə ia noien nəha in tro naurisien m nərmama səməme həukurən nari. In rımərfi narımnari me səməme nərmama ia təkure tiprənə i haməni mə niskaiien səvənraha riwən, mə ia noien nəha in tro naurisien m nərmama səməme niskaiien səvənraha rarə.

²⁸ In rımərfi narımnari auər a me, mine narımnari me kamətə ərhə irəha, mə ia noien nəha in tro nərmama me kamətə irəha mə irəha nərmama anan me nepwın tuhəuvehe mhə nərmama auər a ia nırəha.

²⁹ Kumwesən rino iamihni irə mə iərmama riti riwən ərpwi ia nənimen.

³⁰ Mətə in rino kimiahə hiəuvehe mhə kuatia kimiahə İesu Kristo. Nənə Kristo in nukurənien səkitaha ruku pen ti Kumwesən. In rino kitaha səuvehe mhatukwatukw ia nəmri Kumwesən. In rino kitaha səuvehe mhə nəkur İkinan me səvənhi. In rınərəku suatuk mifi raka nari ia kitaha.

³¹ Ro iamihni irə, rəmwhen ia nægkiariien i kimərəi pen ia Nəkukə İkinan rani mə, "Pwəh iərmama sə raməgkiari ərpwi, trəgkiari ərpwi a ia narımnari me səməme İərimənu səkitaha rino."

2

¹ Piak me, nəpin iakıməuvehe tukumiahə, iakuvehe mini irapw tukumiahə nægkiariien i Kumwesən rınərkwafə irə fwe kupwən, mətə iapkini irapw mhə nægkiariien uə nukurənien sə ruta pik, rəkəm.

² Nəpin iakınamarə kitaha m kimiahə, rerik riskai mə tapkini irapw mhə mwi nari riti, mətə İesu Kristo a mine nemhəien səvənhi ia nei kamarkuau.

³ Nəpin iakıməuvehe mətoni kimiahə, niskaiien səiου riwən anan, mamhekır ia nəpin me, mamətəmnımwın.

⁴ Nənə nægkiariien səiου mine nəvisauien səiου, iapkini irapw mhə mesi pen nukurənien səvəi nərmama ti nuvi peheien kimiahə. Mətə nəpin iakınægkiari, hiətoni niskaiien səvəi Kumwesən mine wok səvəi Nənimwın İkinan.

⁵ Iakino iaminha irə mə nahatətəien səkimiaha trəpwəh nərər penien ia nukurənien səvəi nərmana, mətə trərər pen ia niskaiien səvəi Kumwesən.

Nukurənien sə rauku pen ti Nənimwin səvəi Kumwesən

⁶ Mətə nipərhiendien, nərmana me i həuvəskai raka ia nimiruien səvənraha, kimaha iahaməvhag minraha ia nukurənien. Mətə nukurənien nəha ripkuku pehe mhə ti tiprənə i uə ia nəmə asori me səməme kamhərīmənu ia tiprənə i. Nəmə asori me nəha tuhəuvehe mhə nəmə auər a ia nirəha.

⁷ Mətə kimaha iahaməgkiari ia nukurənien səvəi Kumwesən sə rinamərkwafə fwe kupwən nərmana me həpkətəni mhə. Nukurənien nəha Kumwesən rinəmri raka fwe tui anan mə truvehi utə kitaha irə tsəuvehi nasoriien.

⁸ Nərmana səməme kamhərīmənu ia tiprənə i irəha pam həpkukurən mhə nəgkiariien nəha. Ko həpkukurən həpkərui tərini pen mhə Iərīmənu asori səkitaha ia nei kamarkuau.

⁹ Mətə rəmwhen ia nəgkiariien i kimərari pen ia Nəkukuə Ikinan rani mə,

“Iərmama riti riwən rinətə raka ia nənimen,

uə ruvəregi raka ia nəkwəregin,

uə rerin ruvərhi raka

nəfe Kumwesən rinəpnəpənə irə mə truvei pen m nərmana səməme hokeikei in.”

¹⁰ Mətə Kumwesən rino pui pehe narimnari me nəha m kitaha ia Nənimwin səvənhi.

Nənimwin səvənhi rukurən noien iaminha irə ti nəri nə mə in ramətə pui narimnari me pam, mamətə pui mwī nətərigien səvəi Kumwesən sə rəmwhenimw.

¹¹ Narimnari me səməme iərmama rerin ramrhi, nənimwin əpa səvənhi fwe imwə rukurən. Ia noien a mwī nəha, narimnari me nəha səməme Kumwesən rerin ramrhi, Nənimwin əpa səvənhi rukurən.

¹² Nənimwin i kiməuvei pehe m kitaha ripko mhə Nənimwin səvəi tiprənə i, mətə Nənimwin sə raku pen ti Kumwesən. Kiməuvei pehe m kitaha mə tsəukurən nəfe Kumwesən rauvei pehe auər a m kitaha.

¹³ In i nəgkiariien i kimaha iahaməni irapw. Nənə nukurənien səvəi nərmana ripkahatən mhə kimaha ia nəgkiariien me nəha, mətə Nənimwin nəha rinahatən kimaha irə. Nənə iahaməni irapw nəgkiariien pərhiendien me səvənhi ia nəgkiariien me səməme in rauvei pehe.

¹⁴ Iərmama sə Nənimwin səvəi Kumwesən riwən irə ko ripkuvehi mhə narimnari me Nənimwin nəha ramərari pehe i. In rətəni narimnari me nəha ho a narisien irə. Ko ripkukurən mhə irəha ti nəri nə mə kaukurən narimnari me nəha ia Nənimwin səvəi Kumwesən.

¹⁵ Iərmama Nənimwin səvəi Kumwesən ramarə irə raməkiri mamətə sas narimnari me pam, mətə iərmama riti riwən ko rəkiri noien səvəi iərmama nəha.

¹⁶ Ro iamınhi irə ti nəri nə mə Nəkukuə Ikinan rani mə,

“Sin rukurən nətərigien səvəi Iərīmənu səkitaha
mə trahatən in?”

Mətə kitaha saməuvehi nətərigien səvəi Kristo.

3

Kumwesən əpa trəkiri wok səvəi nərmana me səvənhi

¹ Piak me, fwe kupwən, nəpin iakinamarə kitaha m kimiaha, ko iapkəgkiari mhə m kimiaha rəmwhen iakaməgkiari m nərmana Nənimwin səvəi Kumwesən rinarə raka ia nirəha, mətə iakinəgkiari m kimiaha rəmwhen mə kimiaha nərmana me a səvəi tiprənə, uə kimiaha nəkwərhwəhəha me a ia nimiruien vi səkimiaha ia Kristo.

² Nəpin iakinamahatən kimiaha rəmwhen iakauvei pehe a nəveginien mərməru m kimiaha. Iapkuvei pehe mhə nəveginien sikai m kimiaha ti nəri nə mə kimiaha hiəpkəmwhen mhə ti nənien nəveginien sikai. Nənə nipərhiendien təkwtəkwiini hiəpwəh ihi nəmwhenien ti nənien nəveginien sikai.

³ Noien səkimiaha rəmwhen a ia noien səvəi nərmana səvəi tiprənə i. Kimiaha hiamətərig ərəha ia kimiaha me, mamhəvisə m kimiaha me. Noien nəha hiamo ramahatən pen mə kimiaha nərmana me a, noien səkimiaha rəmwhen a ia nərmana nepwin səvəi tiprənə i.

⁴ Nəpin iərmama riti rini mə, “Iou iərmama səvəi Pol,” nənə riti mwī rini mə, “Iou iərmama səvəi Apolos,” noien nəha ramahatən pen mə kimiaha nərmana me a səvəi tiprənə.

⁵ Hətöni ro. Apolos in næfe iærmama? Pol in næfe iærmama? Kimrau iotukwininari mi a iarinouasitu ia kimiaha mæ tihæni niþærhienien ia Iesu. Kimrau iarauo wok sæ Iærimænu sækitaha rîmæuvei pehe m kimrau kuation kuation mæ trouo.

⁶ Ræmwhen mæ iou iakinæpwei nuni nari, nænæ Apolos in rînfwi ia nui, mætæ Kumwesæn rîno rutæ.

⁷ Ro iamînhi iræ iærmama sæ ramæpwei nuni nari, uæ iærmama sæ ramæfwi ia nui, in næri auær a, mætæ Kumwesæn in nukune wok næha, ti næri næ mæ in ramo narimnari hamæmiru mamhæuta.

⁸ Iærmama sæ ramæpwei nuni nari mîne iærmama sæ ramæfwi ia nui irau krouæmnæmwhen a. Kumwesæn træræku irau mesi pen atukwatukw wok sæ irau kro.

⁹ Iakani iamînhi iræ ti næri næ mæ kimrau iotukwininari mi sævæi Kumwesæn iarauo pæri wok. Nænæ kimiaha hiæmwhen ia næmhien sævæi Kumwesæn uæ nimwæ sævæi Kumwesæn.

¹⁰ Ia namasanien sævæi Kumwesæn sæ rînarîari pehe iræ miou, iako ræmwhen ia iærmama sæ rukuræn amasan nuvrhækinien nimwæ, mæmri irapw næri skai riti tukuvrhækin pen nimwæ ia tækuren, nænæ tækwækwuni iærmæpæ ræuvrhækin pen nimwæ ia tækure næri skai næha iakinæmri irapw. Pwæh nærmama hætuï amasan mæ kamhæfo mamhæuvrhækin pen nimwæ iræ.

¹¹ Iakani iamînhi iræ ti næri næ mæ iærmama riti ko ripkæmri irapw mhæ næri skai riti sæ tukuvrhækin pen nimwæ iræ ropæ ia næri skai næha kinæmri irapw raka. Næri skai næha in næha Iesu Kristo.

¹² Nærmama nepwîn hamæuvehi narimnari me sæmæme tuhæuvrhækin nimwæ iræ rærer kini tui ræmwhen ia æean mi næha kol mîne silva mîne kærwier amasan me sæmæme nænimenraha ræknækin. Nærmama me nepwîn mwî hamæuvehi narimnari me sæmæme ko hæpkærer æpwæmwis mhæ ræmwhen ia nei mîne nig mîne nimwai nari.

¹³ Tukætoni wok sævæi nærmama kuation kuation ti næri næ mæ næpin sævæi Kristo tro pui iræha. Ia næpin næha napw trahi wok sævæi nærmama kuation kuation mahatæn pen wok sævænraha mæ ramasan uæ ræræha.

¹⁴ Trîni minuæ napw ræpwæh nahi æmwesiien wok sæ iærmama riti ruvrhækin pen ia tækure næri skai kinæmri irapw, iærmama næha truvehi nærækuien riti.

¹⁵ Mætæ trîni minuæ napw rahi æmwesi wok sævæi iærmama riti, iærmama næha trarfai ia nærækuien sævænhi. Mætæ Kumwesæn truvehimîru in ræmwhen ia iærmama riti sæ napw rînahi nimwæ sævænhi mîne narimnari me sævænhi nænæ in æpa ramîru.

¹⁶ Hiæukuræn uæ rekæm? Nimwæ sævæi Kumwesæn in næ kimiaha. Nænîmwîn Ikinan ramaræ ia kimiaha.

¹⁷ Trîni minuæ iærmama riti rouraha nimwæ sævæi Kumwesæn, Kumwesæn trouaha in. Iakani iamînha iræ ti næri næ mæ nimwæ sævæi Kumwesæn ro ikinan i, nænæ nimwæ næha in næ kimiaha.

¹⁸ Ræræha mæ iærmama riti treikuæ atukw a iræ. Trîni minuæ kimiaha riti rerin ramrhi mæ in rukuræn nari næha tækwækwuni ia næmri nærmama, ramasan mæ pwæh ruvehe iærmama riti nærmama haris iræ. Ia suatuk næha in truvehe mukuræn nari.

¹⁹ Ro iamînhi iræ ti næri næ mæ nukurænien sævæi nærmama ia tiprænæ i ro narisien i ia næmri Kumwesæn. Ræmwhen ia nægkiariien i kimærai pen ia Nækukuæ Ikinan rani mæ,
“Kumwesæn ramo mæ nærmama sæmæme hæukuræn nari

noien ikou me sævænraha trousi tærini iræha ræmwhen ia kwænkru.”

²⁰ Nækukuæ Ikinan rani mwî mæ,

“Iærimænu rukuræn mæ nætærigien sævæi nærmama sæmæme hæukuræn nari
ho a næri auær a ia niræha.”

²¹ Ro iamînhi iræ tihæpwæh niniien mæ kimiaha nærmama sævæi iærmama i uæ kimiaha nærmama sævæi iærmama næha mæ tihæuvehi utæ atukw a kimiaha tukwe. Kumwesæn rauvei pehe narimnari me pam mæ trasitu ia kimiaha.

²² Pol uæ Apolos uæ Pita uæ tækure tiprænæ uæ nimîruien uæ nemhæien uæ næpin ipwet mîne uæ næpin sæ tripkuvehe, mætæ iræha pam sækimiaha,

²³ kimiaha næha sævæi Kristo, nænæ Kristo in sævæi Kumwesæn.

4

Aposol me sævæi Kristo

¹ Ro iamînhi iærmama riti træfætæ kimaha iræ? In trætæ kimaha ræmwhen ia kimaha iotukwininari me sævæi Kristo. Nægkiariien me i sævæi Kumwesæn hanamærkafæ fwe kupwæn, Kumwesæn rînæmri pehe nægkiariien me næha ia rægimaha mæ tahætui amasan tukwe.

² Nənə kimiaha hiəukurən nərmama me səməme iəmə asori riti rəmri pen narimnari me səvənhi ia rəginraha hamətui tukwe, irəha tuhaməkeikei mho wok səvənraha ramasan mə nəpən iəmə asori rətoni wok səvənraha nənə rini nīpərhienien ia nīrəha.

³ Mətə tukw iou, ro a nəri ouihī riti trīni minuə kimiaha uə nərmama əpə me nepwin hənua tuhəkiri noien səiou. Iou mwi ko iapəkəiri atukw mhə noien səiou iamīnhi irə.

⁴ Ia nətərigien səiou, iou iakino a sə ramasan, mətə rīpkə mhə iakani mə iakaturkwatukw. Iərimənu səkitaha in əpa ratukwatukw ti nəkiriien noien səiou.

⁵ Ro iamīnhi irə tihəpwəh nəkiri akwauakwien noien səvəi nərmama ia nəpən sə rīpkaturkwatukw mhə mə tukəkiri noien səvəi nərmama irə. Tihəfwini meste nəpən Iərimənu səkitaha truvehe irə. In truvehe mīpeki irapw narimnari səməme hamərkwafə ia nəpītəvien, mīpeki pehe ia nukuraanien, nənə mīni irapw nətərigien afafa me səvəi nərmama ia nukuraanien. Ia nəpən nəha Kumwesən trəgnəgini nərmama kuatia kuatia mesi pen atukwatukw noien amasan me səməme hənə.

⁶ Piak me, iakimani nəgkiariien me i ia kimrau Apolos mə trasitu ia kimiaha. Iakəkeikei mə tihəuvehi nukurənien ia kimrau nənə mhəukurən nīpwrai nəgkiariien i sə rani mə, “Tikamevən məpwəh nəpi rakaian nəfə kimərai pen ia Nəkukuə Ikinan.” Rərəha mə tihərpwi kimiaha ti iərmama riti mamhəni ərəha riti.

⁷ Rəfo? Kimiaha hiasori mhəpi raka nərmama me pam? Rekəm! Kimiaha hiəpkuvehi mhə nari riti sə ruku pehe atukw tukumiaha. Narimnari me pam səməme hiaməuvehi, Kumwesən rauvei pehe auər a m kimiaha. Ro pen rīpkəmwhen mhə mə tihaməgkiari ərpwi.

⁸ Rəfo nəha? Rosi kimiaha hiəuvəukuər raka uə? Rosi nautə səkimiaha ruvəuvehe mīnasori raka uə? Rosi kimiaha hiənvəntəni raka kimaha mhəuvehe mho kīg me ia kimiaha uə? Kamo hiamərimənu pərhien kimaha iahəkeikei pwəh sərimənu pəri kitaha m kimiaha.

⁹ Kimaha aposol me, mətə iakamətoni mə Kumwesən ruvehi irapw kimaha inhəripw anan. Kimaha iahəmwhen ia nərmama səməme kīnəkiri raka irəha mə tuhaməkeikei mhəmha. Rəmwhen mə iahaməer ia nəmri nagelo me mīne nərmama me pam səvəi tīprənə mə irəha tuhəspau ia noien səvəi nemhəien səkimaha.

¹⁰ Kimaha nərmama səvəi Kristo ro pen nərmama kamharis ia kimaha mə kimaha iahəreirei nari. Mətə rəfo? Rosi kimiaha hiəukurən nari ti nəri nə mə hiəuvəuvehe mhənə kuatia kimiaha Kristo uə? Kimaha nīskaiien səkimaha riwən. Mətə rəfo? Rosi nīskaiien səkimiaha rarə uə? Nərmama kamhəni ərəha kimaha. Mətə rəfo? Rosi irəha kamhəsiai kimiaha uə?

¹¹ Meste pehe ipwet mīne nukumhə ramahi kimaha, kimaha iahaməkwwakwa, mamharkahu ia tinari eitəhi me, nərmama hamousi kimaha, nīmwə səkimaha riwən.

¹² Kimaha iahaməsese mamhowok ia rəgimīaha ti nuvehien nəveginien sənəmaha. Nəpən nərmama hənī ərəha kimaha, kimaha iahəkwein amasan ia nīrəha. Nəpən nərmama homətə kimaha, kimaha iahəsəni a mhəer əknekīn.

¹³ Nəpən nərmama houraha nəghimaha ia neikuəien, mətə kimaha iahəgkiari pen amasan a mīnraha. Meste pehe ipwet mīne ia nəmri nərmama kamətə kimaha rəmwhen ia nəri əmkemik me səməme kamərariki mīne nīpware narimnari me pam ia takure tīprənə i.

¹⁴ Iapkrāi mhə nəgkiariien me i mə tako kimiaha hiauris, rekəm. Kimiaha hiəmwhen ia nīpwnətik keikei me səiou ro pen iakaməvəhəg m kimiaha.

¹⁵ Nahatən me səkimiaha həpik səməme tuhatatən kimiaha ia Kristo. Rosi irəha həmwhen ia tata karen i səkimiaha irəha pam ten taosen, mətə tata atukwatukw səkimiaha kuatia a, in i iou, ti nəri nə mə iou iakiməuvehe mo tata səkimiaha ia Iesu Kristo nəpən iakīnaməvisau pehe nəgkiariien amasan səvənhi m kimiaha fwe kupwən.

¹⁶ Ro pen iakani pehe tukumiaha i mə ramasan mə tihəuvnhi iou.

¹⁷ Ro iamīnhi irə iakərhi pehe Timoti ruvehe tukumiaha. In nərik keikei riti ia Iərimənu səkitaha. Iou iakukurən nətīgiteien irə. In trahatən mwi kimiaha ia suatuk me səiou ia Iesu Kristo, suatuk me nəha iakamahatən nakalasia me irə ia kwopun me pam.

¹⁸ Kimiaha me nepwin hiamərpwi kimiaha ti nəri nə mə rerimīaha ramrhi mə tapkuvehe mhə mətəni kimiaha.

¹⁹ Mətə tīpko mhə tui iakuvehe mətəni kimiaha trini minuə Iərimənu səkitaha rəsəni iou. Nənə iou tapkreği mhə nəgkiariien me səvəi nərmama səməme hamərpwi irəha, mətə takuvehe mətə sas ia nīskaiien səvənraha.

²⁰ Iakani iamīnhi irə ti nəri nə mə nītətə sə Kumwesən ramərimənu irə rīpkə mhə nītətə səvəi nəgkiariien, mətə nītətə səvəi nīskaiien.

²¹ Nənə hiokkei nəfe? Takuvehe mətoni kimiaha mərisi kimiaha uə takuvehe masitu ia kimiaha ia noien məru ti nəri nə mə iakokei kimiaha?

5

Kimiaha tihərhi irapw iərmama sə ramo noien ərəha ia nımwrhenimiah

¹ Kimiəni pehe tukw iou i mə kimiaha riti ramo noien riti rərəha anan. Kipkətoni mhə nərmmama səməmə hərəirei Kumwesən kamho noien ərəha nəha. Iakani iamihni irə ti nəri nə mə iərman riti rīməri pran kurirə səvai tata səvəni krauarə pəri nəha təkwəkwuni.

² Nənə kimiaha hiamərpwi kimiaha tukwe mə ramasan a! Mətə rəfo kimiaha hiəpkreği mhə rərəha mhasək tukwe? İəmə sə rino noien nəha, kimiaha tihəməkei mhərhi irapw in ia nımwrhenimiah.

³ Təkwəkwuni iəpkarə mhə kitaha m kimiaha ia nıpwrak, mətə ia nənımwik iakamarə kitaha m kimiaha. Trini minuə iakamarə kitaha m kimiaha, iakuvəni raka ia nəghi İesu İərimənu səkitaha nəfe tso ia iəmə nəha.

⁴ Nəpin hiəsəsimwin kimiaha me, nənə ia nənımwik iou mwi iakamarə kitaha m kimiaha, nənə ia niskaiien səvai İesu İərimənu səkitaha,

⁵ kimiaha tihəmri pen iəmə nəha ia rəği Setan mə tukouraha nıpwran. Tiho iamihna irə mə tukuehimiru nənımwi iəmə nəha ia nəpin nəha İərimənu səkitaha İesu truvehe irə.

⁶ Noien sə hiaməgkiari mamhərpwi kimiaha irə rıpkamasan mhə. Hiəukurən uə rekəm? Yis ouih raməse bred pəpwia.

⁷ Tihəuvehi raka yis akuas mə kimiaha tihəmwhen ia bred vi sə yis riwən irə. Nıpərhiien kimiaha hımwhen ia bred nəha ti nəri nə mə Kristo, kwəti sipsip səkitaha səvai nəveginien asori nəha Pasova, kinousi əpune nitən ruvehimiru kitaha.

⁸ Ro pen pwəh kitaha tso nəveginien asori nəha, mhəpwəh nəmwhəkiien kitaha me, mhəpwəh noien ərəha. Noien me nəha hımwhen ia yis akuas. Mətə pwəh so nəveginien asori nəha mho noien sə rəmher matukwatukw rəmwhen ia bred sə yis riwən irə.

⁹ İakuvəri raka nəkukuə riti m kimiaha, mini mə tihəpwəh navən pəriien kimiaha nərman mine nıpran səməmə kamhəri əpnəpen irəha me,

¹⁰ mamhəpwəti ti nautə səvənraha, mamhakres, mamhəfwaki m nənımwi nari me. Rıpkə mhə nıpwrai nəgkiariien nəha səiou mə kimiaha tihəpwəh navən pəriien kimiaha nərmmama me səvai tıprənə i səməmə kamho noien ərəha me nəha. Rəknekin ko hiəpkaraka mhə ia nırhə ti nəri nə mə kitaha minraha samarə ko səpkaraka mhə ia təkure tıprənə i.

¹¹ Mətə nəkukuə sə iakimərəi m kimiaha, nıpwran ro iamihni irə mə tihəpwəh navən pəriien kimiaha nərman mine nıpran səməmə kamhəri mə irəha nəkur əfwaki me, mətə kamhəri əpnəpen irəha me, mamhəpwəti ti nautə səvənraha, mamhəfwaki m nənımwi nari me, mamhəri neikusien mamhouraha nəghi iərmama irə, mamhəri nımwi pik nənımwiien skai mamhakonə irə, mamhakres. Kimiaha tihəpwəh nəkure pəriien kimiaha nərmmama me nəha mhani nari kimiaha minraha.

¹²⁻¹³ Rıpkə mhə səiou nəha wok mə takəkiri noien səvai nərmmama iruə me. Kumwesən əpa trəkiri noien səvənraha. Mətə kimiaha nakalasia me kimiaha nərmmama me i nəkwai nımwə nənə tihəməkei mhəkiri noien me səkimiaha me. Rəmwhen ia Nəkukuə İkinan rani mə, "Tihərhi irapw iərmama sə ramo noien ərəha ia nımwrhenimiah."

6

Nakalasia me mine nəvisəien me səvənraha

¹ Nəpin kimiaha mi kəru krouəski irau me, nənə ro naurisien mə irau trouvehi nəvisəien səvənrau rouevən ti nərmmama səməmə hərəirei Kumwesən mə tuhəkiri nəgkiariien səvənrau. İrau trouəkei rouuvehi nəvisəien səvənrau rouevən ti nərmmama səvai Kumwesən pwəh irəha həkiri.

² Hiəukurən uə rekəm? İa nəpin sə tıpkuvehe nərmmama me səvai Kumwesən tuhəkiri nərmmama ia təkure tıprənə i ti noien me səvənraha. Trini minuə kimiaha tihəkiri nərmmama ia təkure tıprənə i rəfo, ko hiəpkəkiri atukw mhə noien kwrhakwarha me səkimiaha?

³ Hiəukurən uə rekəm? Kitaha tsəkiri nagelo me ti noien me səvənraha. Mə ro iamihni irə, noien me səvai tıprənə i haməru a ti nəkiəriien.

⁴ Ro pen rəfo kimiaha hiaməuvən ti nərmmama me nəha səməmə nakalasia me həkisiali mhə irəha mə irəha tuhəkiri kimiaha ti nəvisəien me səkimiaha sə ro me iamihna irə?

⁵ Iakani nægkiariien naha ramo naurisien m kímiaha. Rəfo, kímiaha riti riwən sə nukurənien səvənhi rəmwhen mə trəmri amasan nəvisəien səvai piəvtaha mi kəru?

⁶ Mətə piəvtaha mi krouəvisə minrau me rouuvehi rouevən ti nərmama səməme həpkini mhə nīpərhienien ia Kristo mə irəha tuhəkiri nægkiariien səvanrau.

⁷ Noien naha hiaməuvən ti iərmama riti mə trəkiri kímiaha ti nəvisəien me səkímiaha ramahatan pen me hianarfai raka ia suatuk səvai Kumwesən ia nīmivuien səkímiaha. Rəfo, trini minuə iərmama riti ramo rərəha ia niram, ramasan mə tikenouenou a irə. Trini minuə rameikuə ia niram, mamakres mik, ikenouenou a mwi irə.

⁸ Mətə rekəm. Kímiaha piəvniəha me a, mətə hiamo rərəha ia kímiaha me, mamheikuə ia kímiaha me, mamhakres m kímiaha me.

⁹ Kímiaha tihaməkeikei mhəukurən. Nərmama səməme həpkatukwatukw mhə irəha ko həpkuvimwə mhə ia nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə. Tihəpwəh neikuə atukwien ia kímiaha. Nəрман mine nīpran səməme kamhəiri əpnəpen irəha me, mine nərmama səməme kamhəfwaki m nənimwi nari me, mine nəрман mine nīpran səməme kamhakres ia nīrəha me, mine nəрман səməme kamhəiri atukw a irəha me,

¹⁰ mine rakres me, mine nərmama səməme kamhəpwitig ti nautə səvənraha, mine nərmama səməme kamhənimwi pik nənimwiien skai mamhakonə, mine nərmama səməme kamhəni neikuəien mamhouraha nəghi iərmama irə, mine nərmama səməme kamheikuə mamhakres, irəha ko həpkuvnimwə mhə ia nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə.

¹¹ Fwe kupwən kímiaha me nepwin hianamo iamihə irə. Mətə təkwtəkwwi naha, ia nəghi Iərimənu səkitaha Iesu Kristo mine ia niskaiien səvai Nənimwin Ikinan, Kumwesən rinəpərhi raka kímiaha hiamher. In rino hiəuvehe nəkur ikinan me səvənhi, muvəni raka mə kímiaha hiatukwatukw ia nənimen.

Nəрман mine nīpran kamhəiri əpnəpen irəha me rərəha ia nəmri Kumwesən

¹² Kamini mə, “Narimnari me pam ramasan a iou iakukurən noien,” nīpərhienien, mətə ripko mhə irəha pam tuhasitu. “Narimnari me pam ramasan a iou iakukurən noien,” mətə iou ko iapkaseni mhə mə nari riti trəkwi iou, mamərimənu ia nīrak.

¹³ Kamini mə, “Nəveginien kino səvai tipwi iərmama, nənə tipwi iərmama kino səvai nəveginien.” Nīpərhienien, mətə Kumwesən trouaha irau pəri. Nīpwrai iərmama komhə kino mə iəрман triri əpnəpen nīpran irə, mətə kino nīpwrai iərmama mə trəgnəgini Iərimənu irə, nənə Iərimənu ramarə ti nīpwrai iərmama.

¹⁴ Kumwesən rino Iərimənu səkitaha rətui mwi ia nemhəien, nənə ia niskaiien səvənhi in tro mwi kitaha sətui mwi.

¹⁵ Hiəukurən uə rekəm? Nīpwrataha irəha nīpəri nīpwrai Kristo. Nənə reriməha rirhi mə ko iakuvehi nīpwraik i sə in nīpəri nīpwrai Kristo mevən mo kuatia irə irau pran ia suatuk? Rekəm! Ko ripko mhə iamihə irə mine.

¹⁶ Hiəukurən uə rekəm? Iərmama sə ramiri pran ia suatuk, irau krouvehe rouəmwhen ia nīpwrai iərmama kuatia. Rəmwhen ia nægkiariien i kímərai pen ia Nəkuəuə Ikinan rani mə, “Irau trouvehe rouəmwhen ia nīpwrai iərmama kuatia.”

¹⁷ Mətə iərmama sə rauvehe mamə kuatia irau Iərimənu səkitaha, in ruvehe mo kuatia irau min ia nənimwin.

¹⁸ Tiharaka mhəpwəh nevanien ipaka ti noien i sə iəрман ramiri əpnəpen nīpran. Noien ərəha me nepwin səməme iərmama ramo, irəha fwe iruə ko həpkuvnimwə mhə ia nīpwrai iərmama. Mətə iəрман sə ramiri əpnəpen nīpran ramo noien ərəha riti ia nīpwran atukw.

¹⁹ Hiəukurən uə rekəm? Nīpwramiəha rəmwhen ia nimwə riti səvai Nənimwin Ikinan fwe ia reriməha. Kumwesən ruvei pehe Nənimwin naha m kímiaha. Nənə ripko mhə səkímiaha atukw a nə nīpwramiəha.

²⁰ Kumwesən rinərəku raka kímiaha ia nərəkuien riti rəknekin. Ro pen tihaməkeikei mhəuvehi utə nəghi Kumwesən ia nəfe hiamo ia nīpwramiəha.

7

Nərsien

¹ Ia nīkaren səvai nəresien me naha hiamərai mhərhi pehe miou. Ramasan mə iəрман riti trəpwəh nīriien pran.

² Mətə nəрман mine nīpran kamhəiri əpnəpen pik irəha me ro pen ramasan mə iəрман riti traməkeikei miri pran riti səvənhi, nənə pran riti traməkeikei mesi pen iəрман riti səvənhi.

³ Iærman tramækeikei mapri irau pran sævænhi trini minuæ pran rokeikei, nænæ pran tramækeikei mapri irau iærman sævænhi trini minuæ iærman rokeikei.

⁴ Iakani iamînhi iræ ti næri næ mæ pran ræpwæh nærimænu atukwien ia nipwran, mætæ iærman sævænhi ramærimænu iræ. Ræmwhen a mwi iærman in ræpwæh nærimænu atukwien ia nipwran, mætæ pran sævænhi ramærimænu iræ.

⁵ Ripkamasan mhæ mæ pran uæ iærman rehekir ti nipwran trini minuæ riti rokeikei. Mætæ trini minuæ irau pæri krouæseni mæ trouæpwæh napri pæriien næpin ouihî a ti næfwakiiien, nænæ ramasan a. Mætæ irau trouækeikei rouvehe rouapri pæri mwi kamo rimæru ti Setan mæ tro irau kroumwei ia næræhæien ti næri næ mæ irau kroupkiskai mhæ.

⁶ Nægkiariien næha iakini mæ, "Trouæpwæh napri pæriien næpin ouihî a ti næfwakiiien," ramaræ a ia kimiaha mæ tihou uæ tihæpwæh noien, ripko mhæ loa riti.

⁷ Iakregi mæ ko nærmama me pam hæmwhen a ia nirak, sæiou pran riwæn, ramasan, mætæ Kumwesæn ræpwæh nuvei penien niskaiien m nærmama me pam mæ tuharææpa. Riti rauvehi niskaiien mæ tro iamînhi iræ, riti mwi mæ tro iamînha iræ.

⁸ Nærmama sæmæme hæpkaræ pæri mhæ mine sæmæme nærman uæ nipran me sævænraha hæuvamhæ raka, iakani mæ ramasan mæ iræha tuhæpwæh naræ pæriien ræmwhen a ia nirak.

⁹ Mætæ trini minuæ ræknekin ti niræha mæ tuhavæn ia suatuk atukwatukw nænæ ramasan mæ iræha tuhamækeikei mharæ pæri pwæh iærman rerin ræpwæh nevæn pikien ia pran, pran rerin ræpwæh nevæn pikien ia iærman.

¹⁰ Nærmama me sæmæme kamharæ pæri, iakani pehe tukumiaha i, ripko mhæ nægkiariien sæiou mætæ sævæi Iærimænu sækitaha, mæ pran træpwæh næpwæhien iærman sævænhi.

¹¹ Mætæ trini minuæ pran ræpwæh iærman sævænhi, in træpwæh mwi naræ pæriien irau iærman riti mwi, mætæ mæ ræfo in trirærig pen a mwi ti iærman sævænhi. Nænæ iærman træpwæh næpwæhien pran sævænhi.

¹² Trini minuæ piævtaha riti pran sævænhi ripkhatætæ mhæ ia Kristo, mætæ ræseni mæ trouaræ irau iærman næha, iærman træpwæh næpwæhien præn næha. Nægkiariien i iakani ripko mhæ sæiou mætæ sævæi Iærimænu sækitaha.

¹³ Trini minuæ pran riti sævænhi iærman ræpwæh nahatætæien ia Kristo, mætæ ræseni mæ trouaræ irau præn næha, præn næha træpwæh næpwæhien in.

¹⁴ Kimiaha hiækuran. Iærman sæ ripkhatætæ mhæ ia Kristo, nahatætæien sævæi pran sævænhi rino raka iærman næha ruvehe mæmwhen ia nari riti kinæmri æpæ ro ikinan i sævæi Kumwesæn. Nænæ pran sæ ripkhatætæ mhæ ia Kristo, nahatætæien sævæi iærman sævænhi rino raka præn næha ruvehe mæmwhen ia nari riti kinæmri æpæ ro ikinan i sævæi Kumwesæn. Mæ ripko mhæ iamînhi iræ nækwærhakwærha me sævænrau tuhæmkemik ia næmri Kumwesæn, mætæ tækwætækwuni iræha hæuvæuvehe mhæno ikinan i.

¹⁵ Mætæ trini minuæ sæ næha ripkhatætæ mhæ ia Kristo rokeikei mæ irau trouæpwæh irau me, pwæh ro iamînhi iræ. Piævtaha riti uæ kitirimætaha riti nari riti mwi riwæn rærihi irau pran uæ iærman sæ rinæpwæh in iamînha iræ. Mætæ Kumwesæn rinækwein kitaha mæ tsaræ ia næmærinuuen.

¹⁶ Ik pran sæ ikamahatætæ ia Kristo, tikæfukuræn? Rosi tikuvehimiru iærman sæim uæ? Nænæ ik iærman sæ ikamahatætæ ia Kristo, tikæfukuræn? Rosi tikuvehimiru pran sæim uæ?

¹⁷ Mætæ næri kuatia i mæ pwæh kimiaha kuatia kuatia tihamaræ ia naræien sæ Iærimænu sækitaha rimæuvei pehe m kimiaha fwe kupwæn sæ hiænamaræ iræ ia næpin næha in rinækwein ia kimiaha. In i nævæhagien sæiou iakæuvei pen m nakalasia me pam.

¹⁸ Kimiaha sæmæme kuvæuvehi raka ninhum m kimiaha fwe kupwæn, kuriræ Kumwesæn rækwein ia kimiaha, rærhæ mæ ipwet mine hiæmæmwur mæ tihamærkwafæ noien næha kino m kimiaha. Kimiaha sæmæme kæpwæh nuvehiiien ninhum m kimiaha fwe kupwæn, kuriræ Kumwesæn rækwein kimiaha, rærhæ mæ ipwet mine tihæuvæn mæ tukuvehi ninhum m kimiaha.

¹⁹ Iakani iamînhi iræ ti næri næ mæ ro næri æuær a iræ mæ kuvehi ninhum m iærmana uæ kæpwæh nuvehiiien, mætæ næri anan riti in i tsamækeikei mhæ nægkiariien me sævæi Kumwesæn.

²⁰ Kimiaha kuatia kuatia tihamækeikei mharæ a ia naræien sæ hiænamaræ iræ fwe kupwæn ia næpin næha Kumwesæn rinækwein ia kimiaha.

²¹ Trini minuæ ik slef riti næpin Kumwesæn rækwein ik, tikæpwæh nætærig pikien. Mætæ trini minuæ ikukuræn suatuk sæ tukifi nari ia niram, ikesi pen.

²² Kimiaha hiækuran. Trini minuæ Iærimænu rækwein ia iærmana riti sæ in slef, iærmana næha ræmwhen ia iærmana riti kuvæfi raka raka nari iræ in sævæi Iærimænu. Ia noien a mwi

nəha, trini minuə İərimənu rəkwein ia iərmama riti sə ripko mhə in slef, iərmama nəha in slef riti səvai Kristo.

²³ Kumwesən rinəroku raka kimiaha ia nəəkuien riti nənimen rəknekin. Ro pen tihəpwəh nuveheien mhə kimiaha slef me səvai nərmama.

²⁴ Piak me, nəfe narsien kimiaha kuatia kuatia hiənamarə irə fwe kupwən ia nəpin nəha Kumwesən rinəkwein ia kimiaha, ramasan mə tihamarə a irə kimiaha Kumwesən.

²⁵ Ia nəkaren səvai nəresien nəha mə rəfo ia nəkur vi me səməme həpkarə pəri mhə ihi, iou iapkuvehi atukwatukw mhə nəgkiariien riti ti İərimənu səkitaha. Mətə takini nətərigien səiou, nənə ti nəri nə mə İərimənu səkitaha rinapi pik tukw iou, ro pen hiəkurən niniien nipiərhienien ia nəfe takini.

²⁶ Ia nətəien səiou, ti nəri nə mə kitaha samarə ia nəpin əknekin ipwet mine, ramasan mə iərmama riti tramarə a iaminih i irə mamevən.

²⁷ Ik iərmama sə ikinarə pəri raka kimirau pran, tikəpwəh neitehiien narəien səim. Nənə ik iərmama sə ikəpwəh ihi nara pəriien kimirau pran, tikəpwəh nətuiuien pran riti səim.

²⁸ Mətə trini minuə ikuə tikarə pəri kimirau pran, ipko mhə noien ərəha. Nənə trini minuə pran vi riti rinuə trarə pəri irau iərman, in ripko mhə noien ərəha. Mətə nərmama səməme kamho iaminih i irə tuhəregi nəmisəien ia təkure tiprənə i, nənə iakəpwəh noikeikeien mə tihəregi nəmisəien me nəha.

²⁹ Piak me, in i nipwrai nəgkiariien səiou. Nəpin səvai tiprənə i ruvəuvehe muvəkəkwa. Ro pen ipwet mine muvehe mamevən nərman me səvənraha me fwe nipran me tuhamarə rəmwhen mə nipran me səvənraha me həiwən.

³⁰ Nərmama səməme rerinraha rəpou, irəha tuhamarə rəmwhen mə rerinraha rəpwəh nəpouien. Nərmama səməme rerinraha ragien, irəha tuhamarə rəmwhen mə rerinraha rəpwəh nagienien. Nərmama səməme kamhəuvehi nəmri narimnari me, irəha tuhamarə rəmwhen mə ripko mhə səvənraha.

³¹ Nərmama səməme kamho narimnari me səvai tiprənə i, irəha tuhamarə rəmwhen mə narimnari me nəha ripko mhə nimiruien ihi səvənraha. Iakani iaminih i irə ti nəri nə mə tiprənə i səvai təkwtəkwwuni mine rinauvehe triwən.

³² Nənə iakokeikei mə tihəpwəh nətərig pikien ti nari riti səvai tiprənə i. İərman səvənhi pran riwən, in ramətərig pik ti narimnari me səvai İərimənu mə trəfo mo reri İərimənu ragien.

³³ Mətə iərman səvənhi fwe pran in ramətərig pik ti narimnari me səvai tiprənə mə trəfo mo reri pran səvənhi ragien.

³⁴ Nənə nətərigien səvənhi ro kəru. Rəmwhen a mw i pran səvənhi iərman riwən, uə pran vi, in ramətərig pik ti narimnari me səvai İərimənu mə in trəfo marei ti İərimənu səkitaha ia nipwran mine nənimwin. Mətə pran səvənhi fwe iərman, in ramətərig pik ti narimnari me səvai tiprənə mə trəfo mo reri iərman səvənhi ragien.

³⁵ Iapkini pehe mhə nəgkiariien me i mə takərkouani pehe nəkwus ia kimiaha, mətə iakani ti namasanien səkimiaha. Iakokeikei mə tiharə ia noien atukwatukw, mamho tukwini nari m İərimənu səkitaha, mhə a nətərigien səkimiaha irə kuatia.

³⁶ Mətə trini minuə iərman riti mine pran vi riti kimərfi irau mə trouarə pəri, nənə iərman rini mə trouəpwəh pəpim, mətə rerin rirhi mə ripko mhə noien atukwatukw ia prən nəha, nənə trini minuə prən nəha rarə amasan a meste nuk me nepwin, nənə iərman rerin rirhi mə traməkeikei miri prən nəha, nənə ramasan a, in rukurən niriiien. In ripko mhə noien ərəha. Ramasan mə irau trouarə pəri.^a

³⁷ Mətə mə iərman nəha rəpwəh noikeikeien mə trarə pəri irau prən vi nəha kimərfi mə səvənhi, iərmama riti riwən sə raməkeikei min mə trəpwəh niriiien prən nəha, mətə in nə nətərigien atukw a səvənhi, iərman nəha in mw i ro noien amasan.

³⁸ Ro iaminih i irə iərman sə riri pran vi səvənhi, in ramo noien amasan. Nənə iərman sə ripkiri mhə pran in ramo noien amasan məpi raka.

³⁹ Pran sə rinerə raka kinərkwi tərini irau iərman səvənhi nəpin iərman səvənhi ramiru. Mətə trini minuə iərman səvənhi ruvəmhə, kifi nari irə rukurən nesi penien iərman riti

7:25: 1Tim 1:12-13 **7:28:** Luk 21:33 **7:29:** Rom 13:11 **7:31:** 1Jon 2:17 ^a **7:36:** Suatuk riti mw i ti nuvsiniien nəgkiariien i ia vas 36-38 ro iaminih i irə: "Trini minuə iərman riti ia nətərigien səvənhi rətə mə ripkatukwatukw mhə mə trəkwtəmhiri əknekin prən ouih i səvənhi, nənə mətə mə nuk səvai pran ouih i vi nəha rinəmwhen raka, nənə iərman nəha riregi rəmwhen mə in trevən merə, ramasan mə tro rəmwhen sə rokeikei, maraka irə pwəh revən merə. Mə ro ianha irə ripko mhə noien ərəha. Mətə iərman sə nətərigien səvənhi riskai, nari riti ripkəkeikei mhə min, rinətərig raka irə fwe ia rerin mə trəkwtəmhiri əknekin prən ouih i vi nəha səvənhi məpwəh nəsenien mə trevən merə, iərmama nəha in mw i ramo noien amasan. Ro iaminih i irə, iərman sə ruvei pen prən ouih i vi səvənhi mə trevən merə, in ramo noien amasan. Nənə iərman sə rəkwtəmhiri əknekin prən ouih i vi səvənhi mə trəpwəh nevanien merə, in ramo noien amasan məpi raka.

7:39: Rom 7:2-3

mwi sɛ in rokeikei, mɛtɛ nari kwatia in tramɛkeikei mesi pen iɛrman riti sɛ ramahatɛtɛ ia Iɛrimɛnu sɛkitaha.

⁴⁰ Mɛtɛ ia nɛtɛrigien sɛiou trini minuɛ in ramarɛ a iamɛnhi irɛ mine mɛpɔwɛh nesi penien iɛrman riti mwi rerin tragien. Rerik rirhi mɛ Nɛnimwin sɛvɛi Kumwesɛn ruvei pehe nɛtɛrigien nɛha miou.

8

Nɛveginien i kauvei pen m nɛnimwi nari me sɛmɛme kamɛfwaki pen minraha

¹ Ia nɛkaren sɛvɛi nɛveginien i kauvei pen m nɛnimwi nari me sɛmɛme kamɛfwaki pen minraha, kitaha sɛukurɛn mɛ kitaha pam samɛuvehi nukurɛnien. Nukurɛnien in nari riti sɛ iɛrmama ramɛfiɛutɛ in tukwe, mɛtɛ nokeikeien raurvɛhɛkin iɛrmama ruvehe mautɛ.

² Trini minuɛ iɛrmama riti rerin ramrhi mɛ rukurɛn pik nari, in ripkukurɛn anan mhɛ narimnari me sɛmɛme in tramɛkeikei mukurɛn.

³ Mɛtɛ trini minuɛ iɛrmama riti rokeikei Kumwesɛn, Kumwesɛn rukurɛn in.

⁴ Rɛfo ia nɛveginien i kauvei pen m nɛnimwi nari me sɛmɛme kamɛfwaki pen minraha? Ko sani nɛveginien me nɛha uɛ rekɛm? Kitaha sɛukurɛn mɛ nɛnimwi nari sɛ kamɛfwaki pen min ramahatɛn pen nipwrai nari riti sɛ ripkimiru mhɛ. Sɛukurɛn mwi mɛ Kumwesɛn riti mwi riwɛn mɛtɛ kwatia a.

⁵ Mɛtɛ kumwesɛn eikuɛ me i kamini mɛ kamharɛ ia neiai mine ia tɛkure tiprɛnɛ i ko kamharɛ pɛrhien ko rɛfo? Nipɛrhienien i mɛ kamini mɛ “kumwesɛn me” mine “iɛrimɛnu me” irɛha hɛpik,

⁶ mɛtɛ tukutaha i, sɛkitaha Kumwesɛn kwatia a, Tata Kumwesɛn. In nukune narimnari me pam. Ro iamɛnhi irɛ nimiruien sɛkitaha sɛvɛnhi. Iɛrimɛnu sɛkitaha kwatia a, Iesu Kristo. Narimnari me pam hɛuku pen irɛ mharɛ. Ro iamɛnhi irɛ nimiruien sɛkitaha ruku pen tukwe.

⁷ Mɛtɛ nɛrmama pam hɛpkukurɛn amasan mhɛ nɛri nɛha. Nɛrmama nepwin nɛha ikin irɛha hɛnamɛfwaki pik m nɛnimwi nari me fwe kupwɛn. Ro pen ipwet mine nɛpin hani nɛveginien i kauvei pen m nɛnimwi nari me sɛmɛme kamɛfwaki pen minraha, rerinraha rirhi mɛ hamɛsiai ihi nɛnimwi nari me nɛha. Irɛha hɛregi pen ia nirɛha mɛ hɛno noien ɛrɛha ti nɛri nɛ mɛ nahatɛtɛien sɛvɛnraha ripkiskai mhɛ.

⁸ Mɛtɛ nɛveginien ko ripkuvehi mhɛ kitaha sɛuvehe ipaka ti Kumwesɛn. Sani uɛ sɛpkani mhɛ ro nari auɛr a irɛ.

⁹ Kuvɛfi raka nari ia kimiaha hiɛukurɛn nɛnien nɛveginien me nɛha, mɛtɛ tihamɛkeikei a mhɛtɛni amasan tukwe. Rɛrɛha mɛ noien sɛkimiaha tro nɛrmama sɛmɛme nahatɛtɛien sɛvɛnraha ripkiskai mhɛ hɛmwei ia noien ɛrɛha.

¹⁰ Ik sɛ ikukurɛn mɛ ikukurɛn nɛnien nɛveginien i kauvei pen m nɛnimwi nari sɛ kamɛfwaki pen min. Trini minuɛ iɛrmama riti nahatɛtɛien sɛvɛnhi ripkiskai mhɛ rɛtoni ikamɛni nɛveginien me nɛha, truvi mwi in rɛni rino noien ɛrɛha.

¹¹ Trini minuɛ iko iamɛnha irɛ, nukurɛnien nɛha sɛim trouraha iɛrmama i nahatɛtɛien sɛvɛnhi ripkiskai mhɛ, in piɛvtaha riti sɛ Kristo rimamhɛ tukwe.

¹² Ia suatuk nɛha kimiaha hiamo noien ɛrɛha ia Kristo ti nɛri nɛ mɛ hiamo noien ɛrɛha ia piɛvtaha me. Rɛmwhen hiamo noien riti mamhɛuɛsi irɛha irɛ nɛpin nahatɛtɛien sɛvɛnraha ripkiskai mhɛ.

¹³ Ro iamɛnhi irɛ trini minuɛ nɛveginien riti sɛ iakamɛni ramo piak mɛ trimwei ia nɛrɛhɛien, ramasan mɛ takɛpɔwɛh nɛnien mwi nɛveginien nɛha nɛpin riti mɛ in trɛpɔwɛh nimweien.

9

Pol ramɛgkiari m nɛrmama me sɛmɛme kamhɛkiri noien sɛvɛnhi mɛ rɛpɔwɛh nɛmwhenien

¹ Iou iɛrmama riti sɛ iakukurɛn noien nɛfe iakokeikei uɛ rekɛm? Ouɛh! Iou aposol riti uɛ rekɛm? Ouɛh! Iou iakinatoni Iesu Iɛrimɛnu sɛkitaha ia nɛnimek uɛ rekɛm? Ouɛh! Kimiaha nɛ kwɛnkwai wok me sɛiou sɛ iakamo tukwini m Iɛrimɛnu sɛkitaha uɛ rekɛm? Ouɛh!

² Rosi nɛrmama nepwin kamhɛtoni iou mɛ ko mhɛ iou aposol, mɛtɛ kimiaha ko hiɛpkɛtɛ mhɛ iamɛnha irɛ. Nimiruien sɛkimiaha sɛ hiamɛuvehe mho kwatia kimiaha Iɛrimɛnu sɛkitaha ramahatɛn pen mɛ iou aposol pɛrhien riti.

³ In i nɛgkiariien sɛiou takini pen ti nɛrmama me i sɛmɛme kamhɛkiri noien sɛiou mɛ rɛpɔwɛh nɛmwhenien.

⁴ Kimiaha hiamani mā ripkatukwatukw mhā mā tihāuvei pehe nāveginien mine nāri kamānimwi m kimaha ti wok sākimaha, mātā ratukwatukw a mā tihāuvei pehe narimnari me nāha.

⁵ Kimiaha hiamani mā ripkatukwatukw mhā mā ia navānien sākimaha tahāri nipran me sākimaha hākuriā ia kimaha rāmwhen ia aposol me nepwin mwi mine piāvi Iārimānu sākitahe me mine Pita kamho, mātā ratukwatukw a mā kimaha taho iamihā irā.

⁶ Uā rāfo, rosi rerimāia rirhi mā iou mine Panapas kimrau ēpa trouākeikei rauo atukw wok ti narāien sākimrau? Nātārigien nāha ripkatukwatukw mhā.

⁷ Sin ramo iaruagān in mātā rāpwāh nokeikeien mā tukāraku in irā? Uā sin ramāmhū mātā ripkūvehi mhā nāveginien riti sēnāni ia nāmhiēn nāha? Uā sin ramākwāni nārimiru me mātā rāpwāh ihi nānien riti?

⁸ Rerimāia rirhi mā narimnari me sāmame iakamāgkiari irā hamāuku pen a ia nātārigien sāvai iārmama? Rekām! Loa rani a nari kuatia.

⁹ Kimārai pen nāgkiariien ia Loa sāvai Moses rani mā, “Tihāpwāh nārihi tārinien tārhui kau nāpin rameivā testesi kwānuni wit mā tekīn trier raka.” Rāfo, Kumwesān rerin ramrhi a kau me,

¹⁰ uā in rini nāgkiariien nāha rerin ramrhi mwi kitaha? Ouāh, kimārai nāgkiariien nāha tukutaha. Iakani iamihā irā ti nāri nā mā nārmama sāmame hamākupwān mhāmhū ia nāmhiēn, nānā sāmame hākuriā mhāvān ia nāmhiēn nāha, nātārigien sāvānraha kuatia a mā tuhāuvehi nāveginien ia nāmhiēn nāha.

¹¹ Ia wok sākimaha kimaha iahāmwhen ia iārmama riti rināpwei nuni nari ia nāmhiēn. Nāmhiēn nāha in nā kimiaha. Nāri sē iahānāpwei in nā narimnari me sāmame tuhasitu ia nānimwimāia. Ro iamihā irā ratukwatukw mā kimiaha tihāuvei pehe narimnari me tuhasitu ia nipwramaha. Noien nāha rāmwhen ia iārmama sē ramesi kwānkwai nari ia nāmhiēn sē rimāsese tukwe.

¹² Rosi nārmama ēpa me nepwin hākuriān nāresien nāveginien tukumiaha nānā ratukwatukw a ti nāri nā mā irāha kamhasitu ia kimiaha, mamho wok sāvai Kumwesān. Mātā rāfo ia kimaha? Nāresien sākimaha ratukwatukw anan māpi raka irāha.

Mātā kimaha iahāpko mhā ia kimiaha rāmwhen mā kimaha iahākuriān noien. Kimaha iahāpwāh nokeikeien mā taho nari riti rāsīsāg ia nāgkiariien amasan sāvai Kristo. Ro pen nāfe nari sē ripam rauvehe tukumaha mātā iahāmāvrani.

¹³ Hiākurān uā rekām? Nārmama sāmame kamho wok ia nimwā sāvai Kumwesān hamāuvehi nāveginien sāvānraha ia nimwā nāha. Nānā sāmame kamhāvi netā ia nifātā, irāha kamhāni nipārpāri nārimiru me i sāmame kamhousi āpune irāha mamhāuvei pen m Kumwesān.

¹⁴ Ia suatuk kuatia Iārimānu sākitahe rimāni nākwan mā nārmama sāmame kamhāni irapw nāgkiariien amasan sāvānhi, nārmama me nāha sāmame kamhāregi irāha tuhamākeikei mhāuvei pen narimnari me sāvai narāien sāvānraha.

¹⁵ Mātā iou iapko anan mhā narimnari me nāha ratukwatukw a mā tako. Nānā nākukuā i iakamārai tākwātākwuni iapkrāi mhā mā takāres nārākuīen sē ro iamihā irā. Iakamāgkiari ārpwi kwopti mā iakani irapw nāgkiariien amasan kipkāraku mhā iou irā. Nānā iakāpwāh nokeikei anānien mā takesi pen suatuk ēpa. Nemhāien ramasan māpi raka suatuk ēpa.

¹⁶ Trini minū iakamāvisau irapw nāgkiariien amasan sāvai Kristo, takāgkiari ārpwi ti nāfe? Kināmri pehe wok nāha ia rāgik takamākeikei mo. Aueh nāmīsāien asori truvehe tukw iou trini minū iakāpwāh nāvisau irapwien nāgkiariien amasan nāha!

¹⁷ Trini minū iou iakimārfi wok i mā tako, nānā ratukwatukw a mā takūvehi nārākuīen irā. Mātā in Kumwesān sē rimārfi iou māmri wok i ia rāgik, nānā ro pen takamākeikei mo.

¹⁸ Nānā nāfe nāha nārākuīen sāvai? In i mā iakamāvisau irapw nāgkiariien amasan sāvai Kristo mauve pen auā a m nārmama irāha hāpwāh nārākuīen iou irā. Ratukwatukw a mā takūvehi nārākuīen irā, mātā iou iakāpwāh.

¹⁹ Nipārhienien iārmama riti ripkārāimānu mhā ia nirak, mātā iou iakimāuvehi irapw atukw iou mā iou iārmama riti sē iakamo tukwini nari m nārmama me pam mā takūvi pehe nārmama hāpik hāuvehe ti Kristo.

²⁰ Nāpin iakāvān kimaha nākur Isrel, iakuvehe māmwhen ia nirāha mā takūvi pehe irāha hāuvehe ti Kristo. Irāha kamharā tegin Loa sāvai Moses, ro pen nāpin iakāvān kimaha minraha iakuvehe māmwhen ia nirāha. Nipārhienien i iou iapkarā tegin mhā Loa sāvai Moses, mātā iakuvehe māmwhen ia nirāha mā takūvi pehe irāha hāuvehe ti Kristo.

²¹ Nāpin iakāvān kimaha nārmama ripko mhā irāha nākur Isrel, hāpkuvehi mhā Loa nāha,

9:4: Luk 10:8, 1Kor 9:13-14 9:5: Jon 1:42 9:9: Dut 25:4, 1Tim 5:18 9:10: 2Tim 2:6 9:11: Rom 15:27

9:12: Wok Me 20:34-35, 2Kor 11:9, 1Kor 13:7 9:13: Nam 18:8,31, Dut 18:1-3 9:14: Mat 10:10, Luk 10:7, Kal 6:6

9:15: Wok Me 18:3 9:16: Jer 20:9 9:17: 1Kor 4:1 9:19: Mat 20:26-27 9:20: Wok Me 21:20-26 9:21:

iakuvehe mæmwhen ia niræha. Mætæ iakæpwæh nærarkiien Loa sævæi Kumwesæn, rekæm. Iakamaræ tegin Loa sævæi Kristo. Iakamo iamînhi iræ mæ takuvi pehe iræha hæuvehe ti Kristo.

²² Næpîn iakavæn kimaha nærmama nahatætæien sævænraha ræpwæh niskaiien, iakuvehe mæmwhen ia niræha, mæ takuvi pehe iræha hæuvehe ti Kristo. Nærmama me pam noien sævænraha sæpæmsæpæ, mætæ næpîn iakavæn kimaha minraha iakuvehe mæmwhen ia niræha, mæ ia suatuk me pam takuvi pehe nepwin hæuvehe ti Kristo.

²³ Iakamo iamînhi iræ ti nægkiariien amasan sævæi Kristo, mæ iou mwi takuvehi namasaniien me sëmæme hæuku pen ia nægkiariien amasan næha.

²⁴ Hiæukuræn uæ rekæm? Ia nauuien, nærmama me pam hamaiu, mætæ kuatia a trævænhi nærmama me pam kuvei pen nærækuuien min. Nænæ ramasan mæ tihæiu ia noien sævæi nauuien mæ tihæuvehi nærækuuien næha.

²⁵ Nærmama me pam sëmæme kamhæiu, ia narimnari me pam kamho tuhamækeikei mhærei tukwe. Iræha kamho mæ tuhæuvehi nærækuuien sæ triwæn, mætæ kitaha samo mæ tsæuvehi nærækuuien sæ ramaræ rerin.

²⁶ Ro iamînhi iræ, ræmwhen ia nauuien, iou iapkaui æpnæpen mhæ. Nænæ ræmwhen ia iærmama sæ ramæruui iærmama, iou iapkarquai mhæ ræmwhen ia iærmama sæ ramæruui kwænman.

²⁷ Mætæ iakamo namisæien m nipwrak mæ nipwrak truvehe miskai mo ræmwhen sæ iakokeikei. Iakamo iamînhi iræ kamo næpîn iakinævisau raka m nærmama mæ tuhæuvehe mhæiu ia nauuien næha, mætæ kuriræ iræ iakæruui natuakæmien me sævæi nauuien næha nænæ kærarki iou ia nauuien.

10

Noien sævæi nækur Isrel fwe kupwæn træsuaþwiri kitaha

¹ Piak me, iakokeikei mæ tihæukuræn mæ næpîn kaha kupwæn me sækimaha hæmaier fwe Ijip, iræha pam havæn tegin næpuæ riti. Iræha pam hæpi simwin ia tæsi ærueræv.

² Ia næpuæ næha mine tæsi Kumwesæn ro paptæes ia niræha pam mæ iræha nærmama me sævæi Moses.

³ Iræha pam hani næveginien kuatia a sæ Kumwesæn ruvei pen minraha.

⁴ Iræha pam hænimwi nui kuatia a sæ Kumwesæn ruvei pen minraha. Iræha hamænimwi nui ia kæpwier sævænhi sæ rakuriræ ia niræha, nænæ kæpwier næha in Kristo.

⁵ Iræha pam hæno iamînha iræ, mætæ Kumwesæn rerin ripkagien mhæ ti niræha hæpik, ro pen iræha hemhæ æpnæpen a fwe ia kwopun akwesakwes.

⁶ Narimnari me næha hæmwhen ia nimtæien me sëmæme tuhsuaþwiri kitaha. Ræraha mæ kitaha tsøkeikei noien æraha me ræmwhen iræha hænamo fwe kupwæn.

⁷ Ræraha mæ kitaha tsæfwaki m nænimwi nari me ræmwhen iræha nepwin hænamo fwe kupwæn. Ræmwhen ia nægkiariien i kimærai pen ia Nækukuæ Ikinan rani mæ, "Nærmama me næha iræha hækure mhani nari, mhænimwi, kuriræ iræ hæskæmter mamhotanis."

⁸ Ræraha mæ kitaha tsæiri æpnæpen nipran ræmwhen iræha nepwin hænamo fwe kupwæn, nænæ iræha pam twenti-tri-tæosen hæmamhæ ia næpîn kuatia a.

⁹ Ræraha mæ kitaha tseipweipwi Iærimænu sækitaha^a ræmwhen iræha me nepwin hænamo fwe kupwæn, nænæ snek me hahi æpune iræha.

¹⁰ Ræraha mæ kitaha tsægkiari ægkiari mhæni æraha Kumwesæn ræmwhen iræha me nepwin hænamo fwe kupwæn, nænæ ægelo sæ ramousi æpune iærmama rousi æpune iræha.

¹¹ Narimnari me næha hæier pehe ia nærmama me næha fwe kupwæn mhæmwhen ia nimtæien riti tukunraha, mætæ kimærai pen ia nækukuæ mæ trævæhag m kitaha nærmama me i sëmæme samaræ tækwækwuni næpîn sampam rinæuvehe ipaka.

¹² Ro iamînhi iræ iærmama sæ rerin ramrhi mæ ramærer æknekîn tramækeikei mamæsiari kamo in mwi rimwei ia noien æraha me næha.

¹³ Narimnari me næha sëmæme kamhæuvehe ia nimiruuien sækimiaha mæ tuhætæ sas ia nahatætæien sækimiaha kamhæuvæn ti nærmama me pam. Mætæ næpîn me pam Kumwesæn ramo nægkiariien sævænhi, nænæ in tripkæseni mhæ narimnari me næha hæuvehe mhæskai ia nimiruuien sækimiaha mhæpi raka niskaiien sækimiaha. Mætæ næpîn narimnari me næha tuhæuvehe ia nimiruuien sækimiaha, Kumwesæn tro suatuk riti mæ hiæukuræn nuvehiien nærerien sækimiaha mæ narimnari me næha tuhæpwæh noien kimiaha hiæmwei ia noien æraha.

9:22: 2Kor 11:29, Rom 11:14

9:25: Fil 3:14, 2Tim 4:7-8, 2Tim 2:4-5, Jem 1:12, 1Tes 5:4

9:27: Rom 8:13, 13:14

10:1: Eks 13:21-22, Eks 14:22-29

10:1: Eks 13:20-21, Sam 105:39

10:3: Eks 16:35

10:4: Eks 17:6, Nam 20:11

10:4: Nam 20:2-17

10:5: Nam 14:26-30, Hip 3:17, Jul 5

10:6: 1Kor 10:11, Nam 11:4,34

10:7: Eks 32:6

10:8:

Nam 25:1-9

10:9: Nam 21:5-6

^a 10:9: Uæ "Ræraha mæ kitaha tseipweipwi Kristo."

10:10: Nam 16:41-49, Hip

3:11,17

10:11: 1Kor 10:6, 1Tes 4:7

10:13: 1Kor 1:9

Nakalasia me tuhəpwəh nuveheien mho kuatia irəha nəremhə me

¹⁴ Ro iamnhi irə nərmama keikei me səiou, tiharaka mhəpwəh nevwəniēn ipaka mə tihəfwaki m nənimwi nari me.

¹⁵ Kimiaha nərmama səməme hiəukurən nari, tihəkiri ro nəgkiariēn səiou mə ramasan uə rərəha.

¹⁶ Kap amasan nəha saməgnəgini Kumwesən tukwe, nəpin kitaha sənimwi irə, səuvehe mho kuatia kitaha Kristo ia niten. Bred nəha saməkwsen, nəpin sani, səuvehe mho kuatia kitaha Kristo ia nipwran.

¹⁷ Kitaha səpik, mətə səmwhen a ia nipwrai iərmama kuatia, ti nəri nə mə bred kuatia a, nənə kitaha pam sani bred nəha.

¹⁸ Rerimiahā tramrhi ro nəkur Isrel. Irəha kamhani nusai nərimiru me nəha səməme kinousi əpune irəha kauvei pen m Kumwesən ia təkure nifatə. Ro pen irəha həuvehe mho kuatia ia noien nəha ho ia nifatə.

¹⁹ Nipwrai nəgkiariēn səiou rəfo irə? Ripko mhə nipwran i mə nəveginien i kauvei pen m nənimwi nari me səməme kaməfwaki pen minraha in nari riti uə nənimwi nari sə kaməfwaki pen min in nari riti, rekəm.

²⁰ Mətə nəgkiariēn səiou nipwran in i mə nəpin nərmama kamhousi əpune nərimiru me mamhəuvei pen m nənimwi nari me səməme kaməfwaki pen minraha, irəha kamhəuvei pen m nəremhə me mhəpkuvei pen mhə m Kumwesən. Nənə iakəpwəh nokeikeiēn mə tihəuvehe mho kuatia kimiaha nəremhə me.

²¹ Kimiaha ko hiəpkənimwi mhə ia kap səvəi Iərimənu səkitaha irau kap səvəi nəremhə me. Kimiaha ko hiəpkəkure mhə mhani nari ia tepol səvəi Iərimənu səkitaha irau tepol səvəi nəremhə me.

²² Rərəha mə kitaha tsəkurirə nəremhə me mho Iərimənu səkitaha niemaha rəpi rəmwhen ia iərmān pran səvənhi revən ti iərməpə. Rərəha mə reritaha rirhi mə kitaha səskai mhəpi raka in.

Tiho narimnari me pam mhəuvehi utə nəghi Kumwesən

²³ Kamini mə, “Narimnari me pam ramasan a kitaha səukurən noien,” nipərhiēnien, mətə ripko mhə irəha pam tuhasitu. “Narimnari me pam ramasan a kitaha səukurən noien,” mətə ripko mhə irəha pam tuhəuvrhəkin iərmama ruvehe muta.

²⁴ Rərəha mə kimiaha riti trətui suatuk ti nasituiēn ia in əpa, mətə traməkēikei mətui mwi suatuk ti nasituiēn ia nərmama nepwin mwi.

²⁵ Nusai nərimiru me pam səməme kauvehi nənimen ia kwəpun kauvehi nəmri nusai nərimiru me ikin kimiaha hiəukurən nanien. Tihani mhəpwəh nəresien tukwe ia nətərigien səkimiaha mə hiamo noien ərəha uə rekəm.

²⁶ Tihəpwəh nəresien tukwe ti nəri nə mə Nəkukue Ikinan rani mə, “Tiprənə i mine narimnari me pam irə səvəi Iərimənu səkitaha.”

²⁷ Trini minuə iərmama riti sə ripkəhatətə mhə ia Kristo rəres ik mə tikevən mənī nari kimirau min fwe ia nimwə səvənhi, nənə rerim ragien mə tikevən, ikevən mənī a nəfe nəveginien truvei pehe mik, məpwəh nəresien tukwe ia nətərigien səim mə ikamo noien ərəha uə rekəm.

²⁸ Mətə tikəfo trini minuə kimirau iərmama nəha irauəni pəri nari, nənə in ruvei pehe nusai nərimiru riti mik, mini pehe tukw ik i ianhi mə, “Nusai nərimiru i kiməuvei pen m nənimwi nari riti sə kaməfwaki pen min”? Trini minuə iərmama nəha rini pui pehe nəri nəha mik iamnhi irə, ramasan mə rerim tramrhi iərmama nəha, mamrhi mwi nətərigien səvənhi.

²⁹ Trini minuə nətərigien səvənhi rətə mə ikaməni nusai nərimiru nəha mamsiai nənimwi nari sə kaməfwaki pen min, nənə tikəpwəh nəniēn, mətə rerim a trukurən mə ramasan a. Rosi iərmama riti trəres iamnhi irə mə, “Kuvəfi raka raka nari ia nīrak, mətə rəfo nətərigien səvəi iərməpə rəsīsəg iou mə takəpwəh noien rəmwhen sə iakəkeikei?”

³⁰ Trini minuə iakani tanak m Kumwesən ti nəveginien, rəfo kani ərəha iou ti nari riti sə iakuvəni raka tanak m Kumwesən tukwe?”

³¹ Nukune nəgkiariēn me pam nəha ro iamnhi irə. Nəfe tiho, uə nəfe nəveginien tihani, uə nəfe nari tihənimwi, tihaməkēikei mho ia noien sə rauvehi utə nəghi Kumwesən.

³² Tihəpwəh noien mə nəkur Isrel, uə nərmama ripko mhə irəha nəkur Isrel, uə nakalasia me səvəi Kumwesən ho rəmwhen ia iərmama riti sə rapəti mīmwei.

³³ Tiho noien naha rəmwhen ia noien səiou sə iakaməmwur mə tako reri nərmama me pam rağien ia noien me pam səməme iakamo. Iakamo iamihni irə ti nəri nə mə iapktəui atukw mhə namasanien səiou, mətə iakamətui namasanien səvəi nərmama həpik mə Kumwesən truvehimiru irəha.

11

¹ Kimiaha tihaməkeikei mhəuvnhi iou rəmwhen ia iou iakauvnhhi Kristo.

Nipran me tuhəfo irə nəpin nakalasia me housəsımwin irəha me ti nəfwakiien

² Iakaməgnəgini kimiaha ti nəri nə mə hiəpkenouenou mhə iou ia nəpin me, nənə mamhəkwtəmhiri noien me səməme iakinahatən kimiaha irə.

³ Mətə iakokeikei mə kimiaha tihəukurən mə kənkəpwə nərman me pam nə in nə Kristo, kənkəpwə pran nə in nə iərman səvənhi, nənə kənkəpwə Kristo nə in nə Kumwesən.

⁴ Trini minuə iərman riti ruvegi kənkəpwə maməfwaki uə mani irapw nəgkiariien sə Kumwesən rıməuvei pen min, ramo auris Kristo.

⁵ Mətə pran sə rəpwəh nuvegiien kənkəpwə maməfwaki uə rani irapw nəgkiariien sə Kumwesən rıməuvei pen min, in ramo auris iərman səvənhi. Noien naha rəmwhen mə kinəkhi nukwəne pran naha rıpwia.

⁶ Trini minuə pran riti rəpwəh nokeikeiien mə ruvegi kənkəpwə iamihna irə ramasan mə trərai a nukwənen. Mətə ti nəri nə mə ro a naurisien mə pran trəkhi nımwai nukwənen uə tro kıpwia ia kənkəpwə, nənə ramasan mə trauegi a kənkəpwə.

⁷ Rəraha mə iərman riti ruvegi kənkəpwə ti nəri nə mə iərman in rəmwhen ia nənimwi nəri riti kamətə pen Kumwesən irə mine noien amasan səvəi Kumwesən irə. Mətə pran kamətə pen noien amasan səvəi iərman irə.

⁸ Ro iamihni irə ti nəri nə mə fwe kupwən Kumwesən rıpkuvehi mhə pran mo iərman irə, mətə in ruvehi iərman mo pran irə.

⁹ Nənə Kumwesən rəpwəh noien iərman mə in iasitu səvəi pran mətə rino pran mə in iasitu səvəi iərman.

¹⁰ Ro pen pran traməkeikei muvegi kənkəpwə mə nagelo me tuhətoni mə in ramsiai iərman səvənhi.

¹¹ Mətə tukutaha i səməuvehe mho kuatia kitaha Iərimənu səkitaha, pran ko rıpkə əpa mhə narimnari, nənə iərman mwi ko rıpkə əpa mhə narimnari, irau trouo pəri wok.

¹² Ro iamihni irə ti nəri nə mə fwe kupwən Kumwesən ruvehi iərman mo pran irə, mətə təkwtəkwuni iərman rətui pehe ia pran. Nənə narimnari me pam haməuku pen ti Kumwesən.

¹³ Həkiri ro nəri i mə pran sə raməfwaki m Kumwesən, məpwəh nuvegiien kənkəpwə, noien naha ratukwatukw uə rekəm?

¹⁴ Noien səkitaha nərmama ramahatən kimiaha ia nəri i takini uə rekəm? Iərman sə nukwənen rəpwəmwis ramo auris in,

¹⁵ mətə trini minuə pran riti nukwənen rəpwəmwis, rerin trağien tukwe, ti nəri nə mə Kumwesən rıməuvei pen nımwai nukwənen min mə trauegi kənkəpwə.

¹⁶ Mətə trini minuə iərmama riti rokeikei mə trəvisə ia noien naha iakani, nənə iou takini iamihni irə mə noien riti mwi riwən nakalasia me səvəi Kumwesən ia kwopun me hamo, mətə həmnəmwhen a.

Nəveginien ikinan

¹⁷ Ia nəgkiariien me i takini pehe tukumiaha naha təkwtəkwuni, tapkəgnəgini mhə kimiaha ti nəri nə mə nousəsımwinien səkimiaha rıpkasitu mhə ia kimiaha mətə ramouraha a kimiaha.

¹⁸ Nəri kiməkupwən kini pehe tukw iou i iakregi mə nəpin kimiaha nakalasia me hiamousəsımwin kimiaha me, nənə mamheitehieitehi kimiaha me. Nənə rerik rırihi mə nəgkiariien me naha nepwin ho nıpərhiienien,

¹⁹ ti nəri nə mə tihaməkeikei meitehieitehi kimiaha me nənə tukətə mə nisimə naha ia kimiaha kamho noien atukwatukw.

²⁰ Nəpin hiamousəsımwin kimiaha me mə tihani nəveginien ikinan səvəi Iərimənu səkitaha, rıpkə mhə nəveginien naha hiamani.

²¹ Iakani iamihni irə ti nəri nə mə kimiaha kuatia kuatia hiaməmwur ia nənien nəri. Kimiaha nepwin nukumhə ramahi irəha. Nepwin kamhənimwi nənimwiien skai mamhakəne.

²² Ræfo, rosi nimwæ me sækimiahā riwæn mæ tihækupwæn mhæuvæn mhævegin mhænīmwi fwe ikin uæ? Uæ ræfo, rosi hiamætæ æræha a nakalasia me sævai Kumwesæn, nænæ hiokeikei mæ tiho auris nærmama nautæ sævænraha riwæn uæ? Takafni pehe m kímiahā? Takægnægini kímiahā ti noien næha? Rekæm, ko iapækægægini mhæ kímiahā!

²³ Iou iakinahatæn raka kímiahā ia nægkiariien sæ Iærimænu sækitaha rimæuvei pehe miou. Iakini mæ ia næpin kuriræ kæseni pen Iesu Iærimænu sækitaha ia rægi nærmama sæmæme hamæmwæki in, in ruvehi bred,

²⁴ Mæfwaki mini vivi Kumwesæn tukwe, nænæ mækwsen, mini mæ, “In i nipwrak sæ takuvei pen tukumiahā. Kímiahā tihamækeikei mamho iaminih i ræ mæ rerimiahā ramrhi iou.”

²⁵ Ræmwhen a mwi næpin iræha hani raka nari, in ruvehi kap waen, mini mæ, “Kap i in i nægkiariien vi sævai Kumwesæn nitæk trærihi tærihi æknekin nægkiariien næha. Tihamaræ mamhæuvæn næpin tihamænīmwi ia kap i tihamækeikei mamho iaminih i ræ rerimiahā tramrhi iou.”

²⁶ Ro iaminih i ræ næpin hiani bred i, uæ hiamænīmwi kap waen i, hiamæni irapw nemhæien sævai Iærimænu sækitaha. Tihamo iaminih i ræ mamhæuvæn mhæste in truvehe mwi.

²⁷ Ro iaminih i ræ iærmama sæ ramæni bred uæ ramænīmwi kap waen i sævai Iærimænu sækitaha ia noien riti sæ ræpwæh natukwatukwien, in ramo noien æræha, mamō næri auæ a ia nipwrai Iærimænu sækitaha sæ ro ikinan i, mamō mwi næri auæ a ia niten sæ ro ikinan i.

²⁸ Ro pen iærmama riti tramækeikei mukupwæn mækiri atukw a noien sævænh i kuriræ ræni bred næha, mænīmwi kap waen næha.

²⁹ In tramækeikei mo iaminih i ræ ti næri næ mæ iærmama sæ ramæni bred næha, mamænīmwi kap waen næha, mætæ ripkætæ sas mhæ nipwrai Iærimænu sækitaha, in ravi pehe atukw a nærpwiniæn sæ Kumwesæn tro min ti noien æræha sævænh i.

³⁰ Næri næha rino mæ tækwtækwuni næha kímiahā hiæpik hiamæpou mamhemhæ iræ, nænæ kímiahā nepwin hæuvamhæ raka.

³¹ Mætæ trini minuæ kitaha sækupwæn mhækiri atukw a noien sækitaha kuriræ sani næveginien ikinan, Iærimænu sækitaha ko ræpwæh nærpwiniæn noien æræha sækitaha.

³² Næpin Iærimænu sækitaha rærpwin noien æræha sækitaha, in ramo mæ trækoui atukwatukw kitaha iræ, mæ næpin trærpwin noien æræha me sævai nærmama ia tiprænæ i, nænæ kitaha tsæpkuvehi mhæ nærpwiniæn næha kitaha minraha.

³³ Ro pen piak me, næpin hiousæsimin kímiahā me mæ tihani næveginien ikinan, tiheitenhi kímiahā me.

³⁴ Trini minuæ kímiahā riti nukumhæ rahi, ramasan mæ træni nari fwe imwæni, mæ næpin hiousæsimmwin kímiahā me, Kumwesæn træpwæh nærpwiniæn noien æræha sækimiahā.

Narimmari me nepwin mwi næha ikin ia noien næha, mætæ takuvei pehe nægkiariien tukwe næpin takuvehe.

12

Niskaiien me sæmæme Nænīmwin sævai Kumwesæn rauvei pehe

¹ Ia nikaren sævai niskaiien me sæmæme Nænīmwin sævai Kumwesæn rauvei pehe, piak me, iakokeikei mæ kímiahā tihamækeikei mhæukuræn.

² Kímiahā hiæukuræn mæ fwe kupwæn, næpin hiæpkahatætæ mhæ ihi ia Kristo, nari riti ruvi pen kímiahā mæ tihæfwaki m nænīmwi nari me sæmæme hæpkægkiari mhæ, mætæ hiamæuvæn a.

³ Ro pen iakokeikei mæ kímiahā tihæukuræn. Iærmama sæ Nænīmwin sævai Kumwesæn ramiri in ko ripkini mhæ mæ “Iesu in ræ ræha.” Nænæ iærmama sæ Nænīmwin Ikinan ræpwæh nirriæn in, ko in ræpwæh niniiæn mæ “Iesu in Iærimænu.”

⁴ Kitaha samæuvehi niskaiien me sæpæmsæpæ, mætæ Nænīmwin i sævai Kumwesæn sæ rauvei pehe niskaiien me næha in kuatia a.

⁵ Kitaha samo tukwini nari ia suatuk me sæpæmsæpæ, mætæ Iærimænu i samo tukwini nari min in kuatia a.

⁶ Kitaha samo wok me ripik sæpæmsæpæ, mætæ Kumwesæn kuatia a ramo wok ia nimiriæn sævai nærmama me pam mæ iræha tuho pam wok me næha.

⁷ Nænīmwin sævai Kumwesæn rauvei pehe niskaiien me sævænh i m kitaha kuatia kuatia, mauvei pehe mæ niskaiien me næha tuhasitu ia kitaha pam.

⁸ Iærmama riti, Nænīmwin rauvei pen niskaiien min mæ trini irapw nægkiariien sæ nukuræniæn raræ iræ. Riti mwi, Nænīmwin kuatia a rauvei pen niskaiien min mæ trini irapw nætærigien amasan.

⁹ Riti mwi, Nənimwın kuatia a rauvei pen niskaiien min mə trahatətə əknekin ia Kumwesən. Riti mwi, Nənimwın kuatia a rauvei pen niskaiien min ti noien nərmama səməme hamemhə həuvehe mhəsanin.

¹⁰ Riti mwi, Nənimwın rauvei pen niskaiien min ti noien nımtətien me səpəmsəpə. Riti mwi, Nənimwın rauvei pen niskaiien min ti nini irapwien nəgkiariien sə Kumwesən ruvei pehe. Riti mwi, Nənimwın rauvei pen niskaiien min ti nəkiriien nənimwın me səpəmsəpə. Riti mwi, Nənimwın rauvei pen niskaiien min ti nəgkiariien ia nəgkiariien me səpəmsəpə, nənə mauvei pen m iərmama riti mwi niskaiien ti niniien nipwrai nəgkiariien me nəha.

¹¹ Niskaiien me nəha, irəha pam haməuku pen a ia Nənimwın kuatia a, nənə in rauvei pehe m kitaha kuatia kuatia mamesi pen a nafe in rokeikei.

¹² Nipwrai iərmama kuatia a, mətə nourenouren me ripik. Nənə nəri auər a nourenouren me səpəmsəpə, mətə haməripin ia nipwrai iərmama kuatia a. Nənə ro iamınhi irə rəmwhen a ia Kristo.

¹³ İakani iamınhi irə ti nəri nə mə Nənimwın kuatia a rino paptəes ia kitaha pam ia nipwrai Kristo kuatia, nəkur İsrəl uə nərmama ripko mhə irəha nəkur İsrəl, slef me uə nərmama komha irəha slef me. Kumwesən rino mə kitaha pam səuvehi Nənimwın kuatia a rarə ia kitaha rəmwhen ia nui kamənimwi.

¹⁴ Nipwrai iərmama komhə nouren kuatia a, mətə nourenouren me ripik.

¹⁵ Trini minuə nisun rini mə, “Ripko mhə iou rəgin nənə ro pen ripko mhə iou nipəri nipwrai iərmama riti,” nəgkiariien nəha ko rəpwəh noien mə nisun komhə in nipəri nipwrai iərmama.

¹⁶ Nənə trini minuə nifregin rini mə, “Ripko mhə iou nənimen nənə ro pen ripko mhə iou nipəri nipwrai iərmama riti,” nəgkiariien nəha ko rəpwəh noien mə nifregin komhə in nipəri nipwrai iərmama.

¹⁷ Trini minuə nipwrai iərmama riti in nənimen me pam, nənə trəfo miregi nari? Nənə trini minuə nipwrai iərmama riti in nifregin me pam, in trəfo miregi nari?

¹⁸ Mətə rekəm, Kumwesən rino nipwrai iərmama nourenouren me rarə rəmwhen in rokeikei.

¹⁹ Trini minuə nourenouren nipwrai iərmama nə kuatia a, nənə nipwran pəku? In riwən.

²⁰ Mətə nipərhiien nourenouren me ripik, mətə nipwran kuatia a.

²¹ Nənimen ko ripkini pen mhə ti rəgin mə, “İou iakəpwəh ik, iou iakinəmwhen raka.” Nənə kənkəpwə ko ripkini pen mhə ti nisun mi mə, “İou iakəpwəh kimirau, iou iakinəmwhen raka.”

²² Ripko mhə iamınhi irə. Nourenouren nipwrataha me səməme reritaha ramrhi mə həpou anan, mətə irəha tuhaməkeikei mharə.

²³ Nənə nourenouren nipwrataha me səməme reritaha ramrhi mə irəha nəri auər a me, samasan pen minraha. Nənə nourenouren nipwrataha me samauris tukwe, səuvən ia tinari tukwe.

²⁴ Mətə nourenouren nipwrataha me səməme həpko mhə naurisien, səpwəh a iamınhi irə. Mətə Kumwesən rinousəsimwın nourenouren nipwrataha me, nənə mauvehi utə səməme samo pen a irəha hasori mhəpi raka nourenouren nipwrataha nepwın.

²⁵ Nənə ia noien nəha, nourenouren nipwrataha me ko həpwəh neitehieitehiien irəha me, mətə irəha tuhətoni amasan pam irəha me.

²⁶ Trini minuə nouren riti ramregi nəmisəien, nənə nouren me pam tuhəregi nəmisəien irəha min. Nənə trini minuə kauvei pen nisaiien m nouren riti nouren me pam tuhagien irəha min.

²⁷ Nipwrai nəgkiariien i mə kimiaha pam nipwrai Kristo, nənə kimiaha kuatia kuatia kimiaha nourenouren nipwran me.

²⁸ Nənə ia nousəsimwiniien səvəi nakalasia me Kumwesən rinəmri pen nərmama me ia kwopun me səvənraha. In rinəmri kupwən aposol me, profet me kamhəkurirə pen irəha, nənə nahatən me kamhəkurirə pen mwi irəha. İrəha raka nənə nərmama kamho nımtətien me, nənə nərmama kamhomasan nərmama kamhemhə, nənə nərmama kamhasitu ia nərmama, nənə nərmama kamhəkəkini nakalasia me ia nəfe wok kamho, nənə nərmama kamhəgkiari ia nəgkiariien əpə me.

²⁹ Ripko mhə irəha pam aposol me, uə profet me, uə nahatən me. Ripko mhə irəha pam nərmama səvəi noien nımtətien me,

³⁰ uə kamhəuvehi niskaiien ti noien nərmama kamhemhə həuvehe mhəsanin. İrəha pam həpkuvehi mhə niskaiien ti nəgkiariien ia nəgkiariien əpə me, uə niskaiien ti nini irapwien nipwrai nəgkiariien əpə me nəha.

³¹ Mətə tihousari əknekin mə tihəuvehi niskaiien me nəha Nənimwin rauvei pehe səməme hasori mhəpi raka niskaiien me nepwin.

Mətə təkwətəkwuni takini pehe suatuk sə ramasan məpi raka.

13

Noien səvəi nokeikeiien

¹ Trini minuə iakaməgkiari ia nəgkiariien əpə me səvəi nərmama mine nagelo me, mətə nokeikeiien riwən ia niraq, iou iakəmwhen a ia təmtəm riti kauəsi ramierig asori, uə bel kauəsi ramasək.

² Trini minuə iakauvehi niskaiien ti nini irapwien nəgkiariien sə Kumwesən rauvei pehe, uə iakukurən pam nıpwrəi narimnari me səməme kamhərkwafə mine nukurənien me pam, uə nahatətəien sə iakauvehi riskai məmwhen mə takuvehi raka təkuər me irə, mətə nokeikeiien riwən ia niraq, iou iakəmwhen a ia nəri auər a.

³ Trini minuə iakipeki pen pam narimnari me səiou m nərmama me səməme nautə səvənraha riwən, uə iakəsəni nıpwrək mə napw trahi, mətə nokeikeiien riwən ia niraq, noien nəha iakino ko rıpkasitu mhə ia niraq.

⁴ Noien səvəi nokeikeiien ikamo nətərigien səim raməpwəmwis, nənə mamə ramasan m nərmama, ik rərım rəpwəh nırhi ərəhaien nərmama, uə ipkəgkiari ərpwi mhə, nənə məpwəh nuvehi utəien ik.

⁵ Noien səvəi nokeikeiien ikəpwəh no penien nərmama, mıpəkəmwur mhə ti tipwim, mıpko akwauakw mhə niemaha, uə ikəpwəh nəkwətəmhiri əknekinien nərəhaien sə iərmama riti rino mik ia rərım.

⁶ Rərım rıpkagien mhə ti noien sə rıpkatukwatukw mhə, mətə rərım ramagien a ti nıpərhiēnien.

⁷ Noien səvəi nokeikeiien ikəvrani nəfə nəghin kamo mik, ia nəpin me ikani nıpərhiēnien ia Kumwesən, maməmri pen əknekin nətərigien səim irə. Nəpin nərəhaien reste ik, mətə ikamərər əknekin.

⁸ Noien səvəi nokeikeiien ko rıpkıwən mhə ia nəpin riti. Mətə noien səvəi nini irapwien nəgkiariien sə Kumwesən rauvei pehe, uə noien səvəi nəgkiariien ia nəgkiariien əpə me, uə noien səvəi nukurənien nari, noien mirəhar nəha tuhariwən.

⁹ Ro iamınhi irə ti nəri nə mə ipwet mine nukurənien səkitaha ro nıpərərın, nənə nəgkiariien me i Kumwesən rauvei pehe saməni irapw ro nıpərərın.

¹⁰ Mətə nəpin sə pekin trier pehe, sə ro nıpərərın triwən.

¹¹ Nəpin iakinamouihi, iakaməgkiari rəmwhen ia iəkunouihi, nukurənien səiou rəmwhen səvəi iəkunouihi, nənə noien səvəi nətərigien səiou rəmwhen səvəi iəkunouihi. Mətə nəpin iakuvehe masori, iakəmri noien me səvəi iəkunouihi ia təkutak.

¹² Ipwet mine kitaha samətəni rəmwhen samətəni pen ia klas sə rakwhakw, mətə ia nəpin nəha tsətəni rəmwhen samətəni pen ia nəmritaha atukwatukw. Ipwet mine iakukurən a nıpərın, mətə ia nəpin nəha takukurən amasan pam rəmwhen ia Kumwesən rukurən amasan pam iou nəha təkwətəkwuni.

¹³ Nənə təkwətəkwuni noien mirəhar i kahar hamarərər: noien səvəi nahatətəien, noien səvəi neitenhiēn nəri amasan mə truvehe, mine noien səvəi nokeikeiien. Mətə noien sə ramasan pik anan ia nırəhar in i noien səvəi nokeikeiien.

14

Nəgkiariien sə Kumwesən rauvei pehe mine nəgkiariien əpə me

¹ Pwəh nokeikeiien nəri hiamousari tukwe ia nımıruien səkimiaha. Niskaiien me səməme Nənimwin İkinan rauvei pehe, ramasan mə rərımiaha tramevən ia nırəha, mətə sə ramasan pik anan rərımiaha tramevən irə in i nini irapwien nəgkiariien sə Kumwesən rauvei pehe.

² İakani iamınhi irə ti nəri nə mə iərmama sə raməgkiari ia nəgkiariien əpə riti, in rıpkəgkiari mhə m nərmama, mətə raməgkiari m Kumwesən. Pərhiēn iərmama riti riwən sə rukurən nəgkiariien sə in rani, mətə ia niskaiien səvəi Nənimwin İkinan, in rani irapw nəgkiariien me nepwin nıpwrən rəkwwafə.

³ Mətə iərmama sə ramini irapw nəgkiariien sə Kumwesən rauvei pehe, in raməgkiari m nərmama, nənə mauvrəhkin irəha, mamərpwi əknekin irəha, mauvehi utə nətərigien səvənraha.

⁴ İərmama sə raməgkiari ia nəgkiariien əpə riti, in ramasitu atukw a irə. Mətə iərmama sə rani irapw nəgkiariien sə Kumwesən rauvei pehe, in ramasitu ia nakalasia me.

⁵ Iakokeikei mæ kimiaha pam anan tihægkiari ia nægkiariien æpæ me, mætæ ramasan pik mæ tihæni irapw nægkiariien sæ Kumwesæn rauvei pehe. Iærmama sæ rani irapw nægkiariien sæ Kumwesæn rauvei pehe, in ramasitu pik ia nakalasia me mæpi raka iærmama sæ ramægkiari ia nægkiariien æpæ me. Mætæ niperhienien trini minuæ iærmama riti rini irapw nipwrai nægkiariien æpæ naha, noien næha trasitu mwi ia nakalasia me.

⁶ Piak me, trini minuæ iakuvehe mætoni kimiaha, nænæ mamægkiari m kimiaha ia nægkiariien æpæ me iaminha iræ, takæfo masitu ia kimiaha? Hiæukuræn mæ takamækeikei muvehe mini pui pehe nari vi riti m kimiaha, uæ nukurænien riti, uæ nægkiariien riti Kumwesæn ruvei pehe, uæ nahatænien riti. Mæ rekæm, ko iapkasitu anan mhæ ia kimiaha.

⁷ Rerimiahia tramrhi ro narimnari me i hæpkimiru mhæ mætæ rerinraha fwe ikin ræmwhen ia tærhe nau uæ kitar. Trini minuæ rerinraha ripkatukwatukw mhæ, nænæ iærmama riti træfo mukuræn næfe nipu kamhani?

⁸ Uæ kisipw i kamæse ti næsuæpwirriien nærmama ti naruægænien trini minuæ rerin ræpwæh nasæk amasanien mo nukurænien i m nærmama, nænæ sin trænæpenæ ti naruægænien?

⁹ Ræmwhen a ia kimiaha. Trini minuæ hiamægkiari ia nægkiariien sæ nærmama hæreirei, tuhæfo mhæukuræn nipwrai nægkiariien sæ hiamæni? Kimiaha hiamægkiari a m kwænmanan, nærmama hæpkukuræn mhæ nipwran.

¹⁰ Pærhien, nægkiariien me ripik ia takure tiprænæ i, nænæ iræha pam nipwranraha fwe ikin.

¹¹ Mætæ trini minuæ iapkkuræn mhæ nipwrai nægkiariien sæ iærmama riti rani pehe tukwe iou, iou iæpwiswis tukwe in, nænæ in iæpwiswis tukw iou.

¹² Ræmwhen a ia kimiaha. Rerimiahia ramevæn pik ia niskaiien me sæmæme Nænimwin lkinan rauvei pehe, nænæ ro pen tihousari mæ tihæuvrhækin nakalasia me ia niskaiien me sæmæme tuhasitu pik ia niræha.

¹³ Ro iaminh i iræ iærmama sæ ramægkiari ia nægkiariien æpæ riti, in tramækeikei næfwaki mæres niskaiien ti nini irapwien nipwran.

¹⁴ Trini minuæ iakamæfwaki mani irapw nægkiariien æpæ me, nænimwik fwe imwæ ramæfwaki, mætæ ia nætærigien sæiou iapkkuræn mhæ nipwrai nægkiariien me i iakani.

¹⁵ Ro iaminh i takæfo iræ? Takæfwaki ia nænimwin, næfwaki mwi ia nætærigien sæiou. Takani nipu ia nænimwin, mæni mwi nipu ia nætærigien sæiou.

¹⁶ Mæ rekæm, trini minuæ ikæfwaki ia nænimwin ia nægkiariien æpæ mægnægini Kumwesæn, iærmama auær a riti ia kwopun næha, in træfo mini "Ouah" ia næfwakiien sæim? Ræknek in ti næri næ mæ in rireirei næri ikani.

¹⁷ Niperhienien næfwakiien sæim sævæi niniien tanak m Kumwesæn ramasan pik, mætæ ko ripkasitu anan mhæ ia iærmama næha.

¹⁸ Iakani tanak m Kumwesæn mæ iakamægkiari ia nægkiariien æpæ me mæpi raka kimiaha pam.

¹⁹ Mætæ ia nousæsimwinien sævæi nakalasia me, trini minuæ iakahatæn nærmama ia kwopi nægkiariien me krirum a sæmæme hæukuræn ramasan mæpi raka mæ iakani kwopi nægkiariien me ten-taosen ia nægkiariien æpæ sæ hæreirei.

²⁰ Piak me, ræræha mæ tihæmwhen ia nækwærhækwærha ia nætærigien sækimiaha. Ramasan mæ tihæreirei noien æræha ræmwhen ia nækwærhækwærha me, mætæ ia nætærigien sækimiaha tihæmækeikei mhæmwhen ia nærmama hæuæpwinari raka.

²¹ Kimærai pen nægkiariien riti ia nækukua sævæi Loa rani mæ,

"Iou takægkiari m nærmama me i.

Nægkiariien sæiou trier ia nærmama sæmæme kamhæni nægkiariien æpæ me,

mier mwi ia tærhul iæpwiswis me.

Næri auær a mæ takægkiari minraha iaminh i iræ,

mætæ iræha tuhæpkætærig mhæ iou.

Iou Iærimænu iakani iaminh i iræ."

²² Ro iaminh i iræ sætoni mæ niskaiien ti niniien nægkiariien æpæ me ro nimtætien riti ramevæn ti nærmama sæmæme hæpkini mhæ niperhienien ia Kristo. Ripkevæn mhæ ti nærmama sæmæme hamæni niperhienien iræ. Mætæ niskaiien ti nini irapwien nægkiariien sæ Kumwesæn rauvei pehe ro nimtætien riti ramevæn ti nærmama sæmæme hamæni niperhienien ia Kristo. Ripkevæn mhæ ti nærmama sæmæme hæpkini mhæ niperhienien iræ.

²³ Ro iaminh i iræ, trini minuæ nærmama iruæ me uæ sæmæme hæpkini mhæ niperhienien ia Kristo hæuvnimwæ pehe ia kwopun kimiaha nakalasia me hiamousæsimwin ikin, nænæ mhætoni kimiaha pam hiamægkiari ia nægkiariien æpæ me, ræfo? Iræha tuhæni mæ kimiaha hiamarmæri.

²⁴ Mætæ trini minuæ kimiaha pam hiamæni irapw nægkiariien sæ Kumwesæn rauvei pehe, nænæ iærmama riti sæ ripkini mhæ niperhienien ia Kristo uæ iærmama iruæ riti ruvnimwæ

pehe, nægkiariien sækimiaha pam tro in rukurən mə in iərmama riti sə ramo noien ərəha, nənə in trəkiri noien səvənhi.

²⁵ Nægkiariien me nəha sækimiaha trini pui nətərigien səvənhi in ramərkwafə irə fwe ia rerin, nənə ro iaminhə irə iərmama nəha treiwaiu nənimen trirəpi tɪprənə, in truvei pen nisaiien səvənhi m Kumwesən, mani irapw mə Kumwesən ramarə pərhien tukumiaha.

Tihousəsimwin kimiaha me ti nəfwakiiən, mhəfwaki, mhesi pen suatuk tukwe

²⁶ Ro iaminhə irə, piak me, rəfo? Nəpin hiamousəsimwin kimiaha me ti nəfwakiiən, kimiaha kuatia kuatia, riti rəni nɪpu, riti ramahatən, riti rani irapw nari riti Kumwesən rino pui pen min, riti raməgkiari ia nægkiariien əpə riti, riti mwi rani irapw nɪpwrai nægkiariien nəha. Tihaməkeikei mho narimnari me nəha mhasitu ia kimiaha me irə.

²⁷ Trini minuə nərmama me nepwin haməgkiari ia nægkiariien əpə me, ramasan mə iərmama kəru a uə kahar hægkiari. Nəpin iərmama riti rægkiari, in əpa rægkiari meste ro sampam, kurirə riti rægkiari. Nənə iərmama riti traməkeikei mni irapw nɪpwrai nægkiariien me nəha.

²⁸ Mətə trini minuə iərmama riwən ti nini irapwien nɪpwrai nægkiariien me nəha, iərmama sə raməgkiari ia nægkiariien əpə, in trəpwəh nægkiari asoriien ia nəmri nakalasia me, in trægkiari afafa a pwəh irau əpa Kumwesən krouregi.

²⁹ Nərmama səməme kamhəuvehi niskaiien ti nini irapwien nægkiariien sə Kumwesən rauvei pehe, ramasan mə kəru a uə kahar hægkiari, nənə nərmama nepwin həkiri amasan nægkiariien sə haməni.

³⁰ Mətə trini minuə iərmama riti sə raməkure kimiaha min riregi mə Kumwesən ro pui nægkiariien riti min, nənə iərmama sə raməgkiari trəpwəh nægkiariien.

³¹ Ro iaminhə irə, kimiaha pam hiəukurən nini irapwien nægkiariien sə Kumwesən rauvei pehe, riti rukupwən mægkiari raka nənə riti. Tiho iaminhə irə mə nərmama me pam tuhəuvehi nukurənien, nənə trasitu ia nərmama me pam.

³² Kimiaha hiəukurən. Nərmama səməme kamhəuvehi niskaiien ti nini irapwien nægkiariien sə Kumwesən rauvei pehe, irəha hamərimənu atukw a ia nənimwinraha me, mhəukurən nægkiariien, mhəukurən mwi nafafaien.

³³ Iakani iaminhə irə ti nəri nə nægkiariien ripko mhə in Kumwesən səvəi noien nireireien ia nari, mətə in Kumwesən səvəi nəmərinuien.

Rəmwhən ia nakalasia me pam, nəpin kamhousəsimwin irəha me,

³⁴ nɪpran tuhəpwəh nægkiariien ia nousəsimwinien me nəha. Rəpwəh natukwatukwien mə tuhəgkiari, mətə tuhaməkeikei mheiwiu mho nisaiien rəmwhən Loa səvəi Moses rani.

³⁵ Trini minuə hokeikei mə tuhəukurən nari riti, tuhaməkeikei mhəres ti səvənraha me nərman fwe ia rukwənu. Iakani iaminhə irə ti nəri nə mə ro naurisien mə pran trægkiari ia nousəsimwinien səvəi nakalasia me.

³⁶ Rəfo? Rerimiaha rirhi mə nægkiariien səvəi Kumwesən riməkupwən ia kimiaha muvehe? Uə rerimiaha rirhi mə nægkiariien səvəi Kumwesən riməuvehe a tukumiaha?

³⁷ Trini minuə kimiaha riti rerin rirhi mə in profet riti, uə Nənimwin Ikinan riməuvei pen niskaiien riti min, ramasan. Mətə in traməkeikei mukurən mə nægkiariien i iakamrai m kimiaha in nəkwai Iərimənu səkitala.

³⁸ Trini minuə rəpwəh niniien nɪpərhienien ia nægkiariien i, tukəpwəh mwi niniien nɪpərhienien ia nægkiariien səvənhi.

³⁹ Ro iaminhə irə, piak me, niskaiien sə tihokeikei pik, in i nini irapwien nægkiariien sə Kumwesən rauvei pehe. Mətə tihəpwəh niniseien niskaiien i sə nərmama haməgkiari ia nægkiariien əpə me.

⁴⁰ Narimnari me pam səməme hiamo, tihaməkeikei mho ia noien sə ratukwatukw mhesi pen suatuk tukwe.

15

Kristo rinətui mwi ia nemhəien səvənhi

¹ Piak me, iakokeikei mə tako kimiaha hiəukurən nægkiariien amasan sə iakinəvisau irə m kimiaha fwe kupwən. Nægkiariien amasan i kimiaha hiəuvəni raka nɪpərhienien irə mamhərer irə.

² Trini minuə hiaməkwtəmhiri əknəkən nægkiariien amasan i iakinəvisau raka m kimiaha, Kumwesən truvehimiru kimiaha irə. Mətə trini minuə hiaraka ia nægkiariien amasan i, nənə hiəuvəni auər a nɪpərhienien irə.

³ Narimnari me sɛmɛme iakimɛregi, iou iakuvɛni raka tukumiaha. Iakimɛni mɛ nɛri sɛ tihamakeiki mhakupwɛn mhɛukurɛn in i mɛ Kristo rimamhɛ ti noien ɛrɛha me sɛkitaha ramesi pen nɛgkiariien me kimɛrai pen ia Nɛkukuɛ Ikinan.

⁴ Kimɛnimwi nɛnɛ rɛtui mwi ia nemhɛien sɛvɛnhi ia nɛpin sɛ ro kahar irɛ ramesi pen nɛgkiariien me kimɛrai pen ia Nɛkukuɛ Ikinan.

⁵ Nɛnɛ in rimɛkupwɛn mier irapw ti Pita, marɛ mier irapw mwi ti nɛrmama sɛvɛnhi twelef.

⁶ Kurirɛ irɛ in rier irapw mwi ti piɛvtaha me hɛpik hɛpi raka faef hantret ia nɛpin kuatia a. Irɛha hɛpik hamɛmiru ihi, mɛtɛ nepwin hɛuvamhɛ raka.

⁷ Nɛpin in rier irapw raka ti nirɛha, marɛ mier irapw mwi ti Jemes, nɛnɛ mier irapw mwi ti aposol me pam.

⁸ Kurirɛ ia nirɛha pam, in rier irapw mwi tukw iou, mɛtɛ iou iakɛmwhen ia iɛkunouihɛ ɛmtɛmɛtɛ riti ripkɛtui mhɛ ia nɛpin atukwatukw sɛvɛnhi.

⁹ Iakani iamɛnhi irɛ ti nɛri nɛ mɛ iou inhɛripw anan ia aposol me pam, nɛnɛ iakɛpwɛh nɛmwhenien mɛ nɛrmama tuhɛkwein iou mɛ iou aposol riti, ti nɛri nɛ mɛ iakinamomɛtɛ nakalasia me sɛvai Kumwesɛn fwe kupwɛn.

¹⁰ Mɛtɛ Kumwesɛn rinasitu ia nirak ia namasanien sɛvɛnhi, mo iakuvehe mo iamɛnhi irɛ nɛha tɛkwɛkwuni. Nɛnɛ namasanien sɛvɛnhi sɛ rino miou rɛpwɛh nuvehe ɛpnɛpenien, mɛtɛ rukuɛ kwɛnkwan. Nipɛrhienien, iakino wok mɛpi raka aposol me pam, mɛtɛ ripko mhɛ ia nɛskaiien atukw sɛiou, mɛtɛ ia namasanien sɛ Kumwesɛn rauvei pehe miou.

¹¹ Ro iamɛnhi irɛ nɛri auɛr a mɛ iou iakani irapw nɛgkiariien amasan i m kimiaha, uɛ irɛha hamɛni irapw m kimiaha, mɛtɛ nɛgkiariien kuatia a i sɛkimaha pam iahamɛni irapw tukumiaha nɛnɛ hiɛuvɛni raka nipɛrhienien irɛ.

Nɛrmama sɛmɛme hɛuvamhɛ tuhɛtui mwi ia nemhɛien

¹² Kimiaha hiɛukurɛn mɛ ia nɛgkiariien sɛkimaha, kimaha iahamɛni irapw mɛ Kristo rinɛtui mwi ia nemhɛien. Mɛ iahamɛvisau iamɛnha irɛ, rɛfo kimiaha nepwin hiamɛni mɛ nɛrmama sɛmɛme hɛuvamhɛ ko hɛpkɛtui mhɛ mwi?

¹³ Trini minua nɛrmama sɛmɛme hɛuvamhɛ ko hɛpkɛtui mhɛ mwi, nɛnɛ ko Kristo mwi rɛpwɛh nɛtuiien ia nemhɛien.

¹⁴ Nɛnɛ trini minua Kristo rɛpwɛh nɛtuiien ia nemhɛien, wok i sɛkimaha sɛ iahamɛni irapw nɛgkiariien amasan ro nɛri auɛr a irɛ rɛmwhen a mwi ia nahatɛtɛien sɛkimiaha.

¹⁵ Nari riti mwi, trini minua Kristo rɛpwɛh nɛtuiien ia nemhɛien, kimaha iahɛneikua ia Kumwesɛn, ti nɛri nɛ mɛ iahamɛni irapw mɛ Kumwesɛn rino Kristo rɛtui mwi ia nemhɛien. Trini minua nɛgkiariien nɛha ro nipɛrhienien mɛ nɛrmama sɛmɛme hɛuvamhɛ ko hɛpkɛtui mhɛ mwi ia nemhɛien, nɛnɛ Kumwesɛn ko rɛpwɛh noien mwi Kristo rɛtui ia nemhɛien.

¹⁶ Trini minua nɛrmama sɛmɛme hɛuvamhɛ raka ko hɛpkɛtui mhɛ mwi ia nemhɛien, nɛnɛ ko Kristo ripkɛtui mhɛ mwi ia nemhɛien.

¹⁷ Trini minua Kristo ripkɛtui mhɛ mwi ia nemhɛien, nɛnɛ nahatɛtɛien sɛkimiaha nipwran riwɛn, kimiaha hiamarɛ ihi ia noien ɛrɛha me sɛkimiaha.

¹⁸ Nɛnɛ trini minua nɛgkiariien nɛha ro nipɛrhienien, nɛrmama sɛmɛme hamɛni nipɛrhienien ia Kristo fwe kupwɛn hɛuvamhɛ raka, irɛha hɛuvɛiwan ko hɛpkɛtui mhɛ mwi.

¹⁹ Kitaha samɛmri pen ɛknekɛn nɛtɛrigien sɛkitaha ia Kristo, mɛtɛ mɛ noien nɛha sɛvai nimiruien a i sɛvai tiprɛnɛ, rɛrɛha anan tukutaha mɛpi raka nɛrmama me nepwin.

²⁰ Mɛtɛ nɛgkiariien sɛ ro nipɛrhienien ro iamɛnhi irɛ. Kristo rinɛtui mwi ia nemhɛien sɛvɛnhi. In rukupwɛn mɛtui mwi rɛmwhen ia nukwai nei kukupwɛn kesi. Nɛrmama sɛmɛme hɛuvamhɛ raka irɛha tuhɛtui mwi ia nemhɛien kurirɛ.

²¹ Iakani iamɛnhi irɛ ti nɛri nɛ mɛ nemhɛien rimɛuvehe ia iɛrmama riti, nɛnɛ ia suatuk kuatia a, nɛtuiien mwi ia nemhɛien rimɛuvehe ia iɛrmama riti.

²² Nɛrmama me pam tuhemhɛ ti nɛri nɛ mɛ hamɛuku pen ia Atam. Ia noien a mwi nɛha, nɛrmama me pam sɛmɛme hamɛuvehe mho kuatia irɛha Kristo tuhɛtui mwi ia nemhɛien.

²³ Mɛtɛ irɛha nɛha tuhɛtui mwi ia nɛpin atukwatukw sɛvɛnrɛha. Kristo in rimɛkupwɛn mɛtui mwi. Nɛpin in truvehe mwi irɛ, nɛrmama me sɛvɛnhi tuhɛtui mwi.

²⁴ Nɛnɛ nɛpin sampam truvehe, Kristo trouraha nɛnimwin me pam sɛmɛme kamhɛuvehi nɛrimanuɛn mine nasoriien. In trouraha nɛskaiien me pam. Kurirɛ irɛ in raraka ia nitɛtɛ sɛ in ramɛrimɛnu irɛ revɛn ia rɛgi Tata Kumwesɛn.

²⁵ Ro iam̄nhi ir̄ə ti n̄əri n̄ə m̄ə Kristo tram̄əkeikei mam̄ərim̄ənu meste Kumwes̄ən tr̄əmri narim̄nari me pam s̄əm̄əme in ram̄əmw̄əki ir̄əha kamhar̄ə inh̄əripw ia t̄ipage nisui Kristo mi.

²⁶ S̄ə trouraha sampam ia nir̄əha nemh̄aien. N̄ən̄ə nemh̄aien triw̄ən mwi.

²⁷ Iakani iam̄nhi ir̄ə ti n̄əri n̄ə m̄ə N̄əkukūə Ikinan rani m̄ə, “Kumwes̄ən rin̄əmri narim̄nari me pam kamhar̄ə inh̄əripw ia t̄ipage nisun mi.” M̄ət̄ə ro nukur̄ənien i m̄ə n̄əgkiariien n̄əha s̄ə rani m̄ə “narim̄nari me pam,” k̄ipk̄əvsini pen mh̄ə Kumwes̄ən ia narim̄nari me n̄əha. In rin̄əmri pen narim̄nari me n̄əha kamhar̄ə inh̄əripw ia t̄ipage nisui Kristo mi.

²⁸ Narim̄nari me pam tuheiwaiu Kristo tr̄ərim̄ənu ia nir̄əha. Ir̄əha pam tuheiwaiu raka, n̄ən̄ə Tini Kumwes̄ən truvehi irapw atukw a in, meiwaiu mar̄ə tegin n̄ərim̄ənuien s̄əv̄əi Tata s̄əv̄ənhi s̄ə rin̄əmri irapw narim̄nari me pam ia t̄ipage nisun mi. Ro iam̄nhi ir̄ə mine Kumwes̄ən tr̄ərim̄ənu ia narim̄nari me pam.

²⁹ R̄əfo ia n̄ərmama s̄əm̄əme kamo paptaes ia nir̄əha ti n̄ərmama s̄əm̄əme h̄əuvamh̄ə raka? Tr̄ini min̄uə n̄ərmama s̄əm̄əme h̄əuvamh̄ə raka tuh̄əpk̄ətui mh̄ə mwi ia n̄əp̄in riti, n̄ən̄ə r̄əfo kamo paptaes ia n̄ərmama ti nir̄əha?

³⁰ R̄əmw̄hen a ia kimaha. R̄əfo iaham̄əuvehi pek̄in n̄əp̄in sikai me ia nim̄iruien s̄əkimaha ia n̄əp̄in me pam?

³¹ Iakani kw̄əs̄uahi piak me m̄ə n̄əp̄in r̄ip̄ik n̄ərmama ham̄əmwur m̄ə tuhousi əpune iou! R̄er̄ik ragien pik tukumiaha ti n̄əri n̄ə m̄ə h̄iam̄əuvehe mh̄ə kuatia kimiaha Iesu Kristo Iarim̄ənu s̄əkitaha. N̄ən̄ə mo pen n̄əgkiariien i iakani ro n̄ip̄ər̄hienien.

³² Ia kwopun i Efesas, r̄əmw̄hen m̄ə iakaruaḡən kimaha n̄əri əp̄r̄min me. M̄ət̄ə r̄əfo? Tr̄ini min̄uə n̄ərmama s̄əm̄əme h̄əuvamh̄ə ko h̄əpk̄ətui mh̄ə mwi, iakinaruaḡən ti n̄əf̄e? Tr̄ini min̄uə n̄ərmama s̄əm̄əme h̄əuvamh̄ə ko h̄əpk̄ətui mh̄ə mwi, ramasan m̄ə tihesi pen a n̄əgkiariien i s̄ə rani m̄ə,

“Pw̄əh sani nari mh̄ən̄imwi,

ti n̄əri n̄ə m̄ə trakwakwi semh̄ə.”

³³ Tih̄əpw̄əh neikuə atukwien ia kimiaha. N̄əgkiariien i kam̄ini ro n̄ip̄ər̄hienien. “N̄əp̄in n̄ərmama s̄əv̄ənraha noien ramasan hav̄ən p̄əri ir̄əha n̄ərmama s̄əm̄əme noien s̄əv̄ənraha r̄ər̄əha, s̄əm̄əme noien s̄əv̄ənraha r̄ər̄əha houraha noien amasan s̄əv̄ənraha.”

³⁴ H̄ər̄ərig pehe mwi mh̄əuvehi atukwatukw n̄ət̄ərigien s̄əkimiaha s̄ə ratukwatukw, n̄ən̄ə mharaka ia noien ər̄əha me. Iakani iam̄nhi ir̄ə ti n̄əri n̄ə m̄ə kimiaha nepwin h̄iam̄reirei ihi Kumwes̄ən, n̄ən̄ə ro naurisien asori m̄ə kimiaha.

N̄ərmama tuh̄ətui mwi ia nemh̄aien m̄ət̄ə n̄ipwranraha tr̄əfo ir̄ə?

³⁵ M̄ət̄ə iərmama riti tr̄əres n̄əresien i m̄ə, “N̄ərmama s̄əm̄əme h̄əuvamh̄ə tuh̄əfo mh̄ətui mwi? N̄ipwranraha tr̄əfo ir̄ə?”

³⁶ Ik̄ iərmama ikreirei nari, nuni nari s̄ə ik̄əpwei tram̄əkeikei memh̄ə kurir̄ə ruver̄ə mut̄ə.

³⁷ N̄ən̄ə n̄əri s̄ə ik̄əpwei rop̄ə ia n̄ipwran s̄ə trut̄ə. S̄ə ik̄əpwei in n̄ə nuni nari, rosi nuni wit uə nuni nari riti mwi.

³⁸ M̄ət̄ə Kumwes̄ən rauvei pen n̄ipwran r̄əmw̄hen s̄ə in rokeikei. N̄ən̄ə nuni nari me kuatia kuatia, in rauvei pen n̄ipwranraha me.

³⁹ R̄əmw̄hen a mwi nusai nari r̄əpw̄əh n̄əmn̄əmw̄henien, m̄ət̄ə nusai nari s̄əp̄əms̄əp̄ə. Nusai iərmama rop̄ə ia s̄əi n̄ərim̄iru me, uə menu me, uə n̄əmu me.

⁴⁰ Narim̄nari me ia nim̄əgouagou ho n̄ipwranraha. R̄əmw̄hen a mwi narim̄nari me ia t̄əkure t̄ip̄r̄ən̄ə i ho n̄ipwranraha. M̄ət̄ə narim̄nari me n̄əha kam̄ət̄ə fwe ia nim̄əgouagou kamh̄əser rop̄ə ia n̄ipwrai narim̄nari me n̄əha kam̄ət̄ə ia t̄əkure t̄ip̄r̄ən̄ə.

⁴¹ Nukuraanien s̄əv̄əi meri rop̄ə ia nukuraanien s̄əv̄əi m̄əkw̄ə mine n̄əhiapwien s̄əv̄əi k̄əm̄əhau me. N̄əhiapwien s̄əv̄əi k̄əm̄əhau me nepwin hop̄ə ia s̄əv̄əi nepwin mwi.

⁴² Tro mwi iam̄nhi ir̄ə ia n̄əp̄in n̄əha n̄ərmama s̄əm̄əme h̄əuvamh̄ə tuh̄ətui mwi. Iərmama s̄ə kim̄ən̄imwi n̄ipwran tr̄im̄ər̄ir̄, m̄ət̄ə n̄əp̄in in tr̄ətui mwi n̄ipwran tr̄ip̄kim̄ər̄ir̄ mh̄ə mwi.

⁴³ Iərmama s̄ə kim̄ən̄imwi n̄ipwran r̄ip̄kamasan mh̄ə, m̄ət̄ə n̄əp̄in in tr̄ətui mwi n̄ipwran tramasan. Iərmama s̄ə kim̄ən̄imwi n̄ipwran niskaiien s̄əv̄ənhi riw̄ən, m̄ət̄ə n̄əp̄in in tr̄ətui mwi n̄ipwran triskai.

⁴⁴ N̄əp̄in kim̄ən̄imwi iərmama n̄ipwran ro nusan, m̄ət̄ə n̄əp̄in in tr̄ətui mwi n̄ipwran tro n̄ən̄imwin.

Tr̄ini min̄uə n̄ipwrai iərmama s̄ə ro nusan, n̄ən̄ə n̄ipwrai iərmama s̄ə ro n̄ən̄imwin in mwi fwe ik̄in.

⁴⁵ Iakani iamñhi irə ti nəri nə mə kımərai pen nəgkiariien i ia Nəkukuə Ikinan rani mə, “Iərmama sə riməkupwən, Atam, in riməuvehe iərmama riti sə ramiru.” Atam sampam, in i Kristo, riməuvehe mo in nənımwin i rauvei pehe nımıruien.

⁴⁶ Mətə ripko mhə nıpwrataha i sə ro nənımwin trukupwən, mətə nıpwrataha sə ro nusan, nənə kurirə irə nıpwrataha sə ro nənımwin.

⁴⁷ Iərmama sə riməkupwən in səvai tıprənə i. Kumwesən rino in ia tıprənə. Mətə iərmama sə riməkurirə riməuku pen ia neiai.

⁴⁸ Nərmama me pam səvai tıprənə, nıpwranraha rəmwhen ia nıpwrai iərmama nəha Kumwesən rino ia tıprənə. Nərmama səməme tuhəuvən ia neiai, nıpwranraha trəmwhen ia nıpwrai iərmama sə riməuku pen ia neiai.

⁴⁹ Təkwtəkwni kitaha səmwhen ia iərmama nəha sə Kumwesən rino ia tıprənə. Ia noien a mwi nəha kitaha tsəmwhen a mwi ia iərmama nəha sə riməuku pen fwe ia neiai muvehe.

⁵⁰ Iakani irapw tukumiaha, piak me, nıpwrai iərmama sə ro nusan mo niten ko ripkuvnimwə mhə ia nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə. Rəmwhen a mwi nəri mərır ko ripkuvehi mhə nəri sə ramarə rerin.

⁵¹⁻⁵² Həregi ro. Nəgkiariien i iakani pehe tukumiaha i nəha təkwtəkwni in nəgkiariien riti sə rinamərkwafə fwe kupwən. Ripko mhə kitaha pam tsemhə, mətə nəpin kisıpw sampam trasək kitaha pam tsəuvehe mhərməvi. Kurirə iərmama riti rapri in kuartia ia nənimen, mətə nəri nəha rino sampam akwauakw a. Nəpin kisıpw sampam trasək, nənə nərmama səməme həuvamhə tuhətui mwi mhəpwəh mwi nemhəien, nənə kitaha tsəuvehe mhərməvi.

⁵³ Nıpwrataha sə ro nəri mərır i traməkeikei muvehe mo nəri sə ko ripkimərır mhə. Nıpwrataha i səvai nemhəien traməkeikei muvehe mo nəri sə ramarə rerin.

⁵⁴ Nıpərhienien, nıpwrataha sə ro nəri mərır i traməkeikei muvehe mo nəri sə ko ripkimərır mhə. Nıpwrataha i səvai nemhəien traməkeikei muvehe mo nəri sə ramarə rerin. Nəpin nəri nəha truevehe mo sampam, nənə nəgkiariien sə kımərai pen ia Nəkukuə Ikinan ruvehe mo nıpərhienien, rani mə, “Nemhəien ruvəiwən. Kuvəuvehi irapw in ia naruəgəniēn.”

⁵⁵ “Eh, nemhəien, tikəfo masori ia kimaha?”

Eh, nemhəien, tikəfo mo nəmisəien m kimaha?”

⁵⁶ Nəri sə nemhəien rauvehi nıskaiien səvənhi irə ti noien nəmisəien m iərmama in nə noien ərəha, nənə nəri sə noien ərəha rauvehi nıskaiien səvənhi irə in nə Loa.

⁵⁷ Mətə pwəh səni tanak m Kumwesən sə rauvei pehe m kitaha noien i saməuvehi raku pen ti Iərimənu səkitaha Iesu Kristo, noien sə ramo kitaha səskai mhəpi raka nemhəien.

⁵⁸ Ro pen piak keikei me, kımiaha tıhaməkeikei mhərər əknekin, mhəpwəh nəsenien nari riti rikiuki i kimiaha. Nəpin me tıhamo wok səvai Iərimənu səkitaha ia rerimiahə pam, ti nəri nə mə hiəukurən mə wok səvai Iərimənu səkitaha sə hıamo hiəpko auər a mhə.

16

Mane səvai nasıtuiēn ia nərmama me səvai Kumwesən

¹ Ia nıkaren səvai mane səvai nasıtuiēn ia nərmama me səvai Kumwesən fwe Jerusalem, tıhaməkeikei mhə rəmwhen sə iakıməni pen ti nakalasia me fwe ia profens nəha Kalesia.

² Ia Sante me pam, kımiaha pam kuartia kuartia tıhaməkeikei mhəmri karen mane me nepwin. Iərmama sə rauvehi mane asori trəmri karen ripik. Iərmama sə rauvehi mane ouihı trəmri karen ouihı a. Ro iamñhi irə nəpin iakuvehe ko hiəpkəmwur mhə mwi mə tiho pam nəri nəha ia nəpin kuartia.

³ Tıhərui irapw kımiaha me nepwin mə tuhəuvehi mane mhəuvən. Nənə nəpin iakuvehe, iakrai nəkukuə mını irapw irəha ti nəkur Jerusalem nənə mərhi pen irəha həpeki mane mhəuvən fwe ikin.

⁴ Trini minuə iakətəni mə ramasan mə iou mwi takevən, nənə irəha tuhəkurirə iou.

Pol raməres narımmari me nepwin mə nəkur Korin tuhaməkeikei mhə

⁵ Kurirə iakuvehe məti pehe kımiaha, takevən raka fwe profens nəha Masetonia, ti nəri nə mə takaməkeikei mukupwən mevən fwe Masetonia.

⁶ Rosi takarə kwopti kitaha m kımiaha mə rəfo sarə a meste nəpin səvai nəkwieien tro sampam. Nənə hiəukurən nasıtuiēn ia nırak ia nəvənien səiou sə iakamevən pen me ikin.

⁷ Iapkokeikei mhə mə takuvehe mətoni kımiaha nənə mier mwi, mətə iakokeikei mə takuvehe sarə kwopti trini minuə Iərimənu səkitaha rəsəni iou.

⁸ Mətə takarə a ia kwopun i ia Efesas meste nəpin səvəi Pentekos,

⁹ ti nəri nə mə Kumwesən rinəsevər ia suatuk tukw iou mə tako wok amasan sə trukua kwənkwan ripik, nəri auər a mə nərmama həpik haməmwur mə tuhəsisəg iou ti noien wok.

¹⁰ Trini minua Timoti ruvehe mətoni kimiaha, hio ramasan min, mhəuvei pen nisaiien min, ti nəri nə mə in ramo wok səvəi Iərimənu səkitaha rəmwhen a ia nirak.

¹¹ Rərəha mə tihamətoni in rəmwhen mə in iərmama auər a riti. Mətə tihaməkeikei mhasitu irə ia navənien səvənhi nəpin in rirərig muvehe mətoni iou. Iou iakameitenhi piəvtaha me irəha Timoti mə tuhəuvehe mhətoni iou.

¹² Ia nikaren səvəi piəvtaha Apolos, iakiməni pen tukwe in mə in traməkeikei mukurirə piəvtaha me muvehe mətoni kimiaha. Mətə in rəpwəh nokeikeien mə truvehe nəha takwtakwuni, mətə in truvehe ia nəpin sə ratukwatukw tukwe.

¹³ Hətui mhəpwəh napriien, nənə mhərer əknekən ia nahatətəien səkimiaha, mhəpwəh nehəkərien, mho mə hiəskai.

¹⁴ Narimnari me pam səməme hiamo, tiho ia nokeikeien.

¹⁵ Kimiaha hiəukurən mə Stefanas mine nərmama ia nəkwai nimwə səvənhi, irəha haməkupwən mhəni niperhienien ia Iesu fwe profens nəha Akaea, nənə irəha həmwur pik ti nasituien ia nərmama me səvəi Kumwesən. Piak me, iakuə takini pehe tukumiaha i mə

¹⁶ tihəuvei pen nisaiien m nərmama sə ro me iamınha irə, mine nərmama me pam səməme kamhowok mamhəsese pəri irəha minraha.

¹⁷ Nəpin Stefanas, Fotunatas, mine Akaekas harier pehe rerik rəgien, ti nəri nə mə nari auər a mə kimiaha hiəiwən, mətə nəpin iakətoni irəhar rəmwhen mə iakinətoni kimiaha.

¹⁸ Irəhar haro iou iakuvehi napwisien ia rerik rəmwhen irəhar haro mwi ia kimiaha. Nərmama me iamınha irə, ramasan mə tihəgnəgini irəha pwəh nərmama hətoni mhəukurən irəha.

Nəgkariien sampam

¹⁹ Nakalasia me ia profens fwe Esia haməni ramasan tukumiaha. Akwila mine Prisila krouokeikei pik mə trouni ramasan tukumiaha ia nəghi Iərimənu səkitaha irəha nakalasia me səməme hamousəsimwin irəha me ia nimwə səvənrau.

²⁰ Piəvtaha me pam ia kwopun i haməni ramasan tukumiaha. Tihəni ramasan tukumiaha me mhakei m kimiaha me ia nakeien sə rəmher.

²¹ Iou Pol, iakamrai nəgkariien i səvəi ninien ramasan tukumiaha, mamrai ia rəgik atukwatukw.

²² Trini minua iərmama riti rəpwəh nokeikeien Iərimənu səkitaha, pwəh Kumwesən rəkwein ərəha irə. Iərimənu səkitaha, uvehe rə!

²³ Pwəh namasanien səvəi Iesu Iərimənu səkitaha ramarə tukumiaha.

²⁴ Pwəh nokeikeien səiou ramarə tukumiaha pam səməme hiəuvəuvehe mhəno kuatia kimiaha Iesu Kristo. Ouəh, pwəh ro iamınhi.

Seken Korin Nəgkiariien sə rani mə nafe i nəkukuə

Pol rimərai nəkukuə i kani mə Seken Korin. In ruvarai raka Fas Korin məkwə nepwin həukurau nənə in rirai mwi sə i mərhi pen i revən. Nakalasia me fwe Korin kamheitehieit-ehi ihi kusen səvənraha, mamho ihi noien ərəha me. Pol revən fwe Korin məta rərə ouih i a ti nəri nə mə irəha həpkrərig mhə ia noien ərəha me səvənraha. Nənə nəkur əfwaki me nepwin həpkini mhə nīpərhiendien ia Pol mə in aposol pərhiien riti səvai Kumwesən. Nəpin Pol rəpwəh irəha mevən fwe profens Masetonia, in rerin ragien pik nəpin Taetas ruvehi nəgkiariien amasan muvehe mə nakalasia me fwe Korin hənətə sas ia noien ərəha me səvənraha nənə mhərərīg ia noien ərəha me səvənraha. Nəpin Pol rīregi nəgkiariien nəha, in rirai nəkukuə sə ro kəru irə revən ti nəkur Korin. Ia nīpəri nəkukuə i sə rakupwən Pol rini pen ti nəkur Korin mə rerin ragien ti nəri nə mə irəha hənəpwəh noien ərəha me səvənraha mamho noien amasan sə Kumwesən rokeikei. Ia nīpəri nəkukuə sə rakurirə Pol raməgkiari atukw a ia in mine nərmama səməme kamhəmwəki in mamhəni ərəha in.

¹ Iou Pol. Iou aposol riti səvai Iesu Kristo, ti nəri nə mə Kumwesən riməni nəkwan mə tako, mine piəvtaha Timoti.

Nəkukuə i rauvehe tukumiaha nakalasia me səvai Kumwesən fwe taon nəha Korin, mine nərmama me pam səvai Kumwesən fwe profens nəha Akaea.

² Pwəh Kumwesən Tata səkitaha, mine Iesu Kristo Iərimənu səkitaha, krouəriari pehe namananien mine nəməriniuien m kimiaha.

Kumwesən sə in nukune noien səvai nasituien

³ Pwəh səgnəgini Kumwesən i in Kumwesən mine Tata səvai Iərimənu səkitaha Iesu Kristo, in Tata sə in nukune napiien, nənə in Kumwesən sə in nukune noien səvai nasituien me pam.

⁴ In ramasitu ia kimaha ia nəmisəien me pam səkimaha, mə kimaha iahəukurən nasituien ia nərmama ia nəmisəien me səpəmsəpə səməme irəha haməregi. Nənə kimaha tahasitu ia nīrəha ia noien səvai nasituien sə Kumwesən rino m kimaha.

⁵ Rəmwhen a ia nəmisəien sə Kristo riməuvehi, nəmisəien nəha rauvehe pik mwi ia nīmīruien səkimaha. Ia noien a mwi nəha, ti nəri nə mə kimaha iahəmuvehe mho kuatia kimaha Kristo, Kumwesən ramasitu pik ia kimaha, nənə noien nəha ramevən mwi ti nərmama nepwin.

⁶ Trini minuə kimaha iahamregi nəmisəien, mətə in nə trasitu ia kimiaha muvehimiru kimiaha. Trini minuə Kumwesən rasitu ia kimaha ramo mə kimaha iahəukurən nasituien ia kimiaha. Nənə kwənkwai nasituien nəha raukuə ia nīmīruien səkimiaha, nənə nəpin hiarə ia nəmisəien kuatia a tsarə irə trasitu ia kimiaha mə tihərər əknekīn ia nəpin me.

⁷ Kimaha iahənəmri pen əknekīn nətərigien səkimaha ia Kumwesən tukumiaha mə tihərər əknekīn. Ro iamīnhi irə ti nəri nə mə kitaha pam samarə ia narəien kuatia a mə kimiaha tihəregi nəmisəien sə iahamarə irə, nənə ia noien a mwi nəha Kumwesən trasitu ia kimiaha rəmwhen ramasitu ia kimaha.

⁸ Piak me, kimaha iahokeikei mə tihəukurən amasan nəpin sikai sə iahənərə irə ia profens nəha Esia. Nəpin nəha riskai pik tukumaha, mə rerimaha rirhi mə ko iahəpkimīru mhə mamhəuvən.

⁹ Kimaha iahamregi rəmwhen kinəkiri raka kimaha mə tahemhə. Mətə narimnari me nəha haməuvehe mə kimaha tahəpwəh nətigiteien ia niskaiien atukw səkimaha, mətə tahətigite ia Kumwesən sə ramo nərmama hemhə hətui mwi.

¹⁰ Ia nəpin nəha ipaka kimaha iahemhə, mətə in riməuvehimiru kimaha. Nənə in trauvehimiru kimaha iamīnhi irə mamevən. Iahənəmri pen əknekīn nətərigien səkimaha irə mə in truvehimiru mwi kimaha.

¹¹ Mətə kimiaha tihaməkeikei mhasitu ia kimaha mhəfwaki tukumaha. Tiho iamīnha irə mə nərmama həpik tuhəni tanak m Kumwesən ti narimnari amasan me səməme in tro m kimaha ti nəri nə mə nərmama həpik hənəfwaki tukumaha.

Pol rərari ia nətərigien səvənhi mine nafe tro

¹² Nari riti kimaha iahaməgkiari ərpwi irə. Kimaha iahamregi fwe ia rerimaha mə ro nīpərhiendien. In i mə noien səkimaha ia təkure tīprənə iahəno m nərmama nepwin, mhəno mwi m kimiaha rəpi raka, in noien sə raməmak irapw ia kwopun ukuraan. Iahaməni a

nægkiariien pærhien ræmwhen sæ Kumwesæn rokeikei. Iahæpkægkiari mhæ ia nukurænien sækimaha sævæi tîprænæ, mætæ iahamægkiari ia namasanien sævæi Kumwesæn.

¹³⁻¹⁴ Iakani iamînhi iræ ti næri næ mæ iahæpkrai mhæ nægkiariien riti sæ riskai tukumiaha ti nævsiniien, uæ ti nukurænien nîpwræn. Tækwækwuni hiæuvækuræn nætærigien sækimaha kwopti, mætæ iakokeikei pik mæ næpin riti tihæukuræn pam. Nænæ ia noien næha, næpin Iesu Iarimænu sækitaha truvehe mwi, kimiaha tihagien tukumaha ræmwhen a mwi mæ kimaha iahamægien tukumiaha.

¹⁵⁻¹⁶ Ti næri næ mæ iakukuræn mæ hiamægien tukumaha, nætærigien kupwæn sæiou mæ takevæn fwe profens næha Masetonia, mukupwæn muvehe mætoni kimiaha, nænæ næpin takrærig takuvehe mwi mætoni kimiaha. Ro pen tihæuvehi namasanien m kæru, nænæ kuriræ iræ tihæsitu ia nirak ia suatuk sæiou ti nevænien fwe ia tæhæ Jutia.

¹⁷ Mætæ iakinæpwæh. Ro pen rosi rerimiaha rirhi mæ næpin iakamætærig mæ tako iamînha iræ nætærigien sæiou ramæiuaiu? Uæ rosi iakamwhen a ia nærmama næpwin sævæi tîprænæ kammhæni nægkiariien mi næha "Ouæh" mine "Rekæm" ia nægkiariien kuation a?

¹⁸ Kimiaha hiæukuræn mæ Kumwesæn ramo nægkiariien sævænhi ia næpin me. Nænæ kimaha mwi nægkiariien sækimaha tukumiaha ripko mhæ "Ouæh" mine "Rekæm."

¹⁹ Iakani iamînhi iræ ti næri næ mæ Tini Kumwesæn i Iesu Kristo sæ iahamarævisau irapw tukumiaha kimrahar Saelas mine Timoti, ripko mhæ "Ouæh" mine "Rekæm," mætæ ia Kristo, næpin me pam nægkiariien sækimaha in næ "Ouæh."

²⁰ Iakani iamînhi iræ ti næri næ mæ promes me pam sævæi Kumwesæn hæuvehe mho nîpærhienien i ia Iesu Kristo. Kitaha sæuvæuvehe mhæno kuation kitaha min, ro pen sæukuræn niinien "Ouæh" ti nuvehi utsæien næghi Kumwesæn.

²¹ Kumwesæn a ramo kimaha iahamærer æknekin ia Kristo kitaha m kimiaha. In rimærfi kitaha,

²² mæmri Nænimwin sævænhi ia reritaha rahatæn pen mæ kitaha nærmama me sævænhi. Ti næri næ mæ Nænimwin næha ramaræ ia reritaha, nænæ, kitaha sæukuræn amasan mæ Kumwesæn truvei pehe pam narimæri amasan me sæmæme rinæmri karen mæ sækitaha.

²³ Tækwækwuni iakamækweine Kumwesæn mæ tîregei nægkiariien i sæiou. Trini minuæ iapkini mhæ nîpærhienien, pwæh in rærpwin noien æræha sæiou. Iou iakinapkuvehe mhæ fwe Korin ti næri næ mæ iapkoikeikei mhæ mæ takini nægkiariien sikai riti tukumiaha.

²⁴ Kimaha iahæpwæh nokeikeien mæ tahærimænu ia nahatætæien sækimaha, rekæm. Mætæ taho wok kitaha m kimiaha ti nægienien sækimaha, ti næri næ mæ hiænærer æknekin raka ia nahatætæien sækimaha.

2

¹ Ro pen iakuvæni raka ia rerik mæ ko iapkuvehe mhæ mwi mætoni kimiaha mo rerimiaha ræmisæ.

² Iakani iamînhi iræ ti næri næ mæ kimiaha a hiamo rerik ramægien, mætæ trini minuæ iako rerimiaha ræmisæ, nænæ lærmama riti riwæn sæ tro rerik ragien.

³ Nænæ iakimærai nækukuæ næha mæ næpin iakuvehe mætoni kimiaha tapkregi mhæ rerik ræmisæ. Iakæpwæh nokeikeien mæ nærmama sæmæme tuhamækeikei mho rerik ragien, tuho rerik ræmisæ. Iou iakuvækuræn raka mæ kitaha kuation a, nænæ næpin rerik ragien, kimiaha mwi rerimiaha tragien.

⁴ Ro pen næpin iakimærai nækukuæ næha m kimiaha rerik ræmisæ pik tukumiaha, mærkwæpir, nise nænimek raiu tukumiaha. Iapkra i mhæ nækukuæ næha mæ tro rerimiaha ræmisæ, mætæ iakimærai mæ tihæukuræn nokeikeien i sæiou rasori tukumiaha.

Nakalasia me fwe Korin tuhamækeikei mhenouenou noien æræha sæ lærmama næha rino

⁵ Mætæ lærmama næha rino noien æræha, in ripko mhæ rerik ræmisæ, mætæ rino mæ kimiaha pam rerimiaha ræmisæ kwopti. Iakani nægkiariien i mæpwæh nokeikeien mæ triskai pik ti lærmama næha,

⁶ ti næri næ mæ nærpwinien næha kimiaha hiæpik hiæno min ti noien æræha sævænhi rinæmwhen raka.

⁷ Tækwækwuni næha tihamækeikei mhenouenou noien æræha sævænhi nænæ mhomasan rerin, mæ rerin træpwæh næmisæ pikien muvehi irapw nætærigien sævænhi.

⁸ Iakamæres kimiaha mæ tiho pwæh in rukuræn nokeikeien sækimaha tukwe.

⁹ Iakani iamînhi iræ ti næri næ mæ in næ næri iakimærai nækukuæ næha tukwe, mæ takætoni ro kimiaha mæ tiho nækwak ia narimæri me pam uæ rekæm.

¹⁰ Trini minua hiänenouenou noien eraha savai iarmama riti, iou mwi takenouenou irə. Trini minua iarmama naha rino nari eraha me nepwin mə iou takaməkeikei menouenou noien savənhi, mətə iou iakinenouenou raka noien savənhi ia nəmri Kristo ti nasituien ia kimiaha.

¹¹ Iakamo noien naha kamo Setan rouraha kitaha ia neikuaien me savənhi. Iakani iamınhi ti nəri nə mə kitaha savəkukurən raka nətərigien me savənhi səməme in ramesi pen.

Kumwesən ramo narmama kamhəukurən Kristo ia aposol me savənhi

¹² Nəpin iakevən fwe ia taon naha Troas mə takəvisau irapw nəgkiariien amasan savai Kristo, iakətoni mə İərimənu səkıtaha rinəsevər ia təpinhə miou mə tako wok fwe ikın.

¹³ Mətə iakamətərig pik mıpkapwis mhə, ti nəri nə mə iapkətoni mhə piak Taetas ia kwopun naha. Nənə iakəsəkır mınraha mier mevən fwe ia profens naha Masetonia.

¹⁴ Mətə iakaməgnəgini Kumwesən ti nəri nə mə ia nəpin me in ramiri kimaha ia Kristo, mamə kimaha iahəmwhen ia nərmama me i kamhəkurirə ia kig riti sə rınaruagən pam, mamrərig pen fwe imwani. Ia nəpin me Kumwesən ramo nukurənien ia Kristo rauku pen ia kimaha mamevən ia kwopun me. Nərmama kamhəregi nukurənien naha rəmwhen ia nari riti kamregi nıpekin.

¹⁵ Iakani iamınhi irə ti nəri nə mə kimaha iahəmwhen ia nımwəkmwəki nari nıpekin rapein amasan Kristo rauvani ti nəgnəginiien Kumwesən nise napw irə ramevən ti nərmama səməme Kumwesən rauvehimıru irəha, mamevən mwi ti səməme kamhəuvən mə tuhemhə.

¹⁶ Səməme kamhəuvən mə tuhemhə həregi kimaha iahəmwhen ia nıpeki nise napw naha sə rauku pen ia nemhəien mamevən ti nemhəien. Səməme Kumwesən rauvehimıru irəha həregi kimaha iahəmwhen ia nise napw naha sə rauku pen ia nımıruien mamevən ti nımıruien. Wok naha wok asori. Sin rukurən noien?

¹⁷ Kimaha iahəpkəmwhen mhə ia nərmama me naha həpik kamhəni irapw nəgkiariien savai Kumwesən ti nuvehiiien a mane, rekəm. Mətə Kumwesən rınərhi pehe kimaha. Ia Kristo kimaha iahəmni irapw nəgkiariien amasan savənhi ia nəmri Kumwesən, nənə nəgkiariien səkımaha rauku pen a ia rerimaha sə ratukwatukw.

3

Nəkukua riti kimərai rani sas ia Pol mine in me nepwin

¹ Rosi rerimiaha rırhi mə iahanaməfiəutə mwi kimaha ia nəmrimiaha, mətə rıpkə mhə iamınhi irə. Nəpin nərmama pwıspwis me həuvehe imwəmiaha, tuhaməkeikei mhəuvehi nəkukua riti kimiaha me nepwin həmarai ti nini irapwien irəha tukumiaha, ti nəri nə mə hiəreirei irəha. Nənə nəpin həier mhəpwəh kimiaha, tuhaməkeikei mhəuvehi nəkukua səkımiaha ti noien kimiaha me nepwin həkukurən irəha. Kimiaha hiənuə tiho iamınhi irə ia kimaha? Rekəm!

² Kimiaha atukwatukw hiəmwhen ia nəkukua səkımaha rani sas ia kimaha. Nəkukua naha kimərai pen ia rerimaha, nərmama pam tuhəvsini mhəkurən.

³ Ro nukurənien i tukunraha hətəni mə Kristo əpa rımərai nəkukua naha, məmri pehe ia rəgımaha mə tahərhi pen i ramevən. In rıpkrai mhə nəkukua naha ia nəri kamrai nari irə, mətə rımərai nəkukua naha ia Nənımwın i in savai Kumwesən sə ramıru. Nənə rıpkrai pen mhə ia kəruətərei sə rıpwıəpwıə, mətə rımərai pen ia reri nərmama.

⁴ Kimaha iahəpkehekır mhə mə tahəni iamınhi irə, ti nəri nə mə kimaha iahəuvəuvehe mhəno kuatia kimaha Kristo, nənə mamhahətətə əknekın ia Kumwesən.

⁵ Kimaha iahəmwhen ti noien wok i, mətə ko iahəpkini mhə mə nari riti rauku pehe atukw a tukumaha. Kimaha iahəmwhen ti nəri nə mə Kumwesən ramasitu ia kimaha.

⁶ In rino kimaha iahənəmwhen ti noien wok kimaha iotukwinınari me savai nəgkiariien vi savənhi sə in rınərhi tərini əknekın. Nəgkiariien vi naha rıpkuku pen mhə ia Loa sə kimərai, mətə rıməuku pen ia Nənımwın savai Kumwesən. Iakani iamınhi irə ti nəri nə mə Loa sə kimərai ramousi əpune iərmama, mətə Nənımwın savai Kumwesən rauvei pehe nımıruien.

Nəgkiariien vi kinərhi tərini əknekın ramser pik anan rınəpi raka Loa

⁷ Fwe kupwən, nəpin Loa sə kimərai pen ia kəruətərei kəru rıməuvehe vi a, rıməuvehe irau nukuraanien savai Kumwesən. Nukuraanien naha rəhiəpwın nənime Moses ramser pik. Nəkur İsrəl ko həpkətı əter pen mhə ia nənime Moses, nəri auər a mə nukuraanien naha

2:11: Luk 22:31 2:12: Wok Me 14:27, 1Kor 16:9 2:13: Wok Me 20:1 2:15: 1Kor 1:18 2:16: Luk 2:34, 2Kor 3:5-6 2:17: 2Kor 1:12, 1Tes 4:11 3:1: 2Kor 5:12, Wok Me 18:27, Rom 16:1 3:2: 1Kor 9:2 3:3: Eks 24:12, Jer 31:33, Esik 36:26-27 3:4: 2Kor 2:16 3:6: Jer 31:31, 1Kor 11:25, Jon 6:63, Rom 7:6 3:7: Eks 34:30

ia nənimen rīnameiwaiu. Noien səvəi Loa nəha ramo mə iərmama remhə, mətə rīməuvehe irau nukuraanien səvəi Kumwesən.

⁸ Mə ro iamīnhi irə rəfo ia noien səvəi Nənīmwin Ikinan? Tukətōni nukuraanien səvəi Kumwesən irə ramser pik məpi raka.

⁹ Nəgkiariien akuas səvəi Loa sə raməkiri nərmama mə tuhaməkeikei mhemhə kamətə nukuraanien səvəi Kumwesən irə ramser, mətə mə ro iamīnhi irə nəgkiariien vi kinərihi tərini əknekin sə ramo nərmama hatukwatukw ia nəmri Kumwesən, tukətōni mwi nukuraanien səvəi Kumwesən irə ramser pik məpi raka.

¹⁰ Nipərhiēnien, nəgkiariien akuas səvəi Loa sə kamətōni nukuraanien səvəi Kumwesən irə, təkwtəkwuni nəha kəpwəh nətoniien nukuraanien nəha irə, ti nəri nə mə nəgkiariien vi kinərihi tərini əknekin ramser pik anan rīnəpi raka Loa nəha.

¹¹ Nəgkiariien akuas səvəi Loa rīməuvehe irau nukuraanien səvəi Kumwesən, mətə triwən mwi rəmwhen ia nukuraanien sə rīməsər ia nəmri Moses. Mətə nəgkiariien vi Kumwesən rīnərihi tərini əknekin trarə rērīn, miser pik məpi raka.

¹² Ti nəri nə mə kimaha iahəukurən amasan nəri nəha mə ro iamīnhi irə, ro pen kimaha iahamətīgase,

¹³ mhəpkəmwhen mhə ia Moses. In rīnəusəman nənimen ia tinari əgeigei mə nəkur Isrel tuhəpwəh nətoniien mə nukuraanien sə raməhiəpwīn nənimen rīnamiwən.

¹⁴ Mətə nətəriēn səvəi nəkur Isrel me nəha fwe kupwən kinərəpīnhə i. Nənə meste pehe nəha ipwet mīne nəpīn irəha həvsini nəgkiariien akuas səvəi Loa, irəha həkregi sas mhə nəfe rani, ti nəri nə mə nari riti ramərəpīnhə nətəriēn səvənraha rəmwhen ia tinari əgeigei sə rīnəusəman nənime Moses. Mətə Kristo əpa rukurən nuvehi rakaiēn nəri nəha ia nətəriēn səvəi iərmama nəpīn iərmama ruvehe mo kuatia irau min.

¹⁵ Ouah meste pehe nəha ipwet mīne, nəpīn həvsini Loa səvəi Moses, nari riti raməsisəg ia nətəriēn səvənraha rəmwhen ia tinari əgeigei nəha sə rīnəusəman nənime Moses fwe kupwən.

¹⁶ Mətə trīni mīnuə iərmama riti ruvsini in muvehe ti Iərimənu səkītaha, tinari nəha trier raka.

¹⁷ Iərimənu nəha səkītaha in Nənīmwin Ikinan. Nənə kwopun Nənīmwin Ikinan ramarə ikin, in rafi nari ia nərmama.

¹⁸ Kitaha pam i səpkuvegi mhə nəmritaha rəmwhen ia Moses, mətə nəmritaha ramser kamətə nukuraanien səvəi Iərimənu ia kitaha. Ia nəpīn me in rauvsini nīmīruēn səkītaha mə tsəuvehe mhəmwhen irə sarə ia nukuraanien riti mharə mhəuvən mwi ia riti. Noien i rauku pen ti Iərimənu səkītaha in nə Nənīmwin Ikinan.

4

Kumwesən ruvei pen wok m aposol me

¹ Kumwesən rāpi tukumaha nənə muvei pehe wok i m kimaha ro pen tahəpwəh nəpouien i.

² Kimaha iahəuvəuvei pen raka təkutamaha ia noien əfafa me mīne noien me səməme ho naurisien. Iahəpkavən mhə ia noien səvəi neikuəien, uə iahəpkuvsin mhə nəgkiariien səvəi Kumwesən, rekəm. Mətə kimaha iahaməni irapw nəgkiariien pərhiēn ia nəmri nərmama me pam mə irəha tuhəkiri noien səkīmaha mhəukurən ia rērīnraha mə kimaha iahamo noien atukwatukw ia nəmri Kumwesən.

³ Rosi nəgkiariien amasan sə iahaməni irapw ramərkwafə ti nərmama nepwin, mətə ramərkwafə a ti nərmama səməme kamhəuvən mə tuhernhə.

⁴ Irəha ko həkīni mhə nipərhiēnien ia nəgkiariien amasan nəha, ti nəri nə mə Setan i, iərməni sə ramərimənu ia tīprənə i, rīnəusəman nətəriēn səvənraha, mamō irəha həpwəh nətoniien nukuraanien sə raməhiəpwīn irəha. Nukuraanien nəha rauku pen ia nəgkiariien amasan sə raməvisau nasoriien səvəi Kristo. Kristo nəha in rəmwhen atukwatukw ia Kumwesən.

⁵ Kimaha iahəpkəvisau atukw mhə kimaha, mətə iahaməvisau Iesu Kristo mə in Iərimənu, nənə kimaha nərmama iahamo tukwini nari m kimiaha ia nəghi Iesu.

⁶ Ro iamīnhi irə ti nəri nə mə Kumwesən nəha rīməni mə, “Pwəh nukuraanien ruək məhiəpwīn kwopun rīpitəv ikin,” in raməhiəpw ia rērīmaha, mə kimaha iahəukurən nətoniien nukuraanien səvəi Kumwesən, nənə iahətōni nukuraanien nəha ramser ia nənime Kristo.

3:8: Kal 3:2,5 **3:9:** Dut 27:26, Rom 1:17, 3:21 **3:10:** Eks 34:29 **3:13:** Eks 34:33-35 **3:14:** Rom 11:25 **3:16:** Rom 11:23,26 **3:17:** Jon 8:32,36, Rom 8:2, Kal 5:1 **3:18:** Eks 16:7, 24:17 **4:1:** 2Kor 3:6 **4:2:** 2Kor 2:17, 1Tes 2:5, 1Kor 1:18 **4:4:** Efes 2:2, Kol 1:15, Hip 1:3 **4:5:** 2Kor 1:24 **4:6:** Jen 1:3, Aes 9:2, 2Kor 3:18

Aposol me h pksikai mh  ia niskaiien atukw s v nraha

⁷ M t  kimaha iaham uvehi n ri amasan n ha ia n pwramaha me i kino ia t pr n  h pksikai mh . Ro iam nhi ir  m  trahat n pen m  niskaiien amasan n ha r pi raka rim uku pen ti Kumwes n, ripkuku pehe mh  tukumaha.

⁸ Ia n pin me kimaha iahamregi r r ha ia narimnari me ripik, m t  iah pkimwei mh . N pin me nepwin iah reirei suatuk, m t  iaham mwur mh p w h n p w hien.

⁹ N rmama hamo n r haien m kimaha, m t  Kumwes n ripk p w h mh  kimaha. Hamousi kimaha, m t  h pkouraha mh  kimaha.

¹⁰ Ia n pin me r mwhen m  kimaha iaham uvehi nemh ien s v i Iesu ia n pwramaha, ro iam nhi ir  m  n rmama h ukur n n toniien mwi nimiruien s v i Iesu ia n pwramaha.

¹¹ Iakani iam nhi ir  ti n ri n  m  kimaha iahamar , n pin me pam kauvei pen kimaha m  tahemh  ti n ghi Iesu. Ro iam nhi ir  m  n rmama tuh toni nimiruien s v nhi ia n pwramaha s  tripkemh  ia n pin riti.

¹² Noien n ha n pwr n m  nemh ien ramowok ia kimaha, m t  nimiruien ramowok ia kimiaha.

¹³ N kuku  Ikinan rani m , "Iakinahat t  ro pen iakani." Ia noien kuation a s v i nahat t ien kimaha mwi iah nahat t  ro pen iaham ni.

¹⁴ Kimaha iah ukur n amasan m  Kumwes n s  rino I rim nu s kitaha r tui mwi ia nemh ien, in tro kimaha mine kimiaha, kitaha pam s tui mwi ia nemh ien kitaha Iesu, n n  m rpwi irapw kitaha ia n nimen.

¹⁵ Narimnari me i, kimaha iahamo ramasitu ia kimiaha m  n pin namasanien s v i Kumwes n rivi pehe n rmama h pik mwi h uvehe ti Kristo, n n  n rmama h pik mwi tuh ni tanak ti Kumwes n, mh uvehi ut  n ghin ir nh  anan.

¹⁶ Narimnari me n ha ho kimaha iah p w h n pouien i. N ri au r a m  n pwramaha iru  ramev n m  tr r ha, m t  rerimaha fwe imw  Kumwes n ramo m  ram rm vi ia n pin me.

¹⁷ Ro iam nhi ir  ti n ri n  m  n mis ien me i sam regi ia t kure t pr n  i ir ha n ri au r a, h pkar   p wmw s mh , m t  ham pn pen  ia kitaha ti nar ien rerin s  ram hiarpw mamasan pik m pi raka.

¹⁸ N n  ro iam nhi ir , n nimemaha h pk rer pen mh  ia narimnari me kam toni, m t  ham rer pen ia narimnari me kipk toni mh . Iakani iam nhi ir  ti n ri n  m  narimnari me kam toni ir ha narimnari me s v i t kw kwuni a, tuh pkw n, m t  narimnari me kipk toni mh  ir ha tuhar  rerin.

5

N pwrataha s  vi fwe ia neiai

¹ Iakani iam nhi ir  ti n ri n  m  n pwrataha r mwhen ia nimw  tapolen samar  ir  s v i n pin oulhi a ia t pr n  i. N n  kitaha s ukur n m  trini minu  n pwrataha i ruvehe memh  m r ha, m t  fwe ia neiai n pwrataha vi fwe ikin s  r mwhen ia nimw  riti ripko mh  i rmama rino m t  Kumwes n a rino n n  in trar  rerin.

² N pin samar  ia n pwrataha i, sam regi r r ha, mamh vi kwakwa neiahagien tukwe, mamhokeikei anan m  ts uv n mhar  ia nimw  vi n ha fwe ia neiai.

³ Kitaha tsarkahu n pwrataha vi n ha r mwhen ia karkahu, tipk t  mh  m  samav n au r a.

⁴ N pin samar  ihi ia nimw  tapolen i s kitaha ia t pr n  i, sam regi r r ha pik, mamh vi neiahagien tukwe, mh p w h nokeikeiien m  tukuvehi raka n pwrataha i r mwhen ia karkahu. M t  sokeikei m  tukarkahu pehe n pwrataha s  fwe ia neiai m  n pwrataha i s  ko ripkar  rerin mh  truvehe m rm vi mar  rerin.

⁵ Kumwes n  pa rino kitaha ti narimnari me n ha. In rim uvei pehe N nimwin Ikinan m kitaha. Ti n ri n  m  N nimwin n ha ramar  ia kitaha, n n , kitaha s ukur n amasan m  Kumwes n truvei pehe pam narimnari amasan me sm me rin mri karen m  s kitaha.

⁶ Ro iam nhi ir  kitaha sam tigase ia n pin me, mamh ukur n m  n pin samo imw taha ia n pwrataha i, s pkar  mh  fwe imwei I rim nu.

⁷ Iakani iam nhi ir  ti n ri n  m  kitaha samar  ia nahat t ien, s pkar  mh  ia n fe sam toni.

⁸ Kitaha sam tigase mamh regi m  ko s p w h n pwrataha i mh uv n mho imw taha fwe ia neiai kitaha I rim nu s kitaha s  n ha ramasan pik m pi raka.

4:7: 2Kor 5:1 4:8: 2Kor 1:8, 7:5 4:10: 1Kor 15:31 4:11: Rom 8:36 4:13: Sam 116:10 4:14: 1Kor 6:14
 4:15: 2Kor 1:3-6 4:16: Efes 3:16 4:17: Rom 8:17-18 4:18: Kol 1:16, Hip 11:1-3 5:1: 2Kor 4:7, 2Pit 1:13-14
 5:2: Rom 8:23 5:4: 1Kor 15:53-54 5:5: Rom 8:16,23 5:6: Hip 11:13-16 5:7: 1Kor 13:12 5:8: Fil 1:23

⁹ Ro iam̄nhi ir̄ə mine n̄əri aūər a m̄ə samar̄ə kitaha min ūə s̄əpkar̄ə mh̄ə kitaha min, m̄ətə sam̄əmwur m̄ə rerin tragien tukutaha.

¹⁰ Iakani iam̄nhi ir̄ə ti n̄əri n̄ə m̄ə kitaha pam tsam̄əkeikei mh̄ərer kupw̄ən ia n̄əmri Kristo m̄ə in tr̄əkiri noien me s̄akitaha. Kitaha kuation kuation ts̄əuvehi n̄ər̄akuien resi pen noien me s̄əno ia nar̄əien i samar̄ə ir̄ə ia nipwrataha i, noien amasan ūə noien ər̄əha.

Kumwes̄ən rino suatuk ia Kristo m̄ə kitaha s̄əukur̄ən nuveheien m̄ho in me nepwin

¹¹ N̄ənə t̄əkw̄t̄əkwuni kimaha iah̄əūəukur̄ən amasan mam̄h̄əhekir Īərim̄ənu s̄akitaha. Ro pen iaham̄əmwur m̄ə tah̄əvi pehe n̄ərmama. Kumwes̄ən rukur̄ən amasan kimaha. Rerik rir̄hi m̄ə kimiaha m̄wi hīəukur̄ən amasan kimaha.

¹² Kimaha iah̄əpw̄əh nokeikeien m̄ə tah̄əuvehi ut̄ə kimaha ia n̄ənimemiaha, m̄ətə tah̄əuvei pehe n̄ət̄ərigien s̄əkimaha m̄ə r̄əfo rerimiaha tragien tukumaha. N̄ənə t̄əkw̄t̄əkwuni hīəukur̄ən n̄ir̄ipwenien n̄əgkariien s̄əv̄əi n̄ərmama s̄əm̄əme ham̄ərp̄wi ir̄əha ti noien s̄ə n̄ərmama kam̄h̄ətoni, m̄ətə rerinraha ripkr̄hi mh̄ə n̄əri s̄ə ramar̄ə ia reri iarmama.

¹³ Tr̄ini min̄ūə rerimiaha rir̄hi m̄ə iaham̄ərm̄əri, m̄ətə kwa iahamo wok s̄əv̄əi Kumwes̄ən. N̄ənə tr̄ini min̄ūə rerimiaha rir̄hi m̄ə iah̄əukur̄ən nari, m̄ətə kwa iahamasitu ia kimiaha.

¹⁴ Ro iam̄nhi ir̄ə ti n̄əri n̄ə m̄ə nokeikeien s̄əv̄əi Kristo ram̄ərim̄ənu ia kimaha. Kimaha iah̄əukur̄ən amasan m̄ə l̄ərmama kuation a rimam̄h̄ə ti n̄ərmama pam, n̄ənə ro pen r̄əmwhen m̄ə n̄ərmama me pam h̄əuvam̄h̄ə.

¹⁵ N̄ənə rimam̄h̄ə ti n̄ərmama pam m̄ə s̄əm̄əme kam̄h̄əm̄iru tuh̄əpw̄əh noien narimnari me s̄əm̄əme ir̄əha a hokeikei, m̄ətə ir̄əha tuham̄əkeikei m̄ho noien me s̄əm̄əme Iesu rokeikei. In rimam̄h̄ə ti n̄ir̄əha, n̄ənə m̄ətui m̄wi ia nemh̄əien.

¹⁶ Ro pen ipwet mine kimaha iah̄əpk̄ekiri mh̄ə n̄ərmama ia noien s̄ə n̄ərmama s̄əv̄əi tipr̄ənə ham̄əkiri n̄ərmama ir̄ə. N̄ip̄ər̄hienien kimaha iah̄ən̄ekiri Kristo ia noien n̄əha ia n̄əpin riti, m̄ətə t̄əkw̄t̄əkwuni iah̄əpk̄o mh̄ə m̄wi.

¹⁷ Ro iam̄nhi ir̄ə tr̄ini min̄ūə l̄ərmama riti ruvehe mo kuation irau Kristo, in rim̄əuvehe mo in iarmama vi. Noien akuas s̄əv̄ənhi ruv̄əiw̄ən, n̄ənə noien vi ruv̄əuvehe.

¹⁸ Narimnari me pam n̄əha ham̄əuku pen ti Kumwes̄ən. In rino suatuk ia Kristo m̄ə kimaha tah̄əpw̄əh m̄wi n̄əmw̄əkien in mh̄əuvehe in me nepwin. N̄ənə in rin̄əmri pehe wok i ia r̄əgimiaha, m̄ə kimaha tah̄əvi pehe m̄wi n̄ərmama s̄əm̄əme ham̄əmw̄əki in h̄əuvehe in me nepwin.

¹⁹ N̄əgkariien s̄ə iaham̄əvisau i mam̄h̄əni m̄ə Kumwes̄ən rino suatuk ia Kristo m̄ə tro n̄ərmama s̄əm̄əme ham̄əmw̄əki in ia tipr̄ənə i h̄əuvehe in me nepwin, n̄ənə m̄əpw̄əh n̄əv̄əsinien noien ər̄əha me s̄əv̄ənraha. N̄ənə muvei pehe n̄əgkariien i m̄ə kimaha m̄ə tah̄əni irapw̄ m̄ə Kumwes̄ən rino raka suatuk ti n̄ərmama ham̄əmw̄əki in m̄ə tuh̄əuvehe in me nepwin.

²⁰ Ro pen kimaha n̄ərmama s̄əm̄əme iaham̄əgkari tukwini s̄əv̄əi Kristo. R̄əmwhen m̄ə Kumwes̄ən ram̄əkwein n̄ərmama ia n̄əgkariien s̄əkimaha. N̄ənə iaham̄əres kimiaha ia n̄əghi Kristo m̄ə tih̄əpw̄əh n̄əmw̄əkiien Kumwes̄ən n̄ənə mh̄əuvehe in me nepwin.

²¹ Kristo noien ər̄əha s̄əv̄ənhi riw̄ən. M̄ətə ti nasituien ia kitaha, Kumwes̄ən ro in ruvehe m̄əmwhen ia noien ər̄əha. In ro iam̄nhi ir̄ə m̄ə ia Kristo kitaha ts̄əukur̄ən nuveheien mh̄əmwhen ia noien atukwatukw̄ s̄əv̄əi Kumwes̄ən.

6

¹ Kimaha iahamo wok p̄əri kimaha Kumwes̄ən. Ro pen iaham̄əres kimiaha m̄ə n̄əpin Kumwes̄ən ram̄əriari pehe namasanien s̄əv̄ənhi m̄ə kimiaha, tih̄əpw̄əh nuvehien r̄əmwhen ia n̄əri aūər a,

² ti n̄əri n̄ə m̄ə Kumwes̄ən rani m̄ə,

“Ia n̄əpin s̄əv̄əi nasituien ia iarmama, iakregi kimiaha.

Ia n̄əpin s̄əv̄əi nuvehim̄iruien iarmama, iakasitu ia kimiaha.”

H̄ətə ro. T̄əkw̄t̄əkwuni rino n̄əpin s̄əv̄əi Kumwes̄ən ti nasituien ia iarmama. T̄əkw̄t̄əkwuni rino n̄əpin s̄əv̄əi nuvehim̄iruien iarmama.

Pol mine in me nepwin kam̄h̄əregi r̄ər̄əha ia narimnari me ripik

³ Kimaha iah̄əpk̄o mh̄ə nari riti m̄ə iarmama riti tr̄imwei ir̄ə, ti n̄əri n̄ə m̄ə iah̄əpw̄əh nokeikeien m̄ə tukini ər̄əha wok s̄əkimaha.

⁴ Mətə ia narimnari me pam səməme kimaha iahamo iahamahatən pen mə kimaha iotukwininari me pərhiən səvai Kumwesən, mamhərer əknekın ia nəpın səvai nəmisiən, mine nəpın skai me, mine nəpın iahamregi rərəha.

⁵ Nərmama hənousi kimaha, nənə kuvei pen kimaha ia kalapus, nənə karıpwı kimaha mə tukousi kimaha. Iahəno pik wok, mhəpwəh nəpriien ia nəpın, nukumhə rahi kimaha.

⁶ Ro nukurənien i mə kimaha iotukwininari me pərhiən səvai Kumwesən ti nəri nə mə iahamo wok noien səkimaha rəmher, kimaha iahəukurən nari, nətərigien səkimaha rapwəmwis, iahamo ramasan m nərmama, Nənımwın İkinan rukuər ia rerimaha, kimaha iahokeikei nərmama ia nokeikeiien pərhiən,

⁷ mamhəni a nıpwıhienien, nənə nıskaiien səvai Kumwesən ramarə ia kimaha. Kimaha iahamo noien atukwatukw rəmwhen ia narimnari me səvai naruağənien iahaməuvehi ia rəgimaha mwatuk mine mour.

⁸ Nərmama nepwın haməsiai kimaha, nepwın hamo auris kimaha. Nepwın haməni ərəha kimaha, nepwın haməni amasan kimaha. Nepwın haməni mə kimaha ieikuə me, mətə kimaha iahaməni a nəgkiariien pərhiən.

⁹ Kamo m kimaha rəmwhen mə kimaha nərmama kreirei kimaha, mətə kimaha kukurən amasan kimaha. Kamo m kimaha rəmwhen mə iahəuvamhə raka, mətə hətə ro iahaməmıru ihi. Kamousi kimaha, mətə kıpkousi əpune mhə ihi kimaha.

¹⁰ Kimaha iahamregi rərəha, mətə ia nəpın me rerimaha ramağien. Nautə səkimaha riwən, mətə iaho nərmama həpik nautə səvənraha rıpik. Nari riti səkimaha riwən, mətə iahaməuvehi narimnari me pam.

¹¹ Nəkwr Korin, kimaha iahaməni pehe pam nəgkiariien me m kimiaha mhəpkəpwəh mhə riti. Nənə iahamokeikei kimiaha ia rerimaha pam.

¹² Kimaha iahəpkəsisəğ mhə nokeikeiien səkimaha tukumiaha, mətə kimiaha hiaməsisəğ səkimiaha tukumaha.

¹³ Təkwtəkwuni nəha iakaməgkiari m kimiaha rəmwhen mə nıpwınətik atukwatukw me nə kimiaha. Ratukwatukw a mə kimiaha mwı tıhokeikei kimaha ia rerimiaha pam.

Kumwesən sə ramıru nımwə səvənhi nə kitaha

¹⁴ Kimiaha tıhəpwəh nuvehien rəgimiaha me kimiaha nərmama səməme həpkini mhə nıpwıhienien ia Kristo mhə pəri wok. İakani iamınha irə ti nəri nə mə kimiaha hiəukurən. Noien amasan mine noien ərəha trouəfo rouo pəri nari riti? Uə nukuraanien mine nəpitəvien trouəfo rouavən pəri?

¹⁵ Kristo mine Setan trouəfo rounı nəgkiariien kuatia? Uə iərmama sə rani nıpwıhienien ia Kristo mine iərmama sə rıpkini mhə nıpwıhienien irə trouəfo ro nari ia nətərigien kuatia?

¹⁶ Nımwə səvai Kumwesən tukəfo kəfwaki m nənımwı nari me ikin? Kumwesən sə ramıru nımwə səvənhi nə kitaha. Rəmwhen Kumwesən rıməni mə,

“Takarə kimaha nərmama me səıou,
nənə mavən kimaha mınraha,
ıou takuvehe Kumwesən səvənraha,
irəha tuhəuvehe nərmama me səıou.”

¹⁷ Nənə İərimənu səkitaha rıməni mə,
“Ro iamınhi irə, tıharaka ia nıərəha,
mhavən isıpwın ti nıərəha,
mhəpwəh nırapıien nəri sə rəmkekımık ia nənımek,
rerık rağien mə takuvehi kimiaha,

¹⁸ ıou takuvehe tata səkimiaha,
nənə kimiaha tıhəuvehe nıpwınətik me.
İou İərimənu sə İakauvehi nıskaiien me pam,
ıakani nəgkiariien nəha.”

7

¹ Nərmama keikei me səıou, promes me i səkitaha. Ro pen pwəh səpərhi atukw a kitaha, mhəpeki raka narimnari me pam səməme hamo nıpwırataha mine nənımwıtaha həkkekımık ia nəmri Kumwesən. Pwəh so mə noien səkitaha ratukwatukw pam, mo İkinan i, ti nəri nə mə kitaha samhekır Kumwesən.

Nagienien səvai Pol

6:4: 2Kor 4:2 6:5: 2Kor 11:23-27 6:6: 1Tim 4:12 6:7: 1Kor 2:4 6:9: 2Kor 4:10, Sam 118:18 6:10: 2Kor 7:4, Fil 2:17, Kol 1:24 6:13: 1Kor 4:14 6:14: Efes 5:7,11 6:16: 1Kor 3:16, Lev 26:12, Esik 37:27 6:17: Rev 18:4 6:18: 2Saml 7:14, Aes 43:6, Jer 31:9, Rev 1:8

² Tihasevər ia rerimaha tukumaha. Kimaha iahəpko mhə rərəha ia iərmama riti. Iahəpkivi pen mhə iərmama riti ia kwopun ərəha ikin. Iahəpkəmwur mhə mə tahəuvehi nari riti səvəi iərmama riti ia noien ikou.

³ Iou iapkini mhə nəgkiariien i, mini mə hiəno noien ərəha, rekəm. Iakuvəni raka tukumiaha i mə nəri auər a mə tsemirū pəri uə tsemhə pəri, mətə kimiaha hiamarə ia nətərigien səkimaha ia nəpin me.

⁴ Iou iakamahatətə əknekin ia kimiaha. Ia nəpin me rerik ramagien tukumiaha. Ia nəmisəien me pam səkimaha, kimiaha hiamo rerik raməpwuən, mamagien pik.

⁵ Nəpin iahaməuvehe ia profens Masetonia iahəpkəpwis mhə, mətə ia nəpin me nərəhaien rauvehi kimaha, nərmama hənua tuhəvisə m kimaha, nənə kimaha iahekir.

⁶ Mətə Kumwesən sə rauvehi utə nətərigien səvəi iərmama sə rerin rəpou, ruvehi utə nətərigien səkimaha ia nuveheien səvəi Taetas.

⁷ Rəpko mhə nuveheien a səvənhi ruvehi utə nətərigien səkimaha, mətə rerimaha ragien mwī ti nəgkiariien səkimaha sə hiəməni pen tukwe in rīməuvehi utə mwī nətərigien səvənhi. In rīməni pehe tukumaha mə hiəkeikei pik mə tihətəni iou, nənə mini mə rerimaha rəpou pik, hiamərəer mwatuk mə tihənise nəgkiariien ərəha me kamini ia nirak. Nəpin iakregi narimnari me nəha rerik ragien pik.

⁸ Rosi nəkukuə kupwən səiou ro kimiaha hiəregi rərəha, mətə iou iapkreği mhə rərəha tukwe. Mətə kupwən iakregi rərəha tukwe, ti nəri nə mə iakətəni mə nəkukuə nəha rino kimiaha hiəregi rərəha, mətə səvəi nəpin ouihī a.

⁹ Mətə təkwətəkwuni rerik ramagien, mətə rəpko mhə rerik ramagien mə iakino kimiaha hiəregi rərəha, mətə ti nəri nə mə nəpin hiəregi rərəha, hiəregi ia noien ərəha səkimaha. Kimiaha hiəpkouraha mhə kimiaha, ti nəri nə mə nəpin hiəregi rərəha, mətə hiamətəi pen ia Kumwesən.

¹⁰ Nəpin səregi rərəha rəmwhen sə Kumwesən rokeikei trukua kwənkwan in i kitaha tsepwəh noien ərəha me səkitaha mhəuvehe Kumwesən ruvehimiru kitaha. Nənə reritaha trəpwəh nəpouien ti noien nəha. Mətə nəpin səregi rərəha rəmwhen nərmama səvəi tiprənə kamhəregi trukua kwənkwan in i kitaha tsemhə.

¹¹ Kimiaha hiəuvəregi raka rərəha rəmwhen sə Kumwesən rokeikei. Nənə hətə ro nəfe raukuə ia kimiaha. Hiamo akwauakw mə tukətəni kimiaha mə nərəhaien riwən ia kimiaha, niemaha raməpi kimiaha ti noien ərəha səvəi iərmama nəha, kimiaha hiaməhekir, mamhəkeikei pik mə tihətə iou, rerimaha raməreuən, mamhərəer mwatuk ti nəkoui atukwatukwien iərmama sə ramo noien ərəha. Ia noien me pam səkimaha hiənəhatən mə hiəpko mhə nari riti rərəha ia narimnari me i.

¹² Iakimərai nəkukuə nəha m kimiaha, mətə iapkraī mhə m iərmama i sə rino noien ərəha. Nənə iapkraī mhə mwī m iərmama sə iərmama nəha rino noien ərəha irə, rekəm. Iakimərai mə tihətə sas ia nəmri Kumwesən mə hiamokeikei pərhiēn kimaha.

¹³ Ro iamənhi irə narimnari me pam nəha haməuvehi utə nətərigien səkimaha. Ouəh, nəgkiariien səvəi Taetas ruvehi utə nətərigien səkimaha.

Nari riti mwī, rerimaha ragien pik nəpin iahətəni nagienien səvənhi, ti nəri nə mə kimiaha hiə nətərigien səvənhi rapwis.

¹⁴ Fwe kupwən iakiməni pen tukwe in mə iakamərpwi iou tukumiaha, nənə kimiaha hiəpko mhə iou iakauris. Narimnari me pam səməme iahəməni tukumiaha ho niəpərhiēnien. Ia noien a mwī nəha, narimnari me pam ia kimiaha iahəməni pen ti Taetas i, mamhərpwi kimaha tukwe, ho niəpərhiēnien.

¹⁵ Taetas rerin ramrhi ihī mə kimiaha pam anan hiəno nəkwan, nənə mhehekir mhətəmnimwin nəpin hiəsəni in mə truvehe mətəni kimiaha. Nəpin rerin rirhi narimnari me nəha, nokeikeiēn səvənhi ramasori pik anan mwī tukumiaha.

¹⁶ Rerik ramagien pik tukumiaha ti nəri nə mə iakani niəpərhiēnien ia kimiaha mə kimiaha hiamo noien atukwatukw.

8

Nakalasia me fwe Korin tuho sampam ia wok sə hənə vi a ia nuk kurirə

¹ Piak me, kimaha iahəkeikei mə tihəukurən namasanien səvəi Kumwesən sə raməriari pen irə m nakalasia me fwe profens Masetonia mə irəha həukurən nasituien ia nərmama nepwin mwī.

² Irəha hənərə ia nəpin sikai riti rəknekin ti nirəha, mətə rerinraha ramagien a ia nəpin me. Nautə səvənraha riwən, mətə housəsimmwin mane asori mhəuvei pen m nakalasia me ia kwopun me.

³ Iakani nip̄r̄hienien tukumiaha i m̄a ir̄aha h̄auvei pen mane s̄av̄nraha s̄a ram̄amak r̄am̄wh̄en a, har̄a mh̄auvei pen asori anan m̄wi. Rer̄inraha ragien a m̄a p̄w̄h ho.

⁴ Ir̄aha h̄an̄ares kimaha n̄ap̄in rip̄ik m̄a tah̄aseni p̄w̄h ir̄aha hasitu ia wok s̄av̄i nuvei penien mane m̄ n̄armama me s̄av̄i Kumwes̄an fwe Jerusalem.

⁵ Rer̄imaha rip̄kr̄hi mh̄a m̄a ir̄aha tuho rasori iam̄in̄ha ir̄a, m̄at̄a h̄ano. Ir̄aha ham̄akupw̄an mh̄auvei pen n̄im̄ir̄uien s̄av̄nraha m̄ Īer̄im̄anu s̄akitaha, kurir̄a h̄auvei pehe m̄wi n̄im̄ir̄uien s̄av̄nraha m̄ kimaha ia noien s̄a Kumwes̄an rokeikei.

⁶ N̄ap̄in h̄iano vi a wok n̄aha ti nous̄asim̄winien mane n̄aha, rer̄imiaha ragien a tukwe. Ti n̄ari n̄a m̄a Taetas ram̄iri kimiaha ir̄a, iaham̄ani pen tukwe in m̄a tro wok kimiaha min meste wok n̄aha ro sampam.

⁷ Ia narim̄nari me pam kimiaha h̄iam̄auvehi ram̄api raka anan. Ia noien s̄av̄i nah̄at̄at̄aien, noien s̄av̄i n̄aḡkiariien, m̄ine noien s̄av̄i nukur̄anien, kimiaha h̄iauvehi r̄api raka. Kimiaha h̄ias̄kai m̄wi ti nasituien, n̄an̄a mh̄okeikei p̄ik m̄wi kimaha. Ro iam̄in̄hi ir̄a kimaha iahokeikei m̄a ia nokeikeien s̄akimiaha t̄ih̄asitu asori m̄wi ia wok i.

⁸ Iap̄k̄ini mh̄a m̄a t̄ih̄am̄akeikei mh̄o. M̄at̄a iakamahat̄an m̄ kimiaha m̄a n̄armama ap̄e me rer̄inraha ragien ti nasituien ia wok n̄aha. N̄an̄a t̄akwt̄akwuni n̄aha iakua tak̄at̄a sas ia nokeikeien s̄akimiaha m̄a ro nip̄r̄hienien r̄am̄wh̄en ia nokeikeien s̄av̄nraha ūa rek̄am.

⁹ Kimiaha h̄īakuran amasan n̄amasanien s̄av̄i Iesu Kristo Īer̄im̄anu s̄akitaha s̄a rin̄ariari pehe ir̄a m̄ kimiaha. Naut̄a s̄av̄n̄hi rasori, m̄at̄a rino tukumiaha m̄a naut̄a s̄av̄n̄hi riw̄an. N̄an̄a ti n̄ari n̄a m̄a in rino m̄a naut̄a s̄av̄n̄hi riw̄an, n̄an̄a mo kimiaha naut̄a s̄akimiaha rasori.

¹⁰ In i n̄at̄er̄igien s̄aiou s̄a trasitu ia kimiaha ia narim̄nari me i. Ramasan m̄a tiho sampam ia wok s̄a h̄iano vi a ia nuk kurir̄a. Rer̄imiaha rim̄akupw̄an m̄ir̄hi m̄a tiho wok n̄aha, n̄an̄a kimiaha h̄iam̄akupw̄an mh̄o.

¹¹ Ramasan m̄a t̄akwt̄akwuni t̄ih̄am̄mwur ia noien wok n̄aha mh̄o sampam ir̄a. Ramasan m̄a t̄ih̄skai m̄wi ti noien sampam ir̄a r̄am̄wh̄en ia n̄at̄er̄igien s̄akimiaha rim̄askai fwe kupw̄an ti noien. N̄an̄a ramasan m̄a tiho ia mane me s̄akimiaha.

¹² Tr̄ini min̄ūa rer̄imiaha ragien ti nuvei penien, Kumwes̄an rer̄in tragien ti nuveh̄ien a narim̄nari me s̄am̄ame h̄iam̄auvehi mam̄h̄auvei pen min. In rip̄k̄ares mh̄a narim̄nari me s̄am̄ame h̄aiw̄an tukumiaha.

¹³ Iak̄ap̄w̄ah nokeikeien m̄a n̄im̄ir̄uien s̄av̄i n̄armama nep̄win trim̄aru ti n̄ari n̄a m̄a h̄am̄auvehi mane me s̄akimiaha, m̄at̄a n̄im̄ir̄uien s̄akimiaha tr̄iskai ti n̄ari n̄a m̄a h̄ian̄asitu ia nir̄aha, rek̄am. Iakokeikei m̄a tr̄am̄n̄am̄wh̄en a tukumiaha pam.

¹⁴ T̄akwt̄akwuni, ti n̄ari n̄a m̄a narim̄nari me s̄akimiaha ruv̄ep̄ik, ramasan m̄a t̄ih̄asitu ia n̄armama nep̄win s̄am̄ame narim̄nari me s̄av̄nraha riw̄an. N̄an̄a tr̄ini min̄ūa n̄ap̄in nep̄win s̄akimiaha riw̄an n̄an̄a s̄av̄nraha rasori, ir̄aha tuhasitu m̄wi ia kimiaha. In i suatuk n̄armama tuh̄auvehi r̄am̄n̄am̄wh̄en a.

¹⁵ R̄am̄wh̄en ia n̄aḡkiariien i kim̄arai pen ia N̄akukūa Ikinan rani m̄a,

“Īarmama s̄a rous̄asim̄win n̄aveginien rip̄ik, m̄at̄a r̄am̄wh̄en a rip̄k̄api raka mh̄a.

N̄an̄a īarmama s̄a rous̄asim̄win n̄aveginien rouihi, m̄at̄a r̄am̄wh̄en a rip̄kiw̄an mh̄a.”

K̄arhi pen Taetas rev̄an fwe Korin

¹⁶ Iakani tanak m̄ Kumwes̄an ti Taetas, ti n̄ari n̄a m̄a Kumwes̄an rino in rer̄in rokeikei p̄ik m̄a trasitu ia kimiaha r̄am̄wh̄en iakokeikei.

¹⁷ N̄an̄a Taetas rer̄in ragien m̄a tro narim̄nari me n̄aha s̄am̄ame iaham̄ani pen tukwe, m̄at̄a nari riti m̄wi, rer̄in ragien p̄ik m̄a trasitu ia kimiaha. N̄an̄a n̄at̄er̄igien a s̄av̄n̄hi m̄a truvehe m̄atoni kimiaha.

¹⁸ N̄an̄a tah̄arhi pehe m̄wi pīvt̄aha riti m̄wi ruvehe irau min. Īarmama n̄aha ram̄avisau irapw̄ n̄aḡkiariien amasan s̄av̄i Kristo, nakalasia me pam ham̄agn̄egini in tukwe.

¹⁹ Rip̄ko mh̄a n̄ari ap̄a n̄aha, m̄at̄a nakalasia me h̄an̄erp̄wi r̄eginraha ia īarmama n̄aha m̄a truvehe kimaha min iah̄auvehi mane s̄a rer̄imiaha ragien h̄iauvei pehe. Kimaha tah̄auvehi mane n̄aha, mh̄auvehi mh̄auv̄an, mh̄auvei pen m̄ nakalasia me fwe Jerusalem, mh̄auvehi ut̄a n̄aḡhi Īer̄im̄anu s̄akitaha ir̄a, n̄an̄a mamhahat̄an m̄a rer̄imaha ragien p̄ik ti nasituien.

²⁰ Kimaha iaham̄atui amasan ti mane asori i kamo īarmama riti rini ar̄aha kimaha m̄a iah̄an̄fo ir̄a ia mane.

²¹ Ro iam̄in̄hi ir̄a ti n̄ari n̄a m̄a kimaha iaham̄mwur m̄a taho n̄ari atukwatukw, m̄at̄a rip̄ko mh̄a ia n̄amri Īer̄im̄anu a s̄akitaha, m̄at̄a ia n̄amri n̄armama me m̄wi.

²² N̄an̄a tah̄arhi pehe pīvt̄aha riti m̄wi ruvehe ir̄ahar īam̄n̄mi i. Īarmama n̄aha, kimaha iaham̄mwur m̄a tah̄at̄a sas ir̄a n̄ap̄in rip̄ik. N̄an̄a ia n̄ap̄in me kimaha iah̄atoni m̄a rer̄in ragien p̄ik m̄a trasitu. N̄an̄a t̄akwt̄akwuni n̄aha rer̄in ragien p̄ik m̄wi m̄a trasitu ia nirau, ti n̄ari n̄a m̄a in rini nip̄r̄hienien ia kimiaha.

²³ Kimiaha hiəuvəukurən raka Taetas. In ramo wok pəri kimrau min ti nasituien ia kimiaha. Nənə piəvtaha mi səməmi kroukurirə in, irau iəmə mi sə nakalasia me hənərhi irapw irau, nənə irau krauvehi utə nəghi Kristo.

²⁴ Ramasan mə tiho ramasan ia nirəhar pwəh irəhar mine nakalasia me pam hətoni nokeikeien səkimiaha mə ro nəri pərhiēn riti. Pwəh irəha hətoni mə nəgkiariēn səkimaha iahaməni mamhəuvehi utə nəghimiaha irə ro nīpərhiēnien.

9

¹ Trini minuə iapkra i mhə nəkukuə i m kimiaha, ramasan a ti nəri nə mə hiəuvəukurən raka wok i səvəi nasituien ia nakalasia me fwe Jerusalem.

² Iou iakukurən mə hiōkeikei mə tihasitu. Iakauvehi utə noien amasan səkimiaha ia nəmri nəkur Masetonia, man i pen ti nirəha mə ia nuk kurirə kimiaha fwe Akaea hiənərer mwatuk ti nasituien. Nəpin hətoni rerimiaha ragien pik ti nasituien, ro mwi irəha həpik hōkeikei mə tuhasitu mwi.

³ Mətə təkwtəkwni nəha iakərhi pehe piəvtaha me i mə irəhar tuharuvehe mharətoni kimiaha mə kimiaha tihəuvei pen mane me nəha minraha rəmwhen iakuvəni raka tukumiaha. Ro iamih i irə nəgkiariēn səkimaha səvəi nuvehi utəien noien amasan səkimiaha ripko mhə nəri auər.

⁴ Mətə trini minuə hiəpko mhə, nəpin iakuvehe kimaha nəkur Masetonia nepwin, tuhətoni mə hiəpko mhə ihi. Noien nəha tro kimaha iahauris ti nəri nə mə iahəuvəuvehi utə raka kimiaha. Tro kimiaha hiauris mwi məpi raka.

⁵ Ro pen rerik rīrhi mə takaməkeikei mərəs piəvtaha mirəhar mə irəhar tuharukupwən mharuvehe mharətoni kimiaha nənə mharo sampam ia wok ti nuvei peheien mane sə hiəuvəni raka mə tihəuvei pen. Mətə iakōkeikei mə mane nəha sə tihəuvei pen ruku pen a ia rerimiaha mə tihəuvei pen ripko mhə iərmama riti raməkeikei m kimiaha mə tihəuvei pen.

Kumwesən ramōkeikei iərmama sə rauvei pen nasituien m nərmama ia rerin agien

⁶ Tihəpwəh nenouenouien nəri i. Iərmama sə rəpwei ouih i nuni nari tresi ouih i. Iərmama sə rəpwei ripik tresi ripik.

⁷ Kimiaha kuatia kuatia tihaməkeikei mhəuvei pen nəfe hiaməni ia rerimiaha mə tihəuvei pen. Trini minuə rerim ripkagien mhə tukwe, rəpwəh namasanien mə tikuvei pen. Trini minuə ikuvei pen ti nəri nə mə iərmama riti raməkeikei mik mə tikuvei pen, ripkamasan mhə mwi. Iakini iamih i irə ti nəri nə mə Kumwesən rokeikei iərmama i rauvei pen ia rerin agien.

⁸ Kumwesən rukurən nəriari peheien namasanien me pam anan m kimiaha mə ia nəpin me ia narimnari me pam tihəuvehi narimnari me pam səməme hatukwatukw mə tihaməkeikei mhəuvehi, nənə mhəuvehi ripik mwi mə tihaui m nərmama.

⁹ Rəmwhen ia nəgkiariēn i kimərai pen ia Nəkukuə Ikinan rani mə, "In ruai narimnari me səvənhi ripik m nərmama nautə səvənraha riwən, nənə noien amasan səvənhi ramarə rerin."

¹⁰ Kumwesən in rauvei pen nuni nari m iərmama sə raməmhu, mauvei pen nəveginien ti nənien. Ia suatuk kuatia a in truvei pehe narimnari ripik m kimiaha mo rasori mwi mə kimiaha hiəukurən nasituien ia nərmama nepwin mwi. In tro kwənkwan ripik sə ruku pen ia noien atukwatukw səkimiaha.

¹¹ Ia narimnari me pam ia nimiruien səkimiaha, Kumwesən truvei pehe namasanien səvənhi m kimiaha mə kimiaha hiəukurən nəriariēn ia nəpin me. Nəpin kimaha tahəuvehi nasituien səkimiaha, mhəuai, mhəuvei pen m nərmama, irəha tuhəni tanak m Kumwesən tukwe.

¹² Wok amasan i sə hiamo tripkasitu əpa mhə ia nakalasia me səməme narimnari me səvənraha riwən, mətə tro nərmama həpik rerinraha ragien, nənə həni tanak m Kumwesən tukwe.

¹³ Ti nəri nə mə kimiaha hiamo wok amasan i, ro pen hiamo pui noien səkimiaha m nərmama həpik. Irəha tuhəuvehi utə nəghi Kumwesən tukwe ti nəri nə mə kimiaha hiamo pərhiēn noien səvəi nərmama səməme haməni nīpərhiēnien ia nəgkiariēn amasan səvəi Kristo, rerimiaha ragien hiəuvei pen mane asori səkimiaha minraha mine nərmama me.

¹⁴ Irəha tuhəfwaki tukumiaha, nənə mhōkeikei kimiaha, ti nəri nə mə hətoni mə Kumwesən rinəriari pehe namasanien səvənhi m kimiaha rəpi raka anan mə tihasitu ia nirəha.

¹⁵ Pwəh səni tanak m Kumwesən ti nəfe in riməuvei pehe m kitaha ramasan pik məpi raka.

10

Pol ramægkiari m nærmama nepwin kamhæni æræha in

¹ Nærmama nepwin hamæni mæ næpin kitaha m kimiaha nætærigien sæiou reiwiu, mætæ næpin iakier mæpwæh kimiaha, noien sæ iakamo m kimiaha riskai pik. Mætæ iou Pol, iakokeikei mæ takini nari riti tukumiaha i. Kristo, in nætærigien sævæhi reiwiu. In iærmama riti noien sævæhi ramasan mimmæru. Ia noien a mwi næha

² Iakamæres kimiaha mæ tiho noien sækimiaha ratukwatukw mæ næpin iakuvehe, iakæpwæh nægkiari skaiien m kimiaha. Mætæ iakukuræn amasan mæ takægkiari skai m nærmama me nepwin sëmæme hamæni mæ iahamesi pen noien sævæi tivrænæ i.

³ Nipærhienien, kimaha iahamaræ ia tivrænæ i, mætæ iahamaruagæn, mhæpkesi pen mhæ noien kamaruagæn iræ sævæi tivrænæ i.

⁴ Iakani iamînhi iræ ti næri næ mæ narimnari me sækimaha iahamærer iræ mamharuagæn ripko mhæ narimnari me sævæi tivrænæ i, mætæ hæskai ia niskaiien sævæi Kumwesæn. Ia narimnari me næha kimaha iahamæuvehi irapw kwopun skai me kamærkwafæ ikin. Iahamæuvehi irapw mwi nægkiariien eikuæ me

⁵ mine nægkiariien ærpwi me sëmæme hamænise nærmama ti nukurænien Kumwesæn. Iahamaruagæn ia nætærigien me pam sævæi nærmama, mamho iræha hæuvehe mhæ nækwai Kristo.

⁶ Næpin kimiaha tihamo nækwai Kristo ia narimnari me pam, kimaha tahamærer mwatuk ti nækoui atukwatukwien kimiaha trini minuæ hio mwi noien æræha me.

⁷ Kimiaha hiamækiri nari mamhesi pen a næfe hiamætoni iruæ, mætæ tihamækeikei mhæukuræn næri i. Trini minuæ iærmama riti rukuræn pærhien mæ in iærmama sævæi Kristo, nænæ in trætærig amasan mwi mæ kimaha mwi nærmama sævæi Kristo iahæmwhen iræ.

⁸ Næri auæ a mæ iakamægkiari mamærpwi iou kwopti ti nasoriien sæ Iærimænu sækitaha rimæuvei pehe miou, mætæ ko iapkauris mhæ tukwe. Rimæuvei pehe nasoriien næha miou mæ takuvrhækin kimiaha hiauvehe mhætæ, mætæ ripkuvei pehe mhæ nasoriien næha miou mæ takuvehi irapw kimiaha.

⁹ Iakæpwæh nokeikeiien mæ kimiaha tihætæ mæ iakamrai nækukuæ me i mæ kimiaha tihæheki.

¹⁰ Iakani iamînhi iræ ti næri næ mæ nærmama nepwin hamæni iou mæ, “Nækukuæ sævæhi riskai mipam, mætæ næpin ramavæn kitaha min, ripko mhæ in iæmæ sikai riti, nænæ nægkiariien sævæhi ro næri auæ a iræ.”

¹¹ Pwæh nærmama sæ ro me iamînha iræ hæukuræn næri i. Næfe kimaha iahamærai ia nækukuæ næpin iahamaræ isipwin, tahamo ræmwhen næpin samaræ pæri.

¹² Ræknekin tukumaha ko iahæpkærer mhæ kimaha nærmama me næha sëmæme hamægnægini atukw a iræha. Ræknekin mwi tukumaha ko iahæpkætæ æmwhen mhæ kimaha minraha. Nærmama me næha hamætæ æmwhen iræha me mamhækiri iræha me mæ sin in iæmæ asori mine sin ripko mhæ in iæmæ asori. Mætæ næpin kamho iamînha iræ ramahatæn pen mæ hæpkukuræn mhæ nari.

¹³ Mætæ kimaha tahæpkægkiari ærpwi mhæ næpi raka nari. Kimaha tahægkiari ærpwi æra ti wok sæ Kumwesæn rimæuvei pehe m kimaha. Wok i kimaha iahamo rineste raka mwi kimiaha.

¹⁴ Ro pen kimaha iahæukuræn nægkiari ærpwiien. Næpin iahamo iamînhi iræ, iahæpwæh næpi rakaien wok sækimaha, ti næri næ mæ kimaha næ nærmama iahamækupwæn mhæuvehi nægkiariien amasan sævæi Kristo mhæuvehe tukumiaha.

¹⁵ Kimaha iahæpkægkiari ærpwi mhæ ti wok sæ iærmæpæ rino, mætæ iahamægkiari ærpwi a ia wok sæ Kumwesæn rinæmri pehe m kimaha. Kimaha iahokeikei mæ nahatætæien sækimiaha truuehe masori, ro pen wok sækimaha ia rerimiahæ truuehe masori mwi,

¹⁶ mo kimaha iahæukuræn nævisaiuen nægkiariien amasan sævæi Kristo ia tænæ me ia kwopun sækimiaha mevæn evæn mwi. Ia noien næha kimaha iahæpko mhæ wok ia kwopun riti sæ iærmama riti rino raka wok ikin, nænæ mhæpkægkiari ærpwi mhæ ti wok sævæi iærmæpæ.

¹⁷ Mætæ Nækukuæ Ikinan rani mæ,

“Pwæh iærmama sæ ramægkiari ærpwi, trægkiari ærpwi a ia narimnari me sëmæme Iærimænu sækitaha rino.”

¹⁸ Iakani iamînhi iræ ti næri næ mæ kipkæseni mhæ iærmama sæ ramægnægini atukw a in, mætæ kamæseni iærmama sæ Iærimænu sækitaha ramægnægini in.

11

Pol ramægkiari ia nærmama nepwîn komhâ irêha aposol pærhien me sævai Kristo

¹ Iakokeikei mæ tihæpwêh næpouien iou pwêh iakîni narmæriien sæiou kwopti m kîmiaha. Hætærig iou mhæpwêh næpouien.

² Rerik ramevæn pik ia kîmiaha mæpwêh nokeikeien mæ tihækuriræ iærmæpæ. Noien nêha sæiou raku pen ti Kumwesæn. Iakani iamînhi iræ ti næri næ mæ iakimærfi kîmiaha mæ tihesi pen iærmæn kuatia a in næ Kristo. Iakîno iamînha iræ mæ takuvei pen kîmiaha min hiæmwhen ia præn vi riti ræmher ramreirei ihi iærmæn.

³ Mætæ iakamhekîr kîmiaha kamo hiæmwhen ia If, præn nêha sæ snek rîneikuæ iræ ia nægkiariien æsien sævænhi. Iakamhekîr mæ kamo iærmama riti rivi pen nætærigien sækîmiaha ia kwopun æpæ nænæ hiæpwêh nokeikeien i ratukwatukw mæmher sæ hiæmo m Kristo.

⁴ Iakani iamînhi iræ ti næri næ mæ rerimiaha ragien a hiæmæsani nærmama nepwîn kamhæuvehe mamhævisau m kîmiaha Iesu riti sæ ropæ ia Iesu i kîmaha iahamæni iræpw. Rerimiaha ragien a hiæmæsani irêha kamhæuvei pehe m kîmiaha nænîmwîn riti uæ nægkiariien amasan riti sæ ropæ ia Nænîmwîn i mine nægkiariien amasan i kîmiaha hiæuvæuvehi raka tukumaha.

⁵ Nærmama me nêha kamhæuvehe tukumiaha, kîmiaha hiæmæni mæ irêha “aposol asori me,” mætæ ia nætærigien sæiou iapkætoni mhæ mæ irêha hasori mhæpi raka iou.

⁶ Rosi kîpkahatæn amasan mhæ iou ia nægkiariien, mætæ iakukuræn amasan nukune nægkiariien amasan. Kîmaha iahænahatæn kîmiaha ia næri nêha ia noien me pam næpin ripik.

⁷ Næpin iakînani iræpw nægkiariien amasan sævæi Kumwesæn m kîmiaha, iapko mhæ mæ tihæræku iou tukwe. Iou iakuvehi iræpw atukw a iou ti nuvehi utæien kîmiaha. Nænæ ræfo? Noien nêha in noien ærêha riti? Rekæm!

⁸ Næpin iakînamo wok kîtaha m kîmiaha, nakalasia me ia kwopun æpæ me kamhæræku iou. Ipa ka ræmwhen mæ iakamakres mînraha ti nasituien ia kîmiaha.

⁹ Nænæ næpin iakamaræ kîtaha m kîmiaha, nari riti sæiou riwæn, iapkæres mhæ iærmama riti ti nasituien ti næri næ mæ piævtaha me sæmæme hamæuku pen ia Masetonia hamæpeki pehe sæiou me narimnari sæmæme hæiwæn. Ro pen iapkæres mhæ nari riti tukumiaha, nænæ mîpkuvei pehe mhæ wok sikai m kîmiaha ti nætoniien iou, nænæ takamo iamînha iræ ia næpin me.

¹⁰ Iou iakamærpwi iou ti næri næ mæ iakamævisau iræpw nægkiariien amasan kîpkæræku mhæ iou iræ. Ræmwhen ia nîpærhienien sævæi Kristo ramaræ ia nirak, iakani pærhien mæ iou tapko æpæiti mhæ mwi ia kwopun riti ia profens Akææa.

¹¹ Ræfo iakæpwêh næresien nari riti tukumiaha? Ti næri næ mæ iapkokeikei mhæ kîmiaha? Rekæm! Kumwesæn rukuræn mæ iakokeikei kîmiaha.

¹² Ia noien i sæ iakamo takarîpin mammo nêha tækwætækwuni mæ trinise nægkiariien sævæi nærmama me nêha sæmæme hamæfiæutæ ia nirêha mæ irêha aposol me. Iakokeikei mæ tako ræknekin ti nirêha ti nîniien mæ kamho wok ia noien i kîmaha iahamo wok iræ.

¹³ Nærmama me iamînha iræ, irêha aposol eikuæ me. Hameikuæ ia nærmama ia wok sævænraha, mamhævsini noien sævænraha ti noien mæ nærmama tuhætoni mæ irêha hæmwhen ia aposol me sævæi Kristo.

¹⁴ Mætæ nænîmetaha træpwêh nîerien ia noien nêha. Næri æuær a mæ Setan, mætæ rukuræn nuvsniien noien sævænhi ti noien mæ nærmama tuhætoni mæ in ræmwhen ia ægelo riti sævæi nukuraanien.

¹⁵ Ro pen ripko mhæ nari riti sæ nænîmetaha trier tukwe trinæ mînuæ iotukwîninari me sævæi Setan hæuvsini noien sævænraha mæ tuho nærmama hætoni irêha ræmwhen mæ irêha iotukwîninari me sævæi noien atukwatukw. Næpin sampam sævænraha tuhæuvehi nærpwîniien tresi pen a noien me sævænraha.

Pol ramægkiari ærpwi ti næmissæien me sævænhi

¹⁶ Iaksmwatuk mwî. Pwêh iærmama riti riwæn rerin rîrhi mæ iou iakamærmæri. Mætæ trinî mînuæ rerîmiaha rîrhi iamînha iræ, nænæ hiæsani iou pwêh iako noien sævæi narmæriien kwopti, nænæ mægkiari ærpwi kwopti.

¹⁷ Nægkiariien i sæiou, Iærimænu sækîtaha ripkîni pehe mhæ miou mæ takîni. Mætæ iakamægkiari a ræmwhen ia iærmæri riti.

¹⁸ Nærmama hæpik hamæfiæutæ ia nirêha ti noien me sævæi tiprænæ, nænæ ro iamînhi iræ, iou mwî takægkiari ærpwi.

¹⁹ Rerimiaha rihi mē hiāukurēn amasan nari, nōnē ro pen hiamēsēni a nērmama me sēmāme hamarmēri.

²⁰ Nēri auēr a mē nērmama me nēha hērkwī kīmiaha mē tiho nēkwanraha, uē hamakres m kīmiaha, uē hamāuasi kīmiaha rēmwhēn ia kwānkru, uē hamāuvehi utā irāha ia nōnimēmiaha, uē hamāpwi nōnimēmiaha, mētē rerimiaha ragien a ti nōseniēn irāha ho iamīnha irā.

²¹ Iou iakamauris ti nīniēn mē kīmaha nīskaiēn sākīmaha riwēn ko iahēpko mhē noien me nēha ia kīmiaha.

Iakamēgkiari rēmwhēn ia iarmēri riti, mētē nāfe nēghin sē nērmama me nēha hōkeikei mē tuhāfiūtā irāha tukwe, iou mwi takēgkiari ērpwi tukwe.

²² Irāha nēkur Hipru? Iou mwi. Irāha nēkur Isrel? Iou mwi. Irāha kwānēkwus me sāvai Epraham? Iou mwi.

²³ Irāha iotukwininari me sāvai Kristo? Iou mwi, mētē iou iakēpi raka irāha. Rosi iakamēgkiari rēmwhēn ia iarmēri riti, mētē iakino pik wok mēpi raka irāha. Nōnē kuvei pen iou ia kalapus nēpin ripik rēpi raka irāha. Kērisi iou rēpi raka irāha. Nōnē ipaka iakēmhā nēpin ripik.

²⁴ Nēpin krirum nēkur Isrel hērisi iou m toti-naen.

²⁵ Nēpin kahar nēkur Rom hēuasi iou ia kwārgi nei. Nēpin riti kākwi iou ia kēruatērei. Nēpin kahar iakēvān ia nitētā nōnē nitētā rēmwhēnimw. Nēpin riti iakēiai fwe ia tēmwei tēsi nēpin pēkin riti ia nēpin mīne ia ran.

²⁶ Nēpin me pam iakamavān ti noien wok sēiou, mamēsari ti iapiwēn asori me ia nēkwātēnē me, nōnē mamarē ia kwopun ērāha ikin imwei rakres me, mīne ia kwopun ērāha ikin imwei nēkur imwak me nēkur Isrel, mīne ia kwopun ērāha ikin imwei nērmama ripko mhē irāha nēkur Isrel, mīne ia kwopun ērāha ikin ia taon asori, mīne ia kwopun ērāha ikin ia kwopun akwesakwes ikin, mīne ia kwopun ērāha ikin fwe ia tēsi, mīne ia kwopun ērāha ikin imwei nērmama sēmāme hamēni mē iou me nēpwin nēha irāha, mētē hameikuā.

²⁷ Iakinowok pik misese, nōnē nēpin ripik iapkapri mhē ia nēpin. Nēpin me nēpwin nukumhā rahi iou, nōnē iakēkwakwa. Nēpin ripik nāveginiēn sēnak riwēn. Nōnē nēpin ripik iakamēkure tinari me sēiou ripkēmwhēn mhē ti nēkwēiēn.

²⁸ Narimnari nēpwin mwi sēmāme iapkini mhē, mētē riti ia nīrāha in i ia nēpin me rērik ramrhi pik nakalasia me ia kwopun me, iakamregi rēmwhēn ia nēri pam riti iakamēvrani.

²⁹ Nēpin iērmama riti ripkiskai mhē, nōnē iou mwi iakamregi mē iapkiskai mhē. Nēpin ko iērmama riti rimwei ia nērāhien, nōnē rērik ramēmīsā pik tukwe.

³⁰ Iou takamēkeikei mēgkiari ērpwi, mētē takēgkiari ērpwi a ti narimnari me sēmāme kamhahatēn pen mē nīskaiēn sēiou riwēn.

³¹ Kumwesēn i in Kumwesēn mīne Tata sāvai Iesu Iērimānu sēkitaha sē kamāgnēgini in ia nēpin me ia nuk nuk me, in rukurēn mē iou iapkeikuā mhē.

³² Fwe taon nēha Tamaskes iēmē asori sē ramarē tēgin Kig Aretas rokeikei mē trēkwātēmhirī iou. Rēmri naruagēn me sāvānhi ia kwēruē asori sāvai taon mē tuhēkwātēmhirī iou mhēuvehi puvnimwē iou ia kalapus.

³³ Mētē kīmāvai pen iou ia tēnēripw asori riti krukwi pen nēkwus irē kuvei pen ia rui nēpai riti, nēpai sē ramērē kuraukurau ia taon nēha, karaka mērmēru ia nēkwus reiwiū, nōnē iakap iēmē asori nēha rēpwhē nēkwātēmhirīēn iou.

12

Pol ramēgkiari ia vison me sēmāme Kumwesēn rīnēriari pen mīn

¹ Takamēkeikei mēgkiari ērpwi nēri auēr a mē noien nēha ko ripko mhē nari riti ramasan. Mētē takamēkeikei mēvōn mīni vison me nēpwin mīne narimnari me nēpwin Iērimānu sēkitaha rīno pui miou.

² Iakukurēn iērmān riti sē rīmāni nīpārhiēniēn ia Kristo.^a Nuk fotin rukurau raka, Kumwesēn rīmāuvehi in mēvōn fwe irānhē ia neiāi nēha sē ro kahar irā. Iakreirei mē revēn ia nīpwrān uē nōnimwīn rier ia nīpwrān mēvōn, Kumwesēn ēpa rukurēn.

³ Iakini mwi mē iakreirei mē revēn ia nīpwrān uē nōnimwīn rier ia nīpwrān mēvōn, Kumwesēn ēpa rukurēn. Mētē iakukurēn mē iēmē nēha,

⁴ Kumwesēn rīmāuvehi utā revēn fwe kwopun nēha Parataes, nōnē in rīmēregi nēgkiariēn afafa me sēmāme iērmama rīreirei nīniēn.

11:21: Fil 3:5 **11:23:** Wok Me 16:23, 1Kor 15:10 **11:24:** Dut 25:3 **11:25:** Wok Me 16:22, 14:19 **11:26:** Wok Me 9:23, 14:5 **11:27:** 1Kor 4:11, 2Kor 6:5 **11:28:** Wok Me 20:18-21,31 **11:29:** 1Kor 9:22 **11:30:** 2Kor 12:5
11:31: 2Kor 1:23 **11:32:** Wok Me 9:23-25 ^a **12:2:** Ia kwopun i Pol ramēgkiari ia iērmān riti, mētē iērmān nē in nē Pol.

⁵ Iou takægkiari ærpwi ti sə ro iamínha irə, mətə tapkægkiari ærpwi mhə tukw iou atukw. Narimnari me səməme kamhahatən pen mə niskaiien səiou riwən, irəha əpa nə takægkiari ærpwi tukwe.

⁶ Mətə rəfo? Trini minuə iakokeikei mə takægkiari ærpwi, komhə iou iərmama riti iakarməri, ti nəri nə mə nəgkiariien sə iakani ro nipərhiénien. Mətə iapkægkiari ærpwi mhə iamínha irə ti nəri nə mə iakəpwəh nokeikeien mə iərmama riti truvehi utə iou irənhə məpi raka nəri sə ratukwatukw. Iakokeikei mə trətoni iou rəmwhen ia nəfe tako uə takini.

⁷ Vison me nəha Iərimənu rino pui miou ripik.^b Ti niniseien iou mə takəpwəh nəfiəutəien iou ia vison me nəha iakinətoni, kuvei pehe nari riti miou rəmwhen ia təsi nimirhi riti raməpi nipwrak, məmwhen mwi ia iəremhə riti ruku pen ti Setan mamə nəmisəien miou. Kuvei pehe nəri nəha miou mə takəpwəh nəfiəutəien iou ia narimnari me nəha Iərimənu səkitaha rino pui miou.

⁸ Iakinəres Iərimənu səkitaha m kahar mə truvehi raka nəri nəha pwəh rəpwəh noien nəmisəien miou.

⁹ Mətə Iərimənu rini pehe tukw iou i mə, “Namasanien səiou rinəmwhen raka trasitu ia niram. Nəpin niskaiien səim riwən, niskaiien səiou truvehe masori ia niram.” Ro pen reik ramagien mə takægkiari ærpwi ia nimiruien səiou sə niskaiien riwən irə, mə niskaiien səvəi Kristo trarə ia nimiruien səiou.

¹⁰ Ro pen iou reik ramagien a ia nəpouien me, nini ərəhəien me, nəpin skai me, nomətəien me, mine nərəhəien me nepwin mwi səməme kamo ia nirak ti nəri nə mə iou iərmama riti səvəi Kristo. Reik ramagien a ti nəri nə mə nəpin niskaiien səiou riwən, nənə nəpin nəha in nəha iakauvehi niskaiien.

Pol ramægkiari skai m nəkur Korin

¹¹ Takwtəkwuni iakamægkiari iakəmwhen ia iərmama riti ramarməri, mətə kimiaha hiənəkeikei miou ti noien iamínhi irə ti nəri nə mə ratukwatukw mə tihəgnəgini iou, mətə hiənəpwəh noien. Rosi iou iəmə auər a, mətə aposol me nəha səməme hiəməni mə irəha hasori, iou iapkətoni anan mhə mə irəha hasori anan ia nirak.

¹² Nəpin iakinamarəkitaha m kimiaha, iakamo nimtətien me səməme kamhahatən mə iou aposol pərhién riti. Iakinamo nimtətien me, mine narimnari me səməme nərmama hətoni nənimenraha rier. Iakinamo narimnari me nepwin mwi ia niskaiien səvəi Kumwesən ia rərimiaha, nənə mo nətarigien səiou rəpwəmwis.

¹³ Noien amasan sə iakino m kimiaha rəmwhen a iakino m nakalasia me pam, mətə nari kuatia ropə in nə iapkəres mhə mane tukumiaha. Mə noien nəha rərəha enouenou ia nərəhəien səiou.

¹⁴ Təkwtəkwuni iakamərer mwatuk mə takuvehe məti pehe kimiaha səro kahar irə. Nənə tapkəres mhə mane tukumiaha, ti nəri nə mə iakəpwəh nokeikeien nautə səkimiaha, mətə iakokeikei a kimiaha. Həregi ro. Ripko mhə wok səvəi nəkwərhakwərha me mə tuhəmri karen mane sə trasitu ia tata mine mama səvənraha kurirə. Mətə wok səvəi tata mine mama irau tro iamínha irə rasitu ia nəkwərhakwərha me səvənrau.

¹⁵ Ro pen reik ramagien mə takuvei pehe pam narimnari me səiou m kimiaha, nənə muvei pen mwi nimiruien səiou tukumiaha. Nokeikeien səiou rasori tukumiaha, mətə səkimiaha rouihi a tukw iou. Noien nəha rəpwəh natukwatukwien!

¹⁶ Kimiaha hiəukurən mə nipərhiénien iou iapkəres mhə mane m kimiaha, mətə rosi kimiaha nepwin hiəməni mə iakino noien ikou me, muvehi kimiaha ia neikuəien me rəmwhen ia kwənkru.

¹⁷ Rəfo? Iakakres m kimiaha ia nərmama me nəha iakinərhi pehe irəha həuvehe tukumiaha? Rekəm!

¹⁸ Iakinəres Taetas mə truvehe mətoni kimiaha, nənə mərhi pehe piəvtaha riti irau min. Mətə Taetas nəha in ripkakres mhə m kimiaha. Kimiaha hiəukurən mə kimrau min irauavən pəri nətarigien səkimrau mine noien kuatia.

¹⁹ Rosi rərimiaha rirhi mə ia nəgkiariien me pam nəha kimaha iahamægkiari m kimiaha, mamhəniə nəgkiariien ərəha me nepwin səməme kamini ia kimaha, mətə rekəm. Ia nəmri Kumwesən kimaha iahamægkiari, mamhəni rəmwhen sə Kristo rokeikei. Nərmama keikei me, narimnari me pam səməme iahamo, mətə iahamo mə tahəuvrhəkin kimiaha hiəuvehe mhəutə.

²⁰ Iakani iamínhi irə ti nəri nə mə iakamhəkir mə kamo nəpin takuvehe, takətoni mə hiopə, hiəpko mhə noien sə iakokeikei. Nənə kimiaha mwi tihətoni mə iakopə, iapko mhə noien sə

^{12:5:} 2Kor 11:30 ^{12:6:} 1Kor 10:8, 1Kor 11:16 ^{12:7:} Job 2:6 ^b ^{12:7:} Narimnari me i Pol ramægkiari ira Kumwesən rino pui pen min ia vison me rətoni fve ia neiai sə ro kahar ira. ^{12:9:} Fil 4:11-13 ^{12:11:} 2Kor 11:5
^{12:12:} Rom 15:19 ^{12:13:} 2Kor 11:9 ^{12:14:} 2Kor 13:1 ^{12:15:} Fil 2:17 ^{12:18:} 2Kor 8:6,16-18 ^{12:20:} 2Kor 2:1-4

hiokeikei. Iakamhekír mæ takatoni kimiaha nepwín hiamævisæ, nepwín rerinraha ramrhi æræha iræha me, nepwín niemaha ramæpi iræha, nepwín kamhætærig æpa ti niræha, nepwín kamhæni neikuæien mamhouraha næghi iærmama iræ, nepwín kamhæni nikare iærmama, nepwín kamhærpwi iræha, mamho æpnapen noien me.

²¹ Iakamhekír mæ kamo næpin takuvehe mwi Kumwesæn sæiou ro iou iakauris ia nærmimiaha. Nænæ rerik trærkwæpir iakasæk tukumiaha me nepwín sæmæme hanamo noien æræha fwe kupwæn, nænæ mhæpwæh nirærigien ia noien æræha me sævænraha sæmæme kamho ia næpin me. Iræha kamho noien me sæmæme hæmkemik, iræha nærman mine nipran kamhæiri æpnapen iræha me, mamho mwi noien æræha nepwín mwi.

13

Nægkiariien sæ Pol rani ti næsuæpwirien nakalasia me fwe Korin

¹ In i nævænien sæiou særo kahar iræ takuvehe mætoni kimiaha. Nækukuæ Ikinan rani mæ, “Næpin iærmama riti rarukwi pen nægkiariien ia iærmama riti, iærmama kæru uæ kahar tuhamækeikei mhæni nægkiariien kuatia, nænæ nærmama tuhæukuræn mæ nægkiariien næha karukwi pen ia iærmama næha ro nipærhienien.”

² Iakokeikei mæ takini nægkiariien riti tukumiaha sæmæme fwe kupwæn hiamo noien æræha, iakokeikei mæ takini mwi tukumiaha pam. Iakuvæni raka nægkiariien i tukumiaha kupwæn næpin iakimæuvehe tukumiaha sæ ro kæru iræ, nænæ tækwækwuni iakamaræ isipwín tukumiaha, mætæ iakokeikei mæ takini mwi. Trini minuæ iakuvehe mætoni mwi kimiaha, mætæ kimiaha nepwín hiamo ihi noien æræha, tako riskai minraha mækoui atukwatukw iræha iræ.

³ Tako iamínhi iræ ti næri næ mæ hiamætui nari riti sæ tako trahatæn pen mæ nipærhienien i Kristo ramægkiari ramier ia nægkiariien sæiou. Næfe Kristo ramo m kimiaha ripkærou mhæ tukwe, mætæ in ramo kamætæ niskaiien sævæni ia kimiaha.

⁴ Nipærhienien, næpin kinæruí tæriini pen in ia nei kamarkuauí, niskaiien sævæni riwæn. Mætæ ipwet mine in ramiru ia niskaiien sævæi Kumwesæn. Kimaha niskaiien sækimaha riwæn ræmwhen mwi ia Kristo fwe kupwæn. Mætæ næpin tahæuvehe mhættoni kimiaha, tihættoni mæ kimaha iahamæmiru ia niskaiien sævæi Kumwesæn ræmwhen a ia Kristo ipwet mine.

⁵ Ramasan mæ kimiaha atukw tihætæ amasan kimiaha me, mhækiri noien sækimiaha, mhætæ sas mæ hiamækwætmhíri pærhien noien sævæi nahatætæien uæ rekæm. Tihamækeikei mhæukuræn mæ Iesu Kristo in fwe ia rerimiaha, mætæ mæ nahatætæien sækimiaha ro neikuæien i, Kristo in riwæn fwe ia rerimiaha.

⁶ Nænæ rerik ramrhi mæ tihætæ sas ia kimaha mæ nahatætæien sækimaha ripko mhæ neikuæien i.

⁷ Mætæ kimaha iahamæfwaki m Kumwesæn mæ kimiaha riti triipko mhæ nari riti rærahæ. Kimaha iahæpkæfwaki mhæ iamínhi iræ mæ tuko kægægini kimaha mæ wok sækimaha ramasan, rekæm. Mætæ iahokeikei mæ kimiaha tiho noien sæ ratukwatukw næri auær a mæ ia nætæien sævæi nærmama nepwín hæni mæ wok sækimaha rærahæ.

⁸ Ro iamínhi iræ ti næri næ mæ ko iahæpko mhæ nari riti sæ ræsisæg nipærhienien, mætæ iahæukuræn a noien næri sæ rauvehi utæ nipærhienien.

⁹ Næri auær a mæ kamætæ kimaha mæ niskaiien sækimaha riwæn, mætæ mæ kimiaha hiæskai rerimaha rægien. Ro iamínhi iræ iahamæfwaki mæ tihæuvehe matukwatukw amasan.

¹⁰ Iakamaræ isipwín tukumiaha mirai nækukuæ i mærhí pehe i tukumiaha. Iako iamínha iræ mæ næpin takuvehe tapko mhæ riskai m kimiaha. Iou aposol riti, Kumwesæn ruvei pehe nasoríien næha miou mæ takuvrhækín kimiaha hiæuvehe mhæutæ, mætæ in ripkuvei pehe nasoríien næha miou mæ takouraia kimiaha hiewaiu.

Nægkiariien sampam

¹¹ Piak me, in i nægkiariien sampam sæiou iakini mæsækír m kimiaha. Kimiaha tihamækeikei mheipeni suatuk me sækimiaha, mhæregi nægkiariien sæiou, mho nætærigien sækimiaha pwæh ruvehe mo kuatia, mharæ ia næmærinuæien, nænæ Kumwesæn sævæi nokeikeien mine næmærinuæien tramaræ tukumiaha.

¹² Hæni ramasan tukumiaha me mhækei m kimiaha me ia nakeiien sæ ræmher.

¹³ Nærmama me pam sævæi Kumwesæn kamhæni pehe ramasan tukumiaha.

¹⁴ Pwæh namasanien sævæi Iesu Kristo Iærimænu sækitaha mine nokeikeien sævæi Kumwesæn mine no pæriien nari sævæi Nænimwín Ikinan tramaræ tukumiaha pam.

Kalesia

Nægkiariien sə rani mə nəfe i nəkukuə

Pol rimərai nəkukuə i revən ti nakalasia me ia profens riti səvai Rōm kani mə Kalesia. Nakalasia me ia Kalesia nətərigien səvənraha raməvsausini pik ti nahatən eikuə me nəghinraha mə Juteiaisa me. Nahatən eikuə me nəha hənəi pen ti narmama ripko mhə irəha nəkur Isrel mə Kumwesən trəpwəh nuvehimiruien irəha. Irəha hənəi mə nərmama ripko mhə irəha nəkur Isrel tuhaməkeikei mhesi pen loa səvai nəkur Isrel rəmwhen ia kuvehi ninhum mīnraha, mīne nənien nari, mīne nousəsīmwinien ia nəpīn səvai nəveginien asori me səvai nəkur Isrel. Nahatən eikuə me nəha hənəi mwi mə Pol ripkuvehi mhə nasorien səvai Kumwesən. Ro iamīnhi irə tuhəpwəh nətərigien in. Ia nukune nəkukuə i Pol riməni pen ti nəkur Kalesia mə nəfe nəgkiariien amasan in raməvisau. In rani mwi mə Kumwesən ruvei pen nasorien min. Ko kīpkuvehimīru mhə kītaha trīni minuə samesi pen Loa səvai Moses. Mətə tukuvehimīru kītaha nəpīn sənī nīpərhienien ia Iesu Kristo. Nahatətəien in nəha suatuk ti nuvehien nīmīruien vī. Pol rini mə tsahatətə ia Iesu Kristo, mhə nokeikeien, nənə mharə ia Nənīmwin Ikinan.

¹ Iou Pol. Iou aposol riti. Nərmama me həpkəkweīn mhə iou mə takowok i. Iərmama riti rəpwəh nuvehi utəien iou, mətə Iesu Kristo mīne səvənhi Tata Kumwesən sə rino rətui mwi ia nemhəien səvənhi, irau nəha krouvehi utə iou.

² Iou mīne piəvmīaha me nepwin kimaha mīnraha ia kwopun i iahamrai nəkukuə i rauvehe tukumīaha nakalasia me fwe profens nəha Kalesia.

³ Nəfwakīien səiou mə Kumwesən tata səkitaha mīne Iesu Kristo Iərimənu səkitaha trouəriari pehe namasanien mīne nəmərīnuien m kimīaha.

⁴ Iesu rinəsəni nīmīruien səvənhi memhə ti noien ərəha me səkitaha. In rino iamīnha irə mə truvehi raka kītaha ia nitətə ərəha i samarə irə ipwet mīne. In remhə mesi pen nəkwai Kumwesən Tata səkitaha.

⁵ Pwəh nəgnəginīien revən tukwe ia nuk nuk me. Ouəh, pwəh ro iamīnhi.

Nəgkiariien amasan sə ro nīpərhienien kuatia a

⁶ Iou iakəkərinari ia kimīaha ti nəri nə mə Kumwesən rinəkweīn kimīaha mə tihəuvehe mharə tegin namasanien səvai Kristo, mətə nəpīn ouihī a rukurau, nənə kimīaha hiəuvei pen təkutamiāha min, mamhəuvən ti nəgkiariien amasan riti mwi.

⁷ Iakīni iamīnhi irə mətə nəgkiariien amasan riti mwi riwən. Nəgkiariien amasan sə ro nīpərhienien kuatia a. Mətə nərmama nepwin nəha ikin kamho kimīaha hiamhekīr pik. Irəha hokeikei mə tuhəvsini nəgkiariien amasan səvai Kristo ruvehe nəgkiariien əpə riti.

⁸ Mətə iakani pehe tukumīaha i trīni minuə kimaha riti uə əgelo riti sə ruku pen ia neiai trəvisau pehe m kimīaha nəgkiariien amasan riti ropə ia nəgkiariien amasan nəha iahənəvisau raka m kimīaha i, pwəh iərmama nəha revən ia napw.

⁹ Kimaha iahəuvəni raka nəgkiariien i tukumīaha fwe kupwən, nənə təkwtəkwiini takīni mwi. Trīni minuə iərmama riti raməvisau m kimīaha nəgkiariien amasan riti ropə ia nəgkiariien amasan nəha hiəuvəvehi raka, pwəh iərmama nəha revən ia napw.

¹⁰ Kimīaha hiaməfətərig irə? Ipwet mīne iakaməmwur mə sin trəkweīn amasan ia nīrak, iərmama uə Kumwesən? Rerimīaha ramrhi mə iakaməmwur ti nəfe, mə tako nərmama rerīnraha ragien tukw iou uə? Trīni minuə iakaməmwur ihi mə tako nərmama rerīnraha ragien tukw iou ripko mhə iou pərhien iərmama riti sə iakamo tukwini nari m Kristo.

Pol ramīni irapw mə kīnəfo irə ruvehe mo aposol riti

¹¹ Piak mə, iakokeikei mə kimīaha tihəukurən nəri. Nəgkiariien amasan i iakinəvisau m kimīaha ripko mhə nəvisauien səvai iərmama.

¹² Iapkuvehi mhə ruku pen ti iərmama riti. Iərmama riti ripkhatən mhə iou irə. Mətə iakiməvehi ia nəpīn nəha Iesu Kristo rier pehe tukw iou.

¹³ Kimīaha hiəuvəregi raka noien səiou sə iakinəfo irə kupwən ia nəpīn nəha iakinaməfwaki ihi ia nəfwakīien səvai nəkur Isrel. Iakinamometə pik nakalasia me səvai Kumwesən, mamousari mə takouraha irəha.

¹⁴ Ia nəpīn nəha iakinəuvehe mamskai ia nəfwakīien səvai nəkur Isrel məpi raka iou me nepwin ti nəri nə mə iakamousari pik mamesi pen narəien nəha kaha kupwən me səiou hāməuvei pehe.

¹⁵ Mətə Kumwesən sə ruvərfi raka iou fwe ia tipwi mama səiou, in rəkweīn iou, ti nəri nə

mə rerin ramasan tukw iou.

¹⁶ Nəpin rəkwein iou irə, rerin ragien ti nəsenien iou iakətə Tini mə takəvisau irapw nəgkiariien amasan səvənhi m nərmama me ripko mhə irəha nəkur Isrel. Nənə nəpin iakətəni Tini, təkwəkəwuni a iapkevən mhə ti iərmama riti mə trahatən iou.

¹⁷ Iapkevən mhə fwe Jerusalem mə takətəni nərmama me nəha haməkupwən ia nirak mho irəha aposol me. Mətə iakier mevən fwe tənə nəha Arepia. Kurirə irə iakrərig mwi mevən fwe Tamaskes.

¹⁸ Nəpin nuk kahar rukurau, nənə iakutə pen fwe Jerusalem mə takətəni Pita. Iakuvehi nəfwakiiən kəru fwe ikin kimrau min.

¹⁹ Mətə iapkətəni mhə aposol me nəpwin mwi, Jemes əpa, piəvi Iərimənu səkitaha.

²⁰ (Nəgkiariien i iakamrai rauvehe tukumiaha ia nəmri Kumwesən iakəpwəh neikuəien irə.)

²¹ Nəpin iakier ia Jerusalem, iakevən fwe ia kwopun me ia profens mi nəha Siria mine Silisia.

²² Ia nəpin nəha, nakalasia me səvəi Kristo ia tənə Jutia həkətə raka mhə iou, mhəireiri ihi iou.

²³ Kamhəregi a nərmama me kamhəvisau iamini mə, “Iəmə i kupwən ramometə kitaha, təkwəkəwuni raməvisau irapw nahatətəien səkitaha sə kupwən ramousari mə trouraha.”

²⁴ Nənə irəha həgnəgini Kumwesən tukwe iou.

2

Pol revən məkari irəha aposol me nəpwin fwe Jerusalem

¹ Nəpin nuk fotin rukurau, iakutə pen fwe Jerusalem kimrau Panapas. Iakiri mwi Taetas ruvehe kimrahar min.

² Iakutə pen iamini ti nəri nə mə Kumwesən rinahatən raka iou iakinətəni mə takaməkeiki mevən. Nənə iakevən mətoni nəmə asori me səvəi nakalasia me. Nəpin kimaha əpa, iakini pen amasan ti nirəha i nəgkiariien amasan səiou sə iakamini irapw ti nərmama me ripko mhə irəha nəkur Isrel. Iakamo iamini irə ti nəri nə mə iakəpwəh nokeikeien mə narimnari me səməme iakamo mine iakino raka, iakamo auər a.

³ Ia nəpin nəha Taetas kimrau min. Nipərhiēien in iəmə Kris, mətə irəha həkəwəh niniēien mə tukaməkeiki kuvehi ninhum min.

⁴ Mətə noien səvəi nuvehiiēien ninhum m iərmama kimaha iahəgkiari irə ti nəri nə mə nərmama me nəpwin kamhəkurirə afafa kitaha, mamheikuə mə irəha piəvtaha me. Irəha həuvehe mamhətə afafa kitaha, ti nəri nə mə Iesu Kristo rineivinari ia kitaha. Nənə hokeikei mə tuhətəni mə saməfarə irə. Irəha hənəuə tuhəsisəg mwi kitaha ia natuakəmien me səvənraha.

⁵ Mətə kimaha iahəkəwəh nəseni ananien irəha mə tuhasori ia kimaha, ti nəri nə mə iahokeikei mə nəgkiariien amasan i sə ro nipərhiēien trarə amasan tukumiaha mamevən.

⁶ Ia nəpin nəha, nərmama nəpwin fwe ikin kani irəha mə nəmə asori me. (Mə irəha hasori mhəfo pen irə, mətə iakəpwəh nətərig penien irə. Iou iakukurən mə Kumwesən ramo rəmmənwən a ia nərmama me pam.) Nəmə asori me nəha həkəwəh niniēien nəgkiariien riti mhəripin pen ia nəgkiariien amasan sə iakaməvisau irapw i.

⁷ Irəha həkəwəh mə iamini irə, mətə hətə sas mə Kumwesən rəmri pehe nəgkiariien amasan səvənhi ia tipage rəgik mə takəvisau irapw irə ramevən ti nərmama me ripko mhə irəha nəkur Isrel. Noien nəha Kumwesən ro miou rəmwhən a mwi sə rino raka m Pita. Pita nəha raməvisau irapw nəgkiariien amasan səvəi Kumwesən ramevən ti nəkur Isrel.

⁸ Nəmə asori me nəha hətə sas mə Kumwesən ramasitu ia kimrau pəri ia wok mi nəha iarauo. Ramasitu ia Pita ia wok səvənhi sə in ramo in aposol riti səvəi nəkur Isrel, mamasitu mwi ia nirak ia wok səiou sə iakamo iou aposol riti səvəi nərmama me ripko mhə irəha nəkur Isrel.

⁹ Nənə Jemes, mine Pita, mine Jon, iəmə mirəhar nəha kani irəhar mə pos me səvəi nimwəfwaki, nəpin irəhar harənətə Kumwesən ramasitu ia nirak ia namasanien səvənhi, harosə pehe rəginrahar mwətuk m kimrau Panapas rəmwhən mə kimaha kusen kuatia. Nənə kimaha pam iahəsəni mə təhəuai kimaha me. Kimrau Panapas tarouevən rouəvisau m nərmama ripko mhə irəha nəkur Isrel, nənə irəha tuhəuəvən mhəvisau m nəkur Isrel.

¹⁰ Mətə nəgkiariien kuatia a həməni pehe tukumrau i mə rerimrau tramrhi nərmama me nautə səvənraha riwən, iarouasitu ia nirəha. Mətə nəri nəha iakinətə raka takaməkeikei mo. Rerik ragien tukwe.

Pol rægkiari skai m Pita

¹¹ Mætə nəpin Pita ruvehe ia Antiok, iakərer ia nənimen, mægkiari skai min, ti nəri nə mə ramo noien riti rəp wəh nəmwhenien.

¹² Nəpin riməuvehe vi a ia Antiok, raməni pəri nari irəha piəvtaha me səməme ripko mhə irəha nəkur Isrel. Mətə kurirə irə Jemes rərhi nərmama nepwin həuvehe. Nəpin hapirapw, Pita rinaməp wəh nəni pərien nari irəha nərmama me ripko mhə irəha nəkur Isrel, nənə minamərer əpə ia nirəha. In ro iaminih i rə ti nəri nə mə rehekir nəkur Isrel me nəha səməme kamhəni mə nərmama ripko mhə irəha nəkur Isrel tuhaməkeikei mhəuvən kuvehi ninhum minraha ti Loa səvəi Moses.

¹³ Nənə piəvtaha me nepwin səməme irəha nəkur Isrel həhekir mwī, mhəkurirə ia Pita ia noien nəha ramo. Panapas mwī in rehekir, mukurirə irəha.

¹⁴ Mətə nəpin iakətoni mə irəha həpkesi pen mhə nægkiariien amasan sə ro nipərhiendien, iakəgkiari skai m Pita ia nəmminraha pam. Iakini pen tukwe in mə, "Pita. Ik iamə Isrel, mətə ikinəp wəh raka narəien səvəi nəkur Isrel, mamərə ia narəien səvəi nərmama ripko mhə irəha nəkur Isrel. Ro iaminih i rəfo təkwətəkwuni ikamərhiərhi nərmama me i ripko mhə irəha nəkur Isrel mə tuharə ia narəien səvəi nəkur Isrel?"

¹⁵ Ia nətuuien səkrau krinouətui pehe iamə Isrel mi. Ripko mhə krau iərmama mi səvəi kwənək wus əpə riti sə nəkur Isrel kamhəni mə kwənək wus səvəi nəkur ərəha me.

¹⁶ Mətə krau kroukuran mə iərmama sə ramesi pen Loa səvəi nəkur Isrel ripkatukwatukw mhə ia nəmri Kumwesən, mətə iərmama sə ramahatətə ia Iesu Kristo, in əpa nə ratukwatukw ia nənimen.^a Nətərigien nəha rino mə kitaha mwī nəkur Isrel səni nipərhiendien ia Iesu Kristo. Kitaha samahatətə ia Kristo ti nəri nə mə noien iaminih i rə tro kitaha satukwatukw ia nəmri Kumwesən. Mətə səpkətigitə mhə ia nesi penien Loa, ti nəri nə mə iərmama riti riwən ko ruvehe matukwatukw ia nəmri Kumwesən nəpin ramesi pen Loa.

¹⁷ Kitaha i nəkur Isrel səuvəuvehe raka ti Iesu mə in tro kitaha satukwatukw ia nəmri Kumwesən. Mətə mə kitaha sətəni mə kitaha nəkur ərəha rəmwhen ia nərmama ripko mhə irəha nəkur Isrel, rəfo irə? Kristo ro kitaha səuvehe nərmama kamho noien ərəha? Re kəm!

¹⁸ Mətə trini minuə iakuvrhəkin mwī Loa nəha sə fwe kupwən iakineitehi, noien nəha iakamo ramahatən pen mə pərhiien iou iərmama sə iakamərui Loa.

¹⁹ Ia nikaren səvəi Loa, iakuvamhə raka. Loa nəha rousi əpune iou. Nənə ti nəri nə mə iakuvamhə raka ia nikaren səvəi Loa, iakukurən nimiruien ia nikaren səvəi Kumwesən. Rəmwhen mə kinərui tərini pen iou ia nei kamarkuaui kimrau Kristo.

²⁰ Ripko mhə iou iakamiru təkwətəkwuni, mətə Kristo ramiru ia nirak. Nimiruien sə iakamarə irə təkwətəkwuni ia tiprənə i, iakamarə irə, mamahatətə ia Tini Kumwesən. In rokeikei iou memhə tukw iou.

²¹ Ko iapkararki mhə namasanien i səvəi Kumwesən sə ruvei pehe miou. Trini minuə Loa in suatuk iərmama tresi pen ti nuveheien matukwatukw ia nəmri Kumwesən, ro iaminih i rə Kristo rəmha auər a."

3*Sin ro nifeifeien ro nəkur Kalesia hətə wau ia nægkiariien pərhiien?*

¹ Nəkur Kalesia, kimiaha hiamarməri! Kinəvisau raka Iesu Kristo m kimiaha rəmwhen hianətəni ia nəmrimiaha mə rəmha ia nei kamarkuau. Mətə nisimə nəha hənə nifeifeien mhəuvehi raka kimiaha?

² Iakuə takəres nəresien riti tukumiaha i. Fwe kupwən, nəpin hiəuvehe vi a mhəuvehi Nənimwin Ikinan, hiamə nəfe noien ro Kumwesən ruvei pehe Nənimwin nəha m kimiaha? Rosi hiamesi pen Loa səvənhi uə? Kimiaha hiəkuran mə ripko mhə iaminih. Mətə kimiaha hiəregi nægkiariien amasan səvənhi, mhəni nipərhiendien irə, ro pen Kumwesən ruvei pehe Nənimwin səvənhi m kimiaha.

³ Rəfo kimiaha hiamarməri iaminih i rə? Fwe kupwən, nəpin hiəuvehe vi a mhadatətə ia Iesu, hiamətigitə ia niskaiien səvəi Nənimwin Ikinan. Mətə rəfo nəha təkwətəkwuni, ko hiəuvehe mhatukwatukw ia niskaiien atukw səkimiaha?

⁴ Mətə rəfo ia nəmisəien me həpik hiəuvəregi raka ti Iesu? Hiaməregi auər a uə?

⁵ Kumwesən sə ruvei pehe Nənimwin Ikinan m kimiaha, nənə mamə nimtətien me ia nəmrimiaha, in ramo noien me nəha ti nəfe? Ti nəri nə mə hiamesi pen Loa? Re kəm! Mətə

2:12: Wok Me 11:3 **2:16:** Wok Me 15:10-11, Rom 3:20-28, Rom 4:5, 11:6, Kal 3:11 ^a **2:16:** Suatuk riti mwī ti ninien nægkiariien nəha ia vas 16 in i mə "Mətə krau kroukuran mə iərmama ripkatukwatukw mhə ia nəmri Kumwesən ia nesi penien Loa, mətə nahatətəien ia Iesu Kristo ramo in ratukwatukw ia nənimen." **2:19:** Rom 7:6 **2:20:** Jon 13:1, Kal 1:4

in ramo noien me naha ti nari na ma nepin hiaregi nægkiariien amasan savai Iesu, hieni niparhienien ira.

⁶ Rerimaha tramrhi Epraham fwe kupwan. Nækukuä Ikinan rani ma Epraham "rini niparhienien ia Kumwesän. Nana ti nari na ma in rahatatä iamihni, Kumwesän rätä in ma in ratukwatukw ia nanimen."

⁷ Ro pen kimaha tihamakeikei mhäukurän ma narmama samame kamhahatatä, iräha naha nipwnäti Epraham me.

⁸ Nækukuä Ikinan ruväni raka fwe kupwan ma Kumwesän trini narmama i ripko mhä iräha näkur Isrel ma iräha hatukwatukw ia nanimen ti nari na ma kamhahatatä irä. Nepin noien naha ripkuvehe mhä ihi, Nækukuä Ikinan rinävisau pen nægkiariien amasan i m Epraham. Rini ma, "Narmama ia tenämtänä me pam tuhäuvehi namasanien säiou truku pen ia kwänakwus säim."

⁹ Ro iamihni irä sätöni ma Kumwesän ramäkwein amasan ia narmama samame kamhahatatä irä ramwhen ramäkwein amasan ia Epraham ti nari na ma Epraham ramahatatä irä.

¹⁰ Mätä narmama me pam samame kamhätigite ia nesi penien Loa ma tro iräha hatukwatukw ia nämri Kumwesän, Kumwesän ramäkwein aräha ia niräha. Iakani iamihni irä ti nari na ma nægkiariien i sä kimärai pen ia Nækukuä Ikinan räuiui iräha. Rini ma, "Kumwesän träkwein aräha ia narmama me pam häpko mhä narimnari me pam kimärai pen ia näkukuä savai Loa."

¹¹ Nana ruvehe mino nukuränien i ti narmama ma iarmama riti riwän ko resi pen Loa nana muvehe matukwatukw ia nämri Kumwesän. Rino nukuränien i ti nari na ma Nækukuä Ikinan rani ma, "Iarmama sä ratukwatukw ia nämri Kumwesän ia nahatatäien savänhi, in truvehi nimiruien."

¹² Mätä Loa in ropä ia nahatatäien. Iakani iamihni irä ti nari na ma Loa rani ma, "Iarmama sä ramo narimnari me pam naha Loa rani truvehi nimiruien irä."

¹³ Mätä Kristo ruväni raka nari ia kitaha. Loa naha ko ripkakein aräha mhä mwi ia kitaha, ti nari na ma Iesu rimäuvehi tämwkitaha, muvehe mo in iarmama sä Kumwesän ramäkwein aräha irä. Ramwhen ia nægkiariien i kimärai pen ia Nækukuä Ikinan rani ma, "Trini minua kousi apune iarmama riti nipwran rägher ia nei, ramahatän pen ma Kumwesän ramäkwein aräha irä."

¹⁴ Mätä täkwätäkwuni, ti nari na ma Iesu Kristo remhä iamihni, namasanien sä Kumwesän rimäuvei pen m Epraham ko ruvehe ti narmama ripko mhä iräha näkur Isrel. Ti nari na ma kitaha samahatatä ia Iesu, säukurän nuvehien Nänimwin naha Kumwesän ruväni raka ma truvei pehe m kitaha.

Promes mine Loa

¹⁵ Piak me, iakuä takini noien riti säkitaha narmama, mahatän nari naha iakamægkiari irä. Nepin iarmama kuru krourai sun nægkiariien riti nana rouärihi nipekä tukwe, räknekin ti iarmama riti ma trifi nipekä savänrau, märihi atukw a savänhi riti.

¹⁶ Fwe kupwan, Kumwesän rino promes me savänhi m Epraham mine mwipwini. Kumwesän räpwäh ninien ma ramo promes me savänhi m Epraham mine "nimwipwini me." Nægkiariien i ma "Nimwipwini me" ramini narmama häpik. Mätä Kumwesän rini ma ramo promes me savänhi m Epraham "mine mwipwini." Nægkiariien i "mwipwini" ramini iarmama kuatia. Mwipwi Epraham naha Kumwesän rägkiari irä in nä Kristo.

¹⁷ Nipwrai nægkiariien säiou ro iamihni: Fwe kupwan, Kumwesän rino promes riti savänhi m Epraham, marä mini mwi ma nægkiariien naha savänhi tramäkeikei mukuä. Nepin nuk fo-hantret-toti rukurau, nana Loa ruvehe. Mätä Loa naha ko ripkousi aräggrägi mhä promes naha Kumwesän rinämri raka m Epraham fwe kupwan.

¹⁸ Trini minua kitaha samäuvehi narimnari me sä Kumwesän rauvei pehe ti nari na ma samesi pen Loa, noien naha ramahatän pen ma promes naha savai Kumwesän ruvehe muväiwän. Nana ko säpkuvehi mhä narimnari me naha ruku pen ti promes naha. Mätä Epraham ruvehi narimnari me naha Kumwesän rimäuvei pen min ti nari na ma Kumwesän rino promes ma tro iamihni.

Kumwesän rimäuvei pehe Loa ti näfe?

¹⁹ Ro iamihni irä Kumwesän rimäuvei pehe Loa ti näfe? Ti nari na ma narmama kamho noien aräha me, ro pen in riripin pen Loa ia promes savänhi, ma Loa tramamak meste mwipwi Epraham sä promes savänhi rinægkiari irä truvehe. Nepin Loa ruvehe irä, nagelo me häuvei pen m Moses, nana kimaha iahäuvehi ia rägi Moses, iamä sä ramärer ia nimwrhenhi Kumwesän mine kimaha.

²⁰ Mətə iərmama sə ramərer ia nīmwrhenhi iərmama kəru iamīnha irə mə truvi simwin irau, ripko mhə səvai iərmama kuationə nə in, mətə Kumwesən in kuationə a.

²¹ Ro iamīnhi irə kitaha tsəgkiari ia narimnari me i mhəfni irə? Loa səvai Kumwesən rərəha mətə promes me səvai Kumwesən hamasan? Rekəm, kitaha ko səpkini mhə iamīnhi irə. Trini minuə Kumwesən riməuvei pehe loa riti sə rukurən nuvei peheien nīmriuen, kitaha tsesi pen loa nəha nənə mhəuvehe mhatukwatukw ia nəmri Kumwesən.

²² Mətə ripko mhə iamīnhi irə. Nəkukua Ikinan rani mə noien ərəha rəuiui nərmama me pam, mərihi tərini irəha. Ro iamīnhi irə narimnari me pam Kumwesən rino promes mə truvei pehe m kitaha, kitaha səukurən nuvehien ti nəri nə mə səni nīpərhiēnien ia Iesu Kristo.

²³ Fwe kupwən, nəpin Kristo ripkuvehe mhə ihi mə tsahatətə irə, kitaha samarə tegin Loa səvai Moses. Loa nəha raməkwtəmhiiri kitaha. Rəmwhen mə samarə ia kalapus mamheitenhi mheste Kristo tripkier pehe tukutaha mə tsahatətə irə.

²⁴ Fwe kupwən, Loa nəha rasori ia kitaha, mamətui tukutaha. Sənamarə tegin Loa nəha meste Kristo ruvehe. Nənə nəpin Kristo ruvehe, kitaha sahatətə irə mə tsəuvehe mhatukwatukw ia nəmri Kumwesən.

²⁵ Mətə təkwəkwni nəha, ti nəri nə mə Kristo ruvəuvehe raka, nənə samahatətə irə, səpkarə tegin mhə Loa.

²⁶ Iakani iamīnhi irə ti nəri nə mə kīmiaha pam nə nīpwnəti Kumwesən me ti nəri nə mə hiamahatətə ia Iesu Kristo.

²⁷ Kīmiaha pam sə hiəno raka paptas mə tihəuvehe mho kuationə kīmiaha Kristo, hiəuvəuehi raka Kristo rəmwhen hiāmarkahu karkahu.

²⁸ Nənə təkwəkwni ripko mhə kīmiaha nepwin nəkur Isrel mine nepwin ripko mhə nəkur Isrel. Ripko mha kīmiaha nepwin nərmama səməme hiamo slef mine nepwin hiəpko mhə slef. Ripko mhə kīmiaha nepwin nīpran mine nepwin nərman. Iakini iamīnhi irə ti nəri nə mə kīmiaha pam kuationə a ia Iesu Kristo.

²⁹ Trini minuə səvai Kristo nə kīmiaha, nīpwnəti Epraham me nə kīmiaha. Kīmiaha nə nəkwərhakwərha me tihəuehi narimnari amasan me nəha Kumwesən rino raka promes mə truvei pen m Epraham.

4

Kīmiaha nə nīpwnəti Kumwesən me

¹ Nīpwrari nəgkiariēn səiou ro iamīnhi irə. Nəpin iərmama remhə, nautə me pam səvənhi səvai tini. Mətə trini minuə tini ramouihhi ihi, ko in ripkasori mhə ia nautə me nəha, mətə in rəmwhen a ia slef.

² Nəpin ramouihhi ihi trarə tegin nəmə asori me nepwin. Irəha tuhətui amasan ti nautə səvənhi meste nəpin nəha tata səvənhi riməni.

³ Rəmwhen a mwi ia kitaha. Nəpin sənaməkwrhakwərha ihi samarə tegin nənimwin me i irəha nukune noien me səvai tīprənə i. Irəha kamhərīmənu ia kitaha səmwhen ia slef me.

⁴ Mətə nəpin atukwatukw nəha Kumwesən riməni ruvehe, nənə in rərhi pehe Tini. Pran riti rərəhi. Rətui pehe, marə tegin Loa səvai Moses,

⁵ mə in trərəku raka səməme kamharə tegin Loa nəha. Kumwesən ro iamīnhi irə mə tresi kitaha səuvehe mho nīpwnətin me.

⁶ Ti nəri nə mə nīpwnətin me i kitaha, rərhi pehe Nənimwin səvai Tini ruvehe mamarə ia reritaha. Ia Nənimwin nəha kitaha saməkwein Kumwesən mə, "Rimimaha, Tata!"

⁷ Ro iamīnhi irə ripko mhə kīmiaha hiamo ihi slef ia kīmiaha, mətə kīmiaha nīpwnəti Kumwesən me. Ti nəri nə mə kīmiaha nīpwnəti Kumwesən me, ro pen Kumwesən truvei pehe m kīmiaha narimnari me nəha riməni mə truvei pen m nīpwnətin me.

Pol rerin rəpou ti nəkur Kalesia

⁸ Fwe kupwən, nəpin kīmiaha hiāmreirei Kumwesən, hiəmwhen ia slef me səvai kumwesən eikuə me.

⁹ Mətə təkwəkwni nəha hiəuvəuvehe mhəuvəukurən raka Kumwesən, uə ramasan mwi iakini mə təkwəkwni Kumwesən ruvəukurən raka kīmiaha. Mətə rəfo hiāmərīg mwi ti nənimwin me i irəha nukune narəien kupwən səkīmiaha. Irəha nəgsenraha riwən. Ho nəri auər a. Hiokeikei mə tihəmwhen mwi ia slef me səvənrəha uə?

¹⁰ Hiāməsiai nəpin ikinan me, mine məkwə me, mine nuk me.

¹¹ Iakamhekir tukumiaha. Rosi iakinəmwwur auər a ia kīmiaha uə?

12-13 Piak me, iakase kimiaha mē tihamēkeikei mhəuvehi noien səiou. Hətə ro. Iakuvəuvehi raka noien səkimiaha. Kimiaha hiəuvəukurən raka mē fwe kupwən iakiməuvehe tukumiaha ti nəri nē mē nemhəien riti rarə ia nipwrak. Ia nəpin nəha iakiməkupwən məvisau irapw nəgkiariien amasan səvəi Iesu m kimiaha. Mətə kimiaha hiəpko mhə nəmisəien miou.

14 Nipərhiendien nemhəien səiou riskai, hiamarkut pik irə, mətə hiəpwəh nəmwəkiiien iou tukwe, uə hiəpkərhi irapw mhə iou, rekəm. Hiəuvehi puvnimwə pehe iou rəmwhen ia iou agelo riti səvəi Kumwesən, uə iou nəha Iesu Kristo.

15 Ia nəpin nəha reriməiaha ragien pik. Mətə nəgienien nəha səkimiaha ruvəwəku? Iakani pehe tukumiaha i mē pərhiən fwe kupwən trini minuə riməru tukumiaha, hiəpkukumwiri raka a nənimeməiaha mhəuvei pehe miou iakomasan səiou irə.

16 Mətə rəfo nəha təkwətəkwuni? Rosi ti nəri nē mē iakamini pehe tukumiaha i nəgkiariien pərhiən hiaməmhwəki iou tukwe uə?

17 Nərmama me nəha kəmhəmwur pik tukumiaha, mətə həpko mhə ti nəri amasan riti. Irəha hokeikei mē tuhəvi raka kimiaha mē tihaməmhwur əpa ti niriəha.

18 Ramasan mē hiaməmhwur ti noien narimnari me, mətə tihaməkeikei mhəmhwur ti noien amasan. Nəgkiariien nəha ro nipərhiendien ia nəpin me, nəri auər a mē samarə kitaha miou uə səpkarə mhə kitaha miou.

19 Nəkwərəkəwərha me səiou. Iakregi iakaməmisə pik mwi tukumiaha rəmwhen ia pran təkutan raməmisə mē trərəhi iakunouih. Takregi iamini meste kimiaha tihəuvehi noien atukwatukw səvəi Kristo ia nimiruien səkimiaha.

20 Ko ramo kitaha m kimiaha nəha təkwətəkwuni, nənə ko iapəkəgiari skai mhə m kimiaha. Mətə iou iakamarə isipwini, iakreirei mē takəfo masitu ia kimiaha.

Pol rusipekin ia Heka mine Sera

21 Kimiaha səməme hiokēikei mē tiharə tegin Loa səvəi Moses, tiho mhəni pehe ro tukw iou i. Hiəuvəregi raka nəfe Loa nəha rani uə rekəm?

22 Kimərari pen iamini mē Ebrahim tini kəru iərman. Pran sə in slef rərəhi riti, nənə pran sə ripko mhə in slef rərəhi riti.

23 Tini slef rətui rəmwhen ia nəkwərəkəwərha me nepwin a. Mətə tini pran nəha ripko mhə in slef rətui ti nəri nē mē Kumwesən rino promes iaminiha irə ia pran nəha.

24 Nəgkiariien nəha ro nipərhiendien irə, mətə ramasan mē iakusipekin irə. Pran mi nəha kəru krouəmwhen ia nəgkiariien kəru Kumwesən rinərihi tərini əknekin. Pran nəha Heka rəmwhen ia Loa səvəi Moses sə Kumwesən riməuvei pen fwe təkuər Sinae. Loa nəha ramərəhi nəkwərəkəwərha, mətə irəha slef me.

25 Heka rəmwhen ia təkuər Sinae fwe Arepia, məmwhen mwi ia taon nəha Jerusalem ipwet mine, ti nəri nē mē taon nəha ro slef irə, nənə nəkwərəkəwərha me səvənhi irəha mwi slef me.

26 Mətə Jerusalem nəha fwe ia neiai rəmwhen ia pran nəha ripko mhə in slef. Nənə in nə mama səkitaha.

27 Rəmwhen ia nəgkiariien i kimərari pen ia Nəkukuə Ikinan rani mē, “Agien, pran sə ipkəkwəhakwen mhə! Əkwein əpwəmwis, magien, pran sə ipkəmisə raka mhə ti nərhəien iakunouih! Nəkwərəkəwərha me səvəi pran nəha kinəpwəh in, tuhəpik mhəpi raka nəkwərəkəwərha me səvəi pran sə səvənhi fwe iərman.”

28 Piak me, kimiaha nē nipwnəti Kumwesən me. Hiəmwhen ia Aesak, iakunouih sə rinətui ti nəri nē mē Kumwesən rino promes mē tro iamini.

29 Mətə fwe kupwən, iakunouih nəha Ismael sə rinətui rəmwhen ia nəkwərəkəwərha me nepwin, ramometə iakunouih nəha Aesak sə rinətui ia niskaiien səvəi Nənimwin səvəi Kumwesən. Rəmwhen a mwi ipwet mine.

30 Mətə Nəkukuə Ikinan raməfni irə? Rani mē, “Ərhi irapw pran nəha in slef irau tini, ti nəri nē mē tini slef nəha ko ripkipeki pəri mhə nautə səvəi tata səvənhi irau tini pran nəha ripko mhə in slef.”

31 Ro pen, piak me, ripko mhə kitaha nipwnəti pran nəha in slef, mətə kitaha nipwnəti pran nəha ripko mhə in slef.

5

1 Kristo rineivi raka nari ia kitaha. In rino noien nəha mē nari riti trəpwəh nəsisəgien mwi kitaha. Ro iamini irə kimiaha tihaməkeikei mhərər əknekin, mhəpwəh nəsenien Loa nəha rəkwətmhiri kimiaha hiəuvehe mwi mho slef ia kimiaha.

² Hæregi ro, iou Pol iakani pehe tukumiaha i, trini minua hiæseni kuvehi ninhum m kimiaha ti Loa naha, nemhæien sævai Kristo tripkasitu anan mhæ ia kimiaha.

³ Iakuæ takini irapw mwi tukumiaha i. Trini minua iærman riti ræseni kuvehi ninhum min ti Loa naha, in tramækeikei mesi pen pam næfe Loa naha rani.

⁴ Ik sæ ikuæ tikesi pen Loa naha mæ tikuvehe matukwatukw ia næmri Kumwesæn, kinærai raka ik. Ikinæpwæh noien kuaia kimirau Kristo, minæpwæh namasanien sævai Kumwesæn.

⁵ Mætæ kitaha i samæmri pen æknekin nætærigien sækitaha ia Kumwesæn mæ in tro kitaha satukwatukw ia nænimen ti næri næ mæ samahatætæ ia Kristo. Nænimwin Ikinan ramo kitaha samaskai mæ tsameitenhi meste næri naha trier irapw.

⁶ Næpin sæuvehe mho kuaia kitaha Iesu Kristo, næri auær a mæ iærmama riti kuvehi ninhum min uæ kipkuvehi mhæ ninhum min. Mætæ næri asori kitaha tsamækeikei mhahatætæ ia Iesu, nænæ mhokeikei Kumwesæn mine nærmama me.

⁷ Fwe kupwæn, kimiaha hiamaui amasan. Sin rærer tukuahag kimiaha minise kimiaha mæ tihæpwæh nesi penien nægkiariien sæ ro nipærhienien?

⁸ Noien naha ripkuku pen mhæ ti Kumwesæn sæ ramækwein kimiaha.

⁹ Kimiaha tihamæsiari. "Yis ouihi træsæ bred asori ræsisi."

¹⁰ Mætæ iou iakætigitæ ia Iærimænu sækitaha mæ nætærigien sækimiaha tripkuvehe mhæ moþæ ia nætærigien sæiou. Iærmama naha rameikuæ ia kimiaha, iou iakreirei mæ in sin, mætæ Kumwesæn trærpwin noien æræha sævænhi.

¹¹ Piak me, hæterig ro, trini minua iakamævisau ihi mæ nærmama ripko mhæ iræha nækur Isrel tuhamækeikei mhæuvæn kuvehi ninhum minraha, ræfo nækur Isrel kamhometæ ihi iou? Trini minua iakamævisau ihi nægkiariien naha, ko niemaha ripkæpi mhæ iræha. Mætæ niemaha ramæpi iræha ti næri næ mæ iakamævisau irapw nemhæien sævai Iesu ia nei kamarkuau.

¹² Nærmama me naha sæmæme kamhæni mæ tihamækeikei mhæuvæn kuvehi ninhum m kimiaha ti Loa, iakregi mæ ko iræha hærai raka mwatuk sævænraha, rerik ragien!

¹³ Piak me, Kumwesæn rinækwein raka kimiaha, mineivi raka nari ia kimiaha. Mætæ tihæpwæh ninien iamînhi iræ mæ, "Loa naha ræpwæh nækwætæmhiriien iou, ro pen iakukuræn noien narimnari me i noien æræha sævai nipwrak rokeikei." Kimiaha tihæpwæh ninien iamînhi iræ, mætæ tihamækeikei mho tukwini nari m kimiaha me, ti næri næ mæ hiokeikei kimiaha me.

¹⁴ Nægkiariien riti naha ia Loa sævai Moses ræuiui loa me pam. In i nægkiariien i rani mæ, "Tikamækeikei mokeikei piam ræmwhen ikokeikei atukw a ik."

¹⁵ Mætæ trini minua hiamaiahia kimiaha me ræmwhen ia kuri me, tihamæsiari kamo hiouraha pam kimiaha me.

Nænimwin Ikinan mine noien æræha sævai nipwrai iærmama

¹⁶ Mætæ iakani pehe tukumiaha i mæ tihamækeikei mhæuvehi niskaiien sævai Nænimwin Ikinan mharæ iræ. Næpin hiama iamînhi iræ tihæpko mhæ narimnari me i noien æræha sævai nipwramiaha rokeikei.

¹⁷ Iakani iamînhi iræ ti næri næ mæ noien æræha sævai nipwrai iærmama rokeikei narimnari me sæmæme Nænimwin Ikinan ræpwæh nokeikeien. Ræmwhen a mwi Nænimwin Ikinan rokeikei narimnari me i noien æræha sævai nipwrai iærmama ræpwæh nokeikeien. Noien æræha sævai nipwrai iærmama mine Nænimwin Ikinan irau krouæmwæki irau me. Ro pen ræknekin tukumiaha mæ tiho narimnari me hiokeikei mæ tiho.

¹⁸ Mætæ trini minua Nænimwin Ikinan ramiri kimiaha, Loa naha ko ripkækwætæmhiri mhæ mwi kimiaha.

¹⁹ Nærmama me i noien æræha sævai nipwranraha ramiri iræha rimæru a ti nætonien. Iræha nærman mine nipran kamhæiri æpnæpen iræha me. Iræha kamho noien me nepwin hæmkemik mine næfe nari nætærigien æræha sævænraha rokeikei.

²⁰ Iræha kamhæfwaki m nænimwi nari me, mamho nahak, mamhæmwæki iræha me, mamhævisæ. Rerînraha ramrhi æræha iræha me. Niemaha ramæpi iræha. Iræha kamhæfiæutæ ia niræha me, mamho nærmama hæmwæki iræha me mhærai naræien sævænraha.

²¹ Rerînraha ramakres. Iræha kamhænimwi nænimwien skai mamhakonæ iræ, mamho lafet æræha me, mamho mwi narimnari me nepwin iamînhi. Iou takini pehe tukumiaha i nægkiariien i iakuvæni raka fwe kupwæn. Nærmama sæmæme kamho noien iamumiaha iræ tuhæpwæh nuvniwæien ia nitætæ sæ Kumwesæn ramærimænu iræ.

²² Mætæ nærmama sæmæme Nænimwin Ikinan ramiri iræha hæukuæ kwænkwanraha sæ ramasan me i. Iræha hokeikei nærmama. Rerînraha ragien. Iræha kamharæ ia næmærinuien,

mamho nətərigien səvənraha rəpwəmwis. Rerınraha ramasan ti nərmama. Irəha kamho noien amasan. Ia nəpin me irəha kamhəkwtəmhiri əknekın nəgkiariien səvənraha mine nəfe həni mə tuho.

²³ Noien səvənraha ramasan məpou. Irəha kamhəkoui atukw a irəha mə tuhəpko mhə noien ərəha. Loa riti riwən raməsisəg kimiaha mə tihəpwəh noien iamınha irə.

²⁴ Nərmama me səvai Iesu Kristo rəmwhen mə hənəruı tərini pen raka noien ərəha səvai nıpwranraha mine narımmari me nəha noien ərəha nəha rokeikei pik ia nei kamarkuauı.

²⁵ Nənımwin İkinan rauvei pehe nımıruıen vi m kitaha. Ro iamınhi irə pwəh səkurirə Nənımwin nəha.

²⁶ Rərəha mə saməfiəutə ia kitaha me, uə samo niemaha m kitaha me, uə rerıtaha ramakres narımmari me səkitaha me.

6

Kimiaha tihəsitu ia kimiaha me

¹ Piak me, trini minuə kimiaha riti rımwei ia nərəhəien, kimiaha səməme hiəuvəskai ia Nənımwin İkinan tihəməkeikei mhəiri məru in, pwəh rırərig mwi ti suatuk amasan. Mətə tihəməsiari kamo kimiaha mwi tihəregi noien ərəha ruvi nətərigien səkimiaha mo kimiaha hiəmwei.

² Tihəsitu ia kimiaha me mhəvrani nari pəmpəm me səkimiaha me. Noien nəha tiho nənə mhesi pen nəkwai Kristo.

³ Rərəha mə iərmama auər a riti rerin tramrhi atukw a in, mamını iamınhi irə mə, “Eh, iou iərmama riti.” İərmama sə ramə noien nəha raməikuə atukw a irə.

⁴ İərmama riti traməkeikei mətə sas əpa ia wok səvənhi mə rəmwhen. Mə wok səvənhi ramasan, rukurən nəfiəutə atukwien in ti səvənhi əpa wok. Mətə rərəha raməfiəutə atukw a in ti wok səvai iərməpə.

⁵ İakini iamınhi ti nəri nə mə nərmama kuatia kuatia tuhaməkeikei mhətui amasan ti səvənraha wok.

⁶ İərmama sə kamahətən in ia nəgkiariien səvai Kumwesən, nəpin ruvehi nari amasan riti, ramasan mə ruvehi pen nıpərın m iahətən səvənhi.

Nəfe nuni nari iərmama trəpwei tresi əpa mwi nukwan

⁷ Kimiaha tihəpwəh neikuə atukwien ia kimiaha. Hiəukurən mə ko hiaris ia Kumwesən? Rekeəm! Nəfe nuni nari iərmama trəpwei tresi əpa mwi nukwan.

⁸ Trini minuə iərmama rəpwei noien ərəha sə nıpwran rokeikei, noien nəha səvənhi truvei pen nukwan min, in nə iərmama nəha tremhə. Mətə trini minuə iərmama rəpwei noien amasan sə Nənımwin İkinan rokeikei, Nənımwin İkinan truvei pen nukwan min, in nə nımıruıen rerin.

⁹ Kitaha tsaməkeikei mhə noien amasan, mhəpwəh nəpouien irə, ti nəri nə mə tsesi nukwai noien nəha samo ia nəpin atukwatukw səvənhi.

¹⁰ Ro iamınhi irə, rino nəpin səvənhi pwəh so noien amasan, mhasitu ia nərmama me pam. İrənhə irə, tsaməkeikei mhə iamınhi irə ia nərmama me nəha irəha piəvtaha me mine kitirimətaha me ti nəri nə mə irəha mwi kamhahətətə ia Iesu.

Nəgkiariien sampam

¹¹ Hətəni ro nukwai nəkukuə me i həpwinari. İakrai atukw ia rəgik ia nəkukuə səkimiaha.

¹² Nərmama me nəha səməme kamhərhiərhi kimiaha mə tihəuvən kuvehi ninhum m kimiaha ti Loa səvai Moses, irəha kamho noien nəha mə nəkur İsel tuhəgnəgini irəha. Irəha həpwəh nokeikeien mə nəkur İsel tuhometə irəha, ro pen həpwəh nəvisəuien nemhəien səvai Kristo ia nei kamarkuauı.

¹³ Nərmama me nəha səməme kuvəvehi raka ninhum mınraha ti Loa səvai Moses, irəha mwi həpwəh nesi penien Loa nəha. Mətə hokeikei mə tuhəuvehi ninhum m kimiaha, nənə kurirə irə tuhəfiəutə ia nırəha ia nəmri nəkur İsel ti noien nəha kınə ia nıpwramiaha.

¹⁴ Mətə iou takəpwəh nəfiəutəien ia nırak. Takəfiəutə a ia nei kamarkuauı səvai Iesu Kristo, İərimənu səkitaha. Ia nei kamarkuauı nəha iakuvəmhə raka mınəpwəh raka noien me səvai tiprənə i.

¹⁵ Ro nəri auər a mə iərman kuvehi ninhum min uə kıpkuvehi mhə ninhum min, mətə nari pərhiən in i mə Kumwesən ro nımıruıen səvai iərmama ruvehe mo sə vi irə.

¹⁶ Nərmama me pam səməme kamhəkurirə nəgkiariien nəha pwəh nəmərınuien mine napiien trouarə ti nırəha, pwəh trouarə mwi ti İsel səvai Kumwesən.

¹⁷ Iakəpwəh nokeikeijen mə iərmama tro iou iakəmwur mwi. Iakuvəuvehi raka təmwki nousien ia nīpwrak ti nəri nə mə iou iərmama riti səvəi Iesu.

¹⁸ Piak me, pwəh namasanien səvəi Iesu Kristo Iərimənu səkitaha tramarə tukumiaha. Ouəh, pwəh ro iaminhi.

Efasas

Nægkiariien sə rani mə nəfe i nəkukuə

Ia nuk 60 Pol ramarə ia kalapus fwe taon nəha Rom nuk kəru, nənə mirai nəkukuə i revən ti nakalasia me rukurau ia taon nəha Efasas. Efasas in taon asori riti. Nægkiariien asori səvai Pol ia nəkukuə i in i mə nəkur Isrel mine nərmana ripko mhə irəha nəkur Isrel tuhəuvehe mhəmwhen nīpwrai iərmama kuatia ia Kristo. Noien nəha ramesi pen nətərigien sə Kumwesən rinamərkwafə irə fwe kupwən. Pol rini mə səuvehe mho kuatia ia Iesu Kristo, ro pen tsaməkeikei mhokeikei kitaha me. Pol ramahatən kitaha mə tsaməkeikei mhə rə i nokeikeien rəmwhen ia iərman rokeikei səvənhi pran, mine tata mine mama krouokeikei səvənrau iəkunouihī, mine slef trokeikei səvənhi iəmə asori. Pol raməgkiari mwi ia nakalasia me. Ripko mhə nousəsīmwinien əpa səvənraha fwe Efasas, mətə nərmana səməme hahatətə ia Iesu Kristo rukurau ia tīprənə i. Pol rini mə Iesu rokeikei kitaha rəmwhen kitaha sokeikei nīpwrataha mine rəmwhen ia iərman rokeikei pran səvənhi. Ia nəkukuə i rusipekin ia nakalasia me mīni mə irəha həmwhen ia nīpwrai Kristo, mhəmwhen ia nīmwə riti sə Kumwesən rəuvrhəkin, mhəmwhen mwi ia pran səvai Kristo.

Nægkiariien sə rakupwən

¹ Iou Pol. Iou aposol riti səvai Iesu Kristo ti nəri nə mə Kumwesən rino rəmwhen ia sə in rokeikei muvehi utə iou mə tako.

Nəkukuə i rəuvehe tukumiaha nərmana me səvənhi ia taon nəha Efasas kimiaha hiamahatətə pərhiēn ia Iesu Kristo.

² Nəfwakiiēn səiou mə Kumwesən tata səkitaha mine Iesu Kristo Iərimənu səkitaha, trouariari pehe namasanien mine nəməriniuiēn m kimiaha.

Kumwesən rəkwein amasan ia kitaha səməme səməuvehe mho kuatia kitaha Kristo

³ Pwəh səgnəgini Kumwesən i in Kumwesən mine Tata səvai Iərimənu səkitaha Iesu Kristo. In rinəkwein amasan ia kitaha nərmana səməme səməuvehe mho kuatia kitaha Kristo, məriari pehe ia nənimwitaha mine narimnari amasan me pam səməme kəmhəuku pen ia nitətə ia neiai.

⁴ In ruvərfi raka kitaha fwe tui nəpīn tīprənə ramiwən ihī, mə tsəuvehe mho kuatia kitaha Kristo, nənə mhəuvehe mho nəkur ikinan me səvənhi, tsatukwatukw pam ia nənimen. Ti nəri nə mə in rokeikei kitaha,

⁵ in rinəmri əpə raka kitaha fwe tui anan, mə kitaha tsəuvehe mho nīpwnətīn me ia Iesu Kristo. Noien nəha ramesi pen nətərigien amasan səvənhi mine nəfe in rokeikei mə tro.

⁶ Kumwesən ro iamīnhi irə mə tsaməgnəgini in ti namasanien səvənhi sə ramasan məpi raka. In rəriari pehe auar ə namasanien nəha m kitaha saməuvehi raku pen ti Tini keikei.

⁷ Ti nəri nə mə kitaha səməuvehe mho kuatia kitaha mīn, niten rīfi nari ia kitaha, mo Kumwesən trəpwəh nərpinien noien ərəha me səkitaha. Noien nəha ramesi pen namasanien səvənhi sə rasori pik anan.

⁸ In rətəgi irapw namasanien nəha m kitaha rəpi raka, mo kitaha səukurən mhətə sas ia narimnari me pam.

⁹ In ro pui pehe m kitaha nəfe in rinamərkwafə i fwe kupwən mokeikei mə tro. Nəri nəha ramesi pen nətərigien amasan səvənhi sə in tro kini nəghi Kristo irə.

¹⁰ Kumwesən tro nəri nəha ia nəpīn atukwatukw səvənhi, mousəsīmwin narimnari me pam ia neiai mine ia tīprənə həuvehe Kristo trasori ia nīrəha.

¹¹ Kumwesən rīmərffī kimaha mwi mə kimaha tahəuvehe nərmana səvənhi, mho kuatia kimaha Kristo. In ro iamīnha irə mesi pen nətərigien səvənhi sə in ruvəukurən raka fwe tui anan. In Kumwesən sə ramo narimnari me pam mamesi pen nətərigien səvənhi mine nəfe rokeikei mə tro.

¹² Nənə in rokeikei mə kimaha səməme iahəməkupwən mhəmri pen əknekīn nətərigien səkimaha ia Kristo tahaməkeikei mhəgnəgini in ti nasoriiēn səvənhi.

¹³ Nənə kimiaha mwi hiaməuvehe mho kuatia kimiaha mīn nəpīn hiəregi nəgkiariien pərhiēn, nəgkiariien amasan sə Kumwesən rəuvhimiru kimiaha irə. Ti nəri nə mə kimiaha hiəni nīpərhiēnien ia Kristo, Kumwesən rəmri pen mak səvənhi ia kimiaha rahatan pen mə kimiaha nərmana me səvənhi. Mak nə in nə Nənimwin Ikinan sə Kumwesən rīməni mə truvei pehe.

¹⁴ Ti nəri nə mə Nənimwin İkinan ramarə ia kitaha, nənə, kitaha səukurən amasan mə Kumwesən truvei pehe pam narimnari amasan me nəha in rinəmri karen mə səkitaha. Kitaha tsəuvehi narimnari amasan me nəha nəpin Kumwesən trifi anan nari ia kitaha. Pwəh səgnəgini in ti nasoriien səvənhi!

Nəfwakiiən mine nini viviiən

¹⁵⁻¹⁶ Ro pen, ia nəpin me pam iakani vivi Kumwesən tukumiaha, məpwəh nəpwəhien, ti nəri nə mə iakuvəregi raka kamini nahatətəien səkimiaha ia İərimənu səkitaha İesu, mine nokeikeiien səkimiaha sə ramevən ti nərmama me pam səvənhi. Ia nəpin me pam iakani kimiaha ia nəfwakiiən me səiou,

¹⁷ maməres Kumwesən səvəi İərimənu səkitaha İesu Kristo, Tata sə ramasan pik, mə in truvei pehe Nənimwin səvənhi m kimiaha. Nənimwin nəha tro kimiaha hiəukurən nari, mo pui Kumwesən m kimiaha mə tihəukurən amasan in.

¹⁸ İakaməres mə fwe imwə ia rerimiahə nəmrimiahə trukuraan mə tihətə sas nəri nəha Kumwesən rinəkwein kimiaha tukwe mini mə tihəmri pen əknekin nətrigien səkimiaha irə. Tihətə sas mwi ia narimnari amasan me rəpik səməme in truvei pen m nərmama me səvənhi,

¹⁹ mine niskaiien səvənhi sə rasori anan ia kitaha nərmama saməni nıpərhienien ia Kristo. Niskaiien nəha rəmwhen ia niskaiien asori səvənhi

²⁰ Sə in rino Kristo irə rətui mwi ia nemhəien səvənhi, marə mo mwi in rəkure ia nikaren mwatuk ia nitətə ia neiai.

²¹ Kwopun Kristo raməkure ikin in fwe irənhə anan məpi raka pam nənimwin me səməme kamhəuvehi nasoriien mine nərimənuien, məpi raka pam nəmə skai me mine nərimənu me. Rəmwhen a mwi nəhag sə Kumwesən rıməuvei pen min in irənhə anan məpi raka nahag me pam səməme kamini. Ripko mhə nəhag me əpa i səməme kamini ia nəpin i ipwet mine mətə nəhag me nəha mwi səməme tukini ia nəpin sə tripkuvehe.

²² Kumwesən rinəmri narimnari me pam kamharə inhəripw ia tipage nisui Kristo nənə mo in ruvehe masori ia narimnari me pam. Ro iaminhi irə mə trasitu ia nakalasia me səvənhi.

²³ Nakalasia me nəha irəha nə nıpwrai Kristo, Kristo rukuər ia nırəha, nənə ia noien a mwi nəha in rukuər ia narimnari me pam.

2

Kumwesən rıməuvehimiru kitaha ia namasanien səvənhi

¹ Fwe kupwən kimiaha hiəmwhen mə hiəuvamhə raka ti nəri nə mə hiəmərui nəkwai Kumwesən, nənə mamho noien ərəha me.

² Fwe kupwən hiəmavən mamho noien ərəha me nəha, mamhesi pen suatuk səvəi tiprənə i, mamhəkurirə iəremhə asori sə ramərimənu ia nənimwin ərəha me ia nıməgouagou. In nəha nənimwin sə ramowok nəha təkwtəkwuni ia reri nərmama səməme kamhəriui nəkwai Kumwesən.

³ Fwe kupwən kitaha pam səmwhen a ia nırəha. Noien ərəha me reritaha rokeikei pik kamhəri kitaha samo nəfe nəghin nıpwratata mine nətrigien səkitaha krouokeikei. Ro pen ia noien səkitaha kitaha səmwhen a ia nərmama me pam səməme hamo niemaha raməpi pik Kumwesən.

⁴ Mətə Kumwesən napiien səvənhi rasori. Nokeikeiien rokeikei kitaha irə rasori pik anan, ⁵ mo in ruvei pehe nıməriuien m kitaha nəpin səmwhen ia nərmama həuvamhə raka ia noien ərəha me, sətui mwi ia nemhəien kitaha Kristo. (Kumwesən rinasitu ia kimiaha ia namasanien səvənhi nənə muvehimiru kimiaha.)

⁶ Nənə ia noien nəha sə Kumwesən ro kitaha səməuvehe mho kuatia kitaha İesu Kristo, in ruvehi utə kitaha min, səkure kitaha min ia nitətə ia neiai.

⁷ In rokeikei mə ia nəpin me səməme kamhəuvehe in trukurən noien nərmama hətoni namasanien i səvənhi rasori pik anan irau nokeikeiien krauvehe tukutaha ia İesu Kristo.

⁸ Kumwesən rinasitu ia kimiaha ia namasanien səvənhi, nənə muvehimiru kimiaha, ti nəri nə mə hiəməri nıpərhienien ia Kristo. Narimnari me nəha rəpko mhə kimiaha atukw hiəno, mətə rəmwhen ia nari riti sə Kumwesən rıməuvei pehe auər a m kimiaha.

⁹ Ro pen ko iərmama riti rıpkəfiəut atukw mhə in tukwe, ti nəri nə mə rıpkə mhə kimiaha hiəno narimnari me nəha.

¹⁰ Ro iam̄nhi ir̄a ti n̄ari n̄a m̄a kitaha n̄armama Kumwes̄an r̄ino wok ia n̄im̄iruien s̄akitaha, mo kitaha sauvehe m̄ho kuatia kitaha Iesu Kristo m̄a kitaha tsamo noien amasan me. Kumwes̄an r̄in̄ap̄n̄ep̄en̄a raka ia noien amasan me n̄aha fwe kupw̄an m̄a kitaha tsamar̄a mamho.

N̄akur Isrel m̄ine n̄armama r̄ipko mh̄a ir̄aha n̄akur Isrel

¹¹ Ro iam̄nhi ir̄a kimiaha n̄armama r̄ipko mh̄a kimiaha n̄akur Isrel ia n̄ipwramiaha rer̄imiaha tram̄rhi nar̄aien kupw̄an s̄akimiaha. N̄akur Isrel kam̄ini ir̄aha m̄a n̄armama kauvehi ninhum minraha ir̄aha kam̄h̄eni ar̄aha kimiaha ti n̄ari n̄a m̄a kipkuvehi mh̄a ninhum m̄ kimiaha. Nuvehien ninhum n̄aha iakani kamo ia n̄ipwrai iarmama, n̄armama kamho ia r̄aginraha.

¹² Kimiaha rer̄imiaha tram̄rhi m̄a fwe kupw̄an kimiaha hiamar̄a Kristo riw̄an tukumiaha, kimiaha n̄akur irua me, r̄ipko mh̄a kimiaha n̄akur Isrel, kimiaha n̄akur pw̄ispwis me, ko h̄iapkuvehi mh̄a narimnari me s̄am̄ame Kumwes̄an r̄ino promes fwe kupw̄an m̄a truvei pen m̄ n̄armama me s̄av̄nhi. Fwe kupw̄an nar̄aien s̄akimiaha ia t̄akure t̄ipr̄an̄e i n̄ari amasan riti riw̄an ir̄a s̄a tihameitenhi m̄a truvehe, n̄an̄a h̄iareirei anan Kumwes̄an.

¹³ Fwe kupw̄an kimiaha hiam̄auvan isipwin ti Kumwes̄an, m̄at̄e t̄akwt̄akwuni hiam̄auvehe m̄ho kuatia kimiaha Iesu Kristo, n̄an̄a mh̄auvehe ipaka ti Kumwes̄an ia n̄ite Kristo.

¹⁴ Ro iam̄nhi ir̄a ti n̄ari n̄a m̄a Kristo in n̄a n̄am̄arinuien s̄akitaha in r̄ino kitaha n̄akur Isrel m̄ine s̄am̄ame r̄ipko mh̄a kitaha n̄akur Isrel s̄auvehe m̄ho kuatia. N̄apai kino ia k̄arūat̄erei s̄a fwe kupw̄an ro kitaha sam̄mw̄aki kitaha me, r̄arp̄ifi kitaha s̄apkuvehe mh̄a m̄ho kuatia, Kristo rinousi at̄estesi n̄apai n̄aha rimwei ia nemh̄aien s̄av̄nhi.

¹⁵ In ruvehi raka Loa s̄av̄ai n̄akur Isrel ir̄aha natuak̄amien me ir̄a, m̄a in rukur̄an nuvi simw̄inien ia n̄ipwran n̄akur Isrel m̄ine n̄armama r̄ipko mh̄a ir̄aha n̄akur Isrel krouvehe iarmama vi riti ia nirau. Ia noien n̄aha in r̄am̄ri n̄am̄arinuien.

¹⁶ Ia nei kamarkuau i rous̄asimw̄in kitaha p̄ari ia n̄ipwran kuatia, m̄ipeki kitaha s̄auvehe ti Kumwes̄an, mousi apune noien i sam̄mw̄aki kitaha me.

¹⁷ In rim̄auvehe m̄avisau n̄agkiariien amasan s̄av̄ai n̄am̄arinuien rev̄an ti n̄armama isipwin ti Kumwes̄an, n̄an̄a m̄avisau mwi n̄agkiariien n̄aha rev̄an ti n̄armama ipaka tukwe.

¹⁸ N̄an̄a ti n̄ari n̄a m̄a kitaha s̄am̄auvehe m̄ho kuatia kitaha min, kitaha n̄akur Isrel m̄ine s̄am̄ame r̄ipko mh̄a kitaha n̄akur Isrel kitaha pam s̄aukur̄an nuv̄nimw̄aien ia N̄animw̄in kuatia mh̄auvan ti Tata Kumwes̄an.

¹⁹ Ro iam̄nhi ir̄a r̄ipko mh̄a kimiaha n̄akur irua me r̄amw̄hen s̄a fwe kupw̄an, r̄ipko mh̄a kimiaha n̄armama pw̄ispwis me, m̄at̄e kimiaha h̄īauv̄auvehe mh̄ano kuatia kimiaha n̄armama ikinan me s̄av̄ai Kumwes̄an, kimiaha n̄armama ia n̄akwai nimw̄a s̄av̄nhi.

²⁰ Kuvr̄h̄akin nimw̄a n̄aha ia t̄akure n̄ari s̄a aposol me m̄ine profet me h̄an̄m̄ri irapw. Iesu Kristo in r̄amw̄hen ia k̄arūat̄erei n̄aha kukupw̄an kukurei pen ia kona kostat kuvr̄h̄akin nimw̄a ir̄a.

²¹ In ram̄akwt̄am̄hiri pam nimw̄a n̄aha, mam̄o nimw̄a n̄aha raut̄e muvehe mo nimw̄a ikinan ir̄a s̄av̄ai Iar̄im̄anu.

²² Ti n̄ari n̄a m̄a kimiaha hiam̄auvehe m̄ho kuatia kimiaha min, in rauvehi mwi kimiaha, mauvr̄h̄akin pen kimiaha ia nimw̄a n̄aha, m̄a tih̄auvehe mh̄amw̄hen ia nimw̄a s̄a Kumwes̄an ramar̄a ir̄a ia N̄animw̄in.

3

Pol in iarmama s̄a ram̄avisau m̄ n̄armama r̄ipko mh̄a ir̄aha n̄akur Isrel

¹ Ro iam̄nhi ir̄a, iou Pol, iarmama s̄av̄ai Iesu Kristo s̄a iakamar̄a ia kalapus tukumiaha n̄armama r̄ipko mh̄a kimiaha n̄akur Isrel, iakam̄fw̄aki tukumiaha.

² Rosi kimiaha h̄īauv̄aregi raka m̄a Kumwes̄an r̄ino ramanan miou, muvei pehe wok i miou m̄a takasitu ia kimiaha.

³ R̄amw̄hen ia n̄agkiariien s̄a iakuvrai raka, m̄agkiari ouih̄i a ir̄a, iakani m̄a Kumwes̄an r̄ino pui pehe nari riti miou nari s̄a fwe kupw̄an ram̄arkwafa.

⁴ N̄ap̄in h̄īavsini n̄agkiariien n̄aha, n̄an̄a tih̄aukur̄an n̄ipwrai n̄agkiariien s̄aiou ia n̄agkiariien i ram̄agkiari ia Kristo, n̄agkiariien s̄a ram̄arkwafa

⁵ kipkini irapw mh̄a ti n̄ipwn̄ati n̄armama me fwe kupw̄an, m̄at̄e t̄akwt̄akwuni Kumwes̄an r̄ino pui n̄agkiariien n̄aha m̄ aposol ikinan me m̄ine profet me s̄av̄nhi. In r̄ino pui pen minraha ia N̄animw̄in s̄av̄nhi.

2:10: Taet 2:14 **2:11:** Efes 5:8 **2:12:** Kol 1:21, Rom 9:4, 1Tes 4:13 **2:13:** Kol 1:20 **2:14:** Aes 9:6, 1Kor 12:13, Kol 2:14 **2:15:** 2Kor 5:17, Kol 1:20,22 **2:16:** Sek 9:10 **2:17:** Aes 57:19 **2:18:** Efes 3:12 **2:19:** Efes 3:6, Hip 12:22-23 **2:20:** Mat 16:18, 1Kor 3:11 **2:21:** Efes 4:15-16, Kol 2:19, 1Kor 3:16 **2:22:** 1Tes 2:5 **3:1:** Efes 4:1, Fil 1:7,13, Flm 1,9 **3:2:** Kol 1:25 **3:3:** Efes 1:9-10, Kol 1:26

⁶ Nægkiariien naha ro iamihni irä. Narmama ripko mhä iräha näkur Isrel häuväuhehe mhäno kuatia iräha näkur Isrel nänä tuhäuvehi päri nautä amasan me sämäme Kumwesän rinämri karen mä sävai narmama me sävähni. Iräha tuhäuvehi päri näfe Kumwesän rino promes irä ia nägkiariien amasan sävähni truku pen ia Iesu Kristo.

⁷ Iou iasitu riti sä iakamävisau irapw nägkiariien amasan naha. Noien naha ramesi pen namasanien i Kumwesän ruvei pehe auär a miou ia niskaiien sävähni.

⁸ Näri auär a mä iou inhäripw anan ia narmama me pam sävai Kumwesän, mäta in ruvei pehe namasanien naha miou mä takävisau m narmama ripko mhä iräha näkur Isrel nautä me sävai Kristo ko säpkätä pam mhä.

⁹ Takamäkeikei mamä narmama me pam häta mhäukurän mä Kumwesän räfo mo näterigien sävähni sä fwe kupwän ramärkwafä rier pehe. Ia nuk nuk me fwe kupwän Kumwesän sä rino narimnari me pam rinärkwafä näterigien naha.

¹⁰ Kumwesän ro iamihni irä ti näri nä mä täkwäkwuni rokeikei mä tro nänimwin me sämäme kambahäuehi nasoriien mine närimänuien ia nimagouagou hätoni nukuränien sävähni. Nukuränien naha sävähni suatuk me sävähni säpämssäpä. Nänä iräha tuhätoni nukuränien sävähni näpin iräha tuhätoni nakalasia me sävähni.

¹¹ In i ramesi pen näterigien sävähni sä rinärä raka fwe tui näpin tipränä ramiwän ihi, nänä rimäuvehe mo näpärhienien irä ia Iesu Kristo Iärimänu säkitaha.

¹² Ti näri nä mä kitaha samahatätä irä, kitaha sämäuvehe mho kuatia kitaha min, nänä ro iamihni irä kitaha säukurän nuveheien mhärer ia nämri Kumwesän mhäpwäh nehäkieren.

¹³ Ro pen iakamäres kimiaha mä tihäpwäh noien näterigien säkimiaha rimwei ia nämisäien sä iakamarä irä ia kwopun i. Iakamregi nämisäien tukumiaha, nänä nämisäien sä iakamarä irä truvehi utä kimiaha.

Pol ramäfwaki ti narmama me sävai Iesu fwe Efesas

¹⁴ Mäta ia narimnari me naha sämäme iakuväni raka, iakinimwi nukurhuk mi ia nämri Tata Kumwesän,

¹⁵ sä in äpa in nukune nahag me sävai narmama me pam ia neiai mine täkure tipränä.

¹⁶ In rauvehi nasoriien sä rasori pik. Iakamäres in mä truvei pehe niskaiien m kimiaha tihäuvehi ruku pen ti Nänimwin sävähni, nänä tro rerimiaha riskai tihärer äknekin.

¹⁷ Iakamäres in mä Kristo tramarä ia rerimiaha ti näri nä mä kimiaha hiamahatätä irä. Iakamäres in mä tro nimäruuen säkimiaha rärer pen ia noien i sävai Kristo sä ramäkeikei narmama, rämwhen mä nuai nei ramäkwätämhiri tipränä, rämwhen mä nimwä räpwit pen äknekin ia tipränä sä ramärer ikin.

¹⁸ Ro iamihni irä kimiaha narmama me pam sävai Kumwesän tihäukurän amasan nokeikeiien sävai Kristo, rämwhenimw pik, mäpwämwis pik, masori pik, mutä pik.

¹⁹ Nokeikeiien naha sävai Kristo iärmama ko ripkukurän pam mhä ti näri nä mä räpi raka nukuränien sävai iärmama. Mäta iakamäfwaki mä tihäukurän amasan nokeikeiien naha mä Kumwesän rukuär ia rerimiaha ia noien amasan me pam sävähni.

²⁰ Täkwäkwuni pwäh säuvehi utä näghi Kumwesän! Ia niskaiien sävähni sä ramo wok ia reritaha, in rukurän noien narimnari räpi raka anan narimnari me pam sämäme reritaha ramrhi uä samäres in tukwe.

²¹ Pwäh nägnäginien revän tukwe in ia nuk nuk me mäpko mhä sampam ti namasanien sävähni kamätä ia nakalasia me mine Iesu Kristo. Ouäh, pwäh ro iamihni.

4

Narmama me sävai Iesu Kristo häuväuhehe mhäno kuatia

¹ Ro pen iou iärmama sä iakamarä ia kalapus ti Iärimänu säkitaha, iakamase kimiaha mä tihämäkeikei mharä ia naräien sä ratukwatukw rämwhen sä Kumwesän rinäkwein kimiaha mä tiho.

² Tihamarä mamhäuvehi irapw näterigien säkimiaha ia näpin me, mhäpwäh näfiätäien kimiaha. Ia näpin me pam tiho näterigien säkimiaha räpwämwis, mhäkeikei kimiaha me, nänä, mhäpwäh näseniien niemaha räpi akwauakw kimiaha.

³ Nänimwin Ikinan rino kimiaha häuvehe mho kuatia, ro pen tihämwur mharä ia nämärinuien naha sä rukurän noien kimiaha häuvehe mho kuatia ia näpin me.

⁴ Iakani iamihni irä ti näri nä mä näpwrai Kristo kuatia a, Nänimwin kuatia a, rämwhen a mwä näri kuatia a ramasan hiämaitenhi mä truvehe sä Kumwesän rinäkwein kimiaha tukwe.

⁵ Nənə İərimənu kuation a, nahatətəien kuation a, paptaes kuation a,

⁶ Kumwesən səkitaha pam kuation a, in Tata səkitaha pam. In ramərimənu ia kitaha pam, mamə wok ia nimiruien səkitaha pam, nənə mamərə ia reritaha pam.

⁷ Mətə kitaha kuation kuation saməuvehi niskaiien me səpəmsəpə ramesi pen namasianien sə Kristo rinəriari irə m kitaha.

⁸ Rəmwhen ia Nəkukə İkinan rani mə,
“Nəpin in rutə mevən fwe irənhə anan,

nənə miri nərmama səməme ruvehi irapw niskaiien səvənraha ia naruağəniien,
miri irəha mevən kamho kalapus fwe inwəni,

nənə məriari pen narimnari amasan me m nərmama.”

⁹ Mətə nəgkiariien i sə rani mə, “In rutə,” nıpwrən rani mə in rineiwaiu pehe ia tıprənə i inhəripw anan.

¹⁰ İərmama i sə rineiwaiu pehe, in iərmama kuation sə riməutə mwi fwe irənhə anan məpi raka nəiai mə in trukuar ia narimnari me pam.

¹¹ Nənə in riməuvei pen niskaiien me səpəmsəpə m nərmama mə nepwin tuhəuvehe mho aposol ia nırəha, nepwin tuhəuvehe mho profet ia nırəha, nepwin tuhəuvehe mho irəha nərmama səvəi nini irapwien nəgkiariien amasan, nepwin tuhəuvehe mho pasta ia nırəha mine nahatən me.

¹² Kuvei pen niskaiien me nəha minraha mə irəha tuhasitu mhəpnəpənə ia nərmama me səvəi Kumwesən həukurən noien wok səvənhi. Wok nəha in nəha wok səvəi nuvrhəkinien nıpwrəi Kristo.

¹³ İrəha tuho wok irə meste kitaha pam səuvehe mho kuation ia nahatətəien səkitaha mine nukurəniien səkitaha ramo nukurəniien ti Tini Kumwesən, nənə kitaha səmwhen ia iərmama sə ruvəpwinari mhəmwhen a mwi ia Kristo.

¹⁴ Nənə ro iamınhi irə kitaha tsəpkəmwhen mhə mwi ia nəkwərəkəwərəha, nahatəniien eikuə me səvəi nərmama səməme kamho ikouikou ti niriien nərmama ia mour ko həpko mhə kitaha səmwhen ia kinu riti sə təsi rauvsiniuvsini nənə nımətəgi raməpwi irapw mamevən.

¹⁵ Mətə kitaha tsaməkeikei mamhəni irapw nəgkiariien pərhien, mamhəni irapw ia nokeikeiien, nənə mhəuvehe mhəpwinari ia narimnari me pam mhəmwhen ia Kristo. Kristo in kənkəpwə,

¹⁶ nənə kitaha səmwhen ia nıpwrən. In ramo kitaha səuvehe mho kuation mhəmwhen ia nıpwrəi iərmama kuvi tərini nıpərpərin me ia kwopun nıkəkrin me kamhəripin ikin, nənə nəpin nıpərpəri nıpwrən nəha kamho wok me səvənraha kuation kuation, nıpwrən pam ruvehe nıpwinari, nənə mamə in atukw ruvehe mamskai mwi ia nokeikeiien.

Kitaha tsaməkeikei mharə mhəmwhen ia nıpwnəti nukuraaniien me

¹⁷ Ro pen ia nəghi İərimənu səkitaha iakani pehe skai tukumiaha mə kimiaha tihəpwəh mwi narəien rəmwhen ia nərmama səməme həreirei Kumwesən. İrəha kamharə mamhesi pen nətərigien səvənraha sə ro nəri auaə a irə.

¹⁸ Nətərigien səvənraha raməmak ia nəpitəvien. İrəha isipwin ti nimiruien səvəi Kumwesən ti nəri nə mə kənkəpwənraha riskai, həreirei nari.

¹⁹ İrəha hənəpwəh naurisien, mhəsəni pen atukw a irəha ia noien ərəha mamho noien əmkemik me səpəmsəpə, ko kıpkuvi raka mhə irəha irə ti nəri nə mə hokeikei pik.

²⁰ Mətə nəpin kinahatən kimiaha ia Kristo, nahatəniien nəha ropə anan ia sə nəha!

²¹ Kimiaha hiəuvəregi raka nəgkiariien səvənhi. Ti nəri nə mə kimiaha nərmama me səvənhi, nərmama hənahatən raka kimiaha ia nəgkiariien pərhien sə ruku pen ti İesu,

²² mhahatən kimiaha mə tihaməkeikei mharaka ia noien akuas me səkimiaha səməme hiənəmo ia narəien səkimiaha fwe kupwən. Noien me nəha hiamokeikei pik kamheikuə ia kimiaha mamhouraha kimiaha.

²³ Nimiruien mine nətərigien səkimiaha tuhaməkeikei mhəuvehe mhərməvi mwi.

²⁴ Nənə kimiaha tihaməkeikei mhərkahu ia nimiruien vi. Nimiruien vi nəha in nəha iərmama vi sə Kumwesən rino mə trəmwhen irə. In rino iərmama nəha mə tratukwatukw pərhien, məmher.

²⁵ Kimiaha pam tihaməkeikei mhəpwəh noien səvəi neikuəien, nənə mamhəni a nıpərhienien m kimiaha me, ti nəri nə mə kitaha pam kuation ia nıpwrəi Kristo.

²⁶ Tini minuə niemaha raməpi kimiaha, rərəha mə hio noien ərəha riti. Tihəpwəh nuvehiien niemaha meste meri riva,

4:5: Jon 10:16 **4:6:** 1Kor 12:6 **4:7:** Rom 12:3,6 **4:8:** Kol 2:15 **4:9:** Jon 3:13 **4:11:** 1Kor 12:28 **4:12:** 2Tim 3:17
4:13: Kol 1:28 **4:14:** 1Kor 14:20 **4:17:** 1Pit 1:14, Rom 1:21 **4:18:** Efes 2:12 **4:19:** Kol 3:5
4:22: Rom 8:13, Kol 3:9 **4:23:** Rom 12:2 **4:24:** Jen 1:26, Kol 3:10 **4:25:** Kol 3:8-9, Sek 8:16 **4:26:** Sam 4:4, Jem 1:19-20

²⁷ kamo hiəuvei pen kwənmahan m Setan.

²⁸ Iərmama sə ramakres traməkeikei məpwəh noien nəha. In traməkeikei mamsese, mamowok sə ramasan ia rəgin mə in rukurən nasituien ia nərmama nautə səwənraha riwən.

²⁹ Tihəpwəh niniien nəgkiariien ərəha ia tərhumiaha, mətə tihəni a nəgkiariien amasan sə rukurən nasituien ia nərmama səməmə həpou həuwehe mhəskai mwi. Nəgkiariien nəha rukurən nasituien ia nərmama səməmə kamhəregi.

³⁰ Tihəpwəh noien Nənimwin İkinan riregi rərəha tukumiaha, ti nəri nə mə Nənimwin nəha rəmwhen ia mak riti sə Kumwesən rinəmri raka ia kimiaha ramahatən pen mə ia nəpin sampam in treivinari ia kimiaha.

³¹ Kimiaha tihaməkeikei mhəpwəh nəgkiariien əfiə me pam, mine niemaha, mine nətəpaharien, mine niniien nikare iərmama irəha nəmwəkiiien me pam.

³² Kimiaha tihaməkeikei mho ramasan m kimiaha me, nənə mho rerimiahaha rimeru tukumiaha me. Trini minuə kimiaha riti ro rərəha m kimiaha riti mwi, tihenouenou irə rəmwhen ia Kumwesən rinenouenou ia noien ərəha me səkimiaha ti nəri nə mə hiəuəuwehe mhəno kuatia kimiaha Kristo.

5

¹ Ro pen tihousari mə tihəmwhen ia Kumwesən ti nəri nə mə kimiaha nipwnətın me in rokeikei pik kimiaha.

² Tihamarə mamho nokeikeiien rəmwhen ia Kristo rokeikei kitaha nənə muvehe memhə tukutaha. Nemhəien səvənhi rəmwhen ia nəri kauvani ia təkure nifətə nipekin rapein amasan kauvei pen m Kumwesən.

³ Ti nəri nə mə kimiaha nərmama me səvəi Kumwesən nənə tihəpwəh anan noien nari riti mə tukini ərəha kimiaha tukwe. İakani noien ərəha me rəmwhen ia nərman mine nipran kamhəiri əpnəpen irəha me, mine noien ərəha me pam səməmə ro a naurisien, mine noien i iərmama rerin ramakres.

⁴ Ripkamasan mhəmə tihəni nəgkiariien sə ro naurisien ti niniien, uə nəgkiariien ərəha, uə nəfkəmanəien ərəha, uə naien. Nəgkiariien me iamınha irə ripkatukwatukw mhəmə tihəni. Mətə tihəni tanak m Kumwesən ti narimnari səməmə in ramo m kimiaha.

⁵ Tihaməkeikei mhəukurən nəri i mə pran uə iərman sə ramo əpnəpen nari, uə iərmama sə ramo noien ərəha sə ro a naurisien, uə iərmama sə rerin ramakres, (iərmama nəha rəmwhen mə raməfwaki pen m nənimwi nari), kwopun riti səvənhi riwən mə trevən muvehi ia nitətə sə Kristo mine Kumwesən krauərimənu irə.

⁶ Tihəpwəh nəseniien mə iərmama riti truvei pen kimiaha ia nəgkiariien eikuə me səvənhi səməmə nipərhiienien riwən irə. İakani iamınhi irə ti nəri nə mə noien ərəha me nəha kamho Kumwesən niemaha raməpi, nənə in trərpwin noien ərəha me səvəi nərmama səməmə kamhərui nəkwən.

⁷ Ro iamınhi irə kimiaha tihəpwəh navən pəriien kimiaha nərmama me səməmə ho iamınha irə.

⁸ Fwe kupwən kimiaha hiamarə ia nəpitəvien, mətə təkwtəkwuni ti nəri nə mə hiəuəuwehe ti İərimənu səkitaha, hiənarə ia nukuraanien. Ro iamınhi kimiaha tihaməkeikei mharə mhəmwhen ia nipwnətı nukuraanien me,

⁹ ti nəri nə mə nukwai nukuraanien kamətəni ia noien me pam səməmə hamasan, mhatukwatukw, mho nipərhiienien.

¹⁰ Nənə tihousari mhətui ia noien me səməmə İərimənu səkitaha rerin ragien tukwe.

¹¹ Tihəpwəh nukurisien nərmama me səvəi nəpitəvien mhəpwəh noien noien ərəha kimiaha mınraha. Nəri amasan riwən ia noien me nəha. Mətə tihəuwehi noien me nəha mhəuwehe ia nukuraanien.

¹² Nipərhiienien ro a naurisien mə tikini narimnari me səməmə irəha kamho afafa,

¹³ mətə narimnari me pam nukuraanien raməhiəpwin həuwehe mho nipwran kamətəni.

¹⁴ Ro iamınhi irə ti nəri nə mə nəpin nukuraanien raməhiəpwin nari riti, nəri nəha ruvehe mo nukuraanien irə. Ro iamınhi irə kani mə,

“Ik sə ikamapri, ikətui rə,
mətui mwi ia nemhəien səim,
pwəh Kristo rəhiəpwin ik.”

¹⁵ Ro pen tihətui amasan ti narəien səkimiaha mə hiaməfarə irə. Rərəha hiamərə mhəmwhen nərmana həreirei nari, mətə tihaməkeikei mharə mhəmwhen ia nərmana səməme həukurən nari.

¹⁶ Nənə trini minua hiətoni suatuk səvai namasanien, hiesi pen ti nəri nə mə ipwet mine samarə ia nəpin ərəha.

¹⁷ Həpwəh nireireien nari, mətə tihəmwur mhəukurən nəri sə İərimənu səkitaha rokeikei.

¹⁸ Tihəpwəh nakonəien nənimwiien skai rəmwhen ia waen ti nəri nə mə tro kəmkəpwəmiaha rətə wau miri pen kimiaha ia noien ərəha. Mətə pwəh Nənimwin İkinan rukuər ia kimiaha.

¹⁹ Tihəgkiari m kimiaha me ia nıpu me ia nəkukuə nəha Ol Sam, mine nıpu me səvai nəfwakien, mine nıpu me səməme kamhəuku pen ia Nənimwin İkinan. Nənə tihani nıpu me ia rerimiaha ti nəgnəginiiien İərimənu.

²⁰ Ia nəghi İesu Kristo İərimənu səkitaha, tihaməni tanak m Tata Kumwesən ti narimnari me pam ia nəpin me.

²¹ Kimiaha tihaməkeikei mhəsiai kimiaha me ti nəri nə mə kimiaha hiaməsiai Kristo.

Nıpran me mine nərman me səvənraha

²² Kimiaha nıpran me, tihaməkeikei mhəsiai nərman me səkimiaha rəmwhen hiaməsiai İərimənu səkitaha.

²³ İakani iamınhi irə ti nəri nə iərman in kənkəpwə rasori ia pran səvənhi rəmwhen ia Kristo in kənkəpwə rasori ia nakalasia me səvənhi. Nakalasia me nəha irəha həmwhen ia nıpwrai Kristo, nənə in rauvehimıru irəha.

²⁴ Rəmwhen ia nakalasia me kamhəsiai Kristo, pwəh nıpran mwi kamhəsiai nərman me səvənraha ia narimnari me pam.

²⁵ Kimiaha nərman me, tihaməkeikei mhokeikei nıpran me səkimiaha rəmwhen ia Kristo rokeikei nakalasia me səvənhi, nənə məseni nımıruien səvənhi ti nırəha.

²⁶ In rımamhə ti nırəha mə trəmri karen irəha mə səvai Kumwesən, məpərhi irəha ia nui irau nəgkiariien səvənhi.

²⁷ In rino iamınha irə mə in trukurən nərpi irapwien nakalasia me səvənhi ia nənimen, irəha tuhəmwhen ia pran riti tinari səvənhi ramasan pik, nəmkemikien uə nəri pitəv uə nari riti iamınhi riwən, mətə irəha tuhəmher, mhatukwatukw pam.

²⁸ Ia noien a mwi nəha, nərman tuhəmkeikei mhokeikei nıpran me səvənraha rəmwhen mə irəha kamhokeikei atukw a nıpwranraha. İərman sə rokeikei pran səvənhi, in rokeikei atukw a in.

²⁹ İakani iamınhi irə ti nəri nə mə iərmana riti riwən sə raməmwəki atukw ia nıpwran, mətə in raməni amasan nari mə tro nıpwran ruvehe miskai, nənə məmətui amasan ti nıpwran rəmwhen ia Kristo in ramətui amasan ti nakalasia me səvənhi,

³⁰ ti nəri nə mə kitaha səmwhen ia nıpərpəri nıpwran.

³¹ Rəmwhen ia Nəkukuə İkinan rani mə,

“Ro iamınhi irə iərman traraka ia tata mine mama səvənhi, mevən rouarə pəri irau pran səvənhi,

nənə irau rouvehe rouəmwhen ia nıpwrai iərmana kuationa.”

³² Nəgkiariien nəha rani nari riti rasori nıpwran rərkəwafə, mətə iou iakani mə raməgkiari ia Kristo mine nakalasia me səvənhi.

³³ Mətə raməgkiari mwi ia kimiaha kuationa kuationa. Ro pen iərman traməkeikei mokeikei pran səvənhi rəmwhen ramokeikei atukw a in, nənə pran traməkeikei misiai iərman səvənhi.

6

Nəkəwərhakwərha me irəha tata me mine mama me səvənraha

¹ Kimiaha nəkəwərhakwərha me səvai İərimənu, tihaməkeikei mho nəkwai tata mine mama me səkimiaha ti nəri nə mə noien i ratukwatukw mə kimiaha tiho.

² “Tikisai səim tata mine mama.” In i loa kiməkupwən kini irau promes riti.

³ Promes nəha rani mə, “Trini minua ikamo iamınha irə, narimnari me ia nımıruien səim tuhaiu amasan, nənə nımıruien səim ia tıprənə i trəpwəmwis.”

⁴ Kimiaha tata me, tihəpwəh noien nəkwərhakwərha me səkimiaha niemaha rəpi irəha, mətə tihətōni amasan irəha, mhəkoui amasan irəha, nənə mhahatən irəha ia suatuk səvai Iərimənu.

Slef me mine nəmə asori me səvənraha

⁵ Kimiaha slef me, tihaməkeikei mho nəkwai nəmə asori me səkimiaha ia təkure tivrənə i mhehekir mhətəmnimwin, nənə tiho ia rerimiaha pam rəmwhen a mə iəmə asori səkimiaha in Kristo.

⁶ Tihəpwəh noien nəpin kamhətōni a kimiaha rəmwhen ia nərmama səməme kamhəmwur mə tuho nərmama rerinraha ragien, mətə tiho nəkwənraha rəmwhen mə kimiaha slef me səvai Kristo, nənə mamho nəkwai Kumwesən ia rerimiaha pam.

⁷ Tiho wok səkimiaha ia nətərigien amasan rəmwhen a mə Iərimənu in iəmə asori səkimiaha, ripko mhə lərmama a riti in iəmə asori səkimiaha.

⁸ Kimiaha hiəukurən mə Iərimənu truvei pen nərəkuien m nərmama me pam ti noien amasan me səməme hənō, nəri auər a mə in slef uə ripko mhə in slef.

⁹ Nənə kimiaha nəmə asori me, tihaməkeikei mhətōni amasan mwi slef me səkimiaha iaminhə irə, mhəpwəh nəgkiari skaiien minraha mə tuho nəkwamiahə, ti nəri nə mə hiəukurən mə iəmə asori səkimiaha minraha kuation a fwe ia neiai, nənə in tro rəmnəmwhen m nərmama me pam.

Narimnari me səvai naruagənien Kumwesən ripeki pehe m kitaha

¹⁰ Səiou nəgkiariien sampam ro iaminhə irə. Tihərər əknekin ia Iərimənu səkitaha mine niskaiien asori səvənhi.

¹¹ Tihaməkeikei mharkahu narimnari me pam səvai naruagənien səməme Kumwesən ripeki pehe m kimiaha, mə hiəukurən nərerien mhənise neikuəien me səvai Setan.

¹² Iakani iaminhə irə ti nəri nə mə kitaha səpkaruagən mhə kitaha nərmama, mətə samaruagən kitaha nənimwin me səməme kamhəuvehi nasoricien mine nərimənuien. Irəha i nənimwin skai me səməme kamhərimənu ia noien me səvai nəpitəvien ia təkure tivrənə i mine nənimwin ərəha me ia nimagouagou.

¹³ Ro iaminhə irə kimiaha tihaməkeikei mharkahu ia narimnari me pam səvai naruagənien səməme Kumwesən ripeki pehe m kimiaha, mə nəpin nərəhəien sə Setan ramo ruvehe hiəukurən nərerien mhənise nərəhəien nəha. Nənə nəpin hiənaruagən pam, tihərər əknekin.

¹⁴ Ro pen kimiaha tihaməkeikei mhərər mwatuk ti naruagənien. Tihəkwətəmhiri əknekin nəgkiariien pərhiən rəmwhen kətōti sə hiərihi tərini kurkwamiahə irə. Tiho noien atukwətukw rəmwhen ia əean sə ramo tukuahag kwənpwenhiamiahə.

¹⁵ Tihəvisau irapw nəgkiariien amasan səvai nəməriniən rəmwhen ia put skai sə rauvegi nisumiahə.

¹⁶ Tihahatətə ia Kumwesən rəmwhen ia nari sə hiaməuvehi mamhərkwafə pen irə. Ia nəri nəha hiəukurən no tukuahagien nukwai nifagə me napw rauək ia nirəha səməme iəremhə asori ramerukw ia nirəha.

¹⁷ Tihəni nipiərhiənien ia Kumwesən mə in rauvehimiru kimiaha rəmwhen ia kəlafau kino ia əean sə ramo tukuahag kəmkapwəmiaha. Tihəkwətəmhiri nəgkiariien me səvai Kumwesən rəmwhen ia nau səvai naruagənien sə Nənimwin Ikinan rauvei pehe m kimiaha.

¹⁸ Tihəfwaki ia nəpin me ia niskaiien səvai Nənimwin Ikinan, mamhəfwaki mamhəres narimnari me səpəmsəpə. Tihamo noien nəha, mamhətui a, mhəpwəh nəpouien, nənə mamhəfwaki ti nərmama me pam səvai Kumwesən.

¹⁹ Tihəfwaki mwi tukw iou mə nəpin iakuə takəgkiari Kumwesən in truvei pehe nəgkiariien miou mə takini irapw nəgkiariien nəha məpwəh nehekiarien. Nənə takini irapw nəgkiariien amasan səvai Kristo sə rinamərkwafə fwe kupwən.

²⁰ Təkwtəkwiini ti nəri nə mə iakaməvisau irapw nəgkiariien amasan nəha ia nəghi Kristo, ro pen iakamarə ia kalapus. Həfwaki ro tukw iou mə takaripin mamini irapw nəgkiariien amasan nəha məpwəh nehekiarien rəmwhen sə ratukwətukw mə tako.

Nəgkiariien sampam

²¹ Iou iakokeikei mə kimiaha tihəregi nəgkiariien səiou mine nəfe iakamo ia kwopun i. Ro pen takərhi pehe Tikikas ruvehe. In piəntaha keikei riti sə kimaha iahəukurən nətigiteien

6:4: Kol 3:21, Dut 6:7, 20-25, Sam 78:4, Prov 22:6

6:5: Kol 3:22-23, Taet 2:9-10, 1Tes 2:18

6:8: 2Kor 5:10, Kol 3:24-25

6:9: Kol 4:1, Rom 2:11

6:10: 1Kor 16:13

6:11: Rom 13:12, 2Kor 10:4, Efes 4:14

6:12: Jon 14:30, 1Tes 5:8-9

6:14: Aes 11:5, 59:17, 1Tes 5:8

6:15: Aes 40:9, Neham 1:15, Rom 10:15

6:17: 1Tes 5:8, Aes 49:2, Hip 4:12

6:18:

Luk 18:1, Kol 4:2, 1Tes 5:17

6:19: Wok Me 4:29, Kol 4:3-4, 2Tes 3:1

6:20: 2Kor 5:20, Flm 9

6:21: Wok Me 20:4,

Kol 4:7-8, 2Tim 4:12

irə, ramasitu mamō tukwini nari m Iərimənu səkitaha. In trini pehe tukumiaha narimnari me pam.

²² Takərhi pehe in tukumiaha ti noien i, mə in tro kımiaha hiəregi ramasan, mını irapw tukumiaha mə kımaha iahaməfarə irə.

²³ Pwəh Tata Kumwesən mıne Iesu Kristo Iərimənu səkitaha trouəriari pehe nəmərınuien mıne nokeikeien m kımiaha, rauo nahatətəien səkimiaha riskai.

²⁴ Pwəh Kumwesən trəriari pen namasanien səvənhi m nərmama me pam səməme hokeikei Iesu Kristo Iərimənu səkitaha ia nokeikeien sə trıpkıwən mhə.

Filipae

Nægkiariien sə rani mə nəfe i nəkukuə

Ia nuk i 60, Pol ramarə ia kalapus fwe Rom nənə mirai nəkukuə me i Filipae, Kolosi, Filimon, mine Efesas. Nəkur Filipae hərəhi pen Epafrotaetas ruvehi nari riti mevən muvei pen m Pol. Nəpin Epafrotaetas ramarə fwe Rom, in ramemhə pik. Nənə nakalasia me fwe Filipae rerinraha rəpou tukwe. Nəpin in rəsanin, Pol rərhi pen in ruvehi nəkukuə i mevən fwe Filipae. Pol rokeikei pik nakalasia me fwe Filipae. In raməgkiari mınraha rəmwhen mə in tata səvənraha. Pol rini tanak mınraha ti nokeikeien mine nasituien səvənraha. Nəri auər a Pol ramarə fwe ia kalapus, mətə səvənhi nəkukuə raməgkiari pik ia nagienien. Nəpin ripik nəkukuə i raməgkiari ia “nəgienien” mine “nəgnəginien.” Pol rini irapw nətəien səvənhi ia nıkaren səvai nimiruien səvəl ipwet mine samarə irə ia təkure tıprənə i. In rini mə, “Trini mınua iakimıru, nimiruien səiou in səvai Kristo. Nənə trini mınua iakemhə, ramasan pik anan mwı” (1:21). Rəmwhen ia nəkukuə me pam səvənhi, ia nəkukuə i Pol rauvehi utə nətərigien səvai nakalasia me, maməvəhag mınraha mə irəha tuhaməkeikei mharə pwəh nətərigien səvənraha kuatia. Irəha tuhaməkeikei mharə mamho nəkwai Kumwesən.

Nægkiariien sə rakupwən

¹ Iou Pol mine Timoti, kımrau iərmama mi səvai Iesu Kristo iarauo tukwini nari min.

Nəkukuə i rauvehe tukumiaha pam nərmama me səvai Iesu Kristo səməme hıamarə ia taon nəha Filipae, mauvehe mwı ti nəmə asori me nəha kamhətui amasan tukumiaha mine tikon me.

² Pwəh Kumwesən Tata səkitaha mine Iesu Kristo Iərimənu səkitaha trouəriari pehe namasanien mine nəmərınuıen m kimiaha.

Pol raməfwaki m Kumwesən ti nəkur Filipae

³ Nəpin me, nəpin rerik ramrhi kimiaha, iakani tanak m Kumwesən tukumiaha.

⁴ Nənə nəpin me pam, nəpin iakaməfwaki tukumiaha, iakaməfwaki rerik ramagien

⁵ ti nəri nə mə fwe iakınərər vi a mani irapw nəgkiariien amasan muvehe meste pehe ipwet mine saməuvehi pəri rəgıtaha me tukwe.

⁶ Nənə iakukurən amasan mə Kumwesən sə rino stat ia noien amasan ia kimiaha, in traməkeikei mamə noien nəha mamevən meste tro sampam irə ia nəpin sə Iesu Kristo truvehe irə.

⁷ Nəpin me rerik ramrhi kimiaha, nənə ratukwatukw a mə iakamo iamınhi irə, ti nəri nə mə kimiaha pam hıamasitu ia nırak ia wok i Kumwesən rıməuvei pehe miou ia namasanien səvənhi mə tako. Nənə nəpin iakamarə ia kalapus, mine nəpin iakamərər irapw ia nəmri nərmama, maməvisau mə nəgkiariien amasan ro nıpərhhienien i, kimiaha hıamasitu ia nırak ia wok i.

⁸ Kumwesən rukurən mə nəgkiariien i iakani ro nıpərhhienien. Iakokeikei mə takətəni kimiaha ti nəri nə mə iakokeikei pik kimiaha rəmwhen a ia Iesu Kristo rokeikei kimiaha.

⁹ Nənə in i nəfwakiien səiou mə nokeikeien səkimiaha truvehe masori mwı irəhar nukurənien mine nəkiri amasanien nari tuharuvehe mharasori ia kimiaha

¹⁰ mə kimiaha hiəukurən nətə sasien nəfe noien ramasan pik mə tiho. Nənə ia noien nəha kimiaha tihəmher, tukəpwəh nətoniien noien ərəha riti ia kimiaha ia nəpin sə Kristo truvehe irə,

¹¹ kimiaha tihəkuər ia noien atukwatukw me səməme Iesu Kristo rino həukuə ia kimiaha, nərmama tuhətəni mhəuvehi utə nəghi Kumwesən mhəgnəgini in tukwe.

Pol in fwe ia kalapus

¹² Piak me, iakokeikei mə tihəukurən mə iakamarə ia kalapus, mətə noien i rınasitu pik mo nəgkiariien amasan səvai Kristo ruviris mwı mamevən.

¹³ Ro pen naruağən me səməme kamhətui ti nımwə səvai Kig Sisa mine nərmama həpik mwı həuvəukurən raka mə iakamarə ia kalapus ti nəri nə mə iou iərmama riti sə iakamo tukwini nari m Kristo.

¹⁴ Narəien səiou ia kalapus ramasitu ia piəvtaha me həpik, mamə irəha hahətətə ənkekin mwı ia Iərimənu səkitaha, nənə mamə nətərigien səvənraha riskai ti nini irapwien nəgkiariien səvai Kumwesən mhəpwəh nehekieren.

¹⁵ Nipərhienien nepwin kabhəni irapw Kristo ti nəri nə mə irəha kabhəmwəki iou nənə mhokeikei mə irəha tuhasori ia nirak. Mətə nepwin kabhəni irapw Kristo ia nətərigien amasan.

¹⁶ Nərmama me i nətərigien səvənraha ramasan irəha kabhəni irapw Kristo ti nəri nə mə hokeikei iou, nənə mhəukurən mə kīnəmri iou iakamarə ia kalapus mə takərer irapw ti nəgkiariien amasan səvəi Kristo mə ro nipərhienien i.

¹⁷ Mətə nepwin səməme kabhəmwəki iou həpkini irapw mhə Kristo ia rerinraha pərhiən. Irəha kamho iaminhi irə mamhokeikei mə tuhəvehi utə atukw a irəha, nənə rerinraha ramrhi mə tuho nərəhaien miou nəpin iakamarə ia kalapus.

¹⁸ Mətə nəri auər a mə kamho ia noien atukwatukw uə rekəm, mətə kabhəni irapw Kristo nənə ro iaminhi irə iou rerik ramagien.

Pərhiən, nənə takagien mwī

¹⁹ ti nəri nə mə iakukurən amasan mə nəri i tro Kumwesən ruvehimiru iou ia nəfwakiien me səkimiaha mine nasituien səvəi Nənimwin səvəi Iesu Kristo.

²⁰ Iou iakukurən amasan, məməmri pen əknekin nətərigien səiou ia Kumwesən, mə in trəpwəh nəseniien iou iako nari riti takauris tukwe. Iakokeikei mə ia nəpin me takatigase ramwhen iakamo təkwəkəwuni, nənə nəri auər a mə tukini mə takimuru uə takemhə, mətə noien sə iakamo ia nipwrak truvehi utə nəghi Kristo.

²¹ Trini minuə iakimuru, nimiruien səiou in səvəi Kristo. Nənə trini minuə iakemhə, ramasan pik anan mwī.

²² Trini minuə iakəpwəh nemhəien, iakukurən noien wok me nepwin sə trukua kwənkwan. Mətə iakreirei mə sə pəku nəha iakokeikei.

²³ Təkwəkəwuni nəha nətərigien səiou ro kəru. Iakokeikei pik mə takemhə, məpwəh nipwrak, nənə marə kimrau Kristo. Iakregi mə sə nəha ramasan pik məpi raka.

²⁴ Mətə iakətoni mə narimnari me nepwin nəha takaməkeikei mo masitu ia kimiaha, ro pen iakukurən amasan mə tapkemhə mhə.

²⁵ Ti nəri nə mə iakukurən mə nəri i ro nipərhiənien, nənə iakukurən mə takamuru a maripin mamarə kitaha m kimiaha pam, nənə mamasitu ia kimiaha mə tihəuverə mwī, nənə rerimiaha tragien mwī ia nahatətəien səkitaha.

²⁶ Ro iaminhi irə kimiaha tihəukurən nəgnəgini pikien mwī Iesu Kristo tukw iou, ti nəri nə mə takuvehe mwī tukumiaha.

²⁷ Mətə nəri kuatia i mə pwəh narəien səkimiaha hiamarə irə ratukwatukw amasan mesi pen nəgkiariien amasan səvəi Kristo. Nənə nəri auər a mə takuvehe mətoni kimiaha uə takəpwəh nuveheien, mətə pwəh iakregi mə hiamərer əknekin ia Nənimwin kuatia, nətərigien səkimiaha kuatia, hiamousari pəri mə thiasitu ia nərmama mə tuhahatətə ia nəgkiariien amasan,

²⁸ nənə mhəpwəh nehekiriən ia nərmama səməme haməmwəki kimiaha. Noien nəha tiho ro nimtətien i irəha tuhətəni mhəukurən mə tukouraha irəha, mətə tukuvehimiru kimiaha, nənə nəri i ruku pen ti Kumwesən.

²⁹ Iakani iaminhi irə ti nəri nə mə kīnəsəni pehe m kimiaha mə kimiaha nərmama hiaməni nipərhiənien ia Kristo mamho tukwini nari min, mətə kīnəsəni pehe mə kimiaha mwī tihəvehi nəmisəien tukwe.

³⁰ Kimiaha hiamregi nəmisəien sə hianətəni kino miou fwe kupwən, nənə təkwəkəwuni hiamregi mə kamo ihi nəmisəien nəha miou. Rəmwhen mə kitaha samaruəgən pəri ia naruəgəniən riti.

2

Nətərigien səkitaha traməkeikei məmwhen ia nətərigien səvəi Iesu Kristo

¹ Rerimiaha riskai ia Kristo ti nəri nə mə hiəuvəvehe mhəno kuatia kimiaha min uə rekəm? Ouəh! Hiamregi ramasan ia nokeikeiien səvənhi uə rekəm? Ouəh! Nənimwin likinan ramarə ia kimiaha uə rekəm? Ouəh! Hiamo ramasan m kimiaha me nənə mamhapi tukumiaha me uə rekəm? Ouəh!

² Mə ro iaminhi irə iakokeikei mə tiho rerik pwəh ragien mwī. Kimiaha pam tihaməkeikei mhəuvehe mho kuatia ia nətərigien səkimiaha, mho nokeikeiien m kimiaha me, mho pəri nari ia nətərigien kuatia rəmwhen mə kimiaha iərmama kuatia.

³ Tihəpwəh noien nari riti ia nətərigien səkimiaha əpa, uə mho mhəvehi utə kimiaha irə, mətə tiheiwaiu nənə mhətərigi ia kimiaha me nepwin rəpi raka kimiaha atukw.

⁴ Nənə tihāsitu ia kimiaha me ti nimiruien me səkimiāha. Ripkamasan mhə mə iərmama riti ramətui amasan ti nimiruien əpə səvənhi.

⁵ Nətərigien səkimiāha traməkeikei məmwhen ia nətərigien səvəi Iesu Kristo:

⁶ Nipərhiēnien in Kumwesən pərhiēn,
mətə in ripkəmwur mhə mə trəkwtəmhiri əknekin noien nəha sə in mine Kumwesən krouəmnəmwhen a,

⁷ in rəmri karen nasoriēn səvənhi,
muvehi noien səvəi iərmama sə ramo tukwini nari,
mətui pehe ia tiprənə i nipwran rəmwhen ia nipwrai nərmama.

⁸ Nənə nəpin kamətə in mə ramarə ia narəien səvəi iərmama,
in ruvehi irapw atukw in,
mamo nəkwai Kumwesən ia narimnari me pam meste memhə, nipərhiēnien remhə ia nei kamarkuau.

⁹ Ro iamīnhi irə Kumwesən ruvehi utə in revən fwe irənhə anan,
muvei pen nahag min sə rəpi raka pam nahag me,

¹⁰ mə ia nəghi Iesu narimnari me pam səməme kamhəmīru ia kwopun me pam ia neiai,
mine tiprənə, mine Imwei Nəkur Həuvamhə,
tuhənīmwi nukurhunnraha mhəuvei pen nisaiēn min,

¹¹ nənə irəha pam tuhəni irapw mə Iesu Kristo in Iərimənu,
nənə noien nəha truvehi utə nəghi Tata Kumwesən.

Nərmama me səvəi Iesu Kristo kamhaser rəmwhen ia kəməhau me

¹² Nərmama keikei me səiou. Nəpin iakamarə ihi kitaha m kimiaha, hiamo nəkwak ia nəpin me. Nənə təkwtəkwni nəha iakamarə isipwin tukumiāha, kimiaha tihəməkeikei mhousari mho nəkwak mamhəuvən. Tihəhekir mhətəmnimwin mamho narimnari me nəha Kumwesən riməuvehimīru kimiaha tukwe.

¹³ Iakani iamīnhi irə ti nəri nə mə in nə Kumwesən fwe ia rerimāha ramo kimiaha hiokeikei noien narimnari me kamhesi pen nətərigien amasan səvənhi.

¹⁴ Ia narimnari me pam səməme hiamo, tihəpwəh nəgkiari əgkiariēn tukwe mhəpwəh nəvisaiēn m kimiaha me tukwe.

¹⁵ Ia noien nəha kimiaha nipwnəti Kumwesən me tihatukwatukw, mhəmher, tukəpwəh nətōniēn noien ərəha riti səkimiāha nəpin hiamarə ia kurkwai nərmama ikou me səməme kamho noien ərəha. Ia rerinraha kimiaha hiaməser mhəmwhen ia kəməhau me ia nimagouagou,

¹⁶ mamhəuvei pen nəgkiariēn səvəi nimiruien minraha. Kimiaha tiho iamīnhi irə mə nəpin sə Kristo truvehe irə iou rerik tragien tukumiāha, nənə iakukurən mə iapkaui auər a mhə uə iapkisese auər a mhə.

¹⁷ Nahatətəien səkimiāha rəmwhen ia nari riti hiaməuvei pen m Kumwesən kauvani ia təkure nifətə. Trini minuə kousi əpune iou nitek raiu rəmwhen ia waen kətəgi irapw ia nəri nəha, mətə iou iakokeikei a mamagien kitaha m kimiaha.

¹⁸ Nənə ia noien kuatia kimiaha tihəməkeikei mhokeikei a mamhagien kitaha miou.

Timoti mine Epafrotaetas

¹⁹ Trini minuə Iesu Iərimənu səkītaha rəsēni, iakokeikei mə tripko mhə tui iakərhi pehe Timoti ruvehe mətōni kimiaha mə nəpin in rirərig muvehe məvisau pehe kimiaha miou, nənə iou mwi rerik tragien.

²⁰ Iərmama riti mwi riwən ia kwopun i nətərigien səvənhi rəmwhen ia səvəi Timoti, in rerin ramrhi pik kimiaha.

²¹ Nərmama əpə me kamhətərig a ia wok me səvənraha, mhəpwəh nətərigien ia wok səvəi Iesu Kristo.

²² Mətə Timoti noien səvənhi ramasan pik. Kimiaha hiəuvəkurən raka mə in ramasitu ia nirak ia wok səvəi nəgkiariēn amasan səvəi Kristo rəmwhen iəkunouihī ramo wok irau tata səvənhi.

²³ Ro iamīnhi irə rerik ramrhi mə nəpin iakukurən mə nari riti tro iou, iakərhi pehe in ruvehe mətōni kimiaha.

²⁴ Nənə iakətigite ia Iərimənu səkītaha mə tripko mhə tui iou mwi iakuvehe mətōni kimiaha.

²⁵ Mətə rerik ramrhi mə takaməkeikei mərhi pehe Epafrotaetas rirərig muvehe mətōni kimiaha. In piak sə kimrau min iarauo pəri wok nənə rauaruagən pəri. Fwe kupwən

hiənərhi pehe in ruvehe muvei pehe narimnari me nepwīn masitu ia nirak irə ia nəghimiahā.

²⁶ In rokeikei pik mə trətōni pam kimiahā. In ramregi rərəhā anan ti nəri nə mə hiəregi mə in ramemhā.

²⁷ Pərhiən nemhəien riti rīməuvehi ipaka remhə, mətə Kumwesən rapi in mapi mwi iou nənə momasan in ia nemhəien səvənhi. Mətə trini minuə rīmamhə pərhiən iou takregi rərəhā pik anan mwi.

²⁸ Ro iamihhi irə iakokeikei pik mə takərhi pehe in nəpīn hiətōni rerimiahā tragien mwi, nənə iou mwi nətərigien sə iakamregi rərəhā irə tukumiahā ruvehe miwən.

²⁹ Ro iamihhi irə nəpīn in ruvehe tukumiahā, kimiahā tihaməkeikei mhəsevər ia rerimiahā tukwe ia nəghī Iərimənu səkitahā mhəgien asori. Nənə tihəuvei pen nisaien m nərmmā sə ro me iamihhā irə,

³⁰ ti nəri nə mə ipaka in remhə ti wok səvəi Kristo. In ripkhekīr mhə ti nimiruien səvənhi ia nəpīn skai me mə trasitu ia nirak nəpīn suatuk səkimiahā riwən ti nasituien.

3

Kitaha saməfiəutə kitaha ti Iesu Kristo əpa

¹ Piak me, iakuə takəgkiari ia nari riti mwi. Kimiahā tihaməkeikei mhəgien ti Iərimənu səkitahā. Iou iakuvəni raka nəgkiariien me i tukumiahā fwe kupwən, nənə təkwətəkwuni iakamrai pen mwi ia nəkukuə i. Ripkiskai mhə tukw iou ti noien ti nəri nə mə iakukurən mə trasitu ia kimiahā.

² Kimiahā tihaməkeikei mhəsiari ti nərmmā me nəhā irəhā həmwhen ia kuri me. Tihaməkeikei mhəsiari ti nirəhā ti nəri nə mə noien səvənraha rərəhā. Irəhā kamhəni mə tukaməkeikei kuvehi ninhum m nərmmā ti nahatən penien mə irəhā nərmmā me səvəi Kumwesən.^a

³ Mətə kitaha i nərmmā pərhiən me səvəi Kumwesən səməmə Nənimwīn səvənhi ramərə ia reritahā mamō kitaha saməfwaki ia nipərhiēnien. Kitaha saməfiəutə kitaha ti Iesu Kristo əpa, səpwəh nətigite ananien ia noien me kino ia nipwrtaha iruə.

⁴ Nipərhiēnien iou iakukurən nəfiəutəien iou ti narimnari me iamihhā irə.

Trini minuə iərmāma riti nəhā rerin ramrhi mə in rukurən nəfiəutəien in ti nipwrn, iou iakukurən nəfiəutəien iou məpi raka.

⁵ Kaha me səiōu irəhā nəkur Isrel atukwatukw, nənə iakiməuku pen ia kwənəkwas səvəi Penjamin. Nəpīn iakinətui muvehi nəpīn eit, nənə kuvehi ninhum miōu. Trini minuə kani nəkur Isrel atukwatukw me, kwa iou riti ia nirəhā. Kupwən iou Farisi riti, nənə iakamesi pen amasan Loa səvəi Moses.

⁶ Iakinəkeikei pik nəfwakiien səvənraha mamometə nakalasia me səvəi Iesu Kristo. Ia nikaren səvəi natukwatukwien nəhā kauvehi raku pen ti Loa səvəi Moses kipkətə mhə noien arəhā riti səiōu.

⁷ Mətə narimnari me pam nəhā səməmə iakinamətigite ia nirəhā fwe kupwən nənə rerik rirhi mə hamasan pik anan, mətə təkwətəkwuni nəhā iakətōni mə ho a nəri auər a me ia nirəhā ti nəri nə mə iakukurən narimnari me Kristo rino.

⁸ Mətə ripko mhə sampam ia kwopun nəhā. Təkwətəkwuni iakətōni mə narimnari me pam ho a nəri auər a ia nirəhā ti nəri nə mə iakətōni nari riti sə in ramasan pik anan in i mə iakukurən Iesu Kristo Iərimənu səiōu. Iakinəpwəh narimnari me pam nəhā ti Iesu. Iakətōni narimnari me pam nəhā həmwhen ia nəri pein. Iakinaraka ia nirəhā mə iou iakukurən nuvehiēn Kristo,

⁹ nənə tukətōni iou mə iou iərmāma riti sə iakiməuvehe mo kuantia kimrau min, iapkatukwatukw mhə ia nəmri Kumwesən ia niskaiien atukw səiōu ia noien səvəi nesi penien Loa, mətə iakatukwatukw ia nənimen ti nəri nə mə iakamahatətə ia Kristo. Nərmmā səməmə kamhahatətə iamihhi Kumwesən ramo irəhā həuvehe mhətukwatukw ia nənimen.

¹⁰ Iakokeikei mə takukurən amasan mwi Kristo mine niskaiien sə rino in rətui mwi ia nemhəien səvənhi. Nənə iakokeikei mə nəmisəlen me səvəi Kristo tukō mwi ia nirak pwəh iakuvehe məmwhen irə ia nemhəien səvənhi

¹¹ mesi pen suatuk nəhā meste Kumwesən tro mwi iou iakətui ia nemhəien.

Naiuien səvəi Pol

2:29: 1Kor 16:16,18, 1Tim 5:17 **3:1:** Fil 2:18 **3:2:** Sam 22:16,20, Rev 22:15 ^a **3:2:** Nərmmā nepwīn nəhā irəhā kamhəuvehi ninhum m nərmmā ripko mhə irəhā nəkur Isrel mə trahaten pen mə irəhā nərmmā me səvəi Kumwesən. Mətə aposol me həni me rekəm, nahatətəien ia Iesu Kristo in suatuk ro ik ikuvehe iərmāma səvəi Kumwesən. **3:3:** Rom 2:29 **3:4:** 2Kor 11:18,21 **3:5:** Luk 1:59, Rom 11:1, 2Kor 11:22, Wok Me 23:6 **3:6:** Wok Me 8:3 **3:7:** Mat 13:44,46 **3:9:** Rom 3:21-22 **3:10:** Rom 6:3-5, Rom 8:17, Kal 6:17 **3:11:** Wok Me 4:2, Rev 20:5-6

¹² Iou iapkini mhə mə iakineste raka noien nəha, uə iakinatukwatukw raka, rekəm. Mətə ti nəri nə mə Iesu Kristo ro iou iakuvehe mo iou iərmama səvənhi, iakamousari mə tako noien səvənhi ruvehe noien səiou.

¹³ Piak me, tukwe iou, ia nətəien səiou, iapkuvehi raka mhə narimnari me nəha. Mətə nəri kuatia i iakamo. Iakamenouenou ia narimnari me ia təkutak, iakaməmwur pik mauvehi niseeien ti nəri sə raməmak kupwan ia nira.

¹⁴ Iakamaiu pen atukwatukw ti kwopun tako sampam ia nauuien səiou ikin mə takuvehi nəri amasan riti tukuvei pehe miou. Nəri amasan nəha in i nimiruien rerin sə Kumwesən rinəkwein kitaha tukwe mə tsəuvən fwe irənhə mhəuvehi ruku pen ti Iesu Kristo.

¹⁵ Nənə kitaha pam nərmama səməmə səuvəskai raka ia nimiruien səkitaha tsəməkeikei mhəuvehi nətərigien me nəha. Mətə trini minuə kimiaha nepwin nətərigien səkimiaha ropə, Kumwesən tro pui pehe nəri nəha m kimiaha hiətoni.

¹⁶ Mətə nəri kuatia i mə pwəh səkwətmhiri əknekin nəfe səuvəuvehi raka mhəpwəh narakaien irə.

¹⁷ Piak me, kimiaha tihəuvehe mho kuatia mhəsi pen təmwki nisuk sə iakino raka hiətoni, nənə mhətoni amasan səməmə kamhesi pen təmwki nisumaha.

¹⁸ Iakuvəni pehe raka nəgkariien i tukumiaha nəpin rəpik, nənə təkwəkwuni iakani pehe mwi nise nimek ramai. Nərmama həpik nəha irəha həpwəh nokeikeien mə tuhəregi kaməvisau nemhəien səvəi Kristo ia nei kamarkuau.

¹⁹ Ia nəpin sampam tukouraha irəha. Kumwesən səvənraha in nə tipwinraha. Irəha kamhəfiətə irəha ti noien me sə ro a naurisien. Nətərigien səvənraha ramevən a ti narimnari me ia təkure tiprənə i.

²⁰ Mətə kitaha nərmama imwətaha fwe ia neiai. Kitaha sameitenhi iərmama riti truku pen ikin muvehimuru kitaha. Iərmama nəha in i Iesu Kristo Iərimənu səkitaha.

²¹ In truvsini nipwrataha i sə rəpou, mo rəmwhen ia nipwran sə riskai mamser. In tro iamnhi irə ia niskaiien səvənhi sə in ramo narimnari me pam irə səvəi tiprənə i kamhəsiai in mamho nəkwan.

4

¹ Ro pen piak keikei me kimiaha tihəməkeikei mhərer əknekin iamnhi irə ia Iərimənu səkitaha. Kimiaha nərmama keikei me səiou iakaməkeikei pik mə takətoni kimiaha. Hiəmo rerik ramagien. Iakamregi ramasan tukumiaha rəmwhen ia iərmama sə kəfəfau pen kəfəfau səvəi nisaiien irə.

Pol raməvəhag m nəkur Filipae

² Iuotia mine Sintike, iakaməgkari viui m kimirau mə tirouəmwur mə nətərigien səkimirau truvehe mo kuatia ti nəri nə mə kimirau pəri irouahatətə ia Iərimənu səkitaha.

³ Iakaməres ik mwi, iərmama sə ikino pəri wok krau mik,^a tikasitu ia prən mi i, ti nəri nə mə iakino pik wok kimrahhar minrau, krinouasitu ia nira rouni irapw nəgkariien amasan səvəi Kristo kimaha Klemen mine piak me nepwin mwi səməmə hənāsitu ia wok, nəghinraha fwe ia nəkukuə səvəi nimiruien.

⁴ Tihagien ia nəpin me ti Iərimənu səkitaha. Iakini mwi mə tihagien.

⁵ Pwəh nərmama hətōni noien səkimiaha mə ramasan məpou. Triško mhə tui Iərimənu səkitaha rirərig pehe mwi.

⁶ Rerimiahə trəpwəh nirihi pikien narimnari me. Nəri auər a mə nəri ouih i uə nəri asori, mətə narimnari me pam səməmə hiokeikei tihəfwaki tukwe. Tihəfwaki mhəres Kumwesən mhəni tanak tukwe in.

⁷ Nənə Kumwesən truvei pehe m kimiaha nəmərinuien sə rasori pik məpi raka nukurəniēn me pam səvəi nərmama. Nəmərinuien nəha trərimənu amasan ia rerimiahə mine nətərigien səkimiahə ti nəri nə mə hiamahatətə ia Iesu Kristo.

⁸ Piak me, nəfe nəghin ro nipərhiēnien, nəfe nəghin ro nisaiēn, nəfe nəghin ratukwatukw, nəfe nəghin rəmher, nəfe nəghin kamini mə ramasan musəpə kamoikei, trini minuə nari riti nəha ikin ratukwatukw mə tukəgnəgini irə, tihətərig ia narimnari me nəha.

⁹ Nəfe nəghin hiəvəregi mhətōni iakinahatən kimiaha irə ia nəgkariien mine noien səiou kimiaha tihəməkeikei mho nənə Kumwesən i in nukune nəmərinuien tramarə tukumiaha.

Pol rəgnəgini nəkur Filipae ti nasituēn səvənraha

3:12: 1Tim 6:12,19, Wok Me 9:5-6 **3:14:** 1Kor 9:24 **3:15:** 1Kor 2:6 **3:16:** Kal 6:16 **3:17:** 1Kor 4:16, 1Tes 1:7, 1Tes 5:3 **3:18:** 1Kor 1:23, Kal 6:12 **3:19:** Rom 16:18, Rom 8:5-6 **3:20:** Efes 2:6,19 **3:21:** Rom 8:29, 1Kor 15:28, 1Kor 15:43-53 **4:1:** 1Tes 2:19-20 **4:3:** Sam 69:28, Luk 10:20, Rev 20:12 ^a **4:3:** Kipkukurən mhə mə sin nəha iərmama nəha Pol raməgkari irə krinouwok irau min fwe taon nəha Filipae. **4:4:** Fil 3:1 **4:5:** Hip 10:25,37, Jem 5:8-9 **4:6:** Mat 6:25-34, Kol 4:2 **4:7:** Aes 26:3, Jon 14:27, Kol 3:15 **4:8:** Rom 12:17 **4:9:** Rom 16:20, 1Kor 14:33, 1Tes 5:23

¹⁰ Iarimənu səkitaha ro iou iakamagian pik ti nəri nə mə fwe tui kwopti hiəpkasitu mhə ia nirak, mətə təkwtəkwuni nəha rerimiaha ramrhi mwi iou. Ripko mhə nīpwrai nəgkiariien səiou mə kimiaha hiənənouenou iou, mətə suatuk riwən mə tihəsitu ia nirak.

¹¹ Iapkini mhə iaminih i rə ti nəri nə mə narimnari me səiou riwən, rekəm. Iou iakuvəukurən raka suatuk rerik ramagian a ia nəpin me pam nəri auər a mə narəien səiou ramasan uə rərəha.

¹² Iou iakinərə raka ia narəien i narimnari me səiou riwən irə mukurən, nənə mukurən raka mwi narəien i narimnari me səiou ripik irə məpi raka iou. Nəfe narəien iakamarə irə, nəri auər a mə nəveginien sənək rasori uə rouihi, uə nautə səiou rasori uə rouihi, mətə iakukurən pam raka narəien tukwe mamagian a.

¹³ Ti nəri nə mə Kristo riməuvei pehe niskaiien səvənhi miou, nənə iakukurən narəien ia narəien me pam.^b

¹⁴ Mətə kimiaha hiəno noien amasan nəpin hiənasitu ia nirak ia nərəhəien sə iakinərə irə.

¹⁵ Nīpərhiəien, kimiaha nəkur Filipae hiəuvəukurən raka mə nəpin hiənamregi vi a nəgkiariien amasan səvəi Kristo, nəpin iakiməier ia profens Masetonia, kimiaha əpa hiənasitu ia nirak ia mane. Nakalasia me nepwin ia kwopun riti mwi həiwən sə hasitu ia nirak.

¹⁶ Nəpin iakamarə ia taon nəha Tesalonaeka ripko mhə nəpin kuatia a hiamərhi pehe mane miou.

¹⁷ Ripko mhə iakamətui mane mə tihəuvei pehe miou, mətə iakokeikei mə nasituien i səkimiaha trukə kwənkwan, in nə Kumwesən trəgnəgini kimiaha tukwe.

¹⁸ Iakiməuvehi pam narimnari me səməme hiənərhi pehe miou, nənə rəmwhen məpi raka. Nəpin Epafroetas riməuvehi narimnari me muvehe muvei pehe miou, təkwtəkwuni nəha narimnari me səiou həuvəpik. Narimnari me nəha hiəməuvei pehe miou rəmwhen ia nəri kauvani ia təkure nifata nipekin rapein amasan kauvei pen m Kumwesən in ruvehi rerin ramagian tukwe.

¹⁹ Nənə Kumwesən səiou sə nautə səvənhi rasori, mauvehi niskaiien fwe ia neiai, in truvehi pehe m kimiaha nəfe nəghin riwən tənə kimiaha ti nəri nə mə hiəməuvehe mho kuatia kimiaha Iesu Kristo.

²⁰ Pwəh nəgnəginien revən ti Kumwesən Tata səkitaha ia nuk nuk me. Ouəh, pwəh ro iaminih.

Nəgkiariien sampam

²¹ Tihəni tukwini ramasan səiou revən ti nərmama me pam səvəi Iesu Kristo. Piəvtaha me i kimaha minraha, irəha mwi hənə ramasan tukumiaha.

²² Nərmama me pam səvəi Kumwesən ia kwopun i kəmhəni ramasan tukumiaha, nənə nərmama nepwin mwi səməme kəmhəni nīpərhiəien ia Kristo fwe ia nimwə səvəi Kig Sisa kəmhəni ramasan tukumiaha.

²³ Pwəh namasanien səvəi Iərimənu səkitaha Iesu Kristo tramarə tukumiaha.

Kolosi

Nægkiariien sə rani mə nəfe i nəkukuə

Kolosi in nəkukuə sə ro kahar i Pol rimərai nəpin in ramarə ia kalapus fwe Rom ia nəpin riti ipaka ti nuk 59 uə 60. Epafras revən fwe Rom mēni pen ti Pol mə nahatən eikuə me nepwin fwe Kolosi kamhahatən nərmama mə nahatətəien səvənraha ia Kristo ripkamwhen mhə. Nahatən eikuə me nəha hamahatən irəha mə tuhəfwaki m nagelo me, mhəsi pen natuakamien me nepwin, mhəšiai mwi nəpin ikinan me nepwin. Pol rirai nəkukuə i revən ti nirəha mə tuhaməkeikei mhərər əknekkin, mhəpwəh nətərigien ia nahatən eikuə me nəha. Kristo in rasori ia narimnari me pam. Nemhəien səvai Kristo in əpa ruvehimuru kitaha ti noien ərəha me səkitaha. Iesu rifi nari ia kitaha tsəpwəh mwi nisaiien natuakəmien me səvai iərmama.

¹ Iou Pol, iou aposol riti səvai Iesu Kristo ti nəri nə mə Kumwesən riməni nəkwan mə tako, mine piəvtaha Timoti.

² Nəkukuə i rauvehe tukumiaha nərmama me səvai Kumwesən fwe taon nəha Kolosi.

Kimiaha nə piəvmaha me hiəməuvehe mho kuation kimiaha Kristo, hiamahatətə pərhiən irə.

Pwəh Kumwesən Tata səkitaha trəriari pehe namasanien mine nəməriniuen m kimiaha.

Nəgnəginiiien mine nəfwakiiien

³ Nəpin me pam, nəpin kimaha iahaməfwaki tukumiaha, iahaməni tanak ti Kumwesən i in Tata səvai Iesu Kristo Iərimənu səkitaha.

⁴ Iahaməni tanak tukwe in ti nəri nə mə iahəvəreği raka mə kimiaha hiamahatətə əknekkin ia Iesu Kristo nənə mamhokeikei pik nərmama me səvai Kumwesən.

⁵ Nahatətəien mine nokeikeiien səkimiaha ro iamnhi irə ti nəri nə mə hiəukurən amasan ia rerimiahə mə Kumwesən truvei pehe nəfe nari sə rinəpnəpənə irə m kimiaha fwe ia neiai. Hiəvəreği raka narimnari me nəha ia nəgkiariien pərhiən, in i nəgkiariien amasan səvai Iesu Kristo.

⁶ Ia kwopun me pam ia təkure tiprənə nərmama kamhəni irapw nəgkiariien amasan səvai Kristo, nənə raukuə mamə kwənkwan mauvə məmo amasan nimiruien səvai nərmama me həpik. Rəmwən a mwi ia kimiaha nəpin hiamreği mhəukurən nipərhiēnien nəha ia namasanien səvai Kumwesən, nənə rauvə mwi mukuə ia nimiruien səkimiaha.

⁷ Epafras rinahatən kimiaha ia nəgkiariien nəha. In iərmama riti səkimaha iahokeikei pik in, iahamə tukwini pəri nari kimaha min. Kimaha iahəukurən nətigiteien irə, ramasitu ia wok səvai Kristo maməgkiari tukwini səkimaha.

⁸ In riməni pehe tukumaha i mə nokeikeiien səkimiaha rasori raku pen ti Nənimwin Ikinan.

⁹ Ro iamnhi irə nəpin iahəreği nəvisaiuen nəha, nənə iahaməfwaki tukumiaha ia nəpin me pam, mamhəres mə kimiaha tihəuvehe mhəukurən amasan pam nəkwai Kumwesən ia nukurəniēn sə raku pen ti Nənimwin səvənhi.

¹⁰ Ro iamnhi irə mine kimiaha tihamarə ia nəršien atukwatukw sə ramo Iərimənu səkitaha rerin ramagien, mamhəukuə kwənkwiamiaha ia noien amasan me pam, nənə ia nəpin me nukurəniēn səkimiaha truvehe masori mwi hiəukurən amasan mwi Kumwesən.

¹¹ Iahaməfwaki mə niskaiien asori səvai Kumwesən tro kimiaha hiəskai nəpin nərəhəien truvehe, pwəh hiərer əknekkin ia nəpin me pam, nənə mho nətərigien səkimiaha rəpwəmwis, nənə mamho kimiaha hiamagien

¹² mamhəni tanak ti Tata Kumwesən ti nəri nə mə in rino kimiaha mə hiəukurən nuvehi pəriien nautə kimiaha nərmama ikinan me səvənhi. In rinəmri karen nautə nəha ia kwopun rukuraan ikin.

¹³ Iakani iamnhi irə ti nəri nə mə in ripeki raka kitaha ia niskaiien səvai nəpitəvien, mipeki pen kitaha ia nitətə sə Tini keikei ramərimənu irə.

¹⁴ Tini rifi nari ia kitaha, mo mə Kumwesən trəpwəh nərpwinien noien ərəha me səkitaha.

Kristo in rasori ia narimnari me pam

¹⁵ Tini Kumwesən in rəmwhen atukwatukw ia Tata səvənhi sə səpkətoni mhə. In nəmritəik sə in rasori ia neiai mine tiprənə mine narimnari me pam.

¹⁶ In rasori ti nəri nə mə in rino pam narimnari me nəha, narimnari me səməme samətoni mine səməme səpkətoni mhə, kiğ me, uə ieni mə, uə nənimwin me səməme kamhəuvehi

nasorieren mine narinenuien. Narimnari me pam naha, Tini Kumwesan rino iraha me savnhi.

¹⁷ In rimakupwan mara ia narimnari me pam, nana narimnari me pam kamhara ti nari na ma niskaiien savnhi ramakwtamhiri iraha.

¹⁸ In rasori ia nakalasia me savnhi iraha hamwhen ia nipwran in kankapwa. In nukunen, iarmama sa rimakupwan matui mwi ia nemhaien savnhi, ro pen in ramasan ia narimnari me pam mukupwan.

¹⁹ Kumwesan ramarap pam ia reri Tini mukuar ira. Nana Kumwesan rerin ragien pwah ro iamnhi ira.

²⁰ Rerir ragien ripeki narimnari me pam ia takure tiprana mine ia neiai hanavisa iraha min, muvi simwin pehe iraha ia tini, nana mamri namerinuien ia niten sa rinaiu ia nei kamarkuau.

²¹ Fwe kupwan kimiaha hiamara isipwin ti Kumwesan. Hiamamwaki in ti nari na ma rerimaha ramrhi araha in, nana mamho noien araha me.

²² Mata takwtakwuni, ti nari na ma Tini ruvehe iarmama mamwhen ia kitaha, memha, ro pen Kumwesan ro kimiaha hiavehe in me nepwin. In ro iamnhi ira ma trerpwi irapw kimiaha ia nanimen hiatukwatukw pam,^a mhamer, karpwah natonien noien araha riti sakimiaha.

²³ Mata tihameikei mhawur pen ia nahataien sakimiaha, mamherer aknekin ira, mhawah nikiukiuien, mhawah narakaiien ia noien sa hiamamri pen aknekin naterigien sakimiaha ia negkariien amasan naha hiavaregi raka mine nafe rani. Kinavisau irapw raka negkariien amasan naha ia kwopun me ia tiprana. Iou Pol, iou iarmama riti sa iakamasitu ia wok naha.

Pol ramasitu mamsese ti nakalasia me savai Iesu Kristo

²⁴ Takwtakwuni rerik ragien a ma kamo nemisaien miou tukumiaha.^b Ia nemisaien me i iakamregi ia nipwrak, iakamripin pen a mam sampam ia nemisaien me savai Kristo samame in rimaregi ti nipwran. Nipwran na in na nakalasia me savnhi.

²⁵ Iou iarmama riti sa iakamasitu ia nakalasia me naha. Kumwesan rinamri pehe wok i ia regik ma takasitu ia kimiaha, mavisau irapw pam negkariien savnhi m kimiaha.

²⁶ Negkariien naha in negkariien riti savai Kumwesan rinarkwafa ti narmama fwe kupwan, mata takwtakwuni naha Kumwesan rino pui m narmama me savnhi.

²⁷ Kumwesan rokeikei ma tro narmama me naha savnhi hatoni mhaukuron ma negkariien naha in rinarkwafa i truvei pen naut amasan m narmama ripko mha iraha nukur Isrel. Nauta amasan naha Kristo ia rerimaha, ima sa hiamatigite ira truvei pehe nasorien m kimiaha ia neiai.

²⁸ Kristo naha, kimaha iahamoni irapw in, mamhavahag m narmama me pam, mamhatat narmama me pam ia nukurenien me pam, ma iraha pam tuhauvehe mharmua ia noien savai Kristo, nana iaherpwi irapw iraha ia namri Kumwesan.

²⁹ Ia noien naha iakamawur mamsese tukwe mamesi pen niskaiien asori savai Kristo sa ramo wok ia nimiruien saiou.

2

¹ Iakokeikei ma tihaukuron ma iou iakamsese pik tukumiaha nukur Kolosi, mine nukur Laotisia, mine nakalasia me pam samame hapkatoni raka mha nanimek ia nepin riti.

² Iakokeikei ma takasitu ia niraha pwah haregi ramasan fwe ia rerinraha, mhauvehe mho kuatia mhokeikei iraha me, mhaukuron amasan nipwrai negkariien parhien nana mhauvehi namasanien me pam savai noien i. Ro iamnhi ira iraha tuhaukuron nipwrai negkariien sa Kumwesan rinarkwafa i fwe kupwan. Negkariien naha in Kristo,

³ ima sa Kumwesan rinarkwafa pen nukurenien amasan me pam savnhi ira.

⁴ Iakamagkiari iamnhi ira m kimiaha ti nasisagien ia negkariien eiku me savai narmama sa rasien mavi raka naterigien sakimiaha.

⁵ Niparhienien, nipwrak ripkarar mha kimiaha min, mata iakamarar kitaha m kimiaha ia nanimwik. Nana rerik ragien pik ti nari na ma iakamtoni ma naterigien sakimiaha kuatia a, nana hiamahatata aknekin ia Kristo.

1:17: Jon 1:1, 8:58 **1:18:** Efes 1:22-23, Wok Me 26:23, Rev 1:5 **1:19:** Jon 1:16, Kol 2:9 **1:20:** Efes 1:10, 2:16, Rom 5:1, Efes 1:7, 2:13, 1Jon 2:2 **1:21:** Rom 5:10, Efes 2:12, 4:18 **1:22:** Efes 2:14-16, Efes 5:27 ^a **1:22:** Ua "kimiaha nukur ikinan me savnhi." **1:23:** Efes 3:17, Hip 3:14, Mak 16:15, 1Tim 3:16 **1:24:** Efes 3:13 ^b **1:24:** Pol ramamak fwe ia kalapus nepin rirai nakukua i. Kalapus naha in naha nemisaien sa Pol ramagkiari ira ia vas 24. **1:25:** Efes 3:2, 7-8 **1:26:** Rom 16:25-26, Efes 3:3-5, 9-10 **1:27:** Efes 1:18, 1Tim 1:1 **1:28:** Efes 4:13 **1:29:** Efes 3:7, 20, Fil 4:13 **2:2:** Efes 3:4, 18, Kol 1:26 **2:3:** Aes 45:3, 1Kor 1:24, 30, Efes 3:19 **2:4:** Rom 16:18, Efes 5:6, Kol 2:8 **2:5:** 1Kor 5:3

Nærmama me sǝvǝi Kristo nimiruien sǝvǝnraha ruvǝuvehe muvǝukuǝr raka

⁶ Ti nǝri nǝ mǝ kimiaha hiǝmǝuvehi Iesu Kristo mǝ in Iǝrimǝnu sǝkimiaha, nǝnǝ tihamǝkeikei mharǝ ia nǝrsien kuartia kimiaha min.

⁷ Tihǝkwǝtmhiri ǝknekǝn in rǝmwhen ia nuai nei ramǝkwǝtmhiri ǝknekǝn tiprǝnǝ. Nimiruien sǝkimiaha tramǝkeikei mǝrǝr ǝknekǝn irǝ rǝmwhen ia nimwǝ sǝ ramǝrǝr ǝknekǝn ia tiprǝnǝ. Nahatǝtien sǝkimiaha tramǝkeikei miskai ia nǝpin me pam rǝmwhen kinahatǝn raka kimiaha irǝ. Nǝnǝ ia nǝpin me pam tihǝmǝkeikei mhǝni tanak m Kumwesǝn.

⁸ Nærmama nepwin nǝha irǝha kǝmhǝni mǝ hokeikei pik nukurǝnien. Mǝtǝ nǝgkiariien sǝvǝnraha ro neikuisien i, nipwran riwǝn, ti nǝri nǝ mǝ ramesi pen a nahatǝnien sǝvǝi nǝrmama mine nǝnimwin me i irǝha nukune noien me sǝvǝi tiprǝnǝ i. Nǝgkiariien sǝvǝnraha ripkesi pen mhǝ nǝvisaiuen ia Kristo. Tihǝmǝtui amasan mǝ nǝrmama me nǝha tuhǝpwǝh nǝrkwiien kimiaha ia nǝgkiariien me sǝvǝnraha.

⁹ Iakani iamǝnhi irǝ ti nǝri nǝ mǝ iǝrmama nǝha Kristo, Kumwesǝn ramarǝ pam ia nipwran nukur irǝ.

¹⁰ Nǝnǝ ti nǝri nǝ mǝ kimiaha hiǝmǝuvehe mho kuartia kimiaha min nimiruien sǝkimiaha ruvǝukuǝr raka nari riti mwi riwǝn tihǝmǝkeikei mhǝtui. Kristo in rasori ia nǝnimwin me pam sǝmǝme kǝmhǝuvehi nasoriien mine nǝrimǝnuien.

¹¹ Nǝnǝ ti nǝri nǝ mǝ hiǝmǝuvehe mho kuartia kimiaha min, kuvǝuvehi raka ninhum m kimiaha. Mǝtǝ nuvehiiien ninhum nǝha iakani ripko mhǝ sǝ nǝha iǝrmama riti ro ia rǝgin, rekǝm. Iakani nuvehiiien ninhum nǝha Kristo rino mǝrai raka noien ǝrǝha sǝvǝi nipwramiaha.

¹² Nǝnǝ nǝpin kino pǝptaes ia kimiaha, kinimwi kimiaha kimiaha min. Ia pǝptaes nǝha kimǝuvehi utǝ mwi kimiaha hiǝtui mwi ia nemhǝien kimiaha min, ti nǝri nǝ mǝ hiǝmahatǝtǝ ia niskaiien sǝvǝi Kumwesǝn. Ia niskaiien nǝha in rino Kristo rǝtui mwi ia nemhǝien sǝvǝnhi.

Ia nei kamarkuau i Kumwesǝn rifi nari ia nǝrmama me sǝvǝnhi

¹³ Kimiaha nǝrmama ripko mhǝ kimiaha nǝkur Isrel kǝrwǝh nuvehiiien ninhum m kimiaha ia nipwramiaha, fwe kupwǝn rǝmwhen mǝ hiǝuvamhǝ raka ti nǝri nǝ mǝ hiǝnamo noien ǝrǝha me, mǝtǝ Kumwesǝn ruvei pehe nimiruien vi m kimiaha nǝpin rino Kristo rǝtui mwi ia nemhǝien sǝvǝnhi. In rinenouenou raka noien ǝrǝha me pam sǝkitaha.

¹⁴ Nǝkukuǝ nǝha rǝrǝha ia kitaha kimǝrai pen noien ǝrǝha me irǝ sǝkitaha mǝ tukǝrpwin pehe m kitaha, Kumwesǝn ruvǝuvehi raka raka nǝkukuǝ nǝha irau nǝgkiariien me sǝvǝi Loa sǝmǝme kǝmhǝrkwi kitaha, mǝrui tǝrini pen ia nei kamarkuau. Ro pen in rifi nari ia kitaha.

¹⁵ Ia nei kamarkuau i Kumwesǝn rǝtefi niskaiien sǝvǝi nǝnimwin me sǝmǝme kǝmhǝuvehi nasoriien mine nǝrimǝnuien. Rǝmwhen mǝ rǝrihi tǝrini rǝginraha, miri irapw irǝha ia nǝmri nǝrmama, mahatǝn pen mǝ ruvǝuvehi irapw niskaiien sǝvǝnraha ia nǝruǝǝnien.

¹⁶ Ro pen tihǝpwǝh nǝseniiien iǝrmama riti rǝkiri noien sǝkimiaha ia nǝkaren sǝvǝi nǝfe hiǝmani uǝ hiǝmǝnimwi, uǝ ia nǝkaren sǝvǝi nǝfe hiǝmo ia nǝpin ikinan me, uǝ nǝpin sǝvǝi mǝkwǝ vi, uǝ sǝpat.

¹⁷ Narimnari me nǝha hǝmwhen a ia nǝnimwi nari sǝ rǝpwǝh ihi nier peheien, mǝtǝ nipwran in Kristo.

¹⁸ Nærmama nepwin nǝha irǝha kǝmhǝni mǝ nǝrmama tuhǝmǝkeikei mhǝuvehi irapw nǝtǝrgien sǝvǝnraha nǝnǝ mhǝfwaki m nagelo me. Irǝha kǝmhǝni nǝgkiariien nǝha mamhǝrǝr ia nǝmǝkrǝhǝien me sǝvǝnraha sǝmǝme hǝnǝtoni. Kimiaha tihǝpwǝh nukurirǝien irǝha kamo hiarfai ia nǝfe nari hiǝmai uǝ tukwe. Nærmama me nǝha kǝmhǝfǝutǝ ia nirǝha ti nǝri nipwran riwǝn, mamhǝni nǝfe ruku pen ti nǝtǝrgien atukw sǝvǝnraha.

¹⁹ Irǝha hǝpkǝkwǝtmhiri ǝknekǝn mhǝ Kristo, mǝtǝ in rǝmwhen ia kǝnkǝpwǝ iǝrmama. Kitaha sǝmwhen ia nipwrai iǝrmama nǝha kwǝnǝkwus me hǝrkwi tǝrini kwopun nǝkǝkrin me riripin ikin. Nǝpin Kristo ramǝkwǝmǝni kitaha nǝnǝ kitaha pam sǝuverǝ ia nuversǝien sǝ ruku pen ti Kumwesǝn.

²⁰ Kimiaha hiǝuvamhǝ raka kimiaha Kristo. Hiǝnaraka raka raka ia nǝnimwin me i irǝha nukune noien me sǝvǝi tiprǝnǝ i. Mǝ ro iamǝnhi irǝ rǝfo kimiaha hiǝmarǝ ihi rǝmwhen kimiaha nǝrmama me sǝvǝi tiprǝnǝ? Rǝfo kimiaha hiǝmǝsiai natuakǝmien me i kǝmhǝni iamǝnhi irǝ mǝ,

²¹ “Tikǝpwǝh nuvehiiien, mǝpwǝh nǝni ǝghanien, mǝpwǝh nirǝpapien?”

²² Natuakǝmien me nǝha kǝmhǝni nǝveginien mine narimnari me hiǝni uǝ hiǝuvehi nǝnǝ

triwən mwi. Kamhesi pen nətərigien mine nahatəniən səvai iərmama.

²³ Nipərhienien, rosi nərmama me nepwin kamhətə mə natuakəmien me nəha ho nukurəniən i ti nəri nə mə ikamesi pen maməmwur mə tikəfwaki skai m Kumwesən, mauvehi irapw nətərigien səim, nipwram raməmisə i. Mətə natuakəmien me nəha ko həkpasitu mhə mhəsisəg noien ərəha səvai nipwrataha.

3

Nərmama me səvai Iesu Kristo tuhaməkeikei mharkahu ia nimiruien vi

¹ Ti nəri nə mə Kumwesən rino kimiaha hiətui mwi ia nemhəien kimiaha Kristo, ro pen təkwtəkwwuni nəha tihaməkeikei mhətui narimnari me fwe irənhə ia kwopun nəha Iesu raməkure ikin ia nəkare Kumwesən mwatuk.

² Nətərigien səkimiaha traməkeikei məmak ia narimnari me fwe irənhə, mətə trəpwəh nəmakien ia narimnari me ia təkure tivrənə i.

³ Iakani iaminihə irə ti nəri nə mə kimiaha hiəuvamhə raka, nimiruien səkimiaha kinərkwafə pen ia Kumwesən kimiaha Kristo.

⁴ Nimiruien pərhien səkitaha in nə Kristo. Nənə nəpin Kristo trirərig pehe mwi, Kumwesən tro nərmama pam hətoni Kristo mine kitaha, nənə irəha tuhətoni namasanien mine niskaiien səvənhə.

⁵ Ro pen kimiaha tihaməkeikei mhəpwəh anan noien ərəha səvai tivrənə me i: nipran mine nərmam kamhəiri əpnəpen irəha me, irəha kamho noien ərəha sə ro a naurisien, mamhokeikei pik irəha me ti noien ərəha, nətərigien səvənraha rukuər ia noien ərəha, rerinraha ramakres (noien nəha rəmwəhen mə kamhəfwaki pen m nənimwi nari me).

⁶ Noien me nəha kamho niemaha raməpi Kumwesən. Tripko mhə tui in ruvehe mərpwin noien ərəha me səvai nərmama me nəha səməme kamhəru i nəkwan.

⁷ Fwe kupwən kimiaha mwi hiamarə mamho noien ərəha me nəha nəpin noien ərəha me nəha kamhərimənu ia kimiaha.

⁸ Mətə təkwtəkwwuni nəha tihaməkeikei mharaka pam ia nirəha: niemaha, nətəpaharien, nəmwəkiiən iərmama, niniiən nəkare iərmə, mine nəgkiariien ənkemik sə raku pen ia tərhu i iərmə.

⁹ Tihəpwəh neikuəien ia kimiaha me, ti nəri nə mə hiənəpwəh raka nimiruien akuas səkimiaha mine noien ərəha me səvənhə,

¹⁰ nənə mharkahu ia nimiruien vi. Nimiruien vi nəha in nəha iərmama vi sə Kumwesən rino, mamərməvi ia nətərigien səvənhə mə truvehe məmwəhen irə.

¹¹ Ti nəri nə mə kitaha səuvəvehe mhəno nərmama vi me ia kitaha nəri auər a mə ik iəmə Isrel uə ripko mhə ik iəmə Isrel, kuvehi ninhum mik uə kipkuvehi mhə ninhum mik, ikukurən amasan nari uə ipkukurən amasan mhə nari, ik slef uə ripko mhə ik slef, mətə Kristo in narimnari me pam, mamarə ia reritaha pam.

¹² Kimiaha nərmama Kumwesən rimərfi kimiaha. Kimiaha nərmama ikinan mine nərmama keikei me səvənhə. Ro iaminihə irə kimiaha tihaməkeikei mhəuvehi pen nimiruien vi nəha səkimiaha rəmwəhen ia karkahu səkimiaha. Kimiaha tihaməkeikei mhəpi ti nərmama, mho ramasan minraha, mhəuvehi irapw nətərigien səkimiaha, mhəpkəfiəutə mhə ia kimiaha, mho nətərigien səkimiaha rəpwəmwis,

¹³ mhəpwəh nəsenien niemaha rəpi akwauakw kimiaha. Trini minuə iərmama riti ro rərəha ia kimiaha riti ramasan mə hienouenou i. Iərimənu səkimiaha rinenouenou noien ərəha me səkimiaha. Ro pen kimiaha mwi tihaməkeikei mhenouenou noien ərəha me səkimiaha me.

¹⁴ Nənə irənhə ia noien me pam nəha, tiharkahu nokeikeien sə ravi tərini amasan narimnari me pam həuvehe mho kuatia.

¹⁵ Nənə pwəh nəmarinuien səvai Kristo rərimənu ia rerimiaha, ti nəri nə mə Kumwesən rinəkwein ia kimiaha mə tihəuvehe mhousəsimwin rəmwəhen nipwrai iərmama kuatia mharə ia nəmarinuien nəha. Nənə ia nəpin me kimiaha tihaməkeikei mhəni tanak m Kumwesən.

¹⁶ Pwəh nəgkiariien səvai Kristo ramarə pəpwə ia rerimiaha, hiamahatən mamhəvəhag m kimiaha me ia nukurəniən me pam. Tihani nipu me ia nəkukuə nəha Ol Sam, mine nipu me səvai nəfwakiiən, mine nipu me səməme kamhəuku pen ti Nənimwin Ikinan, mhəgnəgini Kumwesən mə rerimiaha ragien tukwe.

17 Narimnari me pam s m me hiamo, mine n gkiariien me pam s m me hiam ni, tihamo mamh ni ia n ghi Iesu I rim nu s kitaha, mamh ni tanak m Tata Kumwes n tukwe.

N v hagien rev n ti nakalasia me ia nimw  me s v nraha

18 Kimiaha n pran me, tiham keikei mh siai n rman me s kimiaha. In n  noien atukwatu kw n pran me kamhahat t  ia I rim nu tuho.

19 Kimiaha n rman me, tiham keikei mhok keikei n pran me s kimiaha, mh pw h nomet ien ir ha.

20 Kimiaha n kw rhakw rha me, tiham keikei mho n kwai tata mine mama me s kimiaha ia narimnari me pam, ti n ri n  m  noien i ramo I rim nu s kitaha rerin ramagien.

21 Kimiaha tata me, tih pw h noien n kw rhakw rha me s kimiaha niemaha r pi ir ha, kamo n t rigien s v nraha rimwei.

22 Kimiaha slef me, tiham keikei mho n kwai n m  asori me s kimiaha ia t pr n  i ia narimnari me pam, m t  tih pw h noien n pin kamhatoni a kimiaha r mwhen ia n rmama s m me kamh mwur m  tuho n rmama rerinraha ragien, m t  tiho ia rerimiaha pam mhehekir I rim nu s kitaha.

23 N fe n ghin hiamo, tiho ia rerimiaha pam r mwhen hiamo tukwini nari m I rim nu s kitaha, ripko mh  hiamo tukwini nari m n rmama.

24 Kimiaha hi ukur n m  I rim nu s kitaha truvei pehe n r kuien atukwatu kw s v i narimnari me pam, m t  tih pw h noien n pin kamhatoni a kimiaha r mwhen ia n rmama s m me kamh mwur m  tuho n rmama rerinraha ragien, m t  tiho ia rerimiaha pam mhehekir I rim nu s kitaha.

25 M t  i rmama s  ramo r r ha truvehi atukwatu kw mwi n r kuien s v i noien  r ha s v nhi, ti n ri n  m  Kumwes n ramo ram nn mwhen m n rmama me pam.

4

1 Kimiaha n m  asori me, tiham keikei mho ratukwatu kw m slef me s kimiaha pw h r m mwhen a. Tiho iam nhi ir  ti n ri n  m  hi ukur n m  kimiaha mwi hiamar  tegin i m  asori riti. I m  asori n ha in fwe ia neiai.

N v hagien me n pwin mwi

2 Kimiaha tiham keikei mh fwaki m Kumwes n ia n pin me. N pin tih fwaki ir , tih pw h napriien, mamh ni tanak m Kumwes n.

3 Tiham fwaki mwi tukumaha m  Kumwes n tr sev r ia t pinh  tukumaha pw h iah ni irapw n visauien ia Kristo s  fwe kupw n ram rkwaf . N gkiariien i in i iakinani irapw n n  kuvehi puvnimw  iou ia kalapus tukwe.

4 Tih fwaki m  takini irapw n gkiariien n ha tr mher amasan r mwhen a m  takam keikei mo iam nhi ir .

5 Kimiaha tiham keikei mho nari ia nukur nien ia n mri n rmama iru  me mh pw h n t  wauien ia n pin riti s kimiaha ti nuvi peheien ir ha.

6 Pw h n gkiariien s kimiaha ramasan ia n pin me m sien r mwhen ia n veginien kuvei pen sol ir , n n  tiham keikei mh ukur n amasan m  tih fo ir  mh r pwen n gkiariien s v nraha kuatia kuatia.

N gkiariien sampam

7 Tikikas tr visau irapw pam noien me s iou ia kwopun i m kimiaha. In pi vtaha keikei riti s  kimaha iah ukur n n tigiteien ir , ramasitu mamu tukwini nari m I rim nu s kitaha kimaha min.

8 Tak rhi pehe in tukumiaha ti noien i, m  in tro kimiaha hi regi ramasan, m ni irapw tukumiaha m  iaham far  ir .

9 In truvehe irau Onesimas, pi vtaha keikei i kimaha iah ukur n n tigiteien ir , in i rmama riti s kimiaha. Irau trou visau narimnari me pam ia kwopun i m kimiaha.

10 Aristakas in ramar  ia kalapus kimrau min, in rani ramasan tukumiaha. Mak, pi vi Panapas s  karen, in mwi rani ramasan tukumiaha. Mak n ha, kimaha iah uv ni pehe raka tukumiaha i m  kimiaha tiham keikei mh sev r ia rerimiaha tukwe trini minu  ruvehe tukumiaha.

11 N n  Josua Jastas in mwi rani ramasan tukumiaha. Ia kw n kwus me s v i n kur Isrel s m me kamh ni n p rhienien ia Iesu, i m nmir har i ir har  pa kamharowok kimaha

3:17: 1Kor 10:31, Efes 5:20 3:18: Efes 5:22 3:19: Efes 5:25 3:20: Efes 6:1 3:21: Efes 6:4 3:22: Efes 6:5-8 3:25: Rom 2:11 4:1: Lev 25:43,53, Efes 6:9 4:2: Efes 6:18, Fil 4:6 4:3: Rom 15:30, Efes 6:19, 1Kor 16:9 4:4: Efes 6:20 4:5: Efes 5:15-16, 1Tes 4:11-12 4:6: Efes 4:29, 1Pit 3:15 4:7: Efes 6:21 4:8: Efes 6:22 4:9: Flm 10-12 4:10: Wok Me 19:29, 12:12, Wok Me 13:13, Flm 24

mɪnraha ia nɪkaren sɛvɛi nitɛtɛ sɛ Kumwesɛn ramɛrɪmɛnu irɛ, nɛnɛ irɛhar harnasitu pɪk ia nɪrak.

¹² Epafras, iɛrmama riti sɛkɪmiaha sɛ ramo tukwini nari m Iesu Kristo, in mwi rani ramasan tukumiaha. Ia nɛpɪn me rerɪn ramrhi kɪmiaha ia nɛfwakiien me sɛvɛnhi, mamɛres Kumwesɛn mɛ kɪmiaha tihɛrer ɛknekɪn mhɛmruɛ nɛnɛ mhɛukurɛn amasan narɪmnari me pam sɛmɛme Kumwesɛn rokeikei.

¹³ Iou iakɛseni mɛ nɪpɛrhienien in ramo wok skai ti nasituien ia kɪmiaha, mɪne nɛkur Laotisia, mɪne nɛkur Hierapolis.

¹⁴ Luk, tokta keikei sɛkitaha, mɪne Temas, irau krauni ramasan tukumiaha.

¹⁵ Tihɛni tukwini ramasan sɛiου revɛn ti piɛvtaha me fwe Laotisia, mɪne prɛn nɛha Nimfa, mɪne nakalasia me sɛmɛme kamhousɛsimwɪn irɛha me ia nɛkwai nɪmwɛ sɛvɛnhi.

¹⁶ Nɛpɪn tihɛvsini raka nɛkukuɛ i sɛiου, nɛnɛ tihamɛkeikei mhɛrhi pen i revɛn ti nɛkur Laotisia mɛ irɛha tuhɛvsini mwi m nakalasia me fwe ikin. Ia noien a mwi nɛha, kɪmiaha tihamɛkeikei mhɛvsini mwi nɛkukuɛ sɛvɛi nɛkur Laotisia.

¹⁷ Nɛnɛ tihamɛkeikei mhɛni pen ti Akipas mɛ in tramɛkeikei mo pam wok sɛ Iɛrɪmɛnu sɛkitaha rɪmɛuvei pen mɪn.

¹⁸ Iou Pol iakauvehi nɛri kamrai nari irɛ mamrai a ia rɛgɪk nɛgkiariien sɛvɛi nɪnɪien ramasan m kɪmiaha. Tihɛpwɛh nenouenouiien jen me i kɪnɛrɪhi iou irɛ. Pwɛh namasanien tramarɛ tukumiaha.

Fas Tesalonaeka Nægkiariien sə rani mə nəfe i nəkukuə

Pol ramavən maməvisau irapw nəgkiariien amasan səvai Kristo ia kwopun me. Ia navənien səvənhi sə ro kəru irə rərpwi vi a nousəsimwinien səvai nakalasia me fwe Tesalonaeka. In rarə fwe ikən nəfwakiien kahar nənəmier ti nəri nə mə nəkur Isrel həmwəki in, mhometə in. Ia nuk 51 Timoti rərhi pen nəkukuə riti revən ti Pol maməgkiari ia narəien səvai nakalasia me fwe Tesalonaeka. Pol ramarə fwe Korin nəpin in ruvehi nəkukuə səvai Timoti. In rokeikei mə truvehi utə nətərigien səvai nəkur Tesalonaeka ro pen rirai nəkukuə i. Pol rinaməgnəgini nəkur Tesalonaeka ti nəri nə mə hamərər əknekin ia nahatətəien səvənraha nəpin nərmmama hamometə irəha. In ramahatən irəha ia narəien sə ratukwatukw ia nəmri Kumwesən, mamahatən mwi irəha ia nuveheien səvai Iesu. Kitaha sareirei mə Iesu truvehe ia nəfe nəpin. Ro pen tsaməmwur ia noien amasan meste nuveheien səvai Iesu Kristo.

¹ Iou Pol, Saelas, mine Timoti.

Nəkukuə i rauvehe tukumiaha nakalasia me fwe Tesalonaeka. Kimiaha nərmmama səvai Kumwesən tata səkitaha mine Iesu Kristo Iərimənu səkitaha.

Pwəh namasanien mine nəməriniuen krauarə tukumiaha.

Kini vivi Kumwesən ti nahatətəien səvai nəkur Tesalonaeka

² Nəpin me pam iahaməni kimiaha ia nəfwakiien me səkimaha, nənə mamhəni vivi Kumwesən tukumiaha pam,

³ ti nəri nə mə ia nəmri Kumwesən Tata səkitaha rerimaha ramrhi noien amasan səkimiaha sə ruku pen ia nahatətəien, mine nəmwwurien səkimiaha sə ruku pen ia nokeikeien, mine nəreriien səkimiaha sə hiamərər əknekin irə ti nəri nə mə hiamri pen əknekin nətərigien səkimiaha ia Iərimənu səkitaha Iesu Kristo.

⁴ Piak me, Kumwesən rokeikei kimiaha, nənə muvərfi raka kimiaha mə kimiaha nərmmama me səvənhi. Kimaha iahəukurən amasan mə nəri nəha ro nipərhiien

⁵ ti nəri nə mə nəpin nəgkiariien amasan sə iahaməvisau irapw i riməuvehe tukumiaha fwe kupwən, ripkuvehe mhə ia nəgkiariien a, mətə ruvehe mwi ia nəgsen, mine Nənimwin Ikinan, mine ia suatuk riti sə rahatən pen mə hiamahatətə pərhiien irə. Nənə nəpin iahənarə kitaha m kimiaha, hiəukurən mə iahənəfarə irə. Iahəno a narimnari me rasitu ia kimiaha.

⁶ Nənə ia nəpin nəha hiəuvehe mhəmwhen a ia kimaha mine Iərimənu səkitaha, ti nəri nə mə nəpin kuvei pehe nəgkiariien səvai Kumwesən m kimiaha nənə hiəuvehi nərmmama ho nəmisiien asori m kimiaha, mətə Nənimwin Ikinan ro rerimiaha ragien a.

⁷ Ia noien nəha hiənahatən suatuk amasan riti m nərmmama me pam səməme kamhahatətə fwe profens mi nəha Masetonia mine Akaea mə tuhesi pen noien səkimiaha.

⁸ Iakani iamnhi irə ti nəri nə mə kimiaha hiənəvisau irapw raka nəgkiariien səvai Iərimənu kuvəregi ia kwopun me ramwhen ia kisipw rasək. Ripko mhə fwe Masetonia əpa mine Akaea, mətə nərmmama ia kwopun me pam həuvəregi raka kamini mə hiənəfo mhəuvehe mhahatətə ia Kumwesən. Ro iamnhi irə kimaha tahəni nəgkiariien riti ti nəfe.

⁹ Nərmmama me pam nəha kamhəgkiari ia kitaha, mamhəni mə nəpin iahəuvehe mhətə kimiaha fwe kupwən, hiəsevər ia rerimiaha tukumiaha, nənə mharaka ia nənimwi nari me səkimiaha səməme hiaməfwaki pen minraha, mhəuvehe mhəkurirə Kumwesən səkimaha. Irəha kamhəni mə ipwet mine hiamo tukwini nari m Kumwesən pərhiien sə ramiru,

¹⁰ mamheitenhi tini sə in rino rətui mwi ia nemhəien. Tini nəha Iesu sə truku pen ia neiai, muvehe, muvehi raka kitaha ti niemaha səvai Kumwesən ia nəpin rauvehe.

2

Wok sə Pol rino fwe Tesalonaeka

¹ Piak me, kimiaha hiəukurən mə nəpin iahəuvehe mhətoni kimiaha fwe kupwən, nuveheien səkimaha ripko mhə nəri auər a irə.

² Hiəukurən mə nəpin iahamarə ihi fwe Filipae, nərmmama ho nəmisiien m kimaha, mhəni ərəha kimaha. Mətə Kumwesən səkitaha rino nətərigien səkimaha riskai iahəuvehe mhəni irapw nəgkiariien amasan səvənhi tukumiaha ia nəmri nərmmama həpik səməme həmwəki nəgkiariien nəha.

³ Nənə hiəukurən mə nəgkiariien səkimaha iahənəvisau irapw m kīmiaha rier ia tərhumaha ti nəfe? Ti nəri nə mə iahərkwafə nətərigien ərəha riti ia rerimaha, uə iahəmwur mə taheikuə ia kīmiaha, uə taho nifeifeien m kīmiaha? Rekəm!

⁴ Iahəpwəh noien iamīnhi irə, mətə ia nəpīn me iahaməni nəgkiariien sə Kumwesən rokeikei, ti nəri nə mə in rīnətə raka kīmahā mə iahəmwhen, rəmri pehe nəgkiariien amasan səvənhi ia tīpage rəgimaha. Ro iamīnhi irə iahəpkəmwur mhə mə nərma mā rerinraha tragien tukumaha, mətə iahaməmwur mə Kumwesən sə ramətə nətərigien səkimaha rerin tragien tukumaha.

⁵ Rəmwhen kīmiaha hiəuvəukurən raka kīmahā iahəpkəvehe mhə mhəni nəgkiariien əsien me tukumiahā, uə nəgkiariien sə tahəvi kīmiaha irə hiəuvehe mhəuvei pehe mane m kīmahā. Kumwesən mwī rukurən mə nəgkiariien i ro nīpərhienien!

⁶ Nənə iahəpkəmwur mhə mə taho nərma mā həgnəgini kīmahā. Iahəpwəh noien iamīnhi irə ia kīmiaha uə ia nərma mā nepwīn mwī.

⁷ Nənə nari riti ti nəri nə mə kīmahā aposol me səvəi Kristo iahəukurən niīnien mə tihəməkeikei mhəsai kīmahā rəmwhen ia nəmə asori me, mətə iahəpkə mhə iamīnhi irə. Nəpīn iahamərə kitaha m kīmiaha fwe kupwən, noien səkimaha rīmərū rəmwhen ia mama riti sə ramətui amasan ti nīpwənətīn me.

⁸ Iahəkeikei pik kīmiaha, ro pen ia nəpīn me nəha rerimaha ragien ti nini irapwien nəgkiariien amasan səvəi Kumwesən tukumiahā. Mətə rīpkə mhə in əpa i, rerimaha ragien a mwī ti nuvei peheien nīmīruien səkīmiaha m kīmiaha ti nəri nə mə iahəkeikei pik kīmiaha.

⁹ Piak me, rerimiahā ramrhi wok skai sə iahəno uə rekəm? Nəpīn iahaməni irapw nəgkiariien amasan səvəi Kumwesən tukumiahā, iahamə wok ia rəgimaha ia nəpīn mīne ia ran mə tahəpwəh nəres peheien nari riti tukumiahā.

¹⁰ Kīmiaha mīne Kumwesən mwī hiəukurən mə nəgkiariien i ro nīpərhienien! Nəpīn iahamərə kitaha m kīmiaha nərma mā hiamahətətə ia Kumwesən, noien səkimaha ro ikinan, matukwatukw, məmher.

¹¹ Hiəukurən mə iahəno m kīmiaha rəmwhen ia tata riti ramə m nīpwənətīn me.

¹² Iahamərpwī əknekīn kīmiaha, mamhəuvehi utə nətərigien səkīmiaha, nənə mamhəgkiari skai m kīmiaha mə tiharə ia narəien sə ratukwatukw ia nəmri Kumwesən. In raməkwein kīmiaha mə tihəuvehe ia nəkwai nītətə sə in ramərimənu irə mamhəhiapw.

¹³ Nari riti mwī nəha ikin ia nəpīn me pam iahaməni vīvi Kumwesən tukwe. Nəpīn iahəni pehe nəgkiariien səvəi Kumwesən tukumiahā, kīmiaha hiəregi, mhəuvehi nəgkiariien nəha, mhəni nīpərhienien irə. Hiəpkəvehi mhə nəgkiariien nəha rəmwhen ia nəgkiariien səvəi iərmama, mətə hiəuvehi atukwatukw mhəukurən mə nəgkiariien i in pərhien nəgkiariien səvəi Kumwesən. Nəgkiariien nəha rauverə ia kīmiaha səməme hiaməni nīpərhienien irə.

¹⁴ Piak me, hiəukurən nakalasia me səvəi Kumwesən fwe tənə Jutia kamhəni nīpərhienien ia Iesu Kristo. Kīmiaha hiəuvəuvehe mhənəmwhen raka ia nīrəha. Iakani iamīnhi irə ti nəri nə mə nīsəsien me nəha nəkur Isrel hənə minraha nəkur imwəmiaha me hənə rəmwhen a mwī ia kīmiaha.

¹⁵ Nəkur Isrel me nəha irəha hənəusi əpune Iesu Iərimənu səkitaha, mīne profet kupwən me, nənə mhəkoui irapw kīmahā iahəier. Kumwesən rerin rīpkəgien anan mhə ti nīrəha. Irəha kamhəmwəki nərma mā me pam,

¹⁶ mamhəmwwur mə tuhənise kīmahā iahəpwəh nəgkiariien m nərma mā rīpkə mhə irəha nəkur Isrel kamə Kumwesən ruvehimīru irəha. Ia noien nəha kamhakutan pen noien ərəha səvənraha meste trukuər. Mətə təkwtəkwuni nəha niemaha səvəi Kumwesən ruvəuvehe mīneste irəha.

Pol rokeikei pik mə trətōni mwī nəkur Tesalonaeka

¹⁷ Piak me, fwe kupwən kīmahā iahənəpwəh kīmiaha ia nīpwramaha mhəuvən isipwīn tukumiahā səvəi nəpīn ouihī, mətə nətərigien səkimaha raməmāk ihī ia kīmiaha. Ia nəpīn nəha iahaməmwur pik mə tahərərīg mhətōni mwī kīmiaha ti nəri nə mə iahəkeikei pik kīmiaha.

¹⁸ Iahənəkeikei mə tahəuvehe mhətōni kīmiaha, iou, Pol, iakani pərhien mə iakīnəmwur nəpīn rīpik, mətə Setan rəsīsəg kīmahā.

¹⁹ Nəfe nəha iahaməmri pen əknekīn nətərigien səkimaha irə, uə nəfe nəha nagienien səkimaha mīne kəfəfau səvəi nīsaiien sə tahərpwī kīmahā tukwe ia nəmri Iərimənu səkitaha Iesu nəpīn in truvehe irə? Rosi kīmiaha nə uə?

²⁰ Oush nīpərhienien, kīmiaha nə nərma mā iahamərpwī kīmahā tukumiahā, nənə rerimaha raməgien tukumiahā.

3

¹ Nəpin kimaha iahəuvavən isipwın tukumiaha, rerimaha rəpou pik ti nəri nə mə iahəreirei mə hiamarə amasan uə rekəm. Ro iamınhi irə iahəni simwın mə iou mine Saelas truarə kimrau əpa ia taon nəha Atens,

² mətə Timoti truvehe mətoni kimiaha. In piəvtaha riti sə ramo wok səvai Kumwesən kimaha min, iahaməvisau irapw nəgkiariien amasan səvai Kristo. Kimaha iahərhi pehe in tukumiaha mə trasitu ia kimiaha muvehi utə nətərigien səkimiaha, nənə mərpuwi əknekin kimiaha ia nahatətəien səkimiaha,

³ mə nəmisiəien me i kamo m kimiaha tuhəpwəh noien kimiaha riti rımwei. Hiəuvəukurən raka mə nəri in i kimərfi raka mə tuko m kitaha iamınhi irə.

⁴ Nəpin iahamarə kitaha m kimiaha fwe kupwən iahaməni pehe tukumiaha mə tuko nəmisiəien m kitaha. Nənə hiəukurən amasan mə ruvəuvehe mino nıparhienien irə rəmwhen iahəməni tukumiaha i.

⁵ Ro iamınhi irə nəpin rerik rəpou pik ti nəri nə mə iakreirei mə hiamarə amasan uə rekəm nənə iakərhi pehe Timoti mə truvehe mətoni ro nahatətəien səkimiaha mə ramskai ihi uə rekəm. Iakamhekir mə ia suatuk riti Setan sə raməmwur mə tro nərmmama həmwei ia nərəhaien rino raka kimiaha hiəmwei ia nərəhaien, nənə wok səkimaha tro nəri auər a irə.

Timoti rırərig pehe məvisau nəgkiariien amasan riti m Pol mine Saelas

⁶ Təkwətəkwuni nəha Timoti ruvərərig pehe mwi tukumaha, nənə məvisau pehe m kimaha nəgkiariien amasan i raməgkiari ia nahatətəien mine nokeikeien səkimiaha. In rıməni pehe tukumaha i mə rerimaha ramrhi ihi kimaha ia nagienien, nənə mhokeikei mə tihətəni kimaha rəmwhen a ia kimaha iahokeikei mə tahətəni kimiaha.

⁷ Ro iamınhi irə, piak me, nəri auər a iahamregi rərəha ia nəmisiəien me i kamo m kimaha, mətə nəgkiariien səvai nahatətəien səkimiaha rıməuvehi utə nətərigien səkimaha tukumiaha.

⁸ Nəpin kimaha iahəregi mə kimiaha hiəmərə əknekin ti Iərimənu səkitaha iahəregi mə iahəuvehi mwi nımıruien.

⁹ Ia nəmri Kumwesən səkitaha rerimaha raməgien tukumiaha. Nagienien nəha rasori pik mamə kimaha iahəməni vivi Kumwesən tukumiaha.

¹⁰ Ia nəpin me pam ia nəpin mine ia ran iahaməfwaki skai mə tahətəni mwi kimiaha, mhahatən kimiaha ia nəfe hiəreirei ihi mə nahatətəien səkimiaha triskai mwi.

¹¹ Nənə pwəh Kumwesən tata səkitaha, mine Iesu Iərimənu səkitaha, trouə suatuk riti səkimaha ti nuveheien mhətəni kimiaha.

¹² Pwəh Iərimənu səkitaha tro nokeikeien i hiamo m kimiaha me mine nərmmama me pam ruvehe masori mwi rəmwhen ia nokeikeien səkimaha rasori tukumiaha.

¹³ Ia noien i in tro rerimaha riskai. Nənə ia nəpin nəha Iesu Iərimənu səkitaha truvehe irə irəha nərmmama ikinan me səvənhi, tihərəer ia nəmri Kumwesən tata səkitaha, mhaturukw, mhəmher.

4

Nəfe nəha noien nəkur əfwaki me tuho Kumwesən rerin ragien ti nırəha

¹ Piak me, takaməkeikei məgkiari ia narimnari nerpwın. Iahənahatən raka kimiaha ia nəfe noien sə tiho mə Kumwesən rerin ragien tukumiaha. Nıparhienien i hiəno raka. Nənə təkwətəkwuni iahamərə kimiaha nənə mamhərəs skai ia nəghi Iesu Iərimənu səkitaha mə tihamo a iamınhi irə mamhəuvən.

² Hiəuvəukurən raka nəvəhəgien me nəha səməme iahəuvei pehe m kimiaha fwe kupwən ia nəghi Iesu Iərimənu səkitaha.

³ Nəri in i nəkwai Kumwesən mə kimiaha tihəmher, mho nəkur ikinan me səvənhi ia kimiaha. Tihəpwəh nesi penien suatuk səvai nıpran mine nərman səməme kamhəri əpnəpen irəha me.

⁴ Kurirə kimiaha kuatia kuatia hiəri pran tihəkupwən mhəukurən noien sə rəmher, mo ikinan, mo nisaiien kamiri pran irə.

⁵ Tihəpwəh niriien pran ia suatuk sə hiəməkurirə a nəfe nıpwramiaha rokeikei pik rəmwhen ia nərmmama səməme həreirei Kumwesən kamho.

⁶ Ia narimnari me nəha, kimiaha riti trəpwəh noien rərəha ia piəvni makres səvənhi pran uə tini. Iərimənu səkitaha trərpwın noien ərəha səvai nərmmama me nəha səməme kamho noien nəha rəmwhen iahəuvəni skai raka tukumiaha.

⁷ Kumwesən ripkəkwein mhə kitaha mə tsamesi pen noien sə rəmkemik, mətə noien sə rəmher, mo ikinan i.

⁸ Ro pen iərmama sə ruvei pen təkutan m nəvəhagien i, ripko mhə ruvei pen təkutan m iərmama, mətə ruvei pen təkutan m Kumwesən sə rauvei pehe Nənimwin Ikinan səvənhi m kimiaha.

⁹ Mətə ia nikaren səvai nokeikeien sə hiamo m piəvtaha me kimaha tahərai nəkukua tukumiaha ti nəfe. Kumwesən rinahatən raka kimiaha mə tihaməkeikei mhokeikei kimiaha me.

¹⁰ Nənə pərhiən hiokeikei piəvtaha me pam fwe Masetonia. Mətə piak me iahaməres pehe mə tihamo a iamihni irə mamhəuvən.

¹¹ Tihaməkeikei mamhəmwur mamharə ia narəien afafa, mamhətui atukw a ti narimnari me səkimiaha, nənə mamho wok ia rəgimiahə rəmwhen a iahəuvəni raka tukumiaha i.

¹² Ia noien nəha nərmama iruə me tuhətoni noien sə hiamo ia nəpin me mə ratukwatukw a. Nənə tihəpwəh nətigiteien ia nərməpə me mə tuhəuvei pehe nəfe riwən təni kimiaha.

Nuvehien səvai Iərimənu səkitaha

¹³ Piak me, kimaha iahokeikei mə tihaməkeikei mhəukurən kaməfo ia nərmama me i səməne həuvamhə mə tihəpwəh nasəkien ti nirəha rəmwhen ia nərmama səməne nari amasan riti riwən kamheitenhi mə truvehe.

¹⁴ Kitaha səməni nipərhiənien mə Iesu rīmamhə marə mətui mwī ia nemhəien səvənhi. Ro pen səukurən mə tuko mwī iamihni irə ia nərmama me i səməne hāməni nipərhiənien ia Iesu meste hemhə. Kumwesən tripeki irəha hərərig mwī irəha Iesu.

¹⁵ Nəgkiariien i iahaməni pehe tukumiaha i təkwtəkwni in nəgkiariien səvai Iərimənu səkitaha. Kitaha i nərmama səməne səməmiru ihi meste nuvehien səvai Iərimənu səkitaha, kitaha ko səpkukupwən mhə ia nərmama səməne həuvamhə raka.

¹⁶ Iərimənu səkitaha truku pen fwe ia neiai mameiwaiu pehe. Ia nəpin nəha in trini nəkwan, agelo sə in rasori ia nagelo me trəkwein, kisipw səvai Kumwesən trasək, nənə nərmama səməne hāməni nipərhiənien ia Kristo meste hemhə irəha tuhəkupwən mhətui mwī ia nemhəien səvənraha.

¹⁷ Kurirə irə kitaha i səməne səməmiru ihi tukuvehi kitaha səuta kitaha minraha. Tsəuta i nəpuə me tsətoni Iərimənu səkitaha ia niməgouəgou. Nənə tsarə rerin kitaha Iərimənu səkitaha.

¹⁸ Ro pen tihəni nəgkiariien me i tukumiaha me mhəuvehi utə nətərigien səkimiaha me irə.

5

¹ Mətə piak me, ia nikaren səvai nəpin atukwatukw narimnari me nəha tuhəier pehe irə kimaha tahərai nəkukua tukumiaha ti nəfe.

² Kimiaha hiəuvəkuren raka mə nəpin i kani mə Nəpin səvai Iərimənu truvehe rəmwhen ia rakres sə rauvehe ia nəpin.

³ Nəpin nərmama kamhəni mə, “Narimnari me pam hāmərinu, nari riti tro nehekieren i riwən,” nənə, nərhəien truvehe akwauakw ti nirəha rəmwhen ia pran sə təkutan rinaməmisə ti nərhəien tini. Nənə ko irəha həkəkəp mhə.

⁴ Mətə piak me, kimiaha hiəpkarə mhə ia nəpitəvien rəmwhen ia nirəha. Ripkatukwatukw mhə mə nəpin nəha tro kimiaha hiəkərinari rəmwhen ia rakres riti.

⁵ Kimiaha nipwnəti nukuraanien me mine niranien. Ripko mhə kitaha nipwnəti nəpitəvien me mine nəpin.

⁶ Ro iamihni pwəh səpwəh nəmwhenien ia nərmama me i kamhapri, mətə pwəh səmətui a, mhəpwəh noien rəmwhen ia nərmama me i kamhənimwi nənimwiien skai mamhakonə irə.

⁷ Iakani iamihni irə ti nəri nə mə nərmama me i kamhapri, irəha kamhapri ia nəpin. Nənə nərmama səməne kamhənimwi nənimwiien skai mamhakonə irə, irəha kamho noien nəha ia nəpin.

⁸ Mətə kitaha i nipwnəti nukuraanien me. Pwəh sətui mhəpwəh nakonəien nənimwiien skai. Pwəh səkwətəmhiri noien səvai nahatətəien mine nokeikeien. Noien nəha rəmwhen ia tinari kino ia aean ramo tukuahag kwənpwenhi iərmama ti naruağəniən. Pwəh səmri pen əknekən nətərigien səkitaha ia Kumwesən mamheitenhi in mə truvehimiru kitaha. Noien nəha rəmwhen ia kəfəfau kino ia aean ramo tukuahag kənkəpwə iərmama ti naruağəniən.

⁹ Kumwesən ripkrfi mhə kitaha mə niemaha səvənhi truvehe tukutaha, mətə rımərfi kitaha mə Iesu Kristo İərimənu səkitaha truvehimiru kitaha.

¹⁰ In rımamhə tukutaha mə saməmıru uə səuvamhə raka tsəukurən narəien kitaha min.^a

¹¹ Ro iamınhi irə tihəuvehi utə nətərigien səkimiaha me, nənə mhərpwi əknekin kimiaha me rəmwhen sə hiəmo ipwet mine.

Nəvəhagien me sampam

¹² Piak me, iahaməres pehe m kimiaha mə tihəsiai nərmama me nəha kamhəsese kimiaha mınraha, səməme İərimənu səkitaha rıməuvehi utə irəha hasori ia kimiaha, nənə mamhəvəhag m kimiaha.

¹³ Tihəsiai amasan irəha mhokeikei irəha ti wok sə kamho. Kimiaha tihəməkeikei mharə ia nəmərınuien, mhəpwəh nəvisəien m kimiaha me.

¹⁴ Nənə piak me iahaməni pehe tukumiaha i mə tihəməkeikei mhəgkiari skai m nərmama səməme kamhərpaha. Nərmama səməme rerınraha rəpou tihəgkiari vivi mınraha mhəuvehi utə nətərigien səvənraha. Hasitu ia nərmama səməme niskaiien səvənraha riwən. Niemaha trəpwəh nəpi akwauakwien kimiaha, mətə tiho nətərigien səkimiaha rəpwəmwis ti nırəha pam.

¹⁵ Trini mınua nərmama kamho rərəha ia kimiaha, mətə tihəpwəh nərpwinien tai noien səvənraha. Nəpın me pam tihəməkeikei mhousari mə tiho ramasan m kimiaha me mine nərmama me pam.

¹⁶ Rerımiaha traməkeikei maməgien ia nəpın me pam,

¹⁷ nənə, mhəgkiari m Kumwesən ia nəfwakien ia nəpın me pam.

¹⁸ Nəpın me pam tihəni tanak ti Kumwesən nəri auər a mə hiəmarə ia namasanien uə nərəhaien. Tiho iamınhi ti nəri nə mə in i nəkwai Kumwesən sə in rokeikei mə kimiaha nərmama səvəi İesu Kristo tiho.

¹⁹ Tihəpwəh nıniseien Nənimwın İkinan.

²⁰ Tihəpwəh nətə ərəhaien nəgkiariien səvəi iərmama riti sə rini mə Kumwesən rıməuvei pen nəgkiariien nəha min.

²¹ Hətoni amasan nənə mhəkiri amasan narımnari me pam, nənə, mhəkwtəmhiri əknekin nəri amasan,

²² nənə, mhəpwəh narımnari me pam səməme hərəha.

²³ Pwəh Kumwesən əpa i Kumwesən səvəi nəmərınuien ro kimiaha hiəuvehe mhəmher pam. Pwəh in ro nənimwın me pam səkimiaha, mine nımıruien me pam səkimiaha, mine nıpwramiaha me pam tuhatukwatukw ia nəpın İərimənu səkitaha İesu Kristo truvehe irə.

²⁴ Kumwesən rınəkwein raka kimiaha, nənə, kimiaha hiəukurən nətəgiteien irə mə in tro narımnari me nəha.

²⁵ Piak me, tihəfwaki tukumaha.

²⁶ Tihəni ramasan ti piəvtaha me, mhakei mınraha ia nakeiien sə rəmher.

²⁷ Ia nəghi İərimənu səkitaha iakani skai tukumiaha i mə tihəvsini irapw nəkukuə i m piəvtaha me pam.

²⁸ Pwəh namasanien səvəi İərimənu səkitaha İesu Kristo tramarə tukumiaha.

5:9: 1Tes 1:10, 2Tes 2:14 **5:10:** Rom 14:8-9, 1Tes 4:14 ^a **5:10:** Suatuk riti mwi ti niniien nəgkiariien i ia vas 10 in i me: "In rımamhə tukutaha mə samapri uə samətui tsəukurən narəien kitaha min." **5:11:** İut 20 **5:12:** 1Kor 16:18, 1Tim 5:17 **5:14:** 2Tes 3:6,11,15 **5:15:** Prov 20:22, Rom 12:17, 1Tes 3:9 **5:16:** Fil 4:4 **5:17:** Luk 18:1 **5:18:** Efes 5:20 **5:19:** Efes 4:30 **5:20:** 1Kor 14:1,39 **5:23:** 1Kor 1:9, 2Tes 3:3 **5:25:** Kol 4:3, 2Tes 3:1 **5:26:** Rom 16:16

Seken Tesalonaeka Nəgkiariien sə rani mə nəfe i nəkukuə

Nəkukuə i Seken Tesalonaeka Pol rımərai. In ramarə fwe Korin muvərai raka Fas Tesalonaeka, məkwə me nepwin həukurau, nənə in rərhi pen sə i revən. Nərmama nepwin həpkukurən amasan mha nəgkiariien səvəi Pol. Rerınraha rırhi mə İesu truvehe akwauakw. Nənə irəha həpwəh wok səvənraha mheitenhi İesu. Pol rırai nəkukuə i mə irəha tuhəkurən mə nuveheien səvəi İesu trəfo irə. In rini mə tuhaməmwur ia noien wok meste İesu truvehe.

Nəgkiariien sə rakupwən

¹ İou Pol, Saelas, mine Timoti.

Nəkukuə i rauvehe tukumiaha nakalasia me fwe Tesalonaeka.

Kimiaha nərmama səvəi Kumwesən Tata səkitaha mine İərimənu səkitaha İesu Kristo.

² Pwəh Kumwesən Tata səkitaha mine İərimənu səkitaha İesu Kristo trouariari pehe namasanien mine nəmərınuien m kimiaha.

Nəgnəginiiien mine nəfwakiien

³ Piak me, nəpın me pam kimaha iahaməregi mə tahaməkeikei mhəni vivi Kumwesən tukumiaha pam. Ratukwatukw mə tahamo iaminhi irə ti nəri nə mə nəpın me pam nahatətəien səkimiaha ruvehe mamskai mwi, nənə nəpın me pam nokeikeien səkimiaha kuatia kuatia hiamo m kimiaha me ruvehe mamasori mwi.

⁴ Ro pen iahaməni irapw ti nakalasia me səvəi Kumwesən ia kwopun me pam mə rerimaha ragien pik tukumiaha. Kimaha iahaməni iaminhi irə ti nəri nə mə nəpın me pam hiamərer ənkəkin ia nahatətəien səkimiaha, nəri auər a mə nərmama me kamhometə kimiaha, nənə, mamho nəmisəien me rıpik m kimiaha.

⁵ Nərimnari me i ramahatan pen mə nəkiriien səvəi Kumwesən ratukwatukw a nənə ro pen tukətə kimiaha mə hiamwhen tihəuvnimwə ia nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə. Kamo nəmisəien m kimiaha nəha təkwtəkwuni ti nitətə nəha.

⁶ Mətə Kumwesən in ratukwatukw. Nərmama me i kamho nəmisəien m kimiaha, in trərpwin pen mwi nəmisəien mınraha,

⁷ nənə, muvei pehe napwisien m kitaha m kimiaha səməme hiamregi rərəha. Kitaha tsəuvehi napwisien nəha nəpın tukətəni İesu Kristo rier pehe irə irəha nagelo skai me səvənhi

⁸ ia napw sə nəgsen rasori. In trərpwin noien ərəha me səvəi nərmama səməme həreirei Kumwesən mine nərmama səməme həpwəh nesi penien nəgkiariien amasan səvəi İesu İərimənu səkitaha.

⁹ Irəha tuhəuvehi nərpwinien riti sə trouaha irəha ia nuk nuk me fwe kwopun riti tipkətə mhə nəmri İərimənu səkitaha ikin mine nukuraanien ia nəsaninien əsəri səvənhi.

¹⁰ Irəha tuhəuvehi nərpwinien nəha nəpın in truvehe irə. Ia nəpın nəri nərmama ikinan me səvənhi tuhəgnəgini in. Nərmama me pam səməme hani nipərhiienien irə tuhətəni in, nənə nənimenraha trier. Kimiaha mwi tiho mwi iaminha irə ti nəri nə mə hiəuvəni raka nipərhiienien ia nəgkiariien səkimaha.

¹¹ Nəpın me pam iahaməfwaki tukumiaha mə Kumwesən səkitaha trəvsini kimiaha mə kimiaha nərmama me səvənhi. İahaməres mə nəfe nətərgien amasan uə nəfe noien amasan ruku pen ia nahatətəien hiokeikei mə tiho, in tro irəha pam həuvehe mhəukuə ia niskaiein səvənhi.

¹² Ia noien nəha nərmama tuhəuvehi utə nəghi İesu İərimənu səkitaha tukumiaha, mhəuvehi utə mwi nəghimiaha tukwe resi pen namasanien səvəi Kumwesən səkitaha mine İərimənu səkitaha İesu Kristo.

2

İərmama kani mə İəmə sə Ramərui Loa

¹ Piak me, ia nikaren səvəi nuveheien səvəi İərimənu səkitaha İesu Kristo mine nəpın tukousəsimwin kitaha irə səuvən mhətəni in, kimaha iahaməres kimiaha

² mə tihəpwəh nehekır akwauakwien, mhəpwəh niregiien rərəha trini minuə hiəregi kani mə nəpın səvəi İərimənu ruvəuvehe raka. Nəri auər a mə tihəregi nəgkiariien nəha ruku

pen ti nənīmwin riti uə nəvisauien riti uə ia nəkukuə riti sə kani mə kimaha iahərhi pehe i tukumiaha.

³ Tihəpwəh nəsənien iərmama riti reikuə ia kimiaha ia suatuk riti iamihha irə ti nəri nə mə nəpin nəha tripkuvehe mhə meste nəpin nəha kamini trukupwən muvehe nərmama tuhəskəmter mhəni ərəha Kumwesən, nənə iərmama nəha kani mə Iəmə sə Ramərui Loa tukətoni trier pehe, in nəha iərmama sə tukouraha in.

⁴ Nəpin trier pehe irə, in trini ərəha pam narimnari me səməme kaməfwaki pen minraha mine narimnari me pam səməme kamini kumwesən ia nirəha. In truvehi utə atukw a in irənhə ia narimnari me nəha, muvniwə məkure ia nəkwai nimwə səvəi Kumwesən, nənə mini mə in Kumwesən.

⁵ Rəfo? Hiənenouenou mə nəpin iakinamarə kitaha m kimiaha, iakamini pehe narimnari me i tukumiaha?

⁶ Nənə hiəuvəukurən raka nəfe ramo tukuahag iərmama nəha təkwəkwuni mə ia nəpin atukwatukw səvənhi tukətoni in trier pehe.

⁷ Ipwet mine nərmama kamhəri afafa raka Loa, mətə iərmama sə ramo tukuahag irəha mə tuhəpwəh noien ia kwopun rukuraan ikin, in tro iamihhi irə meste Kumwesən ruvehi raka in.

⁸ Ia nəpin nəha tukətoni Iəmə sə Ramərui Loa trier pehe. Mətə Iərimənu səkitaha Iesu trəse əpune in ia nīmətagi truku pen ia tərhun. Nəpin Iesu trier pehe irə nuveheien səvənhi trouraha iərmama nəha.

⁹ Iəmə sə Ramərui Loa truvehe mo narimnari me ia niskaiien səvəi Setan. In tro nimtətien eikuə me, mine narimnari me səməme kamərkərinari irə,

¹⁰ mine nifeifeien me səpəmsəpə səməme həpkatukwatukw mhə. Ia noien nəha in treikuə ia nərmama səməme kamhesi pen suatuk səvəi nemhəien. Kumwesən trouraha irəha ti nəri nə mə kamhəni mə həpwəh nokeikeien nəgkiariien pərhiən sə rukurən nuvehimiruien irəha.

¹¹ Ti noien nəha səvənraha, Kumwesən trərhi pen nifeifeien skai riti ti nirəha mə tro irəha həni nipərhiənien ia neikuəien.

¹² Ro iamihhi irə nərmama me pam səməme həpkini mhə nipərhiənien ia nəgkiariien pərhiən, mətə rerinraha rəgien ti noien sə rīpkatukwatukw mhə, Kumwesən trərpwin noien ərəha me səvənraha.

Nəkur Tesalonaeka tuhaməkeikei mhərer əknekin

¹³ Mətə piak me, Iərimənu səkitaha rokeikei kimiaha. Ia nəpin me pam kimaha tahaməkeikei mhəni vivi Kumwesən tukumiaha ti nəri nə mə in rīmərfi kimiaha fwe tui mə truvehimiru kimiaha. Nənə in ruvehimiru kimiaha ia niskaiien səvəi Nənīmwin səvənhi sə ro hiəuvehe mhəmher, mhə nəkur ikinan me səvənhi, nənə muvehimiru kimiaha ti nəri nə mə kimiaha hiəni nipərhiənien ia nəgkiariien pərhiən səvənhi.

¹⁴ Kumwesən rīnəkwein ia kimiaha ti narimnari me nəha ia nəgkiariien amasan sə iahaməvisau irapw mə tihəuvehi pəri nasoriien sə Iərimənu səkitaha Iesu Kristo rauvehi fwe ia neiai.

¹⁵ Ro iamihhi irə, piak me, tihərer əknekin, mhəkwətmhiri əknekin nəgkiariien me səməme hiəuvəregi raka iahamahatən kimiaha irə ia tərhumaha mine ia nəkukuə.

¹⁶ Kumwesən Tata səkitaha rokeikei kitaha, maməriari pehe namasanien səvənhi m kitaha. Ia nəpin me pam in rauvehi utə nətərigien səkitaha, nənə mamə kitaha saməregi ramasan ti nəri nə mə saməmri pen əknekin nətərigien səkitaha irə. Iakəfwaki pen min mine Iesu Kristo Iərimənu səkitaha maməres mə irau

¹⁷ truvehi utə rerimiaha nənə rauo kimiaha hiəskai ti noien noien amasan mine niniien nəgkiariien amasan me pam.

3

Kaməres nəfwakien

¹ Piak me, in i nəgkiariien sampam. Tihəfwaki tukumaha mə nəgkiariien səvəi Iərimənu səkitaha trevən akwauakw ia kwopun me pam, nənə, nərmama tuhəsiai mhesi pen ramwhən a ia kimiaha hiāməsiai mamhesi pen.

² Tihəfwaki tukumaha mə Kumwesən truvehi raka kimaha ti nəkur ərəha me, ti nəri nə mə komhə nərmama pam kamhahatətə ia Kumwesən.

³ Mətə kitaha səukurən nətigiteien ia Iərimənu səkitaha. In tro kimiaha hiəskai, nənə mətui amasan tukumiaha ti Setan mə trəpwəh nourahaien kimiaha.

⁴ Nənə kimaha iahəukurən amasan ia nəmri Iərimənu səkitaha mə təkwtəkwuni nəha kimiaha hiamo nafe iahaməni, nənə, tihamo iamīnhi irə mamhəuvən.

⁵ Pwəh Iərimənu səkitaha triri rerimīaha ia nokeikeiien səvəi Kumwesən, mo hiərəer əknekīn ia nərerien səvəi Kristo.

Kinise narpahaien

⁶ Nənə təkwtəkwuni piak me, iahəni pehe nəkwamaha tukumiaha i ia nəghi Iərimənu səkitaha Iesu Kristo mə tihaməkeikei mhərer isipwīn ti piəvtaha me səməme kamharpaha, mhəpwəh nesi penien nəgkiariien sə iahənəvəhag raka m kimiaha irə.

⁷ Kimiaha hiəuvəukurən raka mə tihamo rəmwhen a ia kimaha. Nəpīn iahənamarə kitaha m kimiaha fwe kupwən, iahəpkarpaha mhə.

⁸ Kimaha iahəpkani mhə nəveginien sə iərmama riti ruvei pehe auər a m kimaha. Mətə ia nəpīn mīne ia ran iahaməsese mamhowok. Iahəpwəh nokeikeiien mə tahəuvei pehe wok skai m kimiaha ti nəkwəmāniien kimaha.

⁹ Hiəukurən mə ramasan a ko iahəres pehe nasituien iamīnhi, mətə iahəpko mhə. Iahəuvei pehe noien səkimaha m kimiaha rəmwhen ia noien riti sə tihəuvnhi.

¹⁰ Nənə nəpīn iahənamarə kitaha m kimiaha, iahəuvei pehe nəgkiariien i m kimiaha mə, “Trīni mīnuə iərmama rəpwəh noien wok, kəpwəh nuvehi penien nəveginien mīn.”

¹¹ Iahaməni iamīnhi irə ti nəri nə mə iahamrəgi mə nərmama nepwīn nəha irəha kamharə kimiaha mīnraha mamharpaha, mamhəgkiari pik, mhəpko mhə wok.

¹² Ro pen nərmama səməme kamho iamīnhi irə, kimaha iahaməni pen ti nīrəha i, nənə mamhəgkiari skai mīnraha ia nəghi Iərimənu səkitaha Iesu Kristo mə tuhaməkeikei mharə afafa, mamho wok ti nuvehiiien nəveginien sənənraha.

¹³ Nənə kimiaha piak me tiho noien sə ratukwatukw mhəpwəh nəpouiēn i.

¹⁴ Trīni mīnuə iərmama riti rəpwəh nesi penien nəgkiariien səkimaha ia nəkukuə i, nənə, tihaməkeikei mho pwəh nərmama həukurən mə in sin. Nənə mhəpwəh nevənien ipaka tukwe pwəh rauris ti noien səvənhi.

¹⁵ Mətə tihəpwəh nəmwəkīien i ti nəri nə mə in piəvmiaha riti, nənə ramasan mə tihərpwi atukwatukw in.

Nəgkiariien sampam

¹⁶ Pwəh Iərimənu səvəi nəmərīnuēn in əpa truvei pehe nəmərīnuēn m kimiaha ia nəpīn me pam ia noien me pam. Pwəh Iərimənu səkitaha tramarə tukumiaha pam.

¹⁷ Iou Pol iakamrai nəgkiariien i ia rəgik mamīni ramasan tukumiaha. Ia nəkukuə me pam iakamrai iamīnhi irə mə tihəukurən nīraiien səiou. In i nīraiien səiou iakamrai iamīnhi irə.

¹⁸ Pwəh namasanien səvəi Iərimənu səkitaha Iesu Kristo tramarə tukumiaha pam.

3:4: 2Kor 7:16, Kal 5:10, 1Tes 4:10 3:6: Mat 18:17, Rom 16:17 3:7: Fil 3:17, 1Tes 1:6 3:8: 1Tes 2:9 3:9: 1Kor 9:4, 1Tes 1:6 3:10: 1Tes 4:11 3:11: 1Tim 5:13 3:12: 1Tes 4:11 3:13: Kal 6:9 3:14: 1Kor 5:9,11
 3:15: 1Tes 5:14 3:16: 1Tes 5:23 3:17: 1Kor 16:21

Fas Timoti

Nægkiariien sə rani mə nəfe i nəkukuə

Nəkukuə me i Pol rīmarai, Fas mine Seken Timoti mine Taetas, kani mə nəkukuə me səvai pasta me, ti nəri nə mə haməgkiari ia wok mine noien səvai pasta me. Timoti rinətui fwe Listra. Səvənhi tata iəmə Kris, mətə səvənhi mama pran Isrel. Səvənhi mama ramahatan in ia Nəkukuə Ikinan ia nouihien səvənhi. Pol ramevən maməvisau irapw nəgkiariien amasan səvai Kristo. Ia navənien səvənhi sə ro kəru irə Timoti rukurirə in. In ramasitu ia Pol ia wok səvənhi. Nəpin Pol rīmarai nəkukuə i, Timoti ramo wok rəmwhen ia iahatan mine iəmə asori səvai nakalasia me fwe Efesas. Timoti in təmaruə riti, mətə ruvehi wok səvai nirriien nakalasia me. Ro pen Pol rīrai nəkukuə i revən tukwe. Ia nəkukuə i Pol ramasitu irə maməvəhag min ia wok səvənhi. Pol raməvəhag min mə traməkeikei məsiari ti nahatan eikuə me mine nahatənien me səvənraha səməme həpəwəh natukwatukwien. Pol rokeikei pik Timoti, ro pen ruvei pen nəvəhagien me min mə trəfo irə ti nəri nə mə in iərmama riti səvai Kumwesən.

¹ Iou Pol. Iou aposol riti səvai Iesu Kristo. Kumwesən sə rauvehimīru kitaha mine Iesu Kristo sə sāməmri pen əknekīn nətərigien səkītaha irə irau krouni nəkwanrau mə tako.

² Iakamrai nəkukuə i mik, Timoti. Ia nahatətəien səkrau ikəmwhen ia nərik pərhien. Pwəh Tata Kumwesən mine Iesu Kristo Iərimənu səkītaha trouariari pehe namasanien mine napīien mine nəmərīnuien mik.

Timoti trinise nahatən eikuə me

³ Fwe kupwən, ia nəpin iakinamevən fwe profens Masetonia, nənə, iakini pehe tukw ik i mə tikamarə pəpim ia taon nəha Efesas. Nərmama nəpwin nəha ikin hamarə irəha kamhahatan nərmama ia nəgkiariien sə ropə ia nəgkiariien atukwatukw. Mətə ik tikinise irəha mə tuhəpəwəh noien noien nəha.

⁴ Tikini pen ti nirəha i mə tuhəpəwəh nətərig pikien ia kwənagei eikuə me mine nəgkiariien sə rani pik kwənəkwus me səvai kaha kupwən me. Nəgkiariien me nəha kamhəvi pehe a nəvisəien me. Ko həkpasitu mhə ia iərmama riti mə tro wok səvai Kumwesən. Wok nəha nərmama səməme kamhahatətə a kamho.

⁵ Tikəvəhag m nərmama me səkītaha mə irəha tuhaməkeikei mhokeikei irəha me. Pwəh rerinraha rəmher. Pwəh irəha hamo a noien me səməme irəha həkurən mə ramasan. Pwəh irəha hahatətə pərhien ia Kumwesən.

⁶ Nərmama nəpwin hənəpəwəh noien me i, mhənəti karen, mhəuvəvən ti nəgkiariien sə nipwran riwən.

⁷ Irəha hokeikei pik nahatənien Loa, mətə həreirei nipwrai nəfe kamhəni, nəri auər a mə kamhəgkiari skai tukwe mə həkurən.

⁸ Kitaha səkurən mə Loa in ramasan, mətə nərmama tuhaməkeikei mhahatən nərmama irə ia noien atukwatukw səvənhi.

⁹ Kitaha səkurən mwī mə kīpkəmri mhə Loa raməmāk ti nəkur atukwatukw me, mətə kəmri Loa raməmāk ti nəkur kamhəri loa, mine nəkur kənkapwənrəha riskai, mine nəkur həkahatətə mhə ia Kumwesən, mine nəkur kamho noien ərəha, mine nəkur həkpo mhə nəkur ikinan me, mine nəkur həkəmher mhə, mine nəkur kamhousi əpune tata mine mama səvənraha, mine nəkur kamhousi əpune nərmama.

¹⁰ Kəmri Loa raməmāk ti nərman mine nipran səməme kamhəri əpnəpen irəha me, mine nərman səməme kamhəri atukw a irəha me, mine nərmama kamhakres iərmama mə tuhoslef irə, mine iekuə me, mine nəkur kamheikuə ia kwopun kaməkiri nəgkiariien ikin, mine nəkur kamho noien ərəha me nəpwin mwī. Ouəh, nipərhienien kəmri Loa raməmāk ti nəkur kamho narimnari me pam nəha sə ramərarki nəgkiariien kamahatən nərmama irə sə ratukwatukw.

¹¹ Kumwesən in rasori mukuraan nərmama kamhəgnəgini in. Nəgkiariien atukwatukw nəha iakani raməmāk ia nəgkiariien amasan səvənhi. In rinəmri pehe nəgkiariien nəha ia rəgik, nənə iakaməvisau irapw i.

Iesu rinapi Pol

¹² Iesu Kristo Iərimənu səkītaha sə ramo iakiskai ti noien wok səvənhi, iakani tanak tukwe in ti nəri nə mə in rinəkiri iou mə iakəmwhen, mətigite ia nirak, məmri iou iakamo tukwini nari min.

¹³ Fwe kupwən, iou iərmama riti sə iakani ərəha nəghin, nənə mamometə nərmama me səvənhi, mamousi pik irəha. Mətə in rapi iou ti nəri nə mə iapkini mhə ihi nīpərhiēnien irə, nənə, nīreirei mə nəfe nəha iakamo.

¹⁴ Iərimənu səkitaha rətəgi irapw namasanien səvənhi ia nirak rasori pik irəhar nahatətəien mine nokeikeien sə ruku pen ti Iesu Kristo.

¹⁵ In i nəgkiariien pərhiēn, nənə, kitaha pam tsaməkeikei mhəni nīpərhiēnien irə. Iesu Kristo rīməuvehe ia tīprənə i mə truvehimīru nərmama ərəha me. Iou iəmə iakərəha anan məpi raka pam irəha.

¹⁶ Mətə Iesu Kristo rinapi iou mə iou iakərəha anan rəmwhen ia nīmətətien riti sə ramahatən mə nətərigien səvənhi rəpwəmwis nīpko mhə sampam ramevən ti nərmama ərəha me, pwəh nərmama nepwin hətəni mho rəmwhen sə iakino həni nīpərhiēnien irə, nənə in truvei pen nīmīruien rerin mīnraha.

¹⁷ Kumwesən in Iərimənu rerin. In rīpkemhə mhə. Ko səpkətəni mhə. Nənə in əpa in Kumwesən. Pwəh nisaien mine nəgnəginien krauevən tukwe in ia nuk nuk me. Ouəh, pwəh ro iamīnhi.

¹⁸ Nəgkiariien i iakani pehe tukw ik i təkwtəkwni, nərīk Timoti, rəmwhen a ia nəgkiariien me nəha profet me nepwin həməni ia nīram fwe kupwən. Tikuvehi nəgkiariien me i pwəh hasitu ia nīram ia naruagənien amasan sə ikamaruagən irə.

¹⁹ Tikaməkeikei məkwətəmhiri əknekin nahatətəien səim, məpwəh noien nari riti sə tro ik ikregi fwe ia rerim mə ikino nərəhaien. Nərmama nepwin ho noien me nepwin sə həkurən mə rərəha, nənə ia noien nəha hənouraha nahatətəien səvənraha rəmwhen ia nītətə sə rəpəruə ia nīmaha.

²⁰ Iəmə mi nəha Hameneus mine Aleksanta irau mwi nəha irəha mīnraha. Iou iakinəsəni raka irau mə krouəmāk ia rəgi Setan pwəh krouukurən mə trouəpwəh nini ərəhaien Kumwesən.

2

Nəvəhagien me ia nikaren səvəi nəfwaktien

¹ Nəri sə iakəkeikei mə takukupwən mīni ro iamīnhi irə. Tikəvəhag m nərmama me səkitaha mə irəha tuhaməkeikei mhəfwaki m Kumwesən ti nərmama me pam, nənə mhəres in mə trasitu ia nīrəha, muvei pen nəfe rīwən ti nīrəha. Nənə tuhaməkeikei mhəni mwi tanak ramevən ti Kumwesən ti nīrəha.

² Irəha tuhəfwaki ti kig me mine nərmama me pam səməme kamhəuvehi nasorīien mə kitaha tsarə ia nəmərīnuien mine narəien afafa, mharə irə, mhəsiai Kumwesən, nənə mhəsi pen noien atukwatukw me.

³ Noien i ramasan nənə nəpin Kumwesən səkitaha sə rauvehimīru kitaha trətəni rerin ragien.

⁴ In rokeikei mə truvehimīru nərmama me pam, nənə mokeikei mə irəha tuhəuvehe mhəkurən nəgkiariien pərhiēn səvənhi.

⁵ Kumwesən kuatia a ramarə, nənə, Iərmama kuatia a ramərer ia nīmwrhenhi Kumwesən mine nərmama mavi simwin irəha. Iərmama nəha in nəha Iesu Kristo

⁶ sə rīməuvei pehe atukw a in ia nəpin atukwatukw ti nərəkuien suatuk səvəi nərmama me pam mə trifi irəha ia noien ərəha me səvənraha. Nənə ramahatən mə Kumwesən rokeikei mə truvehimīru nərmama me pam.

⁷ Nəri in i kuvəhi utə iou tukwe aposol mine iahatən səvəi nərmama rīpko mhə irəha nəkur Isrel mə takəvisau irapw nəgkiariien amasan mīnraha sə raməgkiari ia nahatətəien mine nīpərhiēnien. (Iakani pərhiēn iapkeikuə mhə.)

⁸ Ro iamīnhi irə iakəkeikei mə ia kwopun me pam nərman me tuhəuvehi utə rəginraha rəmher, mo ikinan i, nənə mhəfwaki m Kumwesən. Irəha tuho iamīnha irə mhəpwəh niemaha mine nəvisəien.

⁹ Nənə iakəkeikei mə nīpran me tuharkahu ia tīnari sə ratukwatukw a, rīpko mhə tīnari kavi nətərigien səvəi nərman irə, uə tīnari kamarkahu i kamərpwi tukwe. Rərəha mə ho nīmwai nukwənənrəha mə tuhərpwi tukwe uə həuvehi pen marəmarə me kīno ia kol mine perel me, uə harkahu tīnari nənīmen rutə pik.

¹⁰ Irəha tuhaməkeikei mharkahu ia noien amasan me rəmwhen ia karkahu səvənraha, ti nəri nə mə in i noien atukwatukw sə nīpran me səməme kamhəni mə irəha hokeikei Kumwesən tuho.

¹¹ Nəpɪn kamahatəni nakalasia me, p wəh nɪpran me hafafa mhəpwəh nəgkiariien, mhəsiai nahatən me, mhəuvehi nukurənien.

¹² Iou iapkəsəni mhə mə nɪpran tuhatatən uə həri mənəu ia nərman. Irəha tuhaməkeikei mhafafa,

¹³ ti nəri nə mə fwe kupwən Kumwesən riməkupwən mo Atam kurirə ro If.

¹⁴ Nənə ripko mhə Atam nə Setan riməkupwən meikuə irə nənə ro nəkwən, mətə If rino nəkwai Setan nənə mərui nəgkiariien səvəi Kumwesən.

¹⁵ Mətə mə pran raməmwur pen ia nahatətəien, mine nokeikeien, mine noien sə rəmher mo ikinan i, nənə in prən afafa, nəpɪn raməmīsə ti tini mə trətui, Kumwesən trətui amasan tukwe muvehimiru in.

3

Noien səvəi elta me mine tikon me

¹ In i nəgkiariien pərhiən. Trini minuə iərmama riti rokeikei mə truvehe iəmə asori sə ramətui ti nakalasia me, nənə, in rinokeikei wok riti sə ramasan.

² Iəmə asori sə rauvehi wok nəha noien səvənhi traməkeikei mo iamɪnhi irə. Kəpwəh nətəien noien ərəha riti irə. In səvənhi pran kuatia a. Ripko mhə in iərmama sə ramənɪmwi pik, mətə in nətərigien səvənhi ramamak amasan ia nəpɪn me. In iərmama sə kamsiai in. In iərmama sə raməsəvər ia rukwənu səvənhi ti nərmama pwispwis me. In iahatən amasan riti.

³ Iərmama sə ramənɪmwi pik uə ramousi iərmama ko ripkuvehi mhə woki. Mətə iərmama sə noien səvənhi ramasan məpou, rəpwəh nəvisəien, mɪpkokeikei pik mhə mane, in rukurən nuvehiien wok i.

⁴ In traməkeikei miri amasan nərmama kamharə ia nəkwai nimwə səvənhi, nənə mo nɪpwnətɪn me tuhəsiai in mho nəgkiariien səvənhi.

⁵ Trini minuə iərmama riti rɪrɪrei niri amasanien nərmama kamharə ia nəkwai nimwə səvənhi, nənə, trəfo miri amasan nakalasia me səvəi Kumwesən? In rɪrɪrei noien.

⁶ Iərmama rahatətə vi a ia Iesu ripkamwhen mhə mə truvehi wok i kamo rərpwi tukwe mɪmwei pen ia nərhəien sə Setan rino nənə Kumwesən rərpwin noien ərəha səvənhi.

⁷ Rəmwhen a mwi iərmama sə rauvehi wok iamɪnhi nərmama me fwe iruə tuhaməkeikei mhəni amasan in kamo in rimwei pen ia kwənkru səvəi Setan nənə kini ərəha in.

⁸ Ia noien a mwi nəha tikon me noien səvənraha traməkeikei mo iamɪnhi irə. Irəha nərmama səməme kamsiai irəha. Nəgkiariien səvənraha ripko mhə kəru. Həpkənɪmwi pik mhə nənɪmwiien skai rəmwhen ia waen. Irəha həpkokeikei pik mhə mane.

⁹ Irəha tuhaməkeikei mhəkwtəmhiiri noien səvəi nahatətəien Kumwesən rino pui pehe ia nətərigien səvənraha sə rəmher.

¹⁰ Nərmama səməme hokeikei mə tuhəuvehi wok səvəi tikon, nakalasia me tuhaməkeikei mhəkupwən mhətə amasan irəha. Trini minuə həpkətə mhə noien ərəha riti ia nɪrəha, nənə, irəha həukurən nuvehiien wok nəha.

¹¹ Ia noien a mwi nəha nɪpran me səvəi tikon me^a noien səvənraha traməkeikei mo iamɪnhi irə. Irəha nɪpran me səməme kamsiai irəha. Ripko mhə irəha nɪpran me səvəi nɪnɪien nikare iərmama uə nɪpran me səvəi nənɪmwiien, mətə irəha nɪpran me səməme nərmama həukurən nətigiteien ia nɪrəha ia narɪmnari me pam.

¹² Iərmama riti sə rauvehi wok səvəi tikon traməkeikei miri pran kuatia a, nənə, miri amasan nɪpwnətɪn me mine nərmama pam kamharə ia nəkwai nimwə səvənhi.

¹³ Nərmama səməme kamho amasan wok səvəi tikon nəghɪnrəha tramasan irə, nənə, irəha tuhəpkehekir anan mhə mhəgkiari ia nahatətəien səvənraha sə ruku pen ti Iesu Kristo.

¹⁴ Təkwtəkwiini nəha, nəpɪn iakamrai nəkukuə i mik, rerik ramrhi mə triipko mhə tui iakuvehe mətəni ik.

¹⁵ Mətə trini minuə iapkuvehe akwauakw mhə, nənə, nəkukuə i tro nukurənien i mik mə nəfe nəha noien ratukwatukw nərmama me ia nəkwai nimwə səvəi Kumwesən tuho. Nərmama ia nəkwai nimwə nəha kani irəha mə nakalasia me səvəi Kumwesən sə ramiru, irəha həmwhen ia pos asori mine nəri skai kauvrhəkin nimwə ia təkuren, mamhɪrhan nəgkiariien pərhiən.

¹⁶ Nənə nɪpərhiənien nəgkiariien i kino pui pehe in nukune nahatətəien səkitaha rani nari riti rasori, mani mə,

2:12: 1Kor 14:34 **2:13:** Jen 2:7,22, 1Kor 11:8-9 **2:14:** 2Kor 11:3 **3:1:** Wok Me 20:28 **3:2:** Taet 1:6-9 **3:7:** 2Kor 8:21 **3:11:** Taet 2:3 **a** **3:11:** Suatuk riti mwi ti nuvsiniien nəgkiariien i ro iamɪnhi irə. "Ia noien a mwi nəha, tikon nɪpran me noien səvənraha traməkeikei mo iamɪnhi irə. Irəha nɪpran me səməme kamsiai irəha. Ripko mhə irəha nɪpran me səvəi nɪnɪien nikare iərmama uə nɪpran me səvəi nənɪmwiien, mətə irəha nɪpran səməme nərmama həukurən nətigiteien ia nɪrəha ia narɪmnari me pam." **3:15:** Efes 2:19-22 **3:16:** Jon 1:14, Mak 16:19

"In rimæier pehe tukutaha nipwran ræmwhen ia nipwrataha.

Nænimwin Ikinan rahatæn amasan mæ in iæmæ atukwatukw.
Nagelo me hætoni in.

Kavisau irapw nægkiariien sævænhi ia tænamtænæ me.
Nærmama me i ia tækure tiprænæ i hæni nipærhienien iræ.

Kuvehi utæ in revæn fwe ia neiai."

4

Pol ramævahag m Timoti

¹ Nænimwin Ikinan rani irapw amasan mæ tramevæn ipaka ti næpin sampam nænæ nærmama nepwin tuharaka ia nahatætæien sævænraha, mhæuvæn mhætærig pik ia nænimwin me sëmæme kamheikuæ mine nægkiariien me sëmæme næremhæ me kamhahatæn.

² Nægkiariien me næha ieikuæ me nepwin tuhæni irapw. Nætærigien sævæi ieikuæ me næha rinærahæ anan ro pen hæpkregi sas mhæ fwe ia rerinraha noien ærahæ me sëmæme iræha kamho.

³ Iræha tuhænise iærman ti niriiien pran, nænæ, mhænise mwii iræha ti næniien næveginien me nepwin. Mætæ Kumwesæn rino næveginien me næha mæ tukæni. Nænæ nærmama sëmæme kamhæukuræn nægkiariien pærhien, hæni nipærhienien iræ, hæukuræn nuvehiiien, mhæfwaki mhæni vivi Kumwesæn tukwe, mhæni.

⁴ Næveginien me pam Kumwesæn rino ramasan a. Nari riti riwæn nærmama tuhæpwæh nænien. Nærmama hæukuræn nænien næveginien me pam trini minuæ hæfwaki mhæni vivi Kumwesæn tukwe.

⁵ Nægkiariien sævæi Kumwesæn mine næfwakiien iamînhi krauo næveginien me pam hamasan a ti næniien.

⁶ Trini minuæ ikani irapw nægkiariien i m piævtaha me, ik iærmmama riti sæ ikamo tukwini amasan nari m Iesu Kristo. Nænæ ramahatæn mæ ikimruæ ia nægkiariien pærhien me sævæi nahatætæien sækitaha mine nægkiariien amasan kamahatæn nærmama iræ sæ ikinesi pen raka.

⁷ Tikæpwæh nætærigien ia kwænagei eikuæ me sëmæme nærmama hæpkisiai mhæ ia Kumwesæn kamhæni. Næpin me pam tikamækeikei mamarkut mammo noien me sëmæme Kumwesæn rokeikei.

⁸ Ikukuræn trini minuæ ikamarkut mæ nipwram triskai, noien næha ramasan. Mætæ trini minuæ ikamarkut næpin me pam mæ tiko noien me sëmæme Kumwesæn rokeikei, noien næha ramasan mæpi raka. Trasitu ia niram ia nimiruien sævæi ipwet mine mine nimiruien sæ truvehe kuriræ.

⁹ In i nægkiariien pærhien nænæ kitaha pam tsamækeikei mhæni nipærhienien iræ.

¹⁰ Kitaha samarkut mamhæsese ti nægkiariien i mæ sænæmri pen æknekin raka nætærigien sækitaha ia Kumwesæn sæ ramiru. In rauvehimiru nærmama pam, mætæ in rauvehimiru pærhien iræha sëmæme kamhæni nipærhienien iræ.

¹¹ Tikævahag m nærmama mahatæn narimnari me i.

¹² Pwæh nærmama tuhæpwæh nætæ puiien ik ti næri næ mæ ik tæmaruæ a riti, mætæ tikæmwur ia næpin me mæ ik iærmmama riti nækur æfwaki me hæukuræn nukuriræien tæmwki nisum ia nægkiariien, ia noien, ia nokeikeiien, ia nahatætæien, mine ia noien sæ ratukwatukw mæmher.

¹³ Tikamækeikei mo wok i sævæi nævsiniien Nækukuæ Ikinan m nærmama. Tikævisau mahatæn iræha ia nægkiariien pærhien. Pwæh ruvehe mo sæim wok tramærer kupwæn ia nimiruien sæim meste takuvehe.

¹⁴ Timoti, Kumwesæn rimæuvei pehe nasituien sævænhi mik ti noien wok sævænhi. In rimæuvei pehe nasituien næha næpin elta me sævæi næfwakiien hænamri utæ ræginraha ia niram. Ia næpin næha profet me nepwin iræha mwii hæmæni irapw nægkiariien sæ Kumwesæn rimæni ia niram. Tikæpwæh næpwæhien nasituien næha ramæmak auær a.

¹⁵ Tikamækeikei mo narimnari me næha iakani. Tikamaræ mammo wok me næha pwæh nærmama pam hætoni nimiruien sæim mine wok sæim rautæ amasan.

¹⁶ Tikætui amasan tukw ik mine nægkiariien sæ ikamahatæn nærmama me iræ. Næpin me pam tiko iamînhi iræ. Trini minuæ iko, nænæ, tikuvehimiru ik mine nærmama sëmæme kamhætærig ik.

5

Nipran me nærman me sævænraha hemhæ mhæpwæh iræha

4:1: 2Tim 3:1, 2Tes 3:3, 1Jon 2:18, Jut 18 **4:3:** Jen 9:3, Rom 14:6, 1Kor 10:30-31 **4:4:** Jen 1:31, Wok Me 10:15 **4:7:** 1Tim 1:4, 6:20, 2Tim 2:16 **4:8:** 1Tim 6:6 **4:9:** 1Tim 1:15 **4:10:** 1Tim 2:3-4 **4:12:** Taet 2:15 **4:14:** 2Tim 1:6, Wok Me 6:6, 8:17 **4:15:** 1Tim 5:22

¹ Tikəpwəh nəgkiari skaiien m nərgharə me, mətə tikəgkiari amasan minraha rəmwhen mə irəha tata me səim. Tikəgkiari m ntəmaruə me rəmwhen mə irəha piām me,

² məgkiari m nīprənemə me rəmwhen mə irəha mama me səim. Tikəgkiari m nīpran vi me rəmwhen mə irəha kitirimam me. Nəgkiariien sə tikini pen ti nīrəha i traməkeikei matukwatukw pam məmher.

³ Nīpran me nərman me səvənraha hemhə mhəpwəh irəha səməme kamharə əpa, nakalasia me tuhaməkeikei mhasitu ia nīrəha.

⁴ Mətə mə nīpwnəti nīpran me nəha fwe uə nīmwīpwīnraha me, tikahatən irəha i pwəh həukuramə mə nəri sə irəha tuhəkupwən mho mhasiai Kumwesən irə, in i tuhətui amasan ti nərmana səməme kamharə ia nəkwai nīmwə me səvənraha. Noien nəha rəmwhen mə kamhərpwin tai nasituien m tata me səvənraha mine mama me mine kaha me. (Noien nəha ramasan ia nəmri Kumwesən mamō rerin ragien.)

⁵ Mətə pran sə iərman səvənhi remhə məpwəh in əpa anan ramarə, in raməmri pen əknekīn nətərigien səvənhi ia Kumwesən. Ia nəpin me pam ia nəpin mine ia ran raməfwaki m Kumwesən mə trasitu irə.

⁶ Mətə pran sə ro iamīnhi, trini minuə ramətərig pik ti narimnari me səvəi nīpwrān ti nīregiien ramasan irə, in ramiru, mətə ia nənīmwin rəmwhen mə ruvamhə raka.

⁷ Tikuvei pen nəvəhagien me i minraha mə irəha tuhaməkeikei mamho. Pwəh kəpwəh nətōnīen nərəhaien riti ia nīrəha.

⁸ Iərmama riti traməkeikei mətui amasan ti nəkur imwəni me, nənə mukupwən mətui amasan ti səməme kamharə ia nəkwai nīmwə səvənhi. Mətə trini minuə rīpko mhə, ramahatən pen mə in rīpkahatətə pərhiēn mhə ia Kumwesən. In rərəha mēpi raka iərmama sə rīpkahatətə mhə.

⁹ Trini minuə pran riti səvənhi iərman remhə məpwəh in, mətə nuk səvənhi rīpkeste mhə ihi sikisti, tikəpwəh nīrai penien nəghin ia nəkukuə səvəi nasituien. Ikukurən nīrai penien nəghin trini minuə fwe kupwən səvənhi iərman kuatia a,

¹⁰ nənə nəghin ramasan ia noien amasan me səvənhi, rəmwhen mə rīnətui amasan ti nīpwnətin me mamevən meste həpwinari, maməsevər ia rukwənu səvənhi ti nərmana pwīspwis me, mamaikuas ia nisui nərmana me səvəi Kumwesən, mamasitu ia iavən ərəha me. Trini minuə ramo noien amasan me pam iamīnhi, ikukurən nīrai penien nəghin ia nəkukuə nəha.

¹¹ Mətə tikəpwəh nīrai penien səməme həkəprənemə mhə. Kurirə trini minuə nətərigien səvəi nesi penien mwi iərman ruvehe mīskai ia rerinraha mēpi raka nətərigien səvənraha ia Kristo, nənə irəha hənəu tuhesi pen mwi nərman,

¹² nənə tukəkiri irəha minuə hənəo noien ərəha mhərui nəgkiariien səvənraha mine nəfə həmāni fwe kupwən mə tuho.

¹³ Nənə rərəha mwi ti nəri nə mə tuhəuvehe mho irəha rarpaha me, mhəuvən ia nīmwə riti mhəru mhəuvən ia riti. Nənə tuhəpkuvehe əpa mhə mho irəha rarpaha me, mətə tuhəuvehe mwi mho irəha nīpran me kamhəni nīkare iərmama, nənə mhəpwəh noien wok, mamhəni nəgkiariien me rīpkatukwatukw mhə mə tuhəni.

¹⁴ Ro iamīnhi irə iakani pen ti nīpran me nəha səməme həkəprənemə mhə mə ramasan tuhesi pen mwi nərman, mhərəhi nīpwnətīnraha me, mhətui amasan ti nərmana səməme kamharə ia nəkwai nīmwə me səvənraha. Nənə trini minuə ho iamīnha irə, nənə nərmana səməme haməmwəki kitaha ko həkīni mhə nəgkiariien ərəha riti mhəuəsi kitaha irə.

¹⁵ Mətə nīpərhiēnien nīpran me nepwin hənəpwəh raka suatuk atukwatukw nənə mamhəkurirə Setan təkwtəkwni.

¹⁶ Nīpran me i səməme kamhəni nīpərhiēnien ia Iesu tuhaməkeikei mhətui amasan ti nīpran me i ia kwənəkwas səvənraha səməme nərman me səvənraha hemhə mhəpwəh irəha. Irəha tuhəpwəh naraka penien irəha m nakalasia me mə tuhamətui amasan ti nīrəha. Nənə ro iamīnhi irə nakalasia me tuhəukurən nasituien ia nīpran me i səməme nərman me səvənraha hemhə mhəpwəh irəha əpa anan kamharə.

¹⁷ Nəmə asori me səvəi nəfwakiien səməme kamhəiri amasan nakalasia me, nakalasia me tuhaməkeikei mhasiai irəha, nənə mhəraku irəha. Tuhəkupwən mho iamīnhi irə ia elta me səməme kamhəsese mamhəvisau mamhəhatən.

¹⁸ Iakani iamīnhi irə ti nəri nə mə Nəkukuə Ikinan rani mə, “Tihəpwəh nərihi təriniēn tərhu kau nəpin rameivə testesi kwənuni wit mə tekin trier raka.” Nənə Nəkukuə Ikinan rani mwi mə, “Iərmama sə ramowok ratukwatukw mə tukəraku in.”

¹⁹ Tikəpwəh nətərigien nəgkiariien səvai iərmama kuation a sə rani mə elta riti səvai nəfwakien ramo noien ərəha, mətə mə iərmama kəru uə kahar kamharni, nənə, ikətərig ia səvənrahar nəgkiariien.

²⁰ Nənə elta me nəha səməme kamho noien ərəha, tikinise irəha ia nəmri nərmama pam mə elta me nəpwin mwi tuhəhekir noien noien ərəha.

²¹ Ia nəmri Kumwesən, Iesu Kristo, nagelo me səməme Kumwesən rimərifi raka irəha, iakani pehe tukw ik i mə tikaməkeikei mamesi pen nəgkiariien me səiou ia noien sə ratukwatu kw. Tikəpwəh noien noien əpə iti m iərmama riti, nənə, mo mwi səpə iti m iərmama riti mwi. Mətə tiko rəmnəmwhen ia nirəha pam.

²² Tikəpwəh nəmri utə akwauakwien rəgim mi ia iərmama riti məfwaki pen min mə truvehi wok səvai nəfwakien. Trini minuə in iərmama riti səvənhi fwe ikin nərəhəien, nənə, səvənhi nərəhəien trarə ia niram rəmwhen mə ik mwi ikiməuvehi nərəhəien səvənhi. Mətə ia nəpin me pam tikəmher.

²³ (Ripkamasan mhə mə tikamənimwi a nui, mətə ramasan mə tikənimwi ouihi waen kwopti pwəh rasitu ia tipwim mine nemhəien me sə ramo ik ia nəpin me.)

²⁴ Noien ərəha me səvai nərmama nəpwin həuvaier irapw raka, nəri auər a mə nəpin sə Kumwesən trərpwin noien ərəha irə ripkuvehe mhə ihi, mətə noien ərəha me səvai nərmama nəpwin tuhəpkier irapw kurira.

²⁵ Rəmwhen a mwi noien amasan me səvai nərmama nəpwin həuvaier irapw raka nənə səməme kamhərkwafə ihi təkwəkwuni, irəha mwi tuhaməkeikei mhəier irapw.

6

Slef me tuhaməkeikei mhəsi ai nəmə asori me səvənraha

¹ Pwəh slef me pam həsi ai amasan nəmə asori me səvənraha kamo nərmama nəpwin həni ərəha nəghi Kumwesən mine nəgkiariien səkitaha samahatən nərmama irə.

² Slef me səməme nəmə asori me səvənraha kamhəni nipərhiēnien ia Iesu irəha tuhəpwəh noien nəha kamhəni mə, “Eh, iəmə asori nəha in piəvtaha a riti,” nənə, irəha tuhəpkisi ai amasan mhə. Mətə irəha tuhaməkeikei mho pik mwi wok ia rərinraha pərhiēn, ti nəri nə mə səvənraha iəmə asori in iərmama riti sə rani nipərhiēnien ia Iesu, nənə irəha hokeikei in. Tikahatən narimnari me i, mini pen ti nərmama mə tuhaməkeikei mamho.

Noien səvai nokeikei pikien mane

³ Trini minuə iərmama riti ramahatən nərmama, nəgkiariien səvənhi traməkeikei mesi pen nəgkiariien atukwatu kw səvai Iesu Kristo Iərimənu səkitaha mine nəgkiariien kama hatən nərmama irə sə ro ikinan i. Mə in ramahatən nəgkiariien me nəpwin ropə ia nəgkiariien nəha,

⁴ in ramərpwi in, mipkukurən anan mhə nari. Nətərigien səvənhi ramemhə rokeikei pik nəgkiariien ti nəresien me səməme kamhəvi pehe nəmwəkien mine nəvisəien. Noien nəha ro nərmama kamhəni ərəha nəghinraha me, nənə, mamhətərig ərəha ia nirəha me,

⁵ ia nəpin me pam kamhousari. Noien nəha səvai nərmama səməme nətərigien səvənraha rərəha. Irəha kamhəruēi ia nəgkiariien pərhiēn, mamhəni mə noien nəkwai Kumwesən in suatuk riti səvai nuvehien mane mine nautə.

⁶ Nipərhiēnien, trini minuə kitaha samo nəkwai Kumwesən, noien nəha trasitu asori ia kitaha, mətə tsaməkeikei mamhəgien a, nəri auər a mə səkitaha nautə rouihi a uə rasori.

⁷ Səukurən mə nəpin sənətui pehe ia tiprənə i, nənə, mhəpkuvehi mə nari riti mhəuvehe. Nənə nəpin tsemhə irə, ko səpkuvehi mhə mwi nari riti mhəərig.

⁸ Mətə trini minuə sənətaha nəveginien mine tinari səkitaha rəmwhen a, nənə kitaha tsagien.

⁹ Nərmama səməme hokeikei pik mə nautə səvənraha trasori, nənə riməru a ti nirəha mə tuho noien ərəha me ripik. Rəmwhen ia kwənkru riti rəkure tərini irəha ia təpuapəg səvai nərəhəien, nənə, irəha hokeikei mə tuho narimnari me ripik səməme həpkamasan mhə ti nirəha mamhouraha irəha. Nənə nokeikeien səvai narimnari ərəha me nəha trouraha nimiruien səvənraha.

¹⁰ Iakani iamənhə irə ti nəri nə mə noien səvai nokeikei pikien mane in nukune noien ərəha me səpəmsəpə. Noien nəha ruvəiri raka raka nərmama nəpwin ia nahatətəien səkitaha, mo irəha ho noien me ripik təkwəkwuni rərinraha raməmisə tukwe rəmwhen mə həpi atukw a irəha ia nau.

Pol raməvəhaq m Timoti

¹¹ Mətə ik iərmama səvəi Kumwesən tikaraka məpwəh nevəniēn ipaka ti noien ərəha me nəha. Tikamarə mamō natukwatukwien, mamō nəkwai Kumwesən, mamahatəta ia Kristo, mamō nokeikeiēn, mamərər əknekin, mamō ik iəmə noien səim ramasan məpou.

¹² Naruagəniēn amasan səvəi nahatətəiēn, tikaruagən irə, muvehi əknekin nimiruiēn rerin sə Kumwesən rinəkwein ik tukwe fwe kupwən nəpin ikiməni irapw amasan nahatətəiēn səim ia nəmri nərmama həpik.

¹³ Kumwesən in nukune nimiruiēn. Iesu Kristo in iərmama sə riməni irapw amasan nəgkiariēn pərhiēn ia nəmri Ponjes Pəelat. Ia nənimenrau iakani pehe tukw ik i mə

¹⁴ tikaməkeikei mo nəgkiariēn i kuvei pehe mik. Tiko ia suatuk sə rəmher. Pwəh nərmama həpwəh nətoniēn nərahaiēn riti ia niram. Tiko iamīnhi irə mamevən meste Iərimənu səkītaha Iesu Kristo truvehe mwi.

¹⁵ Nuveheien səvənhī Kumwesən tro rier pehe ia nəpin atukwatukw səvənhī. In Kumwesən sə kaməgnəgini in. In əpa ramərimənu ia narimnari me pam. In Kig sə rasori ia kig me. Nənə in Iərimənu sə rasori ia nərimənu me.

¹⁶ In əpa ripkemhə mhə mamarə rerin ia kwopun riti rukuraan ikin, nənə, iərmama riti ko ripkevən mhə ipaka. Iərmama riti ripkətoni raka mhə in, nənə, tipkətoni mhə mwi. Pwəh nisialiēn mīne nərimənuēn sə tripkivən mhə krauevən tukwe in. Ouəh, pwəh ro iamīnhi.

¹⁷ Tikəgkiari m nərmama me nautə səvənraha rasori ia nitətə səvəi ipwet mīne, mīni pen ti nīrəha i mə tuhəpwəh nuvehi utə pikien irəha, mhəpwəh nəmri pen əknekinien nətərigiēn səvənraha ia nautə, nautə səvəi təkwtəkwiuni a mətə trakwakwi riwən. Irəha tuhaməkeikei mhəmri pen əknekin nətərigiēn səvənraha ia Kumwesən sə rauvei pehe narimnari me ripik m kītaha mə reritaha tragiēn.

¹⁸ Tikini pen ti nīrəha i mə tuhaməkeikei mho noien amasan. Pwəh noien amasan me nəha səvənraha hasori mhəmwhen ia nautə səvənraha. Irəha tuhaməkeikei mhasitu mhəriari m nərmama.

¹⁹ Noien nəha rəmwhen mə hənəite nautə me ripik sə trasitu ia nīrəha kurirə. Nənə irəha həukurən nuvehien nimiruiēn i nimiruiēn pərhiēn.

²⁰ Timoti, Kumwesən rinəmri pehe raka nəgkiariēn amasan səvənhī ia rəgim. Tikaməkeikei mətui amasan tukwe, məpwəh nətərigiēn ia nəgkiariēn auər a me səvəi tiprənə i uə nəgkiariēn me kani mə nəgkiariēn sə kauvehi nukurəniēn irə, mətə rekəm neikuəiēn.

²¹ Nərmama nəpwīn kamhəkurirə ia nukurəniēn nəha, nənə, mhənəpwəh nahatətəiēn səvənraha.

Pwəh namasaniēn tramarə tukumiaha.

Seken Timoti Nægkiariien sə rani mə nafe i nəkukuə

Nəpin Pol ruvərai raka Fas Timoti mine Taetas kətoni mə kəkwtəmhiri mwi in kuvei puvnimwə ia kalapus. Nənə in rirai Seken Timoti ia kalapus fwe Rom. Pol rukurən mə nəpin səvənhi ruvəkəkwa mə tremhə ro pen rirai nəkukuə i revən ti Timoti. Pol rəpwəh nokeikeiien mə trətoni a Timoti, mətə rokeikei mə trətoni nənə muvehi utə nətərigien səvənhi ti nəri nə mə in rokeikei mə nəpin tremhə Timoti truvehi təmwhəkjin ia wok səvənhi. Pol ramahatən Timoti ia niriien nakalasia me maməvəhag min mə trərer isipwin ti nahatən eikuə me. Pol raməvəhag m Timoti mə Timoti traməkeikei məkwtəmhiri əknekin nəgkiariien sə ro nīpərhienien i kamahatən nakalasia me səvai Kristo irə.

¹ Iou Pol. Iou aposol riti səvai Iesu Kristo ti nəri nə mə Kumwesən riməni nəkwan mə tako. In rərhi pen iou mə takəvisau irapw nīmīruien sə in riməni mə truvei pehe m kitaha ruku pen ti Iesu Kristo.

² Nəkukuə i rauvehe tukw ik, Timoti, nərik keikei.

Pwəh Kumwesən Tata səkitaha mine Iesu Kristo lərimənu səkitaha trouariari pehe namasanien mine nāpiien mine nəmərinuien mik.

Pol raməvəhag m Timoti

³ Ia nəpin mine ia ran, nəpin iakaməfwaki, rerik ramrhi rerin ik, nənə iakani vivi Kumwesən tukw ik. Iakamo tukwini nari min, mamə a noien me səməmə iakukurən mə hatukwatukw ia nənimen rəmwhen ia kaha kupwən me səiou hanamo.

⁴ Nəpin rerik ramrhi nise nənimem sə rinaiu, iakokeikei pik mə takətoni ik, nənə rerik ragien.

⁵ Rerik ramrhi nahatətəien pərhien səim, in nəha nahatətəien sə kaha pran səim Loes mine mama səim Iunis kroukupwən rouahatətə irə, nənə təkwtəkwwuni iakukurən amasan mə ik mwi ikamahatətə irə.

⁶ Ro iamnhi irə iakuə tako pwəh rerim ramrhi nəri fwe ia rerim ramo ikamskai ti noien wok səvai Kumwesən. Kumwesən rəriari nəri nəha mik fwe kupwən nəpin iakəmri utə rəgik mi ia niram. Tikaməkeikei meireiri nəri nəha pwəh ruək.

⁷ Iakani iamnhi irə ti nəri nə mə Kumwesən rīpkuvei pehe mhə m kitaha nənīmwin riti sə ramo kitaha samhekir, mətə in ruvei pehe m kitaha nənīmwin riti sə ramo kitaha saməskai, mamhokeikei kitaha me, mamhəkoui atukw kitaha mə tsəpko mhə noien ərəha.

⁸ Ro iamnhi irə tikəpwəh naurisien ti nini irapwien lərimənu səkitaha, məpwəh naurisien mwi tukw iou, iərmama riti səvənhi sə iakamarə ia kalapus tukwe. Mətə pwəh krau pəri krouregi nāmisiəien ti nəgkiariien amasan səvənhi. Kumwesən truvei pehe niskaiien mik mə tiko iamnhi.

⁹ In rīməvəhimīru kitaha, nənə, məkwein kitaha ia nəkweiniən sə ro ikinan i. In rīpko mhə iamnhi irə ia kitaha ti noien me səkitaha, mətə in ro iamnhi irə ti nəri nə mə resi pen a nətərigien atukw səvənhi sə in ruvəkurən raka fwe tui nəpin tīprənə ramiwən ihi. Ia nəpin nəha in ruvəni raka mə truvei pehe namasanien səvənhi m kitaha truku pen ti Iesu Kristo.

¹⁰ Nənə təkwtəkwwuni sətōni namasanien nəha ro m kitaha, ti nəri nə mə ləmə sə rauvehimīru kitaha rīməier pehe. ləmə nəha in nə Iesu Kristo sə rino sampam ia noien iərmama remhə, nənə ia nəgkiariien amasan səvənhi ramo nərmama me hətoni mə tuhəfo mhəuvehi nīmīruien rerin.

¹¹ Kumwesən rīnərpwi rəgin ia nīrak, mīni mə iou aposol riti sə takaməkeikei məvisau nəgkiariien amasan nəha, mahatən nərmama me irə.

¹² Nənə ti nəri nə mə iakamo iamnhi irə, iakamregi rərəha i ia kalapus. Mətə iapkauris mhə, ti nəri nə mə iakukurən iəmə sə iakani nīpərhienien irə. In rəmri pehe nəgkiariien amasan səvənhi ia rəgik, nənə iakukurən amasan mə trətui amasan tukwe mamevən meste nəpin səvənhi.

¹³ Timoti, tikaməkeikei məkwtəmhiri əknekin nəgkiariien me i səməmə ikuvəregi raka iakini pehe tukw ik i. Nægkiariien me nəha hatukwatukw, mamhahatən suatuk sə tikəsi pen. Tikaməmwur pen ia noien mi nəha nahatətəien mine nokeikeiien sə krauku pen ti Iesu Kristo.

¹⁴ Ia niskaiien səvai Nənīmwin Ikinan sə ramarə ia reritaha tikaməkeikei mətui amasan ti nəri amasan sə kəmri pehe ia rəgin.

1:1: Efes 1:1 1:2: 1Tim 1:2 1:3: Fil 3:5, Wok Me 23:1 1:5: Wok Me 16:1 1:6: 1Tim 4:14 1:7: Rom 8:15
1:8: Rom 1:16 1:9: Efes 2:8-9, Taet 3:5 1:10: 1Kor 15:55-57, Hip 2:14 1:11: 1Tim 2:7 1:13: 1Tim 1:10,
1Tim 4:6, 6:3, Taet 1:9, 2:1 1:14: 1Tim 6:20

¹⁵ Ikuvækuræn raka mæ nærmama pam fwe profens Esia hænæpwæh iou mhæuvavæn. Iæmæ mi naha Fukelas mine Hemokenes iræha minraha.

¹⁶ Mætæ iakamæfwaki mæ Iærimænu sækitaha trapi nærmama me ia nækwai nimwæ sævai Onesiforas, ti næri næ mæ næpin ripik in ramomasan iou, nænæ mipkauris mhæ iou mine jen me kinærihi iou iræ.

¹⁷ Mætæ næpin rapirapw ia Rom, ramætui æmisæ iou mamevæn meste mætæ iou.

¹⁸ Iakæfwaki mæ Kumwesæn træsæni in rætoni Iærimænu sækitaha trapi in ia næpin sævænhî. Nænæ ikukuræn amasan mæ rasitu pik ia nirak fwe ia Efesas.

2

¹ Ro iamînhi iræ, nærik, ik tikamækeikei muvehi namasanien i raku pen ti Iesu Kristo pwæh ro ikiskai.

² Nænæ nægkiariien sæ ikuværegi raka iakinahatæn kimiaha iræ ia næmri nærmama me hêpik, tikamækeikei mæmri pen ia ægi næmæ me nepwin ikukuræn nætigiteien ia niræha mæ tuhahatæn nepwin mwi.

³ Tikæmisæ krau mik ræmwhen ik iaruaagæn amasan riti sævai Iesu Kristo.

⁴ Ikukuræn noien sævai iaruaagæn. Næpin ramaruagæn, ko ræpwæh nuvehien mwi wok me nepwin, ti næri næ mæ ramæmwur mæ iæmæ asori sævænhî rærin tragien.

⁵ Iærmama sævai naiuien tramækeikei mesi pen natuakæmien me sævai naiuien. Mæ ræpwæh ko kipkæfæfau pen mhæ kæfæfau sævai nisaiien iræ.

⁶ Nænæ iærmama sæ ramæmhu pik ratukwatukw mæ in trukupwæn mesi kwænkwai næri sæ rutæ ia næmhien sævænhî.

⁷ Rærim tramrhi næfe iakamæni pehe tukw ik i. Iærimænu sækitaha truvei pehe nukuræniën mik, nænæ tikukuræn narimnari me pam.

⁸ Rærim tramrhi Iesu Kristo. In iæmæ sæ rinætui mwi ia nemhæien sævænhî. In kwænkwws sævai Kig Tevit. In i nægkiariien amasan sæ iakamævisau irapw.

⁹ Iou iakamæregi næmisæien ti nægkiariien amasan i. Kinærihi iou ia jen ræmwhen ia iou iæmæ iakamæruui loa, mætæ nægkiariien sævai Kumwesæn ko kipkærihi mhæ ia jen.

¹⁰ Ro iamînhi iræ, næri auær a mæ kamo næmisæien me ia nirak, mætæ takamækeikei mæmærer æknekin ia næpin me ti næri næ mæ rærik ramrhi nærmama me naha sæmæme Kumwesæn ruværfi raka iræha. Ikokeikei mæ iræha mwi tuhæuvehi nimiruien vi sæ raku pen ti Iesu Kristo, nænæ mharæ rærin iræha min ia nukuraanien asori sævænhî.

¹¹ In i nægkiariien pærhien:

Trini minuæ sæmamhæ kitaha Iesu,

nænæ tsamækeikei mwi mhæmiru pæri kitaha min.

¹² Trini minuæ sæmærer æknekin ia nahatætæien sækitaha,

nænæ tsamækeikei mwi mhærimænu pæri kitaha min.

Trini minuæ sæni mæ særeirei in,

nænæ in mwi tramækeikei mini mæ in rireirei kitaha.

¹³ Trini minuæ kitaha sæmwei ia nahatætæien sækitaha,

in tramækwætæmhiri ihi kitaha,

ti næri næ mæ in ko ripkætæfi mhæ nægkiariien me sævænhî.

Iærmama sæ ramo tukwini amasan næri m Kumwesæn

¹⁴ Tiko nærmama me sæim pwæh rærinraha ramrhi narimnari me i ikani. Tikini pen ti niræha i ia næmri Kumwesæn mæ tuhæpwæh nousariien ti nægkiariien me. Noien naha ko ripko mhæ næri amasan riti, mætæ ramouraha a nærmama sæmæme kamhætærig.

¹⁵ Tikæmwur mæ ik iærmama riti sævai wok sæ næpin Kumwesæn ramætæ wok sæim ko rini mæ “Wok sæim ramasan.” Nænæ tikæpwæh niregiën ikauris ti wok sæim, ti næri næ mæ ikamahatæn atukwatukw nægkiariien sæ ro nipærhienien.

¹⁶ Mætæ nægkiariien auær a me sævai tiprænæ i, ik tikæpwæh ninien. Nægkiariien me naha tuhæri pen nærmama hæuvæn isipwin ti Kumwesæn.

¹⁷ Nægkiariien sævai nærmama sæmæme kamhægkiari iamînhi truviris ræmwhen ia nimwapw ruvehe masori. Nægkiariien sævai iæmæ mi naha Hameneus mine Faelitas ro iamînhi.

¹⁸ Irau krinouæpwæh raka nægkiariien pærhien rauni mæ næpin sæ Kumwesæn tro nærmama me pam hætui mwi ia nemhæien ruvæuvehe raka. Ia nægkiariien naha sævænraa kraouraha nahatætæien sævai nærmama me nepwin.

¹⁹ Mətə nəri əknekin Kumwesən rinəmri kauvrhəkin nimwə ia təkuren rəpwəh nikiuien. Nənə kimərai pen nəgkiariien me i ia nikaren: Riti mə, “Iərimənu ruvəukurən raka mə nərmama əfo me nəha səvənhi.” Nənə riti mwi mə, “Pwəh nərmama pam səməme kamhəni nīpərhiēnien ia nəghi Iərimənu həpwəh noien ərəha.”

²⁰ Ia nəkwai nimwə asori riti nəri kaməni pen nari me irə səpəmsəpə. Ripko mhə səməme nəha əpa kino ia aean mi nəha kol mine silva, mətə nepwīn mwi nəha ikīn kinərai ia nīpəri nei, nepwīn mwi kino ia nise tīprənə rərpwu muvehe mīskai. Nepwīn kaməni nari irə ia nəpīn ikinan me. Nepwīn kaməni nari irə ia nəpīn auər a me.

²¹ Ro iamīnhi irə trīni mīnuə Iərmama riti rəpwəh noien ərəha me, məpərhi in, in truvehe məmwhen ia nəri kaməni pen nari irə sə kinəmri əpə mə səvəi nəpīn ikinan me. Kinəpnəpənə raka irə mə iamə asori səvəi nimwə nə rukurən nuvehīien mo noien amasan me pam irə.

²² Mətə noien ərəha me ntəmaruə me hokeikei pik, ik tikaraka məpwəh nevənien ipaka ti nīrəha. Ia nəpīn me pam tikaməkeikei mamə noien atukwatukw, mamahatətə ia Kumwesən, maməkeikei nərmama, mamarə ia nəmərīnuien. Tikamarə mamə noien me nəha kimiaha nərmama me nəha səməme kamhəkweīn Iərimənu ia rərīnrəha sə ratukwatukw məmher.

²³ Tikərər isipwīn ti nəresien me nəha nərmama hərəirei nari kamhəni. Ikukurən mə nəresien me nəha kamhəvi pehe nəvisəien me.

²⁴ Mətə noien səvəi Iərmama sə ramə tukwīni nari m Iərimənu traməkeikei mōpə. Ripko mhə in Iərmama səvəi nəvisəien, mətə in Iərmama sə ramasan ti nərmama pam. In Iərmama sə rukurən nahatanien nərmama, nənə niemaha ripkəpi akwauakw mhə in.

²⁵ In Iərmama sə raməgkiari məru ti nəmri atukwatukwien nərmama səməme haməmwəki in, pwəh Kumwesən rəsəni irəha hərərig ia noien ərəha, mhəuvehe mhəukurən nəgkiariien pərhiēn.

²⁶ Ia noien nəha irəha ko həier irapw ia kwənkrū səvəi Setan in rīməuvehi irəha irə mamə irəha hamə nəkwān.

3

Tramevən ipaka ti nəpīn sampam

¹ Mətə tikaməkeikei mukurən nəri. Tramevən ipaka ti nəpīn sampam narəien ia tīprənə i truvehe məknekin.

² Nərmama tuhəkeikei atukw a irəha me, nənə mhəkeikei pik mane. Irəha tuhəfiətə atukw irəha me, nənə mhərpwi pik irəha me. Irəha tuhəni nəgkiariien ərəha mhəuəsi nərmama me i. Irəha tuhərui nəkwai tata mine mama səvənraha. Nəpīn tukuvei pen nari amasan riti mīnrəha, irəha tuhəpkini mhə tanak tukwe. Irəha tuhəpkə mhə nəkur ikinan me ia nīrəha.

³ Irəha tuhəpkapi mhə ti nərmama, mətə tuhərpwīn a tai nərəhaien səvənraha. Irəha tuhəni nīkare nərmama. Irəha tuhəreirei nari, mamho pen a nari ia nəpīn me, mhəpkəkeikei mhə noien amasan.

⁴ Irəha tuhəuvsini təkutanraha m piəvnrəha me, mho akwauakw noien ərəha, mhəpkətərig mhə ti noien səvənraha mine nəfe kamho. Irəha rərīnrəha trukurə ia nəgnəginīien atukw irəha me, mhəkeikei pik narimnari me nīpwrānrəha ramregi ramasan irə, nənə, mhəpkəkeikei mhə Kumwesən.

⁵ Ia nəmri nərmama tukətōni irəha həmwhen ia nəkur əfwaki me, mətə nəgse Nənimwīn səvəi nəfwakīien riwən ia nīrəha. Nənə ik tikaməkeikei mərər isipwīn ti nərmama səməme hamə iamīnhi irə.

⁶ Irəha me nepwīn kamhəuvsnimwə ia nəkwai nimwə me mamhəikuə ia nīpran me. Nīpran me nəha nəgsənraha riwən, həuvəpəmpəm ia noien ərəha me, nənə narimnari ərəha me səpəmsəpə hokeikei pik ramiri irəha.

⁷ Kamahatən irəha ia nukurənien ia nəpīn me, mətə ko irəha həpkukurən amasan mhə nəgkiariien pərhiēn ia nəpīn riti.

⁸ Ikukurən klepa mi nəha Janes mine Jampres sə krauni ərəha Moses fwe kupwən. Nərmama me i iakani, irəha həmwhen ia nīrau, mamhəni ərəha nəgkiariien pərhiēn. Irəha nərmama me nətərigien səvənraha rikou, həpkahatətə pərhiēn mhə ia Kumwesən.

⁹ Mətə irəha tuhəpkarə əpwəmwīs mhə. Nərmama me pam tuhətə sas noien ikou me səvənraha rəmwhen ia nərmama me hənətə sas noien ikou səvəi Janes mine Jampres fwe kupwən.

2:19: Nam 16:5,26, Jon 10:14, 1Kor 8:3, Aes 52:11 **2:20:** 1Kor 3:12 **2:21:** 2Tim 3:17 **2:22:** 1Tim 6:11 **2:23:** 1Tim 4:7 **2:24:** 1Tim 3:3, Taet 1:7 **2:25:** 1Tim 2:4 **3:1:** 1Tim 4:1 **3:2:** Rom 1:29-31 **3:5:** Mat 7:15,21, Rom 2:19-20, Taet 1:16 **3:6:** Taet 1:11 **3:8:** 2Tim 2:25, Eks 7:11,22, 1Tim 6:5

Nəvəhagien sampam

¹⁰ Mətə ik, Timoti, nəpin ikinakurirə ia nirak fwe kupwən, ikuvəregi raka nahatəniən səiou, minətə raka noien səiou sə iakamarə mamō. Ikinətə raka nəfə iakaməmwur tukwe ia nimiruien səiou. Ikinətə raka nahatətəniən səiou, mine nətərigien səiou sə iakaməfo mo raməpwəmwis. Ikinətə raka nokeikeiien səiou, mukurən mwi nərerien səiou sə iakamərer əknekən irə ia nəpin me.

¹¹ Ikinətə raka nometəniən me mine nəmisəniən me kino ia nirak fwe ia taon me nəha Antiok mine Ikoniam mine Listra. Kinamometə iou iaminihə irə, mətə Iərimənu səkitaha ruvehi raka iou ti nəmisəniən me pam nəha.

¹² Nipərhienien, nərmama me pam səməme hokeikei mə tuhəuvehe mhō kuatia irəha Iesu Kristo, nənə mamharə ia narəien sə Kumwesən rokeikei, tukaməkeikei kometə irəha.

¹³ Mətə nərmama ərəha me mine nərmama eikuə me narəien səvənraha sə rinəraha raka tripkuvehe mərəha mwi. Irəha tuhaməikuə ia nərmama me, nənə mamheikuə atukw a mwi ia nirəha.

¹⁴ Mətə ik tikaməkeikei məkwətəmhiri əknekən nəgkiariien sə kinahatən raka ik irə. Ikuvəni raka nipərhienien ia nəgkiariien nəha, mamahatətə əknekən irə, mukurən amasan nərmama səməme hənahatən ik irə.

¹⁵ Fwe ia nouihien səim ikuvəkurən raka nəgkiariien me səvəi Nəkukuə Ikinan. Nəgkiariien me nəha kamhəuvei pehe nukurəniən mik. Nukurəniən nəha ramiri pen ik ikevən mahatətə ia Iesu Kristo mə Kumwesən truvehimiru ik.

¹⁶ Nəgkiariien me pam ia Nəkukuə Ikinan haməuku pen ti Nənimwin səvəi Kumwesən.^a Nəgkiariien me nəha hamasitu ia kitaha. Kitaha səukurən ninien nəgkiariien me nəha mhahatən nərmama, mhəni pui noien ərəha me səvənraha, mhəkoui atukwatukw irəha, mhəvəhag minraha ia noien atukwatukw.

¹⁷ Nəpin samo iaminihə irə tro iərmama səvəi Kumwesən ruvehe məmwhen ti noien wok amasan me pam.

4

Timoti traməkeikei məvisau irapw nəgkiariien amasan

¹ Timoti, təkwətəkwuni iakaməgkiari pehe mik rəmwhen krau krouərer ia nəmri Kumwesən mine Iesu Kristo. Ikukurən Iesu Kristo in iərmama sə trəkiri nərmama me pam ti noien me səvənraha, nərmama səməme kamhamiru mine səməme hauvamhə raka. In trier pehe mwi mərimənu ia nitətə səvənhi. Ti nəri nə mə tro iaminihə irə, ro pen iakani pehe tukw ik i mə

² tikaməkeikei məvisau irapw nəgkiariien səvənhi, məmərer mwatuk tukwe ia nəpin me pam, nəpin nərmama hokeikei mə tuhəregi mine nəpin nərmama həpwəh nokeikeiien mə tuhəregi. Tikini pui noien ərəha me səvənraha, minise pen əknekən ti nirəha mə tuhəpwəh, muvei pen nəgkiariien sə trasitu ia nirəha, mo iaminihə irə səim nətərigien rəpwəmwis, nənə, mahatən amasan irəha.

³ Tikaməkeikei mamō iaminihə irə ti nəri nə mə nəpin riti tripkuvehe nərmama me tuhəpkətərig mhə nəgkiariien sə ro nipərhienien, mətə irəha tuhesi pen nətərigien atukw səvənraha, nənə mhətui nahatən me səməme tuhəni nəgkiariien sə nəkwəreginraha rəfiəfiə ti niregiiən.

⁴ Irəha tuhəpwəh nəgkiariien sə ro nipərhienien, nənə mhəuvən mhəkurirə kwənagei eikuə me.

⁵ Mətə ik, tikaməkeikei mo nətərigien səim pwəh raməmak amasan ia nəpin me. Tikərer əknekən ia nəmisəniən me sə kamo ia niram, nənə mo wok i səvəi nəvisaiuen nəgkiariien amasan, nənə mo pam wok səim sə Kumwesən ruvei pehe mik mə tiko.

⁶ Iakani iaminihə irə ti nəri nə mə tripkō mhə tui nitək raiu rəmwhen ia waen i kətəgi pen ia təkure nifətə kuvei pen m Kumwesən. Səiou nəpin takier irə ruvəuvehe ipaka.

⁷ Ia nimiruien səiou rəmwhen mə iakamaruagən ia naruagəniən amasan riti. Rəmwhen mə iakaməiu ia naiuien əknekən riti. Nənə təkwətəkwuni iakino sampam irə, nənə iakamahatətə ihi.

⁸ Təkwətəkwuni kinəpnəpənə kəfəfau riti fwe səiou kaməfəfau pen ia nəmə atukwatukw me. Iərimənu səkitaha raməkiri atukwatukw nari in truvei pehe kəfəfau nəha miou ia nəpin

3:11: Wok Me 13:50, Wok Me 14:5,19, Sam 34:19 **3:12:** Mat 16:24, Jon 15:20, Wok Me 14:22 **3:14:** 2Tim 2:2
3:15: Jon 5:39, 2Pit 1:20-21 **3:16:** Rom 15:4, 2Tim 2:21 **a 3:16:** Suatuk riti mwi ti ninien nəgkiariien i ia vas 16 ro iaminihə irə: Nəgkiariien me pam ia Nəkukuə Ikinan Kumwesən rineiahag pehe irə. **4:1:** Wok Me 10:42, Rom 14:9-10
4:2: Wok Me 20:20,31 **4:3:** 1Tim 4:1, 2Tim 1:13 **4:4:** 1Tim 4:7 **4:6:** Fil 2:17 **4:7:** 1Tim 6:12 **4:8:** 1Kor 9:24-25, Rev 2:10

səvənhi. Tripkuvei pehe əpa mhə miou, mətə truvei pen mwi m nərmama me pam səməme hokeikei in nənə mamheitenhi in mə ruvehe mwi.

Pol rokeikei mə Timoti trevən mətoni in

⁹ Tikaməmwur muvehe mətə akwauakw iou,

¹⁰ ti nəri nə mə Temas rokeikei pik anan narəien ipwet mine səvəi tıprənə i, nənə minəpwəh iou, muvavən fwe Tesalonaeka. Kresens ruvavən fwe Kalesia, nənə Taetas ruvavən fwe Talmesia.

¹¹ Təkwətəkwuni Luk əpa ramarə kimrau min. Nəpin tikauvehe irə tikiri Mak kimirau min, ti nəri nə mə in rukurən nasituien mo tukwini nari miou.

¹² Iakinərhi pen Tikikas ruvavən fwe Efesas.

¹³ Nənə nəpin tikauvehe irə, tikuvehi karkahu səiou səvəi nəkwieijen iakinəpwəh raməmak ia nimwə səvəi Karpas fwe Troas. Tikuvehi mwi nəkukuə me. Iakokeikei pik mə tikuvehi səməme nəha kimarai pen ia teki nəni.

¹⁴ Fwe kupwən, Aleksanta, iəmə sə ramo nari ia aean, ro pik nəmisəien miou. Iərimənu trərpwin noien ərəha me nəha rino miou.

¹⁵ Nənə ik mwi tikaməkeikei məsiari in, ti nəri nə mə fwe kupwən in raməmwur mə trinise nəgkiariien səkitaha.

¹⁶ Nəpin iakinərəer vi ia nəmri iəmə asori ia kwopun i mə takini irapw nəgkiariien səiou ia nikaren səvəi nəgkiariien me nəha kamini ərəha iou irə, iərmama riti riwən ruvehe mərəer ia nikarek mə trasitu. Mətə irəha pam hap raka ia nirak. (Iakəfwaki mə Kumwesən trəpwəh nərpwinien noien nəha minraha.)

¹⁷ Mətə ia nəpin nəha Iərimənu səkitaha ramərəer ipaka tukw iou, mauvei pehe niskaiien miou, mə iou iakukurən nəvisau irapwien nəgkiariien me pam səvənhi, nənə nərmama me pam səməme həreirei Kumwesən həukurən niregiien. Nənə in ruvehi raka iou ia nərhahien nəha rəmwhen mə ruvehi raka iou ia nəkwai laeon.

¹⁸ Iərimənu səkitaha ruvehi raka iou ia noien ərəha me pam nərmama hənuə tuho ia nirak. In trətə amasan iou meste in ruvehi iou mevən fwe ia nitətə sə in ramərimənu irə fwe ia neiai. Pwəh nəgnəginien revən tukwe in ia nuk nuk me. Ouəh, pwəh ro iamini.

Nəgkiariien sampam

¹⁹ Tikini pen ti Prisila mine Akwila mine nərmama me pam ia nəkwai nimwə səvəi Onesiforas mə iakini ramanan ti nirəha i.

²⁰ Erastas ripkukurirə mhə iou. In ramarə a fwe Korin. Nənə iakinəpwəh Trofimas fwe Maelitas, ti nəri nə mə in raməmhə.

²¹ Tikaməmwur muvehe akwauakw tukw iou kurirə nəpin səvəi nəkwieijen ruvehe.

Iupulas, Putens, Linus, Klautia mine piəvtaha me pam ia kwopun i həni ramanan tukw ik.

²² Pwəh Iərimənu səkitaha tramarə ia rerim, məriari pehe namananien m kimiaha pam.

Taetas Nægkiariien sə rani mə nəfe i nəkukuə

Taetas in riti nəha Pol. Iasitu riti səvəi Pol. Nəpin nəpwin in ramavən irau Pol. Nakalasia me fwe tənə əmweris riti kani mə Krit, Taetas in iamə asori riti səvənraha. Nəkukuə i rəmwhen ia nəkukuə mi səvəi Timoti. Nakalasia me fwe Krit həpkukurən amasan mhə noien səvəi nəfwakiien ti nəri nə mə irəha həpkuvehe vi a mhahatətə ia Kristo. Ro pen iərmama traməkeikei mevən masitu ia nirəha. Pol rini pen ti Taetas mine nakalasia me fwe ikin mə tuhəfarə irə. Pol rini pen ti Taetas mə trahatən irəha ia nipərhiien. In rahatən mwi Taetas ia niriien nakalasia me.

Pol ramrai nəkukuə i m Taetas

¹ Iou Pol, iou iərmama riti sə iakamo tukwini nari m Kumwesən, nənə iou aposol riti səvəi Iesu Kristo. In rərhi pen iou mə takasitu ia nərmmama me səməme Kumwesən ruvərfi raka irəha. In rokeikei mə takasitu ia nirəha ia nahatətəien səvənraha, nənə masitu mwi ia nirəha mə tuhəukurən nəgkiariien pərhiien sə ramahatən noien me Kumwesən rokeikei.

² In rərhi pen iou mə takasitu ia nirəha pwhə həmri pen əknekin nətərigien səvənraha ia nimiruien rerin. Fwe tui, nəpin tiprənə ramiwən ihi, Kumwesən sə ripkeikuə mhə ruvəni raka mə truvei pen nimiruien rerin nəha mınraha,

³ nənə ia nəpin atukwatukw səvənhi in ro pui nimiruien nəha ia nəgkiariien səvənhi. Kumwesən sə rauvehimiru kitaha rəmri pehe nəgkiariien nəha ia rəgik mini nəkwən mə takəvisau irapw irə.

⁴ Nəkukuə i rauvehe tukw ik Taetas. Ia nahatətəien səkrau ikəmwhen ia nərik pərhiien. Pwhə Kumwesən Tata səkitaha mine Iesu Kristo sə rauvehimiru kitaha trouəriari pehe namasanien mine nəmərnuien mik.

Wok sə Taetas ramo ia tənə Krit

⁵ Iakinəpwhə ik ia tənə Krit mə tikəmri atukwatukw narimnari me səməme krau kripko mhə sampam irə. Rəmwhen iakiməni pehe tukw ik i, tikaməkeikei mevən ia rukwənu me pam muvehi utə elta me səvəi nəfwakiien.

⁶ Ikukurən nuvehi utəien iərmama riti trini minuə noien səvənhi ratukwatukw pam, səvənhi pran kuatia, nipwnətin me kəmhəni nipərhiien ia Iesu, kipkini mhə irəha mə kənkəpwhənraha riskai, uə həpwhə nisaiien tata mine mama səvənraha.

⁷ Iəmə asori sə ramətui ti nakalasia me ramo tukwini nari m Kumwesən, ro iamınhi irə noien səvənhi traməkeikei matukwatukw pam. Rərəha mə kənkəpwhə riskai, uə niemaha raməpi akwauakw in, uə ramənimwi pik, uə ramousi iərmama, uə ramo noien ikou mauvehi mane irə.

⁸ Mətə iərmama sə rauvehi wok i traməkeikei mo iamınhi irə: In raməsəvər ia rukwənu səvənhi ti nərmmama pwispwis me. In rokeikei noien amasan, nənə mukurən nari. In ramo noien atukwatukw mine noien sə rəmher mo ikinan i. In ramatukəm amasan.

⁹ In traməkeikei məkwətəmhiri əknekin nəgkiariien pərhiien sə kinahatən in irə. Ia noien nəha in rukurən nasituien ia nərmmama, mahatən irəha ia nəgkiariien atukwatukw, mukurən mwi nəmri atukwatukwien nərmmama səməme kəmhəni nəgkiariien sə ropə ia nəgkiariien nəha.

¹⁰ Iakani iamınhi irə ti nəri nə mə nərmmama həpik kənkəpwhənraha riskai. Irəha kəmhəni nəgkiariien me nəpwin nipwran riwən, mamheikuə ia nərmmama. Pərhiien nəkur Isrel me nəpwin nəha irəha kəmhə iamınhi irə mhəpi raka nərmmama me nəpwin. Irəha kəmhəni mə tukaməkeikei kuvehi ninhum m nərmmama ti nahatən penien mə irəha nərmmama me səvəi Kumwesən.

¹¹ Tikərəpinhə rə ia nəgkiariien səvənraha, ti nəri nə mə irəha kəmhəraha nərmmama pam ia nəkwai nımwə nəpwin, mamhahatən nərmmama ia nəgkiariien sə ripkatukwatukw mhə mə tukahatən. Irəha kəmhə mə tuhəuvehi mane irə, mhəpwhə naurisien i.

¹² Iəmə Krit riti kupwən in profet riti səvənraha, in mwi rıməni iamınhi mə, “Nəkur Krit irəha nərmmama səvəi neikuəien ia nəpin me pam. Irəha hənwhen ia nəri əprmin me. Irəha rarpaha me. Nəpin me irəha hokeikei mə tuhamani a nari.”

¹³ Nəgkiariien səvəi profet nəha ro a nipərhiien. Ro iamınhi irə tikəgkiari skai mınraha pwhə irəha həuvehe mhahatətə ia nəgkiariien sə ratukwatukw,

¹⁴ mhəpwhə nesi penien kwənəgei me səvəi nəkur Isrel mine natuakəmien me səvəi

nərmama me səməme hənəpəwəh nəgkiariien pərhien.

¹⁵ Nərmama səməme həmher ia nəmri Kumwesən nari riti riwən sə tro irəha həuवेहे mhəmkemik. Mətə nərmama səməme həmkemik ia nəmri Kumwesən ti nəri nə mə həpəwəh niniien nīpərhienien ia Iesu, nənə noien riti riwən sə tro irəha həmher. Ro iamīnhi irə nətərigien səvənraha ramevən əpa ti nərəhaien, həreirei nəkirien noien me.

¹⁶ Irəha həni mə həukurən Kumwesən, mətə noien səvənraha ramahatən pen mə rekəm irəha həreirei in. Nərmama me nəha hərəha anan, mamhəruī nəkwaī Kumwesən. Irəha ko həpko mhə nari amasan riti.

2

Taetas traməkeikei mahatən nəgkiariien sə ratukwatukw

¹ Mətə ik Taetas nəgkiariien səim traməkeikei mesi pen nəgkiariien kamahatən nərmama irə sə ratukwatukw.

² Tikahatən nərgharə me mə rərəha irəha nərmama səvəi nənimwiien. Irəha tuhaməkeikei mhəukurən nari, pəwəh nərmama həsiai irəha. Irəha tuhaməkeikei mamhahatətə pərhien, mamhokeikei nərmama, mamhərer əknekin ia nəpin me.

³ Ia noien kuatia a, tikahatən nīprənemə me mə irəha tuhaməkeikei mho noien sə ro ikinan i rəmwhen sə Kumwesən rokeikei. Rərəha mə irəha kamhəni nīkare nərmama, utə kamhənīmwi pik nənimwien skai rəmwhen ia waen. Irəha tuhaməkeikei mahatən nəgkiariien sə ramasan,

⁴ mamhəvəhag m nīpran me səməme harə vi a irəha nərman mə irəha tuhaməkeikei mhokeikei səvənraha me nərman me mine nīpwnətīnraha me.

⁵ Irəha tuhaməkeikei mhəvəhag m nīpran me i mə irəha tuhəuvehe mho irəha nīpran me səməme həukurən nari, mhəmher, mamhətui amasan ti narimnari me fwe ia rukwənu, nənə mamhəsiai nərman me səvənraha. Nəpin kamho noien sə ro iamīnhi, nənə, tuhərpīnhə ia nərmama me mə tuhəpəwəh nini ərəhaien nəgkiariien səvəi Kumwesən.

⁶ Ia noien kuatia a mwi, tikəgkiari amasan m ntəmaruə me mə irəha tuhaməkeikei mho narimnari me sə ramahatən pen mə irəha həukurən nari.

⁷ Nənə ik, ia narimnari me pam, tikamo a noien sə ramasan pəwəh irəha hesi pen nəfe ikamo. Nəpin tikahatən, nīmīruien səim traməkeikei matukwatukw mo nəgkiariien səim rīpam mo nərmama həsiai irə.

⁸ Tikaməkeikei mamīni a nəgkiariien pərhien mə nərmama tuhəpəwəh nətōniien təkutai nəgkiariien səim mhəni ərəha. Pəwəh in tro nərmama səməme haməmwəki ik tuhauris tukwe ti nəri nə mə irəha həpkətōni mhə noien ərəha riti səim, nənə, mhəpəwəh nini ərəhaien kitaha.

⁹ Tikahatən slef me mə irəha tuhaməkeikei mho nəkwaī nəmə asori me səvənraha ia narimnari me pam pəwəh rerīnraha rāgien ti wok səvənraha. Slef me tuhəpəwəh niniien tai nəgkiariien səvəi nəmə asori me səvənraha,

¹⁰ nənə, mhəpəwəh nakresien mīnraha. Mətə nəpin me pam irəha tuhaməkeikei mho amasan nari pəwəh nəmə asori me səvənraha tuhəni nīpərhienien ia wok səvənraha. Noien me nəha tuho ia narimnari me pam rəmwhen mə kaməkwanī pen tihinari me ia nəgkiariien səvəi Kumwesən, Kumwesən sə rauvehimīru kitaha.

¹¹ Krau kraukurən mə namasanien səvəi Kumwesən ruvəier pehe raka ti nərmama me pam. In nəha namasanien sə rauvehimīru nərmama irə.

¹² Namasanien nəha raməvəhag m kitaha mə tsəni rekəm ia noien me səməme Kumwesən raməmwəki mine noien ərəha me səvəi tīprənə i nərmama hokeikei pik. Ia nītətə i ipwet mine kitaha tsaməkeikei mharə, mamhəukurən nari, mamho noien atukwatukw mine noien me səməme Kumwesən rokeikei,

¹³ nənə, mamhəfwini nəpin amasan nəha kitaha saməmri pen əknekin nətərigien səkitaha irə. Nəpin amasan nəha in nə nəpin sə Iesu Kristo trier pehe irə irau nīskaiien səvənhi. Iesu nə in Kumwesən asori səkitaha rauvehimīru kitaha.

¹⁴ In rīnəsēni nīmīruien səvənhi memhə tūkutaha mə truvehi raka kitaha ia noien ərəha me pam, nənə, məpərhi kitaha səmher mhəuvehe mho kitaha nərmama səvənhi əpa səskai ti noien amasan me.

¹⁵ Narimnari me i ik tikamahatən nərmama me irə. Tikuvehi utə nətərigien səvənraha, nəgkiari mīnraha ti nīniseien noien ərəha me səvənraha. Ikauvehi nasorīen ti noien nəri i. Pəwəh lərmama riti rīpko mhə nəri auər a ia niram, məpəwəh mwi nətəien təkutam.

3

Noien amasan me sɔmɔme Taetas tramɔkeikei mɔvɔhag m nakalasia me irɔ

¹ Taetas. Tiko a pwɔh rɛrinraha ramrhi mɔ tuhɔsiai nɔmɔ asori me mine nɔrmama sɔmɔme kamhɔrimɔnu ia nirɔha. Tuhamɔkeikei mho nɔkwanraha, nɔnɔ mhɔrer mwatuk ia nɔpin me ti noien amasan me pam.

² Irɔha tuhɔpwɔh nini ɔrɔhaien iɔrmama riti. Ia nɔpin me tuhamɔkeikei mharɔ ia nɔmɔrinuien, mhɔpwɔh nɔvisaien, nɔnɔ mheiwaiu mhasitu ia nɔrmama me pam.

³ Irɔha tuhamɔkeikei mho iamɔnhi irɔ ti nɔri nɔ mɔ fwe kupwɔn kitaha mwi sɔreirei nari, mamhɔrui nɔkwai Kumwesɔn. Kameikuɔ ia kitaha sɔpwɔh nɔtɔien suatuk atukwatukw. Noien ɔrɔha me nɛpwɔn sokeikei pik mhɔregi ramasan irɔ kamhɔrimɔnu ia kitaha. Ia narɔien sɔkitaha samo pik nɔrɔhaien. Reritaha ramakres narimnari me sɔvɔi nɔrmama. Kamɔmwɔki kitaha nɔnɔ kitaha samɔmwɔki kitaha me. Fwe kupwɔn noien sɔkitaha ro iamɔnha irɔ,

⁴ Mɔtɔ Kumwesɔn sɔ rauvei pehe nimɔriuen vi m kitaha rɔrhi pehe namasanien mine nokeikeien sɔvɔnhi rier pehe tukutaha.

⁵ Ia nɔpin nɔha Kumwesɔn ruvehimiru kitaha. Mɔtɔ in ripkuvеhimiru mhɔ kitaha ti nɔri nɔ mɔ samo noien amasan me, rekɔm. In ruvehimiru kitaha ti nɔri nɔ mɔ rapi kitaha. In ruvehimiru kitaha nɔpin Nɔnimwɔn Ikinan raikuas raka noien ɔrɔha me sɔkitaha, sɔtui mwi, mhɔuvehe mhɔrmɔvi mwi.

⁶ Kumwesɔn rɔtɔgi irapw Nɔnimwɔn nɔha ruvehe mukuɔr ia kitaha muku pen ti Iesu Kristo. Iesu nɔha in iɔrmama sɔ rauvei pehe nimɔriuen vi m kitaha.

⁷ In rasitu ia kitaha ia namasanien sɔvɔnhi, mɔ kitaha satukwatukw ia nɔmri Kumwesɔn mɔ kitaha tsɔuvehi nimɔriuen rɛrin sɔ sɔnɔmri pen ɔknekɔn raka nɔtɔrigien sɔkitaha irɔ.

⁸ Nɔgkiariien i in nɔgkiariien pɔrhien. Nɔnɔ iakokeikei mɔ tikahatɔn amasan nɔrmama me ia narimnari me i. Pwɔh nɔrmama sɔmɔme hɔmɔni nɔpɔrhienien ia Kumwesɔn tuhamarɔ mamho noien amasan me. Narimnari me i hamasan pik mamhasitu ia nɔrmama.

⁹ Mɔtɔ nɔresien me nɔrmama hɔreirei nari kamhɔni, mine nɔgkiariien me kamhɔni ia kwɔnɔkwus sɔvɔi kaha kupwɔn me, mine nɔvisaien me kamhɔvisɔ minraha me ti nɔpwrai Loa sɔvɔi Moses, tikamɔkeikei mɔrer isipwɔn ti nirɔha, ti nɔri nɔ mɔ ko hɔpkasitu mhɔ, namasanien sɔvɔnraha riwɔn.

¹⁰ Trini minuɔ iɔrmama riti rini nɔgkiariien iamɔnhi meitehi kimiaha irɔ, tikevɔn minise. Mɔ ro mwi iamɔnhi, nɔnɔ, tikevɔn minise mwi. Trini minuɔ ikinise m kɔru, mɔtɔ ramɔkeikei ia noien sɔvɔnhi, nɔnɔ, tikɔrer pen isipwɔn tukwe, mɔpwɔh.

¹¹ Ikukurɔn mɔ iɔrmama sɔ ramɔ iamɔnhi irɔ, in iɔmɔ rɔrɔha, mamɔ noien ɔrɔha. Noien sɔvɔnhi ramɔ pui atukw a in mɔ in iɔrmama riti Kumwesɔn trɔrpwɔn noien ɔrɔha sɔvɔnhi.

Nɔgkiariien sampam sɔvɔi Pol

¹² Takɔrhi pehe iɔrman mi i riti Atemas uɔ Tikikas truvehe mɔtoni ik. Nɔpin truvehe irɔ, tikamɔkeikei mɔtoni akwauakw a suatuk mɔ tikuvehe mɔtoni iou fwe taon nɔha Nikopolis, ti nɔri nɔ mɔ iou iakokeikei mɔ takevɔn marɔ fwe ikin ia nɔpin sɔvɔi nɔkwiеien.

¹³ Iɔrmama mi kɔru nɔghinrau nɔ Apolos mine Sinas, Sinas in iɔrmama riti sɔ ramowok ia nikaren sɔvɔi loa sɔvɔi nɔkur Rom, irau krauavɔn ia navɔnien sɔvɔnrau, mɔtɔ tikasitu ia nirau mɔ nari riti trɔrpwɔh niwɔn tɔnien ia nirau.

¹⁴ Ramasan mɔ ikahatɔn nɔrmama me sɔkitaha mɔ irɔha tuharɔ mamhɔmwur mamho noien amasan me mamhasitu ia nɔrmama nɛpwɔn sɔmɔme narimnari me sɔvɔnraha ripkɔmwhen mhɔ. Rɔrɔha mɔ nɔrmama me sɔkitaha tuhamarɔ auɔr a.

¹⁵ Nɔrmama me pam sɔmɔme kamharɔ kimaha minraha hɔni ramasan tukw ik. Nɔnɔ ik tikini tukwini ramasan sɔkimaha revɔn ti nɔrmama me sɔmɔme hokeikei kimaha mamhahatɔtɔ ia Iesu.

Pwɔh namasanien tramarɔ tukumiaha pam.

Filimon

Nægkiariien sə rani mə nəfe i nəkukuə

Filimon in iamə asori riti səvai nakalasia me fwe Kolosi. In riti nəha Pol. Onesimas, in slef riti səvai Filimon. In rakres mane səvai Filimon nənə map mevən fwe Rom. Nəpin in ramarə fwe Rom, in rətoni Pol, mini nıparhienien ia nəgkiariien səvai Iesu Kristo. Pol rərhi pen Onesimas ruvehi nəkukuə i mevən muvei pen m Filimon. Pol rəres skai m Filimon mə trəpwəh nərpwinien noien ərəha səvai Onesimas nənə mo in rəmwhen ia piəvni. Nəkukuə i rukwakwa. Filimon, Efesas, Kolosi, mine Filipae kani mə nəkukuə me səvai kalapus ti nəri nə mə Pol ramarə ia kalapus fwe Rom ia nuk 59-61 mirai nəkukuə me i.

¹ Iou Pol iakamarə ia kalapus ti nəghi Iesu Kristo. Kimrau piəvtaha Timoti iarouni ramasan tukw ik Filimon. Ik iərmama i kitahar mik samaro pəri wok. Kimrau iarouokeikei ik.

² Nənə iarouni mwi ramasan ti kitirimətaha Apia, mine piəvtaha Akipas, iamə sə kitaha min səmwhen ia naruagən me. Iarouni ramasan ti nakalasia me pam nəha səməme kamhousəsimwin irəha me ia nəkwai nimwə səim.

³ Iarouəfwaki mə Kumwesən tata səkitaha mine Iesu Kristo Iərimənu səkitaha trouəriari pehe namasanien mine nəməriniuen pwəh irau krauarə tukumiaha.

Pol raməkwein amasan ia Filimon

⁴ Filimon. Ia nəpin me, nəpin rerik ramrhi ik ia nəfwakiien me səiou, iakani vivi Kumwesən,

⁵ ti nəri nə mə iakamregi kamini nokeikeiien səim sə ikamo m nərmama me pam səvənhi mine nahatətəien səim ikauvehi ia Iesu Iərimənu səkitaha.

⁶ Iakamregi mwi mə ikaməriari ia rerim pam ti nəri nə mə ikamahatətə. Iakəfwaki mə noien nəha trasitu ia niram mə ikukurən amasan mwi narimnari amasan me pam kauvei pehe saməuvehi rauku pen ti Kristo.

⁷ Piak, iakaməfwaki iamınhi irə ti nəri nə mə nokeikeiien səim ro nərmama me səvai Kumwesən rerinraha ragien. Nənə nəpin iakregi, iou mwi rerik ragien. Ruvehi utə mwi nətərigien səiou.

Nəresien səvai Pol

⁸ Filimon, iakuə takərəs nari riti mik. Iakukurən niniien nəkwak tukw ik ia nəghi Kristo mə nəfe tikaməkeikei mo,

⁹ mətə nokeikeiien səkrau, ko iapko mhə iamınhi. Iakuə takərəs a ik. Təkwətəkwuni iou Pol iakinərgəhar, nənə rəmwhen iakuvəni raka iakamarə ia kalapus ti Iesu Kristo,

¹⁰ iakaməres nari riti mik ia nıkaren səvai Onesimas,⁹ in i səim slef. In ruvehe mətoni iou ia kalapus, nənə iakuvehe məmwhen ia tata səvənhi, in ruvehe nərik.

¹¹ (Fwe kupwən in ripkasitu mhə ia niram, mətə təkwətəkwuni nəha in rukurən nasituien ia krau pəri.)

¹² Təkwətəkwuni iakamərhi pehe iamə i, iamə sə iakokeikei pik, rirərig muvehe tukw ik.

¹³ Iakokeikei mə takəkwtəmhiri əknekın ramarə kimrau min mə truvehi təmwhəkim, mamə tukwini nari miou nəpin iakamarə ia kalapus ti nəgkiariien amasan.

¹⁴ Mətə iapkoikeikei mhə mə tako nari riti sə ipkəsəni mhə irə. Trini minuə ikamo nəri amasan iakokeikei mə trukku pen ia rerim agien, mətə ripko mhə nəri iakaməkeikei mik tukwe mə tiko.

¹⁵ Rosi Onesimas rinap məpwəh ik nəpin ouihi a mə tikuvehi mwi rouarə rerin kimirau min.

¹⁶ Nənə təkwətəkwuni in ripko mhə slef əpa riti səim, mətə in rəpi raka slef. In piəvtaha keikei riti. Iou iakokeikei pik in, mətə ik tikokeikei pik in rəpi raka ti nəri nə mə in slef səim, mətə irənha mwi irə in piəm, ti nəri nə mə in ruvəuvehe mamahatətə ia Iərimənu səkitaha.

¹⁷ Ro pen trini minuə ikamətə iou rəmwhen ia ik riti sə krauo pəri wok, tikuvehi in ia rerim pam rəmwhen a mə ikauvehi iou.

¹⁸ Trini minuə rino nari riti rərəha ia niram, uə riməuvehi nari riti nıpkuvehi mhə nənimen, tikəmri pen ia kaon səiou.

¹⁹ Iou, Pol, iakamrai nəgkiariien i ia rəgik, iou tapkərəku. (Mətə tikəpwəh nenouenouien mə səim kaon rarə ti nəri nə mə iou iakināsitu ia niram ikuvehi nimiriuen vi.)

1:1: Efes 3:1 **1:2:** Kol 4:17, 2Tim 2:3 **1:3:** Kal 1:3 **1:4:** Rom 1:8-9 **1:6:** Fil 1:9, Kol 1:9 **1:7:** 2Kor 7:4
1:9: Flm 1 **1:10:** Kol 4:9, 1Kor 4:15 **1:10:** Nıpwrai nəhag nəha Onesimas in i mə Iamə sə Ramasitu. **1:13:** Fil 2:30
1:14: 2Kor 9:7, 1Tes 5:2 **1:16:** 1Tim 6:2 **1:19:** 1Kor 16:21, Kal 6:11

²⁰ Ouəh, piak, iakokeikei mə tikasitu ia nirak, mo rerik ragien, ti nəri nə mə krau pəri krauahatətə ia Kristo İərimənu səkitaha.

²¹ İakamrai nəkukuə i mik, mukurən amasan mə tiko nəkwak. İakukurən mə tiko rəpi raka nəfe nəghin iakaməres i.

²² Nənə tikəpnəpenə mwi kwopun riti səiou takapri ikin. İakani iamınhi irə ti nəri nə mə iakameitenhi Kumwesən mə trəsəni nəfwakiien me səkimiaha, mo suatuk miou iakrərig pehe tukumiaha.

Nəgkiariien sampam səvəi Pol

²³ Epafra i iou riti sə kimrau min iarouarə ia kalapus ti nəghi İesu Kristo in rini ramasan tukw ik.

²⁴ Nənə Mak mine Aristakas, mine Temas, mine Luk iou me nepwin səməme iahamo pəri wok, irəha mwi həni ramasan tukw ik.

²⁵ İakəfwaki mə namasanien səvəi İesu Kristo İərimənu səkitaha tramarə tukumiaha.

Hipru

Nægkiariien sə rani mə nəfe i nəkukuə

Səreirei mə sin rīmərāi nəkukuə i. Iərmama riti rīmərāi ia nuk 60. Ia nəpīn nəha nərmama kāmhomētə nakalasia me fwe Rom. Kimərāi pen nəkukuə i revən ti nəkur Isrel nepwīn sāməme haməni nīpərhiēnien ia Iesu. Səpkukurən mhə mə irəha hamarə pəku rosi fwe tənə Isrel uə taon nəha Rōm. Kamo nāmīsāien mīnraha ro pen irəha na tuhəpwəh nahatətāien sāvənraha ia Iesu mhərərīg mhesi pen mwī Loə sāvai Moses. Nəkukuə i kani mə Hipru raməgkiari m nəkur Isrel mə nahatətāien sāvənraha ia Iesu Kristo rāmasan pīk məpi raka nahatətāien kupwən sāvənraha. Iesu in Tīni Kumwesən. In rasori məpi raka nagelo me, Moses, Josua, mine pris me. Iesu in rīmāmhə m kuantia a rīnəmwhēn ti nuvehi rakaiēn noien ərəha. Nemhəien sāvənhi rousi raka noien sāvai pris kupwən me sāməme haməvi netə ti noien ərəha ia nəpīn sāvai Oltestamen. Japta 11 raməgkiari ia nahatətāien sāvai nərmama ia Oltestamen. Nəpīn nəkur Isrel sāməme haməni nīpərhiēnien ia Kristo həvsini nəkukuə i, ruvehi utə nətərīgīen sāvənraha ia nahatətāien sāvənraha. Nənə həni nīpərhiēnien ia Kumwesən ia nəpīn sāvai nāmīsāien.

¹ Fwe kupwən, nəpīn rīpīk mine ia suatuk me səpəmsəpə, Kumwesən rəgkiari m kaha me səkītaha, nəgkiariēn sāvənhi ruku pen ia profet me sāvənhi,

² mətə nəpīn kurirə rīnauvehe ipaka, nənə in rəgkiari m kītaha, nəgkiariēn sāvənhi ruku pen ia Tīni sə rīmərāi mə trərīmənū ia narīmnnari me pam sāvai Tata sāvənhi. Ia Tīni, in rīno neiai mine tīprənə mine narīmnnari me pam.

³ Tīni Kumwesən kamətə pen nukuraanien asori sāvai Kumwesən irə, ti nəri nə mə in rəmwhēn atukwatkūw ia Tata sāvənhi ia narīmnnari me pam, maməkwtəmhiiri narīmnnari me pam ia nəgkiariēn əsanin sāvənhi. Nəpīn rīnāikuas raka noien ərəha me sāvai nərmama, nənə mevən fwe ia neiai, məkure ia nikare Kumwesən asori mwatuk.

Tīni Kumwesən in rasori məpi raka nagelo me

⁴ Tīni Kumwesən ruvehe mīnasori raka məpi raka nagelo me rəmwhēn mə nəhag Kumwesən rīməuvei pen mīn rasori məpi raka nəghīnraha.

⁵ Iakani iamīnha irə ti nəri nə mə Kumwesən rīpkīni anan mhə ti agelo riti sāvənhi mə, “Ik nərik,

təkwtəkwni iakuvəuvehe tata atukwatkūw səim.”

Kumwesən rīpkīni anan mhə ti agelo riti mə,

“Iou takuvehe tata səim,

nənə ik tikuvehe nərik.”

⁶ Mətə nəpīn Kumwesən rīnərhi pehe tīni sə rīməkupwən mətui ruvehe ia tīprənə i, nənə mīni mə,

“Pwəh nagelo me pam səiou hənīmwi nukurhūnraha, mhəsiai in.”

⁷ Mətə in rəgkiari ia nagelo me mīni mə,

“In ramo nagelo me sāvənhi həmwhēn ia nīmətāgi me, mamo sāvənhi iotukwīnīnari me həmwhēn ia nərami napw me.”

⁸ Mətə rīnaməgkiari ia tīni nənə māni mə,

“Kumwesən nərīmənūien səim tramarə rerin ia nuk nuk me.

Ik ikamərīmənū ia nərmama me səim ia noien atukwatkūw.

⁹ Ik ikokeikei a natukwatkūwien

nənə məmwəki noien ərəha.

Ro pen Kumwesən, Kumwesən səim, rīnəmri kupwən ik,

nənə ik ikasori ia ik me nepwīn.

Nənə rīno pen oel ia kəmkapwə ramahātən pen mə ik kīg,

mamo rerim ramāgīen məpi raka ik me nepwīn.”

¹⁰ Nənə Kumwesən rīni pen mwī ti tīni mə,

“Iərīmənū, fwe nukune narāien ikīnəmri tīprənə i, nənə narīmnnari me ia nīmāgouagou ikīno irəha ia rəgīm mi.

¹¹ Narīmnnari me pam i tuhəpkiwən,

irəha tuhakuas mhəmwhēn ia tīnari sə rīmərāi,

mətə ik ikamarə rerin a.

¹² Ik tikərfe irəha rəmwhēn kamərfe tīnari,

tuko irəha rəmwhen karkahu kuvehi raka karkahu pen səpə,
mətə ik ikamarə a iamihni irə mamevən ia nuk nuk me
ko ipkemhə mhə nəp'in riti."

¹³ Kumwesən ripkini pen anan mhə ti agelo riti səvənhi mə,
"Əkure ia nikarek mwatuk

meste tako nərmama səməme haməmwəki ik həuvehe,
tikərpwi utə tipage nisum mi ia nirəha."

¹⁴ Mətə nagelo me, irəha nəfe? Irəha nənimwin me kamho tukwini nari m Kumwesən. In
rərhi pehe irəha mə tuhəuvehe mhasitu ia nərmama səməme in truvehimiru irəha.

2

Kitaha tsaməkeikei mhətərig amasan ti nəfe səuvəregi raka

¹ Ro iamihni irə kitaha tsaməkeikei mhətərig amasan mwi ti nəfe səuvəregi raka, kamo
kitaha saraka mərmaru irə.

² Kitaha sənətə raka mə nəgkiariien səvəi Loa nagelo me həuvei pen m kaha kupwən
me səkitaha ro nipərhiien. Nərmama me pam səməme həno noien ərəha uə hənərui
nəgkiariien nəha, kuvei pen nərpwinien sə ratukwatukw minraha.

³ Ro pen tsəfo mhəp ti nərpwinien sə Kumwesən tro m kitaha trini minuə so nəri auər a ia
nəgkiariien i ramasan pik maməvisau suatuk sə in rauvehimiru nərmama irə? Iərimənu
səkitaha riməkupwən mini irəpw nəgkiariien nəha. Kurirə irə nərmama me i səməme
həməregi, irəha hahatən kitaha ia nəgkiariien nəha mə ro nipərhiien.

⁴ Kumwesən in mwi ro kitaha sətoni mə nəgkiariien nəha ro nipərhiien i. In ro
nimtətien me mine narimnari me nərmama hətoni nənimenraha rier tukwe, nənə muvei
pen niskaiien me səvəi Nənimwin Ikinan m nərmama resi pen nətərigien səvənhi.

Iesu riməuvehe iərmama nipwran rəmwhen ia nipwrataha

⁵ Ripko mhə nagelo me Kumwesən riməuvehi utə irəha mə tuhərimənu ia tiprənə vi sə
tripkuvehe, tiprənə nəha saməgkiari irə.

⁶ Nəgkiariien riti sə raməmak ia Nəkukuə Ikinan rani mə,
"Iərmama in nəri auər a,

mətə rerim tramrhi in,

tikəpwəh nenouenouien irə,

nənə ik ikamətui amasan ti iəməti iərmama.

⁷ Ia nəp'in kwakwa a ik ikiməuvehi irəpw in reiwaiu inhəripw anan ia nagelo me,
nənə məfəfau pen nasorijen mine nisaien ia kənkəpwə,

⁸ məmri narimnari me pam kamharə inhəripw ia tipage nisun mi."

Nəgkiariien i sə rani mə Kumwesən rəmri narimnari me pam kamharə inhəripw ia
tipage nisui iərmama nipwran mə Kumwesən ripkəpwəh mhə kuatia mə iərmama trəpwəh
nərimənuien irə. Mətə kitaha səpkətoni mhə ihi iərmama ramərimənu ia narimnari me
pam.

⁹ Mətə nari kuatia sətoni in i Iesu sə Kumwesən riməuvehi irəpw in reiwaiu anan ia nagelo
me səvəi nəp'in kwakwa a. Nənə təkwətəkwuni nəha kinəfəfau pen nasorijen mine nisaiien ia
kənkəpwə ti nəri nə mə riməuvehi nəmisəien memhə. Ouəh, ia namasanien səvəi Kumwesən
in remhə muvehi təmwki nərmama pam.

¹⁰ Kumwesən sə rino narimnari me pam mə narimnari me nəha səvənhi, in ro noien riti
ramasan pik in i ro Iesu rirəgi nəmisəien me. Nəmisəien me nəha həno Iesu ruvehe matuk-
watukw məmwhen. In iərmama sə rukupwən mousi əmwesi nəkwus ti nuvehimiruien
nipwənəti Kumwesən me həpik. Kumwesən truvehi utə irəha tuhəvən mhərə ia kwopun
ramser.

¹¹ Iesu ramo nərmama me səvənhi həuvehe mho nəkur ikinan me mə irəha nərmama
me səvəi Kumwesən noien ərəha səvənraha riwən. Nənə Iesu mine nərmama me səvənhi
səvənraha tata kuatia a. Ro pen Iesu ripkauris mhə mə trəkwein irəha mə piəvni me

¹² nəp'in raməgkiari iamihni irə minuə,

"Iou takini irəpw nəghim ti piak me.

Ia nimwrhenhi nousəsimwinien səvənraha takəgnəgini ik."

¹³ In rani mwi mə,

"Iou takəmri pen nahatətien səiou ia Kumwesən."

Nənə mani mwi mə,

"Ətə ro. Iou i kimaha nəkwərhəkwərhə me səməme Kumwesən riməuvei pehe irəha miou."

¹⁴ Ti nəri nə mə nəkwərhakwərha me naha nusanraha mine nitenraha rarə, ro pen Iesu in mwi ruvehe mo in iərmama rəmwhen a ia nirəha nusan mine niten rarə. In ro iaminha irə mə tremhə, nənə ia nemhəien səvənhi trouraha iəremhə sə rauvehi niskaiien səvəi noien iərmama remhə. Iəremhə naha Setan.

¹⁵ Ti nəri nə mə nərnama haməhekir nemhəien, nehekiriien səvənraha raməkwətəmhiri tərini irəha nəpin me pam ia niməruien səvənraha. Rəmwhen a mə irəha slef me. Mətə Iesu rimamhə mə truvei raka irəha, tuhəpwəh mwi noien irəha slef me. In ruvəfi nari ia nirəha.

¹⁶ Rino nukurənien irə mə Iesu rīpkasitu mhə ia nagelo me, mətə rinasitu ia kwənəkwus me səvəi Epraham.

¹⁷ Ro pen in riməuvehe məmwhen a ia piəvni me ia noien me pam, mə ia nikaren səvəi wok səvəi Kumwesən, in rukurən nuveheien pris asori anan riti sə trapi ti nərnama me səvənhi, nənə irəha həkuran nətigiteien irə traikwas raka noien ərəha me səvənraha.

¹⁸ Ti nəri nə mə in ruvəregi raka nəmisiəien ia nəpin nəha kinameipweipwi in ia noien ərəha ro pen in rukurən nasituəien ia səməme kameipweipwi irəha ia noien ərəha ipwet mine.

3

Iesu in rasori məpi raka Moses

¹ Ro pen, piak ikinan me, nərnama me Kumwesən ia neiai rinəkwəin pəri ia kitaha m kimiaha, hətərig ro ia Iesu, aposol mine pris asori anan səvəi nəgkiariien səkitaha sə saməni irapw.

² Kumwesən riməuvehi utə in mə tro wok i, nənə in ro nəkwai Kumwesən ia narimnari me pam, rəmwhen ia Moses fwe kupwən in rino nəkwai Kumwesən ia wok me pam səvənhi ia nəkwai nimwə səvəi Kumwesən.

³ Mətə Iesu in rasori məpi raka Moses rəmwhen iəmə sə ruvrhəkin nimwə riti in rasori məpi raka nimwə naha.

⁴ Ouəh nīpərhiəien, nimwə me pam kuatia kuatia iərmama ruvrhəkin, mətə Iəmə sə riməuvrhəkin narimnari me pam in nəha Kumwesən.

⁵ Moses in iotukwininari riti sə ro nəkwai Kumwesən ia wok me pam səvənhi ia nəkwai nimwə səvəi Kumwesən, nənə mukupwən mini irapw narimnari me səməme Kumwesən trəgkiari mwi irə kurirə ikin.

⁶ Kristo, in mwi ro nəkwai Kumwesən ia narimnari me pam. Mətə rīpko mhə in iotukwininari a riti ia nəkwai nimwə səvəi Kumwesən rəmwhen ia Moses. In Tini Kumwesən sə ramərimənu ia nimwə naha. Nənə trini minuə kitaha saməkwətəmhiri noien i samo, noien sə samahətətə əknekin ia Kumwesən, mamhəmri pen əknekin nətərigien səkitaha irə, in i rahatən pen mə kitaha nimwə səvənhi.

Tihəpwəh noien kəmkapwəmiaha riskai

⁷ Ro pen rəmwhen ia Nənimwīn Ikinan rani,

“Ipwet, trini minuə hiəregi reri Kumwesən,

⁸ hiəpwəh noien kəmkapwəmiaha riskai,

rəmwhen ia kaha kupwən me səkimiaha hənəmo mamhərui nəkwai Kumwesən,
nəpin irəha hameipweipwi in fwe ia kwopun akwesakwes.

⁹ Kwopun nəha, ia nəpin me meste nuk foti, kaha kupwən me səkimiaha hamətoni narimnari me səməme iakamo minraha,

mətə irəha hameipweipwi iou, mamhokeikei mə tuhətoni mwi niskaiien səiou.

¹⁰ Ro pen niemaha rəpi iou ti nərnama me naha,

nənə iakini mə, ‘Ia nəpin me pam irəha kamhəuvən mamharikou ia rerinraha.

Irəha həkəsi pen mhə suatuk me səiou.’

¹¹ Niemaha rəpi pik iou, iakuvehi kwəsuaahi mini mə,

‘Irəha tuhəpkuvnimwə mhə ia nəpin riti mhəuvehi napwisien səiou.’”

¹² Piak me, tihatui amasan, kamo kimiaha riti rerin ruvehe mərəha, məpwəh ninūien nīpərhiəien ia nəgkiariien pərhiəien, miri pen in mə trəpwəh Kumwesən sə ramiru, mevən isipwīn tukwe.

¹³ Mətə nəgkiariien nəha Nənimwīn Ikinan riməni mə “ipwet” ramarə ihi, ramasan mə kimiaha tihaməkeikei mamhəgkiari m kimiaha me mamhərpwi əknekin kimiaha me ia nəpin me, mə noien ərəha trəpwəh neikuəien ia kimiaha riti mo kəkəpwə riskai.

¹⁴ Iakani iaminha irə ti nəri nə mə kitaha tsaməkeikei mhahətətə əknekin ia Kristo rəmwhen səno fwe kupwən nəpin səuvehe vi a mhahətətə irə. Trini minuə səkwətəmhiri

noien naha sákitaha meste nimiruien sákitaha ro sampam, rahatən pen mə nipərhiendien kitaha narmama me səvai Kristo, saməuvehi pəri narimnari me kitaha min.

¹⁵ Nəgkiariien səvai Nəkukua Ikinan rani iamihni irə:

“Ipwet, trini minua hiaregi reri Kumwesən,
hiəpwəh noien kəmkapwəmiaha riskai,

rəmwhen ia kaha kupwən me səkimiaha hənamo mamhərui nəkwai Kumwesən.”

¹⁶ Nisimə me naha hāməregi reri Kumwesən mətə həpwəh noien nəkwən? Irəha pam səmame Moses rīmairi irapw irəha fwe tənə Ijip ua rekəm? Ouəh, irəha naha.

¹⁷ Nisimə me naha hənə Kumwesən niemaha rəpi nuk foti? Irəha səmame hənə noien ərəha, nənə nipwranraha rīmwei pen ia kwopun akwesakwes hemhə ua rekəm? Ouəh, irəha naha.

¹⁸ Nisimə me naha Kumwesən raməgkiari minraha mauvehi kwəsua hi mə irəha tuhəpkuvnimwə mhə ia nəpən riti mhəuvehi napwisien səvənhi? In raməgkiari m narmama səmame hənərui nəkwən.

¹⁹ Ro iamihni irə sətoni mə kinise irəha həpkuvnimwə mhə ti nəri nə mə irəha həpkini mhə nipərhiendien ia Kumwesən.

4

Napwisien riti naha ikin narmama me səvai Kumwesən həukurən nuvehien ipwet

¹ Mətə kitaha i, Kumwesən ruvəni raka tukutaha mə kitaha səukurən nuvnimwəien mhəuvehi napwisien səvənhi, nənə nəgkiariien naha ramərər maməsever tukutaha. Ro pen pwəh səhekir. Rərəha mə tukəkiri kimiaha riti kətə mə rəpwəh nesteien napwisien naha.

² Kitaha səuvəregi raka nəgkiariien amasan riti rəmwhen narmama me naha fwe kupwən hāməregi. Mətə nəgkiariien naha irəha hāməregi ripkasitu mhə ia nirəha, ti nəri nə mə irəha hāməregi a mətə həpwəh nahatətəien irə.

³ Mətə kitaha səmame səuvəni raka nipərhiendien ia nəgkiariien naha saməuvnimwə mamhəuvehi napwisien naha Kumwesən raməgkiari irə mamini mə,

“Niemaha rəpi pik iou, iakuvehi kwəsua hi, mini mə,

‘Irəha tuhəpkuvnimwə mhə ia nəpən riti mhəuvehi napwisien səiou.’ ”

In rini iamihni irə nəri auər a mə rino pam wok me səvənhi ia nəpən rinəmri tīprənə irə.

⁴ Kitaha səukurən mə rino pam raka wok me naha iamihna irə ti nəri nə mə Nəkukua Ikinan raməgkiari ia nəpən sə ro sefen irə, mani mə, “Ia nəpən səro sefen, Kumwesən rapwis ia wok me pam səvənhi.”

⁵ Nənə rani mwī ia kwopun i mə, “Irəha tihəpkuvnimwə mhə ia nəpən riti mhəuvehi napwisien səiou.”

⁶ Narmama səmame haməkupwən mhəregi nəgkiariien amasan, irəha həpkuvnimwə mhə mhəpkuvehi mhə napwisien naha ti nəri nə mə irəha hənərui nəkwai Kumwesən. Mətə napwisien naha raməmak ihi mə narmama nepwīn mwī irəha həukurən nuvnimwəien mhəuvehi.

⁷ Ro nukurənien i mə ro iamihna irə ti nəri nə mə nuk rīpik rukurau nənə Kumwesən rəmri mwī nəpən riti mwī kani mə “Ipwet.” Kig Tevit rīməni irapw nəri naha ia nəgkiariien i iakuvəni raka, rani mə,

“Ipwet, trini minua hiaregi reri Kumwesən,

hiəpwəh noien kəmkapwəmiaha riskai.”

⁸ Fwe kupwən, Josua rīpkuvei pen mhə napwisien minraha ia tənə Kenan. Ko ruvei pen minraha Kumwesən ko rīpkini mhə mwī nəpən əpə riti mwī kurirə.

⁹ Mətə Kumwesən rini nəpən əpə riti mwī. Ro iamihni irə napwisien riti naha ikin raməmak ihi narmama me səvai Kumwesən həukurən nuvnimwəien mhəuvehi. Napwisien naha rəmwhen ia sapat,

¹⁰ ti nəri nə mə iərmama sə truvnimwə muvehi napwisien naha səvai Kumwesən, in mwī trapwis ia wok səvənhi rəmwhen ia Kumwesən rīnapwis ia wok səvənhi fwe kupwən.

¹¹ Ro pen pwəh kitaha sousari əknekin mə tsəuvnimwə mhəuvehi napwisien naha. Rərəha mə kitaha riti tresi pen noien səvai nəkur kupwən me səmame hənərui nəkwai Kumwesən mhəmwei.

¹² Iakani iamihni irə ti nəri nə mə Nəgkiariien səvai Kumwesən ramiru mamə nipwran, məhiə məpi raka nau səvai naruagənien sə rəhiə ia nikaren pəri mi, mamərai ərori iərmama meste fwe imwə anan ia kwopun nimiruien mine nənīmwin krauarə ikin, meste kwopun

nikækirin me hærípín ikin mine nui fwe imwə ia nikækirin me, mamækiri nətərigien me mine noien afafa me ia reri iarmama.

¹³ Nari riti riwən sə Kumwesən rino ko rərkwafə ia nənimen, mətə in ramətə pam irəha. Nənə in naha trəes kitaha mə sənəfarə irə ia nimiruien səkitahta.

Iesu in pris asori anan riti

¹⁴ Ro pen pwəh səkwətəmhiri əknekin nəgkiariien səkitahta sə saməni irapw ti nəri nə mə səuvəvehi pris asori anan riti səkitahta in rasori. In i Iesu, Tini Kumwesən sə rutə məpi raka niməgouəgou mevən fwe ia neiai.

¹⁵ Pris asori anan nəha səkitahta rukurən amasan mə niskaiien səkitahta riwən, nənə ramapi tukutaha, ti nəri nə mə narimnari me pam hənəipweipwi raka in. Mətə nari kuatia in ripko mhə noien ərəha.

¹⁶ Ro pen pwəh səpwəh nehekieren. Pwəh səuvən ipaka ti jea sə Kumwesən raməkure irə mamərimənu, jea sə namasanien raku pen ikin. Ia kwopun nəha in trapi kitaha, muvei pehe namasanien m kitaha nəpin samətui in mə trasitu ia kitaha.

5

¹ Kitaha səukurən mə ia narəien səvəi nəkur Isrel nəpin me pam Kumwesən rarfi iarmama riti ia reri narmama mauvehi utə in mə truvehe mo in pris asori anan. Pris asori anan nəha tro suatuk səvəi narmama həuvən ti Kumwesən. In rauvei pen tukwini narimnari me səvənraha m Kumwesən ia təkure nifatə, nənə mavi netə ti nuvehi rakaiien noien ərəha me səvənraha.

² Nərmama səməme hamreirei nari mamhəuvən ia mour, pris asori anan nəha rukurən noien riməru ti nirəha ti nəri nə mə in mwi ripkiskai mhə mamə noien ərəha nəpin ripik.

³ Ro iamənhi irə in traməkeikei muvi netə ti nuvehi rakaiien noien ərəha me səvənhi, nənə marə mo mwi səvəi narmama.

⁴ Nənə iarmama riti ko ripkuvehi utə atukw mhə in mə tro wok səvəi pris asori anan, mətə Kumwesən rəkwein in mə tro rəmwhen rinəkwein ia Eron fwe kupwən.

⁵ Rəmwhen a mwi Kristo ripkuvehi utə atukw mhə in mə in pris asori anan, mətə Kumwesən rimərfi, nənə mini pen tukwe in mə, “Ik nərək.

Təkwətəkwuni iakuvehe tata atukwatukw səim.”

⁶ Nənə ia kwopun riti mwi ia Nəkukuə Ikinan in rani mə,

“Ik pris riti rəmwhen ia Melkisetek fwe kupwən, tikəuvehi wok i ia nəpin me mine ia nuk nuk me.”

⁷ Ia nimiruien səvənhi ia təkure tiprənə i Iesu raməfwaki m Kumwesən maməres nari, maməsək əpwəmwis nise nənimen ramaiu. Kumwesən rauvehi niskaiien ti nuvehimiruien in mə trəpwəh nemhəien. Nənə in ramsiai Kumwesən mamə nəkwən, ro pen Kumwesən riregi in.

⁸ Nipərhiien Iesu in Tini Kumwesən, mətə riməregi nəmisiəien. Ro pen nəmisiəien səvənhi ro in rukurən amasan nipwrai noien nəkwai Kumwesən.

⁹ Nənə nəpin ruvehe minatukwatukw pam, in ruvehe nukune nimiruien rerin kauvehimiru narmama me pam irə səməme kamho nəkwən.

¹⁰ Nənə Kumwesən ruvei pen nahag i min mə in pris asori anan rəmwhen ia pris nəha Melkisetek fwe kupwən.

Nəgkiariien kani kaməsəpwiri irəha irə

¹¹ Kimaha iahaməuvehi nəgkiariien ripik mə tahəni mhəgkiari ia nəri nəha, mətə rəknekin ti nini amasan pamien tukumiəha, ti nəri nə mə kimiəha hiarpaha niregiiien nari riti nənə mhəkurən.

¹² Kinahətən raka kimiəha tui ia nəgkiariien səvəi Kumwesən. Təkwətəkwuni ratukwatukw a mə kimiəha tihahətən narmama me irə, mətə kimiəha ko hiəpko mhə. Təkwtəkwuni nəha tukaməkeikei kahətən mwi kimiəha ia nukune nəgkiariien səvəi Kumwesən. Kimiəha hiamesis a ko hiəpkani mhə nəveginien skai.

¹³ Mətə lərmama sə ramesis ihi iamənha irə trəfo mukurən nəgkiariien səvəi natukwatukwien? Rəknekin ti nəri nə mə in iəkunouihi.

¹⁴ Mətə nəveginien sikai səvəi nəkur həuvəmrəu raka səməme kamhəkiri noien me ia nəpin me, nətərigien səvənraha ruvəuvehe muvəukurən sə ramasan mine sə rərəha.

6

¹ Ro pen ramasan mæ tsæpkahatæn mhæ mwi nukune nahatænien sævai nahatætæien ia Kristo, mætæ pwæh sæuvæn atukwatukw ti nægkiariien me sëmæme ho kitaha sæuvehe mhæmruæ. Kitaha sæuværærig raka ia noien emhæ me, mhænahatætæ raka ia Kumwesæn. Ræmwhen a mæ sænæpærhî raka tæmwki nimwæ. Næpin næha tækwtækwuni sævai nirîpesuien nimwæ.

² Kitaha sæuvæukuræn raka nahatænien me sævai noien me sæpæmsæpæ sævai paptæes, nænæ mhæuvæukuræn raka noien sævai næmri penien rægi iærmama ia kænkapwæ iærmama mæfwaki tukwe. Nænæ kitaha sæuvæukuræn raka mæ nærmama tuhætui mwi ia nemhæien, nænæ mhæuvæukuræn mwi mæ Kumwesæn trækiri noien me sævai nærmama, nænæ muvei pen nærpwîniën rerin m nærmama sëmæme kamho noien æræha. Narimnari me i, sænægkiari raka iræ. Ripkamasan mhæ mæ tsæsmwatuk mwi ia nægkiariien kuatia me ia næpin me.

³ Ro iamînhi iræ trini minuæ Kumwesæn ræseni kitaha, nænæ kitaha tsæuvehe kitaha nærmama sëmæme sæuvæmruæ raka.

⁴ Hiæukuræn mæ nærmama næpwin næha iræha hæuvæuvehe raka ia nukuraanien, mhænænîmwi æghan raka namasanien sæ Kumwesæn rauvei pehe auær a raku pen ia neiai, hæuvæuvehi pæri raka Nænîmwin Ikinian kitaha minraha,

⁵ mhænænîmwi æghan raka nægkiariien sævai Kumwesæn mæ ramasan, mhæuværegi raka niskaiën sævai nitætæ sæ tripkø mhæ tui ruvehe,

⁶ mætæ tækwtækwuni hænæpwæh nahatætæien sævænraha mhæuvæærærig. Iræha tuhæfo mhærærig mwi ia noien æræha sævænraha mhæuvehe mwi ti Kumwesæn? Suatuk riti mwi riwæn. Ræmwhen a mæ iræha hænærui tærini pen mwi Tini Kumwesæn ia nei kamarkuau, mhæuvehi utæ mwi in, mho auris in ia næmri nærmama.

⁷ Tîprænæ sæ rauvehi amasan nui sævai nesæn sæ rætægætæg irapw iræ næpin ripik, mukuæ narimnari me sæ trasitu ia nærmama sëmæme hamæmhu iræ, Kumwesæn trækwein amasan iræ.

⁸ Mætæ mæ tîprænæ næha rukuæ nurhi æræha me sæ ro rîrevîn, ripkamasan mhæ mwi ti nari riti, rînamevæn a tukækwein æræha iræ. Ia næpin sampam sævænhi næpw trahi æmwesi pam narimnari sëmæme kamharæ iræ.

⁹ Nærmama keikei me, kimaha iahamægkiari iamînhi iræ, mætæ iahæukuræn amasan ia kimiaha mæ noien sækimiaha ramasan mwi mæpi raka tîprænæ æræha næha. Kimiaha hiamo narimnari me sëmæme kamhahatæn pen mæ Kumwesæn ruvæuvehimîru pærhien kimiaha.

¹⁰ Kumwesæn ko ripkenouenou mhæ narimnari me sëmæme hiænø ti næri næ mæ noien sævænhi ratukwatukw a ia næpin me pam. Nænæ in ko ripkø mhæ næri auær a ia noien amasan sævai noikeikeien sæ hiænø min, nænæ mamho ihi, næpin hiænæsitu ia nærmama me sævænhi.

¹¹ Nænæ kimaha iahøkeikei mæ kimiaha kuatia kuatia ferimiaha traegen ti noien iamînha iræ mamhæuvæn meste tihæuvehi næfe hiamæmri pen æknekîn nætærîgien sækimiaha iræ.

¹² Kimaha iahæpwæh noikeikeien mæ tiharpaha, mætæ iahøkeikei mæ tihæmwhen ia nærmama sëmæme hamahatætæ, nænæ nætærîgien sævænraha ræpwæmwis, nænæ hæukuræn nuvehiën narimnari me sëmæme Kumwesæn rîno promes mæ truvei pen minraha.

Promes sævai Kumwesæn tramækeikei muvehe mukuæ

¹³ Næpin Kumwesæn rîno promes m Epraham fwe kupwæn, nahag riti mwi riwæn mæ in truvehi mo nægkiariien sævænhi ripam, ti næri næ mæ næghi Kumwesæn rasori mæpi raka nahag me pam. Ro pen Kumwesæn ruvehi atukw a kwæsuahi ia næghin,

¹⁴ mani mæ, "Iakani nipærhienien mæ iou takækwein amasan ia niram, mo nærmama ia kwænækwus sæim tuhæpik."

¹⁵ Ti næri næ mæ nætærîgien sævai Epraham ræpwæmwis, in reitenhi meste ruvehi narimnari me næha Kumwesæn rîno promes mæ truvei pen min.

¹⁶ Næpin iærmama ruvehi kwæsuahi ia næghi iæmæ asori riti sævænhi, nænæ kwæsuahi næha sævænhi rærihi nægkiariien sævænhi ripam. Nænæ nærmama tuhamækeikei mhæni nipærhienien ia nægkiariien sævænhi, ko hæpkævisæ mhæ mwi tukwe.

¹⁷ Kumwesæn rîmæuvehi kwæsuahi ia næghin iamînhi iræ, ti næri næ mæ in rokeikei mæ tro nærmama me i sëmæme tuhæuvehi næfe in rîno promes hæukuræn amasan mæ nætærîgien sævænhi ko kipkuvsiini mhæ næpin riti.

¹⁸ Nægkiariien mi næha promes mine kwæsuahi ko kripkuvsiini mhæ ia næpin riti. Ia nægkiariien mi næha Kumwesæn ko ripkeikuæ mhæ. Kitaha nærmama me i sænæp raka mhæuvæn mamhærkwafæ ipaka ti Kumwesæn, nægkiariien mi næha krouasitu asori ia kitaha,

rauo mæ kitaha tsækwætæmhiri æknekin noien i samo, noien sæ sameitenhi næri amasan i Kumwesæn rinæmri kupwæn ia kitaha.

¹⁹ Næri amasan naha sameitenhi ramækwætæmhiri nimiruien sækitaha ræmwhen ia aean sæ ravi tæriini nitætæ. Kitaha sameitenhi næri amasan naha ræmwhen mæ kitaha sæuvæuvnimwæ raka ia kwopun ikinan anan sæ tinari ramo tukuahag fwe ia neiai ia nimwæ sævæi Kumwesæn.

²⁰ Iesu ruvæuvnimwæ raka ia kwopun naha. In ruvnimwæ tukwini sækitaha mæ træsævær ia suatuk sækitaha. In ruvæuvehe raka mino pris asori anan iræ ræmwhen ia Melkisetek fwe kupwæn, nænæ in trauvehi ia næpin me ia nuk nuk me.

7

Pris asori anan naha Melkisetek

¹ Fwe kupwæn, iæmæ i Melkisetek, in kig sævæi Salem, nænæ in pris sævæi Kumwesæn i in rasori pik anan. Næpin Epraham rimavæn ia naruagænien iræha kig me, nænæ in ruvehi irapw iræha, nænæ in rirærig minauvehe, Melkisetek ramevæn mættoni ia suatuk, nænæ ræfwaki mæres Kumwesæn mæ trækwein amasan ia Epraham.

² Nænæ Epraham roueite nautæ me pam ia kusen ten nænæ muvei pen kusen kuatia m Melkisetek. Nahag i Melkisetek nipwran i mæ Kig sævæi Natukwatukwien. Nænæ næghin riti mwi kamækwein in iræ mæ kig sævæi Salem. Nipwran mæ Kig sævæi Næmærinuien.

³ Nækukæ Ikinan ripkægkiari mhæ ia tata sævænhi mine mama sævænhi mine kwænækwus me sævænhi, nænæ mipkini mhæ næpin rinætui iræ mine næpin rimamhæ iræ. Ræmwhen mæ in ripkemhæ mhæ, in ramo ihi wok sævæi pris. Ro iamînhi iræ ikættoni mæ in ræmwhen ia Tini Kumwesæn, in pris rerin riti.

⁴ Rerimæiaha trirhi ro Melkisetek mæ in næfe iæmæ asori. Epraham kaha kupwæn sækitaha rinoeite nautæ me sævæi kig me sëmæme rimæuvehi irapw iræha ia naruagænien, muai ia kusen ten muvei pen kusen kuatia m Melkisetek.

⁵ Kitaha sækuræn mæ ia nuk me pam nækur Isrel tuhamækeikei mhæuai nautæ me sævænraha ia kusen ten mhæuvei pen kusen kuatia m kwænækwus me sævæi Livæ sëmæme iræha pris me ræmwhen ia Loa sævæi Kumwesæn rani. Næri auær a mæ pris me naha iræha kwænækwus me sævæi Epraham, mætæ piævnræha me tuhamækeikei mhæuvei pen nautæ me naha minraha.

⁶ Melkisetek, ripko mhæ in kwænækwus riti sævæi Livæ, mætæ Epraham rimæuai nautæ me naha ia kusen ten muvei pen kuatia min. Nænæ Melkisetek ræfwaki m Kumwesæn mæ trækwein amasan ia Epraham i Kumwesæn rino promes me min.

⁷ Nænæ nærmama pam hæukuræn. Iærmama sæ rauvehi nahag asori træfwaki mæ Kumwesæn trækwein amasan ia iærmama sæ in inhæripw iræ.

⁸ Nænæ pris me i ipwet mine sëmæme kauai nautæ me kusen ten kauvei pen kuatia minraha, iræha nærmama me a sëmæme tuhæpkemhæ. Mætæ Melkisetek i kuai nautæ me kusen ten kuvei pen kuatia min, Nækukæ Ikinan rani mæ in ramirû.

⁹ Rosi kitaha sækuræn niniiæn mæ Livæ, iæmæ i nækur Isrel ipwet mine kamhæuai nautæ me sævænraha kusen ten mamhæuvei pen kusen kuatia m kwænækwus me sævænhi, ræmwhen mæ Livæ atukwatukw naha fwe kupwæn rimæuai nautæ naha sævæi Epraham kusen ten muvei pen m Melkisetek.

¹⁰ Iakani iamînha iræ ti næri næ mæ nipærhienien Livæ rinæpwæh ihi nætuiien ia næpin naha Melkisetek rinættoni Epraham ia suatuk, mætæ in rinæmak raka ia nite^a kaha naha sævænhi Epraham.

Iesu Kristo in ræmwhen ia Melkisetek

¹¹ Wok sævæi pris me naha kamhæuku pen ia kwænækwus sævæi Livæ in nukune Loa sæ Kumwesæn rimæuvei pen m nækur Isrel. Mætæ wok sævæi pris me naha ræpwæh næmwhenien, ko iræha hæpkæmri atukwatukw pam mhæ nari. Ro pen pris æpæ riti tramækeikei muvehe, mipkæmwhen mhæ ia Eron, mætæ in ræmwhen ia Melkisetek.

¹² Nænæ hiæukuræn næpin kuvsvini noien sævæi nirfiiæn pris, nænæ tukamækeikei kuvsvini mwi Loa.

¹³ Tramækeikei mo iamînhi iræ ti næri næ mæ kitaha samægkiari ia Iærimænu sækitaha sæ rimæuku pen ia kwænækwus æpæ riti. Iærmama riti riwæn ia kwænækwus naha rino raka wok sævæi pris ia nifatæ.

¹⁴ Nærmama hæuvæukuræn raka mæ in rimæuku pen ia kwænækwus sævæi Juta. Næpin Loa sævæi Moses ramægkiari ia wok sævæi pris me, ripkægkiari anan mhæ ia kwænækwus naha.

¹⁵ Ruvehe mo mwi nukurānien irə mə kuvsinī noien səvəi nīrfiien pris ti nəri nə mə pris riti mwi ruvəuvehe raka in rəmwhen ia Melkisetek.

¹⁶ In rīməuvehe pris mīpkesi pen mhə loa naha sə rani kwənəkwas səvəi pris me, mətə resi pen nīskaiien səvəi nīmīruuien i ko rīpkīwən mhə ia nəpin riti.

¹⁷ Iakani iamīnhi irə ti nəri nə mə Nəkukuə Ikinan raməgkiari irə, mamīni mə, “Ik pris riti rəmwhen ia Melkisetek fwe kupwən, nənə tiko wok səvəi pris ia nəpin me ia nuk nuk me.”

¹⁸ Nəgkiariien naha rīnəmri karen loa kupwən, ti nəri nə mə nīskaiien səvənhi rīwən, in rīpkasitu mhə, ko rīpko mhə nari riti.

¹⁹ Ro iamīnhi irə ti nəri nə mə Loa səvəi Moses rīreirei nəmri atukwatukwien nari riti. Nənə təkwtəkwni naha, noien əpə riti sə in ramasan məpi raka ruvəuvehi təmwhēkin mə kitaha tsəmri pen əknekīn nətərigien səkītaha irə. Noien naha in suatuk səkītaha ti nevənien ipaka ti Kumwesən.

²⁰ Nari riti mwi Kumwesən rīməuvehi kwəsuaahi muvehi utə noien naha. Nəpin nərmama me naha fwe kupwən hauvehe mho iraha pris me, nuvehīen kwəsuaahi rīwən.

²¹ Mətə nəpin Iesu rīməuvehe mo in pris, Kumwesən rīməuvehi kwəsuaahi mīni mə: “Iərimənu rīməuvehi kwəsuaahi riti, nənə ko rīpkərari mhə mwi ia nətərigien səvənhi.

Ik tiko wok səvəi pris ia nəpin me ia nuk nuk me.”

²² Kumwesən rīməuvehi kwəsuaahi iamīnhi irə, mo Iesu ruvehe iərmama sə rəmri nəgkiariien i kīnərihi tərini əknekīn irə ramasan məpi raka.

²³ Nari riti mwi, pris kupwən me həpik, ti nəri nə mə kuatia tro wok mamevən memhə nənə riti ruvehi təmwhēkin. Irəha həpkuvehi mhə wok rəpwəmwis.

²⁴ Mətə Iesu, in ruvehi wok səvəi pris ia nuk nuk me mīpko mhə sampam, ti nəri nə mə in ramarə rerin.

²⁵ Ro iamīnhi irə in rukurən nuvehimīruuien nərmama me səməme kamhəvən ti Kumwesən ia suatuk sə in rino. In rukurən nuvehimīruuien irəha ia nuk nuk me mīpko mhə sampam ti nəri nə mə in ramarə rerin, maməgkiari tukwini səvənraha m Kumwesən.

²⁶ Pris asori anan riti sə ro iamīnhi in rəmwhen ti nasituien ia kitaha ti nəri nə mə in iəmə ikinan, in rīpko mhə noien ərəha uə noien əmkemik. In ropə ia nərmama səməme kamho noien ərəha, nənə kīməuvehi utə in, in rasori məpi raka irəha fwe ia neiai.

²⁷ In ropə ia pris asori anan me naha. Nəpin me pam irəha tuhaməkeikei mhəkupwən mhəvi netə ti naikuas rakaien ia noien ərəha me səvənraha kurirə həpko səvəi nərmama ti naikuas rakaien noien ərəha me səvənraha. Mətə Iesu rīməvi netə m kuatia a rīnəmwhen ko rīpko mhə mwi ia nəpin riti mwi. In rino noien naha nəpin rīnəsēni nīmīruuien səvənhi memhə.

²⁸ Loa rauvehi utə pris asori anan me səməme həpkiskai mhə. Mətə kwəsuaahi səvəi Kumwesən, sə rukurirə ia Loa, in ruvehi utə Tini sə ramasan məmwhen ti noien wok naha ia nuk nuk me mīpko mhə sampam.

8

Iesu in pris asori anan səkītaha

¹ Kimaha iahaməgkiari ia nəri i, mətə nukunen ro iamīnhi irə. Səkītaha riti pris asori anan rəmwhen a ia sə i iahaməni. In fwe ia neiai. Jea naha Kumwesən asori raməkure irə mamərimənu, pris asori anan naha səkītaha rīnəkure ia nīkare jea naha mwatuk.

² In ramo wok ia nəkwai kwopun ikinan, in i nīmwə tapolen pərhiēn sə Kumwesən rīməvi fwe ia neiai. Rīpko mhə iərmama rīməvi nīmwə tapolen naha.

³ Pris asori anan me pam səməme Loa rīməuvehi utə irəha wok səvənraha fwe ikin. Irəha haməuvei pen narīmri me m Kumwesən, mamhəvi netə ia nīfatə səvənhi. Ia suatuk kuatia a, pris asori anan səkītaha, in mwi traməkeikei muvei pen nari riti m Kumwesən.

⁴ Trini minuə in ramarə ihi ia tīpənə i, ko rīpkuvehe mhə mo in pris riti, ti nəri nə mə pris me hənərə raka mə tuhəuvei pen narīmri m Kumwesən rəmwhen Loa rani.

⁵ Pris me naha, irəha kamho wok səvənraha ia nəkwai nīmwə sə rauvnhi a narīmri me səməme kamharə ia neiai. Ro pen nəpin Kumwesən rīməni pen ti Moses fwe kupwən mə trīvi nīmwə tapolen, mīni mə,

“Tikaməkeikei mətui amasan mə tiko narīmri me i səvəi nīmwə tapolen resi pen atukwatukw nəfe iakinahatən raka ik irə fwe ia təkua:”

⁶ Mætə təkwtəkʷuni Kristo rīməuvehī wok səvəi pris sə ramasan məpi raka wok səvəi pris kupwən me. Rəmwhen a mwī nægkiariien sə in rīnərihi tərini əknekin ramasan məpi raka nægkiariien kupwən, ti nəri nə mə ramərer utə ia promes me səməme hamasan mhəpi raka.

⁷ Nægkiariien sə kiməkupwən kərihi tərini əknekin rīpkatukwatukw pam mhə. Ko ratukwatukw pam tukərihi tərini əknekin nægkiariien vi riti ti nəfe?

⁸ Mætə Kumwesən rīnətōni mə irəha həpkatukwatukw mhə nəpin rani mə, “Nəpin nəha ikin rauvehe

sə takərihi tərini əknekin nægkiariien vi riti
nəkur Isrel mine nəkur Jutə tuharə irə.

⁹ Nægkiariien nəha rīpkəmhwən mhə ia nægkiariien nəha iakinərihi tərini əknekin
mə kaha me səvənraha tuharə irə,

ia nəpin nəha iakiməuvehī rəginraha
miri irapw irəha fwe tənə Ijip.

Irəha həpkəkwtəmhiri mhə nægkiariien səiou,

nənə ro pen iakenouenou irəha. Iou Iərimənu iakani iamīnha irə.

¹⁰ Nənə iou Iərimənu iakani mə nægkiariien səiou takərihi tərini əknekin ia nəpin sə truvehe
nəkur Isrel tuharə irə ro iamīnhi irə:

Takəmri pen loa me səiou ia nətərigien səvənraha,
nənə mirai pen ia rerīnraha.

Iou takuvehe mo iou Kumwesən səvənraha,
nənə irəha tuhəvehe mho irəha nərmama me səiou.

¹¹ Ko irəha riti rīpkəvən mhə mahatən nəkur imwəni me uə piəvni mə, ‘Ik tikaməkeikei
mukurən Iərimənu i.’

Ko rīpkahatən mhə irəha iamīnhi ti nəri nə mə irəha pam tuhəukurən iou,

iərmama sə in inhəripw anan ia nirəha, mevən meste iərmama sə in rasori ia nirəha.

¹² Iou takapi irəha ti noien me səvənraha səməme həpkatukwatukw mhə,
nənə reri rīpkrhi mhə mwī noien ərəha me səvənraha ia nəpin riti.”

¹³ Nəpin Kumwesən raməgkiari ia nægkiariien nəha in trərihi tərini əknekin mə in
nægkiariien vi, nīpwrən i mə nægkiariien rīməkupwən mərihi tərini əknekin rīnakuas. Nənə
nəri sə rīnakuas, rīnəpwəh nəmwhenien, nənə rīpko mhə tui riwən.

9

Nimwə tapolen kaməfwaki irə ia tīprənə i

¹ Nægkiariien nəha Kumwesən rīməkupwən mərihi tərini əknekin fwe kupwən səvənhi me
fwe ikin loa kamhahatən mə tukəfwaki irə, nənə səvənhi riti nimwə tapolen kaməfwaki irə
ia tīprənə i.

² Nimwə tapolen nəha kiməvi kərpifi nəkwan kəru. Nəkwan sə kukupwən kuvnimwə ikin
kani mə Kwopun Ikinan. Ia kwopun nəha nəri kamhi ai pen napw irə raməhiapw mine tepol
kaməmri utə bred ikinan irə.

³ Nəkwan sə ro kəru irə, kiməvi tukuahag tīnari irə, kani mə Kwopun ikinan anan.

⁴ Kwopun nəha, nifatə riti fwe ikin kino ia kol, kauvani nimwəkmwəki nari nīpekin rapein
amasan ia təkuren. Pokis riti fwe ikin kiməvegi nīkarkaren me ia kol. Ia nəkwai pokis nəha
tīkinari riti kino ia kol nəveginien nəha kani mə mana rukuər irə. Rigi nei nəha rīno tīhin
mahatən pen Eron mə in pris, in mwī ia nəkwai pokis nəha. Kəruətəri mi kəru nəha kimərāi
pen loa me ten ia nīrau irau mwī fwe ikin.

⁵ Ia təkure pokis nəha nənimwi Jerupim kəru nəha ikin səməmi krouahatən pen mə
Kumwesən raməmak fwe ikin. Təəginrau krouvi atukw i rəuiui kwopun nəha Kumwesən
rauvehi raka noien ərəha me səvəi nərmama ikin. Mætə təkwtəkʷuni nəha nəpin riwən ti
nīnien narimnari me i mərai kwərəkəwərha.

⁶ Nəpin hənəmri amasan pam narimnari me nəha, ia nəpin me pam pris me
kamhəuvnimwə mamhəier ia kwopun ikinan, mamho wok səvənraha.

⁷ Mætə kwopun ikinan anan, pris asori anan in əpa raunnimwə ikin. Mætə ko rīpkəvən
mhə ia nəpin me. In raunnimwə ia kwopun nəha nəpin kuatia ia nuk me. Nənə nəpin
in raunnimwə traməkeikei muvehi netə, mevən muvei pen m Kumwesən ti noien ərəha
səvənhi mine noien ərəha səvəi nərmama hənə mhəreirei.

⁸ Ia narimnari me nəha, Nənimwə Ikinan ramahatən mə suatuk ti nuvnimwəien ia
kwopun ikinan anan rīpkəsevar mhə ihi nəpin nimwə tapolen rīnamərer ihi fwe kupwən.

⁹ In rəmwhen ia nənīmwi nari riti sə ramahatən pen nəpin i samarə irə təkwtəkwni. Nipwran mə narimnari me səməme pris me kamhəupei pen m Kumwesən mine nərīmiru me səməme kamhousi əpune irəha kavi nitenraha ti noien ərəha hərəirei nəmri atukwatukwien nətərigien səvai nərmmama səməme kamhəuvehe ti nəfwakiiēn.

¹⁰ Ro iamīnhi irə ti nəri nə mə noien səvai narimnari me nəha raməgkiari a ia nəveginien mine nənīmwiēn mine naikuasien me səpəmsəpə. Narimnari me nəha səvai nipwrai iərmama a. Kinəmri narimnari me nəha mə tuharə mheste Kumwesən tro narimnari me pam həuvehe mhərməvi mwi.

Nite Iesu Kristo

¹¹ Mətə təkwtəkwni nəha Kristo ruvəuvehe raka. In pris asori anan sə riməpeki narimnari amasan me muvehe. In riməuvnimwə ia nimwə tapolen sə ramasan anan mwi məpi raka sə kupwən. Nimwə tapolen nəha ripko mhə nari riti sə nərmmama həno ia rəginraha, nənə ripko mhə nari riti səvai tīprənə i sə Kumwesən rino.

¹² Nəpin Kristo riməuvnimwə ia kwopun ikinan anan, in rino m kuatia a nəmwhen ko ripkuvnimwə mhə mwi, ti nəri nə mə in ripkuvehi mhə nite nəni mine nite kwəti kau muvniwə, mətə in riməuvehi atukw a niten muvniwə, mo suatuk ti nifi rakaiēn kitaha ia noien ərəha me səkītaha, nənə suatuk nəha trarə rerin.

¹³ Kimiaha hiəukurən. Nite nəni mine nite kau mine nimwrakw ia kwəti kau kiməuvani əmwesi ia nifatə, trīni minuə pris riti ruvi rərəgi pen ia iərmama sə riməuvehe məmkmekik ia nəmri Kumwesən, nənə ia noien nəha in ruvehe məmher mwi.

¹⁴ Mə ro nipərhiēnien i rəfo ia nite Kristo? In rukurən noien məpi raka. Ia niskaiēn səvai Nənīmwin sə ramarə rerin, Kristo riməuvei pen atukw a in m Kumwesən rəmwhen ia nərīmiru nərəhaiēn riwən irə kousi əpune kuvei pen m Kumwesən. Nite Kristo traikuas ia rərīmiaha ti noien emhə me mə kimiaha hiəukurən no tukwiniēn nari m Kumwesən sə ramiru.

¹⁵ Ro pen Kristo in iəmə sə ravi simwin nərmmama mine Kumwesən ia nəgkiariēn vi sə kinərihi tərini əknekīn. In ravi simwin irəha iamīnha irə mə səməme Kumwesən raməkweīn ia nīrəha həukurən nuvehiēn narimnari me nəha tuhəpkiwən mhə səməme Kumwesən ruvəni raka mə truvei pen m nərmmama me səvənhi. Ti nəri nə mə Kristo rimamhə, ro pen nemhəiēn səvənhi rineivinari ia nīrəha, tukəpwəh nərpwiniēn noien ərəha me səməme həno nəpin nəgkiariēn kiməkupwən kərihi tərini əknekīn fwe kupwən rauiui ihi irəha.

¹⁶ Kimiaha hiəukurən. Trīni minuə iərmama riti rərihi tərini əknekīn nəgkiariēn riti mə tukəfuai nautə me səvənhi nəpin tremhə irə, iərmama nəha traməkeikei mukupwən memhə kurirə irə ko nəgkiariēn sə rīnərihi tərini əknekīn.

¹⁷ Ro iamīnhi irə ti nəri nə mə nəgkiariēn sə ro iamīnhi ro nəri auər a irə nəpin iərmama nəha ramiru ihi.

¹⁸ Rəmwhen a mwi nəgkiariēn sə Kumwesən riməkupwən mərihi tərini əknekīn ruvehe mo nəgkiariēn riti tukaməkeikei ko, mətə mə netə ripkaiu mhə nəgkiariēn nəha ro nəri auər a irə.

¹⁹ Iakani iamīnhi irə ti nəri nə mə nəpin Moses rini irapw pam raka nəgkiariēn me səvai Loa m nərmmama, nənə kurirə irə in ruvehi nimwheri sipsip sə kino rəruevən mine rīgi nei nəha hisop, meitesi pen ia nite kwəti kau mine nite nəni sə rīnərapi ia nui, nənə mivi rərəgi pen netə ia nəkukuə səvai Loa mine ia nərmmama me pam,

²⁰ Nənə mīni pen ti nīrəha mə, “In i netə trərihi tərini əknekīn nəgkiariēn i Kumwesən riməni pehe tukumiāha i mə tihə.”

²¹ Ia noien a mwi nəha Moses ruvi rərəgi pen netə ia nimwə tapolen mine narimnari me pam ikin səvai nəfwakiiēn.

²² Nipərhiēnien i, ia noien səvai Loa nəha, ipaka nari m nari me pam netə rəpərhi irəha həuvehe mhəmher. Nənə trīni minuə netə rəpwəh nauuiēn, Kumwesən ko ripkenouenou mhə noien ərəha me.

²³ Ro pen netə raiu ti nəpərhiēn narimnari me nəha həuvehe mhəmher. Mətə nimwə tapolen nəha mine narimnari me səvənhi irəha həuvnhi a narimnari me fwe ia neiai. Mətə narimnari me səvai nəfwakiiēn fwe ia neiai, nite nərīmiru riti ripkəmwhen mhə ti nəpərhiēn irəha həuvehe mhəmher. Tukaməkeikei kuvehi netə riti sə ramasan məpi raka.

²⁴ Kristo ripkuvnimwə mhə ia nimwə tapolen ia tīprənə i sə nərmmama həno ia rəginraha mhəuvnhi a nimwə tapolen pərhiēn irə, mətə Kristo ruvniwə atukwatukw ia neiai, nənə təkwtəkwni nəha in ramərər ia nəmri Kumwesən maməgkiari tukwini səkītaha.

²⁵ Pris asori anan sɔvɔi nɔkur Isrel rauvniwɔ ia kwopun ikinan anan ia nuk me pam mauvehi nite nɔrimiru me, mɔtɔ Iesu rɔpko mhɔ iamɔnha irɔ. In ruvniwɔ m kuatia a muvei pen nɔmiruien sɔvɔnhi m Kumwesɔn.

²⁶ Ko rauvniwɔ nɔpin me nɔpwrɔn mɔ in trauvehi nɔmɔsɔien ia nei kamarkuau i nɔpin me fwe kinɔmri vi a tiprɔnɔ muvehe meste pehe tɔkwɔtɔkwuni. Mɔtɔ tɔkwɔtɔkwuni nɔha, tɔpko mhɔ tui tiprɔnɔ i ro sampam, in rier pehe m kuatia a muvei pen nɔmiruien sɔvɔnhi ti nuvehi rakaien noien ɔrɔha, nɔnɔ ko rɔpkuvei pen mhɔ mwi ia nɔpin riti.

²⁷ Kumwesɔn rɔnɔmri raka mɔ nɔrmama me pam tuhamɔkeikei mhemhɔ m kuatia a, nɔnɔ kurirɔ irɔ in trɔkiri irɔha ti noien me sɔvɔnrɔha.

²⁸ Ia noien a mwi nɔha, Kristo rɔmɔuvei pen nɔmiruien sɔvɔnhi m kuatia a ti nuvehi rakaien noien ɔrɔha sɔvɔi nɔrmama hɔpik. Nɔnɔ in trier pehe mwi ia nuveheien sɔ ro kɔru irɔ, rɔpko mhɔ ti nuvehi rakaien noien ɔrɔha, mɔtɔ in truvehe mwi ti nuvehi miruien nɔrmama sɔmɔme hameitenhi in.

10

¹ Narimnari me sɔvɔi Loa hɔmwhen a ia nɔnimwi nari m nari amasan me sɔmɔme tɔpko mhɔ tui hɔuvehe, rɔpko mhɔ nɔpwrɔi narimnari me. Ia nuk me pam pris me nɔha sɔvɔi nɔkur Isrel kamho a nari kuatia, mamhɔvi netɔ ti noien ɔrɔha. Mɔtɔ nite nɔrimiru me nɔha rɔireiri noien nɔrmama sɔmɔme kamhɔuvehe ti Kumwesɔn hatukwatukw ia nɔnimen.

² Ko ro nɔrmama me i sɔmɔme kamhɔfwaki hɔuvehe mhatukwatukw pɔrhien, tukaikuas irɔha m kuatia a ia netɔ nɔha, nɔnɔ kurirɔ irɔ irɔha tuhɔpkregi mhɔ mwi mɔ noien ɔrɔha ramɔmak ia nirɔha, nɔnɔ tukousi ɔpune mwi nɔrimiru me kuvi nitenrɔha ti nɔfe. Kukurɔn nɔpwrɔhien noien nɔha.

³ Ro iamɔnhi irɔ, ia nuk me pam, irɔha kamhɔvi auɔr a netɔ, mɔtɔ ko hɔpkenouenou mhɔ noien ɔrɔha me sɔvɔnrɔha,

⁴ ti nɔri nɔ mɔ nite nɔni mɔne kau ko rɔpkuvehi raka anan mhɔ noien ɔrɔha.

⁵ Ro pen, nɔpin Kristo rɔnɔuvehe ia tiprɔnɔ i, rɔni pen ti Kumwesɔn mɔ, “Ik ikɔpwrɔh nɔkeikeien noien nɔha kamousi ɔpune nɔrimiru me kauvei pehe mik, uɔ noien nɔha kauvei pehe narimnari nɔpwin mwi mik, mɔtɔ ikinɔpnɔpenɔ ia nɔpwrɔk.

⁶ Nɔrimiru me nɔha kauvani ɔmwesi nɔpwrɔnrɔha pam ia tɔkure nɔfatɔ mɔne nɔrimiru me nɔha kavi nitenrɔha ti noien ɔrɔha,

ik rɔrim rɔpkagien mhɔ ti nirɔha.

⁷ Nɔnɔ iakini mɔ, ‘Kumwesɔn, ɔtɔ ro, iou iakauvehe mɔ tako nɔkwam

rɔmwhen atukwatukw ia nɔgkariien kimɔrai pen ia nɔkukuɔ sɔvɔi Loa sɔim sɔ ramɔgkiari ia nirak.’”

⁸ Ia nɔgkariien nɔha irɔnɔhɔ, Kristo rɔmɔkupwɔn mɔni mɔ, “Ik ikɔpwrɔh nɔkeikeien noien nɔha kamousi ɔpune nɔrimiru me kauvei pehe mik, uɔ noien nɔha kauvei pehe narimnari nɔpwin mwi mik. Nɔrimiru me nɔha kauvani ɔmwesi nɔpwrɔnrɔha pam ia tɔkure nɔfatɔ, mɔne nɔrimiru me nɔha kavi nitenrɔha ti noien ɔrɔha, ik rɔrim rɔpkagien mhɔ ti nirɔha.” (In rɔni nɔgkariien nɔha nɔri auɔr a mɔ nuvei penien narimnari me nɔha m Kumwesɔn ramesi pen nɔfe Loa rani.)

⁹ Mɔtɔ Kristo rani mwi mɔ, “Kumwesɔn, ɔtɔ ro, iou iakauvehe mɔ tako nɔkwam.” Ia nɔgkariien nɔha sɔvɔnhi ramousi raka nɔkwai Kumwesɔn sɔ kupwɔn, mɔ in trɔmri nɔkwai Kumwesɔn sɔ kurirɔ.

¹⁰ Nɔnɔ nɔkwai Kumwesɔn sɔ nɔha sɔ kurirɔ rɔnɔikuas raka noien ɔrɔha me sɔkitaha nɔpin Iesu Kristo rɔmɔuvei pen nɔpwrɔn m Kumwesɔn m kuatia a, nɔnɔ ko rɔpkuvei pen mhɔ mwi nɔpin riti mwi.

¹¹ Nɔpin me pam pris me kamhɔrer mamho wok sɔvɔnrɔha, mamho a nɔri kuatia ia nɔpin me, mamhɔvi nite nɔrimiru me, netɔ sɔ rɔireiri nɔikuas rakaien noien ɔrɔha me ia nɔpin riti.

¹² Mɔtɔ Kristo rɔnɔseni nɔmiruien sɔvɔnhi memhɔ m kuatia a ti nɔikuas rakaien noien ɔrɔha me sɔvɔi nɔrmama ia nuk nuk me mɔpko mhɔ sampam, nɔnɔ kurirɔ irɔ in revɔn mɔkure ia nɔkare Kumwesɔn mwatuk.

¹³ Ia kwopun nɔha in treitenhi meste Kumwesɔn tro nɔrmama sɔmɔme hamɔmwɔki in hɔuvehe in trɔrpwi utɔ tipage nɔsun mi ia nirɔha.

¹⁴ Iakani iamɔnhi irɔ mɔne ti nɔri nɔ mɔ Kristo niten rɔnɔi m kuatia a mɔ nɔrmama me sɔvɔnhi hatukwatukw ia nɔnimen ia nuk nuk me. Nɔrmama me nɔha irɔha nɔha rɔno irɔha ho ikinan.

¹⁵ Nɔnɔ Nɔnimwin Ikinan mwi rani pehe tukutaha mɔ nɔri nɔha ro nɔpɔrhienien. Rani mɔ,

16 “Iærīmēnu rani mā, ‘Nægkiariien səiou takərihi tərini əknekin ia nəpin sə truvehe nəkur Isrel tuharə irə ro iamīnhi irə: Takəmri pen loa me səiou ia nətərigien səvənraha, nənə mirai pen ia rerinraha.’”

17 Nənə in rani mwi mā,

“Iou rerik tripkrihi mhə mwi ia nəpin riti

noien ərəha me mine noien ourour me səvənraha.”

18 Mə Kumwesən rinenouenou raka nərəhainen me nəha, nənə tukvi mwi netə ti noien ərəha ti nəfe. Tukəpwəh a noien nəha.

19 Piak me, takwtakwuni nəha ia nite Iesu kitaha səukurən nuvnmwəien ia kwopun ikinan anan mhəpwəh nehekieren,

20 mhesi pen suatuk vi sə ramiru Iesu rinəsevər irə tukutaha ia nipwran mə tsəukurau ia tinari nəha raməgher tukuahag kwopun ikinan anan.

21 Kitaha səuvəuvehī pris riti səkitaha in rasori mamərimənu ia nimwə səvəi Kumwesən.

22 Narimnari me nəha ho nipərhiēnien. Ro pen pwəh səuvən ipaka ti Kumwesən mhəpwəh nəkwaŋaiēn neikuəien ia reritaha, mhahatətə əknekin irə, nənə reritaha sə fwe kupwən ramrhi noien ərəha me səkitaha ruvehe məmher ia nite Kristo, nənə nipwrataha mwi rəmher, ti nəri nə mə sənaru raka ia nui əmher.

23 Pwəh səkwətəmhiəri əknekin nini irapwien nəri amasan sə sameitenhi, mhəpwəh nikiukiuiēn, ti nəri nə mə Kumwesən sə riməni mə truvei pehe nəri amasan nəha m kitaha ramo nəgkiariien səvənhi ia nəpin me.

24 Pwəh sətərig mə tsəfo mhasitu ia kitaha me mho nokeikeiēn mine noien amasan me.

25 Ripkamasan mhə mə tsəpwəh noien səvəi nousəsīmwinien kitaha me rəmwhen ia nərmmama nepwin kamho, mətə pwəh sərpwi əknekin kitaha me, mamho ia nəpin me ti nəri nə mə kitaha səukurən mə nuveheien səvəi Iesu ruvəuvehe ipaka.

26 Takani iamīnha irə ti nəri nə mə kitaha səuvəukurən raka nipərhiēnien. Trini minuə samo nəri auər a irə, mamhəmwur pen ia noien ərəha, nənə netə riti mwi riwən anan mə trauu maikuas raka noien ərəha səkitaha.

27 Trini minuə kitaha saməmwur pen ia noien ərəha, nəri kuatia a tsaməti pen i mamheit-enhi. Nəri nəha ro nehekieren i. In nə nəpin Kumwesən trərpwin noien ərəha me irə mine napw i raməpnəpan pik trahi nərmmama səməme haməmwəki in.

28 Kimiaha hiəukurən. Trini minuə iərmama riti ramərui Loa səvəi Moses, nənə iərmama kəru uə kahar tuhari irapw in, nənə in traməkeikei memhə. Ko kīpkapi mhə tukwe.

29 Mətə rəfo ia iərmama sə ramavən avən ia Tini Kumwesən? Kumwesən ruvəni raka nəgkiariien vi səvənhi tukutaha, nənə nite Tini rərihi tərini əknekin nəgkiariien nəha. Mətə rəfo ia iərmama sə ro nəri auər a ia netə nəha sə rino in ruvehe məmher mo ikinan i? Nənimwin Ikinan rauai namasanien səvənhi m nərmmama, mətə rəfo ia iərmama sə rani ərəha Nənimwin nəha? Iərmama nəha nərpwinien sə Kumwesən tro min ti noien ərəha səvənhi triskai məpi raka nərpwinien səvəi iərmama sə ramərui Loa səvəi Moses.

30 Takani iamīnha irə ti nəri nə mə kitaha səuvəukurən raka mə Kumwesən riməni mə, “Iou takərpwin noien ərəha səvəi nərmmama, nipərhiēnien iou tako.” Nənə in riməni mwi mə “Iærīmēnu in trəkiri noien me səvəi nərmmama me səvənhi.”

31 Kumwesən in ramiru. Trini minuə saməmak ia rəgin mə in trərpwin noien ərəha me səkitaha, nəri nəha in nəri riti səvəi nehekieren.

32 Mətə rerimīaha tramrhi nəpin kupwən, nəpin hiəpkuvehe vi a ia nukuraanien. Nəpin nəha nəpin skai. Kamo nəmisəien me m kimiaha, mətə hiəpwəh nimweiēn.

33 Nəpin me nepwin nərmmama kamhəni ərəha kimiaha ia nəmri nərmmama, nənə mamho rərəha ia kimiaha. Nəpin me nepwin kimiaha hiamərər kimiaha nərmmama səməme kamho rərəha ia nərəha iamīnhi irə.

34 Kimiaha hiaməuvehi pəri nəmisəien kimiaha nərmmama səməme hamarə ia kalapus. Nəpin nərmmama hənəkres narimnari me səkimiaha, mətə rerimīaha ragien a tukwe, ti nəri nə mə hiəuvəukurən raka mə narimnari nepwin nəha ikin səkimiaha, səməme hamasan mhəpi raka, nənə narimnari me nəha tuharə rerin.

35 Ro iamīnhi irə tihaməkeikei mhərər əknekin, ti nəri nə mə nərəkuēn fwe ikin səkimiaha ramarə sə tihəuvehi.

36 Tihaməkeikei mho nətərigien səkimiaha rəpwəmwis mə tiho narimnari me səməme Kumwesən rokeikei. Nənə tihəpkuvehi nəfe in ruvəni raka mə truvei pehe m kitaha.

³⁷ Ro iamínhi irə rəmwhen ia Nəkukua Ikinan rani mə tripkə mhə tui, “Iərmama i kamini mə truvehe, truvehe, in tripkə mhə tipwə.

³⁸ Mətə iərmama atukwatukw səiou trimiru ia nahatətəien səvənhi, nənə trini minua ramavən rərig rərig, nənə rerik tripkagien mhə tukwe.”

³⁹ Mətə kitaha i səpkə mhə iamínha irə. Ko səpkavən rərig rərig mhə mə Kumwesən trouaha kitaha, rekəm. Kitaha nərmama səvəi nahatətəien ia Kumwesən tsəuvehi nimiruien.

11

Kaha kupwən me hənahatətə ia Kumwesən

¹ Nahatətəien ia Kumwesən ikukurən amasan mə tikuvehi narimnari amasan me ikameitenhi, mani nipərhiendien ia narimnari me ipkətə mhə ia nənimem.

² Nahatətəien iamínhi in nəha nəfe kaha kupwən me həno ro Kumwesən rəgnəgini irəha.

³ Nahatətəien ro kitaha səukurən amasan mə Kumwesən rino neiai mine tiprənə mine narimnari me pam ia nəgkiarrien səvənhi, mo narimnari me nəha kamətəni həuku pen ia narimnari me kipkətəni mhə.

⁴ Epel in rinahatətə ia Kumwesən, ro pen ruvei pen nari riti m Kumwesən sə ramasan məpi raka səvəi Ken. Nənə ti nəri nə mə in rinahatətə ia Kumwesən iamínhi irə, nənə Kumwesən rini irapw mə in iəmə atukwatukw riti, nənə rerin ragien ti nuvehien narimnari me səvənhi. Nipərhiendien iəmə nəha ruvamhə raka, mətə noien səvəi nahatətəien səvənhi raməgkiari ihi m kitaha.

⁵ Inok rinahatətə ia Kumwesən, ro pen kuvehi utə in mə tripkemhə mhə, nənə kipkətəni mhə mwi in ti nəri nə mə Kumwesən riməuvehi raka in ia tiprənə i revən fwe ia neiai. Mətə nəpin kipkuvehi raka mhə ihi in, Nəkukua Ikinan rani mə Kumwesən rerin ragien tukwe.

⁶ Mətə trini minua iərmama ripkahatətə mhə ia Kumwesən, in trəfo mo Kumwesən rerin ragien tukwe? In rirəirei anan noien, ti nəri nə mə iərmama riti rokeikei mə truvehe ti Kumwesən, in traməkeikei mini nipərhiendien mə Kumwesən ramarə nənə mamə ramasan m nərmama səməme hāməmwur mə tuhətəni in.

⁷ Noa rinahatətə ia Kumwesən. Ro iamínhi irə nəpin Kumwesən rinani pen narimnari me min fwe kupwən səməme nərmama həpwəh ihi nətəniien, Noa ramsiai, mamə nəkwan, nənə muvrhəkin nitətə asori riti mə truvehimiru nərmama səməme kamharə ia nəkwai nimwə səvənhi. Ia noien i, Noa ramo pui noien ərəha me səvəi nərmama ia tiprənə, nənə muvehe iərmama riti sə ratukwatukw ia nəmri Kumwesən ti nəri nə mə ramahatətə irə.

⁸ Epraham rinahatətə ia Kumwesən, ro pen nəpin Kumwesən rəkwein in mə trevən ia tənə əpə riti tukuvei pen min, ro nəkwan, mier, mireirei mə rauəku.

⁹ In rinahatətə ia Kumwesən ro pen in rarə ia tənə nəha Kumwesən rino promes mə truvei pen min. Mətə rinamarə ia kwopun nəha ia nimwə tapolen rəmwhen a iəpwispwis riti. Nənə Aesak mine Jekop irau nəha Kumwesən rino promes minrahar pəri, irau mwi krauarə a ia nimwə tapolen.

¹⁰ Epraham rino iamínha irə ti nəri nə mə in rameitenhi mə trevən ia taon riti sə ramərəer ia təkure nəri skai riti. Taon nəha, Kumwesən rino mak irə, nənə mino raka ramarə.

¹¹ Sera rinahatətə ia Kumwesən, ro pen Kumwesən ruvei pen niskaiien min mə tro tipwin. Nəri auar a mə Sera in rinəprənemə anan, mətə rərəhi tini ti nəri nə mə in rinətigite ia Kumwesən sə rino promes min.

¹² Ro pen sətəni mə iərmama kuatia a i Epraham rinərgharə ipaka remhə, mətə rərəhi iəkunouihiti riti, nənə nərmama ia kwənəkwus səvənhi həuvehe mhəpik mhəmwhen ia kaməhau me ia kəpuapen uə nipəkər ia nikare təsi ko kipkəvsini pam mhə irəha.

¹³ Nərmama me i irəha pam kamhahatətə ia Kumwesən. Mətə nəpin irəha hemhə, irəha həpwəh ihi nuvehien narimnari me nəha səməme Kumwesən rino promes mə truvei pen minraha. Irəha hamətəni mə narimnari me nəha haməmak isipwin ihi ti nirəha, mətə rerinraha ramagien pik mə tuhətəni. Nənə irəha haməni irapw mə hamarə ia tiprənə i mətə irəha həmwhen a iəpwispwis me. Tiprənə i ripko mhə imwənrəha pərhiien.

¹⁴ Nəpin nərmama haməgkiari iamínha irə ramahatən pen mə irəha hamətui imwənrəha atukwatukw.

¹⁵ Kamə rerinraha ramrhi tənə nəha həməier irə mə in nəha imwənrəha atukwatukw ko hərərig mwi.

¹⁶ Mætə irəha həpkrərig mhə ti nəri nə mə hokeikei tənə əpə riti sə ramasan məpi raka, in nəha fwe ia neiai. Ro pen Kumwesən ripkauris mhə mə irəha tuhakwein in mə Kumwesən səvənraha, ti nəri nə mə in rinəpnəpenə raka ia taon riti səvənraha.

¹⁷ Epraham rinahatətə ia Kumwesən, ro pen nəpin Kumwesən raməkiri nahatətəien səvənhi, rəmruətə Aesak ia təkure nifatə. Ia nəpin nəha Epraham i Kumwesən rino promes me min ramərer mwatuk mə trousi əpune tini anan kuatia.

¹⁸ Kumwesən ruvəni raka tukwe mə, “Epraham, nimwipwim me səməme tuhəuku pen ia Aesak irəha nə takəvsini irəha mə kwənəkwus me səim.”

¹⁹ Mætə Epraham ramərer mwatuk mə trousi əpune tini, ti nəri nə mə rerin rarhi mə Kumwesən rukurən noien iərmama rətui mwi ia nemhəien. Ro pen nəpin ruvehi raka tini ia nifatə rəmwhen mə in rinətui mwi ia nemhəien.

²⁰ Aesak rinahatətə ia Kumwesən, ro pen rəfwaki mə Kumwesən trəkwein amasan ia Jekop mine Isau, mamini irapw narimnari me səməme tuhəpkuvehe ia nəpin riti.

²¹ Jekop rinahatətə ia Kumwesən, ro pen nəpin ipaka remhə, in rəfwaki mə Kumwesən trəkwein amasan ia tini Josef mi. In rinərpwi kaskin mərer əmakəmak, nənə maməgnəgini Kumwesən.

²² Josef rinahatətə ia Kumwesən, ro pen nəpin ipaka remhə, in rəgkiari ia nəpin nəha sə kwənəkwus me səvəi nəkur Isrel tuhəier fwe tənə Ijip, mini mə tuhəfo ia nəkəkrin me.

²³ Tata mine mama səvəi Moses krinouahatətə ia Kumwesən, ro pen nəpin Moses rətui, irau krouətoni mə in iəkunouih amasan riti, nənə krouərkwafə i roueste məkwə kahar. Nənə irau kroupkhekir mhə nəruien nəgkiariien səvəi kig.

²⁴ Moses rinahatətə ia Kumwesən, ro pen nəpin in rupwinari, rəpwəh nəsenien mə tukəkwain in tini pran ouih səvəi Fero, kig səvəi nəkur Ijip.

²⁵ In revən marə irəha nərmama me səvəi Kumwesən muvehi pəri nəmisəien irəha minraha. In rokeikei sə nəha məpi raka mə in tramregi ramasan ia nagienien i kamregi ramasan irə nəpin ouih a, nagienien səvəi noien ərəha.

²⁶ Ia nətəien səvənhi, kamo naurisien min ti Kristo sə tripkuvehe ramasan məpi raka nauə me pam ia tənə Ijip. Nətəien səvənhi ro iaminha irə ti nəri nə mə in ramətə pen ia nərəkuien sə Kumwesən truvei pen min.

²⁷ Moses rinahatətə ia Kumwesən, ro pen in rier ia tənə Ijip məpwəh nehekiriien ia kig nəha sə niemaha raməpi pik. In ripkəti ərari mhə mə trirərig, mətə ramərer əknekien rəmwhen mə in ramətəni Kumwesən i iərmama ripkətoni mhə ia nənien.

²⁸ In rinahatətə ia Kumwesən, ro pen rəmri nəveginien asori nəha Pasova, məmri mwi noien i nəkur Isrel ho pen netə ia təpinhə ia nimwə me səvənraha kamo agelo sə trouaha nəmritaik me rirəpi irəha hemhə.

²⁹ Nəkur Isrel me nəha hənahatətə ia Kumwesən, ro pen irəha həpi simwin ia təsi əruerəv. Irəha hənəvən mhəpi simwin rəmwhen haməvən ia tivrənə əvəhak. Mətə nəpin nəkur Ijip haməmwur mə tuhəkuriə irəha, təsi rirərig muvehe mousəman irəha həmwhenimw.

³⁰ Nəkur Isrel hənahatətə ia Kumwesən, ro pen havən mhəkuraukurau ia nəpai səvəi taon Jeriko meste nəpin sefen, nənə nəpai nəha rərkwəpir məsas.

³¹ Rehəp pran səvəi suatuk in rinahatətə ia Kumwesən, ro pen in ripkəmhə mhə irəha nəkur Jeriko səməme hənəru i nəkwai Kumwesən. Nəkur Isrel həpwəh nousi əpuneien pran nəha ti nəri nə mə rerin ragien mə truvehi iəmə Isrel mi nəha səməmi kriməuvehe mə trouətoni afəfa taon nəha. Irau krauevən fwe ia nimwə səvənhi.

³² Mətə ko iapkgkiari mhə mwi rəpwəmwis. Səiou nəpin riwən mə takəgkiari ia Kiteon, Parak, Samson, Jəfta, Kig Tevit, Samuel, mine profet me.

³³ Nərmama kupwən me nəha hamahatətə ia Kumwesən, nənə ro pen həuvehi irapw kig me ia naruəgəniən, mho noien atukwatukw me, mhəuvehi nəfe Kumwesən rino promes minraha, mhəsisəg ia tərhu i laeon me,

³⁴ mhousi əfi napw asori sə rauək, mhəp mhəvtənhi nərmama səməme hənəuə tuhərai əpune irəha ia nau səvəi naruəgəniən. Irəha nərmama niskaiien səvənraha riwən, mətə Kumwesən ruvei pen niskaiien minraha, nənə irəha həuvehe mhəskai ti naruəgəniən, mho naruəgən me səvəi tənə əpə me hap.

³⁵ Nipran nepwin nəha ikin səməme hənahatətə ia Kumwesən, Kumwesən ro nipwnətinraha me hətui mwi ia nemhəien. Nərmama nepwin mwi səməme hənahatətə ia Kumwesən, irəha hənəseni nərmama səməme haməmwəki irəha ho nəmisəien asori

ia nipwranraha. Iræha hæpkæpwæh mhæ nahatætæien sævænraha mæ nærmama sæmæme hamæmwæki iræha heivi nari ia niræha. Iræha hamahatætæ ia Kumwesæn mæ in tro iræha hætui mwi ia nemhsæien sævænraha ia nimiruien riti sæ ramasan mæpi raka.

³⁶ Nænæ iræha me nepwin, nærmama hamæfkæmanæ ia niræha, mamhærisi iræha. Nænæ iræha me nepwin, nærmama hærihi iræha ia jen, nænæ mhæuvehi puvnimwæ iræha ia kalapus.

³⁷ Iræha me nepwin kinækwi æpune iræha ia kæruætere. Nænæ kærai æmwesi iræha nepwin ia so ro nipærin kæru. Nænæ iræha me nepwin, kinærai æpune iræha ia nau sævæi naruagænien. Nænæ iræha me nepwin hænamaræ mamharkahu ia teki næni mine sipsip, nautæ sævænraha riwæn anan. Næpin me nærmama hamouraha iræha, mamho ræraha anan ia niræha.

³⁸ Iræha nærmama amasan me. Tivrænæ i ripkæmhwen mhæ mæ iræha tuharæ ikin. Iræha hamaræ æpnæpen a fwe ia kwopun akwesakwes ikin, mine ia tækuær me, mine ia nipægi kæpwier me, mine ia nipægi tæna me.

³⁹ Nipærhienien i nærmama kupwæn me næha, iræha pam kani amasan næghinraha ipwet mine ti nahatætæien sævænraha, mætæ næpin hænamaræ iræ hæpkuvehi mhæ næfe kino promes iræ,

⁴⁰ ti næri næ mæ Kumwesæn rinætæ raka fwe kupwæn næfe tro m kitaha ramasan mæpi raka. Nænæ ia nætærigien sævænhi, in rokeikei mæ trukupwæn mo kitaha minraha sæuvehe mho kuatia. Ia noien næha in rukuræn noien kitaha minraha sæuvehe mhatukwatukw pam.

12

Kumwesæn ramækoui atukwatukw nipwnætïn me

¹ Nærmama me næha hænahatætæ ia Kumwesæn iræha hæmwhen ia iærmama riti sæ rani irapw næfe rinætoni ia nænimen mæ kitaha sæukuræn niiniæn nipærhienien iræ. Iræha hæpkæ kamhærer kuraukurau ia kitaha. Ro iamînhi iræ pwæh sæfraka nari pæmpæm me pam, mine noien æraha sæ ramækwtæmhiri æknekin kitaha, nænæ mhæiu ia naiuien næha Kumwesæn rinæmri kupwæn ia kitaha mæpwæh næpouien.

² Ia næpin me tsamæti pen a ia Iesu næha in nukune nahatætæien sækitaha fwe nukunen meste nækrækwerin. In ræti ærgarig pen ia nei kamarkuau mætoni nagienien sæ in tragien iræ kuriræ. Ro iamînhi iræ in revæn ia nei kamarkuau mo næri auær a ia naurisien tuko min. Nænæ tækwækwuni næha in ramækure ia nikare jea mwatuk sæ Kumwesæn ramækure iræ mamærimænu.

³ Ramasan mæ rerimæiaha tramrhi Iesu mæ rinæfærer æknekin næpin nærmama æraha me kamhæmwæki in, mamho noien æraha iræ, kamo kimiaha hiæregi hiænæpou ia nimiruien sækimiaha mhæpwæh.

⁴ Nærmama me sæmæme kamho noien æraha kamho næmisæien m kimiaha. Ræmwhen mæ hiamærer ia naruagænien riti. Mætæ kimiaha riti ripkemhæ mhæ ihi ia naruagænien næha.

⁵ Kimiaha tihæpwæh nenouenouien nægkiariien i ramækwein tini ia kimiaha. Rani mæ, “Nærik, næpin Iærimænu ramækoui atukwatukw ik, tikæpwæh noien næri auær a iræ.

Rerim træpwæh næpouien næpin ranise skai noien æraha sæim.

⁶ Trini minuæ Iærimænu rokeikei pik iærmama riti, nænæ tramækeikei mækoui atukwatukw.

Nænæ in tramækeikei mo næmisæien m iærmama sæ ramækwein i mæ tini mæ træpwæh noien æraha sævænhi.”

⁷ Ro pen tihærer æknekin ia næpin sikai me. Kumwesæn rauvei pehe næpin sikai me næha ti nækoui atukwatukwien kimiaha. Noien næha ramahatæn pen mæ Kumwesæn ramo kimiaha ræmwhen mæ kimiaha nipwnætïn me. Iækunouihî riti riwæn sæ tata sævænhi ripkækoui atukwatukw mhæ in.

⁸ Kumwesæn ramækoui atukwatukw pam nipwnætïn atukwatukw me. Trini minuæ Kumwesæn ræpwæh noien iamînha iræ ia kimiaha nænæ nipwran næ mæ ripko mhæ nipwnætïn atukwatukw me næ kimiaha.

⁹ Ia nikaren sækitaha nærmama, sækitaha me fwe tata me hænkoui atukwatukw kitaha fwe kupwæn, nænæ sæsiai iræha. Mætæ rafo ia Tata sævæi nænimwitaha? Ramasan mæ kitaha tseiwaïu mhæsiai mwi in mhæpi raka nænæ mhæmiru.

¹⁰ Tata me sækitaha fwe kupwæn hænkoui atukwatukw kitaha næpin kwækwa a ia nætærigien a sævænraha. Mætæ Kumwesæn ramækoui atukwatukw kitaha mæ trasitu ia kitaha, mo kitaha sæuvehe mho nækur ikinan me ræmwhen iræ.

¹¹ Kimiaha hiæukuræn. Noien i nækoui atukwatukwien iærmama næpin kamo ro næmisæien i. Ripko mhæ nari riti kamregi ramasan iræ, mætæ kuriræ iræ trukua kwænkwan ia nimiruien sævæi nærmama sæmæme kinækoui iræha iræ mhestæ hæpwinari. Kwænkwan næ in i næmærinuien mine natukwatukwien.

¹² Ro iam̄nhi ir̄a kimiaha hīn̄əpou r̄əgim̄iaha rem̄hə tih̄am̄əkeikei mh̄əuvehi ut̄ə r̄əgim̄iaha. M̄ə nukurh̄um̄iaha rin̄əpou h̄əvi atukw i pw̄əh riskai.

¹³ Tih̄o suatuk atukwatukw me nisum̄iaha trav̄ən ir̄ə m̄ə sin ia kimiaha nisun r̄ər̄əha nisun ko ripk̄ər̄əha anan mh̄ə mier raka m̄ətə tripkamasan mwi.

Tih̄am̄asiari kamo hiameikūa a n̄ireḡien Kumwes̄ən ram̄əgkiari

¹⁴ Tih̄əm̄wur m̄ə tihar̄ə amasan ia n̄əm̄ərinuien kimiaha n̄ərmama me pam, n̄ən̄ə mh̄əm̄wur m̄ə tih̄o n̄im̄iruien s̄əkimiaha ro ikinan. Īərmama s̄ə ripko mh̄ə ikinan, ko ripk̄ətoni mh̄ə n̄əm̄ri Īərim̄ənu n̄əpin riti.

¹⁵ Tih̄ətui amasan kamo kimiaha riti rar̄fai ia namasanien s̄əv̄əi Kumwes̄ən. Tih̄ətui amasan kamo kimiaha riti ruvehe m̄əm̄wh̄en ia nuai nei akon̄ə riti s̄ə rukwes̄ər mut̄ə mukūə kw̄ənkwan r̄ər̄əha. Īərmama s̄ə ro iam̄nha ir̄ə tro n̄ərmama h̄əpik h̄əuvehe mh̄əm̄kem̄ik ia noien ər̄əha.

¹⁶ Tih̄ətui amasan kamo kimiaha n̄ərm̄an m̄ine n̄ipran hīəri əpn̄apen kimiaha me. Tih̄ətui amasan kamo kimiaha riti ro n̄əri aūər a ia narim̄nari ikinan me r̄əm̄wh̄en Isau rino. In r̄əm̄ri pen n̄əm̄ri nari ia nasor̄ien s̄əv̄əi n̄əm̄ritaik kuvehi n̄ənimen ia n̄əveginien plet kuatia.

¹⁷ Kimiaha hīəukur̄ən m̄ə kurir̄ə in rokeikei m̄ə truvehi mwi nasor̄ien n̄əha, n̄ən̄ə markut pik m̄ə tata s̄əv̄ənhi tr̄əkwēin amasan ir̄ə, m̄ətə rek̄əm. N̄əri aūər a m̄ə Isau rin̄əs̄ək pik tukwe, m̄ətə ko ripk̄ər̄əḡ mh̄ə ia noien n̄əha s̄ə rino.

¹⁸ Kimiaha hīəpkuvehe mh̄ə ia t̄əkūər riti r̄əm̄wh̄en t̄əkūər Sinae. Fwe kupw̄ən n̄əkur Isrel h̄əuv̄ən ia t̄əkūər n̄əha, mh̄ət̄oni napw raūək. N̄əpit̄əvien reiwaiu mahakwi nari. H̄əregi n̄im̄ət̄əgi asori,

¹⁹ m̄ine nasakien s̄əv̄əi kisipw. H̄əregi mwi reri Kumwes̄ən ram̄əgkiari m̄inraha. N̄əpin h̄əregi n̄əgkiariien s̄əv̄ənhi, h̄əni m̄ə ir̄əha h̄əpw̄əh nokeikeien m̄ə tuh̄əregi mwi n̄əgkiariien n̄əha.

²⁰ Ir̄əha h̄əh̄ekir m̄ət̄əm̄nim̄win ti n̄əgkiariien n̄əha rim̄əni m̄ə,
“Tr̄ini m̄in̄ūə nari riti r̄ir̄api t̄əkūər i, n̄əri aūər m̄ə n̄ərim̄iru a riti,
m̄ətə tukam̄əkeikei k̄əkwi əpune ia k̄ərūət̄erei.”

²¹ N̄əpin Moses r̄ətoni narim̄nari me n̄əha, in mwi r̄iregi r̄ər̄əha n̄ən̄ə m̄ini m̄ə, “Iou iak̄ineh̄ekir iak̄ineh̄ekir, m̄inam̄ət̄əm̄nim̄win.”

²² M̄ətə kimiaha hīəuv̄əuvehe ia t̄əkūər i Saeon, m̄ine taon i imwei Kumwes̄ən s̄ə ram̄iru. In i Jerusalem vi fwe ia neiai, kwopun nagelo me h̄əpik hamous̄əs̄im̄win ir̄əha me ikin mamh̄agien ia n̄əpin me.

²³ Hīəuv̄əuvehe ia nous̄əs̄im̄winien asori s̄əv̄əi n̄ərmama me s̄əv̄əi Kumwes̄ən s̄əm̄əme h̄əm̄wh̄en ia n̄əm̄ritaik me s̄əv̄ənhi, kim̄ər̄ai pen n̄əgh̄inraha fwe ia neiai. Hīəuv̄əuvehe ti Kumwes̄ən s̄ə tripk̄əkiri noien s̄əv̄əi n̄ərmama me pam. Hīəuv̄əuvehe ti n̄ən̄im̄wi n̄ərmama amasan me kino h̄əuvehe mh̄atukwatukw pam.

²⁴ Hīəuv̄əuvehe ti Iesu s̄ə ravi sim̄win n̄ərmama m̄ine Kumwes̄ən ia n̄əgkiariien vi kin̄ərihi t̄ərīni əknekin. N̄ən̄ə hīəuv̄əuvehe ti net̄ə s̄ə kim̄əvi ti noien ər̄əha ram̄əgkiari mani n̄əri amasan m̄əpi raka n̄əf̄e nite Epel rani.

²⁵ Ro iam̄nhi ir̄ə kimiaha tih̄am̄əkeikei mh̄ətui amasan kamo hīeikūa a n̄ireḡien Kumwes̄ən n̄əha ram̄əgkiari m̄ kimiaha. N̄əkur kupw̄ən me n̄əha s̄əm̄əme heikūa a n̄ireḡien n̄əgkiariien s̄əv̄ənhi s̄ə īərmama ia t̄əkure tipr̄ən̄ə rani ti n̄əs̄ūəpwir̄ien ir̄əha, m̄ətə ko h̄əp̄kap mh̄ə n̄əpin Kumwes̄ən r̄ərpw̄in noien ər̄əha s̄əv̄ənraha. N̄ən̄ə tr̄ini m̄in̄ūə kitaha seikūa a n̄ireḡien n̄əgkiariien s̄əv̄əi Kumwes̄ən s̄ə ruku pen fwe ia neiai muvehe m̄ə tr̄əs̄ūəpwiri kitaha, ts̄əfo map n̄əpin tr̄ərpw̄in noien ər̄əha s̄ək̄itaha?

²⁶ Ia n̄əpin n̄əha fwe kupw̄ən reri Kumwes̄ən rim̄əkiukūi ia tipr̄ən̄ə, m̄ətə t̄əkw̄t̄əkw̄uni n̄əha in r̄əgkiari m̄ kitaha m̄ini m̄ə, “N̄əpin riti mwi n̄əha ikin, iou tak̄ikiukūi mwi ia tipr̄ən̄ə. Ia n̄əpin n̄əha ripko mh̄ə tipr̄ən̄ə əpa trikiukūi, neiai mwi trikiukūi.”

²⁷ N̄əgkiariien n̄əha Kumwes̄ən rim̄əni m̄ə, “N̄əpin riti mwi,” n̄ipwran i m̄ə in trikiukūi ia narim̄nari me ia tipr̄ən̄ə i s̄əm̄əme in r̄ino m̄ə truvehi raka ir̄əha. M̄ətə narim̄nari me s̄əm̄əme h̄əpw̄əh n̄ikiukūiien ir̄əha tuh̄ər̄ə rer̄in.

²⁸ Ro pen pw̄əh s̄əni tanak ti Kumwes̄ən. Nari riti riw̄ən ko rikiukūi ia nit̄ət̄ə s̄ə in ram̄ərim̄ənu ir̄ə. N̄ən̄ə in ruv̄əuve pehe raka nit̄ət̄ə n̄əha m̄ kitaha. Ramasan m̄ə ts̄əfwaki m̄in ia noien s̄ə rer̄in ragien tukwe ia nis̄iaien m̄ine nehek̄irien,

12:12: Aes 35:3 **12:13:** Prov 4:26 **12:14:** Sam 34:14, Rom 12:18 **12:15:** Wok Me 8:23 **12:16:** Jen 25:33-34

12:17: Jen 27:30-40 **12:18:** Eks 19:16-20, Dut 4:11-12 **12:19:** Eks 20:18-21, Dut 5:22-27 **12:20:** Eks 19:12-13

12:21: Dut 9:19 **12:22:** Kal 4:26, Rev 5:11 **12:23:** Luk 10:20 **12:24:** Hip 8:6, 10:22, 1Tes 1:2, Jen 4:10 **12:25:**

Hip 2:1-3, Hip 10:26-29 **12:26:** Eks 19:18, Sam 68:8, Hag 2:6

²⁹ ti nəri nə mə “Kumwesən səkitaha rəmwhen ia napw asori riti sə ramahi əmwesi narimnari me pam.”

13

Nəvəhəgien sampam

¹ Nokeikeien i hiamokeikei piəvtaha me irə pwəh ramo a iamınhi irə.
² Tihəpwəh nenouenouiən mə tihətoni amasan ti iəpwispwis me səməme haməuvehe imwəmiaha. Nərmama nepwın fwe kupwən həno noien nəha, mhəuvehi puvnimwə nagelo me nepwın ia nəkwai nimwə me səvənraha, mətə həreirei anan mə irəha nagelo me.

³ Rerimiahə tramrhi nərmama səməme hamarə ia kalapus rəmwhen mə kimiahə mwı hiamarə ia kalapus kimiahə mınraha. Rerimiahə tramrhi nərmama səməme nərmama əpə me hamo irəha həregi rərəha anan ia nıpwranraha. Rerimiahə tramrhi irəha ti nəri nə mə kimiahə mwı hiamregi rərəha ia nıpwramiahə rəmwhen ia nırəha.

⁴ Pwəh nərmama pam həsiai narəien səvəi pran mıne iərman səməmi krouarə pəri. İərman mıne pran səməmi krouarə pəri irau trousiai napri pəriien səvənrau ia nəpın me. İakani iamınhi irə ti nəri nə mə Kumwesən trərpwın noien ərəha səvəi nərmman mıne nıpran səməme kamhəri əpnəpən irəha me uə səməme kamhakres irəha me.

⁵ Tihamarə mhəpwəh nokeikei pikien mane. Rerimiahə traməkeikei magien a ti narimnari me nəha hiaməuvehi rəmwhen ti nəri nə mə Kumwesən ruvəni raka mə, “Ko iəpkəpwəh mhə ik, məpwəh nap rakaien ia nıram nəpın riti.”

⁶ Ro iamınhi irə kithə səukurən nıniien nəgkiariien i, mhəpwəh nəmkiamkiiən mə, “İərımənu in iasitu səiəu, ro pen iou iəkəpwəh nehekiriən.

Nəfe iərmanə rukurən noien miəu?”

⁷ Rerimiahə tramrhi nəmə asori me səkimiahə səməme haməkupwən mhəhatən kimiahə ia nəgkiariien səvəi Kumwesən. Hətərig ro mə hənəfarə irə mheste hemhə. Hətərig irə nənə mhəuvnhi nahatətəien səvənraha.

⁸ İesu Kristo in ramo a iamınhi irə mıne ia nərineiv, ipwet, nənə tramarə a iamınhi irə mıne ia nuk nuk me mıpkə mhə sampam.

⁹ Tihəpwəh nəseniien nahatəniən vi me səpəmsəpə həvi raka kimiahə ia suatuk atukwatukw. İakani iamınhi irə ti nəri nə mə ramasan mə reri iərmanə fwe imwə namasanien sə Kumwesən rauvei pehe auər a trasitu irə mo ruvehe mıskaı. Rərəha mə truvehe mıskaı ia natuakəmien me səvəi nəveginien. Natuakəmien me nəha həreirei nasituien ia nərmama səməme kamhesi pen.

¹⁰ Nıfatə səkitaha rarə. Mətə pris me səməme kamho wok səvənraha fwe imwə ia nimwə tapolen, kıpəkəseni mhə irəha mə tuhani nəveginien riti ia nıfatə nəha səkitaha.

¹¹ İa noien səvəi pris asori anan səvəi nəkur İsrəl, nəpın rousi əpune raka nərimıru, nənə muvehi nıten, muvnimwə fwe kwopun ikinan anan, nənə muvei pen m Kumwesən ti naıkuas rakaien noien ərəha səvəi nərmama. Mətə kurirə irə həuvehi raka nıpwrai nərimıru nəha mhəuvehi mhəuvani əmwesi fwe irə kwopun nərmama həpkarə mhə ikin.

¹² İa noien a mwı nəha, İesu rıməregi nəmisəien ia taon fwe irə, mə ia nıten atukwatukw in trəpərhi nərmama me səvənhi, mo irəha nəkur ikinan me.

¹³ Ro iamınhi irə pwəh kithə səuvən mhətəni in ia kwopun nəha fwe irə, mhəregi rərəha kithə mın ia noien i nərmama həno auris in.

¹⁴ Kimiahə hiəukurən. İa təkure tıprənə i taon atukwatukw riti səkitaha riwən sə tramarə rerin. Mətə kithə samətui ia taon səkitaha sə tıpkuvehe.

¹⁵ Ro iamınhi irə ia nəpın me pam pwəh kithə saməni irapw nəghi İesu mə in İərımənu səkitaha. Noien nəha rəmwhen ia nimwək mwəki nari kauvani ia təkure nıfatə nıpekin rapen amasan kauvei pen m Kumwesən ti nəgnəginien in.

¹⁶ Tihəpwəh nenouenouiən mə tıho noien amasan, nənə mhəriari səkimiahə me narimnari. Noien nəha mwı rəmwhen ia nimwək mwəki nari kauvani ia təkure nıfatə nıpekin rapen amasan kauvei pen m Kumwesən rerin raməgien tukwe.

¹⁷ Tihaməkeikei mho nəkwai nəmə asori me səkimiahə nənə mhəsiai irəha. İrəha nəha hamətui amasan ti nımıruien səkimiahə mhəpwəh napwisien, ti nəri nə mə irəha tuhaməkeikei mhəni irapw ti Kumwesən mə haməuvehi wok nəha mhəfo irə. Tihaməkeikei

mho rerinraha ragien ti wok naha. Trini minua hiapwah noien rerinraha ragien ti wok naha, noien naha ko ripkasitu anan mhə ia kimiaha.

¹⁸ Tihaməkeikei mhəfwaki tukumaha. Kimaha iahəukurən amasan mə noien səkimaha ratukwatukw a, nənə iahokeikei anan mə tahamo a noien amasan ia nəpən me.

¹⁹ Iou iakokeikei anan mə tihaməkeikei mhəres Kumwesən mə iou takrərig pehe akwauakw a tukumiaha.

²⁰ Kumwesən in nukune nəməriniuen. In rino Iərimənu səkitaha Iesu Kristo rətui mwi ia nemhəien səvənhi. Iesu in iəmə asori sə ramətui amasan ti sipsip me səvənhi. Niten kinərihi tərini əknekin nəgkariien irə, nəgkariien i tramarə rerin.

²¹ Təkwətəkwuni iakaməfwaki m Kumwesən mə truvei pehe narimnari amasan me pam m kimiaha səməme tuho kimiaha hiəmwhen ti noien nəkwən. Iakaməres in mə ia nasituien səvəi Iesu Kristo in tramo wok ia reritaha mamə nəfe noien ramasan ia nənimen. Pwəh nəgnəginiiien ramevən ti Iesu ia nuk nuk me. Ouəh pwəh ro iamənhi.

²² Piak me, iakaməres kimiaha mə tihəpwəh nəpou akwauakwien ti niregiiien nəgkariien səiou iakamərpwi əknekin kimiaha irə, nəkukuə i iakimərai m kimiaha rəpwəh nəpwəmwisien.

²³ Iakokeikei mə tihəukurən mə piəvtaha naha Timoti, irəha hənəsəni raka in rier ia kalapus. Trini minua in truvehe akwauakw nənə kimrau min tarouvehe.

²⁴ Kimiaha tihəni tukwini ramasan səkimaha revən ti nəmə asori me pam səkimiaha mine nərmama me pam səvəi Kumwesən nə imwəmiaha. Piəvtaha me ia tənə Itali haməni ramasan tukumiaha.

²⁵ Pwəh namasanien tramarə tukumiaha pam.

James

Nəgkiariien sə rani mə nəfe i nəkukuə

Ia nuk 48 James riməkupwən mirai nəkukuə i ia nəkukuə me pam ia Niutestamen. James in piəvi Iesu. In iəmə asori riti ia nəmə asori me səvəi nakalasia me fwe Jerusalem. Nəkukuə səvənhi revən ti nakalasia me pam ripkevən mhə ti nousəsımwinien səvənraha kuatia. James rimərai nəkukuə i mə trahatən nakalasia me ia noien səvəi nərmama səməme kamhahatətə ia Kristo. In rini mə trini minuə nahatətəien səvəi iərmama riti ro nipərhiēnien, tukətōni ia noien səvənhi. James ramahatən nərmama ia narimnari me mini mə niemaha trəpwəh nəpiēn irəha. Irəha tuhəpwəh nini ərəhāien irəha me. Irəha tuho rəmməwwhen a ia nirəha me. Irəha tuhətui amasan ti nəfe nərəminraha rani. Irəha tuhəpwəh nəfiəutəien irəha. Irəha tuho nətəriēgien səvənraha rəpwəmwis nənə mhəfwaki.

Nəgkiariien sə rakupwən

¹ Iou James. Iou iərmama riti sə iakamo tukwini nari m Kumwesən mine Iesu Kristo Iərimənu səkitaha. Iakamərhi pehe nəkukuə i rauvehe tukumiaha kwənəkwws twelef səvəi nəkur Isrel hiamarə kirkiri ia tənəmtənə me. Iakani ramasan tukumiaha.

Nahatətəien mine nukurəniēn

² Piak me, narimnari me səpəmsəpə tuhəuvehe mhə nəmisəien m kimiaha. Nəpin tihətōni, reriimiaha traməkeikei magien.

³ Kimiaha hiəuvəkukurən raka mə nəpin nəmisəien ruvehe mə tro mətə sas ia nahatətəien səkimiaha, noien nəha tro hiəuvehe mhəskai mwi ti nərər əknekiniēn ia nahatətəien səkimiaha.

⁴ Nənə kimiaha tihaməkeikei mhərər əknekiniēn ia nahatətəien səkimiaha ia nəpin me mheste pen nəpin sə tihəuvehe mhatukwatukw mhəmwhen, nari riti mwi ko ripkiwən tēni mhə kimiaha.

⁵ Trini minuə kimiaha riti nukurəniēn səvənhi rəpwəh nəmwhenien, ramasan mə in trəs Kumwesən sə rauvei pen auar a narimnari me m nərmama me pam mipkətə ərəha mhə irəha. Nənə Kumwesən trasitu irə, mo nukurəniēn səvənhi ruvehe məpwəmwis mwi.

⁶ Mətə nəpin iərmama nəha trəs i, in traməkeikei mahatətə ia Kumwesən, məpwəh nəmkiəmkiēn, ti nəri nə mə iərmama sə raməmkiəmki nari rəmwhen ia peiau ia təsi nimətəgi raməpwi raməsəsau əpnəpen.

⁷ Iərmama iamini ko rəpwəh nətəien mə truvehi nari riti ruku pen ti Iərimənu,

⁸ ti nəri nə mə nətəriēgien səvənhi ro kəru ko ripkərəer mhə ia nari kuatia ia noien me sə in ramo.

Iərmama auər a mine iərmama sə nautə səvənhi rasori

⁹ Trini minuə piəvtaha riti nautə səvənhi riwən, ramasan mə rerin tragien nəpin Kumwesən truvehi utə in.

¹⁰ Rəmwhen a mwi trini minuə piəvtaha riti nautə səvənhi rasori, ramasan mə rerin tragien nəpin Kumwesən truvehi irapw in. Iakani iamini irə ti nəri nə mə iərmama nautə səvənhi rasori traukei məmwhen ia tihī nurhi.

¹¹ Nəpin meri rutə məpnəpan pik mənhi nurhi, nurhi trimhia, tihin traukei məsas, namasanien səvənhi triwən. Ia noien nəha rəmwhen a mwi iərmama nautə səvənhi rasori. Nəpin ramavən mamowok səvənhi, in tremhə, nautə səvənhi triwən.

Kumwesən ko ripko mhə iərmama rimwei ia nərəhāien

¹² Nəpin nəmisəien truvehe mə tro mətə sas ia nahatətəien səvəi iərmama riti, trini minuə iərmama nəha ramərəer əknekiniēn ia nahatətəien səvənhi, rerin tragien. Nəpin nəmisəien nəha traraka irə, Kumwesən truvei pen nimiruien rerin min rəmwhen kəfəfau pen kəfəfau səvəi nisiāien m iərmama riti. In rino raka promes mə truvei pen nimiruien rerin nəha m nərmama me səməme hokeikei in.

¹³ Trini minuə iərmama riti riregi noien ərəha ravi nətəriēgien səvənhi, iərmama nəha trəpwəh ninien mə, “Kumwesən rərhi pehe nəri i, mavi nətəriēgien səiou irə mə takimwei.” In trəpwəh ninien nəgkiariien nəha ti nəri nə mə noien ərəha ko ripkivi mhə nətəriēgien səvəi Kumwesən, nənə ripko mhə noien səvəi Kumwesən mə trivi nətəriēgien səvəi iərmama irə.

¹⁴ Mətə iərmama triregi noien ərəha ravi nətəriēgien səvənhi nəpin rerin atukw ramrhi noien ərəha sə in rokeikei mə tro. In nə ravi nətəriēgien səvənhi mamiri raka in.

¹⁵ Nəpɪn iərmama rerin rinamrhi noien ərəha sə in rokeikei pɪk mə tro, noien ərəha nəha truvi nətərigien səvənhi mo in rimwei. Nənə noien ərəha truvehe masori ia nimiruien səvənhi mukuə kwənkwan nə iərmama nəha tremhə.

¹⁶ Piak keikei me. Kimiaha tihəpwəh nəsenien iərmama riti reikuə ia kimiaha.

¹⁷ Narimnari me pam səməme hamasan mhatukwatukw kauvei pehe m kitaha kamhəuku pen fwe ia neiai. Kumwesən ramərhi irəpw pehe narimnari me nəha. In rino meri, mine məkwə, mine kəməhau me ia niməgouəgou. Noien səvənhi ko rəpwəh nərariien, ʉ in ko rəpwəh nərariien muvei pehe təkutan m kitaha, məpwəh kitaha samara ia nəpitəvien.

¹⁸ Ti nəri nə mə Kumwesən rokeikei in rərhi pehe nəgkiariien sə ro nɪpərhiien. Nəgkiariien nəha ro kitaha səuvehe mhəno nəkwərhakwərha me səvənhi. Kumwesən ro iamɪnhi irə mə ia narimnari me pam in rino kitaha tsəmwhen ia kwənkwai nei me sə vi tukukupwən kesi.

Kimiaha tihaməkeikei mhətərig ia nəgkiariien səvai Kumwesən mho nəfe rani.

¹⁹ Piak keikei me, rerimiha tramrhi nəgkiariien i. Nəpɪn kimiaha hiaməgkiari, tihaməkeikei mhətərig amasan, mhəpwəh nəgkiari akwauakwien. Kimiaha tihəpwəh nəsenien niemaha rəpi akwauakw kimiaha,

²⁰ ti nəri nə mə niemaha səvai iərmama ko rɪpkukuə pehe mhə nukwan sə ratukwatukw rəmwhen Kumwesən rokeikei.

²¹ Kimiaha tihaməkeikei mhərarki raka noien me pam səməme həkemik mine noien ərəha me nəha həpik ia nimiruien səkimiaha. Tiheiwaiu mhətərig amasan ti nəgkiariien nəha kinəpwei rəmwhen ia nuni nari ia rerimiha. Nəgkiariien nəha rukurən nuvehimiruien kimiaha.

²² Mətə tihaməkeikei mho nəfe nəgkiariien nəha rani. Trini minuə kimiaha hiamətərig a irə, hiameikuə atukw a ia kimiaha.

²³ Trini minuə iərmama riti ramətərig a ia nəgkiariien səvai Kumwesən, mətə rəpwəh noien nəfe rani, in rəmwhen ia iərmama sə ramətə nənimen ia klas.

²⁴ Nənə nəpɪn rətə raka nənimen, məpwəh məvən, təkwtəkwwuni a mwi renouenou mə nənimen rinəfo irə.

²⁵ Mətə iərmama sə ramətɪ pen ia loa atukwatukw nəha sə rameivinari ia nərmama, nənə ramətɪ pen mamətə ia nəpɪn me, mɪpko mhə in iərmama sə ramətərig a nənə menouenou i, mətə in ramo nəfe loa nəha rani, iərmama sə ramo iamɪnhi Kumwesən trəkwein amasan irə ia nəfe wok səvənhi ramo.

²⁶ Trini minuə iərmama riti rerin ramrhi mə in iərmama səvai nəfwakien, mətə rɪpkətə amasan mhə ti nəfe nərəmɪn ramini, in rameikuə atukw a irə. Nəfe nari in ramo mamsiai Kumwesən irə ramo auar a.

²⁷ Kumwesən in Tata səkitaha. Noien i nəkur əfwaki me tuho mhəsiai in irə sə ratukwatukw məmher ia nənimen, in i irəha tuhaməkeikei mhasitu ia nɪpan me səməme nərman me səvənraha hemhə mhəpwəh irəha, mhasitu ia nəkwərhakwərha kemhə tənɪ irəha, nənə mhatui amasan mwi ti nimiruien səvənraha mə noien ərəha me səvəl tɪpɪrənə i tuhəpwəh noien irəha həuvehe mhəkemik.

2

Kimiaha tiho rəmnəmwhen a ia kimiaha me

¹ Piak me, kimiaha hianahatətə raka ia Iərimənu asori səkitaha Iesu Kristo. Ro pen kimiaha tihəpkopəiti mhə ia kimiaha me, mətə tiho rəmnəmwhen a.

² Trini minuə kimiaha hiouəsəsimwɪn kimiaha me, nənə iəmə kəru krouvnimwə pehe, riti tinari səvənhi ramasan, ruvei pen rig kino ia kol, riti nautə səvənhi riwən, tinari səvənhi rəpərɪpərɪsə, kimiaha tihaməkeikei mho rəmnəmwhen a ia nirau.

³ Rərəha mə hiəsiai iəmə tinari səvənhi ramasan, mhəni pen tukwe in mə, “Uvehe, məkure i ia kwopun amasan ikin,” mhəni ərəha iəmə i nautə səvənhi riwən mə, “Ərer pen fwe,” ʉ “Əkurei irəpw ia nisuk.”

⁴ Nəpɪn kimiaha hiamo noien me iamɪnhi, hiətoni mə kimiaha nepwɪn hiasori mhəpi raka kimiaha nepwɪn. Nənə hiaməkiri nərmama ia nətərigien ərəha səkimiaha.

⁵ Piak keikei me, hətərig ro. Kumwesən ruvərɪ raka nərmama nautə səvənraha riwən ia təkure tɪpɪrənə i mə nahatətəien səvənraha triskai. In ruvərɪ raka mwi irəha mə tuhəvnimwə pen ia nitətə sə in ramərimənu irə. Nitətə nəha Kumwesən riməni mə nərmama səməme hokeikei in tuhəvnimwə pen irə.

⁶ Mətə kímiaha hiamətə ərəha a nərmama me nəha nautə səvənraha riwən. Mətə nisimə nəha kamho nəmisəien m kímiaha? Nisimə nəha kamhəvi irapw kímiaha ia kwopun kaməkiri nəgkiariien ikin? Kwa nərmama me nəha nautə səvənraha rasori kamho iamínhi irə.

⁷ Irəha nəha kamhəni ərəha nahag asori səvəi Iesu, nəhag sə Kumwesən rinəkweín kímiaha irə.

⁸ Mətə loa asori səvəi Iərimənu səkitaha raməmak ia Nəkukuə Ikinan rani mə, “Tikaməkeikei mokeikei piām rəmwhen ikokeikei atukw ik.” Trini minua kímiaha hiamesi pen pərhién nəgkiariien nəha, hiamo noien amasan.

⁹ Mətə trini minua hiamopəiti ia nərmama nepwin, hiamo noien ərəha, nəhə loa nəha tro pui kímiaha, mīni mə kímiaha nərmama sə hiamərui Loa.

¹⁰ Trini minua iərmama riti ramarkut mə tresi pen pam nəfe Loa səvəi Kumwesən rani, mətə rapəti ia nəgkiariien kuatia a, rəmwhen mə in rinərui nəgkiariien me pam ia Loa nəha.

¹¹ Kumwesən nəha sə riməni mə, “Tikəpwəh nakresien pran səvəi iərməpə,” Kumwesən nəha in nəha riməni mwi mə, “Tikəpwəh nousi əpuneien iərmama.” Trini minua ikəpwəh nakresien pran səvəi iərməpə, mətə ikamouisi əpune iərmama, ik iərmama ikamərui ihi Loa səvəi Kumwesən.

¹² Nəgkiariien me səkímiaha mine noien me səkímiaha tuhaməkeikei mhəsi pen loa sə rameivinari ia kímiaha. Kímiaha tihaməkeikei mho iamínhi irə ti nəri nə mə Kumwesən trəkiri kímiaha ia loa nəha.

¹³ Trini minua iərmama riti rəpwəh napiién nərmama nəpin raməkiri irəha ti noien me səvənraha, Kumwesən trəpwəh napiién in nəpin trəkiri in ti noien me səvənhi. Napiién ti iərmama ramasan məpi raka nəkirién in ti noien me səvənhi.

Nahatətəien sə ripko mhə nari riti ro nəri auər a i

¹⁴ Píak me, trəfo masitu ia iərmama riti trini minua rani mə ramahatətə ia Iesu Kristo mətə in ripko mhə nari riti, ko nahatətəien sə ro iamínhi irə ruvehimuru in? Rekam!

¹⁵ Trini minua piəvtaha riti uə kitirimətaha riti ramarə ərəha tinari səvənhi riwən nəveginien sənəni rəpwəh nəmwhenien,

¹⁶ tihaməkeikei mhəuvei pen tinari uə nəveginien min. Trini minua hiəpwəh nuvehi penien nari riti min, mhəni pen a tukwe in mə, “Evən ia nəməriniuén, məpwəh nəkwieien, mēni amasan nari,” nəgkiariien nəha trəfasitu irə? Ro nəri auər a i.

¹⁷ Ia noien nəha rəmwhen a mwi nahatətəien əpa trini minua ripko mhə nari riti remhə.

¹⁸ Mətə iərmama riti trəgkiari iamínhi irə mīni mə, “Ik səim nə nahatətəien, mətə iou səiou nə noien me.” Itə. Ko iko ro iakətoni nahatətəien səim mətə ipko mhə nari riti? Rəknekín. Mətə iou iakukurən noien ikətoni ia noien me səiou mə iakamahatətə pərhién.

¹⁹ Ik ikani nipərhiénien ia Kumwesən mə in kuatia a. Ramasan. Nəremhə me irəha mwi kamhəni nipərhiénien irə, nəhə kamhəhekír mamhətəmniwín.

²⁰ Ik iərmama ikreirei nari. Nahatətəien sə ripko mhə nari riti ro nəri auər a i. Ikokeikei mə tako ikətoni mə nəri nəha ro nipərhiénien i?

²¹ Rerim trirhi ro raha kupwən səkitaha Epraham. In ratukwatukw ia nəmri Kumwesən ia noien me səvənhi uə rekəm? Ouəh, Kumwesən riməni mə in ratukwatukw ia nənimen nəpin rinaməmrutə tini, Aesak, ia təkure nifatə.

²² Ikətoni mə nahatətəien səvəi Epraham mine noien me səvənhi kraou nari kuatia. Noien me səvənhi hənə nahatətəien səvənhi ruvehe matukwatukw məmwhen.

²³ Nəhə nəgkiariien i səvəi Nəkukuə Ikinan ruvehe mukuə. Rini mə, “Epraham rini nipərhiénien ia Kumwesən. Nəhə ti nəri nə mə in rahatətə iamínhi, Kumwesən rətə in mə in ratukwatukw ia nənimen.” Kurirə irə kəkweín Epraham mə in riti nə Kumwesən.

²⁴ Ro iamínhi irə hiamətəni mə iərmama in ratukwatukw ia nəmri Kumwesən ia noien me, ripko mhə ia nahatətəien əpa.

²⁵ Rəmwhen a mwi rerimiaha trirhi ro prən nəha Rehap, pran səvəi suatuk. In ratukwatukw ia nəmri Kumwesən ia noien me səvənhi uə rekəm? Ouəh, Kumwesən riməni mə in ratukwatukw ia nənimen nəpin pran nəha rinəsevər ia nimwə səvənhi ti iəmə kəru sə kinərhi pen irau krouevən rouətə afafa Jeriko. Nəhə kurirə irə rərhi pen irau krauesi pen suatuk əpə iti rauevən.

²⁶ Nipwrai iərmama neiahagien riwən irə ruvamhə. Ia noien nəha rəmwhen a mwi nahatətəien əpa sə ripko mhə nari riti remhə.

3

Ik tikətui amasan ti nāfe naramim rani

¹ Piak me, rərəha mə kimiaha hiəpik hiəuvehe mho nahatən me ia kimiaha. Kimiaha hiəukurən mə nəpin Kumwesən trəkiri kimaha nahatən me tro riskai mwi m kimaha məpi raka nərmama me nepwin.

² Nəpin ripik kitaha pam samapəti, mətə iərmama sə rəpwəh nəfwəkourien ia nəgkiariien səvənhi in iəmə atukwatukw pərhien. Iərmama sə raməkoui amasan naramim riməru tukwe in ti nəkouiien mwi nipwran me pam.

³ Kitaha saməuvei pen fraetel ia nəkwai hos me mə tuho nəkwataha. Ia noien nəha saməkoui nipwrai hos me pam.

⁴ Hətə ro mwi nitətə me. Nipwranraha rasori. Nimətagi asori me kamhəpwi irapw irəha. Mətə nəri sə raməkəkini irəha irə rouihi a. Kamhəuvən ia kwopun pəku iəmə sə raməkəkini nitətə rokeikei.

⁵ Ia noien nəha rəmwhen a mwi naramitaha rouihi ia nipwrataha, mətə raməfiəutə pik nari. Rerimiahā tramrhi nəri. Nukumheəv ouihi rukurən nurkwumenien napw asori sə ramahi əmwesi nei mhiə me ripik.

⁶ Nənə naramitaha rəmwhen ia napw. Rərəha anan ia nipwrataha me pam, mamō nipwrataha me pam ruvehe mənkmekik. Kwopun napw asori rauək ikin ramhia i pehe napw ia naramitaha. Nənə naramitaha ramhia i pen napw ia nimiruien pam səkitaha.

⁷ Nəri əprmin me pam həkurən nuveheien mhəmweimwei. Nərmama me hənō raka noien nəha ia nirəha me pam, menu me, uə snek me, uə namu me.

⁸ Mətə iərmama riti riwən ko ro naramin ruvehe mimmweimwei. Nərami iərmama nəri ərəha riti ko ripkapwis mha. Rukuər ia nəri akonə sə ramousi əpue iərmama.

⁹ Ia naramitaha saməgnəgini Kumwesən Tata səkitaha.^a Nənə ia naramitaha mwi saməkwein ərəha ia nərmama Kumwesən rino irəha hamwhen irə.

¹⁰ Nəkwataha kuatia, krouəgnəgini Kumwesən irə, nənə krouarə rouəkwein ərəha mwi ia nərmama. Piak me, noien me nəha mə tripko mha iaminhi.

¹¹ Rəfo, ia nəmri nui kuatia ko nui mine tasi irau pəri krouapour?

¹² Rəfo, piak me, ko niemis rukuə nukwai olif, uə nei nəha krep rukuə nukwai niemis? Rekəm! Rəmwhen mwi kwopun kakwəhi tasi ikin ko kipkukwəhi mhə mwi nui ikin.

Nukurəniēn sə ruku pen ia neiāi

¹³ Sin ia kimiaha rukurən nari, uə nukurəniēn səvənhi rəpwəmwis? Iərmama nəha traməkēikei mə noien amasan, məpwəh nəfiəutəien in. Noien nəha trahatən pen mə in rukurən pərhien nari.

¹⁴ Mətə trini minuə rerimiahā ramrhi ərəha kimiaha me uə hiamətərig atukw a ia kimiaha me mə tihəfo mhəutə mhəpi raka nərmama nepwin, kimiaha tihəpwəh nəfiəutəien ia kimiaha me mə hiəukurən nari, ti nəri nə mə ia noien nəha hiameikuə a mhəpwəh niniēn nipərhienien.

¹⁵ Iərmama sə ramo noien nəha ripkuvehi mhə nukurəniēn sə ruku pen ia neiāi, mətə in ruvehi nukurəniēn sə ruku pen ia tiprənā i. Nənimwin Ikinan ripkuvei pen mhə nukurəniēn nəha min, mətə ruku pen ia nərəmhə me.

¹⁶ Nəpin nərmama rerinraha ramrhi ərəha irəha me uə irəha kamhətərig atukw a ia nirəha mə tuhəfo mhəutə mhəpi raka nərmama nepwin, ia kwopun kamharə ikin tihətoni kamho pripi ia narimnari me, mamho mwi noien ərəha me pam.

¹⁷ Mətə iərmama sə ruvehi nukurəniēn nəha ruku pen ia neiāi noien səvənhi ropə. Nəri sə rakupwən nətərigien səvənhi rəmher. In iərmama sə raməmri nəmərinuien. Noien səvənhi ramasan məpou. In ramsiai nətərigien səvəi nərmama me səpəmsəpə. In ramapi pik ti nərmama. Nukurəniēn səvəi iərmama nəha rukuə nukwan ripik sə ramasan ia nimiruien səvənhi. In ramo rəmnəmwhen ia nərmama me pam, məpwəh neikusien.

¹⁸ Nəpin nərmama səməme kamhəmri nəmərinuien kamharə ia nəmərinuien rəmwhen mə kamhəpwei nuni nari riti. Nuni nari nəha trutə mukuə kwənkwan nə nərəsien sə ratukwatukw.

4

Iərmama sə rokeikei pik noien səvəi tiprənā i

¹ Nəfe nəha nukune naruağanien me mine nukune nəvisəien me səkimiaha? Rosi in i uə rekəm? Ia rerimiahā kimiaha hiōkeikei pik mə tihəregi ramasan ia narimnari me pam, nənə noien nəha ramo kimiaha hiaməvisə ia nəpin me.

^{3:1}: Luk 12:47 ^{3:6}: Mat 12:36-37, Mat 15:11,18-19 ^{3:8}: Rom 3:13 ^{3:9}: 1Kor 11:7 ^a ^{3:9}: Nəgkiariēn səvəi nəkur Kris kupwən rini iaminhi irə minuə 'Iərimənu Tata səkitaha.' ^{3:15}: Jem 1:5,17 ^{3:18}: Mat 5:9, Aes 32:17, Hip 12:11 ^{4:1}: Rom 7:23

² Hiokeikei nari riti, matə rəknekin ti nuvehien, ro pen hiouisi əpune iərmama tukwe. Rerimiahā rakres nari riti səvai iərməpə, matə rəknekin ti nuvehien, ro pen hiəvisə, mamharuagən tukwe. Kimiahā hiəpwəh nuvehien nəfe hiokeikei, ti nəri nə mə hiəpkəres pen mhə Kumwesən i.

³ Trini minuə kimiahā hiəres pen i, hiəpwəh nuvehien, ti nəri nə mə hiaməres, matə nətərigien səkimiahā ripkatukwatukw mhə. Narimnari me nəhā hiaməres pen Kumwesən mə truvei pehe m kimiahā, hiokeikei mə tihəuvehi nənə mhəuvehi nəmri nari sə nətərigien ərəhā səkimiahā rokeikei.

⁴ Kimiahā hiəmwhen prən i sə raməpwəh səvənhi iərmān mamesi pen iərmān əpə. Rəfo? Rosi kimiahā hiəreirei mə iərmān sə rokeikei pik noien me səvai tivrənə i truvehe iərmān sə raməmwəki Kumwesən? Ro iamīnhi irə trini minuə iərmān riti ia kimiahā rinuə trokeikei pik noien me səvai tivrənə i in trəmwəki Kumwesən.

⁵ Rəfo? Rosi kimiahā hiəreirei nəgkiariien i raməmak ia Nəkukuə Ikinan? Rani mə, “Nənimwin nəhā Kumwesən rinəmri raməmak ia reritahā rokeikei pik mə kitahā səvai Kumwesən əpə.”

Nənə nəgkiariien nəhā ripko mhə nəri auər a i.

⁶ Mətə Kumwesən raməriari pehe namasanien m kitahā rasori pik. Ro pen Nəkukuə Ikinan rani mə,

“Kumwesən rerin ripkagien mhə ti nərmān səməmə kamhəfiutə ia nirəhā, mətə raməriari pen namasanien səvənhi m nərmān səməmə kamhəuvehi irapw irəhā.”

⁷ Ro iamīnhi irə kimiahā tihaməkeikei mheiwiəu, mharə tegin Kumwesən, mhəni rekəm ti Setan, nənə in trəpwəh kimiahā map.

⁸ Kimiahā tihəuvehe ipakā ti Kumwesən, nənə in truvehe ipakā tukumiahā. Kimiahā nəkur ərəhā me tihaməkeikei mhərkwerig. Kimiahā nətərigien səkimiahā ro kəru tihaməkeikei mho rerimiahā rəmher.

⁹ Ramasan mə tihəregi rərəhā, mhasək, mhəkwein əpwəmwis. Pwəh narisien səkimiahā ruvehe mo nasəkien irə. Pwəh nagienien səkimiahā ruvehe mo nəpouien irə.

¹⁰ Kimiahā tihaməkeikei mheiwiəu mhənimwi nukurhumiahā ia nəmri Kumwesən, nənə in truvehi utə kimiahā.

Kimiahā tihəpwəh nini ərəhaien kimiahā me

¹¹ Piak me, kimiahā tihəpwəh nini ərəhaien kimiahā me. Iərmān sə rani ərəhā piəvni uə rani piəvni mə ramo noien ərəhā, iərmān nəhā ramini ərəhā Loā səvai Kumwesən, mamini mə Loā nəhā rəpwəh nəmwhenien. Mətə nəpin ikani loā nəhā mə rəpwəh nəmwhenien, ikəpwəh noien nəfe Loā nəhā rani, mətə ikamo ik iəmə sə ikasori ia Loā nəhā.

¹² Iərmān kuatia in əpə rauvehi nasoriien mə trəmri Loā, məkiri noien me səvai nərmān, nənə mərpwin tai noien me səvənrahā. Iərmān nəhā in nəhā rauvehimiru nərmān, mamourahā mwi irəhā. Mətə ik sin i? Rəfo ikaməkiri noien me səvai piam?

Ik tikatigite ia Kumwesən ia nəfe tiko trakwakwi tines mine

¹³ Tihətərig ia nirak kimiahā səməmə hiaməni mə, “Ipwet uə trakwakwi tsəvən ia taon i uə taon nəhā, mharə nuk kuatia, mho pisnes fwe ikin, mhəuvehi mane.”

¹⁴ Kimiahā tihəfukurən nəfe trimwei irapw trakwakwi? Nəfe nəhā nimiruien səkimiahā? Kimiahā hiəmwhen ia nise napw sə ruvehe nəpin ouihī a nənə marə miwən mwi.

¹⁵ Mətə nəgkiariien sə ratukwatukw mə kimiahā tihəni ro iamīnhi irə, “Trini minuə nəkwai Kumwesən pərhiən, tsarə mho narimnari me i uə narimnari me nəhā.”

¹⁶ Mətə ipwet mine kimiahā hiaməgkiari mamhəfiutə ia kimiahā. Nəgkiariien sə raməfiutə nərmān iamīnhi rərəhā.

¹⁷ Iərmān sə rukurən nəfe noien ratukwatukw mə tro, mətə in rəpwəh noien, in ramo nərəhaien.

5

Nəvəhagien ramevən ti nərmān nautə səvənrahā rasori

¹ Kimiahā nərmān nautə səkimiahā rasori tihətərig ia nirak. Ramasan mə kimiahā tihəsək mhəkwein əpwəmwis ti nəmisəien me nəhā səməmə kamhəuvehe tuheste kimiahā.

² Nautə səkimiahā ruvəməriri. Uvənə me hənani raka tinari me səkimiahā.

³ Kol mine silva sækimiaha rinopwei raka. Nopweiiien nëha sèvənraha trahatən pen mə nipərhiendien kimiaha hiəno noien ərəha, nənə trahi nipwramiaha rəmwhen ia napw. Ipaka nəpın sampam i, mətə kimiaha hiamoeite ihi nautə me sækimiaha.

⁴ Hətə ro! Nərmama me səməme kamhowok həno raka wok fwe ia nəmhiien me sækimiaha, mətə kimiaha hiəpwəh nərəkuiien irəha. Nərkuiien nëha sèvənraha ramasək mani mə kimiaha hiəno noien ərəha. İərimənu sə rauvehi niskaiien me pam ruvəregi raka ia nəkwəregin nasəkien səvəi nərmama səməme kamhesi nəveginien sə ruvəmruə fwe ia nəmhiien me sækimiaha.

⁵ İa tıprənə i kimiaha hiəpwəh niseseien. Nəfe nautə me kimiaha hiokəikei mə tihəuvehi hiaməuvehi. Hiaməkwməni atukw a kimiaha hiaməsisi mhəmwhen ia kau me səməme rıpkə mhə tui kousi əpune irəha.

⁶ Kimiaha hiaməkiri nəmə atukwatukw me mə tuhaməkəikei mhemhə. Hiamousi əpune irəha, nənə həpwəh nəsisəgien kimiaha.

Nətərigien sækimiaha trəpwəmwis

⁷ Piak me, kimiaha tihaməkəikei mho nətərigien sækimiaha rəpwəmwis, mamheitenhi mheste nuveheien səvəi İərimənu səkıtaha. Hətəni ro İərmama sə raməmhu raməfo mamə nətərigien səvənhi raməpwəmwis mameitenhi nəveginien amasan sə rutə pehe ia tıprənə. Ko rıpkəsi akwauakw mhə, mətə tro nətərigien səvənhi rəpwəmwis meste nesən kupwən rauər nənə məkwə me nəpwın həuvehe mhəkukurau nənə nesən sə ro kəru irə rauər mwı.

⁸ Kimiaha mwı tihaməkəikei mho nətərigien sækimiaha rəpwəmwis miskai ti nəri nə mə nuveheien səvəi İərimənu səkıtaha ruvəuvehe ipaka.

⁹ Piak me, kimiaha tihəpwəh nıni ərəhaien kimiaha me kamo Kumwesən rərpwın noien ərəha me sækimiaha. Hətə ro! İəmə sə trərpwın noien ərəha me səvəi nərmama ruvəuvehe ipaka. Ramərer a ia kwəruə.

¹⁰ Piak me, rerimiaha tramrhi profet me nəha fwe kupwən haməgkiari ia nəghi İərimənu. Nəpın kamo nəmisəien minraha, ho nətərigien səvənraha rəpwəmwis.

¹¹ İa nətəien səkıtaha nərmama səməme kamhərer əknekin ia nahatətəien səvənraha ia nəpın me Kumwesən ramə irəha haməgien. Kimiaha hiəuvəregi raka noien səvəi Jop. Nəpın ramarə ia nəmisəien me rıpik, rərer əknekin ia nahatətəien səvənhi. Nənə hianətə raka nəfe İərimənu rino min kurirə ikin. İərimənu rerin ramərkwəpır pik ti nərmama. In ramapi ti nırəha.

Kimiaha tihəpwəh nakutanien ia nəgkiariien me

¹² Mətə piak me, irənhə ia narimnari me pam, trini minuə kimiaha hiəni promes riti tihəpwəh nakutanien ia nəgkiariien sækimiaha mə tiho nərmama hətəni kimiaha hiaməni pərhiien. Tihəpwəh nıniien nitətə ia neiai uə tıprənə i uə nari riti mwı mə tiho noien nəha. Mətə trini minuə hiasəni nari riti, tihəni a mhəsəni mə "Ouah." Trini minuə hiəpkəsəni mhə nari riti, tihəni a mə "Rekəm." Mə kimiaha hiaməgkiari əpnəpen, Kumwesən trərpwın noien ərəha sækimiaha.

Nəfwakiiien sə ramo nipwran

¹³ Rəfo? Riti ia kimiaha raməmısə? Ramasan mə rəfwaki. Riti ia kimiaha rerin raməgien? Ramasan mə rəni nipu, məgnəgini Kumwesən.

¹⁴ Riti ia kimiaha raməmhə? Ramasan mə rəkwein elta me səvəi nəfwakiiien pwəh irəha hətəgi pen oel irə ia nəghi İərimənu mhəfwaki tukwe.

¹⁵ Nənə nəfwakiiien səvəi nərmama səməme kamhahətətə ia Kumwesən truvehimıru İərmama sə raməmhə. İərimənu tromənu İərmama nəha. Trini minuə İərmama nəha rino noien ərəha me, İərimənu trenouenou noien ərəha me nəha məpwəh nərpwiniien.

¹⁶ Ro İamınhi irə kimiaha tihəni pen tukumiaha me i noien ərəha me səməme hiəno, nənə mhəfwaki tukumiaha me mə Kumwesən tro kimiaha hiəuvehe mhəsənin. Nəpın İərmama sə ramo noien atukwatukw raməfwaki, nəfwakiiien səvənhi nəgsen rasori mamə nipwran.

¹⁷ Profet Eləjka in İərmama rəmwhen a ia kitaha. Rəfwaki skai mə nesən trəpwəh nauariien. Nənə nesən rıpkəuər mhə ia tənə nəha nuk kahar məkwə sikis.

¹⁸ Nənə kurirə ikin rəfwaki mwı, nənə nesən rukrutə ia nımagouagou, kwənkwai narimnari me həutə mwı ia tıprənə.

İərmama sə rəruəi

¹⁹ Piak me, trini minuə kimiaha riti rəpwəh nəgkiariien sə ro nipərhiendien məruəi, nənə kimiaha riti mwı riri in mırərig,

5:4: Dut 24:14-15, Mal 3:5 5:5: Luk 16:25, Jer 12:3, 25:34 5:7: Luk 21:19, Dut 11:14, Jer 5:24, Joel 2:23 5:8: Rom 13:11-12, Hip 10:25, 1Tes 4:7 5:9: Mat 24:33 5:11: Eks 34:6, Sam 103:8, Sam 111:4 5:12: Mat 5:34-37
5:13: Kol 3:16 5:14: Mak 6:13 5:15: Mak 16:18 5:17: 1King 17:1, Luk 4:25 5:18: 1King 18:42-45 5:19: Kal 6:1

²⁰ iakoikei mē rerimīaha tramrhi nēri i. Iērmama sē ramiri raka iēmē ērēha ia suatuk sē ramēruēi irē mīrērig, in rauvehimīru iēmē ērēha nēha mē trēpwēh nemhāien. Kumwesēn trenouenou noien ērēha mē hēpik sēvēi iēmē ērēha nēha, mēpwēh nēripwinien.

Fas Pita Nægkiariien sə rani mə nəfe i nəkukuə

Nəkukuə i Pita rımərai. Pita in iərmama riti ia twelef nərmama me səvəi Iesu. In rımərai nəkukuə i mərhi pen i revən ti nakalasia me səməme kamharə parei fwe profens riti səvəi Rom kani mə Esia Maenor. Pita rokeikei mə truvehi utə nətərigien səvənraha ti nəri nə mə nərmama me nerpwin kamhometə irəha ti nahatətəien səvənraha. Pita rokeikei mə rerinraha tramrhi mə Iesu rokeikei pik irəha, nənə muvehi nəmisəien ti nirəha. Irəha tuhəkurirə noien səvəi Iesu. Irəha tuho iamınha irə ti nəri nə mə Kumwesən rımərfi irəha mə irəha nərmama me səvənhi nənə Iesu remhə ti nirəha. Pita rini pen ti nirəha mə tuhaməkeikei mharə ia narəien sə ro ikinan. In rini pen mwi ti nirəha mə ia tiprənə i nərəhəien rasori, mətə tuhaməkeikei mhərer əknekin, mho nətərigien səvənraha rəpwəmwis, mhəmri pen əknekin nətərigien səvənraha ia Kumwesən, nənə mheitenhi narimnari amasan me səməme tuhəpkuvehe kurirə.

¹ Iou Pita, iou aposol riti səvəi Iesu Kristo.

Iakamrai nəkukuə i rauvehe tukumiaha nərmama pwisewis me səməme hiamarə kirkiri ia profens me i Pontas, mine Kalesia, mine Kapatosia, mine Esia, mine Pitinia.

² Kimiaha i nərmama Kumwesən rımərfi kimiaha resi pen nətərigien səvənhi sə in ruvəukurən raka fwe kupwən. In rımərfi kimiaha mə Nənimwin səvənhi tro kimiaha hiəuvehe mhəmher, mho nəkur ikinan me səvənhi, nənə, tihəuvehe mho nəkwai Iesu Kristo, tukəfwəfwi kimiaha ia niten.

Nəfwakiiien səiou mə Kumwesən trəriari pehe namasanien mine nəməriniuen rasori mwi m kimiaha.

Pwəh səgnəgini Kumwesən ti nimiruien vi

³ Pwəh səgnəgini Kumwesən i in Kumwesən mine Tata səvəi Iərimənu səkitaha Iesu Kristo! Nəpiien səvənhi rasori tukutaha. In ro kitaha sətui mwi ia nimiruien vi, nənə, mo kitaha səmri pen əknekin nətərigien səkitaha irə. In ro iamınha irə nəpin ro Iesu Kristo rətui mwi ia nemhəien səvənhi.

⁴ Kumwesən ro kitaha sətui mwi mə tsəuvehi nautə amasan me in truvei pen m nərmama me səvənhi. Nautə amasan me nəha ko həpkimərir mhə, mhəpkəmkemik mhə, nənə nukuraanien səvənraha ko ripkiwən mhə. Kinəmri amasan nautə me nəha fwe ia neiai tukuvei pehe m kimiaha.

⁵ Kimiaha nərmama səməme Kumwesən ro tukuahag kimiaha ia niskaiien səvənhi ti nəri nə mə hiamahatətə irə. In trətui amasan tukumiaha meste tihəuvehi nimiruien vi sə kinəpnəpenə raka irə tukətəni rier pehe ia nəpin sampam.

⁶ Ramasan mə rerimiaha ragien ti narimnari me i. Mətə təkwtəkwni rosi narimnari me səpəmsəpə tuhəuvehe mho nəmisəien m kimiaha ia nəpin ouih i a.

⁷ Narimnari me i kamhəuvehe trahətən pen mə kimiaha hiamahatətə pərhiien. Aean i kol, nəri auar a mə tripkiwən mwi nəpin riti, mətə nərmama tuhaməkeikei mhəuvani ia napw ti nətə səsien mə in kol pərhiien uə rekəm. Ia noien nəha rəmwhen a mwi nahatətəien səkimiaha sə ramasan məpi raka kol, tukaməkeikei ko kimiaha həregi nəmisəien me ti nətə səsien mə hiamahatətə pərhiien uə rekəm. Nənə mə hiamahatətə pərhiien, nəpin tukətəni Iesu Kristo rier pehe irə, Kumwesən trəgnəgin kimiaha, muvehi utə nəghimiahə, nənə, muvei pehe nisaiien m kimiaha.

⁸ Nəri auar a mə hiəpkətəni mhə Iesu Kristo, mətə hiəkeikei in. Nənə nəri auar a hiəpkətəni mhə nəha təkwtəkwni, mətə hiaməni nipərhiienien irə, nənə, mamhəgien. Nagienien nəha hiamregi rasori pik anan iərmama riti ko ripkini mha ia nəgkiariien.

⁹ Rerimiaha raməgien iamınha irə ti nəri nə mə hiaməuvehi nəri i sə hiamahatətə irə, in i mə Kumwesən truvehimiru kimiaha.

¹⁰ Profet kupwən me hamətui ia suatuk i Kumwesən truvehimiru nərmama irə, nənə mamhəres mə tukəfo irə. Ia nəgkiariien sə Kumwesən rıməuvei pen minraha, irəha həni irapw mə Kumwesən trasitu ia kimiaha ia namasanien səvənhi.

¹¹ Nəpin Nənimwin səvəi Kristo sə ramarə ia nirəha rıməkupwən mini irapw nəmisəien me səməme Kristo triregi ia nipwran mine nasorriien sə tukuvei pen min truvehe kurirə,

profet me haməmwur mə tuhəukurən mə nəfe suatuk mine nəfe nəpən narimnari me nəha tuhəier pehe.

¹² Kumwesən rino pui pen m profet me nəha mə nəgkiariien me səməme irəha kamhəni həkəgkiari mhə ia nəpən səvənraha mə trasitu ia niraħa, mətə haməgkiari ia nəpən səkimiaha trasitu ia kimiaha. Narimnari me i profet kupwən me həməni təkwtəkwni hiəuvəregi raka riməuku pen ia tərhu nərmmama səməme hənəvisau nəgkiariien amasan səvəi Kristo m kimaha. Nəgkiariien səvənraha riməuku pen ia Nənimwin Ikinan sə Kumwesən rərhi pehe i. Narimnari me i nagelo me irəha mwi hokeikei mə tuhətoni mhəukurən.

Kumwesən sə rinəkwein kimiaha in iəmə ikinan, in rəmher

¹³ Ro pen tihaməkeikei mho nətərigien səkimiaha rərər mwatuk ti noien wok, mho nətərigien səkimiaha pwəh rukurən amasan. Tihəmri pen əknekən nətərigien səkimiaha ia namasanien sə Kumwesən truvei pehe m kimiaha nəpən tukətoni Iesu Kristo rier pehe.

¹⁴ Tiho nəkwai Kumwesən rəmwhen ia nəkwərħakwərħa me səməme kamho nəkwai tata me. Fwe kupwən kimiaha hiəreirei nari, nənə mamho noien ərəha me səməme rerimiahə rokeikei pik. Mətə təkwtəkwni tihəpwəh nəseniien ia nətərigien me nəha ravi raka mwi kimiaha.

¹⁵ Kumwesən sə rinəkwein ia kimiaha in Iəmə ikinan, in rəmher. Ro iamihəi irə kimiaha mwi tihaməkeikei mho kimiaha nəkur ikinan me, mhəmher ia narimnari me pam səməme hiamo.

¹⁶ Iakani iamihəi irə ti nəri nə mə Nəkukua Ikinan rani mə, “Tihaməkeikei mho kimiaha nəkur ikinan me, mhəmher, ti nəri nə mə iou Iəmə ikinan iakəmher.”

¹⁷ Kimiaha hiaməkwein Kumwesən mə “Tata.” Mətə in Kumwesən ramo rəmnəmwhen ia nərmmama me pam. Trərpwin noien me səvənraha tresi pen atukwatukw nəfe irəha hənə. Ro iamihəi irə mine, nəpən kimiaha hiamarə ihi ia təkure tiprənə i, tihaməkeikei mhehekir in, mamho noien sə ramasan.

¹⁸ Kimiaha hiəukurən mə kinəivinari ia kimiaha hiəuvəier raka ia narəien ərəha nəha kaha kupwən me səkimiaha həməuvei pehe m kimiaha. Mətə kipkərəku raka mhə kimiaha ia nari riti sə truvehe mərəha məmwhen ia kol mine silva,

¹⁹ rekəm. Mətə kinərəku raka kimiaha ia nite Kristo in nəri keikei ramasan pik. Kristo in rəmwhen ia kwəti sipsip sə ratukwatukw pam, nemhəien uə nərəhaien riwən anan irə.

²⁰ Kumwesən ruvərfi raka in fwe tui nəpən tiprənə ramiwən ihi, nənə təkwtəkwni ripko mhə tui nəpən sampam ruvehe kətoni in rier pehe masitu ia kimiaha.

²¹ Ia Kristo kimiaha hiaməni nipərħienien ia Kumwesən sə rino in rətui mwi ia nemhəien səvəni nənə muvei pen nasoriien min. Ro iamihəi irə Iəmə sə hiamahatətə irə, mamhəmri pen əknekən nətərigien səkimiaha irə, in i Kumwesən.

²² Kimiaha hiaməsi pen nəgkiariien sə ro nipərħienien mamhokeikei pərħien piəvtaha me. Ia noien nəha hianəpərhi raka nimiruien me səkimiaha həmher. Mətə kimiaha tihaməkeikei mhərīpən mhərīpən mhəkeikei pərħien kimiaha me ia rerimiahə pam.

²³ Kimiaha hianətui mwi rəmwhen nəkwərħakwərħa me, nənə, nimiruien vi sə hianətui mwi irə ripkuku pen mhə ti tata riti sə tremħə, mətə ruku pen ti Tata riti sə tripkemħə mhə. Nəgkiariien səvəi Kumwesən sə ramiru mamarə rerin rino kimiaha hiətui mwi.

²⁴ Iakani iamihəi irə ti nəri nə mə Nəkukua Ikinan rani mə,

“Nərmmama me pam həmwhen ia nurhi,

nənə namasanien səvənraha rəmwhen ia tihə nurhi.

Nurhi nəha ramaukei, nənə tihin me kamħəsas,

²⁵ mətə Nəgkiariien səvəi Iərimənu ramarə ia nuk nuk me.”

Nənə in i nəgkiariien sə kinəvisau m kimiaha.

2

¹ Ro pen kimiaha tihaməkeikei mhəpwəh noien ərəha me pam. Tihəpwəh mwi neikusien, mhəpwəh mwi noien nətərigien səkimiaha ro kəru. Tihəpwəh mwi nəmwəkien ia kimiaha me, mhəpwəh mwi niniien nikaremiaha me.

² Kimiaha tihaməkeikei mhəuvehe mhəkeikei pik nəgkiariien səvəi Kumwesən sə rəmher mhəmwhen iəkunouihə əmtəmetə me i kamħəsək mə tuħesis. Nəgkiariien i tro kimiaha hiəuvehe mhəpwinari, nənə, Kumwesən ruvehimiru kimiaha.

³ Nəkukua Ikinan rani mə, “Kimiaha hianəni əghan namasanien səvəi Iərimənu mhətoni

mə ramasan pik anan.”

Kristo in kəruətəri miru

⁴Həuvehə ti Kristo. In nəha kəruətəri miru nəha nərmama me həni mə rərəha, mhəpwəh, mətə ia nəmri Kumwesən in kəruətəri keikei anan sə in rīmərfi.

⁵Kimiahə mwī hiamwhən ia kəruətəri miru me kəuvrhəkin nimwə ia nirəha, nimwə sə Nənimwin ramarə irə. Ia nimwə nəha, kimiahə hiamwhən ia pris ikinan me kəmhousi əpune nərimiru me mamhəuvei pen m Kumwesən. Mətə narimnari me səməme kimiahə hiaməuvei pen ripko mhə nipwrai nari mətə kwa nənimwin. Nənə Kumwesən raməkwein amasan ia narimnari me nəha hiaməuvei pen min ti nəri nə mə hiaməuvei pen ia nəghi Iesu Kristo.

⁶Rəmwhən ia Nəkukuə Ikinan rani mə,
“Hətəni ro. Iakaməmri kəruətəri riti fwe Saeton,^a

in kəruətəri keikei anan sə iou iakimərfi, kəruətəri nəha tukostat kuvrhəkin nimwə irə,

nənə iərmama sə trini nipərhiənien irə, in tripkauris mhə.”

⁷Ro iamihni irə, kəruətəri nəha in nəri keikei tukumiəha nərmama səməme hiaməni nipərhiənien irə, mətə nərmama səməme həkini mhə nipərhiənien irə, kəruətəri nəha rəmwhən ia nəgkiariien i ia Nəkukuə Ikinan rani mə,

“Kəruətəri nəha nəmə kəmhəuvrhəkin nimwə hənua rərəha, mhəpwəh,
təkwtəkwni nəha ruvəuhe mino kəruətəri sə rəpi raka pam kəruətəri me,
məkwtəmhirī əknekin pam nimwə.”

⁸Nənə Nəkukuə Ikinan rani mə,

“In i kəruətəri riti sə nərmama tuhapəti irə,
mine kəpwier sə tro irəha həmwei”

Irəha kəmhəpəti irə ti nəri nə mə kəmhərui nəgkiariien səvəi Kumwesən mamhesi pen a nəfe Kumwesən ruvətəkwni raka fwe kupwən məmri mə tuho.

⁹Mətə kimiahə nərmama ia kwənəkwas i Kumwesən rīmərfi kimiahə, kimiahə pris me səvəi kig, kimiahə nərmama ikinan me ia kusen kuatia, kimiahə nərmama me səvəi Kumwesən əpa. Kino kimiahə iamihna irə mə kimiahə hiəukurən nini irəpwien narimnari amasan me Kumwesən rino. In rinəkwein ia kimiahə mə tiharaka ia nəpitəvien mhəuvehe ia nukuraanien amasan səvənhi.

¹⁰Fwe kupwən, kimiahə nərmama auər a me, mətə təkwtəkwni kimiahə nərmama me səvəi Kumwesən. Fwe kupwən, kimiahə nərmama nəpien səvəi Kumwesən riwən tukumiəha, mətə təkwtəkwni kimiahə nərmama nəpien səvəi ramarə tukumiəha.

¹¹Nərmama keikei me, kimiahə hiamwhən iəpwispwis me mine nərmama imwənrəha riwən ia tīrəna i. Ro pen iakani pehe tukumiəha i mə tihəpwəh nəsənien noien ərəha me nəha nipwramiahə rokeikei pik səməme kəmhəruagən ia nəpin me mə tuhourəha nimiruien səkimiahə.

¹²Təkwtəkwni nərmama səməme hərəirei Iərimənu kəmhəni ərəha kimiahə mə kimiahə nəkur ərəha me. Ro iamihni irə narəien səkimiahə hiamarə irə ia nənimenrəha traməkəikei matukwatukw, pwəh irəha hətəni noien amasan me səkimiahə, nənə mhəuvehi utə nəghi Kumwesən ia nəpin nəha in truvehe irə.

Nərmama me səvəi Iesu Kristo tuhaməkəikei mhəsiai nərmama səməme kəmhərimənu

¹³Ti nəri nə mə kimiahə nərmama me səvəi Iərimənu səkitəha, tihaməkəikei mhəsiai nərmama me pam səməme haməuvehi nasoriien mamhərimənu. Tihəsiai ia kig sə in rasori anan,

¹⁴mhəsiai mwī ia nəmə asori me səməme in ramərhi irəpw irəha kəmhərimənu ia nəghin. Nəmə asori me nəha, kig ramərhi irəpw irəha mə tuho nəmisəien n nərmama səməme kəmhə noien ərəha, nənə mhəgnəgini səməme kəmhə noien amasan.

¹⁵Kimiahə tihaməkəikei mhəsiai nəmə asori me pam ti nəri nə mə Kumwesən rokeikei mə noien amasan me səkimiahə trəsīsəg tərhuī nərmama me i hərəirei nari. Pwəh irəha həpwəh mwī ninien nəgkiariien arməri me.

¹⁶Ramasan mə hiamarə mhəmwhən ia nərmama kineivinari ia nirəha, mətə tihəpwəh ninien mə, “Eh, kineivinari ia nira. Iakukurən noien nəfe noien ərəha iakəikei.” Kimiahə tihaməkəikei mamharə mhəmwhən ia iotukwininari me səvəi Kumwesən.

2:4: Mat 21:42, Aes 28:16 **2:5:** Efes 2:21-22, Eks 19:6, Aes 61:6, Rev 1:6, Rom 12:1 **2:6:** Rom 9:33, Efes 2:20 **a 2:6:** Seaton in Jerusalem **2:7:** Mat 21:42 **2:8:** Rom 9:33 **2:9:** Aes 9:2, Aes 40:20-21, 1Tes 2:5, Taet 2:14, Wok Me 26:18, Efes 5:8 **2:10:** Rom 9:25 **2:11:** Sam 39:12, Kal 5:17,24, Jem 4:1 **2:12:** Mat 5:16, Luk 19:44 **2:13:** Taet 3:1
2:15: 1Pit 3:16 **2:16:** Kal 5:13

¹⁷ Tihəsiai nərmana me pam. Tihokeikei piəvtaha me, nənə tihəhekir mhəsiai Kumwesən, nənə tihəsiai kig sə ramərīmānu.

¹⁸ Kimiaha slef me, tihaməkeikei mho nəkwai nəmə asori me səkimiaha, nənə mhəuvei pen nisaien mīnraha. Tiho iamīnhi irə mīnraha pam, nəmə asori me səməme kamho rīməru mamasan m kimiaha mīne nəmə asori me səməme kamho noien skai me m kimiaha.

¹⁹ Rafo hīamo a narīmāri me səməme hatukwatukw mətə nəmə asori me səkimiaha kamho rərəha ia kimiaha? Trīni mīnuə hiəukurau ia nəpin skai me nəha, mamhəti pen a m Kumwesən, Kumwesən trəkwein amasan ia kimiaha.

²⁰ Trīni mīnuə hīamo noien ərəha, kamo nəmīsaien m kimiaha tukwe, hīamo nətərigien səkimiaha rəpwəmwis ti nuvehien nəmīsaien nəha, noien nəha ko kəpwəh nəgnəginien kimiaha tukwe. Mətə mə kimiaha hīamo a noien amasan, nənə kamo nəmīsaien m kimiaha tukwe, Kumwesən trəkwein amasan ia kimiaha trīni mīnuə hio nətərigien səkimiaha rəpwəmwis ti nuvehien nəmīsaien nəha.

²¹ Kumwesən rīnəkwein ia kimiaha mə tihəuvehi nəmīsaien, ti nəri nə mə Kristo in mwi rīməuvehi nəmīsaien tukumiaha. In rīməkupwən mahatən noien atukwatukw nəha mə kimiaha tihəsi pen a təmwheki nisun.

²² Nəkukuə Ikinan rani mə,
“In rīpko mhə noien ərəha riti,
kīpkregi mhə neikuaien riti ia tərhun.”

²³ Nəpin nərmana həni nəgkiariien ərəha irə, mətə in rīpkəski mhə irəha. Nəpin in riregi nəmīsaien ia nīpwrān, mətə in rīpkīni mhə mə trərpwīn tai nərəhaien. Mətə rīnəmri pen narīmāri me pam ia rēgi Kumwesən sə raməkiri atukwatukw nari.

²⁴ In rīməuvehi noien ərəha me səkitaha ia nīpwrān ia nei kamarkuau mə ia nīkaren səvai noien ərəha kitaha tsemhə nənə ia nīmīruien səkitaha tsamo noien atukwatukw. Nəmīsaien me səvənhi rīməregi ia nīpwrān rīno kimiaha hiəuvehe mhəsānīn.

²⁵ Fwe kupwən kimiaha hīəmwhen ia sīpsip me səməme hənəruēi, mətə təkwtəkwuni kərari ia kimiaha hiəvərərig mhəuvəuvehe ti lərmana ramətui ti sīpsip me, in i lərmana ramətui ti nīmīruien səkimiaha.

3

Nīpran mīne nərman me səvənraha

¹ Ia noien a mwi nəha, kimiaha nīpran me tihaməkeikei mhəsiai nərman me səkimiaha. Nənə trīni mīnuə irəha nepwīn həkīni mhə nīpərhiēnien ia nəgkiariien səvai Kumwesən, mətə noien a səkimiaha truvi irəha həuvehe mhahatətə. Nien səkimiaha rəmwhen məpi raka mə hiəgkiari mīnraha.

² Nəpin irəha hətōni mə noien səkimaha rəmher, hīaməsiai irəha, nənə noien nəha truvi irəha həuvehe mahatətə.

³ Rərəha mə hīamasan pen ia nīpwrāmīaha iruə ia noien nəha sə hīamərəri nīmwai nukwənēmīaha, mamhəuvei pen marāmərə me kīno ia kol mīne tīnari amasan me.

⁴ Mətə tihamasan pen imwə ia rērīmīaha sə kīpkətōni mhə. Ramasan mə tihəuvehe mho nīpran səməme nətərigien səkimiaha rəpou mafafa. Nien iamīnha irə ramasan anan ia nəmri Kumwesən mīpkīwən mhə.

⁵ In i noien səvai nīpran ikinan me fwe kupwən səməme hənəmri pen əknēkin nətərigien səvənraha ia Kumwesən. Irəha hənāməsiai nərman me səvənraha, nənə ia noien nəha hənāmamasan pen ia rerīnraha.

⁶ Rəmwhen ia Sera, in rīno nəkwai Epraham, nənə maməkwein in mə iəmə asori səvənhi. Nənə kimiaha nīpwnəti Sera me trīni mīnuə hīamo noien amasan, mhəpkəhekir mhə nari riti sə ramo nehekīrien.

⁷ Ia noien a mwi nəha, kimiaha nərman me tihaməkeikei mharə kimiaha nīkare rəgīmīaha me, mhəukurən mə irəha pran nīskaiien səvənraha rīpkīskai pīk mhə rəmwhen ia lərman. Kimiaha tihaməkeikei mhəuvei pen nisaiien mīnraha, ti nəri nə mə kimiaha mīnraha tihəuvehi pəri nəri amasan i nīmīruien rerīn. Tiho iamīnha irə pwəh nari riti trəpwəh nəsisəgien nəfwakīien me səkimiaha

Nəmīsaien kamregi ti noien amasan

⁸ Nəgkiariien sampam. Kimiaha pam tihaməkeikei mho nətərigien səkimiaha ruvehe mo kuatia, tihapi kimiaha me, mhokeikei kimiaha me, mho rērīmīaha rīməru tukumiaha me, mhəuvehi irapw nətərigien səkimiaha.

⁹ Trini minua narmama kamho rərəha ia kimiaha, mətə tihəpwəh nərpwiniən tai nərəhaien. Trini minua narmama hai m kimiaha, mətə tihəpwəh nərpwiniən. Mətə tihəkwein amasan a ia nirəha. Tiho iamini irə ti nəri nə mə Kumwesən rinəkwein kimiaha mə tiho noien nəha, mə hiəuvehi namasaniən səvənhi.

¹⁰ Nəkukua İkinan rani mə,
 “İərmama sə rokeikei nimiruien amasan,
 nənə mokeikei mə triregi ramasan ia nəpin me pam,
 in traməkeikei məpwəh niniiən mwi nəgkariien ərəha me ia nəramin,
 məpwəh mwi neikuəien ia tərhun.

¹¹ In traməkeikei mirərig ia noien ərəha me səvənhi, nənə mo a narimnari amasan me.
 In traməkeikei mətui suatuk səvai nəmərinuien, nənə mukurirə i.

¹² In traməkeikei mo iamini irə ti nəri nə mə İərimənu ramətoni amasan narmama səməme hatukwatukw,

nənə mamətərig amasan ia nəfwakiiən səvənraha,
 mətə in raməmwəki səməme kamho noien ərəha.”

¹³ Trini minua hiəskai pik ti noien amasan me, sin trouraha kimiaha? İərmama riti riwən!

¹⁴ Mətə trini minua nəpin me nepwin narmama kamho kimiaha hiamregi rərəha ia nipwramiaha ti noien atukwatukw səkimiaha, mətə ia nətərigiən səkimiaha, kimiaha tihəregi ramasan. Tihəpwəh nehekiriən ia nirəha, mhəpwəh nətərig pikien.

¹⁵ Mətə ia rerimiaha tihəsai Kristo mə in İərimənu səkimiaha. Tihərer mwatuk ia nəpin me pam ti nərıpweniən nəgkariien səvai nisəməme nəha narmama səməme tuhəres ia kimiaha mə rəfo hiaməmri pen əknekin nətərigiən səkimiaha ia İesu.

¹⁶ Mətə tihəgkiari mərū minraha ia nisaiiən, mhəpwəh noien nari riti sə tro hiəregi fwe ia rerimiaha mə hiəno nərəhaien. Tiho əpa noien amasan me ti nəri nə mə kimiaha narmama me səvai Kristo. Trini minua hiamo iamini irə narmama me i kamhəni nikaremiaha mə noien səkimiaha rərəha tuhauris ti nəgkariien ərəha me səvənraha.

¹⁷ Trini minua ia nətərigiən səvai Kumwesən mə hiaməuvehi nəmisəien ti noien amasan me səkimiaha, ramasan pik anan mwi məpi raka mə hiaməuvehi nəmisəien ti noien ərəha me səkimiaha.

¹⁸ Ro iamini irə ti nəri nə mə Kristo rimamhə ti noien ərəha me. Rimamhə nəpin kuatia a rinəmwhen. Ko ripkemhə mhə mwi ia nəpin riti. In iərmama atukwatukw anan, mətə rimamhə ti narmama həkpatukwatukw mhə mə truvehi kimiaha hiəuvən ti Kumwesən. Hənousi əpune in nənə nipwran remhə, mətə Nənimwin ro in rətui mwi ia nemhəien səvənhi,

¹⁹ nənə ia niskaien səvai Nənimwin nəha in revən mini irapw nəgkariien riti ti nənimwin me i ia kalapus,

²⁰ səməme hənəmərui nəkwai Kumwesən fwe kupwən anan nəpin Kumwesən ramo nətərigiən səvənhi raməpwəmwis mameitenhi ia nəpin Noa rinəuvrəhəkin nitətə. Narmama eit a, irəha kamhəmak ia nəkwai nitətə, Kumwesən riməuvehimiru irəha ia nui.

²¹ Nui nəha, in nə nənimwi paptəes sə rauvehimiru kimiaha nəha təkwtəkwuni. Paptəes i ripko mhə nipwran i mə rinaikuas raka nəmtigei ia nipwrai iərmama, mətə nipwran mə hiəres Kumwesən mə rerimiaha truvehe mamasan məmher. Paptəes nəha rukurən nuvehimiruien kimiaha iamini irə ti nəri nə mə İesu Kristo rinətui mwi ia nemhəien səvənhi.

²² İesu nəha, in ruvəvən raka fwe ia neiai, maməkure ia nikare Kumwesən mwatuk, nagelo me, mine nənimwin me səməme kamhəuvehi nasoriien mine niskaien kamhəsai in, mamho nəkwən.

4

Narəien kamarə irə kamesi pen nəkwai Kumwesən

¹ Nəpin Kristo ramarə ia tiprənə i, in riregi nəmisəien ia nipwran. Ro pen kimiaha mwi tihəməkeikei mhəuvehi nətərigiən rəmwhen ia səvənhi mə tro kimiaha hiəskai, ti nəri nə mə narmama səməme kamhəregi nəmisəien ia nipwranraha rəmwhen ia Kristo, irəha həpwəh mwi noien noien ərəha.

² Ro pen nəpin hiamarə ia tiprənə i, tihəpwəh nesi penien noien ərəha me səməme rerimiaha rokeikei, mətə tihesi pen suatuk səvai noien nəkwai Kumwesən.

³ Nəpin sə ruvəuvehe muvəukurau raka hiənarə irə rinəpwəmwis minəmwhen. Ia nəpin nəha kimiaha hiənamo noien ərəha me səməme narmama hərəirei Kumwesən hokeikei

pik. Hiaməri ərnəpən kimiaha me, mamho noien ərəha me nişwramiaha rokeikei, mamhənimwi nənimwiien skai mamhakonə irə, mamhətui pik nərəhaien, mamho lafet ərəha me, nənə mamhəfwaki m nənimwi nari me noien i in noien ərəha anan.

⁴ İpwet mine nərmama me nəha həreirei Kumwesən nənimenraha ramier ti nəri nə mə kimiaha tihəpkaiu mhə mhəuəvən kimiaha minraha, mhəpko mhə noien ərəha me sə rasori pik anan. Nənə irəha kamhəni ərəha kimiaha tukwe.

⁵ Mətə irəha tuhaməkeikei mhəni irapw ti Kumwesən mə hənəfarə irə. In ramərəm mwatuk mə trəkiri nərmama həuəvəmə mine səməmə kamhəmuru.

⁶ Ro pen kinəvisau raka mwi nəgkiariien amasan səvəi Kristo m nərmama səməmə həuəvəmə, mə nəri auər a haməuəvi nərpwinien ia nişwranraha mhemhə rəmwhen ia nərmama pam, mətə ia nənimwinraha kamharə mamhesi pen nəkwai Kumwesən.

⁷ Nəpin sə narimnari me pam tuhəiwən irə ruvəuəve ipaka. Ro pen tihəpwəh nakonəien ia nənimwiien skai. Nətərigien səkimiaha traməkeikei məmak amasan mə hiəukurən nəfwakiien.

⁸ Nəri sə tihəkupwən mho in i tihaməkeikei mhokeikei kimiaha me ia reriməiaha pam ti nəri nə mə nokeikeiien ramousəman noien ərəha me həpik hiəpkətoni mhə.

⁹ Ramasan mə tihəsevər ia rukwənu me səkimiaha tukumiaha me, mhəpwəh nəgkiari əgkiari pikien tukwe.

¹⁰ Kimiaha kuatia kuatia hiaməuəvi nari riti sə Kumwesən rıməuəvi pehe m kimiaha ramo hiamskai ti noien wok səvənhi. Ro iamınhi irə tihaməkeikei mhə rəmwhen ia iotukwininari sə ramətui amasan ti nautə səvəi iəmə asori səvənhi, nənə, mhəuəvi namasanien me i səpəmsəpə Kumwesən rınəriari pehe, mhasitu ia kimiaha me irə.

¹¹ Trini minuə kimiaha riti in iərmama səvəi nəvisəuien, ramasan mə in trəvisau minı irapw nəgkiariien səvəi Kumwesən. Trini minuə kimiaha riti in iərmama səvəi nasituien, ramasan mə in trasitu, mo ia nasəninien sə Kumwesən rauvei pen min. Mə kimiaha hio iamınha irə, nərmama tuhətə narimnari me hiamo nənə mhəgnəgini Kumwesən ti İesu Kristo. Pwəh nasoriien mine nərimənuien krauevən tukwe in ia nuk nuk me. Ouəh, pwəh ro iamınhi.

Nəmisəien kamo m nərmama me səvəi İesu Kristo

¹² Nərmama keikei me. Rərəha mə hiaməkərinari ia nəmisəien i ramwhen ia napw sə rauvehe tukumiaha nəha təkwtəkwiini mə tro mətə sas ia nahatəsien səkimiaha. Hiəukurən mə ripko mhə kimiaha əpa hiamregi nəmisəien me iamınha irə.

¹³ Mətə ramasan mə reriməiaha tragien ti nəri nə mə nəmisəien me i hiamregi həmwhen a ia səməmə Kristo rıməregi. Trini minuə hiamo iamınhi irə, nənə reriməiaha tragien pik anan nəpin tukətoni in rier pehe ia niskaiien səvənhi.

¹⁴ Trini minuə nərmama kamhəni ərəha kimiaha ti nəghi Kristo, nənə, reriməiaha tragien, ti nəri nə mə Nənimwin asori səvəi Kumwesən ramarə ia kimiaha.

¹⁵ Mətə rərəha mə kimiaha riti rousi əpune iərmama, uə rakres, uə rərui loa, uə rani neikuəien mamouraha nəghi iərmama irə. Trini minuə kimiaha riti ro iamınhi irə, ratukwatukw a mə tuko nəmisəien min.

¹⁶ Mətə trini minuə kamo nəmisəien m kimiaha riti ti nəri nə mə in iərmama riti səvəi Kristo, ramasan mə iərmama nəha trəpwəh naurisien, mətə pwəh in rini nəghi Kristo muəvi utə Kumwesən irə.

¹⁷ İakani iamınhi irə ti nəri nə mə nəpin sə Kumwesən trəkiri noien me səvəi nərmama irə ruvəuəve nəha təkwtəkwiini, nənə in trukupwən məkiri noien me səkitaha nərmama səməmə samarə ia nəkwai nimwə səvənhi. Trini minuə rukupwən ia kitaha, nənə trəfo ia nərmama səməmə kamhərui nəgkiariien amasan səvənhi? In trəkiri noien me səvənraha kurirə ikin, mo riskai mwi minraha məpi raka.

¹⁸ Nəkukuə İkinan rani mə,

“Trini minuə rəknekin ti nərmama atukwatukw me mə tuhəuəvi nimiruien, nənə rəfo ia nərmama səməmə həpkisaiə mhə Kumwesən mamho noien ərəha, irəha tuhəfa mhəuəvi nimiruien?”

¹⁹ Ro iamınhi irə nərmama səməmə kamhəregi nəmisəien, mətə ti nəri nə mə nətərigien səvəi Kumwesən, ramasan mə irəha tuhaməmwur pen ia noien amasan, nənə, mhəmri pen nimiruien səvənraha ia rəgi Kumwesən mə trətui amasan tukwe. İrəha həukurən nətigiteien irə. In Kumwesən rino neiaı mine tiprənə mine narimnari me pam.

5

Nəvəhagien revən ti elta me səvəi nəfwakiien mine ntəmaruə me

¹ Nənə iakokeikei mə takəgkiari kwopti m kimiaha elta me səvəi nəfwakiien. Iou elta riti səvəi nəfwakiien iakəmwhen a ia kimiaha. Iakinətoni Kristo ia nənimek nəpin rirəgi nəmisiəien me ia nīpwrən. Narimnari asori me i rīpko mhə tui həier pehe iou mwī takətoni.

² Kimiaha tihaməkeikei mhətui amasan ti nərmama me səvəi Kumwesən səməme in rīnəmri irəha ia rəgimiahā. Irəha həmwhen ia sipsip me səvənhi. Rərəha mə tihətui amasan ti nīrəha rərīmiaha rəpwəh nəgīenien, mətə tihətui amasan ti nīrəha rərīmiaha rāgīen rəmwhen Kumwesən rokeikei. Nənə rərīmiaha trəpwəh nīrhiien mə tihəuvehi mane irə. Mətə tihətui amasan a ti nīrəha ti nəri nə mə rərīmiaha ramaɡīen mə tihāsitu.

³ Nənə rərəha mə tihəfiəutə kimiaha me, mamhərīmānu ia sipsip me i səməme Kumwesən rīnəmri irəha ia rəgimiahā, mətə tiho noien sə ratukwatukw mamasan mə irəha həukurən nətoniien mhəsi pen noien səkimiahā.

⁴ Iəmə sə rasori anan ia nərmama səməme kamhətui ti sipsip me trier pehe, nənə nəpin nəha in trəgnəgini kimiaha muvei pehe nasorīien m kimiaha sə trīpkiwən mhə.

⁵ Ia noien a mwī nəha kimiaha ntəmaruə me tihaməkeikei mhəsiai elta me səvəi nəfwakiien. Kimiaha pam anan tihəuvehi irapw nətərigien səkimiahā reiwaiu mhasitu ia kimiaha me, ti nəri nə mə Nəkukuə Ikinan rani mə,

“Kumwesən rerin rīpkagien mhə ti nərmama səməme kamhəfiəutə ia nīrəha, mətə raməriari pen namasanien səvənhi m nərmama səməme kamhəuvehi irapw irəha.”

⁶ Ro pen kimiaha tihəuvehi irapw atukw kimiaha, mhārə tegin rəgi Kumwesən əsanin, mə in truvehi utə kimiaha ia nəpin atukwatukw səvənhi.

⁷ Nənə tihəuvehi pam katipə pəmpəm me səkimiahā mhəuvehe mhəmri pen m Kumwesən ti nəri nə mə nəpin me rerin ramrhi kimiaha.

⁸ Hətui mhətui amasan ti nəri nə mə iəremhə asori Setan raməmwəki kimiaha. In rəmwhen ia laeon riti sə raməkri asori mamavən mamətui iərmama mə trəni. ⁹ Tihərer əknekīn ia nahatətiəien səkimiahā mhəpwəh nəseniien in, ti nəri nə mə hiəukurən mə ia kwopun me pam ia tīprənə i kamo nəmisiəien m piəvtaha me ti nəghi Iesu rəmwhen a ia nəmisiəien me i kamo m kimiaha.

¹⁰ Kumwesən in nukue namasanien me pam. In rīnəkwein ia kimiaha hiəuvehe mhə kuatia kimiaha Kristo mə tihārə kimiaha min ia nasorīien səvənhi sə trīpkiwən mhə. Kurirə ia nəmisiəien kwakwa nəha hiəmregi, in tromasan kimiaha, məmri əknekīn kimiaha hiəuvehe mhəskai mhəpwəh nīkiukiuien.

¹¹ Pwəh in rərīmānu ia nuk nuk me. Ouəh, pwəh ro iamīnhi.

Nəgkiariien sampam

¹² Saelas i kimrau min, iakamətoni mə in piəvtaha riti iakukurən nətigiteien irə, in rinasitu ia nīrak mirai pen nəgkiariien səiou ia nəkukuə i. Iakamərhi pehe nəkukuə i tukumiahā, mamərpwi əknekīn kimiaha, mani irapw mə in i namasanien pərhiien səvəi Kumwesən tihərer əknekīn irə.

¹³ Pran sə ramarə ia Pāpilon^a Kumwesən rīmərfi kimiaha min, in rani ramasan tukumiahā, nənə nərik Mak, in mwī rani ramasan tukumiahā.

¹⁴ Tihəni ramasan tukumiahā me, mhakei m kimiaha me ia nakeiien sə rahatən nokeikeiien. Pwəh nəmərīnuien tamarə tukumiahā pam nərmama me səvəi Kristo.

5:1: Rom 8:17 5:2: Jon 21:15-17, Wok Me 20:28, Flm 14, Taet 1:11 5:3: 2Kor 1:24, Fil 3:17, Taet 2:7 5:4: Hip 13:20, 1Kor 9:25 5:5: Efes 5:21, Jem 4:6 5:6: Mat 23:12, Jem 4:10 5:7: Sam 55:22, Mat 6:25-30 5:8: 1Tes 5:6
5:9: Efes 6:11-13, Jem 4:7 5:10: 1Tes 2:12, 1Tes 1:6 5:13: 2Tim 4:11 ^a 5:13: Ia vas 13 Pita rini nəgkiariien i mə, “Pran sə ramarə ia Pāpilon.” Rīpko mhə Pāpilon taon asori nəha Oltestamen raməgkiari irə, mətə rosi Pita rani Pāpilon in taon nəha Rom. Pran sə ramarə fwe ikin in nəha nakalasia me səvai Iesu Kristo ia taon nəha. 5:14: 1Kor 16:20

Seken Pita Nəgkiariien sə rani mə nəfe i nəkukuə

Nəpin riti ipaka ti nuk 66, Pita rirai nəkukuə sə ro kəru irə revən ti nakalasia me fwe profens nəha kani mə Esia Maenor. Nəmisəien sə kinamo ia nakalasia me nəha fwe Esia Maenor rino sampam. Mətə nahatən eikuə me həuvehe mwī ti nīrəha. Pita rini pen ti nakalasia me mə irəha tuhəukurən amasan nari nənə mhərer əknekin ia nahatətəien səvənraha. Noien nəha trəkoui raka nahatən eikuə me ti nīrəha. Pita rini pen mə Kumwesən trouraha nahatən eikuə me. Ti nəri nə mə Iesu Kristo truvehe mwī, Pita rini pen ti nakalasia me mə tuharə ia narəien sə ro ikinan.

¹ Iou Saemon Pita, iou iərmama riti sə iakamo tukwini nari m Iesu Kristo, nənə, iou aposol riti səvənhi.

Iakamrai nəkukuə i m kimiaha nərmama me səməme hiaməuvehi nahatətəien riti sə krouamasan pik rouəmnəmwhen a ia nahatətəien səkimaha. Hiaməuvehi nahatətəien ia noien atukwatukw səvəi Kumwesən mine iərmama sə rauvehimīru kitaha Iesu Kristo.

² Pwəh namasanien mine nəmərinuuien krouvehe rouasori mwī tukumiaha ti nəri nə mə hiəukurən Kumwesən mine Iesu Iərimənu səkitaha.

Noien me nərmama tuho trahatən pen mə irəha həukurən amasan Iesu Kristo

³ Ia niskaiien səvəi Kumwesən, in ruvei pehe m kitaha narimnari me pam səməme tsaməkeikei mhəuvehi səvəi nimiruuien mine noien me səməme hatukwatukw nənə rerin ragien tukwe. Narimnari me nəha həməier pehe tukutaha ti nəri nə mə kitaha səukurən Kumwesən sə in rinəkwein kitaha mə tsəuvehi pəri nasoriien səvənhi mine namasanien səvənhi.

⁴ Ia narimnari me nəha, in riməuvei pehe m kitaha promes keikei me səvənhi hasori pik. In riməuvei pehe promes me i mə tihəuvehi pwəh hasitu ia kimiaha hiaraka ia noien ərəha me səvəi tiprənə i səməme kamhouraha nərmama ti nəri nə mə irəha hokeikei pik mə tuho, nənə hiəukurən nuveheien mhə kuatia ia nimiruuien səvəi Kumwesən.

⁵ Ro iamīnha irə kimiaha tihaməkeikei mhousari mhakutan pen noien me i ia nahatətəien səkimiaha. Tihəkupwən mhakutan pen noien amasan, nənə, nəpin hiənakutan pen raka i, hiakutan pen mwī nukurənien,

⁶ nənə, nəpin hiənakutan pen raka i, hiakutan pen mwī noien i sə hiaməkoui atukw kimiaha, nənə, nəpin hiənakutan pen raka i, hiakutan pen mwī nərerien sə hiamərer əknekin irə ia nəpin me, nənə, nəpin hiənakutan pen raka i, hiakutan pen mwī noien i sə hiamə narimnari me səməme Kumwesən rokeikei,

⁷ nənə, nəpin hiənakutan pen raka i, hiakutan pen mwī nokeikeien i sə hiamokeikei piəvtaha me irə, nənə, nəpin hiənakutan pen raka i, hiakutan pen mwī nokeikeien i sə hiamokeikei nərmama me pam irə.

⁸ Ramasan mə tiho noien me nəha. Nəpin noien me nəha rasori pik ia nimiruuien səkimiaha, ro kimiaha hiəpkarə auə a mhə, mətə kimaha tihəukurən amasan Iesu Kristo Iərimənu səkitaha, nənə nimiruuien səkimiaha trukua mo kwənkwan.

⁹ Mətə iərmama sə ripko mhə noien me nəha in rəmwhen iərmama sə nənimen rifwə ko ripkəti pen mhə isipwīn, nənə in rinenouenou mə Iesu rinaikuas raka noien ərəha me səvənhi səməme in rino fwe kupwən.

¹⁰ Ro iamīnhi irə piak me tihaməkeikei mhousari əknekin mə tiho noien me nəha, nənə ramahatən pen mə Kumwesən rimərfi pərhien kimiaha, məkwēin kimiaha mə kimiaha nərmama me səvənhi. Ro pen trini minuə hiamo noien me nəha ko hiəpkimwei mhə nəpin riti.

¹¹ Nənə nəpin Iesu Kristo Iərimənu səkitaha truvehe irə, in truvehimīru kimiaha, nənə, məseni kimiaha hiəuvnimwə ia nitətə səvənhi sə in trərimənu irə ia nuk nuk me.

Nəgkiariien səvəi profet me ia Nəkukuə Ikinan

¹² Ro pen nəpin me pam takaməkeikei mo a pwəh rerimiaha ramrhi narimnari me i, nəri auar a mə hiəukurən nənə mamhərer əknekin ia nipərhiendien sə hiəuvəuvehi raka.

¹³ Nəpin iakamīru ihi ia nipwrak i, rerik ramrhi mə ratukwatukw mə takini nəgkiariien i məsuəpwiri kimiaha irə pwəh rerimiaha ramrhi,

¹⁴ ti nəri nə mə iakukurən mə tripkə mhə tui iakemhə, məpwəh nipwrak i rəmwhen ia Iesu Kristo Iərimənu səkitaha ruvəni pehe raka tukw iou i.

¹⁵ Nənə takaməkeikei məmwur nəha təkwəkwuni mə tihəpwəh nenouenouien ia narimnari me i nəpən iakuvamhə raka mier ia tiprənə i.

¹⁶ Nəpən iahaməni irapw tukumiaha mə Iesu Kristo truvehe mwi ia niskaiien, iahəpkini mhə kwənagei me irə səməme iərmama rani a ia nətərigien səvənhi, mətə kimrahar iaharənətoni atukwatukw ia nənimemrahar niskaiien mine nukuraanien asori səvənhi.

¹⁷⁻¹⁸ Iakani iamınhi irə ti nəri nə mə fwe kupwən, kimrahar^a iahamaravən ia təkuər ikinan kimaha Iesu. Ia nəpən nəha Tata Kumwesən ruvei pen nisaien m Iesu, nənə mo nukuraanien rəhiapw mier ia nıpwran, nənə reri Kumwesən rini mə, “In i nərik keikei, rerik ragien pik tukwe.” Kimrahar iaharregi nəgkiariien nəha ruku pen fwe ia neiai muvehe.

¹⁹ Kitaha səukurən mwi mə nəgkiariien səvəi profet kupwən me ro nıpərhiien. Ramasan mə kimiaha tihətərig amasan irə ti nəri nə mə nəgkiariien səvəi profet kupwən me rəmwhen ia laet sə raməhiapw ia nəpitəvien. Laet nəha traməhiapw iamınha irə meste ruvəran pen ia nəpən asori nəha nənə koufətəteis ruta ia rerimiaha.

²⁰ Nəri sə tihəkupwən mhəukurən ro iamınhi irə. Nəgkiariien me pam səvəi profet me ia Nəkukuə Ikinan riti riwən in nəgkiariien atukw səvəi profet riti. ²¹ Iakani iamınhi irə ti nəri nə mə profet me hənəpkini irapw mhə nətərigien atukw səvənraha, mətə irəha nərmama səməme Nənimwin Ikinan riri irəha mo irəha həni irapw nəgkiariien sə ruku pen ti Kumwesən.

2

Nahatən eikuə me Kumwesən trouaha irəha

¹ Mətə fwe kupwən profet eikuə me nəha ikin ia reri nəkur Isrel. Ia noien a mwi nəha kimiaha tihətoni nahatən eikuə me ia rerimiaha. Irəha tuhuvehe afafa, mhahatən kimiaha ia neikuəien me səməme tuhouraha nari. Irəha tuhəni mə rekəm ripko mhə Iesu in iamə asori sə rinərəku raka irəha meivinari ia nırəha. Ti noien nəha kamho Kumwesən trouaha kəwauakw irəha.

² Nərmama həpik tuhəkurirə pen nahatən eikuə me nəha ia noien ərəha sə irəha kamho ramo naurisien. Ro iamınhi irə nərmama nepwin mwi tuhəni ərəha suatuk səvəi nıpərhiienien.

³ Ti nəri nə mə nahatən eikuə me nəha hokeikei pik mane, irəha tuhəni neikuəien me m kimiaha mə tihəuvei pen mane minraha. Kumwesən ruvəni raka tui ia Nəkukuə Ikinan mə trərpwin noien ərəha me səvənraha, nənə, minərəer mwatuk mə trouaha irəha məpwəh napriien.

⁴ Kimiaha hiəukurən. Fwe kupwən, nəpən nagelo me nepwin həno noien ərəha, Kumwesən ripkəkwətmhiri mhə nərpwinien səvənraha, mətə rinərihi irəha ia jen, mərarki pen irəha ia kwopun riti fwe inhəripw^a mə tuhamarə ikin ia nəpitəvien meste nəpən in trərpwin noien ərəha me irə.

⁵ Nənə Kumwesən ripkəkwətmhiri mhə nərpwinien səvəi nərmama kupwən me səməme kamhəri nəkwan ia nəpən səvəi Noa, mətə rinouraha irəha ia nui asori. Mətə Noa riməni irapw nəgkiariien səvəi noien atukwatukw, nənə Kumwesən ruvehimiru in mine nərmama me səvənhi irəha pam sefen.

⁶ Nənə Kumwesən rino nərpwinien ti nərhəhəien səvəi nəkur Sotom mine Komora, riməuvani taon mi nəha ia napw krouo nimwrakw ia nırau. In ro iamınha irə mə trahatən nəfe tro m nərmama səməme kamhəri nəkwan.

⁷ Mətə in riməuvehimiru Lot. Iəmə nəha in iamə atukwatukw, nənə rerin raməmisə ti noien ərəha sə ramo naurisien səvəi nəkur ərəha me nəha ikin.

⁸ In ramarə irəha minraha, mamətoni noien ərəha me nəha kamho, mamregi nəgkiariien ərəha me nəha kamhəni, ia nəpən me pam rerin sə ratukwatukw raməmisə pik tukwe.

⁹ Narimnari me nəha ramahatən mə Iərimənu rukurən nuvehimiruien nərmama me səməme kamhəsiai in, mamho noien me sə in rokeikei, nənə rukurən nıpeki rakaien irəha ia nərhəhəien sə kamharə irə. Mətə nərmama səməme həpkatukwatukw mhə Kumwesən rukurən nərpwinien noien ərəha me səvənraha təkwəkwuni, marə mo tukuahag mwi irəha rəmwhen ia nərmama ia kalapus, mamevən meste in truvei pen nərpwinien sampam minraha ia nəpən kurirə.

1:16: Mat 17:1-5 **1:17-18:** Mat 17:5 ^a **1:17-18:** Irəhar nə Pita, Jemes, mine Jon **1:21:** 2Tim 3:16, 1Pit 1:11 **2:1:** Mat 24:11, Jut 4 **2:3:** Rom 16:18, 1Tes 2:5 **2:4:** Jut 6 ^a **2:4:** Ia nəgkiariien Krik, kwopun nəha inhəripw sə Pita rani nəghin nə Tartaros. Nəkur Kris həməni kwopun nəha mə kwopun kamərpwin noien ərəha me ikin səvəi nənimwin ərəha me mine nərmama me səməme hənəri nəkwai Kumwesən. **2:5:** Jen 6-8, 8:18, 2Tes 3:6 **2:6:** Jen 19:24, Jut 7
2:7: Jen 19:1-16 **2:9:** 1Kor 10:13, Jut 6

¹⁰ Kumwesən truvei pen nərpwiniən m nərmama ərəha me pam, mətə truvei pen nərpwiniən asori minraha nəha səməmə kamhesi pen noien əmkemik me nipwranraha rokeikei pik, mamhətə ərəha nasoriien sə kauvehi kamərimənu irə.

Nahatən eikuə me nəha səməmə iakaməgkiari ia nırəha, irəha kamhərpwi irəha, mamho kənkəpwənrəha, mamhəni nəgkiariien ərəha me ia nagelo me ia neiai mhəpwəh nehekiriən.

¹¹ Nəri auər a mə nagelo me nəha irəha həskai nənə nəgsənraha rasori məpi raka nərmama me nəha, mətə irəha həpkini ərəha mhə irəha riti ia nəmri İərimənu.

¹² Mətə nahatən eikuə me nəha kamhəni ərəha narimnari me səməmə irəha həpkukurən mhə. Irəha həmwhən ia nəri əprmin me nətərigiən səvənraha riwən, mətə kamho a nari sə hokeikei. Nəri əprmin me nəha kiməkwhi irəha mə kwənkru trousi tərini irəha, kousi əpune irəha. Kumwesən trourəha mwi nahatən eikuə me nəha rəmwhən ia nəri əprmin me nəha.

¹³ In trərəku irəha ia nərəhaien ti nəri nə mə irəha həno nərəhaien m nərmama. Ia nətəien səvənraha noien i rəmasan pik mə ia rukwəsikər tuhani pik nari mhənimwi pik. Irəha həmwhən ia tinari əmkemik, uə təmwki nimwapw sə ramo auris kimiaha. Irəha həuuehe mhəni nari kimiaha minraha, mətə kamheikuə ia kimiaha rerinraha rəgiən a.

¹⁴ Ia nəmrinraha kamhətə pik nipran me, mamhakres irəha, mhəpkəpwis mhə ia noien ərəha. Irəha kamhəvi nərmama səməmə nətərigiən səvənraha ripkiskai mhə ia tuhəvən mhə noien ərəha. Rerinraha rokeikei pik mane. Kinahatən amasan irəha irə. Irəha nipwnəti nərəhaien Kumwesən raməkwein ərəha ia nırəha!

¹⁵ Irəha hənəpwəh suatuk sə ratukwatukw, nənə mhəikou mamhesi pen suatuk səvai Palam tini Peor, İərmama sə rokeikei pik nuvehiən mane ia noien ərəha.

¹⁶ Mətə togki riti rinəski ti noien ərəha me səvənhi. Kitəha səukurən mə togki ripkəgkiari mhə, mətə Kumwesən rino togki rəgkiari ia reri İərmama mə trinise noien ikou səvai profet nəha.

¹⁷ Nahatən eikuə me nəha həmwhən ia nəmri nui me səməmə hənamə, uə nəpuə sə nimətəgi riməpeki raka nənə nesən riwən irə. Kumwesən rinərpənə raka ia nəpitəvien asori mə səvənraha.

¹⁸ Irəha kamhəfiətə ia nırəha me, mamhəni nəgkiariien arməri me, mamhəvi nəmə me səməmə həpkaraka a i ia nəkur kamharə ia nəpitəvien mə tuhəuvehe mhə noien ərəha me sə ramo naurisien nipwranraha rokeikei pik.

¹⁹ Irəha kamhəni pen ti nəmə me nəha mə tukeivinari ia nırəha, mətə nahatən eikuə me nəha irəha slef me səvai noien sə ramourəha nərmama. İakani İaminhi irə ti nəri nə mə İərmama riti in slef səvai nəfe noien sə ramərimənu irə.

²⁰ İesu Kristo in İərimənu səkitəha, nənə, in mwi İərmama sə rauvehimiru kitəha. Nərmama səməmə həukurən in həukurən narakaien ia noien əmkemik me səvai tiprənə i. Mətə mə hətərig pen mwi kurirə İkin, noien me nəha hərkwi mwi irəha, mamhəuvehi irəpw niskaiien səvənraha, tuharə ia narəien sə rərəha məpi raka narəien sə kupwən.

²¹ Trini minuə irəha hamreirei anan suatuk səvai natukwatukwien, rəmasan pik məpi raka mə irəha həuvəukurən suatuk nəha nənə kurirə irə həuvsini pen təkutanraha ia nəgkiariien İkinan sə Kumwesən riməuvei pen minraha.

²² Noien səvai nərmama me nəha ramahatən mə nəgkiariien i kamini rerin ro nipərhiənien: “Kuri reuə mirərig pen maməni nəwəien səvənhi. Kinəvərui raka pikə revən mamaru mwi ia nəmtigei.”

3

Nəpin nəha kani mə nəpin səvai İərimənu

¹ Nərmama keikei me, in i nəkukə səiou sə ro kəru irə rauvehe tukumiaha. İakimərai irəu pəri mə takəsəpwiri nətərigiən atukwatukw səkimiaha ia nıruə, pwəh rerimiaha ramrhi

² nəfe profet İkinan me ıve kupwən haməkupwən mhəni irəpw mə tuhəier pehe mine nəgkiariien i İərimənu sə rauvehimiru kitəha riməni pehe tukumiaha ia tərhui aposol me səkimiaha.

³ Nəri sə tihəkupwən mhəukurən ro İaminhi irə. Tramevən ipaka ti nəpin sampam nərmama nərwin tuhəuvehe irəha tuhamesi pen nəfe noien ərəha me nətərigiən səvənraha rokeikei. Irəha tuharis ia Kumwesən,

4 mhəni mə, “Rəfo? Rıməni mə truvehə mwi, mətə in pəku? Nəpin kaha mə səkitaha həmamhə meste pehe nəha təkwətəkwuni narimnari me pam həpkopəiti mhə kamho a iamınhi irə. Fwe kupwən anan, nəpin kino tıprənə meste pehe təkwətəkwuni, narimnari me pam kamho a nari kuatia.”

5 Kamhəni iamınha irə mətə irəha həpkokeikei mhə mə tuhətərig fwe tui anan ia nəgkiariien səvənhı Kumwesən ro neiai mine tıprənə, nənə mo tıprənə rutə ia kurkwai nui, muvehi nui mo kwopun me pam ia təkure tıprənə irə,

6 nənə marə makiətənimw mwi tıprənə kupwən, mouraha ia nui nəha.

7 Nəgkiariien nəha səvəi Kumwesən raməkwtəmhiiri neiai mine tıprənə krauarə təkwətəkwuni. İrau trouarə roueste nəpin in truvani irau ia napw ia nəpin sə in trərpwin noien ərəha me irə səvəi nərmama səməmə kamhərui nəkwən, mouraha irəha.

8 Mətə nərmama keikei me, tihəpwəh nenouenouiien nari kuatia i mə ia nətərigien səvəi İərimənu nəpin kuatia rəmwhen ia nuk wan-taosən, nənə nuk wan-taosən rəmwhen ia nəpin kuatia.

9 Nərmama nəpwin rerınraha rırhi mə İərimənu ramo tıpwə ti noien nəgkiariien səvənhı ruvehe mukuə, mətə rıpkə mhə iamınhi irə. In ramo nətərigien səvənhı raməpwəmwis mə trameitenhi kimiaha. In rəpwəh nokeikeiien mə İərmama riti tremhə kouraha in, mətə rokeikei mə nərmama pam tuhətərig ia noien ərəha me səvənraha mhəuvehe tukwe.

10 Mətə nəpin i kani mə nəpin səvəi İərimənu truvehə rəmwhen ia rakres. İa nəpin nəha, tsəregi nurıgırigien asori. Kəpuapen triwən. Napw trahi meri mine məkwə mine kəməhau me. İrəha tuharis mhəiwən. Nənə nəpnəpanien tro tıprənə mine narimnari me pam kamharə irə tuhəiwən.

11 Ti nəri nə mə Kumwesən trouaha pam narimnari me nəha ia noien nəha, hiəukurən mə tihəfarə irə. Kimiaha tihəməkeikei mharə ia narəien sə ro ikinan i, mamho narimnari me səməmə Kumwesən rokeikei,

12 mamheitenhi nəpin i kani mə nəpin səvəi Kumwesən, nənə, mamhəmwur ia noien wok sə tro nəpin nəha truvehə akwauakw. İa nəpin nəha nəpnəpanien tro kəpuapen mouraha narimnari me pam irə. Nənə napw trahi meri mine məkwə mine kəməhau me. İrəha tuharis mhəiwən.

13 Mətə kitaha sameitenhi nəgkiariien səvəi Kumwesən mə truvehə mukuə. In rıməni mə tro neiai vi mine tıprənə vi, kwopun riti sə narimnari me hatukwatukw a tuhamarə ikın.

14 Ro pen nərmama keikei me, ti nəri nə mə hiameitenhi narimnari me i tıhousari əknekin mə Kumwesən trəpwəh nətoniien nəmkemikien riti ia nımıruıen səkimiaha, uə noien ərəha riti triwən ia nımıruıen səkimiaha, nənə tıharə ia nəmərinuien kimiaha min.

15 Tihəməkeikei mhəukurən mə nətərigien səvəi İərimənu səkitaha rəpwəmwis ti neitenhiien kitaha. In ramo mə truvehimıru nərmama nəpwin mwi. Rəmwhen ia nəgkiariien sə piəvtaha keikei Pol rımərai m kimiaha mesi pen nukurənien sə Kumwesən rıməuvei pen min.

16 İa nəkukuə me pam səvənhı raməgkiari ia narimnari me nəha. İa nəkukuə me nəha, narimnari me nəpwin nəha ikın həknekin ti nukurənien. Nərmama səməmə həreirei nari nətərigien səvənraha ramaiuaiu, irəha kamhəuvsini nəgkiariien me səvəi Pol, ia noien a mwi nəha irəha kamhəuvsini mwi nəgkiariien me nəpwin ia Nəkukuə İkinan. Nənə Kumwesən trouaha irəha tukwe.

17 Ro iamınhi irə, nərmama keikei me, ti nəri nə mə kimiaha hiəuəukurən raka nəri i kurırə rier pehe, tihəməkeikei mhəsiari kamo nəgkiariien ərəha me səvəi nərmama səməmə kamhərui nəkwai Kumwesən həvi raka kimiaha ia kwopun səkimiaha hiamərəer əknekin ikın, nənə, hiəmwei.

18 Mətə tıhəuverə ia namasanien mine nukurənien səvəi İərimənu səkitaha İesu Kristo. In nəha İərmama sə rauvehimıru kitaha.

Pwəh nasoriien revən tukwe in ipwet mine ia nuk nuk me. Ouəh, pwəh ro iamınhi!

Fas Jon

Nægkiariien sə rani mə nəfe i nəkukuə

Jon in aposol riti sə Iesu rokeikei pik. In rirai nəkukuə me i Jon, Fas Jon, Seken Jon, mine Namba Tri Jon. In rirai nəkukuə me nəha ipaka ti nuk 90. Fas Jon rəvəhag m nakalasia me mīni mə irəha tuhaməkeikei mhəsiari ti nahatən eikuə me kamo nahatən eikuə me həkoui irapw irəha ia suatuk atukwatukw. Nahatən eikuə me nəha kamhəni mə Iesu ripko mhə in Kristo, Tini Kumwesən. Həni mə Kumwesən ripkuvehe mhə mo in iərmama rəmwhen ia kitaha. Jon rokeikei mə nakalasia me tuhəkurən mə Iesu in Kumwesən mine in mwi iərmama. Jon rokeikei mə truvehi utə nətərigien səvəi nakalasia me pwhə hərəer əknekin ia nahatətaien səvənraha ia Iesu Kristo mamho nokeikeien. In rini mə kitaha tsaməkeikei mhokeikei kitaha me, mamhəsiari nəgkiariien me səvəi Kumwesən. Trini mīnuə samo iamīnha irə, səukurən mə kitaha nipwnəti Kumwesən me.

Nægkiariien səvəi Nimiruien

¹ Nægkiariien i səkimaha raməvisau Nægkiariien sə rinarə raka fwe tui nəpin tiprənə ramiwən ih. Kimaha iahəuvəregi raka Nægkiariien nəha, mhətoni ia nənimemaha, mhəspau irə, mhərapu ia rəgimaha. Nægkiariien nəha in Nimiruien.

² Nimiruien i rīməier pehe tukumaha. Kimaha iahənətoni mhəukurən mə in nipərhiendien. Nənə təkwətəkwuni iahaməni irapw Nimiruien Rer in tukumiaha. Fwe kupwən in rīnamarə irau Tata Kumwesən, nənə marə mier pehe tukumaha.

³ Iahaməni irapw tukumiaha narimnari me i iahənətoni mhəregi mə kimiaha tihəuvehe mhə pəri nari kitaha m kimiaha. Pərhiendien kimaha iahamo pəri nari kimaha Tata Kumwesən mine Tini, Iesu Kristo.

⁴ Nægkiariien me i iahamrai rauvehe tukumiaha mə tro rerimaha ragien.

Navəniendien ia nukuraanien

⁵ Nægkiariien i kimaha iahəregi in rīməni pehe tukumaha, nənə iahaməni pehe tukumiaha, mə Kumwesən in nukuraanien nəpitəvien riwən anan irə.

⁶ Trini mīnuə kitaha səni mə samo pəri nari kitaha min, mətə ia navəniendien səkitaha samavən ia nəpitəvien, nənə sameikuə. Noien səkitaha ripkesi pen mhə nəgkiariien sə ro nipərhiendien.

⁷ Mətə trini mīnuə ia navəniendien səkitaha samavən ia nukuraanien rəmwhen in ramarə ia nukuraanien, nənə kitaha samo pəri nari, nite Tini, Iesu, ramaikuas raka noien ərəha me pam səkitaha, mo kitaha səmher.

⁸ Trini mīnuə kitaha səni mə səpko mhə noien ərəha, sameikuə atukw a ia kitaha me, nənə nəgkiariien sə ro nipərhiendien riwən ia kitaha.

⁹ Mətə kitaha səukurən nətigiteien ia Kumwesən, noien səvənhi ratukwatukw. Ro iamīnhi irə, trini mīnuə səni irapw noien ərəha me səkitaha min, nənə in trenouenou noien ərəha me səkitaha, maikuas raka noien me pam i səno həpkatukwatukw mhə, mo kitaha səmher.

¹⁰ Trini mīnuə kitaha səni mə səpko mhə noien ərəha, samo Kumwesən mə in iekuə riti, nənə nəgkiariien səvənhi riwən ia kitaha.

2

¹ Nipwnətik me. Iakamrai nəgkiariien me i tukumiaha mamīnise kimiaha mə tihəpwəh noien ərəha. Mətə trini mīnuə iərmama riti ro noien ərəha, iərmama riti nəha ikin trasitu ia kitaha, məgkiari tukwini səkitaha m Tata Kumwesən. Iərmama nəha in nəha Iesu Kristo, in iamə atukwatukw.

² In remhə niten raikuas raka noien ərəha me səkitaha. In ripkemhə mhə mə niten traikuas raka əpa noien ərəha me səkitaha, mətə in remhə mwi mə niten traikuas raka noien ərəha me səvəi nərmama me ia tənəmtənə me pam.

³ Kitaha səfukurən mə səuvəvehe mhəuvəukurən pərhiendien Kumwesən? Trini mīnuə samo nəgkiariien me səvənhi, noien nəha ramahatən pen.

⁴ Iərmama sə rani mə in rukurən Kumwesən mətə ripko mhə nəgkiariien me səvənhi, in iekuə, nənə nəgkiariien sə ro nipərhiendien riwən irə.

⁵ Mətə trini minuə iərmama riti ramo nəgkiariien səvəi Kumwesən, in pərhien iərmama i ramokeikei Kumwesən ia noien sə ratukwatukw pam. Kitaha səfukurən mə səpwit əknekin ia Kumwesən? Noien i sə takini ramahatən pen.

⁶ Iərmama sə rani mə in rəpwit əknekin ia Kumwesən traməkeikei mavən ia navənien kuatia nəha Iesu rinavən irə.

Nəgkiariien vi

⁷ Nipwnətik keikei me. Nəgkiariien i iakamrai m kimiaha ripko mhə nəgkiariien vi riti, mətə in nəgkiariien akuas sə hiəuvəregi raka kinani fwe nukunen. Nəgkiariien akuas i in nəgkiariien i sə hiəuvəregi raka.

⁸ Mətə ia nətoniien riti mwī, nəgkiariien i iakamrai rauvehe tukumiaha, in nəgkiariien vi. Kinətoni ia suatuk vi riti ia nimirūien səvəi Iesu mine səkimiaha ti nəri nə mə nəpitəvien rinakurau mamevən, nukuraanien pərhien ruvəuvehe maməhiapw.

⁹ Iərmama sə rani mə in ramarə ia nukuraanien mətə raməmwəki piəvni, in ramarə ihi ia nəpitəvien.

¹⁰ Iərmama sə ramokeikei piəvni in ramarə ia nukuraanien, nənə nari riti riwən ia narəien səvənhi tro in rapəti mimwei.

¹¹ Mətə iərmama sə raməmwəki piəvni in ramarə ia nəpitəvien, mamavən ia nəpitəvien, mireirei kwopun ramevən ikin, ti nəri nə mə nəpitəvien rəuiui nənimen.

¹² Nəkwərhakwərha me. Iakamrai nəgkiariien i rauvehe tukumiaha, ti nəri nə mə Kumwesən rinenouenou raka noien ərəha me səkimiaha ti nəri Iesu rino.

¹³ Tata me. Iakamrai nəgkiariien i rauvehe tukumiaha, ti nəri nə mə kimiaha hiəuvəukurən raka Iərmama sə rinərə raka fwe tui nəpin tiprənə ramiwən ihi.

Ntəmaruə me. Iakamrai nəgkiariien i rauvehe tukumiaha, ti nəri nə mə kimiaha hiəuvəuvehi irapw raka niskaiien səvəi iəremhə ərəha Setan.

¹⁴ Nəkwərhakwərha me. Iakamrai nəgkiariien i rauvehe tukumiaha, ti nəri nə mə kimiaha hiəuvəukurən raka Tata Kumwesən.

Tata me. Iakamrai nəgkiariien i rauvehe tukumiaha, ti nəri nə mə kimiaha hiəuvəukurən raka Iərmama sə rinərə raka fwe tui nəpin tiprənə ramiwən ihi.

Ntəmaruə me. Iakamrai nəgkiariien i rauvehe tukumiaha, ti nəri nə mə kimiaha hiəskai, nəgkiariien səvəi Kumwesən ramarə ia rerimiahə, nənə hiəuvəuvehi irapw raka niskaiien səvəi iəremhə ərəha Setan.

Ti prənə i mine noien me kamo ia ti prənə i

¹⁵ Tihəpwəh nokeikeiien noien me səvəi ti prənə i uə narimnari me səvəi ti prənə i. Trini minuə iərmama riti rokeikei noien me səvəi ti prənə i, in ripkoikeikei pərhien mhə Tata Kumwesən.

¹⁶ Iakani iamihni irə ti nəri nə mə nəpin me pam nərmama me səvəi ti prənə i kamho nəfe noien ərəha nipwranraha rokeikei. Nəpin me pam rerinraha ramevən ia nəfe nənimenraha rətoni hokeikei mə tuhəuvehi. Irəha kamhərpwi irəha ti nautə me səvənraha. Noien me pam nəha həpkuku pen mhə ti Tata Kumwesən, mətə kamhəuku pen ti ti prənə i.

¹⁷ Noien me səvəi ti prənə i mine narimnari me nərmama səvəi ti prənə i hokeikei hənəməuvehe tuhəiwən, mətə iərmama sə ramo nəkwai Tata Kumwesən ramarə rerin.

Profet eikuə me

¹⁸ Nipwnətik me. Nəpin sampam i samarə irə. Kimiaha hiəuvəregi raka mə iərmama riti truvehe məmwəki pik Kristo. Təkwətəkwuni mine nəha nərmama həpik səməme kamhəmwəki pik Kristo həuvəuvehe raka. Noien i ro nukurənien i tukutaha saukurən mə pərhien nəpin sampam i samarə irə.

¹⁹ Nərmama me nəha hənəpwəh kitaha mhəier, ti nəri nə mə ripko mhə irəha nərmama me pərhien səkitaha. Trini minuə irəha nərmama pərhien me səkitaha ko kamhəripin, mamharə kitaha minraha. Mətə irəha hənəpwəh kitaha mhəier, mho nukurənien i mə ripko mhə irəha nərmama me pərhien səkitaha.

²⁰ Mətə kimiaha hiəuvəuvehi raka Nənimwin i Kristo Ikinan rinətəgi pen ia kimiaha, ro pen kimiaha pam hiəuvəukurən nari.

²¹ Ripko mhə iakamrai nægkiariien i rauvehe tukumiaha ti nəri nə mə kimiaha hiəreirei nægkiariien sə ro nipərhiendien, rekəm. Mətə iakamrai nægkiariien i rauvehe tukumiaha ti nəri nə mə hiəuvəukurən raka nægkiariien sə ro nipərhiendien, nənə hiəukurən mwi mə neikuəien riti ko ripkuku pen mhə irə.

²² Sin in iekuə? Iərmama sə rani mə ripko mhə Iesu in Kristo in iekuə. Iərmama iamınha irə in raməmwəki pik Kristo, mani neikuəien ia Tata Kumwesən mine Tini.

²³ Iərmama sə rani neikuəien ia Tini Kumwesən, Tata Kumwesən ripkarə mhə tukwe. Mətə iərmama sə rani irapw Tini Kumwesən, Tata Kumwesən in mwi ramarə tukwe.

²⁴ Nægkiariien nəha kimiaha hiəməregi kinani fwe nukunen tihətui amasan tukwe pwəh rəpwit əknekin ia rerimiaha ia nəpin me. Trini minua nægkiariien nəha hiəməregi kinani fwe nukunen rəpwit əknekin ia rerimiaha nəpin me, kimiaha mwi tihəpwit əknekin ia Tini Kumwesən mine Tata səvənhi.

²⁵ Nənə in i nəri Kumwesən riməni mə traməkeikei muvei pehe m kitaha: nimiruien rerin.

²⁶ Iakamrai nægkiariien i rauvehe tukumiaha, maməgkiari ia nərmama me nəha səməme kamhəmwur mə tuheikuə ia kimiaha.

²⁷ Kimiaha hiəuvəuvehi raka Nənimwin sə Kristo rinətəgi pen ia kimiaha. Nənimwin nəha rinarə raka ia kimiaha ro pen hiəpkətui mhə mwi iərmama riti mə trahatən kimiaha. Mətə nənimwin sə Kristo rinətəgi pen ia kimiaha ramahatən kimiaha ia narimnari me pam. Nənə narimnari me nəha ramahatən kimiaha irə ro nipərhiendien ripko mhə neikuəien. Ro iamınhi irə tihəpwit əknekin ia Kristo rəmwhen ia Nənimwin nəha rinahatən kimiaha irə.

Nipwnəti Kumwesən me

²⁸ Ouəh nipwnətik me. Tihəpwit əknekin ia Kristo mə nəpin in trier pehe irə kitaha tsəpwəh nehekiriien, ia nuveheien səvənhi kitaha tsəpwəh naurisien ia nənimen.

²⁹ Kimiaha hiəuvəukurən raka mə noien səvəi Kumwesən ratukwatukw. Ro iamınhi irə hiəuvəukurən mwi mə nərmama səməme kamho noien atukwatukw irəha nipwnətin me.

3

Kumwesən rokeikei pik kitaha

¹ Hətəni ro Kumwesən rokeikei pik kitaha! Nokeikeiien səvənhi rasori pik tukutaha ro pen in raməkwein kitaha mə nipwnətin me. Pərhiien kitaha nipwnətin me. Nərmama səvəi tiprənə i həreirei kitaha ti nəri nə mə həreirei Kumwesən.

² Nipwnətik keikei me. Təkwəkwuni nəha kitaha səuvəuvehe raka mhəno nipwnəti Kumwesən me ia kitaha, mətə rəpwəh ihi noien nukurənien i mə tsəuvehe mhəfo irə. Mətə nari kuatia kitaha səukurən. Nəpin Kristo trier pehe irə, kitaha tsəuvehe mhəmwhen irə, ti nəri nə mə nəpin nəha kitaha tsətəni in ia nənimetaha.

³ Nərmama me pam səməme kamhəmri pen əknekin nətərigien səvənraha ia Kristo mə tuhəuvehe mhəmwhen irə kamho noien səvənraha rəmher rəmwhen ia noien səvənhi rəmher.

⁴ Iərmama sə ramo noien ərəha in ramərui Loa səvəi Kumwesən. Iakani iamınhi ti nəri nə mə nægkiariien i “noien ərəha” nipwran i nəruien Loa səvəi Kumwesən.

⁵ Nənə kimiaha hiəukurən mə Kristo rimsier pehe mə truvehi raka noien ərəha me. Hiəukurən mə noien ərəha riwən irə.

⁶ Ro iamınhi irə iərmama sə rəpwit əknekin ia Kristo ko ripkəmwur pen mhə ia noien ərəha. Iərmama sə raməmwur pen ia noien ərəha ripkətə raka mhə Kristo mīpkukurən raka mhə mwi in.

⁷ Nipwnətik me. Tihəpwəh nəseniien iərmama riti reikuə ia kimiaha. Iərmama sə ramo noien atukwatukw, in iəmə atukwatukw rəmwhen ia Kristo in iəmə atukwatukw.

⁸ Iərmama sə raməmwur pen ia noien ərəha, in tini Setan, ti nəri nə mə fwe ia nukune narəien mauvehe Setan ramo noien ərəha. Nəri i in i Tini Kumwesən rimsier pehe tukwe mə trouraha noien me Setan ramo.

⁹ Iərmama sə in tini Kumwesən ko ripkəmwur pen mhə ia noien ərəha ti nəri nə mə nimiruien səvəi Kumwesən ruvəuvehe mino raka kuatia irau nimiruien səvənhi. In tripkəmwur pen mhə ia noien ərəha ti nəri nə Kumwesən in Tata səvənhi.

¹⁰ Kitaha səfukurən mə nisimə nəha nipwnəti Setan, nisimə nəha nipwnəti Kumwesən? Noien i ramahatən pen. Iərmama sə ripko mhə noien atukwatukw, məpwəh nokeikeiien piəvni ripko mhə in tini Kumwesən. In tini Setan.

Sokeikei kitaha me

2:22: 1Jon 4:3, 2Jon 7 **2:23:** Jon 5:23, 15:23, 1Jon 4:15, 5:1, 2Jon 9 **2:25:** Jon 3:15, 6:40 **2:27:** Jon 16:13 **2:28:** 1Jon 3:2, 4:17 **2:29:** 1Jon 3:7,10 **3:1:** Jon 1:12-13, Jon 16:3 **3:2:** 2Kor 3:18, Fil 3:21 **3:5:** 2Kor 5:21, 1Pit 2:22-24, 1Jon 2:2 **3:6:** Rom 6:1-2,14, 1Jon 3:9 **3:7:** 1Jon 2:29 **3:8:** Jon 8:44 **3:9:** 1Jon 5:18

¹¹ Nægkiariien i in i kimiaha hiäuväregi raka kinani fwe nukunen mä kitaha tsamäkeikei mhokeikei kitaha me.

¹² Kitaha tsäp wäh nämwhenien ia Ken. In iärmama sävöi Setan. In rousi äpune piävni anan. Ken rousi äpune piävni ti nafe? In rousi äpune ti näri nä mä noien sä piävni ramo ramasan, mäta noien sä in ramo räräha.

¹³ Piak me, nänimemiaha träp wäh nierien näpin tihätöni närmama sävöi tivränö i kamhäm wäki kimiaha.

¹⁴ Kitaha säukurän mä säuväier raka ia nemhäjien mhäuvehe ia nimiruien. Säukurän näri i ti näri nä mä samokeikei piävntaha me. Iärmama sä nokeikeien riwän irä in ramarä ihi ia nemhäjien.

¹⁵ Iärmama sä ramäm wäki piävni in rämwhen ia iärmama sä ramousi äpune iärmama. Nänö kimiaha hiäukurän mä iärmama sä ramousi äpune iärmama nimiruien rerin riwän irä.

¹⁶ Kitaha säfukurän näri nokeikeien? Iesu Kristo rinahatän kitaha irä näpin rinäseni pehe nimiruien sävänhi tukutaha. Nänö ratukwatukw mwi mä kitaha tsäseni pen nimiruien säkitaha ti piävntaha me.

¹⁷ Trini minuä iärmama riti sävänhi narimnari me sävöi tivränö i rasori rätä piävni riti nari riwän tukwe, mäta in ramo näri auär a irä, nokeikeien sävöi Kumwesän trafo marä irä?

¹⁸ Nipwnätik me. Räräha mä samokeikei närmama ia tärhutaha a. Kitaha tsamäkeikei mhokeikei pärhien iräha, mhö narimnari me trasitu ia niräha.

¹⁹ Trini minuä samo iamihä irä, kitaha säukurän mä kitaha närmama sävöi nipärhienien. Nänö säukurän nuveheien ia nämri Kumwesän reritaha fwe imwä räp wäh nehekieren.

²⁰ Näri auär a mä säregi ia reritaha mä säno noien riti räräha, mäta tsäp wäh nehekieren ti näri nä mä Kumwesän in rasori mäpi raka reritaha, nänö mukurän pam narimnari.

²¹ Nipwnätik keikei me. Trini minuä kitaha säregi ia reritaha mä säpko mhö noien riti räräha, tsäp wäh nehekieren ia nämri Kumwesän.

²² Nänö näfe näghin kitaha tsäses, in truvehi pehe m kitaha, ti näri nä mä samo nägkiariien me sävänhi mine näfe rerin ramaгийн tukwe.

²³ Nänö in i nägkiariien sävänhi sä in rimäni mä tso. Kitaha tsamäkeikei mhäni nipärhienien ia näghi Tini, Iesu Kristo, nänö mamhokeikei kitaha me rämwhen in ruvänhi raka tukutaha i.

²⁴ Iärmama sä ramo nägkiariien me sävänhi räp wit äknekin ia Kumwesän, nänö Kumwesän räp wit äknekin irä. Kitaha säfukurän mä Kumwesän räp wit äknekin ia kitaha? Nänimwin sä in rimäuvei pehe m kitaha ramo kitaha säukurän.

4

Nätä säsien ia nänimwin me

¹ Nipwnätik keikei me. Tihäp wäh ninien nipärhienien ia profet me pam, mäta tihäkup wän mhötä sas raka ia niräha mä nänimwin sä ramarä ia niräha ruku pen pärhien ti Kumwesän uä rekäm. Iakani iamihä irä ti näri nä mä profet eikuä me häpik häuvävän pam ia tänäm tönö me.

² Noien näha sä tro kimiaha hiäregi sas mä nänimwin sävöi Kumwesän ramarä ia iärmama ro iamihä irä. Trini minuä iärmama rani mä näpin Iesu Kristo rimäuvehe ia tivränö i nipwran rämwhen ia nipwrai iärmama, iärmama näha Nänimwin sä raku pen ti Kumwesän ramarä irä.

³ Mätä närmama me pam sämäm häp wäh nini irapwien Iesu Nänimwin sävöi Kumwesän ripkarä mhö ia niräha. Nänimwin sä ramarä ia niräha nänimwin sävöi iärmama sä ramäm wäki pik Kristo. Kimiaha hiäuväregi raka mä iärmama näha truvehe, mäta täkw täkwuni näha nänimwin sävänhi ruväuvehe raka ia tivränö i.

⁴ Nipwnätik me. Kimiaha nä närmama me sävöi Kumwesän. Hiäu väuvehi irapw raka niskaiien sävöi profet eikuä me näha ti näri nä mä Nänimwin sä ramarä ia kimiaha niskaiien sävänhi rasori mäpi raka nänimwin sä ramarä ia tivränö i.

⁵ Iräha närmama sävöi tivränö, ro pen nägkiariien sävänraha sävöi tivränö, nänö närmama sävöi tivränö kamhätärig ia niräha.

⁶ Mätä kitaha närmama me sävöi Kumwesän. Ro iamihä irä iärmama sä rukurän Kumwesän ramätärig ia kitaha, mäta iärmama ripko mhö in iärmama sävöi Kumwesän in

rəp wəh nətərigien ia kitaha. Noien i ro kitaha sətə sas Nənimwin sə rani nīpərhiēnien mine nənimwin sə rameikua.

Kumwesən riməkupwən mokeikei kitaha

⁷ Nīpwnətik keikei me. Pwəh kitaha sokeikei kitaha me ti nəri nə mə nokeikeien raku pen ti Kumwesən. Iərmama sə ramo nokeikeien in tini Kumwesən in rukurən Kumwesən.

⁸ Iərmama sə nokeikeien səvənhi riwən in rīreirei Kumwesən ti nəri nə mə Kumwesən in nukune nokeikeien.

⁹ Kumwesən rinəfo mo kitaha sətōni nokeikeien səvənhi? In rinərhi pehe Tini anan kuatia ruvehe ia tīprənə i mo suatuk m kitaha səuvehi nīmīruien irə.

¹⁰ Nəri i in nokeikeien pərhiēn. Ripko mhə kitaha sənokeikei Kumwesən, mətə Kumwesən rinəkeikei kitaha, mərhi pehe Tini remhə niten raikwas raka noien ərəha me səkītaha.

¹¹ Nīpwnətik keikei me. Kumwesən rokeikei pik kitaha ro iamīnhi irə kitaha mwi tsaməkeikei mhokeikei kitaha me.

¹² Iərmama riti ripkətōni raka mhə Kumwesən. Mətə mə kitaha samokeikei kitaha me, Kumwesən rəpwit əknekīn ia kitaha, nənə nokeikeien səvənhi ruvehe matukwatukw pam ia kitaha.

¹³ Kitaha səfukurən mə səpwit əknekīn ia Kumwesən in rəpwit əknekīn ia kitaha? Kitaha səukurən ti nəri nə mə in rīməuēi pehe Nənimwin səvənhi m kitaha.

¹⁴ Nənə kimaha iahənətōni raka mamhəni irapw mə nīpərhiēnien Tata Kumwesən rinərhi pehe Tini ruvehe mə truvehimīru nərmama ia tīprənə.

¹⁵ Iərmama sə rani irapw mə Iesu in Tini Kumwesən, Kumwesən rəpwit əknekīn irə, nənə in mwi rəpwit əknekīn ia Kumwesən.

¹⁶ Kitaha səuvəkuren raka nokeikeien i Kumwesən ramo m kitaha, səuvevehe raka mhəni nīpərhiēnien irə. Kumwesən in nukune nokeikeien. Ro iamīnhi irə iərmama sə ramarə ia nokeikeien in rəpwit əknekīn ia Kumwesən, Kumwesən rəpwit əknekīn irə.

¹⁷ Nəpīn nokeikeien ruvehe matukwatukw pam ia kitaha, noien i tro kitaha səpwəh nehekīrien ia nəpīn Kumwesən trəpwin noien ərəha me irə səvəi nərmama. Kitaha tsəpwəh nehekīrien nəpīn nəha, ti nəri nə mə ia tīprənə i noien səkītaha rəmwhen ia noien səvəi Kristo.

¹⁸ Iərmama sə ramokeikei Kumwesən ko ripkhekīr mhə in. Nəpīn kitaha səukurən amasan mə Kumwesən ramokeikei kitaha, kitaha tsəpwəh nehekīrien. Iərmama ramhekīr ti nəri nə mə rerin ramrhi nərpwīnien nəha Kumwesən tro, mətə iərmama sə ramhekīr iamīnhi irə ripkukuren amasan mhə ihi mə Kumwesən ramokeikei in.

¹⁹ Kitaha samokeikei kitaha me ti nəri nə mə Kumwesən riməkupwən mokeikei kitaha.

²⁰ Trini minuə iərmama riti rini mə ramokeikei Kumwesən, mətə raməmwəki ihi piəvni, in iēikuə riti. Iərmama sə rəpwəh nokeikeien piəvni sə ramətōni ia nənimen in ko ripkokeikei mhə Kumwesən sə ripkətōni mhə.

²¹ Nənə nəgkiariēn i in i Iesu rīməuvei pehe m kitaha. Iərmama sə ramokeikei Kumwesən traməkeikei mokeikei mwi piəvni.

5

Iərmama sə rani nīpərhiēnien ia Iesu Kristo

¹ Nərmama me pam səməme kamhəni nīpərhiēnien ia Iesu mə in Kristo sə Kumwesən rīməni mə trərhi pehe i, irəha nīpwnətī Kumwesən me. Nənə kimiaha hiəkuren mə iərmama sə ramokeikei tata riti in ramokeikei mwi nīpwnətīn me.

² Kitaha tsəfukurən mə samokeikei pərhiēn nīpwnətī Kumwesən me? Trini minuə samokeikei Kumwesən, nənə mamho nəgkiariēn me səvənhi, noien nəha ramahatən pen mə kitaha samokeikei pərhiēn irəha.

³ Trini minuə samokeikei Kumwesən nīpwrān i tsamo nəgkiariēn me səvənhi. Nənə nəgkiariēn me səvənhi həkīpam mhə tukutaha,

⁴ ti nəri nə mə kitaha pam nīpwnətī Kumwesən me saməuvehi irapw niskaiēn səvəi noien ərəha me kamo ia tīprənə i. Nəri sə saməskai irə rauvehi irapw niskaiēn səvəi noien ərəha me kamo ia tīprənə i in i nahatətəien səkītaha.

⁵ Sin ko ruvehi irapw niskaiēn səvəi noien ərəha me kamo ia tīprənə i? Iərmama sə rani nīpərhiēnien mə Iesu in Tini Kumwesən, iərmama nəha in əpa ko ruvehi irapw niskaiēn səvəi noien ərəha me kamo ia tīprənə i.

⁶ Iesu Kristo in iərmama sə rīməuvehe ko paptaes irə ia nui marə memhə mwi niten raiu.

Ripko mhə in iərmama sə riməuvehe ko paptaes əpa irə ia nui, rekəm. Mətə in iərmama sə riməuvehe ko paptaes irə ia nui marə memhə mwi niten raiu. Nənimwin Ikinan rani irapw mə nəri nəha ro nīpərhienien, ti nəri nə mə Nənimwin Ikinan in nukune nīpərhienien.

⁷ Nəri kahar hamarni irapw nəri nəha mə ro nīpərhienien,

⁸ Nənimwin Ikinan mine nui mine netə. Nənə nəgkiariien səvənrahar kwatia.

⁹ Nəpin me kitaha saməni nīpərhienien ia nəgkiariien səvəi iərmama, mətə nəgkiariien səvəi Kumwesən ro nəgsen məpi raka, ti nəri nə mə nəgkiariien nə nəgkiariien səvəi Kumwesən. Nənə in ruvəuvei pehe raka nəgkiariien səvanhi raməgkiari ia Tini.

¹⁰ Iərmama sə rani nīpərhienien ia Tini Kumwesən rauvehi nəgkiariien nəha ia rerin. Mətə iərmama sə ripkini mhə nīpərhienien ia Kumwesən, in rani Kumwesən mə iekuə riti, ti nəri nə mə in ripkini mhə nīpərhienien ia nəgkiariien sə Kumwesən ruvəuvei pehe raka raməgkiari ia Tini.

¹¹ Nəfe nəha nəgkiariien? Nəgkiariien i in i. Kumwesən riməuvei pehe nimiruien rerin m kitaha, nənə nimiruien nəha saməuvehi ruku pen ti Tini.

¹² Iərmama sə rauvehi Tini Kumwesən rauvehi mwi nimiruien, mətə iərmama sə ripkuvehi mhə Tini Kumwesən ripkuvehi mhə nimiruien.

Nimiruien rerin

¹³ Iakamrai nəgkiariien me i rauvehe tukumiaha. Kimiaha nərmama səməme hiaməni nīpərhienien ia nəghi Tini Kumwesən. Iakokeikei mə kimiaha tihəukurən mə hiəuvəuvehi raka nimiruien rerin.

¹⁴ Nənə təkwtəkwni, trini minuə kitaha səfwaki m Kumwesən, nari riti nəha ikin ramasitu ia kitaha mə tsəpwəh nehekieren. Nəri nəha in i Kumwesən ruvəni raka mə triregi nəfwakiiien səkitaha, mətə nəfwakiiien səkitaha traməkeikei mhesi pen atukwatukw nətərigien səvanhi mine nəfe in rokeikei mə tro.

¹⁵ Trini minuə səukurən mə in triregi nəfwakiiien səkitaha, nəfe nəghin tsəres in i, nənə səuvəukurən raka mə tsəuvehi.

¹⁶ Trini minuə kimiaha riti rətoni piəvni riti ramo noien ərəha mətə ripko mhə noien ərəha sə ramiri pen in mə tremhə, kimiaha tihəfwaki tukwe pwəh Kumwesən ruvei pen nimiruien min. Mətə noien ərəha riti nəha ikin sə ramiri pen iərmama mə tremhə. Nənə iou iapkini mhə mə tihəfwaki ti nərmama səməme kamho noien ərəha nəha.

¹⁷ Nərmama me pam səməme kamho noien sə ripkatukwatukw mhə kamho noien ərəha, mətə noien ərəha me nepwin nəha ikin səməme həpkiri pen mhə irəha mə tuhemhə.

¹⁸ Kitaha səukurən mə iərmama sə in tini Kumwesən, Tini Kumwesən atukwatukw rauvehi amasan in. Ro iaminihə irə iərmama nəha ko ripkəmwur pen mhə ia noien ərəha, iəremhə ərəha Setan rireirei nirapien in.

¹⁹ Kitaha səukurən mə kitaha nīpwnəti Kumwesən me, mətə nərmama səvəi tiprənə irəha pam kamharə ia rəgi iəremhə ərəha Setan.

²⁰ Kitaha səukurən mwi mə Tini Kumwesən riməuvehe, muvei pehe nukurənien m kitaha mə tsəukurən Kumwesən i Kumwesən pərhien. Nənə kitaha səuvəuvehe raka mhəpwit əknekin ia Kumwesən nəha. Iakani iaminihə irə ti nəri nə mə səpwit əknekin ia Tini, Iesu Kristo. In nə Kumwesən pərhien. In nə nimiruien rerin.

²¹ Nīpwnətik me. Tihətui amasan tukumiaha me mhəpwəh nəfwakiiien m nənimwi nari me.

Seken Jon

Nægkiariien sə rani mə nəfe i nəkukuə

Jon rirai nəkukuə i kani mə Seken Jon revən ti pran sə Kumwesən rimərfi mine nīpwnətīn me. Səreirei mə rirai nəkukuə i revən ti pran əfwaki riti mine nərmama me ia nəkwai nimwə səvənhi uə nəfwakiien riti mine nakalasia me səvənhi. Nəkukuə i raməgkiari ia nokeikeien sə nakalasia me tuho minraha me. Jon rini mə nəpin iko nokeikeien ikamo nəkwai Kumwesən. Nənə nəgkiariien səvai Kumwesən rani mə tsarə ia nokeikeien. Jon ramahatən mwi mə Iesu in Tini Kumwesən in iərmama in Kumwesən. Nakalasia me tuharaka ia nərmama me səməme kamhəni mə Iesu in iərmama a, rīpko mhə in Kumwesən.

Nægkiariien sə rakupwən

¹ Iou elta səvai nəfwakiien. Iakamrai nəkukuə i rauvehe tukw ik pran asori sə Kumwesən ruvərfi raka ik. Rauvehe mwi ti nīpwnətīm me. Iakoikei pərhien kimiaha. Nənə rīpko mhə iou əpa, mətə nərmama me pam səməme həukurən nəgkiariien pərhien, irəha mwi hokeikei kimiaha.

² Kimaha iahokeikei kimiaha iamīnhi irə ti nəri nə mə nəgkiariien pərhien ramarə ia reritaha, nənə trarə rerin tukutaha.

³ Pwəh Kumwesən Tata səkitaha, mine Tini, Iesu Kristo, trouəriari pehe namasanien, mine napiien, mine nəmərīnuien m kitaha. Pwəh irəhar hararə tukutaha ia nīpərhienien mine nokeikeien.

Kitaha tsokeikei kitaha me

⁴ Iou iakamagien asori, ti nəri nə mə iakətoni nīpwnətīm me nepwin kamhesi pen nəgkiariien pərhien rəmwhen ia Tata səkitaha riməni pehe tukutaha i mə tsaməkeikei mho.

⁵ Nənə təkwtəkwni kītirimak iakani pehe tukw ik mə kitaha tsaməkeikei mhokeikei kitaha me. Nægkiariien i iakamrai mik rīpko mhə nəgkiariien ro sə vi tukutaha, rekəm. Səuvəregi raka nəgkiariien i fwe kupwən.

⁶ Kitaha tsəfo mho nərmama hətōni mhəukurən mə kitaha samarə pərhien ia nokeikeien i sə iakaməgkiari irə? Kitaha tsaməkeikei mho nəgkiariien me səvai Kumwesən. Nənə in i nəgkiariien səvənhi rəmwhen kimiaha hiəuvəregi raka fwe kupwən. Kitaha tsaməkeikei mharə ia nokeikeien.

Kimiaha tihaməsiari ti nahatən eikuə me

⁷ Nahatən eikuə me həpik həuvəier raka mamhəuvən ia kwopun me ia tīprənə i. Nahatən me i həpkini mhə nīpərhienien mə nəpin Iesu Kristo riməuvehe nīpwrən rəmwhen ia nīpwrai iərmama pərhien. Iərmama iamīnhi in iərmama sə rameikuə raməmwəki pik Kristo.

⁸ Kimiaha tihətə amasan kimiaha me mhəpwəh nəsenien irəha heikuə ia kimiaha, kamo kimiaha hiarfai ia nəfe kitaha sənəmwur tukwe. Ramasan mə kimiaha tihəuvehi nərkuien pam səkimiaha.

⁹ Iərmama sə rəpi raka nəgkiariien me sə Kristo rinahatən nərmama me səvənhi irə, mamripin nəgkiariien me nepwin mwi sə raku pen ia nətərigien atukw səvənhi, Kumwesən riwən tukwe. Mətə iərmama sə ramesi pen amasan nahatənien me səvai Kristo, Tata Kumwesən mine Tini, irau pəri krauarə tukwe.

¹⁰ Tini minuə iərmama riti ruvehe tukumiaha, mətə nəgkiariien sə ramahatən nərmama irə ropə ia nəgkiariien i, tihəpwəh nuvehien in ruvniwə ia nimwə me səkimiaha. Kimiaha tihəpwəh ninien ramasan tukwe,

¹¹ ti nəri nə mə iərmama sə ramini ramasan ti iərmama iamīnhi, rəmwhen a in mwi ramasitu ia noien ərəha me səvənhi.

Nægkiariien sampam

¹² Nægkiariien me i rīpik iakuə takrai mini pehe tukumiaha, mətə iakəpwəh nokeikeien mə takrai pen ia nimwai nəkukuə. Rerik ramrhi mə takaməkeikei muvehe tukumiaha, nənə kitaha sətə nəmrītaha me mhəgkiari. Tako iamīnhi mə reritaha pam tragien.

¹³ Piam i sə Kumwesən ruvərfi raka in, nīpwnətīn me həni ramasan tukw ik.

Nampa Tri Jon

Nægkiariien sə rani mə nəfe i nəkukuə

Jon rirai nəkukuə i kani mə Nampa Tri Jon revən ti in riti nəghin nə Kaius. Kaius in iamə asori riti səvai nakalasia me. Ia nousəsəimwinien səvai nakalasia me fwe imwei Kaius iərman riti nəghin nə Tiotrefes. In rəpwəh nokeikeien mə nakalasia me tuhəsevər ia rukwənu səvənraha ti nərmana səməme haməvisau nəgkiariien səvai Kumwesən ia kwopun me. Jon rirai nəkukuə i mə trəgnəgini Kaius mini tanak tukwe ti nasituien səvənhi. In rirai mwi nəkukuə i mə trəgkiari skai m Tiotrefes mə in ripkasitu mhə. Jon rini mə traməkeikei mevən akwauakw fwe ikin masitu ia nirəha.

Nægkiariien sə rakupwən

¹ Iou elta səvai nəfwakiiien. Iakamrai nəkukuə i rauvehe tukw ik Kaius keikei. Iakokeikei pərhiien ik.

² Piak keikei. Iakəfwaki maməres mə tikamarə amasan ia narimnari me pam. Iakaməres mwi mə tikəsanin a nemhəien riti tripkuvehi mhə ik rəmwəhen ikamarə amasan ia nimiruien səim.

Jon rerin ragien ti noien amasan səvai Kaius

³ Rerik ragien nəpin iakregi piəvtaha me nəpwın həuvehe mhəni irapw nipərhiienien səim. Irəha həni mə ia nəpin me ikamesi pen nəgkiariien sə ro nipərhiienien.

⁴ Nəpin iakregi mə nipwnətik me kamhesi pen nəgkiariien sə ro nipərhiienien rerik ragien pik məpi raka nəpin rerik ragien ti narimnari me nəpwın.

⁵ Piak keikei. Ia nəpin me pam ikamo noien amasan, mamasitu ia piəvtaha me səməme həuvehe tukw ik nəri auər a mə ikreirei irəha.

⁶ Irəha həuvəni irapw raka nokeikeien səim ia nəmri nakalasia me ia kwopun i. Trini minua nəpwın mwi həuvehi suatuk səvənraha mhəuvehe tukw ik, ramasan mə tikamasitu mwi ia nirəha ia noien sə Kumwesən rokeikei.

⁷ Tiko iamınhi irə ti nəri nə mə irəha həuvəier imwənraha mə tuhəvən mhəvisau irapw nəghi Iesu Kristo. Nənə ia suatuk səvənraha irəha həpkuvehi mhə nasituien riti ruku pen ti nərmana səməme həreirei Kumwesən.

⁸ Kitaha tsaməkeikei mhasitu ia nərmana me ho iamınhi mə kitaha tsəuvehi rəgitaha me mho kuatia ti nini irapwien nəgkiariien sə ro nipərhiienien.

Tiotrefes mine Temetrius

⁹ Iakuvərai raka nəkukuə riti ruvehe ti nakalasia me nə imwam. Mətə Tiotrefes, iamə sə rokeikei mə trakupwən ia nirəha, ripkətərig mhə nəgkiariien səiou. In ripkətərig mhə irə ti nəri nə mə in ramo nəri auər a ia nasoriien səkimaha.

¹⁰ Trini minua iakuvehe, takini irapw narimnari me sə in ramo. Takini irapw nəgkiariien ərəha me sə in ramini mauəsi kimaha irə. Ripko mhə in a nə in ramo. Mətə nəpin piəvtaha me həuvehe, in ripkəsevər mhə ia nimwə səvənhi ti nirəha, nənə mamınise mwi nərmana səməme hokeikei mə tuho, mamərhi irapw irəha ia nəmri nakalasia me.

¹¹ Piak keikei. Tikəpwəh nesi penien noien ərəha, mətə tikesi pen noien amasan. Iərmama sə ramo noien amasan in səvai Kumwesən. Iərmama sə ramo noien ərəha in rireirei Kumwesən.

¹² Mətə nərmana pam kamhəni amasan Temetrius. Noien səvənhi ramahatən pen mə in ramesi pen nəgkiariien sə ro nipərhiienien. Kimaha mwi iahaməni mə in iamə amasan riti. Nənə kimiaha hiəukurən mə nəfe kimaha iahaməni ro nipərhiienien.

Nægkiariien sampam

¹³ Nægkiariien me i ripik iakuə takrai mini pehe tukw ik, mətə iakəpwəh nokeikeien mə takrai pen ia nimwai nəkukuə.

¹⁴ Rerik ramrhi mə tripkə mhə tui iakuvehe tukw ik, nənə krau krouətə nəmrirau me rouəgkiari.

¹⁵ Iakəfwaki mə nəmarinuien tamarə tukw ik. Nənə ik me nəpwın ia kwopun i həni pehe ramasan tukw ik. Tikini tukwini ramasan səkimaha revən ti piəvtaha me nəpwın nə kimiaha minraha.

Jut

Nægkiariien sə rani mə nəfe i nəkukuə

Jut rəmwhen ia Jemes, in piəvi Iesu. In rirai nəkukuə i mægkiari ia nahatən eikuə me səməme Pita ramægkiari ia nirəha ia nəkukuə səvənhi sə ro kəru irə. Jut in mwī rini mə nakalasia me tuhaməkeikei mhəsiari kamo nahatən eikuə me nəha həkou i irapw irəha ia suatuk atukwatukw. Nahatən eikuə me nəha haməni mə Iesu ripo mhə in Tini Kumwesən. Irəha kamhəiri pen nərmmama ia noien ərəha. Jut rini mə Kumwesən trərpwin noien ərəha səvəi nahatən eikuə me mouraha irəha. Rəmwhen in rinərpwin raka noien ərəha səvəi nagelo ərəha me mine nərmmama ərəha me ia nəpin səvəi Oltestamen.

Nægkiariien sə rakupwən

¹ Iou Jut. Iou iərmama riti sə iakamo tukwini nari m Iesu Kristo. Piak nə Jemes. Iakamrai nəkukuə i rauvehe tukumiaha nərmmama me i Tata Kumwesən rinokeikei kimiaha, məkwein ia kimiaha. Iesu Kristo in ramətui amasan tukumiaha.

² Pwəh Kumwesən trəriari pehe napiien, nəməriniuen, mine nokeikeien m kimiaha. Pwəh irəhar harasori mwī tukumiaha.

Nəkur ərəha me mine nərpwinien sə Kumwesən tro minraha

³ Piak keikei me. Fwe kupwən iakokeikei pik mə takrai nəkukuə i m kimiaha, mægkiari ia suatuk səkitaha pəri Kumwesən rauvehimiru kitaha irə. Mətə təkwəkwwuni iakregi mə takaməkeikei mirai nəgkiariien i, mini pehe tukumiaha mə tihaməkeikei mhousari mhəkwətəmhiru əknekən nəgkiariien i kitaha samahatətə irə. In i nəgkiariien pərhiien sə Kumwesən riməuvei pen m nərmmama me səvənhi, nənə tripkuvei pen mhə mwī ia nəpin riti mwī.

⁴ Iakani iaminih i irə ti nəri nə mə nərmmama nepwin həuvəuvehe afafa raka ia nousəsimwinien səkimiaha. Irəha nəkur ərəha me. Kamhəkoui namasanien i Kumwesən rauvehimiru kitaha irə ruvehe mo nari riti sə raməsəni irəha həukurən noien nəfe nəghin nətəriгийн ərəha səvənraha rokeikei. Irəha kamhəuvsini təkutanraha m Iesu Kristo, mətə in əpa nəha ləmə asori mine Iərimənu səkitaha. Kuvərai pen raka tui ia Nəkukuə Ikinan nəfe nərpwinien Kumwesən truvei pen minraha.

⁵ Iakuə tako rerimiaha rirhi nari m nari me nepwin səməme hiəvəukurən raka. Fwe tui Iərimənu riməuvehimiru nəkur Isrel, miri raka irəha ia tənə Ijip, mətə kurirə rousi əpune irəha nəha səməme həpkini mhə nipərhiienien ia nəgkiariien səvənhi.

⁶ Nənə rerimiaha rirhi ro nagelo me nəha fwe kupwən səməme həpkəkwətəmhiru mhə nasorijen sə kauvei pen minraha, mətə haraka irə, mhəpwəh kwopun atukwatukw səvənraha. Kumwesən rinərihi irəha ia jen me səməme tuhəpkiwan mhə, məmri pen irəha fwe inhəripw ia kwopun riritəv ikin. Tuhamarə ikin meste nəpin asori sə Kumwesən trərpwin noien ərəha irə.

⁷ Nənə tihəpwəh nenouenouien taon mi nəha Sotom mine Komora mine rukwənu me ipaka fwe kupwən. Napw rahi pam nərmmama me ikin ti nəri nə mə nərman mine nipran kamhəiri əpnəpen irəha me, nərman me kamhəiri atukw a irəha me. Nərmmama me nəha həmwhen ia nahatən penien riti sə ramahatən pen nərmmama səməme Kumwesən trərpwin noien ərəha me səvənraha ia napw sə rauək rerin.

⁸ Ia noien me nəha rəmwhen a mwī nərmmama me i iakamægkiari ia nirəha kamhəkurirə nəməkrəhəien me səvənraha, mamho noien əmkemik ia nipwranraha, mamhəni mə Iərimənu in rəpkasori mhə ia nirəha, nənə mamhəni ərəha mwī nagelo me fwe ia neiai.

⁹ Mətə Mikael i, agelo sə rasori ia nagelo me pam, in ripo mhə iaminih. Fwe kupwən, nəpin krouəvisə irau Setan mə sin truvehi nipwrai Moses minimwi, in rəpkuvehi utə mhə in mini nəgkiariien ərəha riti muasi Setan i. Mətə in rini a mə, “Pwəh Iərimənu trinise ik.”

¹⁰ Mətə nərmmama me i, trini minuə hərəirei nipwrai rari riti, tuhaməkeikei mhəni ərəha. Irəha həmwhen ia nəri əprmin me səvənraha nətəriгийн riwən. Hamo a nəfe narimnari me rerinraha rokeikei, nənə noien nəha ramouraha a irəha.

¹¹ Aueh, trərəha anan ti nirəha! Irəha kamhesi pen suatuk nə Ken rinesi pen. Irəha hokeikei pik mane mamhəmwei ia nərəhəien nəha Palam rino. Irəha atukw a kamhouraha irəha ti nəri nə mə kamhərer mamhəni ərəha Kumwesən rəmwhen ia Kora rino.

¹² Irəha həmwhen ia nipitəvpitəvien me ia kurkwamiahaha. Nəpin hiamouəsəsimwin

kimiaha me ia nokeikeien, mamhani pəri nari, iräha häpkehekir mhä, mamhätärig atukw a ti niräha. Iräha hämwhen ia näpuä me nimätagi rameikwi pehe iräha, mätä nesän riwän. Iräha hämwhen ia nei me häpkukuä mhä ia näpin sä nei raukuä irä. Ro iamihni irä tukeivi utä iräha iräha ruenhinraha me nänä tuhemhä anan.

¹³ Iräha hämwhen ia peiau peiau asori me ia täsi. Noien sävai naurisien sävənraha rameia i hämwhen ia nisäkwai täsi. Iräha hämwhen ia kämhäu sämäme kämhäivä. Kumwesän rinäpnäpenä raka kwopun pitäv anan riti sävənraha tuharä rerin ikin.

¹⁴ Inok, iärmama sä ro sefen ruku pen ia kwänakwus sävai Atam, rini irapw nägkariien sä Kumwesän ruvei pen min, mukupwän mägiari ia närmama me i, mini mä, “Hätä ro! Iärimänu rauvehe iräha nagelo ikinan me sävənhi iräha taosen m taosen.

¹⁵ In rauvehe mä trärpwin noien äräha sävai närmama me pam.

Näfe noien äräha me iräha häno ia suatuk sä räpwäh nämwhenien ia nänimen, ua näfe nägkariien skai me näkur äräha me sämäme kamho noien äräha hämäni irä, in tro pui pam, muvei pen närpwinien minraha.”

¹⁶ Närmama me i kamho nägkariien me ti nini ärähaien nari. Ko iräha häpkafafa mhä. Kämhäfiütä atukw a ia niräha me. Kämhägnäginä närmama, mätä ho a mä närmama tuhasitu ia niräha.

Rerimäha tramhi nägkariien sävai aposol me

¹⁷ Mätä piak keikei me, rerimäha tramäkeikei mirhi näfe aposol me sävai Iesu Kristo Iärimänu säkitaha häuväni raka fwe kupwän mä trier irapw.

¹⁸ Hämäni pehe tukumäha i mä, “Trämävän ipaka ti näpin sampam närmama nepwin tuhäuvehe. Iräha tuharis ia kimiaha, mamhesi pen näfe noien äräha nätärigen sävənraha rokeikei, mamho narimnari me häpwäh nämwhenien ia nämri Kumwesän.”

¹⁹ Närmama me i tuhävisä mheithehi kusen säkimäha. Iräha närmama me sävai tipränä i. Nänimwin Ikinan riwän ia niräha.

²⁰ Mätä piak keikei me, kimiaha tihämäkeikei mhärpwi äknekän kimiaha me, mho nahatätäien säkimäha riskai. Nahatätäien näha ruku pen ti Kumwesän, nänä ro ikinan i. Näpin me tihämäkeikei mhäfwaki ia niskaiien sävai Nänimwin Ikinan,

²¹ mhäpwäh narakaien ia nokeikeien sävai Kumwesän. Tiho iamihni mamheitenhi Iesu Kristo Iärimänu säkitaha. In truvehe mapi kimiaha, nänä muvei pehe nämiruien rerin m kimiaha.

²² Närmama sämäme nahatätäien sävənraha ripkiskai mhä, kimiaha tihämäkeikei mhapi iräha.

²³ Närmama sämäme kamho noien äräha me, tihämäkeikei mhäuvehi raka iräha ia noien äräha me sävənraha. Tihäuehimiru iräha pwäh häpwäh nevänien fwe ia napw. Närmama nepwin mwi tihämäkeikei mhapi iräha, mhehekir mwi iräha. Näri auär a mä tinari sävənraha, mätä tihähekir i, mhäpwäh närapiien, ti näri nä mä rämkekik ia närahaien sävənraha.

Nägkariien sampam

²⁴ Kumwesän in äpa träkwätämhiri kimiaha mä tihäpwäh nämweiiien. In äpa tro häuvän mhärer ia nänimen ia kwopun sävənhi sä ramähapw, kimiaha tihatukwatukw pam, mamhagian asori.

²⁵ Kumwesän i sä rauvehimiru kitaha ia näghi Iesu Kristo Iärimänu säkitaha in äpa Kumwesän. Pwäh nägnäginien, mine närimänuien, mine niskaiien, mine nasoriiien häuvän äpa tukwe fwe tui näpin tipränä ramiwän ihi, ipwet mine, mämävän meste nuk nuk me. Ouäh, pwäh ro iamihni.

Revelesen Nægkiariien sə rani mə nəfe i nəkukuə

Jon in aposol riti səvəi Iesu Kristo. Nəpin kinərhi irapw in revan fwe tənə əmweris riti nəghin nə Patmos nənə mirai nəkukuə i Revelesen. Jon rokeikei mə truvehi utə nətərigien səvəi nakalasia me səməme kamo nəmisəien minraha ti nahatətəien səvənraha ia Iesu Kristo. Jon rokeikei mə nakalasia me tuhəukurən mə Kumwesən ramərimənu ia nəfe kamo ia tīprənə i. Ia nəkukuə i Nənimwīn raməgkiari mamə səukurən mə Iesu Kristo in Iərimənu. In ramərimənu ia nərmmama me pam mīne narimnari me pam, mamərimənu mwi ia nərmmama səməme haməuvehi niskaiien asori ia tīprənə i. Kumwesən trərpwīn noien ərəha me səvəi nərmmama mīne Setan ia kwopun napw rauək ikin. Kumwesən tro nitətə sə in ramərimənu irə trier irapw. In tro mwi neiai vi riti mīne tīprənə vi riti.

Nægkiariien sə rakupwən

¹ Nəkukuə i raməgkiari ia nari m nari me səməme Iesu Kristo rino pui. Kumwesən riməuvei pen narimnari me i min mə in trahatən səvənhi iotukwininari me irə pwəh irəha hətəni mhəukurən narimnari me nəha rīpko mhə tui tuhaməkeikei mhəier pehe. Iesu rərhi pen agelo səvənhi revan məvisau pen narimnari me i m səvənhi iotukwininari riti nəghin nə Jon.

² Jon nə rirai pen ia nəkukuə i narimnari me pam sə in rīnətəni. In i nəgkiariien səvəi Kumwesən mīne nəgkiariien sə Iesu Kristo rini mə ro nīpərhiēnien.

³ Pwəh Kumwesən rəkwein amasan ia iərmama sə trəvsini irapw nəgkiariien me ia nəkukuə i. Pwəh in rəkwein amasan mwi ia səməme tuhəregi mhesi pen nəfe kimərari pen ia nəkukuə i. Iakani iamīnhi irə ti nəri nə mə nəpin sə narimnari me i tuhəier pehe irə ruvəuvehe ipaka.

Jon rirai nəkukuə i revən ti nakalasia me ia taon me nəha sefen ia profens Esia

⁴ Iou Jon iakamrai nəkukuə i rauvehe tukumiaha nakalasia me ia taon me nəha sefen ia profens Esia. Iakəfwaki mə Kumwesən sə rinarə fwe kupwən, marə ipwet mīne, mamevən meste trīpkiwən mhə, in truvei pehe namasānien mīne nəmarinuien m kimiaha. Iakəfwaki mə nənimwīn me nəha sefen kupwən ia jea sə in raməkure irə mamərimənu,

⁵ mīne Iesu Kristo irəha mwi tuho iamīnhi irə. Iesu Kristo in iərmama i rīməni irapw nəfe in rīnətəni mīregi nərmmama həukurən nətīgiteien ia nəgkiariien səvənhi. In iərmama i rīməkupwən mətūi ia nərmmama me səməme həuvamhə. In iərmama i ramərimənu ia kig me səvəi tīprənə i. In raməkeikei kitaha, muvi niten meivinari ia kitaha irə mə noien ərəha me səkītaha ko həkəkəwtamhiri mhə mwi kitaha.

⁶ In ro kitaha səmwhen ia kig me mīne pris me ia nəmri Tata Kumwesən səvənhi. Pwəh nasorīen mīne nərimənuien krauevən tukwe in ia nuk nuk me. Ouəh pwəh ro iamīnhi.

⁷ Hətə ro. In rauvehe ia reri nəpuə me.

Nərmmama me pam tuhətəni in ia nənimenraha.

Irəha səməme hənəpi in ia nitei,

mīne nərmmama ia kwənəkwas me pam ia təkure tīprənə i tuhətəni,
rerinraha rəpou hasək tukwe.

Ouəh pwəh ro iamīnhi.

⁸ Kumwesən səkītaha rani iamīnhi irə mə, “Iou i Alfa mīne Omeka,^a Iakinarə fwe kupwən, marə ipwet mīne, mamevən meste tapkiwən mhə. Iakauvehi niskaiien me pam.”

Jon rətəni Iəmətī Iərmama

⁹ Iou Jon piəvniəha riti. Kitaha miou samarə pəri ia nəkwai nitətə Iesu ramərimənu irə. Iakamərər əknekīn kitaha m kimiaha ia nəmisəien me səməme kamo m kitaha ti nəghin. Nəpin riti fwe kupwən kəmri pen iou iakarə ia tənə əmweris riti nəghin nə Patmos.^b Irəha həmri pen iou fwe ikin ti nəri nə mə iakaməvisau irapw nəgkiariien səvəi Kumwesən mīne nəgkiariien sə Iesu rini mə ro nīpərhiēnien.

¹⁰ Ia nəpin səvəi Iərimənu səkītaha iakətəni vison riti Nənimwīn rəriari miou. Ia vison nəha iakregi iərmama riti raməgkiari ia təkutak rerin rasori rəmwhen ia kisipw,

1:1: Dan 2:28-29, Rev 1:19, 22:6 1:3: Rev 22:7,10 1:4: Eks 3:14-15, Rev 1:8, 3:1, Rev 4:5,8, 5:6, Rev 11:17, 16:5, Aes 11:2 1:5: Jon 18:37, Kol 1:18, Sam 89:27, Rev 3:14, 17:14, 1Jon 1:7, 4:10 1:6: 1Tes 2:5,9, Rev 5:10, 20:6 1:7: Mat 24:30, Jon 19:34-37 1:8: Rev 1:4, 15:3, Rev 21:6, 22:13 ^a 1:8: Alfa in leta sə rukupwən ia alfapet səvəi nəkur Kris. Omeka in leta sampam. Nahag i kaməkwein Kumwesən irə nīpwrən mə in nukunen mīne nəkrəkwerin. Əvsini mwi Rev 21:6, 22:13. 1:9: Rev 6:9 ^b 1:9: Patmos in tənə əmweris riti kəmri pen Jon fwe ikin rəmwhen mə in ramarə ia kalapus.

¹¹ mini mæ, “Rai pen ia nækukuæ næfe ikamætoni, nænæ mærhî pen nækukuæ næha revæn ti nakalasia me sëmæme kamharæ ia taon me næha sefen. Næghi taon me næha Efesas mine Smana mine Pekamam mine Tuatira mine Satis mine Filatelfia mine Laotisia.”

¹² Iakuvsiini iou mæ takætoni mæ sin næha ramægkiari pehe miou. Næpin ikuvsiini iou mætoni næri laet ramækure utæ iræ iræha pam sefen kino ia kol. ¹³ Ia kurkwanraha iærmama riti ræmwhen ia iæmati iærmama riti. Tinari sævænhi ræpwæmwis. Rækwani nari kino ia kol rukurau ia kwænpwenhin.

¹⁴ Nimwai nukwænen ræpsan ræmwhen ia nimwheri sipsip. Ræpsan pik ræmwhen ia nisækwai tæsi.^C Nænimen mi krouæmwhen ia nærami napw.

¹⁵ Nisun mi krauser rouæmwhen ia æean næha prons sæ kuvani ia napw mæ sæ ræraha traiu raka. Rerîn ræmwhen ia nui asori sæ ramivæ mamierig.

¹⁶ In rauvehi kæmæhau me sefen ia rægîn mwatuk. Nau sævai naruaægænien ræhiæ ia nikaren mi ruku pen ia nipægi nækwan mier. Nænimen ræmwhen ia meri sæ ramæhiapw ia rukwæsikæ.

¹⁷ Næpin iakætoni iæmæ næha iakmwei irapw ia nisun mi ræmwhen iakemhæ. Mætæ in ræmri pehe rægîn mwatuk ia nirak, mini mæ, “Tikæpwæh nehekiriæn. Iou iærmama i iakinæræ raka kupwæn, nænæ takaræ mwi kuriræ.

¹⁸ Iou iærmama i iakamiru. Fwe kupwæn iakimamhæ, mætæ ætæ rø tækwækwuni iakuvæmiru takimiru ia nuk nuk me. Iou iakasori ia Noien Iærmama Remhæ, masori mwi ia Imwei Nækur Hæuvamhæ.^d

¹⁹ Ro pen tikamækeikei mirai pen ia nækukuæ narimnari me i ikamætoni, sëmæme kamo ipwet mine, mine sëmæme tuhævehe kuriræ.

²⁰ Takini pehe tukw ik i nipwrai kæmæhau me i iræha pam sefen ikamætæ ia rægik mwatuk mine nipwrai næri laet ramækure utæ iræ iræha pam sefen kino ia kol. Kæmæhau me næha sefen iræha næha nagelo me sævai nakalasia me sëmæme kamharæ ia taon me næha sefen. Nænæ næri laet ramækure utæ iræ iræha pam sefen kino ia kol iræha næha nakalasia me sëmæme kamharæ ia taon me næha sefen.”

2

Nægkiariien ramevæn ti nakalasia me fwe Efesas

¹ “Rai nækukuæ riti revæn ti ægelo sævai nakalasia me ia taon næha Efesas, mini pen minuæ: Nægkiariien i sævai iærmama sæ rauvehi kæmæhau sefen ia rægîn mwatuk, nænæ, ma-mævæn ia kurkwai næri laet ramækure utæ iræ iræha pam sefen kino ia kol.

² Iou iakukuræn noien me sækimiaha. Iakukuræn mæ hiamærwur pik mamhærer æknekîn ia næpin me. Iakukuræn mæ hiamærpîn hæ ia nækur æraha. Hiænækiri noien sævai nærmama me næha kamhæni mæ iræha aposol me mætæ ripko mhæ iræha pærhien, nænæ, hiænætoni raka mæ iræha kamheikua.

³ Iakukuræn mæ ia næpin me kamo næmisæien m kimiaha ti næghik, mætæ hiamærer æknekîn ia nahatætsien sækimiaha mhæpwæh næpouien.

⁴ Mætæ nari riti næha ikin hiamo ripkatukwatukw mhæ ia nænimek. Kimiaha hiænæpwæh nokeikeien kupwæn sækimiaha.

⁵ Ro iamînhi iræ rerimiaha tramrhi nærerien sæ hiænærer iræ fwe kupwæn kuriræ hiamwei. Tihærerig ia noien æraha me sækimiaha, mhø narimnari me næha sæ hiænamo fwe kupwæn. Trîni minuæ hiæpwæh nirægigen ia noien æraha me sækimiaha, nænæ takuvehe tukumiæha muvehi raka sækimiaha næri laet ramækure utæ iræ ia tæmwhekin.

⁶ Mætæ nari kuatia næha ikin hiamo raman. Kimiaha hiamwæki noien me næha nærmama sævai Nikolas kamhø ræmwhen iou mwi iakæmwæki.

⁷ Iærmama sæ nækwæregîn raræ tramækeikei mætærig amasan ia nægkiariien me sëmæme Nænimwin Ikinan rani pen ti nakalasia me. Iærmama sæ triskai meste naruaægænien rukurau, iou takaseni in ræni nukwai nei kauvehi nimiruuen iræ ramærer ia kwopun næha Parataes sævai Kumwesæn.”

Nægkiariien ramevæn ti nakalasia me fwe Smana

⁸ “Rai nækukuæ riti revæn ti ægelo sævai nakalasia me ia taon næha Smana, mini pen minuæ: Nægkiariien i sævai iærmama sæ rinaræ raka kupwæn, nænæ træræ mwi kuriræ. In remhæ mætui mwi.

1:13: Dan 7:13, 10:5 **1:14:** Dan 7:9, 10:6; Rev 2:18, 19:12, Rev 14:2 **C 1:14:** Nægkiariien sævai nækur Kris ramini iamînhi iræ minuæ “Ræpsan pik ræmwhen ia sno.” **1:16:** Hip 4:12, Rev 1:20, Rev 2:12,16, Rev 19:15,21 **1:18:** Aes 44:6, 48:12, Rev 2:8, 22:13 **d 1:18:** Nægkiariien sævai nækur Kris ramini iamînhi iræ minuæ “Iou iakauvehi ki me sævai Noien Iærmama Remhæ mine Imwei Nækur Hæuvamha.” **1:19:** Rev 1:1 **1:20:** Rev 1:16, 2:1, Rev 3:1 **2:1:** Rev 1:16; 20:2:2; Rev 2:19, Rev 3:1,8,15, 1Jon 4:1 **2:5:** Rev 2:16,22, Rev 3:3,19 **2:6:** Sam 139:21 **2:7:** Jen 2:9, Rev 22:2,14,19
2:8: Rev 1:17

⁹ Iou iakukurən nəmisiien səkimiaha. Iakukurən mə səkimiaha nautə riwən. (Mətə ia nənimek nautə səkimiaha rasori anan.) Iakukurən nəgkiariien ərəha me nəha nərmama nepwin kamhəni ia kimiaha. Irəha kamhəni mə irəha nəkur Isrel, mətə rekəm. Nousəsimwinien səvanraha səvai Setan.

¹⁰ Tihəpwəh nehəkiriien nəmisiien i trijko mhə tui reste kimiaha. Həregi ro. Setan trijkosə pen kimiaha nepwin ia kalapen mə tro mətə sas ia nahatəniien səkimiaha. Tihəregi nəmisiien ia nəpin me i irəha pam ten. Kimiaha tihəməkeikei mhərer əknekin nəri auar a trini minua kousi əpune kimiaha, nənə iou takuvei pehe nimiruien m kimiaha rəmwhen kəfəfau pen kəfəfau amasan ia kənkapwə iərmama sə rəvtənhi nərmama ia naiuien.

¹¹ Iərmama sə nəkwəregin rarə traməkeikei mətərig amasan ia nəgkiariien me səməme Nənimwin Ikinan rani pen ti nakalasia me. Iərmama sə triskai meste naruagəniien rukurau in trəpwəh nemhəien ia nemhəien sə ro kəru irə.”

Nəgkiariien ramevən ti nakalasia me fwe Pekamam

¹² “Rai nəkukuə riti revən ti agelo səvai nakalasia me ia taon nəha Pekamam, mini pen minua:

Nəgkiariien i səvai iərmama sə rauvehi nau səvai naruagəniien rəhiə ia nikaren pəri mi.

¹³ Iou iakukurən kwopun hiamarə ikin. Jea sə Setan raməkure irə mamərimənu in nəha ia kwopun nəha, mətə kimiaha hiamuvehi əknekin nəghik ia nəpin me, mhəpwəh nərkwafəien i mə hiamahatətə ia nirak. Pərhiien hiəpwəh mwī nərkwafəien i fwe kupwən nəpin Antipas ramarə ihi. In iərmama riti səiou iakukurən nətigiteien irə. Rinərer irəpw məgkiari ia nirak kousi əpune in ia taon səkimiaha, kwopun Setan ramarə ikin.

¹⁴ Mətə narimmari me nepwin nəha ikin hiamo həpkatukwatukw mhə ia nənimek. Kimiaha me nepwin kamhəkurirə nahatəniien səvai Palam. Palam nəha in rinahatən Kig Palak mə in trərhiərhi nəkur Isrel pwəh irəha ho noien ərəha, mhani nəveginien sə kiməuvei pen m nənimwi nari me sə kaməfwaki pen minraha, nənə, mhəiri əpnəpen irəha me.

¹⁵ Ia noien nəha kimiaha nepwin mwī kamhəkurirə nahatəniien səvai nərmama me səvai Nikolas.

¹⁶ Ro iamənhī irə tihəregi ia noien ərəha me səkimiaha. Mə hiəpwəh, trijko mhə tui iakuvehe tukumiaha, mousi nərmama me nəha, mərai irəha ia nau səvai naruagəniien sə ruku pen ia nīpəgi nəkwak mier.

¹⁷ Iərmama sə nəkwəregin rarə traməkeikei mətərig amasan ia nəgkiariien me səməme Nənimwin Ikinan rani pen ti nakalasia me. Iərmama sə triskai meste naruagəniien rukurau takuvehi nəveginien i ramərkwafə, nəghin nə mana, muvehi muvei pen min. Nənə takuvei pen mwī kəpwier əpsan riti min sə kimərai pen nəhag vi irə. Nəhag vi nəha nərmama həreirei. Iərmama sə truvehi kəpwier nəha in əpa trukurən.”

Nəgkiariien ramevən ti nakalasia me ia Tuatira

¹⁸ “Rai nəkukuə riti revən ti agelo səvai nakalasia me ia taon nəha Tuatira, mini pen minua:

Nəgkiariien i nəgkiariien səvai Tini Kumwesən sə nənimen mi krauəhiəpw rəmwhen ia napw, nənə nisun mi krouəmwhen ia aean i pras sə kinahakwi kahakwi amasan.

¹⁹ Iou iakukurən noien me səkimiaha. Iakukurən noikeikeien səkimiaha, mine nahatəniien səkimiaha, mine nasituien sə hiamo m nərmama. Iakukurən mə hiamərer əknekin ia nəpin me. Iakukurən mə noien amasan me hiamo ipwet mine irəha həpik mhəpi raka noien amasan me hianəmo fwe kupwən.

²⁰ Mətə nari riti nəha ikin hiamo rīpkatukwatukw mhə ia nənimek. Kimiaha hiaməseni noien səvai pran nəha Jesepel. In rani mə in profet riti, mətə nahatəniien səvənhī rameikuə ia iotukwininari me səiou, mamə irəha nərmən mine nīpran kamhəiri əpnəpen irəha me, nənə mamhəni nəveginien sə kiməuvei pen m nənimwi nari me səməme kaməfwaki pen minraha.

²¹ Iakeitenhi pran nəha mə in trirərig ia noien ərəha səvənhī, mətə in rəpwəh noikeikeien mə tro iamənhā irə.

²² Ro pen, hətoni ro, takuvei pen nemhəien skai riti min, mərarki irəpw in raməmisə a ia nīməhan səvənhī. Nərmama me nəha kamho əpnəpen nari irəha min takərariki pen irəha ia nəmisəien asori. Tako iamənhā irə trini minua irəha həpwəh nīrərigien ia noien ərəha me səvai pran nəha.

²³ Nənə nīpwnəti prən nəha takousi əpune irəha. Ro iamīnhi irə nakalasia me pam tuhəukurən mə iou i iərmama iakamətə pui nətərigien səvəi nərmama mine rerinraha me, nənə takərpwin pehe nərəkuien m kimiaha kuatia kuatia resi pen a noien me səkimiaha.

²⁴ Mətə iakukurən mə kimiaha me nepwin fwe Tuatira hiəpkukurirə mhə nəgkiariien səvəi Jesepel. Hiəreirei nəgkiariien me nəha kamini mə, 'Nəgkiariien anan me səvəi Setan in raməkwafə ia təkutan.' Iakani pehe tukumiaha i mə nari pam riti mwi riwən sə takəmri pehe ia kimiaha mə tiho,

²⁵ mətə tihaməkeikei mhəkwətəmhiri əknekin nəri sə hiəuvəuvehi raka meste takuvehe.

²⁶ Iərmama sə triskai meste naruaɡəniēn rukurau, mamō mwi nəfe iakiməni mə tro mevən meste nəpin sampam, iərmama nəha takuvei pen nasoriēn min, in trasori ia nərmama ia tənəmtənə me.

²⁷ 'In truvehi nəri skai riti sə rəmwhen ia nep ramahatən pen nasoriēn səvəi kig. In tramərimənu ia nirəha, mamətəftefi irəha rəmwhen kamousi testesi tekinari me i kino ia nise tīprənə.'

²⁸ Nīpərhienien iou takuvei pen nasoriēn min rəmwhen Tata səiōu rīməuvei pehe miou. Nənə takuvei pen mwi kəməhau i kofətəteia min.

²⁹ Iərmama sə nəkwəregin rarə traməkeikei mətərig amasan ia nəgkiariien me səməme Nənimwin Ikinan rani pen ti nakalasia me."

3

Nəgkiariēn ramevən ti nakalasia me fwe Satis

¹ "Rai nəkukuə riti revən ti agelo səvəi nakalasia me ia taon nəha Satis, mīni pen minuə:

Nəgkiariēn i səvəi iərmama sə rauvehi nənimwin me səvəi Kumwesən irəha pam sefen, nənə mauvehi mwi kəməhau me irəha pam sefen. Iou iakukurən noien me səkimiaha. Iakukurən mə kani nəghimīaaha mə kimiaha hiaməmīru, mətə rekəm. Kimiaha hiəuvamhə raka.

² Hətui rə! Tripko mhə tui noien amasan me səkimiaha hiənamo fwe kupwən tuhəiwən anan. Mətə tihaməkeikei mhousari mə tihəuvehi utə mwi noien me səkimiaha mhō həuvehe mhəskai, ti nəri nə mə iakəpwəh ihi nətoniēn noien amasan riti sə hiəno mhəvən mhō sampam irə nənə ratukwatukw ia nəmri Kumwesən səiōu.

³ Ro pen rerimīaaha tramrhi nəgkiariēn sə hiəuvəuvehi raka mhəregi kinahatən kimiaha irə fwe kupwən. Tiho nəgkiariēn nəha, mhərərig ia noien ərəha me səkimiaha. Trini minuə hiəpwəh nətūiēn, takuvehe tukumiaha rəmwhen ia rakres, nənə tihəreirei nəfe nəpin takuvehe tukumiaha irə.

⁴ Mətə kimiaha nepwin a nə ia Satis tīnari səvənraha rīpkəmkemik mhə ia noien ərəha. Irəha tuhavən irəha miou ia tīnari əpsan ti nəri nə mə irəha hatukwatukw.

⁵ Iərmama sə triskai meste naruaɡəniēn rukurau in trarkəhu ia tīnari əpsan, nənə ko iapkuvehi raka mhə nəghin ia nəkukuə səvəi nīmīruēn. Ia nəmri Tata səiōu mine nəmri nagelo me takini irapw nəghin mə in iərmama riti səiōu.

⁶ Iərmama sə nəkwəregin rarə traməkeikei mətərig amasan ia nəgkiariēn me səməme Nənimwin Ikinan rani pen ti nakalasia me."

Nəgkiariēn ramevən ti nakalasia me fwe Filatelfia

⁷ "Rai nəkukuə riti revən ti agelo səvəi nakalasia me ia taon nəha Filatelfia, mīni pen minuə:

Nəgkiariēn me i səvəi Iəmə Ikinan, Iəmə sə rani nīpərhienien. In rauvehi ki səvəi Kig Tevit. Trini minuə rəsevər ia təpinhə riti, iərmama riti ko rīpkərəpinhə mhə. Nənə trini minuə in rərəpinhə ia təpinhə riti, iərmama riti ko rīpkəsevər mhə.

⁸ Iou iakukurən noien me səkimiaha. Hətoni ro. Iakinəsevər ia təpinhə riti tukumiaha, təpinhə i iərmama riti ko rīpkərəpinhə mhə. Iakukurən mə nīskaiēn səkimiaha rouihi a, mətə hiaməkwətəmhiri nəgkiariēn səiōu, mhəpwəh nərkwafəiēn mə kimiaha nərmama me səiōu.

⁹ Həregi ro. Nərmama me nəha ia nousəsimwinien səvəi Setan həni mə irəha nəkur Isrel (mətə rekəm irəha ieikuə me) iou tako irəha həuvehe mhənimwi nukurhunraha ia nisumiaha, mhəsiai kimiaha, nənə mhəukurən mə iou iakokeikei kimiaha.

¹⁰ Nənə ti nəri nə mə kimiaha hiaməkwətəmhiri nəgkiariēn səiōu, mamhərer əknekin ia nəpin me, iou mwi takəkwətəmhiri kimiaha, mamarə tukumiaha ia nəpin sə rīpko mhə

2:23: Sam 7:9, Jer 11:20, Jer 17:10, 2Tim 4:14, Rev 20:12-13 **2:25:** Rev 3:11 **2:27:** Rev 12:5 **2:28:** Rev 22:16

3:1: Rev 1:4,16, 2:2 **3:3:** Rev 2:5, 1Tes 5:2 **3:4:** Jud 23 **3:5:** Mat 10:32, Luk 10:20 **3:7:** Aes 22:22 **3:8:** 1Kor 16:9, Rev 2:2 **3:9:** Rev 2:9, Aes 45:14, Aes 49:23, Aes 60:14 **3:10:** Luk 21:19, 2Tim 2:12

tui ruvehe narmama me pam ia tøkure tìprənə tuhəregi nəmisiəien irə mə trətə sas ia nahatətsiəien səvənraha.^a

¹¹ Triṗko mhə tui iakuvehe. Tihəkwətmhiri əknekīn narimnari me səməme hiəuvəuvehi raka mə iərmama riti trəpwəh nakresien nərəkuien səkimiaha sə hiəmaiū tukwe.

¹² Iərmama sə triskai meste naruəgənien rukurau, iou tako in rəmwhen ia nei skai riti krīpesu nimwə səvəi Kumwesən səiou irə. Nənə in triṗkier mhə ia nimwə nəha ia nəṗin riti. Nənə takrai pen nəghi Kumwesən səiou irə, mine nəghi taon səvəi Kumwesən səiou irə. Taon nəha in Jerusalem vi sə truku pen ia neiāi meiwaiū pehe. Nənə takrai pen mwi nəghik vi ia iərmama nəha.

¹³ Iərmama sə nəkwəregin rarə traməkeikei mətərig amasan ia nəgkiariien me səməme Nənimwin Ikinan rani pen ti nakalasia me.”

Nəgkiariien ramevən ti nakalasia me fwe Laotisia

¹⁴ “Rai nəkukua riti revən ti agelo səvəi nakalasia me ia taon nəha Laotisia, mini pen minua:

Nəgkiariien i səvəi iərmama i kani nīpərhiəien irə. In iərmama sə rīməni irəpw nəfe in rinətoni mīregi narmama həkukurən nətigiteien ia nəgkiariien səvənhi mə ro nīpərhiəien, nənə in nukune narimnari me pam səməme Kumwesən rino.

¹⁵ Iou iakukurən noien me səkimiaha. Iakukurən mə kimiaha hiəmwhen ia nui əruə. Hiəpwəh nəkwieien mhəpwəh nəpnəpanien. Iakuə ko hiəkwiəi uə hiəpnəpan ramasan.

¹⁶ Mətə kimiaha hiəruə a, mhəpwəh nəpnəpanien, mhəpwəh nəkwieien. Ro pen takərgavəs raka ia kimiaha,

¹⁷ ti nəri nə mə hiəməni mə nautə səkimiaha rasori, narimnari me pam rarə tukumiaha, tihətui nari riti mwi ti nəfe. Mətə hiəreirei mə ia nənimek kimiaha nautə səvənraha riwən, nənimeiaha rīfwə, tīnari riwən ia nīpwramiaha, nīmapwmapw me ro kimiaha, nərmama hətōni kimiaha rerinraha raməpou.

¹⁸ Ro iamīnhi irə iakaməvhəg m kimiaha mə tihaməkeikei mhəuvehi nəmri aen i kol tukw iou, kol i kosə pen ia nəpw rahi raka sə rərəha məpwəh sə rəmher. Tiho iamīnhi irə mə nautə səkimiaha trasori. Nənə tihaməkeikei mhəuvehi nəmri tīnari əpsan me tukw iou, mharkahu irə, pwəh ruvegi nīpwramiaha sə ramo naurisien ia nəmri nərmama. Nənə tihaməkeikei mhəuvehi mwi nəmri nari i ramomasan nəkwai nəmri iərmama, mahakwi nəmriəiaha irə, pwəh nəmriəiaha rətui hiətoni amasan nari.

¹⁹ Nərmama səməme iakokeikei irəha, iakaməgkiari skai minraha, mamərpwi atukwətukw irəha. Ro iamīnhi irə tiho rerimāha pwəh ruvehe məpnəpan, mapwor, nənə mhəərig ia noien ərəha me səkimiaha.

²⁰ Həregi ro! Iakamərer ia kwəruə, makunkun təpinhə ti nuvnimwəsiəien. Trini minua iərmama riti rīregi rerik, nənə məsevər ia təpinhə, iou takuvnimwə pehe kimrau min trouəni pəri nari.

²¹ Iərmama sə triskai meste naruəgənien rukurau, takəsəni in rəkure kimrau min ia jea səiou rouərimənu. Tako irə rəmwhen kīno ia nirak. Iakuvəskai raka ia naruəgənien meste rukurau, nənə təkwəkwuni iakaməkure kimrau səiou Tata ia jea səvənhi rouərimənu.

²² Iərmama sə nəkwəregin rarə traməkeikei mətərig amasan ia nəgkiariien me səməme Nənimwin Ikinan rani pen ti nakalasia me.”

4

Jea riti fwe ia neiāi Kumwesən raməkure irə mamərimənu

¹ Iakinətə pam narimnari me i, nənə məti pen mətoni təpinhə riti ia neiāi raməkəwag. Nənə iərmama nəha iakuvəregi raka rerin fwe kupwən nəgkiari pehe mwi miou, rerin rupwinari rəmwhen ia reri kisipw, mini mə, “Utə pehe ia kwopun i. Iakuə takahətən narimnari me səməme tuhəuvehe kurirə pwəh ikətōni.”

² Təkwəkwuni mwi iakətōni vison riti Nənimwin rəriari miou. Jea riti kərpwi ramərer ia neiāi, Iəmə iti raməkure irə mamərimənu.

³ Iəmə nəha raməkure irə ramser rəmwhen ia kəpwier amasan mi kəru jaspə mine

^a **3:10:** Suatuk riti mwi ti niniien nəgkiariien ia vas ten rini iamīnhi irə minua: “Nənə ti nari nə mə kimiaha hiəməkwətmhiri nəgkiariien səiou, mamhərer əknekīn ia nəṗin me, iou mwi takəkwətmhiri kimiaha, məpwəh nəseniien hiətoni nəṗin sə rīṗko mhə tui ruvehe narmama me pam ia tøkure tìprənə tuhəregi nəmisiəien irə mə trətə sas ia nahatətsiəien səvənraha.” **3:11:** Rev 2:10,16 **3:12:** Aes 62:2, 65:15, Esik 48:35, Rev 14:1, 21:2 **3:14:** Rev 1:5, 19:11, Kol 1:15 **3:15:** Rom 12:11, Rev 2:2 **3:17:** Hos 12:8, 1Kor 4:8, Luk 12:21 **3:18:** Aes 55:1, Jem 2:5, Rev 3:5, 4:4, Rev 16:15 **3:19:** 1Kor 11:32, Rev 2:5 **3:20:** Jon 14:23, 1Jon 2:24 **3:21:** Mat 19:28 **4:1:** Rev 1:1,10 **4:2:** Sam 47:8, Aes 6:1, Rev 4:9 **4:3:** Esik 1:28

kanilian. Nənə mərarən riti rukurakurau ia jea səvənhi makuraan rəmwhen ia kəpwier amasan riti emeral.

⁴ Jea me nepwın mwi irəha pam twenti-fo hərer kurakurau jea nəha. Nəmə asori me irəha pam twenti-fo kamhəkure ia jea me nəha. Tinari me səvənraha həpsan. Ia kənkəpwənraha kəfəfau me səvəi nisaiien kino ia kol.

⁵ İəmə nəha raməkure ia kurkwan mamərimənu, nouapirien mine karuəruə mine nərkərikien kamharuku pen ia jea səvənhi. Kupwən ia jea səvənhi nərami napw irəha pam sefen kamhəuək. Nərami napw me nəha irəha nənimwin me səvəi Kumwesən irəha pam sefen.

⁶ Nənə kupwən ia jea səvənhi nari riti mwi fwe ikin rəmwhen ia təsi, mətə rəmwhen ia klas sə rəriri məmher. Nərimiru me nepwın irəha pam kəfə kamhərer kurakurau jea səvənhi nukwai nənimənraha həpik ia nıpwranraha kupwən mine kurira.

⁷ Nərimiru me nəha sə kupwən irə rəmwhen ia laeon, sə ro kəru irə rəmwhen ia kau, sə ro kahar irə kənkəpwə rəmwhen ia kənkəpwə iərmama, nənə sə ro kəfə irə rəmwhen ia mırup sə ramivə.

⁸ Nərimiru me nəha kəfə kuation kuation təəginraha me sikis, nənə ia reri təəginraha me mine təkurenraha nukwai nənimənraha həpik. Nəpin me pam, ia nəpin mine ia ran, irəha həpkəpwis mhə ti noskafaien i mə,

“İəmə ikinan, İəmə ikinan, İəmə ikinan,

İərimənu Kumwesən sə rauvehi niskaiien me pam!

In rinərə fwe kupwən, marə ipwet mine, mamevən meste trıpkıwən mhə.”

⁹ İa nıpu nəha, nərimiru me nəha kamhəgnəgini İəmə sə raməkure ia jea səvənhi mamərimənu. İrəha kamhəsai in, məmhəni vivi İəmə sə ramarə ia nuk nuk me. Nəpin irəha kamho iaminhi irə,

¹⁰ nənə nəmə asori me nəha twenti-fo heiwaiu məhənimwi nukurhunraha ia nəmri İəmə sə raməkure ia jea səvənhi mamərimənu. İrəha kamhəsai İəmə sə ramarə ia nuk nuk me, məmhərki pen səvənraha kəfəfau me səvəi nisaiien kupwən ia jea səvənhi, məmhoskafə iaminhi irə mə,

¹¹ “İərimənu mine Kumwesən səkimaha ikamasan pik.

İkino narimnari me pam,

mesi pen nətərigien səim mo irəha kamharə.

Pwəh nəgnəginien mine nisaiien mine niskaiien haruvehe tukw ik ia nəpin me.”

5

Kwəti sipsip mine nimwai nəkukuə kinərfe

¹ Nənə iakətəni İəmə sə raməkure ia jea səvənhi mamərimənu in rauvehi nimwai nəkukuə riti ia rəgin mwatuk. Nımwai nəkukuə nəha kimərəi pen nari ia nıkaren pəri mi, nənə kərfe kivi tərini m sefen.

² Nənə iakətəni əgelo riti nəgsen rasori raməgkiari asori məmıni irapw mə, “Sin ratukwatukw mə treitehi raka nəri me nəha sefen kiməvi tərini nimwai nəkukuə irə nənə məsevər ia nimwai nəkukuə?”

³ Mətə iərmama riti riwən ia neiai, uə ia tıprənə, uə ia reri tıprənə, in ratukwatukw mə ko rəsevər ia nimwai nəkukuə i kinərfe məti pen irə.

⁴ Nənə rerik rərkwəpir iakasək ti nəri nə mə kıkəkətəni mhə iərmama riti ratukwatukw mə ko rəsevər ia nimwai nəkukuə kinərfe məti pen irə.

⁵ Miregi nəmə asori me nəha irəha riti rini pehe tukw iou mə, “Əpwəh nasəkien. Mətoni ro. İərmama sə riməkupwən ia kwənəkws səvəi Kig Tevit, kani nəghin mə ‘Laeon səvəi Juta,’ in ruvəskai raka meste naruəgənien rukurau. Ro pen in rukurən nuvehien nimwai nəkukuə nəha kinərfe kivi tərini m sefen məsevər irə.”

⁶ Nənə iakəti pen mətoni kwəti sipsip riti ramərə ipaka ti jea səvəi İəmə nəha raməkure mamərimənu ia kurkwai nərimiru me nəha kəfə mine nəmə asori me nəha twenti-fo. Kwəti sipsip nəha iakətə rəmwhen mə kinousi əpune raka. Kənkəpati sefen, nənə, nukwai nənimen sefen. Nukwai nənimen me nəha irəha nəha nənimwin me nəha sefen səvəi Kumwesən in rinərhi pen irəha həvən ia kwopun me ia təkure tıprənə.

⁷ Nənə kwəti sipsip nəha revən ti İəmə sə raməkure ia jea səvənhi mamərimənu, muvehi raka nimwai nəkukuə nəha kinərfe ia rəgin mwatuk.

⁸ Nəpɪn ruvehi nɪmwai nəkukuə nəha kɪnərfe, nənə nərimiru me nəha kefə mine nəmə asori me nəha twenti-fo hənimwi nukurhunraha mheiwaiu ia nəmri kwəti sipsip. Irəha pam kamhəuvehi nəri kauəsi kaməni nɪpu irə, mamhəuvehi mwɪ pesin me kɪno ia kol. Pesin me nəha kamhəuvehi həukuər ia nɪmwəkmwəki nari kauvani nɪpekin rapəin amasan. Nise napw irə rəmwhen ia nəfwakien me səvəi nərmama me səvəi Kumwesən.

⁹ Irəha kamhoskafə ia nɪpu vi riti, mamhəni mə, “Ratukwatukw mə ik tikuvehi nɪmwai nəkukuə i kɪnərfe,

nənə məsevər irə.

Ik ikəmwhen ti nəri nə mə kɪnəusi əpune ik,

nənə nitem sə rinaiu ikuvehi nəmri nərmama me irə, irəha səvəi Kumwesən.

Irəha nərmama səməme haməuku pen ia kwənəkwus me pam, mine nəgkiariien me pam, mine teki nərmama me pam, mine tənəmtənə me pam.

¹⁰ Ik ikino irəha həuvehe mhəmwhen ia kɪg me mine pris me ia nəmri Kumwesən səkimaha, nənə irəha tuhərɪmənu ia tɪprənə.”

¹¹ Nənə iakəti pen mɪregi reri nagelo me həpik həpik. Irəha kamhərər kuraukurau ia ləmə sə raməkure ia jea səvənhi mamərɪmənu, mine nərimiru me, mine nəmə asori me. Nagelo me nəha irəha taosen m taosen uə ten-taosen m ten-taosen,

¹² kamhoskafə əpwəmwis, mamhəni mə,

“Kwəti sipsip sə kɪnəusi əpune, in ramasan pɪk.

Pwəh niskaiien, mine nautə, mine nukurənien, mine nərimənuien, mine nisaiien, mine nasoriien, mine nəgnəginiiien həuvən tukwe in ia nəpɪn me.”

¹³ Nənə iakregi narimnari me pam səməme Kumwesən rino ia neiai, ia təkure tɪprənə, ia reri tɪprənə, ia reri təsi, iakregi narimnari me pam səməme kamharə ia kwopun me nəha kamhoskafə, mamhəni nɪpu mə,

“ləmə sə raməkure ia jea səvənhi mamərɪmənu mine kwəti sipsip,

pwəh nəgnəginiiien, mine nisaiien, mine nasoriien, mine niskaiien, həuvən ti nirau ia nuk nuk me.”

¹⁴ Nənə nərimiru me nəha kefə həni mə, “Pwəh ro iamɪnhi!” Nənə nəmə asori me hənimwi nukurhunraha mheiwaiu, mhəuvei pen nisaiien səvənraha mɪnrau.

6

Kwəti sipsip rəsevər ia nɪmwai nəkukuə sə kɪnərfe

¹ Ia nəpɪn nəha iakəti pen mətoni kwəti sipsip reitehi raka nəri nəha riti sə kɪməvi tərini nɪmwai nəkukuə irə. Meitehi raka pam, nənə iakregi nərimiru me nəha kefə riti rəgkiari rerin rupwinari rəmwhen ia karuərūə mɪni mə, “Uvehe!”

² Nənə iakəti pen mətoni hos əpsan riti. ləmə sə raməkure irə rauvehi nɪfagə. Kuvei pen kafəfau səvəi nisaiien min. In rier mənevən rəmwhen iərmama riti sə rinaruagən pam, nənə traruagən mwɪ muvehi irapw niskaiien səvəi nərməpə.

³ Nənə kwəti sipsip reitehi raka nəri sə ro kəru irə kɪməvi tərini nɪmwai nəkukuə irə. Meitehi raka pam, nənə iakregi nərimiru me nəha kefə sə ro kəru irə rini mə, “Uvehe!”

⁴ Nənə hos riti mwɪ ruvehe hos əruerav. lərmama sə raməkure irə kuvei pen nau asori riti səvəi naruagənien min. Kɪnəsəni in mə trevən mo nərmama ia təkure tɪprənə haruagən mhousi əpune irəha me.

⁵ Nənə kwəti sipsip reitehi raka nəri sə ro kahar irə kɪməvi tərini nɪmwai nəkukuə irə. Meitehi raka pam, nənə iakregi nərimiru me nəha kefə sə ro kahar irə rini mə, “Uvehe!” Nənə iakəti pen mətoni hos pɪtəv riti. lərmama sə raməkure irə rauvehi nəri sə kaməkiri nari irə.

⁶ Nənə iakregi reri iərmama riti ruku pen ia kurkwai nərimiru me nəha kefə, məmɪni mə, “Evən. Kɪnəsəni ik mə tiko nukumhə ravən ia tənəmtənə me. Nərmama tuhərarki mane asori ti nuvehien nəveginien rouihi a. Mətə tikəpwəh nourahaien nukune nei me nəha olif kamo oel ia nukwan mine nukune nəkwus me nəha krep kamo wəen irə.”

⁷ Nənə kwəti sipsip reitehi raka nəri sə ro kefə irə kɪməvi tərini nɪmwai nəkukuə irə. Meitehi raka pam, nənə iakregi nərimiru me nəha kefə sə ro kefə irə rini mə, “Uvehe!”

⁸ Nənə iakəti pen mətoni hos əmrakw riti. lərmama sə raməkure irə nəghin nə Noien lərmama Remhə. In riti nəghin nə Imwei Nəkur Həuvamhə rakurirə irə rauevən. Kɪnəsəni pen nərmama pam ia təkure tɪprənə ia rəginrau. Irau troueven rouəvsini irəha kefə kefə, rouo kuatia remhə rouəpwəh kahar kamharimiru. Nəpwin tuhemhə ia naruagənien.

Nepwin naveginien triwən ti nirəha hemhə. Nepwin nemhəien truvehi irəha hemhə. Nepwin nəri əprmin me tuhahi əpune irəha.

⁹ Nənə kwəti sipsip reitehi raka nəri sə ro krirum irə kiməvi tərini nımwai nəkukua irə. Meitehi raka pam, nənə iakəti pen fwe nisui nifatə pirapw mətoni nərmama səməme kinousi əpune irəha ti nəri nə mə kamhəni irapw nəgkariien səvai Kumwesən, mamhəni mə in ro nıpərhiendien.

¹⁰ Irəha kamhəkwein əpwəmwis mə, “İərimənu asori. Ik İəmə ikinan. Ik nıpərhiendien. Nərmama ia təkure tıprənə hənousi əpune kimaha. Ikafwini mə tinesən ikərpwin pen noien ərəha səvənraha?”

¹¹ Irəha həni iamınha irə, nənə kuvei pen tinari əpsan mınraha kuation kuation, kini pen ti nirəha i mə tuhapwis ouihi a mwi meste tukukupwən kousi əpune pam piəvnraha me nepwin mwi səməme hanamo tukwini pəri nari irəha mınraha fwe kupwən.

¹² Nənə kwəti sipsip reitehi raka nəri sə ro sikis irə kiməvi tərini nəkukua irə. Meitehi raka pam, nənə iakəti pen mətoni nımwinmwien asori riti ravən. Meri ruvehe nıpitəv nıpitəv. Məkwə ruvehe məruerəv rəmwhen ia netə.

¹³ Nənə kəməhau me fwe irənhə ia neiai hasas mheiwaiu ia tıprənə rəmwhen ia nei riti nımətəgi asori rikiukiu irə nukwan me həsas.

¹⁴ Kəpuapen ruvehe miwən məmwhen ia nımwai nəkukua iərmama ruvehi mərfə raka i. Nənə təkuər me mine tənə əmweris me haraka ia təmwhekınraha me.

¹⁵ Nənə kig me ia tıprənə, mine ieni me, mine nəmə asori me səvai naruağən me, mine nərmama nautə səvənraha rasori, mine nərmama nəğsenraha rasori, irəha mine nərmama pam nəri auər a mə irəha slef uə həpko mhə irəha slef, həuvən ia təkuər me mhərkwafə ia nıpəgi kəpwier me mine reri kəpwier me,

¹⁶ mamhəkwein pen təkuər me mine kəpwier me mamhəni mə, “Tiho mhəsas mhəkure tərini kimaha, mhərkwafə kimaha, pwəh İəmə nəha raməkure ia jea səvənhi mamərimənu rəpwəh nətoniien kimaha, pwəh niemaha səvai kwəti sipsip rəpwəh nesteien kimaha.

¹⁷ Kwa nəpin asori səvai niemaha səvənrau ruvəuvehe. Sin nəğhin ko rərer irapw?”

7

Agelo rəmri pen mak səvai Kumwesən ia nəkur Isrel irəha pam 144,000

¹ Kurirə ia narımınari me i iakətoni nagelo me kefə kamhərer ia təkure tıprənə i riti ia nikaren pesu, riti ia nikaren parei, riti ia nikaren prehi, riti ia nikaren peraha. Irəha kamhəkwtəmhiri nımətəgi me pam nəha kefə mə nımətəgi triwən ia təkure tıprənə mine təsi mine nei me.

² Nənə iakəti pen mətoni agelo riti mwi ruku peraha mauvehi nari riti tromak ia nərmama irə trahatən pen mə Kumwesən sə ramiru səvənhi me nərmama me nə irəha. Agelo i rəkwein əpwəmwis nagelo me nəha kefə səməme kinəsəni irəha mə tuhouraha tıprənə mine təsi.

³ In rini pen ti nirəha i mə, “Həpəpim narakaien nımətəgi pwəh rəpwəh nourahien tıprənə mine təsi mine nei me. Pwəh iako pen raka mak səvai Kumwesən səkitaha ia nıpwənai iotukwininari me səvənhi me.”

⁴ Nənə iakregi kini nərmama me nəha səməme həuvehi mak səvai Kumwesən irəha pam wan-hantret-foti-fo-taosən. Nərmama me nəha komak ia nirəha həuku pen pam ia kwənəkwus me səvai nəkur Isrel.

⁵ Ia kwənəkwus səvai Juta, nərmama irəha pam twelef-taosən.

Ia kwənəkwus səvai Rupen, nərmama irəha pam twelef-taosən.

Ia kwənəkwus səvai Kat, nərmama irəha pam twelef-taosən.

⁶ Ia kwənəkwus səvai Aser, nərmama irəha pam twelef-taosən.

Ia kwənəkwus səvai Naftali, nərmama irəha pam twelef-taosən.

Ia kwənəkwus səvai Manase, nərmama irəha pam twelef-taosən.

⁷ Ia kwənəkwus səvai Simeon, nərmama irəha pam twelef-taosən.

Ia kwənəkwus səvai Livae, nərmama irəha pam twelef-taosən.

Ia kwənəkwus səvai Isakar, nərmama irəha pam twelef-taosən.

⁸ Ia kwənəkwus səvai Sepulun, nərmama irəha pam twelef-taosən.

Ia kwənəkwus səvai Josef, nərmama irəha pam twelef-taosən.

Nənə, ia kwənəkwus səvai Penjamin, nərmama irəha pam twelef-taosən.

Nərmama həpik tinari səvənraha rəpsan

6:10: Rev 16:7, Dut 32:43, Sam 79:10

6:11: Rev 3:18, 7:9,13, Rev 19:14

6:12: Mat 24:29, Wok Me 2:20, Rev 8:12

6:13: Aes 34:4

6:14: Aes 34:4, Rev 16:20

6:15: Aes 2:10,19,21

6:16: Luk 23:30, Rev 4:2,10

6:17: Joel 2:11,

Neham 1:6, Mal 3:2

7:1: Jer 49:36, Dan 7:2

7:3: Esik 9:4,6, Rev 9:4

7:4: Rev 14:1,3

⁹ Kurirə ia narimnari me i iakəti pen mətoni nərmama həpik ko kipkəvsini pam mhə irəha. Irəha haməuku pen ia tanəmtənə me pam, mine kwənakwus me pam, mine teki nərmama me pam, mine nəgkiariien me pam. Kamhərer ia nəmri Iəmə sə raməkure ia jea səvənhi mamərimənu mine ia nəmri kwəti sipsip. Irəha kamharkahu tinari əpsan me, mamhəuvehi nimwai nəmwir me ia rəginraha,

¹⁰ mamhəkwein əpwəmwis mamhəni mə,
 “Kumwesən səkimaha sə raməkure ia jea səvənhi mamərimənu
 irau kwəti sipsip, irau nəha krino suatuk ti nuvehimiruien kitaha!”

¹¹ Nagelo me pam hərəer kuraukurau ia jea Kumwesən raməkure irə mamərimənu, nənə, mhərəer kuraukurau mwi ia nəmə asori me, mine nərimiru me nəha kefə. Nənə irəha hənimwi nukurhunraha kupwən ia jea səvəi Kumwesən, mheiwaiu nənimenraha rirapi tiprənə, nənə, mamhəsi ai in,

¹² mamhəni mə,
 “Pwəh ro iamihni!
 Pwəh nini viviiien, mine nəgnəginiiien,
 mine nukurənien, mine tanak, mine nisaiien,
 mine nərimənuuien, mine niskaiien,
 həuvən ti Kumwesən səkitaha ia nuk nuk me.
 Pwəh ro iamihni!”

¹³ Nənə nəmə asori me nəha riti ia nirəha rəres iou mə, “Nisimə nəha kamharkahu ia tinari əpsan me? Irəha haməuku pəku?”

¹⁴ Miregi iakini mə, “Iəmə asori. Ik a ikukurən.”
 Miregi rini mə, “Irəha nərmama me nəha səməme kamhəier ia nəpin nəha kiməni mə truvehe nərmama tuhəregi nəmisəien irə rasori pik anan. Irəha hənəikuas ia tinari me səvənraha mho həpsan ia nite kwəti sipsip.

¹⁵ Ro pen irəha kamhərəer ia nəmri Kumwesən sə raməkure ia jea səvənhi mamərimənu. Irəha hənwhen ia pris me səməme kamho tukwini pen nari min ia nəpin mine ia ran ia nəkwai nimwə səvənhi. Nənə Kumwesən sə raməkure ia jea səvənhi mamərimənu in trəuiui irəha nəpin me pam.

¹⁶ Nukumhə tripkahi mhə mwi irəha.
 Irəha tuhəpkəkəkwa mhə mwi.
 Nukwəsikər tripkənhi mhə irəha,
 uə nəpnəpanien asori səvəi meri tripkənhi mhə irəha,

¹⁷ ti nəri nə mə kwəti sipsip nəha ia kurkwai jea sə Kumwesən raməkure irə mamərimənu in trətui amasan ti nirəha rəmwhen iərmama riti sə ramətui amasan ti sipsip me səvənhi.

In triri irəha mhəuvən ti nəmri nuimiru me.
 Nənə Kumwesən trirai raka pam nise nəmriinraha.’ ”

8

Kwəti sipsip reitehi raka nəri sə ro sefen irə kiməvi tərini nimwai nəkukuə irə

¹ Nəpin kwəti sipsip reitehi raka nəri sə ro sefen irə kiməvi tərini nimwai nəkukuə irə, nənə kwənəmrig fwe ia neiai meste nipəri aoa riti.

² Nənə iakətoni nagelo me nəha sefen səməme kamhərəer ia nəmri Kumwesən ia nəpin me kiməpeki pen kisipw kuatia kuatia minraha.

³⁻⁴ Agelo riti mwi nəha ikin rauvehi nari riti kino ia kol. Nəri nəha rukuər ia nimwəkmwəki nari kauvani nipəkin rapein amasan. Kuvei pen nimwəkmwəki nari nəha min mə truvani ia təkure nifatə nəha kino ia kol ramərəer kupwən ia jea sə Kumwesən raməkure irə mamərimənu pwəh nise napw irə rousəsəsimwin irəha nəfwakiiien me səvəi nərmama me pam səvənhi. Ro iamihni irə agelo nəha ruvehe mərəer pen ia nifatə nəha, muvani nimwəkmwəki nari nəha ripik, nənə nise napw irə rousəsəsimwin irəha nəfwakiiien me səvəi nərmama me səvəi Kumwesən, həutə ia nəmri Kumwesən.

⁵ Nənə agelo nəha ruvehi nukumhəv rauək ia təkure nifatə, mərki pen i ia nəri nəha in rauvehi rukuər, mərarki irapw ia təkure tiprənə i, nənə nouapirien rəhiapw, karuəruə rərkwəpahar, kregi nərkərikien, nimwnimwien ravən.

Kisipw me irəha pam sefen

⁶ Nənə nagelo me nəha sefen səməme kamhəuvehi kisipw kamhəpnəpenə ti nəseien kisipw.

⁷ Nagelo me nəha sə kupwən rəse kisipw səvənhi, nənə aes mine napw mine netə ho a kərapi irə kətəgi irapw ia tiprənə i. Ruək mahi nīpəri tiprənə, məpwəh nīpərin kəru, nənə mahi nei me nīpərinraha kuantia, məpwəh nīpərinraha kəru, nənə mahi pam nurhi merə me.

⁸ Agelo sə ro kəru irə rəse kisipw səvənhi, nənə nari riti rəmwhen ia təkue asori rauək kərarki pen ia təmwei təsi. Nənə nīpəri təsi kwatia ruvehe mo netə irə, nīpərin kəru krouamasan.

⁹ Nərimīru me ia təmwei təsi nīpərinraha kuantia hemhə, nīpərinraha kəru kamhəmīru, nənə nītətə me səməme kamhaiu ia təsi ko koeite irəha pam kuai irəha ia kusen kahar harəmməwhen a kusen kuantia ruvehe mərəha kəru krouamasan.

¹⁰ Agelo sə ro kahar irə rəse kisipw səvənhi, nənə kəməhau asori riti rauək rəmwhen ia kwənhī rier raka ia neiai, meiwaiu məsas pen ia nui aris me mine nəmri nui me, mouraha nīpərin riti məpwəh kəru krouamasan a.

¹¹ Kəməhau nəha nəghin nə Nəfiəien. Nui me nəha reste irəha həuvehe mhəfiə. Nənə nərmama həpik hemhə ti nəri nə mə hənīmwi nui əfiə.

¹² Agelo sə ro kefə irə rəse kisipw səvənhi, nənə nari riti ro meri mine məkwə mine kəməhau me ro pen həpwəh nuəkien ia nəpin pəkin. Ia ran meri rauək ia nīpərin kəru, məpwəh nuəkien ia nīpərin kwatia. Ia nəpin məkwə mine kəməhau me kamhəuək ia nīpərin kəru, məpwəh nuəkien ia nīpərin kwatia.

¹³ Nənə iakəti pen mətoni mīrup riti ramivə irənhə ia nīmagouagou. Iakregi ramasək əpwəmwis, mamīni mə, “Aueh! Aueh! Aueh! Nagelo mīrəhar nəha na tuharəse kisipw me səvənrahar. Trərəha anan tukumiaha nərmama səməme hiamarə ia təkure tiprənə.”

9

¹ Agelo sə ro krirum irə raməse kisipw səvənhi, nənə iakətoni kəməhau riti rukrutə ia neiai mīmwei irapw ia təkure tiprənə. Kiməuvei pen ki riti min. Ki nəha səvəi nəsevərien ia nīpəg sə rameiwaiu nukunen riwən.

² Kəməhau nəha rəsevər ia nīpəg nəha nənə nise napw ruku pen fwe ikin mutə rəmwhen ia nise napw sə rasori pik anan. Meri mine nīmagouagou kroupitəv ia nise napw sə ruku pen ia nīpəg nəha.

³ Nənə kəmmhəvt me həier raka ia nise napw nəha mheiwaiu ia tiprənə. Kiməuvei pen niskaiien mīnraha mə tuhəpi nərmama ia nīpikinraha, mho nəmisəien mīnraha rəmwhen ia mimi nəha skopion sə ramərkou ia tiprənə. ⁴ Kiməni pen ti kəmmhəvt me i mīnuə tuhəpwəh nourahaien nurhi mine nei me mine narimnari me səməme kamhəuverə ia təkure tiprənə, mətə tuhouraha əpa nərmama me nəha səməme mak səvəi Kumwesən riwən ia nīpwənanraha.

⁵ Kīnəsəni irəha mə tuhəpi nərmama mho nəmisəien mīnraha meste məkwə krirum, mətə tuhəpwəh nəpi əpuneien irəha. Nəmisəien nəha tuhəregi rərəha irə rəmwhen ia nəmisəien səvəi mimi nəha skopion nəpin rəpi iərmama riti.

⁶ Ia nəpin me nəha nərmama tuhətui suatuk ti nemhəien, mətə ko həpkətoni mhə. Tuhokeikei mə tuhemhə, mətə ko həpkəmhə mhə.

⁷ Kəmmhəvt me nəha, iakətə irəha həmwhen ia hos me kamhərer mwatuk ti naruagəniēn. Ia nukwənenraha kəfəfau me həmwhen ia kəfəfau səvəi nisaiēien kino ia kol. Nənimenraha rəmwhen ia nəmri nərmama.

⁸ Nukwənenraha rəpwəmwis rəmwhen ia nukwəne pran. Revīnraha rəhiə rəmwhen ia revī laeon.

⁹ Səvənraha karkahu kino ia aean kamhəvegi kwənpwenhinraha irə səvəi naruagəniēn. Tərəginraha kamhəpuk pik rəmwhen hos me səməme kamhəvkəkini kat me mamhaiu mamhəuvən ti naruagəniēn.

¹⁰ Nīpikinraha ro revīn irə rəmwhen ia nīpiki mimi nəha skopion. Niskaiēien səvənraha tuho nəmisəien m nərmama irə meste məkwə krirum raməmak ia nīpikinraha.

¹¹ Səvənraha riti nəha ikin iəmə asori ramərīmənu ia nīrəha. In nə agelo səvəi nīpəg sə rameiwaiu nukunen riwən. Ia nəgkiariēn Hipru nəghi agelo nəha Apoton. Ia nəgkiariēn Krik nəghin nə Apolion (nīpwran mə Kərietaha).

¹² Aueh! Nərəhaien kupwən ruvehe muvavən. Mətə aueh, aueh, hətə ro! Nərəhaien kəru mi nəha ikin troukuvehe mwī.

¹³ Agelo sə ro sikis irə rəse kisipw səvənhi, nənə iakregi reri iərmama riti ruku pen ia nipəsegi nifatə nəha kefə sə kino ia kol ramərer kupwən ia Kumwesən.

¹⁴ Reri iərmama nəha rəgkiari m agelo i ro sikis irə sə rauvehi kisipw nəha, mini pen tukwe in mə, “Fi nari ia nagelo me nəha kefə səməme kinərihi irəha fwe kupwən kamharə fwe nui aris asori nəha Iufretes.”

¹⁵ Ro iamınhi ira kifi nari ia nagelo me nəha kefə. Kinəpnəpenə raka ia nagelo me nəha kamheitenhi aoa nəha, nəpin nəha, məkwə nəha, mine nuk nəha, mə tukifi nari ia nırəha həuvən mhəvsini pam nərmama ia təkure tiprənə, mhəuai irəha ia kusen kahar harəmnəmwhen a, mhousi əpune riti mhəpwəh kəru.

¹⁶ Nənə iakregi kini mə naruağən me səvənraha səməme kamhəkure ia hos irəha pam tuhantret-milian.

¹⁷ Ia vison səiou iakətoni hos me nəha mine nərmama səməme kamhəkure ia hos me. Irəha harkahu ia tinari səvəi naruağənien kino ia aean, mhəvegi kwənpwenhinraha irə. Tinari me nəha rərueəv, mo plu, makwes. Kənkəpwə hos me nəha həmwhen ia kənkəpwə laeon me. Napw mine nise napw mine təpisi ərəha kamharuku pen ia nipəgi nəkwənraha mamharier

¹⁸ mharousi əpune pam nərmama ia tənəmtənə me ia kusen kuatia mharəpwəh kusen kəru.

¹⁹ Niskaiien səvəi hos me nəha in nəha ia nipəgi nəkwənraha mine nipikinraha, ti nəri nə mə nipikinraha rəmwhen ia snek sə ro kənkəpwə ia nusvenhin. Ia nipikinraha me ho nəmisəien m nərmama.

²⁰ Mətə nərmama me i səməme nərpwinien mirəhar nəha harəpwəh nousi əpuneien irəha, irəha həkəpwəh mhə kumwesən eikuə me nəha həno ia rəginraha. Irəha kamhəmwur pen a mamhəfwaki pen m nəremhə me mine nənimwi nari me səməme kino ia kəruətere mine nei, kino mwi ia aean me i kol, silva, mine pras. Irəha nənimwi nari me a. Həkətoni mhə nari, mhəpkregi mhə nari, mhəpkəvən mhə.

²¹ Nərmama me i həkəpwəh mhə noien ərəha me nəpwin mwi səvənraha. Mətə kamhəmwur pen a mamhousi əpune nərmama, mamho nahak mine noien səvəi klepa, mamhakres, irəha nərman mine nipran kamhəiri əpnəpen irəha me.

10

Agelo sə rauvehi kwəti nimwai nəkukuə riti kinərfe

¹ Nənə iakətoni agelo riti mwi nəgsen rasori rukrutə ia neiai meiwaiu pehe. Nəpuə riti ruvegi nipwrən. Mararən riti rukuraukurau ia kənkəpwə. Nənimen raməhiəpw rəmwhen ia meri. Nisun mi krouəmwhen ia pos asori mi krauuək.

² Kwəti nimwai nəkukuə riti sə kinərfe raməmak ia rəgin. In ruvi atukw i, mərpwi pəri nisun mi mwatuk ia təsi nənə nikaren mour ia tiprənə,

³ marə məkweın əpwəpwis, rerin rəmwhen ia laeon sə ramasək asori. Nəpin rəkweın iamınhi, karuəruə rərkwəpahar m sefen.

⁴ Karuəruə rərkwəpahar raka m sefen, iakəpnəpenə mə takrai pen ia nəkukuə nəgkiariien sə rani, mətə iakregi reri iərmama riti rukrutə ia neiai mamini mə, “Ərkwafə ia nəgkiariien i karuəruə rani, məpwəh nırai penien ia nəkukuə.”

⁵ Nənə agelo sə iakətoni ramərer pen ia təsi mine tiprənə ruvehi utə rəgin mwatuk mahatən pen fwe ia neiai,

⁶ mini mə, “Kumwesən ramarə ia nuk nuk me. In rino neiai, tiprənə, təsi, mine narimnari me pam səməme kamharə ia nırəhar. Iakani kwəsuahi ia nəghin mə nəpin ruvəkwaakwa. Kumwesən ko rıpkəfwini mhə mwi,

⁷ mətə nəpin agelo sə ro sefen irə trəse kisipw səvənhi, nəgkiariien nəha Kumwesən rinərkwafə nipwrən truvehe mukuə rosi in riməni pen ti iotukwininari me səvənhi profet kupwən me.”

⁸ Nənə iakregi mwi reri iərmama nəha ruku pen ia neiai mani pehe tukw iou i mə, “Evən muvehi nimwai nəkukuə nəha sə kinərfe raməmak ia rəgi agelo nəha ramərer pen ia təsi mine tiprənə.”

⁹ Ro iamınhi irə iakevən mərəs pen agelo nəha mə truvei pehe miou nimwai nəkukuə ouihı nəha sə kinərfe. In rini pehe tukw iou i mə, “Tikuvehi məni. Trouaha tipwim, mətə ia nəkwam tikregi rəsien rəmwhen ia sukapak.”

¹⁰ Nənə iakuvehi raka nımwai nəkukuə ouihı nəha sə kinərfe ia rəgi agelo, mənı. İakaməni mıregı ia nəkwak rəsien rəmwhen ia sukapak, mətə nəpın iakətıgıai pam, nənə iakregı tıpwık ruvehe mərəha.

¹¹ Nənə kını pehe tukw iou i mə, “Tıkaməkeıkeı məgkiari mwi rəmwhen ia profet, mını irapw nəfe treste nərmmama həpık, nərmmama ia teki nərmmama səpəmsəpə, mıne kwənəkws me səpəmsəpə, mıne nəgkiariien me səpəmsəpə, mıne kig me.”

11

Iəmə mi kəru krouərer irapw ti nəgkiariien pərhiən

¹ İa nəpın nəha kuvei pehe nari riti miou rəmwhen ia nig kauvehi mak səvəi nari irə, nənə kını pehe tukw iou i mə, “Evən muvehi mak səvəi nımwə səvəi Kumwesən mıne nıfatə səvənhi, məvsini nərmmama səməme kamhəfwaki fwe ikın.

² Mətə tıkwəwəh nuvehien mak ia nıkare nımwə nəha iruə. Tıkwəwəh nuvehien mak səvənhi, ti nəri nə mə kuvəuvei pen raka kwopun nəha m nərmmama həreirei Kumwesən,^a nənə irəha tuheivə testesı taon ikınan səvənhi meste məkwə fotı-tu.”

³ İou takərhi pen iərman mi kəru səıou səməmi krouərer irapw tukw iou. İəmə mi nəha trouarkahu tınari sə rahatən pen mə krauasək ti nərhəhien, nənə rouarə rouəvisau irapw nəgkiariien sə takuvei pen mınrau meste nəpın irəha pam wan-taosen tu-hantret-sikisti.

⁴ İrau nəha nukune nei mi olıf, nənə nəri mi laet raməkure utə ia nırau səməmi krouərer ia nəmri Kumwesən İərımənu səvəi tıprənə.

⁵ Trını mınuə iərmmama riti raməmwur mə trouraha irəu, nənə nərmmama napw truku pen ia nıpəgi nəkwınrau mier mahı əpune nərmmama səməme haməmwəki irau. İərmmama sə raməmwur mə trouraha irau traməkeıkeı memhə iamınha irə.

⁶ İəmə mi nəha krauvehi nıskaiien ti nəsisəgien ia nəpuə mə nesən trəpwəh nauərien nəpın irau krauni irapw nəgkiariien me səvəi Kumwesən. İrau krauvehi mwi nıskaiien ti nuvsiniien nui me həuvehe mhə netə ia nırhə, nənə rouukurən mwi nuvehi peheien nemhəne me səpəmsəpə həuvehe mhəhouraha nərmmama ia təkure tıprənə i. İrau krouukurən noien narımmari me nəha ia nəpın me a rəmwhen mə irau kraoukeıkeı.

⁷ Nəpın irau krouni irapw pam raka nəgkiariien səvənrau, nənə nərimıru fwe ia nıpəg sə rameıwau nukunen rıwən, in trukrırapw mutə maruagən mınrau, muvehi irapw nıskaiien səvənrau, mousı əpune irau.

⁸ Nıpwınrau mi trouəmak ia suatuk səvəi taon asori nəha, kwopun nəha kınərui tərini pen İərımənu səvənrau ia nei kamarkuauı ikın. Kıməvınsini nəghi taon nəha kını mə “Sotom” uə “İjip” ramahatən pen nərhəhien ia kwopun nəha.

⁹ Nənə nərmmama səməme haməku pen ia teki nərmmama me səpəmsəpə, mıne nəgkiariien me səpəmsəpə, mıne kwənəkws me səpəmsəpə, tuhəspau ia nıpwınrau meste nəpın kahar mıne nıpərın, nənə, kıpəsəni mhə nıpwınrau mə tukınımwi.

¹⁰ Nərmmama me ia təkure tıprənə tuhəgien pəri, mhə lafet, mhəriari pen narımmari amasan me mınraha me, ti nəri nə mə profet kəru nəha səməmi krıno nəmisəien asori m nərmmama ia təkure tıprənə krouvamhə.

¹¹ Mətə nəpın kahar mıne nıpərın ruvehe mukurə, nənə iakətəni Kumwesən ruvei pen nımıruıen mınrau kroueıahag mwi rouərer ia nısunrau. Nənə nərmmama me pam səməme hətəni irau həhekır asori.

¹² Nənə irəha həregı reri iərmmama riti rupwınari ruku pen ia neıai mını pen ti nırau i mə, “Rouutə pehe i.” Nənə nəpuə riti ruvehi irau mutə mevən ia neıai. Nərmmama səməme kamhəmwəki irau kamhərer mamhətəni irau krauutə.

¹³ İa nəpın nəha təkwtəkwnı a mwi nımwnımwıen asori riti ravən, makıə fıfı nari ia kwopun kuatıa ia taon nəha, məpwəh kwopun naen hamasan. Nımwnımwıen ravən nərmmama sefen taosen hemhə. Nərmmama me pam səməme həpkemhə mhə həhekır mhətəmmımwın, mhəuvehi utə nəghi Kumwesən sə ramarə ia neıai.

¹⁴ Aueh, nərhəhien sə ro kəru irə ruvehe muvəvən! Mətə aueh, hətə ro, nərhəhien sə ro kahar irə tıpkə mhə tui ruvehe!

Agelo sə ro sefen irə rəsə kısıpw səvənhi

¹⁵ Agelo sə ro sefen irə rəsə kısıpw səvənhi, nənə iakregı nərmmama nepwın fwe ia neıai kamhəgkiari rerınraha rupwınari mamhəni mə,

11:1: Esik 40:3, Sek 2:1-2 **11:2:** Luk 21:24, Rev 12:6, 13:5 ^a **11:2:** Nərmmama həreirei Kumwesən. Suatuk riti mwi ti nıniien nəgkiariien naha in i mə “Nərmmama ia tənəmtənə me” uə “Nərmmama rıpkə mhə irəha nəkur İsrəl.” **11:4:** Sek 4:3,11-14 **11:5:** 2Saml 22:9, 2King 1:10, Sam 97:3, Jer 5:14 **11:6:** 1King 17:1, Eks 7:17-20, 1Saml 4:8 **11:7:** Dan 7:21, Rev 12:17, Rev 13:1,7, 17:8 **11:8:** Luk 13:34 **11:11:** Esik 37:5,10 **11:12:** 2King 2:11 **11:13:** Rev 8:5, 16:18 **11:14:** Rev 9:12 **11:15:** Eks 15:18, Sam 10:16, Dan 2:44, Obad 21

“Nərımənuien kamərımənu irə ia təkure tiprənə i təkwtəkwuni ruvehe məmak ia rəgi Kumwesən səkitaha mine Kristo səvənhi.

Nənə in trərımənu ia nuk nuk me.”

¹⁶ Nənə nəmə asori me nəha twenti-fo səməme kamhəkure ia jea me səvənraha ia nəmri Kumwesən hənimwi nukurhunraha mheiwaiu, mhəuvei pen nisaiien səvənraha revən tukwe,

¹⁷ mamhəni mə,

“Iərımənu Kumwesən sə rauvehi niskaiien me pam.

Ik ikinarə fwe kupwən muvehe meste mwi ipwet mine.

Kimaha iahaməni tanak tukw ik,

ti nəri nə mə ikiməuvehi niskaiien asori səim,

nənə minamərımənu nəha təkwtəkwuni.

¹⁸ Nərmama ia tənəmtənə me niemaha rəpi pik irəha,

mətə niemaha asori səim ruvəuvehe.

Rino nəpin səim tikəkiri nərmama səməme həuvamhə,

mərəku pen səim iotukwininari me, profet me mine nəkur ikinan me, mine nərmama

me pam səməme kamhəsiai nəghim,

nəri auər a mə irəha kamhəuvehi nasoriien uə həpkuvehi mhə nasoriien.

Nənə rino nəpin səim tikouraha nərmama me nəha səməme kamhouraha nari ia təkure tiprənə.”

¹⁹ Ia nəpin nəha kəsevər ia nimwə səvəi Kumwesən fwe irənhə ia neiai. Ia nəkwai nimwə nəha kətoni pokis səvəi nəgkiariien i Kumwesən rinərihi tərini əknekim. Nənə nouapirien rəhiapw, karuəruə rərkwəpahar, kregi nərkəkikien, nimwnimwien ravən, aəs rəsas rəmwhen ia nesən asori.

12

Pran riti mine snek asori riti

¹ Nənə kətoni nımtətien asori riti rier irapw fwe ia nimagouagou. Pran riti rarkahu ia meri rəmwhen ia tinari səvənhi, mərpwi utə nisun mi ia məkwə, nənə məfəfau ia kəfəfau riti səvəi nisaiien kino pen kaməhau twelef irə.

² Prən nəha ramregi nəmisaien mamasək əpwəmwis ti nəri nə mə rino tipwin na trərəhi tini.

³ Nənə nımtətien riti mwi rier irapw ia nimagouagou. Iakətə snek asori riti rəruerəv. Kənkəpwə irəha pam sefen. Kənkəpati irəha pam ten. Nənə kəfəfau pen kəfəfau səvəi nisaiien ia kənkəpwə me.

⁴ Nıpkim reiesi raka kuse kaməhau riti məpwəh kusen kəru. Səməme nəha nıpkim reiesi raka irəha həsas ia təkure tiprənə. Nənə snek asori nəha revən mərəer kupwən ia pran nəha na trərəhi ikunouihı mə nəpin tini trətui snek asori nəha trəni.

⁵ Prən nəha rərəhi tini iərman. In iərman sə truvehi nəri skai rəmwhen ia nep ramahatən pen nasoriien səvəi kig, rauvehi məmərımənu ia nərmama ia tənəmtənə me pam. Nəpin tini prən nəha rinətui raka, nənə Kumwesən ruvehi in, muvehi utə irənhə ia jea səvənhi mə trərımənu.

⁶ Nənə prən nəha rap mevən fwe kwopun akwesakwes. Kwopun riti fwe ikin Kumwesən rinəpnəpənə raka ti prən nəha mə trarə ikin. Tukətui amasan tukwe ia kwopun nəha keste nəpin wan-taosən tu-hantret-sikisti.

⁷ Nənə naruağanien riti riskəmter fwe ia neiai. Mikael mine nagelo me səvənhi kənamhousi snek asori, nənə snek asori mine nagelo me səvənhi kənamhousi mwi irəha.

⁸ Mətə Mikael mine nagelo me səvənhi həuvehi irapw niskaiien səvəi snek asori. Kwopun riti səvənraha riwən mwi fwe ia neiai.

⁹ Kuvehi snek asori nəha kərarki irapw pehe ia təkure tiprənə. In snek tui kani mə İəremhə uə Setan sə rameikuə ia nərmama ia tənəmtənə me pam. Kərarki irapw in irəha nagelo me səvənhi heiwaiu ia təkure tiprənə.

¹⁰ Nənə iakregi iərman riti fwe ia neiai rerin rupwinari, mını mə,

“Təkwtəkwuni nəha Kumwesən səkitaha truvehimiru kitaha!

Təkwtəkwuni nəha in tro səttoni mə in rauvehi niskaiien, nənə, təkwtəkwuni nəha in ramərımənu!

Nənə təkwtəkwuni nəha Kristo səvənhi tro səttoni mə in rasori ia narimnari me pam!

Ro iam̄nhi ir̄a ti n̄ari n̄a m̄a Setan s̄a rani ̄ar̄aha pīavtaha me ia n̄ap̄in m̄ine ia ran ia n̄am̄ri
Kumwes̄an,
kin̄ararki irapw in ia neiai.

¹¹ Pīavtaha me h̄anaruaḡan raka ir̄aha min,
mh̄auvehi irapw niskaiien s̄av̄anhi ia n̄ite kw̄ati sipsip,
mh̄auvehi irapw m̄wi niskaiien s̄av̄anhi ti n̄ari n̄a m̄a h̄ani irapw n̄agkiariien p̄arhien.
Ir̄aha h̄ap̄kokeikei pik mh̄a n̄im̄iruien s̄av̄anraha,
m̄at̄a h̄an̄er̄er mwatuk a ti nemh̄aien.

¹² Ro iam̄nhi ir̄a, ik neiai m̄ine n̄armama s̄am̄ame kamhar̄a ia niram tiho mh̄agien!
M̄at̄a aueh ik tīpr̄an̄a m̄ine t̄asi! Tirouregi r̄ar̄aha anan ti n̄ari n̄a m̄a Setan r̄ineiwaiu pehe
tukumirau!

Niemaha ram̄api pik in ti n̄ari n̄a m̄a rukur̄an m̄a n̄ap̄in s̄av̄anhi ruv̄akwakwa.”

¹³ N̄ap̄in snek asori n̄aha r̄atoni m̄a kin̄ararki irapw in ia t̄akure tīpr̄an̄a, n̄an̄a r̄inar̄ip̄wi
pr̄an n̄aha s̄a r̄in̄ar̄ehi t̄ini īarm̄an.

¹⁴ M̄at̄a kuvei pen t̄ar̄egi mirup k̄aru m pr̄an n̄aha m̄a triv̄a ir̄a mev̄an fwe imw̄ani ia
kwopun akwesakwes. Tukam̄tui amasan tukwe ia kwopun n̄aha keste nuk kahar m̄ine
n̄ip̄ar̄in m̄a snek asori tr̄apw̄ah nourahaien in.

¹⁵ Snek asori n̄aha r̄iruai nui asori riti ia t̄arh̄un r̄amw̄hen ia iapiw̄an m̄a trukurir̄a pen
pr̄an n̄aha, muvehi map.

¹⁶ M̄at̄a tīpr̄an̄a rasitu ia pr̄an n̄aha, meitehi, m̄at̄igai pam nui s̄a snek asori ruv̄aruai ir̄a ia
t̄arh̄un.

¹⁷ Ro pen snek asori niemaha r̄api anan ti pr̄an n̄aha. In r̄apw̄ah in mev̄an m̄a traruaḡan
ir̄aha kw̄an̄akwus me nepw̄in s̄av̄anhi. Ir̄aha n̄aha n̄armama s̄am̄ame kamho n̄agkiariien me
s̄av̄ai Kumwes̄an m̄ine n̄agkiariien Iesu r̄im̄ani irapw m̄a ro n̄ip̄arhienien.

¹⁸ In rev̄an m̄arer ia nikare t̄asi.

13

N̄arim̄iru riti s̄a rukrirapw ia reri t̄asi mut̄a

¹ Iak̄atoni n̄arim̄iru riti rukrirapw ia reri t̄asi mut̄a. K̄ank̄apati me ir̄aha pam ten.
K̄ankapw̄a me ir̄aha pam sefen. N̄an̄a k̄af̄afau pen k̄af̄afau s̄av̄ai nisaiien ia k̄ank̄apati me.
Kim̄arai pen n̄ahag me ia k̄ankapw̄a me k̄uatia k̄uatia, n̄ahag me s̄am̄ame kamh̄ani ̄ar̄aha
Kumwes̄an.

² N̄arim̄iru n̄aha r̄amw̄hen ia pusi asori n̄aha kani m̄a lepet. N̄isun me h̄amw̄hen ia
n̄arim̄iru n̄aha kani m̄a pea. N̄ip̄egi n̄akwan r̄amw̄hen ia n̄ip̄egi n̄akwai laeon. N̄an̄a snek
asori n̄aha ruvei pen niskaiien s̄av̄anhi min. In ruvei pen m̄wi jea s̄a in ram̄akure ir̄a
mam̄arim̄anu m̄ine nasoriien s̄a rasori m̄ n̄arim̄iru n̄aha.

³ K̄ankapw̄a n̄arim̄iru n̄aha riti iak̄atoni m̄a kin̄api ̄ap̄une raka, m̄at̄a r̄ar̄a m̄im̄iru m̄wi
t̄amw̄ki nau ruvehe minam̄a. N̄armama me pam ia t̄akure tīpr̄an̄a n̄animenraha rier tukwe,
n̄an̄a h̄akurir̄a n̄arim̄iru n̄aha.

⁴ Ir̄aha pam h̄an̄im̄wi nukurh̄unraha ia n̄am̄ri snek asori, mh̄asiai in, ti n̄ari n̄a m̄a in
ruvei pen nasoriien s̄av̄anhi m̄ n̄arim̄iru n̄aha. Ir̄aha h̄an̄im̄wi m̄wi nukurh̄unraha ia
n̄am̄ri n̄arim̄iru n̄aha, mh̄asiai in, mh̄ani m̄a, “Sin r̄amw̄hen ia n̄arim̄iru n̄aha? Sin rukur̄an
naruaḡanien irau min?”

⁵ Kin̄aseni n̄arim̄iru n̄aha min̄ūa tr̄agkiari ̄arp̄wi mini ̄ar̄aha Kumwes̄an. Kim̄auvei pen
nasoriien min in rukur̄an noien n̄afe n̄agh̄in in rokeikei m̄a tro meste m̄akw̄a foti-tu.

⁶ In rani ̄ar̄aha pik Kumwes̄an, m̄ine n̄agh̄in, m̄ine imw̄ani fwe ia neiai, m̄ine n̄armama
s̄am̄ame kamhar̄a ikin.

⁷ Kin̄aseni in m̄a traruaḡan ir̄aha n̄armama me s̄av̄ai Kumwes̄an muvehi irapw niskaiien
s̄av̄anraha. N̄an̄a kim̄auvei pen m̄wi nasoriien min m̄a tr̄arim̄anu ia n̄armama me pam,
n̄armama s̄av̄ai kw̄an̄akwus me pam, m̄ine teki n̄armama me pam, m̄ine n̄agkiariien me
pam, m̄ine t̄an̄amt̄an̄a me pam.

⁸ N̄armama me pam ia t̄akure tīpr̄an̄a s̄am̄ame n̄agh̄inraha riw̄an ia n̄akukūa s̄av̄ai
n̄im̄iruien tuh̄an̄im̄wi nukurh̄unraha ia n̄am̄ri n̄arim̄iru n̄aha mh̄asiai in. Fwe tui n̄ap̄in
tīpr̄an̄a ram̄iw̄an ihi kuv̄arai pen raka n̄aghi n̄armama ia n̄akukūa n̄aha s̄av̄ai kw̄ati sipsip
s̄a kin̄ousi ̄ap̄une.

⁹ Īarmama s̄a n̄akw̄aregin r̄ar̄a tram̄akeikei m̄at̄ar̄ig amasan.

¹⁰ Īarmama s̄a kim̄arfi m̄a trev̄an ia kalapus
tram̄akeikei mev̄an.

Iærmama sà kímærfi mæ tukærai æpune ia nau sævæi naruaǵenien,
tukamækeikei kærai æpune.

Ti næri nà mæ tro iamihni iræ mine ro pen nærmama me sævæi Kumwesæn tuhamækeikei
mhærer æknekîn ia nahatætæien sævænraha ia næpîn me.

Nærimiru riti sà rukrirapw ia reri tiprænæ mutæ

¹¹ Nænæ iakætoni mwi nærimiru riti mwi rukrirapw ia reri tiprænæ mutæ. Kænkæpati kærû
krouæmwhen ia kwæti sipsip riti. Ræǵkiari rerin ræmwhen ia snek asori riti.

¹² Nærimiru sà rimækupwæn muvehe ruvei pen nasorïien me pam sævænhi min. Ramærer
ia næmri nærimiru sà rimækupwæn muvehe, mamækeikei m nærmama me pam ia tækure
tiprænæ mæ tuhænîmwi nukurhunraha ia nænimen mhæsiat nærimiru sà rimækupwæn mu-
vehe kinæpi æpune kænkapwæ riti mætæ raræ mîmiru mwi tæmwki nau ruvehe minama.

¹³ Nærimiru sà rimækuriræ muvehe ramo nîmtætien asori me, mîni napw rukrutæ ia neiai
meiwaïu pehe ia tiprænæ ia næmri nærmama.

¹⁴ In ramærer ia næmri nærimiru sà rimækupwæn muvehe mamæ nîmtætien me kinæseni
pen in mæ tro. Ia noien naha in reikua ia nærmama me sæmæme kamharæ ia tækure tiprænæ
mamîni pen ti niræha ia minuæ tuhamækeikei mhæuvrhækîn nari riti mhæuvnhi nærimiru sà
kinæpi æpune in ia nau mætæ raræ mîmiru mwi.

¹⁵ Nænæ næri naha kîmæuvnhi nærimiru naha iræ kæseni nærimiru sà rimækuriræ muvehe mæ
treiahag pen iræ pwæh ræǵkiari. Nænæ nænîmwi nari naha ræǵkiari skai mîni mæ tukamækeikei
kousi æpune nærmama me pam sæmæme hæpkînimwi mhæ nukurhunraha ia nænimen
mhæsiat in.

¹⁶ Nænæ in ramækeikei m nærmama me pam, nærmama kamhæuvehi nasorïien mîne
nærmama hæpkuvehi mhæ nasorïien, nærmama nautæ sævænraha rasori mîne nærmama
nautæ sævænraha riwæn, nærmama kamoslef ia niræha mîne nærmama kipko mhæ slef
ia niræha. In ramækeikei mînraha mæ tuhæuvehi mak riti ia ræǵînraha mwatuk uæ ia
nipwænannraha.

¹⁷ Mak naha in naha næghi nærimiru naha uæ nampa sà ramahatæn næghîn. Trîni mînuæ
iærmama riti mak naha riwæn iræ, ko ripkuvehi mhæ næmri nari riti, mæpwæh næmri penien
næmri nari ia nari riti.

¹⁸ Ro iamihni iræ tikamækeikei mo nukurænien sæim ræpwæmwis mwi ti nukurænien
nampa sævæi nærimiru naha. Nænæ trîni mînuæ nukurænien sæim ræmwhen tikukuræn nîniien
nipwran. Nampa naha sikis-hantret-sikisti-sikis, ramahatæn iærmama riti.

14

Kwæti sipsip mîne sævænhi nærmama me iræha pam 144,000

¹ Nænæ iakæti pen fwe ia tækuar Sæon, mætoni kwæti sipsip ramærer ia tækuren, nærmama
wan-hantret-foti-fo-taosen kamhærer iræha min. Kîmærai pen næghi kwæti sipsip mîne Tata
sævænhi ia nipwænannraha.

² Nænæ iakregi reri iærmama riti fwe ia neiai ramæǵkiari, rerin ræmwhen ia nui sà ramivæ
mamierig, mæmwhen mwi ia karuæruæ ramærkwæpahar asori. Reri iærmama naha iakregi
ræmwhen ia nærmama me i kamhæuæsi næri kauæsi kamæni nipu iræ. ³ Iræha kamhærer
kupwæn ia jea sà Kumwesæn ramækure iræ mamærimænu ipaka ti nærimiru me naha kefæ
mîne næmæ asori me naha twenti-fo, mamhani nipu vi riti. Iærmama riti ripkukuræn mhæ
nipu naha, nærmama me a naha iræha wan-hantret-foti-fo-taosen sæmæme Kumwesæn rîfi
nari ia niræha mîpeki raka iræha ia tækure tiprænæ, iræha hæukuræn.

⁴ Iræha ia nærmama me i sæmæme hænatuakæm amasan, mhæmher, ti næri nà mæ hæpkiri raka
mhæ pran. Iræha nærmama vi a. Iræha kamhækuriræ kwæti sipsip mamhæuvæn ia kwopun
me pam in ramevæn ikîn. Nærmama me pam, mætæ kifi nari ia niræha i, kipeki raka iræha
hæmwhen ia kwænkwaï nei kukupwæn kesi kuvehi pen m Kumwesæn mîne kwæti sipsip.

⁵ Nænæ ia tærhunraha kipkætæ mhæ neikuæien riti ti næri nà mæ iræha hatukwatukw pam.

Nagelo me kahar

⁶ Nænæ iakætoni mwi agelo riti mwi ramivæ irænhæ ia nîmagouagou mauvehi næǵkiariien
amasan riti sà ramaræ rerin trævîsau irapw i m nærmama sæmæme kamharæ ia tækure tiprænæ,
nærmama sævæi tænmætæn me pam, mîne kwænækwus me pam, mîne næǵkiariien me pam,
mîne teki nærmama me pam.

⁷ In ræǵkiari rerin rupwinari mîni mæ, “Hæsiat Kumwesæn, mhægnæǵîni in, ti næri nà
mæ næpîn atukwatukw sævænhi ruvæuvehe mæ trærpwîn noien me sævæi nærmama. In

rino neiai mine tiprənə mine təsi mine nəmri nui me. Kimiaha tihaməkeikei mhənimwi nukurhumiaha me ia nənimen mhəšiai in.”

⁸ Agelo riti sə ro kəru irə rukurirə mwi agelo nəha, muvehe, mamini mə, “In ruvəmwei! Taon asori nəha Papilon ruvəmwei! Taon nəha rəmwhen ia pran riti səvai suatuk rivi nərmmama ia tənəmtənə me pam həuvehe mhənimwi waen irəha min. Waen nəha səmmwin in nə noien ərəha sə nərman me kamho irəha min.”

⁹ Nənə agelo riti mwi sə ro kahar irə, rukurirə pen mwi irau, rini nəgkiariien i rerin rupwinari mə, “Trini minuə iərmama riti rini mwi nukurhun mi ia nəmri nərmiuru mine nəri kuvrhəkin kuvnhi nərmiuru irə, misiai in, muvehi mak səvənhi ia niṗwənan uə rəgin,

¹⁰ niemaha səvai Kumwəsən treste in. Niemaha nəha rəmwhen ia waen riti sə riskai pik Kumwəsən ruvi pen ia kap səvənhi muvehi pen m iərmama nəha rənimwi. Nənə in trireḡi nəmisəien ia napw mine təpisi ərəha, trouahi in ia nəmri nagelo ikinan me mine kwəti sipsip.

¹¹ Nise napw sə ramo nəmisəien minraha rautə ia nuk nuk me. Nərmmama me i səməme hənimwi nukurhunraha ia nəmri nərmiuru, mhənimwi mwi nukurhunraha ia nəmri nəri kuvrhəkin kuvnhi nərmiuru irə, mhəšiai in, uə sin nəghin ruvehi mak sə rahatən nəghi nərmiuru, irəha tuhəreḡi nəmisəien ia nəpin mine ia ran mhəpwəh napwisien.”

¹² Ti nəri nə mə tro iamnhi irə mine ro pen nərmmama me i səvai Kumwəsən kamho nəgkiariien me səvənhi, nənə mamhətatətə ia Iesu, tuhaməkeikei mhərer əknekin ia nəpin me.

¹³ Nənə iakreḡi reri iərmama riti ruku pen ia neiai mini mə, “Rai pen nəgkiariien i ia nəkukuə: Ipwet mine mamevən trini minuə nərmmama me səvai Iərimənu hemhə rerinraha tragien.”

Nənə Nənimwin Ikinan rini mə, “Ouəh pərhiən. Irəha tuhapwis mhəpwəh mwi nəmwurien ti nəri nə mə noien amasan me səvənraha tuhəkurirə pen irəha.”

Kumwəsən treivə testesi nərmmama rəmwhen kamo ia tipwe krep sə rimarei

¹⁴ Iakəti pen mətoni mwi nəpuə riti rəpsan nənə iərmama riti raməkure utə ia nəpuə nəha. Iərmama nəha rəmwhen ia iaməti iərmama riti. In raməfəfau ia kəfəfau səvai nisaiien kino ia kol, mauvehi nau ikou riti rəhia.

¹⁵ Nənə agelo riti mwi rier ia nimwə səvai Kumwəsən, maməkwein əpwəmwis iərmama nəha raməkure utə ia nəpuə mamini mə, “Uvehi nau ikou səim, mərai raka nərmmama ia təkure tiprənə. Nəpin tukərai raka irəha irə ruvəuvehe ti nəri nə mə irəha həmmwhen ia nəveginien sə ruvəmruə ia nəmhien.”

¹⁶ Ro iamnhi irə agelo nəha ruini pen nau ikou səvənhi ia təkure tiprənə, mərai raka nərmmama ia təkure tiprənə rəmwhen kamo ia nəveginien sə ruvəmruə ia nəmhien.

¹⁷ Agelo riti mwi rier ia nimwə səvai Kumwəsən fwe ia neiai, mauvehi mwi nau ikou riti səvənhi rəhia.

¹⁸ Nənə agelo riti mwi rier, in agelo sə ramətui ti napw ia təkure nifatə. In rier məkwein əpwəmwis agelo sə rauvehi nau ikou mini mə, “Uvehi nau ikou səim, mərai raka nərmmama ia təkure tiprənə rəmwhen kamo ia tipwe krep sə rimarei.”

¹⁹ Ro iamnhi irə agelo nəha ruini pen nau ikou səvənhi ia təkure tiprənə, mərai raka nərmmama ia təkure tiprənə rəmwhen kamo ia tipwe krep sə rimarei, nənə mərarki pen irəha ia kwopun asori riti. Tukeyivə testesi irəha ikin rəmwhen kamo ia tipwe krep sə rimarei mə nisen traris. Kwopun nəha iruə ia taon, kwopun sə Kumwəsən truvehi irapw niemaha səvənhi ikin.

²⁰ Nənə keivə testesi nərmmama me nəha rəmwhen kamo ia tipwe krep sə rimarei mə nisen traris. Nitenraha rier ia kwopun nəha maiu meste nari fwe tri-hantret kilometa. Ko hos ravən irə netə nəha rutə meste tərhun.

15

Nagelo irəha sefen kamhəuvehi nərpwinien irəha sefen

¹ Iakəti pen fwe ia neiai mətoni mwi nimtətien riti mwi rasori iakərkərinari irə. Nagelo irəha sefen kamhəuvehi nərpwinien me irəha sefen. Nərpwinien me nəha irəha sampam ti nəri nə mə nəpin tuhəier pam nənə niemaha səvai Kumwəsən riwən.

² Nəna iakətōni nari riti rəmwhen ia təsi kino ia klas ko kərapī irə irau napw. Iakətōni mwī nər̄mama nər̄pwīn kamhərər ia nīkarkare təsi nəha. Nər̄mama me nəha hənəpwəh nəseniēn nər̄imīru mīne nəri kuvrhəkīn kuvnhi nər̄imīru irə mīne nampa sə ramahatən nəghīn mə trasori ia nīrəha. Irəha kamhərər ia nīkarkare təsi kino ia klas. Ia rəginraha kamhəuvehi nəri kauəsi kaməni nīpu irə Kumwesən rīməuvei pen mīnraha.

³ Irəha kamhāni nīpu səvai Moses iər̄mama sə ro tukwīni nari m Kumwesən, mīne nīpu səvai kwəti sipsip, mamhāni mə,

“Iər̄imənu Kumwesən sə ikauvehi niskaiēn me pam,
narimnari me səməme ikamo hasori kətōni kamər̄karinari irə!

Ik kīg sə ikamər̄imənu ia tənəmtənə me,
suatuk me səim ikamesi pen suatuk me səvai natukwatukwien mīne nīpər̄hienien!

⁴ Nər̄mama me pam tuhaməkēikei mhəsiai ik, mhəuvehi utə nəghīm,
ti nəri nə mə ik əpa Iəmə ikinan.

Nər̄mama ia tənəmtənə me pam tuhəuvehe mhənīmwi nukurhūnraha ia nənimem mhəsiai ik

ti nəri nə mə ikino raka noien atukwatukw me səim nər̄mama hənətōni.”

⁵ Irəha hāni raka nīpu nəha, nənə iakəti pen mətōni kəsevər ia kwopun ikinan anan ia nəkwai nīm̄wə tapolen fwe ia neiai.

⁶ Nagelo me nəha irəha sefen hāier ia nīm̄wə tapolen nəha, mamhəpeki nər̄pwīnien me nəha sefen. Tinari səvənraha kino ia linen sə rəpsan mamser. Həkwanī nari kino ia kol rukurau ia kwənpwenhinraha.

⁷ Nəna nər̄imīru me nəha kefə riti rīpeki pen pesin me səməme kino ia kol muvei pen kuatia kuatia m nagelo me nəha sefen. Pesin me nəha həkuar ia niemaha səvai Kumwesən, Kumwesən sə ramarə ia nuk nuk me.

⁸ Ia nəpīn nəha nīm̄wə tapolen ruvehe mukuər ia nise napw, ti nəri nə mə Kumwesən ramarə ikin, mamser, mamō nəgsen. Iər̄mama riti ko rīpkuvnīm̄wə mhə ia nīm̄wə nəha meste nər̄pwīnien me sefen səməme nagelo sefen kamhəpeki tuho sampam irə.

16

Pesin me irəha sefen həkuar ia niemaha səvai Kumwesən

¹ Nəna iakregi reri iər̄mama riti raməgkiari asori fwe ia nīm̄wə səvai Kumwesən, mamīni pen ti nagelo me nəha sefen mə, “Həvən mətəgi irapw ia təkure tīprənə pesin me nəha sefen həkuar ia niemaha səvai Kumwesən.”

² Agelo sə rakupwan revən mətəgi irapw pesin səvənhi ia təkure tīprənə. Nəna nər̄mama me nəha səməme mak səvai nər̄imīru ramarə ia nīrəha, mīne səməme kamhənīmwi nukurhūnraha ia nəmri nəri kiməuvrhəkīn kuvnhi nər̄imīru irə, mamhəsiai in, nīpwanraha ruvehe mukuər ia nīm̄wapw me. Nīm̄wapw me nəha hərəha mamho nəmīsaiēn mīnraha.

³ Agelo sə ro kəru irə rətəgi irapw pesin səvənhi ia təsi, nənə təsi ruvehe mo netə irə rəmwhen ia nīte iər̄mama ruvəmhə, narimnari me kamhəmīru ia reri təsi hemhə pam.

⁴ Agelo sə ro kahar irə rətəgi irapw pesin səvənhi ia nui aris me mīne nəmri nui me, nənə irəha həuvehe mhō netə ia nīrəha.

⁵⁻⁶ Nəna iakregi agelo sə ramər̄imənu ia nui me rini mə,

“Kumwesən Ikinan. Ik ikinarə fwe kupwən muvehe meste mwī ipwet mīne.

Təkwtək̄wuni ikamo noien atukwatukw,

mamərpwīn noien ərəha me i,
mauvei pen netə mīnraha hamənīmwi.

In i nər̄əkuēn atukwatukw səvənraha,

ti nəri nə mə irəha hənōusi əpune nər̄mama me səim mīne profet me səim nītenraha raii.”

⁷ Nəna iakregi reri iər̄mama riti ruku pen ia nīfatə ramīni mə,
“Ouah pər̄hien Iər̄imənu Kumwesən sə ikauvehi niskaiēn me pam,
nəkiriēn me səim hatukwatukw mhō nīpər̄hienien!”

⁸ Nəna agelo sə ro kefə irə rətəgi irapw pesin səvənhi ia meri, nənə Kumwesən rəsēni nukwəsikər mə trənhi nər̄mama rəmwhen ia napw.

⁹ Nəpnəpanien səvəi nukwəsikər rahi irəha, nənə irəha həni ərəha nəghi Kumwesən sə ramərimənu ia nərpwinien me nəha. Irəha həpwəh nīrərigien ia noien ərəha me səvənraha, mhəpwəh nuvehi utsien nəghin.

¹⁰ Agelo sə ro krirum irə rətəgi irapw pesin səvənhi ia jea sə nərimiru raməkure irə mamərimənu, nənə kwopun me pam ia nəkwai nitətə sə nərimiru ramərimənu irə həuvehə mhəpītəv pam. Nərmama kamhəregi nəmisəien, mamhəhi nəraminraha tukwe.

¹¹ Irəha kamhəni ərəha Kumwesən fwe ia neiai ti nəmissien me mine nimwapw me səvənraha, mhəpwəh nīrərigien ia noien ərəha me səvənraha.

¹² Nənə agelo sə ro sikis irə rətəgi irapw pesin səvənhi ia nui aris asori nəha nəghin nə Iufretes, nənə nui aris nəha ramə, mo suatuk səvəi kig me havən irə mhəuku peraha.

¹³ Ia nəpin nəha iakətəni nənimwīn əmkemik kahar harəmwhen ia frok. Riti rier ia nīpəgi nəkwai snek asori, riti rier ia nīpəgi nəkwai nərimiru, nənə riti rier ia nīpəgi nəkwai profet eikua.

¹⁴ Nənimwīn mirəhar nəha irəhar nəremhə me kamharo nīmətətien me. Irəhar harier, mhərevən ti kig me ia tənəmtənə me pam, mharousəsimwīn irəha mə tuharuagən ia nəpin asori səvəi Kumwesən, Kumwesən sə rauvehi niskaiien me pam.

¹⁵ "Həregi ro! Iou iakauvehe rəmwhen ia rakres! Iərmama sə ramətui a məpwəh napriien rerin tragien. Rərəha in ripeki raka tinari səvənhi ti napriien kətəni in ramavən auər a nənə in rauris tukwe."

¹⁶ Nəremhə mirəhar nəha harousəsimwīn pen kig me nəha ia kwopun riti nəgkiariien Hipru rani mə, "Amaketon."

¹⁷ Agelo sə ro sefen irə rətəgi pen pesin səvənhi ia nimagouagou, nənə iakregi Kumwesən raməgkiari fwe ia nəkwai nimwə səvənhi. Rerin ruku pen ia jea sə in raməkure irə mamərimənu, mamini mə, "In i sampam!"

¹⁸ Nənə nouapriien rəhiapw, karuəruə rərkwəpahar, kregi nərkərikien, nimwnimwien asori riti ravən. Nimwnimwien nəha rasori pik anan. Fwe Kumwesən rino iərmama ia təkure tiprənə meste pehe nəpin nəha kīpkətəni raka mhə nimwnimwien riti ro iamīnhi irə ia nəpin riti.

¹⁹ Nimwnimwien nəha ravən meitehi taon asori nīpərin kahar, nənə taon me ia tənəmtənə me həsas pam. Kumwesən rerin rirhi taon asori nəha Pabilon, nənə in ruvehi pen kap riti rukuər ia waen maməkeikei min mə trənimwi pam. Waen nəha in niemaha səvəi Kumwesən rəpi pik in ti taon nəha.

²⁰ Tənə əmweris me pam hap mhəiwən. Kīpkətəni mhə mwi təkuaər me.

²¹ Aes me səməme həmwhen ia kəpwier asori həukrutə ia nimagouagou mhəsas pen ia nərmama. Ko kəkiri kəpwier me nəha kuatia kuatia nīpamien səvənhi rəmwhen ia fifti kilo. Nəpin nərmama hətoni aes me nəha kamhəsas pen ia nīrəha iamīnhi irə, irəha həni ərəha Kumwesən, ti nəri nə mə nərpwinien nəha in ramo minraha riskai pik anan.

17

Taon asori Pabilon rəmwhen ia pran səvəi suatuk

¹ Nənə nagelo me nəha sefen kamhəuvehi pesin me nəha sefen riti ia nīrəha ruvehe mīni pehe tukw iou i mə, "Uvehe ro. Prən asori fwe raməkure ia nui me həpik, iakuə takahatən nərpwinien səvənhi pwəh ikətəni. Prən nəha in pran səvəi suatuk.

² Kig me ia təkure tiprənə həno əpnəpen raka nari irəha min. Noien ərəha sə prən nəha ramo irəha nərmən me rəmwhen ia waen riti. Nərmama ia təkure tiprənə hənənīnwi raka waen nəha mamhakonə irə."

³ Nənə ia vison nəha Nənimwīn rəriari miou, iakətə agelo nəha ruvehi iou iarouevən fwe ia kwopun akwesakwes ikin. Ia kwopun nəha iakətəni pran riti raməkure utə ia nərimiru riti. Nərimiru nəha rəruerəv pik kīrai pen nəhag me ia nīpwrən me pam. Nəhag me nəha kamhəni ərəha Kumwesən. Nərimiru nəha kənkəpwə sefen, kənkəpati ten.

⁴ Pran nəha tinari səvənhi rəmwhen ia tili natis, məruerəv pik. In ramo pen marəmarə me ia nīpwrən, marəmarə me nənimen rutə pik kino ia kol mine kəpwier amasan me mine perel me. In rauvehi kap riti ia rəgin kino ia kol. Kap nəha rukuər ia noien me nərmən me kamho irəha min hərəha pik mhəmkemik ia nəmri Kumwesən.

⁵ Ia nīpwənən kīrai pen nəghin riti sə nīpwrən rərkwafə. Rani mə,

TAON ASORI PABILON

16:9: Rev 9:20-21, Rev 16:21 **16:10:** Eks 10:22, Aes 8:22 **16:11:** Rev 9:20-21, Rev 16:21 **16:12:** Aes 11:15, Jer 50:38 **16:14:** Rev 16:7, Rev 19:6,15,19 **16:15:** Rev 3:3,18 **16:16:** Jaj 5:19, Sek 12:11 **16:17:** Rev 16:1 **16:18:** Rev 4:5 **16:19:** Rev 14:10 **16:20:** Rev 6:14 **16:21:** Eks 9:24, Rev 11:19, Rev 16:9,11 **17:1:** Jer 51:12-13, Rev 17:15 **17:2:** Aes 23:17, Rev 14:8 **17:3:** Rev 13:1 **17:4:** Jer 51:7, Rev 18:16 **17:5:** Rev 14:8

MAMA SƏVƏI NĪPRAN ME PAM SƏVƏI SUATUK

NUKUNE NOIEN ME PAM SƏMƏME HƏRƏHA PĪK IA TƏKURE TĪPRƏNƏ

⁶ Nənə iakətōni mə prən nəha rinousi əpune nərmama me səvəi Kumwesən mine irəha səməme həməni irapw İesu. Rəmwhen in rinənīmwi nitenraha mamakonə irə. Nəpin iakətōni prən nəha iakərkəri asori nari irə.

⁷ Mətə agelo rini pehe tukw iou i mə, "Ikamərkərinari iamīnhi irə ti nəfe? Iou takəusiəre pui pehe nīpwrai nəri nəha ikamətōni, mo nukurənien i mə sin nəha prən nəha mine nəfe nəha nərimīru nəha in raməkure irə kənkəpwə sefen kənkəpati ten.

⁸ Nərimīru nəha ikətōni ramīru fwe kupwən, mətə təkwətəkwuni ruvamhə, tripkō mhə tui rukrirəpw ia nīpəg sə rameiwaiu nukunen riwən mutə mier mevən kousi əpune. Nərmama kamharə ia təkure tīprənə səməme kīpkrai pen raka mhə nəghinraha fwe tui nəpin tīprənə ramiwən ihi ia nəkukə səvəi nīmīruien, irəha tuhatōni nərimīru nəha, nənə həkərinari irə ti nəri nə mə ramīru fwe kupwən, mətə təkwətəkwuni ruvamhə, nənə tripkuvehe mwi.

⁹ İarmama traməkeikei mukənu nari ti nukurənien nīpwrai nəgkariien i. Kənkəpwə nərimīru nəha irəha sefen irəha nə takuər me səməme prən nəha raməkure utə ia nīrəha. İrəha mwi kīg me.

¹⁰ Kīg me irəha krirum həuvəmwei raka, kuatia ramīru nəha təkwətəkwuni mine, nənə riti mwi rəpwəh ihi nuveheien. Nəpin truvehe traməkeikei marə ouih i a.

¹¹ Nərimīru i sə ramīru fwe kupwən, mətə təkwətəkwuni ruvamhə, in mwi in kīg riti sə ramo eit irə, mətə in mwi in kīg riti səvəi kīg me nəha sefen. In trevən kousi əpune in.

¹² Kənkəpati me nəha ten ikətōni, irəha kīg me ten həpwəh ihi nərimənuien, mətə irəha tuhəpkuvehi nasoriien mhərimənu nari nəpin ouih i a irəha nərimīru nəha.

¹³ Nətərigien səvənraha kuatia, nənə irəha tuhəuvei pen niskaiien səvənraha mine nasoriien səvənraha m nərimīru nəha.

¹⁴ İrəha tuharuagən irəha kwəti sipsip, mətə kwəti sipsip truvehi irapw niskaiien səvənraha ti nəri nə mə in İərimənu sə rasori ia nərimənu me pam, nənə, in Kīg sə rasori ia kīg me pam. Nərmama me nəha kamhərer irəha min irəha nəha nərmama səməme in rinəkwein irəha, mərpwi rəgin ia nīrəha, nərmama səməme in rukurən nətigiteien ia nīrəha."

¹⁵ Nənə agelo rini pehe mwi tukw iou i mə, "Ikətōni nui me nəha prən səvəi suatuk raməkure ia nīrəha. Nui me nəha irəha nərmama həpik tekinraha səpəmsəpə, nəgkariien me səvənraha səpəmsəpə, həuku pen ia kwənəkwus me səpəmsəpə.

¹⁶ Nərimīru nəha mine kənkəpati me nəha ten səməme ikətōni, irəha tuhəm>wəki prən səvəi suatuk, mhəpeki raka pam narimnari me səvənhi, mhəpwəh in ramaiu əuər a. İrəha tuhani nusan mhəuvani əmwesi in ia napw.

¹⁷ İrəha tuho iamīnhi irə ti nəri nə mə Kumwesən rinəmri ia nətərigien səvənraha mə tuho rəmwhen sə in rokeikei. Nətərigien səvənraha truvehe mo kuatia i, nənə irəha tuhəuvei pen niskaiien səvənraha m nərimīru mə trərimənu meste nəgkariien səvəi Kumwesən ruvehe mukuə.

¹⁸ Prən nəha ikətōni in taon asori nəha sə ramərimənu ia kīg me pam ia təkure tīprənə."

18

¹ Kurirə ia narimnari me i, iakətōni agelo riti mwi rukrutə ia neiai mameiwaiu pehe. In rauvehi nasoriien sə rasori. Nukuraanien sə ruku pen irə raməhiəpwīn pam tīprənə.

² Rəkwein əpwəmwis mini mə,

"In ruvəmwei! Taon asori nə Pəpilon ruvəmwei!

Təkwətəkwuni nəha nəremhə me kamharə ikin.

In kwopun nənimwin ərəha me mine menu me səməme həmkemik kaməm>wəki irəha kamhərkəwafə ikin.

³ Taon nəha rəmwhen ia prən riti səvəi suatuk.

Nərmama me pam ia tənəmtənə me hənənīmwi raka waen sənwmwin.

Waen nəha in noien ərəha sə nərman me kamho irəha min.

Kīg me ia təkure tīprənə həno əpnəpen raka nari irəha prən nəha.

Nərmama ia təkure tīprənə səməme kamhəmri pen nəmri nari ia narimnari

irəha nautə səvənraha ruvəuvehe minasori ruku pen ti noien ərəha me səvəi prən nəha."

⁴ Nənə iakregi mwi reri İərmama riti fwe ia neiai rini mə,

"Həier irə nərmama me səiου

minuə noien ərəha səvənhi trəpwəh nuvehi pekinién kímiaha,
nənə kímiaha tihəpwəh nuvehien nərpwinién riti səvənhi.

⁵ Noien ərəha me səvənhi rasori rutə ipaka rirapi neiai,
ro pen Kumwesən rəpwəh nenouenouien narəhaién me səvənhi.

⁶ Kímiaha tiho irə rəmwhén rino ia kímiaha.

Narimnari me səməme in rino ia kímiaha,
kímiaha tihaməkeikei mhərpwín pen m kəru min.

In riməvi pen nənimwiien skai kúatia ia kap səkímiaha,
kímiaha tihaməkeikei mhəvi pen nənimwién skai ia kap səvənhi m kəru.

⁷ Taon nəha rəmwhén ia pran riti sə rauvehi utə atukw a in,
mamarə ia narəien sə rukuər ia narimnari amasan me.

Ro iamínhi irə kímiaha tihaməkeikei mhəuvei pen nəmisəien mine nasəkien min rəmwhén
irə.

In rani ia rerín mə,
'Iou prən asori iakaməkure ia kwopun i mamərimənu.
Ripko mhə iou pran sə iərman səvənhi ruvamhə.
Ko iapkasək mhə ia nəpín riti.'

⁸ Prən nəha ramərpwi atukw a in iamínhi irə ro pen nərpwinién me səvənhi tuhəuvehe ia
nəpín kúatia a:
nemhəien, nasəkien, mine nukumhə.

Napw trahi prən nəha,
ti nəri nə mə Iərimənu Kumwesən sə rauvei pen nərpwinién min niskaién səvənhi
rasori."

⁹ Nəpín kig me səvəi tiprənə səməme həno əpnəpen raka nari irəha prən nəha nənə mharə
irəha min ia narəien sə rukuər ia narimnari amasan me tuhətoni nise napw sə ramahi in,
nənə rerínraha trəpou hasək tukwe.

¹⁰ Nəmisəien səvənhi tro irəha həhekír, nənə mhərer pen a isipwín mə,
"Aueh taon asori!

Aueh Pəpilon taon sə nəgsem rasori!
Nərpwinién səim ruvəuvehe ia aoa kúatia a."

¹¹ Nərmama me ia təkure tiprənə kamhəmri pen nəmri nari ia narimnari tuhasək ti prən
nəha ti nəri nə mə iərmama riti mwí riwən truvehi nəmri narimnari me səvənraha.

¹² Narimnari me səvənraha rəmwhén ia aean mi nəha kol mine silva, mine kəpwier
amasan me, mine perel me, mine tinari amasan nəha linen, mine tinari sə ro tihí natis
irə, mine tinari nəha silik, mine tinari sə rəruevəv pik, mine nei me səpəmsəpə nípekinraha
rapein amasan, mine narimnari me səpəmsəpə kino ia kənkəpati elefen, mine narimnari
me səpəmsəpə kino ia nei nənimen rutə pik, mine aean me nepwín rəmwhén ia prons, mine
kəpwier amasan nəha mapil,

¹³ mine teki nei sinamon, mine nimwai nari kavi rəragi pen ia nəveginien, mine
nimwəkmwəki nari kuvani nípekin rapein amasan, mine nise nei mi nəha fragkinsens mine
mír, mine waen, mine oel, mine flaoa, mine kwənuní wit, mine kau me mine sipsip me, mine
hos me mine kat me hos me kamhəvi, mine slef me, slef me nə irəha nərmama.

¹⁴ "Narimnari amasan me pam səməme nətərigien səim ramevən ia nirəha,
hənəpwəh ik mhəuvavən.

Nautə me pam səim mine marəmarə me pam səim ikinətə wau raka ia nirəha,
nənə ko ipkətoni mhə mwí irəha ia nəpín riti."

¹⁵ Nərmama me nəha səməme kamhəmri pen nəmri nari ia narimnari me nəha həpeki
nautə rípk ruku pen ti prən nəha. Irəha tuhəhekír nəmisəien səvəi prən nəha, mhərer pen
a isipwín tukwe in, mamhasək əpwəmwis

¹⁶ mə,
"Aueh! Aueh taon asori!

In rəmwhén ia pran ramarkahu ia tinari amasan i kani mə linen
sə ro tihí natis irə raməruerəv pik.

In ramo pen marəmarə me ia nipwran,
marəmarə me nənimen rutə pik kino ia kol, mine kəpwier amasan me, mine perel me.

¹⁷⁻¹⁸ Mətə kouraha pam nautə me səvənhi ia aoa kúatia a."

Nənə nəmə səməme kamhəkəkini nitətə ia təsi, mine nərmama səməme kamhərəku nitətə
mamhəputə, mine nəmə səməme kamhowok ia nəkwai nitətə, mine nərmama səməme nitətə

18:5: Jen 18:20-21, Jer 51:9 **18:6:** Sam 137:8, Jer 50:15,29, 2Tes 1:6 **18:7:** Aes 47:7-9 **18:8:** Jer 50:34, Rev 17:16

18:9: Rev 17:2, Esik 27:30-35

18:10: Esik 26:17, Dan 4:30

18:11: Esik 27:36

18:12: Esik 27:12,13,22

18:15:

Esik 27:31,36

18:16: Rev 17:4

18:17-18: Esik 27:27-29,32

rapeki narimnari sāvənraha muvehe mipeki parei kamhəmri pen nəmri nari ia nirəha, mamhəuvehi mane irə, irəha pam hətoni nise napw sə ramahi prən nəha, mhərer pen a isipwın tukwe in, mamhasək əpwəmwis, mamhəni mə,
 “Taon asori riti riwən rəmwhen ia taon nəha!”

¹⁹ Irəha hərki pen nıməkwrur ia kənkəpwənraha, rerinraha rəpou, kamhasək, mamhəni mə,
 “Aueh! Aueh taon asori!

Nərmama me pam səməme nitətə sāvənraha ramaiu ia təsi,
 irəha nautə sāvənraha ruvehe masori ia narimnari me səim!
 Mətə kouraha pam narimnari me səim ia aoa kuatia a.”

²⁰ Mətə nıpu riti mwi rani iamınhi irə minua,
 “Kimiaha ia nitətə ia neiai, kimiaha nərmama me sāvəi Kumwesən, mine aposol me mine profet me,
 rerimiaha traməkeikei magien,
 ti nəri nə mə Kumwesən rınərpwın noien ərəha prən nəha rino ia kimiaha!”

²¹ Nənə agelo riti nəgsen rasori ruvehi kəruətəri asori riti mərarki pen i ia nəkwai təsi mını mə,

“Tukəraki irapw akwauakw taon asori nəha Pabilon iamınhi irə,
 nənə tukəpwəh nətoniien mwi in ia nəpın riti.

²² Ia niram taon Pabilon tıpkregi mhə mwi nərmama səməme kamhəuəsi nəri kauəsi kaməni nıpu irə,
 uə nərmama səməme kamhəse tərhe nau mine kisipw.

Ia niram tıpkətəni mhə mwi iərmama sə ramərpəkəu amasan narimnari me.
 Tıpkregi mhə mwi kəpwier ramərari maməkwei stestesi kwənuni wit kamo flaoa i.

²³ Nukuraanien sāvəi laet tıpkəhiapw mhə mwi ia niram,
 nənə tıpkregi mhə mwi reri iərman mine pran səməmi krauni simwın ti narəien vi sāvənrau.

Tro iamınhi irə ti nəri nə mə fwe kupwən nərmama me səim səməme kamhəmri pen nəmri nari ia narimnari irəha kamhəuvehi nasoriien ia təkure tıprənə.

Nərmama ia tənəmtənə me pam hətoni nımtətien me nəha ikino ia nıskaiien sāvəi iəremhə reikuə ia nirəha.

²⁴ Ia taon nəha Pabilon Kumwesən rətəni nite profet me mine nərmama me sāvənhi.
 Nərmama me pam ia təkure tıprənə səməme kınousi əpune irəha Kumwesən rətəni nitenraha ia taon nəha.”

19

Nərmama fwe ia neiai həgnəgini Kumwesən

¹ Kurirə ia narimnari me i iakregi reri nari riti rəmwhen ia nərmama həpik fwe ia neiai, kamhəgkiari rerinraha rupwinari mamhəni mə,
 “Pwəh səgnəgini İərimənu Kumwesən səkitaha!

In rauvehimıru kitaha. Nasoriien mine nıskaiien sāvənhi əpa.

² Nəkiriiien me sāvənhi ho nıpərhiienien, mhatukwatukw.

In rınərpwın raka noien ərəha sāvəi taon asori nəha Pabilon,
 ti nəri nə mə taon nəha rəmwhen ia pran sāvəi suatuk rouraha nərmama ia təkure tıprənə i ia noien ərəha sāvənhi.

Kumwesən ruvəuvei pen raka nərpwinien mın,
 ti nəri nə mə kousi əpune sāvənhi iotukwininari me ia taon nəha.”

³ Nənə irəha həgkiari asori mwi mə,

“Pwəh səgnəgini İərimənu!

Nise napw sə ramahi taon nəha rautə ia nuk nuk me ko rıpkıwən mhə.”

⁴ Ia nəpın nəha nəmə asori me nəha twenti-fo mine nərimıru me nəha kefə hənımwı nukurhunraha ia nəmri Kumwesən sə raməkure ia jea sāvənhi mamərimənu, mhəsiai in, mhəni mə,

“Ouəh! Pwəh səgnəgini İərimənu!”

⁵ Nənə reri iərmama riti ruku pen ia jea Kumwesən raməkure irə mamərimənu, mını mə,
 “Kimiaha nərmama hıamo tukwini nari m Kumwesən, mamhəsiai in,
 nəri auə a mə hıaməuvehi nasoriien uə hıəpkuvehi mhə nasoriien,
 kimiaha pam tıhaməkeikei mhəgnəgini Kumwesən səkitaha!”

⁶ Nənə iakregi nari riti rəmwhen ia nərmama həpik kamhəgkiari, rerinraha rəmwhen ia nui sə ramivə mamiərig, mine karuəruə ramərkwəpahar. Irəha həni mə,

“Pwəh səgnəgini Iərimənu Kumwesən səkitaha

ti nəri nə mə in rauvehi niskaiien me pam, mamərimənu!

⁷ Pwəh sagien, mhəgien pik, mhəuvehi utə nəghin,

ti nəri nə mə nəpin ruvəuvehe tukiri pen vi a pran m kwəti sipsip!

Pran səvəhi rinəpnəpənə pam raka,

⁸ mamarkahu ia tinari amasan nəha linen kuvei pen min rəpsan məmher.”

(Tinari amasan nəha linen ramahatən pen noien atukwatukw me səvəi nərmama me səvəi Kumwesən.)

⁹ Nənə agelo nəha rini pehe tukw iou i mə, “Rai pen nəgkiariien i ia nəkukuə. ‘Nərmama səməme kinəkwein ia nirəha minuə tuhəuvən ia nəveginien asori səvəi kwəti sipsip irəha rerinraha tragien.’” Nənə agelo nəha rarə mini mwi tukw iou i mə, “Nəgkiariien me i nəgkiariien pərhien səvəi Kumwesən.”

¹⁰ In rini iamihhi irə, nənə iakinimwi nukurhuk mi ia nisun mə takisiai in, mətə in rini pehe tukw iou mə, “Tikəpwəh noien iamihhi irə! Krau iotukwininari mi a, kitaha piam me səməme kamhəuvehi nəgkiariien i Iesu rini mə ro nipərhienien. Tikaməkeikei minimwi nukurhum mi ia nəmri Kumwesən əpa, misiai in, ti nəri nə mə nəgkiariien i Iesu rini mə ro nipərhienien in nukune nəgkiariien me səvəi profet me.”

Iərmama sə raməkure ia hos əpsan

¹¹ Nənə iakətəni kəsevər ia neiai. Iakəti pen mətoni hos əpsan riti. Iəmə sə raməkure irə nəghin nə “Iəmə sə Kamətigitə Irə. In rani nipərhienien.” Nəpin in rəkiri nərmama uə raruagən, mətə in ramo ia noien sə ratukwatukw a.

¹² Nənimen mi krouəmwhen ia nərāmi nəpw. Ia təkure kənkəpwə kəfəfau səvəi nisaiien me həpik. Kirai pen nəhag riti irə, mətə iərmama riti ripkukurən mhə nahag nəha, in əpa in rukurən.

¹³ In ramarkahu ia tinari riti kineitesia ia netə. Nəghin sə kaməkwein in irə in nə “Nəgkiariien səvəi Kumwesən.”

¹⁴ Naruagən me ia neiai kamhəkure ia hos əpsan me mamhəkuriə in, mamharkahu ia tinari amasan nəha linen rəpsan məmher.

¹⁵ Iərmama nəha nau riti səvəi naruagənien rəhiə ruku pen ia nipəgi nəkwan mamier. Ia nau nəha in truvehi irapw niskaiien səvəi nərmama ia tənəmtənə me, nənə muvehi nəri skai riti sə rəmwhen ia nēp ramahatən pen nasorriien səvəi kig, rauvehi mamərimənu ia nirəha. In tro riskai anan ia nirəha rəmwhen kamo ia tipwei krep sə rimaree nərmama kamheivə testesi mə nisenraha traris. Noien nəha in nəha Kumwesən i rauvehi niskaiien me pam truvehi irapw niemaha asori səvəhi irə.

¹⁶ Kimərai pen nəghin ia tinari səvəhi mine nuvan mə:

KIG SƏ RASORI IA KIG ME. IƏRHMƏNU SƏ RASORI IA NƏRHMƏNU ME.

¹⁷ Nənə iakəti pen mətoni agelo riti ramərər pen ia meri. In raməkwein əpwəmwis mani pen ti menu me səməme kamhəivə ia niməgouagou mə, “Həuvehe mhousəsəsimwīn kimiaha me ti nəveginien asori səvəi Kumwesən.

¹⁸ Həuvehe mhani nipwrai kig me, mine nəmə asori me səvəi naruagən me, mine nərmama nəgsenraha rasori, mine hos me, mine nərmama səməme kamhəkure ia hos me. Həuvehe mhani nipwrai nərmama me pam: irəha səməme ko slef ia nirəha mine səməme kipko mhə slef ia nirəha, irəha səməme kamhəuvehi nasorriien mine səməme həpkuvehi mhə nasorriien.”

¹⁹ Nənə iakətəni nərimiru nəha, mine kig me səvəi tiprənə, mine naruagən me səvənraha housəsəsimwīn irəha me mə tuharuagən irəha Iəmə sə raməkure ia hos mine naruagən me səvəhi.

²⁰ Nənə naruagən me səvəi Iəmə nəha həuvən mhəkwtəmhiru nərimiru nəha, mine profet eikuə nəha sə rinamo nīmətəien me fwe kupwən nəpin rinamərer irau nərimiru nəha. (In rinamo nīmətəien me nəha, mameikuə ia nərmama səməme kamhəuvehi mak səvəi nərimiru nəha, mine səməme kamhənimwi nukurhunraha ia nəmri nəri kuvrhəkin kuvnhu nərimiru irə mhəsiai in.) Irəha həkwtəmhiru irau, mhərkarki pen miru a irau ia kwopun əmwhenimw nəha nəpw mine təpisi ərəha krauuək ikin.

²¹ Nənə kig me mine naruagən me səvənraha, İəmə sə raməkure ia hos rərāi əpune irəha ia nau səvəi naruagənien sə ruku pen ia nipəgi nəkwān mamier. Nənə menu me pam hani nipwranraha tipwınraha rəsisī amasan.

20

Nuk wan-taosən

¹ Nənə iakətoni agelo riti rukrutə ia neiai mameiwaiu pehe, mauvehi ki riti ia rəgin, ki səvəi nipəg sə rameiwaiu nukunen riwən. In rauvehi mwi jen asori riti.

² In rəkwətəmhirī snek asori, snek sə rinarə raka tui nəghin nə İəremhə uə Setan. Agelo nəha rəkwətəmhirī, mərihi səvəi nuk wan-taosən,

³ mərarki pen ia nipəg sə rameiwaiu nukunen riwən, nənə məsisəg əknekin irə minuə snek asori nəha trəpwəh mwi neikuəien ia nərmama ia tənəmtənə me meste nuk wan-taosən ro sampam. Nəpin nuk wan-taosən ro sampam, tukaməkeikei kifi nari irə səvəi nəpin ouihī a.

⁴ Nənə iakətoni jea me nepwin səvəi namə asori me. Namə asori me səməmə kamhəkure ia jea me nəha, kuvei pen nasorīien minraha tuhaməkiri noien me mamhərpwin. Nənə iakətoni nənimwi nərmama səməmə kinərāi əmwesi kənkəpwənraha ti nəri nə mə irəha kamhərəer irapw ti nini irapwien nəgkiariien amasan səvəi İesu mine nəgkiariien səvəi Kumwesən. İrəha həpwəh ninimwiien nukurhunraha ia nisaiien ia nəmri nərimiru uə ia nəmri nəri kuvrhəkin kuvnhi nərimiru irə, mhəpwəh nuvehiien mak səvənhi ia nipwənraha mine rəginraha. İakətoni irəha həuvehe mhəmuru mwi, nənə mamhərimənu irəha Kristo meste nuk wan-taosən.

⁵ In i nəpin sə Kumwesən riməkupwən mo nərmama irə hətui mwi ia nemhəien. Mətə nərmama həuvamhə səməmə in rıpkə mhə irəha hətui mwi ia nəpin nəha tuhəpkətui mhə mwi ia nemhəien meste nuk wan-taosən ro sampam.

⁶ Nərmama me i səməmə Kumwesən riməkupwən mo irəha hətui mwi ia nemhəien, irəha rerınraha tragien, ti nəri nə mə irəha nəkur ikinan me səvənhi. İrəha tuhəpkemhə mhə mwi ia nemhəien sə ro kəru i, mətə irəha tuho pris me ia nırəha, pris me səvəi Kumwesən mine Kristo, nənə mhərimənu irəha min ia nuk wan-taosən.

Setan trevən ia napw

⁷ Nənə nəpin nuk wan-taosən ro sampam, tukifi nari ia Setan rier irapw ia kwopun kinəsisəg əknekin in ikin.

⁸ In trier irapw, mevən meikuə ia kwənəkwas me nəha səməmə kamharə ia nıkare təkure tiprənə i kefə, nəghınraha Kauk mine Makauk, nənə məsusəimwin irəha mə tuharuagən. Nərmama me nəha tuhəpik məmwhen ia nipəkiri ia təsi.

⁹ İakətoni mə irəha həuvən ia kwopun me pam ia tiprənə, mhərəer kuraukurau kwopun nərmama me səvəi Kumwesən kamharə ikin mine taon sə Kumwesən rokeikei pik. Mətə napw riti rukrutə ia neiai meiwaiu pehe mahi irəha.

¹⁰ Nənə kuvehi Setan, İəremhə sə rineikuə ia nırəha, kuvehi, kərarki pen ia kwopun əmwhenimw nəha napw mine təpisi ərəha krauuək ikin. In nəha kwopun nəha kinərarki pen raka nərimiru ikin mine profet eikuə. Nənə tuko nəmisəien minrahar ia nəpin mine ia ran ia nuk nuk me.

Kumwesən rəkiri nərmama səməmə həuvamhə, mərpwin noien me səvənraha

¹¹ İa nəpin nəha iakətoni jea asori riti rəpsan mine İəmə sə raməkure irə məmərimənu. Tiprənə mine neiai krouap ti nənimen kıpkətoni mhə mwi irau.

¹² Nənə iakətoni nərmama həuvamhə səməmə fwe kupwən kamhəuvehi nasorīien mine səməmə həpkuvehi mhə nasorīien, irəha pam kamhərəer ia nəmri İəmə sə raməkure ia jea səvənhi məmərimənu. Nənə kripwegi nəkukuə me nepwin. Kripwegi mwi nəkukuə riti mwi, nəkukuə səvəi nimiruēn. Nənə İəmə nəha rəkiri nərmama həuvamhə mesi pen nəgkiariien kimərāi pen ia nəkukuə me nəha, mərpwin atukwatukw noien me irəha həno fwe kupwən.

¹³ Təsi raraka ia nərmama həuvamhə səməmə kamharə irə. Noien İərmama Remhə mine İmwei Nəkur Həuvamhə irau mwi krouaraka ia nərmama səməmə kamharə ia nırau. İrəha pam hətui mwi ia nemhəien səvənraha, nənə İəmə nəha rəkiri irəha kuatia kuatia, mərpwin atukwatukw noien me irəha həno fwe kupwən.

¹⁴ Nənə kuvehi Noien İərmama Remhə mine İmwei Nəkur Həuvamhə kərarki pen irau ia kwopun əmwhenimw nəha napw rauək ikin. Nəri nəha in nəha nemhəien sə ro kəru i.

¹⁵ Nærmama me pam sëmæme kirkætoni mhæ næghinraha ia nækukuæ sævai nimiruien kærarki pen iræha ia kwopun æmwhenimw næha napw rauæk ikin.

21

Jerusalem vi

¹ Nænæ iakætoni neiai vi mine tiprænæ vi, ti næri næ mæ neiai akuas mine tiprænæ akuas krouvehe rouiwæn. Nænæ tæsi riwæn mwi.

² Nænæ iakætoni taon ikinan sævai Kumwesæn, in næ Jerusalem vi, rukrutæ ti Kumwesæn ia neiai mameiwaiu pehe. Taon ikinan næha ramser ræmwhen ia tinari sæ pran rarkahu iræ ia næpin tukiri pen vi a in kuvei pen m iærman sævænhæ.

³ Nænæ iakregi reri iærmama riti rupwinari ruku pen ia jea sæ Kumwesæn ramækure iræ mamærimænu, rini mæ, “Hætæ ro! Tækwækwuni næha Kumwesæn rino rukwænu sævænhæ iræha nærmama. In tramaræ iræha minraha, nænæ iræha tuhæuvehe nærmama me sævænhæ. Kumwesæn in tramaræ ti niræha, nænæ muvehe Kumwesæn sævænraha.

⁴ In trirai raka pam nise nænimænraha. Noien iærmama remhæ mine nasækien mine næmisæien triwæn, ti næri næ mæ narimnari tui me hæuvehe mhæuvæiwæn.”

⁵ Nænæ Iæmæ sæ ramækure ia jea mamærimænu rini mæ, “Hætæ ro! Iakæmo narimnari me pam hæuvehe mhærmævi.” Nænæ in raræ mini mwi mæ, “Rai pen nægkiariien i ia nækukuæ, ti næri næ mæ nægkiariien me i ho niærhienien nærmama hæukuræn nætigiteien ia niræha.”

⁶ Nænæ in ræriari mini pehe tukw iou i mæ, “Tækwækwuni næha kino sampam ia narimnari me pam! Iou i Alfa mine Omeka,^a nukunen mine nækrækwerin. Nærmama sëmæme hækwakwa iou takuvei pen nui minraha. Nui næha kirkuvehi mhæ nænimen. Næmri nui næha rauvei pehe nui kauvehi nimiruien iræ.

⁷ Iærmama sæ triskai meste naruagænien rukurau, iou takuvei pen narimnari me sëmæme iakuvæni pen raka tukwe in. Iou takuvehe Kumwesæn sævænhæ, nænæ in truvehe nærik.

⁸ Mætæ nærmama sëmæme kamhæhekir ia nærmama, mhæpæwh nahatætæien, mamho noien æmkemik, mamhousi æpune nærmama, mamhakres pran, mamho klepa, mamhæuvehi nahak, mamhæfwaki m nænimwi nari me, mine ieikuæ me pam, imwænraha atukwatukw fwe ia kwopun æmwhenimw næha napw mine tæpisi æræha krauææk ikin. Næri næha in nemhæien sæ ro kæræ iræ.”

⁹ Nænæ nægelo me næha sefen kamhæpeki pesin me næha sefen hæukuær ia nærpwinien iræha sefen (nænæ nærpwinien me næha iræha nærpwinien sampam Kumwesæn tro m nærmama), riti ia nægelo me næha rini pehe tukw iou i mæ, “Uvehe ro. Iakuæ takahatæn præn næha, in pran sævai kwæti sipsip, pwæh iakætoni.”

¹⁰ Nænæ ia vison næha Nænimwin ræriari miou iakætoni ægelo næha ruvehi iou iarouevæn fwe ia tækuær riti rasori næpwæmwis. Nænæ in rahatæn taon ikinan næha Jerusalem iakætoni ruku pen ti Kumwesæn ia neiai mameiwaiu pehe.

¹¹ Taon ikinan næha rukuraan ia nukuraanien sævai Kumwesæn. Ramserser ræmwhen ia kæpwier amasan riti kani mæ tiaspa ræmher ræmwhen ia klas.

¹² Næpai riti rasori næpwæmwis rukuraukurau iræ. Ia næpai næha kwæruæ me iræha twelef. Nægelo me twelef kamhærer ia kwæruæ me næha. Ia kwæruæ me næha kimærai pen næghi kwænækwus me sævai nækur Isrel iræha twelef.

¹³ Kwæruæ me næha kahar ia nikare taon næha peraha, kahar mwi ia nikaren prehi, kahar ia nikaren pesu, nænæ kahar ia nikaren parei.

¹⁴ Kæpwier asori me iræha twelef kamhækwætmhiri æknekkin nukune næpai næha sævai taon næha. Nænæ kimærai pen næghi aposol me twelef sævai kwæti sipsip ia kæpwier me næha.

¹⁵ Næpai sæ ramægkiari miou rauvehi nari riti kino ia kol truvehi mak sævai taon iræ mine næpai sævænhæ mine kwæruæ me ia næpai næha.

¹⁶ Nikare taon næha iræha kefæ. Nasorien sævai nikarkaren me mine næpwæmwisien sævænraha rutæ hæmnæmwhen a. Agelo næha ruvehi næri næha rauvehi ia rægin, muvehi mak sævai nikarkaren me, mætoni iræha kuatia kuatia nasorien sævænhæ mine næpwæmwisien sævænhæ rutæ tu-taosen-fo-hantret kilometa.

¹⁷ In ruvehi mwi nikimkimien sævai næpai næha mætoni ræmwhen ia sikisti-sikis mita. Mita næha sæ ægelo næha rauvehi mak sævai nari iræ ræmwhen a mwi ia mita næha nærmama kamhæuvehi mak sævai nari iræ.

20:15: Rev 13:8, 19:20 **21:1:** 2Tes 3:13 **21:2:** Aes 52:1, 61:10, Hip 11:16, 12:22, Rev 3:12 **21:3:** 2Kron 6:18, Sek 2:10, 2Kor 6:16, Rev 7:17 **21:4:** Aes 35:10, Aes 65:19 **21:5:** 2Kor 5:17, Rev 4:2,10 **21:6:** Sam 36:9, Jer 2:13, Jon 7:37, Rev 1:8,17; 22:17 **a 21:6:** Alfa in leta sæ rukupwan ia alfapet sævai nækur Kris. Omeka in leta sampam. Næhag i kamækwein Kumwesæn iræ niæpwan mæ in nukunen mine nækrækwerin. Ævsini mwi Rev 21:6; 22:13. **21:7:** 2Saml 7:14 **21:8:** Mat 25:41, Hip 10:38-39, Rev 19:20; 21:27; 22:15 **21:9:** Rev 15:1 **21:10:** Esik 40:2, Rev 21:2 **21:11:** Aes 60:1-2,19 **21:12:** Esik 48:30-35 **21:15:** Rev 11:1

¹⁸ Nəpai nəha kino ia kəpwier amasan i tiaspa, nənə kuvrhəkin taon ia kol atukwatukw, kol sə rəmher məmwhen ia klas.

¹⁹ Kəpwier asori me səməme kamhəkwtəmhiri əknekin nukune nəpai səvəi taon nəha kəfəri pen irəha ia kəpwier amasan me səpəmsəpə. Kiməkupwən kəmri pen kəpwier amasan i tiaspa, sə ro kəru irə kəmri pen kəpwier amasan i safaiə, sə ro kahar irə kəmri pen kəpwier amasan i akat, sə ro kefa irə kəmri pen kəpwier amasan i emeral,

²⁰ Sə ro krirum irə kəmri pen kəpwier amasan i onikis, sə ro sikis irə kəmri pen kəpwier amasan i kanilian, sə ro sefen irə kəmri pen kəpwier amasan i krisolaet, sə ro eit irə kəmri pen kəpwier amasan i malakait, sə ro naen irə kəmri pen kəpwier amasan i topas, sə ro ten irə kəmri pen kəpwier amasan i kalsetoni, sə ro eleven irə kəmri pen kəpwier amasan i takwoes, nənə sə ro twelef irə kəmri pen kəpwier amasan i ametis.

²¹ Kwäruə me nəha twelef təpinhə me səvənraha kino ia perel irəha twelef. Təpinhə kwatia kwatia ko ia perel kwatia kwatia. Nənə suatuk me fwe imwə ia taon nəha kino ia kol atukwatukw, kol sə rəmher məmwhen ia klas.

²² Nənə iapkətoni mhə nimwə riti kaməfwaki ikin ia nəkwai taon nəha, ti nəri nə mə nimwəfwaki səvənhi in nə İərimənu Kumwesən sə rauvehi niskaiien me pam mine kwəti sipsip.

²³ İa taon nəha irəha tuhəpkətui mhə mwi meri mine məkwə mə trouəhiəpwın irəha ti nəri nə mə nukuraanien səvəi Kumwesən raməhiəpwın pam taon nəha, nənə kwəti sipsip in nə laet səvənhi.

²⁴ Nərmama ia tənəmtənə me tuhavən ia nukuraanien səvənhi, nənə kig me ia təkure tıprənə tuhəpeki nautə amasan me səvənraha mhəuvnimwə ia taon nəha.

²⁵ Kwäruə me səvəi taon nəha tukəpwəh nərəpinhəien irəha ia nəpin riti, ti nəri nə mə nəpin ia nəpin triwən ia kwopun nəha.

²⁶ Nərmama ia tənəmtənə me tuhəpeki nautə amasan me səvənraha mine narimnari me nərmama həməuvei pen minraha ia nisaiien, nənə mhəpeki mhəuvnimwə ia taon nəha.

²⁷ Narimnari me səməme həmkemik ia nəmri Kumwesən, mine nərmama səməme kamho narimnari səvəi naurisien, mine nərmama səməme kamheikuə, irəha tuhəpwəh nuvnimwəien ia taon nəha ia nəpin riti. Mətə nərmama me a i səməme kimərai pen nəghinraha ia nəkukuə səvəi nimiruien sə kwəti sipsip rauvehi irəha əpa nəha tuhəuvnimwə ia taon nəha.

22

Nui aris kauvehi nimiruien irə

¹ Nənə agelo rarə mahatən mwi nui aris riti iakətoni. Nui ia nui aris nəha nui kauvehi nimiruien irə. Nui nəha rəmher rəmwhen ia klas, raiu maku pen fwe ia jea sə Kumwesən mine kwəti sipsip krauəkure irə rouərimənu,

² mamesi pen suatuk ia kurkwai taon nəha. Nənə iakətoni nei kauvehi nimiruien irə ramərə ia nikarkare nui nəha, maukuə m twelef ia nuk me pam ia məkwə me pam. Nənə nərmama ia tənəmtənə me pam kamhətimwi nimwan ti nomasanien nemhəien me.

³ İa nəkwai taon nəha tukəpwəh mwi nətoniien nari riti sə Kumwesən raməkweın ərəha irə. Jea sə Kumwesən mine kwəti sipsip krauəkure irə rouərimənu trərer ikin. Nənə iotukwininari me səvənhi tuhamo nəkwən.

⁴ İrəha tuhətoni nənimen, nənə tukrai pen nəghin ia nipwənanraha.

⁵ Nəpin ia nəpin triwən. İrəha tuhəpkətui mhə meri uə nari riti mwi truvei pen nukuraanien minraha, ti nəri nə mə İərimənu Kumwesən səvənraha in trukuraan muvei pen nukuraanien minraha, nənə irəha tuhərimənu ia nuk nuk me.

⁶ Nənə agelo nəha rini pehe tukw iou i mə, “Nəgkiariien me i ho nipərhiienien nərmama həkurəgən nətigiteien ia nirəha. İərimənu Kumwesən səvəi nənimwi profet kupwən me rinərhi pehe iou agelo səvənhi mə takuvehe mahatən narimnari me tripkə mhə tui həier pehe pwəh səvənhi iotukwininari me hətoni.”

Tripkə mhə tui İesu ruvehe

⁷ “Həregi ro! Tripkə mhə tui iakuvehe. İərmama sə ramo nəgkiariien me səməme Kumwesən ruvei pehe, kamhəmak ia nəkukuə i, in rerin trajien.”

⁸ İou Jon, iou iakiməregi mətoni narimnari me i. Nəpin iakregi mətoni raka narimnari me i, nənə iakinimwi nukurhuk mi ia nəmri agelo sə rahatən iou irə mə takisiai in.

⁹ Mætə in rini pehe tukw iou i mæ, “Əpwəh noien iamınha irə! Krau iotukwininari mi a səvəi Kumwesən kitaha piam me i profet me mine nərmmama me səməme kamho nəgkiariien me ia nəkukuə i. Nımwi nukurhum mi ia nəmri Kumwesən, misiaı in!”

¹⁰ Nənə in rarə mini mwi tukw iou i mæ, “Tikəpwəh nərkwafaien ia nəgkiariien me i Kumwesən ruvei pehe mik kamhəmak ia nəkukuə i ti nəri nə mæ narimnari me i tripkə mhə tui həier pehe.

¹¹ Nərmmama səməme kamho noien ərəha pwəh kamhəmwur pen ia noien ərəha. Nərmmama səməme kamho noien əmkemik pwəh kamhəmwur pen ia noien əmkemik. Nərmmama səməme kamho noien atukwatukw pwəh kamhəmwur pen ia noien atukwatukw. Nərmmama səməme kamho noien əmher pwəh kamhəmwur pen ia noien əmher.

¹² Həregi ro! Tripkə mhə tui iakuvehe! Takuvehi nərkəkuien səiou, muvehe, muvei pen m nərmmama me pam resi pen narimnari me irəha hənə.

¹³ Iou i Alfa mine Omeka,^a nukunen mine nəkrəkwerin. Iakinərə raka kupwən, nənə takarə mwi kurirə.

¹⁴ Nərmmama səməme haikuas tinari səvənraha rəpsan, irəha rerinraha tragien. Takəsəni irəha hani nukwai nei kauvehi nımıruien irə, nənə mhəkurau ia kwərüə me səvəi taon nəha mhəuvnimwə.

¹⁵ Mætə nərmmama nepwin nəha ikin ko həkuvnimwə mhə. Irəha nəha nərmmama səməme həmkemik rəmwhen ia kuri me, mamho klepa, mamho nahak. Nərman mine nıpran səməme kamhəiri əpnəpen irəha me irəha nəha ko həkuvnimwə mhə. Nərmmama me pam səməme kamhousi əpune nərmmama, mamhəfwaki m nənımwi nari me, mamhokeikei pik noien səvəi neikuaien tuharə fwe irüə.

¹⁶ Iou, Iesu, iakinərhi pehe agelo səiou mæ truvehe mini irapw narimnari me i tukumiəha nakalasia me. Iou i kig sə iakıməuku pen ia kwənəkwws səvəi Kig Tevit. Iou iakəmwhen ia kəməhau kofətəteia sə rukuraan.”

¹⁷ Nənımwin İkinan mine pran səvəi kwəti sipsip krauni mæ, “Uvehe!” Nənə pwəh iərmama sə ramregi nəgkiariien i, in mwi rini mæ, “Uvehe!” Nənə pwəh iərmama sə rəkkwakwa ruvehe. İərmama sə rokeikei pwəh in rənımwi auər a nui sə kauvehi nımıruien irə.

¹⁸ Iou, Jon, iakaməgkiari skai m nərmmama səməme kamhəregi nəgkiariien me Kumwesən ruvei pehe miou kamhəmak ia nəkukuə i. Trini minüə iərmama riti rakutan pen atukw nəgkiariien riti səvənhi ia nəgkiariien me i, Kumwesən ruvei pen min nərpwinien me i nəkukuə i raməgkiari irə makutan pen mwi.

¹⁹ Trini minüə iərmama riti ripeki raka nəgkiariien me nepwin ia nəkukuə i, Kumwesən tripeki raka namasanien me i nəkukuə i raməgkiari irə iərmama nəha tripkuvehi mhə riti. Namasanien me nəha nukwai nei kauvehi nımıruien irə mine kwopun riti ia taon ikinan nəha.

²⁰ İərmama sə rani irapw narimnari me i rini mæ, “Pərhien tripkə mhə tui iakuvehe!” Ouəh, pwəh ro iamınhi! Uvehe rə İərimənu İesu!

²¹ Pwəh namasanien səvəi İərimənu səkitaha İesu tamarə ti nərmmama me pam. Ouəh, pwəh ro iamınhi!

22:10: Rev 1:3, 10:4 **22:11:** Dan 12:10 **22:12:** Aes 40:10, 2Kor 11:15, Rev 2:16,23 **22:13:** Rev 1:8,17; 21:6

^a **22:13:** Alfa in leta sə rukupwən ia alfapet səvəi nəkur Kris. Omeka in leta sampam. Nahag i kaməkwein Kumwesən irə nıpwran mæ in nukunen mine nəkrəkwerin. Əvsini mwi Rev 21:6; 22:13. **22:14:** Rev 22:2 **22:15:** Rev 21:17

22:16: Nam 24:17, Rom 1:3, Rev 2:28, 5:5 **22:17:** Sing 8:14, Rev 21:6 **22:18:** Dut 4:2, 12:32, Rev 15:1,6 **22:19:** Rev 22:2 **22:20:** Rev 2:16

Nipəri nəkukuə sə rani nipwrai nəgkiariien me (Diksonari)

Agelo: Nagelo me irəha nənimwin me Kumwesən rino irəha kamho tukwini nari min. Nagelo me kamhəgnəgini Kumwesən fwe ia nei ai (Mat 2:14). Nəpin me nepwin nagelo me həkkiari m nərmama, mhəvisau pen minraha nəgkiariien sə Kumwesən rokeikei mə tuhəregi (Dan 9:20-23, Mak 16:5-8, Luk 1:26, Wok Me 1:9-11). Kumwesən ramərhi pehe nagelo me kamhəuvehe mamhasitu ia nərmama səməme tuhəuvehi nimiruien rerin (Hip 1:14).

Mətə nagelo me nepwin nəha ikin həpwəh no tukwiniien nari m Kumwesən. Irəha nagelo əraha me. Kani mwi irəha mə nərəmhə me. Iərəmhə i in rasori ia niraħa nəghin nə Setan. Wok səvai Setan mine nagelo me səvənhi kamheikuə ia nərmama ia tənamtənə me. Irəha həpwəh nokeikeiien mə nərmama tuhəni nipərhiien ia Iesu Kristo (2Kor 4:3-4, Rev 20:1-3; 7-8). Tukamevən tukərarki pen nagelo əraha me ia kwopun napw asori rauək rerin ikin. Nərmama səməme kamhəkuriə ia nagelo əraha me nəha tukərarki pen mwi irəha həvən ia kwopun nəha (Mat 25:41).

Aposol: Nəgkiariien i aposol nipwran in i mə Iərmama sə kinərhi pen in. Aposol riti rauvehi nasorrien maməgkiari tukwini səvai iəm əsori sə rinərhi pen in. Iesu riməuvei pen nasorrien m nərmama səvənhi twelef mə irəha aposol me səvənhi. Wok səvai aposol me səvai Iesu ro iamini irə. Irəha hənətoni ia nənimenraha mə Iesu rinətui mwi ia nemhəien səvənhi. Irəha həməni irapw nəgkiariien amasan səvənhi. Nənə mhərpwi nousəsimwinien vi me səvai nakalasia me ia kwopun me. Nənə nəpin ripik irəha ho nimtəien me ia niskaiien səvai Nənimwin Ikinan. Nimtəien me nəha ho nukurəniien i mə nəgkiariien amasan səvai Iesu Kristo ro nipərhiien (Mak 16:19-20, Rom 15:19, Hip 2:4).

Iesu rətui mwi ia nemhəien səvənhi. Nəpin nepwin rukurau nənə, in rier irapw ti Pol mekwein in mə in truvehi wok səvai aposol. Nərmama kuation kuation me nəha ikin rəmwhen ia Panapas sə nərmama kamhəkwein irəha mə aposol. Nəri auə a həkətəni mhə Iesu Kristo. Nənə nəpin səvsini nəgkiariien nəha aposol ia nəkukuə i Wok Me, nipwran rani mə nərmama me i twelef səvai Iesu hənəvən irəha min. Nənə ia nəkukuə i, Pol rini mə in mwi aposol riti səvai Iesu mətə in ripkəvən mhə irəha nərmama me nəha twelef. Nəkukuə nəha raməgkiari pik ia aposol mi Pita mine Pol. (Mat. 10:1-4; Mak 3:13-19; Luk 6:12-16).

Elta: Elta me irəha nəm əsori me kamhətui ti nakalasia me ia nousəsimwinien me səvənraha. (1Tim 3:1-7)

Epikurien me mine Stoik me: Irəha nahatən me səvai nəkur Kris fwe tui anan kamhətui nipərhiien. Ia nəpin nəha Niutestamen raməgkiari irə nəkur Kris həpik hənəmesi pen nahatəniien səvai nahatən me nəha. Epikurien me həməni mə nukune nimiruien amasan in i mə nərmama tuhətui narimnari me səməme həni iərmama riti rerin raməgien. Stoik me həməni mə rekəm iərmama traməkeikei məmwur mə rerin trəpwəh nəgienien məpwəh mwi nəmisiien nəri auə a narəien səvənhi rəfo irə ramasan uə rəraha. (Wok Me 17:18)

Farisi: Farisi me mine nahatən me səvai loa irəha nəm əsori me səvai nəkur Isrel ia nəpin səvai Iesu. Irəha həkurən amasan loa me pam səməme Kumwesən riməuvei pen m Moses, nənə mamhəhatən mə nərmama tuhaməkeikei mhəsi pen əknek in loa me pam nəha ia noien sə ratukwatukw amasan. Irəha kamhəhatən mwi noien me mine loa me nepwin səməme kamripin pen ia loa sə Kumwesən riməuvei pen. Irəha haməfiuta pik irəha nənə rerinraha rirhi mə irəha hasori ia nərmama me pam. Irəha həməni mə noien səvənraha ramasan. Mətə nipərhiien irəha həpik kamho noien səvai kəuətəkəsuə. Irəha hənəmwəki Iesu nənə mhəkeikei mə tuhəsi əpune in. Əvsini mwi nəgkiariien i Satusi ia diksonari i.

Herot: Ia Niutestamen kaməkwein nərmama kefə nəghinraha i Herot.

- (1) *Herot asori.* In kig səvai nəkur Jutia nəpin Iesu rinətui. In raməmwur mə trəusi əpune Iesu nəpin in raməuihi (Mat. 2:1-22; Luk 1:9).
- (2) *Herot Antipas.* In tini Herot asori. In ramərimənu ia tənə Kalili nəpin Iesu raməvən mani irapw nəgkiariien səvai Kumwesən mamə nimtəien me. Herot Antipas riri Herotias. In rinərhi pen iarəgən riti səvənhi revən mərai raka kənkəpwə Jon Pəptaes fwe ia kalapus (Mak 6:14-29). Nəm əsori me səvai nəkur Isrel haməuvehi Iesu mhəvən ti Herot Antipas mə in trini mə Iesu traməkeikei memhə (Luk 23:6-12).
- (3) *Herot Akripa sə rukupwən.* In tini Aristopolas. Piəvni Herot Antipas. In rino nərəhaien

m nakalasia me nāpin Iesu rinətui raka ia nemhāien. Rinousi əpune Jemes i piəvi Jon (Wok Me 12:1-23).

(4) *Herot Akripa sə resi pen.* In tini Herot Akripa sə rukupwən. Kurirə Pol revən fwe Rom mā Kig Sisa trəkiri nəgkiariien səvanhi, Herot i riregi nəgkiariien səvai Pol ia nəmri Festas (Wok Me 25:13-26:2; 26:19, 27-32).

Hosana: Kupwən nipwrai nəgkiariien i Hosana kani mə uvehimiru. Nənə kurirə irə nipwran ruvehe mə əgnəgini uə ni vivi.

Iəmāti Iərmama: Nəgkiariien i Iəmāti Iərmama in nəhag riti. Iesu rani pik nəgkiariien nəha, mani atukw a in. Iesu in Iəmāti Iərmama. Nipwran mə in Iərmama rəmwhən a ia kitaha, mətə nəhag nəha ramahatən pen mwi mə in Kristo, Iərmama i profet kupwən me həməni mə truvehē. Ia nəməkrəhāien səvanhi Profet Taniel rinətōni Iəmāti Iərmama riti revən mərəer ia nəmri Kumwesən, nənə Kumwesən ruvei pen nasorriien min trərīmənu ia nərmama ia tənə m tənəmepam (Dan 7:13-14).

Iesu: Nipwrai nəhag i Iesu in i Iərmama sə rauvehimiru nərmama me səvanhi muvehi raka narəhāien me səvanraha (Mat 1:21). Nəhag me nepwin səvai Iesu kaməkwein in mə Iesu Kristo, Tini Kumwesən, Iəmāti Iərmama, Kwənəkws səvai Kig Təvit.

Iotukwininari: Ia nāpin səvai Niutestamen iotukwininari me səpəmsəpə. Nepwin kinərkwi tərini irəha kamho auer a wok səvai iəmə asori. Iotukwininari me nəha hərəirei noien nətərigien atukw səvanraha, mətə Iərməpə ramərīmənu ia nirəha. Kani mwi irəha mə slef me. Iotukwininari me nepwin mwi nəha ikin kamho wok səvai nərməpə mətə kamhəuvehi nərəkuien irə (Luk 15:19). Kipkərihi tərini mhə irəha mə irəha slef me, mətə irəha həseni a mə Iərməpə trini nəkwən ti nirəha i nənə irəha tuho rerinraha ragien a.

Isrel: Isrel nəhag vi riti sə Kumwesən rīməuvei pen m Jekop tini Aesak mine Repeka. Kaha səvai Isrel in nə Epraham. Isrel tini Iərman twelef. Nənə irəha i kaha kupwən me səvai nəkur Isrel. Kwopun sə hamarə ikin kani mwi mə tənə Isrel. Kupwən kani tīprənə i mə Kenan.

Kamel: In nərīmuru riti kaməkure irə rəmwhən ia hos. Mətə in rupwinari ouihia a ia hos. In rəmwhən sə navənien fwe kwopun akwesakwes ikin. Rapeki nari pam me kamo tinari ia nīmwherīn.

Kəfəfau səvai nisaiien: Kəfəfau səvai nisaiien Nəkukə Ikinan raməgkiari irə riti kəfəfau kino ia nīmwai nei uə tihinari me, nənə kəfəfau pen ia kənkəpwə Iərmama riti ti nəgəginiien in. Rəmwhən ia Iərmama riti sə rəvtəni nərmama ia nauien. Kəfəfau riti mwi in kəfəfau səvai kig sə kino ia kol sə ramserser. Kəfəfau pen kəfəfau nəha ia kənkəpwə kig ramahatən pen mə in rasori kamsiai in.

Kig Sisa: In nəghi Iərmama sə ramərīmənu ia nəkur Rom fwe kupwən.

Kol: In kəpwier sə ramserser pik. Kamo narimnari me irə nənimenraha rutə pik rəmwhən ia rig, uə nari krukwi pen ia nifregi Iərmama, uə kwənari sə kaməkwanī.

Krep: Krep in nei riti kəpwei rutə muviris rəmwhən ia nəkwus. Kamo waen irə. Raukə nukwan ramo tīpwen.

Kristo: Ia nəgkiariien səvai nəkur Kris fwe kupwən nipwran rani mə Iərmama sə Kumwesən rīmərfi mə trərhi pehe i ruvehe muvehimiru nərmama. Nəkur Isrel həpik həni Iesu mə ripko mhə in Kristo, in Iərmama auer a. Mətə narəien səvai Iesu rino nəgkiariien me səvai profet tui me həuvehe mhəuvəukuə. Nəpin Iesu rinətui ia nemhāien səvanhi, ramahatən mə Iesu in Kristo (Rom 1:14).

Kwopun akwesakwes ikin: Nəpin kaməgkiari ia kwopun akwesakwes ikin ia Niutestamen nipwran mə kwopun nəha nərmama həiwən ikin. Narimnari me həpkutə amasan mhə ikin.

Kwopun ikinan: Rum riti ia nəkwai nīmwə səvai Kumwesən.

Kwopun ikinan anan: Rum riti mwi ia nəkwai nīmwə səvai Kumwesən.

Loa səvai Moses: Nəgkiariien nəha Loa, uə Loa sə kimarai, nipwran rani mə Kumwesən rīməuvei pen Loa me m nəkur Isrel. Nəghi nəkukə krirum səməme hamarə ia Oltestamen. Nəghinraha ia Bislama Jenesis, Eksodas, Levitikas, Namba, mine Dutronome. Nəkukə me nəha krirum həmwhən ia nukune loa me pam səvanraha nəkur Isrel.

Mastat: In nei sə kauvei pen nunin ia nəveginien mə trapein amasan. Nunin rouihia anan ia nuni nei me (Mat 13:31).

Mesaea: Nipwran rəmwhən ia Kristo uə Iəmāti Iərmama. Kumwesən rinərhi pehe mə truvehē muvehimiru nərmama.

Nənīmwin Ikinan: Nənīmwin Ikinan in Nənīmwin i rīməuku pen ti Tata Kumwesən mine Tini. Kani in mə Iasitu (Jon 14:15-17). Ramarə ia reri nərmama me i kamhəni

nip̄rhienien ia Iesu Kristo (Rom 8:9). Nənimw̄in Ikinan in Kumwesən (Mat 28:29, Wok Me 5:3-4).

Nənimwi nari sə kaməfwaki pen min: Nənimwi nari nepw̄in kuvnhi nərimiru me irə, kuvnhi nərmama irə, uə kumwesən kwərhakwəra me, uə nəri əpə riti. In nari riti sə nərmama kamho ia nei, uə aean riti, uə ia kəruətəri. Nərmama ho mamhəfwaki pen minraha, mamhəvi netə ramevən ti nənimwi nari me nəha. Kumwesən raməmwəki noien i nərmama kamhəfwaki pen m nənimwi nari me. (Eks 20:4-5, Kol 3:5-6, Efes 5:5-6, 1Jon 5:21)

Nakalasia: Misi Watt rinakres nəgkiariien i fwe kupwən. Nukune nəgkiariien i nəgkiariien Krik sə rani mə eklessia. Nipwran in i mə nərmama me i Kumwesən rinəkwein irəha həuvehe nərmama me səvənhi. Ia Inglis kani nəgkiariien i mə the Church. Bislama rani mə Jyos. Nəgkiariien me nepw̄in ia tənə kamhəni mə Nimwəfwaki. Mətə kimaha iahaməni mə nakalasia me. Kwopun me nepw̄in iahaməni mə nousəsimwinien səvəi nakalasia me. Iahaməni iaminhə irə mə nərmama tuhəukurən mə Jyos səvəi Kumwesən ripko mhə nimwə riti, mətə kwa nərmama. Kwopun iərmama kəru uə kahar səvəi Iesu housəsimw̄in irəha me ikin Iesu ramarə ti nirəha ia kwopun nəha nəri auər a mə nimwəfwaki riti riwən (Mat 18:20).

Neai: In i kwopun kitaha nakalasia me tsəuvən mharə fwe ikin kitaha Kumwesən ia nəpin riti. Neai ripko mhə neai sə samətoni məkwə mine kaməhau me irə, rekəm. Neai in kwopun Kumwesən ramarə ikin.

Nitətə ia neai: Ia nəkukuə Matiū rimərai nəgkiariien i nitətə ia neiai nipwran mə nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə (Mat 13:31-33, Luk 13:18-20). Ia kwopun me nepw̄in mw̄i ia Niutestamen nipwran mə kwopun Kumwesən ramarə ikin fwe ia neiai (Efes 2:6).

Nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə: Kumwesən in kig sə ramərimənu rerin ia narimnari me pam fwe ia neiai mine ia təkure tiprənə (Sam 145:13, Dan 4:34-35). Ro iaminhə irə kitaha səukurən ninien mə nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə rinərə raka nənə tripkiwən mhə. Mətə ia nətəien riti mw̄i kitaha sətōni mə nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə ripkuvehe mhə ihi. Nərəhəien rasori ia tiprənə i. Nərmama kamhəru i nəkwai Kumwesən. Setan ramo noien ikou me səvənhi. Kitaha sameitenhi mə nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə trier pehe. Kig sə ramərimənu ia nitətə səvəi Kumwesən in nəha Iesu. Nəpin in truvehe mw̄i irə kitaha tsəni mə, "Təkwtəkwni nəha Kumwesən səkitaha truvehimiru kitaha! Təkwtəkwni nəha in tro sətōni mə in rauvehi niskaiien, nənə, təkwtəkwni nəha in ramərimənu! Nənə təkwtəkwni nəha Kristo səvənhi tro sətōni mə in rasori ia narimnari me pam!" (Rev 12:10). Nərmama saməme kamhəni nip̄rhienien ia Iesu Kristo tuhəuvnimwə ia nitətə nəha. Irəha tuhamarə rerin irəha Iərimənu səvənraha. Mətə nərmama səməme kamhəru i nəkwai Kristo tuhəpkuvnimwə mhə ia nitətə nəha (Mat 25:34; 36, 1Kor 6:9-11, Rev 21:5-8).

Nəveginien Ikinan: Kurirə Iesu remhə ia nei kamarkuau i rəkwein nərmama me səvənhi həuvehe mhəni pəri nari irəha min ia nəveginien asori səvəi Pasova. In riməuvehi bred məkwəsən, muvei pen m nərmama me səvənhi hani. Nənə riməuvehi waen, muvei pen minraha hənimwi. Bred mine waen krouahatən pen nemhəien səvəi Iesu. Kinousi əpune nipwran niten rinaiu tukutaha. Nəpin tsani bred nənə mhənimwi waen nəha kitaha nakalasia me reritaha traməkeikei mirhi nemhəien səvənhi ia nei kamarkuau. (Mak 14:12-26, Matiū 26:17-30, Luk 22:7-23, 1 Kor 11:23-25)

Nimwə səvəi Kumwesən: Fwe kupwən nimwə riti səvəi Kumwesən rinərə fwe tənə Isrel ia taon asori səvənraha Jerusalem. Fwe ikin, pris me səvəi nəkur Isrel haməvi netə ti naikuas rakaien nərahəien me səvəi nərmama me səvəi Kumwesən. Mətə ia nuk 70 naruagən me səvəi nəkur Rom həuvehe mhousi testesi pam nimwə nəha. Nəkwai nimwə nəha rum kəru. Rum riti kani mə kwopun ikinan. Nənə rum riti mw̄i kani mə kwopun ikinan anan.

Nəveginien asori kani mə Pentekos: Pentekos in nəveginien asori riti səvəi nəkur Isrel. Irəha hamo nəveginien asori nəha nəpin 50 kurirə nəveginien asori kani mə Pasova. Nəpin Iesu rinamarə irə nəkur Isrel kamho nəveginien asori nəha kamhəgnəgini Kumwesən ti nəveginien vi fwe nəmhien. Nəpin nəha Pentekos, in nəha nəpin Nənimw̄in Ikinan riməuvehe irə mukuər ia reri nərmama səvəi Iesu (Wok Me 2:1-4; 20:16, 1Kor 16:8).

Nəveginien asori kani mə Pasova: Pasova in nəveginien asori riti səvəi nəkur Isrel. Irəha hamo nəveginien asori nəha rerinraha ramrhi nəpin nəha Kumwesən riməiri raka kaha kupwən me səvənraha ia tənə Ijip. Ia nəpin nəha riməiri raka irəha

irə in rousi əpune nɪpwnəti nəkur Ijip me nəmritakw me, mətə in rəpwəh nousi əpune nɪpwnəti nəkur Isrel me ti nəri nə mə hənahakwi pen netə ia kwəruə ia nimwə me səvənraha. Noien nəha Kumwesən rino rahatən pen wok sə Iesu Kristo truvehə mə muvehimiru nərmama ia niten.

Nəveginien asori səvəi pret yis riwən irə: In nəveginien asori riti səvəi nəkur Isrel. Nəpin nəkur Isrel həməier fwe Ijip haməuvani pret nəha yis riwən irə mə irəha tuhəuvani akwauakw mə həier fwe Ijip ti nəri nə mə bred nəha yis riwən irə ramafə akwauakw a. (Matiu 26:17, Mak 4:1-12, Luk 22:1-7)

Nui Asori Kalili; Nui Asori Taepirias: In nui asori riti fwe prehi ia tənə Isrel. Nəpwəmwisien səvənhi rəmwhən ia 22 kilometa. Nasorijen səvənhi rəmwhən ia 12 kilometa. Mavi rəmwhən ia təsi. Peiau peiau fwe ikin səvənhi. Kani mə Lek Kenesaret ia Luk 5:1. Ia Jon 6:1 nəghin riti mwī Taepirias.

Nuvehiien ninhum: In noien riti səvəi nəkur Isrel hamo fwe tui muvehə meste pehə ipwet mine. Ropə ia noien i nəkur ia Tənə kamho. Kupwən anan Kumwesən rino promes riti irau Epraham mə in Kumwesən səvənhi nənə Epraham mine nimwipwini me irəha nɪpwnəti Kumwesən me. Kumwesən rini pen ti Epraham ia Jenesis 17 mə tukuvehi ninhum m nərman kəmri karen irəha mə irəha nərmama me səvənhi. Trini minua iərman rətui muvehi nəpin eit, kuvehi ninhum min rahatən pen mə rauvehi nəvəhəgien sə Kumwesən riməuvei pen m Epraham. Ia nəpin səvəi Oltestamen nuvehiien ninhum ramahatən pen mə iərman in kwənəkwas riti səvəi Epraham. Mətə Pol rahatən mə noien səvəi nuvehiien ninhum ro nəri auər a təkwətəkwuni. Nuvehiien ninhum ko rɪpkuvehi mhə ik ikevən ia neai. Mətə tikini nɪpərhienien ia Iesu Kristo pwəh Iesu ruvehi raka nərəhaien ia rerim. Noien iaminha irə in nəha noien pərhien səvəi nuvehiien ninhum m iərmama. (Rom 2:25-29, Kal 6:15-16, Kol 2:11)

Nuviiien netə: Fwe kupwən nərmama haməuvehi nərimiru me səpəmsəpə rəmwhən ia mak, kau, uə sipisip, mhəuvehi mhəuvən, mhəuvei pen m pris me mə tuhəuvani əmwesi ia təkure nifatə, mhəuvehi raka nərəhaien me səvənraha. Nəpin me nepwin mwī kamhəuvei pen nərimiru me iaminha irə ia təkure nifatə ti nəveginien Kumwesən irə. Mətə trini minua nərimiru sə ramemhə uə rərəha ko kəpwəh nuvei penien m Kumwesən ia təkure nifatə səvənhi. Noien nəha ro nɪmtətien sə ramahatən pen mə nite Iesu traikuas raka nərəhaien me.

Perel: In kəpwier amasan riti sə raməmak ia nəkwai nari riti fwe ia təsi kamo kwənari ia nənimen mine nari krukwi pen ia nɪfregi iərmama.

Pokis səvəi nəgkiariien i Kumwesən rinərihi tərini əknekkin: Pokis i ramahatən pen Loa səvəi Moses. Loa nəha nəgkiariien i Kumwesən rinərihi tərini əknekkin, məmri nəkur Isrel hanamarə irə fwe kupwən. Kiməuvrhəkin pokis nəha ia timpa nənə kuvegi nɪkarkaren me ia kol. Ia nəkwai pokis nəha tekinari riti kino ia kol nəveginien nəha kani mə mana rukuar irə. Rigi nei nəha rino tihin mahatən pen Eron mə in pris, in mwī ia nəkwai pokis nəha. Kəruətəri mi kəru nəha kimərai pen loa me ten ia nirau irau mwī fwe ikin. Nəpin nəkur Isrel həier ia kwopun riti mhəuvən ia kwopun riti mwī, nənə mamhəuvehi pokis i. Nəpin harə ia kwopun riti nənə mhəmri pen pokis nəha ia nimwə tapolen sə ro ikinan. Pokis i mine narimnari me ia nəkwai irəha pam ho ikinan ti nəri nə mə irəha həmwhən ia nɪmtətien riti kamətə pen nəgkiariien irə sə Kumwesən rinərihi tərini əknekkin. Nəpin haməuvrhəkin nimwə səvəi Kumwesən fwe Jerusalem, nənə pokis i raməmak fwe kwopun sə ro ikinan anan ia nimwə səvəi Kumwesən. (Eks 25:10-22; 9:4; 16:31-33, Hip 9:4-5; Rev 11:19)

Paal: Paal in kumwesən eikuə riti səvəi nəkur ia Kenan. (Rom 11:4)

Pielsepul: Pielsepul in nəha Setan. Fwe kupwən Farisi me həmwəki Iesu, mhəni ərəha in mə raməkoui irapw nəremhə me ia nərmama ia nɪskaiien səvəi Pielsepul. Irəha həkini mhə nɪpərhienien ia Iesu mə in raməkoui irapw nəremhə me ia nərmama ia nɪskaiien səvəi Nənimwin Ikinan. (Mak 3:22, Luk 11:15)

Pris: Fwe kupwən nəkur Isrel həier ia tənə Ijip, Kumwesən riri pen irəha həuvən ia təkuər Sinae. Ia kwopun nəha in rini nəkwən mə irəha tuhəuvrhəkin nimwə tapolen riti. Nənimwin səvənhi tramərer pen ia nimwə tapolen nəha ia nəkwai rum sə ro ikinan anan. Kumwesən rərpwi rəgin ia Eron mə in mine kwənəkwas səvənhi tuhəuvehe mhə wok səvəi pris me. Irəha tuhərer ia nimwrhenhi Kumwesən mine nərmama me səvənhi, mhəvi netə ti nərəhaien. Trini minua nərmama hokeikei mə tuhəuvei pen nari riti m Kumwesən, pris me tuhəuvehi nəri nəha mhəuvei pen tukwini səvənraha ia təkure nifatə səvəi Kumwesən. Ia nəpin səvəi Iesu fwe kupwən pris me kamho wok me iaminha irə ia nimwə səvəi Kumwesən fwe ia Jerusalem. Mətə ipwet mine pris asori anan səkitaha in i Iesu Kristo. In əpa ramərer ia nimwrhenhi Kumwesən mine nərmama me səvənhi mavi simwin irəha.

Pris asori: In pris riti sə ramərimənu ia pris me nepwin səvəi nəkur Isrel.

Pris asori anan: In pris kuatia a sə in rasori ia pris me pam. Ia nuk me pam ia nəpin kuatia a in rauvehi nite sipsip muvniwə ia kwopun sə ro ikin anan ia nimwə səvəi Kumwesən mə truvehi raka nərəhaien me səvəi nəkur Isrel.

Profet: In iərmama riti sə Kumwesən rauvei pen nəgkiariien min mə trini irapw. Nəpin ripik profet me ia nəpin səvəi Oltestamen kamhəni irapw narimnari me səməme həkvehe mhə ihi.

Sapat: In nəpin səvəi nəkur Isrel kamhəfwaki irə. Sapat ramo stat ia 6 klok ia Fraete ia nəruarəv mevən meste Sapat ia nəruarəv ia 6 klok. Ia Sapat nərmama həkko anan mhə wok riti. Irəha hamapwis. Nəpin nəha in nəpin ikinan səvəi nəkur Isrel. Nəgkiariien i sapat ia nəgkiariien səvəi nəkur Isrel fwe kupwən nipwran rani mə apwis. Fwe kupwən, nəpin Kumwesən rino tiprənə, Nəkukuə Ikinan rani mə in rino wok nəpin sikis nənə nəpin sə ro sefen irə in ro sampam, mapwis. Nəpin sə ro sefen irə ia nəfwakiien in nəpin səvənhi. Nənə loa me səməme in riməuvei pen m Moses rani irapw mə nəpin sə ro sefen irə in nəpin ikinan səvənhi sə nərmama me səvənhi tuhapwəh noien wok riti irə. Nənə noien sə nərmama tuhapwis ia nəpin nəha rinahətən raka mə irəha nərmama me səvəi Kumwesən. Ia Niutestamen, Iesu riməni irapw mə in ramərimənu ia Sapat (Mat 12:8, Mak 2:28, Luk 6:5). Mətə nəmə asori me səvəi nəkur Isrel haməmwəki in ti nəri nə mə in rino nərmama nepwin səməme hamemhə həsənin ia Sapat. Nənə irəha hənə mə noien nəha in rino rinəruui loa. Nənə in ro mwi narimnari me nepwin səm əme rerinraha rirhi mə ripkatukwatukw mhə mə tuko ia Sapat.

Sameria; iəmə Sameria: Fwe kupwən nəkur Isrel haməmwəki nəkur Sameria. Ia nəpin nəha rəknekən ti nəkur Isrel mə tuhavən fwe imwəi nəkur Sameria ti nəri nə mə ia nətəien səvənraha nəkur Sameria irəha həkemək ia nəmri Kumwesən. Trini minə havən fwe imwənraha nənə irəha mwi tuhəkemək.

Satusi: Irəha həkwhen ia pati riti. Nepwin kamho wok səvəi politik. Nepwin kamho wok səvəi nuviien netə ia təkure nifatə səvəi Kumwesən. Nepwin kamhətui ti nimwə səvəi Kumwesən. Irəha nəmə asori me səvəi nəkur Isrel. Irəha hamesi pen a loa səvəi Moses səməme kamharə fwe Jenesis, Eksodas, Levitikas, Namba, mine Dutronome. Irəha hənə mə nəpin iərmama remhə rino sampam. Nənənimwin ko ripkevən mhə ia kwopun riti. Irəha hənə mwi mə nagelo me mine nəremhə me həiwən (Wok Me 23:8).

Setan: Nəgkiariien i Setan rakupwən ia nəgkiariien Hipru. In nəgkiariien səvəi nəkur Isrel. Nipwran mə iəremhə sə raməmwəki iərmama. Setan kupwən in agelo riti səvəi Kumwesən. Mətə Kumwesən rinərhi irapw in ia neai ti nəri nə mə in ramaruagən irau Kumwesən mə in trərimənu ia Kumwesən (Aes 14:12-15, Esk 28:11-19).

Sinae: In təkuer riti ia tənə Ijip. Kwopun nəha Kumwesən riməuvei pen Loa səvənhi m Moses fwe ikin (Hip 12:18-24).

Tikon: In iərmama sə ramasitu ia nakalasia me ia nousəsəimwinien me səvənraha. Kiməkupwən kuvehi utə tikon me mə tuhasitu ia nakalasia me ia Wok Me 6:1-7. (Filipae 1:1, 1 Tim 3:8; 10-12, Rom 16:1)

Vranda səvəi Solomon: In kwopun riti ia nimwə səvəi Kumwesən. Kwopun nəha nəpin me pam nəmə asori me səvəi nəkur Isrel kamhəgkiari ia loa səvəi Kumwesən ikin. Ia nəpin səvəi Iesu kino nəpai asori ia kəpwier rukurau ia nimwə səvəi Kumwesən. Fwe imwə kino tənifə ia nikaren me pam. Kwopun nəha nərmama kamhəuvehi nəmri nərimiru me ikin ti nuviien netə irə. Kwopun nəha kaməvriwei mane me ikin. (Luk 9:45-46, Jon 2:14-16)

Wit: Nari riti rəmwhen ia rais. Rutə rəmwhen ia nurhi mətə ro nukwan. Kaməkwaikwai, ramesas maməpwəh tekin. Kaməkwai testesi kwənkwan kamo flaoa irə.

Nipwrai ninien me ia Niutestamen

Paptaes

Mat 28:18-20

Wok Me 10:44-48

Kal 3:26-27

Jon 3:22

Wok Me 16:14-15; 31-33

Kol 2:12

Jon 4:1-2

Wok Me 19:1-7

1Pit 3:20-22
 Wok Me 2:37-42
 Wok Me 22:12-16
 Wok Me 8:12; 36-38
 Rom 6:1-4

Narəien ia nəkwai nimwə

Tata mine mama

Efes 6:4
 Kol 3:21
 1Tim 3:4-5

Nəkwərhakwərha me

Mat 15:3-6
 Efes 6:1-3
 1Tim 5:4; 8 Luk 2:51
 Kol 3:20
 Hip 12:7-11

Nipran me səməme nərman me səvənraha hemhə mhəpwəh irəha

Wok Me 6:1
 1Kor 7:39-40
 Jem 1:27 Rom 7:2-3
 1Tim 5:3-16

Nerəien

Mat 19:4-6
 Kol 3:18-19
 Hip 13:4 1Kor 7:1-16
 1Tes 4:3-8
 Taet 2:3-5 1Pit 3:1-7
 Efes 5:21-33

Nərmama asori me səməme kamhərimənu (uə Kavmen)

Mat 22:15-22
 Rom 13:1-7
 Taet 3:1 Wok Me 5:27-29
 1Tim 2:1-4
 1Pit 2:13-17

Nərmama kamhometə nakalasia me səvəi Iesu Kristo

Mat 5:10-12
 1Kor 4:11-13
 1Pit 3:13-17 Mak 13:9-13
 2Kor 4:8-11
 1Pit 4:12-19 Luk 12:4-9
 Fil 1:28-29
 1Jon 4:7-12; 16 Jon 15:18-21
 2Tes 1:4-8
 Rev 2:10 Wok Me 5:41
 2Tim 3:10-13 Rom 8:35-37
 Hip 10:32-39 Rom 12:12-14; 17-21
 Hip 12:3-4

Kumwesən

Noien səvəi Kumwesən

Mak 10:27
 Rom 11:33-36
 1Pit 1:14-17 Mak 12:29-30
 1Kor 8:4-6
 1Jon 1:5 Luk 1:37
 2Kor 1:3
 1Jon 4:7-12; 16 Luk 6:35-36
 1Tim 1:17
 Jut 24-25 Jon 4:24
 1Tim 6:15-16
 Rev 4:8-11 Wok Me 14:14-17

Hip 4:13

Rev 15:3-4 Wok Me 17:22-31

Hip 10:30-31 Rom 1:18-23

Jem 1:17

Kumwesən ramasitu ia kitaha

Mat 6:25-34

Rom 8:28

Hip 1:3 Mat 10:29-31

Rom 11:36

Jem 4:13-16 Wok Me 14:15-17

Kol 1:17

Kumwesən rino neiai mine tɪprənə

Mat 19:4

Wok Me 17:24-26

Hip 1:2 Jon 1:3

1Kor 8:6

Hip 11:3 Wok Me 14:15

Kol 1:15-16

Rev 4

Kumwesən trəkiri nərmama ti noien me səvənraha

Mat 7:21-23

Rom 2:1-11

Hip 9:27-28 Mat 16:24-27

Rom 14:10-12

Hip 10:26-31 Mat 25:31-46

1Kor 3:10-15

1Pit 1:17 Jon 3:18-21

1Kor 4:5

1Pit 4:3-5 Jon 5:24-29

2Kor 5:9-10

Rev 20:11-15 Wok Me 17:30-31

2Tes 1:5-10

Kumwesən ramini nərmama me i kamhahatətə ia Iesu mə irəha hatukwatukw ia nənimen

Wok Me 13:38-39

Rom 5:1-19

Kal 3:6-9 Rom 1:16-17

Kal 2:16

Taet 3:7 Rom 3:21-26

Kumwesən rauvehimiru nərmama

Jon 3:16-17

Rom 5:1-11

1Tim 1:15-16 Wok Me 2:37-39

Rom 10:9-13

1Tim 2:3-7

Efes 2:1-10

1Pit 1:3-5

Nəfwakiien m nənimwi nari me, mine noien səvəi klepa

Mat 4:10

1Kor 6:9-11

1Tes 1:9-10

Wok Me 13:4-12

1Kor 8:1-13

1Jon 5:21 Wok Me 17:22-31

1Kor 10:1-22

Rev 21:8 Wok Me 19:11-20

2Kor 6:14-18

Rev 22:15 1Kor 5:11

Kal 5:19-21

Mane

Mat 6:19-21, 24-34

1Tim 6:6-10, 17-19
 Jem 2:1-9 Luk 12:13-21, 32-34
 Hip 13:5-6
 Jem 5:1-6 Wok Me 20:35

Nənimwin səvəi Kumwesən

Mat 28:19
 Wok Me 8:14-17
 Efes 1:13-14, 17 Mak 1:9-11
 Wok Me 10:44-48
 Efes 3:16 Mak 3:28-30
 Wok Me 13:2-4
 Efes 4:3-4, 30 Luk 1:35
 Wok Me 15:28
 Efes 5:18-20 Luk 3:16
 Wok Me 16:7-10
 Efes 6:17-18 Luk 4:1
 Wok Me 19:1-7
 1Tes 1:5-6 Luk 11:13
 Rom 5:5
 1Tes 5:19 Luk 12:12
 Rom 7:6
 2Tes 2:13 Jon 1:32-34
 Rom 8:9-16; 26-27
 Taet 3:5-6 Jon 3:5-8
 1Kor 2:4, 9-16
 Hip 2:4 Jon 7:37-39
 1Kor 3:16
 Hip 9:14 Jon 14:15-17, 26
 1Kor 6:11, 19
 1Pit 1:2; 11 Jon 15:26
 1Kor 12:1-13
 2Pit 1:20-21 Jon 16:7-15
 2Kor 1:21-22
 1Jon 2:20 Jon 20:19-23
 2Kor 5:5
 1Jon 3:24 Wok Me 1:4-5, 8
 2Kor 13:14
 1Jon 4:13 Wok Me 2:1-18; 38-39
 Kal 3:2-5
 1Jon 5:6-8 Wok Me 4:31
 Kal 4:6 Wok Me 5:3-5
 Kal 5:16-18; 22-25

Nakresien pran səvəi iərməpə

Mat 5:27-30
 1Kor 6:9-20
 1Tes 4:1-8 Jon 8:2-11
 Kal 5:19
 Hip 13:4 Rom 13:8-10
 Efes 5:3
 Jut 7 1Kor 5:9-11
 Kol 3:5-6

Kwəpun napw asori rauək ikin

Mat 10:28
 Luk 16:23-26
 Rev 20:10-15 Mat 13:41-42; 47-50
 2Tes 1:9
 Rev 21:8 Mat 25:41

Nəkukə Ikinan səvəi Kumwesən

Mat 4:1-4
 Rom 15:4

Hip 4:12 Mat 5:17-20
 Rom 16:26
 1Pit 1:22-25 Mat 22:29
 Kol 3:16
 2Pit 1:19-21 Jon 8:31-32
 1Tes 2:13
 2Jon 9-10 Jon 20:31
 1Tim 4:13
 Rev 1:3 Wok Me 20:32
 2Tim 3:14-17

Nəveginien Ikinan

Mat 26:26-30
 Luk 22:14-20
 1Kor 11:17-34 Mak 14:22-26
 1Kor 10:14-22

Nəveginien me

Mak 7:14-23
 Rom 14:1-23 1Kor 8:1-13
 1Tim 4:1-4

Nəgkiariien amasan səvəi Iesu Kristo

Wok Me 20:24
 Kal 1:6-12
 1Tes 1:5 Rom 1:2-4, 16-17
 Efes 1:13
 2Tes 2:14 1Kor 1:17-25
 Fil 1:27
 2Tim 1:8-11 1Kor 15:1-7
 Kol 1:5-6
 2Tim 2:8-10

Nahatətəien

Iərmama sə ramahatətə ia Iesu Kristo truvehi nimiruien rerin

Jon 1:12
 Jon 20:31
 Rom 10:9-10 Jon 3:15-18, 36
 Wok Me 4:12
 Kal 2:16 Jon 6:47
 Wok Me 16:30-31
 Efes 2:8-9 Jon 14:6
 Rom 3:20-22

Pwəh sərer əknekin ia nahatətəien səkitaha

Mak 11:22-25
 Rom 14:22-23
 Hip 11:1-40 Luk 17:5-6
 1Kor 13:13
 Jem 1:2-8 Jon 14:1
 2Kor 5:6-7
 Jem 2:14-26 Rom 5:1-2
 Kal 5:6
 1Pit 1:3-9

Nemhəien

Jon 6:39-40
 1Kor 15:12-58
 Rev 14:13 Jon 11:17-27
 2Kor 5:1-10
 Rev 21:1-4 Jon 14:1-4
 Fil 1:20-24
 Rev 22:1-5 Rom 8:10-11; 38-39
 1Tes 4:13-18 Rom 14:7-9
 Hip 2:14-15

Pwəh səgnəgini Kumwesən, mhəni vivi in, mhəni tanak tukwe

Luk 17:11-19

Fil 4:4-7

1Tes 5:18 Jon 6:11

Kol 2:7

1Tim 2:1 Rom 1:21

Kol 3:17

1Tim 4:4-5 Efes 5:20

Kol 4:2

Nəm əsori me i kamhətui ti nakalasia me

Noien səvəi elta me səvəi nəfwakiien

Wok Me 6:1-6

1Tim 3:1-13

Taet 1:5-9 Wok Me 14:23

Nəgkiariien sə ramevən ti elta me səvəi nəfwakiien

Mat 28:18-20

1Tes 2:1-12

2Tim 3:10-4:5 Luk 22:24-27

1Tim 4:1-16

Taet 2:7-8 Wok Me 20:17-35

2Tim 2:1-26

1Pit 5:1-4

Nisiàiien elta me səvəi nəfwakiien

1Kor 9:14

1Tes 5:12-13

Hip 13:7,17 Kal 6:6

1Tim 5:17-22

Nəpwəhien pran

Mat 5:31-32

Luk 16:18

1Kor 7:10-16 Mat 19:3-9

Rom 7:2-3

Nəpwəhien nəveginien ti nəfwakiien

Mat 6:16-18

Wok Me 13:1-3

Wok Me 14:23 Mak 2:18-20

Nasituien

Mat 6:1-4

1Kor 10:24

Hip 13:1-3, 16 Mat 7:12

2Kor 8:1-15

Jem 1:27 Mat 25:31-46

2Kor 9:1-15

Jem 2:15-16 Luk 3:10-11

Kal 6:9-10

1Jon 3:16-18 Luk 6:38

Fil 4:14-19 Wok Me 11:27-30

Hip 10:24

Rəṛəha mə kitaha tsənimwi nənimwiien skai mhakonə irə

Rom 13:13

Kal 5:19-21

Taet 1:7 1Kor 5:11

Efes 5:18

1Pit 4:3-5 1Kor 6:9-11

1Tim 3:1-3

Nəfwakiien m Kumwesən

Noien səvəi nəfwakiien

Mat 6:5-13

Jon 16:23-26

1Tim 4:4-5 Mat 7:7-11
 Rom 8:26-27
 Hip 4:16 Mat 18:19-20
 Rom 12:12
 Hip 10:19-22 Mak 11:24-25
 Efes 2:18
 Jem 1:5-8 Luk 11:1-13
 Efes 6:18
 Jem 4:2-3 Luk 18:1-8
 Fil 4:6-7
 Jem 5:13-18 Luk 21:36
 Kol 4:2
 1Pit 4:7 Jon 14:13-14
 1Tes 5:17
 1Jon 3:21-22 Jon 15:7
 1Tim 2:1-4; 8
 1Jon 5:14-15

Nəfwakiien me nepwɪn ia Nəkukuə Ikinan

Mat 11:25-26
 Wok Me 16:25
 Fil 1:3-5, 9-11 Mat 14:23
 Wok Me 20:36
 Kol 1:9-12 Mat 19:13-15
 Wok Me 21:5
 Kol 4:3-4 Mak 1:35
 Rom 1:9-10
 1Tes 3:9-13 Luk 5:16
 Rom 10:1-2
 2Tes 1:11-12 Luk 6:12
 Rom 15:30-33
 2Tes 3:1-5 Luk 22:32, 39-46
 2Kor 12:7-10
 Hip 5:7 Jon 11:41-42
 Efes 1:15-20
 Hip 7:25 Jon 17:1-26
 Efes 3:14-21 Wok Me 4:24-31
 Efes 6:19-20

Nətərigien səkitaha traməkeikei meiwaiu

Mat 5:3-12
 Luk 18:9-14
 Kol 3:12-13 Mat 18:1-5
 Efes 4:2
 Jem 4:5-10 Luk 14:7-11
 Fil 2:3-11
 1Pit 5:5-7

Nakalasia me

Noien səvəi nakalasia me

Mat 16:13-20
 1Kor 12:12-30
 Kol 3:12-17 Jon 13:34-35
 Kal 5:22-26
 1Tes 5:16-17 Jon 14:27
 Efes 1:22-23
 Hip 10:24-25 Wok Me 2:41-42
 Efes 2:19-22
 1Pit 2:4-10 Rom 12:4-8
 Efes 4:1-16
 Rev 19:5-10 Rom 12:9-13
 Kol 1:18

Nakalasia me səvəi Iesu Kristo həmwəhen ia nɪpwrai iərmama kuatia
 Mat 18:19-20

Efes 1:22-23
 1Tim 4:13 Wok Me 2:41-47
 Efes 4:11-16
 Hip 10:24-25 Rom 12:4-8
 Kol 3:15-17

Nəmisəien me i saməregi ia tiprəna i

Rom 8:18-25, 28
 Jem 1:2-4
 1Pit 2:19-21 2Kor 1:4
 1Pit 1:6-9
 1Pit 5:8-10 2Kor 4:16-18

Noien səvəi nərpwinien noien ərəha

Kumwesən trərpwin noien ərəha me səvəi nərmama

Mat 26:28
 Wok Me 26:18
 Hip 10:17-18 Mak 11:25-26
 Efes 1:7
 1Jon 1:8-2:2 Wok Me 5:31
 Kol 1:13-14 Wok Me 10:43
 Kol 2:13-14

Kitaha tsaməkeikei mhenouenou noien ərəha me nəha nərmama kamho m kitaha, mhəpwəh nərpwinien

Mat 6:12-15
 Luk 6:37
 Efes 4:31-32 Mat 18:21-35
 Luk 17:3-4
 Kol 3:13 Mak 11:25
 2Kor 2:5-11

Nomasanien iərmama

Mat 4:23-25
 Wok Me 8:4-8
 2Kor 12:7-10 Mat 9:35
 Wok Me 19:11-16
 1Tim 5:23 Mat 11:2-5
 Wok Me 28:8-9
 2Tim 4:20 Wok Me 3:1-6
 1Kor 12:9, 29-30
 Jem 5:14-15

Nokeikeien

Kumwesən ramokeikei nərmama me pam

Jon 3:16
 Efes 2:4-5
 1Jon 4:9 Rom 5:8

Kitaha tsaməkeikei mhokeikei Kumwesən

Mat 22:37-38
 Jon 14:21
 1Jon 5:3 Mak 12:28-30
 1Pit 1:8

Kitaha tsaməkeikei mhokeikei nərmama

Mat 5:43-48
 1Jon 2:9-11
 1Jon 4:7-21 Mat 22:39
 Jon 15:12-17
 1Kor 13:1-13 Jon 13:34-35
 Rom 12:9-10
 1Kor 16:14 1Tes 4:9-10
 Rom 13:8-10
 Kal 5:13-14 1Pit 4:8
 1Jon 3:11-18

Noien nəkwai Kumwesən

Jon 14:15, 21, 23-24
 1Pit 1:14-16
 1Jon 3:22-24 Jon 15:10-17
 1Jon 2:3-8
 2Jon 5-6 Rom 13:8-10

Noien ərəha

Nəfe nəha noien ərəha?

Rom 1:18-32
 Efes 2:1-3
 Jem 4:17 Rom 8:5-8
 Efes 5:3-5
 1Pit 4:3 Kal 5:19-21
 Kol 3:5-10
 1Jon 3:4-5

Nərmama me pam həno raka noien ərəha

Jon 8:7-9
 Rom 5:12
 1Jon 1:8-10 Rom 3:9-20; 23
 Kal 3:22

Kumwesən trərpwin noien ərəha səvəi nərmama

Mat 10:28
 Rom 6:23
 Hip 10:26-31 Mat 13:41-42
 Kal 6:7-8
 1Pit 1:17 Jon 3:18-20; 36
 Kol 3:5-6
 1Pit 4:3-5 Wok Me 17:30-31
 2Tes 1:7-9
 Jut 7 Rom 1:18-19
 Hip 9:27
 Rev 20:11-15

Kitaha tsaməkeikei mhərərig ia noien ərəha me səkitaha

Mat 4:17
 Wok Me 2:37-40
 2Kor 7:8-11 Mak 6:12
 Wok Me 3:19-20
 2Pit 3:9 Luk 13:1-5
 Wok Me 17:29-31
 Rev 9:20-21 Luk 15:1-31
 Wok Me 20:21 Luk 24:45-47
 Wok Me 26:19-20

Nitətə ia neiai (uə Nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə)

Suatuk səvəi nevēnien ia nitətə ia neiai

Mat 19:16-30
 Jon 17:2-3
 Efes 2:1-6 Luk 10:25-28
 Jon 20:31
 Kol 2:13 Jon 3:1-16
 Rom 5:21
 Kol 3:1-4 Jon 5:19-29
 Rom 6:5-14
 2Tim 1:10 Jon 10:10
 Rom 8:10-17
 Taet 3:4-7 Jon 11:25-26
 2Kor 5:17
 1Pit 1:23 Jon 14:6
 Kal 2:20
 1Jon 5:11

Nitətə ia neiai ramanan pik

Luk 12:32-34

Kol 3:1
 Rev 21:22-22:5 Jon 14:1-3
 1Pit 1:4-5
 Rev 22:14-15 2Kor 5:1-8
 Rev 4:1-11 Fil 1:23
 Rev 21:1-4

Nousi əpuneien nərimiru me kauvei pen m Kumwesən

Mat 9:13
 Rom 12:1
 Hip 9:6-10:18 Mak 12:33

Setan

Noien səvəi Setan

Mat 13:19
 2Kor 2:10-11
 2Tes 2:9-12 Mat 25:41
 2Kor 4:4
 1Pit 5:8-9 Luk 4:1-13
 2Kor 11:13-15
 1Jon 3:8-10 Luk 22:3-4
 Efes 2:2
 Rev 12:7-12 Jon 8:42-44
 1Tes 2:18
 Rev 20:1-3

Setan in iəremhə i raməmwur mə tro nərmama həmwəi ia nəərəhaien

Mat 4:1-11
 2Kor 12:7-10
 Hip 12:1-2 Mat 6:13
 Efes 3:20-21
 Jem 4:7 Luk 22:31-32
 Efes 6:10-18
 1Pit 1:5 Jon 17:14-19
 Fil 4:13
 1Pit 5:8-11 Rom 8:31-39
 1Tes 3:5-8
 1Jon 4:4 Rom 12:12
 2Tes 3:3
 1Jon 5:3-5 Rom 16:19-20
 2Tim 1:7-8
 Rev 12:7-12 1Kor 10:12-13
 Hip 2:18 1Kor 16:13
 Hip 4:14-16

Suatuk ti nuveheien nipwnəti Kumwesən me

Jon 1:12-13
 Kal 4:6-7
 1Jon 3:1-3 Rom 8:14-17
 Hip 12:5-11

Kristo niten rinaikuas raka nəərəhaien me səvəi nərmama me səvənhi

Mat 26:26-29
 Efes 1:7
 1Jon 1:6-7 Rom 3:25
 Hip 9:11-14
 Rev 7:14-17 Rom 5:9-10

Iesu Kristo

Iesu in Tini Kumwesən

Mat 11:27-30
 Jon 20:26-31
 Kol 2:9-10 Mat 16:13-17
 Wok Me 3:13-16
 Hip 1:1-14 Luk 1:35
 Wok Me 4:10-12

Hip 7:26-28 Jon 1:1-18
 1Kor 3:11
 1Jon 2:1-2 Jon 5:19-29
 2Kor 4:4-6
 1Jon 5:20 Jon 6:35-40
 2Kor 5:21
 Rev 1:12-18 Jon 8:58
 Kal 4:4-5
 Rev 19:11-16 Jon 11:25-27
 Fil 2:5-11 Jon 17:1-5
 Kol 1:15-20

Iesu riməuvehe ia tɪprənə i nɪpwran rəmwhen ia nɪpwrataha

Jon 1:14
 Luk 2:1-20
 Fil 2:6-7 Luk 1:26-38
 Mat 2:1-23
 Hip 2:14-18 Mat 1:18-25
 Kal 4:4-5

Iesu rino nɪmtətien me

Mat 8:1-15, 23-33
 Mak 1:21-28
 Luk 22:50-51 Mat 9:1-7, 18-33
 Mak 7:32-37
 Jon 2:1-11 Mat 12:9-14, 22
 Mak 8:22-25
 Jon 4:46-54 Mat 14:15-32
 Luk 5:4-8
 Jon 5:5-9 Mat 15:22-28, 32-38
 Luk 7:11-15
 Jon 9:1-7 Mat 17:14-18
 Luk 13:10-13
 Jon 11:11-44 Mat 20:29-34
 Luk 14:1-4
 Jon 21:4-6 Mat 21:18-22
 Luk 17:12-14
 Wok Me 2:22

Kinəkiri Iesu ti noien səvənhi kuvei pen nərpwɪnien sə rɪpkatukwatukw mhə min

Mat 26:47-68
 Mak 15:1-20
 Jon 18:1-14, 19-24 Mat 27:1-2, 11-31
 Luk 22:47-53
 Jon 18:28-19:16 Mak 14:43-65
 Luk 22:63-23:25

Kinərui tərini pen Iesu ia nei kamarkuau

Mat 27:32-56
 Luk 23:26-49
 Jon 19:17-37 Mak 15:21-41

Kimənimwi nɪpwrai Iesu

Mat 27:57-66
 Luk 23:50-56
 Jon 19:38-42 Mak 15:42-47

Iesu rətui mwi ia nemhəien səvənhi

Mat 28: 1-20
 Wok Me 2:24-32
 Wok Me 17:2-3, 30-31 Mak 16:1-8
 Wok Me 3:15
 Rom 1:4 Luk 24:1-49
 Wok Me 4:10, 33
 Rom 4:24-25 Jon 20:1-21:14
 Wok Me 10:39-43
 1Kor 15:3-8; 12-21 Wok Me 1:3-8
 Wok Me 13:29-39

Rev 1:18

Iesu rir̄ar̄ig mev̄ən fwe ia neiai

Luk 24:50-51

Efes 1:20-23

Hip 7:25-26 Wok Me 1:9-11

Fil 2:9-11

Hip 10:12-14 Wok Me 2:32-36

Hip 1:3-11

1Pit 3:22 Wok Me 5:30-31

Hip 2:9 Rom 8:34

Hip 4:14-16

Iesu rir̄ar̄ig pehe mwi ia tipr̄ən̄ə i

Mat 24:29-44

1Tes 1:9-10

2Tim 4:8 Jon 14:1-3

1Tes 3:13

Hip 9:28 Wok Me 1:10-11

1Tes 4:13-5:11

2Pit 3:1-18 Wok Me 3:19-21

2Tes 1:6-10

1Jon 3:1-3 Fil 3:20-21

2Tes 2:1-4

Rev 1:7 Kol 3:4

1Tim 6:13-15

Rev 22:12-13